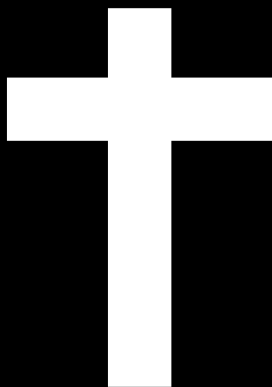

Ashéninka Perené

Ashéninka Perené: Ashéninka Perené (New Testament+)

Ashéninka Perené
Ashéninka Perené: Ashéninka Perené (New
Testament+)

copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Ashéninka Perené)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

4937822c-7fbb-5a7c-989d-ccf71fe482a2

Contents

MATEO	1
MARCOS	80
LUCAS	127
JUAN	208
YANTAYI-TAKIRI	265
ROMA-SATZI	339
1 CORINTO-SATZI	374
2 CORINTO-SATZI	410
GALACIA-SATZI	433
EFESO-SATZI	446
FILIPPOS-SATZI	458
COLOSAS-SATZI	467
1 TESALÓNICA-SATZI	475
2 TESALÓNICA-SATZI	482
1 TIMOTEO	486
2 TIMOTEO	496
TITO	503
FILEMÓN	507
HEBER-IITI	509
SANTIAGO	537
1 PEDRO	546
2 PEDRO	556
1 JUAN	562
2 JUAN	571
3 JUAN	573
JUDAS	575
IÑAAKAN-TAITZIRI	578

KAMIITHARI ÑAANTSI ISANKINA-TAKIRI MATEO

*Icharini-yitari Jesús
(Lc. 3.23-38)*

¹ Iroka iwairo-payi ikaratzi icharini-takari Jesús, Saipatzii-totaari. Tima yoka Jesús iriitaki icharini David aajatzi Abraham. ² Ikanta pairani Abraham, itzimaki itomi ipaitakiri Isaac. Ikanta Isaac tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Jacob. Ikanta Jacob tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Judá. Tima oshiki iririntzi tzimain-tsiri Judá. ³ Ikanta Judá itzimakaakiro Tamar, ipaitakiri Fares, iriima pasini ipaitakiri Zara. Ikanta Fares tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Esrom. Ikanta Esrom tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Aram. ⁴ Ikanta Aram tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Aminadab. Ikanta Aminadab tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Naasón. Ikanta Naasón tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Salmón. ⁵ Ikanta Salmón itzimakaakiro Rahab, ipaitakiri Booz. Ikanta Booz itzimakaakiro Rut, ipaitakiri Obed. Ikanta Obed tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Isaí. ⁶ Ikanta Isaí tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri David. Tima yoka David iriitaki pinkathari-taintsiri.

Ikanta pinkathari David itzimakaakiro iina Urías, ipaitakiri Salomón. ⁷ Ikanta Salomón tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Roboam. Ikanta Roboam tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Abías. Ikanta Abías tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Asa. ⁸ Ikanta Asa tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Josafat. Ikanta Josafat tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Joram. Ikanta Joram tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Uzías. ⁹ Ikanta Uzías tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Jotam. Ikanta Jotam tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Acaz. Ikanta Acaz tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Ezequías. ¹⁰ Ikanta Ezequías tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Manasés. Ikanta Manasés tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Amón. Ikanta Amón tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Josías. ¹¹ Ikanta Josías tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Jeconías. Tima ti aparoni ikanta Jeconías oshiki iririntzi tzimain-tsiri. Aripaiti inosikaitanakiri yaitanakiri maaroni anta Kompi-jaariki.

¹² Ikanta ipiyajaara inosikan-taita-karira Kompi-jaariki. Ari itzimapajiri itomi Jeconías, ipaitakiri Salatiel. Ikanta Salatiel tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Zorobabel.

¹³ Ikanta Zorobabel tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri

Abiud. Ikanta Abiud tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Eliaquim. Ikanta Eliaquim tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Azor. ¹⁴ Ikanta Azor tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Sadoc. Ikanta Sadoc tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Aquim. Ikanta Aquim tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Eliud. ¹⁵ Ikanta Eliud tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Eleazar. Ikanta Eleazar tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Matán. Ikanta Matán tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Jacob. ¹⁶ Ikanta Jacob tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri José. Iriitaki José oimithori María. Tima iroka María irootaki tzimakiriri Jesús, irijatzi ipaitai-tziri Saipatzii-totaari.

¹⁷ Iriitaki yokapayi iwaisatzitakarari yitanakaro Abraham irojatzi David, ikarajiiitzi 14. Ipoñaanaro David irojatzi inosikan-taitana-kariri Kompi-jaariki, ikarajiiitzi 14. Ikanta ipiyajara inosikan-taita-kariri Kompi-jaariki, irojatzi itziman-takarari Saipatzii-totaari, ikarajiiitzi 14.

Itziman-takarari Jesús
(Lc. 2.1-7)

¹⁸ Iroka okanta itziman-takarari pairani Jesús, Saipatzii-totaari. Tzimatsi iinathori José opaita María, irootaki ikasiyakari iinantyaaro. Titzimaita iñiuro itsipa-tyaaro. Iro kantacha, motyaataki María ikantakaakaro Tasorinkantsi. ¹⁹ Tima tampatzika-siri inatzii José irirori, inintawitaka iwashaantiro María imananiini, ti ininti iwasinonkairo inkimakoi-takiro itzimasi-waitaka iintsiti. ²⁰ Ikanta ikinkisiryaa-waita José tsitiniriki, iñaakakari Imaninkariti Pawa imisiri-kii, ikantakiri: “José, icharini pinkatharini David. ¿Paitama pikinkisiryaa-tantari piwashaantiro María? Payiro, tima Tasorinkantsi kantakaarori omotyaa-tantakarari. ²¹ Aririka intzimaki iinchaa-niki, pimpaitiri “Iwawisaa-kotajai Pawa”. Tima iriitaki wawisaa-kotairini ishininka-payi ikaaripirotaki. Tima iroka wairontsi “Iwawisaa-kotajai Pawa”, irootaki ikantziri iñaaniki iriroriiti “Jesús”. ²² Tima omatanta-yitakarari iroka-payi, ari omonkaratari okaratzi isankina-takaakiri Pawa pairani Kamantan-tzinkari, ikantakiri:

²³ Ari otzimanitaki kooya kaari ñiirini sirampari, intzimi otomi,

Impaitaitiri Emanuel, irootaki paitakaan-tairini inkantaitiri: “Itsipatai Pawa.”

²⁴ Ikanta isaakitanaji José, imatakiro okaratzi ikantakiriri Imaninkariti Pawa, iinantakaro María. ²⁵ Titzimaita imaantyaaro irojatzi itziman-takarari itakarari otzimakiri otomi. Ipaitai-takiri JESÚS.

2

Ipokaki yotanikiri iñiiri Jesús

¹ Tima tzimaki Jesús nampitsiki Tantapankoniki, iipatsitiki Judá-iti tsika ipinkathari-wintantzi Herodes. Ari yariijiitaka yotanikiri-payi Aapatyaawiniki ikinapaakiro isitowa-piintzi ooryaatsiri. ² Isampitan-tapaaki, ikantzi: “¿Tsika isaikika iwinkathariti Judá-iti owakira tzimaintsiri? Tima anta nonampiki tsika nopoñaaka, noñaaki impokiro noyotan-takari tzimaki. Irootaki nopokan-tanakari nompinkathatiri.” ³ Ikanta ikimaki pinkathari Herodes antaro okantzimo-siryaa-nakari, ari ikimi-tzita-nakari maaroni Aapatyaawini-satzi. ⁴ Ikaimakaan-takiri Herodes maaroni ijiwariti Ompira-tasorintsi-taari, aajatzi maaroni Yomitaan-taniri, isampitakiri, ikantziri: “¿Tsikama intzimika Saipatzii-totaari?” ⁵ Ari ikantajii-tanaki irirori: “Ari intzimiri anta Tantapankoniki iipatsitiki Judá-iti, tima ari okantzi isankinari Kamantan-tzinkari, ikantaki: ⁶ Irooma awiroka Tantapankoni saikatsiri iipatsitiki Judá-

iti,
Tikatsi thainkimini, inkantaitimi: ‘Ti piriipiroti awirokaiti, anaimi pasini pinkathari-wintziriri ashininka Judá-iti.’

Tima aritaki impoñii-yaari pinkathari-pirori anta. Iriitaki jiwatajirini Israel-iiti nasitari naaka.”

⁷ Tima imananiikiini ikaimakaan-takiri Herodes pokaintsiri yotanikiri-payi, isampitakiri, ikantziri: “¿Tsikapaitika piñaakiri impokiro piyotan-takari tzimaki pinkathari?” ⁸ Ari ikamantakiri tsika-paiti iñaakiri. Ikantzi Herodes: “Kamiithataki, pimatiro pijati Tantapankoniki paminiri tsika isaiki iinchaa-niki. Aririka piñaakiri aajatzi pinkinapaji aka pinkaman-tanajina, nojatiita naaka nompinkathatiri.” ⁹ Ikanta ikimaki yotanikiri-payi ikantakiri pinkathari, awisajii-tanaki. Aajatzi iñaanajiri impokiro iñaakiri chapinki inampiki. Ikanta yariitzi-matapaaka, iñaatziiri yaatzinka-paaki tsika isaikaki iinchaa-niki. ¹⁰ Ikanta iñaakiri yaatzinka-paaki impokiro, antaro ikimo-siri-jiitanaki. ¹¹ Ari ikyaajii-tapaaki pankotsiki, iñaapaa-kitziiri iinchaa-niki aajatzi María, iriniro. Otyirowa-jiita-paaka, ipinkatha-tapaakiri. Ipoñaaw wayiitapaakiro okaratzi yamakiniriri, ipapaakiri ooro, kasankari, aajatzi kipishaari. Oshiki owinaro iroka-payi. * ¹² Ikanta imaajii-tapaaki, ari imisimpyai-takiri, ikantai-tziri: “Airo pikinasi-tanajiri Herodes.” Irootaki ikinanta-naari pasiniki awotsi ipiyanta-naari inampiki.

* 2:11 kipishaari = Mirra

Isiyantakari Apitantoniki

¹³ Aritaki piyajiitaja yotanikiri-payi. Yapiitajiro Imaninkariti Pawa iñaanatairi José imisiriki, ikantziri: “¡José! Pisiyakairi iinchaaniki aajatzi iriniro, pijati nampitsiki Apitantoniki. Ari pisaikiri anta irojatzi nonkantan-tajyaamiri: ‘Pimpiyaji.’ Tima awotsikitaki Herodes inintzi iwiiri iinchaaniki.” ¹⁴ Ikanta isaakitanaki José, ikamantakiro María, tima tsitiniki isiyaka Apitantoniki yaanakiri iinchaaniki. ¹⁵ Ari isaikakiri anta, irojatzi ikamantaari Herodes. Ari omonkaratari isankinatikiri pairani Kamantan-tzinkari, ikantaki: Isaikawitaka notomi nampitsiki Apitantoni, tima nonkaimajiri impiyaji.

Yapirotaitakiri iwaitakiri iintsipayi

¹⁶ Ikanta iyotaki Herodes yamatawi-takiri yotanikiri-payi, otyaanakari imasirinka. Ari ityaankaki apirotirini iwiiri intsi-payi, ikantakiri: “Pijati Tantapankoniki aajatzi maaroni nampitsi okaratzi otsipa-nampitari, piwiiri maaroni iinchaaniki owakira tzimain-tsiri, aajatzi ikaratzi tzimain-tsiri apiti isarintsiti.” Tima ikamantakiri chapinki yotaniriki-payi tsika-paiti iñaanta-kariri impokiro. ¹⁷ Ari omonkaratari ikamantan-takiri pairani Kamantan-tzinkari Jeremías, ikantaki:

¹⁸ Ikimaitaki Tonkaironiitoniki antaro irajjiita-chari.

Irootaki osaro-payi kaminkaroni Raquel irakotariri intsipayi.

Tima tikatsi mataironi yoimosirinka-jyaaro, tima ithonka iwamai-tzitai-takiro iinchaaniti-payi. †

Ipiyantajari José iipatsitiki Israel-iiti ipoñaajaro Apitantoniki

¹⁹ Okanta apaata, kamaji irirori Herodes. Irojatzi isaikaki José Apitantoniki. Ari yapiitajiro Imaninkariti Pawa iñaanatairi imisiriki. ²⁰ Ikantajiri: “¡José! Kantacha pimpiyi iipatsitiki Israel-iiti, paanajiri pintsiti aajatzi iriniro. Tima kamaji nintawi-tachari iwiiri.” ²¹ Ikanta isaakitanaki José, jataji iipatsitiki Israel-iiti, yaanajiri iinchaaniki aajatzi iina. ²² Iro kantacha, ikimaki José ikantaitzi: “Iriitaki pinkathari-taatsi Arquelao inampiitiki Judá-iti, yimpoyiitaari Herodes, iririni.” Oshiki itharowanaki, ti ininti isaikapaji anta. Ari yapiitai-tziri iñaanai-tajiri imisiriki, ikantaitziri: “Paamaiyaari Arquelao.” Irootaki ikinanta-najari

† **2:18** Iroka Raquel irootaki iinani Israel.

Tapowiniki. ²³ Ari inampita-pajaro nampitsiki Kasiyakaa-wini. Tima ari omonkaratari ikantakiri pairani Kamantan-tzinkari-payi, ikantaki:

Ikasiyakaitaitakiriri impaitaitiri.

3

Kiwaatantatsiri Juan

(Mr. 1.1-8; Lc. 3.1-9,15-17; Jn. 1.19-28)

¹ Okanta pairani anta iipatsitiki Judá-iti, ari ipokaki Juan Kiwaatantatsiri, ikamantantzi. ² Iroka ikantan-tapaaki: "Piwashaantairo pikaaripiro-siri-waitaki, tima irootaintsi impinkathari-wintantaji aka Inkiti-satzi." ³ Tima irootaki ikinkitha-takotaki pairani Kamantan-tzinkari Isaías, ikantzi:

Tzimatsi kaimapain-tsini otzisi-masiki, inkantan-tapaaki: Piwamiithatainiri Awinkathariti tsika inkinapaaki. Pinkimita-kaantiro itampatzikai-tziro awotsi.

⁴ Irootaki ithaaritari pairani Juan, intyii-tziro iwitzi ikyaakoitari, iwathata-kitari misinantsi-masi. Iwari kintori, iriri iyaaki pitsi. * ⁵ Oshiki pokaintsiri pairani iñiiri Juan, Aapatyaawini-satzi, aajatzi poñaanain-chari pasiniki inampi-payi Judá-iti, ipokanaki ikaratzi nampithapyaa-tarori Pariña. ⁶ Ikinkitha-takoyi-takiro ikaaripiro-siri-waitzi, irootaki ikiwaatantakariri Juan yokapayi anta Pariñaaki.

⁷ Ikanta iñaawakiri Juan ipokajiitaki Nasitantaniri aajatzi Sadoc-iti, inintzi inkiwaatiri iyotaitan-tyaariri kitisiritaji, ikantawakiri: "Ti pinkamiitha-siri-jiiti awiroka, pikimita-sitakari maranki. ¿Piña-jaantzi airo iwasankitaitajimi?" ⁸ Omapiro-rika piwashaantajiro pikaaripiro-siri-waitzi, pinkamiitha-siritaji, pisiyako-tajyaaro pankirintsi kithota-tsiri. ⁹ Airo pikanta-siri-waitzi: 'Naaka icharini nowaisatzitini Abraham.' Pinkimi nonkantimi: 'Airo pikantakaa-piro-waitasita pinkimi-takaantyyaa awiroka ininta-pirotani Pawa, kantatsi yatziri-takairo iroka mapi, irootaki impoyii-tajyaarini incharini-yitajyaari awaisatzitini Abraham.' ¹⁰ Airorika pisiyaaro pankirintsi kithoki-tatsiri, ichikakai-tatyiiyaro shiicha pankirintsi-ponkitziki kaari kithoki-tatsini, yaitakiro intaitiro.

¹¹ Aririka iwashaantajiro ikaaripiro-siriwita atziri, aritaki nonkiwaatantaiyaari nijaa. Iro kantacha, awot-sikitaki matzirori ipinkathari-tsitzi, nopinkatha-tzitaikari

* 3:4 ikyaakoitari = camello

naaka, ti onkanti inkimita-kaantina impiratani nonthopaanyaaniriri ikyaantari iitziki. Tima iriitaki kimitakaan-tyaaroni inkiwaatantaityaarimi Tasorinkantsi, yoiti-siriantyaairimi paamari. ¹² Tima yairikakiro irirori itikaikiminto, irootaintsi inkaratiro intikai-kiwaiti. Iwakoyi-tairo kamiithari okithoki pankirintsi, intaimai-tajyaaro otakii-riki.” †

Ikiwaataka Jesús

(Mr. 1.9-11; Lc. 3.21-22)

¹³ Ipoñaa ipokaki Jesús anta Pariñaaki, ipoñaakaro Tapowiniki. Ipokasi-takiri Juan inkiwaatiri. ¹⁴ Ti inintawityaa Juan inkiwaatiri Jesús, ikantawakiri: “¿Paitama pipokasi-tantanari naaka nonkiwaatimi? Awiroka kiwaatnani naaka.” ¹⁵ Yakanaki Jesús, ikantzi: “Nonintapiro-tatzii pinkiwaatina. Irootaki inintakaa-kinari Pawa.” Ari inintanaki Juan, ikantziri: “Aritaki nonkiwaatakimi.” ¹⁶ Yaanakiri, ikiwaatakiri. Isitowanajiira nijaaki Jesús, kimiwaitaka asitaryaa-nakyaami inkiti, iñiitatzii ipokasi-takiri Tasorinkantsi ikinapaaki inkitiki ikimita-paakari siro. ¹⁷ Ikimaitatzii inkitiki ikantai-tanaki: “Nitakokitani inatzii yoka notomi, oshiki nokimo-siri-wintakiri.”

4

Inkaaripiro-siri-takai-tirimi Jesús

(Mr. 1.12-13; Lc. 4.1-13)

¹ Ikantakaa-nakari Jesús Tasorinkantsi jatanaki otzisi-masiki, ari inintawi-takari Kamaari inkaaripiro-siri-takairimi. ² Oshiki kitaitiri isaikawaitaki, tikatsi iwajyaari, ayimatakiri itashi. Tima onkaratzi 40 kitaitiri isaikawaitaki anta. ³ Ikanta Kamaari, ipokasi-takiri Jesús inkaaripiro-siri-takairimi. Ikantapaakiri: “Omapiro-tatyaa-rika Itomitami Pawa, pimpyiuro owaritintsi iroka mapi, piyaaro.” * ⁴ Ari yakanaki Jesús, ikantanakiri: “Tzimatsi sankinarintsi kantatsiri:

Ti apatziro owañaantzi okaratzi iwaitari, tima irootaki owañaapirotan-tatsiri ankimisantajirori okaratzi ikantairi Pawa.”

⁵ Ikanta Kamaari yaanakiri nampitsiki tasorintsi-tatsiri, yatiita-kaapaakiri jinoki otawantoki tasorintsi-panko. †

† 3:12 Tima aririka awiikitiro awankiri, atikakitakiro, antayimai-tyaaro otakii-riki. Irootaki aaki okithoki, atikakitakiro kamiitha, awakoyi-takiro. Ari inkimitaa-jyaari aajatzi pokaintsiri, iinasiyi-tajyaari atziri, inisironka-yitajyaari inkarati kimisanta-najirini, iriima kaari washaantironi ikaaripiro-siritzi, intaan-ta-jyaari paamari kaari tsiwaka-nitatsini. * 4:3 owaritintsi = pan † 4:5 nampitsi tasorintsi-tatsiri = Aapatyaawini

⁶ Ikantawi-tapajari: “Omapiro-rika Itomitami Pawa, pimitayi osaawikinta. Pinkinkithasiritiro isankinai-takiri pairani okantzi:

Ari intyaan-takimiri Pawa Imaninkariti yaamaakowintyaami.

Iriitaki thomaimini airo pantziwa-tantaro mapi piitziki.”

⁷ Ari yakanajiri Jesús, ikantziri: “Okantzi aajatzi isankinai-takiri pairani:

Ti onkamiithati piñaan-tyaari Piwinkathariti Pawa.”

⁸ Yapiiwi-takari Kamaari yaanajiri Jesús tonkaariki otzisiki. Iñaakakiri maaroni nampitsi ipinkathari-yitzi atziri, tima kamiitha okanta owaniinka-yitaka. ⁹ Ikantapajiri: “Piñiuro okaratzi tzimatsiri anta. Aririka pintyirowa-sitakyaana pimpinkathatina, aritaki nompakimiro maaroni.” ¹⁰ Ari yakanajiri Jesús, ikantziri: “¡Pijati intaina! Kamaari pinatzii awiroka. Tima isankinaitaki pairani, kantatsiri:

Ampinkatha-tajiri Awinkathariti, apatziro ankimisantajiri irirori.” ‡

¹¹ Ari yintainainiwita-paintari Kamaari. Pokajii-tapaaki Imaninkariti Pawa, yaminapaa-kiniri inintziri Jesús.

Yitanakari yantayi-tziri Jesús

(Mr. 1.14-20; Lc. 4.14-15; 5.1-11; 6.17-19)

¹² Ari ikimakiri Jesús yasitakoi-takiri Juan. Irootaki ipiyanta-naari irirori Tapowiniki. ¹³ Ti isaikapaji Kasiyakawiniki, ikinanaji Capernaum-ki, ari isaikapajiri. Tima inkaari-thapyaaki osaiki Capernaum, inampiitiki iwaisatzitini Zabulón-iti aajatzi Neftalí-iti. ¹⁴ Ari omonkaratari okaratzi ikinkitha-takiri pairani Kamantan-tzinkari Isaías, ikantaki:

¹⁵ Osaiki inkaari-thapyaaki inampitsiti Zabulón-iti aajatzi Neftalí-iti,

Intatzikirona Pariñaaki,
Saikatsiri Tapowiniki, tsika impiyota-jyaari pasini-satziiti.

¹⁶ Ikaratzi kimiwita-kariri inkinaki-tyiimi otsitini-kitzi,
Ari iñaayitajirori iroopirori ootamintotsi.

Otsiman-kakowi-takari yaampari ñaawakai-nkari inkinaimi sarinkawiniki.

Okimiwai-taaro isaikajimi okitainkatzi.

¹⁷ Aripaiti yitanakaro Jesús ikinkitha-takairi atziri-payi, ikantziri: “Piwashaantairo pikaaripiro-siri-waitzi, tima irootaintsi impinkathari-wintantaji aka Inkiti-satzi.”

Yamiñaanakiri Jesús simaatzinkaripayi

‡ 4:10 Kamaari = Satanás

¹⁸ Ikanta isiri-thapyaa-tanakaro inkaari anta Tapowiniki, irojatzi iñaanta-pajariri Simón, ipaitai-tziri aajatzi Pedro, itsipatari iririntzi ipaita Andrés, ikithajitzi. Tima simaatzinkari inajitzi. ¹⁹ Ikantapaakiri: “Piyaatina, osiyawai-tajyaaro iroñaaka iriimi atziri nosimaa-takaa-jiityaami.” ²⁰ Tima ti ishintanaki, yookanakiro iithari iyaatanakiri. ²¹ Iro yawisanintanakimi, iñaapaa-tziiri Jacobo aajatzi Juan, iririntzi. Ari isaikajitzi irirori iwitoki iwawithai-tziro iithari-minto itsipatakari iriri paitachari Zebedeo. Yamiñanakiri aajatzi irirori, ²² yookanakiri iriri iwitoki, iyaatanakiri Jesús.

Iyomitaantaki Jesús maaroni nampitsiki

²³ Ithonka-kiro yaniitakiro Jesús anta Tapowiniki, iyomitaantaki maaroni nampitsiki tsika yapatota-piintaita, ikamantan-takiro Kamiithari Ñaantsi tsika okantakota ipinkathari-wintantaji Pawa. Yisitako-takaa-yitaji ikaratzi mantsiya-yitatsiri nampitsiki. ²⁴ Tima ithonka ikima-kotaitanakiri Jesús anta. Ikimajitaki aajatzi Tonkaironisatzi, yamayitakiri ishininka ikaratzi mantsiya-tatsiri, yisitakotakaa-yitawakiri. Yamakiri ikaratzi aayitzi kantasi-waita-chari mantsiyarintsi, katsiwai-tatsiri, kamanawai-tatsiri, kisoporoki-waita-tsiri. Yamakiri aajatzi ikyantasiritari piyari. Tima inthonkiri iwawisakota-wakiri Jesús. ²⁵ Tima iyaataa-jiitakiri oshiki Tapowini-satzi, Apipakowinisatzi, Aapatyaawini-satzi, poñaayi-tanain-chari pasiniki inampiki-payi Judá-iti, aajatzi intatzikiro Pariñaaki.

5

Ikinkithatzi Jesús tonkaariki (Lc. 6.20-23)

¹ Ikanta iñaakiri Jesús oshiki apatowinta-kariri, tonkaanaki otzisiki, ari isaikapaaki anta. Pokapaaki iyomitaani-payi, ipiyotzi-minta-paakari. ² Ari iyomitaayitakiri, ikantziri:

Ikantakota kimosiritaatsini

³ “Kimosiri inkantajyaa sipita-siriri, tima iriitaki ñaajironi ipinkathari-wintantaji Inkiti-satzi.

⁴ Kimosiri inkantajyaa iraaniinta-waita-chari, tima iriitaki yoimosirinkai-tajiri.

⁵ Kimosiri inkantajyaa tsinampa-siriri, tima iriitaki saikaatsini kamiitha kipatsiki ikasiya-kaita-kiriri.

6 Kimosiri inkantajyaa amina-mina-tzirori inkamiitha-siriti, tima aritaki iñaajiro inintziri. *

7 Kimosiri inkantajyaa nisironka-tantatsiri, tima aritaki inisironkai-tairi irirori.

8 Kimosiri inkantajyaa kitisiriri, tima iriitaki ñaajirini Pawa.

9 Kimosiri inkantajyaa oitsimaryaan-taniri, tima iriitaki inkantaitiri: "itomiyaayi Pawa inajiitzi."

10 Kimosiri inkantajyaa inkimaatsita-kayi-tyaari ikamiitha-siritzi, tima iriitaki ñaajironi ipinkathari-wintantaji Inkiti-satzi.

11 Kimosiri pinkantajyaa imaninta-waitaitimi, inkimaatsitakai-tyaami, inthaiya-kowai-taityaami okantakaan-tziro pikimisantaana. 12 Tharowinta pinkanta-yityaa, tima Pawa pinatajimini inkitiki. Pinkinkithasiritiro tsika ikantai-takiri pairani ikimaatsi-takaitari itanakarori Kamantan-tzinkari-payi."

Osiyarori tziwi

13 "Pisiyakaro awiroka-payi tziwi. Aririka inkonowaitiro tziwi tsika ompaityaa, airo apatanaaro inkatyokantaityaaro. Ontzimatyii imanintaitiro, yookaitakiro osaawiki yaatzika-waitaitiro."

Kimitariri ootamintotsi

14 "Aririka osaiki nampitsi tonkaariki, okoñaatzi maaroni aririka ootyaa tsitini-paiti, ti omaña nampitsi. Tima kitainka-takotaniri pinatzii, awiroka yomitaa-najirini maaroni atziri, airo pimanimo-tziri okaratzi piyotanajiri. 15 Ari okimitari aajatzi, aririka oishiri ootamintotsi, ti antatakotiri. Tima owakotziri jinoki inkitainka-takotan-tyaari ikaratzi saikatsiri pankotsiki. 16 Ari pinkanta-najyaari awiroka, pisaika-yitanaji kamiitha iñaantyaamiri pishininka-payi okamiithatzi okaratzi pantayi-tanajiri. Irootaki impinkathatanta-yyaariri irirori Asitairi Inkiti-satzi."

Ikinkitha-takotziro Jesús Ikantakaan-taitsiri

17 "Airo pikinkithasiri-tasita nopokatzi nowashaanta-kayimiro Ikantakaan-taitsiri, airo nowashaanta-kayimiro aajatzi ikinkitha-takotakiri pairani Kamantan-tzinkari. Apatziro nopoki nomonkara-takaa-yitajyaaro okaratzi ikinkitha-takoi-takiri pairani. 18 Omapiro onthonkajyaa kipatsi aajatzi inkiti, airotzimaita awisasita Ikantakaan-taitsiri irojatzii omonkara-tanta-kyaaari maaroni. †

* 5:6 amina-mina-tzirori inkamiitha-siriti = iriitaki osiyariri ayimaniintziri imiri aajatzi itashi ikowa-pirotaji inkamiitha-siritai. † 5:18 Ikantakaan-taitsiri = jota, tilde = yanini-payi sankinarintsi

19 Airorika pithotyiro Ikantakaan-taitsiri, airorika pikaman-tajiri pishininka inkiman-tajyaarori irirori, airo panintaajaro ipinkathari-wintantaji Inkiti-satzi. Iriima matakirori ithotyiro iyomitaan-tajiro, iriitaki iriipiro-taatsini tsika impinkathari-wintantaji Inkiti-satzi.
 20 ¿Pisiyakaan-tzima kamiitha-siri ikanta Yomitaan-taniri aajatzi Nasitantaniri? Airorika panaajiri awiroka pinkamiitha-siritaji, airo piñaajiro ipinkathari-wintantaji Inkiti-satzi.”

Ikinkitha-takotziro Jesús kisaantsi

(Lc. 12.57-59)

21 “Piyojii-tziro awiroka okaratzi ikantai-takiriri pairani awaisatzitini, ikantai-tziri:

Airo piwamaantzi. Aririka piwamaantaki, aritaki iwaskanitai-takimi awirori.

22 Iroka nokantzi naaka: Airo pikishiri pishininka, iwaskanitai-tzimi = kari. Airo pikanta-waitziri: ‘Ti piyowaiti awiroka.’ Aritaki iwaskanitai-takimi pinkatharintsiki. Ti onkamiithati pinkisa-niinta-waitiri pishininka piitamasontzi-waitiri, patsipitaro = kari pintaajyaa sarinkawiniki. † 23 Tima paapiintziri pipira pasitakaari Pawa pimpomi-tiniri, iro kantacha aririka pinkinkithasiritapaakiro tzimatsi kisanitzimiri pishininka, 24 pookanakiri pipira pasitakaariri, pijatasitiri kusakimiri. Pinkantairi: ‘Ashininká, thami aakamiithata-wakaajyaa.’ Aririka paapatyaa-wakaajyaa, pimpiyi pomitai-rontsiki, pimpomitapajiniri Pawa pasitakaariri pipira. 25 Tzimatsi-rika kishimini, piñaatyiri yaanakimi pinkatharintsiki, pintharowakoti awotsiki, pinkantiri: ‘Airo pikisawaita, thami aakamiithata-wakaajyaa.’ Tima aririka yariita-kaakyaami pinkatharintsiki, inkantakiri inspiratani: ‘Paanakiri yoka.’ Aritaki yaitanakimi yasitakoitimi. 26 Airorika pipinata-sitari ikaratzi ikowako-takimiri, airo yoimisitowa-kaantajimi. Omapiro.”

Ikinkitha-takotziro Jesús mayimpi-taantsi

27 “Piyotziro awirokaiti ikantakaan-taitakiri pairani, ikan-taitzi:

Airo pimayimpitzi.

28 Iroka nokantzi naaka: Aririka piñiuro kooya, ompoña ayimawaitimi piniwi-siri-tyaaro, pimayimpi-siri-takiro.

29 Iroka nosiyakaan-timiro. Iroorika pokipiro kaaripirota-kayimiri, piwashaantajiro, pinkimi-takaantiro pinkithoryaatyiro, piroki. Tima ti pininti patsipi-tajyaaro

† 5:22 pishininka = pirintzi, pitsiro

sarinkawini onkanta-kaantiro poki, tima irootaki kamiitha-tatsi pisaika-pityaakitaji. ³⁰ Iroorika pakopiro kaaripirota-kayimiri, piwashaantajiro, pinkimitaan-tairo pinchika-tyiromi pako, pookiro. Tima ti pininti patsipi-tajyaaro sarinkawini okantakaan-tziro pako, tima irootaki kamiitha-tatsi pisaikaponthokitai.

Ikinkitha-takotziro Jesús ookawakaantsi

³¹ "Ikantaitaki aajatzi pairani:

Aririka yookawa-kaityaa, ontzimatyii impaitiri tsika osankina-takota yooka-wakaan-tyaari.

³² Iroka nokantzi naaka. Kaaripiro-siritaki ikaratzi ookasitarori iina, irooma iñiiro-rika omayimpitaki kantacha yookiro. Aririka aawitajyaa iroori pasini oimi, omayimpit-zimo-takiri itawitari oimintari. Ari inkanta-jyaari aajironi, mayimpitaki irirori."

Ikinkitha-takotziri Jesús pairyaa-siwai-tariri Pawa

³³ "Piyojii-tziro ikantai-takiriri pairani awaisatzitini:

Airo pipairyaa-siwaitari Pawa.

Tima aririka ontzimi pinkasiya-kairiri Pawa, ontzimatyii pimonkara-tiniri.

³⁴ Iroka nokantzi naaka: Ti onkamiithati pimpairyaa-siwai-tyaari Pawa pimatantyaarori pikanta-yitziri. Airo pipairyaa-siwaitaro inkiti, tima ari isaikiri Pawa anta.

³⁵ Airo pipairyaa-waitziro kipatsi, tima iriitaki asitaro Pawa, irootaki ikatziya-chinti-tanta-piintari. Airo pipairyaa-siwaitaro Aapatyaawini, tima aritaki ipinkathari-wintantaji Pinkathari-pirori.

³⁶ Airo pipairyaa-siwaitaro piito, pinkanti: 'Airorika nomatziro nokantziri, inthatzinkaitinaro noito.' Tima ti awiroka matironi pishooka-kairo pipai, ipoñaa pinkisaisitakaajiro.

³⁷ Airo pamatawitantzi. Omapiro-rika pantiro pikanta-yitziri, pinkanti: 'Jii, nomatiro.' Airorika pantziro, pinkanti: 'Airo nomatziro.' Tima ti onkamiithati pishikiyiro piñaani."

Okantakota kisaniiintaantsi

(Lc. 6.27-36)

³⁸ "Piyojii-tziro awiroka ikantai-takiri pairani:

Aririka pinkitho-ryiitiri irooki pasini atziri, okamiithatzi inkisako-wintai-tyaari, inkitho-ryiitai-timiro poki awiroka.

Aririka pinkiryaa-kotiri pasini atziri, okamiithatzi inkisako-wintai-tyaari ikiryakoitimi awiroka.

³⁹ Iroka nokantzi naaka. Ti onkamiithati pimpiya-tyaari kisaniiintzimiri. Aririka impasaitimi kashita-poroni, pisinitiniri imonti-porotimi impasaitimi. ⁴⁰ Aririka yaitimi

pinkatharintsiki ininti yaapithai-timiro pithaari, pisinitiniri yaanakiro aajatzi piwiwiryakota-piintari. ⁴¹ Aririka impirai-tyaami paanakiro owaararonsi pookiro niyaanki awotsi, paanakiro owaararonsi panaakairo tsika ikantai-takimi pookiromi. § ⁴² Aririka inkantaitimi: 'Pimpina,' okamiithatzi pimpiri. Aririka inkantaitimi: 'Pimpawakina, ari noipyaaajimi,' okamiithatzi pimpiri airo pithañaa-pithatari.

Okantakota itakoitari kisaniintantatsiri

⁴³ Piyojii-tziro awiroka ikantaitaki pairani:

Pintakota-jyaari pishininka. Iriima ikaratzi kishimiri, pinkishiri irirori.

⁴⁴ Iroka nokantzi naaka: 'Pintako-tyaari kishimiri. Pamana-kotairi maaroni inisironka-tanta-jyaariri Pawa. Airo pipiyatari kisaniintzimiri, paakamiitha-tairi.' ⁴⁵ Irootaki ikowa-kayi-takiriri itomiyi-taari Asitairi Inkiti-satzi. Tima iriitaki owitsika-kiriri ooryaatsiri kitaityaa-kotziriri maaroni atziri: kamiitha-siriri, aajatzi kaari-piro-siriri. Ir-ijatzi owitsika-kirori inkani, iwaryiiniri maaroni atziri: tampatzika-siriri aajatzi kowiinka-siriri. ⁴⁶ Apatziro-rika pitakotari ikaratzi otakotamiri awiroka, ¿pisiyakaantzi aritaki impinataimi Pawa? Tima airo, irootaki yantapiintakiri sintsiwintziriri atziri impinatiri iriitaki yasitakaiyaari iwinkathariti wirakocha. ⁴⁷ Apatziro-rika piwitha-tapaa-kyaari pishininka, ¿aminaasi-waitaantsi iroka? Tima irootaki imata-piintakiri pasini-satzi atziri. ⁴⁸ Pinkamiitha-siri-yitaji awiroka, pisiyako-tajyaari Asitairi Pawa, omapiro ikamiitha-siritaki irirori."

6

Ikinkitha-takotziri Jesús opasitan-tachari

¹ "Piwashaantajiro piwapyii-motari atziri-payi pikamiithasiri-taimi. Aikiro-rika pijatakaa-tyiuro, tikatsi impinata-jimiri Asitairi Inkiti-satzi.

² Aririka pimpasi-tantyyaa, airo pikanta-kanta-waitzi: 'Nopasantanka naaka.' Apatziro ikanta-kanta-waitzi owapyiimo-tantaniri tsika yapatota-piintaita aajatzi tsika ikinaita-piintzi, irootaki impinka-thaitan-tyaariri irirori. Tzimaki pinkatha-matsi-takiriri irirori. ³ Aririka pimpasi-tyaari awiroka asinonkai-nkari, airo pikanta-kanta-waitzi, *
⁴ omanani-kiini onkantyyaa pipasitan-takari. Apatziro iyotzi Pawa, tima iriitaki pinatajimini."

§ 5:41 niyaanki awotsi = 1 milla; panaakairo ikantawi-takamira = 2 milla.

* 6:3 Pisiyakaantiro ti oyotimi pampati tsika opaita antziri pakopiro

Iyomitaantziro Jesús amanaantsi
(Lc. 11.2-4)

⁵ “Aririka pamaniri Pawa, airo pisiyakotari kantasi-wairintzi. Tima inkatziya-piinta irirori yapatota-piintaita aajatzi niyaankiniki nampitsi iñaantyaariri ishininka-payi. Tzimaki pinkatha-matsi-takiriri irirori. Omapiro. ⁶ Irooma awiroka aririka pamani, pasitakotyaa piwankoki pinkowakotiri Asitairi tsipata-kamiri. Iriitaki ñiimini apaniroini, aritaki inisironka-takyaami, iriitaki pinatajimini.

⁷ Aririka pamani, airo papii-pii-tziro okaratzi pikantakiri. Apatziro yapii-pii-tziro pasini-satzi atziri. Iñaajaantzi yapii-yapii-tziro ikantakiri aritaki inkimakiri Pawa. ⁸ Paamawintyaa pisiyakotari = kari awiroka. Tima tikira pinkowa-kotiriita Asitairi kowityii-motamiri, iyotzita-waitakaro irirori okaratzi kowityii-motamiri. ⁹ Iroka pinkanti pamana-piinti awiroka:

Asitanari, nampitarori inkitiki,
Tasorintsi onatzii piwairo awiroka.

¹⁰ Pimpinkathari-wintajina naaka.

Pantakainaro aka kipatsiki okaratzi pininta-kainari
awiroka,

Pinkimi-takaan-tajinari inkiti-wiri, pantakairi irirori maaroni pininta-kairiri awiroka.

¹¹ Pimpa-piintina kowityii-motanari noyaari. †

¹² Pimpyaako-tajinaro nokaaripiro-siri-waitaki,
Tima nomatakiro naaka, nopyaako-tajiri ikaratzi
owaaripiro-siri-tanari.

¹³ Airo pisinitana iñaantai-tyaana, inintaiti yanta-kayitinaro kaari-pirori.

Tima pasi piwajiro pimpinkathari-wintantaji awiroka.

Ari pikanta-jitatziiro otzimimo-tzimi pisintsinka, aajatzi piwaniinkaro. Aritaki okantari.

¹⁴ Aririka paripiro-tajyaari ikaratzi kishimiri, aritaki yaripiro-taimi awiroka Asitairi Inkiti-satzi. ¹⁵ Irooma aiorika paripiro-tari ikaratzi kishimiri, tima airo yaripiro-taami awiroka Asitairi.”

Ikinkitha-takotziro Jesús tziwintaantsi

¹⁶ “Aririka pintziwintyaa pisirita-kotyaari Pawa, airo pikanta-kanta-waitzi: ‘Notziwinta-tyaari Pawa.’ Paamaiyaa pisiyari = kari awiroka kantasiwaitsinkari. Itziwintapiintawita irirori mantsiya ikantayita, irootaki iyoitan-tariri itziwintatyaa. Tzimaki pinkatha-matsi-takiriri irirori. Omapiro. ¹⁷ Irooma awiroka aririka pintziwin-tyaari Pawa,

† 6:11 noyaari = pan

pinkywa-porotyaa, pinkisityaa kamiitha, ¹⁸ airo iyotan-taitami pitziwintatyaa. Apatziro iyotimi Asitairi Inkiti-satzi, tima iriitaki pinatajimini.”

Ikinkitha-takotziro Jesús inkiti-sato owaararonsi
(Lc. 12.32-34)

¹⁹ “Airo pashaaranta-siwaita aka kipatsiki, oshiki opirik-itanaki, ompowanaki, tima tzimatsi oshiki kosintzi aka. ²⁰ iro kamiitha-tatsi pantayi-tairo pisaikan-tajyaari kamiitha inkitiki. Irootaki kimitajyaaroni pashaarantaa-tyiiaami inkitiki tsika ti opiriniki-tapaji, opowani-tapaji aajatzi, tima ti intzimapaji kosintzi anta. ²¹ Tima tsika-rika piwaa-rantaka, aritaki pisirita-piinta-jyaaro.”

Ikinkitha-takotziro Jesús ootamintotsi
(Lc. 11.33-36)

²² “Irootaki oki osiyariri ootamintotsi awathaki. Kamiitha-rika okanta poki, piñaantaro kamiitha, okimiwai-takaro pinkoñiityaa-kotatyiimi. † ²³ Tirika ampantyaaro poki, airo piñaantaro kamiitha, okimiwai-takaro pintsitini-kitako-tatyiimi.” §

Ikinkitha-takotziro Jesús owaararonsi
(Lc. 16.13)

²⁴ “Tikatsi matironi yantawai-tiniri apiti opiratan-tachari. Tima aparoni ininta-piroti imonkara-tiniri ompira-tantachari, iriima pasini inkisaniinta-nakiri. Ari okantari aajatzi: Tikatsi matironi yantiniri Pawa inintziri irirori, aririka inkinkithasiri-takotai-tyaaro awaararonsi onkimiwai-tanakyaaro iroomi ompiratyaarini.”

Ikinkitha-takotziro Jesús kantzimo-siri-taantsi
(Lc. 12.22-31)

²⁵ “Pinkimi nonkanti: Airo okantzimo-siri-waitami pinkanti: ‘¿Paitama noyaari, opaitama niriri, opaitama nonkithaa-tyaari?’ Tima tzimatsi ankinkithasirita-piintajiri, irootaki kowapiro-tachari, anairo okaratzi awayita-piintari, aajatzi akithaayita-piintari. ²⁶ Thami ankinkisiryaa-takotiri tsimiri-payi. Ti impankitiro iyaari, ti iwitsiki iwanko iwantyaarori iwankiri. Iro kantacha, Pawa opapiintziriri okaratzi iwayitari. ¿Tima intako-piro-tyaami awirokaiti

† 6:22 Siyaka-winta-chari okitsi kamiithari, iriitaki atziri pimantaniri (kaari masitha-tatsiri), iriitaki ñaajironi inkimatha-tairo okaratzi yantakairiri Pawa, tima isaikanaatzi okitainkatzi § 6:23 Siyaka-winta-chari airorika apantaro oki, iriitaki atziri masithari kaari kimatha-tironi okaratzi yanta-kayiriri Pawa, tima isaikatzi otsitini-kitzi

Pawa? ²⁷ Aikiro-rika pijatakaa-tyiuro onkantzimo-siri-waityaami ¿arima pinkantakiro piwawi-niinta-wairo pis-arintsiti? ²⁸ Thami ankinkithasiri-takotiro incha-tyaaki-payi, ti añiuro antawaiti, ti ontyaawintyaa onkithaa-tyaari. Titzimaita onkantzimo-siri-waityaaro, onkanti: '¿Opaitama nonkithaa-tyaari?' * ²⁹ Owaniinka kamiitha, anairi iwaniinkata Salomón, pinkathari-tatsiri pairani. ³⁰ Tima iriitaki Pawa owaniinka-tzirori. Okantawita kapichiini añaaawitaro owaniinkata-painta, iro osamani tikatsi apantyaaroni aririka onkama-tyaa-tanaki, inchikai-takiro, intayii-takiro. ¿Airoma ikimpoyaa-wintzimi awiroka Pawa? Aritaki, airo pikiso-siritzi. ³¹ Aritapaaki okantzimo-siri-waitami, pikantzi: '¿Paitama noyaari, opaitama niriri, opaitama nonkithaa-tyaari?' ³² Apatziro okantzimo-siri-waitari pasini-satzi-payi. Irooma awirokaiti, iyotakotzimiro Asitairi Inkiti-satzi opaita-rika kowityii-motamiri. ³³ Tima irootaki kowapiro-tachari impinkathari-wintajimi Pawa, iwamiitha-siri-taimi aajatzi, aritaki impayita-jimiro okaratzi kowityii-motamiri.

³⁴ Aritaki okantari, airo okantzimo-siri-waitami opaita-rika awishimo-timini onkitaitita-manaji, aritaki piñaakiro. Tima maaroni kitaitiriki-payi piñaapiintakiro okaratzi kantzimo-siri-yitamiri."

7

Ikinkithata-kotziro Jesús mishakowintaantsi (Lc. 6.37-38,41-42)

¹ "Ti onkamiithati pimishakowintanti, paamaiyaa imishakowintai-tzimi = kari awiroka. ² Aririka pinkantakotiri pishininka, aritaki inkanta-kota-nakimi awiroka. Ontzimatyii paamaiyaa, otzimi-kari pantzi-motantani, imapiroi-tajimi = kari apaata impiyatai-tyaami. ³ Tima osiyawaitakaro aririka ontyaa-kitimi antaro inchapitoki pokiki, ¿kantachama paminiri pasini tyaakita-chari kapichiini irokiki? ⁴ ¿Kantachama pinkantiri: 'Pimpoki naajimiro otyaa-kita-kimiri?' Otyaaki-taikimi awiroka antaro inchapitoki. ⁵ Tima pisiyakari awiroka kantasiwaitsinkari. Ontzimatyii pitawakyaaro awiroka paawairo antaro inchato otzikaa-kimiri pokiki, paminaji kamiitha paanta-jyaaniriri otyaakita-chari kapichiini.

⁶ Ti impaitiri otsitzi okaratzi tasorin-tsita-tsiri yasitari Pawa. Ti impaitiri aajatzi chancho okaratzi poriryaa-yitatsiri pinapirota-chari, ti iyoti inithaa-wainiti oshiki

* 6:28 incha-tyaaki-payi = lirio

yoipatsi-waitiro yaatzika-waitakiro. Ti impaita-tyiiri inintawitari, oshiki inkatsimati, aritaki yatsikantaki.” *

Ikinkithata-kotziriri Jesús amana-pirotziriri Pawa

(Lc. 11.9-13; 6.31)

⁷ “Pikamiti, pamina-minatai aajatzi, aritaki impaita-jimiro pinintziri. Pisiyakaantiro aririka pariityaa pankotsiki, pinkanta-paakiri asitarori: ‘Pasitaryiinaro piwanko.’ Aritaki yasitaryaa-kimiro iwanko. ⁸ Tima aritaki impaitajiri kamitan-tatsiri. Inkarati amina-minataironi, aritaki iñaakai-tairi. Aririka inkantanti: ‘Pasitaryiinaro.’ Aritaki yasitaryaaaitakiniri. ⁹ Aririka inkamitimi pitomi, inkantimi: ‘Apaá, pimpina noyaari.’ ¿Arima pimpakiri mapi? † ¹⁰ Aririka inkantimi: ‘Pimpina sima.’ ¿Arima pimpakiri maranki iyaari? ¹¹ Tima piyotziro pitakotari awiroka pitomi-payi, kaari-piro-siri pinawita. Iriitaki mapirotzirori Asitairi Inkite-satzi, itakotari maaroni amanayitairiri. ¹² Aririka pininti intakoi-tajyaami, pitawakyaaro awiroka pintakotantyyaa. Tima irootaki kanta-kota-chari Ikantakaan-taitani, irojatziri ikan-takiri pairani Kamantan-tzinkari-payi.”

Ikinkithata-koitziro awotsi-manchaki

(Lc. 13.24)

¹³ “Aririka pininti pinkyaa-pankotairi Pawa, pisiyakairo pimpampi-thata-tyiironi awotsi-manchaki. Tima tzimatsi pasini awotsipirori, kaari pomirintsita-chani inkinan-taityaaro. Tima oshiki pampithata-kirori, iriitaki asinonkaa-chani sarinka-winiki. ¹⁴ Irooma awotsi-manchaki, ti ishikiti kinantyaaroni, iriitaki ariitaa-chani anta tsika irasi iwiro yañaaji.”

Ikinkithata-kotziriri Jesús osiyawitariri kamantantatsiri

(Lc. 6.43-44)

¹⁵ “Paamawinta-jiityaa awirokaiti yamatawitzimi = kari osiyawitariri Kamantan-tzinkari, isiyapaa-kyaari ipiraitari ti ikatsima-waiti. Iro kantacha kaari-piro-siriri inatzii, isiyakari owantaniri. ‡ ¹⁶ Ontzimatyii ayotiiri kamiitha-rika okaratzi yantayitziri, irootaki ayotantyaari kamiitha-siriri inatzii. ¿Añiiroma chochoki iraitsiri onkitho-kitan-tyaaro

* **7:6** Ikantai-tziri aka: “tasorin-tsita-tsiri yasitari Pawa” aajatzi “poriryaa-yitatsiri pinapirota-chari”, irootaki siyakaa-wintacha Kamiithari Ñaantsi tasorin-tsita-tsiri. Tima irootaki iñaani Pawa osiyariri ikaratzi poriryaa-yitatsiri pinapirota-chari. Iriima otsitzi aajatzi chancho, iriitaki siyakaa-winta-chari ikaratzi kaari nintironi inkimisantairo Kamiithari Ñaantsi, oshiki ikisani-intakiri kamantantzirori. Tirika inintiro inkimisanti, airo yanta-waitaitsiri inkimisanti † **7:9** noyaari = pan ‡ **7:15** ipiraitari ti ikatsima-waiti = oisha = oveja; owantaniri = lobo

owaato kitoochii? Tima ti. ¿Kantachama onkitho-kitanyaaaro pasini chochoki-payi iroori? Tima airo. § 17 Iroorika inchato saankanata-tsiri oshooki, okitho-kitzi kamiitha. Irooma inchato karipirori, ti ampantyaaro okithoti. 18 Tima maaroni inchato saankanata-tsiri oshooki, ti onkaaripiroti okithoki. Ari okantari aajatzi inchato sampiya-sita-tsiri osi, ti onkamiithati okithoki. 19 Tima intowaitatyiiro inchato kaari kithokita-tsini kamiitha, yaitziro intayiiro. 20 Aritaki piyojiita-wakiri awiroka-payi amatawiriri aririka piñaayitakiro okaratzi yantayitiri.”

Ikinkithata-kotziri Jesús oyotako-pirotairiri
(Lc. 13.25-27)

21 “Tzimawitacha oshiki kantanari: ‘Nowinkathariti pinatzii awiroka, nopinkathatzimi.’ Airotzimaita ikyaaji inkitiki tsika ipinkathari-wintantai Pawa. Apatziro inkyaaaji ikaratzi antanajirori inintziri Asitanari Inkiti-satzi. 22 Apaata aririka namina-kotajiri maaroni yantayitakiri, tzimayitatsi kantayita-jinani: ‘Nowinkathariti, nopairyaa-kimiro piwairo nokinkithata-kotzimi. Nopairyaa-kimi nisita-kota-kayiri isakasiritantari piyari. Ari nokimita-jiriri aajatzi noshininka-payi, oshiki notasonka-winta-yitaki nopairyiiniri piwairo.’ 23 Nonkan-tzimaityaari naaka: ‘Ti noyotimi. Pijati intyaatsikaini, omapiro pikaaripiro-siritaki.’ ”

Ikinkithata-koitziri apiti owitsika-tsiri iwanko
(Lc. 6.46-49)

24 “Pinkimi. Aririka pinkinkithasiritiro maaroni nokanta-kimiri, aririka pinkimisanta-najiro maaroni, ari okamiithatzi. Irootaki piyota-nityaari. Pisiyaari witsika-tsiri iwanko okiraawiro-pathatzi kipatsi. 25 Oparyaa-witaka antaroiti inkani, amaraaniwitaka. Antaro otampyaa-witaka, ookanta-witapaakaro pankotsi, ti aawyyiuro. Tima owatzika-pirotayaa kamiitha okiraawiro-pathataki kipatsi. 26 Ari okimitari aajatzi airorika pikinkithasiritziro okaratzi nokanta-yitakimiri, airorika pinkimisanta-najiro, airo piyota-nita. Pisiya-kotakari witsika-tsiri iwanko impaniki-pathatzi. 27 Okanta oparyaa-paaki inkani, amaranita-paaki. Ari otampyaata-paaki, ookanta-paakaro pankotsi, tyaanaki. Ti iñiitajiro.”

28 Irootaki iyomitaa-kiriri Jesús ikaratzi apatowintakariri. Okiryaaantzi ikantajiita atziri-payi ikimiri. 29 Tima ti omaña isintsinka iyomitaantzi, yanairi iyomitaantzi Yomitaan-taniri-payi.

8

*Yisita-kota-kaitziri omatziri pathaa-rontsi**(Mr. 1.40-45; Lc. 5.12-16)*

¹ Ikanta yoirinkajaro Jesús ikinkithatakira tonkaariki, iyaatajiri oshiki atziri. ² Ari ipoka-sitakiri omatziri pathaa-rontsi, ityirowa-sita-paakari, ikantapaakiri: “Pinkatharí, pinintzi-rika, aritaki onkantaki pisita-kota-kaajina.” ³ Irootaki yakotan-tanakari Jesús, itzinkakiri kapichiini, ikantziri: “Nonintzi, pisita-kotaji.” Isitanaki ipathaa-waiwita. ⁴ Ikantawita-waari Jesús pathaa-waiwita-chari: “Airo pikamanta-kotana. Apatziro piwanakiro pijata-sitiri Ompira-tasorintsitaari, pimatán-tyaarori Ikantakaantani pairani Moisés, paanakiniri Pawa pasitakaariri pipira, irootaki iyotantai-tyaari isita-kotajimi.”

*Yisita-kota-kaajiri Jesús inspiratani wirakocha jiwatziriri owayiri-payi**(Lc. 7.1-10)*

⁵ Ikanta yawisanaki Jesús, arijiitaka nampitsiki Capernaum. Ari ipokaki ijiwari iwayiriti wirakocha iñiiri Jesús, ⁶ ikantapaakiri: “Nowinkatharítí, tzimatsi naaka nompiratani nowankoki, omapiro imantsiyataki, kisoporokitaki.” ⁷ Ari yakanakiri ikantziri: “Aritaki nojataki nowawisaakotajiri.” ⁸ Ikantanaki irirori: “Oshiki nopinkathatakimi awiroka, tima tikatsi miraawintyaanani naaka, airo okantzi pinkyaa-wankotina. Apatziro nonintzi pinkanta-kaantiri yisita-kotai, aritaki omatakyaa pinkantiri. * ⁹ Tzimatsi ompiratanari naaka, tzimatsi aajatzi owayiri-payi nompiratari naaka. Aririka nonkantiri: ‘Pijati,’ aritaki ijataki. Aririka nonkanti pasini: ‘Pimpoki,’ aritaki impokaki. Aririka nonkantiri nompiratani: ‘Pantiro iroka,’ imatziro yantziro.” ¹⁰ Okiryaantzi ikantanaka Jesús ikimakiri ikantaki ijiwariti owayiri. Ikantanakiri ikaratzi oyaatakiriri: “Iriitaki matakirori yoka ikimisantzi, tima aka inampiitiki Israel-iiti tikira noñii aparoni siyaarini. Omapiro. ¹¹ Pinkimi, aririka impinkathari-wintantai Inkiti-satzi, aritaki intzimaki oshiki pasini-satzi poñaachani pasiniki nampitsi, yanintaajyaa isaikakaajiri awaisatzitini Abraham, Isaac aajatzi Jacob. ¹² Airotzimaita itzima-pirotaji ashininka saikaatsini anta. Iriitaki inintawitaitari impinkathari-wintairi maaroni anta, tima oshiki ipiyathataka, irootaki yookanta-jyaariri otsitini-kitaki. Ari irawaita-jyaari, yatsikai-kiwaitajyaa inkimaatsitajyaa.” ¹³ Ipithoka-sita-naari ijiwariti owayiri, ikantziri:

* 8:8 Yoka ijiwari iwayiriti wirakocha, kaari Judá-iti, pasini-satzi atziri inatzii. Pairani ti inkyaa-wankotiri Judá-iti pasini-satzi kaari ishininkatyaa.

“Pimpiyi piwankoki. Pimatakiro pikimisantzi awiroka, irootaki yisita-kotan-tajyaari pimpiratani.” Apatha-kiro yisita-kotanaki impiratani iwankoki.

Yisita-kota-kaajiro Jesús irayiro Pedro
(Mr. 1.29-34; Lc. 4.38-41)

¹⁴ Ikanta ikinanaki Jesús iwankoki Pedro. iñaapaa-tziiro irayiro onaryaaka, omatatziiro okatsirinkawaitisi. ¹⁵ Itzinka-paakiro kapichiini irakoki, isita-kotanaki. Piriintanaka, aminayita-wakiniri ompaita opawakiriri.

Isitakotakaaki Jesús oshiki mantsiyayitatsiri

¹⁶ Okanta otsitiniityaanaki, yamaita-paakiniri oshiki yaayiri piyari. Yisita-kota-kaayitairi ikisatha-yitakiri iwi-yariti. Yisita-kota-kaaki aajatzi ikaratzi mantsiyayita-tsiri. ¹⁷ Ari omonkaratari ikamantantakiri pairani Kamantan-tzinkari Isaías, ikantaki: Iriitaki aanakiro amantsiyari, Irijatzi aanakiro okaratzi akimaatsi-yitari.

Nintawitachari iyaatiri Jesús
(Lc. 9.57-62)

¹⁸ Ikanta iñaakiri Jesús ishiki-pirota-paaki atziri apato-tawintariri, ikantanakiri iyomitaani: “Thami amontyaaji intatzikirona.” ¹⁹ Ikantawita-waari Yomitaan-taniri: “Yomitaanari, nonintzi noyaata-nakimi tsika pinkinayiti awiroka.” ²⁰ Yakanaki Jesús, ikantziri: “Tzimatsi imoro kowincha imaanta-piintari, aajatzi ikimita tsimiripayi tzimatsi imayiro. Iriima yoka Itomi Atziri ti ontzimi iwanko imaanta-piintyaari irirori.” ²¹ Ari ikantanaki iyomitaani: “Yomitaanari, noninta-witaka naaka noyaata-nakimi, airozimaita iroñaaka, nonintatzii noñiuro nonkitata-najiri asitanari, aripaiti noyaatimi.” ²² Ikantanaki Jesús: “Piyaatina. Tima inkarati kamasirita-tsiri, aritaki inkitatairi irirori kaminkari-payi.”

Imairintziro Jesús tampyaa
(Mr. 4.35-41; Lc. 8.22-25)

²³ Ari ititanaka Jesús pitotsiki, itsipatakari iyomitaanipayi. ²⁴ Ikanta imontyaa-kotanaka, maanaki Jesús pitotsiki. Iro iwiraako-witaka niyankyaaki, omapokakiri iyomitaanipayi antaro tampyaa, otitapaaka nijaa pitotsiki otamaakatanakira inkaari. ²⁵ Ijata-sitai-takiri Jesús, iwakiryii-paakiri, ikantai-tziri: “¡Yomitaanari, ampiinkatyii! ¡Piwawisaa-kotajina!” ²⁶ Ikantanakiri irirori: “¿Paitama pitharowantari? ¿Tikirama pikimisanta-pirotzi?” Piriintanaka, imairintakiro tampyaa aajatzi otamakaanika inkaari, awisanaki,

mairyaatanaji kamiitha. ²⁷ Okiryaantzi ikantawintanakari Jesús, antaro ipinkathata-nakiri, ikanta-wakaa-jiita: “¿paitama atzirita-tsiri yoka? Imairintziro tampyaa, aajatzi inkaari.”

Gadara-satzi yaakiri piyari

(Mr. 5.1-20; Lc. 8.26-39)

²⁸ Arijiitaka intatzikiro, aatakota-paaki nampitsiki ipaitai-tziri Gadara. Ari isiya-sita-wakari apiti atziri yaakiri piyari ipoñaakaro kitataari-masiki. Katsima ikantakaakari piyari, oshiki itharowakaitari, ti onkanti inkinaiti anta. ²⁹ Ikaimaa-pirotatzii ikantzi: “¡Jesús, Itomi Pawá! ¿Piwasankita-tyiinama tikirata omonkaratyaata? ¿Tsikama nokanta-kimika awiroka?” ³⁰ Ari isimokawaijiitzi oshiki chancho anta. ³¹ Ñaawaitanaki iwiyariti, ikantzi: “Aririka pisita-kota-kaajiri naaka, pintyaantina ipiyotaka chancho.” ³² Ikantzi Jesús: “¡Pijati piyari!” Jatanaki piyari-payi chanchoki, isaikantapaakiri, irootaki isiyanta-nakari impiritaki, mitaajiita-paaka maaroni inkaariki, apirotaka ipiinkaki. ³³ Ikanta iñaakiro aamaako-wintariri chancho okaratzi kantain-chari, siyanaka nampitsiki, ikamanta-paakiri maaroni atziri okaratzi iñaakiri. ³⁴ Irootaki iyatanta-nakariri atziri-payi, iñaapaakiri Jesús, ikantapaakiri: “Ti noninti pisaiki nonampiki, pamini tsika pinkini.”

9

Yisita-kota-kaajiri Jesús kisoporokiri

(Mr. 2.1-12; Lc. 5.17-26)

¹ Ikanta ititanaaro Jesús pitotsiki, imontyaaaja inampiki. ² Ari yamaita-kiniri kisoporokiri, yanatakoitakiri inaryaa-mintoki. Iyosirita-wakiri Jesús ikaratzi anata-kota-kiriri oshiki yawintaa-paakari, iñaanata-wakiri mansiyari, ikantziri: “Pinkimo-siriwintyaa ashininká, tima impyaakoi-takimiro pikaaripiro-siri-witaka.” ³ Kimawaki Yomitaaniripayi, ikanta-siritanaki: “Ithainka-tasorintsitatzi yoka.” ⁴ Yotaki Jesús tsika ikanta-siritzi, isampita-nakiri, ikantziri: “¿Opaita pikaaripiro-siritantari?” ⁵ ¿Tima onkamiithati nonkanti: ‘Ipyaakoi-tajimiro pikaaripiro-siri-witaka?’ ¿Irooma pinintzi nonkantari: ‘Pinkatziyi, pijatai?’ ⁶ Iroñaaka piyotiri Itomi Atziri otzimi-motziri isintsinka aka kipatsiki, aritaki impyaakotairi kaaripiro-siri-witachari.” Ipithoka-sita-nakari kisoporokiri, ikantziri: “Pinkatziyi, paanajiro pinaryaa-minto, pijatai piwankoki.” ⁷ Ari ikatziyanaja mansiya-witachari, jataji iwankoki. ⁸ Tima iñaakiri maaroni piyotain-chari, okiryantzi ikantajiitanaka

iñaawajiri ijataji. Ikantajiitanaki: “Imapirota-tziiro Pawa, iriitaki matakirori otzimi-motan-tariri itasorinka yoka atziri.”

*Yamiñaitanakiri Mateo
(Mr. 2.13-17; Lc. 5.27-32)*

⁹ Ikanta yawisanaki Jesús, irojatzí iñaanta-paariri Mateo, iriitaki yoka sintsiwintan-tatsiri yamaitiniri kiriiki. Ikantapajiri: “Piyaatina.” Ari ikatziyanaka Mateo iyaatanakiri. ¹⁰ Ariitaka iwankoki Mateo iwakaiyaari Jesús, ari it-sipatakariri iyomitaani-payi. Tima oshiki sintsiwintan-tatsiri yamaitiri kiriiki jatanain-tsiri, ijatzitaka aajatzi oshiki antayitzirori kaari-pirori. Ari ikaratzi itsipajiitakari Jesús. ¹¹ Ikanta iñaakiri Nasitantaniri, ikaimakiri iyomitaani Jesús, isampitakiri, ikantziri: “¿Paitama itsipantan-tariri Jesús sintsiwintan-tatsiri yamaitiniri kiriiki aajatzi antayitzirori kaari-pirori? Ti onkamiithati.” ¹² Ikimaki irirori Jesús, ikantzi: “Aririka imantsiyati atziri ipokasitziri aawintan-tzinkari, iriima atziri kaari mantsiyatatsi tikatsi ininti irirori. ¹³ Ontzimatyii pinkinkithasiritiro Ikantakaantani Pawa, kantatsiri: Ti apatziro nonintzi pamayitajina patsipita-kaani. Iro nokowa-pirotajiri pinisironkatairi pishininka. Tima ti nompoka-sitiri ikimita-kaantai-tziri kamiitha-siriri inawita, nopoka-sita-tziiri kaari-piro-siriri nonkaimasiritajiri iwashaantairo kaari-pirori.”

*Ikinkithata-kotziro Jesús itziwintaita
(Mr. 2.18-22; Lc. 5.33-39)*

¹⁴ Ari ipokajiitaki iyomitaani Juan, isampita-paakiri Jesús, ikantziri: “¿Ipaitama kaari itziwintanta piyomitaani? Tima nontziwinta-piintyaa naaka, ari ikimi-tzitari iyomitaani Nasitantaniri.” ¹⁵ Ari yakanakiri Jesús, ikantanakiri: “Aririka ajati aawakaan-tsiki, ¿arima awasirita-paakyaa? Aryaajaini apaata, aririka yaitakiri iimintaitari, aripaiti intziwintaityaa. ¹⁶ Tima aparoni paisatori ikithaataitari, aririkami iwapatankai-tantyaaro owakirari manthakintsi, aritaki osaraa-pirotanaki aririka ampithata-nakyaa owakirari manthakintsi. ¹⁷ Ari okimitari aajatzi, ti inkantapirotyaa paisatori misinantsi-naki iwantai-tyaari airyaari iraitsiri. Aririka iwantai-tyaari, aritaki isanaryaanaki, aparata-siwaitakyaa iraitsiri aajatzi misinantsi-naki. Iriitaki kamiithatatsi owakirari misinantsi-naki iwantai-tyaari, apitiro inithaa-wakaa airo oyaaripirota-wakaa.”

*Irisinto Jairo aajatzi kooya mantsiyatatsiri
(Mr. 5.21-43; Lc. 8.40-56)*

18 Ikinkithawai-minthaitzi Jesús, ariitapaaka ijiwariti Judá-iti, ityiirowa-paaka impinkathata-paakiri, ikantziri: “Kamaki nosinto, irootaki nopokantari pijati nowankoki pantanta-jyaaro kapichiini pako, añaažiita.” 19 Ari ijatanaki Jesús, aajatzi iyomitaani-payi, iyaatanakiri. 20 Ari opokapaaki kooya mantsiyata-tsiri, tima oshiki osarintsi asinonkaawaitaka, tzima-kotaki 12 osarintsi, okinasita-paakiri itaapiiki Jesús, antakiro kapichiini opatziki iithaari. 21 Okanta-siritzi: “Aririka notzinki-takiri kapichiini iithaari, aritaki nisita-kotaji.” 22 Ari ipithoka-sita-nakaro Jesús, ikantziro: “Kimosiri pinkanta-najyaa noshininka, irootaki isitakotaa-jimiri pawintaajana.” Apatha-kiro isitanaki omantsiyari kooya. 23 Ikanta yariita-paaka Jesús iwankoki ijiwariti Judá-iti, iñaapaa-tziiri showiriwintzirori kamaintsiri, oshiki atziri akiwai-nkatain-chari iraažiita. 24 Ikantapaakiri: “Pishikajiiti, ti onkami piraako-jiitakari, omakoryaatzii.” Tima thainkaitakiri Jesús. 25 Imisitowa-paakiri maaroni, kyaapaaki Jesús, yairika-wakota-paakiro, piriintanaja iintsi. 26 Tira imanakoitanakiri Jesús, ikimakoi-tanakiri maaroni anta.

Yisita-kota-kaajiri Jesús apiti mawityaakiri

27 Ikanta yawisanaki Jesús, iyaatanakiri apiti mawityaakiri, ikantzi ikaimi: “¡Ikasiya-kaitani pinkatharini David, pinisironkata-jyaana!” 28 Irojatzzi yariitan-tapaakari pankotsiki. Ipokapaaki okaakiini mawityaakiri, ari isampitakiri Jesús, ikantziri: “¿Tima pawintaakana awiroka aritaki nomatakiro pinintziri?” Ikantajiitzi irirori: “Jii, ari pimatakiro Nowinkathariti.” 29 Akotanaki Jesús, itzinkakiri kapichiini irokiki, ikantziri: “Isita-kota-kaajimi pawintaana.” 30 Apatha-kiro yaminanaji kamiitha. Isintsi-thawita-waari, ikantziri: “Airo pikamanta-kotana nisita-kota-kaajimi.” 31 Iro kantacha jaitijiitanaki yokapayi ikamantantanaki, ithonka ikimakoi-tanakiri Jesús anta.

Iñaawaita-kaajiri Jesús kisowaantiri

32 Ikanta yamaita-paakiniri Jesús yaayiri piyari, kisowaanti ikantaka. 33 Tima yisita-kota-kaawakiri Jesús yoka atziri, ñaawaitanaji, imisitowainiri iwiyariti. Okiryaaantzi ikantanaka atziri-payi, ikanta-siri-jiitzi: “Tira añaaapiintiri ashininka-payi imatiro kimityaaroni yantakiri yoka.” 34 Iriima Nasitantaniri-payi, ikantajiitzi irirori: “Ipajiinkatyaari ijiwariti piyari yisita-kota-kaantariri yayiri.”

Sampai-nkataki pankirintsi

³⁵ Tima ithonka yaniitakiro Jesús maaroni nampitsi, iyomitaan-tayitaki tsika yapatota-piintaita. Ikinkithata-piintakiro Kamiithari Ñaantsi, tsika okanta ipinkathari-wintantai. Yisita-kota-kaayitakiri maaroni, tikatsi aparoni mantsiyarintsi pomirintsitzi-motyaarini. ³⁶ Ikanta ifñaakiri Jesús oshiki apatowinta-kariri, antaro itako-sirita-nakari, ikantanaki: “Omapiro yasinonkaayita yoka atziri-payi. Ikimitakari ipiraitari airorika itzimi aamaako-wintyaarini.”

*

³⁷ Aikiro ikantana-kitziiri iyomitaani-payi: “Isiyakaro yokapayi atziri osampai-nkatzi pankirintsi, titzimaita intzima-piroti atziri koyaaajironi. ³⁸ Pamanairi awirokaiti Awinkathariti, intyaankiita oshiki jatasitirini atziri-payi, tima tzimatsi oshiki kimisantaa-tsini.”

10

Iyosiiitaki Jesús 12 Tyaantariiti

(Mr. 3.13-19; Lc. 6.12-16)

¹ Ipoña*a* iyoyaaki Jesús 12 iyomitaani, ipajiinkakiri isintsinka. Imatanakiro irirori yisita-kota-kaayitziri maaroni kantasi-waita-chari imantsiyari aajatzi ikaratzi ikyaantasiritari piyari. ² Yoka ikaratzi 12 iyoyaakiri Jesús, iriyyitaki ipaitakiri Tyaantaariiti: Itanakarori Simón, ipaitakiri Pedro. Ipoñaapaaka Andrés, iririntzi Pedro. Ipoñaapaaka Jacobo itomi Zebedeo itsipatakari Juan iririntzi. ³ Ipoñaapaaka Felipe, Bartolomé, Tomás, Mateo sintsiwintan-tawita-chari yamaitiniri kiriiki, ipoñaapaaka Jacobo itomi Alfeo, Tadeo, ⁴ ipoñaapaaka Simón, ipaitaitziri aajatzi Kisakotan-taniri. Ipoñaapaaka owiraanta-paakarori Judas Nampitsiwiri, iriitakira pithoka-sita-kariri Jesús.

Ityaantai-takiri karatain-tsiri 12

(Mr. 6.7-13; Lc. 9.1-6)

⁵ Ipoña*a* ityaankakiri Jesús karatatsiri 12, iyomitaayitawakiri, ikantziri: “Airo pikini isaiki pasini-satzi atziri, airo pikinanaki aajatzi inampiki Ositikü-toni-satzi. ⁶ Apatziro pinkina-yitanaki inampiki Israel-iiti, osiyakariri ipiraitari ipyaawitaka. ⁷ Aririka pijatanaki, iroka pinkanti pikamantanti: ‘Irootaintsi impinkathari-wintantaji Inkiti-satzi aka.’ ⁸ Pisita-kota-kaayitajiri mantsiyari, pañaakaa-yitairi kamatsiri, pisita-kota-kaajiri pathaa-waita-tsiri, aajatzi ikyaantasiritari piyari. Tima Pawa nisironkataami awirokaiti, ti ininta-kotimi. Irootaki pimatanaajiri awiroka airo pikowa-kotantzi, pinisironkatan-tajyaa. ⁹ Airo paanaki

* 9:36 ipiraitari = oisha

nasiyita-chari piiriikiti, * 10 aajatzi piyaari awotsiki. Airo paanaki pasini pithaari, aajatzi pasini pinkyaan-tyaari pi-itzi, pikotzikiiri. Tikatsi pasini paanakiri. Tima inkantaiti: Ipaiziri antawaita-tsiri iwariti.

11 Aririka pariitakyaa nampitsiki, paminapaaki aakamiithata-wakimini, iriitaki pisaiki-mota-paaki, irojatz pawisan-takyaari pasiniki nampitsi. 12 Aririka pariitakyaa pankotsiki, piwithatan-tapaakyaa. 13 Aririka yaakamiithata-wakimi piwithata-paakari, aritaki isaikaji kamiitha. Airorika yaakamiithata-wakimi, aminaa-sitaka piwitha-witapaakari. 14 Airorika yaakamiithatzimi, airorika ikimisantzimi aajatzi, pawisa-pithatiri, pintika-najiro pipatsi-kitziti. † 15 Iriitaki imapiroiti apaata aririka yaminakoi-tairi maaroni yantayitakiri. Aritaki anaanakiro ikantai-takiri pairani Paamaarini-satzi aajatzi Katsimaarini-satzi. Omapiro.”

Inkimaatsitakaitaimi apaata

16 “Notyaan-tzimira iroñaaka, pikimitakari ityaantaitziri ipiraitari tsika ipiyota owantaniri. Iro kantacha, ontzimatyii pisiya-kotyaari awiroka-payi kokintzi maranki, pisiya-kotyaari aajatzi siro itsinampa-siri-waitzi. ‡ 17 Paamaiyaa. Tima yaitatyümi jwariki, impasawaitaitimi tsika yapatota-piintaita. 18 Ompoña yaitanakimi isaiki pinkathari-piroriki okantakaan-tziro pawintaajana. Ari pinkinkithata-koyita-jinari anta, inkimayitaji aajatzi pasini-satzi atziri-payi. 19 Aririka piñaakiro yaitanakimi, airo pikanta-siri-waitzi: ‘¿Opaitama noñaawaita-paakiri?’ Tima tzimatsi iyosirita-kayi-mironi opaita piñaawaitiri. 20 Airo piyota-sitaro awiroka ompaityaa piñaawaitiri, iriitakira Tasorinkantsi poñaachari Asitamiriki yotakayimironi onkarati piñaawaitiri. 21 Aritaki iñiitaki aakaan-tirini iririntzi iwa-kaantiri. Aakaan-tirini itomi. Tzimatsi owa-kaantirini asitariri ikisaniinta-nakiri. 22 Oshiki kisaniintimini okantakaaro pikimisantaana. Iro kantacha, ikaratzi oijatanari yawintaajana, iriitaki awisakotaa-tsini. § 23 Aririka inkisaniintai-tanakimi anta, pawisa-pithatiri. Tima tikira pinthotyüiro pijayiti inampiki Israel-iiti, piyapaaka yoka Itomi Atziri. Omapiro.

24 Tira iñiiti aparoni iyomitaai-tziri yanairi yomitairiri. Tira iñiiti aajatzi aparoni ompirataari yanairi ompiratariri impinka-thaitiri. 25 Apatziro añiiri aparoni iyomitaai-tziri inkimita-jyaari yomitairiri pairani. Ari ikantari aajatzi ompirataari. Tima oshiki ikisaniintai-takina iroñaaka naaka,

* 10:9 piiriikiti = ooro, plata, cobre † 10:14 otikirori iipatsi-kitziti ‡ 10:16 ipiraitari = oisha; owantaniri = lobo § 10:22 awintaa: wairontsi

ikimita-kaitakina naakami Nantatsiri. Awiroka imapiroiti inkisaniintaitimi pikimisantaana.”

¿Itzimikama antharowan-tyaari?

(Lc. 12.2-9)

²⁶ “Airo pitharowan-tawaitari yokapayi, tima ontzi-matyii onkoñaata-koyitai okaratzi manakowitain-chari, oiñaarontairo kaari ikimatha-witaita pairani. ²⁷ Tzimatsirika nonkaman-timiri tsitiniriki, pikamantantairo awiroka kitaipaiti. Tzimatsirika nonkinkithata-kayimiri awirokaiti nomananikiini, pinkaman-tairi awiroka maaroni atziri. ²⁸ Airo pitharowan-tawaitari nintatsini iwimi, tima airo imatziro yooka-siritimi irirori sarinka-winiki. Apatziro pintharowan-tyaari Pawa matziro yapirotantzi, yooka-siritantzi sarinka-winiki. ²⁹ Tima ti impina-piro-wityaa tsimiri-payi, iro kantacha iyotzi Pawa aririka inkamakaranti aparoni. * ³⁰ Tima iyotzityaaro Pawa tsika okaratzi tzimatsiri aisi. ³¹ Piñaakiro, tima yaamaa-kotyaari Pawa tsimiri-payi, awiroka imapiroiti yaamaako-wintami. Airo pitharowan-tawaitari kisaniiintzimiri.

Arika pinkantanti: ‘Nopinkathatairi Jesús’, aritaki imataimi irirori Asitanari inkantakowintaimi

³² Aririka pinkantiri pishininka: ‘Nopinkathatajiri Jesús,’ aritaki nonkantajiri Asitanari Inkiti-satzi: ‘Apaá, ipinkathataana yoka.’ ³³ Irooma pinkantiri-rika pishininka: ‘Ti nompinkathatiri Jesús,’ aritaki nonkantzi-tyaari naaka, nonkantajiri Asitanari: ‘Apaá, ti impinkathatina yoka.’ ”

Ikinkithata-kota Jesús

(Lc. 12.49-53; 14.26-27)

³⁴ “Airo pikinkithasiri-waita awirokaiti, ti apatziro nopoki noyomitaa-yitajiri atziri-payi yaakamiithata-wakaiyaa aka kipatsiki, okimiwaitakaro namatyiimi wisa-mintotsi imaimanita-wakaan-taityaari.

³⁵ iroka nopokan-takari:

Inkisaniintajiri atziri iriri,
Onkisaniintajiro kooya iniro,
Onkisaniintajiro kooya ayiro.

³⁶ Impithoka-sita-wakaiyaa atziri-payi inkisaniinta-wakajyaa ikaratzi isaikajitzi iwankoki.

³⁷ Irootaki kamiitha-witacha pintakotyaari piri, piniro, pintsiti-payi. Iro kantacha, iroorika paakowinta-nakyaa pintakotyaari pishininka-payi, anaanakiro-rika okaratzi pitakotana naaka, airo nokimita-kaami naapatyaani.

* **10:29** ti impina-piro-wityaa = aparoni kiriiki inkarati-rika apiti tsimiri

38 Airorika patsipita-kowintaana pinkimisantajina awiroka, pinkimita-kaantairomi ipaikakoi-tatyimimi, tira pinkamiithati nasitajyaami naaka. 39 Tima inkarati itakowaita-chari apaniroini irootaki yantantarori inintasi-waitari irirori, aritaki impyaa-sitajyaa. Iriima ikaratzi atsiwintarori yantanajiro nonintziri naaka irootaki ikamawintan-takanari, aritaki yawisako-siritai.”

Impinai-tairi apaata
(Mr. 9.41)

40 “Tzimatsi-rika aapatyii-yaamini, naaka yaapatyaaka. Ari okantari aajatzi, tzimatsi-rika aapatyii-yaanani naaka, iriitaki yaapatyaaka Asitanari otyaanka-kinari aka. 41 Tzimatsi-rika yotimini Kamantan-tzinkari pinatzii irootaki yaapatyaan-tamiri, aritaki pinkaratairi apaata impinatajimi Pawa. Ari okanta aajatzi, tzimatsi-rika yotakimini kamiithasiriri pikanta pikimisantai irootaki yaakamiithatan-tamiri, aritaki pintsipatyari apaata impinataimi Pawa. 42 Aririka iyoitimi awiroka noyomitaani, irootaki ipantai-tamiri piriri okantawitaka ti piriipiro-wityaa awiroka, aritakira impinai-tajiri apaata yoka itakotakamiri. Omapiro.”

11

Ityaantakiri Juan iyomitaani
(Lc. 7.18-35)

1 Ikaratakiro Jesús iyomitaakiri 12 iyomitaani. Awisanaki ikamantanti maaroni nampitsiki okaratzi tzimatsiri anta.

Ityaantakiri Juan iyotaani

2 Tima yasitakoi-takiri irirori Juan kiwaan-tsiriri, ari ikima-kotakiri Saipatzii-totaari okaratzi yantayitakiri. Ityaankaki apiti iyomitaani, 3 isampitiri, inkantiri: “¿Awirokama ipaitai-tziri, ‘Pokatsini?’ Kaari-rika awiroka, ¿Tzimatsima pasini noyaa-kotiri?” 4 Ikanta yariijitaka, isampita-paakiri Jesús. Ari yakanaki irirori, ikantzi: “Aririka pimpiyanaji, pinkaman-tapajiri Juan okaratzi pikimakiri awiroka, okaratzi piñaakiri nantayitakiri. 5 Tima naminakaa-yitajiri mawityaakiri, naniita-kaayitajiri kisoporokiri, nisita-kota-kaayitairi pathaa-waita-tsiriri, nokimakaa-yitajiri atsikimpityari, nañaakaa-yitajiri kaminkari, nokinkithata-kota-jiniri Kamiithari Naantsi asinonkainkari-payi. 6 Kimosiri inkantajyaa inkarati kaari kisosiri-wintainani.”

7 Ikanta ipiyaaro iyomitaani Juan, isampita-nakiri Jesús ikaratzi piyowinta-kariri, ikinkithata-kotziri Juan,

ikantzi: “¿Paitama piñaakiri chapinki otzisi-masiki? ¿Iriima piñaaki kimitarori saworo opiyonka-tonkita-kaaro tampyaa? * 8 ¿Piñaakirima iwaniinkata ikithaata? Ti. Tima inkarati waniinkata-chari ikithaata, isaika-pankotziri pinkathari. 9 Irootaki pijata-sitan-tariri piyotzi Kamantan-tzinkari inatzii. Tima imapirota-tziro irirori yanaanakiri pasini Kamantan-tzinkari-payi. 10 Tima iriitaki isankinata-koitakiri pairani, ikantaitaki:

Pamini, aritaki nontyaantaki ityaaroni inkamanta-kotimi, Iriitaki witsikaan-timini tsika pinkina-paaki.

11 Pinkimi nokantzi naaka: Pairani oshiki atziri tzimawitain-chari, tikatsi anairini Juan Kiwaatan-tatsiri okaratzi iyota-nitakari. Iriima inkarati tsinampasiritaa-tsini, impinkathari-wintairi Pawa inkitiki, aritaki yanaa-kotairi irirori Juan. Omapiro. 12 Tima owakira yitanta-nakarori Juan ikinkithata-kaimi irojatzii iroñaaka, tzimatsi oshiki nintatsiri sintsiini iñiuro impinkathari-wintairi Inkiti-satzi. Osiyawaitakaro isintaitzi aririka iwayiritaityaa. 13 Pairani tzimayitatsi Kamantan-tzinkari-payi aajatzi Ikantakaan-taitani, irootaki ikamantantaitakiri irojatzii itziman-takari Juan. 14 Iriitakira Juan ikinkithata-koitakiri pairani, tima iriitaki Elías-tatsiri pokatsini. ¿Pikimisantziroma? 15 Kowirori inkimathatiro, inkimisanti. 16 ¿Ipaitama nosiyakaan-tiriri yokaiti atziri? Isiyakari washaantawai-rintzi iintsi aririka isiyakaa-waityaa owaankiirin-tsiki, ikaima-kota-wakaa-jiita, 17 ikanta-wakaa-jiita: ‘Thami ashowiriti amashaitantyaari.’ Ti ininti. Ikantawita: ‘Thami ampanthai awasiritantyaari.’ Ti ininti. 18 Aritaki pikanta-jiitaka awirokaiti. Piñaawitakari Juan, itziwinta-paaka, ti imirityaaro kachori, pikanta-jiitakiri: ‘Tkyantasirityaari piyari, irootaki itziwaitantari.’ 19 Ipokawitaka Itomi Atziri, ti intzityaaro irirori owaritintsi, iiro kachori. Pikanta-jiitakiri: ‘Kaari-pirori inatzii, niyawai-rintzi, sinki-ryaantzi. Yaapatyaari sintsiwintan-tatsiri yamaitiniri kiriiki, yaapatyaari aajatzi kaari-piro-siriri.’ Tikatsi ompaityaa, tima aririka iñiitairo onkarati awisatsini apaata, ari iyoitairi omapiro iyota-nita.”

Ikanta-machiitziri kisosirita-tsiri
(Lc. 10.13-16)

20 Ipoñaawitakari ikinkithata-kota-nakiri Jesús ikaratzi ñaawita-karori itasonka-wintantzi nampitsiki, tizimaita iwashaantiro ikaaripiro-siri-jiitzi. Ikantzi: 21 “Ikanta-machiitzimi Simapankoni-satzi aajatzi nampitarori Corazín.

* 11:7 kimitarori saworo opiyonka-tonkita-kaaro tampyaa = atziri sipita-siriri

Oshiki piñaawitakaro notasonka-wintantaki, titzimaita pinkimisanta-jiiti. Iriimi ñaakinani Mapini-satzi aajatzi Simaa-satzi, aritaki inkithaata-nakyaaromi mirimasitatsiri kithaarintsi, saikawaita-nakimi samanpoki iwasiritakotyaa ikaaripiro-siri-yitaki, inkimisantajimi maaroni iriroriiti. † ²² Awirokatakiki imapiroiti iwasankitaitiri apaata aririka yaminakoi-tairi maaroni yantayitakiri. Aritaki anaanakiro ikantai-takiri pairani Mapini-satzi aajatzi Simaa-satzi. ²³ Aajatzi awirokaiti nampitarori Capernaum, pikinkithasiriwita pijatai inkitiki, apatziro pijamatsitaji tsika ikinayitzi kaminkari. Iriimi ñaakinani pairani Paamaarini-satzi okaratzi piñaawitakari awirokaiti, irojatzi osaikimi inampiiti. ²⁴ Awirokatakiki imapiroiti iwasankitaitimi apaata aririka yaminakoi-tairi maaroni yantayitai-takiri. Aritaki anaanakiro ikantai-takiri pairani Paamaarini-satzi aajatzi Katsimaarini-satzi.”

Pimpoki nosaiki naaka, pimakoryaaji
(Lc. 10.21-22)

²⁵ Irootaki yamananta-nakari Jesús, ikantzi: “Apaá, tima awiroka pinkathari-wintziriri inkiti-satzi aajatzi kipatsi-satzi, oshiki notharowintakami. Timá awiroka omani-motakiri yotaniiriiti iroka-payi, iriitaki piyotakaa-yitai osiyariri iintsi itsinampa-siritzi. ²⁶ Ari okanta, tima irootaki onimota-kimiri awiroka Asitanarí.” ²⁷ Ikantanakiri piyowinta-kariri: “Iriitaki Asitanari oyotakaa-narori maaroni. Apatziro iyotana irirori, tima Itomi iwana. Ari nokimitari naaka apatziro noyotziri Asitanari, kantacha noyotakaa-yitajiri nonintziri naaka iyotajiri. ²⁸ Aririka piñiuro onkantzimo-siri-waityaami, ompomirintsitzi-mowaityaami, pimpoki nosaiki naaka, aritaki nomakoryaa-sirita-kaayitaimi. ²⁹ Okimiwaitakaro ontzimi-rika opaita nonkima-tinata-kaiyaamiri. Timá tzimatsi nonintziri noyomitaimiri: tima naaka tsinampa-siri. Aritaki piñaajiro nomakoryaa-sirita-kaajimi. ³⁰ Timá okaratzi nokima-tinata-kaamiri naaka, ti ompomirintsi-pirotayaa.”

12

Ikinkithata-kotziro Jesús kitaitiri imakoryaan-taitari
(Mr. 2.23-28; Lc. 6.1-5)

¹ Okanta kitaitiriki imakoryaan-taitari, ikini-motanaikiro Jesús pankirintsi-masi. Ari isapiryanaki okithoki pankirintsi iyomitaani Jesús, tima intashaa-jiitatzi.

† **11:21** Timá yokaiti nampitarori Corazín aajatzi Simapankoni-satzi, Judá-iti inatzi. Iriima Mapini-satzi aajatzi Simaa-satzi, pasini-satziiti inayitzi, ti ishininkatyaari Judá-iti

² Iñaakiri Nasitantaniri, ikantanakiri Jesús: “Paminiri piyomitaani isapirya-kiwaitatzii kitaitiriki imakoryaan-taitari, tima ti osinitaa-ntsiti isapirya-waitaiti.” ³ Akanaki Jesús ikantziri: “Tima piñaanata-kotiri pinkatharini David aantawita-kariri itashi itsipatari ikarajitzi. ⁴ Ikyaaiki tasorintsi-pankoki, iwakaro tasorin-tsita-tsiri owaritintsi, ipakiri ikarajitzi. Ti osinitaan-tsiwityaa, apatziro iwapiintaro Ompira-tasorintsitaari. ⁵ Tima piñaanatiro Ikantakaan-taitsiri, tima yantawaita-piinti Ompira-tasorintsitaari kitaitiri imakoryaan-tairi tasorintsi-pankoki, tikatsi kisantyaarini. ⁶ Nokantzi naaka, tzimatsi aka ipinkatha-piroi-tziri, iriitaki anairori tasorintsi-panko. ⁷ Irootaki isankinata-koitakiri pairani, ikantaitzi: Ti noninti pamajina pipira pintaajinari, Irootaki noninta-pirotajiri pintakota-jyaari pishininka. Aririka pikimathatiromi iroka, airo pikisan-tarimi yoka-payi, tima ti inkaaripiro-siriti. ⁸ Tima yoka Itomi Atziri pinkathari-pirori inatzii, yanairo kitaitiri imakoryaan-taitari.”

Atziri kisowakori
(Mr. 3.1-6; Lc. 6.6-11)

⁹ Ipoñaawawisanaki Jesús, kyaapaaki yapatota-piintaita. ¹⁰ Ari isaikakiri anta kisowakori. Ikanta Nasitantaniri-payi, isampitakiri Jesús, ikantziri: “¿Sinitaa-ntsita-tsimayisita-kota-kaantaiti kitaitiri imakoryaan-taitari?” Irootaki isampitan-tariri okantantyaari inkanta-kotiri. ¹¹ Yakanaki Jesús, ikantziri: “Tira pamina-sityaari awiroka pipira aririka intityaa omoro-naki kitaitiri imakoryaan-taitari, pitakotari, pinosikiri. ¹² Iriitaki itako-piroitari atziri, yanairi ipiraitari. Tima sinitaa-ntsitatsi anisironkatantyaari kitaitiri imakoryaan-taitari.” * ¹³ Iñaanata-nakiri kisowakori, ikantziri: “Pintharyaawakotai.” Kantanaka ikantakiri, akotanaji kamiitha atziri, okimita-naaro pasini irako. ¹⁴ Ari isitowa-jiitanaki Nasitantaniri yapatojiitaka, ikinkitha-tawakaa-jiitakani, ikanta-wakaa-jiita: “¿Tsikama ankanti-rika Jesús ampyaakaan-tyaariri?”

Isankinata-koitzi-takari pairani Jesús

¹⁵ Yotaki Jesús ikowaitatzii iwaitiri, irootaki yawisan-tanakari. Iyaatanakiri oshiki atziri, yisita-kota-kaayitaki oshiki mansiyari. ¹⁶ Isintsi-thawitakari ikantziri: “Airo pikamanta-kotana.” ¹⁷ Ari omonkaratari ikinkithatakiri pairani Kamantan-tzinkari Isaías, ikantzi: ¹⁸ Yoka nompiratani, iriitaki noyoyaakiri.

* 12:12 ipiraitari = oisha = oveja

Notakotani inatzii, iriitaki oimosirinkanari.

Oisokiro iwiro Notasorinka,

Ikinkithata-kaajiri pasini-satziiti atziri ikamantairi
tampatzika-siritan-tatsiri.

¹⁹ Airo ikaima-waitzi irirori,

Airo ikimaitziri isinchii-nkawaiti inkinkithata-kotyaa
owaankiirin-tsiki-payi.

²⁰ Airo iwatsi-piroitziro isatairo sonkari sataawita-chari,

Airo iitsiwakiro paamari-minki tsiwaki-matain-tsiri,

Irojatzii imatanta-jyaarori yitsinampairi ifiitairo iroopirori.

†

²¹ Iriitaki iyaakoniintairi pasini-satziiti atziri. ‡

Kisimatziriri Tasorinkantsi

(Mr. 3.20-30; Lc. 11.14-23)

²² Ari yamaita-kiniri Jesús yaakiri piyari. Tima

mawityaaki ikantakaakari, ikiso-waantita-kaakiri.

Imatawajiri yisita-kota-kaawajiri, aminanaji kamiitha,

ñaawaitanaji. ²³ Okiryaantzi ikantanaka maaroni atziri,

ikantajiiitzi: “¿Iriima yoka ikasiya-kaita-kiriri pinkatharini

David?” ²⁴ Kimajiiitaki irirori Nasitantaniri, ikantajiiitzi:

“Yoka atziri isintsitakaa-tziiri Nantatsiri, irootaki yisita-

kota-kaantariri ikaratzi yaakiri piyari.” ²⁵ Yotzimaitaka

irirori Jesús ikinkithasiritakari Nasitantaniri, ikantanakiri:

“Aririka imaimanita-wakaiyaa atziri tsika ipinkathari-

wintai-tziri, aritaki yooka-wakaanakyaa. Aririka

imaimanita-wakaiyaa atziri inampiki, aritaki yooka-

wakaanakyaa. Aririka imaimanita-wakaiyaa atziri

tsika isaika-wankota-wakaa, aritaki yooka-wakaanakyaa.

²⁶ Ari ikantzitari aajatzi piyari aririka imaimanita-

wakai-yaami. Aritaki yooka-wakaanakyaa, ¿airoma

ithonka yooka-wakaanakyaa? ²⁷ Iriirikami Kamaari

Nantatsiri osintsitakainari naaka, ¿irijatzima sintsitakairiri

piyomitaani awiroka yisita-kota-kaantariri ikaratzi

yaakayitziri? Aririka okanta pikamanta-kota-tziiri

piyomitaani, aritaki inkisan-takyaamiro okaratzi

pikantakiri. ²⁸ Irooma naaka ipanaro isintsinka

Tasorinkantsi poñaachari Pawaki, irootaki nomatan-

tariri nisita-kota-kaayitziri ikaratzi yaakiri piyari. Tima

imapokakimi awiroka-payi Pawa ipinkathari-wintantai.

²⁹ Tima aririka inintaiti inkositaitiri atziri sintsita-tsiri

† **12:20** Siyakaa-winta-chari sonkari aajatzi paamari-minki tsiwaki-matain-tsiri, iriitaki atziri-payi kimisanta-tsiri kapichiini, asinonkaa-siri-yitachari, mantsiya-siri-yitatsiri, sipita-sirita-tsiri, tima aritaki inisironkatairi Jesús, airo isinitziri yokaiti yasinonkaa-yitajyaa, tima aawyaasiri inkanta-kaayita-jyaari, isiri-pirotajyaa. ‡ **12:21** Paminiro ‘Tsika Ikantai-tziro Ñaantsi-payi’ okanta-kota ‘Wairontsi’.

kamiitha, ontzimatyii yitaita-wakyaari yoosotaitiri, airo ikantanaja inkisako-wintyaaro yasiyiwitari yayitaitiri. ³⁰ Tima inkarati kaari aapatyaanari naaka, iriitaki kisaniintanari. Ikaratzi kaari amitakotinari inkoyaa-kotina, yaparata-kota-tyaana. ³¹ Pinkimi nokantzimiri naaka: Kantatsi Pawa yaripirotyaari antayitzirori kaari-pirori, ari inkimitairiri ñaawaitzirori kaari-pirori-payi. Iriima kisimata-kirini Tasorinkantsi, airo yaripiroi-taari. ³² Ari okantari aajatzi: Kantatsi yaripirotyaari Pawa kisimatirini Itomi Atziri, iriima kisimata-kirini Tasorinkantsi, airo yaripirotaari. ³³ Tima osiyawaitakaro aririka iñiitiro kamiithari chochoki, iyotaitzi kamiitha okanta owaato. Irooma piyanta-tsiri chochoki, iyotaitzi kaari-pirori onatzii owaato. ³⁴ Tima pisiyakari maranki awirokaiti, kaari-piro-siri pikanta-jiitaka. Tikatsi pinkantyyaa piñaawaitiro kamiithari, ti onkamiithati okaratzi pikinkithasiri-yitari, irootaki okaaripirotantari piñaawai-yitziri. ³⁵ Tima aparoni kamiithasiriri ikinkithasiritaro kamiithari, irootaki okamiithatantari yantayitziri. Iriima kaari-piro-siriri ti inkinkithasirityaaro kamiithari, irootaki okaaripirotantari yantayitziri. ³⁶ Iro kantacha nokantantari naaka, apaata aritaki yaminakoi-tairo kowiinka-yitatsiri ñaantsi okaratzi iñaawai-yitziri atziri-payi. ³⁷ Kamiitha-rika okanta piñaawai-yitziri, aritaki yaakamiithai-tajimi. Tirika onkamiithati, inkantai-taimi: 'Kaari-pirori pinatzii, oshiki pinkimaatsi-waitajyaa.' "

Inintzi kaari-piro-siriri-payi intasonka-wintan-taiti
(Lc. 11.29-32)

³⁸ Ari yakanaki Nasitantaniri aajatzi Yomitaan-taniri, ikantzi: "¡Yomitaanari! Nonintzi noñaajimi pintasonka-wintanti." ³⁹ Ikantzi Jesús: "Tima kaari-piro-siriri pinajiitzi awiroka, oshiki pithainkakiri Pawa pinintzira piñiina nontasonka-wintanti. Airotzimaita nomatziro, apatziro piñiuro awishi-mota-kiriri pairani Kamantan-tzinkari Jonás. ⁴⁰ Tima iniyakiri antari kyaatsi, okaratzi mawa kitaitiri aajatzi mawa tsitiniri isaikaki imotyaaiki. Ari-taki inkanta-jyaari yoka Itomi Atziri inkitawita-paintyaa kipatsiki onkarati mawa kitaitiri aajatzi mawa tsitiniri. ⁴¹ Apaata aririka yaminakoi-tajiro okaratzi yantaitziri, aritaki imishakowintaimi Inawini-satzi, tima ikimisantakiri pairani irirori Jonás, iwashaanta-najiro yantayitziro kaari-pirori. Tima yoka saiki-mota-kimiri awiroka-payi yanairi Jonás. ⁴² Apaata aririka yaminakoi-tajiro okaratzi yantaitziri, aritaki omishakowintaimi kooya pinkatha-rotatsiri pairani kirinkanta, tima opokaki pairani iroori isaiki

yotaniri pinkathari Salomón, okimisantakiri. Tima yoka saiki-mota-kimiri awiroka yanairi Salomón.”

Ipiya-sitanta piyari
(Lc. 11.24-26)

⁴³ “Tima osiyawaitakaro isaika-siritan-tyaarimi piyari aparoni atziri, iwankotsi-titakaro yaña-minto. Aririka yookawitai-takyaari, isitako-witaja atziri. Jatanaki piyari inkinawaiti otzisi-masiki, ti ifi tsika isaiki. ⁴⁴ Ari inkanta-siritai piyari: ‘Nompiyaji nowankoki tsika nopoñaaka.’ Piyaa piyari, iñaapaa-tziiro kamiitha opisitaka isiri atziri, owaniinka okantaka, tikatsi saikantyaaroni. ⁴⁵ Ijata-sita-nakiri mapirotzirori ipiyaritzi, ikantakiri: ‘Thami ajati nowankoki, pintsipatyaana ampinkathariti.’ Yamaki ikaratzi 7 piyari. Aritaki yasinonkaa-pirotyaari atziri, anaanakiro yasinonkaawita pairani. Aritaki pinkanta-yaari awirokaiti.”

Iriniro Jesús aajatzi iririntzi-payi
(Mr. 3.31-35; Lc. 8.19-21)

⁴⁶ Aikiro ikinkithata-kaatziiri Jesús atziri-payi piyowintakariri, ariitapaaka iriniro otsipatakari iririntzi-payi, okatziya-paaka intakiroki, okaimakaan-tapaakiri. ⁴⁷ Ikantawitai-takari Jesús: “Ari opoki piniro otsipatari pirintzi-payi, onintzi ofiimi.” ⁴⁸ Yakanaki Jesús, ikantzi: “¿Otzimikama nonirotari, itzimi nirintzitari?” ⁴⁹ Yookotanakiri ikaratzi iyomitaa-piintakiri, ikantzi: “Yokaiti, iriitaki nokimita-kaajari nirintzi, irojatzi nokimita-kaajari noniro. ⁵⁰ Tima inkarati antanajirori inintziri Asitanari Inkite-satzi, iriitaki nirintzitaari, irootaki notsirotaari aajatzi noniron-taari.”

13

Isiyakaa-wintziri Jesús pankiwai-rintzi
(Mr. 4.1-9; Lc. 8.4-8)

¹ Ipoña yawisanaki Jesús isaikawita-paaka pankotsiki, ikinanaki inkaari-thapyaaki. Ari isaikapaaki. ² Ari ipiyowinta-paari oshiki atziri. Ari ititanta-nakari irirori pitotsiki, saikapaaki. Katziya-jiitaka atziri-payi inkaari-thapyaaki. ³ Isiyakaa-winta-tziiniri okaratzi ikinkithata-kairiri, ikantziri: “Tzimatsi pankiwai-rintzi jatatsiri impanki-waiti. ⁴ Ikanta yookaikitakiro iwankiri, tzimatsi ooka-painchari awotsiki, ipokapaaki tsimiri, iwapaakaro. ⁵ Tzimatsi pasini ookaikita-painchari omapi-poro-kitzi ti ontzima-piroti kipatsi, sintsiini oshooka-witanaka. Ti ontonta-pathatatyii kipatsi, ⁶ sampiya-sitanaki pankirintsi isintsita-paaki ooryaatsiri, tima ti ontzima-piroti oparitha.

7 Tzimatsi pasini ookaikita-painchari kitoochii-masiki, anaanakiro kitoochii oshookanaki, kamanaki pankirintsi.
 8 Irooma pasini ookaikita-painchari okamiitha-pathatzi kipatsi, saankana oshookanaki, kithotanaki maaroni. Tzimanaji okithoki shookapain-tsiri. Aparoni otzima-pirotatzii okithoki, pasini oshikiniintzi okithoki, pasini kapichiini okitho-kitzi. * 9 Kowirori inkimathatiro, inkimisanti.”

¿Opaitama isiyakaa-wintan-tarori Jesús?

(Mr. 4.10-12; Lc. 8.9-10)

10 Ari isampita-nakiri iyomitaani, ikantziri: “¿Paitama pisiyakaa-wintan-taniriri atziri-payi pikinkithata-kairi?”

11 Yakanaki Jesús, ikantzi: “Isinitai-takimiro awiroka piyota-kotairo ipinkathari-wintantai Inkiti-satzi, iriima yokaiti ti isinitai-taniriri irirori. 12 Ikaratzi otzimi-motakiri, aritaki ontzimimo-pirotairi. Iriima kaari otzimi-motzi, imapiroi-tairi yaapithai-tajiri okaratzi tzimimo-witariri. †

13 Irootaki nosiyakaa-wintan-tarori okaratzi nokinkithatziri, aririka yaminawityaa yokaiti, airo iñaamaitaro. Ari inkimawityaaro, airo ikimathata-wakiro nokanta-witariri.

14 Iriitaki ikinkithata-kotaki pairani Kamantan-tzinkarini Isaías, ikantaki:

Pinkima-jiiwityaa, airotzimaita pikimathatziro.

Paminaa-jiiwityaa, airotzimaita piñiuro.

15 Kisosiri ikanta yokaiti.

Atsikimpitya ikantajitaka.

Mawityaaki-yitaki.

Irootaki airo yokichaa-tanta,

Airo ikimi,

Airo ikimatha-tantaro,

Tima airo ikimisantai, airo nowawisaakotajiri aajatzi.

16 Irooma awirokaiti pinkimo-siri-wintairo poki aajatzi piyimpita, tima piñaayitajiro, pikimayitairo aajatzi.

17 Irootaki inintawitakari pairani Kamantan-tzinkari-payi aajatzi kamiithasiriri-payi iñiromi okaratzi piñaakiri, okaratzi pikimayitairi awirokaiti. Titzimaita inkimajitiro. Omapiro.”

Ikinkithata-kotziro Jesús isiyakaa-wintziri pankiwai-rintzi

(Mr. 4.13-20; Lc. 8.11-15)

* **13:8** Tzimanaji okithoki shookapain-tsiri = okaratzi 100 okithoki, pasini okaratzi 60 okithoki, pasini okaratzi 30 okithoki † **13:12** Iroka okanta-kota kinkithata-kota-chari aka: Kapichiini-rika pinkimisanta-wakiro nokanta-kimiri, kapichiini piyotajiro. Irooma pinkimisanta-pirotawaki-rika, oshiki piyotawakiro, aikiro noyotakaa-pirotanakiyimi.

18 “Pinkimi nonkaman-timiro nosiyakaa-wintakiri pankiwai-rintzi. 19 Tzimatsi kimirori nokinkithata-kotziro ipinkathari-wintantai Pawa, titzimaita inkimathatiro. Aritaki pokaki Kaari-pirori, iwashaanta-kaapaakiri ikimisantawita. Iriitaki kimitakarori ookaikita-painchari awotsiki. 20 Tzimatsi nintawitarori ñaantsi, ikimisantzi sintsiini owakira ikimawakiro. Iriitaki kimitakarori ookaikita-painchari omapi-poro-kitzi. 21 Ti iyotako-pirota-tyiuro ñaantsi, ti inkisa-sityaaro ikimaatsi-wintanako ikimisantzi, iwashaanta-nakiro. Isiyakaro pankirintsi sampisitain-tsiri kaari tzima-pirota-tsini oparitha. 22 Tzimatsi kimirori ñaantsi, iro kantacha oshiki iniwitaro yoimosirinkawaitya, ikinkithasiritakotaro iwaararo, irootaki ipyaakotan-takarori ñaantsi, ti inkimisanti. Ikimitakaro ookaikita-painchari kitoochiimasiki, kaari kithota-tsini. 23 Tzimatsi pasini kimirori ñaantsi, ikimisanta-nakiro. Yiriipiro-winta-nakiro. Iriitaki osiyakarori pankirintsi shookapain-tsiri okamiitha-pathatzi kipatsi, oshiki-pirotanaki okithoki, pasini amataja oshikiniintzi, pasini kapichiini okithotanaki.”

Ikinkithata-kotziri Jesús pankitzirori kamiitahakiri pankirintsi

24 Yapiitakiro Jesús isiyakaa-wintziniri, ikantzi: “Iroka osiyari aajatzi ipinkathari-wintantai Inkiti-satzi, osiyari atziri pankitzirori kamiithakiri pankirintsi. 25 Ikanta imaajiitzi tsitini-paiti aamaako-wintarori, pokaki ikisaniintani yamaki towarisi, ipankitakiro itsipataakiro pankirintsi, piyanaka. † 26 Okanta oshookanaki pankirintsi, kithokitanaki. Ari okimitakari aajatzi towarisi itsipatai-takirori pankirintsi. 27 Ikanta iñaakiro impiratani, ikamantakiri asitarori, ikantakiri: ‘Tira onkanti okithoti pankirintsi apankitakiri piwaniki, ¿paitama tsipataa-kirori towarisi?’ 28 Ikantanaki asitarori iwani: ‘Iriitaki pankita-kirori kisaniintanari.’ Ikantzi impiratani: ‘¿Pinintzima nojati nonthokayitajiro?’ 29 Ikantzi asitarori: ‘Airo, kimitaka ari pinthokakotakiro pankirintsi. 30 Ari onkakarati ontsipatyaaro oshooki, irojatzi osampatan-takyaari pankirintsi. Aripaiti nonkantimi: Pichikiro towarisi, pintayiro. Pawiikitairo pankirintsi, piwakoyitairo.’ ”

Isiyakaa-wintziro Jesús yaninita-tsiri okithoki
(Mr. 4.30-32; Lc. 13.18-19)

31 Ari yapiitakiro Jesús isiyakaa-wintziro ikinkithatziri, ikantzi: “Iroka ikanta ipinkathari-wintantai Inkiti-satzi,

† 13:25 pankirintsi = trigo

ikimitakari pankitzirori yaninikita-tsiri okithoki. §
 32 Tima yanini okantawita okithoki, aririka oshookanaki, anaanakiro pasini iwankiri iwaniki, antaro ochiwotanaki, aritaki imawosi-yityaari tsimiri-payi.”

Isiyakaa-wintai-tziro siñakairori yatantaitari
 (Lc. 13.20-21)

33 Yapiitakiro isiyakaa-wintziro Jesús ikinkithata-kaantziri, ikantzi: “Iroka ikanta ipinkathari-wintantai Inkiti-satzi, isiya-kotaro kooya amiroka-pathatzirori yatantaitari. Aakotakiro pankirintsi-pani okaratzi mawa matzitaki, okonowakiro siñakairori, irojatzi osiñanta-kyaaari maaroni opatha.”

Okaratzi Ikinkithatakiri Jesús
 (Mr. 4.33-34)

34 Ari ikanta-piintatyaa Jesús ikinkithata-kairi atziri-payi okaratzi iyomitairiri. Airorika otzimi kinkitharintsi tikat-sira iyomitairi. 35 Ari omonkaratari ikantakiri pairani Kamantan-tzinkari ikinkithata-kotziri Pawa, ikantaki: Nosiyakaa-winta-tyiiniri atziri-payi onkarati nonkinkithatiriri. Noyomitaajiri kaari iyowita pairani owakira owitsikantakari kipatsi irojatzi iroñaaka.

Iyomitaan-tziro Jesús osiyakaa-wintari towarisi

36 Ikanta iwithata-naari Jesús ikaratzi piyowinta-kariri, kyaapaaki pankotsiki. Ipiyowinta-paakari iyomitaani, ikantziri: “Piyomitainaro okaratzi pisiyakaa-wintakiri. ¿Paitama osiyakaa-wintari towarisi itsipatai-takirori pankirintsi ipankitai-tziro?” 37 Ari yakanaki Jesús, ikantzi: “Yoka Itomi Atziri iriitaki osiyariri pankitakirori pankirintsi iwaniki. 38 Irooma owaantsi irootaki osiyarori kipatsi asaikantari. Irooma pankirintsi osiyakaa-wintari ikaratzi ipinkathari-wintairi Pawa. Irooma towarisi osiyakaa-wintari ikaratzi yasiyitari Kaaripirori. 39 Iriima kisaniiintan-tsiri pankita-kirori towarisi isiyakaa-wintari Kamaari. Irooma ikoyaitairo okithoki pankirintsi, osiyakaa-wintaro onthonkajyaa apaata kipatsi. Ikaratzi koyaaajirori okithoki pankirintsi isiyakaa-wintari Maninkariiti. 40 Piñaakiro tsika ikantai-takiro ithokaitakiro towarisi, yaitanakiro itayitziro. Osiyakaa-wintaro tsika inkantai-tajiro apaata kipatsi aririka onthonkajyaa. 41 Intyaan-kairi Imaninkariti Itomi Atziri, yapatotairi kaaripiro-yitatsiri, aajatzi kaaripiro-sirita-kairiri pasini, airo itsipataari ikaratzi ipinkathari-wintairi Inkiti-satzi.

⁴² Yookairi tsika opaamataki pomitaantsi. Ari irawaitajyaa, yatsikai-kiwaitajyaa. ⁴³ Iriima kamiitha-siri-yitain-tsiri isaikimotairi Asitariri tsika ipinkatha-ritzi, siparyaa inkantajyaa inkimita-jyaari ooryaatsiri. Kowirori inkimathatiro, inkimisanti.”

Ikinkithata-kotziri Jesús manachari kiriiki

⁴⁴ Yapiitakiro Jesús, ikantzi: “Iroka ikanta ipinkathari-wintantai Inkiti-satzi, isiya-kotari kiriiki imanaitziri owaantsiki. Tzimatsi atziri ñaakiriri, ti onkanti yaanakiri, aajatzi imananajiri, tikatsi inkamanti. Antaro ikimo-siri-winta-nakiri kiriiki, jataki ipimantziro okaratzi tzimi-motziriri, yamanantakiro owaantsi.”

Ikinkithata-kotziro Jesús poriryaari pinapirota-chari

⁴⁵ Ikantzi aajatzi Jesús: “Iroka ikanta aajatzi ipinkathari-wintantai Inkiti-satzi, ikimitari nintatsiri yamananti iri-ipurori poriryaari. * ⁴⁶ Iñaaki iriipurori poriryaari, inintaki yamanantiri. Piyaja inampiki, ipimanta-paakiro okaratzi tzimi-motziriri, yamanantakiri poriryaari.”

Ikinkithata-kotziro Jesús kithari

⁴⁷ Ikantaki aajatzi Jesús: “Iroka ikanta aajatzi ipinkathari-wintantai Inkiti-satzi, isiyari kithata-tsiri. Yaaki oshiki kantasiwaita-chari sima. ⁴⁸ Inosika-kotakiri othapyaaki, ikoyaakiri kamiithata-tsiri itiyitakiri kantziriki. Ikaratzi kaari kamiithata-tsini, yookayitakiri. ⁴⁹ Aritaki onkanta-jyaari apaata aririka onthonkajyaa kipatsi. Impokaki Maninkariiti, iyosiitairi kamiithasiriri aajatzi kaari-pirosiriri. ⁵⁰ Yookairi kaari-piro-siriri tsika opaamataki pamaripurori, ari irawaita-jyaari, yatsikai-kiwaitajyaa.”

Owakirari owararontsi aajatzi paisatori

⁵¹ Ari ikantzi Jesús: “¿Pikimathatakiro okaratzi nokantakiri?” Ikantajiitzi iyomitaani: “Nokimathatakiro.” ⁵² Aikiro ikantana-kitzii Jesús: “Nosiyakaa-wintiri iriritaitari tzimatsiri iwaararo pinapirota-chari. Tima yaapiintzi paisatori iwaararo, yaapiintzi aajatzi owakirari. Ari inkantyaari aajatzi yomitaantani-payi ipinkathari-wintairi Inkiti-satzi, iyomitaan-tairo okaratzi itarori iyomitaantaitziro pairani, iyomitaan-tairo aajatzi owakirata-tsiri.”

Piyaja Jesús Kasiyakaawiniki

(Mr. 6.1-6; Lc. 4.16-30)

⁵³ Ikaratakiro Jesús isiyakaa-wintakiro okaratzi ikinkithata-kotakiri, awisanaki. ⁵⁴ Ariitaja inampiki. Iyomitaan-tapaji yapatota-piintaita. Okiryaantzi ikanta

* 13:45 poriryaari = perla

ikaratzi kimiriri, ikantajiitzi: “¿Paitama kantakaa-kiriri yoka iyota-nitantari, itasonka-wintantaki aajatzi?⁵⁵ ¿Kaarima itomi oshironkirori incha-kota? ¿Kaarima otomi María? ¿Kaarima iririntzi Jacobo, José, Simón, aajatzi Judas? †⁵⁶ ¿Kaarima atsipatari iritsiro-payi aka? ¿Tsikama yaakiroka okaratzi iyota-nitakari?”⁵⁷ Tima oshiki ithainkai-takiri, ikisaniintai-tanakiri. Irootaki ikantan-tanakari Jesús: “Asi owiro ti impinkathataitiri Kamantan-tzinkari inampiki aajatzi iwankoki irirori. Irooma pasiniki nampitsi, oshiki impinkathataitiri.”⁵⁸ Tima oshiki ithainka-matai-takiri Jesús inampiki, irootaki kaari imatantaro intasonka-wintanti.

14

Kamaki Juan Kiwaatan-taniri

(Mr. 6.14-29; Lc. 3.19-20; 9.7-9)

¹ Ikanta pinkathari Herodes, ikima-kotakiri Jesús. *

² Ikantakiri impiratani: “Yoka Jesús iriitakira Juan Kiwaatan-taniri. Iriitaki añaatsi, irootaki otziman-tari itasorinka.”³ Tima iriitaki Herodes aakaantzi-takariri chapinki-paiti Juan, yoosota-kaantakiri, iminkyaa-kaantakiri, okantakaan-tziro Herodías iinanta-witari Felipe, iririntzi irirori. ⁴ Tima iyomitaa-witana-tyaari pairani Juan yoka Herodes, ikantawitari: “Ti onkamiithati payitiri iina pirintzi.”⁵ Ari inintawitaka Herodes iwa-kaantiri, iro kantacha oshiki itharowakaakari atziri-payi, tima iyoji-itzi atziri-payi Kamantan-tzinkari inatzii Juan. ⁶ Okanta apaata, irootaki kitaitiri yoimosirinka-witaro itzimantari Herodes. Ipiyojiitaka ishininka, yoimosirinka-jiita. Ari opokapaaki osinto Herodías, owisiryaa-paaka. Oshiki okamiithatzi-motakiri Herodes. ⁷ Ikantanakiro: “Tzimatsirika pinkampitinari, aritaki nompakimiro. Omapiro, iyotzi Pawa airo namatawitzimi.”⁸ Tima oyomitaakiro iniro tsika onkanti. Irootaki okantan-takariri: “Nonintziro pimpinano iito Juan Kiwaatan-taniri, piwakinano matzitaki.”⁹ Ari iwasirita-nakari Herodes, ti inintawityaa. Iro kantacha, tima ikimajiitakiri inkaaranki ishininka ikantakirori, ikantanakiri impiratani-payi: “Pamakiniro onintakiri mainaro.”¹⁰ Iwisai-takiri Juan anta tsika yasitakoi-takiri. ¹¹ Yamakoi-takiro iito matzitaki, ipaitakiro mainaro, aanakiniro iniro. ¹² Ikanta ipokajiita-paaki iyomitaani Juan, ikitatairi. Jaitiji-itanaki isaiki Jesús, ikamantakiri.

Iwakaari Jesús 5000 atziri

(Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

† 13:55 Jacobo = Santiago

* 14:1 pinkathari = tetrarca

¹³ Ikanta ikima-kotakiri Jesús iwamaitakiri Juan, titanaka pitotsiki, ijati yositaa-waityaa. Iro kantacha ikimajiitaki atziri-payi tsika ijati, iyaatzisita-nakiri ikinajiitanaki awot-siki. ¹⁴ Iro yaata-kota-paaki-tzii Jesús, iñaapaa-tziiri oshiki oyaawinta-kariri. Itako-sirita-paakari, yisitakotaaki oshiki mantsiyari. ¹⁵ Okanta otsitiniityaanaki, ipokapaaki iyomitaani, ikantziri: “¡Yomitaanari! Asaikatziira otzisi-masiki, aritaki tsitiniityaaki. Pinkaratiro pikinkithatzi, ijataita atziri-payi nampitsiki yamananti iyaari.” ¹⁶ Ari yakanaki Jesús, ikantziri: “¿Paitama yatsipitan-tyaarori ijayitaji? Pimpiri awiroka iyaari.” ¹⁷ Ikantzi iyomitaani: “Tikatsi nopiriri naaka apatziro itzimi apiti sima aajatzi okaratzi 5 yatantari.” † ¹⁸ Ikantzi Jesús: “Pamakinari.” ¹⁹ Ipoña ikantakiri maaroni atziri-payi piisaikajiiti katarosi-masiki. Yaakiri sima aajatzi yatantari, aminanaki inkitiki, ipaasoonki-wintakiro. Ipityaakiro, ipayitakiri iyomitaani, iwawisaa-kiniri irirori atziri-payi piyotain-chari. ²⁰ Tima maaroni iwajiitaka, kimaniinta-jiitaka. Iyoyajiro okaratzi tzimaraanta-naintsiri, itiyitajiro okaratzi 12 kantziri jaikitaa-tyari. ²¹ Kimitaka ikaratzi 5000 sirampari-payi owainchari, titzimaita iyoitiro tsikarika okaratzi kooya-payi aajatzi intsi-payi owainchari.

Yaniitantaro Jesús inkaari
(Mr. 6.45-52; Jn. 6.15-21)

²² Ipoña ikantanajiri Jesús iyomitaani: “Pitajyaaro pimontyaaji intatzikiro.” Iwithayita-waari ikaratzi piyowintakariri, ikantawajiri: “Kantatsi pijayitai iroñaaka.” ²³ Ikanta ithonkakiri iwithata-waari atziri-payi, tonkaanaki Jesús otzisiki yamani. Ari isaikakiri irirori tonkaariki yamani irojatzii otsitinitan-tanakari. ²⁴ Owiraa-kota-jiitaka iyomitaani-payi niyankyaani inkaari, antaro okantaka osinkyaatani inkaari, tima imonthaa-kityii-yaaro tampyaa. ²⁵ Okanta okitaititzi-mataki, ipoka-sitajiri Jesús iyomitaani-payi yaniitan-taaro inkaari. ²⁶ Ikanta iñaawajiri iyomitaani yaniitan-taaro inkaari, ti iyotawajiri, itharowan-tawaari, ikaimajiitanaki, ikantzi: “¡Koraakitaki siritsiwí!” ²⁷ Iro kantacha, iñaanata-pajiri Jesús iyomitaani-payi, ikantziri: “Naaka pokaatsi, tonta-siri pinkantyyaa airo pitharowan-tawaitana.” ²⁸ Ari yakanaki Pedro, ikantziri: “Nowinkathariti, awiroka-rika, pinkanta-kaiyaaro naniitan-tyaaro naaka inkaari nomonthaa-waami.” ²⁹ Ikantzi Jesús: “Pimpokanaki.” Ayiitanaki Pedro, yaniitan-tanakaro inkaariki

† 14:17 yatantari = pan

jataki isaikaki Jesús. ³⁰ Iro kantacha, ikinkithasirita-nakiro Pedro antaro-payi otamakaanika inkaari, itharowan-tanakaro, tsitsiyani. Ari ikaimanaki, ikantzi: “Pinkathari, paawajina.” ³¹ Yakota-sita-nakiri Jesús, yairika-wajiri. Ikantzi: “Kapichiini pawintaana. ¿Paitama pikis-siritantari?” ³² Ikanta itijiitapaja pitotsiki, awisai-nkatanaki tanyaa. ³³ Tima antaro ipinkathata-nakiri ikaratzi titain-chari pitotsiki, ikantajiitzi: “Omapirotyaa awiroka Itomi Pawa.”

Yisita-kota-kaantaki Jesús Piyompiaari-ki

(Mr. 6.53-56)

³⁴ Arijiitaka intatzikiro, osaiki nampitsi ipaitai-tziri Piyompi-jaari. ³⁵ Tima iyotawakiri atziri-payi ikaratzi nampitarori anta iriitaki Jesús, ikamantakiri maaroni atziri saikatsiri anta, yamayita-paakiniri ikaratzi mantsiyayitatsiri. ³⁶ Ikantai-takiri Jesús: “Pisinitiri mantsiyari-payi yantawakiro kapichiini opatzi-kaaki pithaari.” Tima inkarati antzita-kiriri iithaari Jesús, isitako-yitaji.

15

Owaaripiro-siritziriri atziri

(Mr. 7.1-23)

¹ Ikanta Nasitantaniri-payi aajatzi Yomitaan-taniri-payi poñaayitain-chari Aapatyaawiniki, isampita-nakiri Jesús, ikantzi: ² “¿Paitama kaari ikantantaro piyomitaani-payi okaratzi amiyitari arokaiti iyomitaairi awaisatzitini? Tima ti inkiwaa-kotyaa aririka iwajiityaa.” ³ Yakanakiri Jesús, ikantzi: “¿Paitama pipiyathatan-tarori awiroka Ikan-takaanzi Pawa, apatziro paako-wintaro okaratzi iyomitaajairi pairani awaisatzitini? ⁴ Iroka ikantzi Pawa:

Pimpinkathatairi piri aajatzi piniro.

Ikantaki aajatzi:

Inkarati mishatirini iriri aajatzi iriniro, ontzimatyii iwamaitiri.

⁵ Iro kantacha, pikanta-piinta-jiitzi awiroka: ‘Kamiihatatsi ankantiri asitairi: “¡Apaá! Nasitakaakari Pawa maaroni noiriikiti, airo okanta nonisironkatyaami.” ’ ⁶ piyomitaasitakari okaratzi yamitaitari pairani, ti piyomitaantiro intziri Pawa. Irootaki kaari inisironkatan-taari ashininkapayiri iriri. Piñaakiro. ⁷ Tima owapyiimotan-taniri pinajiitzi. Awiroka ikinkithata-kotaki pairani Isaías, ikantaki:

⁸ Ipinkatha-waanti-tasitana atziri-payi,

Titzimaita isirityaana kamiitha, intaina-siri iwana.

⁹ Aminaa-sita ityiirowayita ipinkathatana,

Iyomitaanta-sitakaro yamiyitari irirori.”

10 Ikaimakiri Jesús maaroni piyowinta-kariri, ikantziri: “Piwakimpita-yityaa, pikimathatan-tyaanari: 11 Tima inkarati awayitari ti okaaripiro-siritanti, irooma okarati añaawai-yitziri, irootaki kaaripirosiritantatsiri.” 12 Ikanta iyomitaani-payi Jesús ipoka-sita-paakiri okaakiini, ikantapaakiri: “Tira onimotiri Nasitantaniri-payi ikimakimi pikantaki.” 13 Ikantanaki Jesús: “Aritaki inthokairo Asitanari Inkiti-satzi maaroni pankirintsi kaari ipankitzi irirori. 14 Pamina-sityaari. Tima inkimitatyaari aparoni mawityaakiri akathata-wakaa-chari. Aririka yakathata-wakaiyaa mawityaakiri, ti iyoti tsika inkini, tima apitiroiti intijiityaa omoro-nakiki.” 15 Ikantzi Pedro: “Piyomitainaro okarati pisiyaka-wintakiri.” 16 Ikantzi Jesús: “¿Pimatzi-takama awiroka-payi ti ontzimi-motimi piyotani? 17 ¿Tima piyoti okarati awapiintari okini ashiitoki, irojatzi ositowan-tajyaari? 18 Iro kantacha aririka añaawai-yitiro kaaripirori akinkithasiritari, irootaki kaaripirosiritantatsiri. 19 Tima asiriki akinkithasiri-yitaro kaari-pirori, owantaantsi, mayimpitaantsi, kaaripirori ñathatantachari, kositaantsi, thaiya-kotaantsi, kisimataantsi. 20 Irootaki kaaripirosiritantatsiri iroka-payi. Irooma airorika akiwaa-kota aririka ayaa, ti okaaripiro-siritanti iroori.”

Awintaanka Owintini-sato
(Mr. 7.24-30)

21 Ikanta yawisanaki Jesús, jataki anta Mapiniki aajatzi Simaaki. 22 Ari osiya-sita-wakari Owintini-sato nampitarori anta, okaimapaa-kitzii iroori, okantziri: “¡¡Pinkatharí, Ikasiya-kaitani pinkatharini David. Nonintzi pinisironkatyaana! Tima mapirota nosinto okimaatsi-waita yaakiro piyari.” 23 Titzimaita yakiro Jesús. Ari ipokapaaki iyomitaani, ikantapaakiri: “Pintyaan-tairo, oshiki oñaasirinkai okaima-kaimatzi oyaata-kayira.” 24 Ari yakanakiro Jesús, ikantzi: “Apatziro ityaantai-takina nonisironkatajiri noshininka Israel-iiti osiyakariri ipiraitari ipyaawai-yitaka.” * 25 Ari otyiirowa-sita-nakari Jesús iroka kooya, okantanakiri: “¡Pinkatharí, pinisironkatyaana!” 26 Ari ikantzi Jesús: “Tima ti aapithatiri iwariti intsiti apiri otsitzi iyaaro.” † 27 Akanakiri iroori, okantziri: “Omapiro pikantaki Pinkatharí. Iro kantacha, iwapiintaro otsitzi

* 15:24 ipiraitari = oisha = oveja † 15:26 Iro yamijiitari pairani Judá-iti isiyakaa-wintantzi. Iriitaki otsitzi siyaarinimi pasini-satziiti kaari ishininkatya. Irootaki imatakiri pairani Jesús, tima isiyakaa-wintakiro kooya irootaki siyaarinimi otsitzi, tima kaari ishininka. Iriima ishininka-payi Judá-iti, iriitaki siyaarinimi iintsi.

okaratzi iwaryiiri otapinaki piratariri.”²⁸ Aikiro ikantana-kitziro Jesús: “¡Kooyá, omapiro pawintaakana! Irootaki nomatan-tyaarori pikowa-kota-kinari.” Apatha-kiro isita-kotanaji isinto.

Yisita-kota-kaaji Jesús oshiki atziri

²⁹ Ikanta yawisanaki Jesús, ikinanaki inkaari-thapyaaki saikatsiri Tapowiniki. Ipoñaa itonkaanaki otzisiki, ari isaikapaakiri anta. ³⁰ Ari ijatakiri oshiki atziri, yamayitaki kantawai-yitachari imantsiyariti: kisoporiwaita-tsiri, mawityaakiri, kisowaantiri, pisaponthokiri, maaroni. Ipiyota-kiniri ikatziyaka Jesús, tima inthonkiri yisita-kota-kaayitairi. ³¹ Okiryaantzi ikantawintai-takari Jesús iñaawaita-kaajirira kisowaantiri, isitako-yitaji pisaponthokiri, yaniita-kaayitairi kisoporokiri aajatzi kisoporiwaita-tsiri, yaminakaa-yitairi mawityaakiri. Ikantajiitzi atziri: “Omapiro ikamiithataki Iwawani Israel.”

Iwakaari Jesús 4000 atziri

(Mr. 8.1-10)

³² Yapatotakiri Jesús iyomitaani, ikantakiri: “Oshiki nonisironkatakari atziri-payi, tima okaratzi mawa kitaitiri isaikajiitaki ikimisantana, tikatsi iwajyaa. Ti noninti ijata-sitajyaa airo iwanaja, ayiri = kari itashi awotsiki.” ³³ Ikantajiitzi iyomitaani: “¿Tsikama ayika yatantaitari awakaiyaariri aka otzisi-masiki? Oshiki ikarajiitzi.” ³⁴ Ari isampitziri Jesús iyomitaani, ikantziri: “¿Tsikama okaratzi yatantaitari tzimatsiri?” Ikantzi iyomitaani: “Tzimatsi okaratzi 7, tzimatsi aajatzi kapichiini simaa-niki.” ‡ ³⁵ Ipoñaa ikantakiri ikaratzi piyotain-chari isaikajiiti os-aawiki. ³⁶ Yaakiro 7 yatantaitari aajatzi simaa-niki, ipaasoonki-wintakiro. Ipitoryaa-yitakiro, ipayitakiri iyomitaani, iwawisaa-kiniri piyotain-chari atziri. ³⁷ Owaajiitaka maaroni, kimajiitaka. Yawiitajiro tzimaraanta-paintsiri, ijaikitaji okaratzi 7 kantziri. ³⁸ Ikaratzi 4000 siram-pari owainchari. Ti iyotaitiro tsika okaratzi kooya-payi aajatzi intsi-payi owainchari. ³⁹ Ikanta iwithata-waari Jesús ikaratzi owainchari, titanaja pitotsiki, montyaanaka Pankothanthaariki.

16

Ikowakoi-tziri Jesús intasonka-wintanti

(Mr. 8.11-13; Lc. 12.54-56)

¹ Ikanta Nasitantaniri-payi aajatzi Tampatzika-wiri-payi, inintajiitaki inkompita-kaiyaarimi Jesús. Ikantakiri:

‡ 15:34 yatantaitari = pan

“Intsityaa pintasonka-wintanti noyotan-tyaari omapiro ityaantakimi Pawa aka.”² Yakanakiri Jesús ikantzi: “Aririka piñiuro onkirainkaitzii tsitinii-tiini, pikanta-piinta-jiiti: ‘Oryaa-manaatyii onkitaaita-manaji.’”³ Irooma piñiuro-rika kapichikitaiti onkityonkaityii minkori inkitiki, pikantzi: ‘Omparyaatyii inkani.’ Tima piyotako-wityaaro inkiti, piyotako-witaro aririka omparyii inkani. Titzimaita piyoyitiro okaratzi piñaayi-witakari iroñaaka aka.⁴ Ti pinkamiitha-siri-jiiti awiroka, oshiki pithainkakiri Pawa, pininta-sijiita piñiina nontasonka-wintanti, airotzimaita noñaakimiro. Apatziro piñiuro siyaaroni awishi-mota-kiriri pairani Kamantan-tzinkari Jonás.” Yapakaakiro Jesús ikantayitakiri, awisanaki.

Siñakairori yatantari Nasitantaniri

(Mr. 8.14-21)

⁵ Ikanta yariijitaka iyomitaani Jesús intatzikiro, ti yaanaki yatantaitari, imaisanta-nakiro. *⁶ Ikantzi Jesús: “Paamaiyaaro siñakairori yatantari Nasitantaniri aajatzi irasi Tampatzika-wiri.”⁷ Ikanta-wakaa-jiita iyomitaani: “¿Paitama ikantan-tairi Jesús? ¿Irooma ikantan-tairi tira amaki yatantaitari?”⁸ Yotaki Jesús ikanta-wakaari iyomitaani, ikantziri: “Tikira pisiri-piro-tyana awiroka-payi, irootaki pikinkithasiri-waitantari, pikanta-jiitzi: ‘Tira amaki yatantaitari.’”⁹ ¿Tikirama pikimathajiitziro? Chapinki otzimawita yatantaitari okaratzi 5, iro kantacha nowakaaka ikaratzi 5000 atziri. Pikoyaajiro tzimaraanta-paintsiri. ¿Tsikama okaratzika kantziri pijaikitajiri? ¹⁰ Aajatzi nokimitaakiro karatatsiri 7 yatantaitari, nowakaaka ikaratzi 4000 atziri. ¿Tsikama okaratzika kantziri pijaikitajiri? ¹¹ ¿Paitama kaari pikimathantaro awiroka-payi? Tira nonkinkithata-kotiro iwaitari yatantaitari. Nokanta-tziimi: ‘Paamaiyaaro siñakairori yatantatari Nasitantaniri aajatzi irasi Tampatzika-wiri.’”¹² Ari iyotanaki iyomitaani, tira inkinkithata-kotiro Jesús siñakairori yatantaitari, isiyakaa-winta-tziuro okaratzi iyomitaan-tayitziri Nasitantaniri aajatzi Tampatzika-wini.

Iyotaki Pedro: Saipatzii-totaari inatzii Jesús

(Mr. 8.27-30; Lc. 9.18-21)

¹³ Ikanta yariitaka Jesús Cesarea-ki, inampitsitiki Filipino. Ari isampitakiri iyomitaani, ikantziri: “¿Paitama ikinkithasirita-koitariri Itomi Atziri?”¹⁴ Akaajitanaki iyomitaani, ikantzi: “Tzimatsi atziri kantatsiri, ‘Juan Kiwaan-taniri pinatzii.’” Ikantzi pasini, ‘iriitaki

* 16:5 yatantaitari = pan

koñaataatsi Elías.’ Ikantzi pasini ‘iriitaki Jeremías.’ Tzimatsi kantayita-tsiri aajatzi, pasini Kamantan-tzinkari pinatzii.”¹⁵ Ikantzi Jesús: “¿Tsikama pikanta-jiitzi awiroka?”¹⁶ Ari yakanaki Simón Pedro, ikantzi: “Awiroka Saipatzii-totaari Itomi Pawa Añaanita-tsiri.”¹⁷ Ikantzi Jesús: “Kimosiri-wintaari pinatyii Simón itomi Jonás, kaari atziri oyota-kayi-mirori, iriitaki Asitanari Inkitsatzi oyotakaa-kimirori.”¹⁸ Nompaitajimi Kisopathari, tima pisiyakaro awiroka okiso-pathatzi kipatsi, aritaki nowitsikairori nowanko. Inkarati kimisantaa-tsini apaata, iriitaki siyayita-jyaaroni pankotsi. Airo imataitziri yitsinampairi impyaakaa-sitai-tyaari sarinka-winiki. †¹⁹ Pisiyaari aamaako-wintarori asitakoro pankotsi, kantatsi yasityairo, yasitiro, yantsiriitiro sintsiini. Irootakira pankotsi siyakaa-winta-chari impinkathari-wintantai Inkitsatzi. Timan inkarati pisinitairi awiroka aka kipatsiki, iriitaki isinitaiti inkitiki. Iriima kaari pisiniyatiji awiroka aka kipatsiki, airo isinitai-tziri aajatzi anta inkitiki.”²⁰ Aikiro ikantana-kitziiri Jesús maaroni iyomitaani: “Apaata pikamantantzi, pinkanti: ‘Iriitaki Saipatzii-totaari yoka Jesús.’ ”

Ikamanta-kota Jesús inkami

(Mr. 8.31-9.1; Lc. 9.22-27)

²¹ Ari yitanakaro Jesús ikamantziri iyomitaani-payi, ikantziri: “Oninta-pirotatyaa ajati Aapatyaawiniki, tima antaro inkimaatsita-kaiyaana antari-kona-payi, ijiwa-piroriti Ompira-tasorintsitaari, aajatzi ijiwari Yomitaan-taniri-payi, aritaki iwa-kaantinari. Iro awisawitakyaa mawa kitaitiri añaajana.”²² Ikanta Pedro, yaanakiri Jesús intyaatsikaini, ikantakiri: “Pinkathari, ti onimo-tina pikantziri, ti noninti awishi-motimi pikantakiri.”²³ Ari ipithoka-pithata-nakari Jesús yoka Pedro, ikantanakiri: “Pijati Kamaari. Ti pisirityaaro awiroka inintakaanari Pawa, apatziro pisiritaro ininta-piintziri atziri-payi.”

²⁴ Ikantanakiri Jesús pasini-payi iyomitaani: “Tzimatsi-rika nintatsiri intsipatyaa, iwashaantajiro inintasi-yitari yantiro, onkanta-wityaa ipaikakoi-tirimi, intsipatyaa.”²⁵ Timan inkarati itakowaita-chari yantayitziro inintayitziro irirori, aritaki impyaa-sitajyaa. Iriima ikaratzi atsi-piwin-tarori yantanajiro nonintziri naaka irootaki ikamawintan-tanari, aritaki yawisako-siritai.²⁶ Aminaasi-waita otzimi-motantzi owaararontsi aka kipatsiki, aritaki ompyaakaa-sita-jyaari. ¿Kantatsima impinako-wintaityaa airo ipyaasi-

† **16:18** Kisopathari = ikantai-tziri ifaaniki irirori-payi ‘Petros’, irootaki osiyarori ifaaniki wirakocha ikantaitzi ‘Pedro’

waitan-taita? ²⁷ Aririka impiyi apaata yoka Itomi Atziri yamajiro iwaniinkaro Asitariri, intsipata-jyaari Maninkariiti, iriitaki pinatapa-jironi okaratzi yantaitakiri. ²⁸ Omapiroatyaa, tzimatsi pikaratziri aka, tikira pinkamiita aritaki piñaakiri Itomi Atziri tsika inkantyyaa impinkathari-wintanti.”

17

Isiparyii-motziri Jesús iyomitaani
(Mr. 9.2-13; Lc. 9.28-36)

¹ Okanta awisaki 6 kitaitiri, yaanajiri Jesús Pedro, Jacobo, Juan iririntzi Jacobo. Tonkaanaki otzisiki. ² Ari isiparyaa-porotzi-motakiri iyomitaani, isiyanakari ooryaatsiri, omatz-itanaka iithaari kitamaarokini okantanaka. ³ Iñaatziiri Moisés itsipatakari Elías ikinkitha-waita-kairi Jesús. ⁴ Ari ikaimanaki Pedro, ikantzi: “¡Pinkatharí! Omapiro okami-ithatzi pamakina aka. Kamiitha nowitsikimi mawa panko-shitantsi: Aparoni pasityaa awiroka, aparoni yasityaa Moisés, yasityaa aparoni Elías.” ⁵ Iñaawai-minthaitzi, anaapaakiri oorinta-chari minkori. Ikimatzii iñaawaitaitanaki minkoriki, ikantaitzi: “Notomi inatzii yoka nitakokitari, oshiki nokimo-siri-wintakiri. Pinkimisantairi.” ⁶ Ikanta ikimajiitaki ikantai-takiri, oiyojiitanaka osaawiki, antaro itharowanaki. ⁷ Ari ipokapaaki Jesús, itzinka-paakiri iyomitaani-payi, ikantziri: “Pinkatziyi, airo pitharowajiiitzi.” ⁸ Ari yaminawita-naari, tikatsi iñaanaji, apaniro ikatziyaka Jesús.

⁹ Ikanta yoirinka-jiitaja, ikantakiri Jesús iyomitaani: “Airo pikamantantziro piñaakiri irojatzi apaata aririka yañaaji yoka Itomi Atziri inkamawitakyaa-rika.” ¹⁰ Isampita-nakiri iyomitaani, ikantziri: “¡Yomitaanarí! ¿Paitama ikanta-kotziri Yomitaan-taniri-payi, ikantzi: ‘Aririka impoki-mataki Saipatzii-totaari, iriitaki jiwatapain-tsini Elías impoki?’ ” ¹¹ Yakanaki Jesús, ikantzi: “Omapiro ikantziri, iriitakii jiwatapain-tsini Elías impoki, itampatzika-siritan-tapaaki. ¹² Pinkimi nonkanti naaka: Ariiwitaka Elías, tikatsi yotawakirini, oshiki iwasankitaitakiri. Ari inkantai-tiriri Itomi Atziri, oshiki iwasankitaitiri irirori.” ¹³ Ari iyojiitanaki iyomitaani iriitaki Juan Kiwaatan-taniri ikinkithata-kotziri.

Yisita-kota-kairi Jesús mainari yaakiri piyari
(Mr. 9.14-29; Lc. 9.37-43)

¹⁴ Ikanta yariijiitapaja ipiyojiita atziri. Pokapaaki aparoni atziri iñiiri Jesús. Ityiirowa-sita-paakari, ikanta-paakiri: ¹⁵ “¡Pinkatharí! Pinisironkata-jyaanari notomi,

oshiki ikamana-waitzi, antaro ikimaatsi-waitaka, itaawaita-piintaka, ipiinka-waitzi nijaaki. ¹⁶ Namawita-kaniri piyomitaani yaawinta-jinari. Titzimaita ikantiri.” ¹⁷ Ari yakanaki Jesús, ikantanaki: “Ti pinkimisanta-jiiti awiroka, pikinasi-waitaka. ¿Tsika-paitima piyoti? Pamakiri aka pitomi.” ¹⁸ Ikanta ikisawakiri Jesús piyari, iwashaanta-najiri mainari. Isita-kotanaji. ¹⁹ Ikanta iyomitaani-payi Jesús yaanakiri intyaatsikaini, isampitakiri, ikantziri: “¡Yomitaanari! ¿Paitama kaari nomatantari naaka nomatiri noitsinampairi piyari?” ²⁰ Ikantzi Jesús: “Tima tikira pawintyaarita kamiitha Pawa, irootaki kaari paawyaantari. Pinkimi nonkanti: Onkanta-wityaa kapichiini pawintyaari Pawa, aritaki pisirinkakiro otzisi, pinkantiro: ‘Pisirinki.’ Aritaki osirinkanaki. Tima tikatsi kompitzi-motyaamini aririka pinkimisanta-piroti. Omapiro. * ²¹ Iro kantacha, aririka pininti pisita-kota-kairi kimitariri yoka mainari, ontzimatyii pamani iro-piroini, pintziwintyaari.” †

Yapiitajiro Jesús ikamanta-kota inkami

(Mr. 9.30-32; Lc. 9.43-45)

²² Ikanta yariijiitaka Jesús anta Tapowiniki, yapiitakiri ikantziri iyomitaani: “Impimantai-tatyiri ²³ Ari iwaitiri. Iro awisawitakyaa mawa kitaitiri, aritaki yañaaji.” Antaro iwasiritanaka iyomitaani-payi ikimakiri ikantaki.

Ipinaitziro yasita-kayi-tarori Tasorintsi-panko

²⁴ Ikanta yariitaka Jesús nampitsiki Capernaum, ari ipokaki sintsiwintanta-tsiri impaitiri kiriiki yasita-kayi-tarori tasorintsi-panko, isampita-paakiri Pedro, ikantziri: “¿Ipinata-piintziro yomitaimiri ikasiyakaitarori Tasorintsi-panko?” ²⁵ Ikantanaki Pedro: “Ipinata-piintziro.” Ikanta ipiyaaro tsika isaikajiitzi, iriitaki tharo-wakota-waincha Jesús isampita-wajiri Pedro, ikantziri: “¿Paitama pikinkithasiritari Simón? ¿Paitama isintsiwintziri pinkathari-payi impinatiri kiriiki? ¿Iriima isintsiwintziri ishininka-piro-payi irirori? ¿Iriima isintsiwintzi pasini-satziiti ariitzinkari-payi?” ²⁶ Ari yakanaki Pedro, ikantzi: “Iriitaki isintsiwin-tziri ariitzinkari-payi.” Ikantzi Jesús: “Ari okanta. Tima ti onkowa-pirotayaa impinatiro ishininkatari irirori. ²⁷ Iro kantacha, ti noninti inkisawaityaa sintsiwintanta-tsiri impaitiri kiriiki. Pijati inkaariki pinkachaati. Aririka pinosikaki, pamina-waantitiri, aritaki piñaajiri kiriiki.

* **17:20** kapichiini = yaninita-tsiri osiyaro okithoki “mostaza” † **17:21** Paminiro Tsika Ikantai-tziro Ñaantsi-payi okanta-kota ‘onasiyita ñaantsi-payi’.

Paanakiniri sintsiwintanta-tsiri impaitiri kiriiki. Iriitaki pimpina-wintyaari awiroka aajatzi naari."

18

Tsika itzimi iriipirota-tsiri
(Mr. 9.33-37; Lc. 9.46-48)

¹ Ikanta iyomitaani-payi Jesús ipiyowinta-paakari, ari isampitakiri, ikantziri: "¡Yomitaanari! Aririka impinkathari-wintantai Inkiti-satzi. ¿Itzimikama iriipirotatsi intsiapatyaari impinkathariti?" ² Ari ikaimaki Jesús aparoni iintsi, ikatziyakiri tsika isaikajiitaki irirori, ³ ikantziri: "Airorika piwashaantairo tsika pikanta pairani, airorika pikimitaari tsika ikanta yoka iintsi, airo ipinkathari-wintaimi Inkiti-satzi. Omapiroatyaa. ⁴ Tima inkarati tsinampa-sirita-tsini inkimita-jyaari yoka iintsi, iriitaki iriipirota-tsini tsika ipinkatha-ritai Inkiti-satzi. ⁵ Ikaratzi aakamiithatairiri osiyakariri iintsi yawintaajana, naaka yaakamiithataki." *

Aririka antakaantiro kaari-pirori
(Mr. 9.42-48; Lc. 17.1-2)

⁶ "Tzimatsi-rika antakairini kaari-pirori osiyakariri iintsi yawintaajana, onkamintha inthatai-tiniri mapi ikintsiki, iwiinkai-takiri osaankanaatzi inkaari.

⁷ Omapiroatyaa onkowiinkati kipatsiki. Ari intzimaki antakaan-tayitironi kaari-pirori. Inkanta-machiitiri antakaan-tironi kaari-pirori. ⁸ Iroorika pako, piitzi pikaaripirotanta, piwashaantiro, pinkimita-kaantiro pinthatzinkairomi, tima irootaki kamiithatatsi pawisakoritaji, ti ampantyaaro otzimawita apiti pako, apiti piitzi, ompoña onkanta-kaantaimi apaata pasi piwanta-jyaarori pintaajyaa. ⁹ Iroorika poki pikaaripirotanta, piwashaantiro, pinkimita-kaantiro pisorya-kita-jyaami, tima irootaki kamiithatatsi pawisako-pityaakitai, ti onkanti otzimawita apiti poki, ompoña onkanta-kaantaimi apaata yookaitaimi opaamataki sarinka-wini."

Isiyakaa-wintai-tziri pyaawita-chari ipiraitari
(Lc. 15.3-7)

¹⁰ "Paamaiyaa pimaninta-waitziri = kari osiyayita-kariri iintsi. Tima yaamaa-kowintani inatzii Maninkari itsipata-piintari Asitanari Inkiti-satzi. ¹¹ Tima irootaki ipokantari Itomi Atziri iwawisaa-koyitairi ikaratzi pyaawitain-chari. † ¹² Pinkimi nosiyakaa-wintimiro. Tzimatsi

* 18:5 Paminiro 'Tsika Ikantai-tziro Ñaantsi-payi' okanta-kota 'Wairontsi'.

† 18:11 Onasiyita ñaantsi-payi

piratachari ikaratzi 100 ipiraitari. Ikanta ipyaaraantaka aparoni, ikaratanaji 99 ipira. Yookanakiri 99 ipira otzisi-masiki, jataki yamina-minatairi pyainchari. ‡ ¹³ Ikanta iñaajiri, antaro ikimo-siritaji yaajirira pyaawitain-chari, tima anaanakiro ikimo-siri-wintziri pasini 99 ipira kaari pyaachani. ¹⁴ Ari ikantari aajatzi Asitairi Inkiti-satzi, ti ininti impyaa aparoni osiyakariri yoka iintsi.”

Tsika ikantaita yaripirota-wakaita

¹⁵ “Aririka inkaaripirodzi-motimi kimisantzinkari, pijata-sitiri isaiki apaniroini, ari pinkinkitha-waita-kairi, iyotantyaari opaita ikaaripirotakari. Aririka inkimimi piyomitaa-najiriri, pinkimita-kaantairi pirintzi okaakiini inatyiimi. § ¹⁶ Irooma airorika ikimimi piyomitaa-witanariri, paanaki pasini kimisantzinkari, airorika apiti, iriitaki pintsipatyaari piyomitaa-najiri. Tima ontzimatyii inkarati apiti, airorika mawa iriitaki akakotimini piyomitaa-najiri.

¹⁷ Airorika ikimimi piyomitaa-witanari, pinkamantiri maa-roni kimisantzinkari. Aikiro-rika ijatakaa-tyiuro, pinkimita-kaantiri pasini-satzi atziri kaari pishininkatyaa, tima isiyakari sintsiwintanta-tsiri impaitiri kiriiki. ¹⁸ Tima inkarati pisinitairi awiroka aka kipatsiki, iriitaki isinitaiti inkitiki. Iriima kaari pisiniyitaji awiroka aka kipatsiki, airo isinitai-tziri aajatzi anta inkitiki. Omapiroatya. ¹⁹ Napiitiro nonkantimi: Aririka pinkarati apiti paapatyaa-kota-wakai-yaaro pikinkithasiritari pikamitantiri, impoña pikamitiri Asitanari Inkiti-satzi, aritaki imatakaa-kimiro irirori. ²⁰ Tsika-rika yapatota apiti, tirika mawa atziri ipinkathataana naaka, aritaki nosaikitari naaka anta not-sipatari.”

²¹ Ikanta Pedro isampita-nakiri Jesús, ikantziri: “¡Pinkathari! Aririka iwaaripirodina nokaratzi nokimisanta-jiitzi, ¿tsikama onkarati nompyaakotiri naripirotan-tajyaariri? ¿Apatziroma onkarati 7?” * ²² Ari yakanaki Jesús, ikantanakiri: “Tira apatziro pimpyaakotiri onkarati 7, tima oshiki papiitiri pimpyaakotairi.” †

Ikinkithata-koitziri apiti iriiwita-tsiri

²³ “Iroka ikanta ipinkathari-wintantai Inkiti-satzi, tima isiya-kotyaari pinkathari ikowa-kotziri impiratani

‡ **18:12** ipiraitari = oisha = oveja § **18:15** kimisantzinkari = pirintzi * **18:21** nokaratzi nokimisanta-jiitzi = nirintzi † **18:22** Ikantakoi-tziri aka “oshiki papiitiri,” aririka ampyaakotanti onkarati 7, apiitairo 7, apiitairo 7, irojatzii 70. Tzimatsi osiyakaa-wintari 7, irootaki kamiithasiritaantsi. Tima aninti-rika aripirotyaari akaaripirotajiri, airo awashaantziro ampyaakotiri yantzi-motairi.

impinatairi iriiwitziri. ²⁴ Ikanta yitanakaro pinkathari ikowa-kotziri iriiwitziriri, yamaita-paakiri iriiwi-pirota-tsiri. † ²⁵ Tima tikatsi yayi impinawinta-jyaari. Ikantanaki pinkathari: 'Paanakiri yoka atziri, iina, itomi-payi, aajatzi okaratzi tzimi-motziriri, pimpimantiri. Ari naajiri naaka kiriiki ikaratzi iriiwitanari.' ²⁶ Ari ityirowanaka ompirataari, ikantanakiri pinkathari: 'Airo pipimantana, piyaa-kota-wakina kapichiini, aritaki nompinatajimi.' ²⁷ Ari inisironkata-nakari pinkathari yoka impiratani, ikantziri: 'Kamiithataki, ti piriwitajina.' Tima ipyaakotakiri okaratzi iriiwitziriri. ²⁸ Ikanta ijatanaji ompirataari, imonthaakari iriiwitziriri irirori kapichiini. Yairika-kintsita-wakiri, ikantziri: 'Pimpinatajina piriwitanari.' § ²⁹ Ari ityirowa-siwita-nakari, ikantziri: 'Piyaawakina kapichiini, aritaki nompinatajimi.' ³⁰ Titzimaita ininti iyaawintyaa, yaanakiri, iminkyaa-kaantakiri, ikantziri: 'Aritaki nomisitowa-kaantajimi aririka pimpinatajina.' ³¹ Iñaakiri ikarajitzi, ti onimota-nakiri, jatanaki ikamantziri iwinkathariti. ³² Ikanta pinkathari, ikaimakaan-takiri impiratani, ikantawakiri: 'Kaari-pirori pinatzii awiroka. Nopyaakota-kimiro piriwitanari awiroka, pikantakina: piyaawinta-wakyaana.' ³³ Ari pinkantantimi awiroka, pinisironkatantyyaa. ³⁴ Tima antaro ikisanaka pinkathari, ipasata-kaantakiri, iminkyaa-kaantakiri, ikantziri: 'Aririka pimpinatajina awiroka, aritaki nomisitowa-kaantajimi.' ³⁵ Ari inkanta-jimiri apaata Asitanari Inkiti-satzi, airorika pipyaakotairi iriipiroini owari-pirotzimiri pikaratzi pikimisantzin-karitzi." *

19

Ti onkamiithati yookaitiro uinaitari

(Mr. 10.1-12; Lc. 16.18)

¹ Ari ithonka-nakiro Jesús iyomitaantzi Tapowiniki, awisanaki intatzikiro Owaryiinkaariniki iipatsitiki Judaiti. ² Ipiyotzi-wintai-tawaari. Yisita-kota-kaapaji oshiki mantsiyari-payi anta.

³ Ari ipoka-sitakiri Nasitantaniri-payi inintzi inkompitakaiyaarimi Jesús, isampita-paakiri, ikantziri: "¡Jesús! ¿Sinitaa-ntsita-tsuma yookasi-waityaaro iina atziri?" ⁴ Ari

† **18:24** Ikantakoi-tziri aka "iriiwi-pirota-tsiri" irootaki osiyarori ankanti iriiwitaki ikaratzi 10,000 ijaikitaki kiriiki. Ari yantawai-wityaa oshiki osarintsi, airotzimaita ipinako-winta. Yoka oshiki kiriiki ipaitai-tziri "talento", 40 kilo ikaratzi itinatzi. Tima aparoni talento yantita impinaitiri 20 atziri yantawaiti aparoni osarintsi. § **18:28** kapichiini = 100 denario * **18:35** pikimisantzin-karitzi = pirintzi

yakanaki Jesús, ikantziri: “¿Tima piñaanata-kotiri owakira iwitsikan-taita-kariri atziri? Tima iwitsikaitaki sirampari aajatzi kooya. ⁵ Ikantaitaki:

Irootaki airo isaikantaja mainari-payi asitaririki aririka yaawakaa-najyaa, tima aponi inkanta-najyaa iwathaki osiyawaityaaro iwichaa-wakaa-jyaami.

⁶ Tima inkarati aawakaa-naachari tira apiti inkanta-najyaa, aponi ikantana iwathaki. Irootaki airo okantanta yookajiro atziri iina itsipata-kaakariri Pawa.” ⁷ Yapiitakiri Nasitantaniri isampitziri, ikantziri: “¿Opaitama ikanta-kotziri pairani Moisés, ikantaki:

Aririka yooka-wakaityaa, ontzimatyii impaitiri tsika osankinata-kota yooka-wakaan-tyaari?”

⁸ Ikantzi Jesús: “Okantakaaro pipiyatha-waita, irootaki isinitan-tamirori Moisés pookiro piina. Tima pairani owakira iwitsikan-taita-karori maaroni, ti ari onkantyyaa.

⁹ Nokantzi naaka: Kaaripiro-siritaki ikaratzi ookasitarori iina, irooma iñiuro-rika omayimpitaki kantacha yookiro. Aririka aawitajyaa iroori pasini oimi, omayimpitzi-motakiri itawitari oimintari. Ari inkanta-jyaari aajironi, mayimpitaki irirori.”

¹⁰ Ikantzi iyomitaani: “Aririka okanta, airo yaawakaitami.” ¹¹ Ikantzi Jesús: “Iriirika Pawa kowakai-mironi aritaki pinkima-thatakiro. Tira maaroni inkimathaitiro tsika-rika okanta-kota aawakaantsi.

¹² Tzimatsi atziri ari ikantzita itzimapaaki ti onkanti yayi iina. Tzimatsi pasini yaithokitai-tziri, ti onkanti yayi iina. Tzimatsi pasini nintatsiri isaikasi-waityaa, tima yiriipiro-winta-tyiiri pinkatha-ritatsiri inkitiki. Nintatsiri inkimathaitiro nokantakiri, imatiro.”

Itasonka-wintziri Jesús intsi-payi

(Mr. 10.13-16; Lc. 18.15-17)

¹³ Ari yamaita-paakiniri Jesús intsi-payi, ikantai-tapaakiri: “Nonintzi pamana-kotinari nintsiti, piwasi-patzii-totiri pintasonka-wintiri.” Ikantzi iyomitaani Jesús: “Airo piñasirinkiri Awinkathariti.” ¹⁴ Ikantzi Jesús: “Airo pitzikiri, nonintzi naaka yamaitinari iintsi. Tima inkarati osiya-kota-naariri iintsi, iriitaki ñaajironi tsika ipinkathari-wintantai Inkiti-satzi.” ¹⁵ Ikanta ithonkakiri Jesús iwasi-patzii-totakiri intsi-payi, jatanaji irirori.

Ipokaki mainari Ashaarantaniri iñiiri Jesús

(Mr. 10.17-31; Lc. 18.15-17)

¹⁶ Ari ipokapaaki aponi mainari iñiiri Jesús, ikanta-paakiri: “¡Kamiithari yomitaan-taniri!. ¿Paitama nantajiri

nasi nowanta-jyaarori nañaaji?" ¹⁷ Ari yakanaki Jesús, ikantzi: "¿Paitama pikantan-tanari 'kamiithari?' Tira intzimi aparoni kamiithari, apatziro ikantakaaro Pawa ikamiithatzi. Pinintzi-rika pasi piwirowa pañaaji, pimonkarayitairo ikantai-takiri Ikantakaan-taitaniki." ¹⁸ Inintanaki mainari iyota-kotiro, ikantziri: "¿Otzimikama pikantziri?" Ikantzi Jesús:

Airo piwamaantzi.

Airo pimayimpitzi.

Airo pikositzi.

Airo pithaiya-kotanta.

¹⁹ Pimpinkathatairi piri aajatzi piniro.

Pintakota-jyaari pishininka pinkimita-kaantiri pitakota awiroka.

²⁰ Ikantzi mainari: "Nomatakiro maaroni iroka, irojatzitzi nitanakaro pairani ainirowa nintsita-paaki. ¿Paitama kowityaa-chari iroñaaka?" ²¹ Ikantzi Jesús: "Pinintzi-rika pintampatzika-siriti, pijati, pimpimantiro maaroni tzimimotzimiri, pimpiri asinonkainkari, tima osiyawaitakaro piwaa-ranta-jyaami inkitiki. Aririka pimatakiro pimpoki, piyaatina." ²² Ikanta ikimaki mainari, owasiri ikanta ipiyanaka, tima ashaarantzinkari inatzii.

²³ Ikantanakiri Jesús iyomitaani: "Oshiki ompomirintsitzi-motyaari ashaarantaniri ijatai ipinkatharitari Inkiti-satzi. Omapiro." ²⁴ Yapiita-nakiro Jesús, ikantzi: "Tima oshiki ipomirintsitaro ikyaakoitari inkyaan-tyaaro yanini omoro. Iri mapirota-chani ashaarantaniri impomirintsita-jyaaro inkyaaaji ipinkathari-wintantzi Pawa." * ²⁵ Ikanta ikimaki iyomitaani-payi, okiryaaantzi ikantanaka, ikanta-wakaa-jiita: "¿Paitama awisakotaa-tsini?" ²⁶ Ari itsikanatakari Jesús iyomitaani-payi, ikantziri: "Airo imatziro yitsinampairi atziri-payi, iriima Pawa tikatsi pomirintsitzi-motyaarini irirori." ²⁷ Ari yakanaki Pedro, ikantzi: "Yoka nokarajiitzi nonintzi noyaatakimi, tima nookayita-nakiro okaratzi tzimi-motanari. ¿Paitama impinai-tajinari apaata?" ²⁸ Ikantzi Jesús: "Aririka owakirataji apaata maaroni, impinkatharitari Itomi Atziri isaikan-tajyaaro waniinkata-chari isaika-minto. Aritaki pinkimita-jyaari awirokaiti pikaratzi piyaatakina, pimpinkathari-wintairi maaroni inkarati incharinita-jyaari Israel, ikaratzira 12 inasiyita. Omapiro. ²⁹ Tima tzimayitatsi awintaa-janari, irootaki yookanta-nakarori iwanko, iririntzi, iritsiro, asitariri, iina, iintsiti, iipatsiti. Aritaki iñaajiro ontzimi-motairi oshiki, irasi iwiro

* 19:24 ikyaakoitari = camello

yañaayitaji. † ³⁰ Iro kantacha, tzimatsi iroñaaka oshiki itayiwitarori, iriitakira ampoita-tsini iñaayitairo. Tzimatsi pasini ampoiyyita-tsiri iroñaaka, iriitakira itayita-jyaaroni iñaayitairo.”

20

Antawaita-tsiri chochoki-masiki

¹ “Iroka okanta-kota impinkathari-wintantai Inkiti-satzi, osiyari atziri tzimatsiri ichochoki-masiti. Yananinkanaki yamini antawaita-tsini iwankiri-masiki. ² Ikanta iñaaki nintatsiri yantawaiti, ikantakiri: ‘Pitanakyaaro iroñaaka pantawaiti irojatzi tsitiniiti, nompinatimi aponi kiriiki ikaratzi ipinatanta-piintai-tziri yantawaitaiti aponi kitaitiri.’ Ikantajiitzi antawai-rintzi: ‘Kamiithataki.’ Ityaan-takiri iwankiri-masiki. * ³ Ikanta ijinokita-paaki ooryaatsiri aajatzi ipiyanaja asitarori iwankiri-masi nampit-siki. Iñaapaji pasini ikatziya-jiita tikatsi yantawairi. † ⁴ Ikantapaakiri: ‘Pijati pantawaiti nowankiri-masiki, aritaki nompinatakimi okaratzi ipinatanta-piintaitzi.’ Jaitijiitaki yantawaiti. ⁵ Ari ikantakiro itampatzikata-paaki ooryaatsiri, aajatzi itainkanaki ooryaatsiri. ‡ ⁶ Ari ikantakirori aajatzi otsitiniityaanaki, iñaapaji atziri isaikajiitzi, tikatsi yantawairi, isampita-paakiri: ‘¿Tikatsima pantawairi pisaika-siwaitantari kitaitiriki?’ § ⁷ Yakajiitanaki, ikantzi: ‘Tikatsi antawaita-kayinani.’ Ikantzi irirori: ‘Pijati pantawaiti nowankiri-masiki, aritaki nompinatakimi okaratzi ipinatanta-piintaitzi.’ ⁸ Okanta otsitinitanaki, ikantakiri asitarori iwankiri-masi kimpoyii-niriri iiriikiti, ikantziri: ‘Pinkaimiri maaroni antawai-rintzi pimpinatiri aponi kiriiki ikaratzi ipinatanta-piintai-tziri yantawaitaiti aponi kitaitiri. Iriitaki pitawakyyaa pimpinatiri ampoita-paintsiri yantawaitaki, irojatzi pimatantakyyaariri itakarori kapichikitaiti yantawaitaki.’ ⁹ Ari ipokajiita-paaki ampoita-paintsiri yantawaitaki, kapichiini yantawai-witaka ipinaitakiri aponi kiriiki. ¹⁰ Ipokajiita-paaki itakarori yantawaitaki kapichikitaiti, isiyakaantzi iriitaki impinapiroiti. Ti, ari ikimitakari pasini-payi tsika ikaratzi ipinaitakiriri. ¹¹ Ikanta ipinawitai-takari, ikisanakiri asitarori

† **19:29** ontzimi-motairi oshiki = yookanaki-rika aponi, aritaki impaitairi 100;

Wairontsi * **20:2** kiriiki = denario † **20:3** ijinokita-paaki ooryaatsiri = ooryaatsiri 3. (Ari okanta iyomitai-tziri ooryaatsiri pairani.) ‡ **20:5** itampatzikata-paaki ooryaatsiri = ooryaatsiri 6, itainkanaki ooryaatsiri = ooryaatsiri

9. (Ari okanta iyomitai-tziri ooryaatsiri pairani.) § **20:6** otsitiniityaanaki = ooryaatsiri 11. (Ari okanta iyomitai-tziri ooryaatsiri pairani.)

yantawairi, ¹² ikantanakiri: ‘Ti yantawai-piroti ampoita-paintsiri, iro kantacha imonkaratakana pipinata-kinari, naaka atsipiwita-kariri ooryaatsiri.’ ¹³ Ikantzi asitarori iwankiri-masi: ‘Ashininká, nopinatakimi kamiitha, ¿tima nokantzi-takami kapichikitaitei nompinatimi aparoni kiriiki? ¹⁴ Yoka aparoni kiriiki nopinatzimiri, pijatai. Tima naaka ninta-sitacha nompinatiri aparoni kiriiki ampoita-paintsiri yantawaitzi, ¹⁵ ¿Aroma okantzi nompinatanti nonintziri naaka? ¿Pikisako-niinta-tyaaroma nonisironkatantzi naaka?’ ¹⁶ Tima oshiki jiwatatsiri iñaayitajiro, iriitaki ampoita-tsini. Tzimatsi oshiki ampoiya-tsiri iñaayitajiro, iriitaki jiwatatsini. Tima oshiki inkaima-witaityaa, iro kantacha kapichiini inkarati iyosiitaitiri.” *

Yapiitakiro Jesús ikamantzi iwamaitiri
(Mr. 10.32-34; Lc. 18.31-34)

¹⁷ Ikanta itonkaanaji Jesús ijatiro Aapatyaawiniki, iriitaki itsipatanaja 12 iyomitaani, ikantakiri awotsiki: ¹⁸ “Ajatatziira Aapatyaawiniki. Ari yaakaan-taitiriri Itomi Atziri, yayiri ijiwari Ompira-tasorintsitaari, intsipatyaari Yomitaan-taniri, iriitaki mishakowintirini iwaitiri. ¹⁹ Iwawisaa-kiniri pasini-satziiti atziri iwashaya-minthawaityaari, impasawaitiri, ipaika-kotakiri. Iro awisawitakya mawa kitaitiri, aritaki yañaaji.”

Inintziri Jacobo aajatzi Juan
(Mr. 10.35-45)

²⁰ Okanta iina Zebedeo opoka-sitakiri Jesús, otsipatakari otomi-payi, yoka Jacobo aajatzi Juan. Otyirowapaaka, okantapaakiri: “Nonintzi pinisironkatyaana.” ²¹ Ari isampita-nakiro Jesús, ikantziro: “¿Paitama pikowa-kotanari?” Okantzi iroori: “Tima irootaintsi pimpinkatharin-tsiti awiroka, nonintzi intsipatyaami notomi impinkathari-wintanti, isaiki-motimi aparoni pakopiroki, iriima pasini isaiki pampatiki.” ²² Ikantzi Jesús: “Tira piyotiro opaita pikowa-kotanari. Tima oshiki nonkimaatsityaari naaka. ¿Arima pamawitakiro awiroka onkarati pinkimaatsityaari? ¿Arima pisiyakaana nonkami naaka?” Ikantajützi irirori: “Aritaki nomatakiro.”
† ²³ Ikantzi Jesús: “Omapiro, tima irootaintsi pinkimaatsityaaro onkarati nonkimaatsityaari naaka. Irooma pintsipatyaana ampinkathari-wintanti pisaiki

* **20:16** Paminiro Tsika Ikantai-tziro Ñaantsi-payi okanta-kota ‘onasiyita ñaantsi-payi’. † **20:22** iroka ikantawita Jesús: “¿Arima pimatakiro awiroka piriro kipishaari onkarati niriri naaka? ¿Arima pisiyakaana inkiwaataitina naaka?”

aparoni nakopiroki, pasini nampatiki, tira naaka nintakai-yaaroni itzimi nontsipatyaari, apatziro iyotzi Asitanari tsika itzimi ikasiya-kaakiri.” † ²⁴ Ikanta ikimajitaki pasini iyomitaani, ikisaita-nakiri Juan aajatzi Jacobo. ²⁵ Yapatotana-jiri Jesús iyomitaani-payi, ikantziri: “Piyojitzi awiroka tsika ikanta iwinkathariti pasini-satziiti, oshiki impiratanta. Ari ikimitari aajatzi iriipirota-tsiri ipinkathatai-tziri irirori. ²⁶ Irooma awiroka-payi, aririka pininti piriipiroti, pisiya-kotyaari tsika ikanta ompirataari. ²⁷ Iroorika pinintzi pijiwata-kaanti, pisiya-kotyaari ompirataari. ²⁸ Ti iro impokan-tyaari Itomi Atziri impiratantyya, iro ipokantakari isiya-kotyaari ompirataari, inkamawintanti, iriitaki pinakowintan-tatsini, yookakaa-wintairi maaroni.”

Yaminakaajiri apiti mawityaakiri

(Mr. 10.46-52; Lc. 18.35-43)

²⁹ Ikanta yawisajitanaki Kasiryaariki, oshiki atziri oyaatana-kiriri. ³⁰ Ari isaiki awotsi-nampiki apiti mawityaakiri. Kimaki irirori, ikantaitzi: “Ari inkina-paaki Jesús aka awotsiki.” Irootaki ikaiman-tanakari, ikantziri: “¡Pinkatharí, Ikasiya-kaitani pinkatharini David, pinisironkata-jyaana naaka!” ³¹ Oshiki ikisatha-witaitakari. Ti imairiti, aikiro ikaimatzi sintsiini: “¡Pinkatharí, Ikasiya-kaitani pinkatharini David, pinisironkata-jyaana naaka!” ³² Katziya-paaka Jesús, ikaimakiri ikantziri: “¿Paitama pinintziri?” ³³ Ikantajitzi irirori: “Pinkatharí, nonintzi naminawaitaji kamiitha.” ³⁴ Antaro inisironkatanakari Jesús yoka mawityaakiri, ipampita-kiniri irooki. Apatha-kiro yaminawaitanaji kamiitha, iyaatanakiri Jesús.

21

Yariitan-takari Jesús Aapatyaawiniki

(Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

¹ Aritaki okaakitzi-mata-paaki yariitan-tyaari Jesús Aapatyaawiniki. Tima ariijitaka Chochokipankoniki omontitakari otzisi Yinkaitoni. Ari ityaantakiri Jesús apiti iyomitaani, ² ikantakiri: “Pijati nampitsiki amontitakari, ari piñiuro onthata-kotyaa ikyaakoitari ontsipata-kyaari yanini. Pinthataryaa-kotiro, pamakinaro. * ³ Tzimatsi-rika sampitimi, pinkantiri awiroka: ‘Inintatziiro pinkathari. Aritaki yoipyaa-jimiro.’ ” ⁴ Ari omonkaratari isankinatakiri pairani Kamantan-tzinkari, ikantaki:

⁵ Pinkaman-tairo maaroni Kisakowintoni-sato, pinkantiro:

‡ **20:23** iroka ikantawita Jesús: “Omapiro, aritaki pimatakiro piriuro niriri naaka, aritaki pinkimita-kyaana inkiwaataitina naaka.” * **21:2** ikyaakotari = burro, pollino, asno

Awotsikitaki Piwinkathariti ipoka-sitakimi,
Tsinampa-siri ikanta ipokaki ikyaa-kotaka,
Kiripiri inatzii owaiyani yaakaitziri tinari.

⁶ Ikanta ijatanaki apiti iyomitaani, imatakiro okaratzi ikantawa-kiriri Jesús. ⁷ Yamakiro ikyaakoitari otsipataakari oyaaniti. Iwankita-kiniri manthakintsi imitzikaraki, ikyaa-kota-nakari Jesús. ⁸ Ikanta atziri-payi saikain-tsiri anta, imaaronka-sita-nakiri imanthaki awotsiki tsika inkinanaki. Tzimatsi pasini chikanain-tsiri inchasi imaaronka-sitziri. ⁹ Tima inkarati atziri jiwatain-tsiri, ikaratzi oyaatakiriri itaapiiki, ikaimajiitzi, ikantzi:

¡Korakitataiki awinkathariti, Ikasiya-kaitani pinkatharini David!

¡Tasonka-wintaari ikantaja, tima Pinkathari inatzii otyaanka-kiriri!

¡Korakitataiki awinkathariti, awisiryaawinta-jyaari Inkitsatziwi! †

¹⁰ Ikanta yariita-paaka Jesús Aapatyaawiniki, isampita-wakaanaka ikaratzi nampitarori, ikantajiitzi: “¿Tsikama ipaitaka yoka?” ¹¹ Tzimatsi kantanain-tsiri: “Iriitaki Jesús, Kamantan-tzinkari inatzii, iriitaki poñaachari Kasiyakaawiniki saikatsiri Tapowiniki.”

Imisitowiri Jesús pimanta-tsiri tasorintsi-pankoki
(Mr. 11.15-19; Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

¹² Tima kyaapaaki Jesús tasorintsi-pankoki, imisitowa-paakiri pimanta-waita-tsiri, aajatzi ikaratzi amananta-waita-tsiri. Yooka-yitapaakiro iwantariri kiriiki, ari ikimitaakiro tsika iwaitziri siropayi. ¹³ Ikantapaakiri: “Isankinaitakiro pairani iñaawaitzi Pawa, ikantzi:

Nowanko onatzii iroka, aritaki yamana-piintai-tinari.

Iro kantacha awirokaiti, aritaki pamatawitanta-piintaki pipimanta-yitzi, pikimita-kaantakiro kosintzi-panko.”

¹⁴ Ari ipokajiita-paaki tasorintsi-pankoki oshiki mawityaakiri, kisoporokiri, maaroni yisita-kota-kaayitairi.

¹⁵ Tima okiryaantzi ikantawintai-tanakaro okaratzi yantakiri Jesús. Ari ikaimajiitanaki intsi-payi, ikantajiitzi:

¡Thami apinkathatajiri Ikasiya-kaitani pinkatharini David!

Iro kantacha ijiwari-payi Ompira-tasorintsitaari, aajatzi Yomitaan-taniri, ikisajiitanaka irirori, tima ti onimotiri.

¹⁶ Isampitai-tanakiri Jesús, ikantai-tziri: “¿Pikimakiro ikantajiitzi mainari-payi?” Ikantzi Jesús: “Nokimakiri. ¿Tima piñaanatiro awiroka sankinarintsi? kantatsiri:

Iriitaki intsi-payi aajatzi thotatsiri ithomi,

Pimatakaakiri ipinkatha-yitaimi.”

† 21:9 Korakitataiki awinkathariti = Hosana; Wairontsi

17 Ari yawisanaki Jesús, ikinanakiro Asinonkaa-pankoniki. Ari imaakiri anta.

Imishatziro Jesús pankirintsi kaari kithokita-tsini
(Mr. 11.12-14,20-26)

18 Okanta okitaitita-manaji, piyaja Jesús nampitsiki. Ari itashaa-paaki niyaanki-thakiniki awotsi. 19 Iñaapaaki awotsi-nampiki pankirintsi, ijata-sita-nakiro, iñaatziiro ti onkithokiti, oyosiita-sita osi. Ikantanakiro: “Pasi piwiro airo pikitho-kitai.” Okanta pankirintsi, kamasitanaki. ‡ 20 Ikanta iñaakiro iyomitaani, okiryaantzi ikantajiitanaka, isampita-nakiri, ikantziri: “¿Paitama okama-sitan-tanakari pankirintsi?” 21 Yakanaki Jesús, ikantziri: “Omapiro nonkantimi, iroopiro-rika pawintyaana, airorika pikiso-siri-waitzi, aritaki pimatajiro awiroka, aritaki anaanakiro tsika okanta piñaakiro pankirintsi. Kantatsi piñaanatiro otzisi, pinkanti: ‘Osirinki otzisi, ompiinki inkaariki.’ Aritaki omatakyaa. 22 Tima onkarati pinkowako-tairi pamana-nikii, aririka pawintaa-nakyaari Pawa, aritaki impakimiro.”

Itasorinka Jesús
(Mr. 11.27-33; Lc. 20.1-8)

23 Ikanta yariitaaro Jesús Tasorintsi-pankoki, iyomitaan-tapaji. Ari ipokakiri ijiwari Ompira-tasorintsitaari, aajatzi antari-kona-payi, isampita-paakiri: “¿Paitama ontyaan-kakimiri piñaakantiro pitasorinka?” 24 Ari yakanaki Jesús, ikantziri: “Aajatzi naaka tzimatsi nosampitimiri. Aririka pakakinari, aritaki nonkantakimi ipaita otyaankakinari. 25 Ikiwaatantaki pairani Juan, ¿Paitama otyaankakiriri? ¿Iriima Pawa? ¿Atzirima?” Ari ikanta-wakaa-jiitanaka: “Aririka ankantiri Pawa otyaankakiri, aritaki inkanta-nakai: ‘¿Paita kaari pikimisantantari?’ 26 Aririka ankanti: ‘Atziri ontyaan-kakiri,’ aritaki inkisanakai atziripayi.” Tima inkanta-jiiti atziri-payi Kamantan-tzinkarini inatzii Juan. 27 Ari ikantajiitzi: “Ti noyotiro.” Ikantzi Jesús: “Pikimitaka awirokaiti ti pininti pinkaman-tinaro, aajatzi naaka airo nokaman-tzimiro paita otyaanka-kinari.”

Ikinkithata-koitziri apiti itomitaitari

28 Ikantzi Jesús: “¿Tsikama okantzi-motami awiroka-payi iroka? Tzimatsi atziri tzimatsiri apiti itomi. Okanta apaata ikantakiri itomi: ‘Notomí, pijati pantawaiti pankirintsimasiki.’ 29 Ikantzi itomi: ‘Ti noninti.’ Iro osamani-itaki, opiyi-motaari itomi, jataki yantawaitzi. 30 Ipoña ikantakiri pasini itomi. Ikantanaki irirori: ‘Ari nomatakiro Apaá.’ Titzimaita ijati. 31 ¿Itzimikama itomi

‡ 21:19 pankirintsi = higuera

antakirori ikowakiri iriri?" Ari ikantajiitzi: "Iriitaki antakirori yitakari impiratari." Ikantzi Jesús: "Irootaki anaakota-jimini impinkathari-wintairi Pawa mayimpiropayi aajatzi sintsiwintanta-piinta-tsiri opiri iriikiti intyaantiniri wirakocha-payi. Omapiro. ³² Tima impokawitaka pairani Juan, ikamanta-witakami pikamiithasiritantajaari, iro kantacha ti pinkimisanta-wakiri. Iri-ima ikaratzi sintsiwintanta-piinta-tsiri opiri iriikiti aajatzi mayimpiropayi, okimisantanaiki. Piñaawitakari awirokaiti, titzimaita piwashaantiro tsika pikanta-jiita, pinkimisanantajaariri."

Kaari-piro-siriri antawai-rintzi

(Mr. 12.1-12; Lc. 20.9-19)

³³ "Pinkimi napiitiro nosiyakaa-wintimiro: Tzimatsi atziri pankitzirori chochoki-masi, itantota-kotakiro maaroni othapiki, iwitsika-sitakiro iwiro owaaki apaata, iwitsikaki aajatzi pankotsipinthaki yaminakoi-tantyaarori pankirintsi jinoki. Yaminaki atziri aminironi iwankiri-masi. Jataki irirori intaina. ³⁴ Okanta okithoki-paititaki chochoki, ityaantaki impiratani yaajati. ³⁵ Ikanta antawai-rintzipayi aminirori pankirintsi-masi, iñaawakiri ipokaki ompirataari, ipasawaitaki aparoni, iwakiri pasini, ishinyaakiri pasini. ³⁶ Ityaantaki pasini impiratani, oshiki ikaratzi. Ari ikimitaa-wakiri aajatzi irirori. ³⁷ Ari iwiraantaro ityaantakiri itomi-piro irirori, ikantzi: 'Aritakima impinkathata-wakiri notomi naaka.' ³⁸ Ikanta iñaawakiri antawai-rintzi ipokaki itomi, ikanta-wakaa-jiita: 'Yoka asitajaaroni apaata pankirintsi-masi. Thami awiri, ayiroota aroka.' ³⁹ Yairika-wakiri, yaanakiri othapiki pankirintsi-masi, iwakiri. ⁴⁰ Aririka impokanaki asitarori iwankiri-masi, ¿tsikama inkanti-rika antawai-rintzipayi?" ⁴¹ Ikantajiitzi irirori: "Ontzimatyii iwamaitiri kaari-pirori, yaminaji pasini iriipirori aminaironi pankirintsi-masi, iriitaki tyaanta-piinti-niriri okithoki iwankiri."

⁴² Ikantzi Jesús: "Tima piñaanantiro Sankinarintsi, ikan-taitzi:

Imaninta-witakaro kipayi witsikirori pankotsi,
Iro kantacha irojatzi yaitairi iroka otzinkami-pirori.
Iriitaki Awinkathariti Pawa matajirori,

Irootaki okiryaa-wintan-tariri." §

⁴³ "Irootaki nonkantan-tyaari naaka: Airo ipinkathari-wintaimi awiroka Pawa, iriira impinkathari-wintai pasinisetzi-payi tsika itzimi osiyaarori pankirintsi okitho-kitzi ikimisantaira. ⁴⁴ Tima inkarati siraryanta-tajaaroni mapi,

aritaki intanka-paaki. Iriima inkarati anawyaajiri mapi, aritaki opowitakiri.”

⁴⁵ Ikanta ijiwari Ompira-tasorintsitaari aajatzi Nasitan-taniri, iyotaki iriitaki ikimakaitaki. ⁴⁶ Ari inintawitanaka yaakaan-tirimi, titzimaita imatiro, oshiki itharowan-takari atziri-payi. Tima inkanta-siri-jiiti atziri Kamantan-tzinkari inatzii Jesús.

22

Isiyakaa-wintai-tziri aawakaa-chari

¹ Ari yapiita-najiro Jesús isiyakaa-wintziro iyomitaan-tziri. Ikantzi: ² “Iroka ikanta ipinkathari-wintantai Inkiti-satzi, isiyari pinkathari oimosirinkiriri itomi yaawakaa. ³ Ityaankakiri impiratani, inkamantiri pokatsini yoimosirinkyaa. Titzimaita impokajiiti ikaimakaanani. ⁴ Ityaanka-witaka pasini impiratani, ikantawakiri: ‘Pinkantiri noyaimani impoki iyaa, nowamaaki wathayita-tsiri nopira, noimosirinka-tziiri notomi yaawakaiyaa. Aritaki owitsikaka maaroni.’ *

⁵ Iro kantacha yokaiti ikaimakaanani, aikiro ipiyathajiiatyyaa. Jatayitaki iwaniki, pasini ikinaki ipimanta-waitzi.

⁶ Tzimatsi pasini owasankitaa-kiriri ompirataari, iwakiri.

⁷ Ikanta ikimaki pinkathari, antaro ikisanaka, ityaankaki iwayiriti, yapirotakiri owantain-tsiri, itaitakiniri inampi.

⁸ Ikantajiri pasini impiratani: ‘Aritaki owitsikaka maaroni oimosirinkan-tyaari, ti imiraawintaitiri impokajiiti ikaratzi nokaima-kaanta-witakari. ⁹ Pijati awotsiki-payi, pinkantiri inkarati piñiiri impokiita oimosirinkyaa.’ ¹⁰ Jataki ompirataari, yapatotaki ikaratzi iñaakiri: kamiithata-tsiri aajatzi kaaripirota-tsiri. Piyojiita-paaka oimosirinka-chani.

¹¹ Ikanta yaminakiri pinkathari ikaratzi pokaintsiri. Iñaatzii satikain-chari ti inkithaatyaaero iwaniinkata-sityaari aawakaa-chani. ¹² Ikantakiri: ‘Ashininká, ¿tsikama pikanta pikyaan-takari aka ti pinkithaatyaaero piwaniinkata-sitan-tyaariri notomi?’ Ari imairitaki, ti yaki.

¹³ Ikantakiri impiratani: ‘Pooso-wakotiri, poosokitizitiri, pookiri otsitini-kitaki, ari yiraawaityaari, yatsikai-kiwaityaa, inkimaatsitajyaa.’ ¹⁴ Tima oshiki inkaimawitaityaa, iro kantacha kapichiini iyosiitaiti.”

*Ikinkithata-koitziri kiriiki ipinaitziriri pinkathari
(Mr. 12.13-17; Lc. 20.20-26)*

* 22:4 nopira = toro

15 Ikanta ijajijitaji Nasitantaniri. Ari ikinkitha-wajijitzi, ikantajijitzi: “¿Tsikama ankinakairoka ankompitakaantyaariri Jesús?” 16 Ityaankaki iyomitaani Nasitantaniri itsipatakari yaapatyaani Herodes, ikantapaakiri Jesús: “Yomitaan-tanirí, okaratzi piyomitaan-tziri iroopiro okanta, irootaki iyotakoi-tantyaariri iriipirori Pawa. Ti pinkimisantiro ikantayitziri atziri, ti piñaawaitiro pinimota-kaantyaariri. 17 Pinkantina ipaita pikinkithasiritari awiroka: ¿Kamiithata-tsuma ampiri kiriiki ikaratzi sintsiwintanta-tziri iwinkathariti wirakochapayi?” † 18 Iyotawakiri Jesús ikinkithasiritari, ikantziri: “Owapyimotan-tanirí. ¿Paitama piñaantan-tanari? 19 Piñaakajijitinari kiriiki pasitakaariri Pinkathari.” Ari yamaita-paakiniri kiriiki. ‡ 20 Isampita-nakiri, ikantziri: “¿Paitama asitarori iwairo aka? ¿Paitama asitarori isiyakaaro?” 21 Ikantajijitzi: “Irazi iwinkathariti wirakocha.” Ikantzi Jesús: “Tima iriitaki iwinkathariti wirakocha asitari, pantantyaanari isintsitzimiri, pimpinatiri. Iriima ikaratzi yasitari Pawa, pantantyaanari isintsitzimiri irirori.” 22 Ikanta ikimajijitaki ikantakiri Jesús, okiryaantzi ikantajijitanaka, iwashaanta-nakiri. Jaitijijitaji.

*Isampita-kowintai-tziro yañaaji kamatsiri
(Mr. 12.18-27; Lc. 20.27-40)*

23 Tikira awishi iroka kitaitiri, ipokajijitaki Tampatzikawiri iñiiri Jesús. Iriitaki Tampatzika-wiri-payi kantatsiri: “Airo yañaaji kamayita-tsiri.” Isampita-paakiri Jesús, 24 ikantziri: “Yomitaan-tanirí, isankinataki pairani Moisés, ikantzi: ‘Aririka inkami atziri, airorika iwaiyan-takairo iina, kantatsi yaajiro iririntzi, iwaiyan-takaajiro irirori. Inkimita-kaantiri iriimi asityaarini iririntzi kamaintsiri.’ 25 Thami ankantawaki: Tzimatsi karatatsiri 7 iririntzi. Itarori itzimi yaaki iina, tikira itsima-kayiro iina kamaki, yaajiro pasini iririntzi. 26 Ari ikantakari aajatzi apititatsiri iririntzi. Aajatzi pasini mawatatsiri. Ari ikantakari maaroni ikaratzira 7. 27 Okanta apaata kamaji iroori kooya. 28 Aririkami yañaayitaji apaata kamayita-tsiri, ¿itzimikama oiminta-pirotyaari kooya? Tima maaroni ikaratzira 7 iinanta-witakaro.”

29 Yakanaki Jesús, ikantziri: “Pikinakaa-sitakaro awiroka, ti piyota-kotiro Sankinarintsi-pirori, ti piyota-kotiro itasorinka Pawa. 30 Aririka yañaayitaji kamayita-tsiri, airo itzimi aawakai-yitaa-chani. Isiyapa-jyaari Imaninkariti Pawa anta inkitiki. 31 ¿Tima piñaanata-kotiro tsika

† 22:17 iwinkathariti wirakocha-payi = César ‡ 22:19 kiriiki = denario

onkantyyaa aririka yañaaji kamayita-tsiri? Iroka ikantzi Pawa, iñaawaitzi:

³² Naakataki Iwawani Abraham, Isaac, aajatzi Jacob.

Ari ayotziri irirori, tima ti imatiro kaminkari impinkathatiri Pawa, apatziro ipinkathatzi añaayita-tsiri.” ³³ Ikanta ikimajitakiri Jesús ikantaki, okiryaaantzi ikantawinta-nakari, ikantajiitzi: “Omapiro okamiithatzi iyomitaan-tziri.”

Otzinkami-pirori Ikantakaan-taitani

(Mr. 12.28-34; Lc. 10.25-28)

³⁴ Ikanta ikimaki Nasitantaniri kamiitha yakakiri Tampatzika-wiri isampita-kiriri, apatojiitaka irirori.

³⁵ Ikanta aparoni apatotain-chari, irijatzi yotakotzirori Ikantakaan-taitziri, ipoka-sitakiri Jesús isampitiri, inintzi inkompita-kaiyaarimi, ikantapaakiri: ³⁶ “Yomitaan-taniri, ¿otzimikama otzinkami-piro Ikantakaan-taitziri?”

³⁷ Yakanaki Jesús, ikantziri: “Piwinkathariti inatzi Pawa, ontzimatyii pininta-piro-tajiri, pininta-siri-tajiri. Isiriki piwairi. ³⁸ Irootaki iroka otzinkami-pirori Ikantakaan-taitani.

³⁹ Ari osiyaro apitita-naintsiri, kantatsiri: Pintakotajyaari pishininka, pinkimita-kaantiri pitakota awiroka.

⁴⁰ Tima iroka apiti nokanta-kimiri, otzinkami-piro onatzii, irootaki poñaachari pasiniki Ikantakaan-taitani aajatzi okaratzi isankinatakiri pairani Kamantan-tzinkari-payi.”

¿Paitama charinitariri Saipatzii-totaari?

(Mr. 12.35-37; Lc. 20.41-44)

⁴¹ Imatanakiri irirori Jesús, isampita-nakiri Nasitantaniri ikarajiitaki yapatojiita, ⁴² ikantziri: “¿Paitama pikinkithasirita-kotariri awiroka Saipatzii-totaari?

¿Tsikama itzimika awaisatziti ikasiya-kayi-takiri pairani incharinityaari?” Ikantajiitzi Nasitantaniri: “Iriitaki pinkatharini David ikasiya-kayi-takiri.” ⁴³ Ikantzi Jesús:

“¿Paitama iñaawaita-kaantariri pairani Tasorinkantsi pinkatharini David, isiyakaan-tziri Iwinkathariti? Ikantaki pairani:

⁴⁴ Iñaawaitanaki Pawa, ikantawajiri Nowinkathariti:

Pisaikapaji nakopiroki ampinkathari-wintanti,

Irojatzi noitsinampaan-tajyaariri kisaniiintzimiri,

Aripaiti intyiirowa-sita-jyaami, pimakoryaa-kitzitan-tajyaari.

§ ⁴⁵ Imatzitakaro David ikantaki: ‘Nowinkathariti inatzii.’ ¿Tsika inkini incharinityaari?” ⁴⁶ Ari imairijiitanaki ti yaki. Tharowa-siri ikantajiitaka, tikatsi nintatsini isampita-najiri.

23

Ikinkithata-kotziri Jesús Yomitaan-tatziri aajatzi Nasitantaniri

(Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54; 20.45-47)

¹ Ari ikinkithata-kaakiri Jesús apatowinta-kariri, aajatzi iyomitaani-payi, ikantzi: ² “Piñiiri Yomitaan-tziri aajatzi Nasitantaniri, iriitaki iyotako-pirotzirori Ikantakaantziri pairani Moisés. * ³ Pinkimisantiri okaratzi inkantimiri, ti pinkan-tzimaityaaro pinkimita-kotyaari okaratzi yantayitziri, ti imonkaratiro irirori okaratzi ikantziri. ⁴ Omapiro opomirintsita okaratzi ininta-kayimiri pantairomi. Titzimaita impomirintsityaaro irirori imayitairo. ⁵ Yantasi-yitaro inintzi iñaantaityaariri. Oshiki yasiminthatari misinantsi-monki tsika ititaitziro Osankinaritsi-pirori intsirika-kotziro ishimpaki, aajatzi itamakoki. Iwaniinka-ponkitzi-yitziro iithaari isitsiikaki manthakintsi. ⁶ Yasiminthataro isatikaitiri niyaanki tsika iwajuitaja ishininka. Ari ikimitari aririka ijati pankotsiki yapatota-piintaita. ⁷ Inintzi ñaapinkatha iwithata-piintaityaari aririka iñiitiri. Inintzi inkantiri atziri-payi: ‘¡Yomitaan-tanirí!’ † ⁸ Ti onkamiithati pininti awiroka inkantaitimi: ‘¡Yomitaan-tanirí!’ Apatziro ikanta yomitaan-tatsiri, iriitaki Saipatzii-totaari tikatsi pasini. Irooma maaroni awiroka-payi osiyawaitakaro pirintzita-wakaiyaami. ⁹ Tima aka kipatsiki ti onkamiithati pinkanta-siwaityaari pishininka: ‘¡Asitanarí!’ Tima apatziro ikanta Asitamiri Inkiti-satzi. ¹⁰ Ti onkamiithati aajatzi inkantaitimi: ‘¡Nowinkatharítí!’ Tima apatziro ikanta piwinkathariti, iriitaki Saipatzii-totaari. ¹¹ Ikaratzi nintatsiri yiriipiroti, isiya-kotyaari impirataitani. ¹² Ikaratzi nintasi-waita-chani impinka-thaitiri, aritaki intsinampasirita-kaitairi. Iriima tsinampa-waiwita-chari iriitaki impinkatha-ritakai-tairi.

¹³ ¡Ikanta-machiitzimi Yomitaan-taniri aajatzi Nasitantaniri, owapyimotan-tanirí! Pintzika-yitakiri kowirori impinkathari-wintairi Inkiti-satzi. Airo pikyaaji awiroka tsika impinkathari-wintantai Pawa, titzimaita pisinitiri pasini inkyaayitaji irirori. ¹⁴ ¡Ikanta-machiitzimi Yomitaan-taniri aajatzi Nasitantaniri, owapyimotan-tanirí! Pawiinta-sitakaro paapithatziro owanko kinankaro, irootaki pisananinkan-tarori pamana-piintawita airo

* 23:2 iyotako-pirotzirori ikantakaantziri Moisés = isaikantaro isaika-minto Moisés † 23:7 Yomitaan-tanirí = Rabí

iyotantaitami. Tima antaro iwasankitaaitaimi. † ¹⁵ ¡Ikanta-machiitzimi Yomitaan-taniri aajatzi Nasitantaniri, owapyiimotan-tanirí! Oshiki pisintsitakiri pasini-satzi-payi isiya-kotai aroka Judá-iti, piyomitaakiri iwapyii-motantyaa irirori. Aritaki isiya-kota-jyaami awiroka yatsipita-jyaaro sarinka-wini.

¹⁶ ¡Ikanta-machiitzimi osiyakariri mawityaakiri yakathata-wakaa-jiitaa! Kantatsiri: 'Aririka impairyaitiro tasorintsi-panko, inkantaiti: iwasankitaina Tasorintsi-panko-wiri airorika nomatziro nokantziri. Pikantzi: tikatsi ompaityaa airorika imonkaratai-tziro. Irooma aririka impairyaitiri ooro saikatsiri tasorintsi-pankoki, pikanta-piintaki: Ontzimatyii yantaitiro ikantai-takiri.'

¹⁷ ¡Masontzi-sirirí, mawityaaki-sirirí! ¿Iriima ooro kowapirota-chari? Kaari, iro kowapirotacha tasorintsi-panko otasorintsita-kairi ooro. ¹⁸ Pikantzi aajatzi: 'Aririka impairyaitiro pomitai-rontsi, inkantaiti: 'Iwasankitaitina Ataapiintziniri pomitai-rontsiki airorika nomonkaratziro nokantziri. Tirika imonkarataitiro, tikatsi pinkanti. Irooma aririka impairyaitiri ipiraitari itayiitziri pomitai-rontsiki, pikanta-jiitzi: Ontzimatyii yantaitiro ikantai-takiri.'

¹⁹ ¡Masontzi-sirirí, mawityaaki-sirirí!, ¿Iriima ipiraitari kowapirota-chari? Kaari, iro kowapirotacha pomitai-rontsi otasorintsita-kairi itayiitziri. ²⁰ Ikaratzi pairyirori pomitai-rontsi, ithonkiri ipairyaaakiri ikaratzi itayiitziri anta. ²¹ Ari ikanta ikaratzi pairyirori tasorintsi-panko, ithonkiri ipairyaaakiri ikaratzi tzimantarori. ²² Ikaratzi pairyirori inkiti, ithonkiro ipairyiiro isaikinta Pawa, isiyakaakaro iriimi Pawa ipairyaaakiri.

²³ ¡Ikanta-machiitzimi Yomitaan-taniri aajatzi Nasitantaniri, owapyiimotan-tanirí! Pipapiintziri Pawa iwosinikan-taitari. Titzimaita pantiro kowapirota-chari inintakaitzimiri: Pinkamiitha-siriti, pinisironkatantyaa, pawintaa-sirita-jyaari. Irootaki kowapirota-chari pantayitairo, airo piwashaanta-tzimaitaro pantiniri kowapirota-chari. §

²⁴ ¡Mawityaakiri akathata-wakaa-charí. Osiyakariri tzi-mawintziriri sikiryaa-niki airo yirakotantari, iro kantacha yirakowaitakiri ipira ikyaakoitari. *

²⁵ ¡Ikanta-machiitzimi Yomitaan-taniri aajatzi Nasitantaniri, owapyiimotan-tanirí! Pikimitakaro iramintotsi

‡ **23:14** Paminiro 'Tsika Ikantai-tziro Ñaantsi-payi' okanta-kota 'Onasiyita ñaantsi-payi'. § **23:23** Iroka kanta-kota-chari "pipapiintziri Pawa", aririka oshooki 10 inchasi piwosinikan-tarori piwariti, payi aparoni pasitakai-yaari Pawa. Ari pinkanta-piintiro, aririka oshooki 10, pinasityaa aparoni pasitajyaari Pawa. Ari pinkantirori okaratzi shookatsiri pipankitziro; iwosinikan-taitari =

menta, eneldo, comino * **23:24** ikyaakoitari = camello

aajatzi owamintotsi, okitiwita intakiroki, irooma inthompointa kipatsi okantaka. Aritaki pikantakari awiroka iñiitzi kamiithasiri pinawita, kosintzi pinatzii, pikowa-piintakiro panintaa-waityaa apaniroini. ²⁶ ¡Mawityaakiri Nasitantaniri! Pinkimita-kaantyya pishita-piintziro inthompointa piraa-minto aajatzi piwaminto, onkitita-jiita intakiroki.

²⁷ ¡Ikanta-machiitzi Yomitaan-taniri aajatzi Nasitantaniri, owapyimotan-taniri! Pikimitakaro okitamaarowita iwantai-tariri kaminkari, owaniinka okantawita intakiroki. Irooma inthompointa, ari osaikiri itonki-poroki kaminkari, sitzii-nkataki. ²⁸ Ari pikantakari awiroka, iñaawitakami atziri pantakiro kamiithari, owapyimotan-taniri pinatzii, kaaripiro-siritakimi.

²⁹ ¡Ikanta-machiitzi Yomitaan-taniri aajatzi Nasitantaniri, owapyimotan-taniri! Tima piwitsikapirinitiro ikitaitziri Kamantan-tzinkari, piwaniinkayitziro tsika ikitaitziri kamiithasiriri. ³⁰ Pikanta-jiitzi: 'Ari atzimi-tyaami pairani airo awamaawaitziri arokaiti, airo asiya-kotari awaisatzitini owamaayitakiriri Kamantan-tzinkari.' ³¹ Apaniroini pikamantakota, pisiya-kotakari piwaisatzitini ikaratzi owamaakiriri pairani Kamantan-tzinkari. ³² ¡Intsityaa pinthotyiro okaratzi yitanakari pairani piwaisatzitini-payi! ³³ ¡Ti pinkamiitha-siri-jiiti, pikimita-sitakari maranki! ¿Piñaamatsitaki airo iwasankitai-tzimi sarinka-winiki? ³⁴ Irootaki nontyaan-tantyaamiri Kamantan-tzinkari, Yomitaan-taniri, aajatzi Yotzinkari. Iriitaki piwamaa-kaanti aporopayi, pipaika-kota-kaantiri. Iriima pasini, pimpasatakaanta-waitiri yapatota-piintaita, oshiki piwasankitayitiri nampitsiki. ³⁵ Irootaki piñaantyaarori awiroka iwasankitaa-wintai-timiri ikaratzi iwamaitakiri pairani, yitanakaro kamiithasiriri Abel irojatzi Zacarías itomini Berequías. Iriitaki iwamaitaki pairani ijatajiromi pomitairontsiki ipoñaajaro tesorintsi-pankoki. ³⁶ Ari iwasankitaa-wintai-takiri yokapayi okaratzi awisain-tsiri pairani. Omapiro."

*Yiraako-siritaro Jesús Aapatyaawini
(Lc. 13.34-35)*

³⁷ "¡Aapatyaawini-satzi! Oshiki piwantaki Kamantan-tzinkari. Pishimyaakiri ikaratzi ityaanta-witai-takamiri. Tima nonintawita-piinta nosiya-kotyaarimi waaripa osamoonkiitzi yaniriki, ari nonintzi nonkanta-jirimi ikaratzi

notomitaari. Titzimaita inintajiiti. ³⁸ Kaanki-panko onkantajyaa piwanko. † ³⁹ Airo piñaa-piintaana aka irojatzapaata pinkantan-tajyaari:
¡Tasonka-wintaari ikantaja, tima Pinkathari inatzii otyaanka-kiriri!" ‡

24

Ikinkithata-kotziro Jesús imporokaitiro tasorintsi-panko
(Mr. 13.1-2; Lc. 21.5-6)

¹ Ikanta isitowanaji Jesús tasorintsi-pankoki, iro ijatana-jimi. Ari ikantzi iyomitaani: "Paminirotyaa tsika okanta iwtsikai-tziro tasorintsi-panko." ² Yakanakiri Jesús, ikantzi: "Piñaakiro awiroka maaroni mapipayi okaratzi opiwiryaa, airo piñaayitajiro apaata inthonkaitiro imporokaitiro. Omapiro."

Iñiitairi apaata aririka onthonki-matajyaa
(Mr. 13.3-23; Lc. 21.7-24)

³ Ikanta yariijitaka tonkaariki Yinkai-toniki, saika-paaki Jesús. Ari ipokajiita-paaki iyomitaani, isampita-paakiri: "¿Tsika-paitima omonkaratyaa okaratzi pikan-takiri? ¿Paitama noñiiri noyotan-tyaari? ¿Aripaitima onthonkajyaa aririka pimpiyi-matai?" ⁴ Ari yakanaki Jesús, ikantanakiri: "Paamaiyaa yamatawitai-tzimi = kari. ⁵ Tima oshiki pokatsini apaata impairyaa-paakiro nowairo, inkanti: 'Naaka Saipatzii-totaari.' Oshiki yamatawiti. ⁶ Tima ari pinkima-koyitakiro oshiki man-ataantsi. Paamaiyaa oimiraa-siritzimi = kari, ontzimatyii omatyaa iroka-payi, tikira-tzimaita omonkarata onthonkan-tajyaari maaroni. ⁷ Imaimanita-wakaityaa nampitsiki, iwayirita-wakaiyaa pinkathari-payi. Iñiiti mansiyarintsi, tashitsi, onikayityaa tsika-rika-payi. ⁸ Irootaki itanakyaa-roni inkimaatsitai-tyaaro maaroni iroka-payi.

⁹ Yaakaan-taitakimi, ari imaimani-waitaitimi irojatzii iwamaan-taityaamiri. Oshiki inkisaniinta-nakimi pasin-satziiti okantakaan-tziro poijatana naaka. * ¹⁰ Oshiki washaantironi apaata ikimisantawita. Yaakaanta-wakaiyaa ikarajiiiti. Airo yaripirota-wakaa kisaniinta inkanta-wakajyaa. ¹¹ Iñiiti oshiki pokapain-tsini isiya-kotyaarimi Kamantan-tzinkari, yamatawita-paakiri inkarati kimisanta-wakirini. ¹² Ari yanta-piroi-tirori kaari-pirori, airo itakota-wakai-yitaja. ¹³ Ikaratzi oijatanainari awiintajana-nari, iriitakira awisakotaa-tsini. ¹⁴ Aririka omonkarata-jyaa inkimakoi-tairo maaroni kipatsiki Kamiithari Ñaantsi

† 23:38 piwanko = tasorintsi-panko ‡ 23:39 Wairontsi * 24:9 Wairontsi

kinkithata-kotzirori ipinkathari-wintantai Pawa, aripaiti omonkaratajyaa onthonkan-tajyaari maaroni.

¹⁵ Aritaki piñaakiri ipaitai-tziri 'Pinkaari Apirotan-taniri', iriitaki ikinkithata-kotakiri pairani Kamantan-tzinkari Daniel, isaikapaaki otasorintsitzi. (Inkarati ñaanataironi iroka, ontzimatyii inkimathatiro.) ¹⁶ Ikaratzi nampitarori iipatsitiki Judá-iti, ontzimatyii isiyi otzisiki. ¹⁷ Pisaikirika intakiroki piwanko, ari pimpoñiiyaa pisiyanaki, airo pikyaa-panaatzi paapanaati ompaityaa-rika. ¹⁸ Piwanikirika pisaiki, pisiyi airo paapanaatziro pithaari. ¹⁹ Inkantamatsitaitiro onkarati motyaata-tsinini, aajatzi tzimayita-tsinini intsiti ainiro ithoyitzi ithomi! ²⁰ Pamaniri Pawa, pinkantiri: 'Pookaa-wintajina airo nosiyan-tawaitanaka kyaarontsipaitiki, aajatzi kitaitiri imakoryaan-taitari.' ²¹ Tima antaro onkantyyaa yasinonkaityaa apaata. Tima pairani owakira iwitsikai-takiro kipatsi irojatzii iroñaaka, ti iñiiti siyaaroni iroka asinonkaantsi. Airo apiita iñiiti siyaaroni. ²² Airo itharokyatai-tzimi yoimairintaitiro iroka asinonkaantsi, tikatsi awisakotaa-tsinimi. Ikamintha iyosiitai-takiri ikaratzi awintaa-jariri Pawa, irootaki yoimairintaitaita-karori sintsiini asinonkaantsi. ²³ Aririka pinkimi inkantaitimi: 'Yoka Saipatzii-totaari.' Pasini kantatsini: 'Jiirinta Saipatzii-totaari,' airo pikimisantziri. ²⁴ Ari impokaki siyakotyaa-rini Saipatzii-totaari, siyakotyaa-rini Kamantan-tzinkari. Iñaakan-tapaaki kaari iñaapiintaitzi. Intasonka-wintan-tayita-paaki. Aamaa-sityaa, ari yamatawiti aajatzi ikaratzi iyosiitakiri Pawa. ²⁵ Tima nokaman-tzita-kamiro pairani. ²⁶ Aririka inkantaitimi: 'Ariitapaaka otzisiki', airo pijata-sitziri. Inkanti pasini: 'Inthomponta pankotsiki isaiki,' airo pikimisantziri. ²⁷ Tima aririka impiyi Itomi Atziri, isiyapa-jyaa-roo ookatharontsi. Itanakyaa-roo omorikanaki isitowa-piintzi ooryaatsiri irojatzii tsika ikyaa-piintzi. ²⁸ Tima tsika-rika isaiki sitziwari, ari ipiyotzi-wintari amimpori." †

Impiyan-tajyaari Itomi Atziri

(Mr. 13.24-37; Lc. 21.25-36; 17.25-36; 12.41-48)

²⁹ "Aririka onkarata-paaki apaata antaro yasinonkaityaa, aritaki intsiwakaki ooryaatsiri, airo yoorinta kasiri. Inthopiryaayiti impokiro, aajatzi ikaratzi tzimawita-chari isintsinka inkitiki. ³⁰ Aripaiti iñiitaji inkitiki iyotantai-tyaari irootaatsi impiyaji Itomi Atziri. Antaro intharowa-jiiti ikaratzi shininkata-wakaa-chari aka kipatsiki. Iñiitawajiro

† **24:28** Ikimita añaapiintziri amimpori ishonka-jiita, tima ayoti tzimatsi kamaintsiri. Ari okimitari aajatzi aririka añaayitakiro okaratzi ikinkithata-kotakiri Jesús, ayotzi irootaintsi impiyi-matai.

iwaniinkaro aajatzi itasorinka, inkinan-tapajyaaro minkori.
³¹ Tima sintsiini intyoota-paaki maninkariiti, yapatotapajiri ikaratzi iyosiitai-takiri nampitarori tsika-rika-payi owiraapaja kipatsiki, tsika owachintitapaja.

³² Tima onkimita-jyaaro tsika okanta piñaa-piintziro pankirintsi: aririka piñaakiro iirisiti, irootaatsi osarintsi-taji. † ³³ Irootaki piyotiri awirokaiti, aririka piñaakiro okaratzi nokanta-kimiri, pokimatajana. ³⁴ Airo ikamita yoka ashininka-payi, irojatzi iñaanta-kyaarori okaratzi nokanta-kimiri. Omapiro. ³⁵ Ari onthonka-jyaari inkiti aajatzi kipatsi, irooma okaratzi nokaman-takimiri ontzimatyii omonkara-yitajyaa.

³⁶ Tikatsi yotironi kitaitiri, tsika iwiraiyaa ooryaatsiri nompiyan-tajyaari, imatzitaro inkiti-wiri Maninkari ti iyoti. Apatziro iyotziro Asitanari irirori. ³⁷ Onkimita-jyaaro pairani ainiro yañaawita Noé, ari onkanta-jyaari aajatzi impiyaji-rika Itomi Atziri. ³⁸ Tima pairani tikira ariitya oonkaro, onimowaitziri atziri, iwajjiita, yirawai-jiitzi, yaawakaiyita iina. Irojatzi ititanta-nakari Noé amaatakominto-tsiki. ³⁹ Ari onimowaitziri tikatsi inkinkithasirita-koti irojatzi omapokan-takariri oonkaro, ithonka ipiinkaki. Ari onkanta-jyaari aajatzi impiyaji-rika Itomi Atziri. ⁴⁰ Isaiki apiti antawaita-tsiri iwaniki, yaitaji aparoni inkitiki. Iriima pasini yookaita-najiri. ⁴¹ Osaiki apiti kooya ontononkawaitzi, yaitaji aparoni inkitiki. Irooma pasini yookaitanajiro. ⁴² Pisakisiritai awiroka, tima ti piyoti tsikapaiti impiyi Piwinkathariti. ⁴³ Pinkinkithasirita-kotiri tsika inkantyyaa atziri, aririka iyotimi impokatyii kosintzi tsiniri, aritaki isakisiritakimi airo ikositan-taitari iwankoki. ⁴⁴ Ontzimatyii paamaiyaa awiroka. Owitsika pinkantyyaa, tima tikatsi yotatsini tsikapaiti impiyi Itomi Atziri.

Yotasirita-tsiri ompirataari

(Lc. 12.41-48)

⁴⁵ Pisiya-kotyaari antawai-ryaantzi ompirataari, yotasirita-tsiri kamiitha. Yookanakiri iwankoki ompiratariri, ikantanakiri: 'Paminiri ikaratzi saikatsiri pankotsiki, pimpa-piintiri iyaari.' ⁴⁶ Tima kimosiri inkantyyaa yoka ompirataari aririka impiyi ompiratariri, aririka iñaapajiri imonkaratakiro ikantana-kiriri. ⁴⁷ Aritaki isinitainiri yaamawinta-jyaaniri okaratzi yasitari. Omapiro. ⁴⁸ Iriima kaari-pirori ompirataari, ikantzi: 'Airo ipiyita ompiratanari.' ⁴⁹ Iwasankitaa-waitakiri pasini ompirataari. Jataki itsipatyaa sinki-ryaantzi. ⁵⁰ Ari onimowaitziri ompirataari, ti iyotiro kitaitiri, tsika iwiraiyaa ooryaatsiri

† 24:32 pankirintsi = higuera

impiyi, imapoka-sitajyaa yariitajyaa. ⁵¹ Oshiki iwasankitaa-pajiri, yookajiri tsika ikasiya-kaitakiri owapyimotan-taniri. Ari yiraawaityaa, yatsikai-kiwaityaa, inkimaatsitajyaa.”

25

Ikinkithata-koitziro 10 mainaro

¹ “Iroka ikanta ipinkathari-wintantai Inkiti-satzi, isiya-kotaro 10 mainaro jatatsiri tsitiniri omonthai-yaari aawakaa-chani. Aayitanaki ootaminto. ² Tzimatsi 5 mainaro yotasirita-tsiri, tzimatsi aajatzi 5 mainaro kaari yotasirita-tsini. ³ Iroka 5 mainaro kaari yotasirita-tsini, aawitanaka ootaminto, iro kantacha kapichiini aanaki iyaaki. ⁴ Irooma pasini yotasirita-tsiri, aanaki iroori ootaminto, aanaki aajatzi oshiki iyaaki. ⁵ Ti impoki sintsiini aawakaa-chani, aapaakiro owochokini, maajiitanaki. ⁶ Okanta niyaankiiti tsitiniri, okimatzi ikaimaitzi, ikantaitzi: ‘¡Korakitaki aawakaa-chani, pimonthaa-wakyaari!’ ⁷ Saakitanaki mainaro-payi, ojaikita-najiri iyaaki ootaminto-payi. ⁸ Okanta mainaro-payi kaari yotasirita-tsini, okamiwita-nakaro yotasirita-tsiri, okantziro: ‘Pimpina iyaaki poota-minto, irootaintsi intsiwaki nasi naaka.’ ⁹ Okantanaki yotasirita-tsiri: ‘Airo, ari inthaata-nakyaasi nasi naari, pijati pamananta-painti awiroka.’ ¹⁰ Ojaminthaita-paintzi amanantzi, ariitapaaka aawakaa-chani. Jatanaki okaratzi aamawintain-chari, omonthaa-wakari, yaanakiro tsika yoimosirinkaitiri. Yasitai-tanakiro ikyaa-piintaitzi. ¹¹ Okanta opiyawita-paaka mainaro jatatsiri amanantzi, okaima-kaima-witapaaka, okantzi: ‘¡Pasitaryiinaro naari!’ ¹² Okimatzi yakaitanaki, ikantai-tziro: ‘Ti noyotimi. Omapiro.’ ¹³ Pisakisiri-yitaji awiroka, tima ti piyotiro kitaitiri, tsika inkarati ooryaatsiri impiyi Itomi Atziri.”

Ikinkithata-koitziri kiriiki (Lc. 19.11-27)

¹⁴ ‘Iroka ikanta Inkiti-satzi ipinkathari-wintantai, isiya-kotari atziri jatatsini intaina, yapatotakiri inspiratani, ipanakiri okaratzi yasitari yaamaako-wityaaniri. ¹⁵ Tima ipanakiri aparoni-payi tinatatsiri ijaikitaki iiriikiti. Yoka inspiratani yotasirita-tsiri kamiitha ipanakiri ikaratzi 5 tinatatsiri ijaikitaki kiriiki, pasini inspiratani amataachari iyotasiritzi ipanakiri ikaratzi apiti tinatatsiri ijaikitaki kiriiki, iriima owiraanta-paakarori ipanakiri aparoni. Jataki

irirori intaina. * 16 Ikanta impirataitani ipaitakiri 5 kiriiki, yantawaita-kaakiri iiriikiti, ishikyaakiri, yaaji pasini ikaratzi 5 kiriiki. 17 Ari ikantakari pasini ipaitakiri apiti tinari ijaikitaki kiriiki, ishikyaajiri irirori, yaaji ikaratzi apiti tinari ijaikitaki kiriiki. 18 Iriima pasini ipaitakiri aparoni, yaanakiri iiriikiti, ikitatakiri kipatsiki. 19 Okanta osamanitaki piyaja ompiratariri asitariri kiriiki, ikaimakaan-tapajiri impiratani-payi iyotzi tsika ikantakiri iiriikiti. 20 Pokapaaki ipaitakiri 5 tinari ijaikitaki kiriiki, iñaakapajiri pasini 5 tinari ijaikitaki kiriiki ishikyaakiri, ikantapaaki: 'Pinkathari, 5 tinari ijaikitaki kiriiki pipakinari pairani, yoka pasini 5 tinari ijaikitaki noshikyaajiri.' 21 Ikantzi Pinkathari: 'Ariwi nampiratani, yotasiriri pinatzii. Kapichiini kiriiki pikimpoyaakina, aritaki pinkimpoyaaji oshiki pasini kiriiki. Pimpoki, pintsipatyaana anintaajyaa.' 22 Ariitapaaka ipaitakiri apiti tinari ijaikitaki kiriiki, ikantapaaki: 'Pinkathari, apiti itinatzi ijaikitaki kiriiki pipakina, yoka pasini apiti itinatzi ijaikitaki noshikyaajiri.' 23 Ikantzi Pinkathari: 'Ariwi nampiratani, amataachari iyosiritzi. Kapichiini kiriiki pikimpoyaakina, aritaki pinkimpoyaaji pasini oshiki kiriiki. Pimpoki, pintsipatyaana anintaajyaa.' 24 Ipokapaaki ipaitakiri aparoni itinatzi ijaikitaki kiriiki, ikantapaaki: 'Pinkathari, noyotzi naaka masiryaantzi pinatzii, sintsiini pantawaita-kaantziri piiriikiti, ari okanta pishikyaan-tariri.' 25 Irootaki notharowa-kaanta-kamiri, naanakiri piiriikiti, nokitatakiri kipatsiki. Yoka namajimiri. 26 Yakanaki asitariri kiriiki, ikantziri: 'Kaari-piro-siriri pinatzii awiroka, oshiki pipira-nita. Piyowitaka aritaki nonkisakimi airorika pishikiyiiri kiriiki, 27 piñaawitaka airo pimatziro awiroka, paminimi antawaita-kayi-mirini, aritaki ishikiniintakimi kiriiki, iriitaki pimpawa-jinarimi nopiyaka iroñaaka.' 28 Ikantai-tanakiri ikaratzi saikaintsiri: 'Paapithatiri tinatatsiri ijaikitaki kiriiki, pimpairi pasini impirataitani oshikyaa-kiriri ikaratzi 10 itinatzi ijaikitaki kiriiki.' 29 Tima inkarati otzimi-motakiri, aritaki ontzimimo-pirotairi. Iriima kaari otzimi-motzi, imapirotairi yaapithai-tairi okaratzi tzimimo-witariri. 30 Paanakiri yoka kaari-piro-siriri, pookiri otsitini-kitzi. Ari yiraawaityaari, yatsikai-kiwaitajyaa inkimaatsi-waitajyaa."

Ikinkithata-koitziro mishakowintaantsi

31 "Aririka impiyaji Itomi Atziri omapiro impinkatharin-tsitapaji. Intsipata-jyaari maninkariiti, isiya-kota-jyaari

* 25:15 tinatatsiri ijaikitaki kiriiki = talento. Ikaratzi ishikitzi kiriiki, iriitaki aparoni talento, itinatzi 40 kilo. Antitacha impinatan-taityaari 20 antawaita-tsiri aparoni osarintsi.

pinkathari isaikantaro waniinkata-chari isaika-minto. ³² Yapatotajiri maaroni atziri tsika-rika isaikaji irirori. Inasita-jyaari imisaika-yitajiri. Inkimita-kotyaari atziri nasitariri ipiraitari ti ininti inkonowyaa. ³³ ikatziya-yitairi ipira itako-pirotani irako-piroki, iriima ipira imaninta-yitziri yampatiki ikatziya-yitairi. † ³⁴ Tima iñaanatairi Pinkathari inasitakari ipira irako-piroki, inkantiri: 'Pimpoka-jiiti maaroni, oshiki inkimosiritakajimi Asitanari, pinampita-jyaaro tsika ipinkathari-wintantzi irirori, tima pairani iwitsika-yitzi-takamiro owakira iwitsikan-takarori kipatsi. ³⁵ Tima piñaakina pairani aawitana notashi, pipakina nowariti. Piñaakina ayimatana nomiri, pipakina niriiri. Piñaakina nariitami pinampiki, pinisironkatakina piwankoki. ³⁶ Piñaakina nosaraa-kowaitzi, pipakina nokithaatakari. Piñaakina nomantsiyataki, pamitakotakina nisita-kotan-taari. Iminkyaa-kaantai-takina, pipoka-sitakina paminana.' ³⁷ Ari inkanta-jiiti kamiithasiriri: 'Pinkathari. ¿Tsika-paiti noñiimi pitasha-niintzi, nopantamiri piwariti? ¿Tsika noñiimi pimiriniintzi, nopantamiri pimiri? ³⁸ ¿Tsika-paiti noñiimi, naakamiithatan-tamiri nowankoki? ¿Tsika noñiimika pisaraa-kowaitzi, nopantamiri pithaari? ³⁹ ¿Tsika-paiti noñiimi pimantsiyatzi, yasitakoi-tzimi, nojatantari noñiimi?' ⁴⁰ Inkanti Pinkathari: 'Tima pinisironka-yityaari ikaratzi awintaa-yitaanari nokimita-kaantajiri iyiki, naakataki pinisironkatzi. Omapiro.' ⁴¹ Impithoka-sita-nakiri inasitakari yampatiki, inkantiri: '¡Kaari-pirori! Pijati pinkimaatsita-jyaari paamari kaari tsiwaka-nitaa-tsini ikasiya-kaita-kiriri Kamaari intsipata-jyaari maaroni imaninkariti irirori. ⁴² Piñaawitakana notashi-niintzi, ti pimpina noyaari. Ayimatakina nomiri, ti pimpina niriiri. ⁴³ Piñaawitana nariita pinampiki, ti pinisironkatyaana piwankoki. Piñaawitakana nosaraa-kowaitzi, ti pimpina nonkithaatyaa. Piñaawitakana nomantsiyatzi, iminkyaaaitakina, ti pimpoki piñiina.' ⁴⁴ Ari inkanta-witanakyaa kaari-piro-siriri: 'Nowinkathariti, ¿tsika-paiti noñaawitami pitashi-niintzi, pimiriniintzi, pipoki nonampiki, pisaraa-kowaitzi, pimantsiyatzi, iminkyaaaitzimi, titzimaita nonisironkatyaami?' ⁴⁵ Inkanti Pinkathari: 'Tima piñaakiri yasinonkaa-waita yokaiti kaari iriipirota-tsini, tira pinisironka-yityaari, naakataki pantzi-motaki. Omapiro.' ⁴⁶ Irootaki yatsipitan-tyaarori kanta-jitaa-chani owasankitaantsi. Iriima inkarati kamiithasiritaa-tsini, irasi iwiro yañaayitaji."

† 25:33 ipiraitari itako-pirotani = oisha = oveja; ipira imaninta-yitziri = cabra

26

Ikamanta-wakaita yaakaantiri Jesús

(Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

¹ Ikanta ithonka-nakiro Jesús okaratzi ikinkithata-kotakiri, ikantanakiri iyomitaani: ² “Piyojiitzi awiroka oyotapaaka apiti kitaitiri yoimosirinkai-tairo Anankoryaantsi. Ari yaakaan-taitiri Itomi Atziri ipaikakoitiri.”

³ Ikanta ijiwari Ompira-tasorintsitaari-payi, Yomitaa-taniri-payi aajatzi Antari-kona-payi, ipiyojiitaka iwankoki Caifás ijiwari-piroti Ompira-tasorintsitaari. ⁴ Ari ikamanta-wakaa-jiitaka, ikantzi: “Thami amatawitiri Jesús ayiri awa-kaantiri. ⁵ Iro kantacha, airo amaimanitziri kitaitiri yoimosirinkaita, ikisako-wintari = kari atziri-payi.”

Isaitan-taitari Jesús kasankari

(Mr. 14.3-9; Jn. 12.1-8)

⁶ Ikanta yariitaka Jesús nampitsiki Asinonkaa-pankoniki, ikyaapaaki iwankoki Simón omawitari pairani pathaarontsi. ⁷ Ari ariitapaaka kooya amakotaki kasankari, kamiitha okantaka onaki iwitsikai-tziro mapi, oshiki owinaro. Osaitan-tapaakari iitoki Jesús isaikaki iwajiita. * ⁸ Ikisajiitanaka iyomitaani iñaakiro, ikan-tajiitanaki: “¿Paitama aparawaitan-tarori? ⁹ Aritaki aakimi oshiki kiriiki aririka ampimanta-kiromi, iriitaki ampasityaaririmi asinonkainkari.” ¹⁰ Iyota-kotakiri Jesús ikinkithasiritari, ikantziri: “¿Paitama pikisan-tarori kooya? Kamiitha noñaakiro naaka antakiri. ¹¹ Irasi iwatyiiro pintsipatyaari asinonkainkari, irooma naaka airo piñiuro pintsipata-piintyaana. ¹² Tima ojiwatatzii iroka kooya osaitan-tanaro kasankaari omishata-tyaana tsika onkantyya ipaikakoitina apaata. ¹³ Tsika-rika ikamantantai-tairo Kamiithari Ñaantsi, aritaki inkinkithata-koitajiro aajatzi iroka kooya, inkinkithasiritan-taityaarori antakiri iroori. Omapiro.”

Ipimantantzi Judas

(Mr. 14.10-11; Lc. 22.3-6)

¹⁴ Ikanta Judas Nampitsiwiri karawitariri 12 iyomitaani Jesús, ijata-sitakiri ijiwari Ompira-tasorintsitaari. ¹⁵ Ikinkitha-waita-kaakiri, ikantziri: “¿Paitama pimpinari aririka namakimiri?” Iñaakai-takiri ikaratzi 30 ipiwiryaa kiriiki impaitiriri. ¹⁶ Aripaiti yitanakaro Judas yaminatziro tsika-paiti yaakaantiri.

* 26:7 mapi = alabastro

Owiraantarori yakyoota-najiri iyomitaani-payi
(Mr. 14.12-25; Lc. 22.7-23; Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

¹⁷ Tima monkarata-paja itarori kitaitiri iwanta-piintaitarori yatantaitari kaari ikonowaitzi siñakaironi, pokajiita-paaki iyomitaani Jesús, isampita-paakiri: “¿Tsika ankotsita-kaantika ayaari oimosirinkan-tyaarori Anankoryaantsi?”

¹⁸ Ari ikantzi irirori: “Pijati nampitsiki. Ari pimonthaakya atziri, pinkantiri: ‘Ikantzi oyomitaanari: “Noyotzi irootaintsi nompyaakotyaa, nonintzi nojati piwankoki noimosirinkyaa kitaitiri Anankoryaantsi, nontsipatyaari noyomitaani-payi.”’ ” ¹⁹ Imatakiro iyomitaani okaratzi ikantakiriri Jesús. Ikotsita-kaantaki iyaari kitaitiri Anankoryaan-tsiki.

²⁰ Aritaki tsitiniityaanaki yariita-paaka Jesús, saikapaaki iwajiityaa itsipata-paakari iyomitaani ikarajitzi 12.

²¹ Ikanta iwajiita, ikantzi Jesús: “Pikarajitaki pakyootana aka, tzimatsi aparoni aakaantinani. Omapiro.”

²² Owasiri ikantajiitanaka. Aparo-payi yitanakaro isampitziri, ikantziri: “¿Naakama Pinkathari?” ²³ Ikantzi Jesús:

“Itzimi-rika oochaantakironi yatantaitari tsika noochaantziro naaka, iriitaki aakaantinani. ²⁴ Omapiroatyaa impyaakotyaa Itomi Atziri, tima irootaki isankinata-koitakiri pairani. Iro kantacha nokantzi naaka:

‘Airo itzimaa-jatzimi yoka, aakaantirini Itomi Atziri.’ ”

²⁵ Ari ikantanaki Judas pithoka-sitan-taniri: “¿Naakama Yomitaanari?” Ikantzi Jesús: “Irootaki pikantakiri awiroka.”

²⁶ Tima ainiro isaiki iwajiita, yaakiro Jesús yatantaitari, ipaasoonki-wintakiro, ipitoryaakiro, ipayitakiri iyomitaani, ikantziri: “Iroka, piyaaro, nowatha onatzii.”

²⁷ Yaakotakiro iraitziri, ipaasoonki-wintakiro, ipakotakiri iyomitaani, ikantziri: “Pirajiiti maaroni, ²⁸ tima niraani onatzii iroka, irootaki ñaakanta-pirotironi aapatyaa-wakaan-tajyaari, irootaki sitowaa-tsini yaripiroi-tantyaariri kaari-piro-siriri. ²⁹ Pinkimi nonkanti, airo niritaaro iroka irojatzii apaata aririka impinkathari-wintantai Asitanari, aripaiti apiitairori.”

Ikinkithatziro Jesús imanakowintanti Pedro
(Mr. 14.26-31; Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

³⁰ Ikanta ithonka-nakiro ipanthesa-kotziri Pawa, jaitijiitanaki yinkai-toniki. ³¹ Ikantanakiri Jesús iyomitaani: “Irootaintsi pookina iroñaaka tsitiniri. Tima irootaki isankinata-koitakiri pairani ikantaitzi:

Nowiri aamaako-wintariri ipiraitari, aritaki inthonkakyaa yoiwaraa-nakyaa ipira.

³² Iro kantacha aririka nañaaji, Tapowinikira piñaapajina.”
³³ Ari yakanaki Pedro, ikantzi: “Aritakima yookajiitakimi pasini-payi, airo nomatziro naaka.” ³⁴ Ikantziri Jesús: “Iroñaaka tsitiniri tikira iñiita waripa, mawasatzi pinkantaki: ‘Ti noñiiri Jesús.’ Omapiro.” ³⁵ Ikantzi Pedro: “Airo nookimi, aritaki ankarati ankami.” Ari ikantajiitaki aajatzi maaroni iyomitaani.

Yamani Jesús Tononkaitoniki
 (Mr. 14.32-42; Lc. 22.39-46)

³⁶ Ikanta yariitaka Jesús itsipatakari iyomitaani ipaitaitziro Tononkaitoniki, ikantapaakiri iyomitaani-payi: “Ari pisaikawaki aka, nojaniintawaki naaka anta, namani.”
³⁷ Apatziro yaanakiri Pedro aajatzi apiti itomi Zebedeo. Tima oshiki yiraako-sirita-paakari Jesús. ³⁸ Ikantziri: “Owamai-mata-tyaana nowasirinka. Ari pisaikawaki awiroka aka, thami asakisiriti.” ³⁹ Awisanaki kapichiini irirori Jesús. Tyiirowa-paaka, amanapaaki. Ikantzi: “Asitanarí, pinintzi-rika awiroka, pokakaakowintina onkarati nonkimaatsityaari. Airo panta-kayinaro nonintawitari naaka, apatziro pimata-kayinaro pininta-kaakinari awiroka.” ⁴⁰ Ipiya-sita-pajari iyomitaani, iñaapaa-tziiri imaajiitzi. Ikantapaakiri Pedro: “¿Tima pinkisa-sityaaro kapichiini piwochoki, pintsipatyaana asakisiriti? †
⁴¹ Pisaakiti, pamani, paamaiyaa otsimikari pikinakaasitani. Oshiki okaratzi kamiithata-tsiri pikowawitari pantirimi, iro kantacha ti pinkisa-siwai-nityaa.” ⁴² Aajatzi ipiyanaja Jesús, amanapaji, ikantzi: “Asitanarí, iroorika natsipityaari nonkimaatsityaaro iroka, aritaki nomatakiro pininta-kaakinari.” ⁴³ Ikanta ipiyapaja, aajatzi iñaapajiri imaajiitzi, tima antaro okantaka iwochokini. ⁴⁴ Ipiyapithata-naari, mawa ipiyaka yamani. Irojatzzi yapiitapaji ikantakiri inkaaranki. ⁴⁵ Ari ipiya-sita-paakari iyomitaani, ikantapaakiri: “¿Irojatzzima pimaajiitzi? Monkarata-paaka yaakaan-tantai-tyaariri Itomi Atziri, yaitanakiri kaari-pirosiririki atziri. ⁴⁶ Pimpiriinti, thami ajataji. Okaakitzi-mata-paaki pimantinani.”

Yairikai-takiri Jesús
 (Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

⁴⁷ Iñaawai-minthaitzi Jesús ariitapaaka Judas, ikaratapiintziri 12 iyomitaani. Oshiki atziri itsipata-paaka, yamayitaki iwisa-minto, ipasa-minto. Ityaantani inatzii ijiwari-piroti Ompira-tasorintsitaari, irasi aajatzi antarikona-payi. ⁴⁸ Tima ikamantzi-takari yamayitakiri yoka

† 26:40 kapichiini = aparoni-machiini hora

pithoka-sitan-taniri, ikantakiri: “Itzimi-rika nowithata-paakyaari nonintaata-paakiri, iriitaki, pairikiri.”⁴⁹ Ari itsitoka-paakari Judas okaakiini Jesús, ikantapaakiri: “Yomitaanari.” Inintaata-paakiri iwithata-paakari.⁵⁰ Ari isampitziri Jesús, ikantzi: “Ashininká, aritaki ariitakami aka, pimatirotyaa pipoka-sitziri.” Pokajiita-paaki itsipayita-paakari, yairika-paakiri Jesús, yoosota-nakiri.⁵¹ Ikanta tsipata-kariri okaakiini Jesús, inosika-nakiro iyotsiroti, itotzitakiri iyimpita inanpiri ijiwari-piroti Ompira-tasorintsitaari.⁵² Ikantzi Jesús: “Piwajiro piyotsiroti tsika paakiro. Tima inkarati owisantan-tarori iroka kotsiro, aritaki iwisaitakiri irirori.⁵³ Piyotzi awiroka, kantacha namaniri Asitanari, aritaki intyaan-kakimi oshiki-pirota-tsiri maninkariiti kisakowintyaa-nanimi. †⁵⁴ Iro kantacha ari omonkaratari okaratzi isankinata-koita-kinari pairani.”⁵⁵ Ipithoka-sita-nakari Jesús ikaratzi pokaintsiri, ikantziri: “¿Naakama kosintzi pamasitan-tanari piwisa-minto aajatzi pipasa-minto? ¿Tima piñaa-piintina noyomitaantzi maaroni kitaitiri aka tasorintsi-pankoki, kaarima paantana anta?”⁵⁶ Ari onkantyaari, irootaki omonkaratan-tyaari okaratzi isankinatakiri pairani Kamantan-tzinkari.” Ari isiyayitanaka maaroni iyomitaani-payi, yooka-nakiri Jesús apaniroini.

Yapatowintaitari Jesús

(Mr. 14.53-65; Lc. 22.54,63-71; Jn. 18.12-14,19-24)

⁵⁷ Tima inkarati airikapaa-kiriri inkaaranki Jesús, irijatzi aanakiriri iwankoki Caifás ijiwari-piroti Ompira-tasorintsitaari. Ari yapatojiita Yomitaan-taniri-payi aajatzi Antari-kona-payi.⁵⁸ Nosikacha niitsiinkiroini Pedro iyaatako-wintziri Jesús, irojatzi yariitan-tapaakari iwankoki ijiwari-piroti Ompira-tasorintsitaari. Kyaapaaki owaankiirititiki pankotsi, itsipata-paakari kimpoyaan-taniri, inintzi Pedro inkimako-wintiri tsika inkantaitiri Jesús.⁵⁹ Ikanta ijiwari-piroti Ompira-tasorintsitaari itsipatakari ikaratzi apatotain-chari, yaminawitaka ipaita thaiya-kotyaarini Jesús ompoñaan-tyaari iwa-kaantiri.⁶⁰ Ti iñaamaityaa, ipokawitaka oshiki nintatsiri inthaiya-kotyaarimi. Irojatzi ikatziyan-tanakari apiti thaiya-kota-nakariri,⁶¹ ikantanaki: “Nokimiri naaka chapinki iñaawaitzi ikantzi: ‘Ari nomporokakiro tasorintsi-panko, iro awisawitakyaa mawa kitaitiri, nonthonkajiro nowitsikairo.’ ”⁶² Ari ikatziyanaka ijiwari-piroti Ompira-tasorintsitaari, ikantanakiri Jesús:

† 26:53 oshiki-pirota-tsiri maninkariiti = 12 legión; legión = oshiki-piroriiti iwayiriti wirakocha, inkarati 3000 owayiri, tirika inkarati 6000

“¿Paitama kaari pakanta? ¿Tima piyota-kotiro okaratzi ikantakoi-tzimiri?” ⁶³ Irojatzi imairitaki Jesús, ti yaki. Ari isintsi-thata-nakiri, ikantziri: “Pimpairyiiri Añaanitatsiri Pawa, noyotan-tyaari omapiro onkarati pinkantinari. ¿Awirokama Saipatzii-totaari Itomi Pawa?” ⁶⁴ Ari yakanaki Jesús, ikantziri: “Irootaki pikantakiri awiroka. Iroñaaka piñiiri Itomi Atziri isaiki-motairi irako-piroriki Pawa Sintsi-pirori impinkatha-ritai. Ari piñaajiri impiyi inkinapaji minkoriki.” ⁶⁵ Ikanta ikimawakira Ijiwari-piroti Ompira-tasorintsitaari, isaraanakiro iithaari ikisanaka, ikantanaki: “Ñaakiro, ipairyaa-sitakari Pawa. Tikatsi aninti pasini inkanta-koitiri. Pikimajiitaki awiroka ithainkakiri Pawa. ⁶⁶ ¿Tsikama pikanta-jiitzika awiroka?” Ari ikantajiitzi ikarajiitzi: “¿Tzimaki ikinakaa-sitani! ¿Ontzimatyii inkami!” ⁶⁷ Ari ichoonta-poro-waita-nakiri. Tzimatsi pasini kaposaporo-waita-nakiriri. Tzimatsi pasini pasaporo-waita-nakiriri. ⁶⁸ Ikantziri: “¿Saipatzii-totaari! ¿Kamantan-tzinkari pinatzii, intsityaa pinkantina ipaita pasawaitzimiri?”

Ikantzi Pedro: Ti noñiiri naaka Jesús

(Mr. 14.66-72; Lc. 22.55-62; Jn. 18.15-18,25-27)

⁶⁹ Irojatzi isaikaki Pedro intakiroki, ari oñaapaakiri otzikataaro, okantapaakiri: “¿Tima awiroka itsipata pairani Jesús Tapowini-satzi?” ⁷⁰ Oshiki ñaakiriri Pedro itikanakiro, ikantzi: “Tityaa, ti noyotiri ipaita pikananari.” ⁷¹ Ari isitowa-paintzi Pedro itantotai-takiro kaankirin-tsiki. Aajatzi oñaapajiri pasini ompirataaro, okantapaakiri itsipayitakari: “Irijatzi yoka itsipata-piintari Jesús, Kasiyakaawini-satzi.” ⁷² Ari yapiita-nakiro Pedro itikanakiro, ikantzi: “Omapirotyaa, iyotzi Pawa, ti noyotiri naaka yoka atziri pikantanari.” ⁷³ Tikira osamaniti, yapiitakiri ikaratzi itsipatakari ikantziri: “Awirokatakari itsipata-piintari Jesús, tima Tapowini-satzi pinatzii, iriwaitaki iñaawaita-piintzi irirori.” ⁷⁴ Ikantanaji Pedro: “Timachiini, ti noyotiri yoka atziri pikantanari. Apatziro iyotzi Pawa nothaiya-rika, iriitaki wasankitainani.” Ari iñaanaki waripa. ⁷⁵ Ari ikinkithasirita-najiro Pedro ikantakiriri Jesús: “Tikira iñiita waripa, mawasatzi pinkanti: ‘Ti noñiiri Jesús.’ ” Sitowanaki Pedro, antaroiti yiraawaitanaka.

27

Yaitanakiri Jesús Pilato-ki

(Mr. 15.1; Lc. 23.1-2; Jn. 18.28-32)

¹ Okanta okitaitita-manaji, apatota-manaka ijiwariti Ompira-tasorintsitaari aajatzi antari-kona-payi, ikamanta-wakaa-jiitaka iwiri Jesús. ² Ari yoosota-nakiri Jesús, yaitanakiri isaiki ijiwari wirakocha ipaita Poncio Pilato, jiwari-pirori inatzii irirori.

Ikamantakari Judas

³ Ikanta Judas pithoka-sitan-taniri, iyotanaki iwamaakaanta-sitai-takari Jesús. Antaroiti ikinkithasiritanaka, yaanajiri 30 kiriiki yoipyaa-jiniri ijiwari Ompira-tasorintsitaari aajatzi antari-konaiti, ⁴ ikantapajiri: “Yoka piirikiti. Ti onkamiithati okaratzi nantakiri. Tikatsi yanti Jesús naakaanta-sitakari.” Ikantajiitanaki irirori: “Taanitya, piyotziro awiroka.” ⁵ Yookanakiri kiriiki tasorintsi-pankoki, isiya-pirota-nakityaa ipiyanaka, sitsikapaaka. ⁶ Ikanta ijiwari-piroti Ompira-tasorintsitaari, yaajiri kiriiki, ikanta-wakaa-jiita: “Ti osinitaa-ntsiti ankimpoyaaajiri kiriiki, tima iriitaki apinawinta-kiriri iwan-taityaariri.” ⁷ Ikanta-wakaa-jiita: “¿Tsika ankantirika kiriiki?” Ikantajiitzi: “Thami amanantan-tyaaro pitzithari-pathata-tsiri, tsika inkitaitiri inkamayiti pasinitsatziiti atziri.” ⁸ Irojatzii iroñaaka ipaitai-tziro iroka kipatsi: “Iraantsi-patha.” ⁹ Ari omonkaratari isankinatakiri pairani Kamantaniri Jeremías, ikantaki: Yaitakiri 30 kiriiki, Iriitaki inintajiitakiri Israel-iiti impinaitiri, ¹⁰ Irootaki yamanantan-taitakari pitzithari-patha, Irootaki inintakaa-kinari Pinkathari namanantiro.

Isampitakiri Pilato yoka Jesús

(Mr. 15.2-5; Lc. 23.3-5; Jn. 18.33-38)

¹¹ Ariitaka Jesús isaiki jiwari wirakocha, isampita-wakiri, ikantziri: “¿Awiroka iwinkathariti Judá-iti?” Yakanaki Jesús, ikantzi: “Irootaki pikantakiri awiroka.” ¹² Ikanta ijiwari-piroti Ompira-tasorintsitaari aajatzi Antari-kona-payi, oshiki ithaiya-kowita-paakari Jesús. Ti yakamaityaa irirori. ¹³ Ikantzi Pilato: “¿Tima pinkimi okaratzi ikantakoi-tzimiri?” ¹⁴ Irojatzii imairitaki, ti yaki. Oshiki okantzimosiryaa-nakiri Pilato yoka Jesús.

Imishakowintai-tziri Jesús iwamaitiri

(Mr. 15.6-20; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38-19.16)

¹⁵ Tzimatsi yamita-piintari ijiwariti wirakocha: Maaroni osarintsi aririka yoimosirinkyaa Judá-iti, imisitowa-kaantziri yasitakoi-tziri ishininka itzimi-rika inintajiitakiri irirori. ¹⁶ Tzimatsi aparoni Judá-iti yaakaan-taitziri ipaita

Barrabás, ikimakoitani inatzii yoka yantakiro kowiinkata-tsiri. ¹⁷ Ikanta yapatojiitaka atziri, isampitantaki Pilato, ikantzi: “¿Ninkama pinintziri nomisitowa-kaantiri? ¿Iriima Barrabás? ¿Iriima pinintziri Jesús ipaitai-tziri Saipatzii-totaari?” ¹⁸ Iyotzi Pilato isamaitari Jesús, irootaki yaakaan-taitan-tariri. ¹⁹ Tima otyaankaki inkaaranki iina Pilato kamantirini, ikantakiri: “Airo pantawinthatziri awiroka kamiithasiriri. Tima oshiki imisimpyaakina tsitiniri, antaro omintharowa-siryaakina.” ²⁰ Iro kantacha yokapayi ijiwari-piroti Ompira-tasorintsitaari aajatzi antari-kona-payi, itsimaakiri piyotain-chari atziri, ikantziri: “Irootaki kamiithatatsi imisitowaitiri Barrabás, iriima Jesús iwamaitiri.” ²¹ Yapiita-nakiro jiwari wirakocha isampitantzi: “¿Ninkama pinintziri nomisitowa-kaantajiri?” Ikan-tajiiitzi maaroni: “¡Iriitaki Barrabás!” ²² Ikantzi Pilato: “¿Tsikama nonkanti-rika Jesús ipaitai-tziri Saipatzii-totaari?” Ikantajiiitzi atziri: “¡Pipaika-kota-kaantiri!” ²³ Ari ikantzi ijiwari wirakocha: “¿Tzimatsima kaari-pirori yantakiri?” Aikiro isintsitatzi ikaimajiiitzi atziri, ikantzi: “¡Pipaikakota-kaantiri!”

²⁴ Ari iyotanaki Pilato ampinaasi-waita isampitziri, tima omapiro ikatsima-jiitaki atziri. Ikaimakaantaki nijaa, iñiitakiri maaroni ikiwaakotanaka, ikantzi: “Tira naaka kanta-sityaaroni iwamaitakiri-rika kamiithasiriri. Awiroka kanta-sityaaroni.” ²⁵ Ikantajiiitzi atziri piyotain-chari: “Irootaki nokowajiiitzi, naaka yokoiti ipaitarika awisain-tsini, imaitajiri aajatzi inkarati noncharini-yitajyaari, yokoitairi irirori.” ²⁶ Ari imisitowa-kaantaitakiri Barrabás. Iriima Jesús ipasata-kaanta-nakiri, imishakowintakiri ipaikakoitiri.

²⁷ Ikanta owayiri-payi, ikyaakaa-nakiri Jesús iwayiri-pankotiki. Ari yapatowinta-kariri. * ²⁸ Isapokai-tapaakiri Jesús, ikithaatan-takari kityonka-masita-tsiri osiyarori ikithaata-piintari pinkathari-yitatsiri. ²⁹ Yamathaitan-takari kitoochii-tapo, yairika-kaakiri irako-piroki saworo-karaki. Ityirowasi-tzimaitari ithainka-mawaitziri, ikantajiiitzi: “¡Apinkathatziri iwinkathariti Judá-iti!” † ³⁰ Oshiki ichoonta-poro-waitakiri, iposaina-waitantari saworo-karakiki. ³¹ Ikanta ikaratakiro isirona-winta-waitari. Isapokainiri ikithaata-kiriri inkaaranki, ikithaatainiri iithaari, yaanakiri ipaika-kotiri.

* 27:27 iwayiri-pankoti = pretorio † 27:29 Iro yamita-piintari pinkathari yamathaitaro poriryaa-yitatsiri, yairika-piintziro aajatzi irako-piroriki asiro-karaki.

Ipaikakoi-tziri Jesús irojatzí ikamantakari
(Mr. 15.21-41; Lc. 23.26-49; Jn. 19.17-30)

³² Ikanta ijajüitanaki, imonthaakari Simón poñaachari Cirene, ikanta-nakiri yanatiro ipaikakoi-tantyaariri Jesús. ³³ Irojatzí yariitan-takari tonkaariki ipaitai-tziro Atzirii-toni. ³⁴ Ari ipakoitakiri Jesús kachori ikonowai-takiro iyipitintsi, ikanta ithotawakiro kapichiini, ti iriro. ‡ ³⁵ Ikanta ipaikakoi-takiri. Yaakiro owayiri-payi iithaatarí Jesús, yooki-mota-wakai-yitakaro, ikimita-kaantakiro iñaary-taita iyotantyaari itzimi ayironi. Ari omonkaratarí ikinkithatakiri pairani Kamantan-tzinkari, ikantaki: Ipawakaakaro nomanthaki.

Iñaariwintakaro iyotantyaari itzimi-rika ayironi.

³⁶ Ari isaikajiitaki yaminako-wintziri. ³⁷ Isankinaitaki ipaikakoi-tanta-kariri, okantzi: YOKA JESÚS, IRIITAKI IWINKATHARITI JUDÁ-ITI. Intsirika-koita-kiniri jiñokiini ipatziinaki. ³⁸ Itsipatai-takiri apiti kosintzi ipaikakoi-tziri, iwatzika-koitaki irako-piroki, pasini yampatiki. ³⁹ Ithainka-mawaitakiri ikaratzí awisayita-tsiri anta, itikai-nata. § ⁴⁰ Ikantai-tziri: “Awiroka porokironi tasorintsi-panko, iro awisaki mawa kitaitiri piwitsikairo. Awirokami Itomi Pawa piwawisaa-kotajyaa. ¿Paitama kaari payiitanta ipaikakoi-takimi?” ⁴¹ Ari imatzitakaro ijiwari-piroriti Ompira-tasorintsitaari, Yomitaan-taniri-payi, Nasitantaniri-payi, aajatzi antari-kona-payi, ikantajiitzi: ⁴² “Iwawisaa-kotziri pasini, ¿kaari imatantaro iwawisaa-kotajyaa irirori iriimi iwinkathariti Israel-iiti? Ari iwawisaa-kota-jyaami ipaikakoi-takiri, aritaki ankimisanta-kirimi ⁴³ Yawintaari Pawa, intsityaa añiiri omapiro-rika itakotari ari iwawisaa-kotajiri. Tima inkanta-piintzi: ‘Naaka Itomi Pawa.’ ” ⁴⁴ Ari imatzitakaro kosintzi itsipatakari ipaika-kota, ithainkima-waitakiri.

Ikamantakari Jesús

(Mr. 15.33-41; Lc. 23.44-49; Jn. 19.28-30)

⁴⁵ Ikanta itampatzikata-paaki ooryaatsiri, omapoka-sitanaka otsitininanaki, irojatzí osihityaan-tanaka. * ⁴⁶ Ari ikaimanaki Jesús sintsiini, ikantanaki: “¡Elí! ¡Elí! ¿Lama sabactani?” (Iro akantziri añaaniki aroka: “¡Pawá! ¡Pawá! ¿Paitama pookan-tanakanari?”) ⁴⁷ Ikanta saikawinta-kiriri,

‡ 27:34 Irootaki yoitaitziriri atziri airo ikimaatsitanta aririka iwaskanitaaitiri.

§ 27:39 Iro yamijiitari Judá-iti itikai-nata aririka inthainka-siritanti. Irootaki osiyarori amijiitari aroka-payi, aririka ookotiri atziri anthainka-siritiri, ankan-tiri: “¡Piñaakiro! ¡Pikimakiro!” * 27:45 Ooryaatsiri

ikimawakiri ikaimanaki, ikantajiitzi: “Pinkimiri, ikaimatzi-iri Elías.”⁴⁸ Isiya-painta, imitzitziya-paintzi manthakintsi kipishaariki, yankowii-takiniri saworo-pankiki, iwaan-kakota-kiniri yatsimiyaata-wakiro.⁴⁹ Ikantajiitzi pasini: “¡Piwashaantiri! Añaawakiri ari impokaki Elías yookakaa-wintairi.”⁵⁰ Yapiita-nakiro Jesús ikaimanaki sintsiini, pyaakotanaka.

⁵¹ Okanta tesorintsi-pankoki, saraanaki niyaankiki ithatasii-tzirori, apimanki okantanaka, itanakaro jinoki irojatzzi oosaawiki. Antaroiti onikanaka kotaayitanaki mapi.⁵² Ithonka iporoka-kotanaki kaminkari, oshiki añaajatsi kamiithasiriri kamawitain-chari.⁵³ Tima yañaajira pairani Jesús, ikaratzi añaajatsiri isitowa-najiro omoroki jatayitaji nampitsiki tasorin-tsita-tsiri, oshiki atziri iñaakayitaari. †⁵⁴ Ikanta ijiwari owayiriiti aajatzi ikaratzi ikatziya-wintari Jesús, iñaakiro onikaro, iñaakiro okaratzi awisain-tsiri, antaroiti itharowanaki, ikantanaki: “¿Omapiro-witatyaa Itomitari Pawa yoka?”

⁵⁵ Amina-kotakiri anta oshiki kooya. Irootaki poñainchari Tapowiniki oyaatziri Jesús, oshiki amitakota-piintakiri.⁵⁶ Iroka okarajiitzi: María Pankothanthaari-sato, María iriniro Jacobo aajatzi José, aritaki osaikakiri aajatzi iriniro itomi-payi Zebedeo.

Ikitaitakiri Jesús

(Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

⁵⁷ Okanta otsitiniityaanaki, ari ipokaki ashaaranta-chari poñaachari Tonkaironiitoniki, ipaita José. Irijatzzi iyomitaani Jesús.⁵⁸ Ijata-sitakiri Pilato, ikantapaakiri: “Pisinitinari nonkitatajiri Jesús.” Nintaki Pilato yaanajiri inkitatairi.⁵⁹ Ikanta José, iponatan-taari Jesús kitiri manthakintsi.⁶⁰ Iwakota-paintziri owakiranataki imoronta-kaantziri José siranta ikasiya-kaari kaminkari, ipinaa-kaantaki antaroiti mapi, ishipita-kotan-takari. Piyanaka José.⁶¹ Okanta María Pankothanthaari-sato, aajatzi pasini María, aminajiitaki tsika ikitaitakiri.

Aamaako-wintariri tsika ikitaitakiri

⁶² Okanta awisanaki iwitsika-winta-piintaitaro kitaitiri imakoryaan-taitari, ari ijataki ijiwari Ompirasorintsiitaari aajatzi Nasitantaniri anta iwankoki Pilato,⁶³ ikantapaakiri: “Pinkatharí, chapinki ainiro yañaawita kamatawiri, nokimiri ikantzi: ‘Aririka nonkama-witakyaa, iro awisawitakyaa mawa kitaitiri, aritaki nañaaji.’

† 27:53 nampitsi tasorin-tsita-tsiri = Aapatyaawini

⁶⁴ Pintyaanki aamaakowintyaarini irojatzi omonkaratan-takyaari mawatapaintsiniri kitaitiri. Aamaa-sityaa ijataki tsitiniri iyomitaani-payi, yaajatiri. Inkantiri atziri-payi: ‘¡Añaaji Jesús!’ Aririka imatakiro, aritaki owatsi-pirotakya yaamatawitanti.” ⁶⁵ Ikantanaki Pilato: “Yoka owayiri-payi, paanakiri, pinkantiri yaamaako-wintyaari tsika okanta pinintziro awiroka.” ⁶⁶ Jaitijiitaki tsika iwakoitakiri Jesús, iwitziñaaka-kota-paakiri omoroki. Ari isaika-winta-jiitzi.

28

Yañaantaari Jesús

(*Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10*)

¹ Okanta awisanaki kitaitiri imakoryaan-taitari, aritaki kitaitita-manaji itapiintarori kitaitiri. Ananinkanaka María Pankothanthaari-sato aajatzi pasini María aminiro tsika ikitaitakiri Jesús. ² Omapoka-sitanaka onika sintsiini, tima yayiita-paakitzi Imaninkariti Awinkathariti, katziya-paaka kitataari-moroki, isirinka-paakiro mapi yasitan-taita-karori, ari isaikapaaki. ³ Siparyaa ikantapaaka iroowaitaki oorinta ookatha-rontsi. Kitamaaroki okantaka iithaari iroowaitaki okitamaaro-tzi sharaka. ⁴ Ikanta owayiri aamaakowintariri kitataari, antaro itharowanaki, piyonkawaitanaka iñaawakiri maninkari, tyaanaki osiyawaitakaro inkamankityiimi. ⁵ Ari iñaanata-nakiro maninkari kooya-payi saikain-tsiri, ikantziro: “Airo pitharowan-tajiitana awiroka. Noyotaki iriitaki pipoka-sitzi Jesús ipaikakoi-takiri. ⁶ Ti isaiki aka, añaaji, aritaki ikantzi-takami chapinki. Pimpoki, paminiro tsika inaryaa-witaka. ⁷ Pimpiyanaki, pinkamantiri iyomitaani-payi añaaji Jesús ikamawitaka, ijiwataimi Tapowiniki, aritaki piñaajiriri anta. Irootaki ikantaitakinari nonkamantimi.” ⁸ Ti oshintanaki kooya-payi opiya-pithata-nakaro kaminkari-moroki, oimiraa-nakiro, iro kantacha oshiki otharowintanaka, osiyana-kityaa kooya-payi ojati onkamantiri iyomitaani. Osiya-minthaita onkamantiri iyomitaani, ⁹ imonthaakaro Jesús awotsiki, iwithata-wakaro. Ojata-sita-nakiri ikatziyaka, otyirowasita-paakari, awithano-kitakiri. ¹⁰ Ari ikantziro Jesús: “Airo pitharowan-tasiwaitana. Pijati, pinkamantiri ikaratzi nirintzitari, ijati Tapowiniki, aritaki iñaayita-jinari anta.”

Ikinkithatakiri owayiri

¹¹ Okanta opiyajiitanaka kooya, jatanaki aajatzi owayiri-payi nampitsiki, ikamantakiri ijiwari Ompira-tasorintsitaari okaratzi awisain-tsiri. ¹² Ari yapatojiitanaka aajatzi antari-kona-payi, ikanta-wakaa-jiitaja: “¿Tsika ankantyaaka

amanakotan-tyaariri?" Ikaimakiri owayiri, iyomitaanaakiri ikantziri: "Yoka oshiki kiriiki nompinatimiri, ¹³ pinkantiri atziri-payi: 'Ipokajiitaki niyaankiiti tsitiniri iyomitaani, nomaa-minthaitzi naaka, ikosita-paintziri.' ¹⁴ Aririka inkimaki ijiwari wirakocha, naaka kantakowintimini airo iwasankitaantami." ¹⁵ Yaakiri owayiri-payi ipinaita-kiriri, imatakiro ikamantanta-yitakiro ñaantsi okaratzi ikantai-takiriri. Irootaki imatzita-nakari aajatzi aparo-payi Judá-iti ikamantantziro iroka ñaantsi irojatzi ikantziro iroñaaka.

Ityaantziri Jesús iyomitaani

(Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)

¹⁶ Ikanta 11 iyomitaani Jesús jataki Tapowiniki, osaikira otzisi ikantzi-takariri Jesús tsika iñaajiri. ¹⁷ Ikanta iñaawajiri Jesús, ityiirowa-sita-waari. Tzimatsi kisosirita-tsiri, ikanta-siritzi: "Iriitaa-jataki Jesús." ¹⁸ Ari ipoka-paaki Jesús okaakiini, ikantapaakiri: "Tima inthonkyaa ipinkathai-taana inkitiki aajatzi kipatsiki. ¹⁹ Irootaki nonkantan-tyaamiri awirokaiti: Pijati pinthonkiro maa-roni nampitsi, pinkimisanta-kaayitairi atziri-payi. Aririka inkimisanta-yitaji, pinkiwaa-yitairi, tima iriitaki isiniyitairi Asitairi, Itomi, aajatzi Tasorinkantsi. * ²⁰ Piyomitaa-yitairi yantairo okaratzi noyomitaa-yitakimiri awiroka. Irooma naaka nasi nowatyiiro nontsipata-jyaami, irojatzi apaata onthonkan-tajyaari kipatsi." Ari onkantyaari.

* 28:19 Wairontsi

KAMIITHARI ÑAANTSI ISANKINATAKIRI MARCOS

*Ikamantantakiri Juan Kiwaatan-taniri
(Mt. 3.1-12; Lc. 3.1-9,15-17; Jn. 1.19-28)*

¹ Iroka okanta opoñaan-tanakari Kamiithari Ñaantsi tsika ikanta-kota Itomi Pawa, yoka Jesús Saipatzii-totaari.

² Iriitaki isankinata-kotakiri Kamantan-tzinkari Isaías, ikantzii:

Pamini, aritaki nontyaantaki ityaaroni inkamanta-kotimi, Iriitaki witsikaan-timini tsika pinkina-paaki.

³ Tzimatsi kaimapain-tsini otzisi-masiki, inkantan-tapaaki: Piwamiithatainiri Awinkathariti tsika inkinapaaki.

Pinkimita-kaantiro itampatzikai-tziro awotsi.

⁴ Tima pokaki Juan otzisi-masiki, ikamantantzi, ikinkithata-kota-paakiro tsika okanta-kota kiwaataantsi, ikantan-tapaaki: "Piwashaantajiro kaari-pirori, aritaki impyaakoi-tajimiro pikaaripiro-siri-witaka." ⁵ Oshiki pokaintsiri ifiiri Juan, Aapatyaawini-satzi, aajatzi poñaanain-chari pasiniki inampiki-payi Judá-iti. Ikinkithata-koyitakiro ikaaripiro-siri-waitzi, irootaki ikiwaatan-takariri Juan yokapayi anta Owaryiinkaariniki. ⁶ Irootaki iithaaritari Juan, yontyitziro iwitzi ikyaakoitari, iwathakitakari misinantsi-masi.

Iriira iwari kintori, iriiri iyaaki pitsi. * ⁷ Iroka ikan-taki Juan ikinkithatzi: "Awotsikitaki matzirori ipinkatharitsitzi, nopinkathatzi-tataikari naaka. Ti onkanti inkimita-kaantina impiratani noiyoontan-tyaari nonthopainiri ikyaantari iitziki. ⁸ Apatziro-machiini nokiwaatantaro naaka nijaa. Iro kantacha, iriitaki kimitakaan-tyaaroni inkiwaatan-tairimi Tasorinkantsi."

*Ikiwaataka Jesús
(Mt. 3.13-17; Lc. 3.21-22)*

⁹ Ikanta ipokaki Jesús ipoñaaakaro nampitsiki Kasiyakaawini saikatsiri anta Tapowiniki. Ikiwaata-wakiri Juan anta Owaryiinkaariniki. ¹⁰ Iro isitowan-tanakyaarimi Jesús, iñaatziro asitaryaa-nakityii-yaami inkiti, isaawiinkasita-paakari Tasorinkantsi ikinapaaki jinoki isiyapaakari siro. ¹¹ Ikimaitatzii inkitiki ikantai-tanaki:

Awirokatakira Notomi notako-pirotani. Oshiki nokimo-siri-wintakimi.

* **1:6** ikyaakoitari = camello

*Inkaaripiro-sirita-kaitirimi Jesús**(Mt. 4.1-11; Lc. 4.1-13)*

¹² Ikanta Tasorinkantsi yaanakiri Jesús otzisi-masiki.
¹³ Ari inintawitakari Kamaari inkaaripiro-sirita-kairimi. Tima oshiki kitaitiri isaikaki anta itzimayitzira kowiinkari atsikan-taniri, okaratzi 40 kitaitiri. Irojatzzi ipokanta-paakari Maninkariiti yaminayita-paakiniri inintziri. †

*Yitanakari yantayitziri Jesús**(Mt. 4.12-17; Lc. 4.14-15)*

¹⁴ Ipoñaa ikinanaki Jesús Tapowiniki ikamantantiro Kamiithari Ñaantsi tsika okanta-kota ipinkathari-wintantai Pawa. Aritaki yasitakoi-takiri irirori Juan. ¹⁵ Ikantantapaaki Jesús, ikamantantzi: “Monkarataka iñiitan-tyaariri Pawa impinkathari-wintantai, pinkimisantajiro Kamiithari Ñaantsi. Piwashaanta-yitairo pikaaripiro-siri-waitzi.”

*Yaantai-tanakariri 4 simaatzinkari**(Mt. 4.18-22; Lc. 5.1-11)*

¹⁶ Ikanta isirithapyata-nakaro Jesús inkaari anta Tapowiniki, iñaapaa-tziiri paitachari Simón itsipatakari iririntzi Andrés iikithajiitzi. Tima simaatzinkari inajiitzi.
¹⁷ Ikantapaakiri: “Piyaatina, osiyawaita-jyaaro iroñaaka iriimi atziri nosimaata-kaajyaami.” ¹⁸ Tima ti ishintanaki, yookanakiro isimaa-minto iyaatanakiri. ¹⁹ Iro iwaanakitayaa, iñaapaa-tziiri Jacobo, itomi Zebedeo, aajatzi Juan, iririntzi. Ari isaikajiitzi irirori iwitoki iwaipatziro isimaa-minto. ²⁰ Yamiñaa-nakiri aajatzi, iyaatanakiri. Ainiro isaikanaki iriri itsipayitari iratziriti.

*Atziri yaakiri piyari**(Lc. 4.31-37)*

²¹ Aritaki ariijiitaka Jesús nampitsiki Capernaum. Okanta aparoni kitaitiri imakoryaan-taitari, ikyapaaki yapatota-piintaita, ari iyomitaan-tapaaki. ²² Okiryantzi ikantajiita atziri-payi ikimiri. Tima ti omaantayaa isintsinka iyomitaantzi, yanairi iyomitaantzi Yomitaan-taniri-payi.
²³ Ari isaikakiri atziri yaakiri piyari anta karapapankoki, kaimanaki irirori, ²⁴ ikantzi: “Jesús, Kasiyakaawini-satzi, noyotzimi naaka, awirokatakaki Itasorintsiti Pawa. Iro pipokantari aka papirojiitina.” ²⁵ Ari ikisathata-nakiri Jesús, ikantanakiri: “¡Pimairiti piyari, pijatai! ²⁶ Kaimanaki sintsiini atziri, impiyon-kawaitakaa-nakari iwiyariti, iwashaanta-najirira. ²⁷ Okiryantzi ikantanaka atziri-payi, ikanta-wakaanaka: “¿Paitakama iroka? ¿Owakirama yomitaantsi onatzii? Imatziri yitsinampairi yisita-kota-kairi

† 1:13 Kamaari = Mishatantaniri

yaakiri piyari.” ²⁸ Ikimakoi-tanakiri sintsiini Jesús maaroni anta Tapowiniki.

Yisita-kota-kaajiro Jesús irayiro Pedro
(Mt. 8.14-15; Lc. 4.38-39)

²⁹ Ikanta isitowa-najira Jesús karapapankoki, yaanakiri Juan aajatzi Jacobo, ikinajiiitanaki iwankoki Simón, isaikaki aajatzi Andrés iririntzi Simón. ³⁰ Iro yariita-paaki-tyaa, ikantai-tawakiri: “Omatatziiro katsirinkantantsi irayiro Simón.” ³¹ Aikiro ipithoka-sita-nakaro, yakatha-wakotakiro, imisaikakiro. Isita-kotanaki. Piriintanaka aminayita-wakiniri ompaityaa opawakiriri.

Yisita-kota-kaayitziri Jesús mantsiyari
(Mt. 8.16-17; Lc. 4.40-41)

³² Okanta otsitiniityaanaki, yamaita-paakiniri Jesús oshiki mantsiyari, yamaita-kiniri aajatzi oshiki yaakiri piyari. ³³ Ipiyotzi-mintai-tapaakari Jesús pankotsiki. ³⁴ Yisita-kota-kaayitairi maaroni. Tira isiniti aparoni piyari iñaawaiti yisita-kota-kaayitzirira ikaratzi yaakayitziri. Tima iyotzi piyari tsika ipaita Jesús.

Iyomitaantzi Jesús maaroni Tapowiniki
(Lc. 4.42-44)

³⁵ Okanta okitaititzi-mataki, ananinkanaka Jesús apanirowni, ijatiro otzisi-masiki, ari yamanapaaki. ³⁶ Ikanta Simón itsipatakari ikaratzi iyaajiiitziri, yamina-minatairi. ³⁷ Ikanta iñaapajiri, ikantapajiri: “¡Yomitaanarí! Yamina-minai-tatziimi.” ³⁸ Yakanakiri irirori ikantzi: “Thami ajati, tira iro nompokan-tyaari nosaiki aka, ontzimatyii noyomitaan-tayiti pasiniki nampitsi.” ³⁹ Ari okanta-tzimaitaka, ithonka-kiro Jesús yaniitakiro Tapowini, iyomitaantaki tsika otzimayitzi karapapanko-payi maaroni nampitsiki, yisita-kota-kaayitaji oshiki yaakayi-witari piyari.

Yisita-kota-kairi omatziri pathaa-rontsi
(Mt. 8.1-4; Lc. 5.12-16)

⁴⁰ Ipoña ipokaki omatziri pathaa-rontsi, ityirowa-sita-paakari Jesús, ikowa-kota-paakiri ikantziri: “Pinintzi-rika, aritaki onkantaki pisita-kota-kaajina.” ⁴¹ Yaminanakiri Jesús, itako-sirita-nakari. Irootaki yakotan-tanakari Jesús, itzinkakiri kapichiini, ikantziri: “Nonintzi, pisita-kotai.” ⁴² Isitanaki ipathaa-waiwita. Tikatsitanaki. ⁴³ Ikantawita-waari ijatajira inampiki, ⁴⁴ ikantziri: “Airo pikamanta-kotana. Apatziro piwanakiro pijata-sitiri Ompira-tasorintsitaari, pantantyaarori Ikantakaantani pairani Moisés, paanakiniri Pawa pipira patsipita-kaani,

irootaki iyotantai-tyaari isita-kotajimi.”⁴⁵ Iro kantacha ikamantantanaki pathaa-waiwita-chari anta nampitsiki tsika okanta yisita-kotan-taari. Iro kaari okamithantanta isaikanaji Jesús nampitsiki. Jataki otzisi-masiki, ari isaikakiri. Aritzimaitaka ipoka-sitziriri oshiki atziri.

2

Yisita-kota-kaajiri Jesús kisoporokiri

(Mt. 9.1-8; Lc. 5.17-26)

¹ Awisaki tsika okaratzí kitaitiri, aajatzi ipiyaja Jesús nampitsiki Capernaum. Ikimayitawaji atziri-payi, ikan-taitzi: “Ariitaja Jesús.”² Ipiyotzi-winta-waari, ti yantita-paakyaaro pankotsi. Iyomitaa-yitapajiri maaroni.³ Tzimatsi⁴ atziri pokasita-kiriri Jesús yanata-kotakiri kisoporokita-tsiri.⁴ Ti onkanti iñiiri, itzikakiri oshiki atziri piyotain-chari. Atiitanaki jinoki pankotsiki, iwinaakiro pankotsi tsika isaikaki Jesús, ari iwaniiryaa-kotakiri kisoporokiri.⁵ Ikanta iyosirita-wakiri Jesús oshiki yawintaa-jiita-paakari, iñaanata-wakiri kisoporokiri, ikantziri: “¡Notomí! Ipyaakoi-tajimiro pikaaripiro-siri-witaka.”⁶ Kimajitaki Yomitaan-taniri, ikanta-siri-jiitanaki irirori:⁷ “Ithainka-tasorintsitatzi yoka. Tima tikatsi kantironi impyaakotantiro kaari-pirori, apatziro imatziro Pawa.”⁸ Yotaki Jesús ikinkithasiritakari, isampitakiri, ikantziri: “¿Paitama pikinkithasiri-waita-sitantari?”⁹ ¿Tima onkamiithati nonkantiri kisoporokiri: ‘Ipyaakoi-tajimiro pikaaripiro-siri-witaka?’ ¿Irooma pinintzi nonkantiri: ‘Pinkatziyi, paanajiro pinaryaa-minto, pijatai?’¹⁰ Iroñaaka piyotiri Itomi Atziri otzimi-motziri isintsinka aka kipatsiki, aritaki impyaakotairi kaaripiro-siri-witachari.” Ipithokasita-nakari kisoporokiri, ikantziri:¹¹ “Nokantzimi Naaka, pinkatziyi, paanajiro pinaryaa-minto, pijatai piwankoki.”¹² Katziyanaka kisoporokiriwitachari, yaanajiro inaryaan-tawitari, sitowanaki. Maaroni atziri iñaakiri, okiriryaantzi ikantajitana iñaawajiri ijatai. Iwisiryaawinta-nakari Pawa, ikantajitana: “Tira añaapiinti siyaaroni iroka.”

Yamiñaa-nakiri Jesús Leví

(Mt. 9.9-13; Lc. 5.27-32)

¹³ Ipoñaaya yapiita-pajiro Jesús iyomitaa-yitapajiri atziri inkaari-thapyaaiki. Ari ipiyotzi-wintai-tawaari.¹⁴ Ikanta yawisanaki Jesús, irojatzi iñaanta-paariri itomi Alfeo paitachari Leví. Isaiki irirori, iwakiri jiwari wirakocha isintsitantzi yamaitiniri kiriiki, ikantapaakiri: “Piyaatina.”

Ari ikatziyanaka irirori iyaatanakiri. * 15 Ikanta yariita-kaakari iwankoki iwakaiyaari Jesús, ari itsipatakari iyomitaani-payi aajatzi pasini ikaratzi oyaata-piintziriri. Tima oshiki sintsitán-tatsiri yamaitiniri kiriiki jatanain-tsiri, ijatzitanaka oshiki kaari-piro-siririiti. Tima maaroni yakyootakiri Jesús ikaratzi oyaatakiriri. 16 Ikanta Nasitantaniri-payi aajatzi Yomitaan-taniri-payi, ifñaakiri Jesús yakyootziri ikaratzi sintsitán-tatsiri yamaitiniri kiriiki, oshiki aajatzi kaari-piro-siririiti. Isampitakiri iyomitaani Jesús, ikantziri: “¿Paitama itsipatan-tariri kaari-piro-siririiti, itsipatakari aajatzi sintsiwintan-tatsiri yamaitiniri kiriiki?” 17 Ikimaki irirori Jesús, ikantzi: “Aririka imantsiyati atziri ipokasitziri aawintan-tzinkari, iriima atziri kaari mantsiyatatsi tikatsi ininti irirori. Tima ti nompoka-sitiri naaka ikimita-kaantai-tziri kamiithasiriri inawita, nopoka-sita-tziiri kaari-piro-siriri nonkaima-siritajiri iwashaantairo kaari-pirori.”

Ikinkithata-kotziro Jesús itziwintaita

(Mt. 9.14-17; Lc. 5.33-39)

18 Tzimatsi pokasita-kiriri Jesús, isampita-paakiri ikantziri: “Itzita-piintakaro iyomitaani Juan iwariti, ari ikimitari iyomitaani Nasitantaniri-payi. ¿Paitama kaari itzitantaro piyomitaani awiroka?” 19 Ari yakanakiri Jesús, ikantanakiri: “Aririka intsipatai-tyaari aawakaa-chari, ¿arima intziwintai-tapaakyaa? Kimitaka airo, kimosiri inkantaityaa iwawaitaityaa. 20 Iroma apaata, aririka yaitakiri iimintaitari, aripaitira intziwintaityaa. 21 Tima aparoni paisatori ikithaataitari, aririkami iwapatankaitanta-kyaaro owakirari osapiki, aritaki osaraa-pirotanaki aririka ampithata-nakyaa owakirari osapiki. 22 Ari okimitari aajatzi, ti inkanta-pirotayaa paisatori misinantsinaki iwantai-tyaari airyaari iraitsiri. “Aririka iwantai-tyaari, aritaki isanaryaanaki, aparaata-siwaitakyaa iraitsiri aajatzi misinantsinaki. Tima apatziro ikamiithatzi owakirari misinantsinaki iwantai-tyaari.”

Isapiryaaakitziro iyomitani Jesús okithoki pankirintsi kitaitiri imakoryaan-taitari

(Mt. 12.1-8; Lc. 6.1-5)

23 Okanta kitaitiriki imakoryaan-taitari, ikinanaki Jesús pankirintsi-masiki. Ari isapirya-nakiri iyomitaani okithoki pankirintsi. 24 Ti onimotiri Nasitantaniri-payi, isampitakiri Jesús, ikantanakiri: “¿Paitama isapiryan-tarori piyomitaani? Tima ti osinitaa-ntsiti yantawaitaiti kitaitiriki imakoryaan-taitari.” 25 Yakanaki Jesús ikantzi: “¿Tima

* 2:14 Leví = Mateo

piñaanata-kotiri pinkatharini David ikowityaa-waitan-takari aantawityaariri itashi, itsipayitakari ikarajiiitzi? ²⁶ Tima ikyaaki David tasorintsi-pankoki impira-tasorintsi-piro-paititantari Abiatar, iwakaro yatantaitani tasorin-tsita-tsiri, ipakiri aajatzi itsipayitakari. Tima ti osinitaan-tsiwityaa iwaityaaro, intaini iwapiinta-yitaro Ompira-tasorintsitaari.” ²⁷ Aikiro ikantana-kitzii Jesús: “Tima iriitaki atziri-payi kantakaan-tzirori otziman-takari kitaitiri imakoryaan-taitari. Tima ti kari kitaitiri imakoryaan-taitari kantakaan-tironi itziman-takari atziri-payi. ²⁸ Tima yoka Itomi Atziri pinkathari-pirori inatzii, yanairo kitaitiri imakoryaan-taitari.”

3

Atziri kisowakori (Mt. 12.9-14; Lc. 6.6-11)

¹ Ipoñaa ikyaapaji Jesús karapapankoki. Ari isaikakiri atziri kisowakori. ² Inintai-tatziira iñiitiri yisita-kota-kairi mansiyari kitaitiri imakoryaan-taitari. Yamaakowintari, omatantyaari inkanta-koitiri. ³ Ari ikaimakiri Jesús kisowakori, ikantziri: “Pimpoki, pisatikyaa niyaanki.” ⁴ Isampitakiri ikaratzi piyotzi-winta-kariri, ikantziri: “¿Otzimikama sinitaa-ntsita-tsiri antiri kitaitiri imakoryaan-taitari? ¿Tima onkamiithati anisironkatantya, irooma kamiithatatsi awamaanti? ¿Tima onkamiithati antiro iroopirori, irooma kamiithatatsi ankaaripiro-waiti?” Tikatsi akatsini. ⁵ Yamina-nakiri Jesús piyotzi-minta-kariri, owatsimaa-sirita-nakiri iñaayitakiri kisosiri ikantajiiitzi, ikantanakiri kisowakori: “Pitharyaa-wakotai.” Matanaka, akotsitanaji kamiitha. ⁶ Ari isitowajiiitanaki Nasitantaniri yapatojiiitaka, jataki ikinkitha-waita-kairi aapatyaariri Herodes, ikantajiiitzi: “¿Tsikama ankantirika Jesús ampyaakaan-tyaariri?”

Ipiyota-jiita inkaari-thapyaaiki

⁷ Ikanta isitowanaji Jesús, ikinanaji inkaari-thapyaaiki itsipata-naari iyomitaani. Iyaariki iwanakiri Tapowini-satzi, nampiyitarori iipatsitiki Judá-iti, ⁸ Aapatyaawini-satzi, Kiraarini-satzi, maaroni nampiyitarori intatzikiro Owaryi-inkaarini. Ikimajiiitaki aajatzi Mapini-satzi, Simaa-satzi, ikantaitzi: “Iñaakantaki Jesús oshiki kaari iñaapiintaitzi.” Pokajiiitanaki iñiiri. ⁹ Irootaki ikantan-tanakariri Jesús iyomitaani yamininiri pitotsi, airo yanawyaan-taitari. ¹⁰ Tima imatakiro Jesús yisita-kota-kaayitaki oshiki. Itatyaanka-pirinikita-wakaaka mansiyari inintzi yantanta-wakyaari

kapichiini irako. ¹¹ Ipoka-piinta-yitzi ikyaantasiritari piyari, ityirowa-sitari Jesús, ikaima-tzimaita sintsiini, ikantzi: “¡Awiroka Itomi Pawa!” ¹² Airo iyotzitan-taitari Jesús, ikisatha-yitziri.

Iyosiitaki Jesús 12 Tyaankaariiti
(Mt. 10.1-4; Lc. 6.12-16)

¹³ Ipoñaa itonkaanaki Jesús otzisiki. Ari ikaimakaan-takiri ikaratzi ookimota-kariri. Jaitijiitaki ikaratzi ikaimakaan-takiri. ¹⁴ Aripaiti iyosiitaki 12 intsipata-piintyaari, iriyyitaki ipaitakiri Tyaantaariiti, iriitaki intyaankiri inkinkithata-kaantayiti. ¹⁵ Ipasankyaakari yisita-kota-kaayitairi irirori mantsiyari, ikaratzi ikyaantasiritari piyari. ¹⁶ Yoka ikaratzi iyosiitakiri: Simón, ipaitakiri “Pedro,” (akantziri añaaniki aroka: “Kiraawiro.”) ¹⁷ Ipoñaapaaka Jacobo itomi Zebedeo aajatzi Juan, irijatzi iririntzi Jacobo. Ipaitakiri “Boanerges,” (akantziri añaaniki aroka: “Otomi ookatha-rontsi.”) ¹⁸ Ipoñaapaaka Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, Jacobo itomi Alfeo, Tadeo, ipoñaapaaka Simón, Kisakotan-taniri. * ¹⁹ Ipoñaapaaka Judas Nampitsiwiri, pithoka-sityaarini. Ipoñaa ipokaji Jesús pankotsiki. †

Kisimatziriri Tasorinkantsi
(Mt. 12.22-32; Lc. 11.14-23)

²⁰ Ari ipiyotzi-minta-waari oshiki atziri-payi, ti onkanti ijata-painti iwajyaa Jesús. ²¹ Tzimatsi kantain-tsiri: “Sinkiwintaka Jesús.” Irootaki ipokanta-witakari ishininkapayi okaakiini, yaanajirimi. ²² Arijiita-paaka aajatzi Yomitaan-taniri ipoñaayitaka Aapatyaawiniki, ikantapaaki irirori: “Yoka atziri isintsitakaa-tziiri Nantatsiri, irootaki yisita-kota-kaantariri ikaratzi yaakiri piyari.” ²³ Ikanta ikimaki Jesús, yapatojiitakiri, isiyakaa-winta-tziiniri okaratzi ikinkithata-kairiri, ikantziri: “¿Tzimatsima Kamaari yomitaa-wakaanaa-chari airo ikamaaritanta? ‡ ²⁴ Aririka imaimanita-wakaiyaa atziri tsika ipinkathari-wintai-tziri, aritaki yooka-wakaanakyaa. ²⁵ Aririka imaimanita-wakaiyaa atziri tsika isaika-wankota-wakaa, aritaki yooka-wakaanakyaa. ²⁶ Ari ikantari aajatzi Kamaari aririka imaimanita-wakai-yaami, aritaki yooka-wakaanakyaa, airo isintsitzi, ari inthonkyaari. ²⁷ Tima aririka inintaiti inkositaitiri atziri sintsitatsiri kamiitha, ontzimatyii yitaita-wakyaari yoosotaitiri, airo imatanajiro inkisako-wintyaaro yasiwitari, yayitai-takiri.

* **3:18** Kisakotan-taniri = cananeo = Owintini-wiri † **3:19** Iroka-payi owiraanta-paakarori ñaantsi-payi, tzimatsi osankina-yitaka aajatzi anta 3.20.

‡ **3:23** Kamaari = Mishatantaniri

28 Pinkimi iriipirota-tsiri nonkantiri: Kantatsi yaripiro-tairi Pawa antayitzirori kaari-pirori, aritaki inkimitairiri aajatzi thainka-tasorintsita-tsiri. Omapiro. 29 Iriima kisimata-kirini Tasorinkantsi, irasi iwiro airo yaripiro-tairi.” 30 Irootaki ikantan-takari Jesús, tima inkantai-takitzii: “Kamaari inatzii.”

Iriiro Jesús aajatzi iririntzi-payi
(Mt. 12.46-50; Lc. 8.19-21)

31 Ari ariitapaakari iriuro Jesús otsipatakari iririntzi-payi, okaimakaan-tapaakiri, okatziya-paaka intakiroki. 32 Ikantawitakari ikaratzi apatowinta-kariri: “Ari opokiri piniro aajatzi pirintzi-payi, onintzi oñiimi.” 33 Ikantanaki Jesús: “¿Otzimikama nonirotari, itzimika nirintzitari?” 34 Ari yamina-nakiri ikaratzi apatowinta-kariri, ikantzi: “Yokaiti, iriitaki nokimita-kaajari nirintzi, irojatzi nokimita-kaari noniro. 35 Ikaratzi antanajirori inintziri Pawa, iriitaki nirintzitaari, irootaki notsirotaari aajatzi noniron-taari.”

4

Isiyakaa-wintziri Jesús pankiwai-rintzi
(Mt. 13.1-23; Lc. 8.4-15)

1 Ipoñaa ipiyanaja aajatzi Jesús inkaari-thapyaaiki, iyomitaan-tapaji. Ipiyotzi-wintai-tawaari. Titanaka pitotsiki, saika-kotaki niyankyaaki kapichiini, katziya-jiitaka atziri-payi oparaitiki ikimisanta-jiitziri. 2 Tima okaratzi iyomitaa-yitziriri, isiyakaa-winta-tziiniri, ikantzi: 3 “Tzimatsi pankiwai-rintzi jatatsiri impanki-waiti. 4 Ikanta yookaiki-takiro iwankiri, tzimatsi ookakita-painchari awotsiki, ipokapaaki tsimiri, iwapaakaro. 5 Tzimatsi pasini ookakita-painchari omapi-poro-kitzi ti ontzima-piroti kipatsi, sintsiini oshooka-witanaka. Tira ontontapathatatyii kipatsi, 6 sampiya-sitanaki pankirintsi isintsita-paaki ooryaatsiri, tima ti ontzima-piroti oparitha. 7 Tzimatsi pasini ookakita-painchari kitoochii-masiki, anaanakiro kitoochii oshookanaki. Ti onkithoti, kamanaki pankirintsi. 8 Irooma pasini ookakita-painchari okamiitha-pathatzi kipatsi, saankana oshookanaki, kithokitanaki maaroni. Tzimayitaji okitho aparoni-payi okaratzi shookain-tsiri. Aparoni shookapain-tsiri, kapichiini okithokitanaki, pasini oshiki piyokiniinta-naintsiri, pasini oshiki-pirota-naintsiri okitho.” * 9 Aikiro ikantana-kitzii Jesús: “Okowa-pirotatyaa iroka, ontzimatyyii pinkimisanta-jiitawaki maaroni.” †

* 4:8 kapichiini okithokitanaki = okaratzi 30 okithoki; oshiki piyokiniinta-naintsiri = okaratzi 60 okithoki; oshiki-pirota-naintsiri okitho = okaratzi 100 okithoki † 4:9 okowa-pirotatyaa = tzimatsiri iyimpita

10 Tima jaitijiitaji maaroni atziri, ari isaikaki Jesús it-sipayitakari ikaratzi oyaayita-piinta-kiriri, aajatzi 12 iy-omitaani. Ari isampita-nakiri Jesús ikaratzi itsipatakari, ikantziri: “¿Tsikama okanta-kotaka okaratzi pisiyakaa-wintakiri inkaaranki?” 11 Yakanakiri Jesús, ikantziri: “Isinitai-takimiro awiroka piyota-kotairo tsika okanta-kota ipinkathari-wintantai Pawa. Iriima pasini-payi, airo nokaman-tzitari irirori, apatziro nosiyakaa-winta-yitiniri, 12 ari onkanyaa

Airo iñaantaro ikimayi-witari.

Onkanta-witakyaa inkimisanti, airo ikimathatziro,

Ari onkanyaa airo ipiya-siritantaja, tima airo ipyaakoi-tairi irirori.” 13 Aikiro isampita-tziiri Jesús ikaratzi itsipatakari, ikantziri: “¿Tima piyotawakiro nosiyakaa-wintakiri? Aririka nosiyakaa-winta-kimiro pasini, ¿tsikatyaa pinkanyaa piyotantyaarori? 14 Tima yoka atziri ookaikita-kirori iwankiri, iriira siyakaa-wintacha kamantantzirori iñaani Pawa. 15 Tzimatsi kimawitarori ñaantsi, ipokapaaki Kamaari, imaisanta-kaapaakiri. Iriiyitakira osiyakaa-wintziri ookaikita-painchari awotsiki. † 16 Tzimatsi kimawitarori ñaantsi, ikimisantawita sintsiini. Isiyako-witakaro ookaikita-painchari omapi-poro-kitzi, oshooka-witanaka sintsiini. 17 Ti iyotako-pirota-tyiuro ñaantsi, ti inkisa-sityaaro ikimaatsi-winta-nakaro ikimisantzi, iwashaanta-nakiro. Isiyakaro pankirintsi sampisitain-tsiri kaari tzima-pirota-tsini oparitha. 18 Tzimatsi pasini kimawitarori ñaantsi, osiyakaa-wintakiri ookaikita-painchari kitoochii-masiki. 19 Okantakaan-tziro ayimatziro ontzimi-motairi osaawi-sato, ikinkisiryyaa-kotaro yashaarantyyaa, iro ikowa-pirotaki ontzimi-motairi maaroni. Anaanakiro ñaantsi ikimawita-wakari, isiyakaro pankirintsi kaari kithota-tsini. 20 Tzimatsi kimawakirori ñaantsi, osiyakaa-wintakiri ookaikita-painchari okamiitha-pathatzi kipatsi. Ikimisantanjaji, isiya-kotakaro aparoni shookapain-tsiri, tzimanain-tsiri iipiyokiini okithokitanaki, pasini oshiki piyokiniinta-naintsiri, pasini oshiki-pirota-naintsiri okitho.”

Onkoñaata-koyitaji manakowitain-chari

(Lc. 8.16-18)

21 Ipoña ikantaki aajatzi: “Aninti-rika ootyaari ootam-into, ¿arima antata-kotakiri? ¿Awakotzirima otapinaki?”

† 4:15 Kamaari = Mishatantaniri

Tira. Awakotziri jinoki. ²² Ari onkanyaa onkoñaata-kotan-tajyaari aajatzi manakoyi-witain-chari, oiñaarontairo kaari ikimatha-witaitya pairani. ²³ Okowa-pirotatyaa iroka, ontz-imatyyi pinkimisanta-jiiitawaki maaroni.” ²⁴ Ikantanakiri aajatzi: “Paamaiyaaro okaratzi pikimakiri. Tzimatsirika pantzi-motantani, imapiroi-taimi apaata awiroka. § ²⁵ Ikaratzi otzimi-motakiri, ari ontzimimo-pirotairi oshiki. Iriima kaari otzimi-motzi, imapiroi-tajiri yaapithai-tairi okaratzi tzimimo-witariri.” *

Isiyakaa-wintziro Jesús oshooki pankirintsi

²⁶ Ipoña ikantanaki aajatzi Jesús: “Tzimatsira okimitari ipinkathari-wintantai Pawa. Okimita-tyaari aparoni atziri pankitzirori pankirintsi, ²⁷ imayi tsitiniri, ipoña isaakita-manaji. Titzimaita iyotiro tsika okanta oshookantanakari iwankiri. ²⁸ Apaniro oshooka-waitzi, itanakyaaro ositowanaki yanini osi, impoña opairyanaki, tzimanaki oshiki okithoki. ²⁹ Aririka osampataki, monkara-paitipaaka yawiikitan-taityaarori.”

Isiyakaa-wintai-tziro okitho inchato yaninikita-tsiri
(Mt. 13.31-32; Lc. 13.18-19)

³⁰ Ikantanaki aajatzi Jesús: “¿Paitama osiyari aajatzi ipinkathari-wintantai Pawa? ¿Paitama nosiyakaa-wintimiro? ³¹ Osiyatyaaro aririka ampankitiro yaninikita-tsiri okithoki. Okantawita yanini onawita, † ³² aririka ampankitakiro, oshookanaki, anaanakiro pasini pankirintsi, antaro onkanta-yityaa ochiwo, ari imawosi-yityaari tsimiri otsimanka-tapi-sitaki.”

¿Paitama isiyakaa-wintan-tarori Jesús ikinkitha-yitziri?
(Mt. 13.34-35)

³³ Ari ikanta-piintatyaa Jesús isiyakaa-winta-yitziniri atziri okaratzi iyomitaa-yitziriri. Kapichiini-rika inkimathayitiro atziri-payi, kapichiini iyomitaa-yitiri. Oshikirika inkimathayitiro atziri-payi, oshikira iyomitaa-yitiri. ³⁴ Tikatsi aparoni okaratzi ikamantantziri kaari isiyakaa-wintzi. Iriima iyomitaani-payi, ikimathata-kaakiri okaratzi iyomitaa-yitakiriri.

§ 4:24 Okaratzi kinkithata-kota-chari aka, iroka okanta-kota: Kapichiini-rika pinkimisanta-wakiro nokanta-kimiri, kapichiini piyotajiro. Irooma pinkimisanta-pirotawaki-rika, oshiki piyotawakiri, aikiro noyotakaa-pirota-nakitziimiro.

* 4:25 Iroka siyakaa-winta-chari okaratzi ikinkithata-koitziri aka: Ikaratzi yotawakironi noyomitaa-kiriri, aikiro noyotakaa-pirota-nakityiiri. Iriima kaari kimisanta-wakironi noyomitaa-witakariri, imapirotajyaa airo iyotajiro. † 4:31 yaninikita-tsiri okithoki = mostaza

*Imairintziro Jesús tampyaa**(Mt. 8.23-27; Lc. 8.22-25)*

³⁵ Okanta otsitiniityaanaki, ikantanajiri iyomitaani: "Thami amontyaa*ji* intatzikiron*ta*." ³⁶ Tima jaitijiitaji maaroni piyotzi-winta-kariri. Ari isaikaki irirori pitotsiki, montyaa-kota-jiitajaani. Tzimatsi oyaatana-kiriri ikinako-yitanaki pasiniki pitotsi. ³⁷ Ari omapoka-paakari antaroiti tampyaa, antaro osinkyaatanaki, otitaata-paaka nijaa pitotsiki. ³⁸ Iro kantacha Jesús, maatsi irirori opataki pitotsi, itzii-totaka. Ari ijatasii-tanakiri iwakiryii-tapaakiri, ikantai-tziri: "¡Yomitaanari! ¡Antsitsiya-kotatyii! ¿Tikatsima ompaitzi-motyaaami?" ³⁹ Piriintanaka Jesús, iñaanata-nakiro tampyaa, ikantziro: "¡Aritapaaki pitampyaataki!" Ikantzi-tanakaro inkaari aajatzi: "¡Pimairyaa*ti*!" Awisanaki tampyaa, mairyaaatanaji inkaari. ⁴⁰ Ikantziri iyomitaani: "¿Paitama pitharowan-tanakari? ¿Tikirama pawintaa-pirotiyana?" ⁴¹ Oshiki impinkathata-nakiri, ikamanta-wakaa-jiitanaka itharowan-kakiini: "¿Ipaitatyaakama yoka imairintan-tarori tampyaa, imairintziro aajatzi inkaari?"

5*Gadara-satzi yaakiri piyari**(Mt. 8.28-34; Lc. 8.26-39)*

¹ Ariijiitaka intatzikiron*ta* inkaari, aatakota-paaki nampit-siki ipaitai-tziri Gadara. * ² Iro yaata-kota-paaki-tziini, isiya-sita-wakari yaakiri piyari ipoñaakaro kitataariki, ³ ari isaikawaitziri irirori. Ti yaawyiitiri yoosiwitai-tantari asirotha. ⁴ Itzimpishiro yoosiwitai-tantari iitziki aajatzi irakoki. Tikatsira iitsinampairini. ⁵ Yasi iwiro maaroni kitaitiri aajatzi tsitiniri, ikinayitzi otzisiki, kitataariki, ikaimawaitzi, itotakaa-yitaro mapishita-payi. ⁶ Ikanta iñaawakirira ipokaki Jesús, isiya-sita-wakari, ityiirowa-sita-paakari. ⁷ Ikaimapaaki sintsiini, ikantzi: "¡Jesús! ¡Itomi Pawapirorí! ¿Tsikama pinkantinaka? ¡Ti noninti piwasinonkaina!" ⁸ Tima inkisathata-paaki-tziiri Jesús, ikantapaakiri: "¡Pijati piyari!" ⁹ Ikanta isampita-nakiri, ikantziri: "¿Tsikama pipaitaka?" Ari yakanaki piyari, ikantzi: "Nopaita 'Oshikyaantzi,' tima oshiki nokarajitzi." ¹⁰ Aikiro isintsiwinta-nakityaari piyari, ikantziri: "Ti noninti piityaankina pasiniki nampitsi." ¹¹ Ari ipiyotaka tyonkaarikiini oshiki chanchoko isimoka-jiitzi. ¹² Ikantajiitzi piyari: "Pimityaankina anta chanchoki." ¹³ Ikantzi Jesús: "Pimatiro." Jatanaki piyari-payi chanchoki, yaakapaakiri,

* 5:1 Gadara = Gerasa

irootaki isiyanta-nakari impiritaki, mitaajiita-paaka maaroni inkaariki, apirotaka ipiinkaki. Aamaaka ikarawita 2000 chancho.

¹⁴ Ari isiyajiitanaka aamaako-wintariri chancho-payi, ikamantanta-paaki nampitsiki, ikamantakiri aajatzi maaroni saikayita-tsiri iwaniki. Pokajiitanaki yaminiro awisaintsiri. ¹⁵ Ipoka-sita-paakiri Jesús. Iñaapaa-tziiri yaawitari oshikyaantzi piyari. Isaikaki, kamiitha ikantanaja, ikithaataja. Itharowa-jiitanaki. ¹⁶ Ikaratzi ñaakiriri inkaaranki ikamanta-wakiri okaratzi awishi-mota-kiriri yaawitari piyari aajatzi chancho-payi.” ¹⁷ Ikantai-tanakiri Jesús: “Ti noninti pisaiki nonampiki, pamini tsika pinkini.” ¹⁸ Ipoñaa ititanaja Jesús pitotsiki, isintsiwinta-witawaari yisita-kota-kaajiri, ikantawita-waari: “Nonintzi noyaatanakimi.” ¹⁹ Yakanaki Jesús, ikantzi: “Airo piyaatana, pijatai pishininkaki. Pinkanta-pajiri: ‘Iwawisaa-kotaana Pawa, inisironkataana Pinkathari.’ ” ²⁰ Ari ikan-takiro yoka yisita-kota-kaitairi, jataji inampiki paitachari Apipakowini, ikamanta-pajiri maaroni atziri, ikantapajiri: “Yisita-kota-kaajana Jesús.” Yamina-winthai-tanakiri ikimaitziri ikantayita-pajiri.

*Irisinto Jairo aajatzi kooya antzita-kiriri iithaari Jesús
(Mt. 9.18-26; Lc. 8.40-56)*

²¹ Ikanta ipiyaja Jesús ipoñaaJARO intatzikiro. Ipiyotzi-winta-waari oshiki atziri inkaari-thapyaaki. ²² Ari yariita-paaka jiwatatsiri karapapankoki ipaita Jairo. Iñaapaakiri Jesús, ityiirowa-sita-paakari, ²³ ikantapaakiri: “Onkamatyii nosinto. Nonintzi pijati pantanta-jyaaro kapichiini pako, isita-kota-jiita.” ²⁴ Ikanta ijatanaki Jesús, iro kantacha iyaakanakiri oshiki atziri, yanawyii-mata-nakiri.

²⁵ Okanta aaroni kooya sokaawaita-chari, tzimkotaki 12 osarintsi omantsiya-waitaki, ²⁶ oshiki yaawintawitai-takaro, apirotakiro tzimimo-witarori opinawinta. Aminaasi-waitaka, aikiro omapirotatyaa omantsiyatzi. ²⁷ Okimaki iroori ikinkithata-koitziri Jesús. Okinasita-nakiri itaapiiki, antzita-paakiri kapichiini iithaari. ²⁸ Okanta-siritzi: “Aririka nontzinki-takiri kapichiini iithaari, aritaki nisita-kotai.” ²⁹ Apatha-kiro isitanaki osokaawaiwita. Okimawakiro owathaki iroori ti onkatsi-waitanaji. ³⁰ Tima yotaki Jesús tzimatsi isita-kotakaasitakari isintsinka, ipithoka-sita-nakaro, isampita-nakiri ikaratzi oyaatakiriri, ikantziri: “¿Paitama antzita-kinarori noithaari?” ³¹ Yakanakiri iyomitaani, ikantzi: “¿Tima piñaajiri yanawyii-matakimi atziri? Aikiro pikantatzii:

‘¿Paita antzita-kinarori?’ ” ³² Aikiro yamina-minatanakitzi Jesús, iñiiri antzita-kiriri iithaari. ³³ Okanta iroka kooya opinkathata-nakiri Jesús, piyonkawaitanaka. Tima oyotzi irootaki isita-kota-kaaji. Ojata-sita-nakiri, otyirowa-sita-paakari, okamanta-kota-paaka. ³⁴ Ikantanakiro irirori: “Kooyá, irootaki isita-kota-kaajimiri pawintaajana. Kantatsi pijatai, kimosiri pinkanta-najyaa, aritaki isita-kotaimi.”

³⁵ Tikira-mintha inthonkiro Jesús iñaanatziro kooya, ariitapaaka poñainchari iwankoki jiwari, ikantapaakiri: “Kamaki pisinto. ¿Aritaki piñaasirinkakiri yomitaantaniri?” ³⁶ Ikanta ikimawaki Jesús ikantai-tapaakiri, ikantanakiri jiwatakaan-tziri karapapankoki, ikantziri: “Airo pitharowa-siwaita. Pawintyaana.” ³⁷ Tikatsi isiniti iyaatanakiri. Intaini yaanakiri Pedro, Jacobo, Juan. Iritaki Juan iririntzi Jacobo. ³⁸ Ikanta ijataki, ariitaka iwankoki jiwari. Iñaapaa-tziiri yakiwaa-masitaka atziri-payi, sintsiini yiraa-kota-jiitakaro. ³⁹ Kyaapaaki Jesús, ikantapaakiri: “¿Paitama piraanta-jiitari? Ti onkami iintsi, omakoryaatzi.” ⁴⁰ Thainka-siri iwawitai-takari Jesús. Imisitowa-paakiri maaroni. Intaini isaikanaki asitarori aajatzi iyomitaani-payi. Ikyaa-sita-nakiro inaryiitakiro iintsi. ⁴¹ Yairika-wakota-paakiro, iñaanata-paakiro, ikantziro: “¡Talita cumi!” (Akantziri aroka: “Iintsi, pimpiiriinti.”) ⁴² Piriintanaja intsika, aniitanaji. Tima tzimaki 12 osarintsiti, irootaki aniiwaitan-tanaari. Tima okiryaantzi ikantajiitanaka ikaratzi ñaakirori. ⁴³ Ikantzi Jesús: “Pimpiproota owariti.” Ipoña ikantanakiri aajatzi: “Tira noninti pinkaman-tayitiri atziri-payi.”

6

Ipiyaja Jesús Kasiyakaawiniki

(Mt. 13.53-58; Lc. 4.16-30)

¹ Ikanta ipiyaja Jesús inampiki, ari iyaatajiri iyomitaani. ² Okanta aparoni kitaitiri imakoryaan-taitari, iyomitaantaki Jesús karapapankoki. Okiryaantzi ikanta ikaratzi kimiriri, ikantajiitzi: “¿Paitama matakaa-kiriri yoka iyotanitantari, itasonka-wintantaki aajatzi? ³ ¿Kaarima itomi oshironkirori incha-kota? ¿Tima iriitaki otomi María? Oñiiri Jacobo, José, Judas aajatzi Simón, iriitaki iririntzi-payi. ¿Kaarima atsipatariri iritsiro-payi aka?” Oshiki ithainkimawaitai-takiri. * ⁴ Irootaki ikantan-tanakari Jesús: “Asi owiro ti impinkathataitiri Kamantan-tzinkari inampiki isaikayitzira ishininka, aajatzi iwankoki irirori. Irooma pasiniki nampitsi, aritaki impinkathatai-takiri.” ⁵ Ari

* 6:3 Jacobo = Santiago.

okanta kaari okantan-tanaja Jesús iñaakantiro isintsinka anta. Apatziro yisita-kotakai aparoni-payi mantsiyari, yantanta-nakari kapichiini irako. ⁶ Tima okiryaaantzi iwakiri Jesús ikaratzzi kisosiri-waita-tsiri, kaari nintatsini inkimisan-tiri. Irootaki ikinanta-nakari iyomitaan-tayitzi pasiniki nampitsi okaratzzi tzimayita-tsiri anta.

Ityaantai-tziri 12 oyomitaari

(Mt. 10.5-15; Lc. 9.1-6)

⁷ Ipoñaa yapatotakiri Jesús 12 iyomitaani. Ipajiinkaakiri isintsinka. Imatanakiro irirori yisita-kota-kaayitzi ikyaantasiritari piyari. Ityaantakiri, intsipata-wakai-yitanakyaa inkarati apiti. ⁸ Ikantawakiri: “Airo paanaki tsika ompaityaa, airo paanaki piwariti, pitharati, aajatzi piiriikiiti, intaini paanaki pikotziikiri. ⁹ Airo paanaki aajatzi pasini pithaari. Apatziro pinkyaan-tanakyaa pisaantari piitziiki.” ¹⁰ Ikantzi-tawakari aajatzi: “Aririka pariitakyaa aparoni pankotsi, ari pimaapaaki, irojatzzi pawisan-takyaari pasiniki nampitsi. ¹¹ Airorika yaakamiithai-tzimi, airorika ikimisantai-tzimi, pawisa-pithatiri. Pitikanajiro pipatsikiitzi, irootaki iyotantai-tyaari ti inkimisantiri Pawa. Iriitaki imapiroiti apaata aririka yaminakoi-tajiri maa-roni yantayitakiri. Aritaki anaajiro apaata ikantai-takiri Paamaarini-satzi aajatzi Katsimaarini-satzi. Omapiro.”
† ¹² Ikanta ijajiitaki iyomitaani Jesús ikamanta-yitakiri atziri iwashaantajiro ikaaripiro-siri-waitzi. ¹³ Yisita-kota-kaayitaki ikyaantasiritari piyari, ari ikimitaakiri oshiki mantsiyari itziritan-takari yiinkantsi.

Ikamantakari Juan kiwaatantaniri

(Mt. 14.1-12; Lc. 9.7-9)

¹⁴ Ikanta pinkathari Herodes ikima-kotakiri Jesús okaratzzi yantayitzi. Tima ikantaitaki: “Yoka Jesús iriitaki Juan Kiwaatantaniri. Iriitaki añaaajatsi, irootaki otzimantari itasorinka.” ¹⁵ Pasini kantayita-tsiri: “Elías inatzii.” Ikantaitzi aajatzi: “Aamaa iriitaki osiyariri Kamantan-tzinkari tzimita-chari pairani.” ¹⁶ Ikanta ikimaki Herodes ikantai-takiri, ikantanaki irirori: “Iriitaki añaaajatsi Juan nowisa-kaantakiri.” ¹⁷ Tima iriitaki Herodes aakaantzi-takariri chapinki-paiti Juan, yoosita-kaantakiri, iminkyaa-kaantakiri, okantakaan-tziro Herodías iinanta-witari Felipe, iririntzi irirori. Irootaki iinantaari Herodes. ¹⁸ Tima iyomitaa-wita-tyaari pairani Juan yoka Herodes, ikantawitari: “Ti onkamiithati payitiri iina pirintzi.”

† **6:11** Tzimayitatsi sankinarintsii tsika ti iñiitiro owiraantarori iroka ñaantsi aka. onasiyita ñaantsi-payi

¹⁹ Irootaki opoñaantari okisaniintziri Herodías, onintawitaka owamaakaan-tirimi. ²⁰ Ari okanta yasita-kota-kaantan-tariri Herodes. Iro kantacha Herodes antaroiti ipinkathatakiri Juan, iyotzi kamiithasiriri inatzi, itasorintsita-kaani Pawa. Ti ininti iwakaantiri. Tima okaratzi iyomitaa-witariri, okompitzimo-siritakari Herodes. Ari iyosiryaawinta-witaro ikimisantziri. ²¹ Okanta aparoni kitaitiri, yoimosirinka-witaro Herodes itziman-takari pairani. Ipokajiitaki inampiri-payi, ijiwari owayiriiti, aajatzi ikaratzi jwayita-tsiri Tapowiniki. Owajiitaka. ²² Ari okyaapaaki osinto Herodías iwajiitara, amashaita-paaki, ookimotakari kamiitha Herodes amashaitani, ari ikimiyyitakari ikaratzi itsipatakari iwajiita. Ikantanakiro Herodes: "Ari nompakimi opaita-rika pinkamitinari. ²³ Airo namatawizimi, iyotzi Pawa iriipiro nokantzi. Iroorika pinintimi okaratzi nopinkathari-wintziri, aritakimi nompakimi kashitani." ²⁴ Ojata-sita-nakiro iniro, okantapaakiro: "¿Paitama nokamitiriri?" Okantanaki iniro: "Pikamitiri iito Juan Kiwaatantaniri." ²⁵ Piyapaaka mainaro, okantapaakiri: "Nonintzi pimpinaro iito Juan, piwakinaro matzitaki." ²⁶ Antaro iwasiritanaka pinkathari. Iro kantacha, tima maaroni ikimaitakiri inkaaranki ikan-takirori mainaro, tikatsi inkinakaa-najiro, ontzimatyii inpiro okowa-kota-kiriri. ²⁷ Ityaankaki owayiri yamakiniri iito Juan. Jatanaki owayiri tsika yasitakoi-takiri Juan, iwisa-paakiri, ²⁸ yamakotakiro iito matzitaki. Ipaitakiro mainaro, aanakiniro iniro. ²⁹ Ikanta ikimajiitaki iyomitaani Juan. Pokajiitaki, ikitatajiri.

Iwakaari Jesús 5000 sirampari

(Mt. 14.13-21; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

³⁰ Tima ariijiitajani ityaankani, apatotapaja maaroni tsika isaiki Jesús, ikamanta-pajiri okaratzi yantayitakiri, okaratzi iyomitaan-takiri. ³¹ Aikiro ipoka-minthatatzii atziri, piyayitacha pasini. Ti onkanti ijata-painti kapichiini Jesús iwajyaa. Irootaki ikantan-tanakariri Jesús iyomitaani: "Thami ajati otzisi-masiki, amakoryaa-wakiita kapichiini." ³² Otijiitanaka pitotsiki, jaitijiitaki. ³³ Iro kantacha, oshiki amina-kota-wakiriri ijatanaki, iyotawakiri iriitaki. Siyajiitanaka ikinajiitaki awotsiki, ipoñaanakaro nampitsiki-payi. Iriitaki itajiitakaro yariitaka, apatojiitapaaka. ³⁴ Ikanta yariita-paaka Jesús, iñaapaa-tziiri ipiyojiitaka. Itakosirya-paakari. Tima inkimita-tyaari ipiraitari airorika itzimi aamaako-wintyaarini. Iyomitaa-yitapajiri aajatzi. † ³⁵ Aritaki tsitiniityaanaki, ipokapaaki iyomitaani,

ikantziri: “¡Yomitaanarí! Asaikatziira otzisi-masiki, aritaki tsitiniityaaki. ³⁶ Pinkaratiro piyomitaantzi, ijatajiita atziri-payi nampitsiki yamananti iyaari, ijayiti aajatzi yaminamini owaritintsi owaantsiki-payi.” ³⁷ Yakanaki Jesús, ikantanakiri: “Pimpiri awiroka iyaari.” Ikantzi: “¿Pinintatziima nojati namanantaiti nowakai-yaariri? Ontzima-tziira antawaitimi inkarati 6 kasiri aantyaari oshiki kiriiki amanantan-tyaari owaritintsi, awakaan-tyaariri maaroni.” § ³⁸ Ikantzi Jesús: “¿Tsika okaratzika owaritintsi yamarontakari atziri-payi? Pijati paminaitiro.” Ikanta yaminaitziro, ikantziri: “Tzimatsi ikaratzi apiti sima aajatzi okaratzi 5 yatantari.” * ³⁹ Ikantzi Jesús: “Pimisaikiri maaroni atziri onatsiryaa-masitaki katarosi, pinasiyityaari pimisaika-yitiri.” ⁴⁰ Ari imatakiri. Tzimatsi nasiyitain-chari isaikayitaki aamaaka ikaratzi 100 atziri, imataka aajatzi pasini aamaaka ikaratzi 50 atziri. Ari ikantayita-kiriri, imisaikakiri maaroni. ⁴¹ Ipoñaa yaakiri Jesús yoka sima aajatzi yatantari, aminanaki inkitiki, ipaasoonki-wintakiro. Ipitoryaakiro yatantari, ipayitakiri iyomitaani, iwawisakiniri irirori atziri-payi. Ari ikimitaa-kiriri aajatzi apiti sima, yantitaakari maaroni. ⁴² Tima maaroni iwajiitaka, kimaniinta-jiitaka. ⁴³ Iyoyaajiro okaratzi tzimaraantanaintsiri, itiyitajiri sima aajatzi yatantari okaratzi 12 kantziri jaikitaa-chari. ⁴⁴ Aamaaka ikaratzi 5000 sirampari owainchari.

Yaniitantaro Jesús inkaari
(Mt. 14.22-27; Jn. 6.15-21)

⁴⁵ Ipoñaa ikantanajiri Jesús iyomitaani: “Pitajyaaro pimontyaaji intatzikiro nampitsiki Simapankoniki.” Iwithayita-waari ikaratzi piyowinta-kariri, ikantawajiri: “Kantatsi pijayitaji iroñaaka.” ⁴⁶ Ikanta ijajiitaji maaroni atziri, tonkaanaki Jesús otzisiki yamani. ⁴⁷ Aritaki tsitinitanaki, owiraa-kota-jiitaja iyomitaani niyankyaaki inkaari imontyaa-kota-jiita. Apaniro isaikaki Jesús otzisiki, ⁴⁸ yamina-kotakiri iyomitaani, sintsiini ikomajiitzi oipiya-piyata-kotakiri tampyaa. Okanta okitaititzi-mataki, ipokasitajiri Jesús iyomitaani-payi yaniitan-taaro inkaari, ikinasita-pajiri itaapiiki, iro yawisan-tanakyaaririmi iyomitaani-payi. ⁴⁹ Iñaawajiri irirori, isiyakaantzi siritsi inatzi, kaimajiitanaki, ⁵⁰ tima maaroni otsinka-siryaa-nakiri iñaawajirira. Iro kantacha, iñaanata-pajiri Jesús irirori, ikantapajiri: “Naaka pokaatsi, tonta-siri pinkantyyaa airo

pitharowan-tawaitana.”⁵¹ Titapaja pitotsiki, awisainkatanaki tampyaa. Okiryaaantzi ikantajiitanaka iyomitaani.⁵² Tima tikiraata inkimathatiro ishikyaan-takarori Jesús owaritintsi, okantakaan-tziro ikiso-siri-waijiitzi.

Yisita-kota-kaantzi Jesús Piyompishaariki
(Mt. 14.34-36)

⁵³ Ariijiitaka intatzikiro, osaiki nampitsi ipaitai-tziri Piyompishaariki, yoosita-paakiro pitotsi oparaitiki.⁵⁴ Iro yayijiita-paakitzi pitotsiki, iyoitawakiri Jesús.⁵⁵ Ikamanta-wakaanaka maaroni nampitarori anta, yamakoi-tapaakiri mantsiyari inaryaa-mintoki. Tsikarika isaiki Jesús, ari yamakoi-tziniriri.⁵⁶ Omataka ikinayitaki kiripiriki nampitsi, otzinkamiki nampitsi, aajatzi owaantsiki, iwakoitziniri mantsiyari-payi awotsiki tsika iyomparita-piintaita, ikantai-tziri: “Pisinitiri mantsiyari-payi yantawakiro kapichiini opatzi-kaaki pithaari.” Tima inkarati antzita-kiriri iithaari Jesús, isitako-yitaji.

7

Kaaripiro-siritziriri atziri
(Mt. 15.1-20)

¹ Ipoña ipokajiitaki Nasitantaniri itsipatakari Yomitaantaniri-payi, ipoñaayitaka Aapatyaawiniki. Yapatojiita-paaka tsika isaikakira Jesús.² Tima iñaapaa-kitziiri iyomitaani ti yantiro yamita-piintaitari ikiwaakota aririka iwajiityaa. Ikisi-mata-paakiri.³ Tima okaratzi yantapiintziri Nasitantaniri-payi aajatzi pasini Judá-iti, airorika ikiwaakota, airo iwaja. Irootaki yamita-piintakariki pairani iwaisatzitini, aririka ininti iyaa, ontzimatyii inkiwaa-kotawakyyaa.⁴ Aririka yariitajyaa yamananta-waitzi, tikira iwapajyaata, inkiwaako-pirota-pajyaa. Tira aparoni onkantyya yamiyitari, ikiwayitzi taro aajatzi iriraa-minto, iyowitziti, iyotsi-minto, imaaminto, maaroni.⁵ Irootaki isampitan-takariki Jesús, ikantziri: “¿Paitama ipyaakotan-takarori piyomitaani iyomitaa-yitairi pairani awaisatzitini? Noñaapaakiri iwajiita, ti inkiwaa-kotyaa.”⁶ Yakanaki Jesús, ikantzi: “Tima owapyimotan-taniri pinajiitzi. Awiroka ikinkithata-kotaki pairani Isaias, ikantaki isankinariki:

Ipinkatha-waanti-tasitana atziri-payi,
Titzimaita isirityaana kamiitha.

⁷ Aminaa-sita ityiirowayita ipinkathatana,
Iyomitaanta-sitakaro yamiyitari irirori.

⁸ Pipyaakotakaro awiroka Ikantakaantani Pawa, pantasi-yitakaro yamiyitari atziri-payi. Pikiwayitziro piyowitziti, piraaminto. Oshiki okaratzi pantasi-yitakari.” *

⁹ Ikantanakiri aajatzi: “Iro panta-pirotaki yamiyitari awaisatzitini, pithain-kawaitakiro Ikantakaantani Pawa.

¹⁰ Iroka ikantaki pairani Moisés isankinariki:

Pimpinkathatairi piri aajatzi piniro.

Ikantaki aajatzi:

Inkarati mishatirini iriri aajatzi iriniro, ontzimatyii iwamaitiri.

¹¹ Iro kantacha, pikanta-piinta-jiitzi awiroka: ‘Kamiihatatsi ankantiri asitairi: “¡Apaá! Nasitakaakari Pawa maaroni noiriikiti, airo okanta nonisironkatyaami.” ’ † ¹² Ari pikan-takari awiroka, okaratzi piyomitairi pishininka iro kantakaariri kaari inisironka-yitan-taariri asitariri. ¹³ Intaini pantasi-yitakaro yamitaitari pairani, irootaki pampinaasita-kaanta-karori iñaani Pawa. Ari pikanta-piintatyaa pantayitziro kimitakarori iroka.”

¹⁴ Yapiitakiro ikaimajiri Jesús maaroni piyowintakariri, ikantziri: “Pikimajiitina, pinkima-thatan-tyaanari maaroni. ¹⁵ Tima okaratzi iwaitari, ti akaaripiro-siritanti. Irooma okaratzi añaawai-yitziri, amisitowayitziri inthomponta, irootakira owaaripirosiritantatsiri.

¹⁶ Okowa-pirotatyaa iroka, ontzimatyii pinkimisanta-jiitawaki.” ¹⁷ Ikanta ijajiitaji atziri, kyaapaji Jesús pankotsiki. Ari isampitakiri iyomitaani, ikantziri: “Paitama pisiyakaa-wintakiri?” ¹⁸ Yakanaki Jesús, ikantzi: “¿Pimatzi-takama awiroka-payi ti ontzimi-motimi piyotani? ¿Tima piyoti awiroka ti okaaripiro-siritanti okaratzi iwaitari?

¹⁹ Tikatsira onkantiro asiri, intaini okiniro ashiitoki, irojatzi ositowan-tanajyaari.” Iro iyomitaan-takiri Jesús, tima ti onkaaripiroti okaratzi iwaitari. ²⁰ Ipoña ikantanaki aajatzi: “Irooma aririka ankinkithasirityaa antakairi pasini atziri kaari-pirori, irootakira owaaripirosiritantatsiri.

²¹ Tima inthomponta asiriki akinkisiryaa-koyitaro kaari-pirori, kaari kinataantsi, mayimpitaantsi, owan-taantsi. ‡ ²² kositaantsi, masithataantsi, kaari-piro-siritaantsi, amatawitaantsi, mayimpi-ryaantsi, samakoniintaantsi, kisimataantsi, tharowintaantsi, masontzi-siritaantsi.

²³ Tima okaratzi ikinkisiryaa-piintakari atziri kaari-pirori onatzi, irootaki iñaantarori owaaripiro-siri-waitziri. Tima inthomponta isiriki opoñaayitaka iroka-payi.”

* **7:8** Tzimayitatsi sankinarintsi tsika ti iñiitiro owiraantarori iroka ñaantsi aka: onasiyita ñaantsi-payi † **7:11** asitakaa-kariri Pawa = Corbán ‡ **7:21** Iroka ñaantsi “kositaantsi” añaayitziro aka Sankinarintsi 7.22, irooma pasini-payi anta 7.21: onasiyita ñaantsi-payi

Awintaanka Owintini-sato
(Mt. 15.21-28)

²⁴ Ikanta yawisanaki Jesús, jataki Mapiniki aajatzi Simaaki. Ari isaikapaaki aparoniki pankotsi, ti inintawityaa inkimakoi-tirimi. Titzimaita onkanti imanakotyaa. ²⁵ Tima tzimatsi anta aparoni kooya, ikyaantasiritari piyari osinto. Okima-kota-wakiri iroori Jesús, ojata-sitanakiri, otyirowa-sita-paakari. ²⁶ Kaari Judá-iti iroka kooya, Owintini-sato onatzii. Okantapaakiri: "Pinkatharí, pisita-kota-kaajinaro nosinto, ikyaantasiritatyaaro piyari." § ²⁷ Ikantanakiro irirori: "Tira aapithatiri iwariti intsiti ampiri otsitzi iyaaro, apaniro iwaro irirori irojatzi inkimatziitan-takyaari." * ²⁸ Ipoñaa akanaki kooya, okantziri: "Omapiro pikantaki Pinkatharí. Iro kantacha, iwapiintaro otsitzi okaratzi yookaraan-tayitziri iinchaaniki." ²⁹ Ikantzi Jesús: "Ari okanta, omapiro pikanakiri. Kantatsi pijatai, ari piñaapajiro pisinto, isita-kotaji iroori." ³⁰ Okanta ojataji kooya owankoki, oñaapajiro osinto onaryaaka omaamintoki, isita-kotaji.

Yisita-kota-kaajiri Jesús atsikimpityari

³¹ Ipoñaa iwaanaja Jesús isaikawita-paaka Mapiniki ikinanajiro Simaaki, irojatzi yariitan-taari Tapowiniki. Irootaki kipatsi ipaitai-tziri anta Apipakowini. ³² Ari yamaita-kiniriri atsikimpityari, kisowaantiri ikanta aajatzi. Ikantai-tapaakiri: "Jesús, pantanta-wakyaari kapichiini pako." ³³ Ipoñaa yaanakiri Jesús intyaatsikaini, isaantan-takari irakoi-mpiki iyimpitaki, itziritan-takari ichoori ininiki. ³⁴ Aminanaki inkitiki, isintsitanaki iwiniinkatanaka, ikantziri: "¡Efata!" (Akantziri añaaniki aroka: "asitaryaa-jyaa.") ³⁵ Apatha-kiro asitaryaanaka iyimpita, ti inkiso-waantitanaji aajatzi, kantanaji iñaawaitzi. ³⁶ Ikantawitakari Jesús ikarajiiitzi atziri-payi: "Airo pikamanta-kotana." Iro kantacha ipiyathatakari, ikamanta-nakiri maaroni atziri. ³⁷ Tima okiryaantzi ikantawintai-tanakari Jesús, ikantaitzi: "¿Paitama okamiithatantari yantziri yoka? Ikimakaajiri atsikimpityawitachari, iñaawaita-kaajiri aajatzi kisowaantiri."

§ 7:26 kaari Judá-iti = griego * 7:27 Iro yamijiitari pairani Judá-iti isiyakaa-wintantzi. Iriitaki otsitzi siyaarinimi kaari Judá-iti. Irootaki imatakiri pairani Jesús, tima isiyakaa-wintakiro kooya irootaki siyaarinimi otsitzi, tima kaari ishininka. Iriima ishininka-payi Judá-iti, iriitaki siyaarinimi iintsi.

8

Iwakaari Jesús 4000 sirampari
(Mt. 15.32-39)

¹ Ikanta yapatojiita oshiki atziri, thonkapaaka iwar-iti. Ikaimakiri Jesús iyomitaani ikantziri: ² “Oshiki nonisironkatakari atziri-payi, tima okaratzi mawa kitaitiri isaikajiitaki ikimisantana, tikatsi iwajyaa. ³ Aririka notyaan-tajiri, ari aakiri itashi awotsiki, tima tzimayitatsi poñaachari intaina.” ⁴ Yakanaki iyomitaani, ikantziri: “¿Tsikama ayika awakaiyaariri aka otzisi-masiki?” * ⁵ Ari isampitziri Jesús iyomitaani, ikantziri: “¿Tsikama okaratzi yatantaitari tzimatsiri?” Ikantzi iyomitaani: “Tzimatsi okaratzi 7.” ⁶ Ipoña ikantakiri ikaratzi piyotain-chari isaikajiiti osaawiki. Yaakiro ⁷ yatantaitari, ipaasoonki-wintakiro. Ipitoryaa-yitakiro, ipayitakiri iyomitaani, ipayitakiri irirori ikaratzi piyotain-chari atziri. ⁷ Tzimitacha tsika-rika ikaratzi simaa-niki. Ipaasoonki-wintakiri aajatzi, iriitaki impaita-kiriri aajatzi atziri-payi. ⁸ Owajiitaka maaroni, kimajiitaka. Yawiitajiro tzimaraanta-paintsiri, ijaikitaji okaratzi 7 kantziri. ⁹ Maaroni owainchari aamaaka ikaratzi 4000 sirampari. Ari ityaanta-yitajiriri ijataji. ¹⁰ Ipoña ititanaja Jesús pitotsiki itsipata-naari iyomitaani, montyaa-kotanaja intatzikironta opaitara Dalmanuta.

Ikowakoi-tziri Jesús intasonka-wintanti
(Mt. 16.1-4; Lc. 12.54-56)

¹¹ Ikanta ipokajiitaki Nasitantaniri, iñaana-minthata-paakiri Jesús, inintzi iñiuro intasonka-wintanti, iro iyotantai-tyaari omapiro opoñaaro itasorinka inkitiki, iñaanta-tyaari. ¹² Iwiniinkatanaka Jesús, ikantzi: “¿Paitama inintantari iñiina nontasonka-wintanti yokapayi? Airo noñaaka-tzimaitari. Omapiro.” ¹³ Piyanaa Jesús, montyaa-kotanaja.

Siñakairori yatantari Nasitantaniri
(Mt. 16.5-12)

¹⁴ Ari ipyaakota-nakaro iyomitaani yaaronta-nakyaami yatantaitari, intaini yaamatsitanaki aparoni anta iwitoki. † ¹⁵ Ari ikantzi Jesús: “Paamaiyaaro siñakairori yatantari Nasitantaniri aajatzi irasi Herodes.” ¹⁶ Ari iñaanata-wakaa-jiita iyomitaani, ikanta-wakaa: “¿Irooma ikantantairi tira amaki yatantaitari?” ¹⁷ Yotaki Jesús ikanta-wakaari iyomitaani, ikantziri: “Tikira pikinkisiriyaajiitya awiroka, irootaki pikinkithasiri-waitantari, pikanta-jiitzi:

* 8:4 awakaiyaariri, yatantaitari = pan † 8:14 yatantaitari = pan

'Tira amaki yatantaitari.' ¿Tikirama pikimatha-jiitziro? Kisosiri pikantaka. ¹⁸ Tzimawitacha poki ti piñaanti. Tzimawitacha piyimpita ti pinkimi. ¿Tima pinkinkithasiritiro noshikyaan-takarori owaritinsi? ¹⁹ Chapinki otzimawita yatantaitari okarlatzi 5, iro kantacha nowakaaka ikarlatzi 5000 atziri. Pikoyaajiro tzimaraan-tapain-tsiri. ¿Tsikama okarlatzika kantziri pijaikitajiri?" Ikantajiitzi: "12 kantziri." ²⁰ "Aajlatzi nokimitakiro karatatsiri 7 yatantaitari, nowakaaka ikarlatzi 4000 atziri. ¿Tsikama okarlatzika kantziri pijaikitajiri?" Ikantajiitzi: "7 kantziri." ²¹ Ipoña ikantziri: "¿Tikirama pinkima-thati-roota?"

Yisita-kota-kaajiri mawityaakiri

²² Ariitaka Jesús Simapankoniki. Yamaita-kiniri mawityaakiri, ikantai-tapaakiri: "Pantanta-nakyaari kapichiini pako." ²³ Ipoña yakatha-wakota-nakiri Jesús yoka mawityaakiri. Yaanakiri othapiki nampitsi. Ichoontakiri irokiki, yantantakari kapichiini irako. Isampi-tzimaitari: "¿Kantatsi pamini?" ²⁴ Ari yaminanaki, ikantzi: "Aminawitaana, noñaawitaari atziri yaniijiitzi, iro kantacha ti inkoña-piroti, isiyakaro incható." ²⁵ Ipoña yapiitakiri ipampitziri irokiki, yaminakaajiri aajlatzi. Ari yisita-kotanaki, koñaatanaji yamini intaina, iñaanajiro maaroni. ²⁶ Ityaantajiri yisita-kota-kaajiri, ikantawajiri: "Airo pikinanaji nampitsiki, ti noninti pinkamanta-kotina."

Iyotaki Pedro: Saipatzii-totaari inatzi Jesús

(Mt. 16.13-20; Lc. 9.18-21)

²⁷ Ipoña iwaanaja Jesús, itsipata-naari iyomitaani, ijatiro maaroni nampitsi saikatsiri Cesarea-ki inampitsitiki Filipo. Okanta niyaanki awotsi isampitakiri iyomitaani, ikantziri: "¿Paitama ikinkisiryaa-kotanari atziri-payi?" ²⁸ Akajiitanaki iyomitaani, ikantzi: "Tzimatsi atziri kantatsiri Juan Kiwaatantaniri pinatzii. Ikantzi pasini Elías pinatzii awiroka. Tzimatsi kantayita-tsiri aajlatzi, pasini Kamantan-tzinkari pinatzii." ²⁹ Ipoña isampita-nakiri irirori, ikantziri: "¿Tsikama pikanta-jiitzi awiroka?" Ari yakanaki Pedro: "¡Saipatzii-totaari pinatzi!" ³⁰ Ikantzi Jesús: "Airo pikamanta-kotana."

Ikinkithata-kotziro Jesús inkami

(Mt. 16.21-28; Lc. 9.22-27)

³¹ Ari yitanakaro Jesús ikamantziri iyomitaani onkarati awishi-motirini Itomi Atziri. Ikantziri: "Antaro inkimaatsita-kaiyaana Antari-konaiti, ijiwari-payi Ompirasorintsitaari, aajlatzi Yomitaan-taniri-payi, ari iwaka-kaantinari. Iro mawatapain-tsiri kitaitiri, añaajana." ³² Ari

ikantakiriri, ti imaniro. Ari yaanakiri Pedro intyaatsikaini Jesús inintawita iyomitaa-najirimi. ³³ Ipithoka-pithatana-kari, yaminanakiri pasini iyomitaani-payi, ikisathatana-kiri Pedro, ikantziri: “Pijati Kamaari. Ti pisirityaaro awiroka inintakaanari Pawa, apatziro pisiritaro inintapiintziri atziri-payi.” † ³⁴ Ipoña ikaimakiri Jesús ikaratzi piyotzi-minta-kariri, ikaimakiri aajatzi iyomitaani, ikantakiri: “Tzimatsi-rika nintatsiri intsipatyaana, iwashaantairo inintasi-yitari yantiro, onkanta-wityaa ipaikakoi-tirimi, intsipatyaana. ³⁵ Tima inkarati itakowaitachari yantayitziro inintayitziro irirori, ari impyaa-sitajyaa. Iriima ikaratzi atsipiwintarori yantanajiro nonintziri naaka, okantakaan-tziro ikimisantziro Kamiithari Ñaantsi, irootaki ikamawintan-takanari aritaki yawisako-siritai. ³⁶ Ampinaasi-waita otzimi-motantzi waararontsi aka kipatsiki, aritaki ompyaakaa-sitan-tajyaa. ³⁷ ¿Kantatsima impinako-wintaityaa airo ipyaasi-waitan-taita? ³⁸ Tima inkarati pasikiko-wintyaanani naaka aajatzi okaratzi nokinkithata-koyitakiri, ari imatapajiri aajatzi Itomi Atziri impasiki-kowinta-pajiri apaata aririka impiyi yamajiro iwaniinkaro Asitariri, aajatzi irasi Maninkariiti tasin-tsitaa-tsiri.”

9

¹ Ipoña ikantanaki aajatzi Jesús: “Iriipirora, tzimayitatsi pikaratzi aka, tikiraata pinkamiita, ari piñaakiro isintsinka Pawa tsika ikanta ipinkathari-wintantzi.”

Isiparyii-motakiri Jesús iyomitaani
(Mt. 17.1-13; Lc. 9.28-36)

² Okanta awisanaki 6 kitaitiri. Tonkaanaki Jesús otzisiki, yaanakiri Pedro, Juan, ipoña Jacobo. Ari isiparyii-mota-kiriri. ³ Kitamaro okantanaka iithaari, tikatsi ankimitakaantya okitamaronanaki. ⁴ Iñaatziiri Elías itsipata-paakari Moisés, ikinkitha-waita-kaapaakiri Jesús. ⁵ Iñaawaitasitanaka Pedro, ikantanakiri Jesús: “Yomitaanari, omapiro okamiithatzi pamaiyakini aka. Kamiitha nowitsikaiyimi mawa panko-shitantsi: Aparoni pashitya awiroka, aparoni yashitya Moisés, yashitya aparoni Elías.” ⁶ Tima intharowa-jiita-nakitzii, irootaki iñaawaitasiwaitantanakari. ⁷ Ipoña opokapaaki minkori otsiman-kakota-paakiri. Ikimatzi ikantaitzi: “Notomi inatzira yoka nitakokitari, pinkimisantiri.” ⁸ Ipoña yamina-piro-wijiitanaja, tikatsi iñaanaji, intaini Jesús.

† 8:33 Kamaari = Mishatantaniri

⁹ Ikanta yoirinka-jiitaara otzisiki, ikowa-kotakiri airo ikamantantziro iñaakiri irojatzu apaata aririka yañaaji. Tima yoka Itomi Atziri ari yañaaji inkamawita-kyaara. ¹⁰ Irootaki airo ikamanta-kotantari, iro kantacha oshiki isampita-wakaa-jiitaka irirori tsika opaita ikanta-kotziri Jesús, ari yañaaji inkamawitakyaa. ¹¹ Ipoña isampitaiyakiri, ikantziri: “¿Paitaka ikanta-kotziri yotzinkariiti iriira jiwatapain-tsini Elías impoki?” ¹² Ari yakanaki Jesús, ikantziri: “Omapiro, iriitakira jiwatapain-tsini Elías impoki, intampatzikatan-tapaaki. ¿Tsikama okantzika isankinata-koyii-takina pairani? Tima onkanti: ‘Yoka Itomi Atziri, oshiki inthain-kawaitaitiri.’” ¹³ Pinkimi, aritakira pokaki Elías. Oshiki imaimanita-wakiri, imonkaratakiro okaratzu isankinata-koita-kiriri.”

Iwawisaa-kotziri Jesús iintsi yaakiri piyari
(Mt. 17.14-21; Lc. 9.37-43)

¹⁴ Ikanta yariitaja Jesús yookanakiri iyomitaani, iñaapaatziiri ipiyotzi-wintakari oshiki atziri itsipatakari yotzinkariiti iñaanaminthatziri. ¹⁵ Ikanta iñaawairira ipokaji Jesús, yokiryaa-jiitanaki, isiyajitanaka iwithata-wajyaari. ¹⁶ Isampita-paakiri Jesús, ikantziri: “¿Paitama piñaana-minthatantariri?” ¹⁷ Akanaki aparoni, ikantanaki: “Yomitaanari, namatziimiri notomi ikyaantasiritari piyari, ti onkantaji iñaawaitaji.” ¹⁸ Impokasita-pajiri-rika, oshiki iposakaa-waitari kipatsiki. Isimori-waanti-waita-kaari, yatsikai-kiwaita, ikisota-kairi. Nokantawitakari piyomitaani iwawisaa-kota-jinari, ti imatiri.” ¹⁹ Yakanaki Jesús, ikantanaki: “Titya pinkimisanta-jiiti awiroka. ¿Tsika-paitima piyoti? Pamakiri aka iintsi.” ²⁰ Yamaita-paakiniri. Ikanta piyari iñaapaakirira Jesús, ipiyon-kaanakari sintsiini iintsika, tyaanaki, ipinaawaita kipatsiki, isimori-waanti-waitanaki. ²¹ Isampita-nakiri Jesús iriri iintsi, ikantzirii: “¿Tsika-paitima yitantanakari pintsiti?” Ikantziri: “Ari ikantzita owakira yintsita-paaki.” ²² Itaakaa-waitakari paamariki, ipiinka-waitzi aajatzi nijaaki, inintzi iwamairimi. Kantatsi-rika pinisironkatyaana, pimatiro.” ²³ Ikantziri Jesús: “¿Paitama pikantan-tarori ‘Kantatsi-rika...?’ aririka pinkimisantanaaji, aritaki omatakyaa maaroni.” ²⁴ Ipoña ikaimanaki sintsiini iriri iintsi, ikantanaki: “Kimisanta-witachana, tirika nonkimisanta-piroti, pinkimisantakaa-pirotajina awiroka.” ²⁵ Aikirora iñaatzi Jesús ipokajiita-paaki atziri, ikisathata-nakiri piyari, ikantanakiri: “Pintainariyaari iintsi, airora pipiya-sitaari aajatzi.” ²⁶ Ikaimanaki sintsiini

piyari. Ikamanata-kaanakiri iintsika. Oshiki kantanain-tsiri: “Kamaki iintsika.” ²⁷ Ipoñaa yakatha-wakota-nakiri Jesús, ikatziyakiri. Añaanaji. ²⁸ Ikanta ikyaapaakira Jesús pankotsi, ari isampita-kiriri iyomitaani apaniroini, ikantziri: “¿Paitaka kaari nomatantari naaka nowawisaa-kotiri?” ²⁹ Ikantzi Jesús: “Omapiro isintsitzi yoka piyari, okowatya aakowintyaaro amani, antzi-wintyaari aajatzi.”

Yapiitajiro Jesús ikamanta-kota inkami-motanti
(Mt. 17.22-23; Lc. 9.43-45)

³⁰ Ipoñaa iwaanaja Jesús, ikinayitanaji Tapowiniki. Tira ininti inkima-kotiri atziri-payi. ³¹ Tima iyomitaa-yitatziiri iyomitaani, ikantayitziiri: “Irootaintsira yaakaan-taitiri It-omi Atziri, iwaitiri. Awisawitakyaa, mawa kitaitiri, aritaki yañaaji aajatzi.” ³² Iro kan-tzimaita-chari ti iyojiita-wakiro okaratzi ikamanta-witariri. Tikatsi nintatsini isampitiri.

Tsika itzimi iriipirotatsiri
(Mt. 18.1-5; Lc. 9.46-48)

³³ Arijiitaja Capernaum-ki. Ikanta isaikajiita-pajira pankotsi, isampitakiri Jesús, ikantziri: “¿Paitaka pikanta-wakaari inkaaranki awotsiki?” ³⁴ Ari imairijiitaki irirori. Tima inkanta-wakaa-winta-tyaaro inkaaranki awot-siki tsika-rika itzimi iriipirotatsiri. ³⁵ Saikanaki Jesús, yapa-totakiri 12 iyomitaani, ikantziri: “aririka pininti piriipiroti, pisiya-kotyaari ikanta otzikataari, ti impinkathari-wintanti irirori.” ³⁶ Yamaki aponi iintsi isaikajiitakira, ithomaakiri, ikantzi: ³⁷ “Inkarati pairyirori nowairo ikimisantaana, imoña yaakamiithatairi aponi kimitariri yoka iintsi, naakara yaakamiithataki. Ari okimitari aajatzi, aririka paakamiithatakina naaka, osiyawaitakaro iriitaki paap-tyaanaja otyaanta-kinari aka.”

Ari akaratziri kaari kisaniiintairi
(Lc. 9.49-50)

³⁸ Ari ikantanaki Juan: “Yomitaañari, noñaaki chapinki aponi atziri pairyirori piwairo, iwawisaako-tzimaitari ikyaantasiritari piyari. Tira añaajiri ankaratiri aka, nowashaanta-kaakiri.” ³⁹ Ikantzi Jesús: “Airo piwashaanta-kairimi. Tima inkarati tasonka-wintan-tatsiri ipairyirora nowairo, airora ikisi-mataana osamaniitaki. ⁴⁰ Tima ari akaratziri itzimi kaari kisaniiintaini. ⁴¹ aririka inkaminthayitimi impairyitiro nowairo, inkantaiti: ‘Nopakotiri nijaa yasitaari Saipatziiitotaari.’ Iriitaki impinai-tajiri apaata. Omapiro.”

Airo pantakaan-tziro kaari-pirori
(Mt. 18.6-9; Lc. 17.1-2)

42 “Tsika-rika itzimi antakaa-kironi kaari-pirori aparoni iintsi awintaanari, osiyakariri yoka aka, ari iwasankitaa-yiitairi. Iro kamiithata-tsimi inthayii-tiniri mapi ikintsiki, iwiinkai-tiri inkaariki. 43 Iroorika pako panta-piintan-tyaami kaari-pirori, piwashaantiro onkantyya pawisakotan-tajyaari, pinkimita-kaantiro pithatyaa-tyiromi pako. Irojatzji pijaponthokitantajyaari inkitiki. Tima ti okantyya otzimawita apiti pako ompoña piñaajiro apaata yookaitaimi sarinka-winiki tsika pinkanta-jyaa pintaajya, 44 tsika anta ti inkaamanitapaji kinitisi, tsika ti intsiwaka-nitapaji paamari. 45 Iroorika piitzi panta-piintan-tyaami kaari-pirori, piwashaantiro onkantyya pawisakotan-tajyaari, pinkimita-kaantiro pichiika-tyiromi piitzi. Irojatzji pijaponthokitantajyaari inkitiki. Tima ti okanti otzimawita apiti piitzi ompoña piñaajiro apaata yookaitajimi sarinka-winiki tsika pinkanta-jyaa pintaajya, 46 tsika ti anta inkaamanitapaji kinitisi, tsika ti intsiwaka-nitapaji paamari aajatzji. 47 Iroorika piroki panta-piintan-tyaami kaari-pirori, piwashaantiro onkantyya pawisakotan-tajyaari, pinkimita-kaantiro pinkitho-ryaatyiiromi pooki. Irojatzji pijapityaakin-tajyaari inkitiki. Tima ti okanti otzimawita apiti poki ompoña piñaajiro apaata yookaitajimi sarinka-winiki tsika pinkanta-jitajya pintaajya, 48 tsika ti anta inkaamanitaji kinitisi, tsika ti intsiwaka-nitaji paamari aajatzji. 49 Tima paamarikira iñaantaityaami maaroni, inkimita-kaantai-timiro aajatzji okanta katyori. 50 Kamiitha okanta tziwi okatyotzi, aririka inkonowaitiro tsika ompaitya, airo apantaaro inkatyokan-taityaaro. Ari pinkanta-najyaari awiroka ontzimatyii pinkimita-kota-jyaaro tziwi-pirori, paapatyawakaiya, tima ti okanti pintzimawintawakaiya.”

10

Iyomitaantzi Jesús ikantzi: ti okanti pookiro piina
(Mt. 19.1-12; Lc. 16.18)

1 Ikanta iwaanaja Jesús ijatiro iipatsitiki Judá-iti, ikinanakiro intatzikiro Owaryiinkaarini. Yapatotzi-wintawaari oshiki atziri. Yitapaaro iyomitaa-yitapajiri ikimita-piintzirora.

2 Ari ipokakiri Nasitantaniri, isampita-paakiri Jesús inintzi inkompita-kaiyaarimi, ikantapaakiri: “¿Sinitaantsita-tsimi yookiro iina aparoni atziri?” 3 Yakanaki Jesús, ikantanakiri: “¿Paitama ikantakiri awaisatzitini Moisés?” 4 Ikantajiitzi irirori: “Isinitantzi awaisatzitini Moisés ookiro ina aririka impaitairo tsika osankinata-kota ookawakaantsi.” 5 Ari yakanakiri Jesús, ikantanakiri:

“Okantakaan-tziro ti pinkimisanta-niti, irootaki isinitan-tamirori. ⁶ Tima pairani owakira itantanakari iwitsikantzi Pawa,

Iwitsikakiri sirampari aajatzi kooya.

⁷ Irootaki airo isaikantaja mainari-payi asitaririki aririka yaawakaa-najyaa,

⁸ tima aponi inkanta-najyaa iwathaki osiyawaityaaro iwichaa-wakaa-jyaami.

Tima inkarati aawakaa-naachari tira apiti inkanta-najyaa, aponi ikantana iwathaki. ⁹ Irootaki airo okantanta yookajiro atziri iina itsipata-kaakariri Pawa.”

¹⁰ Ikanta isaikajiitzi pankotsiki, isampitairi iyomitaani okaratzi ikantakiri, ¹¹ ikantanaki Jesús: “Itzimi-rika ookironi iina, aririka yaaji pasini kooya, imayimpi-wintakiro itawitarori. ¹² Ari okimita kooya aririka ookiri oimi, aajirika pasini sirampari, omayimpitaki aajatzi.”

Itasonka-wintziri Jesús iintsi-payi

(Mt. 19.13-15; Lc. 18.15-17)

¹³ Ari yamaita-paakiniri Jesús intsi-payi, ikantai-tapaakiri: “Nonintzi piwasi-patzii-totiri nintsiti, pintasonka-wintiri.” Ikantzi iyomitaani Jesús: “Airo piñaasirinkiri Awinkathariti.” ¹⁴ Ti onimota-nakiri Jesús iñaakirira, ikantziri: “Pisini-tiri intsi-payi impoka-siti-naata. Airo pithañaana. Tima inkarati kimitajyaarini irirori, iriitaki ñaajironi ipinkathari-wintantzi Pawa. ¹⁵ Airorika ipinkathai-tziri Pawa inkimitaityaari ikantara intsi-payi, airo iñiitajiro tsika ipinkatharitari. Omapiro.” ¹⁶ Ithomaa-wakiri intsi-payi, iwasi-patzii-toyitakiri, itasonka-winta-yitakiri.

Mainari ashaaranta-chari

(Mt. 19.16-30; Lc. 18.18-30)

¹⁷ Iro yawisan-tanajyaarimi Jesús, isiya-sitakari aponi atziri, ityirowa-sita-paakari, isampita-paakiri: “¡Kamiithari yomitaan-taniri!. ¿paitama nantajiri naaka nowanta-jyaarori nañaaji?” ¹⁸ Ari yakanakiri Jesús, ikantziri: “¿Paitama pikantan-tanari: ‘Kamiithari pinatzi?’ Apanirora ikantakaaro Pawa ikamiithatzi, tikatsi pasini. ¹⁹ Piyota-kota-kiroma Ikantakaan-taitziri:

Airo pimayimpitzi.

Airo piwamaantzi.

Airo pikositzi.

Airo pithaiya-kotanta.

Airo pamatawitantzi.

Pimpinkathatairi piri aajatzi piniro.” ²⁰ Yakanaki irirori, ikantzi: “Yomitaanari, Nomatakiro maaroni irojatzi nitanakaro pairani aairo nintsita-paaki.” ²¹ Ikanta

yaminanakiri Jesús, itakota-nakari, ikantziri: “Tzimatsi aparoni kowityaa-painchari kaari panti. Pimpimantiro maaroni tzimi-motzimiri, pimpiri asinonkainkari, tima osiyawaitakaro piwaa-ranta-jyaami inkitiki. Aririka pimatakiro pimpoki, piyaatina.”²² Ikanta ikimawakira, okantzi-moniinta-nakari. Owasiri ikanta ipiyanaja, tima ashaarantzinkari inatzii.

²³ Ikanta yaminanaki Jesús maaroni inampi-naki, ikantziri iyomitaani: “Oshiki ompomirintsitzi-motyaari ashaarantaniri ijatai ipinkatha-ritaji Pawa.”²⁴ Okiryaaantzi ikantanaka iyomitaani ikimakirira ikantakiri. Ipoñaa yapiita-nakiro ikantzi: “Notomiiti. ¡Oshiki ompomirintsitzi-motyaari ijataji tsika ipinkathari-wintantzi Pawa awintaarori iwaararo!”²⁵ Oshiki ipomirintsitaro ikyaakoitari inkyaan-tyaaro yanini omoro. Iri mapirota-chani ashaarantaniri impomirintsita-jyaaro inkyaaji ipinkathari-wintantzi Pawa.”^{*} ²⁶ Aikiro yokiryaa-nakitzi iyomitaani, ikantanakiri: “¿Paitama awisakotaa-tsini?”²⁷ Ari itsikanatanakari Jesús iyomitaani-payi, ikantziri: “Airora imatziro apaniro atziri, iriitakira Pawa matakairini. Tima tikatsi pomirintsitzi-motyaarini irirori.”²⁸ Ikantanaki Pedro: “Yoka nokarajitzi nonintzi noyaatakimi, tima nookayita-nakiro okaratzi tzimi-motanari.”²⁹ Yakanaki Jesús, ikantanakiri: “Omapiro, tzimayitatsi kimisanta-najirori Kamiithari Ñaantsi, kinkithata-koyita-najirori aajatzi, irootaki yookan-tanakarori iwanko, iririntzi, iritsiro, asitariri, iina, itomi, iipatsiti. †³⁰ Aritaki iñaajiro ontzimi-motajiri oshiki, anaanakiro okaratzi yookanakiri. Tima oshiki onkarati iwanko, iririntzi, iritsiro, asitariri, itomi, iipatsiti. Onkanta-witakyaa oshiki inkisaniinta-waitaitiri, tima apaata aritaki iñaajiro irasi iwiro yañaayitaji. ‡³¹ Iro kantacha, tzimatsi iroñaaka oshiki itayiwitarori, iriitakira ampoita-tsini iñaayitajiro. Tzimatsi pasini ampoiya-tsiri iroñaaka, iriitakira itayita-jyaaroni iñaayitajiro.”

Yapiitajiro Jesús ikamanta-kota iwamaitiri

(Mt. 20.17-19; Lc. 18.31-34)

³² Ikanta itonkaa-jitzi ipampithatziro awotsi ijatziro Aap-tyaawiniki. Iriitaki jiwatatsi Jesús yaniijitzi. Okiryaaantzi ikantajitakiri iyomitaani, tharowa-siri ikantajiita iyaatziri.

* **10:25** ikyaakoitani = camello; yanini omoro = omoro kithapi † **10:29** Tzimayitatsi sankinarintsi tsika ti iñiitiro ñaantsika “iina.” onasiyita ñaantsi-payi

‡ **10:30** ontzimi-motajiri oshiki = yookanaki-rika aparoni, aritaki impaitajiri

Ipoñaa yapiitakiro Jesús yapatotziri 12 iyomitaani, inkamantiri onkarati awishi-motirini, ikantakiri: ³³ “Ajatatziira Aapatyaawiniki. Arira yaakaan-taitiriri Itomi Atziri, yayiri ijiwari Ompira-tasorintsitaari, intsipata-kyaari Yomitaan-taniri, iriitaki mishakowintirini iwaitiri. Impoña iwawisaa-kiniri wirakocha-payi, ³⁴ ithainkimawaitaitiri, impasawaitaitiri, inchoonta-waitaitiri, iwamaitakiri. Iro mawatapain-tsiri kitaitiri, aritaki yañaaji aajatzi.”

Inintziri Jacobo aajatzi Juan
(Mt. 20.20-28)

³⁵ Ikanta itomi-payi Zebedeo yoka Jacobo aajatzi Juan, itsitoka-paakari okaakiini Jesús, ikantakiri: “Yomitaanari, nonintzi pantinaro nonkampitimiri.” ³⁶ Ari isampita-nakiri ikantziri: “¿Paitama pinintziri nantimiri?” ³⁷ Ikantajitzi: “Tima irootaintsi pimpinkathari-wintanti, pisinitina nontsi-patyaami ampinkathari-wintanti piwaniinkaroki, nosaikaki aparoni pakopiroki pasini pampatiki.” ³⁸ Ikantanakiri Jesús: “Tira piyotiro opaita pikowa-kotanari. Tima oshiki nonkimaatsityaari naaka. ¿Arima pamawitakiro awiroka onkarati pinkimaatsityaari? ¿Arima pinkimita-kyaana nonkami naaka?” § ³⁹ Ikantajitzi irirori: “Aritaki nomatakiro.” Ikantzi Jesús: “Omapiro, irootaintsira pimatiro onkarati nonkimaatsityaari, * ⁴⁰ Irooma pintsipatyaana ampinkathari-wintanti pisaiki aparoni nakopiroki, pasini nampatiki, tira naaka nintakaan-tironi itzimi-rika nontsi-patyaari, irasi itzimi-rika ikasiyakai-tzitai-takari.” ⁴¹ Ikanta ikimajitaki pasini iyomitaani, ikisanakiri Jacobo aajatzi Juan. ⁴² Ipoñaa yapatota-najiri aajatzi, ikantziri: “Piyojitzi awiroka tsika ikanta iwinkathariti pasini-satzi atziri-payi, oshiki impiratanta. Ari ikimitari aajatzi iriipirotsiri, isintsiwintantzi inkimisantaitiri. ⁴³ Irooma awiroka-payi, aririka pininti piriipiroti, pisiya-kotyaari tsika ikanta ompirataari. ⁴⁴ Iroorika pinintzi pijiwata-kaanti, pisiya-kotyaari ompirataari. ⁴⁵ Ti iro impokan-tyaari Itomi Atziri impiratantyya, iro ipokantakari isiya-kotyaari ompirataari, ikamawintanti, iriitaki pinakowintan-tatsini, yookakawintairi maaroni.”

Yaminakai-tajiri kamiitha Bartimeo
(Mt. 20.29-34; Lc. 18.35-43)

§ **10:38** Iro ikanta-kotzi Jesús aka: “¿Arima pimatakiro awiroka piriro kipishaari onkarati niriri naaka? ¿Arima pinkimita-kyaana naaka inkiwaaitina?”

* **10:39** Iro ikanta-kotzi Jesús: “Omapiro, aritaki pimatakiro piriro niriri naaka, aritaki pinkimita-kyaana inkiwaaitina naaka.”

⁴⁶ Ikanta yariitaka Jesús Kasiryaaariki. Ipoñaa iwaanaja itsipata-naari iyomitaani aajatzi ikaratzi apatotzi-wintakariri. Okanta anta awotsi-nampikira, iñaapaakiri atziri paitachari Bartimeo, itomi Timeo, ikowako-yitantzi impasitai-tyaari. ⁴⁷ Ikanta ikimaki irirori, iriitaki Jesús poñaachari Kasiyakaawiniki, ikaima-kota-wakiri, ikantziri: “¡Jesús! Ikasiya-kaitani pinkatharini David, pinisironkata-jyaana!” ⁴⁸ Oshiki ikisatha-witai-takari, imairitan-tyaari, aikiro ikaimana-kitzii sintsiini: “¡Ikasiya-kaitani pinkatharini David, pinisironkata-jyaana!” ⁴⁹ Katziya-paaka Jesús, ikantzi: “Pinkaiminari.” Ari ikaimai-takiri ikantai-tziri: “Pinkatziyi, kimosiri pinkanta-nakya, ikaimatziimi.” ⁵⁰ Yookanakiro iwiryakaro, katziyanaka, ipoka-sita-paakiri Jesús. ⁵¹ Isampita-wakiri irirori, ikantziri: “¿Tsikama pinintzi nonkanta-jimika?” Yakanaki irirori, ikantzi: “Yomitaanari, nonintzi nonkiryaaaji.” ⁵² Ikantanaki Jesús: “Kantatsi pijataji, irootaki isitakotaa-jimiri pawintaajana.” Apatha-kirotanaka yaminawaitanaji kamiitha, iyaatanakiri Jesús awotsiki.

11

Ariitaja Jesús Aapatyaawiniki

(Mt. 21.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

¹ Aritaki okaakitzi-mata-paaki yariitan-tyaari Jesús Aapatyaawiniki. Tima ariijiitaka Chochokipankoniki aajatzi Asinonkaa-pankoniki, omontitakari otzisi Yiinkakii-toni. Ari ityaankakiri Jesús apiti iyomitaani, ² ikantakiri: “Pijati nampitsiki amontitakari, ari piñiuro onthata-kotyaa kiripiri ipiraitari, tikira ikyaakoitari. Pinthataryaa-kotiri, pamakiri. * ³ Aririka isampii-tawakimi: ‘¿Pinkanti-rika pithataryaa-kotan-tariri ipiraitari?’ Pinkanta-nakiri awiroka: ‘Ikowatziiri Pinkathari. Aritaki yoipyaa-jimiri.’ ” ⁴ Jaitijiitaki, iñaapaakiri ithata-kotaka kiripiri ikyaakoitari pankotsi-nampiki. Ithataryaa-kota-paakiri. ⁵ Tzimatsi atziri ñaawakiriri, ikaima-kotakiri, ikantzi: “¿Pinkanti-rika pithataryaa-kotan-tariri?” ⁶ Ikantanakiri irirori okaratzi ikantawa-kiriri Jesús. Isinitai-takiniri yaanakiri kiripiri ikyaakoitari. ⁷ Yamaita-kiniri Jesús. Iwankita-kiniri manthakintsi imitzikaraki, ikyaakota-nakari Jesús. ⁸ Tzimatsi omaaronka-sitakiriri manthakintsi, pasini chikanaintsi in-chasi imaaronkiro onkantyyaa owaniinkatan-tyaari awotsiki tsika ikinanakira. ⁹ Tima inkarati atziri jiwatain-tsiri, ikaratzi oyaatakiriri itaapiiki, ikaimajiitzi, ikantzi:

* 11:2 ipiraitari, ikyaakoitari = pollino, burro

¡Korakitataiki awinkathariti!

¡Tasonka-wintaari ikantaja, tima Pinkathari inatzii otyaanka-kiriri! †

¹⁰ Tasonka-wintaari ikantaja pinkatha-ritain-tsini, ikasiya-kayitani awaisatzitini David.

¡Korakitataiki awinkathariti, awisiryaawinta-jyaari Inkitsatziwí!

¹¹ Ariitapaaka Jesús Aapatyaawiniki, kyaapaaki Tasorintsi-pankoki, yaminayita-paakiro maaroni. Tima tsitini-ityaanaki, piyanaka Asinonkaa-pankoniki itsipata-naari ¹² iyomitaani.

Imishatziro Jesús pankirintsi kaari kithotatsini
(Mt. 21.18-19)

¹² Okanta okitaitita-manaji, piyaja Jesús ipoñaajaro Asinonkaa-pankoniki, itashaa-paaki niyaanki-thaki awotsi.

¹³ Yaminaki antó iñaaki okatziya pankirintsi, owaniinka okanta oisi. Ijata-sita-nakiro, yamini tzimatsi-rika okitho. Tikatsi-tzimaita, oyosiita oisi, tima tikira onkitho-paititaji. ‡

¹⁴ Ikantanakiro: “Pasi piwiro airo pikithotai.” Ikimajiitakiri maaroni iyomitaani.

Imisitowiri Jesús pimanta-yitatsiri tasorintsi-pankoki
(Mt. 21.12-17; Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

¹⁵ Ikanta yariijiitapaja Aapatyaawiniki. Kyaapaaki Jesús Tasorintsi-pankoki, imisitowa-paakiri pimanta-yitatsiri aajatzii ikaratzi amananta-yitatsiri. Yoka-yitapaakiro iwan-tariri kiriiki, ari ikimitaakiro tsika iwaitziri siropayi.

¹⁶ Tira isinitanaji aparoni yawisakairo iwaararo osaikira Tasorintsi-panko. ¹⁷ Ipoñaayita iyomitaan-tanaki, ikantzi: “Isankinai-takiro pairani iñaawaitzi Pawa, ikantzi:

Nowanko onatzii iroka, aritaki yamana-piintinari poñaayita-chari maaroni nampitsiki.

Iro kantacha awirokai, aritaki pamatawitanta-piintaki pipimanta-yitzi, pikimita-kaantakiro kosintzi-panko.”

¹⁸ Ikanta ikimajiitaki ijiwari Ompira-tasorintsitaari itsipatakari Yomitaan-taniri, yaminajiitaki tsika inkinakairo iwamaakaanteri. Iro kantacha itharowan-tayitakari Jesús, tima oshiki amina-kiriri iñiirira kamiitha okanta iyomitaan-tayitzi. ¹⁹ Tima ari tsitiniityaaki, piyanaka Jesús.

Sampisitanaki pankirintsi imishatakiri
(Mt. 21.19-22)

† 11:9 Korakitataiki awinkathariti = Hosana; otyaanta: wairontsi ‡ 11:13 pankirintsi = higuera; okitho = higo

20 Ikanta ikina-manaji osaiki pankirintsi, iñaatziiro sampisitanaki, kamanaki maaroni oparitha. 21 Ikinkisiryaa-najiro Pedro ikantakiri chapinki Jesús. Ikantziri: “Yomitaanari, paminiro pankirintsi pimishata-nakiri, sampisitanaki.” 22 Yakanaki Jesús, ikantzi: “Pawintyaari awiroka Pawa. 23 Omapiro nonkantimi, kantatsi piñaanatiro otzisi, pinkanti: ‘Osirinki otzisi, ompiinki inkaariki.’ Airorika pikiso-siryaa-waitanaki, iriirika pawintaa-nakya, aritaki ikantakimiro. 24 Iroora nokantan-tamiri, tima aririka pamaniri Pawa pikamitiri tsika ompaityaa, pawintaa-nakyaari-rika, aritaki imatakimiro pikowa-kotziriri. 25 Aririka pamaniri Pawa, paripirotajiri tzimatsi-rika kaari onimota-kayimini, aritaki imatajimi Asitairi Inkiti-satzi yaripirotaimi awiroka tzimatsi-rika pikinakaa-sitakari. 26 Airorika paripiroitari ikaratzi kishimiri, tima airo yaripirotaami awiroka Asitairi Inkiti-satzi.” §

Isintsinka Jesús

(Mt. 21.23-27; Lc. 20.1-8)

27 Ikanta yariijiitaka Aapatyaawiniki, aniiwaitapaji Jesús Tasorintsi-pankoki. Ipoka-sita-paakiri ijiwari Ompira-tasorintsitaari, itsipatakari Yomitaan-taniri-payi aajatzi Antari-konaiti. 28 Isampita-paakiri, ikantziri: “¿Paitama ontyaan-kakimiri piñaakantiro pitasorinka?” 29 Ari yakanaki Jesús, ikantanakiri: “Tzimatsi naaka nosampitimiri. Aririka pakakinaro, aritaki nonkantakimi ipaita otyaanka-kinari. 30 Tima ikiwaatantaki pairani Juan, ¿Paitama otyaanka-kiriri? ¿Iriima Pawa? ¿Atzirima?” Pakajiitityaa.” 31 Ari ikanta-wakaa-jiitanaka: “Aririka ankantiri Pawa otyaankakiri, aritaki inkanta-nakai: ‘¿Paita kaari pikimisantantari?’ 32 Aamaa-sityaa ankanti: ‘Atziri otyaankakiri.’ ” Iro kantacha itharowantari inkisanakiri atziri-payi. Tima inkanta-jiiti atziri-payi Kamantan-tzinkarini inatzii Juan. 33 Ari ikantajiitzi: “Ti noyotiro.” Ikantzi Jesús: “Pikimitaka awirokaiti ti pininti pinkaman-tinano, aajatzi naari airo nokaman-tzimiro paita otyaanka-kinari.”

12

Kaari-piro-siriri antawai-rintzi

(Mt. 21.33-46; Lc. 20.9-19)

1 Ari yitanaaro Jesús isiyakaa-wintziro okaratzi iyomitaan-tayitziri, ikantzi: “Tzimatsi atziri pankitzirori

§ 11:26 Tzimayitatsi sankinarintsi tsika ti iñiitiro maaroni iroka ñaantsi aka onasiyita ñaantsi-payi

chochoki-masi, itantota-kotakiro maaroni othapiki, iwitsika-sitakiro iwiro owaaki apaata, iwitsikaki atimintotsi yaminakoi-tantyaarori pankirintsi isaikaitaki jinoki. Yaminaki atziri aminironi iwankiri-masi. Jataki irirori intaina. ² Okanta okithoki-paititaki chochoki, ityaankaki impiratani yaajati. ³ Ikanta ifaawakiri antawairintzi, yaawakiri ipasawaita-wakiri, yoipyaajiri tikatsi yaanaji. ⁴ Ityaanka-witaka aajatzi pasini impiratani. Itsitonkai-nawaitakiri, ikawiya-waitakiri. ⁵ Ityaantaki aajatzi pasini, iwai-takiri. Tima oshiki ikaratzi ityaantawitakari, tzimayitatsi ipasawaitai-takiri, iwai-takiri pasinipayi. ⁶ Aparoni ikantapaaka itomi irirori, yitakoki-pirotari, ityaantakiri, ikanta-siritzi: 'Iriirika notomi naaka, ari impinka-thaitakiri.' ⁷ Iro kantacha yokapayi antawairintzi, ikanta-wakaa-jiita: 'Yoka asitajyaaroni apaata pankirintsi-masi. Thami awiri, ayiroota aroka.' ⁸ Yairikawakiri, iwakiri. Yookakiri othapikita-paaka pankirintsi-masi. ⁹ ¿Paitama yantiri asitarori pankirintsi-masi? ¿Tima ari impokanaki irirori, iwakiri aamawinta-witarori iwankiri-masi, yaminanaji pasini? ¹⁰ ¿Tima piñaanatiro sankinarintsi? Ikantaitzi:

Imaninta-witakaro kipayi witsikirori pankotsi,

Iro kantacha irojatzzi yaitairi iroka otzinkami-pirori. *

¹¹ Iriitaki Awinkathariti Pawa matajirori.

Irootaki okiryaa-wintan-tariri."

¹² Ari inintawi-jiitanaka yaakaan-tanakirimi Jesús, iyotawakiro iriitaki ikinkithata-kotziri. Ti onkanti, tima intharowan-tatyii-yaari atziri piyotzi-minta-kariri. Iwashaanta-nakiri, ijapithatajiri.

Kamiithama impinaitiri pinkathari

(Mt. 22.15-22; Lc. 20.20-26)

¹³ Ipoña ityaantaitaki Nasitantaniri itsipatakari ikaratzi aapatyaa-yitariri Herodes, inintajiiwita inkompitakaiyaarimi Jesús. ¹⁴ Ikanta yariijiitaka, ikantapaakiri: "Yomitaan-taniri, okaratzi piñaanitari awiroka iroopiro onatzii. Ti pinkimisantiro ikantayitziri atziri, ti piñaawaitiro pinimota-kaantyaariri. Piyomitaan-tziro awiroka iroopirori inintakaan-tziri Pawa. ¿Kamiithata-sima ampiri kiriiki isintsitan-tziri iwinkathariti wirakochapayi? ¿Ampinatirima? ¿Airoma apinatziri?" † ¹⁵ Iyotakiri Jesús, owapyiimotan-taniri inatzii ikaratzi sampita-kiriri, ikantanakiri: "¿Paitama piñaantan-tanari? Pamakinari kiriiki, naminawakiri." ¹⁶ Yamaita-paakiniri. Ikantzi Jesús:

* 12:10 kipayi, otzinkami = mapi † 12:14 iwinkathariti wirakochapayi = César

“¿Paitama asitarori isiyakaaro aka? ¿Paitama asitarori iwairo?” Ikantajiitzi irirori: “Irasí César.”¹⁷ Ikantzi Jesús: “Tima iriitaki iwinkathariti wirakocha asitari, pantantyaaniri isintsiwintzimiri, pimpinatiri. Iriima ikaratzi yasitari Pawa, pantantyaaniri isintsitzimiri irirori.” Okiryaantzi ikantajiitanaka ikimirira Jesús.

Isampita-kowintai-tziro aririka yañaaji kamayitain-tsiri (Mt. 22.23-33; Lc. 20.27-40)

¹⁸ Ipoña ipokajiitaki Tampatzikawiri iñiiri Jesús. Iritaki Tampatzikawiri kantatsiri: “Airo yañaaji kamayita-tsiri.” Isampita-paakiri Jesús, ikantziri: ¹⁹ “Yomitaan-taniri, isankinataki pairani Moisés, ikantzi: ‘Aririka inkami atziri, airorika iwaiyan-takairo iina, kantatsi yaajiro iririntzi, iwaiyan-takaajiro irirori. Inkimita-kaantiri iriimi asityaarini iririntzi kamaintsiri.’”²⁰ Thami ankantawaki: Tzimatsi karatatsiri 7 iririntzi. Itarori itzimi yaaki iina, tikira iwaiyan-takairo iina, kamaki. ²¹ Ipoña yaawitaaro pasini iririntzi apitita-tsiri itzimi. Ari ikimitakari irirori, kamaki, ti iwaiyan-takairo. Ipoñaawita-paaka mawatatsiri itzimi, aajatzi ikimitakari irirori. ²² Ari ikantakari maaroni ikarajiitzi 7 iririntzi. Tikatsi aparoni waiyanta-kaironi. Ari owiraantarori kamaji aajatzi iroori kooya. ²³ Aririkami yañaayitaji apaata kamayita-tsiri, ¿itzimikama oimintapirotyaari kooya? Tima maaroni ikaratzi 7 iinanta-witakaro.”

²⁴ Yakanakiri Jesús, ikantziri: “¿Paitama kaari piki-mathatantaro Sankinarintsi-pirori? ¿Paitama kaari piyotakotantaro itasorinka Pawa?”²⁵ Tima aririka yañaayitaji kamayita-tsiri, airo itzimaji aawakai-yitaa-chani. Isiyapajyaari Maninkariiti anta inkitiki. ²⁶ Irooma okantakota yañaayitaji kamayitain-tsiri, ¿tima piñaanatiro isankinatakiri Moisés tsika ikanta Pawa iñaanatan-takariri otaara kitoochii-masi? Ikantakiri: Naakataki Iwawani Abraham, Isaac, aajatzi Jacob.

²⁷ Ari ayotziri irirori, tima ti imatiro kaminkari inkimita-kaantai-tyaari iwawani, apatziro ikaratzi añaatsiri ¿Ñakiro? Pikanakaa-sitakaro awiroka.”

Otzinkami-pirori Ikantakaan-taitziri (Mt. 22.34-40)

²⁸ Ari ipokapaaki aparoni Yomitaan-taniri, ikimapaakiri iñaanata-wakaa. Iyotapaaki kamiitha iyomitaakiri Jesús yoka Tampatzikawiri-satzi, isampita-paakiri irirori: “¿Tsikama otzimika itarori oninta-pirota Ikantakaan-taitani?”²⁹ Yakanaki Jesús, ikantzi: “Iroka ninta-pirota-chari, okantzi:

¡Pinkimi Israel-iiti! Yoka Awinkathariti Pawa, aparoni ikanta Ipinkatharitzi irirori.

³⁰ Piwinkathariti inatzi Pawa, ontzimatyii pininta-piro-tajiri, pininta-siri-tajiri, pininta-sintsi-tajiri. Isiriki piwairi. Irootaki iroka otzinkami Ikantakaan-taitani. ³¹ Ari osiyaro apitita-naintsiri, kantatsiri:

Pintakota-jyaari pishininka pinkimita-kaantiri pitakota awiroka.

Tikatsira pasini Ikantakaan-taitani anairori iroka-payi."

³² Ikantanaki Yomitaan-taniri: "Kamiithataki, omapiro pikantakiri: Aparoni inatzi Pawa tikatsi pasini. ³³ Oshiki okamiithataki aninta-pirotajiri, aninta-siritajiri, aninta-sintsitajiri, isiriki awairi. Aajatzi ankimita-wakaa-najyaa aroka, antakota-wakai-yitajyaa. Iroora ikowakaa-pirotairi Pawa, anairo ipomitai-tziniriri yatsipi-wintaitari Pawa."

³⁴ Ikanta iñaakiri Jesús kamiitha okaratzi ikantakiri, ikantanakiri: "Irootaintsimi piñiuro pimpinkathatairi Pawa, omatantyaari impinkathari-wintaimi irirori." Tikatsira nintanaa-tsini isampita-najiri Jesús.

¿Paita charinin-tariri Saipatzii-totaari?

(Mt. 22.41-46; Lc. 20.41-44)

³⁵ Ipoñaayomitaantaki Jesús Tasorintsi-pankoki, ikantzi: "Pikimakiri Yomitaan-taniri, ikantzi: 'Yoka Saipatzii-totaari incharinita-jyaari pinkatharini David.' ¿Tsikama inkantyaaka?" ³⁶ Tima Tasorinkantsi ñaawaita-kaakiri pairani pinkatharini David, ikantaki pairani:

Iñaawaitanaki Pawa, ikantawajiri Nowinkathariti:

Pisaikapaji nakopiroki ampinkathari-wintanti,

Irojatzii noitsinampaan-tajyaariri kisaniintzimiri,

Aripaiti intyiroowa-sita-jyaami, pimakoryaa-kitzitan-tajyaari.

³⁷ Imatzitakaro David ikantaki: 'Nowinkathariti inatzi Saipatzii-totaari.' ¿Tsika inkini incharinityaari?" Ikanta maaroni atziri piyotain-chari, onimoyitakiri ikimiri ikantay-itziri Jesús.

Ikinkithata-koitziri yotzinkari

(Mt. 23.1-36; Lc. 11.37-54; 20.45-47)

³⁸ Ipoñaayikantaki aajatzi Jesús: "Paamaiyaari Yomitaan-taniri. Oshiki iniwitaro iwaniinka-tziityaa, ishamitakaayityaaro iithaari-thanthanaa. Inintzi pinkatha iwithata-piintai-tyaari aririka iñiitiri tsika iyomparita-piintaita.

³⁹ Yasiminthataro isatikaitiri niyaanki karapapankoki impinka-thaitiri. Ari okimitari aririka ijati tsika yakyoota-wakaa-jiita. ⁴⁰ Yathawaa-yitaro aajatzi kinankaro yaapithatziro owanko. Iro isanthatakantarori

yamanayita-piintzi airo iyotantaitari. Iro kantacha oshiki iwasankitaitairi.”

Asinonkainkaro kooya

(Lc. 21.1-4)

⁴¹ Okanta aparoni kitaitiri isaiki Jesús Tasorintsi-pankoki, ari isaiki-mota-paakiro ititaita-piintziri ipasitan-taitari kiriiki. Iñaatziiri ipokajitaki atziri ikaratzi tiyitatsiri iiriiki. Tzimatsi oshiki ashaarantaniri titayitatsiri oshiki kiriiki. ⁴² Ari opokapaaki kooya kinankaro, asinonkainkaro onatzii, otitapaaki iroori apimintyaki-tiini kiriiki, tikatsi antitachani yamanantai-tantyaari. ⁴³ Ikaimanakiri Jesús iyomitaani, ikantziri: “Anaantaki iroka kooya, anaakiri pasini atziri ikaratzi tiyiwitain-chari. Omapiro. ⁴⁴ Tima inkarati titayiwitain-chari oshiki yasitakaa-witakariri Pawa, itita-sitakari tzimaraanta-tsiri iiriiki. Irooma iroka kinankaro, apintzi-ryaakiri otitakiri oiriiki amanantan-tyaarimi owariti.”

13

Ikinkithata-kotziro Jesús omporoki tesorintsi-panko

(Mt. 24.1-2; Lc. 21.5-6)

¹ Ikanta isitowanaji Jesús Tasorintsi-pankoki, ikantzi aparoni iyomitaani: “Yomitaanari, pamini-rotyaa mapi iwitsikan-taitarori, antaro onayitzi, owaniinka-waitaka pankotsi.” ² Ikantzi Jesús: “Maaroni pankotsi okaratzi piñii-rika, airo piñaayitajiro okaratzi opiwiryaa apaata, inthonkaitiro imporokaitiro.”

Iñiitiri aririka onthonki-matajyaa

(Mt. 24.3-28; Lc. 21.7-24; 17.22-24)

³ Ikanta yariijiitaka tonkaariki Yiinkai-toniki, imontita-paakaro Tasorintsi-panko. Ari isaikapaaki Jesús. Ikanta Pedro, Juan, Jacobo aajatzi Andrés, isampijiitakiri Jesús tikatsi pasini-payi kimirini, ikantziri: ⁴ “Pinkamantina. ¿Tsikapaitama omonkaratyaa okaratzi pikantakiri? ¿Paitama noñiiri noyotan-tyaari?” ⁵ Ari yakanaki Jesús, ikan-tanakiri: “Paamaiyaa yamatawitai-tzimi = kari. ⁶ Tima oshiki pokatsini apaata impairyaa-paakiro nowairo, inkanti: ‘Naaka Saipatzii-totaari.’ Oshiki yamatawiti. ⁷ Tima ari pinkima-koyitakiro oshiki manataantsi. Paamaiyaa oimiraa-siritzimi = kari, ontzimatyii omatyaa iroka-payi, tikira-tzimaita omonkaratyaa onthonkan-tajyaari maaroni. ⁸ Imaimanita-wakaityaa nampitsiki, iwayirita-wakaityaa pinkathari-payi. Onikayityaa tsika-rika-payi. Iñiiti tashitsi. Irootaki itanakyaaaroni inkimaatsitai-tyaaro maaroni iroka-payi.

⁹ Ontzima-tyiira paamaayityaa. Tima yaakaan-taita-tyiimi jiwari-payiki impasawaitaitimi karapapankoki. Impoña yaitanakimi isaikayitzira pinkatharintsi okantakaan-tziro pawintaana, ari pinkinkithata-koyita-jinari anta. ¹⁰ Iro nintapirotacha itawakyaaro inkima-kotairo atziri-payi Kamiithari Ñaantsi maaroni nampitsiki. ¹¹ Aririka yaitanakimi, airo okantzimo-siri-waitami, pinkanti: '¿Paitama nonkantiriri?' Tima Tasorinkantsi yotakayi-mironi opaita pinkantiri, tira awiroka ñaawaita-sita-chani. ¹² Ari iñiitaki aakaantirini iririntzi iwa-kaantiri. Piñii aakaantirini itomi. Piñii wamaakaan-tirini asitariri ikisaniinta-nakiri. ¹³ Oshiki inkisaniinta-nakimi okantakaan-tziro pawintaajana naaka. Iro kantacha ikaratzi oijatanari yawintaajana, iriitakira awisakotaa-tsini.*

¹⁴ Aririka piñaakiri ipaitai-tziri 'Pinkaari Apirotan-taniri' isaikapaaki tsika ti inintakaitiri, inkarati nampitajyaaroni aka iipatsitiki Judá-iti, ontzimatyii isiyi otzisiki. Tima iriitaki ikinkithata-kotakiri pairani Kamantan-tzinkari Daniel. (Inkarati ñaanataironi iroka, ontzimatyii ikimathatiro.) ¹⁵ Pisaiki-rika intakiroki piwanko, ari pimpoñiiyaa pisiyanaki, airo pikyaa-panaatzi paapanaati tsika ompaityaa. † ¹⁶ Piwaniki-rika pisaiki, airo paapanaatziro pithaari. ¹⁷ ¡Inkanta-matsitaitiro onkarati motyaatsini, aajatzi tzimayita-tsini intsiti ainiro ithoyitzi otomi! ¹⁸ Pamaniri Pawa, pinkantiri: 'Pookakaa-wintajina airo nosiyan-tawaitanaka kyaarontsi-paitiki.' ¹⁹ Tima antaaro onkantyyaa yasinonkaityaa apaata. Tima pairani owakira iwitsikai-takiro kipatsi irojatzii iroñaaka, ti iñiiti siyaaroni iroka asinonkaantsi. Airo apiita iñiiti siyaaroni. ²⁰ Airo itharokyaatzimi Pawa imairintziro iroka asinonkaantsi, tikatsi awisakotaa-tsinimi. Ikamintha iyosiitaitakiri ikaratzi awintaa-jariri Pawa, irootaki yoimairintantakarori sintsiini asinonkaantsi. ²¹ Aririka pinkimi inkantaitimi: 'Yoka Saipatzii-totaari.' Pasini kantatsini: 'Jiirinta Saipatzii-totaari,' airo pikimisantziri. ²² Ari impokaki siyakotyaarini Saipatzii-totaari, siyakotyaarini Kamantan-tzinkari. Iñaakan-tapaaki kaari iñaapiintaitzi. Inintawitapaakyaa yamatawitiri ikaratzi iyosiitakiri Pawa, kantatsira. ²³ Paamawinta-yityaara awiroka, aritakira nokaman-tzita-yitakamiro."

Impiyan-tajyaari Itomi Atziri
(Mt. 24.29-35,42-44; Lc. 21.25-36)

* **13:13** awintaa: wairontsi † **13:15** intakiroki = jinoki okanta-pankaata pankotsi

24 “Aririka onkarata-paaki apaata antaro yasinonkaityaa, aritaki intsiwakaki ooryaatsiri, airo yoorinta kasiri. 25 Inparyaayiti impokiro, aajatzi ikaratzi tzimawitachari isintsinka inkitiki, oshiki inkanta-kanta-yitanakyaa. 26 Aripaitira impokaji Itomi Atziri inkinan-tapajyaaro minkori, iñiitawajiro isintsinka aajatzi iwaniinkaro. 27 Impoña intyaan-kakiri Maninkariiti, yapatota-pajiri ikaratzi iyosiitai-takiri nampitarori tsika-rika-payi owiraapaja kipatsiki, tsika owirathapitapaja.

28 Tima onkimita-jyaaro tsika okanta piñaapiintziro pankirintsi, aririka piñaakiro airisiyitanaji, piyotzi irootaatsi osarintsitzi-mataji. † 29 Irootaki piyotiri awirokaiti, aririka piñaakiro okaratzi nokanta-kimiri, pokimataana. 30 Airo ikamita yoka ashininka-payi, irojatzi iñaanta-kyarori okaratzi nokanta-kimiri. Omapiro. 31 Arira onthonka-jyaari inkiti aajatzi kipatsi, irooma noñaani-yitakari omapiroatyaa iroori.

32 Tikatsi yotironi kitaitiri, tsika iwiraiyaa ooryaatsiri nompiyan-tajyaari. Tira iyotiro Itomi, iri mapirotzirori inkiti-wiri Maninkari. Apatziro iyotziro Asitanari irirori. 33 Paamaiyaa, aamawinta pinkantyaa, pamani. Tira piyoti tsika-paiti omonkaratan-tyaari. § 34 Okimityaaro aririka ijati aparoni atziri intaina. Yookanakiro iwanko, inkanta-yitanakiri maaroni impiratani onkarati yantiniriri. Aajatzi inkimitaakiri aamaako-wintarori pankotsi, inkanta-nakiri: ‘Paamawinta-jyaana nompiyi.’ 35 Pisakisiriti awiroka, tima ti piyoti tsika-paiti impiyi asitarori iwanko, tsitiniiitiini, niyaankiiti-paiti, iñaaki-rika waripa, onkitaititamanaji-rika, 36 onkantyaama aririka imapokajiro impiyi, airo iñaapajimi pimayi. 37 Okaratzi nokanta-yitzimiri awiroka, irootakira nokanta-yitzi-tariri aajatzi maaroni: Paamaiyaa.”

14

Ikamanta-wakaita yaakaantiri Jesús
(Mt. 26.1-5; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

1 Ari oyotapaaka apiti kitaitiri yoimosirinka-piintai-tziro Anankoryaantsi, iwanta-piintai-tarori yatantaitari kaari ikonowaitzi siñakaironi. Ari ikamanta-wakaakari ijiwari-payi Ompira-tasorintsitaari itsipatakari Yomitaan-taniripayi, ikanta-wakaa-jiita: “Thami amatawitiri Jesús ayiri awa-kaantiri. 2 Iro kantacha, airo amaimanitziri kitaitiri yoimosirinkaita, ikisako-wintari = kari atziri-payi.”

† 13:28 pankirintsi = higuera § 13:33 Tzimayitatsi sankinarintsi tsika ti iñiitiro ñaantsika “pamani.” onasiyita ñaantsi-payi

Isaitan-taitari Jesús kasankaari
(Mt. 26.6-13; Jn. 12.1-8)

³ Ikanta ikinanaji Jesús Asinonkaa-pankoniki, osaiki iwanko Simón omawitari pairani kowiinkari pathaa-rontsi. Ari isaikaki iwajiita. Ariitapaaka aparoni kooya amakotaki kasankaari. Oyosiita owaaki incha-tyaaki, oshiki owinaro, kamiitha okantaka onaki iwitsikai-tziro mapi. Osataa-kotakiro opatziki, osaitan-takari ipatziinaki Jesús.

* ⁴ Kisanaka ikaratzi ñaakirori, ikanta-wakaanaka: “¿Paitama aparaatan-tarori kasankaari?” ⁵ “¿Paitama kaari ipimantai-tantaro kasankaari? Ari aakimi oshiki kiriiki, iriitaki ampasiyaaririmi asinonkainkari-payi.” Ikisanakiro kooya. † ⁶ Ari ikantzi Jesús: “Piñaa-sityaaro. ¿Paitama pikisan-tarori? Kamiitha noñaakiro naaka antakiri. ⁷ Iriima asinonkain-kariiti irasi iwiro isaiki-motimi, pininti-rika pintakotyaari, ari pimpasita-kyaari. Irooma naaka, kapichinita-paaki nosaiki-mota-najimi. ⁸ Tima antatziiro iroka kooya aawyiiri iroori, jiwataki osaitan-tanaro kasankaari omishata-tyaana tsika onkantyya inkitaitina apaata. ⁹ Tsika-rika ikamantai-tairo Kamiithari Ñaantsi, aritaki inkinkithata-koitairo aajatzi iroka kooya, inkinkithasiritan-taityaarori antakiri iroori. Omapiro.”

Ikinkisiryaa Judas yaakaantiri Jesús
(Mt. 26.14-16; Lc. 22.3-6)

¹⁰ Ikanta Judas Nampitsiwiri, ijata-sitakiri ijiwari-payi Ompira-tasorintsitaari yaakaantiri Jesús. Iriiwitaka itsipawitari 12 iyomitaani. ¹¹ Antaro ikimo-siri-jiitanaki jiwari, isinitaakiri impiri kiriiki. Yamina-minata-nakiro Judas tsika inkinakairo yaakaantiri Jesús.

Owiraantarori iwakaanaari iyomitaani

(Mt. 26.17-29; Lc. 22.7-23; Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

¹² Iroora itarori kitaitiri iwanta-piintai-tarori yatantaitari kaari ikonowaitzi siñakaironi, iwamaa-piintaitzi aajatzi ipira yatsipitaitari iwaitari kitaitiri Anankoryaan-tsiki. Isampitakiri iyomitaani Jesús, ikantziri: “¿Tsika ankotsitakaantika ayaari oimosirinkan-tyaarori Anankoryaantsi?” ¹³ Ipoñaa ikantanakiri apiti iyomitaani: “Pijati nampitsiki, ari pimonthai-yaari atziri yaakotziro inijaati kowityaaniki. Piyata-nakiri, ¹⁴ tsika-rika inkyaapaji, pinkantiri asitarori iwanko: ‘Inintzi iyoti Yomitaanari tsika yakyootiri iyomitaani yoimosirinkiro kitaitiri Anankoryaantsi.’ ¹⁵ Ari

* **14:3** incha-tiya = nardo; mapi = alabastro † **14:5** oshiki kiriiki = 300 denario (Iriitaki ipinaitziriri antawaita-tsiri aparoni osarintsi.)

iñaakana-kimiro jinoki iwanko, antaro okantaka iwitsikaitakiro onkini iwaityaa. Ari pinkotsita-kaantiri ayaari.”¹⁶ Jaitijiitaki iyomitaani ariitaka nampitsiki. Iñaakiro okaratzi ikantakiriri, ari ikotsita-kaantakiri iyaari kitaitiri Anankoryaantsi.

¹⁷ Okanta otsitiniityaanaki yariita-paaka Jesús, itsipata-paakari 12 iyomitaani. ¹⁸ Ikanta iwajiitara, ikantzi Jesús: “Pikaratakira pakyootana, tzimatsira aparoni pithoka-sityaanani. Omapiro.” ¹⁹ Owasiri ikantaji-itanaka. Aparoni-payi yitanakaro isampitziri, ikantziri: “¿Naakama?” ²⁰ Ikantzi Jesús: “Iriitaki aparoni pikaratakira, ochaanta-kirori yatantari tsika noochaantziro naaka. ²¹ Omapirotatyaa impyaakotyaa Itomi Atziri, tima irootaki isankinata-koitakiri pairani. Iro kantacha nokantzi naaka: ¡Ikanta-machiitzi! Airo itzimaa-jatzimi yoka, aakaantirini Itomi Atziri.”

²² Tima ainiro isaiki iwajiita, yaakiro Jesús yatantari, ipaasoonki-wintakiro, ipitoryaakiro, ipayitakiri iyomitaani, ikantziri: “Iroka, piyaaro, nowatha onatzii.” ‡
²³ Ipoña yaakotakiro iraitziri, ipaasoonki-wintakiro, ipakotakiri iyomitaani, irayitaki ikarajiitzi. ²⁴ Ikantziri: “Niraani onatzii, iro ñaakanta-pirotironi ikasiya-kaantaitani. Irootaki sitowaa-tsini, ari onkantyyaa yawisako-siritantajyaari oshiki atziri. ²⁵ Airo niritaaaro iroka, irojatzi apaata aririka impinkathari-wintantai Pawa, aripaiti apiitajirori. Omapiro.”

Ikinkithata-kotziri Jesús imanakotiri Pedro
(Mt. 26.30-35; Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

²⁶ Ikanta ithonka-nakiro ipanthesa-kotziri Pawa, jaitiji-itanaki Yiinkai-toniki. ²⁷ Ikantanakiri Jesús iyomitaani: “Irootaintsi pooka-jiitina awirokaiti iroñaaka tsitiniri. Tima irootaki isankinata-koitakiri pairani ikantaitzi:

Nowiri aamaako-wintariri ipiraitari, aritaki inthonkakyaa iwaraa-nakyaa ipira. §

²⁸ Iro kantacha, aririka nañaaji, naaka itajyaaroni nojataji Tapowiniki.” ²⁹ Ari yakanaki Pedro, ikantzi: “Aritakima yookajiitanakimi pasini-payi, airo nomatziro naaka.” ³⁰ Ikantziri Jesús: “Iroñaaka tsitiniri, tikira apititanaki iñii waripa, mawasatzi pimanakotina, pinkanti: ‘Ti noñapiintiri Jesús.’ Omapiro.” ³¹ Aikiro isintsitatzii Pedro, ikantzi: “Airo nooki-mii, aritaki ankarati ankami.” Ari ikantajiitaki aajatzi ikarajiitzi.

‡ 14:22 yatantari = [pan] § 14:27 ipira = oisha, [ovejja]

Yamani Jesús Toonkaitoniki
(Mt. 26.36-46; Lc. 22.39-46)

³² Ikanta yariijiitaka ipaitai-tziro Toonkaitoni, ikan-tapaakiri iyomitaani-payi: “Ari pisaikawaki aka, na-manawaki.” ³³ Iri itsipatanaka Pedro, Jacobo aajatzi Juan. Antaro yiraa-sirita-kota-paakari. ³⁴ Ikantziri: “Owamai-mata-tyaana nowasirinka. Ari pisaikawaki awiroka aka, pisakijiiti.” ³⁵ Iwaaniintanaka kapichiini irirori. Tyiirowa-paaka, yamanapaaki, onkantyyaa airo ikimaatsitan-taromi awishi-motirini. ³⁶ Ikantzi: “Asitanarí, tikatsi pomirintsitzi-motyamini awiroka. Nonintawita pookakaa-winti-naromi onkarati nonkimaatsityaari. Iro kantacha airo pimatano okaratzi nokowawitakari naaka, iro pimati paíta pininta-kaakinari awiroka.” ³⁷ Ikanta ipiyapaaka, iñaapaa-tziiri imaajiitzi. Ikantapaakiri Pedro: “Simón, ¿pimaatzii? ¿Tima pinkisa-sityaaro kapichiini piwochoki?.” * ³⁸ Pisaakijiiti, pamani iñaantaitami = kari, inintaiti yantakai-timiro kaari-pirori. Oshiki okaratzi kamiithata-tsiri pinintawitari pantirimi, iro kantacha ti pinkisa-siwai-nityaa.” ³⁹ Aajatzi ipiyanaja, amanapaji. Irojatzzi yapiitapaji ikantakiri inkaaranki. ⁴⁰ Ikanta ipiyapaja, aajatzi iñaapajiri imaajiitzi, tima ayimata-tziiri iwochokini. Ipasiki-waitzi iyomitaani, ti iyoti tsika inkanti. ⁴¹ Iro mawatatsiri ipiyaka, ikantapaakiri: “¿Irojatzzima pimaajiitzi? Monkarata-paaka yaakaan-tantai-tyaariri Itomi Atziri, yaitanakiri kaari-pirosiririki atziri. ⁴² Pimpiriinti, thami ajataji. Okaakitzi-mata-paaki pimantinani.”

Yaitakiri Jesús

(Mt. 26.47-56; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

⁴³ Iñaawai-minthaitzi Jesús, imapoka-sitaka yariita-paaka Judas ikarata-piintziri 12 iyomitaani. Oshiki atziri itsipata-paaka, yamayitaki iwisa-minto, ipasa-minto. Ityaankani inatzii ijiwari-payi Ompira-tasorintsitaari, Yomitaan-taniri, aajatzi Antari-konaiti. ⁴⁴ Tima ikamantzitakari yamayitakiri yoka pithoka-sityaarini, ikantakiri: “Itzimi-rika nowithata-paakyaari noninta-porota-paakiri, iriitaki, pairikiri, paanakiri.” ⁴⁵ Ari itsitoka-paakari Judas okaakiini Jesús, ikantapaakiri: “Yomitaanarí.” Ininta-porota-paakiri iwithata-paakari. ⁴⁶ Yairikai-tapaakiri Jesús, yoosoi-paakiri. ⁴⁷ Ikanta tsipata-kariri okaakiini Jesús, inosika-nakiro iyotsiroti, itotzitakiri iyimpita impiratani Ompira-tasorintsi-pirori. ⁴⁸ Ipoña ikantzi Jesús: “¿Naakama kosintzi pamasitan-tanari piwisa-minto aajatzi

* 14:37 kapichiini = aparoni-machiini hora

pipasa-minto pairikan-tyaanari? ⁴⁹ ¿Tima piñaa-piintina noyomitaantzi kitaitiri-payi Tasorintsi-pankoki, kaarima paantana anta? Ari onkantyyaa, irootaki omonkaratantyaari ikantai-takiri Sankinarintsi-piroriki.” ⁵⁰ Siyajiitanaka iyomitaani, yookanakiri apaniroini.

Mainari siyanain-chari

⁵¹ Tzimatsi mainari oyaatako-winta-nakiriri Jesús. Ikithaa-witaka manthakintsi karini-masita-tsiri. Iro kantacha yairikawii-takari irirori, ⁵² yookanakiro iithaari ithañaanaka, isiya-mirikita-sitanaka.

Yapatowintaitari Jesús

(Mt. 26.57-68; Lc. 22.54-55,63-71; Jn. 18.12-14,19-24)

⁵³ Ipoñaa yaitanakiri Jesús Ompira-tasorintsi-piroki. Ari yapatojiitaka maaroni ijiwari-payi Ompira-tasorintsitaari, Antari-konaiti, aajatzi Yomitaan-taniri. ⁵⁴ Ikanta Pedro nosikaka ipoki intainaini, iyaatako-winta-tziiri Jesús, irojatzii yariitan-tapaaka iwankoki Ompira-tasorintsi-pirori. Kyaapaaki owaankiiri-tsitiki pankotsi, ari isaikapaakiri itsipata-paakari kimpoyaan-taniri, yakitsi-jiita paamariki. ⁵⁵ Ikanta ijiwari-payi Ompira-tasorintsitaari itsipatakari ikaratzi apatotain-chari, yaminawitaka ipaita thaiya-kotyhaarini Jesús ompoñaan-tyaari iwa-kaantiri. ⁵⁶ Tzimawitaka oshiki thaiyako-witapaa-kariri, ti omonkarata-wakaa-tzimaityaa okaratzi ikantayi-witakari pasini-payi. ⁵⁷ Ari ikatziya-jiiwitanaka, ithaiya-kota-nakari Jesús, ikantzi: ⁵⁸ “Nokimiri naaka chapinki ikantzi: ‘Ari nomporokakiro Tasorintsi-panko, iwitsikani atziri, iro mawatatsiri kitaitiri nonthonkajiro nowitsikainiri naaka pasini, kaari ipomirintsita atziri iwitsikairo.’ ” ⁵⁹ Iro kantacha ti onkanti yaapatyyaa-wakaa-wintyyaaro okaratzi ikantako-witariri Jesús. ⁶⁰ Ipoñaa ikatziyanaka Ompira-tasorintsi-pirori, isampita-nakiri Jesús, ikantziri: “¿Paitama kaari pakanta? ¿Tima piyota-kotiro okaratzi ikantakoi-tzimiri?” ⁶¹ Irojatzii imairitaki, ti yaki. Yapiitakiri isampitziri: “¿Awirokama Saipatzii-totaari, Itomi Thasonkawintaari?” ⁶² Yakanaki Jesús, ikantzi: “Naakataki. Irootaintsi piñiiri Itomi Atziri isaiki-motairi irako-piroriki Pawa Sintsi-pirori impinkatha-ritai. Ari piñaaajiri impiyi inkinapaji minkoriki.” ⁶³ Ikanta ikimawakira Ompira-tasorintsi-pirori, isara-nakiro iithaari ikisanaka, ikantanaki: “Tikatsi aninti pasini inkanta-koitiri. ⁶⁴ Pikimajiitaki awirokaiti thainakiri Pawa. ¿Tsikama pikanta-jiützika awiroka?” Ikantajiitzi maaroni: “¡Tzimataiki ikinakaasitani! ¡Ontzimatyii inkami!” ⁶⁵ Tzimatsi ikarajiitzi

choonta-poro-waita-nakiriri. Tzimatsi pasini owasi-porotana-kiriri ikaposa-poro-tzimaitari, ikantziri: “¡Intsityaa piyoti, Kamantan-tzinkarí!” Imatzitakaro aajatzi aamaakowintaniri, ipasa-poro-waitakiri.

Ikantzi Pedro: Ti noñiiri naaka Jesús

(Mt. 26.69-75; Lc. 22.55-62; Jn. 18.15-18,25-27)

⁶⁶ Ikanta isaikakira Pedro intakiroki, sitowapaaki kooya impiratani Ompira-tasorintsi-pirori. ⁶⁷ Oñaapaakiri Pedro yakitsita, okantziri: “¿Tima awiroka itsipata pairani Jesús Kasiyakaawini-satzi?” ⁶⁸ Imanakotanakiri Pedro, ikantanaki: “Tityaa, ti nokimathatimi ipaita pikantanari.” Ari isitowa-paintzi kapichiini. Irojatzí iñaanta-nakari waripa. ⁶⁹ Okanta osamaniitaki, oñaajiri aajatzi, okamantakiri ikaratzi akitsita-chari, okantziri: “Irijatziitara yoka.” ⁷⁰ Yapiita-nakiro Pedro imanakotsiri. Tikira osamaniti, yapiita-nakiro ikaratzi saikain-tsiri isampitziri, ikantziri: “Awirokataka itsipata-piintari Jesús, tima Tapowini-satzi pinatzii, iriiwaitaki iñaawaita-piintzi irirori.” † ⁷¹ Ikantzi Pedro: “Tima, ti noyotiro pikantanari. Iyotzi Pawa omapiro nokantzi, nothaiya-rika iwasankitai-naata.” ⁷² Tikira osamaniti ari yapiita-nakiro iñaanaki waripa, kantanaka apiti yapiitakiro iñii. Ari ikinkisiryaa-nakiro Pedro ikan-takiriri Jesús: “Tikira apititi iñii waripa, mawasatzi pimanakotina, pinkanti: “Ti noñiiri Jesús.” ” Iraanaka ikinkisiryaa-nakiro.

15

Yaitanakiri Jesús Pilato-ki

(Mt. 27.1-2,11-14; Lc. 23.1-5; Jn. 18.28-38)

¹ Okanta okitaitita-manaji, yapatojiita-manaja maaroni pinkathari: ijiwari Ompira-tasorintsitaari, Antari-konaiti, aajatzi Yomitaan-taniri-payi, oshiki iñaawintakiri Jesús. Ipoña yosoita-nakiri, yaitanakiri isaikira Pilato, ijiwari wirakocha. ² Isampita-wakiri Pilato, ikantziri: “¿Awirokama iwinkathariti Judá-iti?” Yakanaki Jesús, ikantzi: “Irootaki pikantakiri awiroka.” ³ Ikanta ijiwari Ompira-tasorintsitaari, ikisaniinta-nakiri, oshiki ikantakowaiwita-nakari. ⁴ Yapiita-nakiri Pilato isampitziri: “¿Tikat-sima pinkanti awiroka? ¿Tima pinkimi okaratzi ikantakoi-tzimiri?” ⁵ Ti yaki Jesús. Okiryaaantzi iwanakiri Pilato yoka Jesús.

† **14:70** Tzimayitatsi sankinarintsi tsika ti iñiitiro owiraantarori iroka ñaantsi aka. onasiyita ñaantsi-payi

*Imishakowintai-tziri Jesús**(Mt. 27.15-31; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38-19.16)*

6 Tzimatsi yamita-piintari ijiwariti wirakocha. Tima aririka yoimosirinkaityaa, imisitowa-piintzi aparoni Judá-iti yasitakoi-tziri, itzimi-rika inintakiri ishininka-payi. 7 Tzimatsi paitachari Barrabás, yasitakoi-tziri itsipatari ikarajiitzi iwakantaki, imaimanitakiri iwinkathariti wirakochaiti. 8 Ikanta ipokajiita-paaki atziri, ikowa-kota-paakiri Pilato yantiro yamita-piintari. 9 Yakanaki Pilato, ikantzi: “¿Iriima pinintzi nomisitowa-kaantiri ipaitai-tziri ‘Iwinkathariti Judá-iti?’ ” 10 Iyotzi Pilato isamatyaari ijiwari Ompira-tasorintsitaari yaakaan-tantakariri Jesús. 11 Iro kantacha yoka ijiwari-payi Ompira-tasorintsitaari, ikisaakakari atziri-payi inkanti: “Iro kamiithatatsi imisitowaitiri Barrabás.” 12 Yapiita-nakiri Pilato isampitziri: “Yoka ipaitai-tziri Iwinkathariti Judá-iti, ¿Tsikama nonkanti-rika?” 13 Ikantzi ikaimajiitzi atziri: “¡Pipaika-kota-kaantiriwí!” 14 Ikantzi Pilato: “¿Tzimatsima kaari-pirori yantakiri?” Aikiro isintsitatzii ikaimajiitzi atziri, ikantzi: “¡Pipaika-kota-kaantiriwí!” 15 Iro inintan-tanakari Pilato yantiniri ookimotziriri atziri-payi, imisitowa-kaantakiri Barrabás. Iri ipasata-kaantanaki Jesús, isinitakiri ipaikaakoitiri.

16 Ikanta owayiriiti ikyaakaa-nakiri Jesús owaankiiritsitiki iwayiri-pankotiki iwinkathariti wirakocha. Ari yapatota-kaantai-takiriri maaroni owayiri. 17 Ikithaata-paakiri kithaarintsi kityoonka-masita-tsiri osiyarori ikithaata-piintari pinkathari-yitatsiri. Ipoña yamathaitakaitakari kitoochii-tapo. 18 Iro yantantarori iroka, tima inthainka-mawaita-tziiri. Ikaimako-tzimaitari, ikantzi: “¡Yokaja iwinkathariti Judá-iti!” 19 Ipoña ipasaina-waitantakari saworo-karaki. Ichoonta-poro-waitakiri. Ityirowasitzimaitari impinkathatiri ikantzi. 20 Ikanta ikaratakiro isironta-winta-waitari. Isapokainiri kityoonka-masita-tsiri ikithaata-kiriri inkaaranki, ikithaatainiri iithaari, yaanakiri ipaika-kotiri.

*Ipaikakoi-tziri Saipatzii-totaari irojatzii ikamantakari**(Mt. 27.32-56; Lc. 23.26-49; Jn. 19.17-30)*

21 Ikanta Simón, poñaachari Cirene, iriri Alejandro aajatzi Rufo, imonthaaitakari yariita irirori nampitsiki, isintsiwinta-nakiri yanatanakiro ipaikaa-kotan-taityaariri Jesús. 22 Yaitanakiri tonkaariki ipaitai-tziro Atzirii-toni. 23 Ipakoita-paakiri kachori ikonowai-takiro owaaki

inchato, ti iriro. * 24 Ipoñaa ipaikakoi-tanakiri. Yaitakiro ikithaa-yitari Jesús ipaa-wakai-takaro, ikimita-kaantakiro iñaaritaita iyotantyaari intzimi ayironi. 25 Tima jinokita-paaki ooryaatsiri, ipaika-kotai-takiri Jesús. † 26 Isankinaitaki kantakaan-takirori ipaikakoi-tanta-kariri, okantzi: “Iwinkathariti Judá-iti.” 27 Ari itsipatai-takiri ipaikakoi-tziri apiti kosintzi, iwatzika-koitaki irako-piroki, pasini yampatiki. 28 Ari omonkaratakari isankinata-koita-kiriri pairani, ikantaitzi:

Ari inkimita-kaitairi iriimi kaari-pirori. ‡

29 Ithainkima-waitakiri ikaratzi awisayita-tsiri anta, itikainata. Ikantziri: “Tima awiroka porokironi Tasorintsi-panko, iro mawatapain-tsiri kitaitiri piwitsikairo aajatzi.

30 ¿Paitama kaari payiitanta ipaika-kotai-takimi piwawisaa-kotajyaa?” 31 Ari imatzitakaro ijiwari-payi Ompirasorintsitaari aajatzi Yomitaan-taniri-payi, iwashaa-winthawaitaari, ikanta-wakaa-jiita: “Iwawisaa-kotziri pasini, ¿kaari imatantaro iwawisaa-kotajyaa irirori?

32 ¿Intsityaa Saipatzii-totaari-witachari Iwinkathariti Israel-iiti, yayiiti ipaikakoi-takiri onkantyyaa ankimisantantyariri!” Imatzitakaro aajatzi itsipatakari ipaika-kota, ithainkamawaitakiri.

33 Ikanta itampatzikata-paaki ooryaatsiri, omapokasitanaka otsitinitanaki, irojatzi oshiityaan-tanaka. § 34 Ari ikaimanaki Jesús sintsiini, ikantanaki: “¡Elo! ¡Elo! ¿Lama sabactani?” (Iro akantziri añaaniki aroka: “¡Pawá! ¡Pawá! ¿Paitama pookan-tanakanari?”) 35 Ikanta ikimawakiri saikawinta-kiriri ikaimanaki, ikantajiitzi: “Pinkimiri, ikaimatziiri Elías.” 36 Isiyapaaka aparoni, imitsiyapaintzi manthakintsi kachoriki kipishaari, yankowii-takiniri saworo-pankiki, iwaan-kakota-kiniri yatsimiyaata-wakiro. Ikantzi: “Añaawakiriita ari impokaki Elías iwayiitajiri.” 37 Ipoñaa yapiita-nakiro ikaimanaji sintsiini, ti yaniinkatanaji. 38 Okanta anta Tasorintsi-pankoki, saraanaki niyaankiki ithata-sitai-tzirori, apimankiti okantanaka. Itanakaro jinoki irojatzi osaawiki. 39 Ikanta ijiwari owayiriiti katziya-winta-kariri Jesús, ikimakiri ikaimanaki sintsiini ikamanta-nakari, ikantanaki irirori: “¿Omapiro-witatyaaama Itomitari Pawa yoka?”

40 Amina-kotakiri intyaatsikaini kooya-payi, iroka okarajiitzi: María Pankothanthaari-sato, Salomé, María iriniro

* 15:23 Iro yoitaitziriri atziri, ijimpa-wathatan-tyaari, airo ikimaatsi-waitanta aririka iwaskanitaaitiri. † 15:25 jinokita-paaki ooryaatsiri: iwiraa ooryaatsiri ‡ 15:28 Tzimayitatsi sankinarintsi tsika ti iñiitiro maaroni iroka ñaantsi aka.

§ 15:33 iwiraa ooryaatsiri

iyaa pitsi Jacobo aajatzi José. ⁴¹ Iroka-payi kooya irootaki tsipata-kariri pairani Jesús Tapowiniki, oshiki amitakota-piintakiri. Otsipatakaro aajatzi pasini kooya-payi oyaatapaa-kiriri Jesús ipokakira Aapatyaawiniki.

Ikitaitakiri Jesús

(Mt. 27.57-61; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

⁴² Tima tsitiniityaanaki. Irootaki kitaitiri yamina-ronta-piintaita iyaari onkitaitita-manaji kitaitiri imakoryaan-taitari. ⁴³ Ikanta José poñaachari Tonkaironiitoniki, ikarata-piintziri yapatota jiwari-payi Judá-iti, iriitaki oyaawintziriri Pawa impinkathari-wintantaji. Ti intharowanaki, ijata-sitakiri Pilato, ikantapaakiri: “Pisinitinari nonkitatajiri Jesús.” ⁴⁴ Tima imapoka-paakiri Pilato, ti iyowityaa kamakira Jesús. Ikaimakaan-takiri ijiwari owayiri-payi, isampitakiri omapiro-rika ikamaki Jesús. ⁴⁵ Ari ikamantaitakiri Pilato, isinitainiri José yaanajiri. ⁴⁶ Yamanantaitakiri kithaarintsi karini-masita-tsiri. Ipaikaryaa-kotajiri, iponatakiri. Iwakotakiri imorontai-tziro siranta ikasiyaka-kaitari kaminkari. Yoipinaa-kaantaki antaroiti mapi, ishipita-kotan-takari. ⁴⁷ Okanta María Pankothanthaari-sato otsipatakaro María iriniro José, aminako-jiitakiri iroori tsika iwaitakiri.

16

Yañaantaari Jesús

(Mt. 28.1-10; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

¹ Awisanaki kitaitiri imakoryaan-taitari. Okanta María Pankothanthaari-sato, otsipatakaro pasini María iriniro Jacobo, aajatzi Salomé, amananta-jiitaki kasankaari ontziritan-tajyaaririmi Jesús. ² Aritaki sitowi-mata-paaki ooryaatsiri itapiintarori kitaitiri. Ananinkanaki iroori ojajiiti omoroki iwawi-takarira Jesús. ³ Okanta-wakaa-jiita: “¿Ninkatyaa sirinkajaironi mapi yasita-kotan-taita-kariri?” ⁴ Iro kantacha aminawita-paakari tsika iwawii-takari, oñaatzii isirinkai-takiro mapi, tima antaro mapi onatzii. ⁵ Kyaapaaki omoroki iwawii-takarira. Oñaasita-paaka aparoni mainari isaikaki akopiroki, okitamaarotaa-nikitaki iithaari. Otharowa-jiitanaki. ⁶ Ari iñaanata-nakiro irirori, ikantziro: “Airo pitharowantana. Iriima pipokasiwita Jesús Kasiyakaawini-satzi, ipaika-kotai-takiri chapinki. Añaajira, ti isaiki aka. Paminiro iwawii-takarira. ⁷ Pimpiyanaki, pinkaman-tayitairi iyomitaani, pinkantairi Pedro ijiwataimi Tapowiniki, aritaki piñaajiriri anta. Tima iro ikamantzi-takamiri.” ⁸ Ari osiya-pithata-nakaro kaminkari-moro,

piyonkawaitanaka. Tikatsi pasini atziri onkaman-tanaki, tima otharowa-nakitzi.

Iñaakaaro Jesús iroka María Pankothanthaari-sato
(Jn. 20.11-18)

⁹ Tima añaaji Jesús kapichikitaiti itapiintarori kitaitiri awisanakira kitaitiri imakoryaan-taitari, iroora yitanaja iñaakajaro María Pankothanthaari-sato yisita-kota-kaajiri pairani ikyaantasiritaro karatatsiri 7 piyari. ¹⁰ Iroora ojatasitan-tanakariri iroori ikaratzi itsipatakari pairani Jesús, oñaapaa-tziiri yiraawai-jiita, okamanta-paakiri oñaajirira Jesús. ¹¹ Ikanta ikimawi-jiita-wakiro oñaajiri Jesús yañaaji, ti inkimisanta-jiitiro.

Iñaakaari Jesús apiti iyomitaani
(Lc. 24.13-35)

¹² Ikanta iñaakaari Jesús apiti iyomitaani yaniijiitzi awot-siki, ipasini-porotzi-mota-pajiri kapichiini. ¹³ Ari ipiya-jiitanaka irirori, ikamanta-witapaakari ikarajiiitzi. Ari ikimitai-takiriri aajatzi, ti inkimisantaitiri.

Ityaankiri Jesús iyomitaani-payi
(Mt. 28.16-20; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)

¹⁴ Iwawai-minthaita 11 iyomitaani Jesús, ari iñaakakari, ikisathata-pajiri iñaakirira kisosiri ikantajiiitaka, ti inkimisantiri ikaratzi ñaayita-jiriri yañaaji. ¹⁵ Ikantapajiri: "Pijati pinthotyiro maaroni nampitsi-payi. Pinkinkithatainiri atziri-payi Kamiithari Ñaantsi. ¹⁶ Tzimatsi-rika kimisantaironi, aririka inkiwaatanajyaa, iriitakira awisako-siritaa-tsini. Iriima kaari kimisanta-wakironi, iwasankitai-tayiiri. ¹⁷ Iroka inkantayitanakyaa inkarati kimisanta-naatsini: yisita-kota-kaayitairi ikyaantasiritari piyari, inkantiri: 'Nawintaari naaka Jesús Saipatzii-totaari.'" Iñaawai-yitairo kantasiwaiyita-chari ñaantsi. * ¹⁸ Aririka yairika-wityaari maranki, aririka irawityaaro piyanta-tsiri, tikatsi onkantiri, airo ikami. Ari onkantaki yisita-kota-kaayitairi mantsiyari-payi yantantyaari kapichiini irako."

Iwajinokaja Jesús inkitiki
(Lc. 24.50-53)

¹⁹ Ithonka-kiro Awinkathariti ikamanta-yitakiri, irojatzi iwajinokan-taari inkitiki, itsipata-paari Pawa ipinkathari-wintan-tapaji. Isaiki-mota-pajiri irako-piroki. ²⁰ Ikanta ijajiitanaki iyomitaani, ikamantantaki maaroni nampitsiki. Iriira Awinkathariti matakaa-yitakiriri, yantakaa-yitakiri

* 16:17 awintaa: wairontsi

kaari iñaapiintaitzi, ari onkanyaa iyotantai-tyaari omapiro
ikamantantai-tziri. Omapirowí.

KAMIITHARI ÑAANTSI ISANKINATAKIRI LUCAS

Iwithaitari Teófilo

¹ Oshiki nintawitaincha isankinatiromi okaratzi awishimo-yitakairi. ² Inintaitaki ithotyaaaitiro okaratzi iyomitaa-yitakairi ñaayita-jaanta-kirori owakiraini ikaratzi kamanta-kairori iroka ñaantsi. ³ Ari nokimitakari aajatzi naaka Teófilo. Tima namanpakaro niitsikiroini tsika okanta opoñaan-tanakari, irootaki nosankinatan-tamirori awiroka okaratzi awisayitain-tsiri. ⁴ Ari onkantyyaa piyota-kotantyaarori iroopirori okaratzi iyomitaa-witai-takamiri.

Ikamantantaitzi intzimi Juan

⁵ Pairani, ipinkatha-ritantari Herodes iipatsitiki Judá-iti, ari isaikiri aparoni Ompira-tasorintsitaari ipaita Zacarías, iriitaki icharinini Abías. Irooma iina opaita Elisabet, irootaki irisaroni Aarón. ⁶ Kamiithasiri ikantajiita apitiroiti ipinkathatziri Pawa. Yanta-piintziro maaroni Ikantakaantani aajatzi iwinkakaantani, ti ontzima-waiti ikinakaa-sitani. ⁷ Iro kantacha ti intzimi iintsiti, tima maaniro onatzi Elisabet. Antyasipari ikantajiitaka apitiroiti. ⁸ Okanta apaata, monkaratapaja kitaitiri imatajiro ikarajiitzi impira-tasorintsitaa-ritzi Zacarías. ⁹ Tima iro yamijiita-piintari Ompira-tasorintsitaari, ikimita-kaantaro iñaaritaita, ari iyotaitzi iriitaki Zacarías kyaatsini tasorintsi-pankoki intayiniri Pawa kasankainkari. ¹⁰ Piyojiitacha ikarajiitzi intakiroki yamanajiitzi itayiitziroka kasankainkari. ¹¹ Ari iñaakakariri Zacarías Imaninkariti Pawa, ikatziyi-mota-paakari irako-piroki itayiroka kasankainkari. ¹² Ikanta iñaawakiri, antaro yokiryaaantsitanaki itharowan-tanakari. ¹³ Ari iñaawaitanaki Maninkari, ikantzi: “Zacarías, airo pitharowantana. Tima ikimaita-kimiro pamanani. Aritaki piñaakiro piina Elisabet, intsimi iintsiti. Iriitaki pimpaitiri Juan. ¹⁴ Aririka intzimaki pitomi, oshiki pinkimo-siri-wintiri, ari inkantzi-tyaari aajatzi atziri-payi. ¹⁵ Tima iriipirori inkanta-kaiyaari Pawa. Airo pira-kairi kachoyita-tsiri isinkitaitari. Tima isaikan-tzitakari Tasorinkantsi tikiramintha intzimiita. ¹⁶ Inkinkithasirita-kaayita-jyaari oshiki Israel-iiti impiya-siri-yitaji inkimisantairi Awinkathariti Pawa. ¹⁷ Iriitaki jiwatairini Awinkathariti. Inkanta-kaakyaari itasorinka Kamantan-tzinkarini Elías, aritaki yoipyaa-siritairi ikaratzi iriritaitari, oshiki ipyaakotakaiyari

itomi-payi. Aritaki intsimaryaa-sirita-kairi katsima-siriri, iwitsika-sirita-kaantajyaa inkimisantaitiri Awinkathariti.”
¹⁸ Yakanakiri Zacarías yoka Maninkari, ikantziri: “¡Ari! ¿Tsikama onkanyaa noyotan-tyaarori pikanta-kinari? Tima antyasiparitakina naaka, aajatzi okimitakari noina.”
¹⁹ Ikantzi Maninkari: “Naakataki Gabriel, saiki-motziriri Pawa. Iriitaki tyaanka-kinari nonkaman-timiro iroka Kamiithari Nnaantsi. ²⁰ Iro kantacha, okantakaaro pithain-kañaanitakina, kisowaanti pinkanyaa iroñaaka irojatzi omonkaratan-takyaari okaratzi nokanta-kimiri.”
²¹ Saikajiiitatsi ishininka-payi intakiroki iyaawinta-jiitari Zacarías. Ikanta-wakaa-jiita: “¿Paitama ipyaawintari Zacarías tasorintsi-pankoki?” ²² Ikanta isitowa-witapaara Zacarías, ti onkanti iñaawaitapaji, ookoookowaitasitapaja. Ari iyotanaki ikarajiiitzi tzimatsi iñaakiri tasorintsi-pankoki. Yasi iwanakiro ikiso-waantitanaki. ²³ Irojatzi imonkaratan-taarori kitaitiri isaiki tasorintsi-pankoki, jataji iwankoki irirori.

²⁴ Okanta apaata, motyaataki Elisabet iina Zacarías. Antaroiti okinkisiryaaaka, ti ositowaji owankoki ikaratzi 5 kasiri omairintaka, okanta-siritzi: ²⁵ “Irootaki inintakaa-kinari Pawa, airo imaninta-siri-waitana noshininka-payi.”

Itziman-takari Jesús

²⁶ Ikanta imonkarata-paaka kasiri 6, ityaankajiri Pawa Maninkari Gabriel nampitsiki Kasiyakaawiniki saikatsiri Tapowiniki, ²⁷ iñiiro kooya kaari yotirini sirampari, paitachari María, tima irootaki ikasiyakari iinanyaaari mainari José, iriitaki icharini pinkatharini David. ²⁸ Ikanta ikyaapaaki Maninkari osaiki María, ikantapaakiro: “¡Nowithatami kooyá, itsipataami awiroka Awinkathariti. Panaako-yitairo pasini kooya-payi inisironka-pirotaimi!”
²⁹ Okanta oñaawakiri Maninkari iroka María, antaro okiryaaatziitanaki, osiriki owanakiro okaratzi ikantapaakirori iwithata-paakaro. ³⁰ Ipoñaawakiri ikantziro Maninkari: “María, airo pitharowakaana, ikawinthaani pinatzi awiroka Pawa. ³¹ Aritaki piñaakiro pimotyaati, intzimi pintsiti. Iriitaki pimpaitiri Jesús. ³² Iriitaki matironi iriipiroti, impaitaitiri Itomi Jinoki-satzi. Tima iriitaki impinkatha-ritakairi Pawa, ikimitaakiri pairani icharinini David ipinkatha-ritakaakiri. ³³ Iriitaki pinkathari-wintajirini ikaratzi icharini-yitaari picharinini Jacob, irasi iwiro impinkathari-wintantai irirori.” ³⁴ Ari osampita-nakiri María, okantziri: “¿Tsikama onkini nomotyaati, tikirata noñiirita sirampari?” ³⁵ Yakanakiro Maninkari, ikantziro:

“Iriitaki kantakai-yaaroni Tasorinkantsi. Tima isaikatatyiiyaamiro isintsinka Jinoki-satzi, osiyapaa-kyaaromi anaantzi aamparintsi. Irootaki impaitan-tyaari piwaiyani Tasorintsi Itomi Pawa. ³⁶ Ari okimitakari pishininka-thori Elisabet, ipaiwitaitaro maaniri, okantawitaka antyasiparowitaka iroori, motyaataji. Tzima-kotaki 6 kasiri. ³⁷ Tima tikatsi kompitzi-motyaarini irirori Pawa.” ³⁸ Ari okantanaki María: “Naakataki impiratani Pinkathari, yantinaro okaratzi pikanta-kinari.” Irojatzzi ipiyanta-naari Maninkari.

Ojataki María ariitaro Elisabet

³⁹ Ipoñaa pasini kitaitiri, sintsiini ojatanaki María tonkaariki osaikayitzira inampitsiti Judá-iti, ⁴⁰ irojatzzi ariitan-takari iwankoki Zacarías, owithata-paakaro Elisabet. ⁴¹ Okanta okimawakiro Elisabet owithata-paakaro María, ishiwatanaka omotyaatakiri. Tima inkanta-kaanakitaa-ro Elisabet Tasorinkantsi, ⁴² oñaawaitanaki sintsiini, okantanaki: “Awirokataka anairori pasini kooyayitatsiri itasonka-wintai-takimi. Ari inkimityaari aajatzzi piwaiyani. ⁴³ ¿Paitama pipoka-sitan-tanari iriniron-tyaari Nowinkathariti? ⁴⁴ Tima nokimawakimi piwithata-paakana, ishiwatanaka nomotyaatakiri ikimo-siritanaki. ⁴⁵ Kimosirira pinkantajyaa aajatzzi awiroka pikimisan-takira, tima aritaki omonkaratajyaa okaratzi inintakaakimiri Awinkathariti.”

⁴⁶ Opoñaa okantanaki María:

Antaroiti nowisiryaa-winta-jyaari Nowinka-thariti,

⁴⁷ Kimosiri nonkanta-wintyaari Pawa wawisaako-siritajinani.

⁴⁸ Tima iñaakina okantawita nasinonkaa-waita, tima naaka impiratani,

Inkantai-tajina naaka: Antaroiti intasonka-wintai-takiro.

⁴⁹ Tima antaroiti yantzi-mota-kinari matzirori otzimi isintsinka.

¡Tasorintsi onatzi iwairo!

⁵⁰ Irasi iwiro inisironka-yitairi inkarati incharinin-taityaari apaata,

Intzimi-rika pinkatha-yitajirini.

⁵¹ Iro isintsinka imatanta-yitakari.

Yapirotzi-tairi ikinkisiryaa-witari yantirimi kantakaapirowaita-chari. *

⁵² Ikaratzi pinkathari-witachari, ikantakaan-takiro Pawa airo ijatakaantaro impinkathariti,

Iriitaki iñaapirota-kaari ikaratzi tsinampa-siryaa-witachari.

* 1:51 isintsinka = irako

⁵³ Yashaaranta-kaayitari ikaratzi tashaa-niinta-waita-tsiri, Iriima ikaratzi ashaaranta-witachari yaapitha-yitairi tzimimo-witariri imisitowai-takiri.

⁵⁴ Inisironkatairi Israel-iiti, tima impiratani inayitaki.

Ti impyaakotyaari inisironka-yitziri,

⁵⁵ Tima iro ikasiya-kaakiriri pairani awaisatzitini,

Yitanari Abraham aajatzi inkarati incharinin-tayita-jyaari kanta-jitaa-chani.

⁵⁶ Ari osaikimo-waita-paintziro María iroka Elisabet ikaratzi mawa kasiri, irojatzi opiyantajari owankoki iroori.

Itziman-takari Juan kiwaatan-taniri

⁵⁷ Okanta apaata, tzimaki Elisabet otomi. ⁵⁸ Ari ipokajitaki oshininka-payi ikimo-siri-winta-jiitziro, tima iyojiitaki antaro inisironkatakiro Pawa. ⁵⁹ Ikanta imaakota-paaki 8 kitaitiri iincha-niti, yaanakiri intomisitaa-nitaitiri. Ari inintawitaitaka impaitai-tirimi Zacarías, yaakotiri iwairo iriri. ⁶⁰ Titzimaita oninti iriniro, okantanaki iroori: “Airo ipaita Zacarías, impaityaa Juan.” ⁶¹ Ari ikantai-tanakiro: “¿Paitaka kantakotachari? Tima tikatsi pishininka paitachani Juan.” ⁶² Tima yookota-sitai-takaniri Zacarías isampitai-tziri tsika inintzi impaitiri. ⁶³ Ari yookotanaki Zacarías incha-kota yamaitiniri. Ari isankinatakiri, okantzi: “Juan impaityaa.” Ari yokiryaa-winta-jiitanaki ikaratzi sampita-kiriri. ⁶⁴ Ari imapoka-sitanaja iñaawaitanaji Zacarías. Antaroiti ipinkathata-nakiri Pawa, iwisiryaawinta-nakiri. ⁶⁵ Tima antaaro inkiryaa-jiitanaki maaroni ishininka-payi Zacarías. Ithonka ikimakoi-tanakiri maaroni tonkaariki-payi iipatsitiki Judá-iti. ⁶⁶ Pampitha-siri ikantajiita ikaratzi kimakowinta-kiriri, ikantajiitzi: “¿Tsikama impaityaa apaata yoka iincha-niki?” Tima kimpoyaa-winta iwakiri Awinkathariti yoka iincha-niki.”

Ikamantantakiri Zacarías

⁶⁷ Ikanta Zacarías, asitariri iincha-niki, ikantakaa-nakari Tasorinkantsi ikamantantanaki, ikantzi:

⁶⁸ Kimosiriwintaari inatzii Awinkathariti Pawa, iwawani Israel-iiti,

Ipokaki iwatsinaryaa-koyitairi ikaratzi yasitari irirori.

⁶⁹ Ityaanka-kairi iriipirori Owawisaa-kotan-tatsiri,

Iriitaki ishininka-mirinka icharini David, impiratani.

⁷⁰ Irootaki ikamantantakiri pairani tasorin-tsita-tsiri Kamantan-tzinkari-payi.

⁷¹ Iriitaki owawisaa-koyitainiri itzimawita oshiki kisanin-tairi.

⁷² Tima inisironkatai imonkaratajiro ikantakiri pairani awaisatzitini,

Osiriki iwakiro tasorin-tsita-tsiri ikasiya-kaakiriri pairani.

⁷³ Tima ikanta-pirotakiri pairani acharinini Abraham, Onkarati inkasiya-kaiyaariri.

⁷⁴ Yookakaa-wintai itzimayiwita kisanianta-yitairi, Tikatsi antharowan-tawaitajyaa ankimisantajiri irirori.

⁷⁵ Kitisiri ankantajyaa. Kamiithasiri ankanta-winta-jyaari maaroni kitaitiri.

⁷⁶ Irooma awiroka notomi, impaitaitimi Iyamanta-niriti Jinoki-satzi.

Tima awirokatakiki jiwatairini Awinkathariti, piwamithatainiri tsika inkinayitanaki.

⁷⁷ Awiroka kamantairini ashininka-payi, iyotanta-jyaari iriitaki owawisaa-kotan-tsiri.

Iriitaki pyaakotairini ikaaripiro-siri-waiwitaka.

⁷⁸ Tima antaroiti okantaka inisironkatai Pawa, Ityaanta-kairi poñaachari inkitiki ikimita-kota-paakaro owakira okitaityaa-manaji.

⁷⁹ Ikitainkata-kotairi saikayita-tsiri otsitini-kitzi. Ikitainkata-kotairi ikaratzi otsiman-kakowitakari yaampari yotakaan-tatsiri ijata-jitatyii sarinkawiniki.

Iriitaki kimosiriwinta-kaayitaini aniitan-tajyaaro awotsi isaikan-taitari kamiitha.

⁸⁰ Tima kamiitha ikimotatzi iinchaa-niki, ñaapirosiri ikanta. Ari isaikawaitzi otzisi-masiki, irojatzi omonkaratan-takari iñaakajyaari ishininka-payi Israel-iiti.

2

Itziman-takari Jesús (Mt. 1.18-25)

¹ Ikanta apaata César Augusto, iwinkathariti wirakochapayi, ikantakaantaki isankinata-kotyaa maaroni atziripayi. ² Aripaiti omapokaka isankinata-koityaa ijiwatan-tari Cirenio anta Tonkaironiki. ³ Ari ijajiitaki maaroni atziri isankinata-koyityaa inampiki tsika ipoñaayita pairani icharini. ⁴ Irootaki isitowa-tanakari irirori José, ipoñaanaka Kasiyakaawini saikatsiri Tapowiniki, ijatiro tsika itzimaki pairani pinkatharini David, ipaitai-tziri Tapan-koni saikatsiri iipatsitiki Judá-iti. Tima yoka José icharini inatzi pinkatharini David. ⁵ Ari isankinata-kotyaa irirori aajatzi iinathori María ikasiyakari iinantaaro, otzimi motyaatain-tsiri. ⁶ Ikanta yariijiitakara Tapan-koniki, ari omonkarataka ontzima-nitan-tyaari María. ⁷ Ari itzimakiri itakarori otomi. Oponatakiri, onaryaakiri iwamintoki ipiraitari, tima ti oñaapaaki tsika omaapaaki.

Maninkariiti aajatzi Saakiwintziriri ipira-payi

8 Tzimatsi aamaako-wintariri ipira-payi intyaatsikaini nampitsiki Tantapankoniki, yaakowintaro tsitini-paiti isaakiwintziri ipira-payi. * 9 Iriitaki iñaakakari Imaninkariti Pawa. Tima ikitainkata-kotan-tapaakari iwaniinkaro Pawa. Antaro itharoka-tajiita-nakari. 10 Ari iñaanata-nakiri, ikantziri: “Airo pitharowakana, namatziimi Kamiithari Ñaantsi, irootaki oimosirinkairini maaroni atziri. 11 Tzimataiki iroñaaka Owawisaa-kotan-tsiri inampiki pinkatharini David, iriitaki Saipatzii-totaari Awinkathariti. 12 Iroka piyotan-tyaariri: Ari piñaakiri imponaitiri iinchaaniki inaryii-takiri iwamintoki ipiraitari.” 13 Imapoka-sita ikoñaata-paaki oshiki inkiti-wiri itsipata-paakari Maninkari, iwisiryaawinta-paakari Pawa, ikantajüiti:

14 ¡Oshiki okamiitha-taitzi otzimi-motziri iwaniinkaro Pawa saikatsiri ojinoki-pirotzi inkiti!

¡Isaikayitaji kamiitha iyaminthaani aka kipatsiki!

15 Ikanta ipiyanaja Maninkariiti inkitiki, ikanta-wakaanaka aamaako-wintariri ipira-payi: “Thami ajati Tantapankoniki, aminaitiro opaita awisain-tsiri. Aritaki añiirori ikamantakairi Pawa.” 16 Tima sintsiini ijajiitanaki, irojatzi iñaanta-paakarori María aajatzi José, onaryaakiri iinchaanikiti iwamintoki ipiraitari. 17 Ikanta iñaapaakiri, ikamantanta-paakiro okaratzi ikamanta-kiriri Maninkari. 18 Tima okiryaantzi ikantajiitanaka ikaratzi kimayita-kiriri aamaako-wintariri ipira-payi ikinkitha-waitzi. 19 Irooma María, osiriki owiro iroori okaratzi ikantai-tapaa-kirori. 20 Ari ipiyanaari yokaiti aamaako-wintariri ipira-payi, iwisiryaawinta-nakari Pawa, ikimosiriwintanakiri, tima iñaakiro okaratzi ikimakiri ikamantaitakiri.

Yaitanakiri Jesús tasorintsi-pankoki

21 Ari maakota-paaki 8 kitaitiri iinchaaniki, yaitanakiri intomisitaa-nitaitiri. Ari ipaitaitakiri “Jesús,” tima aritaki ikantzi-takari Maninkari tsika impaityaa tikira-mintha omotyaaatiriita María.

22 Okanta omonkarataka imairinta-jiita imonkaratantyaarori Ikantakaantani jiwariini Moisés. Ari yaitanakiri iinchaaniki Aapatyaawiniki yasita-kayi-tyaari Pawa. 23 Irootaki imonkaratan-tyaarori Iñaani Pawa, kantatsiri: Iriirika sirampari ojiwatziri kooya, yasita-kayi-tyaari Awinkathariti, itasorintsiti inatyii.

24 Imatantyaarori imonkaratiro Iñaani Pawa, ontzimatyii yasitakai-yaari yatsipita-kaani: Apiti tookitzi, airorika inkarati apiti yanini siro.

* 2:8 ipira = oisha

25 Tzimatsi anta Aapatyaawiniki paitachari Simeón. Tampatzika-siriri inatzi irirori, pinkatha-tasorintsitsiri inatzi, isaika-siritan-takari Tasorinkantsi. Iriitaki oyaawintarori yoimosirinkai-tairi ishininka-payi Israel-iiti. 26 Iriitaki iyosirita-kaakiri Tasorinkantsi, airo ikamita irirori irojatzii ñaanta-kyaariri Isaipatzii-totani Pawa. 27 Ikantakaakari Tasorinkantsi, pokaki tasorintsi-pankoki. Ikanta yariita-kaapaakari iriri Jesús tasorintsi-pankoki imonkaratan-tyaarori Ikantakaan-taitsiri, 28 ithomaa-wakiri Simeón yoka iinchara-niki, iwisiryaawinta-nakari Pawa, ikantzi:

29 Monkarataka Nowinkathariti okaratzi pikanta-kinari, Pisinitina nonkami, tima pimpiratani piwakina.

30 Tima noñaanajiri owawisaa-kotan-taniri,

31 Iriitaki pityaan-takiri ñaayitairi maaroni atziri-payi,

32 Iriitaki kitainkata-kotairini atziri-payi kaari noshininkata, Iriitaki kantakai-yaaroni impinka-thaitan-tyaariri noshininka Israel-iiti pasitari awiroka.

33 Tima okiryaantzi ikantanaka José aajatzi María okimiro ikantai-tziriri iinchara-nikiti. 34 Ikanta Simeón yamana-kotanakiri iriri iinchara-niki intasonka-wintai-takiri. Ipoña ikantanakiro irinero: “¡María! Yoka iinchara-niki iriitaki kantakai-yaaroni iwasankitaan-taityaari oshiki ashininka Israel-iiti. Irijatzii kantakai-yaaroni yawisako-siritan-tajyaari aajatzi oshiki ashininka-payi. Ñaakan-tayitapaakiri kaari ñaapiintaitzi. Iro kantacha oshiki maiman-iterini. † 35 Tima yoka iinchara-niki iriitaki ñaakantironi okaratzi ikinkitha-siritzi-takari. Iro kantacha, antaro piwasiritajyaa awiroka osiyawaityaaromi awisari-tatyimi wisamintotsi.”

36 Ari osaiki aajatzi kooya paitachari Ana, Kaman-tantzinkaro onatzi iroori, irisinto Fanuel icharinini Aser. Antyasiparotaki iroori. Aawitaka oimi ainero omainarotapaaki, okaratzi 7 osarintsi otsipawitakari oimi. 37 Tzimakotaki okaratzi 84 osarintsiti okinankarotaki iroori. Asi owiro osaiki tasorintsi-pankoki, aakowintaro kitaitiri aajatzi tsitiniri amani, omashika-wintakiro. 38 Ari opokapaakiri aajatzi iroori, owisiryaawinta-paakari Pawa. Ari okinkithata-kotanakiri iinchara-niki, ithonka ikimajiitakiro ikaratzi oyaawintarori yookakaa-wintai-tairi Aapatyaawinitsatzi.

Ipiyantaari Kasiyakaawiniki

39 Aritaki imonkaratakiro Ikantakaantsiri Pawa, piyaja Tapowiniki osaikira inampi Kasiyakaawiniki. 40 Tima

† 2:34 awasankitaa = antziwata; awisako-siri = tzinaaja

kimosiri ikanta ikimotatzi iinchaa-niki, aikiro ijatatzi isintsitzi, yotaniki ikanta. Kaminthaa iwakiri Pawa.

Isaiki Jesús tasorintsi-pankoki

⁴¹ Yasi iwiro asitariri Jesús ijatzi osarintsiki-payi anta Aapatyaawiniki yoimosirinkiro Anankoryaantsi. ⁴² Aritaki tzimaki Jesús okaratzi 12 isarintsiti, jaitijiitaki Aapatyaawiniki, tima irootaki yamijiitari yoimosirinkyaa. ⁴³ Aritaki karataki yoimosirinka-jiita, piyajiitaja asitariri, irojatzi isaikanaki irirori Jesús Aapatyaawiniki, titzimaita iyoti iriri aajatzi iriniro. ⁴⁴ Isiyakaantzi jiwataji itsipayitanaari ikarajiitzi. Aniitaki aparoni kitaitiri, ari isampiwitakari ishininka-payi ikaratzi ipiyajiitaja. ⁴⁵ Titzimaita iñaajiri. Irootaki ipiyanta-naari Aapatyaawiniki yamina-panatiri. ⁴⁶ Tima okaratzi mawa kitaitiri iñaantaariri isaiki Tasorintsi-pankoki, ikinkitha-waita-kairi ikaratzi yotakotzirori Ikantakaan-taitani, isatikai-takiri niyaanki, isampi-minthatziri. ⁴⁷ Tima inkarati kimakiriri yakayitakiro okaratzi isampitai-tziriri, okiryaantzi ikantajiita iñaakiri omapiro iyota-nita. ⁴⁸ Ikanta iñaapajiri asitariri, okiryaantzi ikantapaaka aajatzi irirori, oñaanatapaakiri iriniro, okantziri: "Notomí, ¿tsikama pinkantinaka? Oshiki namina-minatakimi notsipatari piri, antaroiti pimintharowakina." ⁴⁹ Ari yakanaki irirori, ikantanaki: "¿Paitama pamina-minatan-tanari? ¿Tima piyoti okowapirotatyaa nosaiki iwankoki Asitanari?" ⁵⁰ Titzimaita ikimathatiro asitariri okaratzi ikantakiri. ⁵¹ Yaanajiri, jaitijiitaji Kasiyakaawiniki. Ti impiyatha-waityaa okaratzi impiratai-tariri. Irooma iriniro Jesús osiriki owakotziri okaratzi yantziri.

⁵² Aikiro ijatatsi ikimotatzi Jesús, yotaniki ikantaka. Iyaminthaani iwakiri Pawa. Ari ikimitaa-kiriri aajatzi atziri-payi iyaminthaani iwiri.

3

Ikamantantziri Juan kiwaatan-tatsiri
(Mt. 3.1-12; Mr. 1.1-8; Jn. 1.19-28)

¹ Aritaki tzimaki okaratzi 15 osarintsi ipinkathari-wintantzi wirakocha Tiberio César maaroni anta. Iwakiri inampiri paitachari Poncio Pilato ijiwariti iipatsitiki Judaiti. Iriitaki owakiriri Herodes ijiwariti Tapowiniki. Ari ikimitaakiri Felipe iririntzi Herodes, iwakiri ijiwariti Itureaki aajatzi Traconite-ki. Aajatzi ikimitakiri Lisantias, iwakiri ijiwariti Abilinia-ki. ² Iriira Impira-tasorintsi-piroriiti

anta yoka Anás aajatzi Caifás. Aripaiti ikinkitha-waita-kaakiri Pawa itomi Zacarías paitachari Juan anta otzisi-masiki. ³ Irootaki ijatantakari Juan intatzikiro Owaryi-inkaarini, ithonka yaniitakiro nampitsi okaratzi tzimat-siri anta, ikinkithata-kotakiro kiwaataantsi, ikantzi: “Pi-washaantairo pantayitziro kaari-pirori, pinkiwaa-wintajyaari Awinkathariti Pawa, aritaki impyaakoi-tajimiro pikaaripiro-waitaki.” ⁴ Ari omonkaratari isankinatakiri pairani Kamantan-tzinkari Isaiás, ikantaki:

Tzimatsi kaimapain-tsini otzisi-masiki, inkantan-tapaaki:
Piwamiithatainiri Awinkathariti tsika inkinapaaki,
Pinkimita-kaantiro itampatzikai-tziro awotsi.

⁵ Omamiri-pathatai otinkanaa-yitzi,
Owintini-yitaji otzisi,

Tampatzika onkantajyaa awotsi okaratzi tzipiwita-chari,
Tima owintini-pankaa onkanta-yitajyaa.

⁶ Ari iñaajiro maaroni atziri tsika ikanta Pawa iwawisaa-kotantzi.

⁷ Ikantayita-wakiri atziri pokayitain-tsiri inkiwaatyaa: “Ti pikamiithasiri-jiiti awiroka, pikimita-sitakari maranki. ¿Pisiyakaantaki airo iwasankitaaitaimi?” ⁸ Omapiro-rika piwashaantajiro pikaaripiro-siri-waitzi, pikamiithasiri-yitaji, pinkimityaaro pankirintsi kithota-tsiri. Airo pikanta-siri-waitzi: ‘Naaka icharini nowaisatzitini Abraham.’ Pinkimi nonkantimi: Airo pikantakaapiro-waita-sita pinkimita-kaantyyaa awiroka ikowa-pirotani Pawa, kantatsi yatzirita-kairo iroka mapi, irootaki impoyiita-jyaarini incharini-yitajyaari awaisatzitini Abraham. ⁹ Airorika osiyaaro pankirintsi kithokita-tsiri, ichikakai-takaro shiicha pankirintsi-ponkitziki kaari kithokita-tsini, yaitakiro iitaitiro.

¹⁰ Ikanta atziri-payi isampita-nakiri, ikantziri: “¿Paitama nantajiri?” ¹¹ Ari yakanakiri, ikantzi: “Tzimatsi-rika apiti piithaari, pimpiri aaroni kaari otzimi-motzi. Tzimatsi-rika piwariti, ari pinkimitakiro aajatzi.” ¹² Ipoña ipokajiiitaki sintsiwintan-tatsiri yamaitiniri kiriiki inintzi inkiwaatyaa, ikantapaakiri: “Yomitaan-tanirí, ¿paitama nantajiri naaka?” ¹³ Ikantakiri: “Airo panaakairo ikantai-takimiri onkarati pinkowa-kotantiri.” ¹⁴ Ipoña ikantaki owayiriiti irirori: “Naaka, ¿paitama nantajiri?” Yakanakiri, ikantzi: “Airo pasaryii-matanta, airo pithaiya-kotanta onkantyyaa paapithatan-tyaariri atziri tsika-rika ompaityyaa. Pinkimosiri-wintiri ikaratzi ipinaitzimiri awiroka.”

¹⁵ Timá oshiki ikinkithasirita-kaakari Juan maaroni atziri-payi, ikanta-siri-jiitzi: “¿Kaarima yoka Saipatzii-totaari?” ¹⁶ Irootaki ikantan-tanakariri Juan maaroni

atziri, ikantziri: “Apatziro-machiini nokiwaatantaro naaka nijaa. Iro kantacha, awotsikitaki matzirori ipinkathari-pirodzi, nopinkathatzi-tataikari naaka. Ti onkanti inkimita-kaantina impiratani nonthopaan-tyaaniriri ikyaantari iitziki. Tima iriitaki kimitakaan-tyaaroni inkiwaatan-tairimi Tasorinkantsi, yoiti-siritan-tairimi paamari. 17 Tima yairikakiro irirori itikaiki-minto, irootaintsi inkaratiro intikai-kiwaiti. Iwakoyitairo kamiithari okithoki pankirintsi, intayi-maita-jyaaro otakii-riki.”

18 Irootaki iroka-payi ñaantsi ikantakiri Juan ikinkithata-kairi maaroni atziri-payi Kamiithari Ñaantsi. 19 Ari ikimitaa-kiriri aajatzi Herodes pinkatha-ritatsiri, iyomitaa-witakari, yaakirora Herodías iinanta-witari Felipe iririntzi. Tima tzimatsi aajatzi oshiki pasini kaari-piro yantayitakiri. 20 Iroora owatsi-pirota-kirori yantakiri Herodes yasita-kota-kaantakiri Juan.

Ikiwaataka Jesús

(Mt. 3.13-17; Mr. 1.9-11)

21 Ikanta ikiwaatziri Juan maaroni atziri-payi, ari ikiwaata-kiriri aajatzi Jesús. Yamana-minthaitzi Jesús, kimiwaitaka asitaryaa-nakityii-yaami inkiti. * 22 Ari iñiitaki isaawiin-kasita-paakari Tasorinkantsi ikimita-paakari siro. Ikimaitatzii inkitikiki ikantai-tanaki: “Awirokatakira Notomi nitako-pirotoni. Oshiki nokimo-siri-wintakimi.”

Icharini-yitari Jesús

(Mt. 1.1-17)

23 Ikanta itanta-nakarori Jesús yantayitakiri, ari tzimaki 30 isarintsiti. Ikantaitzi iri tomintakari José. Tominta-nakariri José ipaita Elí, 24 tominta-nakariri Elí ipaita Matat, tominta-nakariri Matat ipaita Leví, tominta-nakariri Leví ipaita Melqui, tominta-nakariri Melqui ipaita Jana, tominta-nakariri Jana ipaita José, 25 tominta-nakariri José ipaita Matatías, tominta-nakariri Matatías ipaita Amós, tominta-nakariri Amós ipaita Nahum, tominta-nakariri Nahum ipaita Esli, tominta-nakariri Esli ipaita Nagi, 26 tominta-nakariri Nagai ipaita Maat, tominta-nakariri Maat ipaita Matatías, tominta-nakariri Matatías ipaita Semei, tominta-nakariri Semei ipaita José, tominta-nakariri José ipaita Judá, 27 tominta-nakariri Judá ipaita Joana, tominta-nakariri Joana ipaita Resa, tominta-nakariri Resa ipaita Zorobabel, tominta-nakariri Zorobabel ipaita Salatiel, tominta-nakariri Salatiel ipaita Neri, 28 tominta-nakariri Neri ipaita Melqui, tominta-nakariri Melqui ipaita Adi, tominta-nakariri Adi

* 3:21 inkiti

ipaita Cosam, tominta-nakariri Cosam ipaita Elmodam, tominta-nakariri Elmodam ipaita Er,²⁹ tominta-nakariri Er ipaita Josué, tominta-nakariri Josué ipaita Eliezer, tominta-nakariri Eliezer ipaita Jorim, tominta-nakariri Jorim ipaita Matat,³⁰ tominta-nakariri Matat ipaita Leví, tominta-nakariri Leví ipaita Simeón, tominta-nakariri Simeón ipaita Judá, tominta-nakariri Judá ipaita José, tominta-nakariri José ipaita Jonán, tominta-nakariri Jonán ipaita Eliaquim,³¹ tominta-nakariri Eliaquim ipaita Melea, tominta-nakariri Melea ipaita Mainán, tominta-nakariri Mainán ipaita Matata, tominta-nakariri Matata ipaita Natán,³² tominta-nakariri Natán ipaita David, tominta-nakariri David ipaita Isaí, tominta-nakariri Isaí ipaita Obed, tominta-nakariri Obed ipaita Booz, tominta-nakariri Booz ipaita Salmón, tominta-nakariri Salmón ipaita Naasón,³³ tominta-nakariri Naasón ipaita Aminadab, tominta-nakariri Aminadab ipaita Aram, tominta-nakariri Aram ipaita Esron, tominta-nakariri Esron ipaita Fares, tominta-nakariri Fares ipaita Judá,³⁴ tominta-nakariri Judá ipaita Jacob, tominta-nakariri Jacob ipaita Isaac, tominta-nakariri Isaac ipaita Abraham, tominta-nakariri Abraham ipaita Taré, tominta-nakariri Taré ipaita Nacor,³⁵ tominta-nakariri Nacor ipaita Serug, tominta-nakariri Serug ipaita Ragau, tominta-nakariri Ragau ipaita Peleg, tominta-nakariri Peleg ipaita Heber, tominta-nakariri Heber ipaita Sala,³⁶ tominta-nakariri Sala ipaita Cainán, tominta-nakariri Cainán ipaita Arfaxad, tominta-nakariri Arfaxad ipaita Sem, tominta-nakariri Sem ipaita Noé, tominta-nakariri Noé ipaita Lamec,³⁷ tominta-nakariri Lamec ipaita Matusalén, tominta-nakariri Matusalén ipaita Enoc, tominta-nakariri Enoc ipaita Jared, tominta-nakariri Jared ipaita Mahalaleel, tominta-nakariri Mahalaleel ipaita Cainán,³⁸ tominta-nakariri Cainán ipaita Enós, tominta-nakariri Enós ipaita Set, tominta-nakariri Set ipaita Adán, tominta-nakariri Adán iriitaki Pawa.

4

Inkaaripirosirita-kaitirimi Jesús
(Mt. 4.1-11; Mr. 1.12-13)

¹ Tima isaika-siritan-tanakari Jesús Tasorinkantsi, ipiyaja ipoñaajaro Owaryiinkaariniki. Tima ikantakaakari Tasorinkantsi jataki otzisi-masiki. ² Ari isaikakiri anta okaratzi 40 kitaitiri, inintawitaka Kamaari inkaaripirosirita-kairimi. Tima tikatsi iyaari anta, ayimatakiri itashi. ³ Ikantawita-paakari: “Omapirota-tyaarika Itomintami

Pawa, pimpyirowararitintsi iroka mapi.”⁴ Ari yakanakiri Jesús, ikantanakiri: “Tzimatsi sankinarintsi kantatsiri: Ti apatzirowañaaantzi okaratzi iwaitari, tima irootaki owañaa-pirotan-tatsiri ankimisantajirori okaratzi ikantairi Pawa.” *

⁵ Ikanta Kamaari yaanakiri Jesús tonkaariki. Ari ikoñaaatakaa-paintziro maaroni nampitsi ipinkathari-yitzi atziri. ⁶ Ikantapajiri: “Ari nonkanta-kaakyaaro impinkathatimi piñaayitakiri, ari nompakimiro aajatzi iwaniinkaro. Tima naaka yasitakaitaka maaroni, ari onkantaki nopiri itzimi-rika nonintziri. ⁷ Aririka pimpinkathatakina, maaroni ikaratzi piñaakiri, awiroka asitana-jyaaroni.” ⁸ Ari yakanakiri Jesús, ikantziri: “Tzimatsi isankinaitaki pairani, kantatsiri:

Pimpinkathatiri Piwawani, iriitaki pinkimisantiri apaniro.”

⁹ Ikanta Kamaari yaanakiri Aapatyaawiniki, yatiitakaapaakiri jinoki otawantoki tasorintsi-panko. Ikantawitapaari: “Omapiro-rika Itomintami Pawa, pimitayi osaawikinta. ¹⁰ Pinkinkithasiritiro isankinai-takiri pairani okantzi:

Ari intyaan-takimiri Pawa Imaninkariti yaamaakowintyaami,

¹¹ Iriitaki thomaimini airo pantziwa-tantaro mapi piitziki.”

¹² Ari yakanakiri Jesús, ikantziri: “Iroka ikantaitaki aajatzi pairani:

Ti onkamiithati piñaantyaari Piwinkathariti Pawa.”

¹³ Tira imatasityaari yitsinampairi Kamaari inkaaripirosirita-kairi Jesús, yintainainitaa-paintari kapichiini.

Yitanakari yantayitziri Jesús

(Mt. 4.12-17; Mr. 1.14-15)

¹⁴ Ikanta ijatairo Jesús Tapowiniki, okyaantapakari isintsinka Tasorinkantsi. Ithonka ikimakoi-tanakiri anta inampiitiki. ¹⁵ Iyomitaan-tayitaki tsika yapatota-piintaita. Oshiki kimosiriwintana-kiriri anta.

Ipiyaja Jesús Kasiyakaawiniki

(Mt. 13.53-58; Mr. 6.1-6)

¹⁶ Ikanta ipiyaaro Jesús Kasiyakaawiniki, ariitaja inampiki tsika yantaritaki pairani. Ari omonkaratapaja kitaitiri imakoryaan-taitari, jataki yapatota-piintaita, irootaki yamita-piintakari irirori. Ari ikatziyanaka iñaanatiro sankinarintsi. ¹⁷ Ipaitakiri isankinari Kamantan-tzinkarini Isaías. Ikanta yampinai-ryaakiro sankinarintsi, yaminakiro tsika osankinataka, kantatsiri:

* 4:4 irootaki kowapirotacha ankimisantajiro okaratzi ikantairi Pawa: onasiyita ñaantsi-payi

¹⁸ Isaikantana Itasorinka Pawa,
Tima iriitaki saipatzii-tota-kinari.

Ityaankakina nonkinkithata-kaajiri asinonkainkari Kami-
ithari Ñaantsi.

Nowatsinaryaa-kotajiri okantzimo-siri-waitari.

Nonkaman-tajiri inosikaitani nonkantajiri: “Aritaki pisaika-
siwaitajyaa yasitako-witai-takami.”

Aritaki naminakaa-yitajiri mawityaakiri-payi,

Aritaki nookakaa-wintajiri ikaratzi impira-waitaitari.

¹⁹ Ityaankakina nonkinkithati: “Iroñaaka osarintsiki ari
inkaminthaajairi aroka-payi Pawa.”

²⁰ Ipoña yampinaita-najiro Jesús sankinarintsi, ipanajiri
jiwatzirori kinkitharintsi, saikanaki. Tima okiryaaantzi
iwakiri maaroni atziri ikaratzi saikain-tsiri yapatota-
piintaita. ²¹ Ari yitanakaro ikantanaki: “Omonkaratzi-
motakami iroñaaka iroka Sankinarintsi okaratzi piki-
makiri noñaanata-kimiro.” ²² Tima okiryaaantzi ikantaji-
itanaka ikaratzi kimakiriri inkinkithataki Jesús kamiithaini.

Ikantajiitzi: “¿Kaarima yoka itomi José?” ²³ Irojatz
ikantan-tanakariri: “Kimitaka ari pinkantakina: ‘Intsityaa
aawintan-tzinkari paawintyaa awiroka. Tima oshiki
nokimako-wintakimi pantayitakiri Capernaum, intsityaa
pantapajiro aajatzi aka pinampiki.’ ” ²⁴ Aikiro ikantana-
kitzii Jesús: “Omapirotyaa nonkantimiri, asi owiro
ti impinkathataitiri Kamantan-tzinkari inampiki irirori.

²⁵ Tima omapirotyaa iroka, pairani ainiro isaikawitani
Elías, ti omparyaa-jiranki inkani okaratzi mawa osar-
intsi aajatzi 6 kasiri anta inampitsitiki Israel-iiti, an-
taroititi itashiniintaitaki. Oshiki kinankaro tzimawita-
chari anta, ²⁶ iro kantacha, ti intyaan-taitiri Elías ijata-
sitiro kinankaro ishininka, apatziro ityaantai-takiri ijata-
sitiro pasini-sato kaari ishininkatyaa anta nampitsiki

Sarepta saikatsiri Simaaki ²⁷ Ari okimitakari aajatzi ainiro
isaikawita Kamantan-tzinkari Eliseo, tzimawita-charanki
inampitsitiki Israel-iiti oshiki mantsiyari pathaa-waita-
tsiri. Iro kantachari ti intyaan-taitiri Eliseo yisita-kota-
kaaji aparoni, iri ityaantaitaki Naamán kaari ishininkatyaa

poñaachari Tonkaironiki, yisita-kota-kaajiri.” ²⁸ Ikanta
ikimajiitaki ikaratzi saikain-tsiri yapatota-piintaita, an-
taroititi ikisajiitanaka. ²⁹ Ikatziya-jiitanaka, yaitanakiri Jesús
owiraa-thapita nampitsi tsika osaiki impirita inintajiitzi
intziriyirimi. ³⁰ Iro kantacha Jesús, isiya-pithata-nakari
isatikan-tanakari niyaanki, jataji.

Atziri yaakiri piyari
(Mr. 1.21-28)

³¹ Ikanta yoirinkaja Jesús nampitsiki Capernaum saikatsiri Tapowiniki. Iyomitaa-yitapajiri atziri kitaitiri imakoryaan-taitari. ³² Tima ti omañaa isintsinka iyomitaantzi, okiryaaantzi ikantajiitaka ikaratzi kimirori iyomitaan-tziri. ³³ Okanta anta tsika yapatota-piintaita, ari isaikakiri atziri yaakiri piyari, kaimanaki sintsiini, ³⁴ ikantzi: “Jesús, Kasiyakaawini-satzi, noyotzimi naaka, awirokatakiki Itasorintsiti Pawa. Iro pipokantari aka papirojiitina.” ³⁵ Ari ikisathata-nakiri Jesús, ikantanakiri: “¡Pimairiti piyari, pijatai! Ari ityaanaki atziri iwashaanta-najiri iwiyariti, titzimaitya iwasinonkaa-nakiri.” ³⁶ Okiryaaantzi ikantanaka atziri-payi, ikanta-wakaanaka: “¿Paitakama iroka ñaantsi? Tzimatsi isintsinka yiitsinampaan-tairi imisiyiri piyari ikisathatakiri.” ³⁷ Tima ithonka ikimakoi-tanakiri Jesús maaroni anta inampiitiki.

Yisita-kota-kaajiro Jesús irayiro Pedro
(Mt. 8.14-15; Mr. 1.29-31)

³⁸ Ikanta isitowanaki Jesús yapatota-piintaita, kyaapaaki iwankoki Simón. Ikantai-tawakiri: “Omatatziiro irayiro Simón antaroiti katsirinkataantsi.” ³⁹ Ari yoiyoota-sita-nakaro onaryaaka iroori, kimiwaitaka inkisathata-kityiromi katsirinkataantsi. Isita-kotanaki osaawaki-witaka. Apatha-kiro opiriintanaja, aminayita-kiniri opawakiriri.

Yisita-kota-kaayitziri Jesús mantsiyari-payi
(Mt. 8.16-17; Mr. 1.31-34)

⁴⁰ Okanta otsitiniityaanaki, yamaita-paakiniri Jesús oshiki atziri nasiwai-yitachari imantsiyari. Ikanta iñaawakiri Jesús, apatziro yantantakari kapichiini irako, isitako-yitanaji. ⁴¹ Oshiki atziri yaakiri piyari imisitowaki iwiyariti, antaroiti ikaimayitzi piyari, ikantzi: “¡Itomi Pawa pinatzi!” Titzimaita isinitiri iñaawaijiiti piyari, ikisatha-yitakiri, tima iyojiitzi piyari-payi iriitaki Saipatzii-totaari yoka Jesús.

Iyomitaantzi Jesús maaroni Tapowiniki
(Mr. 1.35-39)

⁴² Okanta okitaititzi-mataki, ananinkanaka Jesús apaniroini, isitowanaki ijatiro otzisi-masiki. Oshiki amina-minatairiri tsika-rika ikinaki. Ikanta iñiitajiri tsika isaiki, ti inintaiti ijataji. ⁴³ Irojatziki ikantan-tanakari Jesús: “Ontzimatyii inkimaitiro aajatzi pasiniki nampitsi Kamiithari Ñaantsi tsika okanta-kota ipinkathari-wintantai Pawa. Tima irootaki ityaankan-taita-kanari.” ⁴⁴ Aikiro ijatakaa-nakitziiro Jesús ikinkithatanaki pankotsi tsika yapatotapintaita okaratzi tzimatsiri anta Tapowiniki.

5

Kaari ñiita-piintzi simaataantsi

¹ Okanta aparoni kitaitiri, isaiki Jesús inkaari-thapyaaki anta Piyompi-jaariki. Yatsinaki-matakiri atziri ikaratzi piyotzi-winta-kariri ikimisantziro ñaani Pawa. ² Ari ñaaki apiti pitotsi oowaataka oparaitiki. Ti intitan-tajiita-jyaaro asitarori, tima inkiwajiita-tziro iithari-minto. ³ Titapaaka Jesús pitotsiki. Iriitakira asitaro Simón iroka pitotsi, ikantakiri intyaankiro kapichiini niyankyaaki. Ari isaikan-tanakaro Jesús pitotsi, yitanaaro iyomitaa-yitanajiri atziri. ⁴ Ikanta ithonka-nakiro iyomitaantzi, ikantzi: “Simón, paanakiro piwito niyankyaaki inkaari, ari pisimaatyaari.” ⁵ Ari yakanaki Simón, ikantzi: “Nomawitakaro nosimaata tsitiri-paiti, tikatsi nayi. Awiroka kantanari, aritaki nokantakiro.” ⁶ Imatakiro isimaata Simón, yaaki oshiki sima, iro onthatyiimi iithari-minto. ⁷ Ikaima-wakotairi ikarata-piintziri isimaata yamitakotajiri. Ikanta ijata-sita-nakiri, ikinako-jiitaki pasiniki pitotsi, ijaikitakiro apitiroiti iwito, iroowitain-chami itsitsiya-kota-jiiti. ⁸ Ikanta ñaakiro Simón Pedro kantain-chari, ityirowa-sita-nakari Jesús, ikantanakiri: “Pintainanintyaana Pinkatharí, kaari-piro-siriri nonatzi naaka.” ⁹ Tima antaroiti itharowanaki Simón ñaakiro yaaki oshiki sima. Ari ikantakari aajatzi itsipajiitakari. ¹⁰ Imatzita-nakaro Jacobo aajatzi Juan, itomi-payi Zebedeo, tima irijatzi itsipatakari Simón. Iro kantacha Jesús ikantanakiri Simón: “Airo pitharowasiwaita, onkimita-jyaaro iroñaaka iriimi atziri nosimaata-kaajyaami.” ¹¹ Ikanta yaatako-jiitapaji, yooka-nakiro maaroni, iyaataa-jiita-nakiri Jesús.

Yisita-kota-kaajiri Jesús antziri pathaa-rontsi
(Mt. 8.1-4; Mr. 1.40-45)

¹² Ikanta yariitaka Jesús pasiniki nampitsi, ari ipokakiri antziri pathaa-rontsi. Ari ñaapaakiri Jesús, ityirowa-sita-paakari, ikantapaakiri: “Pinkatharí, pinintzi-rika, aritaki okantaki pisita-kota-kaajina.” ¹³ Irootaki yakotan-tanakari Jesús, itzinkakiri kapichiini, ikantziri: “Nonintzi, pisita-kotai.” Isitanaki ipathaa-waiwita. ¹⁴ Ikantawita-waari: “Airo pikamanta-kotana. Apatziro piwanakiro pijata-sitiri Ompira-tasorintsitaari, pantantyaarori Ikantakaantani pairani Moisés, paanakiniri Pawa patsipita-kaani pipira, irootaki iyotantai-tyaari isita-kotaimi.” ¹⁵ Iro kantacha ithonka ikimakoi-tanakiri Jesús intaina. Oshiki atziri

piyotzi-winta-kariri ikimisantziri. Inintajiitzi yisita-kota-kaayitainiri aajatzi imantsiyariti-payi. ¹⁶ Iro kantacha yintainaryaa-piinta irirori Jesús otzisi-masiki, ari yamaniri.

Yisita-kota-kairi Jesús Kisoporokiri
(Mt. 9.1-8; Mr. 2.1-12)

¹⁷ Okanta pasini kitaitiri iyomitaantzi Jesús, ari isaikajiitaki Nasitantaniri aajatzi Yomitaan-taniri, iriitaki poñaayitain-chari nampitsiki-payi tzimatsiri anta Tapowiniki, iipatsitiki Judá-iti, poñaayitain-chari aajatzi nampitsiki Aapatyaawini. Tima otsimatakari Jesús isintsinka Pawa, kantatsi yisita-kota-kaayitiri mantsiyari. ¹⁸ Ari yamaita-paakiri kisoporokiri yanatakoi-takiri inaryaa-mintoki. Inintzi inkyaakaa-paakirimi pankotsiki, inaryaa-kotiri tsika isaikaki Jesús. ¹⁹ Titzimaita onkanti inkyaakairi, tima oshiki atziri piyotaincha. Yatiitakaanakiri jinoki pankotsiki, imorontakiro pankotsi, iwayiita-kotakiri tsika ipiyotzi-wintai-takari Jesús. ²⁰ Iyotzi Jesús omapiro yawintaakari yokapayi, ikantanakiri kisoporokiri: “¡Ashininká! Ipyaakoi-tajimiro pikaaripiro-siri-witaka.” ²¹ Ikanta ikimajiitaki Yomitaan-taniri aajatzi Nasitantaniri, ikanta-siri-jiitanaki: “Ithainka-tziiri Pawa yokawí. Tima tikatsi kantironi impyaakotantiro kaaripirori, apatziro Pawa ipyaakotan-tziro.” ²² Iyotzimaitaka Jesús ikinkithasiritari yokapayi, isampita-nakiri, ikantziri: “¿Paitama pikinkithasiri-waita-sitantari?” ²³ ¿Tima onkamiithati nonkanti: ‘Ipyaakoi-tajimiro pikaaripiro-siri-witaka?’ Irooma pinintziri nonkantiri: ‘Pinkatziyi, pijatai.’ ²⁴ Iroñaaka piyotiri Itomi Atziri otzimi-motziri isintsinka aka kipatsiki, aritaki impyaakotairi kaaripiro-siri-witachari.” Ipithoka-sita-nakari kisoporokiri, ikantziri: “Nokantzimi Naaka, pinkatziyi, paanajiro pinaryaa-minto, pijatai piwankoki.” ²⁵ Apatha-kiro ipiriintanaka kisoporokiri, yaanajiro inaryaan-tawitari. Tima iwisiryyaa-winta ikantawinta-nakari Pawa ijataji iwankoki. ²⁶ Tima okiryaaantzi ikantajiitanaka ikaratzi ñaakiriri, iwisiryaawinta-yitanakari aajatzi irirori Pawa. Itharon-kakiini ikantajiitzi: “Tira añaaapiintiro kimityaaroni iroka.”

Yaitanta-nakariri Leví
(Mt. 9.9-13; Mr. 2.13-17)

²⁷ Ikanta isitowa-najira Jesús, iñaapaakiri paitachari Leví. Isaiki irirori, tsika iwakiri jiwari wirakocha isintsi-wintantzi yamaitiniri kiriiki, ikantapaakiri: “Piyaatina.” ²⁸ Katziyanaka Leví, yookanakiro maaroni, iyaatanakiri.

²⁹ Ipoñaa Leví yaanakiri Jesús yoimosirinkyaa iwankoki itsipata-nakari iyomitaani. Ari ijatakiri aajatzi oshiki sintsitantatsiri yamaitiniri kiriiki, oshiki pasini-payi jatayitain-tsiri. Ari ikarajiitakiri iwajiita. ³⁰ Ikanta Nasitantaniri itsipatakari Yomitaan-taniri, iñaana-minthatakiri iyomitaani Jesús, ikantziri: “¿Paitama pitsipatan-tariri piwajiita aajatzi pirajiitzi kaari-piro-siriri, pintsipatari aajatzi sintsiwintan-tatsiri yamaitiniri kiriiki?” ³¹ Ari yakanaki Jesús, ikantanakiri: “Aririka imantsiyati atziri ipoka-sitziri aawintan-tzinkari, iriima atziri kaari mantsiyatatsi tikatsi ininti irirori. ³² Tima ti nompoka-sitiri ikimita-kaantaitziri kamiithasiriri inawita, nopoka-sita-tziiri kaari-piro-siriri nonkaima-siritajiri iwashaantairo kaari-pirori.”

Ikinkithata-kotziro Jesús itziwintaita

(Mt. 9.14-17; Mr. 2.18-22)

³³ Ipoñaa isampitai-takiri Jesús, ikantai-tziri: “¿Paitama kaari itziwintanta piyomitaani? Iriima irasi Juan, aajatzi irasi Nasitantaniri-payi, oshiki itziwinta-piinta-jiita, yamanajiitzi aajatzi. Noñiiri piyomitaani awiroka, ti intzi-winta-nityaa, owawaiyitacha, irawajiiitatsi.” ³⁴ Ari yakanaki Jesús, ikantzi: “Aririka intsipayii-tyaari aawakaa-chari, ¿arima intziwintai-tapaakyaa? ³⁵ Irooma apaata, aririka yaitakiri iimintaitari, aripaitira intziwintaityaa.” ³⁶ Ari isiyakaa-winta-nakiniri Jesús, ikantziri: “Aparoni paisatori ikithaataitari, arimaa okantaki iwawi-tantaityaaro yaapatanka owakirari, ari omapirota-nakya osaraanaki aririka ampithata-nakya owakirari. Tira aripirota-kayiro paisatori ikithaataitari iwawi-tantaityaaro owakirari. ³⁷ Ari okimitari aajatzi, ti inkamithatzi paisatori misinantsi-naki iwantai-tyaari airyaari iraitsiri. Aririka iwantai-tyaari, aritaki isanaryaanaki, aparaata-siwaitakya iraitsiri aajatzi misinantsi-naki. ³⁸ Tima apatziro ikamiithatzi owakirari misinantsi-naki iwantai-tyaari. ³⁹ Ikaratzi amitarori iriro poitatsiri, airo yamitaaro irajiro airyaari. Inkanta-piinti: ‘Iro kamiithatatsi iriro poiri.’ ”

6

Ikinkithata-kotziro Jesús kitaitiri imakoryaan-taitari

(Mt. 12.1-8; Mr. 2.23-28)

¹ Okanta aparoni kitaitiri imakoryaan-taitari, ikinaki Jesús pankirintsi-masiki. Ikanta iyomitaani-payi isapirya-kitanaki okithoki, yamirokaki-tzimaitaro inkini iyaaro. ² Ti onimotiri Nasitantaniri-payi, isampitakiri ikantziri: “¿Paitama pisapirya-kitan-tarori? Tima ti osinitaa-ntsiti yantawaitaiti kitaitiriki imakoryaan-taitari.” ³ Ari yakanaki

Jesús, ikantanaki: “¿Tima piñaanata-kotiri pinkatharini David aantawita-kariri itashi itsipayitakari ikarajiitzi? ⁴ Ikyaaki tesorintsi-pankoki, yaakiro yatantaitari tesorint-sita-tsiri, iwakaro irirori, ipakiri aajatzi itsipayitakari. Tima ti osinitaan-tsiwityaa iwaityaaro, intaini iwapiinta-yitaro Ompira-tesorintsitaari.” ⁵ Ipoñaa ikantaki aajatzi: “Yoka Itomi Atziri ipinkathari-pirotzi irirori, yanairo kitaitiri imakoryaan-taitari.”

Atziri kisowakori
(Mt. 12.9-14; Mr. 3.1-6)

⁶ Okanta pasini kitaitiri imakoryaan-taitari, ikyaaki Jesús yapatotapintaita, iyomitaan-tapaji aajatzi. Ari isaikakiri kisowakota-tsiri irako-piroki. ⁷ Tima aamaiyaa ikantayitaka Yomitaan-taniri aajatzi Nasitantaniri, inintzi iñiiri Jesús yisita-kota-kairi kisowakori kitaitiri imakoryaan-taitari ontziman-tyaari inkanta-kotiriri. ⁸ Yotzimaitaka Jesús opaita ikinkithasiritari yokapayi. Ikaimakiri kisowakori, ikantziri: “Pimpoki, pisatikyaa nopiyojitaka naaka.” Pokanaki kisowakori, katziya-paaka. ⁹ Ari ikantzi Jesús: “Nonintzi nosampi-jitimi: ¿Otzimikama sinitaa-ntsita-tsiri antiri kitaitiri imakoryaan-taitari? ¿Tima onkami-ithati anisironkatantyyaa, irooma kamiithatatsi awamaanti? ¿Tima onkamiithati antiro iroopirori, irooma kamiithatatsi ankaaripiro-waiti?” ¹⁰ Yamina-nakiri Jesús piyotzi-mintakariri, iñaanata-nakiri kisowakori, ikantziri: “Pitharyaa-wakotai.” Kantanaki ikantakiri, akotsitanaji kamiitha. ¹¹ Tima antaro ikisajiitanaka jiwari-payi. Ikamanta-wakaa-jitaka tsika inkinakairo imaimanitiri Jesús.

Iyosiitaki Jesús 12 Otyaankaari.
(Mt. 10.1-4; Mr. 3.13-19)

¹² Ari itonkaanaki Jesús otzisiki yamani. Tima yaakow-intakaro maaroni tsitiniri yamaniri Pawa. ¹³ Okanta okitaitita-manaji, yapatotakiri maaroni iyomitaani. Ari iyoshaakiri ikaratzi 12, iriitaki ipaitakiri Otyaankaari. ¹⁴ Jirika ikaratzi iyoshaakiri: Simón, iriitaki ipaitakiri Pedro, (akantziri añaaniki aroka Kiraawiro.) Iyoshaakiri Andrés iririntzi Simón. Iyoshaakiri Jacobo, Juan, Felipe, Bartolomé, ¹⁵ Mateo, Tomás, Jacobo itomi Alfeo. Iyoshaakiri Simón ipaitai-tziri aajatzi Kisakotan-taniri. * ¹⁶ Iyoshaakiri Judas iririntzi Jacobo. Iyoshaakiri aajatzi Judas Nampitsiwiri, iriitaki pithoka-sityaarini apaata.

Ikinkithata-kairi Jesús oshiki atziri
(Mt. 4.23-25)

* 6:15 Kisakotan-taniri = cananeo = Owintini-wiri

¹⁷ Ipoñaa yoirinka-jiitaja Jesús itsipataari iyomitaani. Ari isaikajiita-paaki owintini-pankatzi. Oshiki atziri piyotzi-winta-wakaariri, Aapatyaawini-satzi, aajatzi ikaratzi nampiyitarori iipatsitiki Judá-iti. Tzimatsi poñaayitainchari inkaari-thapyaaki nampitsiki Mapiniki aajatzi Simaaki. Ipokajiitaki yokapayi inkimiro ikinkithatziri Jesús, inintajüitatzi iriroriiti yisitakoi-tainiri imantsiyariti-payi. † ¹⁸ Tima inkarati ikyaantasiritari piyari, yisita-kota-kaayitajiri. ¹⁹ Inintajüitaki maaroni atziri yanta-wakiri kapichiini irako, tima ontzimi-motziri Jesús isintsinka, yisita-kota-kaayitziri maaroni.

Ikinkithata-koitziri kimosirita-tsini aajatzi asinonkaachani

(Mt. 5.1-12)

²⁰ Ipoñaa yamina-nakiri Jesús iyomitaani, ikantziri: "Tasonka-wintaari iwaitimi awirokaiti asinonkainkari, tima awirokatakiki ñaajironi impinkathari-wintantaji Pawa.

²¹ Tasonka-wintaari iwaitimi piñaawitaro pitashaa-niinta-waitzi iroñaaka, tima irootaintsi piñiuro pinkima-niintajyaa. Tasonka-wintaari iwaitimi piñaayi-witaro piraaniinta-waita iroñaaka, tima irootaintsi piñaajiro pisironta-waitajyaa.

²² Tasonka-wintaari iwaitimi onkanta-witakyaa piñaayi-witaro iroñaaka inkisaniintaitimi, ikisimatimi, inkawiya-waitaitimi, imaninta-waitaitimi, okantakaan-tziro pawintaari Itomi Atziri. ²³ Tharowinta pinkantayitajyaa, pinkimo-siri-yitaji, tima Pawa pinayita-jimini inkitiki. Pinkinkithasiritiro okaratzi yantakiri piwaisatzitini ikimaatsita-kaawaitakari Kamantan-tzinkari-payi.

²⁴ ¡Inkanta-machiitimi ashaarantzinkari! Tima piñaayitakiro iroñaaka panintaa-waiyitaka.

²⁵ ¡Inkanta-machiitimi pikaratzi piñiuro iroñaaka pikima-niintayita! Tima aritaki piñaajiro apaata awiroka pintashaa-niintaji.

¡Inkanta-machiitimi pikaratzi piñaayitziro iroñaaka pisironta-waita! Ari piñaajiro apaata pinkimaatsi-waitajyaa, ari piraawaita-jyaari aajatzi.

²⁶ ¡Inkanta-machiitimi pikaratzi iwisiryaawintaitami iroñaaka! Tima ari ikantawitai-takari pairani kimitakowitariri Kamantan-tzinkari-payi."

Pintakotyaari kisaniinta-yitzimiri

(Mt. 5.38-48; 7.12)

† 6:17 Iroka-payi owiraanta-paakarori ñaantsi, tzimatsi osankinataka aajatzi anta vs 6.18.

27 “Iro kantacha pinkimi nokantzi naaka: Pintakota-jyaari ikaratzi kisaniinta-yitzimiri, paakamiitha-yitairi. 28 Airo pipiyatari kisimawaitzimiri. Pamanako-yitajiri thaiyako-witamiri. 29 Aririka impasaitimi kashita-poroki, pisin-ityaari yapitiroryaa-porotimi impasaitimi. Aririka inintaiti yaitiro piithaari pisaawanta-piintari, pisinitiniri yaanakiro pikithaatakari. 30 Aririka inkantaitimi: ‘Pimpina,’ okamiithatzi pimpimanta-niti. Aririka yayitai-timiro pasitari, okamiithatzi airo piiñaa-wintziro. 31 Pinintzi-rika intakoi-tyaami, pitawakyaaro awiroka pintakotantyaa.

32 Iriirika pitakota-sitakyaa ikaratzi itakoyitamiri awiroka, ¿Kamiithatakima iroka? Ti, tima iro yanta-piintakiri kaari-piro-siriri. 33 Iriirika paakamiithata-sitakyaa ikaratzi aakamiithatzimiri awiroka ¿Kamiithatakima iroka? Ti, tima iro imata-piintakiri kaari-piro-siriri. 34 Aririka inkantaitimi: ‘Pimpawakinaro, ari noipyaaajimi,’ impoña pimpawakiri tima piyotzi ari imatajimi awiroka apaata. ¿Kamiithatakima iroka? Ti, tima iro imata-piintziri kaari-piro-siriri. 35 Pintako-yitajyaari awiroka kisayitzimiri, airo pipiyatari. Pimpimanta-niti aririka inkampitaitimi, airo piyaawinta imayitajimi awiroka. Antaroiti impinai-tajimi, itomintaamira Jinoki-satzi. Omapiro itakoyitakari irirori maaroni atziri kaari paasoonkitan-tatsini aajatzi kaari-piro-siriri-payi. 36 Ikimitairo Asitairi itakotanta, ari pinkimita-najyaari awiroka.”

*Ikinkithata-kotziro Jesús kantzi-mataantsi
(Mt. 7.1-5)*

37 “Ti onkamiithati pimishakowintanti, paamaiyaa imishakowintai-tzimi = kari awiroka. Airo pikantzi-matantzi, imaitajimi = kari awiroka apaata. Aririka pimpyaakotanti, ari imaitajimi awiroka apaata. 38 Pimpimanta-nitaji, tima ari imaitajimi awiroka apaata, yanaakai-tajimiro awiroka okaratzi pipimantakiri. Tzimatsi-rika pantzi-motantani, ari imapiroi-taimi apaata awiroka.”

39 Ipoña isiyakaa-winta-nakiniri Jesús, ikantzi: “¿Kantatsima yakathata-wakaiyaa mawityaakiri? Tima ti iyoti tsika inkini, ari imparyaaki apitiroiti omoro-naki. 40 Tira iñiiti aparoni iyomitai-tziri yanairi yomitairiri. Irooma apaata aririka iyomitaa-piroi-takiri aritaki inkimitajyaari yomitairiri pairani. 41 Tima osiyawaitakaro aririka ootyaakitimi antaro incha-pitoki pirokiki, ¿kantachama paminiri pasini tyaakita-chari kapichiini irokiki?

⁴² ¿Kantachama pinkantiri: 'Pimpoki naajimiro otyaakita-kimiri?' Otyaaki-taikimi awiroka antaro incha-pitoki. Tima pisiyakari awiroka owapyiimotan-taniri. Ontzimatyii pitawakyaaro awiroka paawajiro antaro inchapitoki otzikaa-kimiri pirokiki paminaji kamiitha paanta-jyaaniiriri otyaakita-chari kapichiini."

Ari iyoitzirori onkithotanaki-rika
(Mt. 7.15-20)

⁴³ "Aparoni inchato saankanata-tsiri oshooki, ti iñiitiro onkaaripiroti okithoki. Irooma inchato sampiya-sita-tsiri, ti omkanti okithoti. ⁴⁴ Ontzimatyii ankimpoyiiri kamiitha-rika okaratzi yantayitziri, irootaki ayotantyaari kamiithasiriri inatzii. ¿Añiiroma chochoki onkitho-kitan-tyaaro owaato kitoochii? Tima ti. ¿Kantachama onkitho-kitan-tyaaro pasini chochoki-payi iroori? Tima airo. ‡ ⁴⁵ Arira ikimiyita-naari kamiithasiriri ikinkithasirita-piintaro kamiithari, irootaki okamiithatantari yantayitziri. Iriima kaari-piro-siriri ti inkinkithasirita-piintyaaro kamiithari, irootaki okaaripirotantari yantayitziri. Tima okaratzi ikinkisiryaa-yitari, irootaki iñaaniyitakari aajatzi."

Ikinkithata-koitziri apiti owatzikirori iwanko
(Mt. 7.24-29)

⁴⁶ "¿Paitama ikantai-tantanari: 'Pinkathari, pinkathari?' Titzimaita yantaitinaro okaratzi nokanta-yitziri. ⁴⁷ Tzimayitatsi matanajirori okaratzi nokanta-yitziri. Yoka osiyanaari: ⁴⁸ Tima isiyaari aparoni atziri witsikatsiri iwanko, ikiya-sitakiro itzinkami okiraawiro-pathatzi kipatsi, iwatzikakiro. Ipoña opokaki antaroiti amaranani, ookanta-paakaro sintsiini pankotsi, ti oshiwatiro. Tima iwatzikai-takitziro kamiithaini okiraawiro-pathatzira. ⁴⁹ Iriima ikaratzi pyaakotarori nokanta-yitziriri, kaari antanajironi. Ikimitakari aparoni atziri witsika-witachari iwanko, titzimaita inkiya-sitiro inthomponta. Okanta opokaki antaroiti amaranani, ookanta-paakaro sintsiini, tyaanaki. Ti iñiitairo."

7

Yisita-kota-kaajiri Jesús impiratani ijiwari owayiriiti
(Mt. 8.5-13)

¹ Tima ithonka-nakiro Jesús ikinkithata-kairi atziri-payi, jataji nampitsiki Capernaum. ² Ikanta imantsiyataki itako-pirotani impiratani ijiwari owayiriiti wirakocha, irootaintsi inkamimi. ³ Ari ikimako-winta-kiriri Jesús,

‡ 6:44 chochoki iraitziri = uva; chochoki-payi = higo

ityaantaki yantari-konati Judá-iti, inkaimiri Jesús, yisita-kota-kaajiriita inspiratani. ⁴ Ikanta ijata-sitakiri Jesús, ikantapaakiri: “Oshiki onkamiithatzi pamita-kotiri yoka ijiwari owayiriiti, ⁵ tima yaakamiithata-piintakina, iwitsika-kaantakina yapatotapintaita.” ⁶ Ikanta Jesús iyaatanakiri pokasita-kiriri. Iro yariitan-tyaarimi iwankoki, imonthaakari itsipa-winthari ijiwari owayiri, iriitaki pasini ityaantakiri, ikantawakiri irirori: “Pinkathari, ikantakaan-tzimi nojiwariti, ikantzi: ‘Oshiki nopinkathatakimi awiroka, airo okantzi pinkyaa-pankotina, tima tikatsi miraaw-intyaanani naaka. * ⁷ Irootaki kaari nojata-sitantami noñiimi naaka. Intaini nonintziro piñaani pinkanta-kaanta-wakiri nompiratani, aritaki yisita-kotaji. ⁸ Tzimatsi ompiratanari naaka, tzimatsi aajatzi owayiri-payi nompiratari naaka. Aririka nonkantiri: ‘Pijati,’ aritaki ijataki. Aririka nonkantiri pasini: ‘Pimpoki,’ aritaki impokaki. Aririka nonkantiri nompiratani: ‘Pantiro iroka,’ yantziro.” ⁹ Okiryaaantzi ikantanaka Jesús ikimakiri ikantaki ijiwariti owayiri. Ipithoka-sita-nakari ikaratzi oyaatakiriri, ikantziri: “Iriitaki kankirori ikimisantzi yoka, tima inkarati tzimatsiri noshininka-payi Israel-iiti tikira noñiita aparoni siyaarini yoka.” ¹⁰ Ikanta ipiyanaaro iwankoki jiwari ikaratzi ityaantai-takiri, iñaapaa-tziiri impiraitari isita-kotaji imantsiya-witaka.

Iwañaajiri Jesús intsiti kinankaro

¹¹ Ipoñaajataki Jesús nampitsiki ipaitai-tziri Owani-inkawini, itsipayitakari iyomitaani. Oshiki aajatzi atziri-payi oyaatakiriri. ¹² Ikanta yariitzi-mataka nampitsiki, imonthaa-kotantaka yaitziri kaminkari inkitaitiri, apintzi inatzi otomintari kooya kinankaro. Oshiki atziri oyaatakirori iroka kooya. ¹³ Ikanta iñaawakirora Jesús kinankaro kooya, antaroiti itako-sirita-nakaro. Ikantziro: “Aritapaaki piraawaitaka.” ¹⁴ Ipokapaaki okaakiini, ipampita-paakiro iwantai-takariri kaminkari. Katziya-jiitapaaka anata-kotziriri. Ikantzi Jesús: “Mainari, awiroka noñaanatzi, pimpiriuntaji.” ¹⁵ Piriintanaja kamawitainchari ñaawaitanaji. Yakathata-najiri Jesús irojatzi iriniroki. ¹⁶ Antaroiti itharowa-jiitanaki ikaratzi ñaakiriri. Ipoñaajiwisiryaaawinta-nakari Pawa, ikantajiitanaki: “Pokataiki iriipirori Kamantan-tzinkari.” Ikantajiitzi aajatzi: “Iriitaki Pawa kawinthaayitairi.” ¹⁷ Ithonka ikimakoi-tanakiro

* 7:6 Yoka ijiwari owayiri kaari Judá-iti, pasini-satzi atziri inatzi. Tima pairani aparoni Judá-iti, ti inkyaa-wankotiri kaari ishininkatyaa.

yantakiri Jesús maaroni iipatsitiki Judá-iti, aajatzi pasiniki nampitsi okaratzi isaika-nampi-yitziri anta.

Ityaankakiri Juan iyomitaani

(Mt. 11.2-19)

¹⁸ Ikanta ikimaki Juan okaratzi awisain-tsiri, ikamantakiri iyomitaani-payi. Ari iyoshiitaki apiti iyomitaani, ¹⁹ ityaantakiri isampitiri Jesús, inkantiri: “¿Awirokama ipaitai-tziri, ‘Pokatsini?’ Kaari-rika awiroka, ¿Tzimatsima pasini noyaa-kotiri?” ²⁰ Ikanta iyajiitanakini, iñaapaakiri Jesús, ikantapaakiri: “Ityaankakina Juan Kiwaatan-taniri nosampitimi: ¿Awirokama ipaitaitzi ‘Pokatsini?’ Kaari-rika awiroka, ¿Tzimatsima pasini noyaa-kotiri?” ²¹ Tima aikiro yisita-kota-kaayitatzi Jesús kantasiwayita-chari imantsiyaritipayi, ikaratzi ikyaantasiritari piyari, yokiryaa-kaayitaji oshiki mawityaakiri. ²² Irojatziki ikantan-tanakariri ikaratzi pokaintsiri: “Aririka pimpiyanaji, pinkamantapajiri Juan okaratzi piñajantakiri awiroka nantakiri, okaratzi pikima-jaanta-kinari aajatzi. Tima naminakaa-yitajiri mawityaakiri, naniita-kaayitajiri kisoporokiri, nisita-kota-kaayitairi pathaa-waita-tsiri, nokimakaa-yitajiri atsikimpityari, nañaakaa-yitajiri kaminkari, nokinkithata-kota-jiniri Kamiithari Naantsi asinonkainkari-payi. ²³ Tima tasonka-wintaari inkantai-tajiri inkarati kaari kisosiri-winta-jinani.”

²⁴ Ikanta ipiyajiitanaja ityaantani Juan, isampita-nakiri Jesús ikaratzi piyowinta-kariri, ikinkithata-kotziri Juan, ikantzi: “¿Paitama piñaakiri chapinki otzisi-masiki? ¿Iri-ima piñaaki kimitarori saworo opiyonka-tonkita-kaaro tampyaa? † ²⁵ ¿Piñaakirima iwaniinkata ikithaata? Ti. Tima inkarati waniinkata-chari ikithaata, isaika-pankotziri pinkathari. ²⁶ Tima irootaki pijata-sitan-takariri piyojiitaki Kamantan-tzinkari inatzii. Tima imapirota-tziro irirori yanaanakiri pasini Kamantan-tzinkari-payi. ²⁷ Tima iriitaki isankinata-koitakiri pairani, ikantaitaki:

Pamini, aritaki nontyaantaki ityaaroni inkamanta-kotimi, Iriitaki witsikaan-timini tsika pinkina-paaki.

²⁸ Pinkimi nokantzi naaka: Pairani oshiki atziri tzimawitain-chari, tikatsi anairini Juan okaratzi iyota-nitakari. Iriima inkarati tsinampa-siritaa-tsini, impinkathari-wintairi Pawa, aritaki yanaa-kotairi Juan.”

²⁹ Ikaratzi kimakiriri ikantayitakiri Juan, ikantanakiri: “Nonintzi pinkiwaatina.” Ari imatzita-nakaro inintzi inkiwaataitiri ikaratzi sintsiwintan-tatsiri yamaitiniri

† 7:24 kimitarori saworo opiyonka-tonkita-kaaro tampyaa = atziri sipita-siriri

kiriiki. Ari imonkaratzirori okaratzi inintakaan-takiri Pawa. ³⁰ Irima Nasitantaniri-payi aajatzi Yomitaan-taniri-payi ti isinityaa inkiwaa-yitiri Juan, ari yaparatzirori okaratzi ikasiya-kaantziri Pawa.

³¹ Ipoñaa ikantzi Jesús: “¿Paitama nosiyakaawin-tiriri yokaiti atziri? ³² Nonkimita-kaantiri washaantawairintzi iintsi owaankiirin-tsiki aririka isiyakaa-waityaa ikaratzi yintsijitzi, inkanta-wakaa-jiityaa: ‘Thami ashowiriti amashaitan-tyaari.’ Ti ininti. Ikantawita: ‘Thami ampanthai awasiritan-tyaari.’ Ti ininti. ³³ Aritaki pikanta-jiitaka awirokaiti. Piñaawitakari Juan itzitapaakaro owaritintsi, ti iriro kachori, pikanta-jiitakiri: ‘Tkyaaantasiritari piyari, irootaki itziwaitantari.’ ‡ ³⁴ Ikanta ipokaki Itomi Atziri, ti intziwityaaro irirori owaritintsi, iriro kachori. Ikantai-takiri: ‘Kaari-pirori inatzi, niyawai-rintzi, sinki-ryaantzi, yaapatyaari sintsiwintan-tatsiri yamaitiniri kiriiki, yaapatyaari aajatzi kaari-piro-siriri.’ ³⁵ Tikatsi ompaityaa ikantai-takiriri, tima aririka iñiitairo onkarati awisatsini apaata, ari iyoitajiri omapiro iyota-nita.” §

Yariitari Jesús Nasitantaniri paitachari Simón

³⁶ Ikanta aparoni Nasitantaniri yaanakiri Jesús iwakaiyaari. Arijiitaka iwankoki, saikapaaki Jesús iwapiintaita. ³⁷ Okanta aparoni kaari-piro-siriri kooya nampitarori anta, okimako-wintakiri Jesús ariitaka iwankoki Nasitantaniri iwajiityaa, jataki iroori aakotanaki kasankaari owantaro onaki iwitsikai-tziro mapinaki. * ³⁸ Okatziyi-mota-paakari iitziki Jesús, irayi-mota-paakari. Okanta othaatanaka ooyaaki okiki ashitapaakiri iitziki, oshitanta-tzimaitari oisi. Ipoñaa onintaa-kitzi-waitakiri, osaitan-tanakari kasankaari. ³⁹ Ikanta iñaakiri Nasitantaniri amakiriri Jesús, ikanta-siritanaki: “Omapiro-rikami Inkamantantzinkariti yoka, ari iyotakiromi tsika okantawaita iroka kooya antakiri, tima kaari-piro-siriri onatzi.” ⁴⁰ Ipoñaa ikantanakiri Jesús yoka Nasitantaniri: “Simón, tzimatsi nonintziri nonkantimi.” Ikantzi irirori: “Intsityaa pinkantinaro yomitaan-tanirí.” ⁴¹ Ikantzi Jesús: “Tzimatsi atziri pinatziriri pasini apiti atziri. Aparoni ipinaprotaki oshiki kiriiki, iriima pasini ipinatakiri kapichiini. † ⁴² Okanta apaata, ti onkanti yoka apiti atziri yoipyaaajiri kiriiki, ipiyaakoi-tairi iririwitani apitiroiti. Intsityaa pinkantina, ¿Itzimikama itako-pirotan-tachani?” ⁴³ Ikantzi

‡ 7:33 owaritintsi = pan; kachori = vino § 7:35 onkarati awisatsini = onkarati owajiitani * 7:37 mapinaki = alabastro † 7:41 ipinatakiri oshiki kiriiki = 500 denario; ipinatakiri kapichiini = 50 denario

Simón: “Iriira itako-pirotan-tacha atziri ipyaako-piroi-takiri iriiwitani.” Ikantzi Jesús: “Pimatakiro awiroka pikantakiri.”⁴⁴ Yaminanakiro Jesús osaikaki kooya, ikantziri Simón: “¿Piñaakiro antakiri iroka kooya? Tima nokyaa-wanko-witakami awiroka, tizimaita pimpina nijaa nonkiwa-kitzita-paakyaari. Irooma iroka kooya, okiwa-kitzitan-takanaro ooyaaki sitowanain-tsiri okiki, ipoñaa oshitan-takanaro oisi.⁴⁵ Ti pininta-porota-wakina piwithata-wakyaana awiroka, irooma iroka kooya oshiki onintaa-kiitakina.⁴⁶ Ti pisai-patzii-totan-tyaanari awiroka yiinkantsi pimpinkathatina, irooma iroka kooya, osaitan-takanaro kasankaari noitziki.⁴⁷ Oshiki okaaripiro-siri-witaka iroka kooya, impyaakoi-tajiniro okantakaaro oshiki otakotantaka. Iriima ikaratzi ipyaakoi-tziri kapichiini, kapichiini itakotanta.”⁴⁸ Ipoñaa ikantanakiro kooya: “Ipyaakoi-tajimiro okaratzi pikaaripiro-siri-witaka.”⁴⁹ Ikantajiitanaki ikaratzi itsipajiitari: “¿Paitatyaakama yoka ikantantyaarori kaari-pirori impyaakotantiro?”⁵⁰ Aikiro ikantana-kitziro Jesús iroka kooya: “Pijatai kamiitha, iro pawisako-siritan-taari pawintaana.”

8

Kooya amitako-yitakiriri Jesús

¹ Ikanta itsipayitakari Jesús 12 iyomitaani, yapirotakiro maaroni nampitsi ikinkithataki tsika ikanta-kota Pawa ipinkathari-wintantai. ² Ari itsipatakaro kooya-payi okaratzi yisita-kota-kaajiri ikyaantasiritaro piyari, okaratzi mantsiya-yiwita-chari aajatzi. Iroka okaratzi oyaatakiriri: María, ipaitai-tziri Pankothanthaari-sato, ikyaantasiritari ikaratzi 7 piyari, ³ opoñaapaaka Juana iina Chuza impi-ratani Herodes, opoñaapaaka Susana. Tzimatsi aajatzi pasini-payi kooya okaratzi opapiinta-kiriri kiriiki Jesús.

Isiyakaa-wintziri Jesús pankiwai-ryaantzi

(Mt. 13.1-15,18-23; Mr. 4.1-20)

⁴ Ikanta ipiyotzi-winta-paakari Jesús oshiki atziri. Iri-itaki poñaayitain-chari pasiniki-payi nampitsi inintzi iñiiri. Isiyakaa-winta-tziiniri okaratzi iyomitaa-yitziriri, ikantziri: ⁵ “Tzimatsi pankiwai-rintzi jatatsiri impanki-waiti. Ikanta yookai-kitakiro iwankiri, tzimatsi ookaikita-painchari awotsiki, ithonka yaatzikaikii-takiro. Ikanta ipokajiitaki tsimiri, iwapaakaro. ⁶ Tzimatsi pasini ookaikita-painchari omapi-poro-kitzi kipatsi. Okanta oshooka-witanaka, sintsiini osampisitanaki, tima ti otsinka-pathati kipatsi. ⁷ Tzimatsi pasini ookaikita-painchari

kitoochii-masiki. Okonowa-nakaro kitoochii-masi oshooka-witanaka. Okanta anaanakiro kitoochii oshookanaki, kamanaki pankirintsi. ⁸ Irooma pasini ookaikita-painchari okamiitha-pathatzi kipatsi, saankana okanta oshooka-paaki, kithokitanaki. Tima tzimatsi shookapain-tsiri kamiitha." Ikanta ikaratakiro ikinkithataki, ari ikaimanaki ikan-tanaki: "Okowa-pirotatyaa iroka, ontzimatyii pinkimisanta-jiitawaki maaroni." *

⁹ Ari isampita-nakiri iyomitaani-payi, ikantziri: "¿Paitama siyakaa-winta-chari okaratzi piyomitaan-takiri?"

¹⁰ Ikantzi Jesús: "Isinitai-takimiro awiroka piyota-kotairo tsika okanta-kotaka ipinkathari-wintantai Pawa. Iriima pasini-payi, airo nokaman-tziri, apatziro nosiyakaa-wintiniri. Ari yaminawi-jiityaa, airo iñaamaitaro. Ari inkimawi-jiita-kyaaro, airo ikimatha-tzimaitaro.

¹¹ Iroka okanta-kota nosiyakaa-wintakiri: Iroka okithoki ipankitai-takiri, irootaki siyakaa-wintacha iñaani Pawa.

¹² Okaratzi ookaikita-painchari awotsiki, osiyakaa-wintari kimawitarori ñaantsi, ipokapaaki Kamaari imaisanta-kaapaakiri, ti inkimisanti, airo yawisako-siritai. ¹³ Ari okimita ookaikita-painchari omapi-poro-kitzi, osiyakaa-wintari kimawitarori ñaantsi, intsipayini ikimisantawita.

Ti iyotako-pirota-tyiuro ñaantsi, iwashaanta-nakiro ikimisantzi. Ti inkisa-sityaaro yantakai-takiri kaari-pirori, tima ikimitakaro pankirintsi ti ontzima-piroti oparitha.

¹⁴ Ari okimita ookaikita-painchari okitoochii-masitzi, osiyakaa-wintari kimawitarori ñaantsi. Okantakaan-tziro okantzimo-siri-waitari, ikinkithasiri-waita yashaarantyyaa, iniwiwaitaro intharowinta-waityyaa. Irootaki anaanakiro ñaantsi ikimawitakari, isiyakaro pankirintsi kaari kithotatsini. ¹⁵ Irooma okitho ookaikita-painchari okamiitha-pathatzi kipatsi, osiyakaa-wintari kimisanta-najirori ñaantsi, kamiithasiri ikantanaja, amawiwaini ikanta, isiya-kotakaro pankirintsi saankana oshookanaki, oshiki okithotanaki."

Onkoñaata-koyitai omanako-yiwitain-chari

(Mr. 4.21-25)

¹⁶ "Aninti-rika ooshiri ootamintotsi, ti antata-kotiri. Ti awakotiri otapinaki. Owakotziri jinoki inkini inkoñiinkata-koti ikaratzi kyaintsiri. † ¹⁷ Ari onkimityaari aajatzi, ontzimatyii onkoñaata-koyitai omanako-yiwitain-chari, oiñaarontajiro kaari ikimatha-witaita pairani.

* 8:8 shookapain-tsiri kamiitha = okaratzi 100 okithoki † 8:16 otapinaki = otapinaki amaaminto, ojinoki-niinta-yitatzi imaaminto-payi osiyaaromi okaratzi ojinoki-yitzi minkontsi-tapi

18 Paamawintyaaro okaratzi pikimakiri. Tsika-rika itzimi otzimi-motakiri, ari ontzimimo-pirotairi oshiki. Iriima kaari otzimi-motzi, imapiro-i-tajiri yaapithai-tairi okaratzi tzimimo-witariri.” ‡

Iriniro Jesús aajatzi iririntzi-payi
(Mt. 12.46-50; Mr. 3.31-35)

19 Okanta opoka-sitakiri iriniro Jesús otsipatakari iririntzi-payi oñiiri. Titzimaita onkanti oñiiri itzikakiro atziri piyotzi-winta-kariri. 20 Ari ikamantai-takiri, ikantaitziri: “Ari opoki piniro otsipatakari pirintzi-payi, onintzi oñiimi.” 21 Ikantanaki irirori: “Ikaratzi kimairori iñaani Pawa, yantanajiro aajatzi okaratzi inintakairiri, iriitaki nirintzitari, irootaki nonirontari.”

Imairintziro Jesús tampyaa
(Mt. 8.23-27; Mr. 4.35-41)

22 Ari ititanaka Jesús pitotsiki itsipata-naari iyomitaani-payi, ikantanajiri: “Thami amontyaaaji intatzikironta.” Jaitijiitaki. 23 Ikanta imontyaa-kojiita, maanaki Jesús. Ari itampyaata-kotaki niyankyaa-niki inkaari, antaro osinkyataanaki, titaata-paaka nijaa pitotsiki, irootaintsi itsitsiya-kota-jiiti. 24 Ijata-sitai-tanakiri Jesús, iwakiryiitapaakiri, ikantaitziri: “¡Yomitaanari! ¡Yomitaanari! ¡Atsitsiya-kotatyii!” Piriintanaka Jesús, iñaanatanakiro tampyaa, ikantziro: “¡Aritapaaki pitampyaataki!” Ikantziro otamakaani inkaari: “¡Pimairyaaatí!” Awisanaki tampyaa, mairyaaatanaji inkaari. 25 Ikantziri iyomitaani-payi: “¿Tsikama okinakika pawintaani?” Tima okiryaaantzi ikantajiitanaka iyomitaani, antaro itharowan-tanakari, ikanta-wakaa-jiita: “¿Paitatyaakama yoka yomairintantaroni tampyaa, aajatzi inkaari?”

Gadara-satzi yaakiri piyari
(Mt. 8.28-34; Mr. 5.1-20)

26 Ikanta imontyaaakaro Jesús intatzikiro inkaari Tapowini, ariijiitaka nampitsiki Gadara. § 27 Iro yaata-kota-paaki-tziini, isiya-sita-wakari yaakiri piyari. Osamanitaki ikyaantasiritari, ti inkithaatajyaa, ti yamitajyaa isaikaji pankotsiki, yasi iwiro isaikawaitzi kitataari-masiki. 28 Ikanta iñaawakiri Jesús, ityirowasita-wakari. Kaimanaki sintsiini, ikantzi: “¡Jesús! ¡Itomi Pawapirorí! ¿Tsikama pinkantinaka? ¡Ti noninti piwasinonkaina!” 29 (Tima inkisathata-wakitziiro Jesús yoka

‡ 8:18 Okaratzi kinkithata-kota-chari aka, iroka okanta-kota: “Kapichiini-rika pikimisan-ta-wakiro nokanta-kimiri, kapichiini piyotajiro. Irooma pinkimisan-ta-pirotawaki-rika, oshiki piyotawakiri, aikiro noyotakaa-pirota-nakitziiro.”

§ 8:26 Gadara = Gerasa

piyari iwashaantairi yoka atziri. Pairanitaki isaika-siritan-takari. Oshiki yoositan-tawitaitari asirotha, ithatyiuro. Isiya-siya-waita otzisi-masiki ikantakaari piyari.)³⁰ Ipoña isampita-nakiri: “¿Tsikama pipaitaka?” Ikantajiitzi piyari: “Nopaita ‘Oshikyaantzi.’ ” Tima oshiki piyari saika-siritan-takariri yoka atziri.³¹ Aikiro ikantana-kitzii piyari: “Ti noninti papirojiitina.”³² Ari ipiyotaka tyonkaarikiini oshiki chanchokoki isimokaa-jiitzi. Ikantajiitzi piyari: “Pimintyankina chanchokoki.” Ikantzi Jesús: “Pimatiro.”³³ Jatanaki piyari-payi chanchokoki, ikyaantasiritapaakiri, irootaki isiyanta-nakari impiritaki, mitaajiita-paaka maaroni inkaariki, apirotaka ipiinkaki.

³⁴ Ikanta iñaakiro aamaako-wintariri chanchokoki-payi okaratzi awisain-tsiri, siyajiitanaka, ikamantanta-paaki nampitsiki, ikamanta-nakiri aajatzi ikaratzi saikayita-tsiri iwaniki.³⁵ Ari ipokajiitanaki atziri yaminiro okaratzi awisain-tsiri. Ikanta yariijiita-paaka isaikaki Jesús, iñaapaa-tziiri ikyaantasiritari piyari isaikaki itsipatakari Jesús, ikithaataka, kamiitha ikantanaja. Itharowa-jiitanaki.³⁶ Tima inkarati ñaakirori awisain-tsiri, ikamanta-wakiri ikaratzi pokayitain-tsiri, ikantziri: “Iriitaki yoka isita-kotakaajiriri ikyaantasiritari piyari.”³⁷ Ikanta nampiyitarori iipatsitiki Gadara-satzi, oshiki isintsiwinta-jiitakariki Jesús, ikantziri: “Pijatai, ti noninti pisaiki-motina.” Irootaki ikantan-tariri, tima antaroiti itharowan-tanakari. Ari ititanaja Jesús pitotsiki, piyanaka.³⁸ Isintsiwinta-witawaari yisita-kotakaajiriri, ikantziri: “Nonintzi noyaata-nakimi.” Yakanakiri Jesús, ikantziri: ³⁹ “Airo piyaatana, pijatai pinampiki pikamantantai, pinkantapaji: ‘Iwawisaa-kotaana Pawa.’ ” Imatakiro yoka atziri, jataji inampiki, ikamantapajiri maaroni atziri, ikantapajiri: “Iwawisaa-kotaana Jesús.”

*Irisinto Jairo aajatzi kooya antzita-kiriri iithaari Jesús
(Mt. 9.18-26; Mr. 5.21-43)*

⁴⁰ Ikanta ipiyaja Jesús, kimosiriwinta ipiyotzi-winta-waari atziri, tima iriitaki iyaakoniintakiri.⁴¹ Tzimatsi aparoni atziri ipaita Jairo, iriitaki jiwatakaan-tatsiri karapapankoki. Iñaapaakiri Jesús, ityirowa-sita-paakari, ikantapaakiri: “Pinkathari, nonintzi pijati nowankoki.”⁴² Tima onkami-matatzii yapintoti irisinto. Ari tzimaki iroori okaratzi 12 osarintsiti. Iyaatanakiri Jesús pokasita-kiriri. Ikanta iyaatzirira atziri-payi yoka Jesús, yatsinaki-matakiri.

⁴³ Okanta aparoni kooya sokaawaita-chari iraani, tzimkotaki 12 osarintsi omantsiya-waitaki, tikatsi-tzimaita kantironi yaawintiro. Tima thonka-kotaka oiriikiti

aawinta-kaanta-witaka. ⁴⁴ Okina-sita-paakiri itaapiiki Jesús, antzitakiri kapichiini opatziki iithaari. Apatha-kiro isita-kotanaki osokaawaita iraani. ⁴⁵ Ipoñaa isampitan-tanaki Jesús, ikantzi: “¿Ninkama antakinari?” Tikatsi kamanta-tsini ipaita antzita-kiriri. Ari iñaawaitanaki Pedro itsipatakari ikarajüitzi, ikantzi: “Yotanári, tima piñaakiri yatsinaki-matakimi oshiki atziri.” ⁴⁶ Aikiro isintsita-nakitzii Jesús ikantzi: “Ninkama antakinari. Tima nokimawakiro nosintsinka tzimatsi isita-kotaintsiri.” ⁴⁷ Okanta oñaakiro iroka kooyaka ti omana-kotyaa okaratzi antakiri, piyonkawaitanaka, opoka-sita-paakiri Jesús, otyirowa-sita-paakari, maaroni ikimaitakiro okamanta-kota, ikimaitakiro tsika okanta omapoka-sitanaka isita-kotanaji osokaawaita iraani. ⁴⁸ Ikantanakiro irirori: “Kooyá, irootaki isitakotaa-jimiri pawintajana. Kantatsi pijatai, kimosiri pinkanta-najyaa.”

⁴⁹ Tikira-mintha inthonkiro Jesús iñaanatziro kooya, ariitapaaka poñainchari iwankoki jiwari, ikantapaakiri: “Kamakira pisinto, aritapaaki piñaasirinkiri yomitaa-taniri.” ⁵⁰ Ikanta ikimakiri Jesús ariitapain-chari, ikantanakiri irirori: “Airo pitharowa-siwaita. Pawintyaana, aritaki isita-kotaji.” ⁵¹ Ikanta yariijiita-paaka pankot-siki, tikatsi isiniti inkyaapaaki, intaini Pedro, Jacobo, Juan, asitarori irisinto aajatzi iniro. ⁵² Oshiki irakotajüitaro kamaintsiri. Ikantapaaki Jesús: “Airo piraajiita, ti onkami, omakoryaatzi.” ⁵³ Thainka-siri iwawitai-takari Jesús, tima omapiro iñiitakiro okamaki iintsi. ⁵⁴ Ikanta yairika-wakota-paakiro Jesús, iñaana-tzimaitaro sintsiini, ikantziro: “¡Iintsi, pimpiriinti!” ⁵⁵ Piyasirin-katapaaka iintsi, piriintanaja. Ari ikantzi Jesús: “Pimpiro oyaari.” ⁵⁶ Okiryaaantzi ikantawinta-nakari Jesús yoka asitarori iintsi. Aikiro ikantana-kitzii Jesús: “Ti noninti pikamantantiro okaratzi piñaakiri.”

9

Ityaantai-tziri 12 Oyomitaari (Mt. 10.5-15; Mr. 6.7-13)

¹ Ipoñaa yapatotakiri Jesús 12 iyomitaani ipajiinkaakiri isintsinka. Imatanakiro irirori yisita-kota-kaayitziri ikyaantasiritari piyari aajatzi mantsiyarintsi-payi. ² Ityaankakiri ikamantantiro tsika okanta-kota ipinkathari-wintantai Pawa, yisita-kota-kaayitairi mantsiyata-tsiri. ³ Ikantayitakiri: “Airo paanaki tsika ompaityaa, airo paanaki pikotzikiiri, pitharati, piwariti, piiriikiti, airo paanaki aajatzi pasini pithaari. ⁴ Aririka pariitakyaa

pankotsiki, ari pimaapaki irojatzi pawisan-takyaari.
⁵ Airorika yaakamiithai-tzimi anta, pawisa-pithatiri, pitikanajiro pipatsi-kitziti, iro iyotantai-tyaari ti inkimisanti.” * ⁶ Ikanta ijajiitaki iyomitaani, ithonka ikamantantakiro nampitsiki Kamiithari Ŋaantsi, oshiki mantsiyari yisita-kota-kaayitaki.

Ikamantakari Juan Kiwaatantaniri

(Mt. 14.1-12; Mr. 6.14-29)

⁷ Ikanta pinkathari Herodes ikima-kotakiri Jesús okaratzi yantayitakiri, okantzimo-sirita-nakari, tima tzimatsi kantatsiri: “Añaajira Juan Kiwaatantaniri.” ⁸ Pasini kantatsiri: “Elías inatzii.” Ikantaitzi aajatzi: “Aamaasitya iri piri-intaacha pasini Kamantan-tzinkari tzimita-chari pairani.” ⁹ Irojatzi ikantan-tanakari Herodes: “Nowisa-kaantakiri Juan. ¿Tsikama itzimi nokima-kotziri iroñaaka?” Oshiki inintawitaka iñirimi Jesús.

Iwajiita 5000 sirampari

(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-34; Jn. 6.1-14)

¹⁰ Ikanta ipiyayitaara Otyaankaari. ¹¹ Iro kantacha iyojiitaki atziri tsika ikinaki, iyaakanakiri. Yaawakiri Jesús kamiitha yokaiti, ikamantakiri tsika okanta-kota impinkathari-wintantai Pawa, yisita-kota-kaayitakiri mantsiya-yitatsiri. ¹² Aritaki tsitiniityaanaki, ipokapaaki iyomitaani ikaratzi 12, ikantapaakiri: “Pityaan-tajiri atziripayi nampitsiki, yamini tsika imayi, tsika iyaa aajatzi, aamaa-sityaa tzimatsi-rika owaantsiki. Tima asaikatzi otzisi-masiki.” ¹³ Ari ikantzi Jesús: “Pimpiri awiroka iyaari.” Ari ikantajiitzi: “Tikatsi nopiriri, apatziro itzimi ikaratzi apiti sima aajatzi okaratzi 5 yatantari. ¿Pinintzima nojati namananta-kitiniri iyaari maaroni atziri?” † ¹⁴ Aamaaka ikarajiitzi 5000 sirampari apatotain-chari. Ipoña Jesús ikantziri iyomitaani: “Papatoyitiri inkarati 50 atziri pimisaika-yitiri, ari pinkimita-kiriri maaroni.” ¹⁵ Ari ikantakiro, imisaikakiri maaroni atziri. ¹⁶ Ipoña yaakiri Jesús yoka sima aajatzi yatantari, aminanaki inkitiki, ipaasoonki-wintakiro. Ipitoryaakiro, ipayitakiri iyomitaani, iwawisaa-kiniri irirori atziri-payi piyotain-chari. ¹⁷ Tima maaroni iwajiitaka, kimaniinta-jiitaka. Iyoyaajiro okaratzi tzimaraanta-naintsiri, itiyitajiro okaratzi 12 kantziri jaikitaa-tsiri.

Iyotaki Pedro: Saipatzii-totaari inatzi Jesús

(Mt. 16.13-20; Mr. 8.27-30)

* 9:5 otikirori iipatsi-kitziti † 9:13 yatantari = pan

¹⁸ Ikanta isaiki Jesús yamanajitzi itsipatari iyomitaani. Ari isampita-kiriri ikantziri: “¿Paitama ikinkithasirita-kotanari atziri-payi?” ¹⁹ Akajiiitanaki iyomitaani, ikantzi: “Tzimatsi atziri kantatsiri, Juan Kiwaatantaniri pinatzii. Ikantzi pasini Elías pinatzii awiroka. Tzimatsi kantayitatsiri aajatzi, iriitaki itarori Kamantan-tzinkari añaajatsiri’ ” ²⁰ Ipoña ikantzi Jesús: “¿Tsikama pikanta-jitzi awiroka?” Ari yakanaki Pedro, ikantzi: “Awirokataki Saipatzii-totaari poñaachari Pawaki.” ²¹ Ari ikantanakiri Jesús: “Airo pikamanta-kotana.”

Ikinkithata-kotziro Jesús iwamaitiri
(Mt. 16.21-28; Mr. 8.31-9.1)

²² Aikiro ikantana-kitzii: “Antaro inkimaatsita-kaiyaana Antari-konaiti, ijiwari-payi Ompira-tasorintsitaari, aajatzi Yomitaan-taniri-payi, aritaki iwa-kaantakina. Iro mawatapain-tsiri kitaitiri, añaajana.”

²³ Ipoña ikantanakiri maaroni: “Tzimatsi-rika nintatsiri intsipatyaana, iwashaantairo inintasi-yitari yantiro, onkanta-wityaa ipaikakoi-tirimi, intsipata-piintyaana kitaitiriki. ²⁴ Tima inkarati itakowaita-chari yantayitziro inintayitzi irirori, ari impyaa-sitajyaa. Iriima ikaratzi atsipiwintarori yantanajiro nonintziri naaka irootaki ikamawintan-tanari, aritaki yawisako-siritai. ²⁵ Aminaasi-waita otzimi-motantzi waararonsi aka kipatsiki, aritaki ompyaakaa-sitan-tajyaa. ²⁶ Tima inkarati pasikiko-wintyaanani naaka aajatzi okaratzi nokinkithata-koyitakiri, ari imatapajiri aajatzi Itomi Atziri impasiki-kowintapajiri apaata aririka impiyi yamajiro iwaniinkaro, irasi Asitariri, aajatzi irasi Maninkariiti tasorin-tsitaa-tsini.” ²⁷ Ipoña ikantanaki aajatzi Jesús: “Omapiroatyaana, tzimatsi pikaratziri aka, tikira pinkamiita aritaki piñaakiro tsika inkantyaana Pawa impinkathari-wintanti.”

Isiparyii-motziri Jesús iyomitaani
(Mt. 17.1-8; Mr. 9.2-8)

²⁸ Okanta awisaki 8 kitaitiri, tonkaanaki Jesús otzisiki yamani, ari itsipata-nakari Pedro, Jacobo aajatzi Juan. ²⁹ Ikanta yamanira, ari ipasini-porotanaki Jesús, kitamaaro okantanaka iithaari osiparyaanaki. ³⁰ Iñiitatzii apiti katziya-painchari itsipata-paakari Jesús, Moisés inatzi itsipatakari Elías. ³¹ Otapotakari iwaniinkaro tsika ikatziya-jitpaakaa, ari ikinkitha-kojiitziro tsika inkantaitiri Jesús impyaakai-tyaari Aapatyaawiniki. ³² Tima ayimata-kirira Pedro iwochokini aajatzi ikimitakari ikaratzi itsipatakari.

Okanta awishi-mota-nakiri iwochokini, iñaatziiro iwani-inkaro Jesús itsipata-karira apiti koñaata-paintsiri. ³³ Iro ipiyi-matanaka apitira tsipata-paintariri Jesús, ikantzi Pedro: “¡Yomitaanarí! Omapiro okamiithatzi pamakina aka. Kamiitha nowitsikimi mawa panko-shitantsi: Aparoni pasityaa awiroka, aparoni yasityaa Moisés, yasityaa aparoni Elías.” Iñaawaita-sitanaka Pedro, ti iyoti opaita ikantziri. ³⁴ Iñaawai-minthaitzi Pedro, anaapaakiri minkori, antaro itharowanaki. ³⁵ Ikimatzi iñaawaitai-tanaki minkoriki, ikantaitzi: “Notomi inatzii yoka noyosiitakiri. Pinkimisantairi.” ³⁶ Okarata-paakira ñaantsi iñaawaitai-takiri, iñiitatzii apaniro ikantanaja Jesús ikatziya. Tira ikamantantzi-tyaaro iyomitaani tsika ikanta iñaakiri, imanani iwakiro.

Yisita-kota-kairi Jesús iintsi yaakiri piyari

(Mt. 17.14-21; Mr. 9.14-29)

³⁷ Okanta okitaitita-manaji, oirinka-jiitaja Jesús ipoñaajaro tonkaariki otzisiki, oshiki pokapain-tsiri imonthaa-wajyaari. ³⁸ Ari isatikaka aparoni atziri, kaimanaki sintsiini ikantzi: “¡Yomitaan-tanarí, nonintzi pamininari napintziti notomi! ³⁹ Ikyaaantasiritari piyari, oshiki ikaimakaa-waitziri, isimori-waantita-kairi ikamana-waitzi, iposakaa-waitari, ti iwashaantiri kapichiini. ⁴⁰ Nokanta-witakari piyomitaani yisita-kota-kayinari, ti imatiri.” ⁴¹ Yakanaki Jesús ikantanaki: “Ti pinkimisanta-jiiti awiroka, pikinasi-waitaka. ¿Tsikama onkarati nosaikimota-najimi noñiuro namawitimi? Pamakiri aka pitomi.” ⁴² Ikanta yamaita-paakiri iintsi, isinkiwinta-kaanakari piyari, tyaanaki osaawiki, antaroiti ipiyonka-waitanaka. Ipoña Jesús ikisathatakiri piyari, isita-kotanaji iintsi, yaanajiri asitariri. ⁴³ Tima okiryaantsi ikantajiitanaka atziri iñaakiro isintsinka Pawa.

Yapiitajiro Jesús ikamanta-kota inkami-motanti

(Mt. 17.22-23; Mr. 9.30-32)

Ipoña yapiitakiro Jesús ikantziri iyomitaani: ⁴⁴ “Piwakimpityatyaaro awiroka iroka ñaantsi, okowa-pirotatyaa. Irootaintsi yaakaan-taitiri Itomi Atziri” ⁴⁵ Iro kantacha ti ikimatha-jiitiro okaratzii ikantawitariri, tima imana-pithai-tatziiri airo ikimathatantaro. Irootakira itharowan-tajiitari tikatsi sampitirini opaita ikinkithata-kotziri.

Tsika itzimi iriipirota-tsini

(Mt. 18.1-5; Mr. 9.33-37)

⁴⁶ Ikanta iyomitaani Jesús ikanta-wakaa-mintakaro ipaitarika iriipirota-tsini. ⁴⁷ Iro kantacha iyotaki Jesús opaita

ikinkithasiritari iyomitaani-payi. Yaaki aparoni iintsi, imisaikakiri tsika isaikajiitzi. ⁴⁸ Ipoñaa ikantzi: “Ikaratzi aakamiithatairiri osiyakariri iintsi yawintaajana, naaka yaakamiithataki. Ari okimitari aajatzi, aririka paakamiithatakina naaka, osiyawaitakaro iriitaki paakamiithatanaji otyaanta-kinari aka. Ikaratzi kaari iriipirota-tsini iroñaaka aka, iriitaki iriipirotaa-tsini apaata.”

Ari akaratziri kaari kisaniintairi
(Mr. 9.38-40)

⁴⁹ Ipoñaa ikantanaki Juan: “Yomitaanari, noñaaki chapinki aparoni atziri pairyirori piwairo, yisita-kota-kayimaitari ikyaantasiritari piyari. Tira añaaajiri ankaratiri aka, nowashaanta-kaakiri.” ⁵⁰ Ikantanaki Jesús: “Airo piwashaanta-kairimi, tima ari akaratziri kaari kisaniintaini.” ‡

Ikisathatai-tziri Jacobo aajatzi Juan

⁵¹ Aritaki monkaratzi-mata-paaka iwajinokan-tajyaari Jesús, tonta-siri ikantanaka ijati Aapatyaawiniki. ⁵² Ityaankaki amina-rontirini Ositikii-toniki. ⁵³ Iro kantacha ti inintajiiti Ositikii-toni-satzi inkini-motiri, tima iyojiiti ijatatyii Aapatyaawiniki. ⁵⁴ Ikanta Jacobo aajatzi Juan, ikantanakiri Jesús: “Pinkathari, thami ankaima-kaanti ookatha-rontsi ompoñaakyaa inkitiki, ikimitaakiro pairani Elías, yapirotyaata intajyaa yokaiti.” § ⁵⁵ Ari ipithokasita-nakari Jesús, ikisathata-nakiri, ikantziri: “Tityaa pinkamiitha-siriti awiroka. ⁵⁶ Tira iro impokan-tyaari Itomi Atziri aka impyaasi-waitajyaa atziri, ontzimatyii iwawisakoyitairi.” Irojatzii ikinanta-nakari pasiniki nampitsi. *

Nintawita-chari iyaatirimi Jesús
(Mt. 8.18-22)

⁵⁷ Ikanta yawisanakira Jesús, ikantawitai-tawaari awotiki: “Yomitaanari, nonintzi noyaata-nakimi tsika pinkinayiti awiroka.” ⁵⁸ Yakanaki Jesús, ikantziri: “Tzimatsira imoro kowincha imaanta-piintari, aajatzi ikimita tsimiripayi tzimatsi imayiro. Iriima yoka Itomi Atziri ti ontzimi iwanko imaanta-piintyaari irirori.” ⁵⁹ Ipoñaa ikantawitanakari Jesús pasini: “Piyatina awiroka.” Ikantzi irirori: “Pinkathari, noninta-witaka naaka noyaata-nakimi, airotzimaita iroñaaka, nonintatzii noñiiro nonkitatanajiri asitanari, aripaiti noyaatimi.” ⁶⁰ Ikantanakiri

‡ 9:50 akaratziri kaari kisaniintaini: onasiyita ñaantsi-payi § 9:54

ookatha-rontsi = paamari * 9:56 Tzimayitatsi sankinarintsi tsika ti iñiitiro itanakarori iroka ñaantsi aka. onasiyita ñaantsi-payi

Jesús: “Tima inkarati kamasirita-tsiri, aritaki inkintatairi irirori kaminkari-payi. Ontzimatyii pinkinkithatakotajiro awiroka tsika okanta-kota impinkathari-wintantai Pawa.” ⁶¹ Ari ikantawitanaka pasini: “Pinkathari, nonintzi naaka noyaatimi, iro kantacha pisinitina nowithatapanaatyaari noshininka nonampiki.” ⁶² Yakanaki Jesús, ikantziri: “Apatziro okanta pamina-piintziro pikiya-sitziro piwankiri, tikatsi paminayitanaji pasini. Ari ikimitari kaari washaantaironi yantayita-piintziri, tira iñiuro apantapirotzi-motyaari impinkathari-wintairi Pawa.”

10

Ityaantai-takiri ikaratzi 70

¹ Okanta okarata-paaki iroka-payi, ari yaminaki Jesús pasini intyaantiri ikaratzi 70, apiti-payi ityaankakiri, ijiwatiri nampitsiki tsika inkinayitanaki irirori. ² Ikantakiri: “Isiyakaro yokapayi atziri osampain-katzi pankirintsi, tizimaita intzima-piroti atziri koyaaajironi. Pamanajiri awirokaiti Awinkathariti, intyaan-tiita oshiki jatasitirini atziri-payi, tima tzimatsi oshiki kimisantaa-tsini. ³ Pijajiiti awiroka, naakataki otyaankimiri, pikimitakari ityaankaitziri ipiraitari tsika ipiyota katsimari owantachari. *
⁴ Airo paanaki piiriikiti, piwariti, piijakontata-sityaa. Airo piwithatari piñaanakiri awotsiki pisamanitzi = kari. ⁵ Aririka pariitakyaa pankotsiki, piwithata-paakyaari saikat-siri. Pinkanta-paakiri: ‘Onkamintha pisaika-waiti kamiitha piwankoki.’ ⁶ Tzimatsi-rika aakamiithata-wakimini, aritaki isaikaji kamiitha. Irooma airorika yaakamiithatzi-imi, ampinaa-sita piwitha-witapaakari. ⁷ Ari pimaapaaki pankotsiki tsika pariitaka, airo pamina-minatzi pasini pankotsi. Ari piyaari, pirayitiro impaitimiri. Tima ontzimatyii impinaitiri antawaita-tsiri. ⁸ Aririka yaakamiithataitimi nampitsiki tsika pariitakyaa, piyaaro onkarati impaitimiri anta. ⁹ Pisita-kota-kaayitiri mantsiyari anta, pinkantiri: ‘Irootaintsi impinkathari-wintantaji Pawa.’ ¹⁰ Irooma pariitakyaa pasiniki nampitsi, airorika yaakamiithai-tzimi, pawisa-pithatiri, pinkantanakiri: ¹¹ ‘Ari notikanajiro noipatsi-kitziti aka, irootaki iyotaitan-tyaari ti pinkimisanti. Iro kantacha, ontzimatyii piyoti irootaintsi impinkathari-wintantaji Pawa.’ † ¹² Iro kantacha, apaata owiraantyaaroni kitaitiri, imapiroi-tairi iwasankitaitiri irirori nampitarori anta, aritaki anaajiro inkantaitajiri Paamaarini-satzi.”

* **10:3** ipiraitari = oisha; owantachari = lobo † **10:11** otikirori iipatsi-kitziti

Ikanta-machiitziri kisosiriri nampitsiki-payi
(Mt. 11.20-24)

¹³ “Ikanta-machiitzimi Simapankoni-satzi aajatzi nampitarori Corazín. Oshiki piñaawitakaro notasonkawintantaki, titzimaita pinkimisanta-jiiti. Iriimi ñaakinani Mapini-satzi aajatzi Simaa-satzi, aritaki inkithaatanakyaaromi mirimasita-tsiri kithaarintsi, saikawaitanakimi samampoki iwasirita-kotyaa ikaaripiro-siri-yitaki, inkimisantaimi maaroni iriroriiti. † ¹⁴ Awirokataki imapiroiti iwasankitaitiri apaata aririka yaminakoi-tairi maaroni yantaitakiri. Aritaki anaajiro inkantaitiri Mapini-satzi aajatzi Simaa-satzi. ¹⁵ Aajatzi awirokaiti nampitarori Capernaum, pikinkithasiriwita pijatai inkitiki, apatziro pijamatsitaji tsika ikinayitzi kaminkari.

¹⁶ Tzimatsi-rika kimisantimini, naakataki ikimisantaki. Itzimi-rika maninta-sirita-kimini, naaka imaninta-siritaki. Itzimi-rika maninta-sirita-kinari naaka, imanintakiri tsika itzimi otyaanka-kinari aka.”

Ipiyayitaja ityaankai-takiri ikaratzi 70

¹⁷ Tima kimosiri ipiyajiitaja ityaankai-takiri karatatsiri 70, ikantayitapaji: “Pinkathari, tima awiroka otyaanka-kinari, yantziro piyari nokanta-yitziriri.” § ¹⁸ Ari ikantzi Jesús: “Noñaakiri Kamaari iwaryii-takiri inkitiki ikimiwaitakaro oporiryaatzi ookatha-rontsi. * ¹⁹ Tima naaka kantakaaro otzimi-motan-tamiri pisintsinka, aritaki onkantaki pisatikan-tyaari maranki aajatzi kitoniro-payi. Ari piitsinampaakiri piyari kisaniiintzimiri, tikatsi-tzimaita awishi-motimini. ²⁰ Airotzimaita pikimo-siri-winta-sitaro yantakiro piyari pikanta-kiriri. Apatziro pinkimo-siri-wintiro isankinai-tajiro piwairo-payi inkitiki.”

Ikimo-siritzi Jesús
(Mt. 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Irojatzzi ikimo-siritan-tanakari Jesús, ikantanaki: Mt 11.25-26 “Apaá, tima awiroka pinkathari-wintziriri inkitsatzi aajatzi kipatsi-satzi, oshiki nowisiryaaawintakami. Tima awiroka omanitzi-motakiri yotaniriiti iroka-payi, iritaki piyotakaa-yitaji osiyariri iintsi itsinampa-siritzi. Ari okanta, tima irootaki onimota-kimiri awiroka Asitanari.” ²² Ikantanakiri piyotsiwinta-kariri: “Iriitaki Asitanari oyotakayi-narori maaroni. Apatziro iyotana irirori, tima Itomi

† **10:13** mirimasita-tsiri kithaarintsi; Tima yokaiti nampitarori Corazín aajatzi Simapankoni-satzi, Judá-iti inatzii. Iriima Mapini-satzi aajatzi Simaa-satzi, pasini-satziiti inayitzi, ti ishininkatyaari Judá-iti. § **10:17** otyaanka: wairontsi

* **10:18** Kamaari = Mishatantaniri

iwana. Ari nokimitari naaka apatziro noyotziri Asitanari, kantacha noyotakaa-yitajiri nonintziri naaka iyotajiri.”

²³ Ipoñaa yapatotakiri Jesús maaroni iyomitaani, yaanakiri intyaatsikaini, ikantakiri: “Tasonka-wintaari iwaitiri inkarati ñaayita-jironi okaratzi piñaayitajiri awiroka. ²⁴ Tima tzimawitacha oshiki Kamantan-tzinkari, aajatzi pinkathariiti nintawitain-chari iñiromi okaratzi piñaakiri, okaratzi pikimayitajiri aajatzi awirokaiti. Titzimaita inkimajiitiro.”

Nisironkatan-taniri Ositikii-toni-satzi

²⁵ Ari isaikakiri Yomitaan-tzirori ikantakaan-taitsiri, inntzi inkompita-kaiyaari Jesús, ikantakiri: “¿Yomitaan-taniri! ¿Paitama nantiri naaka nañaanitan-tajyaari?”

²⁶ Ikantzi Jesús: “¿Paitama isankinai-takiri Ikantakaan-taitsiriki? ¿Tsikama okanta piyota-kotziro awiroka?”

²⁷ Ari ikantzi Yomitaan-taniri: “Piwinkathariti inatzi Pawa, ontzimatyii pininta-piro-tajiri, pininta-siri-tajiri, pininta-sintsi-tajiri. Osiriki piwairi. Pintakota-jyaari pishininka, pinkimita-kaantiri pitakota awiroka.” ²⁸ Ikantzi Jesús: “Omapiro pikantakiri. Pantiro iroka, aritaki pañaanitai.”

²⁹ Ari ininta-jaantzi intzikaa-winta-nakyaa, isampitanakiri Jesús, ikantziri: “¿Tsikama itzimika nonkimita-kaantiri ashininka?” ³⁰ Ikantzi Jesús: “Tzimatsi ashininka poñaachari Aapatyaawiniki inintzi ijatiro Kasiryaariki. Okanta niyaanki-thaki awotsi, imonthaakari kosintzi, yaapithatakiri okaratzi tzimi-motziriri, iposawaitanakiri, yookanakiri awotsi-nampiki ikami-mataki. ³¹ Ari ipokaki Ompira-tasorintsitaari, ishininka inawita, iñaawita-paakari inaryaa, ti yaminanakiri yawisa-pithata-nakiri.

³² Ari ikimitakari aajatzi Levi-iti, irijatzi ishininka, iriitaki amita-kotanta-piinta-tsiri Tasorintsi-pankoki. Iñaawita-paakari inaryaa, ti yaminanakiri yawisa-pithata-nakiri. ³³ Ikanta ipokaki Ositikii-toni-satzi, kaari ishininka irirori. Iñaapaakiri inaryaa, inisironkata-paakiri. ³⁴ Yaawinta-paakiri itziritan-takari aawinta-rontsi, ipoñaa ikyaa-kota-kaanakari ipiraki, yaanakiri nampitsiki. Iriitaki amina-kiriri. † ³⁵ Okanta okitaitita-manaji, yaaki apiti kiriiki, ipinako-winta-nakiri, ikantanaki: ‘Pamininari yoka. Aririka nompuyaki apaata, nompinata-pajimi okaratzi paminakinari.’ ” ‡ ³⁶ Ari isampitziri Jesús yoka Yomitaan-taniri, ikantziri: “Mawa ikaratzi ñaakiriri ikositaitziri. ¿Tsikama itzimika kimitakaan-takariri ishininka?”

† **10:34** ipira = mora; itziritan-takari aawinta-rontsi = yiinkantsi aajatzi poitatsiri (vino) ‡ **10:35** kiriiki = denario, iriitaki ipinatanta-piintai-tziri yantawaitaitzi aparoni kitaitiri

37 Yakanaki irirori, ikantzi: “Iriitaki yoka nisironkata-paakariri.” Ikantzi Jesús: “Pijatai, irojatzi pimatapajiri awiroka.”

Yariitaro Jesús owankoki Marta aajatzi María

38 Ikanta yawisanaki Jesús ariitaka pasiniki nampitsi. Ari osaikiri kooya paitachari Marta, iro isaiki-mota-paaki owankoki. 39 Iroka kooya tzimatsi irinto opaita María. Irootaki tsipata-wakariri Jesús okimisantziri ikinkitha-waitzi. 40 Irooma Marta oshiki okantzi-motakaro amina-mina-waitzi opawakiriri Jesús. Iroora opoka-sitan-takariri, okantapaakiri: “Pinkatharí, owapintaakina nir-into. ¿Pinkantinaro amitakota-wakina?” 41 Iro kantacha ikantanakiro Jesús: “Marta, ¿paitama okantzimo-siritan-tamiri onkarati pantayitiri? 42 Aparoni okanta ninta-pirota-chari, irootaki onintakiri iroori María tikatsira kantironi yaapithatajiro.”

11

Ikinkithata-kotziro Jesús amanaantsi

(Mt. 6.9-15; 7.7-11)

1 Ipoña a ijataki Jesús yamani. Ikanta ithonka-kiro, ari ikantakiriri aparoni iyomitaani: “Pinkatharí, piyomita-naro yamanaitzi, ikimitairo Juan iyomitaakiri iyomitaani irirori.” 2 Ari ikantzi Jesús: “Iroka pinkanti pamana-piinti awiroka:

Asitanarí, nampitarori inkitiki,

Tasorintsi onatzii piwairo.

Pimpinkathari-wintantaji.

Pantakaan-tajiro aka kipatsiki okaratzi pininta-kaantairi awiroka.

Pinkimita-kaantairi saikatsiri inkitiki, yantayitziro okaratzi pininta-kairiri. *

3 Pimpa-piintinaro kowityii-motanari noyaari. †

4 Pimpyaakota-jinaro nokaaripiro-siri-waitaki,

Tima nomatakiro naaka, nopyaakotajiri ikaratzi awaaripiro-sirita-kinari.

Airo pisinitaana iñaantai-tyaana, inintaiti yanta-kayitinaro kaari-pirori.”

5 Ipoña ikantanakiri aajatzi: “Aririka intzimi aparoni pitsipa-winthari, impokaki niyaankiiti, inkantimi: ‘Pimpawakina mawa yatantaitari, ‡ 6 tzimatsi ariitachari nowankoki, tikatsi tzimatsini nopawakiriri.’ 7 Impoña

* 11:2 Tzimayitatsi sankinarintsi tsika ti iñiitiro ñaantsika “nampitarori inkitiki,” aajatzi owiraantarori iroka ñaantsi aka. onasiyita ñaantsi-payi

† 11:3 noyaari = pan ‡ 11:5 yatantaitari = pan

pinkanta-wityaari: 'Airo piñaasirinkana nomaakaa-tziiri nintsiti-payi, tima nasitakiro nowanko, irootaki airo okantanta nompimi.' ⁸ Kimiwaitaka airo pinintawita pimpi onkanta-witakyaa iriitakami pitsipa-minthari. Iro kantacha aikiro isintsitatzii ikampitzimi, ari pisiwintanakiro pintzinai, pimpawakiri okaratzi inintziri." ⁹ Ikantzi Jesús: "Pinskampitanti, pamina-minatai aajatzi, aritaki impaita-jimiro pinintziri. Pisiyakaantiro aririka pariityaa pankotsiki, pinkanta-paakiri asitarori: 'Pasitaryiinaro piwanko.' Aritaki yasitaryaa-kimiro iwanko. ¹⁰ Tima aritaki impaitairi kampitan-tatsiri. Inkarati amina-minataironi, aritaki iñaakai-tairi. Aririka inkantanti: 'Pasitaryiinaro.' Aritaki yasitaryaitakiniri. ¹¹ Tima aririka inkampitimi pitomi, inkantimi: 'Apaá, pimpina yatantaitari' ¿Arima pimpakiri mapi? Aririka inkantimi: 'Pimpina sima.' ¿Arima pimpakiri maranki iyaari? § ¹² Aririka inkantimi: 'Pimpina kithokintsi.' ¿Arima pimpakiri kitoniro? ¹³ Tima piyoti pitakotari pitomi-payi awiroka, kaari-pirori pinawita. Iriira mapirotzirori Asitairi Inkiti-satzi, itakotari irirori ikaratzi amanayita-piintziriri, inampi-sirita-kaayityaari Tasorinkantsi."

Maimanita-wakaa-chari pankotsiki

(Mt. 12.22-30; Mr. 3.20-27)

¹⁴ Ipoñaá yisita-kota-kaakiri Jesús aparoni kisowaantiri ikyaantasiritari piyari. Ikanta yisita-kota-kaajirira, ñaawaitanaji kisowaanti-witachari. Tima okiryaaantsi ikantawintai-tanakari Jesús. ¹⁵ Tzimatsi kantayitanaintsiri: "Yoka atziri isintaka-tziiri Nantatsiri, irootaki yisita-kota-kaantariri ikaratzi ikyaantasiritari piyari." ¹⁶ Tzimatsi pasini nintatsiri iñiira intasonka-wintanti Jesús, iro iyotantai-tyaari omapiro opoñaá itasorinka inkitiki, ininta-jitatzii iñaantai-tyaari. ¹⁷ Ikanta iyotaki Jesús okaratzi ikinkisiryaaayitari atziri-payi, ikantanaki: "Aririka imaimanita-wakaiyaa atziri tsika ipinkathariwintai-tziri, aritaki yooka-wakaanakyaa. Aririka imaimanita-wakaiyaa atziri tsika isaika-pankota-wakaa, aritaki yooka-wakaanakyaa. ¹⁸ Ari ikantzitari aajatzi Kamaari aririka imaimanita-wakai-yaami. Aritaki yooka-wakaanakyaa, ¿airoma ithonka yooka-wakaanakyaa? ¿Paitama pikantantari iriira owawisaakotanari Aantatsiri? * ¹⁹ Iriirikami Kamaari Nantatsiri sintsitakaanari naaka,

§ 11:11 yatantaitari = pan; Tzimayitatsi sankinarintsi tsika ti iñiitiro iroka ñaantsi satikain-chari niyaankiniki aka. onasiyita ñaantsi-payi * 11:18 Kamaari = Mishatantaniri

çirijatsuma sintsitakairiri piyomitaani awiroka yisita-kota-kaantariri ikaratzi ikyaantasiritari piyari? Aririka okanta pikamantakota-tziiri piyomitaani, aritaki inkisantakyaamiro okaratzi pikantakiri. ²⁰ Irooma naaka ipanaro isintsinka Pawa, irootaki nomatan-tariri nisita-kota-kaayitziri ikaratzi ikyaantasiritari piyari. Tima imapokakimi awiroka-payi Pawa ipinkathari-wintantai. † ²¹ Aparoni atziri sintsita-tsiri tzimatsiri imana-minto, aamaako-winta-chari, tikatsira matirini inkyaa-sitiri iwankoki yayitiri okaratzi yasitari. ²² Irooma ipoka-sitakiri pasini atziri anairiri isintsitzi, yaapithatakiri yawintaa-witari, yaapithatakiri yasitari, yantitaa-kyaaro. ²³ Tima inkarati kaari aapatyaanari naaka, iriitaki kisaniiintanari. Ikaratzi kaari amita-kotinari inkoyaa-kotina, iiwara-kotyaana.”

Ipiya-sitanta piyari

(Mt. 12.43-45)

²⁴ “Tima osiyawaitakaro isaika-siritan-tyaarimi piyari aparoni atziri, iwankotsi-titakari yaña-minto. Aririka yookawitai-takyaari, isitako-witaja atziri. Jatanaki piyari inkinawaiti otzisi-masiki, ti iñii tsika isaiki. Ari inkantasingiritari piyari: ‘Nompiyaji nowankoki tsika nopoñaaka.’ ²⁵ Piyaa ja piyari, iñaapaa-tziiro kamiitha opisitaka isiri atziri, owaniinka okantaka. ²⁶ Ijata-sita-nakiri mapirotzirori ipiyaritzi, ikantakiri: ‘Thami ajati nowankoki, pintsipatyaana ampinkathariti.’ Yamaki ikaratzi 7 piyari. Ari yasinonkaa-pirotyaari atziri, anaanaki yasinonkaawita pairani.”

Mapirotironi inkimo-siritaji

²⁷ Tikira inkaratiro iñaawaitzi Jesús, okaimanaki aparoni kooya satikain-chari ipiyotaka atziri, okantzi: “Tasonka-wintaaro onatzii kooya owaiyan-takimiri, antarin-takaakimi othotaimi.” ²⁸ Ipoña yaakanakiro Jesús, ikantzi: “Iriira tasonka-winta-pirotaa-chani inkarati matajironi inkimisantairo iñaani Pawa.”

Inintajiützi kaari-piro-siriri intasonka-wintanti Jesús

(Mt. 12.38-42)

²⁹ Ikanta ipiyota-paaka oshiki atziri, ikantanaki Jesús: “Tima kaari-piro-siriri pinajiützi awiroka, oshiki pithainkakiri Pawa pinintzira piñiina nontasonka-wintanti onkantyya pinkimisanta-pirotan-tyaanari. Airotzimaita nomatziro, apatziro piñiuro awishi-mota-kiriri pairani Kamantan-tzinkari Jonás. ³⁰ Tima tsika ikantaka pairani

† 11:20 isintsinka = irakoi-mpiki

Jonás iñaajiitakiri Inawini-satzi, ari inkimita-jyaari aajatzi Itomi Atziri iñiiri yokaiti. ³¹ Apaata aririka yaminakoi-tajiro okaratzi yantaitziri, aritaki omishakowintaimi kooya pinkatha-rotatsiri pairani kirinkanta, tima opokaki pairani iroori isaiki yotaniri pinkathari Salomón, okimisantakiri. Tima yoka saiki-mota-kimiri awiroka yanairi Salomón. ³² Apaata aririka yaminakoi-tairo okaratzi yantaitziri, aritaki imishakowintaimi Inawini-satzi, tima ikimisantakiri pairani irirori Jonás, iwashaanta-najiro yantayitziro kaari-pirori. Tima yoka saiki-mota-kimiri awiroka-payi yanairi Jonás.”

Ikinkithata-kotziro Jesús ootamintotsi
(Mt. 6.22-23)

³³ “Aninti-rika ooshiri ootamintotsi, ti antatakotiri. Awakotziri jinoki inkini inkoñiinkata-koti kyaintsiri. ³⁴ Irootaki piroki osiyariri ootamintotsi piwathaki. Kamiitha-rika okanta piroki, piñaantaro kamiitha, okimiwaitakaro pinkoñiityaa-kota-tyiimi. Tirika apantyaaro piroki, airo piñaantaro kamiitha, okimiwaitakaro pintsitinikita-kota-tyiimi. † ³⁵ Paamawintapirotyaa piitsiwakirikari ootamintotsi saikanta-kamiri. ³⁶ Omapiro-rika isaikan-takami ootamintotsi, tirika pantanajiro kaari-pirori, aritaki piñaakan-tairo iroopirori kamiithari, pinkimita-najyaari aparoni ootamintotsi yootakotantzi.”

Ikinkithata-koitziri Yomitaan-tzirori Ikantakaan-taitani
(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 20.45-47)

³⁷ Tima ikaratakiro ikinkithataki Jesús, ipoka-sita-paakiri Nasitantaniri sintsiwinta-kiriri yakyootiri. Ikanta yariita-paaka Jesús iwankoki, saikapaaki iwapiintaita. ³⁸ Oshiki okompitzi-motakari Nasitantaniri, iñaakiri Jesús ti imatajiro okaratzi yamijiitari ikiwaakota iwantyaari. ³⁹ Irootaki ikantan-tanakari Jesús: “Awirokaiti Nasitantaniri, pikimita-kotakaro piraa-minto aajatzi piwaminto okitiwita kamiitha intakiroki, irooma inthomponta, kipatsi okantaka. Ari pikimiyitakari awiroka, kantatsi iñiitimi kamiithasiri pinatzi, oshiki pikositantzi, kaari-piro-siriri pinajitzi. ⁴⁰ ¡Masontzí! ¿Tima piyoti tzimatsi owitsika-kimiri piwathaki koñaayita-tsiri. Irijatzi owitsika-sirita-kimiri inthomponta pañaantariki?

† **11:34** Siyakaawinta-chari oki kamiithari, aparoni pimantaniri (kaari masithatatsi), iri ñiironi inkimathatairo okaratzi yantakairiri Pawa, tima isaikanaatzi okitainkatzi. Siyakaawinta-chari aitorika apantaro oki, aparoni masithari, itzimi kaari ñiironi inkimathatairo okaratzi yantakairiri Pawa, tima isaikatzi tsika otsitini-kitzi.

41 Ontzimatyii pipasitan-tajyaaro tzimatsiri inthompointa pañaantariki, aritaki pinkiti-siri-yitai.

42 ¡Ikanta-machiitzimi Nasitantaniri! Pasitakaa-piintari Pawa iwosinikan-taitari. Titzimaita pintampatzika-yitajyaa, ti pintako-sirita-jyaari Pawa. Irootaki ninta-piro-witachari pantayitairomi, airo piwashaanta-tzimaitaro pasini. §

43 ¡Ikanta-machiitzimi Nasitantaniri! Oshiki pininta-piintaki pisatikyaa niyaankiniki karapapankoki tsika impinkathataitimi, pinintzi aajatzi pinkatha iwithata-piintai-tyaami aririka iñiitimi. 44 ¡Ikanta-machiitzimi Yomitaan-taniriiti, Nasitantaniri, owapyimotan-taniri pinatzi! Pikimita-sitakaro kaari iyoitzi ari ikitaitziri kaminkari. Inthonka yaatzika-kowaitakiri atziri-payi, titzimaita iyoti yaatzika-kotakiri kaminkari.” *

45 Ari yakanaki yomitaan-tzirori Ñaantsi, ikantanakiri Jesús: “¡Yomitaanari! Oshiki pikimakaa-kinaro naaka okaratzi pikantakiri.” 46 Ikantzi Jesús: “¡Ikanta-machiitzimi aajatzi yomitaan-tzirori Ikantakaan-taitani! ¿Paitama pikima-tinata-kaantariri atziri-payi? Titzimaita piñaayitiro awirokaiti pinkima-tinatyaaro. 47 ¡Ikanta-machiitzimi awirokaiti! Piwaniinka-pirini-yitakiro piwitsika-sitziri tsika ikitaitziri itayita-karori Kamantan-tzinkari ikaratzi iwamaakiri pairani piwaisatzitini. 48 Tima awirokaiti owitsika-siyitakiri tsika ikitaitakiri, ari opaka-kotziri awirokaiti okaratzi yantayitakiri pairani piwaisatzitini. 49 Iro kantacha, yotaaniri inatzi Pawa, ikantaki: ‘Ari notyaankaki Kamantan-tzinkari aajatzi Tyaankaariiti. Iriiyitaki imaimanitaiti, pasini iwaitaki.’ 50 Ari onkantyyaa iwasankitaa-wintan-tyaamiriri Pawa ikaratzi iwamaitakiri Kamantan-tzinkari owakira itantanakari iwitsikai-takiro pairani kipatsi. 51 Awirokaiti atsipita-jyaaroni impiyawintai-tyaari awaisatzitini Abel irojatzzi Zacarias, itzimi iwamaitakiri ipoñaawitaaro pomitai-rontsiki irojatzzi tasorintsi-pankoki. 52 ¡Ikanta-machiitzimi yomitaan-tzirori Ikantakaan-taitani! Ti pikantairo awiroka piyota-nitajyaa, awiroka kantakaan-tziro kaari ikimathatantaro pasini-payi.”

53 Ikanta isitowanaji Jesús iyomitaantzi yapatojiita, otyaanakari imasirinka Nasitantaniri aajatzi Yomitaan-taniri-payi. Yapatowintakari Jesús inintaki inkompitakaiyaari, irootaki inkiman-tyaariri inkantiri. 54 Isintsi-

§ 11:42 iwosinikan-taitari = menta, ruda, maaroni iwankiritari kimitarori pinitsi * 11:44 Tzimayitatsi sankinarintsi tsika ti iñiitiro ñaantsika “Yomitaan-taniriiti, Nasitantaniri, owapyimotan-taniri pinatzi.” onasiyita ñaantsi-payi

thawaitakiri, inintzi iñaawaita-kairi ñaantsi kaari-pirori, inkanta-kotan-tyaariri.

12

Siñakairori yatantari Nasitantaniri

¹ Ipoña ipiyotzi-mintai-tapaakari Jesús, anawyyaa-pirinikitaka ikantaka atziri-payi. Irojatzii ikantan-tanakari iyomitaani: “Ontzimatyii paamawintyaaro siñakairori yatantari Nasitantaniri, iroora isiyakaa-wintai-tziri iwapyii-motanta irirori. ² Tima ontzimatyii onkoñaata-koyitai okaratzi manakowitain-chari, oiñaarontajiro kaari ikimatha-witaita pairani. ³ Okaratzi pimanakaa-witari tsitiniriki, ari ikamantantai-tajiro kitaitiriki. Okaratzi piñaawaitziri piwankoki pimanani-kiini, ari inkima-kotairo maaroni atziri.”

¿Intzimikama ampinkathatiri?

(Mt. 10.26-31)

⁴ Ikantzi Jesús: “Ashininká, airo pitharowa-kaawaitari nintatsini iwimi, tima ari owiraa-matsitari yaawyyiiri irirori. ⁵ Yoka intzimi pintharowakai-yaari: Iriitakira Pawa matzirori iwamaantzi, matzirori intyaankimi sarinkawiniki. Apatziro pintharowakai-yaari irirori. ⁶ Tima ti impina-piro-wityaa tsimiri-payi, iro kantacha iyotzi Pawa aririka inkamakaanti aparoni. * ⁷ Iyotzitaro Pawa okaratzi tzimayita-tsiri aisi. Tima piñaakiro yaamaa-kotari tsimiri-payi, awiroka imapirotzi yaamaa-kotami, airo pitharowan-tawaitari.”

Inkarati kinkithata-kota-jinani atziri-payiki

⁸ “Intzimi-rika kantirini ishininka: ‘Nopinkathatajiri Jesús,’ aajatzi inkimitajyaa Itomi Atziri inkantajiri Imaninkariti Pawa: ‘Ipinkathataana yoka.’ ⁹ Iriima tsika intzimi kantairini ishininka: ‘Ti nompinkathatiri Jesús,’ ari inkimitaitairi irirori, inkantaitiri Imaninkariti Pawa: ‘Ti impinkathatina yoka.’ ¹⁰ Kantatsi yaripirotairei Pawa kisimatirini Itomi Atziri, iriima kisimata-kirini Tasorinkantsi, airo yapatyaari. ¹¹ Aririka yaitimi karapapankoki, aajatzi tsika isaikayitzi pinkathari-payi, jiwari-payi, airo okantzimo-siri-waitami, pinkanti: ‘¿Paitama nonkantiriri?’ ¹² Tima Tasorinkaantsi yotakayimironi paita-rika piñaawaitiri anta.”

Ikinkithata-koitziri masontzitatssiri ashaarantzinkari

¹³ Ipoña iñaawaitanaki aparoni piyotzi-winta-kariri, ikantzi: “Yomitaanarí, pinkantinari nirintzi impajinaata

* 12:6 ti impina-piro-wityaa = apiti kiriiki inkarati-rika 5 tsimiri.

kashitani yookanajiri asitanarini.” ¹⁴ Ikantzi Jesús: “Ashininká, tira naaka aminako-yitzirori tzimawinta-wakaantsi nonkantana-tyaariri pirintzi.” ¹⁵ Aikiro ikantana-kitzii Jesús: “Paamawintyaa ayimatzi-rika pishikyiro piwaararo. Tira iro owañaayitimini.” ¹⁶ Ipoña isiyakawinta-nakiniri, ikantzi: “Tzimatsi aparani ashaarantzinkari kithokitain-tsiri oshiki iwankiwairi iwaniki. ¹⁷ Ipampithasiri-waitaka, ikantzi: ‘¿Tsikatyaa nowiroka oshikitain-tsiri nowankiri?’ ¹⁸ Ari ikanta-siritanaki: ‘Iroka nantiri. Notanto-ryiro nowanta-piintari nowankiri. Impoña nowitsika-kaanti antaroiti, ari nowirori okaratzi nowankiritari, aajatzi nowaararo. ¹⁹ Ari onimowai-tinari, tima oshiki nowarontakari. Oshiki osarintsi nomakoryaa-waiti, nowatzii-waityaa, nirawaiti niriri, noimosirinka-waityaa.’ ²⁰ Iro kantacha, ikantzi Pawa: ‘Masontzi, iroñaaka tsitiniri yaasirin-kaitajimi, tira piyoti impaityaa aajironi okaratzi pasitari.’ ²¹ Arira ikanta-kotari oshikyaa-waita-sitarori iwaararo, ti ishikyaa-tzimaityaaro okaratzi yasitari Pawa.”

Ikinkithata-kotziro Jesús kantzimo-siritaantsi

(Mt. 6.25-34)

²² Ipoña ikantanajiri iyomitaani: “Pinkimi nonkanti: Airo okantzimo-siri-waitami pinkanti: ‘¿Paitama noyaari, paitama nonkithaatyaa?’ ²³ Tima tzimatsi ankinkithasirita-piintajiri, irootaki ninta-pirota-chari, anairo okaratzi awayita-piintari, aajatzi akithaayita-piintari. ²⁴ Thami ankinkithasirita-kotiri tsimiripayi. Ti impankitiro iyaari, ti iwitsiki iwanko iwantyaarori iwankiri. Iro kantacha, Pawa opapiintziriri okaratzi iwayitari. Awirokaitira imapirotzi itakotami Pawa. † ²⁵ Aririka paakowintyaaro onkantzimo-siri-waityaami, ¿arima pinkanta-kaakyaaro piwawi-niintawairo kapichiini pisarintsiti? ‡ ²⁶ Tira onkantatyii piwawiniintiro kapichiini, ¿paitama okantzimo-siritantamiri? ²⁷ Thami ankinkithasirita-kotiro incha-tyaaki-payi, ti añaajiro antawaiti, ti ontyaawintyaa onkithaatyaa. Titzimaita onkantzimo-siri-waityaaro, onkanti: ‘¿Paitama nonkithaatyaa?’ Owaniinkata kamiitha, anajiri iwaniinkata Salomón, pinkatha-ritatsiri pairani. § ²⁸ Tima iriitaki Pawa owaniinkatzirori. Okantawita kapichiini añaawitaro owaniinkata-painta, iro osamani tikatsi apantyaaroni aririka onkama-tyaakitanki, inchikaitakiro, intayii-takiro. Awiroka imapiroti inkimpoyawintaimi Pawa, aritaki, airo pikiso-siri-waitzi. ²⁹ Aritapaaki

† 12:24 tsimiri = cuervo ‡ 12:25 kapichiini = aparani konakintsi § 12:27 incha-tyaaki-payi = lirio

okantzimo-siri-waitakami awiroka, pikantzi: ‘¿Paita noyaari, paita niriri?’³⁰ Apatziro okantzimo-siri-waitari pasini-satzi-payi. Irooma awirokaiti, iyota-kotzimiro Asitairi ipaita-rika kowityii-motamiri.³¹ Tima irootaki kowapirota-chari impinkathari-wintaimi Pawa, aritaki impayita-jimiro okaratzi kowityii-motamiri.”

Ikinkithata-kotziro Jesús inkiti-sato waararontsi
(Mt. 6.19-21)

³² “Awirokaiti kimitakariri nopira, airo pitharowasijiita, tima iriitaki Pawa kankakai-yaaroni impinkatharitakaajimi.³³ Pimpimanta-yitiro tzimi-motzimiri, pimpasitan-tyaaro. Iro kamiithatatsi pantayitairo pisaikantajyaari kamiitha inkitiki. Irootaki kimitajyaaroni pashaarantaa-tyiiaami inkitiki tsika ti intzimapaji kosintzi, tsika ti opirikinitapaji.³⁴ Tima tsika-rika piwaa-rantaka, aritaki pisirita-piinta-tyaaro.”

Ompirataari aamawinta-chari

³⁵ “Piwathakita-nakyaaro piithaari. Poisayitiri pootaminto.³⁶ Pinkimityaari ompirataari oyaawintariri yariitajyaa iwinkathariti yoimosirinka, inkini yasitaryaawajiniri inkyaan-tapajyaari sintsiini impirata-pajyaari.³⁷ Tasonka-wintaari inkantajyaa ompirataari itzimi iñaapajiri iwinkathariti aamawinta ikantaka. Omapiro nonkanti, aritaki imisaikajiri iwapiintaita iriitaki oyiitainirini iwariti.³⁸ Tasonka-wintaari inkanta-yitajyaa inkarati iñiitapajiri aamawinta ikanta, onkanta-wityaa ti iyoti tsikapaiti yariitaityaa, niyaankiiti-rika, tirika onkitaititzi-mataki.³⁹ Pinkinkithasirita-kotiri tsika inkantyyaa atziri, aririka iyotimi impokatyii kositirini, ari yaamawinta-kyaami airo ikositan-taitari iwankoki.⁴⁰ Ontzimatyii paamaiyaa awiroka. Owitsika pinkantyyaa, tima tikatsi yotatsini tsikapaiti impiyi Itomi Atziri.”

Kaari-pirori ompirataari
(Mt. 24.45-51)

⁴¹ Ari ikantanaki Pedro: “Pinkathari. ¿Arima nokaratziri maaroni atziri pisiyakaa-wintakina?”⁴² Ikantzi Jesús: “Pisiya-kotyaari antawai-ryaantzi ompirataari, yotasiritatsiri kamiitha. Yookanakiri iwankoki ompiratariri, ikantanakiri: ‘Paminiri ikaratzi saikatsiri pankotsiki, pimpapiintiri iyaari.’⁴³ Tima kimosiri inkantyyaa yoka ompirataari impiyi-rika ompiratariri, aririka iñaapajiri imonkaratakiro ikantana-kiriri.⁴⁴ Aritaki isinitainiri yaamawinta-jyaaniri okaratzi yasitari. Omapiro.⁴⁵ Irooma inkanta-siritakimi ompirataari: ‘Airo ipiyitaja ompiratanari.’ Impoña

yantawaitakiri ikaratzi impiraitari aajatzi inkimitaakiro kooya impiraitari. Jataki iwatzii-waityaa, isinkiwaityaa. ⁴⁶ Ari onimowaitziri ompirataari, ti iyotiro kitaitiri, tsika iwiraiyaa ooryaatsiri impiyi iwinkathariti, imapoka-sita-jyaari yariitajyaa. Oshiki iwasankitaa-pajiri, yookajiri tsika ikasiya-kaitakiri kisosiririiti. ⁴⁷ Tima yoka ompirataari iyowitakaro okaratzi inintakaa-witariri iwinkathariti, titzimaita yaamawinta-jyaari impiyi. Irootaki impasa-piroi-tantyaariri. ⁴⁸ Iriima kaari yotakotironi okaratzi inintakairiri, airo ipasa-piroi-tairi. Tima inkarati isinitai-tziri yanta-piro-yitiromi inintai-tziri, oshiki impiraityaari. Intzimi-rika oshiki yawiinta-jita-piintakari, oshiki inkowakoi-tairi irirori.”

Ikinkithata-kota Jesús

(Mt. 10.34-36)

⁴⁹ “Iro nopokantari nowasankitairi kaari-piro-siriri, okimiwaitakaro iriimi paamari namakimi kipatsiki. Oshiki noninta-taiki itataityaami iwasankitaan-taiti, yapirota-jyaami kaari-pirori. ⁵⁰ Iro kantacha ontzimatyii nitanakyaaro naaka nonkimaatsita-nakya, irojatz nomonkaratan-takyaarori. * ⁵¹ Pisiyakaantaki iro nopokantari iñaamatsitan-tajyaarori isaiki kamiitha kipatsi-satziiti. Nopokakira, namatziiro maimanita-wakaantsi. ⁵² Iroñaaka ifiitiro imaimanita-wakaiyaa atziri ikaratzi isaika-pankota-wakaa-jiita, apiti atziri imaimanitiri pasini atziri karatatsiri mawa.

⁵³ Inkisaniintajiri atziri itomi, imatzityaaro itomi impiyatyaari iriri. Onkisaniintairo kooya osinto, omatzityaaro osinto ompiyatyaaro iniro. Onkisaniintairo kooya owatayiro, omatzityaaro owatayiro ompiyatzi-tyaaro ayiro.”

¿Tima piyotiro kantain-chari?

(Mt. 16.1-4; Mr. 8.11-13)

⁵⁴ Ipoña ikantziri Jesús ikaratzi piyotzi-winta-kariri: “Tima aririka piñiuro minkori ikyaa-piintziro ooryaatsiri, pikanta-piintzi: ‘Omparyaatyii inkani.’ Omata pikantakiri. ⁵⁵ Tima aririka pinkimiro tampyaa ompoñiyaa katonko, pikanta-piintzi: ‘Oryaatyii kamiitha iroka kitaitiri.’ Omata okaratzi pikantziri. ⁵⁶ ¡Owapyimotan-taniri! Piyowitaro awiroka tsika okanta piñaayita-piintziro inkiti, aajatzi kipatsi. ¿Paitama kaari piyota-kotantaro okaratzi kantachari iroñaaka?”

* 12:50 nonkimaatsita-nakya = inkiwaaitina

Paapatyii-yaari kisaniintzimiri
(Mt. 5.25-26)

⁵⁷ “¿Paitama kaari paminantaro awiroka okaratzi kamiithata-tsiri? ⁵⁸ Aririka intzimi kishimini, impoña yaanakimi pinkatharin-tsiki, pintharo-wakoti awotsiki, pinkantiri: ‘Airo pikisawaita, thami aakamiithata-wakaajyaa.’ Tima aririka yariita-kaakyaami pinkatharin-tsiki, inkantakiri impiratani: ‘Paanakiri yoka.’ Aritaki yaitanakimi yasitakoitimi. ⁵⁹ Airorika pipinata-sitari ikaratzi ikowa-kota-kimiri, airora yoimisitowa-kaantajimi.”

13

Airorika piwashaantairo pamiyitari, ari pimpyaa-sitajyaa

¹ Ari itsipajiitakari Jesús kinkithata-kotzirori awishimota-kiriri Tapowini-satzi iwamaakaan-takiri pinkathari wirakocha Pilato anta ipomita-piintai-tziri yatsipitakayitani. ² Ikantanaki Jesús: “¿Pisiyakaantzima awirokaiti iro yantantai-tarori iroka tsika ikantai-takiri iwamaitakiri, tima yanaatyiri ikaaripiro-siritzi pasini Tapowini-satzi? ³ Nokantzi naaka: Ti ari onkantyyaa. Airorika piwashaantziro pamiyitari awiroka, ari pinkimita-kotajyaari irirori. ⁴ Ari ikimitakari karatatsiri 18 kamaintsiri atsinakakiri antaro atiimintotsi anta Tyaantaariniki, ¿pisiyakaantzima iri mapirotzirori ikaaripiro-siritzi yanairi pasini Aapatyaawini-satzi? ⁵ Nokantzi naaka: Tira ari onkantyyaa. Tima airorika piwashaantziro awirokaiti pamiyitari, ari pinkimita-kotajyaari.”

Isiyakaa-wintai-tziro pankirintsi kaari kithota-tsini

⁶ Ipoña isiyakaa-winta-nakiniri Jesús, ikantzi: “Otzimi iwankiri aparoni atziri iwaniki. Ari ijataki aparoni kitaitiri yaminiro tzimaki-rika okitho, titzimaita iñaapaaki. * ⁷ Ikantakiri aamaako-winta-niriri: ‘Tzimaki mawa osarintsi nopokawita naminiro nowankiri onkithoti, titzimaita noñaaji. Pinchikiro, ampinaasi-waita okatziya aka.’ ⁸ Ari yakanakiri irirori, ikantzi: ‘Airo nowinkathariti, añaawairo iroka osarintsi airorika okithotzi, nonkiya-kotawakiro oponkitziki onkini nontyaa-kitiro onkitho-kitantajyaari. ⁹ Aririka onkithotaji, kamiitha onatzi. Irooma airorika, aripaitira pintowa-kaantiro.’ ”

Iwawisaa-kotziro Jesús aparoni kooya kitaitiri imakoryaan-taitari

* 13:6 iwankiri = higuera

¹⁰ Ikanta iyomitaantzi Jesús kitaitiri imakoryaan-taitari karapapankoki, ¹¹ ari osaiki aparoni kooya tzima-kotainsiri 18 osarintsi ikyaantasiriitaro. Tsinka-mitzitaki, ti onkanti onkatziyi kamiitha. ¹² Ikanta iñaapaakiro Jesús, ikaimapaakiro, ikantziro: “Kooyá, isita-kotajimi pimantsiyawita.” ¹³ Yantzitakiro kapichiini otsinkamitzitaki. Tampatzikatanaji kamiitha. Oshiki otharowintanakari Pawa. ¹⁴ Iro kantacha ti onimotiri jiwatatsiri karapapankoki, antaroiti ikisanaka iñaakiri yisita-kota-kaantaki Jesús kitaitiri imakoryaan-taitari. Ikan-tanakiri atziri-payi: “Tzimatsi 6 kitaitiri yantawaitantaitari, ari pimpokiri yisita-kota-kaitimi. Tima ti osinitaantsiti kitaitiri imakoryaan-taitari.” ¹⁵ Irojatzí yakantanakari Jesús, ikantzi: “¡Owapyimotan-taniri! Kitaitiri imakoryaan-taitari pithataryaa-kota-piintziri awiroka pipira, pasitako-yitziri pirakairi nijaa. † ¹⁶ Tima iroka kooya ashininka onatzi, iro isarontari awaisatzitini Abraham, tzima-kotaki 18 osarintsi iñaasita-kaakaro piyari. ¿Tima onkamiithati nisita-kota-kayiro kitaitiri imakoryaan-taitari?” ¹⁷ Ikantakira Jesús, antaroiti ipasikitanaki ikaratzi kisaniiintziriri. Iro kantacha kimosiri ikantajüitanaka atziri ikaratzi ñaakirori yantakiri Jesús.

Isiyakaa-wintai-tziro okitho inchato yaniinikita-tsiri
(Mt. 13.31-32; Mr. 4.30-32)

¹⁸ Ipoñaá ikantanaki Jesús: “¿Paitama osiyari ipinkathari-wintantaji Pawa? ¿Paitama nosiyakaa-wintimiro? ¹⁹ osiyaatyaaro aririka impankitaitiro yaniinikita-tsiri okithoki. Tima tzimatsi aparoni atziri pankita-kirori iwankiri-masiki, oshookanaki, antaro ochiwotanaki, aritaki imawosi-yityaari tsimiri-payi.” ‡

Isiyakaa-wintai-tziro siñakairori yatantaitari
(Mt. 13.33)

²⁰ Ipoñaá yapiitakiro ikantzi Jesús: “¿Paitama nosiyakaa-wintimiro ipinkathari-wintantaji Pawa? ²¹ okimita-tyaaro siñakairori yatantaitari. Tima aparoni kooya, aakotakiro pankirintsi-pani okaratzi mawa matzitaki, okonowakiro siñakairori, irojatzí osiñanta-kyaari maaroni opatha.”

Ikinkithata-koitziro yani-tinka-kiini ikyaa-piintaitzi
(Mt. 7.13-14,21-23)

† 13:15 pipira = vaca, buey; mora = asno. ‡ 13:19 yaniinikita-tsiri okithoki = mostaza

²² Ithonka ikinayitaki Jesús nampitsiki iyomitaan-tayitzi. Irojatzí ikinanta-nakari Aapatyaawiniki. ²³ Ari isampitaitakiriri, ikantai-tziri: “Pinkathari, ¿kapichima awisakotaa-tsini?” Ikantzi Jesús: ²⁴ “Ontzimatyii piñaasintsityaa pinkimita-kaantyaaro pinkyaa-jatyiimi yani-tinka-kiini ikyaa-piintaitzi. Tima oshiki nintawita-chani inkyaantajaaro, airotzimaita imatziro. ²⁵ Aririka yasitanakiro iwanko asitarori, irojatzí-rika pisaikaki intakiroki, pinkanta-wityaa: ‘Pinkathari, pasitaryinaro.’ Yakanakimi irirori, inkanti: ‘Ti noyotimi tsika pipoña awiroka.’ ²⁶ Impoña pinkanta-witanakyaa awiroka: ‘¿Tima piyotina akaratzí-ranki awajiita, irawaijiitzi aajatzi? Piyomitaantapiintaki nonampiki.’ ²⁷ Inkanti irirori: ‘Omapiro, ti noyotimi tsika pipoña. Pijatawiiti akowintzirori kaari-pirori.’ ²⁸ Arira piraawaityaari, patsikai-kiwaitajaari okantakaan-tziro patsipityaari, aririka piñaayitairi piwaisatzitini-payi Abraham, Isaac, Jacob intsipatajaari Kamantan-tzinkariiti isaikaji ipinkathari-wintantaji Pawa. Irooma awiroka intakiroki pisaikaji. ²⁹ Tima inkarati awisako-siri-yitaa-tsini impoña-yitajyaa tsika owiraayitapaja kipatsi, aritaki intzimaki oshiki pasini-satzi poñaachani pasiniki nampitsi, yakyoo-yitairi Pawa tsika ipinkathari-wintantai. § ³⁰ Tzimatsira ampoyita-tsiri iroñaaka, iriira ñaayita-jironi yitayita-jyaaro. Tzimatsira itayitarori iroñaaka, iriira ñiironi yampoyitaji.”

Yiraaniinta-kotaro Jesús Aapatyaawini
(Mt. 23.37-39)

³¹ Ari yariiyita-paaka Nasitantaniri, ikantapaakiri Jesús: “Pijataji, korakitaintsi pinkathari Herodes inintzi iwa-kaantimi.” ³² Ikantzi Jesús: “Pijati, pimpiyanaki, pinkantiri kimitakariri saari, nisita-kota-kaayitziri yaakiri piyari, nisita-kota-kaayitziri mantsiyari. Intaini iyotapaaka mawa kitaitiri nonkaran-tyaarori nantziri. * ³³ Iro kantacha, aikirora nojatatyii irojatzí mawatapain-tsini kitaitiri, tima anta Aapatyaawiniki aritaki iwaita-piintziriri Kamantan-tzinkariiti. ³⁴ ¡Aapatyaawini-satzi! Oshiki piwamakaantaki Kamantan-tzinkari. Piwa-kaantakiri ikaratzí ityaanta-witaitakamiri. Tima nonintawita-piintyaa nosiya-kotyaarimi waaripa osatitziri yanini, ari nonintzi nonkanta-jirimi ikaratzí notomitaari. Titzimaita pininta-jiiti. ³⁵ Iroka pinampi tsika pisaika-piinta-yiwita, airo iñiitaji impaityaa

§ **13:29** tsika owiraayitapaja kipatsi = katonko aajatzi kiriinka, isitowa-pintzi ooryaatsiri aajatzi ikyaa-pintzira * **13:32** saari = zorro, otsitzi-niro

nampita-jyaaroni. Pinkimi nonkanti: Airo piñaa-piintaana aka irojatzi apaata pinkantan-tajyaari:

‘¡Tasonka-wintaari ikantaja, tima Pinkathari inatzii otyaanka-kiriri!’ ” †

14

Yisita-kota-kaajiri Jesús jaaniya-waita-tsiri

¹ Okanta aponi kitaitiri imakoryaan-taitari, ikinaki Jesús iwankoki ijiwari Nasitantaniri yakyootiri. Oshiki kimpoyaa-kiriri ompaityaa yantiri. ² Ari isaikakiri anta aponi mantsiyari jaaniya-waita-tyari. ³ Ipoñaa isampitakiri Jesús yomitaan-tayitzirori Ikantakaan-taitsiri aajatzi Nasitantaniri, ikantziri: “Kitaitiri imakoryaan-taitari onatzii iroñaaka, ¿tima osinitaa-ntsiti yisita-kota-kaantaiti?” ⁴ Ti yakajiiti, irojatzi imairijiitaki. Yaakiri Jesús mantsiyari, yisita-kota-kaajiri, ityaankairi. ⁵ Ipithoka-sita-nakari yokapayi, ikantziri: “Aririka intityaa pipira omoroki kitaitiri imakoryaan-taitari, ¿tima ari pinosikajiri intsipayini?” *
⁶ Tikatsi inkanti yakanakiri.

Oimosirinka-chari aawakaan-tsiki

⁷ Ari isaiki Jesús ipampoyiiri inkarati akyootirini ijiwari Nasitantaniri, tharo-wako ikantajiita inintzi isatikayityaa intsipatan-tyaariri jiwari iyaa. Ari isiyakaa-wintanakiniri Jesús, ikantanakiri: ⁸ “Aririka inkaimaitimi poimosirinkyaa aawakaan-tsiki, airo pininta-sita pisasatikatyaa pininti pintsipatyaaari jiwari, tima tzimatsi pasini pokatsini anaakotzimiri yiriipirotziri irirori. ⁹ Aririka yariita-paakyaa, inkantakimi kaimakaan-tzimiri: ‘Airo pisasatikata awiroka, pijati pisaiki intyaatsikaini.’ Antaroitira pimpasiki-winta-waityaa. ¹⁰ iro kamiithatatsi aririka pijati airo pisasatika-waita, pisaika-paaki othapiki pankotsi. Impoña impokaki kaimakimiri, inkantimi: ‘Ashininká, pimpoki pisatikyaa awiroka anta.’ Aripaitira impinka-thaitimiri. ¹¹ Tima inkarati nintasi-waita-chani impinka-thaitiri, aritaki intsinampa-sirita-kaitairi. Iriima tsinampa-waiwita-chari iriitaki impinkatha-ritakai-tajiri.”

¹² Ipoñaa ipithoka-sita-nakari Jesús aanakiriri yakyootiri, ikantziri: “Aririka pinkaimi atziri piwakai-yaari, airo pikaima-sitari pishininka-pirori awiroka, pirintzi, aajatzi ikaratzi ashaaranta-chari, tima ari onkantaki impiyatajyaami awiroka yakyootaimi. ¹³ Aririka poimosirinkyaa,

† 13:35 otyaanta: wairontsi * 14:5 pipira = buey (vaca), asno (mora); Tzimayitatsi sankinarints tsika ifiitziro aajatzi iroka ñaantsi “intityaa pintsiti.” onasiyita ñaantsi-payi

iri pinkaimayiti asinonkainkari, pisa-pontho-yitatsiri, kiso-porokiri, mawityaakiri. ¹⁴ Aritaki piñaajiro intasonka-wintaitimi, tima yokapayi, airo okantzi impiyata-jyaami apaata yoimosirinkyaa. Iro kantacha ari impinaitajimi pantakiri awiroka aririka yañaayitaji apaata kamiithasiriri.”

Isiyakaa-wintai-tziro antaroiti akyoota-wakaantsi

¹⁵ Ikanta ikimawakira aparoni ikaratzi isaiki iwajiita, ikantanaki: “Tasonka-wintaari inkantyya inkarati owaachani impinkatha-ritanaki-rika Pawa.” † ¹⁶ Ipoña ikantzi Jesús: “Tzimatsi aparoni atziri, inintaki yoimosirinkyaa antaroiti, ari yakyoota-wakaa-jiityaa. Ithonka ikaimakiri ikarajiitzi. ¹⁷ Ikanta omonkarata-paaka iwantyaari ityaantakiri impiratani, ikantakiri: “Pinkaimaitiri maaroni nokaima-kaantani, tima irootaintsi awaajiityaa.” ¹⁸ Ti ininti impokajiiti ikaratzi ikaimakaan-tawitakari. Yitanakaro aparoni, ikantzi: ‘Airo okantzi nojati, nojatatyii naminiro nowani namanantakiri. Irootaki airo okantanta nojati.’ ¹⁹ Ikantaki pasini: ‘Nojatatyii noñaantyaari namanantakiri nopira-payi, irootaki airo okantanta nojati.’ ‡ ²⁰ Ari ikantaki pasini: ‘Airo okantzi nojati, tima owakira naawakaaka.’ ²¹ Ikanta ipiya ompirataari, ikamanta-pajiri iwinkathariti. Antaroiti otsimaa-nakari, ikantanakiri impiratani: ‘Pijati, paniitiro awotsi-payi aajatzi kaankiirintsikipayi nampitsiki, pamakiri asinonkainkari, pisa-pontho-yitatsiri, mawityaakiri, kiso-porokiri, maaroni inkarati piñiiri anta.’ ²² Ari imatakiro impiratani. Ikantapajiri iwinkathariti: ‘Nomatakiro okaratzi pikanta-kinari. Iro kantacha ainiro okaankityii pankotsi.’ ²³ Ipoña ikantziri impiratani: ‘Pinthonkiro paniitiro awotsi, pijayiti tsika-rika-payi, pisintsitiri inkarati piñiiri anta, impokiita ojaikityaata nowanko. ²⁴ Pinkimi nonkanti: Oshikira nitawitakari nokaima-kaantziri, airozimaita iñaajiitziro iyaa kapichiini nowitsika-kaantakiri owaritintsi.’ ”

Pimirintsita-chari ankimita-kotyaari Saipatzii-totaari

²⁵ Oshiki ikaratzi oyaatakiriri Jesús. Ari ipithoka-sita-nakari, ikantziri: ²⁶ “iro onimotzimiri pitakoyitari piri, piniro, piina, pitomi, pirintzi, pitsiro, pitakota aajatzi apaniro awiroka. Iro kantacha aririka anaanakiro okaratzi pintakotyaanami naaka pawintaajana, airora nokimita-kaantaami noyomitaani. ²⁷ Ontzimatyii

† 14:15 owaachani = iyaaroni yatantari (pan) karatatsiri 5 apiti-payi vaca (buey)

‡ 14:19 nopira-payi =

piriipiro-wintiro nokinkithata-kaayita-kimiri, onkanta-witakyaa ipaikakoitimi. Aririka piwashaantakiro, airora nokimita-kaantami noyomitaani. ²⁸ Aparoni nintatsiri iwitsiki pankotsi-pinthakii, yitawakyaaro inkinkisiryaa-wakyaaa tzimatsi-rika ikantantyaarori iwitsikiro. ²⁹ Ari onkantayaa inthonkan-tyaarori yitanakyaaro iwitsikiro, tima aririka yookanakiro ari isironta-winta-kyaari inkarati ñiirini. ³⁰ Inkanta-jiiti: 'Piñaa-matsitiri yoka, ti yaawyyiro, yooka-sitakaro.' ³¹ Ari ikimitari aajatzi, aparoni pinkathari tzimatsiri oshiki iwayiriti, yoiwinthatyaa iwayirityaari pasini pinkathari oshiki-pirota-tsiri iwayiriti. Ontzimatyii yitawakyaaro inkinkisiryaa-wakyaaa, aririka yiitsinampaakiri. § ³² Iñaakiro-rika airo yiitsinampairi, ainirora iwiraa intaina pasini pinkathari pokatsiri iwayirityaari, intyaankaki kantirini: '¿Tsikama ankantyaaka airo owayirita-wakaanta?' ³³ Ari okimitari aajatzi ontzimatyii pitawakyaaro pinkinkisiryaa-wakyaaa awirokaiti, tima airorika piwashaantziro pitakoyitaro okaratzi pasiyitari, airora nokimita-kaantaami noyomitaani."

Kimitarori tziwi kaari katyotaa-tsini

(Mt. 5.13; Mr. 9.50)

³⁴ "Tima kamiitha okanta tziwi okatyotzi. Iro kantacha aririka inkonowaitiro tsika ompaityaa, ¿arima akantairo antziwi-pirota-kaajiro iroka tziwi? ³⁵ Tima tikatsi kanta-jironi, airo okamiithatai isaiponkitzitan-taityaaro pankir-intsi, ontzimatyii yookaitiro. Okowa-pirotatyaa iroka, ontzimatyii pinkimisanta-jiitawaki maaroni." *

15

Ikinkithata-koitziri ipiraitari pyaawita-chari

(Mt. 18.10-14)

¹ Oshiki sintsitan-tatsiri yamaitiniri kiriiki itsipayitakari atziri-payi kaari-piro-siriri, ikimisanta-jiitzi iyomitaan-tzira Jesús. ² Ikanta Nasitantaniri aajatzi Yomitaan-taniri, ikisimata-nakiri Jesús, ikantzi: "Paminiri yoka, itsipatakari atziri-payi kaari-piro-siriri, itsipatari iwapiinta-jiita."

³ Ipoñaa isiyakaa-winta-nakiniri Jesús, ikantziri: ⁴ "Tzimatsi piratachari oshiki ipiraitari. Okanta aparoni kitaitiri, ipyaaka aparoni ipira, yookanakiri pasini ipiraitari otzisi-masiki, jataki yamina-minatairi pyainchari. ¿Tima

§ 14:31 oshiki = 10,000 iwayiriti; oshiki-pirota-tsiri = 20,000 iwayiriti * 14:35 okowa-pirotatyaa = tzimatsiri iyimpita

pimatiro awiroka iroka? * ⁵ Ikanta iñaapajiri ipira, kimosiri ikanta yanatapajiri. ⁶ Ikanta yariitara iwankoki, yapatotapajiri ishininka, ikantapajiri: 'Pimpoki pintsipatyaana oimosirinkyaa, tima noñaajiri nopira pyaawitain-chari.' " ⁷ Aikiro ikantatzii Jesús: "Arira onkimitaa-jyaari inkitiki, antaroiti inkimo-siri-wintaitiri aparoni owashaantairori ikaaripiro-siriwita anaajiro ikimo-siri-wintai-tziri oshiki-pirori kamiithasiririiti." †

Isiyakaa-wintai-tziri kiriiki pyaawita-chari

⁸ Ipoñaá ikantzi: "Nosiyakaa-wintimiro kooya tzimatsiri oshiki oiriikiti. Okanta aparoni kitaitiri ipyaa-pithatakaro aparoni oiriikiti, owaamataki ootaminto, opisitakiro maa-roni owanko amina-minatairi oiriikiti. ‡ ⁹ Okanta oñaajiri, okaimakiri oshininka, okantakiri: 'Pimpoki, pintsipatyaana noimosirinkyaa, tima noñaajiri noiriikiti pyaawitain-chari.' " ¹⁰ Aikiro ikantatzii Jesús: "Arira inkimitaajyaa Imaninkariti Pawa antaroiti inkimo-siritaji iñaaki-rika aparoni atziri iwashaantajiro ikaaripiro-siriwaitzi."

Ikinkithata-koitziri atziri itomi pyaawitaintyari

¹¹ Ipoñaá ikantanaki aajatzi Jesús: "Nosiyakaa-wintimiri aparoni atziri tzimatsiri apiti itomi. ¹² Ikanta iyaapitsi itomi, ikantakiri iriri: 'Apaá, pipinaro okaratzi pasitakaiyaanari.' Imatakiro asitariri, itsiparyaa-kiniri itomi okaratzi yasitakai-yaariri aparoni-payi. ¹³ Tikira osamaniti, yoka iyaapitsi itomi ipimantakiro okaratzi yasita-kayitakariri, jataki intaina pasiniki nampitsi. Ari yaparawaitasitakari iiriikiti, yantasi-waiyitakaro kaaripiro-yitatsiri. ¹⁴ Ikanta ithonkakiri iiriikiti yaparawaitakiri, iñitaki antaroiti tashitsi anta nampitsiki. Ari ikowityaa-nakiriri ikaratzi yaparata-siwaitakari. ¹⁵ Ipoñaá ijata-sitakiri nampitarori anta inintzi antawairintsi, ityaankai-takiri yaamiri chaancho. ¹⁶ Antaroiti ayimatakiri itashi, inintaki yakyootiri chaancho, tima tikatsi opirini iyaari. ¹⁷ Ipoñaá ikanta-siritanaki mainari: 'Oshiki yanintaa-waitaka iwatziiita antawaita-tsiri iwankoki asitanari, ¿paitama nasinonkaawaitantari naaka aka notashi-niintzi? § ¹⁸ Ontzimatyii nojataji asitanariki, nonkanta-pajiri: "Apaá, tzimatsi kaaripirori nantzi-mota-kimiri, aajatzi nokimitaakiri Inkitsatzi. ¹⁹ Ti onkamiithati pinkimita-kaantajina pitomi,

* 15:4 ipira, ipiraitari, nopira = oisha (oveja); oshiki = ikaratzi 100; pasini ipiraitari = 99 ipiraitari † 15:7 oshiki-pirori = 99 ‡ 15:8 oshiki = 10; iriikiti = dracma, kiriiki yasiyitari wirakocha, iriitaki ipinatan-taitariri antawaita-tsiri aparoni kitaitiri. § 15:17 iwatziiita = oshiki pan

apatziro nonintzi pinkimita-kaantinari ikaratzi antawaitzi-motzimiri.” ’ ²⁰ Ari ikatziyanaka mainari, piyaaja iwankoki asitariri. Tima aminaaki ikanta asitariri, iñaawajiri ipokaji isiya-sita-waari, yawithanota-wajiri, ininta-porotawajiri. ²¹ Ikantapaji itomi: ‘Apaá, tzimatsi kaari-pirori nantzi-mota-kimiri, aajatzi nokimitaakiri Inkiti-satzi. Ti onkamiithati pinkimita-kaantajina pitomi.’ ²² Iro kantacha ikantakiri asitariri impiratani: ‘Pamaki iroopirori kithaarintsi, pinkithaata-wajiri notomi. Piwiniri irakoki poriryaata-tsiri, pinkyaan-takai-yaari iitziki ikyaantaitari. ²³ Impoña paminaki kiripiri ipiraitari, kamiitha iwathati, piwiiri. Nonintzi aimosirinkyaa. * ²⁴ Tima yoka notomi kamawitaka, iro kantacha añaaji iroñaaka. Pairani ipyaaka, iñiitajiri iroñaaka.’ Ari yitanakaro yoimosirinka-jiita.

²⁵ Ikanta yantariti itomi, saikatsiri owaantsiki yantawaitzi. Pokaji pankotsiki, ikimapaa-tziiri yoimosirinka-jiita. ²⁶ Isampita-paakiri aparoni impiratani paita ikimo-siritan-taitari. ²⁷ Ikantanakiri: ‘Ariitaja pirintzi, irootaki iwamaakaan-tantakari piri iriipirori piratzi, tima kamiitha yariitaja pirintzi, tikatsi awishimotirini.’ ²⁸ Ari ikisanaka, ti ininti inkyaapaji pankotsiki. Ipoña ijata-sitakiri iriri, oshiki isintsiwintakiri intsipantyaariri yoimosirinkyaa. ²⁹ Irojatzi ikantan-tanakariri iriri: ‘Piñaawitana naaka oshiki nosaiki-motakimi, tikatsi nantzi-motimi. Tityaa pimpa-matsityaana aparoni apira noimosirinkyaa. † ³⁰ Irooma ipokaira iyira thonkitakimiriri piiriikiti ipiro mayimpiro-payi, iriira piwamainiri wathata-tsiri piratzi poimosirinka-wajiri.’ ³¹ Ari yakanaki iriri, ikantziri: ‘Notomí, pasi piwiro pisaiki-motakina awiroka, maaroni okaratzi nasitari, awiroka asitaro maaroni. ³² Irootaki ankimo-siritan-tyaari iroñaaka, tima yoka pirintzi, kamawitaka, iro kantacha añaaji iroñaaka. Ipyaawitaka iñiitairi iroñaaka.’ ”

16

Isiyakaa-wintai-tziri kaari-pirori impirataari

¹ Ipoña ikantakiri aajatzi iyomitaani: “Tzimatsi atziri ashaaranta-chari. Itzimi impiratani-payi. Okanta aparoni kitaitiri tzimatsi pokaintsiri, ikantai-takiri ashaaranta-chari: ‘Yoka ijiwari pimpiratani, yaparata-kimiro piwaararo.’ ² Ikanta yoka ashaarantaniri ikaimakiri impiratani, isampitakiri: ‘¿Paitama pantakiri? Nokimaki ikantaitana. Nonintzi piñaakainaro okaratzi pantawaita-kinari. Tima

* 15:23 ipiraitari = vaca † 15:29 apira = cabra

ari okarata-paaki pijiwatziri nompiratani-payi.’ ³ Ari ikanta-siritanaki yoka impirataari: ‘¿Tsika nonkantyaaka iroñaaka? Imisitowa-tyiina impiratanari. Ti noyotiro nompanki-waiti, aririka nonkamitanti impasitai-tyaana, oshiki nompasiki-wintyaa.’ * ⁴ Ikanta-sirtzi: ‘Noyotaki paita nantiri yaakamiithatan-taityaanari pankotsiki-payi aririka imisitowai-takina.’ ⁵ Yapatotakiri ikaratzi iriiwitziriri iwinkathariti, ikantakiri itarori: ‘¿Tsikama ikaratzi piriwitziri nowinkathariti?’ ⁶ Ikantzi irirori: ‘Oshiki inchatonaa okaratzi nriiwitziriri tsika iwaitzi yiinkantsi.’ Ipoña ikantziri: ‘Iroka piriwitsiri, sintsiini pisankinati, apatziro kashitani onkaratai inchatonaa piriwitiri.’ † ⁷ Ipoña isampitakiri pasini ikantziri: ‘¿Awiroka tsikama okaratzi piriwitziri?’ Ikantzi: ‘Oshiki ipiyota-koitziri pankirintsi nriiwitziri.’ Ipoña ikantziri aajatzi: ‘Iroka piriwitziri, pisankinati, apatziro kapichiini onkarataji ipiyota-koitziro pankirintsi piriwitziri.’ ‡ ⁸ Ikanta yoka pinkathari, iñaakan-takiri impiratan iñaakirira omatziiri iyotzi tsika ikinakairo kantain-chari. Arira ikantayitari atziri-payi iroñaaka, oshiki iyotzi tsika ikinakairo yaakamiithatan-tyaariri ishininka, yanairi tsika ikanta kimisantzin-kariiti.” § ⁹ Iro ikantan-tanakari Jesús: “Ontzima-tyiira piyoti paakamiithatan-tyaaro pashaaranta-yitari iroñaaka onkanta-wityaa ti apanta-pirotyaaro, irootaki yaakamiithatan-taityaamiri apaata awiroka inkitiki.

¹⁰ Itzimi-rika yawiintaitari kapichiini, iriitaki yawiinta-piroi-tajyaa. Itzimi-rika kaari yawiintaitari, iriitaki mapiro-taironi airo yawiinta-piroi-taari. ¹¹ Tirika yawiintai-tyaami impaitimiro owaararontsi kaari kantapirotatsini aka, tikatsira awiintyaamini impimiro iroopirotatsiri. ¹² Tirika pawinyaari awiroka asinintsi, tikatsira opimini awiroka pasityaari. ¹³ Tikatsi matironi yantawaitiniri apiti ompiratan-taniri. Tima aparoni ininta-piroti imonkaratiniri impiratariri, iriima pasini inkisaniinta-nakiri. Ari okantari aajatzi: Tikatsi matironi yantiniri Pawa inintziri irirori, aririka inkinkithasirita-kotai-tyaaro awaararontsi onkimiwaita-nakyaaro iroomi ompiratyaarini.”

¹⁴ Ari ikaratzi ikimajiitaki Nasitantaniri, tima irijatzi niwitarori awaararontsi, isironta-wintakari Jesús ikimiri ikantayitakiri. ¹⁵ Ipoña ikantanakiri: “Piyotzi pitzikaa-winta-jiita awiroka airo iyotantami atziri, iro kantacha

* **16:3** pankiwai = kiyamori † **16:6** oshiki inchatonaa = okaratzi 100; kashitani = okaratzi 50 ‡ **16:7** oshiki ipiyota-koitziri pankirintsi = 100 ipiyota-koitziro; kapichiini pankirintsi = 80 ipiyota-koitziro § **16:8** kimisantzin-kariiti = itomiiti kitainkari

iyotzimirowa Pawa okaratzi pikinkisiryaa-yitakari. Tima okaratzi iroopiro-tzi-mowitariri atziri, ipinki-matzirowa Pawa.”

Ikantakaan-taitziri aajatzi tsika okanta-kota ipinkathari-wintantaji Pawa

¹⁶ “Tima pairani ikinkithata-koitakiro Ikantakaan-taitani aajatzi isankinari Kamantan-tzinkari-payi. Opoña ikinkithataki Juan. Ari ikimawa-kirori iroñaaka atziri-payi Kamiithari Ñaantsi tsika okanta-kota ipinkathari-wintantaji Pawa. Oshiki inintajiitaki iñirowa okimiwaitakaro isintziiti aririka iwayiritaityaa. ¹⁷ Ti ompomirintsityaa apirotajyaa apaata kipatsi aajatzi inkiti, iro kantacha airo apirowa-tzimaitaa Ikantakaan-taitziri okaratzi yaniini-yitatsiri.”

Iyomitaantzi Jesús ikantzi: “ti onkamiithati pookiro piina”

¹⁸ “Itzimi-rika ookironi iina, aririka yaaji pasini kooya, imayimpi-wintakiro itawitarori. Ari ikimitari aajatzi aajironi kooya yookiri oimi, imayimpitaki irirori.”

Ashaaranta-chari aajatzi Lázaro

¹⁹ “Tzimatsi aparoni atziri ashaaranta-chari, owaniinkaki okanta ikithaata-piintari. Yaakowintaro kitaitiriki yoimosirinka yanintaa-waita iwatzii-waita. * ²⁰ Tzimatsi aparoni asinonkainkari ipaita Lázaro, ithonka ipathaa-waitaki yoka. Ari inaryaa-piintaka intakiroki iwanko ashaarantaniri. ²¹ Iriitaki nintatsiri iyoyajiro iwaryaa-yitziri iwariti ashaarantzinkari. Ari ipokiri otsitzi-payi ithotzitziri iwatharo. ²² Okantaka apaata kamaki asinonkainkari, yaanakiri Imaninkariti Pawa, jataki isaikira Abraham. Ari ikimitakari ashaarantaniri kamaki aajatzi irirori, ikitaitakiri. ²³ Ikanta anta sarinka-winiki, oshiki ikimaatsi-waitaka yoka ashaaranta-witachari. Yaminaki intaina iñaatziiri Abraham itsipatakari Lázaro. ²⁴ Ari ikaimaw-itakari, ikantziri: ‘Chariní, Abraham, pinisironkata-jyaana. Pintyaankiri Lázaro yamaa-jaitakina kapichiini nijaa ni-rawakiita, tima imapirotakina otasiniintakina paamari.’ ²⁵ Ikantanaki Abraham: ‘Nochariní, pisirityaaro piwaararo pairani, aajatzi ikimita Lázaro isirityaaro ikimaatsi-waitakari. Iro kantacha kimosiri ikanta irirori aka, irooma awiroka ontzimatyii pinkimaatsi-waitajyaa. ²⁶ Tikatsi pinkini pimpoki, tzimatsi antaroiti impirita otzikairi, airo okantzi naaka nojata-sitimi.’ ²⁷ Ari ikantawita irirori: ‘Pinkimi nokantzimi chariní, pintyaanti jatatsini isaiki

* 16:19 owaniinkaki okanta ikithaata-piintari = jonkirowa-masita-tsiri

noshininka-payi. † ²⁸ Tzimatsi anta nirintzi-payi, pinka-mantiri airo ipokanta irirori aka, oshiki ikimaatsi-waitaita aka.' ‡ ²⁹ Ari ikantzi Abraham: 'Tzimatsi ikantaki isankinariki Moisés, tzimatsi aajatzi ikantayitakiri Kamantan-tzinkari-payi, irootaki inkimisantiri.' ³⁰ Ikantzi ashaaranta-witachari: 'Airotyaami, chariní, Abraham. Tzimatsirika aparoni kamatsiri kamantairini añaatsiri atziri, ari iwashaantairo kaari-pirori yamiyitari.' ³¹ Aikiro ikantankitzi Abraham: 'Tima ti inkimisantaitiro isankinari Moisés aajatzi Kamantan-tzinkari-payi, airotyaa ikimisantaa-jitziri inkaman-tawityaari piriinta-chani kaminkari.' "

17

Airo pantakaan-tziro kaari-pirori

¹ Ipoña ikantanakiri Jesús iyomitaani: "Ari intzima-piintatyii tzipina-siririiti. Iriima antakaan-tironi kaari-pirori, inkanta-machiitiri yoka. * ² Mt 18.6, Iro kamiithatatsi inthata-kaiti-nirimi mapi ikintsiki, iwiinkaitakiri inkaariki, ari onkantyya airo ikaaripirota-kaantanta. Tima Mt 18.6, itzimi-rika antakaa-kirini kaari-pirori kimitaariri iintsi yawintaa-janara, aritaki iwasankitai-tajiri. † ³ Ontzimatyii paamawintyya awiroka. Tima intzimi-rika aparoni pikarajiitzi antzi-motimini kaari-pirori, piyomitairi. Aririka iwashaanta-najiro yantayi-witakari, pimpyaakotiro yantzimo-witakamiri. ⁴ Ari okimitari aajatzi. Aparoni atziri tzimatsiri oshiki yantzi-mota-piinta-kimiri, oshiki yapii-yapiitiro aparoniki kitaitiri, ontzima-tyiira papii-papiitiri pimpyaakotiri aririka impoka-sita-piintimi inkowa-kotimi pimpyaakotairi." ‡

Pawintaa-pirota-kaiyaana

⁵ Ari ikantanakiri Tyaantariiti yoka Jesús: "Pinkatharí, nonintzi pawintaa-pirota-kaiyaana." ⁶ Ikantzi Jesús: "Onkanta-wityaa kapichiini pawintyyaari Pawa, aritaki pisirinkakiro antaroiti pankirintsi katziyain-chari, pinkantiro: 'Pisirinki, pinkatziyi anta inkaariki.' Aritaki osirinkanaki." §

Yantayitiri ompirataari

⁷ "Aririka intzimi pimpiratani, piñaawajiri yariitajyaa ikyaawani-waitzi piwaniki, yaamaako-wintari pipira çarima pinkanta-wajiri: 'Pakyoota-pajina?' ⁸ airo, apatziro

† 16:27 noshininka-payi = iwanko apaá ‡ 16:28 nirintzi-payi = ikaratzi 5 nirintzi * 17:1 tzipina-siri = antziwa † 17:2 mapi = mapi itononkan-taitari ‡ 17:4 oshiki yapii-yapiitiro = 7 yapii-yapiitiro § 17:6 kapichiini = yaniinita-tsiri osiyarori okithoki mostaza; antaroiti pankirintsi = sicómoro

pinkanta-wajiri: 'Pinkotsitapaji owaritintsi. Pintharokyaati piyiitina, nowawakyaata, nirawakiita aajatzi. Ompoña pampoiti awiroka piwajyaa.' ⁹ ¿Arima pimpaasoonkitakiri okaratzi yantiri pimpiratani? Airo. ¹⁰ Arira pinkimityaari aajatzi awiroka, aririka pimonkaratakiro okaratzi inintakaimiri Pawa, pinkanti: 'Airo akimosiriwinta-waita impiraitai, tima apatziro amonkara-matsitiro okaratzi inintakayi-takairi antiro.' "

Yisita-kota-kaitziri 10 pathaa-waita-tsiri

¹¹ Ipoña iwaanaka Jesús ijatiro Aapatyaawiniki, ikinanakiro tsika owiraa-thapi-yitaro iipatsiti Ositikii-tonisatzi aajatzi Tapowini-satzi. ¹² Ikanta yariitaka nampitsiki, ari imonthaakari ikaratzi 10 antziri pathaa-rontsi, intaina ikatziya-jiitaka. ¹³ Ikaimajiitzi, ikantzi: "¡Yomitaañarí Jesús, pinisironkatyaana naaka!" ¹⁴ Ari yaminanakiri irirori, iñaatziiri ikatziya-jiitaka, ikantziri: "Pijatasitiri Ompira-tasorintsitaari yaminawa-kimiro piwathaaro." Ikanta ijajiitanaki, omapoka-sitaka opyaanaka ipathaaro, isitako-yitanaji. ¹⁵ Ikanta iñaakiro yisita-kotaji aparoni pathaa-waiwita-tsiri, kimosiriwintaka ipiyaja irirori, antaro iwisiryaawintakari Pawa. ¹⁶ Ityiirowa-sita-paakari Jesús, ipaasoonkita-paakiri. Yoka piyajachari Ositikii-tonisatzi inatzii. ¹⁷ Isampita-wakiri Jesús, ikantziri: "¿Tima 10 ikaratzi isita-kotaatsi, tsikama ikinakika pasini? ¹⁸ Tikatsira aparoni noshininka piyajatsini impaasoonkitajiri Pawa, apatziro ipiyajaro noshininka-niro." ¹⁹ Ari ikantanakiri Jesús pathaa-waiwita-chari: "Pinkatziyanaji, pijatai. Iroora isitakotaa-jimiri pawintaajana."

Itantana-kyarori impinkathari-wintan-taiti

(Mt. 24.23-28,36-41)

²⁰ Ikanta Nasitantaniri isampita-nakiri Jesús, ikantziri: "¿Tsika-paiti itantana-kyarori impinkathari-wintantaji Pawa?" Yakanakiri irirori, ikantziri: "Aririka impinkathari-wintantaji Pawa, tira osiyaaro okaratzi koñaanita-tsiri." ²¹ Airo ikantaitzi: 'Iroka aka. Jironta anta.' Tima aritaki pinkathari-siri-wintantai Pawa." ²² Ipoña ipithoka-sitanakari iyomitaani, ikantziri: "Ari pininta-witajyaa apaata piñiirimi kapichiini yoka Itomi Atziri, airo okanta-tzimaita. ²³ Ari pinkimaki inkantaiti: 'Yoka aka.' Pasini kantatsini: 'Jiirinta anta.' Airora pijata-sitziri, airo piyaatziri aajatzi. ²⁴ Aririka impiyi Itomi Atziri, inkimita-pajyaaro omoriki ookatha-rontsi, itanakyaaro tsika owiraaro kipatsi irojatzi tsika anta othapikitapaja. ²⁵ Iro itawakyaaroni iñiitawakiro inkimaatsitaityaa antaroiti, imaninta-waitiri

yokaiti atziri-payi tzimayita-tsiri iroñaaka. ²⁶ Tima onkimityaaro tsika okanta pairani ainiro isaikawita Noé. Ari onkimitzi-tajyaari aajatzi aririka impoki-mataji Itomi Atziri. ²⁷ Onimowaitziri atziri iwawaiyita, yirawai-jiitzi, yaawakaiyita. Irojatzii ikyaanta-nakari Noé pitotsiki iwitsikakiri. Okanta oonkanaka kipatsiki, apirotakiri ipiinkaki atziri. ²⁸ Ari onkimita-jyaaro isaikawita pairani Lot. Onimotziri atziri iwajiita, yirawai-jiitzi, iyompari-waijiita, ipankiwai-jiitzi, iwitsika-jiitzi iwanko. ²⁹ Iro kantacha monkarata-paaka kitaitiri isitowan-tanakari Lot nampitsiki Paamaa-riniki, omapoka-sitaka oparyaa-paaki antaroiti paamari kitiri-moito okantaka, apirotakiri maaroni atziri itaaja. ³⁰ Ari onkimitaa-jyaari aajatzi aririka impiyi Itomi Atziri. ³¹ Pisaiki-rika intakiroki piwanko, ari pimpoñiiyaa pisiyanaki, airo pikyaa-panaatzii paapanaati piwaararo. Piwaniki-rika pisaiki, airo pipiya-panaata.

* ³² Pinkinkisiryaa-kotiro okaratzi awishi-mota-kirori iina pairani Lot. ³³ Ikaratzi yantasiwaitari apaniroini yawisakotan-tajyaari, aritaki impyaasi-waitajyaa. Iriima inkarati kamawintinani, aritaki yawisako-siritai.” ³⁴ Aikiro ikantanzii Jesús: “Tzimatsi tsipata-wakaa-chani imayi, yaitaji aparoni inkitiki. Iriima pasini yookaita-najiri. ³⁵ Tzimatsi apiti kooya tsipata-wakaa-chani ontononkawaiti, yaitaji aparoni inkitiki, irooma pasini yookaita-najiro. ³⁶ Isaiki apiti antawaita-tsiri iwaniki, yaitaji aparoni inkitiki, iriima pasini yookaita-najiri.” † ³⁷ Opoña isampita-nakiri ikantzi: “¿Tsikatyyaa anta omatajyaa-rika Pinkathari?” Ikantzi Jesús: “Ikimitara añaaapiintziri amimpori ishonkajiita, ayotzi tzimatsi kamaintsiri. Ari okimitari aajatzi aririka piñaayitakiro okaratzi nokinkithata-koyita-kimiri, piyotzira irootaintsi nompiyi-mataji.”

18

Ikinkithata-koitziro kinankaro aajatzi kaari-pirori pinkathari

¹ Ipoña isiyakaa-winta-nakiro Jesús onkantyya yamana-piintan-taityaari, airo okantzimo-niinta-waitantari. ² Ikantzi: “Tzimatsi aparoni nampitsi, ari isaikiri kaari-pirori jiwari, ti impinkathatiri irirori Pawa, aajatzi atziri-payi ti impinkathatiri. ³ Ari osaikiri aajatzi aparoni kooya kinankaro. Opoka-sita-piintakiri kaari-pirori jiwari, okantziri: ‘Nonintzi pinkaiminari kisaniiintanari,

* **17:31** intakiroki = jinoki okanta-pankaata pankotsi † **17:36** Tzimayitatsi sankinarintsi tsika ti iñiitiro maaroni iroka ñaantsi aka. onasiyita ñaantsi-payi

piwitsikinaro awishi-mota-kinari.’⁴ Ti inintawityaa jiwarika. Ipoñaa ikanta-siritaki: ‘Ti nompinkathatiri Pawa, aajatzi nokimitajiri atziri.’⁵ Iro kantacha ontzimatyii nantiniro kamiithari onintziri iroka kinankaro. Nosamaro = kari aririka oñaasirinkina ompiya-piyata-sitina.’ ”⁶ Ikantzi Jesús: “Pikimakiro ikanta-siritakiri kaari-pirori jiwari.⁷ Iriira mapirotzirori Pawa, airo ishinta yantainiri kamiitha-yitatsiri ikaratzi iyosiyyitairi irirori, itzimi aakowintanaarori yamanairi kitaitiri aajatzi tsitiniri.”⁸ Aikiro ikantatzii Jesús: “Airora oshiintanaki yantantai-tyaarori kamiithari. Iro kantacha aririka impiyapaaki Itomi Atziri, ¿aikiroma iñaapaatyii awintaa-piintyaarini kipatsiki?”

Isiyakaa-wintai-tziri Nasitantaniri aajatzi sintsiwintan-tatsiri yamaitiniri kiriiki

⁹ Tzimatsi kinkisiryayitachari kamiithasiriri inatzii. Iro kantacha imaninta-siri-waitziri pasini atziri. Irootaki isiyakaa-wintan-tanakariri Jesús, ikantzi: ¹⁰ “Tzimatsi apiti atziri jatatsiri Tasorintsi-pankoki yamani. Nasitantaniri inatzii aparoni, iriima pasini iriitaki sintsiwintan-tatsiri yamaitiniri kiriiki. ¹¹ Ikatziya-paaka Nasitantaniri yamani, ikantzi: ‘Pawa, antaroiti nopaasoonkitzimi, tima ti nonkimityaari naaka pasini atziri, kosintzi inatzii, kaari-piro-siri ikantaka, mayimpiri inatzii, ari ikimitakari yoka sintsiwintan-tatsiri yamaitiniri kiriiki. ¹² Apiti napiitziro notzita-piintaro nowariti tikira ariitapajyaa pasini kitaitiri imakoryaan-taitari, nasitakaa-piintari Pawa kiriiki ikaratzi ipinaitanari.’ * ¹³ Ikanta sintsiwintan-tatsiri yamaitiniri kiriiki, ikatziya-paaka irirori intyaatsikaini, oiyoopaaka yamani ti yamini jinoki. Tima antaro okantsimosiryaa-nakari, ikantzi: ‘Pawá, pinkawinthayina naaka, kaari-piro-siri nonatzii.’ ” † ¹⁴ Ikantzi Jesús: “Iritakira yaakamiithai-tajiri yoka, kamiithasiri ikanta ijataji iwankoki, ti inkimityaari pasini. Tima inkarati nintasi-waita-chani impinka-thaitiri, aritaki intsinampa-sirita-kayitairi. Iriima tsinampa-waiwita-chari iriitaki impinkatharitakai-tajiri.”

Itasonka-wintziri Jesús intsi-payi
(Mt. 19.13-15; Mr. 10.13-16)

¹⁵ Ari yamaita-paakiniri Jesús intsi-payi, ikantai-tapaakiri: “Nonintzi piwasi-patzii-totiri nintsiti, pintasonka-wintiri.”

* 18:12 asitakaa = iro aparoni yasita-kayi-tariri Pawa, iyosiitai-takiri okaratzira
10 † 18:13 okatsitzi-mosiryaa-nakiri = iposa-sipaniita-nakityaa (Tima irootaki yamiyitari Judá-iti tzimatsi-rika katsitzimo-siritziriri.)

Ikantzi iyomitaani Jesús: “Airo piñaasirinkiri Awinkathariti.”¹⁶ Iro kantacha ikaima-kota-nakiri Jesús, ikantziri: “Pisinitiri intsi-payi impoka-siti-naata. Airo pithañaana. Tima inkarati kimitajyaarini irirori, iriitaki ñaajaironi ipinkathari-wintantai Pawa.”¹⁷ Aiorika ipinkathai-tziri Pawa inkimita-koityaari ikantaka intsi-payi, airo iñiitajiro ipinkatha-ritai. Omapiro.”

Jiwari ashaaranta-chari

(Mt. 19.16-30; Mr. 10.17-31)

¹⁸ Ikanta aparoni jiwari isampitakiri Jesús, ikantziri: “¡Kamiithari yomitaan-tanarí!. ¿paitama nantajiri nasi nowanta-jyaarori nañaaji?”¹⁹ Ari yakanakiri Jesús, ikantzi: “¿Paitaka pikantan-tanari: ‘Kamiithari pinatzi?’ Apanirora ikantakaaro Pawa ikamiithatzi, tikatsi pasini.”²⁰ Piyota-kota-kiroma Ikantakaan-taitziri:

Airo pimayimpitzi.

Airo piwamaantzi.

Airo pikositzi.

Airo pithaiya-kotanta.

Pimpinkathatairi piri aajatzi piniro.”²¹ Yakanaki irirori, ikantzi: “Yomitaanarí, Nomatakiro maaroni irojatzi nitanakaro pairani ainiro nintsita-paaki.”²² Ikanta ikimakirira, ikantzi Jesús: “Tzimatsi aparoni kowityaa-painchari kaari panti. Pimpimantiro maaroni tzimi-motzimiri, pimpiri asinonkainkari, tima osiyawaitakaro piwaa-ranta-jyaami inkitiki. Aririka pimatakiro pimpoki, piyaatina.”²³ Ikanta ikimawakira jiwari, owasiri ikantanaka, tima ashaaranta-pirotzinkari inatzii.²⁴ Ikanta iñaakirira Jesús antaroiti iwasiritanaka, ikantanaki: “Oshiki ompomirintsitzi-motyaari ashaarantzinkari ijataji ipinkatha-ritajinta Pawa.”²⁵ Tima oshiki ipomirintsitaro ikyaakoitari inkyaan-tyaaro yanini omoro. Iri mapirota-chani ashaarantzinkari impomirintsita-jyaaro inkyaaji ipinkathari-tzinta Pawa.” ‡²⁶ Ari ikantayitanaki ikaratzi kimakiriri, ikantzi: “¿Niinkama awisakotaa-tsini?”²⁷ Ikantzi Jesús: “Tzimayitatsi opaita pomirintsitzi-moyitariri atziri, iriima Pawa ti ompomirintsitzi-motyaari.”²⁸ Ipoñaá ikantanaki Pedro: “Yoka nokarajiitzi nonintzi noyaatajiitimi, tima nookayita-nakiro okaratzi tzimi-motanari.”²⁹ Ikantanaki Jesús:

‡ 18:25 ikyaakoitari = camello; yanini omoro = imoroki kithapi

“Omapiro, tzimayitatsi nintana-jirori impinkathari-wintairi Pawa, irootaki yookan-tanakarori iwanko, asitariri, iririntzi, iina, itomi. ³⁰ Aritaki iñaajiro ontzimi-motairi oshiki, anaanakiro okaratzi yookawita-nakari. Tima apaata aritaki iñaajiro irasi iwiro yañaayitaji.”

Yapiitajiro Jesús ikamanta-kota iwamaitiri
(Mt. 20.17-19; Mr. 10.32-34)

³¹ Ikanta yapatotajiri Jesús 12 iyomitaani, ikantajiri: “Ajatatziira iroñaaka Aapatyaawiniki. Ari omonkaratyaari okaratzi isankinatakiri pairani Kamantan-tzinkari tsika inkantaitiri yoka Itomi Atziri. ³² Tima iwawisaa-kiniri wirakocha-payi. Ari iithainkimaawaitaitiri, inkimaatsitakaityaari, inchoonta-poro-waitaitiri. ³³ Aririka ithonkakiro impasawaitaitiri, iwamaitakiri. Iro mawatapain-tsiri kitaitiri, aritaki yañaaji aajatzi.” ³⁴ Titzimaita inkimathajitiro ikaratzi kimawita-kariri, ti iyojiiti opaita-rika iñaawintziri, tima ti inintaiti ikimathata-kaitiri iroka-payi.

Yaminakai-tajiri Kasiryaari-satzi
(Mt. 20.29-34; Mr. 10.46-52)

³⁵ Ikanta yariitzi-mataka Jesús nampitsiki Kasiryaari. Ari isaiki aparoni mawityaakiri awotsi-nampiki ikampitantzi impasitai-tyaari. ³⁶ Ari ikimaki mawityaakiri, isampitakiri ikaratzi awisayita-tsiri atziri, ikantziri: “¿Paita awisatsiri?” ³⁷ Ikantai-tanakiri: “Ipokatzi Jesús poñaachari Kasiyakaawiniki.” ³⁸ Iroora ikaiman-tanakari, ikantzi: “¡Jesús! Ikasiya-kaitani pinkatharini David, pinisironkatyaana!” ³⁹ Iksitha-witanakari ikaratzira jiwatanain-tsiri imairitan-tyaari. Aikiro ikaima-nakitzi sintsiini, ikantzi: “¡Ikasiya-kaitani pinkatharini David, pinisironkata-jyaana!” ⁴⁰ Katziya-paaka Jesús, ikantzi: “Pamakinari aka.” Ikanta yamaita-paakiniri, isampitawakiri. ⁴¹ Ikantziri: “¿Tsikama pinintzi nonkantajimi?” Yakanaki mawityaakiri, ikantzi: “Pinkathari, nonintzi nonkiryaaji.” ⁴² Ikantzi Jesús: “Kantatsi pinkiryaaji, irootaki isitakotaa-jimiri pawintaajana” ⁴³ Apatha-kirotanaji yaminawaitanaji kamiitha, iyaatanakiri Jesús, kimosiriwinta ikantawinta-nakari Pawa. Ikanta iñaakiri atziri-payi, imatanakiro iriroriiti iwisiryaawinta-nakari Pawa.

19

Jesús aajatzi Zaqueo

¹ Ikanta yariita-paaka Jesús Kasiryaariki, yaniita-paakiro maaroni nampitsi. ² Ari isaikiri anta aparoni atziri

ipaita Zaqueo. Iriitaki ijiwari sintsiwintan-tatsiri yamaitiniri kiriiki, iwakiri jiwari wirakochaiti, ashaarantzinkari inatzii Zaqueo. ³ Ininta-pirotaki irirori iñiiri Jesús. Iro kantacha ti onkanti iñiiri, oshiki atziri otzikakiriri, tima ikaa-porityaakitsini. ⁴ Ikanta ijiwatanaki Zaqueo, atitapaaki inchatoki onkini iñiiri Jesús, aririka inkinapaaki tsika isaikaki. * ⁵ Ikanta yariita-paaka Jesús yatiita-paakira Zaqueo, yaminapaaki isaikakira jinoki, iñaapaakiri, ikantziri: “Zaqueo, payiiti sintsiini, tima nosiritatyaaro nomayi-motimi piwankoki.” ⁶ Sintsiini yayiitanaki Zaqueo. Kimosiri ikanta yaanakiri iwankoki. ⁷ Ikanta iñiitakiri, ikisi-mata-nakiri atziri-payi yoka Jesús, ikantajiitzi: “¿Paitama ikyaa-wankotan-tariri kaaripirosirita-tsiri?” ⁸ Ipoña ikantzi Zaqueo: “Pinkathari, ari nopakiri asinonkainkari kashitani nowaararo. Tzimatsirika namatawitakiri nokositziri, aritaki noipyaa-jiniri okaratzi nayitakiriri onkarati 4.” ⁹ Ikantanaki Jesús: “Iroñaaka piñiuro pawisako-siritaji awiroka aajatzi ikaratzi saika-wankotzimiri. Timawirokataka iriipirori icharini Abraham. ¹⁰ Timairootaki ipokantakari Itomi Atziri yamina-minatairi ikaratzi pyaawitain-chari iwawisaakosiri-yitajiri.”

Isiyakaa-wintai-tziri 10 kiriiki

¹¹ Irojatzi ikimisanta-jiitaki atziri ikinkithata-kairira Jesús. Ipoña isiyakaa-winta-nakiniri, isiyakaantaki atziri-payi koñaaroini impinkathari-wintantaji Pawa, timairootaintsi yariitzi-majiityaa Aapatyaawiniki. ¹² Ikantanaki: “Tzimatsi aparoni iriipirori atziri ijataki pasiniki nampitsi, impinkatha-ritakaitiri, ompoña impiyi inampiki. ¹³ Yapatota-nakiri 10 impiratani, ipanakiri ikaratzi 10 kiriiki, ikantanakiri: ‘Pantawaita-kairi kiriiki nopayitakimiri, irojatzi nompian-tapaa-kyaari.’ † ¹⁴ Iro kantacha tzimatsi ishininka kaari nintirini impinkathari-wintanti. Ityaankaitaki kantirini: ‘Ti noninta-jiitiri impinkathariti.’ ¹⁵ Iro kantacha, tima ipinkatha-ritakai-takiri ipiyajara. Yapatota-pajiri impiratani-payi ipanakiri kiriiki, inintzi iñiiri tsika ikanta yantawaita-kaakiri iiriikiti. ¹⁶ Yitapaakaro ipokaki aparoni, ikantapaaki: ‘Pinkathari, noshikyaakiri piiriikiti, naaji pasini ikaratzi 10.’ ¹⁷ Ikantanaki irirori: ‘Ariwí nompiratani, yotasiriri pinatzii. Kapichiini ikarawita kiriiki pikimpoyaakiri, aritaki piñaakiro pijiwawintiro onkarati 10 nampitsi.’ ¹⁸ Ari ipokapaaki pasini impiratani,

* **19:4** incható = sicómoro † **19:13** kiriiki = mina (Iñaantai-tyaari yaitiri aparoni mina, ontzimatyii yantawintaitiri inkarati mawa kasiri.)

ikantapaaki: 'Pinkathari, noshikyaakiri piiriikiti, naaji pasini ikaratzi 5.' ¹⁹ Aajatzi ikantanakiri irirori: 'Ari pinkimityaari awiroka, ari pijiwawintai onkarati 5 nampitsi.' ²⁰ Ipokapaaki pasini, ikantapaaki: 'Pinkathari, yoka piiriikiti kamiitha noponata-kimiri. ²¹ Tima antaroiti notharowakakami pimapirota-tziiro pimasirinkata, sintsiini pantawaita-kaantziri piiriikiti, ari okanta pishikyaantariri.' ²² Ikantanaki irirori: 'Kaari-pirori nompiratani pinatzii. Awiroka atsipityaaroni okaratzi pikanta-kinari. Piyowitaka aritaki nonkisakimi airorika pishikiyiiri kiriiki, ²³ piñaawitaka airo pimatziro pishikiyiiri awiroka, paminimi antawaita-kayi-rinimi, ari ishikiniintakimi kiriiki, iriitaki pimpawa-jinarimi nopiyaka iroñaaka.' ²⁴ Ipoña ikantziri piyotain-chari atziri: 'Paapithatiri kiriiki, pimpiri oshikyaa-kiriri ikaratzi 10.' ²⁵ Ikantajiiitanaki atziri: 'Pinkathari, ¿paitama impantai-tyaariri, tima tzimaki irirori ikaratzi 10 kiriiki pipakiriri?' ²⁶ Aikiro ikantatzii asitariri iiriikiti: 'Itzimi-rika otzimi-motakiri, ari ontzimi-motajiri oshiki. Iriima kaari otzimi-motzi, imapiroi-tairi yaapithai-tairi okaratzi tzimimo-witariri.' ²⁷ Ikantaki aajatzi: 'Pamakiri ikaratzi kisaniintanari kaari nintatsini nompinkathari-wintiri, nonintzi noñiiri piwishiri.' "

Ariitaja Jesús Aapatyaawiniki

(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Jn. 12.12-19)

²⁸ Ithonka-kiro Jesús ikantakiri, jiwatanaki ijatziro Aapatyaawiniki. ²⁹ Ikanta yariitzi-mataka nampitsiki Chochokipankoniki aajatzi Asinonkaa-pankoni omontitakari otzisi Yiinkakiiroi-toni. Ari ityaantakiri apiti iyomitaani, ³⁰ ikantakiri: "Pijati nampitsiki amontitakari, ari piñiuro inthata-kotyaa kiripiri piratzi, tikira ikyaakoi-tariita. Pinthataryaa-kotiri, pamakinari aka. ‡ ³¹ Aririka isampii-tawakimi: '¿Pinkanti-rika pithataryaa-kotan-tariri ipiraitari?' Pinkanta-nakiri awiroka: 'Inintatziiri Pinkathari.' " ³² Jaitijiitanaki ityaantaitakiri, iñaakiro okaratzi ikantai-takiriri. ³³ Ithataryaa-kota-paakiri kiripiri ikyaakoitari. Isampita-wakiri asitariri, ikantziri: "¿Pinkanti-rika pithataryaa-kotan-tariri?" ³⁴ Ikantanaki irirori: "Inintatziiri Awinkathariti." ³⁵ Irootaki yamantakariri. Iwankita-kiniri manthakintsi imitzikarakaki, ikyaa-kota-nakari Jesús. ³⁶ Ikanta yaniita-kaanakiri Jesús kiripiri ikyaakoitari, imaaronka-sitai-tanakiri manthakintsi onkantyyaa owaniinkatan-tyaari awotsiki tsika inkinanakira. ³⁷ Ikanta yoirinki-mataja otzisi Yiinkakiiroi-

‡ 19:30 ipiraitari, ikyaakoitari = asno, burro

toni, ari ikaimajiitanaki iyomitaani-payi Jesús ikaratzi piyowinta-kariri. Ikimosiri-winta-nakiri Pawa, iwisiriyaa-winta-nakari, iñaayita-piinta-kirora itasonka-wintantaki Jesús. ³⁸ Ikantajiitzi:

¡Korakitataiki awinkathariti!

¡Tasonka-wintaari ikantaja, tima Pinkathari inatzii otyaanka-kiriri!

¡Isaikakaa-yitai kamiitha nampitarori inkitiki!

¡Iro kamiithata-jitatsi otzimi-motziri iwaniinkaro Pawa nampitarori ojinoki-pirotzi inkiti! §

³⁹ Ikanta Nasitantaniri saikayitain-tsiri aajatzi anta, ikan-takiri Jesús: “Yomitaan-tantanirí, pinkisa-thatiri piyomi-taani.” ⁴⁰ Yakanaki Jesús, ikantzi: “Aririka noimairin-takiri ikaratzi kaimayitain-tsiri, kimitaka ari onkantakimi onkaimanakimi mapi.”

⁴¹ Ikanta yariitzi-mata-paaka Jesús Aapatyaawiniki, iraa-kota-paakaro iñaapaakiro. ⁴² Ikantzi: “¡Oshiki okami-ithataki pikimathatan-tyaarori, iroora kitaitiri piñaanta-jyaarori pisaiki kamiitha! Iro kantacha airo okanta tima mawityaaki ikantakai-takami. ⁴³ Tima irootaintsi impoki kisaniiintzimiri, iwitsikayita-sita-paakimi yapirotan-tyaamiri. Inthonka intapota-paakimi tsika owiraa pi-tanto, airo piñiuro tsika pinkini pisiyi. ⁴⁴ Ari imporokai-takimi, yasitaiyii-tyaari maaroni. Airo iñiitajiro mapipayi okaratzi wiwiryayitachari iroñaaka, okantakaan-tziro ti piyotawakiri itzimi pokasita-kimiri.” *

Imisitowiri Jesús pimanta-yitatsiri tasorintsi-pankoki
(Mt. 21.12-17; Mr. 11.15-19; Jn. 2.13-22)

⁴⁵ Kyaapaaki Jesús Tasorintsi-pankoki, imisitowa-paakiri pimanta-yitatsiri ikaratzi amananta-yitatsiri aajatzi. †

⁴⁶ Ikantai-tziri: “Isankinai-takiro pairani iñaawaitzi Pawa, ikantzi:

Nowanko onatzii iroka, aritaki yamana-piintai-tinari.

Iro kantacha awirokaiti, aritaki pamatawitanta-piintaki pipimanta-yitzi, pikimita-kaantakiro kosintzi-panko.” ⁴⁷ Ari ikantapaa-kityaa Jesús iyomitaantzi maaroni kitaitiri Tasorintsi-pankoki. Iro kantacha yoka ijiwari Ompira-tasorintsitaari, Yomitaan-taniri aajatzi Antari-konaiti, yamina-minatakiro tsika inkinakairo iwamaakaantiri. ⁴⁸ Ti

§ 19:38 Korakitataiki apinkathariwí = Hosana; otyaanta: wairontsi * 19:44 Tzimayitatsi sankinarintsi tsika iñiitziro aajatzi iroka ñaantsi “iriitaki Pawa pokasita-kimiri.” onasiyita ñaantsi-payi † 19:45 Tzimayitatsi sankinarintsi tsika ti iñiitiro owiraantarori iroka ñaantsi aka. onasiyita ñaantsi-payi

onkanta-tzimaityaa iñii tsika inkinakairo, tima aamawintaa ikantajjiitaka atziri-payi ikimisantziri Jesús.

20

Isintsinka Jesús

(Mt. 21.23-27; Mr. 11.27-33)

¹ Ikanta iyomitaakiri Jesús maaroni atziri anta Tasorintsi-pankoki tsika okanta-kota Kamiithari Ñaantsi. Ipokasita-paakiri ijiwari Ompira-tasorintsitaari, itsipatakari Yomitaan-tzinkari-payi aajatzi Antari-konaiti. ² Isampitapaakiri Jesús, ikantziri: “Pinkantina, ¿ninkama tyaankakimiri piñaakantiro pitasorinka?” ³ Ari yakanaki Jesús, ikantziri: “Tzimatsi aajatzi nosampitimiri naaka, ontzimatyii pakina. ⁴ Tima ikiwaatantaki pairani Juan, ¿Paitama otyaanka-kiriri? ¿Iriima Pawa? ¿Atzirima?” ⁵ Ari ikanta-wakaa-jiitanaka: “Aririka ankantiri, ‘Pawa tyaankakiri,’ aritaki inkanta-nakai: ‘¿Paita kaari pikimisantantari?’ ⁶ Aririka ankanti: ‘Atziri tyaankakiri,’ aritaki ishimyaakai atziri-payi. Tima inkanta-jiitzi atziri-payi Kamantan-tzinkarini inatzii Juan.” ⁷ Ari ikantajjiitzi irirori: “Ti noyotiro. ⁸ Ikantzi Jesús: “Pikimitaka awirokaiti ti pininti pinkaman-tinaro, aajatzi naaka airo nokaman-tzimiro paita tyaanka-kinari.”

Kaari-piro-siriri antawai-rintzi

(Mt. 21.33-34; Mr. 12.1-11)

⁹ Ipoñaa Jesús isiyakaa-winta-nakiniri atziri-payi, ikantzi: “Tzimatsi atziri pankitzirori chochoki-masi. Ipoñaa yaminaki impaityaa aminironi iwankiri-masi, jataki irirori intaina oshiki ipyaaka. ¹⁰ Okanta okithoki-paititaki chochoki, ityaankaki impiratani yaajati. Ikanta iñaawakiri antawai-rintzi, yaawakiri ipasawaita-wakiri, yoipyaaajiri tikatsi yaanaji. ¹¹ Ityaantaki pasini. Ari ikimitakiri, ipasa-waitakiri, ikawiya-waitakiri, yoipyaaajiri tikatsi yaanaji. ¹² Ipoñaa ityaankaki mawatanain-tsiri impiratani. Ari ikimitai-takiriri, yantawaita-wakiri, yookakiri othapiki pankirintsi-masi. ¹³ Ikantzi asitarori iwankiri-masi: ‘¿Tsikatyaa nonkantyaaka? Iriirika notyaankaki notakotani notomi, ari impinkathatakiri.’ ¹⁴ Ikanta iñaawakiri antawai-rintzi ipokaki itomi, ikanta-wakaa-jiita: ‘Yoka asitajyaaroni apaata pankirintsi-masi. Thami awiri, ayiroota aroka.’ ¹⁵ Yairika-wakiri, yaanakiri othapiki pankirintsi-masi, iwakiri. ¿Paitama yantiri asitarori pankirintsi-masi? ¹⁶ ¿Tima ari impokanaki irirori, iwamaitiri aamawinta-witarori iwankiri-masi, yaminanaji pasini?”

Ikanta yokaiti ikaratzi kimakirori ikantakiri Jesús, ikan-tajjiitanaki: “¡Onkamintha airo okanta!”¹⁷ Yamina-nakiri Jesús maaroni atziri-payi, ikantanakiri: “¿Paitama ikantai-takiri sankinarin-tsiki?

Imaninta-witakaro kipayi owitsikirori pankotsi,

Iro kantacha irojatzí yaitairi iroka otzinkami-pirori. *

¹⁸ Tima inkarati siraryaan-tajyaaroni kipayi, aritaki imporoka-paaki. Iriima inkarati anawyaajiri kipayi, aritaki opowitapaakiri.”

Ikinkithata-koitziri kiriiki impaitiriri pinkathari

(Mt. 21.45-46; 22.15-22; Mr. 12.12-17)

¹⁹ Ari inintawitanaka ijiwari Ompira-tasorintsitaari itsipatakari Yomitaan-tatsiri yaakaan-tirimi Jesús, tima iyotaki iriitaki ikinkithata-kotziri. Titzimaita onkanti, oshiki itharowan-tayitakari atziri-payi.²⁰ Ipoñaa ityaankaitaki amaminawai-rintzi, inkimita-paakyaari atziri kamiithasiriri, inintajiiitzi inkompita-kaiyaarimi Jesús, inkamantakotiri pinkathariki yaakaan-taitan-tyaariri.

²¹ Ikantapaakiri Jesús: “Yomitaan-taniri, okaratzi piñaanitari awiroka iroopirori onatzi, kaarira inintakaanta-sitari atziri. Piyomitaan-tziro awiroka iroopirori inintakaant-ziri Pawa.²² ¿Kamiithata-tsimá ampíri kiriiki ikaratzi isintsitan-tziri iwinkathariti wirakocha-payi?” †²³ Iro kantacha iyotawaki Jesús inintatzii yamatawitiri ikaratzi sampita-kiriri, ikantanakiri irirori: “¿Paitama piñaantan-tanari? ‡²⁴ Intsityaa piñaakainari kiriiki. “¿Paitama asitarori isiyakaaro aka? ¿Paitama asitarori iwairo?”

Ikantajiiitzi irirori: “Irasí César.”²⁵ Ikantzi Jesús: “Tima iriitaki iwinkathariti wirakocha asitari, pantantyaanari sintsiwntzimiri, pimpinatiri. Iriima ikaratzi yasitari Pawa, pantantyaanari isintsitzimiri irirori.”²⁶ Ti yiiitsinampairi inkompita-kaiyaari, okiryaantzi ikantajiiitanaka ikimakirira ikantaki, tikatsi inkantanaki.

Isampita-kowintai-tziro aririka yañaaaji kamayita-tsiri

(Mt. 22.23-33; Mr. 12.18-27)

²⁷ Ipoñaa ipokajiiitaki Tampatzikawiri iñiiri Jesús. Iri-itaki Tampatzikawiri kantatsiri: “Airo yañaaaji kamayita-tsiri.” Isampita-paakiri Jesús,²⁸ ikantziri: “Yomitaan-tatsirí, isankinatáki pairani Moisés, ikantzi: ‘Aririka inkami atziri, aiorrika itsimakairo iina, kantatsi yaajiro iririntzi, iwaiyan-takaajiro irirori. Inkimita-kaantiri iriimi asityaarini iririntzi kamaintsiri.’²⁹ Thami ankantawaki:

* **20:17** kipayi, otzinkami = mapi † **20:22** iwinkathariti wirakocha-payi = César ‡ **20:23** Tzimayitatsi sankinarintsí tsika ti iñiitiro owiraantarori iroka ñaantsi aka. onasiyita ñaantsi-payi

Tzimatsiri karatatsiri 7 iririntzi. Itarori itzimi yaaki iina, tikira itzimakairo iina, kamaki. ³⁰ Ipoña yaawitaaro pasini iririntzi apitita-tsiri itzimi. ³¹ Ipoñaawita-paaka mawatanain-tsiri itzimi, aajatzi ikimitaka irirori. Ari ikantakari maaroni ikarajitakira 7 iririntzi. Tikatsi aparoni tsuma-kaironi kooya. ³² Okanta osamanitaki kamaji aajatzi iroori. ³³ Aririkami yañaayitaji apaata kamayita-tsiri, ¿itzimikama oiminta-pirotyaari kooya? Tima maaroni ikaratzira 7 iinanta-witakaro.”

³⁴ Ari yakanaki Jesús, ikantanakiri: “Apatziro yaayitzi iina atziri-payi añaayitziri iroñaaka aka, yaakaa-wakai-yitaro iina aajatzi. ³⁵ Iriima inkarati matajironi itsinampairi yañaayitaji apaata ikamayi-witaka, airo yaayita-jiitsi iina, airo yaakaa-wakai-yitaaro iina aajatzi. ³⁶ Tima airo iñaapajiro inkaamanitapaji anta, inkimita-pajyaari Maninkariiti, tima itomi Pawa inayitaatzii yañaayitajira. ³⁷ Irooma ikanta-kota yañaayitaji kamayitain-tsiri, iñaakanta isankinari Moisés tsika ikanta Pawa iñaanatan-takariri otaara kitoochii-masi, ipaitakiri: Iwawani Abraham, Isaac, aajatzi Jacob.

³⁸ Ari ayotziri irirori, tima ti imatiro kaminkari impinkathatiri Pawa, apatziro ipinkathatziri añaayita-tsiri. ¿Ñaakiro? Tima inkarati kamayiwita-chari, irojatzi yañaimotziri Pawa.” ³⁹ Ari ikantanaki aparoni Yomitaan-tatsiri: “Pikantakiro.” ⁴⁰ Tikatsira nintanaa-tsini isampita-najiri.

¿Paitama charinin-tariri Saipatzii-totaari?

(Mt. 22.41-46; Mr. 12.35-37)

⁴¹ Ipoña isampitantaki Jesús, ikantzi: “Pikimakiri Yomitaan-tatsiri, ikantzi: ‘Yoka Saipatzii-totaari incharinitajyaari pinkatharini David.’ ¿Tsikama inkantyaaka? ⁴² iri pinkatharini David sankinata-kirori Panthaantsi kantatsiri: Iñaawaitanaki Pawa, ikantawajiri Nowinkathariti: Pisaikapaji nakopiroki ampinkathari-wintanti, ⁴³ Irojatzi noitsinampaan-tajjaariri kisaniiintzimiri, Aripaiti intyiirowa-sita-jyaami, pimakoryaa-kitzitan-tajjaari.

⁴⁴ Imatzitakaro David ikantaki: ‘Nowinkathariti inatzii Saipatzii-totaari.’ ¿Tsika inkini incharinityaari?”

Ikinkithata-koitziri yotzinkariiti

(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54)

⁴⁵ Maaroni atziri-payi ikimakiri Jesús ikantakiri iyomitaani: ⁴⁶ “Paamaiyaari Yomitaan-tatsiri. Oshiki iniwitaro iwaniinka-tziityaa, ishamita-kaayityaaro iithaarithanthanaa. Inintzi pinkatha iwithata-piintai-tyaari aririka iñiitiri tsika iyomparita-piintaita. Yasiminthataro

isatikaitiri niyaanki karapapankoki tsika impinkathatai-tirimi. Ari ikimitari aririka ijati tsika yakyoota-wakaa-jiita. ⁴⁷ Yathanaa-yitaro aajatzi kinankaro yaapithatziro owanko. Iro isamanika-tantayitarori yamanayita-piintzi airo iyotantaitari. Iro kantacha oshiki iwasankitaaitari.”

21

Asinonkainkaro kooya
(Mr. 12.41-44)

¹ Ari yamina-winthatziri Jesús ashaarantzinkari-payi itiyitziri ipasitan-taitari kiriiki anta Tasorintsi-pankoki. ² Opoñaa opokapaaki kooya kinankaro asinonkainkaro onatzi, otitapaaki iroori apimintyaki-tiini kiriiki. ³ Ikantzi Jesús: “Anaantaki iroka kooya, anaakiri ikaratzi titayiwitain-chari. Omapiro. ⁴ Tima inkarati titayiwitain-chari oshiki yasitakaa-witakariri Pawa, itita-sitakari tzimaraan-tatsiri iiriikiti. Irooma iroka kinankaro, apintzi-ryaakiri otitakiri oiriikiti amanantan-tyaarimi owariti.”

Ikinkithata-kotziro Jesús imporokaitiro tesorintsi-panko
(Mt. 24.1-2; Mr. 13.1-2)

⁵ Tzimatsi kantayitain-tsiri: “Kamiitha okantayita mapi iwitsikan-taitarori Tasorintsi-panko, owaniinka okantaka.” Ipoñaa ikantanaki Jesús: ⁶ “Okaratzi piñiiri witsikayitain-chari, airo piñaayitairo okaratzi opiwiryaaaka apaata, inthonkaitiro imporokaitiro.”

Iñiitiri aririka onthonki-matajyaa
(Mt. 24.3-28; Mr. 13.3-23)

⁷ Ipoñaa isampitai-tanakiri Jesús, ikantai-tziri: “¡Yomi-taanari, ¿Tsika-paitima omonkaratyaa okaratzi pikan-takiri? ¿Paitama noñaajiri noyotan-tyaari?” ⁸ Ari yakanaki Jesús, ikantanakiri: “Paamaiyaa yamatawitai-tzimi = kari. Tima oshiki pokatsini apaata impairyaa-paakiro nowairo, inkanti: ‘Naaka Saipatzii-totaari. Irootaintsira omonkaratzi-matajyaa.’ Airora pikimisanta-jiitziri. ⁹ Tima ari pinkima-koyitakiro oshiki manataantsi. Paamaiyaa oimíraa-siritzimi = kari, ontzimatyii okantyyaa iroka-payi, tikira-tzimaita omonkaratya onthonkan-tajyaari maaroni.

¹⁰ Imaimanita-wakaityyaa nampitsiki, iwayirita-wakaiyaa pinkathari-payi. ¹¹ Antaroiti onikayityaa tsika-rika-payi. Iñiiti tashitsi, mansiyarintsi. Iñiiti aajatzi oshiki intharowan-taityaari, iñiiti inkitiki kaari iñiita-piintzi. ¹² Iroora itayita-nakyaaroni yaakaan-tanakimi

atziri, imaimani-waita-nakimi. Impoña impasata-kaanta-waitaitimi karapapankoki, yasita-kota-kaanta-waitimi. Yaayita-nakimi isaikayitzi pinkatharintsi-pirori okantakaan-tzirora pawintaana. * ¹³ Iro okantayitantaari iroka onkantyyaa pinkinkithata-kotan-tyaanari anta. ¹⁴ Ontzima-tyiira pawintyaana naaka, airo pipomirintsitantaroo ompaityaa pinkanta-paakiriri. ¹⁵ Tima naaka yotakayi-mironi, ari onkantyyaa airo piñaantaro impiyatyaami onkarati pinkantiriri. ¹⁶ Ari piñaakiro yaakaantimi asitamiri, pirintzi, pishininka-thori, pitsipawinthari. Tzimayita-tsira iwamaakaan-taitiri. ¹⁷ Oshiki inkisaniinta-nakimi okantakaan-tziro pawintaajana naaka. ¹⁸ Iro kantacha airo opyaakaanta-tsikaita aparoni piisi. ¹⁹ Aririka pamawitakiro, iro piñaanta-yitajyaarori pawisako-siri-yitaji.

²⁰ Aririka piñaaki ishonka-paakiro owayiriiti Aapatyaawini, ari piyoti monkarata-paaka yapiroitantaarori. ²¹ Inkarati nampita-jyaaroni aka iipatsitiki Judá-iti, ontzimatyii isiyi otzisiki. Inkarati saikatsini nampitsiki, ari impoñiyaa isiyanaiki. Inkarati saikatsini iwaniki, airo ipiya-panaata iwankoki. ²² Tima inkisakowintai-tatyii-yaari yokaiti, ari omonkara-yityaari okaratzi isankinai-takiri pairani. ²³ Inkanta-matsitaitiro onkarati motyaata-tsini, aajatzi tzimayita-tsini intsiti ainiro ithoyitzi ithomi! Tima antaro onkantyyaa yasinonkaityaa aririka iwasankitai-tajiri. ²⁴ Yapiroitairi Aapatyaawini-satzi. Impiratani iwayitairi atziri poñaayita-chari pasiniki nampitsi. Iriira oipatsita-kironi nampitsi Aapatyaawini kaari ashininkata, irojatzii omonkaratan-tajyaari okaratzi inintakaa-kiriri Pawa yokaiti pasini-satziiti.”

Impiyantajyaari Itomi Atziri

(Mt. 24.29-35,42-44; Mr. 13.24-37)

²⁵ “Ari iñiitaki apaata kaari iñiita-piintzi inkitiki, impasini-yitaji ooryaatsiri, kasiri, aajatzi impokiro. Ari onkimityaari kipatsiki, antaroiti yasinonkaa-yitajyaa atziripayi, airo iyotaji ompaityaa yantayitajiri okantakaaro owaimanka osinkyaani inkaari. ²⁶ Ari owamai-matakiri itharonka atziripayi inkinkisiryaa-kotiro onkarati awisatsini aka kipatsiki. Ari imatzita-kyaaro tzimawitachari isintsinka inkitiki, oshiki inkanta-kanta-yitanakyyaa. ²⁷ Aripaitira impokaji Itomi Atziri inkinan-tapajyaaro minkori, iñiitawajiro isintsinka aajatzi iwaniinkaro. ²⁸ Aririka piñaayitakiro itanakyaaaro kantayita-chani,

* 21:12 awintaa: wairontsi

tzinaatamako pinkantyyaa, tima irootaa-tsityaa yookakaa-wintai-taimi.”

²⁹ Ipoñaa isiyakaa-winta-nakiniri Jesús, ikantzi: “Pinkinkisiryaa-kotiro tsika okanta piñaayita-piintziro pankirintsi aajatzi maaroni inchato-payi. † ³⁰ Aririka piñaakiro airisiyitaji, piyotzi irootaatsi osarintsitzi-mataji. ³¹ Irootaki piyotiri awirokaiti, aririka piñaakiro okaratzi nokanta-kimiri, irootaatsi impinkathari-wintantaji Pawa. ³² Airo ikamita yoka ashininka-payi, irojatzii iñaanta-kyaarori okaratzi nokanta-kimiri. Omapiro. ³³ Arira onthonka-jyaari inkiti aajatzi kipatsi, irooma noñaani-yitakari omapirotyaa iroori.

³⁴ Aamawinta pinkanta-yitajyaa awirokaiti, airo otyaami piyaari-pironka, ayimawaitimi pisinkityaa, onkantzi-mowaityaami. imapokai-tzimi = kari. ³⁵ Inkimitai-tapaa-kyaaro owirintsi. Ari yiwitajyaari ikaratzi saikayitatsiri kipatsiki. ³⁶ Paamaiyaa, pinkamaityaaro pamani, pinkanti: ‘Pookakaa-wintina airo nokimaatsitantaro okaratzi kinkithata-koyitain-chari. Piwitsika-sirita-kaiyaana nomonthaan-tawajyaariri Itomi Atziri.’ ”

³⁷ Tima kitaitiri iyomitaantzi Jesús Tasorintsi-pankoki. Irooma tsitiniri, ijatzi Yiinkai-toniki, ari imayiri. ³⁸ Ananinka-yitacha oshiki atziri ikimisantziri Jesús iyomitaan-tzira Tasorintsi-pankoki.

22

Ikamanta-wakaita yaakaan-taitiri Jesús

(Mt. 26.1-5,14-15; Mr. 14.1-2,10-11; Jn. 11.45-53)

¹ Irootaatsi yoimosirinkai-tairo Anankoryaantsi, iwanta-piintai-tarori yatantaitari kaari ikonowaitzi siñakaironi. ² Ari yamina-minatakiro ijiwari-payi Ompira-tasorintsitaari, aajatzi Yomitaan-tsinkari-payi, tsika inkinakairo iwan-tyaariri Jesús. Oshiki itharowanta-takari ishininka-payi.

³ Ikanta Judas ipaitai-tziri aajatzi Nampitsiwiri, ikarawita-piintari 12 iyomitaani Jesús, ikamaari-sirita-kaanakiri Kamaari. * ⁴ Irootaki ijata-sitan-takariri ijiwari-payi Ompira-tasorintsitaari, aajatzi ijiwari aamaako-wintarori Tasorintsi-panko, ikinkitha-waita-kaakiri tsika inkinakairo yaakaantiri Jesús. ⁵ Oshiki ikimo-siri-jiitanaki jiwari-payi, ikamanta-wakaa-jiitaka impiri kiriiki. ⁶ Tima nintaki Judas impaitiri kiriiki. Aripaiti yamina-minata-nakiro tsika inkinakairo yaakaantiri Jesús, airo iyotzimaita ishininka-payi.

† 21:29 pankirintsi = higuera * 22:3 Kamaari = Mishatantaniri

Owiraantarori iwakaanaari iyomitaani

(Mt. 26.17-29; Mr. 14.12-25; Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

⁷ Aritaki monkarata-paaka kitaitiri iwanta-piintai-tarori yatantaitari kaari ikonowaitzi siñakaironi, ari iwamaa-piintai-tziri aajatzi ipira yatsipita-kaitani iwaitari kitaitiri Anankoryaantsi. ⁸ Ari ityaankakiri Jesús yoka Pedro aajatzi Juan, ikantakiri: “Pijati pinkotsita-kaanti ayaari kitaitiri Anankoryaan-tsiki.” ⁹ Ikantajiitzi irirori: “¿Tsika anta pinintzika nonkotsita-kaanti?” ¹⁰ Ikantzi Jesús: “Aririka pariitzi-matakyyaa nampitsiki, ari pimonthai-yaari atziri yaakotziro inijaati kowityaa-niki. Piyaatzimaita-nakyaari, irojatzi pankotsiki tsika inkyaapaaki. ¹¹ Pinkantiri asitarori iwanko: ‘Inintzi iyoti Yomitaanari tsika yakyootiri iyomitaani, yoimosirinkiro kitaitiri Anankoryaantsi.’ ¹² Ari iñaakana-kimiro jinoki iwanko, antaro okantaka iwitsikaitakiro inkini iwaityaa. Ari pinkotsita-kaantiri anta.” ¹³ Jaitijiitaki iyomitaani, iñaakiro okaratzi ikantakiriri, ari ikotsita-kaantakiri iyaari kitaitiri Anankoryaantsi.

¹⁴ Okanta omonkarataka iwanyaaari, saikapaaki Jesús itsipata-paakari Tyaantaariiti. ¹⁵ Ikantziri: “¡Antarointi nokimo-siritzi notsipatami awajiita Anankoryaantsiki tikira iwamaita-nakinaata! ¹⁶ Tima nowiraantatyiyaaaro nowanaja irojatzi apaata omonkaratan-tajyaari impinkathari-wintantaji Pawa, aripaiti napiita-pajiro.” ¹⁷ Ipoñaaa yaakotakiro iraitsiri, ipaasoonki-wintakiro, ipakotakiri iyomitaani, ikantziri: “Piro iroka, pantityaaro pikarajiitzi. ¹⁸ Tima airo niritaaaro naaka, irojatzi apaata aririka omonkaratajyaa impinkathari-wintantai Pawa.” ¹⁹ Ipoñaaa yaanakiro yatantari, ipaasoonki-wintakiro, ipitoryaakiro, ipayitakiri iyomitaani, ikantziri: “Piyaaro, nowatha onatzii, tima iro kamawintimini. Irootaki pisirita-kota-piintan-tyaanari.” ²⁰ Ikanta ithonka-kiro iwajiita, yaakotakiro iraitsiri, ikantzi: “Niraani onatzii, irootaki sitowatsini yawisakotan-tajyaari oshiki atziri. Tima irootaki ñaakantaironi owakirari Ikasiya-kaantaitsiri. ²¹ Omapiro nokantzi: Pikarajiitaki pakyootana, tzimatsira aparoni pithoka-sityaanani yaakaantina. ²² Tima omapiro impiyaa-kotyaa Itomi Atziri, ari matzimaitaka inintai-takiri pairani. Iro kantacha, ¡Inkanta-machiitiri pithoka-sityaarini!” ²³ Ari ikanta-wakaa-jiitanaka iyomitaani: “¿Itzimikama kantironi?”

Tsika itzimi iriipirota-tsini

²⁴ Tima ikaratakiro ikanta-wakaa-jiita iyomitaani, ikantzi: “¿Tsikama itzimi iriipirota-tsini apaata?” ²⁵ Ipoñaaa ikantanaki Jesús: “Piyojiitzi awiroka tsika ikanta iwinkathariti

pasini-satziiti, oshiki impiratanta. Tima iriipiro ikantayita ipasitanta ikantakaro impiratan-tyaari. ²⁶ Airo pimatziro awirokaiti aririka piriipiroyiti, pinkimita-kotyaari iyaapitsi itsimai-takiri. Aririka pijiwata-kaanti, pisiya-kotyaari tsika ikanta ompirataari. ²⁷ ¿Itzimikama iriipirota-tsiri? ¿Tima iriitaki iriipirota-tsiri osiyariri yaawinta-chari yantawaitaitiniri? Irooma naaka nonkimita-kaantyya pantawaita-kaanimi piwina.

²⁸ Iro kantacha awirokaiti tsipata-piinta-kanari noñaayitziro okaratzi pomirintsitzi-moyitanari. ²⁹ Irootaki nosinitan-tyaamirori pimpinkathari-wintanti, ikimita-kinaro Asitanari naaka isinitaa-kinaro. ³⁰ Ari piñiirori ankarati akyoota-wajyaa, irawaitaji anta tsika nompinkatha-ritaji. Pinkimita-jyaari ikantara aparoni pinkathari isaikantaro waniinkata-chari isaika-minto, pimpinkathari-wintairi maaroni inkarati incharinita-jyaari Israel, ikaratzira 12 inasiyita.”

Ikinkithata-kotziro Jesús imanakotiri Pedro
(Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Jn. 13.36-38)

³¹ Ipoña ikantanakiri Jesús iyomitaani: “Simón, ikamitan-takimi Kamaari iñaanta-siri-yityaami, inkimita-kaantimi intikai-timimi oyosiita-nakyya otakii-riki kaari apantyaaroni. ³² Iro kantacha oshiki namana-kotakimi airo piwashaantantaro pikimisanta-najiri. Tima aririka pimpiya-sirita-paaki, awirokataka aawyaasirita-kaapaa-kirini kimisanta-jinani pikimita-kaantairi pirintzi.” ³³ Ari yakanaki Pedro ikantanaki: “Ayimatakina Pinkathari ankarati yasitakoitai, aritaki ankarati iwamaitaji.” ³⁴ Ikantzi Jesús: “Pedro, iroñaaka tsitiniri tikiraata iñii waripa, mawasatzi pinkantaki: ‘Ti noñiiri Jesús.’ ”

Tharato aajatzi sataa-mintotsi

³⁵ Ipoña isampita-nakiri Jesús iyomitaani-payi, ikantziri: “Notyaan-kakimi chapinki ti paanaki pitharati, ti paanaki pikyaantari piitziiki. ¿Tzimatsima kowityii-mota-kamiri?” Ikantajiitzi irirori: “Tikatsityaa.” ³⁶ Aikiro ikantatziiri: “Kantatsi payiro iroñaaka pitharati. Iriima kaari tzimatsini isataa-minto, impimantiro iithaari, yamanantantyaari. ³⁷ Tima omapiro omonkaratyaa okaratzi isankinata-koita-kinari pairani, ikantaitzi:

Ari inkimita-kaitairi iriimi kaari-pirori.

Tima airo awisa-sita iroka, ontzimatyii omonkaratyaa.”

³⁸ Ikantajiitanaki iyomitaani: “Pinkathari, tzimatsi aka apiti sataa-mintotsi.” Ikantzi Jesús: “Aritapaaki.”

Yamani Jesús Toononkaitoniki

(Mt. 26.36-46; Mr. 14.32-42)

³⁹ Ari ijatanaki Jesús otzisiki Yiinkai-toniki, itsipata-nakari iyomitaani-payi. Ari ijata-piinta-jiitzi anta. ⁴⁰ Ikanta yariiji-itaka anta, ikantapaakiri iyomitaani: “Pamani iñaantaitami = kari, inintaiti yanta-kayi-timiro kaari-pirori.” ⁴¹ Ari yawisaniintanaki irirori. Otyirowa-paaka yamani. † ⁴² Ikantzi: “Asitanari, iroorika pininta-kayinari, paawyaa-kainaro pookakaa-winti-naromi onkarati nonkimaatsityaari. Airotz-imaite pantanaro noninta-witari naaka, apatziro pantiro okaratzi pininta-kaakinari awiroka.” ⁴³ Ari imapoka-paakari aparoni Maninkari ikinapaaki inkitiki, yaawyaa-sirita-kaapaakiri. ⁴⁴ Tima antaroiti okatsitzimo-sirita-nakiri, ari yamana-pirotanaki. Iro ositowan-tanakari yamasaw-itani, iroowaitakimi iriraani thaatanain-chani, opitinka-paaka kipatsiki. ⁴⁵ Ikanta ikaratakiro yamanaki, piyapaaka, iñaapaa-tziiri imaajiitzi iyomitani-payi okantakaaro iwasiri-jiita. ⁴⁶ Ikantapaakiri: “¿Paitama pimaantari? Pisaaki-jiiti, pamani iñaantaitami = kari, inintaiti yantakai-timiro kaari-pirori.

Yaitakiri Jesús

(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Jn. 18.2-11)

⁴⁷ Iñaawai-minthaitzii Jesús, iñaatziiri pokaintsiri. Iriitaki jiwatapain-tsiri Judas ikarata-piintziri 12 iyomitaani. Ininta-porota-paakiri Jesús iwithata-paakari. ⁴⁸ Ikantzi Jesús: “¿Judas! ¿Arima pipithoka-sitakiri Itomi Atziri pininta-porota-paakiri?” ⁴⁹ Ikanta yokaiti tsipata-kariri Jesús, ikantanaki: “¿Pinkathari! ¿Aroma apiyatantari osataa-minto?” ⁵⁰ Akotanaki aparoni, itotzitakiri irakopiroriki iyimpita impiratani Ompira-tasorintsi-pirori. ⁵¹ Ikantzi Jesús: “Aritapaaki, airo pimaimanitziri.” Ipampitzi-tairi iyimpita, isita-kotanaji itowitai-takari. ⁵² Ikantanakiri ikaratzi pokaintsiri, ijiwari-payi Ompira-tasorintsitaari, aamaako-wintarori Tasorintsi-panko, aajatzi Antari-konaiti, ikantziri: “¿Naakama kosintzi pamasitananari piwisa-minto aajatzi pipasa-minto?” ⁵³ ¿Tima piñaapiintina kitaitiri-payi Tasorintsi-pankoki, kaarima paantana anta? Aritaki onkantyyaa, tima iroñaaka imata-kayimiro tsitini-wiri kaari pantzi pairani.”

Ikantzi Pedro: “Ti noñiiri Jesús”

(Mt. 26.57-58,69-75; Mr. 14.53-54,66-72; Jn. 18.12-18,25-27)

† **22:41** yawisaniintanaki = yawisanaki kapichi okimiwaitaro tsika owiraa osanthatzi yookaitziro mapi.

⁵⁴ Ikanta yaitanakiri Jesús iwankoki Ompira-tasorintsi-pirori. Ampoitatsi Pedro iyaatako-wintziri intainaini Jesús. ⁵⁵ Ipoñaa iwaamataitaki paamari pankotsi-nampiki, yakitsi-jiita. Ari isaikita-paaka aajatzi Pedro yakitsita. ⁵⁶ Okanta aparoni ompirataaro, oñaapaakiri Pedro isaiki yakitsita. Aminaa-paakiri, ari okantzi: “¿Tima irijatzi yoka itsipata-piintariri Jesús?” ⁵⁷ Iro kantacha ikantanaki Pedro: “kooyá, tira noñiiri naaka.” ⁵⁸ Okanta osamaniitaki, ikinapaaki pasini, ikantapajiri Pedro: “¿Tima aajatzi awiroka ari pikaratziri Jesús?” Ikantanaji Pedro: “Ashininká, tira naaka.” ⁵⁹ Iro osamanitaki kapichiini, tzimatsi pasini kantapain-tsiri: “Omapiro itsipatari Jesús chapinki yoka, tima Tapowini-satzi inatzii.” † ⁶⁰ Ipoñaa ikantanaji Pedro: “Ashininká, ti noyotiri pikantanari.” Iñaawai-minthaitzi, omapoka-sitaka iñaanaki waripa. ⁶¹ Ari ipithoka-painta Jesús, yamina-paintziri Pedro. Irojatzii ikinkisiryaa-tanakari Pedro ikantakiriri: “Tikira iñii waripa, mawasatzi pinkanti: ‘Ti noñiiri Jesús.’ ” ⁶² Sitowanaki Pedro, antaroiti iraawaitanaka.

Ipasawaitai-tziri Jesús

(Mt. 26.67-68; Mr. 14.65)

⁶³ Ikanta ikaratzii aamaako-winta-kariri Jesús, isironta-winta-waitakari, ipoñaa ipasawaitakiri. ⁶⁴ Iwasi-porotakiri, ikaposa-poro-tzimaitari, ikantziri: “¿Tima Kamantan-tzinkari pinatzi, intsityaa piyoti ninka pasaporotzimiri?” ⁶⁵ Tzimatsi oshiki ikantayitziriri kaari-pirori ñaantsi.

Yapatowintaitari Jesús

(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Jn. 18.19-24)

⁶⁶ Okanta okitaitita-manaki, apatojiitaka Antari-konaiti, ijiwari-payi Ompira-tasorintsitaari itsipatakari Yomitaantaniri. Ari yamaita-kiriri Jesús, isampitai-tawakiri, ikantaitziri: ⁶⁷ “Pinkantina, ¿Awirokama Saipatzii-totaari?” Ikantzi irirori: “Aririka ñonkantakimi, airo pikimisantana. ⁶⁸ Tzimatsi-rika nosampitimiri, airo pakana, airo papakaana aajatzi. ⁶⁹ Iro kantacha, iroñaaka itanakyaaro, ari iñiuro Itomi Atziri isaiki-motairi irako-piroriki Pawa Sintsi-pirori impinkatha-ritai.” ⁷⁰ Ikantajiiitanaki ikaratzii apatowintakariri: “¿Awirokama Itomi Pawa?” Ikantzi Jesús: “Awiroka kantatsi, Naakataki.” ⁷¹ Iro ikantan-tanakari apatowintariri: “¿Paitama anintiri iroñaaka? Arokataki kimajitakiri ikantakiri.”

† 22:59 osamani = awisanaki aparoni hora

23

Yaitanakiri Jesús Pilato-ki

(Mt. 27.1-2,11-14; Mr. 15.1-5; Jn. 18.28-38)

¹ Ari ikatziya-jiitanaka ikaratzi apatotain-chari, yaanakiri Jesús isaiki Pilato, ijiwari wirakocha. ² Ikantapaakiri: “Yoka atziri oshiki iyaaripirotakiro nonampi, iyomitaa-naakiri noshininka-payi airo ipantaari kiriiki piwinkathari-piroti César. Ikantaki Saipatzii-totaari inatzii, iriitaki pinkatharitatsi.” ³ Ari isampita-nakiri irirori Pilato, ikantziri: “¿Awirokama iwinkathariti Judá-iti?” Yakanaki Jesús, ikantzi: “Irootaki pikantakiri awiroka.” ⁴ Ikantanakiri Pilato yoka ijiwari-payi Ompira-tasorintsitaari, aajatzi ikaratzi piyowinta-kariri, ikantziri: “Ti noñaajiro inkinakaa-sityaari yoka atziri.” ⁵ Aikiro isintsita-nakitzi Judá-iti, ikantajiitzi: “Oshiki iyomitaa-naakiri ashininka-payi imaimanitanti anampiki, yitanakaro Tapowiniki irojatzi aka.”

Iwawisai-takiri Jesús isaiki Herodes

⁶ Ikanta ikimaki Pilato, ikantaitzi: “Iyomitaa-ntaki Tapowiniki.” Ari isampita-kowinta-nakiri iriirika Tapowinitsatzi. ⁷ Ikimatzi Pilato ikantajiitzi, ari ipoñaarori Jesús tsika ijiwata-kaantzi Herodes. Ityaankakiri tsika isaikapaaki Herodes ipoki yariitanta Aapatyaawiniki. ⁸ Ikanta iñaawakiri Herodes yamaitakiri Jesús, ikimosiritanaki, tima oshiki ininta-piintaki iñiiri, oshiki ikimakotakiri okaratzi yantayitakiri, ininta-pirotaki iñiiri irirori intasonka-wintanti. ⁹ Tima osamani isampita-wakiri. Titzimaita yaki Jesús. ¹⁰ Ari isaikitakari ijiwari Ompira-tasorintsitaari aajatzi Yomitaan-taniri-payi, tima oshiki ikantako-waiwita-kariri Jesús. ¹¹ Ikanta Herodes aajatzi iwayiriti irirori, itsinampaa-waita-nakiri, ikawiya-waita-nakiri aajatzi. Ikithaatan-takari iroopirori kithaarintsi, yoipyaaajiri isaikira Pilato. ¹² Aripaitira yaapatyaa-wakaa-nakari Herodes aajatzi Pilato, tima pairani oshiki ikisaniinta-wakaa-witaka.

Imishakowintai-tziri Jesús

(Mt. 27.15-26; Mr. 15.6-15; Jn. 18.38-19.16)

¹³ Ikanta yapatotakiri Pilato maaroni ijiwari-payi Ompira-tasorintsitaari, pasini jiwari-payi, aajatzi atziri-payi ikaratzi piyowintariri. ¹⁴ Ikantakiri: “Pamawita-kanari yoka atziri ñaasirin-kairori anampitsiti, nosampi-sampi-witakari, tityaa noñiiri onkaaripiroti pikanta-kotziriri. ¹⁵ Ari ikimitaka Herodes, tima notyaan-kawita-kanari irirori. Tikatsi yanti yoka atziri awakantan-tyaariri. ¹⁶ Apatziro

nompasata-kaantakiri naaka, napakaajiri.” ¹⁷ Irootaki yamita-piintari Pilato yoimisitowa-kaantzi yaakaan-taitziri kitaitiri yoimosirinkaita.

¹⁸ Titzimaita onimotiri Judá-iti, ari ikaimajiitanaki ikarajitzi, ikantzi: “¡Ti nonintiri yoka! ¡Iriitaki pimisitowa-kaanti Barrabás!” ¹⁹ Yoka Barrabás iriitaki yasitakoi-tziri iwantaki imaimanitakiri iwinkathariti wirakocha nampitsiki. ²⁰ Ari yapiiwitakaro Pilato ikantziri Judá-iti, tima inintawitayaa yapakai-tajirimi Jesús. ²¹ Ari yapiita-nakiro Judá-iti ikaimajiitzi: “¡Pipaika-kota-kaantiriwí! ¡Pipaika-kota-kaantiriwí!” ²² Irootaki mawatatsiri yapiiwitakaro Pilato isampitantzi, ikantzi: “¿Paitama kaari-pirori yantakiri yoka? Tikatsi yanti, airo awawai-siwaitari. Apatziro nompasata-kaantakiri, ijatajiita.” ²³ Aikiro isintsita-nakitzi Judá-iti ikaimajiitzi, inintzi ipaikakoitiri Jesús. Iro yapii-yapii-jiitzi ijiwari Ompira-tasorintsitaari, ari okantari inintakiri. ²⁴ Imatakiro Pilato okaratzi inintakiri Judá-iti. ²⁵ Imisitowai-tajiri yasita-koitsiri owantsinkari maimanitakiriri iwinkathariti wirakocha, tima iriitaki inintajiitakiri Judá-iti. Isinita-nakiri Pilato yoka Jesús yantiro Judá-iti inintziri irirori.

Ipaikakoi-takiri Jesús

(Mt. 27.32-56; Mr. 15.21-41; Jn. 19.17-30)

²⁶ Ikanta yaitanakiri Jesús, imonthaaitakari paitachari Simón poñaachari Cirene, owakira yariita irirori nampitsiki, isintsiwin-takiri yanatanakiro ipaika-kotan-taityaariri Jesús. ²⁷ Oshiki atziri oyaatako-winta-nakiriri Jesús. Tzimatsi kooya irakota-nakariri. ²⁸ Ari yamina-paintziro Jesús okaratzi kooya irakota-kariri, ikantziro: “Aapatyaawini-sato, airo piraako-waita-sitana naaka, piraakotajyaa awiroka, aajatzi piwaiyani-payi. ²⁹ Tima irootaintsi piñiuro inkantaiti: ‘Tasonka-wintaaro okanta kooya kaari tsimatsini iintsiti, kaari = thotaa-nitachani.’ ³⁰ Ompoña inkaimaitaji, inkantaiti: “Pintaranka-sitina otzisi, pinkitati-naata.” ’ ³¹ Tima piñaakiro tsika ikantai-takiro añiinkaro inchato, iro imapiroiti kaminkaro.”

³² Ari yaitanaki aajatzi apiti kaari-piro-siriri, iriitaki tsipatyaarini Jesús iwamaitiri. ³³ Ikanta yariita-kayitapaakari ipaitai-tziro Atzirii-toni, ari ipaikakoi-takiriri. Iwatzika-koitaki aparoni kaari-piro-siriri yampatiki, iri-ima pasini irako-piroki. ³⁴ Ikantzi Jesús: “Asitanarí, ti iyoti paita yantziri kimaatsita-kaakanari, pimpyaakotiri.”

Ipoñaa yaitakiro ikithaa-yitari Jesús itsiparyaa-wakaitakaro, ikimita-kaantakiro iñaaritaita. ³⁵ Irojatzí yaminajiitaki atziri-payi. Imatzitakaro jiwatatsiri nampit-siki, itsinampaa-waita-nakiri Jesús, ikantzi: “Iwawisaa-kotziri pasini, ¿kaarima ikantantaro iwawisaa-kotyaa irirori? Iriimi Saipatzii-totaari iyosiitani Pawa, ari ikantakiromi.” ³⁶ Ari ikantzitakaro aajatzí owayiriiti, ithainkakiri Jesús, ipoñaa yamakota-kiniri kachori kipishaari. ³⁷ Ikantapaakiri: “Intsityaa piwawisaa-kotyaa, omapiro-rika awiroka iwinkathariti Judá-iti.” ³⁸ Tzimatsi sankinarintsi ipaikakoi-takiri jiñokiini ipatziitoki, iñaaniki Judá-iti, iñaaniki wirakocha, aajatzí iñaaniki iyomparita-piintari, okantzi: “Yoka Jesús, Iwinkathariti Judá-iti.” *

³⁹ Ari imatzitakaro iñaana-minthatziri aparoni kaari-piro-siriri itsipatakari ipaika-kota, ikantziri: “Awiroka-rika Saipatzii-totaari, piwawisaa-kotyaa, impoña piwawisaa-kotajina naaka aajatzí.” ⁴⁰ Iro yakanta-nakari pasini kaari-piro-siriri, ikisathata-nakiri ñaanata-kiriri Jesús, ikantziri: “Pimatzi-taroma awiroka ti pimpinkathariti Pawa, ari akaratakiri iwasankitaitajai. ⁴¹ Tima tzimatsi antakiri aroka añaanta-karori iwasankitaitajai. Iriima yoka iwasankitaa-siitakari, tikatsi kaari-pirori yanti.” ⁴² Ari yaminanakiri Jesús, ikantziri: “Pinkatharí, airora pipyaakotana apaata aririka pimpinkathari-wintantai.” ⁴³ Yakanaki Jesús, ikantzi: “Omapiro nonkantimi, aritakira pintsipata-pajyaana iroñaaka awiroka tsika ikimo-sirii-tapaji.”

⁴⁴ Ikanta itampatzikata-paaki ooryaatsiri, omapokasitanaka otsitinitanaki, irojatzí oshiiyaan-tanaka. †

⁴⁵ Ari itsiwaka-nakiri ooryaatsiri. Okanta anta Tasorintsi-pankoki, saraanaki niyaanki ithata-sitai-tzirori, apimankiti okantanaka. ⁴⁶ Irojatzí ikaiman-tanakari Jesús sintsiini, ikantzi: “Asitanarí, paawakinaro nosiri.” Arira ikantanaki, ti yaniinkatanaji. ⁴⁷ Ikanta iñaakiro ijiwari owayiri katziya-winta-kariri, antaroiti ikimosiriwinta-nakari Pawa, ikantanaki: “Omapiroma ikamiithasiritzi yoka atziri.”

⁴⁸ Ari ikantzi-takari maaroni Judá-iti ikaratzi ñaayitakirori awisain-tsiri, oshiki okatsitzi-moniinta-nakiri ijayitaira. ‡ ⁴⁹ Iriima ikaratzi ñaapiinta-kiriri, aajatzí kooya-payi tsipata-kariri ipoñaan-takari Tapowiniki, intaina ikatziya-jiitaka yamina-kotakiri paita awisain-tsiri.

* **23:38** Judá-iti = Heber-iiti; iñaani wirakocha = latina; iñaani iyomparitapiintari = griega; Tzimayitatsi sankinarintsi tsika ti iñiitiro iroka ñaantsi satikain-chari niyaankiniki aka. onasiyita ñaantsi-payi † **23:44** owiraa ooryaatsiri ‡ **23:48** okatsitzi-moniinta-nakiri = iposa-nintaniiyita (Irootaki yantziri Judá-iti pairani aririka onkatsitzimo-siritiri.)

*Ikitaitakiri Jesús**(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Jn. 19.38-42)*

⁵⁰ Ikanta José poñaachari Tonkaironiitoniki saikatsiri iipatsitiki Judá-iti, kamiithasiri inatzi yoka, iriitaki itsipata-piintari yapatota jiwari-payi Judá-iti. ⁵¹ Ti onimotiri irirori tsika ikantai-takiriri Jesús. Tima yoka José iriitaki oyaaw-intziriri Pawa impinkathari-wintantai. ⁵² Ijata-sitakiri Pilato, ikantapaakiri: "Pisinitinari nonkitatajiri Jesús." ⁵³ Ari ipaikaryaa-kotairi, iponatan-takari manthakintsi karini-masita-tsiri. Iwakotakiri imorontai-tziro siranta, tikira inkitai-tantyaaro kaminkari. ⁵⁴ Irootaki kitaitiri yaminanta-piintaitari iyaari onkitaitita-manaji kitaitiri imakoryaan-taitari. ⁵⁵ Okanta kooya-payi tsipata-kariri Jesús ipoñaan-takari Tapowiniki, oyaatako-winta-nakiri, oñaakiro tsika ikanta inaryiita-paintziri ikitaitakiri. ⁵⁶ Okanta opiyajiita-paaka owitsika-yitaki kasankaari. Omakoryaa-jiitaki, tima irootaki kitaitiri ikantakaan-taitziri imakoryaan-taityaaro.

24*Yañaantaari Jesús**(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Jn. 20.1-10)*

¹ Okanta awisanaki kitaitiri imakoryaan-taitari, aritaki kitaitita-manai itapiintarori kitaitiri. Ananinkanaka kooya-payi ojati tsika iwakoitakiri Jesús, aanakiro kasankari owitsikakiri. Ari otsipatanakaro pasini-payi kooya. ² Okanta aminawita-paaka, oñaatzii osirinkanaka mapi yasitan-taita-karori omoro-naki. ³ Kyaapaaki inthompointa, ti oñaapajiri tsika iwakowitai-takari. ⁴ Ti oyojiiti paitarika awisain-tsiri, paita-rika antiri. Oñaatzii ikatziyimota-paakaro apiti mainari, siparyaa okantaka iithaari. ⁵ Tima ontharowakanaki-tyaari, otyirowa-sita-nakari. Ari ikantziro: "¿Paitama pamina-minatan-tariri añaajatsiri aka kaminkari-moroki?" ⁶ Ti isaiki aka, tima añaaji. Pinkinkithasiritiro ikantakiri isaikan-tawitari Tapowiniki. ⁷ Ikantzi: 'Irootaintsi yaakaan-taitiri Itomi Atziri, iwawisakiniri kaari-piro-siriri, ipaika-koitiri. Iro mawatapain-tsiri kitaitiri, aritaki yañaaji aajatzi.' " ⁸ Ari okinkithasiritanakiro iroori ikantakiri Jesús. ⁹ Opiya-pithata-nakaro kaminkari-moro, okamanta-paakiri 11 iyomitaani Jesús aajatzi pasini-payi. ¹⁰ Iroka okaratzi kooya: María Pankothanthaari-sato, Juana, María iriniro Jacobo, aajatzi pasini kooya-payi, irootaki kamanta-paakiriri Tyaantaariiti. ¹¹ Titzimaita inkimisantiro ikaratzi okamanta-witapaakari, isiyakaantzi okantasi-waita iroka kooya-payi. ¹² Iro

kantacha jatanaki irirori Pedro omoro-naki, isiya-pirota-nakityaa. Yaminawita-paaka inthomponta, iñaapaa-tziiro naryaaka manthakintsi iponatai-tanta-kariri. Okiryaaantsi ikanta iñaapaakiro, irojatzzi ipiyanta-paakari pankotsiki.

Awotsi jatachari nampitsiki Saawaarini

(Mr. 16.12-13)

¹³ Tikira imaakoti aparoni tsitiniri yañaantaari Jesús, ari yaniijiitzi apiti iyomitaani ijatziro nampitsiki Saawaarini. Ti osamani-piroti osaiki Aapatyaawini.

* ¹⁴ Iroora ikinkitha-waijiitzi okaratzzi awisain-tsiri. ¹⁵ Yanii-minthaitzi ikinkitha-waijiitzi, pokapaaki Jesús itsipata-paakari. ¹⁶ Titzimaita iyotawajiri iyomitaani, kimiwaitaka ipasikai-tatyirimi irokiki airo iyotanta-waari.

¹⁷ Ikantapaakiri: “¿Paitama pikinkitha-waitziri paniijiitzi? ¿Paitama piwasiritantari?” ¹⁸ Ikanta aparoni yomitaari, paitachari Cleofas, ikantanaki: “¿Awirokama aparoni yotachari kaari yotakotironi okaratzzi awisain-tsiri Aapatyaawiniki?”

¹⁹ Ikantzi Jesús: “¿Paitama awisain-tsiri?” Ari ikantajiitzi iyomitaani: “Tima yoka Jesús Kasiyakaawini-satzi, ityaankakiri Pawa Inkamantantzinkariti, iriitaki iyotawakiri atziri-payi. Tima okaratzzi yantayitakiri, okaratzzi ikantayitakiri, ari iñaakan-tzirori isintsinka. ²⁰ Iro kantacha yaakaan-takiri ijiwari Ompira-tasorintsitaari itsipatakari ajiwari-payi, imishakowintakiri anta, ipaikakoi-takiri. ²¹ Nosiyakaanta-witaka naaka iriitaki ookakaa-wintairini maaroni ashininka Israel-iiti. Irootaki mawatatsiri kitaitiri iwamaitakiri. ²² Iro kantacha omapokakina kooya-payi nokarajiitzi, ojatanaji kapichikitaiti kaminkari-moroki. ²³ Ti oñaapajiri iwakowitai-takari Jesús, opiyaja okamantapaji: ‘Noñaaki Maninkari, ikantakina: “Añaaji Jesús.”’ ²⁴ Ari ijajiitanaki nokarajiitzi anta kaminkari-moroki, iñaapaakiro okaratzzi okantajiitakiri kooya, ti iñaamai-tapajyaari Jesús.” ²⁵ Ari yakanakiri irirori, ikantanakiri: “¡Kisosiriri, oshiki pithainka-siritakiro okaratzzi ikamantantakiri Kamantan-tzinkariiti! ²⁶ Irootaki ninta-pirotacha awishi-motiri Saipatzii-totaari iroka-payi, irootaki isaikan-tajyaari iwaniinkaroki.” ²⁷ Ari yitanakaro iyomitairi okaratzzi isankinai-takiri tsika ikinkithata-koitziri Saipatzii-totaari. Yitanakaro isankinariki Moisés ithonka-kaakiri okaratzzi isankina-yitakiri maaroni Kamantan-tzinkari-payi.

²⁸ Arijiitaka nampitsiki tsika isiritaro. Ari inintzi Jesús yawisanakimi, kimiwaitaka ijatatyiimi intaina. ²⁹ Ikantajiitzi yoka apiti iyomitaani: “Airo pawishi, ari

²⁸ Arijiitaka nampitsiki tsika isiritaro. Ari inintzi Jesús yawisanakimi, kimiwaitaka ijatatyiimi intaina. ²⁹ Ikantajiitzi yoka apiti iyomitaani: “Airo pawishi, ari

²⁸ Arijiitaka nampitsiki tsika isiritaro. Ari inintzi Jesús yawisanakimi, kimiwaitaka ijatatyiimi intaina. ²⁹ Ikantajiitzi yoka apiti iyomitaani: “Airo pawishi, ari

²⁸ Arijiitaka nampitsiki tsika isiritaro. Ari inintzi Jesús yawisanakimi, kimiwaitaka ijatatyiimi intaina. ²⁹ Ikantajiitzi yoka apiti iyomitaani: “Airo pawishi, ari

* 24:13 ti osamani-piroti = 60 siyasiyawai-mintotsi [11 kilómetro]

pimaanaki aka, tima tsitiniityaaki.” Irojatzí ikyaanta-paakari Jesús pankotsiki, ari isaikapaaki itsipatari iyomitaani. ³⁰ Ikanta isaikajiitzi iwajiityaa, yaakiro Jesús yatantari, ipaasoonki-wintakiro, ipitoryaakiro, ipayitakiri. † ³¹ Ari opisaityimo-tanajiri iriitaki Jesús. Tima impyaasi-tanaka Jesús, ti iñaawajiri tsika ikinaki. ³² Ikanta-wakaa-jiita: “¿Tima kimosiriwinta-siri pikanta ikinkitha-waitakai awotsiki, ikinkitha-waita-kairo sankinarintsi?” ³³ Ti isaikanaki, piyanaka Aapatyaawiniki. Iñaapaa-tziiri yapatojiitaka 11 yomitaari, itsipayitakari pasini-payi ikarata-piinta-jiitzi. ³⁴ Ikantajiita-pajiri: “Omapiro yañaaji Awinkathariti. Tima iñaakajari Simón.” ³⁵ Ari ikamantantakiro iñaakiri awotsiki, tsika okanta iyotantaariri ipaasoonki-winta-pajiro yatantari.

Iñaakari Jesús iyomitaani-payi

(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Jn. 20.19-23)

³⁶ Ikinkithawai-minthaitzi iyomitaani, satikapaaka Jesús, iwithata-paakari ikantziri: “Pisaikaji kamiitha.” ³⁷ Tima antaaro itharowa-jiitanaki, isiyakaantzi siritsi ñaanatziriri. ³⁸ Ikantzi Jesús: “¿Paitama pitharojiitantari? ¿Paitama pikiso-sirijiitantari?” ³⁹ Naakataki, paminiro nako, aajatzi noitzi. Pimpampitina, paminapirotina. Tima ti ontzimi iwatha siritsi, ti ontzimi aajatzi itonki. Irooma naaka tzimatsi.” ⁴⁰ Ari iñaakanakiri irako aajatzi iitzi. ⁴¹ Tima onkanta-kaiyaari itharowintanaka iyomitaani-payi, antaro yokiryaa-ntsitanaki, ti iyotiri iriitaki Jesús. Ari ikantzi Jesús: “¿Tzimatsi ayaari?” ⁴² Ari yamaita-kiniri tasirintsi sima aajatzi iyaaki yaarato. ‡ ⁴³ Ikanta yaawakiri Jesús, iñaakiri iyomitaani-payi iwakari.

⁴⁴ Ari ikantzi: “Irootaki nokantzi-takamiri ainiro notsipayitami. Ontzimatyii omonkara-yityaa okaratzi isankinata-kota-kinari awaisatzitini Moisés, Kamantan-tzinkariiti, aajatzi Panthaa-tsiki.” ⁴⁵ Ari iyomitaakiri Jesús iyomitaani-payi ikimathata-kaakiri Sankinarintsi-pirori. ⁴⁶ Ikantziri: “Irootaki isankinai-takiri. Ontzimatyii inkimaatsita-kaityaari Saipatzii-totaari, iro mawatatsiri kitaitiri aritaki yañaaji. ⁴⁷ Ontzimatyii inkinkithata-koitiro nowairo maaroni kipatsiki, ari yitaita-nakyaaro Aapatyaawiniki. Irootaki iwashaantan-taityaarori kaari-pirori yantaitziri, impyaakoi-tajiri aajatzi. ⁴⁸ Awirokatakiki ñaayitironi iroka. ⁴⁹ Ari piñaakiro nontyaan-kimiro okaratzi ikasiya-kaakimiriri Asitanari. Ari pisaika-jiitawaki aka Aapatyaawiniki, irojatzí isintsita-kaanta-kyaamiri poñaachani inkitiki.”

† 24:30 yatantari = pan ‡ 24:42 Tzimayitatsi sankinarintsi tsika ti iñiitiro owiraantarori iroka ñaantsi aka. onasiyita ñaantsi-payi

*Iwajinokai-tairi Jesús inkitiki**(Mr. 16.19-20)*

⁵⁰ Ipoñaa yaanakiri Jesús iyomitaani-payi anta Asinonkaa-pankoniki. Ari itzinaa-wakotanaka, itasonka-winta-najiri. ⁵¹ Ikanta itasonka-wintakiri, imapoka-sita iwajinokai-tairi inkitiki. ⁵² Ikanta ipinkathata-nakiri iyomitaani. Piyajitaja Aapatyaawiniki, antaroiti ikimo-siri-jitanaki. ⁵³ Ari ikanta-jita-nakityaa iwisiryaawinta-naari Pawa anta Tasorintsi-pankoki. Omapirowí.

KAMIITHARI ÑAANTSI ISANKINA-TAKIRI JUAN

Yatziritaki ipaitai-tziri “Ñaantsi”

¹ Owakira itantanakari iwitsikan-taitzi pairani, aritaki tzimaki ipaitai-tziri “Ñaantsi.” Ari itsipatari Pawa. Tima Pawa inatzii irirori. ² Iriitaki itsipatakari pairani Pawa owakira itantanakari. ³ Iriitaki owitsika-jaanta-kirori maaroni tzimayi-tatsiri. Tikatsira aparoni okaratzi tzimayi-tatsiri kaari iwitsika-jaanti irirori. ⁴ Isiyawai-takari kitainkari ikitainka-takotairi atziri-payi okantanta-jyaari yañaayi-tantajyaari. ⁵ Isiya-paakari kitainka-takotan-tatsiri otsitini-kitzi. Titzimaita ikantiri yitsinampairi yoitsiwakawakiri osiyakarori tsitinikiri.

⁶ Pairani ityaankaki Pawa aparoni atziri, ipaita Juan. ⁷ Iriitaki kinkitha-takotapaa-kiriri ipaitai-tziri “Kitainkari,” omatantyaari inkimisantaitiro maaroni iyomitaantiri. ⁸ Yoka Juan kaarira ipaitai-tziri “Kitainkari.” Iriitaki kinkitha-takotirini pokatsini.

⁹ Tima pokaki aka kipatsiki mapirotzirori ikimita-kotari kitainkari, iriitaki kitainka-takota-jiriri maaroni atziri-payi. ¹⁰ Isaika-paintzi kipatsiki. Tima iriitaki owitsika-kirori kipatsi. Iro kantacha ti iyotawakiri atziri-payi ikaratzi saikatsiri kipatsiki. ¹¹ Isaikimowita-paintari ikaratzi ishininkata-wakaa-jiita. Titzimaita yaakamiitha-tawakiri. ¹² Iriima ikaratzi aakamiitha-tawakiriri, awintaa-naariri, iriyyitaki itomiyi-taari Pawa. * ¹³ Itomi iwayitajiri Pawa yokapayi. Ti osiyaaro itominta-piinta-tajai atziri-payi, tira iniwinka-kiini iwaiyan-tayi-tai. Iriitaki Pawa nintasi-tainchari intomitantya.

¹⁴ Yoka ipaitai-tziri “Ñaantsi,” yatziritaki, isaikimoyita-paintai. Kaminthaa-pirotan-taniri inatzii. Iroopirori onatzii iñaanitari. (Naaka-payi ñaajaanta-kirori itasorinka, ari osiya-jaantaro itasorinka yapintziti itomi Asitariri.) ¹⁵ Iriitaki ikinkithatakota-paaki pairani Juan, ikantapaaki: “Yoka nokinkitha-takotziri pairani, nokantaki: ‘Awotsik-itaki impoyii-tyaanani, yanaakotana naaka, tima iriitaki itakarori pairani tikira-mintha nontzimi naaka.’ ” ¹⁶ Tima kamiitha-piro-waitaki irirori, irootaki añaanta-yitaarori maaroni aroka-payi yaakamiithaa-piro-piintai. ¹⁷ Pairani

* 1:12 Wairontsi

iriitaki Moisés isankina-takai-takiri Ikantakaan-taitziri. Iri-ima Jesús Saipatzii-totaari, iriita-jaantaki nisironka-yitairi, irijatzi ñaawaita-paintzirori iroopirori. ¹⁸ Tikatsi matironi iñiiri Pawa. Iriima yapintziti itomi Asitairi, saikamotziriri, iriitaki kamanta-yitairi arokaiti ayotantaari tsika ikanta Asitairi.

Ikamantan-takiri Juan Kiwaatantatsiri

(Mt. 3.11-12; Mr. 1.7-8; Lc. 3.15-17)

¹⁹ Ikanta Judá-iti nampitarori Aapatyaawiniki, ityaankaki ijiwariti-payi Impira-tasorintsi-taari aajatzi Leví-iti isampitiri Juan, inkantiri: “¿Tsikama pipaitaka awiroka?” ²⁰ Iroka ikantanaki Juan, ti imanakotyaa, ikantzi: “Ti naaka Saipatzii-totaari.” ²¹ Aikiro isampita-jitatziiri, ikantai-tziri: “¿Tsikama pipaitaka? ¿Awirokama Kamantan-tzinkari Elías?” Ikantzi Juan: “Ti naaka.” Aikiro ikantaji-tatziiri: “¿Awirokama Kamantan-tzinkari pokatsini?” Ikantzi: “Ti.” ²² Ari ikantai-tziri: “¿Tsikama pipaitaka awiroka? Pinkamantina, irootaki nonkanta-pajiriri naari tyaankakinari. Intsityaa pinkaman-takotyaa.” ²³ Ikantzi Juan: “Naakataki kaimapain-tsini otzisi-masiki, inkanti: ‘Piwamiithatainiri Awinkathariti tsika inkinapaaki, pinkimitakaantiro itampatzikai-tziro awotsi.’ Irootaki ikamantan-tzitakari pairani Kamantan-tzinkari Isaías.”

²⁴ Yokapayi pokaintsiri isampitziri Juan, ityaankani inayitzi Nasitantaniri-payi. ²⁵ Aikiro isampita-tziiri, ikantziri: “Ti Saipatzii-totaari pinatyii awiroka, ti awiroka Elías, ti Kamantan-tzinkari pinatyii. ¿Paitama pikiwaatantantari?” ²⁶ Ikantzi Juan: “Apatziro-machiini nokiwaatantaro naaka nijaa. Iro kantacha tzimatsi aparoni aka pikarajiitzi, kaari piyojiitzi. ²⁷ Iriitaki impoyii-tyaanani naaka, yanaakowaitakina naaka. Ti onkanti inkimita-kaantina naaka impiratani noiyootan-tyaari nosiriniri ikyaantari iitzi.” ²⁸ Irootaki awisayi-taintsiri pairani intatzikironta Pariñaaki ipaitai-tziro Asinonkaa-pankoniki tsika ikiwaatantzi Juan.

Ipira Pawa

²⁹ Okanta okitaitita-manaji, iñaawajiri Juan ikinapaji Jesús, ikantzi: “¡Yoka ipira Pawa, iriitaki atsipitajyaaroni iyaari-pironka maaroni atziri-payi, impyaakoi-tanta-jyaariri! † ³⁰ Iriitaki nokinkitha-takotakiri pairani nokantaki: ‘Awotsikitaki atziri impoyii-tyaanani naaka, yanaakotana, tima iriitaki itakarori tikira-mintha notzimiita naaka.’ ³¹ Ti noyowityaari naaka. Irootaki nopokan-takari nonkiwaatantyaaro nijaa, irootaki iyotantyaanari maaroni Israel-iiti.” ³² Aikiro ijatakaa-nakitziiro Juan ikamantantzi,

† 1:29 ipira = cordero

ikantzi: “Noñaakiri naaka Tasorinkantsi ikinapaaki jinoki isiyakari siro, yookanta-paakari irirori. ³³ Ti noyow-ityaari naaka. Iro kantacha yoka iri tyaanka-kinari nonki-waantyaaro nijaa, ikantakina: ‘Aririka piñaakiri yayiita-sitakiri Tasorinkantsi, itzimi-rika yookanta-paakyaari, iri-itaki kimitakaan-tyaaroni inkiwaatantairimi Tasorinkantsi.’ ³⁴ Naakataki ñaajaantakiri, irootaki nokinkitha-takotan-tariri iriitaki Itomi Pawa.”

Itanakarori iyomitaani Jesús

³⁵ Okanta okitaitita-manaji ari isaika-manaji Juan aajatzi apiti iyomitaani. ³⁶ Ikanta iñaawajiri Jesús ikinapaji, ikantzi Juan: “Jiirinta ipira Pawa.” ³⁷ Ikanta ikimawaki apiti iyomitaani Juan, iyaakanakiri Jesús. ³⁸ Ari ipithokanaka Jesús, iñaatziri ikaratzi oyaatakiriri, ikantziri: “¿Tsikama pijatika?” Ikantajiitzi irirori: “¡Yomitaanari! ¿Tsikama pinampi?” ‡ ³⁹ Ikantzi Jesús: “Pimpoki piñiuro.” Ikanta iyaataa-jiita-nakiri, iñaakiro tsika inampitaro. Ari imaimota-paintziri, tima aritaki tsitiniityaaki. § ⁴⁰ Tima yoka kimakiriri Juan, oyaatana-kiriri Jesús, iriitaki Andrés iririntzi Simón Pedro. ⁴¹ Tima apatziro Andrés ijatasi-tanakiri Simón, iririntzi ikantapaakiri: “Noñaakiri Saipatzii-totaari (iri ikantai-tziri aajatzi, ‘Cristo.’)” * ⁴² Ikanta Andrés yaanakiri Simón isaiki Jesús. Ikanta iñaawakiri Jesús iririntzi Andrés, ikantawakiri: “Awiwiroka Simón, itomi Jonás. Iroñaaka pimpaitajyaa ‘Kiraawiro’.” (Iro ikantai-tziri aajatzi, Pedro.) †

Ikaimai-takiri Felipe aajatzi Natanael

⁴³ Okanta okitaitita-manaji, jataki Jesús Tapowiniki. Ari iñaapaa-kiriri Felipe, ikantapaakiri: “Piyaatina.” ⁴⁴ Tima yoka Felipe, Simapankoni-satzi, irootaki inampi Andrés aajatzi Pedro. ⁴⁵ Ikanta Felipe, ijatasi-tanakiri Natanael, ikantapaakiri: “Noñaataikiri isankina-takotakiri Moisés Ikantakaan-taitaniki, irijatzi isankina-takotzitaka aajatzi Kamantan-tzinkariiti. Iriitaki Jesús, itomi José, Kasiyakaa-wini-satzi.” ⁴⁶ Ikantzi Natanael: “¿Tzimatsima kamiitha-siriri anta Kasiyakaa-winiki?” Ikantzi Felipe: “Pimpoki, piñiuri.” ⁴⁷ Ikanta iñaawakiri Jesús ipokaki Natanael, ikantanaki: “Korakitaki iriipirori ishininka Israel, ti inthaiyanityaa.” ⁴⁸ Ari ikantzi Natanael: “¿Tsikama anta piñaanaka piyotan-tanari?” Ikantzi Jesús: “Noñiitakami tikiramintha inkaimimi Felipe pisaiki pankirintsi-tapiiki.” ‡

‡ 1:38 Yomitaanari = Rabí § 1:39 tsitiniityaaki = iwiraaka ooryaatsiri 10. (Ari okanta iyomitai-tziri ooryaatsiri pairani.) * 1:41 Saipatzii-totaari = Mesías † 1:42 Kiraawiro = Cefas ‡ 1:48 pankirintsi-tapiiki = higuera

49 Ikantanaki Natanael: “¡Yomitaanarí! ¡Awirokataki Itomi Pawa, awirokataki Iwinkathariti Israel-iiti!” 50 Ikantzi Jesús: “Irootaki pikimisantanta-matsi-tanakari nokantakimi noñaakimi pisaiki pankirintsi-tapiiki. Iro kantacha, aritaki piñaaki pasini anaironi iroka.” 51 Aikiro ikantanakitzii Jesús: “Ari piñaakiro asitaryiyaa inkiti. Ari impiya-piya-jiiti maninkariiti yayiita-sitiri Itomi Atziri.” §

2

Aawakaantsi Nampitsiki Mawosi-winiki

1 Okanta mawatapain-tsiri kitaitiri ari yaawakai-takari nampitsiki paitachari Mawosi-wini, saikatsiri Tapowiniki. Ari osaikakiri aajatzi iriniro Jesús anta. 2 Ari ikaimakaan-taitakiri Jesús aajatzi iyomitaani-payi anta aawakaan-tsiki. 3 Ikanta yoimosirinka-jiita, thaatapaaka iraitsiri. Okanta iriniro Jesús, okantakiri otomi: “Thaatapaaka iraitsiri.” * 4 Ikantzi irirori: “¡Kooya! ¿Tsikapaitama pikantan-tanari naaka? Tikira omonkara-paiti-tyaata noñaakan-tantyyaa.” 5 Okantanakiri iroori ikaratzi kitanta-tsiri: “Pantiro onkarati inkantimiri notomi.” 6 Ari owayitaka anta 6 kowitzi mapinatatsiri, irootaki iwanta-piintari Juda-iti nijaa, irojatzi ikiwayi-tantari yantakiro-rika ipinkaitziri. Iroka kowitzi, tzimayi-tatsi antitachari apiti ikaantaitari nijaa, pasini mawa ikaantaitari. † 7 Ikantanakiri Jesús ikaratzi kitanta-tsiri: “Pijaikiti nijaa maaroni kowitzi.” Imatakiro ijaiki-piro-yitakiro kowitzi. 8 Ipoña ikantzi Jesús: “Pinkitira kapichiini iraitsiri, paanakiniri aminakaan-tzirori oimosirinkaantsi.” Ikantakiro ikantaitakiriri. 9 Ikanta yoka aminakaan-tzirori oimosirinkaantsi ikimaan-tawakaro kapichiini iraitsiri nijaawi-tachari, ti iyoti tsika okinako-tapaaki iroopirori iraitsiri. Apatziro iyo-jiitzi kitanta-tsiri, tima iriyyitaki jaikita-kirori nijaa. Ikanta aminakaan-tzirori oimosirinkaantsi, ikaimakiri aawakaa-chari, 10 ikantziri: “Irootaki yamiyitari atziri-payi yitapi-intaro ipakotan-tziro iroopirori iraitsiri, aririka inkimatzi-jiitakyaa oimosirinka-chari, ari impakotan-taitiro jintaakyaari. Irooma awiroka piwapithaan-takaro iroopirori iraitsiri irojatzi iroñaaka.” 11 Irootaki itanakarori iñaakan-tziro Jesús nampitsiki Mawosi-winiki anta Tapowiniki, ari yitanakarori itasonka-wintantzi ñaakan-tzirori isintsinka. Ari ikimisanta-piro-tanakiri iyomitaani-payi.

§ 1:51 asitaryiyaa inkiti = iñiitajiri inkiti-wiri, kaari kantawi-tachani iña-piintaitiri. * 2:3 iraitsiri = vino † 2:6 apiti ikaantaitari = 50 litro; mawa ikaantaitari = 70-100 litro

12 Ikanta okarata-paaki yoimosirinka-jiita, jatanaki nampitsiki Capernaum, itsipata-naaro iriniro, iririntzi-payi, aajatzi iyomitaani-payi. Ti osamani isaika-painti anta.

Imisitowiri Jesús pimanta-yitatsiri tasorintsi-pankoki
(Mt. 21.12-13; Mr. 11.15-18; Lc. 19.45-46)

13 Okaakitzi-mataji yoimosirinka-piintan-tarori Judá-iti Anankoryaantsi. Jataki Jesús Aapatyaawiniki.

14 Iñaapaakiri tasorintsi-pankoki piman-tsiriri ipira-payi, aajatzi isironi-payi. Ari isaikayi-takiri piman-tsiriri kiriiki. †§ 15 Ikanta iñaapaakiri, yampithataki Jesús ipasa-minto, imisitowakiri maaroni pimantasiri tasorintsi-pankoki, itsipataakiri ipira-payi. Isokitakiri iiriikiti ikaratzi pimantsiriri kiriiki, itatsinki-takiri okaratzi iwantayi-tariri.

16 Ikantakiri Jesús pimantziriri isironi: “¡Paanajiri pipira! ¡Ti onkamiithati pinkimi-takaantiro iwanko Asitanari pimantari-panko!” 17 Ari ikinkitha-siri-tanakiro iyomitaani okaratzi isankinai-takiri pairani, ikantaitzi:

Antaroiti nonkisa-kotyaaro piwanko. 18 Ikanta Juda-iti ikantanakiri Jesús: “Intsityaa piñaakanti kaari iñaapiintaitzi noyotan-tyaari omapiro otzimi pisintsinka pikantan-takarori pimisitowantzi.” 19 Ikantzi Jesús: “Pimporokiro iroka tasorintsi-panko, iro awisawitakyaa mawa kitaitiri, aritaki nompiriintajiro aajatzi.”

20 Ikantajitzi Juda-iti: “Tima okaratzi 46 osarintsi yantawaitaitaki iwitsikan-taita-karori iroka tasorintsi-panko, ¿arima pintzinaajiro awiroka onkarati mawa kitaitiri?” 21 Iroka “tasorintsi-panko” ikinkitha-takotakiri Jesús, iro ikan-takowita iwatha irirori.

22 Ikanta yañaajira pairani Jesús, ikinkitha-siri-tanajiro iyomitaani-payi ikinkitha-takotzi-takari. Irootaki ikimatha-piro-tanta-nakarori Sankinarintsi, aajatzi okaratzi ikantayi-takiri Jesús.

Maaroni iyosiri-tziri Jesús

23 Tima ainiro isaiki Jesús Aapatyaawiniki yoimosirinkaitziro Anankoryaantsi, oshiki kimisanta-nakiriri iñaayitakiri itasonka-wintantaki. * 24 Iro kantacha Jesús, ti yawintaa-yityaari yokaiti atziri-payi, tima iyosiritiri maaroni. 25 Ti oninta-jaantyyaa inkaman-taitiri Jesús tsika ikanta-siriyita atziri, iyoyitziri irirori isiriki.

† 2:14 ipira-payi = buey, oisha (oveja) § 2:14 Ikaratzi pokayita-tsiri Aapatyaawiniki, yamayitzi iiriikiti ipoñaakaa-yitari inampiitiki irirori. Iro inintantari impimantiniri iiriikitiki Aapatyaawiniki, onkantyyaa yamanantan-tyaari piratsi-payi impomiti-niriri Pawa * 2:23 Paminiro ‘Tsika Ikantai-tziro Ñaantsi-payi’ okantakota ‘Wairontsi’.

† 2:14 ipira-payi = buey, oisha (oveja)

§ 2:14 Ikaratzi pokayita-tsiri Aapatyaawiniki, yamayitzi iiriikiti ipoñaakaa-yitari inampiitiki irirori. Iro inintantari impimantiniri iiriikitiki Aapatyaawiniki, onkantyyaa yamanantan-tyaari piratsi-payi impomiti-niriri Pawa * 2:23 Paminiro ‘Tsika Ikantai-tziro Ñaantsi-payi’ okantakota ‘Wairontsi’.

† 2:14 ipira-payi = buey, oisha (oveja) § 2:14 Ikaratzi pokayita-tsiri Aapatyaawiniki, yamayitzi iiriikiti ipoñaakaa-yitari inampiitiki irirori. Iro inintantari impimantiniri iiriikitiki Aapatyaawiniki, onkantyyaa yamanantan-tyaari piratsi-payi impomiti-niriri Pawa * 2:23 Paminiro ‘Tsika Ikantai-tziro Ñaantsi-payi’ okantakota ‘Wairontsi’.

3

Jesús aajatzi Nicodemo

¹ Tzimatsi Nasitantaniri ipaita Nicodemo, iriipirori Judá-iti inatzii. ² Ikanta ijataki tsitiniri Nicodemo iñiiri Jesús. Ikantapaakiri: “¡Yomitaanarí! Noyojiitzi naaka iriitaki Pawa ontyaankakimi piyomitaa-yitina, tima tikatsi matironi okaratzi piñaakan-takiri awiroka, airorika itsipasaritari Pawa.” * ³ Ari yakanaki Jesús, ikantziri: “Pinkimi nonkantimi. Itzimi-rika kaari apiitajironi intzimaji, airo iñaajiro impinkathari-wintantaji Pawa. Omapiro.” ⁴ Ikantzi Nicodemo: “¿Kantatsima yapiitajiro intzimaji atziri antyasipari-taintsiri? ¿Arima onkantaki inkyaaji omotyaaki iriniro, yapiitan-tajyaarori intzimaji?” ⁵ Ikantzi Jesús: “Itzimi-rika kaari kimitakaan-tironi intziman-tajyaaromi nijaa, kaarira intzi-masiri-takaa-yitajiri Tasorinkantsi, airo iñaajiro ipinkathari-wintantaji Pawa. † ⁶ Ikaratzi itzima-kaan-tziri atziri, atziri inatzi. Iriima ikaratzi kimitakaan-taarori itziman-tyaarimi Tasorinkantsi, tasorintsi-siri ikantanaja. ⁷ Airo pikiryaa-wintha-tziro okaratzi nokanta-kimiri: ‘Okowa-piro-tatyaa papiitajiro pintzima-yitaji.’ ⁸ Osiyakaaro tampyaanka otasonka-piintzi tsika onintayi-tziro. Pikimawitaro opoimanka, tizimaita piyoti tsika-rika okinapaaki, tsika-rika ojatziro. Ari ikimitaari aajatzi ikaratzi intzi-masiri-takaa-yitajiri Tasorinkantsi.” ⁹ Ari yapiita-nakiro Nicodemo isampitziri, ikantziri: “¿Tsikama okantakotaka iroka?” ¹⁰ Ikantzi Jesús: “Awiroka oyomitaa-yitziriri Israel-iiti, ¿tima piyoti tsika okantakota iroka? ¹¹ Nokinkitha-jiita-tziimiro okaratzi noyotako-yitziri. Nokinkitha-jiita-tziimiro okaratzi noñaayita-piintziri nokiki, tizimaita pinkimisanta-jiiti okaratzi nokanta-yitzimiri. Omapiro. ¹² Ti pinkimisantina nokinkitha-takotzimiro osaawi-sato, irootaki mapirota-chani airo pikimisantana aririka noñaawintimiro inkiti-sato. ¹³ Tikatsira aparoni jataintsini inkitiki, apatziro ikantakaaro poñainchari inkitiki. Iriitaki akinkitha-takotziri, Itomi Atziri. ¹⁴ Pairani iwatzika-kotakiri maranki awaisatzitini Moisés anta otzisi-masiki, ari inkimitai-tiriri aajatzi Itomi Atziri, ontzimatyii iwatzika-koitiri irirori, ¹⁵ yañaani-tanta-jyaari inkarati kimisanta-jirini”.

* 3:2 Yomitaanarí = Rabí † 3:5 Okaratzi kinkitha-takota-chari aka “kimitakaan-tironi intziman-tajyaaromi nijaa,” tzimatsi siyakaa-winta-yitachari: (1) Tzimatsi kantatsiri iriitaki kinkitha-takotacha ikaratzi kiwaatanaa-chari ikimita-kaantajiro inkiwatyiromi ikaaripiro-yitaki. (2) Tzimatsi kantatsiri irootaki kinkitha-takotacha itzimaaira iinchaaniki. (3) Tzimatsi kantayitatsiri iriitaki kinkitha-takotacha Tasorinkantsi, tima añaapiintakiri Tasorinkantsi isiyakaa-wintai-tziri nijaa.

Itakotari Pawa maaroni osaawi-satzi

16 “Tima itako-pirotani iwiri Pawa osaawi-satzi, isinitakiri yapintziti Itomi inkamawintajiri, irootaki airo ikaamani-tantaja inkarati kimisanta-jirini, irasi iwiro yañaani-yitaji. 17 Tima Pawa ti intyaantiri Itomi aka kipatsiki imishakowintajiri osaawi-satzi, inintatzii iwawisaa-koyitajiri. 18 Inkarati kimisanta-jirini Itomi Pawa, airo imishakowintai-tziri. Iriima kaari kimisantairini, tima imishakowintai-takiri, okantakaan-tziro ti inkimisantajiri yapintziti Itomi Pawa. † 19 Maaroni kaari kimisanta-tsini, aritaki imishakowintai-takiri, tima yanta-piintakiro kaari-pirori. Tima impokawita-painta pairani kipatsiki ipaitaitziri ‘Kitainkari,’ iro ininta-piro-taitanaki tsitiniri, imanintawakiri ‘Kitainkari,’ 20 maaroni antayitzirori kaari-pirori ikisaniinta-tziiri ipaitaitziri ‘Kitainkari.’ Imanako-waita airo iyotakoi-tantari yantayi-tziro kaari-pirori. 21 Iriima antapiinta-najirori iroopirori, yawintaa-piro-tanaari ‘Kitainkari,’ irootaki iñiitan-tyaariri yantawai-winta-naatziiri Pawa.”

Yaapatyaa-winthari iimintaitari

22 Ikanta ikinanaji Jesús iipatsitiki Judá-iti itsipayi-tanaari iyomitaani, ari itsipatakari ikiwaatantzi. 23 Matzitacha Juan ikiwaatantzi irirori Apinijaatiniki, tsika okaakitapaji Aapatyaarini, tima anta ari otzima-piro-tziri nijaa. Ikaratzi jatayitain-tsiri anta, ikiwaayitawakiri. 24 Tima tikira yaakaan-taitiriita Juan yasitakoitiri.

25 Ikanta iyomitaani-payi Juan iñaana-wintha-takiri Judá-iti tsika okantakota inkiti-watha-tanta-jyaari yantayi-tziro ipinkai-tziri. 26 Ari ijajiitaki isaiki Juan, ikantapaakiri: “Yomitaan-taniri, jjiirinta tsipatamiri intatzikiro nijaa Pariña, pikinkitha-takota-kinari, ikiwaatantatzii irirori, oshiki atziri pokasitziriri.” § 27 Ari yakanaki Juan, ikantzi: “Tsika ikanta piñaakiri yoka, tira ompoñaasi-waityaa, iriitaki Pawa iriipiro-takaakiriri. 28 Tima awiroka-payi kimajaantakina nokantaki pairani: ‘Ti naaka Saipatzii-totaari, apatziro ityaantai-takina nojiwata-paakiri nokinkitha-takotiri.’ 29 Thami nosiyakaan-tawakiro aawakaa-chari, iriitaki aapiintziro kooya iimintaitari. Iriima itsipa-winthatani, airo ikantapiro-waisita irirori, apatziro inkimo-siri-tanaki inkimakiri-rika iñaawai-tanaki iimintaitari. Ari nokantari naaka, ti niriipiro-waiti, iro kantacha antaro nonkimo-siritaki. 30 Tima aikiro ijatatyii yiriipiroti yoka, irooma naaka ari nompairanii-tyaakotiri.”

† 3:18 Wairontsi § 3:26 Yomitaan-tatsiri = Rabi

Poñainchari jinoki

³¹ “Itzimi poñainchari jinoki yanairi maaroni. Iriima nampitarori kipatsiki, osaawi-satzi inatzi, ikinkitha-tasita-piintaro osaawi-sato. Iriima poñainchari inkitiki yanairi maaroni, ³² ikinkitha-takotziro okaratzi iñiiri, okaratzi ikimiri. Iro kantacha airo ikimisantai-tziro okaratzi ikinkitha-takotziri. ³³ Iro kantacha inkarati kimisanta-najirini yoka, aritaki imatanakyaa irirori inkinkitha-takotana-kiri Pawa iriipirori inatzi. ³⁴ Yoka ityaantakiri Pawa, iñaani Pawa inkinkitha-takoti. Tima Pawa ithonkiro inampi-siri-takaan-tantaro Itasorinka. ³⁵ Yoka Asitairi itakotari Itomi, ipinkathari-takaakiri maaroni tzimayi-tatsiri.

³⁶ Itzimi-rika kimisanta-najirini Itomi, aritaki yañaanitaji. Iriima kaari kimisanta-jirini Itomi, airo yañaanitaji irirori, apatziro yatzipi-tajyaaro iwasankitajiri Pawa.”

4*Jesús aajatzi Ositikii-toni-sato*

¹ Okanta apaata iyotaki Jesús ikimajitaki Nasitantaniripayi, ikantaitzi: “Tzimaki oshiki iyomitaani Jesús, iki-waataki oshiki atziri, yanaanakiri Juan.” ² (Kaari-machiini Jesús kiwaatantatsini, iyomitaani-payi kiwaatantatsiri.) ³ Irootaki ipiyantaari Jesús Tapowiniki isaikawitaka iipatsitiki Judá-iti. ⁴ Ontzimatyii inkinanajiro Ositikii-toniki tsikarika yathakiryaitziro. ⁵ Irojatzii yariitan-takari nampitsiki ipaitai-tziri Sikochaarini. Iro tsipa-nampi-tarori iipatsiti Jacob, ipanajiriri itomi José ikamajira irirori Jacob. ⁶ Ari otzimiri anta nijaa iyyakotani pairani Jacob. Tima ayimatakiri imakori Jesús yaniitakira, isaikimo-tapaakiro nijaa. Aritaki tampatzikataki ooryaatsiri.*

⁷ Ari opokakiri Ositikii-toni-sato onkai nijaa. Ikantawakiro Jesús: “Pimpina nijaa nirawakiita.” ⁸ Ijajitatzii iyomitaani nampitsiki yamananti owaritintsi. ⁹ Ari akanakiri kooya okantanakiri: “¿Tsika pinkinakayiroka? Judá-iti pinatzii awiroka, pimapokina pikampitana nompimi nijaa, naaka Ositikii-toni-sato.” Tima maaroni Judá-iti ti yaapatyii-yaari kamiitha Ositikii-toni-satzi. ¹⁰ Ari yakanakiro Jesús, ikantziro: “Arimi piyoti paita ipantziri Pawa, arimi piyotakirimi kamita-kimiri nijaa, awiroka kamitirinimi irirori. Aritaki impakimiromi irirori nijaa añaakaan-tatsiri.” ¹¹ Okantanaki kooya: “Pinkathari, tikachaa-jaini pinkitan-tyaari nijaa, inthompointa osaiki, ¿tsikatyaa payiroka pimpinari nijaa añaakaan-tatsiri?”

* 4:6 tampatzika ooryaatsiri = ooryaatsiri 6. (Ari okanta iyotaitziri ooryaatsiri pairani.)

¹² ¿Panairima awiroka awaisatzitini Jacob, opanajairori iroka nijaa, ira-jiitakiri pairani irirori, itomi-payi, aajatzi ipira-payi?" ¹³ Ikantzi Jesús: "Maaroni irirori iroka nijaa, airo opyaaaja imiri. ¹⁴ Iriima inkarati irironi nijaa nopantziri naaka, airo iñaajiro imiritaji. Tima iroka nijaa nompajiriri naaka onkimita-jyaaro nijaatinka osiyaa-siri-tanta-jyaarimi, irasi iwiro yañaani-yitaji." ¹⁵ Okantzi kooya: "Pinkatharí, pimpinaro naaka iroka nijaa, airo nomiritantaja, airo nopiya-piya-waitanta nonkayi nijaa."

¹⁶ Ikantziro Jesús: "Pijati, pinkaimiri piimi, pimpiyamai-tajyaa aka." ¹⁷ Okantzi kooya: "Tikatsi noimi." Ikantziro Jesús: "Kamiitha pikantaki, ti intzimi piimi. ¹⁸ Tima pairani tzimawi-tacha ikaratzi 5 piimi. Iriima pitsipatari iroñaaka kaari piimi. Omapiro pikantakiri." ¹⁹ Ari okantanaki kooya: "Pinkatharí, kimitaka awiroka Kamantan-tzinkari. ²⁰ Pairani nowaisatziti-payi Ositikii-toni-satzi ipinkathata-piintakiri irirori Pawa aka otzisiki. Irooma awirokaiti Judá-iti pikanta-jiitzi anta Aapatyaawiniki apinkathata-piintajiri." ²¹ Ikantanakiro Jesús: "¡Pinkimi kooya! Irootaintsi pimpinkatha-yitajiri awirokaiti Asitairi, ti onkowa-jaantyya pimpoki aka otzisiki, ti onkowa-jaantyya aajatzi pijati Aapatyaawiniki. ²² Omapiro, ti piyoyii-wityaa awiroka ipaita pipinkathata-piintziri. Irooma naaka-payi Judá-iti noyotziri nopinkatha-tziri. Tima ishininka Judá-iti inatyii wawisaa-kotan-tatsini. ²³ Tima irootzi-mataintsi piñaajiro. Iroñaaka impinkatha-siri-tairi Asitairi ikaratzi pinkathapirotariri. Tima iriitaki inintairi aajatzi irirori Asitairi impinkatha-yitairi. ²⁴ Tima yoka Pawa iriitaki aajatzi Tasorinkantsi, kaari koñaata-tsini. Inkarati pinkathayitairini, ontzimatyii impinkatha-siri-pirotairi, ti onkowa-jaantajyaa yantayi-tairo koñaayi-tatsiri." ²⁵ Okantzi kooya: "Noyotzi naaka ari impokaki Saipatzii-totaari, (ipaitai-tziri Cristo.) Aririka yariitakyaa, iriitaki kamanta-paakaironi maaroni tsika okantakota iroka-payi." † ²⁶ Ikantzi Jesús: "Naakataki, kinkitha-waita-kaakimiri."

²⁷ Ari yariijii-tapaja iyomitaani. Okiryaantsi ikantajii-tapaaka iñaapaakiri ikinkitha-waita-kairo kooya. Iro kancha tikatsi aparoni sampita-paakirini, inkantiri: "¿paita osampitzimiri kooya? ¿Paita pikinkitha-waita-kairori?" ²⁸ Ookanakiro kooya oyowitziti, jataki nampitsiki, okantapaakiri oshininka-payi: ²⁹ "Pimpoka-jiiti, piñiiri atziri yotakirori maaroni nantayi-takiri pairani. ¿Kaarima Saipatzii-totaari?" ³⁰ Ari isitowa-jiitanaki atziri-payi saikat-siri nampitsiki, pokajii-tanaki isaikakira Jesús.

† 4:25 Saipatzii-totaari = Mesías

³¹ Ari isintsiwinta-jiitziri iyomitaani, ikantziri: “¡Yomitaa-narí, piyaa!” † ³² Ikantzi Jesús: “Tzimatsi nowariti nowari naaka, ti piñaajiitiro awiroka.” ³³ Ari isampita-wakaanaka iyomitaani: “¿Tzimatsima ninka amakiniriri iwariti?” ³⁴ Ikantzi Jesús: “Irootaki nokimita-kaantari nowariti nantiniri inintziri tyaanka-kinari. Ontzimatyii amonkaratajiniri inintziri antainiri irirori. ³⁵ Iroka pikantapiinta-jiitzi awiroka: ‘Iyotapaaka 4 kasiri osampantantyaari pankirintsi.’ Iro kantacha, pinkimi nokantzimi. Pamini pankirintsi-masiki, aritaki kantaka osampayitaki awiitan-tyaarori. ³⁶ Inkarati awiitaironi impinai-tajiri. Tima yawiitajiro okithoki pankirintsi osiyakaa-wintziriri añaanii-tatsini. Irootaki intharowintan-tajyaari pankitakirori intsipa-tajyaari awiikita-jironi. ³⁷ Tima omapiro isiyakaa-wintai-takiri, ikantaitzi: ‘Tzimatsi aparoni pankitakirori, tzimatsi pasini awiitajironi.’ ³⁸ Tima nontyaankayitakimi awirokaiti pawiiyi-tajiro kaari pipomirintsi-winta pantawai-wintiro. Tima tzimatsi pasini pomirintsi-wintakirori yantawai-wintakiro. Awirokaiti anintaa-waitaarori yantawaitani.”

³⁹ Tima oshiki Ositikii-toni-satzi, asitarori inampi anta ikimisanta-nakiri Jesús okamanta-paakiri kooya, okantzi: “Iyotakiro okaratzi nantayi-takiri pairani.” ⁴⁰ Ikanta yariijii-tapaaka Ositikii-toni-satzi isaikaki Jesús, isintsiwintapaakari isaikimo-tanakiri inampiki. Irojatzi isaikantanakari Jesús, okaratzi apiti kitaitiri isaikanaki. ⁴¹ Aikiro ishikita-nakitzi pasini kimisanta-naintsiri, tima iriitaki ikima-jaanta-kiriri okaratzi ikantayi-tziri Jesús. ⁴² Ari ikantai-tanakiro kooya: “Kimisanta-yitaana naaka, tira apatziro nokimisantajiri pikaman-tapaakina awiroka, tima naaka kimajaantajiri okaratzi ikantayi-tziri. Noyojii-takiri iriitaki matzirori iwawisaa-kotairi atziri-payi, iriitaki Saipatzii-totaari.”

Iwawisaakotajiri Jesús itomi aparoni jiwari

⁴³ Ikanta omonkarataka apiti kitaitiri isaikapaaki Jesús Ositikii-toniki, awisanaki ijatiro Tapowiniki. ⁴⁴ Tima iriitaki Jesús kanta-jaantantsi: “Aparoni Kamantan-tzinkari ti impinkatha-taitiri inampi-piroriki.” ⁴⁵ Ikanta yariitaja Tapowiniki, oshiki yaakamiitha-taita-wajiri anta, tima ari ikarataki ijajiiitaki Aapatyaawini yoimosirinkiro Anankoryaantsi, iñaakiro maaroni yantayi-takiri Jesús anta.

⁴⁶ Ari yariitaari Jesús anta Mawosi-winiki saikatsiri Tapowiniki, tsika ipyaakiro nijaa okimiwai-tanakaro

iraitisiri. Tzimatsi anta iriipirori jiwari, mantsiya-taintsiri itomi anta nampitsiki Capernaum. § 47 Ikanta yoka jiwari ikimako-takiri Jesús ari yariita Tapowiniki ipoñaakaro iipatsitiki Judá-iti, ijatasi-tanakiri iñiiri. Isintsiwinta-paakiri, ijati iwankoki iwawisaako-tairi itomi, irootaintsi inkamaki. 48 Ari ikantanaki Jesús: “¿Paitama kaari pikimisantantana awirokaiti? Pininta-jaantzi noñaakaimiro kaari piñaa-piintzi, pininta-jaantzi notasonka-wintan-tawaki.” 49 Iro kantacha ikantanakiri jiwari: “Pinkatharí, thamiita iroñaaka, tikira ikamana-kiita notomi.” 50 Ipoñaaka ikantzi Jesús: “Pimpiyi piwankoki. Awisakotaji pitomi.” Ikimisantanki atziri okaratzi ikantakiriri Jesús, piyanaka. 51 Ipiya-winthaita iwankoki, imonthaakari impiratani-payi, ikantawajiri: “¡Awisakotaji pitomi!” 52 Isampita-nakiri tsika iwiraaka ooryaatsiri yamataa-koniintan-tanaari itomi, ikantajiitzi impiratani: “Chapinki, itainkanaki ooryaatsiri, aritaki awisanakiri ikatsirinka-waitzi.” * 53 Ari ikinkithasiri-tanakiro asitariri aritaki iwiraakari ooryaatsiri chapinki ikantakiri Jesús: “Awisakotaji pitomi.” Irootaki ikimisantanki-tanakari irirori, ari ikimita-nakari aajatzi maaroni ishininka-payi irirori ikimisanta-nakiri Jesús. 54 Irootaki apititain-tsiri iñaakan-tziro Jesús itasonka-wintantzi yariitaja Tapowiniki ipoñaajaro iipatsitiki Judá-iti.

5

Kisoporokiri Simapankoni-satzi

1 Okanta apaata, yoimosirinka-jiita Judá-iti Aapatyaawiniki. Ari ijatzitakari aajatzi Jesús.

2 Ari osaikiri Aapatyaawiniki iwaankanai-tziro nijaa ipaitai-tziro “Nisironka-pankoni.” Tzimatsi okaratzi 5 owanko-shita-payi. Iro otsipa-nampitari asitako-rontsi ipaitai-tziri “Ipiraitari.” * 3 Ari ipiyotari oshiki mantsiyari, mawityaakiri, kisoporokiri, achoriwai-tatsiri. Tima naryaa-yita kipatsiki iyaawintaro oshiwaatyaa nijaa. 4 Ikantaitzi inatziira ipoki maninkari-payi ishiwaa-takairo nijaa, intzimi-rika itanakyaaroni impiinkaa-tantyaaro nijaa oshiwaata, aritaki yisitakotaji imantsiya-waitzi. † 5 Tzimatsi

§ 4:46 iraitisiri = vino * 4:52 itainkanaki ooryaatsiri = ooryaatsiri 7. (Ari okanta iyotai-tziri ooryaatsiri pairani.) * 5:2 Nisironka-pankoni. = ikantai-tziro iñaaniki Heber-iiti Betesda; Ipiraitari = Oisha = Oveja † 5:4 Onasiyita ñaantsi-payi

anta aparoni mantsiyari okaratzi 38 osarintsi imantsiya-waitaki. ⁶ Ikanta iñaapaakiri Jesús inaryaaaka yoka mantsiyari, iyotapaakiri osamani imantsiya-waitaki, isampita-paakiri, ikantziri: “¿Pinintzi pisitakotaji?” ⁷ Ikantzi mantsiyari: “Tikatsi wiinkinani nijaaki aririka oshiwaa-paitityaa. Tima nokowawita-piinta nopiinkaatimi, yanaako-waitakina pasini ipiinkaataki irirori.” ⁸ Ikantzi Jesús: “Pintzinai, paanajiro pinaryaa-minto, pijatai.” ⁹ Apatha-kiro yisitakotanaji yoka atziri, yaanajiro inaryaa-minto, aniitanaji. Tima kitaitiri imakoryaan-taitari onatziira, ¹⁰ ikantakiri Judá-iti yoka atziri isitako-taatsiri: “Kitaitiri imakoryaan-taitari onatzii iroñaaka, ti osinitaan-tsiti paanajiro pinaryaa-minto.” ¹¹ Ikantzi isitako-taatsiri: “Ikantatyaana isitakotakaa-janari: ‘Paanajiro pinaryaa-minto, pijataji.’ ” ¹² Ari isampita-nakiri Judá-iti, ikantziri: “¿Itzimika kantakimiri: ‘Paanajiro pinaryaa-minto, pijataji?’ ” ¹³ Iro kantacha yoka isitakotaatsiri, ti iyoti tsika itzimi isitako-takaa-jiriri, ti iñaawajiri tsika ikinanaki Jesús, tima oshiki atziri piyotainchari anta. ¹⁴ Okanta anta tasorintsi-pankoki iñaajiri Jesús yisitako-takaajiri, ikantziri: “Aritaki isitako-tajimi iroñaaka, airo papiitairo pantajiro kaari-pirori, omapiro-tzimi = kari kowiinka-piro-tatsiri.” ¹⁵ Ari ijatanaki isitakotaatsiri, ikamantakiri Judá-iti iriitaki Jesús isitako-takaa-jiriri. ¹⁶ Irootaki yitanta-nakarori ikisaniintziri Jesús, okantakaan-tziro yisitako-takaantaki kitaitiri imakoryaan-taitari. ¹⁷ Iro kantacha ikantzi Jesús: “Yasi iwiro yantawaitzi Asitanari, ari nokimitari naaka nantawaitzi.” ¹⁸ Irootaki ininta-piro-tantari Judá-iti iwiiri Jesús, tima ti apatziro yantawai-tantaro kitaitiri imakoryaan-taitari, isiyako-takari Pawa, ikantaki Jesús: “Iriitaki Pawa asitanari.”

Isintsinka Itomi Pawa

¹⁹ Ari yakanaki Jesús, ikantzi: “Yoka Itomi Pawa, ti yantiro ikowasi-yitari irirori. Apatziro yantziro okaratzi iñaakotziriri Asitariri. Tima okaratzi yantziri Asitariri, irojatzji yantziri Itomi. Omapiro. ²⁰ Tima intakotaari Asitariri yoka Itomi, iñaakiri maaroni yantayi-tziri irirori. Aikiro iñaakatziiri opaiyita-rika antaroyi-tatsiri, tima okiryantsi pinkanta-wintyaaro awirokai. ²¹ Ikimitara Asitariri ipiriinta-yitziri kaminkari, yañaani-takairi, aritaki ikimitzitari Itomi irirori, yañaakaa-yitajiri inintziri. ²² Ti imishatanti Asitanari, iriira inintakaaki Itomi imishakowintantaji, ²³ irootaki impinkatha-tantai-tyaariri irirori Itomi, ikimitai-tziri Asitariri. Itzimi kaari pinkatha-tirini Itomi, ti impinkatha-tziyaari Asitariri, ontyaanka-kiriri aka.

²⁴ Inkarati kimaironi nokanta-yitakiri, aririka yawintaa-najyaari ontyaanka-kinari, aritaki yañaa-siri-yitaji. Airo iwasankitai-tziri, aritaki okarata-paaki ikaamani-waitzi, irasi iwirow yañaaaji. Omapiro. ²⁵ Tima irootaintsi omonkaratajyaa, iroñaakataki inkimayi-tairo kamasiriri-payi iñaani Itomi Pawa. Tima inkarati kimaironi, aritaki yañaa-siri-yitaji. Omapiro. ²⁶ Ikimita Asitariri yañaakaantzi, aritaki ikantzi-taari Itomi yañaakaantaji irirori, ²⁷ ipakiri isintsinka imishakowintantaji, tima iriitaki Itomi Atziri. ²⁸ Airo pikiryaa-wintha-tasitaro nokantakiri. Irootaintsi omatajyaa inkiman-tajyaarori kaminkari-payi iñaani, ²⁹ ari impiriinta-yitanaki tsika ikitayitaka. Ikaratzi antapiinta-kirori kamiithari, yañaani-yitaji. Iriima antapiinta-kirori kaari-pirori, ari yañaawi-tajyaa iwasankitaitairi.”

Ñaayita-kiriri Saipatzii-totaari

³⁰ “Ti nantasi-tyaaro noninta-sitari naaka, iriitakira Asitanari nintatsiri naminako-yitajimi. Okaratzi nomishakowintan-tziri naaka, tampatzika onatzii, tima ti nantasi-waityaaro noninta-sitari naaka, irootaki inintziri Asitanari ontyaanka-kinari. ³¹ Naakami kinkitha-takotachanimi apaniroini, tikatsi apantyaaroni nokinkitha-takotziri. ³² Iro kantacha tzimatsi pasini kinkitha-takotanari, tima noyotzi naaka omapiro okaratzi ikinkitha-takotanari irirori. ³³ Tima omapiro ikantakiri pairani Juan pityaankan-takari sampitai-tirini. Tima okaratzi ikinkitha-takota-wakinari irirori omapiro-tatyaa. ³⁴ Iro kantacha ti nonkowa-waitiri naaka atziri kinkitha-takotinani, inkanti: “Kamiithari inatzii yoka.” Nosiritanta-rori ikinkitha-takota-kinari pairani Juan, irootaki pinkimisantantajyaariri awiroka Pawa, pawisako-tajiita. ³⁵ Tima okaratzi ikamantan-takiri pairani Juan okimita-paintari ootamintotsi kitainka-tatsiri. Irootaki pikowawita-paintari awirokaiti panintaa-wakyaaromi kitainkari. ³⁶ Iro kantacha tzimatsi anairiri Juan ikinkitha-takotana. Okaratzi nantziri naaka, irootaki ikantanari Asitanari, irootaki omapiro-tzirori oñaakan-tzirori iriitaki Asitanari ontyaanka-kinari. ³⁷ Iriitaki Asitanari ontyaanka-kinari. Irijatzi kamantan-taintsiri inkimisantantaityaanari naaka. Titzimaita pinkimiro awirokaiti iñaawai-tziri. Tima ti piñaa-poro-tanitiri. ³⁸ Ti pinkimisantiro awirokaiti iñaani, okantakaan-tziro ti pinkimisantina naaka, tima naaka ityaantani. ³⁹ Amatsinka pikantawita piñaana-tziro Iñaani Pawa, pisiyakaantzi aritaki pañaani-yitaji. Tima naakawitaka okinkitha-takotziri Iñaani Pawa, ⁴⁰ titzimaita pininta-jiiti awiroka pawintaa-jyaana pasi

piwanta-jyaarori pañaayitaji. ⁴¹ Ti namina-mina-tasityaaro naaka intharowinta-waityaana atziri-payi. ⁴² Tima noyoyitzimi naaka tsika pikanta-jiita awiroka-payi, ti pimiraawintiri Pawa. ⁴³ Naaka ityaankaki Asitanari nompoki, ti pinkimisantina awirokaiti. Iro kantacha aririka impoki pasini yantayi-tapaakiro inintasitari irirori, aritaki paakamiitha-jiitakiri. ‡ ⁴⁴ ¿Tsikama pinkini pinkimisanta-jiiti, oshiki piniwiwaitaro inkimo-siri-takaa-waitimi atziri ishamiwintzimi? Airo pininta-waitasita inkimo-siri-wintajimi Pawa? ⁴⁵ Airo pikinkithasiri-waitasita naaka mishakowinta-jimini Asitanariki. Iriitakira Moisés mishakowinta-yitajimini awirokaiti, tima iriitaki pawintaa-piintakari. ⁴⁶ Tima iriimi pinkimisantakimi Moisés, ari pinkimisanta-kinami naaka, tima naaka isankina-takotaki pairani Moisés. ⁴⁷ Tira pinkimisanta-tyiiri Moisés isankina-takowi-takana, ¿tsikama pinkini pinkimisantiro onkarati nonkanta-yitimiri naari?"

6

Iwakaari Jesús 5000 atziri

(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17)

¹ Ipoña imontyaanaka Jesús intatzikiro inkaari saikatsiri Tapowiniki, irojatzi ipaitai-tziri Tiberias. ² Oshiki atziri oyaatakiriri, tima iñaakiri okaratzi yantayi-takiri, itikatsitakaa-yitaji oshiki mansiyari-payi. ³ Irojatzi itonkaantanakari Jesús otzisiki. Ari isaikapaaki itsipayi-takari iyomitaani-payi. ⁴ Tima ariitzi-matakaa kitaitiri Anankoryaantsi, yoimosirinkanta-piintari Judá-iti. ⁵ Ikanta yaminaki Jesús, iñaatziiri oshiki atziri oyaatakiriri, ikantanakiri Felipe: "¿Tsikama amanantika owaritinsi awakaiyaariri maaroni yokaiti atziri?" ⁶ Tima iyotaki irirori Jesús paita-rika yantiri. Iro kantacha isampita-sitari Felipe inkiman-tyaariri paita-rika inkantiri. ⁷ Ari yakanaki Felipe, ikantzi: "Ontzimatyii antawaiti inkarati 6 kasiri aantyaari oshiki kiriiki amanantan-tyaari owaritinsi, ari iwamatsityaari kapichiini atziri-payi." * ⁸ Akanaki pasini iyomitaani Jesús, iriitaki Andrés iririntzi Simón Pedro, ikantzi: ⁹ "Yoka aparani iintsi amaintsiri 5 yatantaitari, apiti sima. ¿Arima yantita-kyaari oshiki atziri?" † ¹⁰ Ari ikantzi Jesús: "Pinkantiri isaikajiiti." Ari otzimiri anta katarosimasi, ari isaikajii-tanaki. Tima apatziro iyomitai-takiri sirampari-payi ikarajiiitzi 5000. ¹¹ Ikanta yaakotakiro Jesús yatantaitari, ikaratakiro ipaasoonki-takiri Pawa, ipayitakiri

‡ 5:43 Wairontsi * 6:7 oshiki kiriiki = 200 denario † 6:9 yatantaitari = pan iwitsikai-tziri cebada

ikaratzi saikayi-taintsiri. Ari ikimitaakiri sima, ipakiri ikaratzi nintayi-tatsiri iyaa. ¹² Ikanta ikimaajiitaka maaroni atziri, ikantajiri Jesús iyomitaani: “Paayitajiro opitokiri iriki okaratzi tzimaraan-tapain-tsiri, airo aparaawai-tanta.” ¹³ Ari iyoyaayi-tajiro iyomitaani-payi, ijaikitaji okaratzi 12 kantziri tzimaraan-tapain-tsiri karawita-chari 5 yatantitari. ¹⁴ Ikanta iñaakiro atziri-payi itasonka-wintakiro Jesús owaritintsi, ikantajii-tanaki: “Iriitaki yoka akimakotani Kamantan-tzinkari pokatsini aka kipatsiki. Omapiro.”

¹⁵ Iro kantacha iyotaki Jesús impokajii-tatyii atziri-payi yaapaintiri, iwinkathariti-tyaari. Irootaki ipiyanta-naari tonkaariki isaikawaitzi apaniroini.

Yaniitantaro Jesús inkaari
(Mt. 14.22-27; Mr. 6.45-52)

¹⁶ Ikanta otsitiniityaanaki, oirinka-jiitaja inkaariki iyomitaani Jesús, ¹⁷ otijiita-paaka pitotsiki, montyaa-kotanaka intatzikirona inkaari ijatairo nampitsiki Capernaum. Aritaki tsitini-piro-tanaki, tikira yariityaata irirori Jesús tsika isaikajiitaki iyomitaani-payi. ¹⁸ Antaro okantaka otamakaan inkaari, tima ontampyaa-tatzii sintsiini. ¹⁹ Tima santhataki imontyaa-kota-jiita iyomitaani inkaariki, iñaatziiri ipokaji Jesús yaniitan-taaro inkaari. Antaro itharowa-jiitanaki iyomitaani. ‡ ²⁰ Iro kantacha ikantapajiri Jesús yokapayi iyomitaani: “¡Naakataki, airo pitharowan-tawaitana!” ²¹ Tima kimosiri ikantajiita ititawajiri pitotsiki, tikira-mintha osamaniti aatakojii-tapaaki tsika isiritaro yariityaa.

Oshiki atziri amina-mina-tairiri Jesús

²² Okanta okitaitita-manaji, iyotaki atziri-payi saikaintsiri intatzikiro apinto onatzi pitotsi imontyaa-tanaari iyomitaani-payi Jesús, apaniroini imontyaa-kotanaka iyomitaani-payi, ti ijati irirori Jesús. ²³ Iro kantacha, yamaita-paaki pasini pitotsi poñaayi-tainchari nampitsiki Tiberias, aatajii-paaki tsika ipaasoonki-wintakiro Awinkathariti yatantaitari iwajiitakarí. ²⁴ Ikanta iñaakiro atziri-payi ti isaiki Jesús aajatzi iyomitaani-payi, otijiitanaka pitotsiki, jaitijiitaki nampitsiki Capernaum, yamina-minatari Jesús.

Ipaitai-tziri Jesús “owaritintsi añaakaan-tatsiri”

²⁵ Ikanta yariijiitaka intatzikirona inkaari iñaapajiri Jesús, isampita-pajiri, ikantziri: “Yomitaanarí. ¿Tsikapaitima pariitaka awiroka aka?” § ²⁶ Ikantzi Jesús: “Ti iro

‡ 6:19 santhataki imontyaa-kota-jiita = 5 tirika 6 kilómetro = 25 tirika 30 estadio

§ 6:25 Yomitaanarí = Rabí

pamina-mina-tantyaanari pikimatha-tanajiro notasonka-wintakiro owaritintsi. Iro pamina-mina-matsi-tantanari pikima-niinta-jiitaka chapinki piwajiitaka. Omapiro. ²⁷ Airo pantawaiwintziro owaritintsi thonkani-tachari, ontzimatyii pantawintairo owaritintsi kaari thonkachani añaanita-kayimini. Irootaki owaritintsi ipantziri Itomi Atziri, tima iriitaki iñaakan-takiri Pawa, Asitariri, tzimatsiri ita-sorinka.” ²⁸ Ari isampitai-tanakiri, ikantai-tziri: “¿Tsikama nonkant-yaaka nantant-yaarori okaratzi inintziri Pawa nant-niri?” ²⁹ Ikantzi Jesús: “Iroka inintziri Pawa pantajiri, ontzimatyii pinkimisantairi yoka ityaantakiri.” ³⁰ Aikiro isampitai-tatziiri, ikantai-tziri: “¿Paitama pintasonka-wintantiri awiroka nonkimisantan-tyaamiri? ¿Paitama pantayi-tziri?” ³¹ Tima pairani iwayitakaro awaisatzitini ipaitai-tziri ‘Paitamá’ anta otzisi-masiki, iroka ikantaitzi isankina-takoi-tziro:

Pawa ipakiri iyaaro owaritintsi paryain-tsiri inkitiki.” *†

³² Ari yakanaki Jesús, ikantzi: “Okaratzi owaritintsi poñainchari pairani inkitiki, kaarira awaisatzitini Moisés opantironi. Iro kantacha iriitaki opajaironi Asitanari iroopirori owaritintsi. Omapiro. ³³ Tima okaratzi owaritintsi ipantziri Pawa, iriitaki yoka poñainchari inkitiki, iriitaki añaakaa-yitajirini maaroni osaawi-satzi.” ³⁴ Ari ikantai-tanakiri: “Pinkatharí, irootaki nonintziri pimpa-piintinaro iroka owaritintsi.”

³⁵ Ikantzi Jesús: “Naakataki owaritintsi añaanita-kaantatsiri. Inkarati oija-siri-tainani naaka, airo itashaa-waitaji. Inkarati kimisanta-najinani naaka, airo imiriwaitaji. ³⁶ Tima nokantakimi, piñaawi-jiitakana awiroka, ti pinkimisantina. ³⁷ Ikaratzi ikowakiri Asitanari itsipa-siri-tyaana aritaki imatakiro, airo nomaninta-wakiri naaka. ³⁸ Ti iro nompokan-tyaari aka nopoñaaka inkitiki nantayitiro noninta-sitari naaka, apatziro nanta-piintiro inintziri Asitanari ontyaanka-kinari aka. ³⁹ Iroka inintziri Asitanari ontyaanka-kinari, airo nopyaakaan-tawaitzi aparoni ikaratzi tsipa-siri-takaa-kanari, ontzimatyii nowañaa-yitajiri apaata owiraant-yaaroni kitaitiri. ⁴⁰ Iroka inintziri Asitanari ontyaanka-kinari aka, inkarati yomitairini iriitaki Itomi, inkimisanta-najiri, aritaki yañaani-takaa-yitairi. Naaka owiriintairini apaata owiraan-tyaaroni kitaitiri.”

⁴¹ Irootaki opoñaantari ikisima-waita-nakiri Judá-iti yoka Jesús, ikimakiri ikantaki: “Naakataki owaritintsi poñainchari inkitiki.” ⁴² Ari ikanta-wakaa-jiitanaka:

* 6:31 paitamá = maná † 6:31 owaritintsi = pan

“¿Kaarima yoka Jesús, itomi José? Noyomitaa-jiitziri naaka asitariri. ¿Paitama ikantantari: ‘Nopoñaaro inkitiki?’ ”
 43 Ikantzi Jesús: “Aritapaaki pikisima-waitakina. 44 Tikatsi tsipa-siri-tasit-yaanani naaka airorika yamasiri-tairi Asitanari tyaanta-kinari. Tima naaka owiriinta-jirini apaata owiraant-yaaroni kitaitiri. 45 Irootaki isankina-takotaki Kamantan-tzinkari-payi, ikantaki:

Iriita-jaantaki Pawa yomitaa-jirini maaroni.

Tima inkarati kimairiri Asitanari, yomitairini irirori, aritaki itsipa-siri-tajyaana naaka. 46 Tima tikatsi ñaaporo-takirini Asitanari, apatziro poñainchari Pawaki, iriitaki ñaaporo-tziriri. 47 Inkarati kimisanta-jinani naaka, aritaki yañaanitaji. Omapiro. 48 Naakataki owaritintsi añaakaan-tatsiri. 49 Iwawitakaro piwaisatzitini ikantai-tziri ‘Paitamá’ anta otzisi-masiki, iro kantacha kamayitaji irirori. 50 Iriima yoka osiyakarori owaritintsi poñainchari inkitiki, airo ikaa-manitaji inkarati owakyaarini. 51 Naakataki añaanita-tsiri owaritintsi poñainchari inkitiki. Itzimi-rika owakyaaroni iroka owaritintsi, aritaki yañaanitaji. Iroka owaritintsi nopantziri naaka, nowatha-piro onatzii. Iriitaki natsipiwinta osaawi-satzi-payi yañaani-tanta-jyaari irirori.”

52 Ari ikanta-wakaa-jiita Judá-iti: “¿Tsikama inkinakairoka yoka iwakaan-tairori iwatha?” 53 Ikantzi Jesús: “Airorika piwaro iwatha Itomi Atziri, airorika piriro iriraani, airo pañaani-yitaji. Omapiro. 54 Itzimi-rika owakyaaroni nowatha, itzimi-rika irakironi niraani, aritaki yañaani-yitaji. Naakataki opiriinta-jirini owiraant-yaaroni kitaitiri. 55 Tima owaritintsi-pirori onatzii iroka nowatha, irooma niraani irootaki ira-piroitsiri. 56 Itzimi-rika owakyaaroni nowatha, itzimi-rika irakironi niraani, itsipa-siritaana naaka, nomatzitari naaka notsipa-siri-taari irirori. 57 Tima yoka Asitanari ontyaanka-kinari naaka añaanita-tsiri inatzii, iriitaki añaakaanari naaka. Ari okantzitari aajatzi, itzimi-rika owajyaanani naaka, aritaki nañaakaa-yitajiri. 58 Nokinkitha-takota-tziro owaritintsi poñainchari inkitiki. Iroka owaritintsi ti osiyaaro ipaitai-tziri ‘Paitamá’ iwayitakari pairani piwaisatzitini, iwayiwi-takaro, ikamayitaki irirori. Iriima inkarati owakyaarini yoka osiyarori owaritintsi, irasi iwiro yañaanitaji.” 59 Irootaki iyomitaantakiri Jesús tsika yapatota-piintaita anta nampitsiki Capernaum.

Ikinkitha-takoi-tziro añaataantsi

60 Ikanta ikimaitakiro iroka yotaantsi, oshiki ikaratzi kimisanta-kiriri Jesús, kantanain-tsiri: “Oshiki okompitataka okaratzi ikantayi-takiri Jesús. ¿Paitama kimisanta-

matsi-tirini?” ⁶¹ Tima yotaki Jesús iñaawai-poroki-tatzii ikaratzi ikinkitha-takaakiri, isampita-nakiri: “¿Tima onimotimi okaratzi nokaman-takimiri? ⁶² ¿Tsikama pinkantika aririka piñiirimi yoka Itomi Atziri iwajinokajyaa tsika ipoñaaka pairani? ⁶³ Okaratzi nokinkitha-takoyi-takimiri, irootaki kantako-tachari okaratzi añaasiri-takaan-tatsiri, kaari awatha-piro nokinkitha-takotzi, tikatsi ompaita-jaantyaa awatha. Nokinkitha-takota-tziiro awintaa-siri-taantsi kaari koñaani-tatsi, añaakaan-tatsiri. ⁶⁴ Iro kantacha tzimayi-tatsi pikarajiiitaki awirokaiti kaari kimisantatsini.” Tima iyotzitakari Jesús inkarati kimisantairini, aajatzi tsika itzimi pithoka-sityaarini. ⁶⁵ Aikiro ikantankitzii Jesús: “Irootaki nokantzi-tanta-kamiri: ‘Tikatsira aparoni tzipa-siri-tajyaanani naaka, airorika inintakaanari Asitanari.’ ”

⁶⁶ Aripaiti iñiitziro, oshiki owashaanta-nakirori ikimisantawita-piintari Jesús, ti intsipa-tanajyaari. ⁶⁷ Ari isampita-nakiri Jesús karatatsiri 12 iyomitaani, ikantziri: “¿Pinintzima pijayitaji awiroka-payi?” ⁶⁸ Ari yakanaki Simón Pedro, ikantzi: “Pinkathari, ¿Tzimatsima pasini nompriya-sitajiri naaka-payi? Apatziro pikanta awiroka pikinkitha-takotziro añaakaan-tatsiri. ⁶⁹ Aritaki nokimisanta-jiitakimi naaka-payi, noyojii-takimi awirokataka Saipatzii-totaari, Itomi Pawa Añaanita-siri.” ⁷⁰ Ari yakanaki Jesús, ikantziri: “¿Kaarima naaka oyoyaakimiri pikaratakira 12? Iro kantacha tzimatsi aparoni pikarataki kamaari inatzii.” ⁷¹ Tima inkinkitha-takota-tziiri Judas, Itomi Simón Nampitsi-wiri. Iriitaki Judas pithoka-sityaarini, tima iriiwitaka aparoni ikaratzira 12 iyomitaani.

7

Irintzi-payi Jesús ti inkimisanta-jiitiri

¹ Ipoñaawajataki Jesús yariitan-tawaiyita Tapowiniki, ti inti inkinanaji iipatsitiki Judá-iti, tima yamina-mina-tatziiri Judá-iti iwiiri. ² Iro kantacha monkara-tzimataja kitaitiri yoimosirinkanta-piintarori Judá-iti ipaitai-tziri “Pankoshitantsi.” ³ Imatanakiro iririntzi okaakiini Jesús, ikan-tanakiri: “Airo pimana aka, pijati inampiitiki Judá-iti iñaantyaamiri anta piyomitaani-payi onkarati pantayitiri. ⁴ Tima inkarati nintatsiri iyoitiri, ti imanakaayaaro yantayi-tziri. Piyotziro awiroka pantayi-tziro opaiyitarika, piñaakantiro tsika ipiyojiita atziri-payi.” ⁵ Tima imatzitakaro iririntzi-payi irirori ithainka-siri-waitakiri.

⁶ Ari ikantanaki Jesús: “Tikira omonkaratyaata noñaakan-tantyaari naaka, irooma awiroka ti onasityaa piñaayitziro kitaitiri-payi. ⁷ Ti inkisaniintimi awiroka-payi osaawisatziiti. Irooma naaka oshiki ikisaniintakina, tima koñaaro nokinkitha-takotziro naaka, kaari-pirori onatzii okaratzi yantayi-takiri. ⁸ Pijajiiti awiroka yoimosirinka-jiita, airo nojatziita naaka, tima tikira omonkaratyaata noñaakan-tantyaata.” ⁹ Ikaratakiro iñaawai-yitakiro iroka ñaantsi, irojatzii isaikanaki Tapowiniki.

Yoimosirinkiro Jesús ipaitai-tziri “Panko-shitantsi”

¹⁰ Iro kantacha, tima jaitijiitaki iririntzi-payi, ari yampoitanaki irirori Jesús, imanani ijataki, tikatsi yotatsini. ¹¹ Oshiki yamina-mina-takiri Judá-iti anta yoimosirinka-jiita, ikantajiitzi: “¿Tsikama isaikika yoka atziri?” ¹² Tima oshiki atziri thainka-waita-kiriri Jesús. Tzimatsi kantatsiri: “Kamiithari inatzii yoka atziri.” Tzimatsi pasini kantatsiri: “Ti inkamiithati, yamatawi-takiri atziri-payi.” ¹³ Iro kantacha, omanaan-tsikiini ithainka-mawai-takiri Jesús, tima itharowanta-tyaari ijiwariti-payi Judá-iti.

¹⁴ Iro kantacha, aritaki niyaankitaki yoimosirinka-jiita, ari ikyaapaaki Jesús tasorintsi-pankoki, iyomitaan-tapaji. ¹⁵ Tima okiryantzi ikantajii-tanaka Judá-iti, ikantajiitzi: “¿Tsikama iyotani-tantari yoka, ti inkyaawityaa tsika iyomitaan-taitzi?” ¹⁶ Ari yakanaki Jesús, ikantzi: “Tima okaratzi noyomitaa-yitakimiri ti naaka yotasiyaaroni, iriitaki oyota-kayi-narori ontyaanka-kinari. ¹⁷ Inkarati kowapiro-taironi inintziri Pawa, aritaki iyotairo iriitaki Pawa oyota-kayi-narori okaratzi noyomitaan-tziri, tima ti naaka yotasiwai-tyaaroni. ¹⁸ Tima inkarati oyomitaan-tzirori iyotasi-waitari, yamina-mina-tatzii impinkatha-taitiri. Iriima amina-mina-tzirori impinkatha-tairi ontyaanka-nari, iriitaki ñaawaitzirori iroopirori. Tira intzipi-siri-waiti irirori. ¹⁹ ¿Tima isankina-witakami pairani Moisés Ikantakaan-taitani? Iro kantacha, ti pimankara-jiitiro. ¿Paitama pasaryaan-tanari piwiina?” ²⁰ Ari ikantajii-tanaki atziri-payi: “¡Kamaari! ¿Paitama asaryaamiri iwimi?” ²¹ Ikantzi Jesús: “Maaroni awirokaiti oshiki pikiryaa-winthatakiro piñaakina nantakiri kitaitiri imakoryaan-taitari. ²² Ikantakaan-takii pairani Moisés pinto-misi-taani-tajyaa. (Tima kaari Moisés itakaan-tyaaroni intomisi-taani-tajityaa, awaisatziitini-payi itakaan-tanakarori pairani tikira-mintha intzimi Moisés.) Irootaki pitomisi-taanita-piintantari awiroka-payi kitaitiri imakoryaan-taitari. ²³ Piñaakiro, pitomisi-taanita-piintantakii awiroka-payi kitaitiri imakoryaan-

taitari pimatana-tyaarori Ikantakaantani pairani Moisés. ¿Paitama pikisaniintan-tanari naaka nisitako-takaajiri maaroni iwathaki aparoni atziri kitaitiri imakoryaan-taitari? ²⁴ Paamawintyaa owapyii-motami = kari pimishakowintanti. Tampatzika-siri pinkanta-wintan-tajyaa.”

¿Iriitakima Saipatzii-totaari yoka?

²⁵ Ari isampita-wakaanaka Aapatyaawini-satzi, ikanta-wakaa: “¿Kaarima yoka yamina-mina-taitziri iwaitiri? ²⁶ Jiirinta isaikaki, maaroni ikimaitakiri iñaawaitzi, tikatsi akirini. ¿Iyotatziiima pinkatharipayi iriitaki Saipatzii-totaari jiirinta? ²⁷ Iro kantacha, ayojiitziri yoka atziri tsika ipoñaaro. Irooma apaata aririka impokaki matzirori ipaita Saipatzii-totaari, tikatsi yotatsini tsika ipoñaaro.” ²⁸ Tima irojatzii isaikaki Jesús tesorintsi-pankoki iyomitaantzi, ari isinchinkatanaki, ikantanaki: “¡Arimá! ¡Piyotanama awiroka-payi tsika nopoñaaro! Iro kantacha, ti naaka nintasi-tachani nompoki, ityaankani nonatzii yawintaa-piro-taitari. Kaari piyotako-tajiitzi awirokaiti. ²⁹ Iro kantacha noyotziri naaka, tima aritaki nokarajiitzi, iriitaki ontyaanka-kinari.” ³⁰ Ari inintawi-tanaka yaakaan-tirimi, iro kantacha tikatsi akotasi-tirini, tima tikira omonkara-paititya. ³¹ Tima oshiki kimisanta-nakiriri Jesús, ikan-tajiitzi: “Aamaa iriitaki yoka Saipatzii-totaari, tima oshiki itasonka-wintantzi. ¿Pikinkisiryaaama anairo onkarati intasonka-wintantiri Saipatzii-totaari?”

Ityaantaki Nasitantaniri airikirini Jesús

³² Ikanta Nasitantaniri ikimakiri atziri-payi ikinkitha-waita-kotziri Jesús. Yaapatyaa-nakari ijiwari-payi Ompiratorintsi-taari, ityaantaki aamaako-winta-rori tesorintsi-panko airikai-tirini. ³³ Ikantzi Jesús: “Airo osamanitzi nosaiki-motanajimi, irootaintsi nompoyi isaikira ontyaanka-kinari. ³⁴ Oshiki pamina-mina-witajyaana, iro kantacha airo piñaajana, tima airo pitsipatana tsika nosaikapaji naaka.” ³⁵ Ari isampita-wakaa-jiita Judá-iti, ikantzi: “¿Tsikama ijamatsitika yoka airo añaantari? ¿Ijatatyiima pasiniki nampitsi yoiwaraa-yitaka ashininka-payi Judá-iti, iyomitaa-yitairi wirakochaiti? * ³⁶ ¿Paitama ikantako-tziri: ‘Pamina-mina-witajyaana, airotzimaita piñaajana, tima airo pitsipatana tsika nosaikapaji naaka?’ ”

Nijaa añaakaan-tatsiri

³⁷ Okanta owiraanta-paakarori kitaitiri yoimosirinkapiroi-tantyaari. Ari ikatziyanaka Jesús, iñawaitanaki

* 7:35 wirakochaiti = griegos

sintsiini, ikantanaki: “Tzimatsi-rika miriniinta-waita-tsiri, intsipa-siritajyaana naaka, irawaitaji. ³⁸ Tima isankinaitaki Sankinarintsi-pirori, ikantaitaki:

Inkarati kimisanta-jinani naaka, onkimiwai-tyaaro osiyaa-siri-tanta-jyaarimi nijaa añaakaan-tatsiri.”

³⁹ Iriitaki isiyakaa-wintzi Jesús inkarati kimisantairini inampi-siri-tanta-jyaari Tasorinkantsi. Tima tikira intyaantai-tiriita Tasorinkantsi, tikira iwajinoka-sitajyaaro Jesús iwaniinkaro.

Iporoka-jiitanaki atziri-payi

⁴⁰ Tzimatsi atziri-payi kimakirori ikantakiri Jesús, ikantajii-tanaki: “Omapiro-tatya yoka atziri Kamantan-tzinkari inatzii.” ⁴¹ Tzimatsi pasini kantanain-tsiri: “Saipatzii-totaari inatzii yoka.” Iro kantacha tzimatsi pasini kantatsiri: “Kaari, tima airo ipoñaaro Saipatzii-totaari Tapowiniki. ⁴² Tima isankinaitaki Sankinarintsi-pirori, ikantaitaki:

Icharini inatyii pinkatharini David Saipatzii-totaritatsini, impoñii-yaaro Tantapankoniki, inampiki pairani David.”

⁴³ Ari iporoka-jiitanaki atziri ikisa-wakaa-winta-nakari Jesús. ⁴⁴ Tzimatsi nintawi-tanain-chari yaakaan-tirimi, iro kantacha tikatsi akotasi-tirini.

Ti ñiiti siyaarini ñaawaitzi

⁴⁵ Ikanta ipiyapaaka aamaako-winta-rori tasorintsi-panko tsika isaiki Nasitantaniri aajatzi ijiwari Ompira-tasorintsi-taari, isampita-wajiri, ikantziri: “¿Paitama kaari paman-takari?” ⁴⁶ Ikantajiiitzi irirori: “¡Tira ñiiti kimityaarini ñaawaiti!” ⁴⁷ Ikantajiiitzi Nasitantaniri: “¿Yamatawi-tzitamama awiroka-payi? ⁴⁸ ¿Tzimatsima ajiwariti kimisanta-kiriri yoka atziri? ¿Tzimatsima nokaratziri Nasitantaniri kimisanta-kiriri? ⁴⁹ Apatzirora ikimisanta-matsi-tziri atziri-payi kaari yotakotironi Ikantakaan-taitani, tima mishataari iinayitaji.” ⁵⁰ Ikanta Nasitantaniri Nicodemo, pokaintsiri pairani tsitiniriki ñiiri Jesús, ikantanaki: ⁵¹ “Isankinaitaki pairani Ikantakaan-taitsiri, ikantaitzi, ti osinitaan-tsiti imishakowintaitiri aparoni atziri aiorrika akimiri aroka-payi, irootaki ayotantyaari opaita yantakiri.” ⁵² Ikantaitanaki: “¿Awirokama Tapowini-satzi? Piñaana-pirotiro Sankinarintsi, aritaki piñaakiro, tikatsi Kamantan-tzinkari poñaachani Tapowiniki.”

Kooya mayimpuro

⁵³ Ipoñaay ijayitaji aparo-payi iwankoki.

8

¹ Iro kantacha tonkaanaki Jesús otzisiki Yiinkai-toniki. ² Okanta okitaitita-manaji, ipiyaja tasorintsi-pankoki. Oshiki atziri piyotzi-winta-waari, saikapaji Jesús iyomitaa-pajiri atziri-payi. ³ Ikanta Yomitaan-tsinkari-payi itsipatakari Nasitantaniri-payi yamakiniri aparoni kooya imonthaaitakari omayimpitzi. Ikatziya-paakiro niyaankiniki ipiyojiita. ⁴ Ikantapaakiri Jesús: “Yomitaan-tatsirí, iroka kooya imonthaaitakari omayimpi-waitzi. ⁵ Ikantakaantaki pairani Moisés iwaiitiro mayimpi-tatsiri kooya. ¿Tsikatyaa pikantzika awiroka?” ⁶ Irootaki isampitan-tariri inintzi inkompita-kayi-tyaari Jesús, onantyaari inkanta-koitiriri. Iro kantacha oiyoontanaka Jesús isankina-waitantaro irako kipatsi. ⁷ Aikiro isampitai-tatziiri, ari ikatziyanaka yoiyoowitaka, ikantanakiri: “Tzimatsi-rika aparoni pikarajitaki kaari antironi kaari-pirori, iriitaki itakaan-tyaaroni ishimaan-tyaaro mapi iroka kooya.” ⁸ Aajatzi yoiyoontanaja, yapiita-najiro isankina-waitziro kipatsi. ⁹ Ikanta ikimajiitaki ikantakiri Jesús, aparo-payi ipiyayi-tanaka, tima ikinkithasiri-yitanakiro tsika ikantayita irirori. Iritaki itaita-nakaro ipiyanaka antari-kona-payi. Ikanta isaikanaki apitiroini Jesús aajatzi kooya, ¹⁰ katziyanaka yoiyoowitaka, ari isampitziro ikantziro: “Kooyá, ¿Tsikama ikinajii-takika? ¿Tikatsima jatakaironi imishakowintimi?” ¹¹ Akanakiri iroori okantziro: “Tikatsi Nowinkathariti.” Ikantzi Jesús: “Aajatzi naaka airo nomishakowintzimi. Pijatai, airo papiitziro pinkaaripirotajii.”

Ikitainka-takotziri Jesús osaawi-satzi-payi

¹² Ari yapiita-najiro Jesús iyomitairi atziri-payi, ikantziro: “Naaka kitainka-takotziriri osaawi-satziiti. Inkarati oshinta-jinani naaka, aritaki nonkitainka-takotajiri, airo ikinawaitaji otsitini-kitzi.” ¹³ Ari ikantzi Nasitantaniri: “Piwakowinta-siwaita pikinkitha-takota apaniroini, tikatsi apantyaaroni okaratzi pikinkitha-takowai-witaka.” ¹⁴ Ari yakanaki Jesús, ikantzi: “Kamiitha okaratzi nokamantantziri, okantawitaka nokinkitha-takowitaka apaniroini naaka. Timá noyotzi tsika nopoñaakaro, tsika anta nojataji. Iro kantacha ti piyojiitiro awirokaiti. ¹⁵ Pamitasijiitakaro pikimita-kotari atziri-payi imishakowintantzi. Irooma naaka tikatsi nomishakowinti. ¹⁶ Aririka nomishakowintanti naaka, omapiro-tatyaara okaratzi nokanta-yitziri, tima ti apaniroini nomishakowintanti, ari nokaratziri Asitanari ontyaanka-kinari naaka. ¹⁷ Iroka okantzi Ikantakaan-taitsiri ipaitakimiri awirokaiti:

Aririka osiya-wakaiyaa inkinkitha-takiri apiti kaman-takotantatsini, omapiro-tatyaa okaratzi ikinkitha-tziri.

¹⁸ Naaka kinkitha-takotaincha. Ari ikantakari Asitanari ontyaanka-kinari irijatzi kinkitha-takota-kinari. Apiti nokaratzi nokinkitha-takota.” ¹⁹ Ikantzi Nasitantaniri: “¿Tsikama isaikiri Asitamiri?” Ikantzi Jesús: “Ti piyojiitina awiroka, ari pikimitairiri Asitanari ti piyotiri. Arimi piyojiitina naaka, ari piyotakirimi Asitanari.” ²⁰ Ari ikamantan-takirori Jesús iroka-payi ñaantsi tasorintsi-pankoki tsika iwaita-piintziri kiriiki yasitakai-tariri Pawa. Iro kantacha tikatsi aakaantirini, tima tikira omonkara-paititya yaantai-tyaariri.

Tsika nojataji naaka, airo pariitaja anta awiroka

²¹ Ari yapiita-nakiro Jesús ikantzi: “Aririka nojataji oshiki pamina-mina-witajyaana, iro kantacha aritaki pinkama-koyitairo pikaaripiro-yitaki. Tsika-rika nojatajiro naaka, airo pariitajaja anta awiroka.” ²² Ari ikanta-wakaa-jiita Judá-iti: “¿Isiniwai-tatyaa yoka. Irootaki ikantantari airo ariita arokaiti tsika ijati irirori?” ²³ Ikantzi Jesús: “Osaawisatzi pinayitzi awiroka, irooma naaka jinoki-satzi nonatzii. Iro pinampi awirokaiti aka kipatsiki, irooma naaka non-ampitaro inkitiki. ²⁴ Irootaki nokantan-tamiri: ‘Aritaki pinkama-koyitairo piyaari-pironka. Airorika pikimisan-tana nokaman-takowitaka tsika nopaita naaka, irootaki pinkama-kotan-tajjaarori piyaari-pironka.’ ” ²⁵ Ikantzi Judá-iti: “¿Tsikama pipaitaka awiroka?” Ikantzi Jesús: “Aritaki nokaman-takimi. ²⁶ Tima tzimawi-tacha oshiki nonkantimiri, tzimatsi oshiki nomishakowinta-kimiri aajatzi. Tima okaratzi iñaawai-tziri ontyaanta-kinari iri-ipurori onatzii. Okaratzi nokaman-tayitzimiri osaawisatziiti, irootaki ikamantanari irirori.” ²⁷ Iro kantacha ti inkimathatiri ikinkitha-takowi-takari Asitairi. ²⁸ Irootaki ikantan-tanakari Jesús: “Aririka pipaika-kotakaan-takiri Itomi Atziri, aripaiti piyoti tsika nopaita. Tima ti naaka antasiwai-tyaaroni noninta-kaari. Apatziro noyomitaantziro okaratzi iyomitaanari Asitanari. ²⁹ Itzimi ontyaanka-kinari ari itsipa-siritana naaka. Ti yookina Asitanari, tima nanta-piintzi-niri okaratzi ookimotariri.” ³⁰ Ikanta ikamanta-koyitakiro Jesús iroka-payi, oshiki kimisantanakiriri.

Ookakaa-wintajimi Iriipirori

³¹ Ikantakiri Jesús maaroni Judá-iti ikaratzi kimisantanakiriri, ikantziri: “Aririka poisokiro-tanakyaaro noñaani, awirokataka iriipirori noyomitaani. ³² Aritaki piyotairo

iriipirori, irootaki iriipirori ookakaa-winta-jimini pisaikasiwai-tanta-jyaari.”³³ Akaajii-tanaki Judá-iti, ikantzi: “Icharini-payi Abraham nonayitatzi naaka. Tikatsi ompirawai-tyaanani. ¿Paitama pikantan-tanari awiroka: ‘Aritaki yookakaa-wintai-tajimi.’?”

³⁴ Ikantzi Jesús: “Ikaratzi antapiintzirori kaari-pirori, osiyawai-takaro ompiratatyaarimi. Omapiro.³⁵ Aparoni ompirataari kapichiini ishininka-taitari, iriima aparoni itomitaitari yasi iwiro ishininka-taitari.³⁶ Aririka yookakaa-wintajimi Itomitaitari, aritaki piyotaji omapiro yookakaa-wintajimi.³⁷ Noyoyitzimi awirokaiti icharini-yitari Abraham. Iro kantacha pininta-jiitaki piwiina, tima ti onimotimi nokanta-yitzimiri.³⁸ Irootaki nokamantan-tziri naaka okaratzi iñaakanari Asitanari. Irooma awirokaiti pantasitaro okaratzi pikimako-tziriri asitamiri.”

Iriitaki asitamiri kamaari

³⁹ Ari ikantajiitzi Judá-iti: “¡Iriitaki nowaisatzitini naaka Abraham!” Ikantzi Jesús: “Awirokami icharini-payi Abraham, aritaki pantakiromi okaratzi yantayi-takiri pairani irirori.⁴⁰ Iro kantacha, pininta-jiitaki awiroka piwiina nokaman-tawita-kamiro okaratzi iyotakaanari Pawa. ¡Tima ti ari inkantyya pairani Abraham!⁴¹ Irojatzi pantayitziro okaratzi yantziri asitamiri.” Ari ikantajiitzi Nasitanta-niri: “¡Tira naaka iirintsiti thainka-tasorintsi-taniri. Tima apatziro ikanta Asitanari, iriitaki Pawa!” *⁴² Ikantzi Jesús: “Iriitakimi Pawa asityaamini, aritaki pintakotakyaanami, tima nopoñaakaro naaka Pawaki, naakataki. Ti naaka pokasita-chani noninta-kaani-kiini, tima iriitaki Pawa ontyaanka-kinari.⁴³ ¿Paitama kaari pikimathantaro nokanta-yitzimiri? Tima ti pininta-jiiti pinkimisantiro noñaani.⁴⁴ Iriitaki asitakamiri Kamaari, panta-piintakiniri okaratzi inintziri. Yasi iwiro kamaari owakira itantana-karori, iwamaa-siri-tantzi. Irii thaiyawaari-payi inatzii, ti iñaawaitiro iroopirori. Aririka ininti yamatawi-tanti, iñaawai-tziro thaiyaantsi.⁴⁵ Irooma naaka, noñaawai-tziro iroopirori ñaantsi, tizimaita pinkimisantajiitina awirokaiti.⁴⁶ ¿Tzimatsi aka pikarajiitaki, kantinani: ‘Kaari-piro-siriri inatzii Jesús?’ Tima okaratzi noñaawaitziri, iroopirori onatzii. ¿Paitama kaari pikimisantantana?⁴⁷ Itzimi-rika yasitari Pawa, ikimisantziro iñaani. Irooma awirokaiti ti yasityaami Pawa, ti pinkimisanta-jiiti.”

Itzimitsitaka Saipatzii-totaari

* **8:41** thainka-tasorintsi-taniri = mayimpiriiti. Tima isiyakaa-winta-tziiri pairani Judá-iti, ti yoisokiro-tyaari Pawa, yantayi-tziro kaari-pirori.

48 Ikantajiitzi Judá-iti: "Omapiro nokantakimi Ositikii-toni-satzi pinatzii, tima kamaari pinatzii." 49 Ikantzi Jesús: "Ti nonkamaariti, nopinkatha-tziri naaka Asitanari. Irooma awirokaiti, ti pimpinkatha-jiiitina. 50 Ti naaka nintasi-tachani pimpinkathatina, tzimatsi pasini nintatsiri impinkatha-taitina, iriitaki mishakowintan-tatsini apaata. 51 Tzimatsi-rika kimisantaironi noñaani, airo ikamayitaji apaata. Omapiro." 52 Ikantajiitzi Judá-iti: "Ari noyojii-iti omapiro pikamaaritzi. Timu kamaki Abraham, ari ikimitakari Kamantan-tzinkari-payi, kamayitaki maaroni. Ipoña pikantzi awiroka: 'Tzimatsi-rika kimisantaironi noñaani, airo ikamayitaji.' 53 ¿Panairima awiroka nowai-satzitini Abraham? Kamaki irirori, ari ikimiyi-takari Kamantan-tzinkari. ¿Tzikama pipai-matsitaka awiroka?" 54 Ikantzi Jesús: "Naakami nintasi-tachani impinkatha-taitinami, tikatsi apantyaaroni. Iro kantacha tzimatsi pinkathatakaantanari, iriitaki Asitanari. Irijatzi pikinkitha-takota-piintziri awiroka, pikantzi: 'Iriitaki Nowawani.' 55 Titzimaita piyojiiitiri awirokaiti. Irooma naaka noñiiri. Aririka nonkantimi 'ti noñiiri,' thaiyawaari nonatzii, nosiyako-takami awirokaiti. Iro kantacha omapiro noñiiri naaka. Nokimisantziro iñaani. 56 Timu yoka Abraham, piwaisatzi-titari awiroka-payi, ikimo-siritaki pairani iñiuro nompoka-paititi. Imatzimai-takaro iñaakina, antaro ikimo-siritaki." 57 Ikantzi Judá-iti: "Tikira-mintha ontzimi onkarati 50 pisarintsiti. Ari pikantzi piñiiri Abraham." 58 Ikantzi Jesús: "Tikira-mintha intzimiita pairani Abraham, 'Naakataki.' Omapiro." 59 Ikanta yaayiwi-tanaka mapi Judá-iti inintzi ishimiirimi Jesús. Omananaka irirori, sitowanaki tasorintsi-pankoki.

9

Yisitako-takaajiri Jesús Kamaraakiri

1 Ikanta yawisanaki Jesús iñaapaakiri aparoni atziri kamaraaki-tatsiri, itzima-kori ikamaraakitzi. 2 Ikantzi iyomitaani-payi: "¡Yomitaanari! ¿Paitama ikamaraakii-tantari owakira itzimapaaki yoka atziri? ¿Irooma kantakaaro ikaaripirotzii iriri? ¿Irooma kantakaaro ikaaripirotzii irirori?" * 3 Ikantzi Jesús: "Ti iro kantakaan-tironi iyaari-pironka irirori, ti iro kantakaan-tironi iyaari-pironka iriri. Iro kantakaan-tzirori iñaakan-taitan-tyaarori isintsinka Pawa. 4 Timu ainiuro okitaititzi, oninta-piro-tatyaa nantiniri yanta-wairi ontyaanka-kinari. Irooma aririka onsitini-tanaki, tikatsi kantironi yantawaiti.

* 9:2 Yomitaanari = Rabí

⁵ Tima ainiro nosaiki naaka aka kipatsiki, naakataki kitainka-takotziri osaawi-satzi.” ⁶ Ikaratakiro ikinkitha-waitaki Jesús, ichoontanaki kipatsiki, yamirokaki kapichiini kipatsi, itziritakiri irokiki kamaraakiri. ⁷ Ikantziri: “Pijati pinkiwyaa owaanka-naariki ipaitai-tziri Tyaantaa-rini.” Ari ikinanaki kamaraakiri, ikiwapaaka. Ikanta ipiyapaaka, aminawai-tanaji kamiitha. ⁸ Ikanta ishininkapayi ikaratzi ñaapiintziriri ikampitantzi impasitai-tyaari, isampita-wakaa-jiitaka, ikantzi: “¿Kaarima yoka saika-piinta-tsiri ikampitantzi impasitai-tyaari?” ⁹ Tzimatsi kantatsiri: “Iriitaki.” Pasini kantatsi: “Kaari, iriiwai-witaka.” Ikantzi irirori: “Naakataki piñaa-piintzi.”

¹⁰ Ari isampitai-tanakiri, ikantai-tziri: “¿Tsikama pikan-taaka paminan-taari kamiitha?”

¹¹ Ikantzi irirori: “Jiirinta atziri paitachari Jesús, itziritan-takanaro kipatsi nokiki, ikanta-tamaitana: ‘Pijati owaanka-naariki ipaitai-tziri Tyaantaa-rini. Ari pinkiwyaaari.’ Ikanta nojatanaki, nokiwapaaka anta, ari okantanajiri naminanaji.” ¹² Ikantai-tziri: “¿Tsikama iroñaaka yoka atziri?” Ikantzi irirori: “Ti noyoti.”

Isampitziri Nasitantaniri-payi Kamaraaki-witachari

¹³ Ikanta yaitanakiri kamaraaki-witachari isaiki Nasitantaniri-payi. ¹⁴ Tima irootaki kitaitiri imakoryaan-taitari, ikantanta-karori Jesús itziritan-takariri irooki kipatsi, iro yokichaa-tantaari kamiitha.

¹⁵ Ari yapiitakiri Nasitantaniri-payi isampitziri tsika okanta yokichaa-tantaari kamiitha. Ikantanaki irirori: “Itziritan-takanaro nokiki kapichiini kipatsi, ari nojatanaki naaka nokiwaakita. Ari nokichaa-tanaji kamiitha.” ¹⁶ Ari ikantzi pasini Nasitantaniri: “Yoka atziri antakirori kaari irasi Pawa, tima ti imairintyaaro kitaitiri imakoryaan-taitari.” Tzimatsi pasini kantatsiri: “¿Iriimi kaari-pirosiriri, airo yantziromi añaakiri?” Tima onasiyitaka ikantajii-takiri Nasitantaniripayi, ti yaapatyaa-wakaiyaa. ¹⁷ Ari yapiitakiri isampitziri kamaraaki-witachari, ikantziri: “¿Paita pikinkithasiritari awiroka, paitama okichaa-takaa-jimiri kamiitha?” Ikantzi irirori: “Kamantan-tzinkari inatzii.”

¹⁸ Iro kantacha, ti inkimisanta-jiiti Judá-iti iriitaki kamaraaki-witachari yoka, iriitaki yokichaa-takai-tajiri kamiitha. Irootaki ikaiman-takariri iriri yokichaa-takai-tajiri. ¹⁹ Isampita-wakiri, ikantziri: “¿Iriima pitomi yoka? Pinkamantina, ¿irooma itzima-kori ikamaraak-itzi? ¿Tsikama okanta yokichaa-tantaari kamiitha?”

²⁰ Ikantanaki iriri: "Apatziro noyotzi iriitaki notomi, itzimakori ikamaraakitzi. ²¹ Iro kantacha, tira noyoti tsika okanta yokichaa-tantaari kamiitha, ti noyoti aajatzi ninka okichaa-takaa-jiriri. Pisampitiri irirori, aritaki antaritaki irirori, iriitaki kamantimini." ²² Iro ikantantari asitariri tima itharowan-tatyaari Judá-iti, ikantajiitaki irirori: "Itzimirika kantain-tsini Saipatzii-totaari inatzii yoka Jesús, airo nosinitairi inkyaaji apatota-piinta-jiita." ²³ Irootaki ikantantari iriri: "Pisampitiri notomi, antaritaki irirori."

²⁴ Ari yapiitakiro Judá-iti ikaimajiri kamaraaki-witachari, ikantziri: "Pimpinkathatiri Pawa, pinkamantina kamiitha, airo pipinkatha-waitziri yoka atziri kaari-piro-siriri inatzii." ²⁵ Ikantzi irirori: "Ti noyoti naaka kaari-piro-siri-rika inatzii. Apatziro noyotzi kamaraakiri nonawita, yokichaa-takaajana kamiitha." ²⁶ Yapiitziri isampitziri, ikantziri: "¿Tsika ikantakimika? ¿Paita yantakiri yokichaa-takaan-taamiri?" ²⁷ Ikantzi kamaraaki-witachari: "Aritaki nokantakimi, ti pinkimisantina. ¿Paitama pinintantari napiitimiro? ¿Pininta-tziima pinkimisanta-jiitiri awiroka?" ²⁸ Ari ikawiya-waitai-tanakiri kamaraaki-witachari, ikantai-tanakiri: "Pawintyaari awiroka yoka atziri, irooma naakaiti nawintyaaro Ikantakaantani awaisatzitini Moisés. ²⁹ Tima noyojiitzi naaka ikinkitha-waita-kaakiri Pawa pairani Moisés. Iriima yoka atziri, tikatsi yotirini tsika ikinapaaki."

³⁰ Ari yakanaki kamaraaki-witachari, ikantzi: "¡Arimá! Ti piyotiri awirokaiti tsika ikinapaaki. Irooma naaka yokichaa-takaajana kamiitha. ³¹ Tima ayojiitzi maaroni ti inkimiri Pawa antzirori kaari-pirori. Apatziro ikimiro yamanani pinkatha-tziriri, ikaratzi antanajirori inintziri. ³² Tikatsi ankimakoti tzimatsi okichaa-takaa-jiriri tzimakotzirori ikamaraakitzi. ³³ Airomi ipoñaakaro yoka atziri Pawakinta, airo imatziromi yantakiri." ³⁴ Ikantai-tanakiri kamaraaki-witachari: "Kaari-pirori pikanta pitzima-paaki awiroka. ¿Impoña pinintzi piyomitaa-yitajina naaka?" Imisitowai-takiri.

Kamaraaki-siriri

³⁵ Aritaki kimaki Jesús imisitowai-takiri kamaraaki-witachari. Ikanta iñaajiri ikinapaji, isampitakiri, ikantziri: "¿Pawintaarima awiroka Itomi Atziri?" ³⁶ Ikantzi irirori: "¡Pinkatharí! Pookotinari tsika itzimi, nonintzi nawintyaari naaka." ³⁷ Ikantzi Jesús: "Aritaki piñaakiri, iritaki kinkitha-waita-kaakimiri." ³⁸ Ari ityirowanaka yoka atziri impinkatha-tanakiri Jesús, ikantziri: "Nawintaami Pinkatharí." ³⁹ Ikantzi Jesús: "Irootaki nopokan-takari

naaka naminayi-tajiri osaawikisatzi, irootaki yokichaa-tanta-jyaari kamaraaki-witachari. Iriima ikaratzi okichaa-witachari, kamaraaki inkantajyaa.”⁴⁰ Ikanta ikimaki Nasitantaniri ikaratzi tsipatakari Jesús, ikantakiri: “¿Pikantatziima naaka-payi kamaraakiri?”⁴¹ Ari ikantzi Jesús: “Omapiromi pinkimi-tyaari mawityaakiri awirokaiti, tikatsi mishawinti-mironi piyaari-piro-siritani. Irooma pikantajjiitzi ti pimawityaakiti, aritaki imishakowintan-taita-kimiro pipiyatha-takana.”

10

Isiyakaa-wintai-tziro piratantotsi

¹ Ipoñaa ikantzi Jesús: “Tzimatsi-rika kaari kyaatsini ikyaa-piintai-tzira piratantotsiki, inkyaaasi-takyaa-rika onampina-tantoki, kosintzi inatzii, kaari-pirori inatzii. Omapiro. *² Iriima ikaratzi kyaatsiri tsika ikyaa-piintaitzi, iriitaki aamaako-winta-piintariri ipiraitari. ³ Tima iriitaki asitaryaa-kotziriri ipiraitari aamaako-winta-rori asitakorontsi. Inkaima-pajiri aamaako-wintariri tsika ipaiyitziri ipiraitari, aritaki iyowaanti-tawajiri irirori. Iriitaki misitowa-pajirini ipiraitari. ⁴ Aririka imisitowakiri maaroni intakiroki, iriitaki jiwatirini aamaako-wintariri, iyaatzimaityaari ipiraitari, tima iyowaantitziri iriitaki aamaako-wintariri. ⁵ Iro kantacha tira iyaatiri kaari iñaapiintzi, oshiki isiya-pithatari, tima ti iyowaantitiri.”⁶ Ari ikantakiri Jesús isiyakaa-wintziniri, iro kantacha ti inkimatha-jiitiri yokaiti opaita ikantako-tziri.

Ikimitari Jesús kamiithari aamaako-wintan-tatsiri

⁷ Ari yapiita-nakiro Jesús ikantziri: “Naakataki osiyarori asitakoro piratantotsi. Omapiro. ⁸ Tima inkarati itakarori ipokaki tikira-mintha nompoki naaka, isiyasitakari kosintzi, kaari-pirori inayitzi yokaiti. Iro kantacha tira inkimisantantajiitiri ipiraitari. ⁹ Naakataki osiyarori asitakorontsi. Tzimatsi-rika kyaajatsini nokim-itakaro naaka asitakoro, aritaki yawisako-siritaji. Tima inkimita-kotajyaari ipiraitari ipiya-piyata ikyaa-piintzi aajatzi isitowa-piintzi. Ti onkowityaa-waityaa iwariti. ¹⁰ Iriima kosintzi apatziro ipoki inkositi, iwanti, yapirotanti. Irooma naaka nopokaki nañaakaa-siri-tziitantaji.

¹¹ Naakataki osiyariri kamiithari aamaako-wintariri ipiraitari. Tima inkarati kamiithari aamaako-wintariri ipiraitari, isiniwintari ipira. ¹² Iro kantacha ikaratzi ipinaitziri yaamaako-wintari asinintsi ipiraitari, aririka

* **10:1** piratantotsi, ipiraitari, ipira, nopira = oisha = oveja

iñaawakiri owamintha-tariri ipiraitari, isiya-pithatari ipiraitari, ari iwaityaari ipiraitari yookanakiri aamaakowintariri, oiwarayi-tanaka pasini ipiraitari. ¹³ Irootaki isiyantari aamaakowintariri ipiraitari, tima apatziro intzi impinaitiri. Tira inkowa-pirotiri ipiraitari yaamaakowintyaari. ¹⁴ Naakataki osiyariri kamiithari aamaakowintariri ipiraitari. Noyoyitziri naaka nopira-payi. Iyotana irirori. ¹⁵ Okimita iyopirotana naaka Asitanari, ari nokimi-tzitari naaka noyopiro-tziri irirori. Nosiniwintari naaka nopira-payi. ¹⁶ Tzimatsi pasini nopira kaari saikatsini aka. Ontzimatyii namayitajiri irirori aka. Aritaki inkimisanta-yitajina irirori. Tima aparoni inkantajyaa impiyotajyaa. Aparoni inkantajyaa aamaakowintajyaa. ¹⁷ Tima nosinitakiro naaka naña-ntari napiitan-tajyaarori nañaaji. Irootaki itakotan-tanari Asitanari. ¹⁸ Tikatsi sintsitinani, naakataki sinitasi-taincha. Oztimotana nosintsinka nosinitan-takari, irootaki napiitan-taorori nañaaji. Iro ikantakinari Asitanari nantiro.”

¹⁹ Ikanta ikimajiitaki Judá-iti okaratzi ikantakiri Jesús, tsiparyaa-wakajiitanaka ikarawi-jiitara. ²⁰ Tzimatsi oshiki kantanain-tsiri: “¿Paitama pikimisantantariri? Ikamaaritatzii, irootaki isinkiwintantari.” ²¹ Tzimatsi pasini, kantatsiri: “Inkamaari-tatyimi yoka airo iñaawai-tziromi iroka ñaantsi. ¿Kantatsima kamaari yisitako-takairi mawityaaki-witachari?”

Ikisaniinta-nakiri Judá-iti yoka Jesús

²² Aritaki kyaarontsi-tapaji. Ari yoimosirinkai-tzirori tasorintsi-panko anta Aapatyaawiniki. ²³ Ari isaikitakari irirori Jesús tasorintsi-pankoki, yaniiwaitzi awisa-tapi-sitzi tasorintsi-panko ipaitai-tziro “Salomón-tapi-si.” ²⁴ Ari ipiyotzi-winta-paakari Judá-iti, ikantapaakiri: “¿Tsikapaitima pinkaratiro piña-sirin-kayitakina? Awiroka-rika Saipatzii-totaari, intsityaa piiñaarontinaro.” ²⁵ Yakanaki Jesús ikantzi: “Aritaki nokaman-tawitakami awirokaiti, ti pinkimisantina. Okaratzi antakaa-yitakinari itasorinka Asitanari, añaakanta-piro-waitakiro kamiitha. ²⁶ Iro kantacha ti pinkimisanta-jiiti awirokaiti, ti pinkimi-takaantyyaa awirokami nopira. ²⁷ Inkarati siyanajyaarini iyowaantitana nopira, noyotzitari naaka. Iyaayitana irirori-payi. ²⁸ Naakataki añaakaa-yitairini. Airo ipyaawaita, tikatsi aapitha-tinarini. ²⁹ Ikaratzi ipakinari Asitanari, tikatsira aapitha-tajinarini, iriitaki matairori yiriipirotzi, iriitaki anaako-piro-tanta-tsini. ³⁰ Itsipa-siritana Asitanari, kimiwaitaka aparonimi nonkantyyaa.”

³¹ Ari yapiiwi-takaro Judá-iti yaawitanaja mapi inintzi ishimüirimi, ³² ikantanaki Jesús: “Tima oshiki kamiithari piñaako-takinari awirokaiti antakaa-kinari itasorinka Asitanari. ¿Tsikama otzimika pishimyaa-wintinari?” ³³ Ikantajüitzi Judá-iti: “Ti iro nonintantyaari noshimyaa-wintimiro kamiithari okaratzi pantayitakiri, iro noshimyaa-wintimi pithainka-tasorintsi-takiri Pawa. Tikatsi pimpaita-matsityaa awiroka, atziri pinatzii, iro kantacha pikimita-kaanta-waitaka Pawami pinatyii.”

³⁴ Ikantzi Jesús: “Iroka osankina-takota Ikantakaan-taitsiri, Naaka kantatsi: ‘Pawaiti pinajüitzi awirokaiti.’”

³⁵ Ari ayojüitziro Sankinarintsi-pirori, airo okanta antainkañaanitiro. Iriita-jaantaki Pawa paitakiri atziri-payi ‘Pawaiti’ ikaratzi iyotakaa-yitakiri iñaani. ³⁶ ¿Paitama pikantan-tanari awiroka-payi nothainka-tasorintsitaki nokantaki naaka Itomi Pawa? Naakataiki iyoyaaki, ityaantakina nompoki kipatsiki. ³⁷ Aiorika nantayi-tziro naaka okaratzi yantziri Asitanari, airo pikimisanta-jüitzi.

³⁸ Iro kantacha piñaakina nantayi-tziro, onkanta-wityaa airo pikimisantana naaka, iro pinkimisanti okaratzi notasonka-wintan-tayitaki, irootaki piyopiro-tanta-jyaari nowichaajari naaka Asitanari, iwichaajana aajatzi irirori.”

³⁹ Ari yapiiwi-tanaaro Judá-iti inintzi yaakaan-tirimi, iro kantacha Jesús isiya-pitha-tanakari.

⁴⁰ Piyanaka Jesús katonkonta Pariñaaki. Ari isaikapaji tsika ikiwaatantaki pairani Juan. ⁴¹ Oshiki atziri jatasitakiriri iñiiri Jesús. Ikantajüitzi: “Okantawitaka ti intasonka-wintan-tawityaa irirori Juan, iro kantacha okaratzi ikinkitha-takota-kiriri yoka atziri, iriipirori onatzii.” ⁴² Tima oshiki kimisanta-kiriri Jesús anta.

11

Ikamantakari Lázaro

¹ Tzimatsi aparoni mantsiyari paitachari Lázaro, iriitaki nampitarori Asinonkaa-pankoniki, itsipataro iritsiro, María aajatzi Marta. ² (Iroka María iritsiro Lázaro, irootaki saitanta-kariri kasankaari iitziki Awinkathariti, oshitan-tanaari oisi.) ³ Okanta iritsiro-payi Lázaro, okaimakaan-takiri Jesús, okantziri: “Pinkatharí, imantsiya-tatzii pitsipawinthatani.” ⁴ Ikanta ikimawaki Jesús, ikantanaki irirori: “Iroka mantsiyarintsi ti owamaanti, ari iñiitirori itasorinka Pawa, aajatzi irasi Itomi.”

⁵ Tima itako-pirotani onatzii Jesús iroka Marta, María, aajatzi Lázaro. ⁶ Ikimawitaka ikamantai-tziri imantsiyatatzii Lázaro, aikiro isaikana-kitzii okaratzi apiti kitaitiri

anta. ⁷ Ipoñaa ikantanajiri iyomitaani-payi: “Thami ampiyajji iipatsitiki Judá-iti.” ⁸ Ikantajiitzi iyomitaani: “¡Yomitaanarí! Owakira inintzi ishimimi Judá-iti anta, aikiro pinintatzii pimpiyanaji anta.” * ⁹ Ikantzi Jesús: “¿Tima osamani okanta aparoni kitaitiri? Ikaratzi aniitatsiri kitaipaiti, ti yantziwa-waityaa, tima tzimatsi kitainkari aka kipatsiki. † ¹⁰ Iriima aniitatsiri tsitini-paiti, yantziwa-waita, tima tikatsi kitainkari.” ¹¹ Aikiro ikantana-kitzii Jesús: “Makoryaaki atsipa-winthatani Lázaro, iro kantacha ontzimatyii nojati nopiriintajiri.” ‡ ¹² Ari ikantajiitzi iyomitaani: “Pinkatharí! Kimitaka iro yisitakotaji, tima imakoryaatzii.” ¹³ ikantawi-tatyaa Jesús kamaki Lázaro, iro kantacha ikinkithasiri-jiita iyomitaani iñaawinta-tziuro makoryaantsi. ¹⁴ Ari yoiñaaronta-nakiro Jesús, ikantzi: “Kamaki Lázaro. ¹⁵ Oshiki nonkimo-siritaki ti nosaiki anta, irootaki pinkimisanta-piro-tantyaari awiroka. Iro kantacha ontzimatyii ajati aminiri.” ¹⁶ Ikanta Tomás ipaitai-tziri “Tsipari”, iñaanatziri pasini iyomitaani-payi Jesús, ikantziri: “Thami ayaatanakiri, añaamatsiti airorika iwamaitajai aroka.” §

Iriitaki Jesús opiriintan-tatsiri, añaakaan-tantatsiri

¹⁷ Ikanta yariita-paaka Jesús, ikimapaaki tzimaki okaratzi 4 kitaitiri ikitaitan-takariri Lázaro. ¹⁸ Ti intaina-piro owiro Asinonkaa-pankoni nampitsi Aapatyaawini. * ¹⁹ Tima oshiki Judá-iti pokayitain-tsiri yoimosirinkaro Marta aajatzi María ikamakira oyaariri. ²⁰ Okimaki Marta ariitapaaka Jesús, jatanaki omonthaa-wakari. Irooma María irojatzi osaikaki pankotsiki. ²¹ Okantawakiri Jesús iroka Marta: “¡Pinkatharí! Arimi pisaikimi awiroka aka, airomi ikami aarini. ²² Iro kantacha noyotzi naaka onkarati pinkampi-tiriri awiroka Pawa, aritaki imatakimiro.” ²³ Ikantziro Jesús: “Aritaki impiriintaji piyaariri.” ²⁴ Okantzi Marta: “Noyotzi naaka aritaki impiriintaji apaata owiraantyaaroni kitaitiri impiriintarika ikaratzi kamayitain-tsiri.” ²⁵ Ikantzi Jesús: “Naakataki opiriintan-tatsiri, naakataki añaakaan-tatsiri. Ikaratzi kimisanta-jinani naaka, onkanta-wityaa inkami, aritaki yañaaji. ²⁶ Tima inkarati añaayita-tsiri iroñaaka, ikaratzi kimisantaanari naaka, aritaki yañaaji inkamawi-tajyaa-rika. ¿Pikimisantziroma iroka?” ²⁷ Okantzi Marta: “Nokimisantzimi Pinkatharí, tima awiroka Saipatzii-totaari, Itomi Pawa, pokaintsiri aka kipatsiki.”

* **11:8** Yomitaanarí = Rabí † **11:9** aparoni kitaitiri = 12 hora ‡ **11:11** makoryaantsi = maantsi § **11:16** Tsipari = Dídimos * **11:18** ti intaina-piro = 3 kilómetro = 15 estadio

Iiraapaaka Jesús tsika ikitaitakiri Lázaro

²⁸ Ari okaratzí okinkithawaitakaayiri Marta, jatanaki okaimiro María, irinto, okamanta-thata-paakiro, okantziro: "Ariitapaaka yomitaan-taniri, ikaimimi." ²⁹ Okanta okimawaki iroori, sintziini okatziyanaka, osiyasi-tanakari oñaawakiri Jesús. ³⁰ Tikiraata yariityaa Jesús nampitsiki, irojatzi isaikaki tsika omonthaa-wakari Marta. ³¹ Ikanta Judá-iti ikaratzí tsipata-karori owankoki María yoimosirinkiro, tima iñaawakiro sintziini okatziyanaka ojatanaki, iyaataa-jiita-nakiro isiyakaantzi iraa-wai-tatyiyaa kitataariki. ³² Okanta ariitapaaka María isaikaki Jesús, otyirowa-sitapaakari okantapaakiri: "¡Pinkatharí! Arimi pisaiki awiroka aka, airomi ikami aarini." ³³ Ikanta iñaakiro Jesús irayimo-tapaakari María, ari ikantzi-tapaakari Judá-iti ikaratzí oyaatapaa-kirori, othonkasiryaa-nakiri irirori, antaro okatsitzimo-siri-tanakari. ³⁴ Ari isampita-nakiro, ikantziro: "¿Tsikama anta pikitatarika?" Ari ikantai-tanakiri: "Pimpoki Pinkatharí, piñiiri." ³⁵ Ari Iiraapaakari irirori Jesús. ³⁶ Ari ikantajii-tanaki Judá-iti: "¡Piñiiri, oshiki itakotakari irirori!" ³⁷ Tzimatsi pasini Judá-iti kantanain-tsiri: "Iriiwitaka yoka aminakairiri mawityaakiri, ¿paitama kaari yaminanta tsika inkinakairo airo ikamanta Lázaro?"

Yañaantaari Lázaro

³⁸ Ari yapiita-nakiro Jesús okatsitzimo-siri-tanakiri, ijatasi-tanakiri tsika ikitaitakiri. Tima omoro-naki onatzii, antaro mapi ishipita-koitan-takariri. ³⁹ Ikantzi Jesús: "Pisirinkiro mapi." Ari okantzi Marta, iritsiro kamaintsiri: "¡Pinkatharí! Kimitaka aritaki sankaaiki, tima tzimaki okaratzí 4 kitaitiri ikamantakari." ⁴⁰ Ikantzi Jesús: "¿Tima nonkantimi aririka pinkimisantina aritaki piñaakiro itasorinka Pawa?" ⁴¹ Tima isirinkai-takiro mapi. Ari yaminanaki Jesús inkitiki, ikantanaki: "Asitanarí, nopaasoonki-tzimi awiroka, tima pikimakina. ⁴² Noyotzi ari pikanta-piintatyaa pikimana. Irootaki nokantan-tamiri inkiman-tyaari atziri-payi ikaratzí piyotain-chari aka, irootaki inkimisantan-tyaari awiroka ontyaanka-kinari." ⁴³ Ikanta iñaawai-takiro iroka ñaantsi, ikaimanaki sintsiini ikantzi: "¡Lázaro! ¡Pisitowaji!" ⁴⁴ Tima sitowapaji kamawitain-chari yoosatakaró manthakintsi irakoki aajatzi iitziki, irojatzi ipona-poro-takaro yankowi-tantai-tawakariri. Ikantzi Jesús: "Pankowi-ryaakotiri, ijataita."

Ikamanta-wakaita iwa-kaantaitiri Jesús
(Mt. 26.1-5; Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2)

⁴⁵ Irootaki ikimisantan-tanakari oshiki Judá-iti ikaratzi jataintsiri itzipataro María, ikaratzi ñaakirori yantakiri Jesús. ⁴⁶ Iro kantacha tzimatsi pasini Judá-iti jatasita-kiriri Nasitantaniri-payi. Ikamanta-paakiri okaratzi yantakiri Jesús. ⁴⁷ Irootaki yapatotan-tanakari Nasitantaniri-payi, aajatzi ijiwari Impira-tasorintsi-taari, tima iyosiitaa ipiyojiitaka iriipiroriiti, ikanta-wakaa-jiita: “¿Tsikama ankantyaaka? Oshiki inñitakiri itasonka-wintantaki yoka atziri. ⁴⁸ Aririka añaasi-mintha-tasityaari, aritaki inthonkakyaa inkimisantaitiri maaroni. Ari impokaki ijiwariti-payi wirakocha, imporoka-paakiro tasorintsi-panko, yapirotakai maaroni arokaiti.” ⁴⁹ Tima iriiwitaka pairani ijiwari-piroti Impira-tasorintsi-taari paitachari Caifás, ikantanaki irirori: “Kimitaka ti piyojiiti awiroka. ⁵⁰ Ti pinkinkithasiri-jiityaa irootaki kamiitha-tatsini inkama-winta-tajai aparoni atziri, airo yapiroi-tantai anampiki.”

⁵¹ Ikanta Caifás Impira-tasorintsi-pirori, iñaawai-takaakiri Pawa. Okantawitaka ti iyoti, iriitaki Jesús ikinkitha-takotaki inkamawintiri ishininka-payi. ⁵² Ti apatziro inkamawintairi Judá-iti, irootaki yapatotan-tajyaari maaroni itomiiti Pawa ikaratzi saikayi-taintsiri tsika-rika-payi aka kipatsiki. ⁵³ Aripaiti inintajiitaki ijiwariti Judá-iti iwa-kaantiri Jesús.

⁵⁴ Irootaki kaari inintan-tanaja Jesús intzipatanajyaari Judá-iti. Sitowanaki tsika inampiwitakaro, jataki otzisi-masiki osaiki nampitsi paitachari Efraín. Ari isaikakaa-pajiri anta itsipayi-takari iyomitaani-payi.

⁵⁵ Irootaintsi yoimosirinka-paiti-tairo Judá-iti Anankoryaantsi, oshiki atziri jatatsiri Aapatyaawiniki iwitsika-siriyityaa. ⁵⁶ Oshiki yamina-mina-witai-takari Jesús, isampitawakaa-jiita tasorintsi-pankoki, ikantzi: “¿Tsikama pikantajiitzi awiroka? ¿Arima impokaki irirori yoimosirinkajiita?”

⁵⁷ Ikanta Nasitantaniri-payi aajatzi ijiwari Impira-tasorintsi-taari-payi, ikantan-tayitaki: “Tzimatsi-rika yotaintsini tsika isaiki Jesús, inkamanti, naakaan-tiriita.”

12

Isaitan-taitari Jesús kasankaari

(Mt. 26.6-13; Mr. 14.3-9)

¹ Tima oyotapaa-kityaa 6 kitaitiri yoimosirinkantaityaarori Anankoryaantsi, jataki Jesús Asinonkaapankoniki, inampiki Lázaro yañaakaajiri. ² Okanta otsitiniityaanaki ari ikaimai-takiri Jesús yakyootiri itsipa-winthari-payi. Irootaki oyiitan-tatsiri Marta. Ari

isaikitakari aajatzi Lázaro itsipatakari Jesús iwajiita.
³ Amakota-paaki María kasankaari. Oshiki owinaro iroka. Osaitan-takari iitziki Jesús. Oshitanta-tzimaitari oisi. Kasankainka okantanaka maaroni pankotsiki. *
⁴ Ikanta Judas Nampitsi-wiri, iyomitaani Jesús pithokasityaarini apaata, ikantanaki irirori: ⁵ “¿Paitama kaari ipimantai-tantaro iroka kasankaari? Ari aakimi oshiki kiriiki, iriitaki ampasityaaririmi asinonkai-nkari-payi.” †
⁶ Tira iro inkantan-tyaari Judas itakota-tyaari asinonkainkari-payi, kosintzi inatzii. Iriitaki owiiriri kiriiki, iro kantacha ikosita-piintziri kapichiini. ⁷ Ikantzi Jesús: “Piñaasi-tyaaro, irootaki okasiya-kaawintakinari aririka inkitai-takina apaata. ⁸ Iriima asinonkain-kariiti irasi iwiro isaikimotimi, irooma naaka kapichi-tapaaki nosaikimotanajimi.

Ikamanta-wakaita iwaitiri Lázaro

⁹ Tima oshiki Judá-iti yotaintsiri ari isaiki Jesús anta Asinonkaa-pankoniki. Ijajiitanaki anta. Ti apatziro yaminiri Jesús aajatzi Lázaro, yañaakaajiri Jesús. ¹⁰ Iro kantacha ikamanta-wakaa-jiitaka ijiwari Impira-tasorintsi-taari inwiiri Lázaro. ¹¹ Iriitaki Lázaro kantakaan-takirori kaari yaripiro-tanta-naari Judá-iti ikaratzi kimisanta-najiriri Jesús.

Ariitaja Jesús Aapatyaawiniki

(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40)

¹² Okanta okitaitita-manaji, oshiki atziri jataintsiri Aapatyaawiniki yoimosirinkiro Anankoryaantsi. Ari ikimajiiitaki ikantaitzi: “Ariitapaaka Jesús Aapatyaawiniki.”

¹³ Ichikajii-tanaki osiyarori kompirosi. Jaitijii-tanaki imonthaa-wakyaari, ikaimajiiitzi ikantzi:

¡Korakitataiki awinkathariti!

¡Tasonka-wintaari ikantaja, tima Pinkathari inatzii otyaanka-kiriri!

¡Iriitaki Awinkatharipirotajaari arokaiti Israel-iiti! ‡

¹⁴ Ari iñaapaaki Jesús kiripiri ikyaakoitari, ikyaakotanakari, tima iriitaki ikinkitha-takoi-tzitakari pairani Sankinarintsiki, ikantaitaki: §

¹⁵ Kisakowintoni-sató, airo pitharowa-jiitzi,

Pokataiki Piwinkathariti,

Ikyaaako-takari kiripiri ikyaakoitari.

* **12:3** kasankaari = nardo; owinaroni = aparoni libra = 300 gramo † **12:5** oshiki kiriiki = 300 denario. Iriitaki ipinaitziriri antawai-tatsiri aparoni osarintsi. ‡ **12:13** Korakitaintsi awinkathariti = Hosana; Wairontsi § **12:14** ikyaakoitari = asnillo, asna

16 Tira inkimatha-wityaaro iyomitani-payi Jesús owakira ikimawakiro. Iro kantacha iwajinoka-sitan-taarori Jesús iwaniinkaro, aripaiti ikinkithasiri-jiitanaka, iriiwitaka Jesús isankina-takoitzi. 17 Tima oshiki ikinkitha-takoyi-tanajiro okaratzi iñaakiri atziri-payi itsipatakari pairani Jesús yañaakaan-taariri Lázaro. 18 Irootaki ijatanta-yitanakari atziri-payi imonthaa-wakari Jesús, tima ikimako-takiri yañaakairi kamawita-chari. 19 Iriima Nasitantaniri-payi ikanta-wakaa-jiitanaka irirori: “Piñaakiro, kimitaka airo imatziri itsinampairi. Paminiri, irootaintsi ijatasitiri maa-roni.”

Ñaawaitzirori Iñaani Wirakocha Yamina-mina-tziri Jesús

20 Tzimatsi wirakocha-payi ikonowakari ikaratzi jataintsiri yoimosirinka-jiita. 21 Ikanta wirakocha-payi itsitoka-paakari Felipe, poñaachari Simapankoniki nampitsi saikatsiri Tapowiniki. Ikantapaakiri: “¡Pinkathari! Nonintzi noñiiri Jesús.” 22 Jatanaki irirori Felipe, ikamanta-paakiri Andrés. Apitiroiti ijatanaki, ikamantakiri Jesús. 23 Ari ikantzi Jesús: “Monkara-tapaaka iwajinoka-sitan-tajyaarori iwaniinkaro Itomi Atziri. 24 Tima aparoni okithoki kaari sampiiki-tatsini aririka impanki-taitiro, asi owiro onkara-matsiti aparoni okithoki. Irooma aririka osampiikita-painti impanki-taitiro, aritaki iñiitajiro onkithoki-pirotaji. Omapiro. * 25 Tzimatsi-rika itakota-siwai-tachari yantayi-tziro ayimaniinta-siyitari, aritaki impyaasi-tajyaa. Iriima ikaratzi manintaironi ayimantan-tziri yantasi-waithaari aka kipatsiki, ikamawinta-naatyiiro yañaani-tanta-jyaari. 26 Tzimatsi-rika nintatsini nonkimitakaantiri nompiratani, inkimita-kotyaanaro naaka. Tsika-rika nosaikaji naaka, aritaki isaikita-jyaari irirori nompiratani. Tzimatsi-rika nokimita-kaari nompiratani naaka, iriitaki Asitanari kantakai-yaaroni impinka-thaitantyaariri apaata.”

Ikamantakota Jesús iwamaitiri

27 “¡Antaroiti okantzimo-siri-takana iroñaaka! ¿Tsikama nonkantika? ¿Nonkantima: ‘Asitanarí, piwatsinaryaako-siri-tajina?’ ¡Irootaki nopokan-takari, nomonkara-tajiro! 28 Asitanarí, piñaakantiro pitasorinka.” Ikimaitatzii ñaawaita-naintsiri inkitiki, ikantaitzi: “Noñaakan-takiro, iroñaaka napiitiro.” 29 Ikimaki atziri-payi piyotain-chari, ikantajii-tanaki: “Ookatha-rontsi onatzii.” Iro kantacha ikantzi pasini-payi: “Aparoni Maninkari ñaanata-kiriri.” †

* 12:24 okithoki = trigo † 12:29 Wairontsi

³⁰ Ikantanaki Jesús: “Ti apatziro naaka iñaanati, awirokayai iñaawaiwintaki. ³¹ Irootaintsi iñiitiri iwasankitaantaiti aka kipatsiki, yiitsinampai-tairi pinkathari-wintziriri osaawi-satziiti. ³² Iro kantacha aririka iwatzika-koitakina aka kipatsiki, aritaki nonkaima-siri-tajiri maaroni.”

³³ Ari iñaarontzirori Jesús tsika onkantayaa aririka iwa-maitakiri. ³⁴ Ari yakajii-tanaki atziri-payi, ikantzi: “Ay-ojiitziro ikantai-tziri Ikantakaan-taitsiri: ‘Añaanita-tsiri inatzii Saipatzii-totaari.’ ¿Paitama pikantantari awiroka ontzimatyii iwatzika-koitairi Itomi Atziri? ¿Paitama Itomi Atziri?” ³⁵ Ikantzi Jesús: “Ainiro isaikimo-tanajimi ikantai-tziri ‘Kitainkari,’ apatziro isaikanaji kapichiini. Pinkimitakaantiro paniitajimi okitainkatzi, airo omapokantami osiyarori tsitiniri. Tima inkarati aniitatsiri otsitini-kitzi, ti iñiuro tsika ikini. ³⁶ Pinkimisantajiri ipaitai-tziri ‘Kitainkari’ ainiro isaikimo-yitzimi, pinkimi-takotyaari irirori.”

Ti inkimisanta-jiiti Judá-iti

Ithonka-nakiro iñaawai-takiro iroka, sitowanaki Jesús. Ti iñaakan-tanajyaa.

³⁷ Okantawitaka oshiki itasonka-wintantaki Jesús in-ampiki ishininkapayai, ti inkimisanta-jiiti. ³⁸ Ontzimatyii omonkaratyaa isankina-takiri Kamantan-tzinkari Isaías, kantatsiri:

¡Pinkathari! ¿Itzimima kimisantironi añaani?

¿Itzimima iñaakakiri isintsinka Pawa? ‡

³⁹ Iroka pasini isankina-takiri Isaías, irootaki kaari ikimisantan-tajiita, ikantakiri pairani:

⁴⁰ Iriitaki Pawa mawityaaki-takaa-kiriri,

Imasontzi-takaa-yitakiri,

Irootaki airo yokichaa-tanta,

Airo ikimatha-tantaro.

Tima airo ikimisantai, airo nowawisaa-kotairi aajatzi.

⁴¹ Iro iñaawai-tanta-karori iroka Isaías, tima iñaasiritakitziro iwaniinkaro Jesús, irootaki ikinkitha-takotan-takariri. ⁴² Okantawitaka okaratzi kantain-chari, oshiki Judá-iti kimisanta-najiriri Jesús, imatzitanakaro pinkatharipayi. Iro kantacha ti inkamantakotiro itharowantari Nasitantaniri-payi, airo imisitowan-taari ikyaa-piintzi tsika yapatota-piinta-jiita. ⁴³ Ari okantatzimaitaka. Iriitaki ininta-pirotaki yaapatyii-yaari Nasitantaniri-payi, iriima Pawa, tira.

Jesús kantakotairini atziri-payi

⁴⁴ Ari ikaimanaki sintsiini Jesús, ikantanaki: “Inkarati kimisanta-jinani naaka, ti apaniro ikimisantina,

‡ 12:38 isintsinka = irako

ikimisantzi-takari otyaankanari. ⁴⁵ Ikaratzi okitanari naaka, okimiwai-takaro iriimi yokityaami ontyaankakinari. ⁴⁶ Irootaki nopokan-takari naaka, nonkimi-tajyaari 'Kitainkari,' nonkitainka-takotajiri osaawi-satzi. Airo isaikayitaji otsitini-kitzi inkarati kimisanta-jinani. ⁴⁷ Ti iro nompokan-tyaari aka kipatsiki nowasankitaanti, nopokatzi nowawisaa-kotanti. Iro kantacha ikaratzi kimawitarori noñaani, ti inkimisanti, kaari naaka wasankitairini. ⁴⁸ Tzimatsi-rika maninta-kinari, kaari kimisantaironi noñaani, tzimaki owasankitairini. Kimiwaitaka iroka ñaantsi-payi okaratzi noñaawai-yitakiri atzirimi onatyimi, irootaki wasankitaan-tatsini apaata, ipiyatha-waanti-taitakana. ⁴⁹ Tima ti noñaawai-tasiwaityaa nonintakaaniki. Iriitaki Asitanari ontyaanka-kinari, iriitaki kantakinari okaratzi nokanta-yitakiri aajatzi noyomitaantayitakiri. ⁵⁰ Noyotziro naaka ikantakaan-tziri Asitanari, irootaki añaanita-kaanta-tsiri. Ari okantari, okaratzi nokanta-yitziro naaka, nohtotyaa-tziro okaratzi ikanta-jaanta-kinari Asitanari."

13

Ikiwa-kiitzi Jesús iyomitaani-payi

¹ Ari oyotapaaka aparoni kitaitiri yoimosirinkai-tziro Anankoryaantsi. Tima iyotaki Jesús monkara-tapaaka yookan-tyaarori kipatsika, irootaatsi ijataji intsipatapajyaari Asitariri. Antaro itakotakari ikaratzi kimisanta-kiriri, tima ari ikanta-piintatya itakotari irojatzi omonkara-tanta-paakari maaroni. ² Tikira-mintha iwajiityaa, ikaaripiro-sirita-kai-takari Kamaari yoka Judas, itomi Simón Nampitsi-wiri, inintaki impithoka-sityaari Jesús. ³ Tima iyotzi Jesús iriitaki Pawa ontyaanka-kiriri. Iyotzitaka aritaki ijatai intsipa-tapajyaari Pawa, tima iriitaki Iriri, iriitaki sintsi-piro-takairiri. ⁴ Ikanta iwajiitara, ari ikatziya-nakari Jesús, isapoka-nakiro iithaari, iwathakitankaro aparoni manthakintsi. ⁵ Ipoña yaaki nijaa isaitakiro kiwaako-mintotsiki. Ikiwa-kiiyitakiri iyomitaani, ishianta-tzimaitari iitzi manthakintsi iwathaki-takari. ^{*} ⁶ Iro inkiwakii-tantyaaririmi Simón Pedro, ikantanakiri: "¡Pinkathari! ¿Awirokama kiwakii-tinani?" ⁷ Ikantzi Jesús: "Ti pinkima-thatiro iroñaaka okaratzi nantziri, iro kantacha aritaki pinkima-thatairo apaata." ⁸ Ikantzi Pedro: "¡Ti noninta-tzimaityaa pinkiwa-kiitina!" Ikantzi Jesús: "Airorika nokiwakii-tzimi, tira paapatyiina." ⁹ Ikantzi Simón Pedro: "¡Pinkathari! Airo pikiwakii-tasitana,

* 13:5 Kiwakii-taantsi

pinkiwina maaroni nakoki aajatzi noitoki.”¹⁰ Ikantzi Jesús: “Ikaratzi thonkakirori ikaata apatziro inintziro inkiwakii-tyaa, tima aritaki kitijiitaki maaroni. Aritaki kitijii-takimi awiroka-payi, okantawitaka ti maaroni pinkiti-siri-jiiti.”¹¹ Tima iyotakiri Jesús itzimi pithoka-sityaarini, irootaki ikantan-takari: “Ti maaroni pinkiti-siri-jiiti.”

¹² Tima ithonkakiro ikiwakii-yitakiri iyomitaani-payi, ikithaa-tanaaro iithaari, saikapaji tsika iwajiita, ikantziri: “¿Pikimatha-takiroma awiroka-payi okaratzi nantakiri?”

¹³ Tima pikanta-piintakina awiroka-payi ‘Yomitaanari, Pinkathari.’ Omapiro pikantanari awiroka-payi, naakataki.

¹⁴ Tima naaka ‘Yomitaan-tatsiri,’ naaka ‘Jiwari’. Iro kantacha nosiyakari ompirataari nokiwakii-yitakimi, ari pinkimi-tanajyaari awiroka-payi pinkiwakiita-wakaa-jiityaa. ¹⁵ Aritaki noñaaka-kimirori naaka tsika ikantaitziro, irootaki pimayita-najiri awiroka-payi. ¹⁶ Tira añii pinkatha-tirini ompirataari yanaakotiri ompiratariri impinka-thaitiri. Tira añii aajatzi tyaankaari yanaakotiri otyaankiriri. Omapiro. ¹⁷ Aririka pinkima-thata-najiro iroka, aririka pantayi-tanajiro, kimosiri-wintaari pinatyii. ¹⁸ Iroka nonkantimiri, iro kantacha, ti maaroni nonkantakotimi. Tima noyotziri naaka ikaratzi noyosii-yitajiri. Ari omonkara-tyaari Sankinarintsi-pirori, ikantaitaki:

Yoka akyoota-kinari naaka, iriitaki pithoka-sityaanani.

¹⁹ Nojiwatatziimiro iroñaaka nokaman-tzimi, tima aririka omatakyaa, irootaki pinkimisanta-piro-tantyaanari ‘Naakataki’. ²⁰ Tzimatsi-rika aapatyii-yaarini notyaankani, naaka yaapatyaaka. Tzimatsi-rika aapatyii-yaanani naaka, iriitaki yaapatyaaka ontyaanka-kinari.”

Ikamantantzi Jesús iriitaki pithoka-sityaarini Judas

(Mt. 26.20-25; Mr. 14.17-21; Lc. 22.21-23)

²¹ Ari ikaratakiro iñaawintakiro iroka-payi, antaro okatsitzimo-siri-tanakiri Jesús. Ikantzi: “Pikarajiiitaki awiroka aka tzimatsi aparoni pithoka-sityaanani. Omapiro.” ²² Ari yamina-wakaanaka iyomitaani-payi, ti iyoti itzimi iñaawintziri. ²³ Ikanta itako-pirotani iyomitaani Jesús, oshinta-kiriri isaikaki iwajiita. ²⁴ Ikamanta-thatanakiri Simón Pedro, ikantziri: “Pisampitiri itzimi iñaawinta-kotziri.” ²⁵ Ari itsitoka-nakari okaakiini Jesús, ikantziri: “¿Pinkathari! ¿Tsikama itzimika pithoka-sityaamini?” † ²⁶ Ikantzi Jesús: “Itzimi-rika aawakironi nashitakiri kapichiini yatantaitari, iriitaki.” Yashitaki Jesús kapichiini yatantaitari, ipakiri Judas Nampitsi-wiri, itomi Simón. ²⁷ Ikanta iwawakaro Judas yatantaitari.

† 13:25 okaakiini = iniiki

Ari ikaaripiro-siri-takaa-nakiri Kamaari. Ikantziri Jesús: “¡Judas! Pantiro sintziini pikinkisirii-tzitakari.” † 28 Iro kantacha tikatsi aparoni ikaratzi iwajiita kimatha-tirini Jesús opaita ikantan-tariri. 29 Isiyakaan-tatzii ikantatziiri: “Pijati pamananti aimosirinkyaari.” Tima iriitaki Judas owiriri kiriiki. Isiyakaantzi pasini-payi, ikantatziiri: “Pijati pamananti ampayitiriri asinonkai-nkari.” 30 Ikanta ithonka-nakiro iwanakaro Judas yatantaitari, jatanaki. Aritaki tsitini-tanaki.

Owakirari Ikantakaan-taitsiri

31 Aritaki jatanaki Judas, ikantzi Jesús: “Monkara-tapaaka iroñaaka iwajinoka-sitan-tajyaarori iwaniinkaro Itomi Atziri. Ari iñiitairori aajatzi iwaniinkaro Pawa. 32 Aririka iñiitajiro iwaniinkaro Pawa, iñiitai-tyaaro aajatzi iwaniinkaro itomi, iriitaki Pawa ñaakantaironi. Iroñaakata-jaantaki iñaakantiro. 33 Notomiiti, kapichitapaaki nosaiki-moyita-najimi. Oshiki pamina-minawitajyaana, airo piñaajina. Iro kantacha aritaki nokantzitakari ashininka-payi Judá-iti, irojatzi napiitzi-tyaamiri nonkantimiro awirokaiti: ‘Airo pimatziro pijatai tsika nosaikai naaka.’ 34 Iroka owakirari nokanta-kaantsiri: ‘Ontzi-matyii pintakota-wakai-yitajyaa. Nokimita naaka notakoyitami, ari pinkimi-tanajyaari awirokaiti, pintakota-wakai-yitajyaa.’ 35 Aririka pintakota-wakaa-najyaa awirokaiti, ari iyoitaimi maaroni awiroka-yitaki noyomitaani.”

Ikiinkithatakotziro Jesús imanakotiri Pedro

(Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Lc. 22.31-34)

36 Ikanta Simón Pedro isampita-nakiri Jesús: “¡Pinkatharí! ¿Tsikama pijatika?” Ikantzi Jesús: “Tsika anta nojati naaka, airo okantzi piyaatina iroñaaka, irooma apaata aritaki onkantaki piyaatina.” 37 Aikiro isintsi-tatzii Pedro, ikantzi: “¡Pinkatharí! ¿Paitama airo okantanta noyaatimi iroñaaka? ¡Aritaki nosiniwinta-kyaami naaka!” 38 Ikantzi Jesús: “¿Omapiroma pisiniwintyaana? Tikiramintha iñiita waripa, mawasatzi pinkanti: ‘Ti noyotiri Jesús.’ Omapiro.”

14

Isiyaro Jesús Awotsi Yariitan-taitari Asitairiki

1 “Airo piwasiri-wajiita. Pawintyaari Pawa, pawintyaana aajatzi naaka. 2 Anta iwankoki Asitanari tzimatsi oshiki

† 13:27 Kantako-tachari aka “ikaaripiro-siri-takaa-nakiri Kamaari” ti iro kantakaan-tironi iwawakaro Judas owaritinsi, ikaaripiro-siri-tanta-nakari, iriitaki kantasi-takarori ikaaripiro-siri-tanta-nakari.

tsika anampita-pajyaaro. Airomi otzimi, airo nokantzimi nojataji nowitsika-pajimi tsika pinampi-yitapa-jyaaro awirokaiti. ³ Aririka nojataji, nowitsika-yitajimi tsika pisaikaji. Impoña nompiya-sitajimi, naakata-jaantaki aana-jimini. Pisaika-yitaji tsika-rika nosaika-jaantaji naaka. ⁴ Piyojii-tziro awirokaiti awotsi ijatantaitari tsika nojataji naaka.” ⁵ Iro kantacha ikantanaki Tomás: “Pinkathari, ti noyojiiti tsika pijati. ¿Tsikama nonkantyaa noyotantyaarori awotsi?” ⁶ Ikantzi Jesús: “Naakataki Awotsi, Iriipirori, Añaantsi. Apatziro impampitha-wooki-taitina naaka, aritaki yariitai-takyaa isaiki Pawa, Asitairi. ⁷ Ari piyopiro-tajinami naaka, aritaki piyotairimi Asitanari. Ari piyomai-tyjari iroñaaka, tima iriitaki piñakiri.”

⁸ Ikantzi Felipe: “Pinkatharí, intsityaa piñaakainari Asitamiri. Tima tikatsi pasini nonintziri.” ⁹ Ikantziri Jesús: “Felipe, aritaki osamanitaki notsipa-yitakami awiroka-payi, ¿tikirama piyotina? Ikaratzi ñaakinari naaka, iñaakiri Asitanari. ¿Paitama pikantantari: ‘piñaakainari Asitairi’?” ¹⁰ ¿Tima pinkimisantina ari nokaratziri Asitanari, ari ikaratana irirori? Okaratzi nokanta-yitziri, tira naaka nintakaa-sityaarori noñaawintimiro. Iriitaki Asitanari tsipa-siri-tanari, iriitaki antakaa-yitanarori yanta-wairi. ¹¹ Pinkimisantina nokantakimi ari nokaratziri Asitanari, ari ikaratana irirori. Okompitzi-motami-rika nokanta-kimiri, pinkimisantinami piñaakina notasonka-wintan-tayitaki.

¹² Inkarati kimisanta-jinani naaka, ari inkimita-jyaana naaka intasonka-wintan-tayitaji. Aritaki imapiro-tanakiro intasonka-wintanti, anaanakiro okaratzi iñaakoi-takinari naaka, tima irootaintsi nojataji naaka nontsipa-tapajyaari Asitanari. Omapiro. ¹³ Onkarati pinkami-yitajinari awirokaiti pawintaajana, aritaki nokantakimiro. Irootaki ikimosiriwintan-taityaariri Asitanari, iñiitiro-rika okaratzi itasonka-wintan-tayitaki Itomi. * ¹⁴ Onkarati pinkami-yitajinari awirokaiti pawintaajana, aritaki nokantakimiro.”

Ikasiya-kaitairi Tasorinkantsi

¹⁵ “Aririka pintako-tajyaana, aritaki pinkimisantairo nokanta-yitzimiri. ¹⁶ Aritaki nonkampi-tajiri Asitanari intyaankaimi pasini Ookaka-win-taimini, ¹⁷ Tasorinkantsipirori inatyii, iriitaki tsipata-piinta-jyaamini. Iriiima osaawisatziiiti airo itsipatari irirori, tima ti iñiiri, ti iyotiri. Irooma awirokaiti piyojii-tziri, isaikimo-taimi, iriitaki tsipa-siri-tajyaamini.

¹⁸ Airo pikimitari miritzi yookai-tziri, aritaki nompiyi nontsipa-tajyaami. ¹⁹ Irootaintsi, airo iñaayitaana

* 14:13 Wairontsi

osaawi-satziiti. Iro kantacha awirokaiti aritaki piñaayi-tajina, añaanita-tsiri pinkanta-yitajyaa, tima añaanita-tsiri nonatzi naaka. ²⁰ Aripaiti piyojiitaji notsipa-siritari Asitanari, aajatzi awirokaiti pitsipa-siritana, ari nokimitari naaka notsipa-siri-tajami awirokaiti. ²¹ Inkarati kimisanta-jinani, iñaakan-tziro iroopirori itakotana. Irootaki intakotan-tajyaariri Asitanari, aajatzi naaka nontakotajyaari, aritaki noñaaka-yitajyaari.” ²² Ikanta Judas (kaari Nampitsi-wiri) isampita-nakiri: “Pinkathari, ¿Paitama piñaakan-tajyaanari naakaiti, airo piñaaka-yitaari pasini-payi?” ²³ Yakanaki Jesús: “Ikaratzi itakotanari naaka, ikimisanta-waantitana. Irootaki intakotan-tajyaari Asitanari. Ari nokaratziri Asitanari nontsipa-siri-yitajyaari yoka-payi. ²⁴ Iriima kaari itakotyaanani, ipiyatha-waanti-takana. Ti naaka yotasiwai-tyaaroni okaratzi nokanta-yitakimiri, Tima asitanari ontyaanka-kinari iriitaki oyotakaa-yitakinarori.

²⁵ Nokaman-tatziimiro iroka-payi ainiro nosaikimoyitzimi. ²⁶ Iriima Tasorinkantsi, Ookakaa-wintimini, intyaankimiri Asitanari impoyii-tyaanani, iriitaki yomitaa-paaki-mironi maaroni, inkinkithasirita-kayimiro okaratzi nokanta-yitakimiri. ²⁷ Kamiitha pisaika-yitaji. Iro kantacha ti noñaawinta-tyiuro tsika okanta isaikakaantzi osaawi-satzi-payi. Naaka matzirori pisaikan-tajyaari kamiitha. Airo piwasiri-waitasita, airo pitharowa-siwaita. ²⁸ Aritaki pikimayi-takina nokantaki: ‘Irootaatsi nojataji, iro kantacha aritaki nompinya-sitajimi awiroka-payi, ari ankarataji asaikayitaji.’ Ari pintako-piro-tyaanami, airomi piwasiri-waitami nookayi-tanajimira, aritakimi pinkimosiri-winta-kinami piyotaki nojatatyii Asitanariki, anaatakinari natzirita-paintzira. ²⁹ Nokaman-tzita-tyaamiro iroñaaka, aririka omayitakyaa, pawintyaana naaka. ³⁰ Airo nokinkitha-waita-kayi-taami, tima awotsikitaki Kamaari pinkathari-wintan-tatsiri kipatsiki. Tima ti impinkathari-wintina naaka. ³¹ Iro kantacha ontzimatyii nonkimisantajiri Asitanari, irootaki iyotantyaari atziri-payi notakotari naaka Asitanari, nantziniri okaratzi ikantanari irirori. Pinkatziyayitanaji. Thami ajataji.”

15

Ikimitaro Jesús oponkitzi-pirori pankirintsi

¹ Aikiro ikantana-kitziri Jesús iyomitaani-payi: “Naaka kimitarori oponkitzi-pirori pankirintsi. Iriima Asitanari ikimitari pankitzirori. ² Airorika okitho-kitzi nochiwotha,

ichikiro asitarori. Irooma kithoki-tatsiri, iwamiitha-chiwotziro, ikaankiityaa-kotziro onkithoki-piro-tantyaari. ³ Tima kaankiityaa-koyitakimi iroñaaka awirokaiti, okantakaami ñaantsi-payi nokaman-tayita-kimiri. ⁴ Tima ti okithokitzi aparoni ochiwotha pankirintsi chiworyaa-thata-tsiri, ontzimatyii oshookan-tyaaro oponkitzitha. Ari okimitari airorika poisokirokana naaka, airora okantzi pantayitajiro kamiithari. ⁵ Naaka kimitakarori oponkitzi pankirintsi, irooma awirokaiti pikimitakaro nochiwotha-payi. Tima inkarati oisokiro-tanari naaka, ari nokimi-tzita-kariri irirori, kimiwaitaka onkithoki-piro-taimi. Airorika pitsipasiritana naaka, airo pimatziro pantirimi. ⁶ Ikaratzi kaari oisokiro-tyaanani naaka, ari nookayitanajiri. Ari inkimitajyaaro kamachiwo-thata-tsiri pankirintsi, yaitziro intayitiro. ⁷ Oisokiro-rika piwayitajina, piriipiro-winta-najiro okaratzi noyomitaa-yitakimiri, aritaki ikantakimiro Asitanari onkarati pinkami-tajiriri. ⁸ Aririka pisiya-kota-kyaaoro kithoki-piro-tatsiri pankirintsi, aritaki iyoitajimi awiroka noyomitaani. Irootaki impinka-thaitan-tyaariri Asitanari. ⁹ Oshiki notakoyi-takami awirokaiti, nosiyakari Asitanari itakotana naaka. Panintaa-waita-jyaaro notakoyi-taami. ¹⁰ Aririka pinkamai-tanajyaaro pinkimisantairo nokantayitakiri, ari panintaa-waita-jyaaro nitakotami, nokimitajiro naaka nokimisantziri Asitanari nanintaa-waitaro itakotana. ¹¹ Iro nokamantan-tamirori iroka-payi pinkimo-siritantajyaari maaroni awirokaiti, nokimitajiro naaka. ¹² Iroka noñaani nokantzi: Ontzimatyii pintakota-wakai-yitajyaa nokimitajiro naaka nitakoyi-taami awirokaiti. ¹³ Tzimatsi-rika atsipiwintariri inkamawintiri yaapatyaani, iñaakan-tatziro itako-piro-tanta. ¹⁴ Naapatyaani piinayitaji awirokaiti, aririka pantayi-tanajiro okaratzi nokantzimiri. ¹⁵ Ari okarata-paaki nokimita-kaantami ompirataari, tima aparoni ompirataari ti iyotiro okaratzi yantziri ompiratariri. Awiroka naapatyaani-payi iroñaaka, tima nonkaman-tajimiro maaroni ikamanta-kinari Asitanari. ¹⁶ Ti awirokaiti yosiitinani, naaka oyosiiytajimi awirokaiti. Naakataki ontyaanka-yitakimi tsikarika-payi, pinkimi-takota-jyaaro pankirintsi kithoki-piro-tatsiri. Irootaki imatantyaamirori Asitanari ompaityaari rika pinkami-tinari pawintaajana. * ¹⁷ Iroka noñaani nokantzimiri: Ontzimatyii pintakota-wakai-yitajyaa.”

Inkisaniinta-nakimi osaawi-satziiti

¹⁸ “Aririka piñaayi-takiro inkisa-niinta-yitanakimi osaawi-satziiti, pinkinkithasiritiro ari ikantai-takina naaka

* 15:16 Wairontsi

ikisa-niinta-waitai-takina. ¹⁹ Irojatzimi pisiyakoyityaari osawi-satziiti, aritaki intakoyi-takyaamimi, ikimita-wakaa irirori itakota-wakaa-jiita. Iro kantacha noyosiyitajimi naaka, irojatziki pikimiwi-witari osaawi-satziiti, irootaki ikisaniintan-tamiri. Osiyawai-takaro iroñaaka kaarimi awiroka osaawi-satziiti. ²⁰ Pinkinkithasiritiro nokantzi-takamiri: Tira añii pinkatha-tirini ompirataari yanaakotiri ompiratariri impinka-thaitiri. Ari inkantaitimiri awirokaiti inintaiti iwaitimi, ikimitai-takina naaka. Ikaratzi kimisanta-waanti-takinari naaka, aritaki inkimisanta-yitaimi awirokaiti. ²¹ Irootaki inintai-tantyaari iwaitimi, tima awirokaiti noyomitaani-payi. Tima onkanta-kaantiro aajatzi ti iyotajina Pawa ontyaanka-kinari aka. ²² Airo otzimayi-tzimi iyaaripirotoni yokaiti, airo nopokimi noyomitaa-yitajiri. Iro kantacha airo okantaji iroñaaka yookakaa-winta-jyaaro iyaari-pironka. ²³ Ikaratzi kisaniinta-kinari naaka, ikisaniintzi-takari Asitanari. ²⁴ Airo otzimimi iyaaripirotoni, airo notasonka-wintzi-motzirimi iñaanta-karori kaari iñaapiintaitzi. Okantawitaka iñaayitakiro, aikiro ikisaniinta-tyaana naaka, ikisaniintzi-takari aajatzi Asitanari. ²⁵ Iro kantacha, irootaki omonkarantyaari sankinarintsi, kantatsiri:

Ikisaniinta-siwai-taitakana.

²⁶ Iro kantacha aritaki notyaanka-jimiri Tasorinkantsi ‘Ookaka-wintatsiri’ poñaachari tsika isaiki Asitanari. Iri-itaki iyosirita-kaimini, irijatzi kinkitha-takota-jinani kamiitha naaka. ²⁷ Tima kamiitha pinkinkitha-takoyi-tajina awirokaiti, tima pitsipata-piintakana owakira itantana-karori.”

16

¹ “Iro nokanta-yitan-tamirori iroka-payi, airo piwashaantantaro pawintaa-siri-tyaana. ² Tima airo isinitai-tzimi pinkyaa-yitaji tsika yapatota-piintaita. Aritaki iwamaitakimi, iñaajaanti yantatziiniri Pawa kamiithari. ³ Irootaki yantantarori, tima ti iyotajiri Asitanari, ti iyotina aajatzi naaka. ⁴ Iro kantacha nokaman-tzita-tyaamiro iroka, tima aririka omayitakyaa apaata, pinkinkithasirityaa aritaki nokaman-tzita-kamiro.”

Yantakaan-tziri Tasorinkantsi

“Tira nonkaman-tzityaamiro owakiraini, tima irojatziki notsipa-yitami. ⁵ Iro kantacha jatakina iroñaaka nontsipatapajyaari ontyaanka-kinari. Tikatsi aparoni sampitinani, inkanti: “¿Tsikama pijatajika?” ⁶ Apatziro piwasirijiita pikimakina nokaman-takimi. ⁷ Pinkimi nonkaman-timiro iroopirori. Iro kamiitha-tzimo-timini awirokaiti

nojataji. Tima airorika nojataji, airo ipoki paitachari 'Ookakaa-wintatsiri' intsipa-siri-tajyaami. Irooma aririka nojataji, naaka tyaanka-pajirini. ⁸ Aririka impokapaaki Tasorinkantsi, iriitaki oiñaaronta-paaki-niriri ikinkithasiri-waitari osaawi-satzi, tima inkina-waitashitaka ikinkithasiritakotziro tsika okantakota kaari-pirori, tsika okantakota kamiitha-siri-taantsi, tsika okantakota mishakowintaantsi. ⁹ Ari iyotakaa-yitajiri kaari-pirori onatzii airorika ikimisan-taitana naaka. ¹⁰ Ari iyotakaa-yitajiri irootaki kamiitha-siri-taantsi, nowamiitha-siri-tantzi naaka, tima aririka nojataji isaiki Asitanari airo iñiitaana. ¹¹ Ari iyotakaa-yitajiri tsika okantakota mishakowintaantsi, tima aritaki imishakowintakiri Asitanari pinkathari-wintziriri osaawi-satzi.

¹² Tzimatsi oshiki nonkantimiri, iro kantacha aritaki anaanakimi okaratzi nokanta-yitakimiri, airo pikimathatziro iroñaaka. ¹³ Aririka impokaki Tasorinkantsi, iriitaki yotakaa-paaki-mironi maaroni iroopirori. Airo iñaawaitasitaro inintayi-tziri irirori, ikamantan-tairo okaratzi ikantziriri Asitariri. Iyotakaa-jimiro onkarati awisatsini apaata. ¹⁴ Iriitaki kimajinani noñaawaitiro, iwawisayimaityaamiro awirokaiti, ari iyoitajirori nowaniinkaro. ¹⁵ Tima okaratzi iyotanitari Asitanari, irojatzi noyotanitari naaka. Irootaki nokantantari: 'Iriitaki kimajinani noñaawaitiro, iwawisayimaityaamiro awirokaiti.' "

Piwasiri-tarika, aritaki pinkimo-siri-yitaji

¹⁶ "Kapichi-tapaaki airo piñaayi-taana, iro kantacha aririka osamani-witakyaa kapichiini aritaki piñaajina. Tima nojatatyii naaka isaikira Asitanari." ¹⁷ Ari isampitawakaanaka iyomitaani, ikantzi: "¿Paitama ikantako-tziri? Ikantayi-takai kapichi-tapaaki airo añaayitairi, iro kantacha aririka osamani-witakyaa kapichiini aritaki añaajiri, tima ijatatyii isaikira Asitariri. ¹⁸ ¿Paitama ikantakotziro 'kapichi-tapaaki?' Ti ankimathatiro paita ikantakotziro." ¹⁹ Ari iyotaki Jesús inintajii-tatzii isampitiri iyomitani-payi, ikantanakiri: "Nokanta-jiitakimi: 'Kapichitapaaki, airo piñaayi-taana, iro osamani-witakyaa kapichiini aritaki piñaajina.' ¿Irootakima pisampitawakaanawintari? ²⁰ Pinkimi nonkantimi. Oshikira piraawitajyaa, piwasiri-waitajyaa awiroka-payi. Iriima osaawisatzi-payi oshiki inkimo-siri-jiiti. Omawitakyaa piwasiri-jiityaa awiroka-payi, aritaki piñaajiro apaata pinkimo-siri-yitaji. Omapiro. ²¹ Aririka ontzimaa-nitzimati aparori kooya, okimaatsi-waita. Iro kantacha aririka intzimaki iinchaaniti, ompyaako-tanakiro okimaatsi-waitaka, oshiki onkimo-siri-wintiri iinchaaniki. ²² Ari pikantakari

awirokaiti iroñaaka, oshiki piwasiri-waitaka. Iro kantacha aririka nompiya-sitajimi, oshiki pinkimo-siri-tanaji, tikatsi owasiri-takaa-jyaamini. ²³ Apaata aririka omonkara-tajyaa nokantakiri tikatsi pisampi-tinari naaka. Tima iriitaki Asitanari opayitaji-mironi ompaityaa-rika pinkami-tajiriri, tima pawintajana naaka. * ²⁴ Pamana-piintziri Asitanari pikowako-tziri opaiyita-rika, pikampi-tasiwai-takari. Irooma iroñaaka aririka pinkowa-kotajiri, pawintaa-jyaana naaka. Aritaki pinkantyaa pinkowakota-piintajiri, aritaki imatakimiro, irootaki pinkimo-siri-pirotan-tajyaari.”

Noitsinampaakiro naaka osaawi-sato

²⁵ “Nosiyakaa-winta-tziimiro okaratzi nokinkithata-kayimiri. Iro kantacha irootaintsi omonkara-tajyaa airo nosiyakaa-winta-jimiro, koñaaroini noñaawinta-jimiri Asitairi. ²⁶ Apaata awiroka-payi kamitairini Asitanari opaiyita-rika, tima naaka pawintaa-yitaja. Tira naaka kamita-kowinta-jimini awiroka-payi. ²⁷ Tima intakoyi-taami Pawa. Irootaki itakotan-taamiri, tima pintako-yitajana naaka, pikimisantakina nopoñaaro naaka isaiki Pawa. ²⁸ Nopoñaaka isaiki Asitairi nopokan-takari aka kipatsiki. Iroñaaka nooka-najiro kipatsi nojataji isaiki Asitairi.”

²⁹ Ikantajiitzi iyomitaani: “Iroñaaka koñaatanaki pikinkitha-takotziri, ti pisiyakaa-winta-waitiro. ³⁰ Noñaakimi iroñaaka piyotziro maaroni, ti onkowa-jaantyya impaityaa sampitimini, piyotziro ikinkithasiritaitari. Irootaki nokimisantantari omapiro pipoñaaka isaiki Pawa.” ³¹ Ikantzi Jesús: “¿Kimisanta-yitajimima iroñaaka? ³² Irootzi-mataki iroñaaka pisiyayi-tanaki aparo-payi, pinkinayiti tsika-rika, ari pooka-nakina apaniroini. Iro kantacha tizimaita nosaiki apaniro, itsipatana Asitanari. ³³ Nokaman-tatziimiro iroka-payi piñaantyyaarori kamiitha pisaiki pintsipa-tyaana naaka. Aka osaawiki, oshiki pinkimaatsi-waityaari awirokaiti. Iro kantacha, pisintsi-siriyiti. Tima noitsinampaakiro naaka osaawi-sato-payi.”

17

Yamana-kotziri Jesús Iyomitaani-payi

¹ Ikaratakiro Jesús ikinkitha-waita-kairi iyomitaani-payi, aminanaki inkitiki, ikantanaki: “Asitanari, monkarata-paaka piñaakan-tajyaariri atziri-payi iwaniinkaro pitomi, iñaakan-tairo irirori pitomi piwaniinkaro awiroka. ² Awirokataki owakiriri ipinkathari-wintan-takariri maaroni atziri-payi, irootaki yañaayitan-tajyaari ikaratzi

* 16:23 Wairontsi

pasita-kaakariri. ³ Aririka iyotajimi apatziro Pipawa-pirotzi awiroka, aririka iyotajiri pintyaankakiri Saipatzii-totaari Jesús, aritaki yañaayitaji. ⁴ Nomatakiro noñaakan-takiro piwaniinkaro aka kipatsiki, nohotyaakiro pikanta-kinari nantiro. ⁵ Asitanarí, nonintzi nontsipata-jyaami iroñaaka, aritaki ankarati añaayitairo awaniinkaro, akimita pairani tikira-wintha awitsikiro kipatsi.

⁶ Tima piyosiitajiri osaawi-satzi ikaratzi pasita-kaajanari naaka, noyomitaa-yitajiri tsika pipaita awiroka. Awiroka asitzi-takariri pairani, iriitaki pasita-kaajanari naaka. Nomatakiro nokimisanta-kaajiri piñaani. ⁷ Irootaki iyotan-tari iroñaaka, okaratzi noyota-nitari naaka, awirokataki oyotakaa-yitanarori. ⁸ Tima noyomitaa-yitajiri okaratzi piyota-kayinari, ikimisanta-yitanaji iriroriiti. Ikinkithasiritanaja omapiro nopoñaaro pisaiki awiroka, ikimisanta-yitanaji awirokataki ontyaanka-kinari. ⁹ Irootaki nokamita-kowintan-tariri naaka yokaiti. Kaari nonkamita-kowinti nampita-siwaitarori kipatsiki, apatziro nokamita-kowintziri ikaratzi pasita-kaanari, tima awirokataki asiyitariri. ¹⁰ Tima inkarati nasitari naaka irijatzi pasitari awiroka. Ikaratzi pasitari awiroka irojatzi nasitari naaka. Iriiyitaki oñaakan-tayitairori nowaniinkaro. ¹¹ Airo nosaikanaaji aka osaawiki, nojataji nontsipata-pajyaami awiroka, irooma yokapayi aikiro isaikana-kitzii. Asitanarí Tasorintsi, paamaakowintyaanari, pimatantyaari pisintsinka pipakinari naaka pairani, irootaki iwichaa-wakaan-tyaari, akimita-wakaa aroka. * ¹² Tima ainiro notsipa-yitari aka osaawiki, naamaakowintantari pisintsinka pipakinari. Tikatsi pyaasi-waita-chani. Apatziro inkanta-kaiyaaro ipaitaitziri 'Otomi pyaasi-itaantsi,' iriitaki monkarata-kaiyaaroni ikinkithatai-takiri Sankinarintsi-piroriki. ¹³ Iro kantacha iroñaaka nojataji pisaikinta awiroka. Irootaki nokantan-tayitarori iroka-payi ainiro nosaiki aka osaawiki, irootaki inkimitan-tyaanari inkimo-siri-jiiti kamiitha yokapayi. ¹⁴ Noyomitaa-yitajiri piñaani, irootaki ikisaniintaitanta-nakariri, tima ti isiya-najyaari osaawi-satzi-payi. Nokimita naaka ti osaawi-satzi nonatyii. ¹⁵ Ti nonkowakotimi paayitajiri isaikira aka osaawiki, apatziro paamaakowinta-jyaari ikaaripirota-kaitziri = kari. ¹⁶ Nokimita naaka ti osaawi-satzi nonatyii, aajatzi yokapayi ti isiyana-jyaari osaawi-satziiti. ¹⁷ Pinkanta-kaiyaaro awiroka pasitantajjaariri iroopiroidi. Tima iriipirori onatzii piñaanitari awiroka. ¹⁸ Pikimitaakina naaka pintyaankakina nosaiki-moyitiri osaawi-satziiti, ari nonkimitzi-tyaari naaka

* 17:11 Wairontsi

nontyaanka-yitiri isaikimo-yitiri osawisatziti. ¹⁹ Okowa-pirotatyaa iroñaaka natsipi-winta-jyaari yokaiti pasitakaiyaanari naaka. Ari onkantyyaa pasitan-tajjaariri awiroka yokapayi.

²⁰ Ti apatziro nonkampita-kowintiri yokaiti, nokamita-kowintziri inkarati kimisanta-jinani aririka inkinkithata-kaayitairi yokaiti. ²¹ Namanako-wintziri maaroni yokaiti iwichaa-wakaan-tajjaari, aparoni inkantajyaa iwichaa-najyaami awiroka. Asitanari, akimita aroka awichaa-wakaa-jiityaa, ari inkimiyita-jyaari irirori iwichaa-wakaa-pirotajyaa, irootaki inkimisantant-tajjaari osaawi-satzi-payi awirokataka ontyaanka-kinari. ²² Iroka nowaniinkaro, okaratzi piñaaka-yitakinari awiroka, irojatzi nomatairi naaka noñaaka-yitajiri iriroriiti. Ari iwichaa-wakaa-pirotyaari, akimita-wakaa aroka. ²³ Tima pintsipasirityaana awiroka, ari nonkimi-tzita-jyaari naaka nontsipasirita-jyaari iriroriiti, irootaki iwichaa-wakaanta-pirotyaari. Irojatzi inkinkithasiritan-tyaari osaawi-satziiti awirokataka ontyaankakina, antaroiti pitakoyitakari pikimitaakina naaka antaroiti pitakotakana. ²⁴ Asitanari, awirokataka asitakaa-kanariri yokaiti, nonintzi intsipa-yitajyaana tsika nosaikaji naaka, ari iñaayitairori nowaniinkaro. Awirokataka owaniinkata-kaakanari, tima pitakotzi-takana awiroka tikira-mintha owitsikyaa kipatsi. ²⁵ Asitanari tampatzika-siriri, ti iyoitimi osaawi-satzi-payi. Iro kantacha noyotzimi naaka, aajatzi ikimitaka yokaiti iyotzi awirokataka ontyaanka-kinari. ²⁶ Noyomitaa-yitajiri tsika pipaita awiroka, aikiro nojatakaa-tyiuro noyomitairi, tima nontsipa-sirita-jaari, nontako-yitajaari pikimitaakina naaka pitakotana.”

18

Yaitakiri Jesús

(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53)

¹ Aritaki ithonka-nakiro Jesús yamanaki, sitowanaki itsipata-naari iyomitaani ijatiro intatzikironta Chiinkaariniki. Ari isaikapaaki Jesús aajatzi iyomitaani-payi anta pankirintsi-masiki. ² Iñiuro anta irirori Judas pithoka-sitan-taniri, tima ari isaikaa-piintziri Jesús maaroni iyomitaani anta. ³ Ari yariita-paaka Judas itsipata-paakari owayiri-payi aajatzi aamaako-wintantatsiri, iriitaki ityaankakiri ijiwari Ompira-tasorintsitaari, aajatzi irasi Nasitantaniri-payi. Yamayitaki ipasa-minto, yamaki aajatzi yoota-minto. ⁴ Iro kantacha Jesús iyotzitaka

onkarati awishii-motirini, isitowa-sita-nakiri, isampita-wakiri: “¿Paitama pamina-minatziri?”⁵ Ikantajiitzi yokaiti: “Namina-minata-tziiri Jesús Kasiyakaa-wini-satzi.” Ari ikantzi Jesús: “Naakataki.” Arira itsipatakari Judas pithoka-sitantaniri ikaratzi pokasita-kiriri Jesús.⁶ Ikantawa-kirira Jesús: “Naakataki” ipiya-pontho-jiitanaka itaapiiki, tyaajiitanaki.⁷ Yapiita-nakiro Jesús, ikantziri: “¿Paitama pamina-minatziri?” Ari ikantajiitzi irirori: “Namina-minata-tziiri Jesús Kasiyakaa-wini-satzi.”⁸ Ari yapiita-nakiri Jesús, ikantziri: “Aritaki nokantakimi naakataki. Naaka-rika pamina-minatzi, pintyaantairi notsipa-yitakari, ijayita-jiita.”⁹ Ari omonkaratari ikantzi-takari Jesús: “Asitanarí, ikaratzi pasita-kaakanari, airo ipyaakaan-tawaita aparoni.”¹⁰ Ikanta Simón Pedro, otzimi-motziri irirori isataa-minto, inoshika-nakiro, itotzitakiri iyimpita-piro-nampi paitachari Malco, impiratani Ompira-tasorintsi-pirori.¹¹ Ikantziri Jesús yoka Pedro: “Piwajiro pisataa-minto. Iriitaki Asitanari sinita-kinari nonkimaatsi-waityaa, ¿airoma okantzi nomonkaratiniri?” *

Yaitanakiri Jesús Ompira-tasorintsi-piroriki
(Mt. 26.57-58; Mr. 14.53-54; Lc. 22.54)

¹² Ikanta owayiri-payi itsipatakari ijiwari, aajatzi aamaako-wintan-tatsiri ityaantani Judá-iti, yairika-nakiri Jesús, yoosita-nakiri.¹³ Ari yitapaintaro ikinakaa-nakiri iwankoki Anás. Tima iriitwita irikonkiri Caifás. ompira-tasorintsi-pirori.¹⁴ Yoka Caifás iriitaki kantikiri pairani Judá-iti: “Irootaki kamiithata-tsini inkama-winta-yitai aparoni atziri.”

Ikyaaiki Pedro iwaankiiri-tsitiki Anás
(Mt. 26.69-70; Mr. 14.66-68; Lc. 22.55-57)

¹⁵ Ikanta Simón Pedro aajatzi pasini oyomitaari, iyaatako-winta-nakiri Jesús. Yoka pasini oyomitaari, iñaapiintani inatzii Ompira-tasorintsi-pirori, irootaki ikyaaanta-paakari iyaatako-wintakiri Jesús.¹⁶ Ari ikatziya-paaka Pedro intakiroki otantorintsi. Tima yoka pasini oyomitaari iñaapiintani inatzii Ompira-tasorintsi-pirori, ikinkitha-waita-kaakiro aamaako-wintarori asitako-rontsi, ominkyaakiri aajatzi Pedro.¹⁷ Okanta aamaako-wintarori asitako-rontsi, isampitakiri Pedro: “¿Tima awiroka iyomitaani atziri?” Akanaki Pedro, ikantzi: “Ti naaka.”¹⁸ Tima onkatsinkaityaatzii anta, ari iwaamajiitaki paamari

* 18:11 nomonkaratiniri = niriro kipishaari

yokapayi ompirataari itsipayitakari aamaako-wintan-tatsiri. Ari ikatziyaka yakitsi-jiita. Ari ikaratzitari aajatzi Pedro, yakitsi-jiita paamariki.

Anás isampitziri Jesús

(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Lc. 22.66-71)

¹⁹ Ikanta ijiwari Ompira-tasorintsitaari yitanakari Jesús isampita-kowintziniri iyomitaani-payi, opaita iyomitaan-tayitziri. ²⁰ Ikantzi Jesús: “Nokinkithatakaa-piintakiri maaroni atziri. Noyomitaanta-piintaki yapatota-piintaita aajatzi anta tasorintsi-pankoki, tsika yapatota-piinta-jiita maaroni Judá-iti. Tityaa nomanakaiyaaro okaratzi nokinkitha-yitziri. ²¹ ¿Paitama pisampitan-tanari naaka? Pisampitiri ikaratzi kimakinari. Iriitaki yotzirori nokanta-yitakiriri.” ²² Ikanta ikaratakiro Jesús ikinkitha-waitaki, aparoni aamaako-wintan-taniri ipasa-porota-nakiri, ikantziri: “¿Arima pinkantiri pakiri Ompira-tasorintsi-pirori?” ²³ Ikantzi Jesús: “Tzimatsi-rika kaari-pirori noñaawaitakiri, pinkantinaro tsika otzimi. Irooma kamiitha-rika okaratzi noñaawaitakiri. ¿Paitama pipasa-porotan-tanari?” ²⁴ Ikanta Anás ti yoosiryaakotakantiri Jesús, ityaankakiri isaikira Caifás ompira-tasorintsi-pirori.

Ikantzi Pedro: Ti noñaajiri Jesús

(Mt. 26.71-75; Mr. 14.69-72; Lc. 22.58-62)

²⁵ Irojatzi ikatziyaka Pedro yakitsi-waita paamariki. Ari isampitai-takiri, ikantai-tziri: “¿Kaarima awiroka iyomitaani yoka atziri?” Imanakonataka Pedro, ikantzi: “Ti naaka.” ²⁶ Okanta osamaniitaki isampitairi aajatzi impiratani Ompira-tasorintsi-pirori, iriitaki ishininkathori itotzitakiri inkaaranki Pedro iyimpita, ikantziri: “¿Kaarima awiroka noñaaki itsipatami anta pankirintsimasiki?” ²⁷ Yapiita-nakiro Pedro imanakota, aripaiti iñaanaki waripa.

Yaitanakiri Jesús isaiki Pilato

(Mt. 27.1-2,11-31; Mr. 15.1-20; Lc. 23.1-5,13-25)

²⁸ Aritaki kitaititzi-mataki, imisitowai-tanajiri Jesús iwankoki Caifás, yaitanakiri isaiki Pilato ijiwari wirakocha-payi. Ti inkyaaajiita-paaki Judá-iti iwankoki Pilato, tima aririka inkyaa-wankotiri ipiyathatakaro Ikantakaan-taitatsiri ipinkakaantaitatsiri, airo okantzi yoimoshirinkiro kitaitiri Anankoryaantsi. ²⁹ Irootaki isitowan-tapaakari intakiroki Pilato, ikinkitha-waitakairi, ikantziri: “¿Paitakama yantakiri yoka atziri?” ³⁰ Ikantajiitzi: “Airo mi ikaaripirotzimi yoka, airotyaa

namirimi aka.”³¹ Ikantzi Pilato: “Paanajiri awiroka-payi, piyotziro ikantakaan-taitzimiri tsika pinkantiri piwasankitairi.” Ikantajiitanaki Judá-iti: “Tima ti pisinitina nowiiri noshininka-payi.”³² Ari omonkaratakari ikantzi-takari Jesús tsika onkantyaa iwamaitiri.

³³ Ikanta ikyaa-panaatzi Pilato inthompoina iwankoki, ikaimapaakiri Jesús, isampitakiri: “¿Awirokama Iwinkathariti Judá-iti?”³⁴ Ikantzi Jesús: “¿Piyota-sitaroma pisampitanari? Kimitaka tzimatsi kantakimiri tsika nopaita naaka.”³⁵ Ikantzi Pilato: “¿Naakama ishininka Judá-iti? Tima iriitaki pishininka-payi amakimiri itsipatakari ijiwari Ompira-tasorintsitaari. ¿Paitama pantakiri?”³⁶ Ikantzi Jesús: “Ti nompinkathari-wintanti naaka aka osaawiki. Ari onkantyaami, aritaki piñaakimi oshiki nowayiriti inkisakowintyaana, airo yaakaanana Judá-iti. Iro kantacha ti nompinkathari-wintanti naka aka.”³⁷ Yapiitakiri Pilato isampitziri: “¿Ari, awirokama Pinkathari?” Ikantzi Jesús: “Awirokataka kantain-tsiri. Irootaki notziman-takari, irootaki nopokan-takari aka kipatsiki noñaawintajiro iroopirori. Tima inkarati oisokirotarori iroopirori, ikimisanta-waantitana.”³⁸ Ikantzi Pilato: “Irojatzi-machiini, iroopirori.” Ikantanakiri, sitowanaki ipiyojiitaka Judá-iti, ikantapajiri: “Ti noñiuro inkinakaa-sityaari yoka atziri.

³⁹ Poimosirinka-piintziro Anankoryaantsi, pamijiitaro nomisitowi aparoni yaakaan-taitziri. ¿Nomisitowa-kaantajirima ipaitai-tziri ‘Piwinkathariti?’ ”⁴⁰ Ari ikaimajiitanaki maaroni, ikantajiitzi: “¿Airo pimisitowiri yoka! ¡Iriitaki pimisitowi Barrabás!” Tima yoka Barrabás, kosintzi inatzii.

19

¹ Ikanta Pilato ipasata-kaanta-nakiri Jesús. ² Iriima iwayiriti-payi wirakocha yampitataki kitoochii ikimita-kaantakiro amathairintsi, irootaki yamathaitan-takariri Jesús. Ipoña ikithaatan-takari kityonka-mankita-tsiri kithaarintsi. * ³ Ipiyotzi-winta-paakari, isirontaminta-waitari ikantajiitzi: “¡Yoka Iwinkathariti Judá-iti!” Ipasa-poro-tzimaitari. ⁴ Ari yapiitakiro isitowapaji Pilato, ikantapajiri Judá-iti: “Paminiri, yoka nomisitowakiri, ti noñaajiro inkinakaa-sityaari yoka.”⁵ Ari isitowa-kaapaakiro Jesús yamathaita-kayi-takari kitoochii, ikithaatai-takiri kityonkamankita-tsiri kithaarintsi. Ikantzi Pilato: “¡Yoka atziri!”⁶ Ikanta iñaawakiri ijiwari Impira-tasorintsitaari, aajatzi aamaako-wintarori

* 19:2 Amathairintsi, kityonka-mankita-tsiri

tasorintsi-panko, ikaimajiitanaki, ikantzi: “¡Pimpaika-kota-kaantiri! Pimpaika-kota-kaantiri!” Ikantzi Pilato: “Yoka, paanakiri awirokaiti Pimpaikaa-kotiri, tima naaka ti noñii ompaita inkinakaa-sityaari yoka. ⁷ Ikantajiitzi Judá-iti: “Tzimatsi ikantakaan-taitakiri pairani ikantaitzi, ontzimatyii iwamaitiri yoka, tima inkimita-kaanta-siwai-tyaa Itomi Pawa.’ ” ⁸ Ikimawaki okaratzi ikantaitatakiri, Pilato antaro itharowanaki. ⁹ Aajatzi ikyaanaji iwinkathari-pankotiki, ikaimakaan-takiri Jesús, isampitakiri, ikantziri: “¿Tsikama pipoñaa-pirotaka awiroka?” Iro kantacha Jesús ti yakiri. ¹⁰ Ikantzi Pilato: “¿Airoma pakana? ¿Tima piyoti pinkathari-pirori nonatzii naaka, aritaki onkantaki nopaikaa-kota-kaantimi, ari onkantaki aajatzi nomishitowa-kaantajimi?” ¹¹ Akanaki Jesús, ikantzi: “Airo ikowa-kayimiromi Jinoki-satzi, airotiyaa pipinkathari-piro-wintanami. Irootaki imapirotan-takari ikaaripirotaki yoka amakinari aka, tima anaanakiro okaratzi pikaaripirotzi awiroka.”

¹² Aripaiti yamina-mina-witanaka Pilato imisitowa-kaanta-jirimi Jesús, iro kantacha aikiro ikaimajiitatzi Judá-iti ikantajiitzi: “¡Aririka papakaajiri yoka, tira paapatyiyaaari pinkathari-pirori César! ¡Tima inkarati kimitakaan-tawaita-chari pinkathari inatzii, ikisaniinta-tziiri César!” ¹³ Ikanta ikimaki Pilato, yamakaan-tairi Jesús intakiroki, imisaikai-takiri yaminakoita-piintziri yakowintaari, ipaitaitziro “Mapipankaa,” iñaaniki Heber-iiti ipaitaitziro “Gabata.” ¹⁴ Irootaki kitaitiri iwitsika-wintai-tantarori Anankoryaantsi yoimoshirinkaitiro, aritaki tampsatikataki ooryaatsiri. Ikantziri Pilato yokaiti Judá-iti: “¡Yoka Piwinkathariti!” ¹⁵ Iro kantacha kaimajiitanaki Judá-iti, ikantzi: “¡Piwamairi! ¡Piwamairi! ¡Pimpaikaa-kota-kaantiri!” Ari ikantzi Pilato: “¿Kantatsima nopaikaa-kota-kaantiri piwinkathariti?” Ikantzi ijiwari Ompirasorintsitaari: “¡Apatziro César nowinkathari-titari, tikatsi pasini!” ¹⁶ Ikanta Pilato, yoipyaaajiri Jesús yaanajiri Judá-iti impaikaa-kotiri. Ari yaanajiri.

Impaikaakoi-takiri Jesús irojatzi ikamantakari

(Mt. 27.32-50; Mr. 15.21-37; Lc. 23.26-49)

¹⁷ Iriitaki anatana-kirori Jesús incha-kota impaikaa-kotantyaari, jataki ipaitaitziro “Atzirii-toni,” irojatzi ipaitaitziri iñaaniki Heber-iiti “Gólgota.” ¹⁸ Ari impaikaakoi-takiri Jesús anta, itsipatai-takiri apiti pasini atziri, aparoni iwatzika-koitaki irako-piroki, pasini iwatzika-koitakiri yampatiki. ¹⁹ intzirika-kaantaki Pilato impaikaakoi-takirira Jesús aparoni sankinarintsi, kantatsiri: “JESÚS KASIYAKAA-WINI-SATZI, IWINKATHARITI JUDÁ-ITI.” ²⁰ Oshiki Judá-iti

ñaanata-kirori iroka sankinarintsi, tima ti intaina-piroti nampitsi tsika impaikaakoi-takiri Jesús. Tima isankinai-takiro iroka iñaaniki Heber-iiti, iñaaniki griego, aajatzi iñaaniki wirakocha. ²¹ Irootaki ipokantakari ijiwari Impirasorintsitaari ikantakiri Pilato: “Airo pisankinatziro: ‘Iwinkathariti Judá-iti.’ Onkanta-tyiimi: ‘Kimitakaan-tawaita-chari iwinkathariti Judá-iti.’ ” ²² Ari ikantzi Pilato: “Okaratzi nosankinatakiri, asi owatyiiro osankinataka.”

²³ Ikanta imatakiro iwayiriti-payi wirakocha impaika-kotakiri Jesús, yayitanakiri iwiwiryaa-akoro, isaraakiro okaratzi 4 okota, ipawakai-yitakaro aparoni-payi. Ipoña yayitakiri iithaari, ti owawikota-tyaa iroori, aparoni okanta intyii-tziro irojatzzi opatzzi-kaaki. ²⁴ Ikanta-wakaa-jiita owayiri-payi: “Airo amankaryaa-waitziro iithaari, apatziro añaariwintyaaro, ari añiuro ipaita ayironi.” Ari omonkaratari Sankinarintsi-pirori, kantatsiri: Ipawakaakaro nomanthaki.

Iñaariwintakaro noithaari. Irootaki yantajiitakiri owayiri-payi. ²⁵ Tima ari osaikitakari irinuro Jesús tsika ipaikaakoi-takiri otsipatakaro iririnto, María ina Cleofas, aajatzi María Pankothanthaarisato. ²⁶ Ikanta iñaakiro irinuro Jesús okatziyaka anta otsipatakari iyomitaani itako-pirotari, ikantziro: “Kooyá, iriitaki pintomin-tajyaari yoka.” ²⁷ Ikantanakiri iyomitaani: “Irootaki piniron-tajyaari iroka.” Ari itanakaro María osaika-pankotziri yoka iyomitaani.

²⁸ Tima iyotaki Jesús imonkaratakiro okaratzi ikan-takiriri Pawa, ikantanaki: “¡Nomiriwí!” Ari omonkaratari ikinkithata-koita-kiriri Sankinarintsi-piroriki.

²⁹ Ari osaika-kotakiri kipishaari anta kowitziki. Yaitaki incha-tiwa, yankowiitaitaki atsimiyaatironi kipishaari, iwaanka-koita-kiniri ipaantiki Jesús. † ³⁰ Yatsimiya-witawakaro Jesús kipishaari, ikantanaki: “Mataka maaroni.” Ari yoiyotanaka, jatasirin-katanaki.

Isataa-mirikitai-takiri Jesús

³¹ Tima irootaki kitaitiri iwitsika-wintaitaro kitaitiri imakoryaan-taitari. Ti inintajiiti ijiwari Judá-iti inkatziyakoti impaikakoi-tziri kitaitiriki imakoryaan-taitari, tima iroka kitaitiri irootaki ipinkatha-pirotziri iriroriiti. Irootaki ikantan-takariri Pilato inkaraa-porita-kaantiri paika-kotaari inkaman-tyaari sintziini, iwatzikaryaa-kota-jiriita. ³² Ikanta ijajiitanaki owayiri-payi, ikaraa-porita-paakiri aparoni ikaratakiri Jesús ipaikakoi-tziri, ipoña imatakiri pasini. ³³ Ari inintzi imatirimi Jesús, Iñaatzii aritaki kamaki.

† 19:29 incha-tiwa = isopo

Irootaki kaari ikaraa-poritan-taitari irirori. ³⁴ Iro kantacha aparoni owayiri isataa-mirikitan-takari isataa-minto yoka Jesús, ari oyowanakiri iriraani okonowakaro nijaa. ³⁵ Yoka kinkithatzirori iroka, iriitaki ñaajaanta-kirori. Omapirotatyaa ikamantzimiri irootaki pinkimisantanyaari awirokaiti. ³⁶ Irootaki omatanta-yitakari iroka-payi omonkaratan-tyaari Sankinarintsi-pirori, ikantaitaki: Airo ikaraawaitai-tziniri aparoni itonki irirori. ³⁷ Ikantzi-taitaka aajatzi Sankinarintsi-pirori: Ari yaminakoi-takiri isataa-mirikitaitiri.

Ikitaitakiri Jesús

(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56)

³⁸ Ikanta José, Tonkaironiitoni-satzi, ikampitajiri Pilato, ikantziri: “Pisinitinari naanajiri Jesús.” Yoka José irijatzi kimisanta-kiriri Jesús, imananiikiini ikimisantzi tima itharowan-tatyaari Judá-iti. Ari isinita-kiniri Pilato. Jataki José, yaanajiri. ³⁹ Ari ipokapaakiri aajatzi Nicodemo jatasita-kiriri pairani Jesús tsitiniri, yamakota-paaki kipishaari ikonowai-tziro kasankaari, oshiki otinanka iroka. ‡ ⁴⁰ Ikanta yoka José aajatzi Nicodemo yaanajiro iwatha Jesús, iponatan-takari manthakintsi yashitan-takaro kasankaari. Tima irootaki yamijiitari Judá-iti ikitata-piintziri kaminkari-payi. ⁴¹ Tima anta tsika ipaikaakoi-takiri Jesús, ari otzimiri pankirintsi-masi, ari otzimiri owakirari omorona tsika inkitaitiri kaminkari, tikira inkitatan-tyaaro kamatsiri. ⁴² Ari iwaitakiriri Jesús, tima okaakiini osaiki iroka omorona. Irootaintsi ariityaa kitaitiri imakoryaanta-piintatari Judá-iti.

20

Yañaantaari Jesús

(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12)

¹ Okanta awisanaki kitaitiri imakoryaan-taitari, ananinkanaka María Pankothanthaari-sato ojati omoronaki tsika iwakoitakiri Jesús. Oñaapaa-tziiro osirinkaaka mapi yasitan-tawitai-takarori omorona. ² Piyanaka oñiiri Simón Pedro aajatzi pasini oyomitaari itako-pirotani Jesús, osiya-pirota-nakityaa, okantapaakiri: “¡Yaitakiri Awinkathariti, ti ayoti tsika-rika iwaitajiri!” ³ Ikanta Simón Pedro aajatzi pasini oyomitaari, jaitijiitanaki kitataariki. ⁴ Isiya-piro-witana-kityaa ijajiitanaki. Iro kantacha isiya-pirota-nakityaa pasini oyomitaari,

‡ 19:39 Iroka kasankaari, ikonowai-takirori kipishaari, owaaki inchashi ipaitai-tziri áloe. Oshiki otinatzi okaratzi 100 libra, ikantai-tziri iroñaaka 30 kilo.

iriitaki itapaakaro yariitaka kitataariki. ⁵ Yaminapi-witapaaka omoro-naki, iñaapaa-tziiro onaryaa-maitaka iponawita-jitan-takariri, iro kantacha ti inkyaapaaki inthomponta. ⁶ Irojatzí yariitan-tapaakari irirori Simón Pedro, ikyaapaaki inthomponta, iñaapaa-kitziiro irirori onaryaa-maitaka iponawita-jitan-takariri. ⁷ Iñiitapaakaro aajatzí manthakintsi yankowitan-tawitai-takariri iitoki, onasita iwaitanajiro ti ontsipatyaro iponawitai-tantakariri, kamiitha itzipyai-tanajiro. ⁸ Ari ityaapaaki pasini oyomitaari itapaakarori yariitaka kitataariki. Iñaapaakiro irirori okaratzi kantain-chari, ari ikimisanta-pirota-nakiri. ⁹ Tima tikira ikimatha-wityaro okantziri Sankinarintsi-pirori, aritaki yañaaji Jesús. ¹⁰ Ipoña ipiyayitaja iwankoki yoka apiti oyomitaari.

Iñaakaaro Jesús María Pankothanthaari-sato
(Mr. 16.9-11)

¹¹ Ari osaiki María ikyaa-piintai-tzira kitataari iraawaita. Okanta iraawaitaka, amini inthomponta omoro-naki, ¹² oñaatzii apiti maninkari kitamaaro-ki iithaari, isaikajiitaki tsika inaryaa-witai-takari Jesús. Aparoni isaikaki iitowitai-takari, pasini isaikaki tsika iitziwitai-takari. ¹³ Isampita-nakiro maninkari-payi, ikantziro: “kooyá, ¿paitama piraantari?” Okantzi iroori: “Niraa-kota-tyaari Nowinkathariti, tzimatsi aakiriri, ti noyoti tsika iwakiri.” ¹⁴ Iro okantaki-tzii, ari opithokanaka, oñaatziiri Jesús, iro kantacha ti oyotawajiri iriitaki. ¹⁵ Ari isampitziro ikantziro: “¿Paitama piraantari kooyá? ¿Paitama paminaminatziri?” Osiyakaantzi iroori iriitaki ñaanatziroori aamaako-wintarori pankirintsi-masi, okantanakiri: “Jiwari, awiroka-rika aakiri, pinkamantina tsika piwakiri, nonintzi nojati naminajiri.” ¹⁶ Ikantziro Jesús: “¡María!” Ari aminanakiri iroori, okantzi: “¡Raboní!” (iro ikantaitziri iñaaniki Heber-iiti “Yomitaaniri.”) ¹⁷ Ikantzi Jesús: “Airo pairikana, tima tikira nojatajiita nontsipata-pajyaari Asitanari. Iro kantacha pijati pinkamantiri iyikiiti, irootaatsi nojatai nontsipata-pajyaari Asitanari, irijatzi Asi-tamiri awirokaiti. Iri Nowawanitari naaka, irijatzi Piwawanitzitari awirokaiti.” * ¹⁸ Okanta ojanakiki María Pankothanthaari-sato, okamanta-paakiri maaroni oyomitaari oñaajiri Awinkathariti, okamanta-paakiri aajatzí okaratzi ikantakirori.

Iñaakaari Jesús iyomitaani-payi
(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49)

* 20:17 iyikiiti = noyomitaani-payi

19 Okanta otsitinitanaki awisanaki kitaitiri imakoryaan-taitari, apatojjiitaka yomitaari-payi. Okantakaaro itharowan-tajjiitari ijiwariti Judá-iti, asitako-jjiitaka sintsiini. Kyaapaaki irirori Jesús, katziya-paaka ipiyojjiitaka, iwithata-paari ikantapajiri: “¡Pisaika-yitaji kamiitha!”²⁰ Ikanta iwithata-pajari, iñaakapaakiri irako, aajatzi imiriki. Ikimosiri-yijiitanaki yokaiti iñaawajiri Awinkathariti.²¹ Ari yapiita-nakiro Jesús iwithatari, ikantziri: “¡Pisaika-yitaji kamiitha! Ikimitaakina Asitanari naaka ityaantakina aka, ari nonkimi-tzityaamiri awiroka-payi nontyaanka-yitimi.”²² Ipoñaa itasonkakiri yomitaari-payi, ikantziri: “Isaika-siritan-tajyaami Tasorinkantsi.²³ Tzimatsi-rika pimpyaakoyitajiri awiroka aka, aritaki impyaakoi-tairi anta. Iriima kaari pipyaakotzi awiroka aka, airo ipyaakoi-tajiri aajatzi anta.”

Ikiso-siritzi Tomás

²⁴ Ikanta Tomás ikarata-piintziri 12 oyomitaari, ipaitaitziri aajatzi “Tsipari,” ti isaiki irirori yariitan-tapaari Jesús. †²⁵ Ikanta yariitaaro irirori Tomás, ikamanta-wajiri pasini-payi oyomitaari, ikantziri: “Noñaajiri Awinkathariti.” Iro kantacha ikantzi Tomás: “Airorika noñiiri naaka tsika isataa-wakotai-takiri, airorika nokyaanta-wakotari, airorika nokyaanta-mirikitari aajatzi, airo nokimisantzi.”

²⁶ Okanta apaata awisanaki 8 kitaitiri, yapiitajiro yomitaari-payi yapatojiita. Ari isaikitakari irirori Tomás. Yasijiitakiro sintsiini asitako-rontsi, iro kantacha kyaapaaki Jesús, katziya-paaka ipiyojjiitaka, iwithata-paari ikantapajiri: “¡Pisaika-yitaji kamiitha!”²⁷ Ipoñaa ikantziri Tomás: “Iroka nako, pinkyaanta-wakotyaana, pinkyaanta-mirikityaana aajatzi. Kaari ikiso-siritaitzi, ¡Pinkimisanti!”²⁸ Ari ikaimanaki Tomás, ikantanaki: “¡Nowinkathariti, Nowawani!”²⁹ Ikantzi Jesús: “Iro pikimisantantamatsita-nakari piñaawaana. ¡Kimosiri inkantajyaa inkarati kimisanta-tsini kaari ñaajatinani!”

Paitama isankinatai-tantarori iroka

³⁰ Tima oshiki iñaapiintakiro yomitaari-payi yapii-yapiitakiro Jesús itasonka-wintantaki, titzimaita osankinata-koyityaa aka.³¹ Iro kantacha isankinai-takiro iroka-payi pinkimisantantajyaari, tima yoka Jesús iriitaki Saipatzii-totaari, Itomi Pawa. Aririka pawintaa-piinta-jyaari irirori pinkimisanta-najiri, aritaki yañaanita-kaayitajimi. ‡

21

Iñaakari Jesús 7 Iyomitaani

1 Okanta okarata-paaki iroka-payi, yapiitakiro Jesús iñaakari iyomitaani, inkaari-thapyaaiki ipaitai-tziri Tiberias. Iroka okantaka. * 2 Ari ikarajiiitzi isaiki oyomitaari Simón Pedro, Tomás, ipaitai-tziri aajatzi “Tsipari,” Natanael, poñaachari Mawosi-winiki anta Tapowiniki, itomi-payi Zebedeo, aajatzi apiti pasini oyomitaari. † 3 Ikantzi Simón Pedro: “Nojatatyii nosimaatyaa.” Ikantajiiitzi pasini oyomitaari: “Ari ankaratanaki.” Jaitijiitanaki, otijiita-paaka pitotsiki. Iro kantacha, tikatsi-machii yayi isimaa-wijiitaka tsitiniriki.

4 Okanta okitaititzi-mataki, katziya-paaka Jesús oparaitiki inkaari. Iro kantacha ti iyotawajiri iyomitaani-payi iriitaki. 5 Ikaima-kota-pajiri, ikantziri: “¡Mainari-payí! ¿Paajii-itaki?” ikantajiiitzi irirori: “¡Tiraawí!” 6 Ikantzi Jesús: “Piwiinkiro pakopiroriki piithari-minto, aritaki paaki.” Iwiinkakiro ikantai-takiriri. Tima yaaki oshiki sima, ti yaawyaajiri inosika-kotairi iithari-mintoki. 7 Ikanta oyomitaari itako-pirotani Jesús, ikantanakiri Pedro: “¡Iri-itaki Awinkathariti jiiirinta!” Ikanta ikimawaki Simón Pedro, ikithaatanaka, mitaanaka inkaariki. 8 Iriima pasini yomitaari-payi pitotsiki ikinako-yitanaji inosikaata-kotajiri isimani, irojatzi yaata-kotan-tapaari oparaitiki. Tima isaikakota-kitzii niyankyaa-kiini. ‡

9 Ikanta yayijiiitapaji, iñaapaatzii yoisaitaki paamari, ari itasitakari sima, yatantaitari. 10 Ikantzi Jesús: “Pamaki sima owakira paakiri.” 11 Ititapaja Simón Pedro pitotsiki, yoosiryaa-kotakiri isimani, inosika-kotakiri irojatzii oparaitiki. Antari-payi ikantayitaka sima, ikaratzi 153. Titzimaita ontzimpishi iithari-minto. 12 Ari ikantzi Jesús: “Thami ayaa.” Tima tikatsi aparani oyomitaari sampitirini tsika-rika ipaita, tima iyopirota-wajiri iriitaki Iwinkathariti. 13 Ari ipokapaaki irirori Jesús, yaakiro yatantaitari, ipayitakiri aparani-payi, ari ikimitaakiri sima. 14 Irootaki mawatatsiri iñaakari Jesús iyomitaani-payi yañaajira irirori.

Paamaako-winta-jyaanari nopira

15 Ikanta ikaratakiro iwajiiita-manaja, isampita-nakiri Jesús yoka Simón Pedro, ikantziri: “Simón, itomi Jonás, ¿Pitako-pirotanama awiroka?” Ikantzi Pedro: “Piyotzi awiroka Pinkathari, nonintakimi.” Ikantzi Jesús: “Aririka okanta paamaako-wintyaanari nokimita-kaantaari nopira.”

* 21:1 Tiberias = Tapowini † 21:2 Tsipari = Dídimo ‡ 21:8 niyankyaa-kiini = okaratzi osanthatzi 200 akonaki = 100 metro.

§ 16 Yapiitakiri isampitziri: “Simón, itomi Jonás, ¿no-takotami?” Ikantzi Pedro: “Piyotzi awiroka pitakotama.” Ikantzi Jesús: “Aririka okanta paamaako-wintajyaanari nokimita-kaantaari nopira.” 17 Iro mawatatsiri isampitziri, ikantziri: “Simón, itomi Jonás, ¿pitakopirotanama?” Ari iwasiritanaka Pedro, tima mawa yapiitakiri isampitziri, ikantzi: “Pinkatharí, awirokataki yotzirori maaroni, piyotzi awiroka nonintzimi-rika.” Ikantzi Jesús: “Aririka okanta paamaako-wintajyaanari nokimita-kaantaari nopira. 18 Tima ainiro pawankari-pirowita, pikithaata-piinta, pijayitzi tsika pininta-kaaro. Iro kantacha aririka pantari-konata-paaki, apatziro piwaankawakotajyaa, pasini kithaata-jimini, yaayitajimi tsika ti pinintziro pijatimi. Omapiro.” 19 Ikantan-takarori Jesús iroka, inintatzii inkimatha-yiitiro tsika inkantyya inkamaji apaata Pedro impinkathatairira Pawa. Ari ikantziri Jesús yoka Pedro: “¡Piyaatina!”

Oyomitaari itako-pirotani

20 Ikanta ipithokanaka Pedro, iñaatziiri iyaatakiri oyomitaari itako-pirotani Jesús, otsitoka-kariri Jesús iwiraanta-naaro iwajiita, osampita-kiririranki, ikantziri: “¿Pinkatharí, itzimikama pithoka-sityaamini?” 21 Ikanta iñaawakiri Pedro yoka ampoita-paintsiri, isampita-nakiri Jesús: “Pinkatharí, ¿paitama awishi-motirini yoka?” 22 Ikantzi Jesús: “Arimi nonintimi ari onkantaki yañaimi yoka, irojatzii nompiyan-tajyaari apaata, ¿titzimaita onkowa-jaantyya piyotiro iroka? Piyaatina awiroka.” 23 Okanta apaata ithonka oiwaraa-kotanaka iroka ikantakiri Jesús, ikimayitakiro maaroni iyikiiti, isiyakaantzi airo ikamitaja yoka oyomitaari. Iro kantacha ti inkanti: “Ari nonintzi.” ikantatzii: “Arimi nonintimi, aritaki onkantaki yañaimi yoka, irojatzii nompiyan-tajyaari apaata, ¿titzimaita oninta-jaantyya piyotiro iroka?”

24 Naakataki ñaawinta-kotain-chari nokantaki “yoka oyomitaari,” tima naaka osankinata-kirori iroka sankinarintsi. Irootaki ayopirotan-taari omapirotatyaa iroka.

25 Ti nonkinkithata-kotiro maaroni yantayitakiri Jesús, tima oshiki okaratzi. Arimi osankinata-koyityaami maaroni, kimitaka arimi anaanakiro maaroni kipatsi ompiyotyaa sankinarintsi-payi. Ari onkantyyaari.

YANTAYI-TAKIRI TYAANTAA-RIITI

Ikasiya-kayi-tairi Tasorinkantsi

¹ Teófilo, pairani notyaanka-kimiro nitakari nosankinari, ari nokinkithata-kayimiro okaratzi yantayi-takiri Jesús, nokaman-takimiro okaratzi yitanakari iyomitaanziri, ² irojatzi iwajinokan-taari inkitiki. Tima tikira iwajinoka-jyaata, iyosiitaki Tyaantaariiti, ikantakaakaro Tasorinkantsi, iyotakaakiri yantayitiri. ³ Ikanta ikamawitaka Jesús, iñiitawajiri koñaaroini, ari iyojiitzi iyomitaani añaaaji. Okaratzi 40 kitaitiri iñaaka-panaatari iyomitaani-payi, iyomitaana-panaa-tziri tsika ikanta ipinkathari-wintantaji Pawa. ⁴ Pairani ainiro itsipayitari Tyaantaariiti, ikamantzi-takari irojatzi isaikayi-tawaki Aapatyaawiniki, ikantakiri: “Ari piyaawinta-wakyaari ikasiya-kaakimiri Asitanari, nokinkitha-takotzi-takamiri. ⁵ Tima omapiro Juan ikiwaa-tantaro nijaa, iro kantacha airo osamanitzi piñaayi-tantyaariri Tasorinkantsi isaika-siritantyaami osiyawai-tyaaromi inkiwaa-tantai-tyaamiromi.”

Iwajinokan-taari Jesús

⁶ Ikanta pairani yapatojiita ikaratzi tsipata-kariri Jesús, isampitakiri, ikantziri: “Pinkathari, ¿Irootaintsima pookakoo-wintairi noshininka-payi Israel-iiti?” ⁷ Ari yakanakiri Jesús, ikantziri: “Ti oninta-jaantyaapiyotiro awiroka-payi tsika-paiti, apaniro iyotzi Asitanari tsika-paiti-rika, iriitaki otzimimotziri isintsinka imatantyaarori. ⁸ Iro kantacha aririka impokaki Tasorinkantsi isaika-siriyitan-tyaami awirokaiti, iriitaki aawyaa-sirita-kayimini, aritaki pinkinkitha-takotajina Aapatyaawiniki, maaroni iipatsitiki Judá-iti aajatzi Ositikii-toniki, pijayitaki intaina tsika owiraayita kipatsi.” ⁹ Ikanta ithonka-kiro Jesús iyomitaana-najiri iyomitaani, iñaatziiri iwajinokai-tairi, irojatzi ipyaanta-paakari minkoriki. Tira iñaanairi. ¹⁰ Yamina-minthaitzi iyomitaani tsika ikanta Jesús iwajinoka inkitikinta, apiti atziri katziyi-motapaakari okitamaarokitaki iithaari. ¹¹ Ikantapaakiri: “Tapowinitsatzi, ¿Paitama paminawinthajiitsiri inkitiki? Piñaakiri tsika ikanta Jesús iwajinokaja ijatai, ari inkanta-jaantapajyaa apaata aririka impiyai.”

Yaminaitaki pasini impoyii-tajyaarini Judas

¹² Ikanta ipiyayitaja oyomitaari Aapatyaawiniki ipoñaajaro Yiinkakii-toniki, ti intaina-piroti, osinitaan-tsitzi yaniitaiti kitaitiri imakoryaan-taitari. ¹³ Ikanta yariijiitaja nampitsiki, atiiyii-tapaji jinokinta pankotsi tsika imaapiinta-jiitzi. Yoka ikarajiiitzi: Pedro, Jacobo, Juan, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Jacobo itomi Alfeo, Simón ipaitai-tziri “Kisakotaniri,” aajatzi Judas iririntzi Jacobo. ¹⁴ Maaroni yokaiti ari ikanta-piintatyaa yapatojiita yamanamana-jiitzi itsipayi-takari iririntzi Jesús, itsipataro María iriniro, aajatzi pasini-payi kooya.

¹⁵ Ikanta yapatojiita kimisantzin-kariiti, ikarajiiitzi 120 atziri. Ari ikatziyanaka Pedro, ikinkitha-waitanaki ikantanaki: * ¹⁶ “Iyikiiti, monkarataka okaratzi isankinatakaa-kiriri Tasorinkantsi pairani pinkatharini David, ikinkitha-takotziri Judas jiwatapain-tsiri yaakaan-tziri Jesús. ¹⁷ Yoka Judas iriitaki atsipata-piintakari, ari akarawitari antawairiki. ¹⁸ Tima yaakiri kiriiki ipinataitakiriiri iyaari-pironka, yamanantantaka kipatsi. Iro kantacha iparyaaki iipatsitiki Judas, ipatzii-totanaka, ithonka itankawai-tapaaki, ookaporinthetai-waita-paaka ishiito. ¹⁹ Ikanta ikimajiiitaki Aapatyaawini-satzi, ipaitakiro irona kipatsi ‘Iraantsi-patha,’ irojatzi ikantai-tziri iñaaniki iriroriiti ‘Acéldama.’ ²⁰ Ari omonkaratari isankina-taitakiri Panthaantsi, ikantaitaki:

Kaanki-thaanti onkanta-wityaa iwanko,

Tikatsi nampitan-tajyaaroni.

Ikantaitaki aajatzi:

Intzimi pasini impoyii-tajyaarini yanta-wairiki.

²¹ Tzimatsi pasini atziri-payi tsipata-piinta-kairi pairani ainiro itsipawitajai Awinkathariti Jesús, ²² ikaratzi atsipawitakari ikiwaa-tantakari pairani Juan yoka Jesús, irojatzi iwajinokan-taari inkitiki. Tima oninta-piro-tatyaa aminaji aparoni ankaratajiri iriitaki kinkitha-takota-jirini Jesús yañaajira.” ²³ Ari yookoitakiri apiti: José, ipaitai-tziri Barsabás, ipaitai-tzitari Justo, aajatzi Matías. ²⁴ Ari yamanako-wintakiri, ikantzi: “Pinkatharí, awiroka oyosiritziriri maaroni, yoka apiti nookotakiri, piñaakainari aparoni tsika itzimi pinintakiri awiroka, ²⁵ iriitaki nontsipatajyaari Nontyaantaariti, impoyii-tajyaari Judas opyaakaasitakari iyaari-pironka. Tima Judas jataki irirori tsika ijati.” ²⁶ Ikimita-kaantakaro yokaiti iñaarita-jiita. Iñaatzii iriitaki Matías. Iriitaki tsipata-nakariri yokaiti 11 Tyaantaariiti.

* 1:15 kimisantzin-kariiti = iyikiiti

2

Ipokantakari Tasorinkantsi

¹ Okanta omonkarataja yoimosirinkai-tziro kitaitiri "Awiitaantsi." Ari yapatojiitaja ikaratzi tsipata-piinta-kariri Jesús. ² Ari omapoka-sitaka antaroiti poimata-paintsiri osiyapaakaro antaro tampyaa, okinapaakiro jinoki inkitiki, ookanta-paakaro pankotsi tsika yapatojiitaka. ³ Iñaasita-taika paama-sitha-kiiriki-tapain-tsiri, okaanta-paakari ikaratzi apatotain-chari. ⁴ Ari ithonka isaika-siri-tanta-paakari Tasorinkantsi. Iñaawai-tanakiro pasiniyi-tatsiri ñaantsi, iriitaki Tasorinkantsi oyotakaa-nakiriri iñaawai-tanta-nakarori.

⁵ Okanta anta Aapatyaawiniki ari isaikayitzitakari Juda-iti poñaitaintyari intaina pasiniki nampitsi. Iriitaki pinkathatasorintsi-taniri-payi. ⁶ Ikanta ikimaitakiro poimata-paintsiri, ipokajii-tapaaki oshiki atziri, ti iyotawakiro opaita kantachari, tima ikimatha-takiro aparoni-payi ñaantsi okaratzi iñaawai-yitziri, irootaki iñaani. ⁷ Tima okiryantzi ikantayi-tanaka, ikanta-wakaa-jiita: "¿Tima Tapowini-satzi inatzii ikaratzi ñaawaita-kirori pasinitatsiri ñaantsi? ⁸ ¿Tsikama okantaka akimantariri iñaawaitziro añaani-payi aroka? ⁹ Tima akarayi-takiri aka Parto-satzi, Niyanki-wini-satzi, Elam-satzi, Osampanaaki-satzi, Judá-iti, Capadocia-satzi, Ponto-satzi, Asia-satzi, ¹⁰ Frigia-satzi, Panfilia-satzi, Apitantoni-satzi, aajatzi Africa-satzi ananakirori osaiki Cirene. Tima akaratakiri ajatzi wirakochapayii, Judá-iti-tatsi-ri aajatzi kaari Judá-itiwitachani pairani. ¹¹ Atsipatakari Creta-satzi, aajatzi Arabia-satzi. Ari akarayi-takiri akimiri iñaawai-yitziro añaani-payi, ikinkitha-takotziri Pawa itasonka-wintantzi." ¹² Okiryantzi ikanta atziri-payi, ti iyoti opaita iñiiri. Ikanta-wakaa-jiita: "¿Paitama iroka?" ¹³ Iro kantacha tzimatsi pasini thainka-waitakiriri Tyaantaariiti, ikantajiitzi irirori: "¡Isinkijii-tatyaa yokaiti!"

Itanakarori ikinkitha-tanaki Pedro

¹⁴ Iro kantacha ikatziyanaka Pedro itsipatakari ¹¹ Tyaantaariiti, sintzini iñaawai-tanaki, ikantzi: "¡Ashininká! ¡Aapatyaawini-satzi! Pinkimisantina nonkantimi piyotantyaari. ¹⁵ Pisiyakaantzi awiroka-payi isinkitatyaa yokapayi. Ti ari onkantyyaa, owakira ijinokiityaapaji ooryaatsiri. ^{*} ¹⁶ Omonkara-tatyaa okaratzi isankina-takiri pairani Kamantan-tzinkarini Joel, ikantaki:

¹⁷ Ikantzi Pawa:

* **2:15** ijinokiityaapaji ooryaatsiri = ooryaatsiri 3; Irootaki yamitari Judá-iti, ti isinkinityaa owakira onkitaityaa-manaji.

Tzimatsi awisatsini owiraantyaaroni kitaitiri.

Ari nontyaankiniri atziri-payi Notasorinka okimiwai-takaro isako-piro-tatyii-nirimi.

Ari inkinkitha-takoyi-tajina itomi-payi aajatzi irisinto-payi.

Ari iñaawya-yitajyaa awankari-payi,

Ari imisiyitaki antari-kona-yitain-tsiri.

¹⁸ Ari nonkimitaakiriri nompirataanipayi: awankari-payi aajatzi awankaro-payi.

Nontyaanta-jiniri apaata Notasorinka, ari inkinkitha-yitaji.

¹⁹ Aritaki iñiitaki inkitiki kaari iñaapiintaiti.

Iñiitiro kipatsiki iraantsi, paamari, antaro oyachaaryiinka.

²⁰ Iñiitiri intsiwakimati ooryaatsiri,

Iñiitiri kasiri inkimityaaro iraantsi,

Irootaki awisayi-tatsini irootaa-tsira omonkara-tajyaa kitaitiri impokan-tajyaari Pinkathari.

Tima antaaro iwaniinkaro onkantajyaa.

²¹ Inkarati awintaa-jyaarini Pinkathari, iriyyitaki awisako-siri-taatsini. †

²² ¡Noshininká! ¡Israel-iiti! Pinkima-jiiti nonkantimi.

Piñaakiri awiroka-payi pairani Jesús, Kasiyakaa-wini-satzi, iriitaki ityaanka-kimiri Pawa. Oshiki itasonka-wintakimi,

iñaakayi-takimiro kaari piñaawi-jiitari pairani. ²³ Ikanta yamaita-kimiri yoka Jesús, paakaan-takiri, ipaikako-takiri kaari-piro-siririiti. Ari omonkara-takari okaratzi awishimo-

takiriri, tima irootaki ikinkithasiri-tzitakari pairani Pawa.

²⁴ Ikanta iwiriintajiri Pawa ikamawitaka, ti isinita-najiri inkimaatsi-waitajyaa. Tima ti aawyaajiri kaamani-taantsi.

²⁵ Tima iriitaki isankina-takotakiri pairani pinkatharini David, ikantaki:

Noñaapiintziri Nowinkathariti itsipatana.

Isaiki nakopiroki, tikatsi matajirini itsinampairi.

²⁶ Irootaki nokimo-siri-tantari,

Kamini-waanti nokanta notharowintari.

Iriitaki noyaako-piro-tajiri, nawintaa-jyaari.

²⁷ Tima airo pookinaro nosiri sarinka-winiki nonkama-witakyaa-rika.

Airo pisinitziro nowatha ompathai, pitasorin-tsiti nonatzii.

²⁸ Piyotaa-kinaro naña-siri-tanta-jyaari.

Oshiki poimosirinkajina aririka nontsipa-tajyaami.

²⁹ Iyikiiti, ayojiitzi kaari awaisatzitini David kinkitha-takota-chani, kamawaitaki pairani irirori, ayojiitzi iroñaaka tsika anta ikitaitakiri. ³⁰ Iro kantacha Kamantan-

tzinkari inaki irirori, iyotzitaka ikasiya-kaakariri Pawa impinkathari-takairi aparoni incharinin-tyaari. ‡ ³¹ Tima

† 2:21 wairontzi ‡ 2:30 Tzimatsi sankinarintsi ñaawinta-kotziriri Saipatzii-totaari isaikimo-tajiri Pawa tsika ipinkathari-wintantzi irirori.

osiyawai-takaro iñaakityiromi pinkatharini David, ikinkitha-takotakiro yañaaji Saipatzii-totaari, ikinkitha-takotakiri airo isaiki sarinka-winiki, airo opathai aajatzi iwatha. ³² Tima maaroni naaka-payi noñaakiri Pawa iwañaajiri Jesús. Omapiro-tatyaa. ³³ Aritaki owajinokaja, isaikimo-tapajiri irako-piroriki Pawa ipinkathari-wintan-tapaji. Ari omonkaratari okaratzi ikasiya-kaakiriri pairani Asitariri, intyaankiniri Tasorinkantsi osiyawai-tyaaro isakopiroi-tatyii-nirimi. Irootaki piñiiri awirokaiti iroñaaka. ³⁴ Tima kaari pinkatharini David owajinokaa-chani inkitiki, iriitaki ñaawaita-kirori pairani iroka ñaantsi, ikantaki: Iñaawaitanaki Pawa, ikantawajiri Nowinkathariti: Pisaikapaji nakopiroki ampinkathari-wintanti.

³⁵ Irojatzii noitsinampaan-tajjaariri kisaniiintzimiri, Aripaiti intyiirowa-sita-jyaami, pimakoryaa-kitzitan-tajjaari. § ³⁶ ¡Ashininká! ¡Israel-iiti! Irootaki ninta-piro-tachari ayojiiti maaroni. Yoka Jesús pipaika-kotakaan-takiri awirokaiti, iriitaki Ipinkatharitaakaakiri Pawa, iriitaki Saipatzii-totaari.”

³⁷ Ikanta ikimajiiitaki ikaratzi apatotain-chari, antaro oimiraa-siri-tanakiri, isampita-nakiri Pedro, aajatzi pasini-payi Tyaantaariiti, ikantanakiri: “Iyikiiti, ¿tsika nonkanta-jyaaka naaka?” ³⁸ Ikantzi Pedro: “Pimpiya-siri-yitai, pinkiwaa-winta-jyaari Jesús Saipatzii-totaari. Irootaki iyotantai-tyaari ipyaako-tajimiro Pawa pikaaripirotaki, inampi-siri-tanta-jyaami Tasorinkantsi. * ³⁹ Irootaki ikasiya-kaita-kimiri awiroka, irojatzii ikasiya-kayi-takariri pitomi-payi, aajatzi ikaratzi nampiyi-tarori intaina. Tima maaroni ikaima-siri-taitakiri iriitaki ikasiya-kaitzi-takariri irirori.” ⁴⁰ Oshiki okaratzi ikinkitha-takiri Pedro, isintsi-thatakiri, ikantziri: “¡Piwawisaako-siri-tajyaa! ¡Pintainaryai-tyaari atziri-payi kinasiwai-tainchari!” ⁴¹ Irootaki ikimisantan-tanakari oshiki atziri, ikiwaayitakiri Tyaantaariiti. Ikaratzi 3,000 atziri kimisantanaintsiri. ⁴² Oisokiro iwanakiro okaratzi iyomitaa-yitakiriri Tyaantaariiti, kamiitha yaapatyaa-wakaanana. Ari ipitoryaapiinta-jiitziro yatantaitari, yaakowinta-nakaro yamana-jiitzi. †

Yañaan-tari itayita-nakarori ikimisantzii-karitzii

⁴³ Okiryantzi ikantanaka iñaayitakiro itasonka-wintantaki Tyaantaariiti, imatakiro kaari iñiita-piintzi. ⁴⁴ Oshiki yaapatyaa-wakaanana ikaratzi kimisanta-naatsiri, yantitaa-wakaanaro okaratzi tzmimo-yitziriri.

45 Ikaratzi yayiri kiriiki ipimanta-yitziro tzimimo-tziriri. Itsiparyaa-yitziniri asinonkaa-chari kimisanta-naatsiri. 46 Yasi iwiro kitaitiriki yaapatyaa-wakaana, yapatojiita tasorintsi-pankoki. Ti iwashaanta-nakiro yakyoota-wakaa-jiita iwankoki, ari ipitoryiirori yatantaitari. Kimosiri ikanta intzipatasirita-wakaa-jiita, tsinampa-siri ikantajiita. 47 Ikimosiriwinta-piinta-nakiri Pawa. Irootaki onimotziriri atziri-payi iñiuro tsika ikantayi-tanaja. Yasi iwiro kitaitiriki ishikyaa-najiri Awinkathariti kimisanta-naatsiri inkarati awisako-siri-taatsini.

3

Yisitako-takai-tziri kisoporokiri

1 Okanta pasini kitaitiri, aritaki shiityaanaki yamana-piintai-tantari. Ari itonkaa-nakiri Pedro aajatzi Juan, ijatiro tasorintsi-pankoki. * 2 Ari imonthaakari yamaitziri aparoni atziri kisoporoki-tatsiri. Ari ikantzi-tatyaa owakira itzima-paaki. Maaroni kitaitiri yamaita-piintziri ikyaa-piintai-tzira tasorintsi-panko ipaitai-tziro "Waniinkaanto." Ari isaika-piintziri kisoporokiri impasitai-tyaari kiriiki ikampiyi-tziri ikaratzi kyaayita-tsiri. 3 Ikanta iñaawakiri Pedro aajatzi Juan inkyaapaakimi tasorintsi-pankoki, ikampita-wakiri impasita-nakyaari kiriiki. 4 Ari yamina-nakiri. Ikantziri: "¡Paminina!" 5 Ikimisantatzii kisoporokiri, isiyakaantzi impatyiri opaita-rika. 6 Iro kantacha ikantanaki Pedro: "¡Noshininká! Tikatsi noiriikiti aajatzi ooro, iro kantacha tzimatsi nantiri. Pawintyaari Jesús Saipatzii-totaari Kasiyakaa-wini-satzi, iriitaki matironi. ¡Pinkatziyi! ¡Paniitai!" † 7 Yakatha-takiri, ikatziyakiri. Ari omapokasitanaka isintsi-tanaji iitziki aajatzi ishoonkitziki. 8 Tima miyaanaka ikatziyanaja, aniitanaji. Ari ikarata-nakiri Pedro ikyaapaaki tasorintsi-pankoki, aniinii-waitanaji kamiitha, imiyaa-miyaa-waitanaja ipanthawintanakiri Pawa. 9 Maaroni atziri iñaakiri yaniitanaji, ikimakiri ipanthawintanakiri Pawa. 10 Okiryantzi ikantanaka iñaakiri, ti inkompi-taityaari yoka kisoporoki-witachari, iriitaki kampitanta-piinta-tsiri impasitai-tyaari ikyaa-piintai-tzira tasorintsi-panko "Waniinkaanto."

Ikinkitha-takaantzi Pedro ikyaa-piintai-tzira tasorintsi-panko

11 Tima ti yookani iwanakiri kisoporoki-witachari itsipatari Pedro aajatzi Juan. Okiryaaantsi ikantayi-tanaka

* 3:1 shiityaanaki = ooryaatsiri 9 † 3:6 pawintyaari = nompairyiiri iwairo Jesús

maaroni ishininka, ipiyotzi-winta-paakari awisa-tapi-sitzi tasorintsi-pankoki ipaitai-tziro "Salomón-tapi-si."
¹² Ikanta iñaawakiri Pedro, ikantawakiri: "¡Ashininká! ¡Israel-iiti! ¿Paitama pokiryawintan-tanari? Airo pikinkithasiri-waitasita naaka asitaro notasorinka, ti nontasorintsiti naaka naniita-kaajiri yoka ashininka.
¹³ Iriitaki matakirori Iwawani awaisatzitini Abraham, Isaac, Jacob, irijatzi iwawanitari ikaratzi icharini-yitaari irirori, irootaki impinka-thaitan-tyaariri Jesús, paakaan-takiri awirokaiti jiwari-tiiki. Inintawitaka Pilato imisitowa-kaanta-jirimi, tizimaita pininta-jiiti awirokaiti. ¹⁴ iriiwitaka pimisitowa-kaanta-jirimi Tasorintsi-tatsiri, tampatzikasiriri. Pimisitowa-kaanta-sitakari owantzinkari. ¹⁵ Ari piwamaa-kaantziri awirokaiti owañaasiri-tanta-tsiri. Iro kantacha, iwañaajiri Pawa. Noñaayi-tajiri naakaiti yañaaji.
¹⁶ Irootaki yisitako-tantaari yoka kisoporoki-witachari yawintaa-naari Jesús. Tima piñaakiro omapiro yisitakotaji.
¹⁷ ¡Iyikiiti! Noyotzi naaka, ti piyoti opaita pantayi-takiri, ari ikimitakari aajatzi pijiwari-payi. ¹⁸ Ari ikina-kayirori Pawa imonkara-tajiro okaratzi ikinkitha-takoyi-takiri pairani maaroni Kamantan-tzinkari, ikantaki: 'Aritaki inkimaatsitakai-takyaari Saipatzii-totaari.' ¹⁹ Iro pimpiya-sitan-tajyaariri awirokaiti Pawa, piwashaanta-yitairo pantayitziro kaari-pirori, osiyawai-tajyaaro ishitaaromi irirori pikaaripiro-witaka. Ari piñaayi-tairo intsipa-siri-tajyaami Awinkathariti, iwatsinaryaa-koyitaimi. ²⁰ Aritaki ityaankajimiri Pawa yoka Jesús Saipatzii-totaari ikasiya-kaakimiri pairani. ²¹ Onkowa-piro-tatyaa isaiki Jesús Saipatzii-totaari inkitiki irojatzi ininta-paiti-tanta-jyaari Pawa iwakira-tairo maaroni okimiwita pairani. Tima irootaki ikinkitha-takaa-yitakiriri Tasorintsi-siriri Kamantan-tzinkariiti. ²² Irojatzi ikamantan-takiri pairani awaisatzitini Moisés, ikantaki: Ari intyaankaki apaata Pawa pasini Kamantan-tzinkari, ari isiyako-tapaa-kyaana naaka ityaankakina. Ashininka inatyii. Ontzimatyii pinkimisan-tajiri.
²³ Inkarati piyatha-takyaarini yoka Kamantan-tzinkari, ari-taki yapiro-takiri airo iñaajiri ishininka-payi.
²⁴ Ari ikima-takari jiwarini Samuel, ikinkitha-takotakiro okaratzi añaayitakiri iroñaaka, irojatzi ikamantan-takiri pasini-payi Kamantan-tzinkari. ²⁵ Awirokaiti ñiironi okaratzi ikasiya-kaantakiri Pawa ikinkitha-takotakiri Kamantan-tzinkari-payi. Awirokaiti ñiironi okaratzi ikasiyaka-wakaari pairani Pawa itsipatari awaisatzitini. Tima ikantakiri pairani Pawa awaisatzitini Abraham: Iriitaki kantakaa-jyaaroni picharini-payi intasonkawintantai-tyaariri maaroni nasiyitachaniri

ishininka-tawakaiyaa kipatsiki.

²⁶ Iwañaajiri Pawa itomi, awirokaiti yitaka ityaanka-jimiri, ari intasonka-wintimiri, irootaki piwashaantan-tajyaarori pantayi-tziro kaari-pirori.”

4

Pedro aajatzi Juan yaitanakiri jiwariki

¹ Ainiro ikinkithata-kayiri atziri-payi yoka Pedro itsipatari Juan, ariijii-tapaaka Impira-tasorintsi-taari, ijiwari aamaako-winta-rori tasorintsi-panko, aajatzi Tampatzikariiti. ² Ikisajiita-tyaa, tima iyomitaa-tziiri atziri-payi yoka Pedro itsipatari Juan, ikantziri: “Omapiro yañaayitaji kamawita-chari, ari okanta iñaakanta-paintziro Jesús.” ³ Yairika-paakiri, tima aritaki tsitiniityaanaki, yasitakotakaan-takiri irojatzii onkitaitita-manaji. ⁴ Iro kantacha oshiki ikaratzi kimawakirori kinkitharintsi, ikimisanta-jiitanaki. Ikaratzi 5000 atziri kimisanta-naintsiri.

⁵ Okanta okitaitita-manaji, yapatojiitaka Aapatyaawiniki maaroni ijiwariti Judá-iti, antari-konaiti, aajatzi Yomitaantatsiri-payi. ⁶ Ari isaikakiri Anás Impira-tasorintsi-pirori, Caifás, Juan, Alejandro, aajatzi ishininkaiti-payi Impira-tasorintsi-pirori. ⁷ Ikaimakaan-takiri yamaitiri Pedro aajatzi Juan. Isatikai-tawakiri niyaankiniki yapatojiitaka, isampitakiri: “¿Paitama sintsitakayimiri pimatantarori piñaakan-takiri? ¿Paitama sinitakimirori piyomitairi atziri-payi?” * ⁸ Ari yakanaki Pedro, ikan-takaanakari Tasorinkantsi, ikantanaki: “Pinkathariiti, Antari-konaiti. ⁹ ¿Irooma pimaimani-tantanari nisitakotakaajirira mantsiyari? ¿Pininta-tziima piyo-jiiti tsika ikanta yisitakotantaari? ¹⁰ Ari nonkaman-takimiro iyotantyaari maaroni ashininka Israel-iiti. Yoka atziri atsipatakari aka, iriitaki isitakotakaa-jiriri Jesús Saipatzii-totaari, Kasiyakaa-winisatzi. Iriitaki nawintaani naaka, irijatzi pipaika-kotakaan-takiri. Iro kantacha iwañaajiri Pawa. ¹¹ Yoka Jesús iriitaki osiyakarori mapi pimanintakiri awirokaiti, pikimitakari witsikirori pankotsi. Iro kantacha irojatzii yaitairi iroka otzinkami-pirori. † ¹² Tikatsi pasini kimityaarini Jesús iwawisaa-kotantzi. Tikatsi awintaajyaa aka osaawiki kipatsi, apatziro ikantakaaro Jesús.”

¹³ Ipampoyii-tanakiri Pedro, aajatzi Juan, ikantajii-tanaki piyotzi-winta-kariri: “Piñiiri yoka, ti iyomitaa-piinta-pirowityaari, iro kantacha pinkatha-ñaani iwaitziri. ¿Iriima oyomitaa-kiriri Jesús itsipatakari pairani?” ¹⁴ Tima

* 4:7 Wairontsi † 4:11 Paminiro Mt. 21.42; Ef. 2.20; 1 P. 2.6-8.

oisokiro iwanakiri yisitako-tajairi yoka Pedro aajatzi Juan. Ti ontzimi inkanta-kotana-kiriri. ¹⁵ Ari imisitowa-kaantairi yapatojiita, irojatzi isaikajii-tanaki ikinkita-waitaiyini. ¹⁶ Ikanta-wakaa-jiita: “¿Tsikama ankanti-rika yokapayi atziri? Tima iyojiitaki maaroni Aapatyaawini-satzi itasonka-wintantaki. Airo okantzi amanako-tairi. ¹⁷ Thami asaryii-matasi-tyaari airo ijatakaantaro inkinkitha-takotiri yawintaityaari Jesús.” † ¹⁸ Yapiitakiro ikaimajiri, ikantakiri: “Airo pikamantan-tziro okaratzi awisain-tsiri. Aritapaaki piyomitaantzi tsika okantakota isintsinka Jesús.” ¹⁹ Iro kantacha Pedro aajatzi Juan, ikantanakiri irirori: “Intsityaa pinkantina awirokaiti ¿Awirokama nompinkathati nomp iyatha-tantyaariri Pawa? ²⁰ Tima airo nowashaantziro nonkinkitha-takoyitiro okaratzi noñaa-jaantakiri, ajatsi nokima-jaantakiri.” ²¹ Ikanta yasaryii-mawai-witakari, yapakaajiri, tira ontzimatyii ompaityaa iwasankitaa-wintiriri. Maaroni atziri ipanthawinta-nakiri Pawa iñaakiro okaratzi awisain-tsiri. ²² Tima yoka atziri yisitako-takaajiri, anaanakiro okaratzi 40 isarintsiti.

Yamanajiitzi kimisantzin-kariiti yawintaa-siri-piro-tantyaari airo itharowan-tajiita

²³ Ikanta yapakayii-tajiri Pedro aajatzi Juan, jatanaki yapatojiita ikarajiitzi, ikamanta-paakiri okaratzi ikantakiriri ijiwari Ompira-tasorintsi-taari itsipatakari antarikona-payi. ²⁴ Ikanta ikimajii-takiri ikamantakiri, yamanajii-tanakiri maaroni Pawa, ikantziri: “Pinkathari-pirori, awirokatakiki owitsikakiro inkiti, kipatsi, inkaari, aajatzi ikaratzi tzimanta-yitarori. ²⁵ Awirokatakiki kinkitha-takaa-kiriri pairani impira-tanini David, ikantakiki:

¿Paitama iñaa-winta-jiitzi atziri-payi?

¿Paitama ikinkithasiri-waita-sitantari?

²⁶ Apatojiitaka pinkathari-wintan-tatsiri aka kipatsiki, Ipiyoyitaka jiwari-payi,

Imaimani-tantyaariri Pinkathari, aajatzi iyosiitani Saipatzii-totaari.

²⁷ Tima omapiro yaapatyaa-wakaa-jiitaka Herodes aajatzi Poncio Pilato yapatojiitaka aka nampitsiki, aajatzi Israel-iiti ipiyojiitaka itsipatakari pasini-satzi atziri, imaimani-takiri Jesús, pitasorintsiti Pitomi, piyosiitani. ²⁸ yantatziiro yokaiti okaratzi pikinkithasiri-tzitakari pairani pantiri. ²⁹ ¡Pinkathari! Piñiiri iroñaaka yasaryii-matana. Pinkantakaiyaaro airo notharowan-tantari nonkinkitha-tajiro piñaani. ³⁰ Pinkanta-kaiyaaro nisitako-takaa-yitan-tyaariri

mantsiya-yitatsiri. Noñaakan-tantyaarori kaari iñaita-piintzi. Irootaki iñaantyaarori atziri-payi Itasorinka Pitomi, Jesús.”³¹ Ikanta ikaratakiro yamanajiitzi, oninakanaka tsika yapatojiitaka. Iriitaki Tasorinkantsi kantakaa-nakariri, tikatsi intharowan-tanakyaa ikamantan-tanakiro iñaani Pawa.

Okaratzi tzimimo-tziriri ari ikaratzi yasijiitaro

³² Ikaratzi kimisanta-najiriri Jesús, aparoni okantanaja ikinkithasiri-tanaari. Ti imasithata-wakaa-jiityaa, ipawakai-yitaro okaratzi kowityii-motariri.³³ Aikiro ijatakaanakitziro Tyaantaariiti ikinkitha-takotziro tsika ikanta yañaantaari Awinkathariti Jesús. Antaro ikawinthaakiri Pawa maaroni yokaiti.³⁴ Ti intzima-waiti aparoni kowityaa-waita-tsini. Ikaratzi tzimatsiri iipatsiti, iwanko, ipimantayitziro. Yaakiri kiriiki,³⁵ impakiri Tyaantaariiti, iriitaki antitariri maaroni, yaantyaari aparoni-payi inintziri.³⁶ Irootaki imatakiri aparoni ishininka Leví-iti ipaitai-tziri José, Chipre-satzi. Tima iriitaki Tyaantaariiti owaitakaantikiri “Otomi Oimosirinkaantsi”. (Tima iroka wairontsi, irootaki ikantziri iñaaniki iriroriiti “Bernabé”.)³⁷ Yoka Bernabé tzimatsi iipatsiti, ipimantakiro. Yaanakiri owinaro iipatsiti, ipakiri Tyaantariiti.

5

Ananías aajatzi Safira

¹ Iro kantacha tzimatsi awishi-mota-kiriri pasini atziri ipaita Ananías itsipatakaro iina opaita Safira, ipimantakiro irirori iipatsiti.² Yoka atziri yaapatyaakaro iina, imanaki kiriiki owinaro iipatsiti. Yamakiri tzimaraantanain-tsiri, ipapaakiri Tyaantaariiti.³ Ikantawakiri Pedro: “Ananías, ¿paitama pisinitan-takariri Mishatantaniri inthaiya-kaiyaami? Pimanaki owinaro pipatsiti, pisiyakaantzi aritaki pamatawitakiri Tasorinkantsi.⁴ ¿Kaarima awiroka asiwityaaroni kipatsika? ¿Kaarima awiroka asityaarini owinaro? ¿Paitama pantanta-karori kantachari? Ti naaka-payi pamatawiti, Pawa pamatawiwitaka.”⁵ Ikanta ikimawaki Ananías ikantai-takiri, tyaanaki, kamanaki. Antaroiti itharowa-jiitanaki ikaratzi kimakotakiriri.⁶ Ikanta aparoni-payi mainari, iponatakiro iwatha Ananías, yaanakiri, ikitatakiri.

⁷ Tikira osamaniti, opokapaaki iina Ananías, ti oyoti iroori opaita awisain-tsiri. * ⁸ Isampita-wakiro Pedro, ikantziro: “Pinkantina, ¿Arima ikaratzi owinaro pipatsiti?” Akanaki

* 5:7 tikira osamaniti = 3 hora

iroori: “Jii, ari ikaratzi.” ⁹ Ikantziro Pedro: “¿Paitama paapatyaa-wakaan-takari pinintzi pamatawitiri Itasorinka Awinkathariti? Yoka ipiyayitaja aanakiriri piimi ikitatzi, iroñaaka yayitana-kyaami awirori.” ¹⁰ Apatha-kiro otyaanaki Safira ikatziyaka Pedro, kamanaki. Ikanta ikyaa-jiitapaji mainari-payi, iñaapaa-tziro kamaki. Yaanakiro, itsipata-kajiro oimi tsika ikitataka irirori. ¹¹ Tima antaaro itharowa-jiitanaki kimisantzin-kariiti, ari ikimitakari ikaratzi kimakoyita-kirori awisain-tsiri.

Oshiki itasonka-wintan-taitaki

¹² Aikiro ijatakaa-nakitziro Tyaantaariiti yapatojiita awisa-tapi-sitzi tasorintsi-panko ipaitai-tziro “Salomón-tapi-si.” Aikiro itasonka-winta-nakitziiri ishininka-payi. ¹³ Iriima pasini ishininka-payi, iwinkani iwanakiri ti ininti intsipatyaari. Iro kantacha, tzimatsi oshiki pasini ishininka-payi mapirota-nakirori itakota-nakari. ¹⁴ Aikiro ishikitanakitzi kimisanta-najiriri Pinkathari. Tima ipokayitzi sirampari aajatzi kooya-payi. ¹⁵ Tzimatsi amayita-kiriri imantsiyariti, inaryaa-koyitakiri isitasiki tsika inkinapaaki Pedro. Ikantayitzi: “Aririka inkinapaaki Pedro aka, aririka intsimankan-tanakyaari kapichiini yaampari, aritaki yisita-kotaji.” ¹⁶ Ari ikimiyitakari poñaayitain-chari nampitsiki saika-nampitziro Aapatyaawini, yamayitaki oshiki mantsi-yari aajatzi oshiki yaayitzi piyari. Ithonkiri yisita-kota-kaayitzi.

Ikisaniintai-tanakiri Pedro aajatzi Juan

¹⁷ Ikanta Impira-tasorintsi-pirori itsipatakari Ipaita-tampatzika-riniti, ikisaniinta-nakiri Tyaantaariiti. ¹⁸ Yaakaan-takiri, yasita-kota-kaantakiri. ¹⁹ Okanta tsitini-paiti, pokaki Imaninkariti Awinkathariti, yasitaryaapaakiro asitako-rontsi, imisitowa-yitairi, ikantawajiri: ²⁰ “Pijati tasorintsi-pankoki, pinkinkithata-kairi pishininka-payi tsika okanta-kota awisakotaantsi.” ²¹ Okanta okitaitamanaji, ariijiita-paaka kapichikitaiti tasorintsi-pankoki, kinkithata-paaki.

Titzimaita iyojiiti Impira-tasorintsi-pirori, apatojiitain-chari itsipayitakari yaapatyaani, aajatzi maaroni yantari-konati Israel-iiti. Ari ityaankaki yamaitiri Tyaantaariiti yasita-kowitakari.

²² Ikanta ijatasi-witakari yasita-kotani, ti iñaapajiri. Ari ipiyapaaka, ²³ ikantapaji: “Ti añaajiri. Irojatziki okanta noñaawita-paakaro asita kamiithaini, irojatziki ikatziyayita aamaako-wintariri. Nasita-ryaako-witapaakari,

ti noñaapajiri.”²⁴ Ikanta ikimawaki Impira-tasorintsi-pirori, aajatzi ijiwari aamaako-wintarori tasorintsi-panko, isampita-wakaa-jiitanaka opaita-rika awisatsini.²⁵ Irojatzzi yariitan-tapaakari kamanta-paakiriri, ikantziri: “Noñaakiri pasita-kota-kaantani isaikajiitzi tasorintsi-pankoki ikinkithata-kairi ashininka-payi.”²⁶ Irootaki ijatanta-nakari ijiwari aamaako-wintan-tatsiri, yaanaki oshiki iratziriti, yamajiri. Titzimaitya iwatsinaa-waitiri, tima inthawowan-tyaari ishininka-payi ishinyaan-tyaari mapi.

²⁷ Ikanta yariita-kaapaajari, iwawisaa-paakiri yapatoji-itaka jiwari-payi. Ikanta Impira-tasorintsi-pirori isampita-wakiri,²⁸ ikantziri: “¿Tima pinkimi nokantzi chapinki: ‘Aritapaaki pikinkithata-kotziri Jesús?’ Aikiro piyomitaa-tziiri ashininka-payi Aapatyaawini-satzi. Pikanta-kotakina naaka-payi, pikantzi: ‘Iriitaki jiwari-payi owamaakaan-takiriri Jesús.’ ” †²⁹ Ari yakanaki Pedro aajatzi pasini-payi Tyaantaariiti, ikantanaki: “Iriitaki nonkimisanta-piroti naaka Pawa, airo nokimisanta-waitziri atziri.”³⁰ Tima omapiro piwamaa-kaantakiri awirokaiti Jesús, pipaikaa-kota-kaantakiri. Iro kantacha, iwañaajiri Pawa ikimisan-takiri pairani awaisatzitini.³¹ Iwajinokairi Pawa, imisaikajiri irako-piroriki, itsipataari ipinkathari-wintantzi. Iri-itaki owawisaa-kotaini aroka-payi. Inintzi ampiya-sirita-sitajiri maaroni arokaiti Israel-iiti, impyaakotan-tairori antayitakiro kaari-pirori.³² Tima naakaiti ñaakiro okaratzi yantayitakiri Jesús, ontzimatyii nonkinkithata-kotiro. Iri-itaki Tasorinkantsi matakayi-naroni, tima iriitaki ityaankakinari Pawa isaika-siritan-tajyaana nawintaajari.”

³³ Antaro ikisajiitanaka ikimakiri ikantaki, ari inintawitanaka iwiiri.³⁴ Ari ikatziyanaka aparoni Nasitantaniri, paitachari Gamaliel. Irijatzzi Yomitaan-tatsiri. Ipinkathatziri maaroni ishininka. Ikantanaki: “Ashininká, thami amisitowa-wakiri kapichiini yokapayi.”³⁵ Ikantzi: “¡Ashininká! ¡Israel-iiti! Ontzimatyii pinkinkithasirita-wakya tsika-rika pinkantiri yoka ashininka.”³⁶ Pinkinkithasirita-kotiri paitachari Teudas, ishamiwaitaki pairani irirori. Yapatotaki ikaratzi 400 iratziriti. Ikanta iwai-takiri Teudas, ithonka yoiwaranaka ikaratzi tsipawita-kariri, ari ipyaakari ti inkimakoi-tairi.³⁷ Aajatzi okimitaka pairani isankinata-kotantakari maaroni ashininka, tzimatsi paitachari Judas, poñaachari Tapowiniki. Yapatotaki ashininka. Ikanta iwai-takiri irirori, ithonka yoiwaranaka ikaratzi tsipayi-witakariri,

ari ipyaari aajatzi irirori. ³⁸ Pinkimi nonkantimi naaka: Airo pimaimanitziri, piñaasi-minthatyaari. Iriirika antasi-waitaro ininta-sitari, aritaki impyaa-sitajyaa. ³⁹ Iriirika Pawa matakairiri okaratzi yantayitziri, airo pimatziiri piitsinampairi awirokaiti. Paamawintyaa pimaimanitziri = kari Pawa.”

⁴⁰ Onimota-nakiri ikaratzi yapatojiita. Ikaimajiri Tyaantaariiti, ipasata-kaantakiri, ikantziri: “Aritapaaki pikinkithata-kotziri Jesús.” Yapakaajiri. ⁴¹ Ikanta isitowajii-tanaji Tyaantaariiti yapatowintai-takari. Kimosiri ikantajiita, ikantajiitzi: “Piñaakiro, ikimita-kaantai-takai iriipirori iwasankitaa-wintai-takairo awintaa-naari Jesús.” ‡ ⁴² Ari ikanta-piinta-nakityaa iyomitaantzi maaroni kitaitiri, ikinkithata-kaantzi tasorintsi-pankoki, ikantzi: “Saipatzii-totaari inatzii Jesús.” Imatakiro ikinkithata-kaantanaki maaroni pankotsiki okaratzi tzimatsiri anta.

6

Iyoyiitaki 7 amitakotan-taniri

¹ Ikanta ishiki-pirotanaki kimisantzinkari, ñaawaiyitanaki wirakocha-ñaaniri, ikantzi: “Paminiri Heber-iiti nampitarori anta tsika ikanta ipapiintziro owaritintsi kinankaro, tima ti imariwintiro pasin-sato-payi.” ² Ikanta 12 Tyaantaariiti, yapatotakiri maaroni kimisantzinkari, ikantakiri: “Ti onkamiithati nowashaantiro nokinkithata-kota-najiri Pawa, nompantayityaamiri piyaari. ³ Iyikiiti, paminini aka akarajiitzi inkarati 7 atziri, iriitaki jiwatironi impaitimi owaritintsi. Piyoshiiti kamiitha-siriri, yotanita-chari, isaika-siriantari Tasorinkantsi. ⁴ Ari naakowintyaarori naaka-payi namananati, nonkinkithata-kaanti, noyomitaan-tayiti.” ⁵ Onimota-nakiri ikaratzi apatotain-chari ikantai-takiri. Ari iyosiitai-takiri Esteban, awintaariri kamiitha Pawa, isaika-siri-tantari Tasorinkantsi. Iyosiitai-takiri aajatzi Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Parmenas, aajatzi Nicolás Antioquía-satzi, kimita-kotaariri Judá-iti, kaari ishininkawita Judá-iti. ⁶ Ipoña yaitanakiri ikaratzi iyosiitai-takiri isaikaki Tyaantaariiti, yamana-kota-wakiri, iwasi-patzii-toyitakiri itasonka-wintziri.

⁷ Aikiro ojatanakitzi iñaani Pawa. Aikiro ishiki-pirotanakitzi kimisantzinkari anta Aapatyaawiniki. Imatzitakaro ikimisanta-yitanaki oshiki Impira-tasorintsitaari.

Yaakaan-taitakiri Esteban

⁸ Itasonka-wintaki Esteban oshiki ishininka-payi, iritaki nisironkata-kariri Pawa, ipakiri itasorinka. ⁹ Iro kantacha, tzimatsi Judá-iti apatota-piinta-chari ipaitai-tziri "Itzikawitaitari." Ipoñaayitaro Cirene, Alejandría, Cilicia, Asia. Iriitaki katziya-nainchari iñaana-winthata-nakiri Esteban. ¹⁰ Iro kantacha ti yíitsinampaitiri Esteban, tima omapiro iyota-nita-kaakari Tasorinkantsi. ¹¹ Ikanta ikaratzi ñaana-winthata-kiriri Esteban, imananikiini ipinatakiri ishininka, ikantakiri: "Nonintzi pinthaiya-kotyaari Esteban. Pinkanti: 'Nokimakiri Esteban ithainka-waitziri awaisatzitini Moisés, ari ikimitaa-kiriri aajatzi Pawa.' " ¹² Irootaki owatsimaa-pirota-nakiriri ishininka-payi ikisaniinta-nakiri Esteban, imatanakiro antari-kona-payi, aajatzi Yomitaan-taniriiti. Yaakaan-taitakiri Esteban, yaitanakiri yapatojiita jiwariti-payi. ¹³ Ari yamaitakiri thaiya-kota-kariri Esteban, ikantapaaki: "Yoka ashininka oshiki ithainka-kiro tasorintsi-panko, ithainka-kiro Ikantakaan-taitsiri. ¹⁴ Nokimakiri ikantaki: 'Ari imporokakiro tasorintsi-panko Jesús Kasiyaka-wini-satzi. Aritaki iwasiñaayitajiro okaratzi amitari iyomitaa-yitajairi awaisatzitini Moisés.' " ¹⁵ Ari yamina-nakiri jiwari-payi yoka Esteban, iñaatziiri iporoki ikimita-nakari Maninkari.

7

Yoipyaa-nakiniri ñaantsi Esteban irojatzí ishímyaan-takariri

¹ Ikanta Impira-tasorintsi-pirori isampitakiri Esteban, ikantziri: "¿Omapiroma ikantakoi-tzimiri?" ² Ikantzi Esteban: "¡Iyikiiti! ¡Jiwari-payi! Pinkimi nonkantimi. Pairani isaikan-tawitari awaisatzitini Abraham anta Osampanaaki, iñaakakari iwaniinkaro, Pawa, tikira ijatanaki inampityaaro Awotziniki. ³ Ikantakiri: '¡Abram! Tzimatsi pasini kipatsi noñaakaimiri, pijati anta, pookanajiro pinampi awiroka, aajatzi pishininka-payi.' ⁴ Ikanta Abraham yookanajiro inampitsiti Kiyamori-wini-satzi, jataki inampita-jyaaro Awotziniki. Okanta apaata ikaimajiri iriri, ityaantajiri Pawa aka tsika anampitaro iroñaaka aroka-payi. ⁵ Okantawitaka inampiwitakaro Abraham aka, ti yasi-pirota-kaiyaari Pawa. Iro kantacha ikasiyakaakiri apaata aririka inkamaki, iriitaki asitajyaaroni inkarati incharinin-tajyaari. Irootaki ikasiyakaaita-kiriri awaisatzitini Abraham tikira-mintha intzimi itomi. * ⁶ Yapiitajiro Pawa ikantairi Abraham: 'Ari inampityaaro apaata pincharini-tajyaari pasiniki kipatsi, onkarati

* 7:5 ti yasi-pirota-kaiyaari = ti ontzimi kapichiini anta tsika yaatziki

400 osarintsi isaiki anta. Ari impira-waitaityaari, oshiki isintsiwin-taitiri yantawai-takai-tiri. ⁷ Iro kantacha ari nowasankitaa-kiri naaka ompirawai-tyaarini. Aririka onkaratapaaki, aritaki isitowaji. Impinkatha-yitajina maaroni yokaiti aka.' ⁸ Aritaki tzimaki ikasiya-kaakiriri, ikantajiri Pawa yoka Abraham: 'Ontzimatyii pinto-misitaa-nityaa, tima tzimatsi akasiyakaa-wakaari.' Imatakiro pairani awaisatzitini Abraham. Imatakiri itomi irirori owakira imaakota-paaki 8 kitaitiri, itomisitaa-nitakiri. Ari ikimitaakiri Isaac itzimaki Jacob. Ari ikimitaa-kiriri aajatzi Jacob 12 itomi-payi, awaisatzi-titaari arokaiti. ⁹ Ikanta yokaiti awaisatzi-titaari arokaiti, ipimantakiri José, iririntzi, okantakaan-tziro ikisaniintziri. Ari okanta yariitan-takari inampiki Apitantoni-satzi. Iro kantacha, itsipata-piintakari Pawa, ¹⁰ inisironkatakari okaratzi ikimaatsi-waitakari. Iyota-nita-kaakari, irootaki yaakamiithatan-takariri Faraón, iwinkathariti Apitantoni-satzi. Ipinkathari-wintakiri irirori maaroni Apitantoni-satzi, aajatzi maaroni ishininka-payi Faraón. ¹¹ Okanta apaata, ariitaka antaro tajyitsi anta. Oshiki ikowityaa-niinta-jiitaki Apitantoni-satzi. Ari okimitakari aajatzi anta inampiki Owintini-satzi. Ti iñiuro pairani awaisatzitini iyaari. ¹² Iro kantacha ikima-kotakiro Jacob tzimatsi owaritintsi anta Apitantoniki. Ityaantakiri itomi-payi yamananta-kiti. Irootaki itakanarori ijajiitaki itomi-payi Jacob. † ¹³ Ikanta yapiitajiro ijajiitzi, ari iyotakaajari José iririntzi-payi. Ari okanta iyotantakari Faraón ipaita ishininka-yitari José. ¹⁴ Ikanta apaata José ikaimakaan-tajiri iriri, Jacob aajatzi maaroni ishininka-payi impokai Apitantoniki. Ikaratzi 75 atziri-payi pokaintsiri. ¹⁵ Ari okantakari yariitan-takari Jacob Apitantoniki. Ari ikamajiri irirori anta. Ari ikimitakari aajatzi ikaratzi icharinintayitaari. ¹⁶ Iriitaki yaatonkitai-tanajiri anta Sikochariniki, ari ikitaita-kiriri maaroni anta yamananta-kiniriri pairani awaisatzitini Abraham itomi-payi Hamor.

¹⁷ Okantaka apaata, monkaratzi-mataka okaratzi ikasiya-kaakiriri pairani Pawa awaisatzitini Abraham. Oshiki-pirotanaki irintsiti ashininka-payi anta Apitantoniki, ¹⁸ irojatzitzi itziman-takari pasini pinkathari anta Apitantoniki, kaari yotakotirini José. ¹⁹ Yoka pinkathari oshiki yamatawitakiri ashininka-payi, iwasinonkaa-waitakiri. Isintsi-waitakiri yookaitiri iriinchnaa-nikiti, inkaman-tyaari airo ishikitanta. ²⁰ Aripaiti itzimakiri Moisés. Iriitaki ookimota-kariri Pawa. Ikaratzi mawa kasiri imanawitakari iwankoki iriri. ²¹ Okanta omonkarata-paaka

† 7:12 owaritintsi = trigo

yookantaitariri Moisés inkamimi, oñaakiri irisinto Faraón, aakiri, okimotatakajiiri okimita-kaantakari iriirikami iintsiti iroori. ²² Irootaki iyotanta-karori Moisés okaratzi iyota-nitari Apitantoni-satzi. Iriipirori inatzii, iroopiro okantayitaka okaratzi yantayitakiri.

²³ Ikanta otzimaki 40 isarintsiti Moisés, jataki yariityaari ishininka-payi Israel-iiti. ²⁴ Ari iñaakiri Apitantoni-satzi iwasankitairi ishininka. Ikisako-winta-paakari ishininka, iwakiri Apitantoni-satzi. ²⁵ Isiyakaantzi Moisés ari iyotaki ishininka-payi iriitaki ityaankaki Pawa yookakaa-wintairi impira-waitaitari. Iro kantacha ti iyojiiti ishininka-payi. ²⁶ Okanta okitaitita-manaji, iñaatzii Moisés yanta-wakaa-jiita ishininka. Ari inintawitaka yooka-kayirimi, ikantawita-paakari: 'Pishininka piwiri yoka. ¿Paitama pantantari?' ²⁷ Ikanta yoka antziriri ishininka, ipithoka-sitanakari Moisés, itatsinkakiri. Ikantziri: '¿Paitama pinintziri awiroka? ¿Paitama kantakimiri awiroka nojiwariti kisakowintan-tyaanari?' ²⁸ ¿Pininta-tziima piwina naaka pikimitaakiri Apitantoni-satzi piwanta-kariri?' ²⁹ Ikanta ikimawaki Moisés ikantakiriri ishininka, isiyaka. Jataki iipatsitiki Maimani-wini-satzi. Ari isaikakiri nampitsinintsiki, irojatzii itziman-takari apiti itomi.

³⁰ Okanta awisaki okaratzi 40 osarintsi. Jataki otzisi-masiki okaakitapaji Kitoochiintoni, ari iñaakakariri Imaninkariti Pawa, ipaamata-kayiro kitoochii-masi. ³¹ Ikiryaaawinta-nakiro Moisés iñaakiri. Ikowa-jaantzi yaminiro okaakiini, ari ikimakiri iñaanatziri Pawa, ikantziri: ³² 'Naakataki Iwawani picharini-payi, Iwawani Abraham, Isaac, aajatzi Jacob.' Ari itharowaka-nakiri Moisés, piyonkawaitanaka, ti ininti yaminanajiro paamatain-tsiri. ³³ Iro kantacha aikiro ikantatziiri Pawa: '¡Moisés! Paakonta-tasityaa, tima pikatziyan-tatyaaoro tatorintsi-patha-tatsiri. ³⁴ Noñaakiri yasonkaa-waitaka pishininka-payi anta Apitantoniki. Nokimakiri ikaminthawaijiita. Irootaki nopokan-takari nookakaa-wintajimi. Awirokatakiri nontyaanti anta pantayitiro nonintakiri.'

³⁵ Pairani imaninta-witai-takari Moisés, ikantai-tziri: '¿Paitama kantakimiri awiroka nowinkathariti?' Iro kantacha iriitaki Pawa ontyaantakiri ijiwatairi ishininka-payi, iriitaki ookakaa-wintairini. Imaninkariti Pawa matakakiriri iñaakiri ipaamata-kayiro kitoochii-masi. ³⁶ Iriitaki Moisés omisitowa-jiriri pairani ashininka-payi Apitantoniki, oshiki itasonka-wintantzi anta. Ari ikimitaa-kirori aajatzi Inkaariki Kiraankaaro. Imatakiro isaikawaitantakari okaratzi 40 osarintsi otzisi-masiki. ³⁷ Tima irijatzi Moisés kantakiriri pairani ashininka-payi: 'Ari intyaankaki

apaata Pawa pasini Kamantan-tzinkari, ari isiya-kota-paakyaanaro naaka ityaankakina. Ashininka inatyii.’

³⁸ Irijatzi Moisés apatota-kiriri pairani ashininka-payi anta otzisi-masiki, ikinkitha-waita-kaakiri Maninkari Kitoochiintoni itsipayitakariri ashininka-payi. Iriitaki aakiro añaakaan-tatsiri ñaantsi, irojatzi iwawisaan-takairori aroka-payi.

³⁹ Iro kantacha ti ininti awaisatzitini inkimisantiri Moisés, oshiki ipiyathatakari. Iro inintajitaki impiyajimi Apitantoniki.

⁴⁰ Irootaki ikantan-takariri Aarón: ‘Piwitsikina siyakaarontsi nowawani-tajyaari, iriitaki jiwatajinani. Tima ti ayojiiti ipaita-rika antakiriri Moisés, amayitajairi asaikawita Apitantoniki.’

⁴¹ Ari iwitsikai-takiniri isiyakaaro kiripiri vaca. Iriitaki ipinkatha-waitakiri. Iwamaakiniri ipira-payi yoimoshirinkiri iwawa-niroti iwitsikai-takiniriri.

⁴² Irootaki yookanta-nakariri Pawa yokaiti, isinita-nakiri impinkatha-waitiri oorinta-yitachari inkitiki, tima iriitaki isankinata-kotakiri pairani Kamantan-tzinkari-payi, ikan-taki:

¡Israel-iiti! ¿Naakama pipinkathatantaka pipira-payi pipomita-piintziri?

Iro panta-piintakiri okaratzi 40 osarintsi anta otzisi-masiki.

⁴³ pipinkathata-sitakariri pawaniro ipaitai-tziri “Pinkathari Itaawintai-tziri Iincha-niki”, pikina-kinatakaa-piintakiri iyarapapankotiki.

Ari pikimita-piinta-kiriri pawaniro impokiro ipaitai-tziri Ampithataari,

Pipinkathata-siwaitakariri piwitsika-yitani awirokaiti.

Irootaki nosinitan-tyaamiri yaitimi intaina panaanakiro Kompijaari.

⁴⁴ Pairani isaikawaitan-takariri awaisatzitini otzisi-masiki, tzimatsi tasorintsi-thaanti. Ari iwirori isankinari Moisés. Iroka tasorintsi-thaanti, iriita-jaantaki Moisés owitsika-kaanta-kirori tsika okanta iyomitaakiri Pawa.

⁴⁵ Irootaki ikina-kinatakaa-piintakiri awaisatzitini irojatzi yariitzi-matan-takariri kipatsiki yasita-jyaari. Irojatzi yamajiri irirori Josué ijiwatan-taariri ashininka-payi, yiitsinampaan-takariri asiwitarori iipatsiti, ikantakaari Pawa.

Yasi iwiro yoisokirotakaro tasorintsi-thaanti, irojatzi itziman-takariri pairani David.

⁴⁶ Ikanta pinkatharini David, oshiki yaakamiithatakiri Pawa, irootaki ikantan-takariri irirori: ‘¡Pawá! Pisinitina naaka nowitsikimi pankotsi tsika impinkathatimi Israel-iiti.’

‡ ⁴⁷ Iro kantacha iriitaki Salomón owitsika-kiniriri Pawa tasorintsi-panko.

⁴⁸ yoka Pawa, Jinoki-satzi ti isaikan-tyaaro pankotsi iwitsikani

atziri. Irootaki ikinkithata-kotakiri pairani Kamantan-zinkari, ikantaki:

⁴⁹ Iroka ikantzi Pawa:

Irootaki inkiti nosaikantari nopinkathari-wintantzi.

Irooma kipatsi irootaki nomakoryiaki-tanta-piintari.

¿Tsikama onkaratika pankotsi iwitsikai-tinari?

Airo nantitaro nomakoryaan-tyaaro.

⁵⁰ ¿Kaarima naaka owitsika-yitakirori maaroni iroka-payi?

⁵¹ Aikiro ikanta-nakitzi Esteban: 'Iro kantacha awirokaiti, ari pikanta-piintatya pikiso-siritzi, ti pinkimisanta-niti, pisiya-kotakari kaari-piro-siriri-payi. Pasi piwiro pipiyathatari Tasorinkantsi pisiya-kotaari piwaisatzitini.' § ⁵² ¿Tzimatsima pairani Kamantan-zinkari kaari ikimaatsita-kaawaita piwaisatzitini? Tima oshiki iwamaitaki ikaratzi kinkithatain-tsiri, ikantaki: 'Awotsikitaki matzirori itampatzika-siritzi.' Aritaki pokaki itampatzika-siritzi, iriitaki pipithoka-sitakari awirokaiti, piwamaa-wakiri. ⁵³ Tima awiroka-payi oyotako-witarori Ikantakaan-taitsiri iyomitaa-witakairi Maninkari, titzimaita pinthokiro pimonkaratiro."

⁵⁴ Ikanta ikimajiitaki ikaratzi apatotain-chari, antaro ikisanakiri Esteban, yatsikai-kita-sita-nakari. ⁵⁵ Iro kantacha isaika-siri-pirotan-tanakari Tasorinkantsi yoka Esteban, yaminanaki inkitiki, iñaakiro iwaniinkaro Pawa, iñaakiri aajatzi Jesús ikatziyaka irako-piroki Pawa. ⁵⁶ Irootaki ikantan-tanakari: "¡Pamini! Noñaakiro asitaryaa inkiti, noñaakiri Itomi Atziri ikatziyaka irako-piroki Pawa." ⁵⁷ Ishipi-kimpita-jiitanaka jiwari-payi. Ikaimajiitanaki sintsiini, isiya-sita-paakari Esteban. Yairika-paakiri. ⁵⁸ Yaitanakiri othapitapaka nampitsi, ishinyaan-takari mapi. Tima isaporya-yitanakiro irithaari owiriri Esteban, yookakiniri mainari paitachari Saulo, yaamaako-winta-wakyaaniri." ⁵⁹ Ikanta yooka-sitziri mapipayi Esteban, amananaki irirori, ikantzi: "¡Pawá! ¡Nowinkathariti Jesús! Jatasirin-katakina noñaapajimi."

⁶⁰ Ari ityirowanaka Esteban, ikaimanaki sintsiini, ikantanaki: "Nowinkathariti, airo poipyiiniri kaari-pirori okaratzi yantakiri." Ikanta ithonka-nakiro iñaawaitakiro iroka ñaantsi, kamaanaki.

8

Imaimantziri Saulo kimisantzin-kariiti

§ 7:51 pisiya-kotakari kaari-piro-siriri-payi = pisiya-kotakari kaari totamisi-taa-nita-chari pisiriki aajatzi piyimpitaki

¹ Ikanta Saulo yamina-kotakiri Esteban iwai-tziri, ikan-tanaki irirori: “Ariwí, kamaki Esteban.” Aripaiti yitaita-nakaro imaimani-minthai-tziri kimisantzin-kariiti anta Aapatyaawiniki. Irootaki isiyantayitakari ikinayitanaki maaroni inampitsitiki Judá-iti, ikinayitaki aajatzi inampitsitiki Ositikii-tonisatzi. Apatziro isaikanaki Tyaantaariiti anta Aapatyaawiniki. ² Ikanta pinkatha-tasorintsitaniri-payi ikitatakiri Esteban, oshiki yiraako-waijiitakari. ³ Iriima Saulo inintawitanaka irirori yapirotiri kimisanta-naatsiri. Ijata-piintaki iwankoki, inosika-yitziri sirampari, kooya, maaroni. Iminkyaa-kaanta-yitakiri.

Ikinkithai-tziro Kamiithari Ñaantsi nampitsiki Oshitikii-tonki

⁴ Iro kantacha ikaratzi siyayita-nainchari, jatayitaki pasiniki nampitsi. Ari ikinkithata-kotakiro Kamiithari Ñaantsi. ⁵ Ikanta aparoni siyanain-chari paitachari Felipe, ariitaka Ositikii-toniki. Ikinkithata-kota-paakiri Saipatzii-totaari. ⁶ Tima oshiki atziri apatotain-chari, iwakimpiyitakaro ikinkithatziri Felipe, iñaayitakiro itasonka-wintan-tapaaki. ⁷ Yisita-kota-kaayitakiri yaawitari piyari. Antaro ikaimayitzi piyari isiyayita. Imatakiro yisita-kota-kaayitziri kisoporokiri, aajatzi tzipi-kitzita-tsiri, maaroni. ⁸ Irootaki ikimo-siritan-tanakari ikaratzi nampitarori anta.

⁹ Iro kantacha tzimatsi anta paitachari Simón, antyawiyari inawita pairani. Yamatawitaki oshiki atziri anta Oshitikii-toniki. Oshiki ishamiwaitaki. ¹⁰ Ipinkathawitakari oshiki atziri, oshiki jiwari, maaroni, ikantajitzi: “Thami ankimisantiri Simón, imatakiro iñaawyatari Pawa.” ¹¹ Okaratzi ikantayitziri Simón yantyawiyarin-kakiini, ikimisantziri atziri-payi ikaratzi yamatawi-yitakiri. ¹² Iro kantacha ariitapaaka Felipe, ikamantan-tapaakiro Kamiithari Ñaantsi kinkithata-kotziriri Jesús Saipatzii-totaari, ikinkithata-kotziriri aajatzi Pawa tsika ikantaja ipinkathari-wintantaji. Ikiwaa-yitanaka sirampari-payi, aajatzi kooya-payi. * ¹³ Ari imatzitakaro Simón, ikimisantawitanaja, kiwaawitaka irirori. Oisokiro iwanakiri Felipe iñaakiri itasonka-wintan-tayitaki. Okiryantzi iwanakiri.

¹⁴ Ikanta Tyaantaariiti saikatsiri Aapatyaawiniki, ikima-kotakiri Oshitikii-toni-satzi ikimisanta-yitairo iñaani Pawa. Irootaki ityaankan-takariri Pedro aajatzi Juan. ¹⁵ Ikanta yariijiitaka Oshitikii-toniki, yamana-kota-paakiri kimisantzin-kariiti, isaika-siritan-tyaari Tasorinkantsi. ¹⁶ Tima apatziro ikiwaatai-takiri yawintanaari Awinkathariti Jesús. Tikira isaika-siritan-tyaari

Tasorinkantsi. ¹⁷ Ikanta Pedro aajatzi Juan, iwasi-patzii-totan-takari irako aparoni-payi. Aripaiti isaika-siri-yitan-tanakari Tasorinkantsi irirori-payi. ¹⁸ Iñaakiri Simón yantakiri Tyaantaariiti, ikaratzi iwasi-patzii-totan-takari irako, isaika-siritan-tanakari Tasorinkantsi, ipinawitanakari irirori Tyaantaariiti, ¹⁹ ikantziri: “Yoka kiriiki, pimpina naaka pisintsinka, nonkimitan-tyaamiri awiroka, nosaika-sirita-kaantyaariri Tasorinkantsi noshininka, nowasi-patzii-totan-tyaari nako.” ²⁰ Ikantzi Pedro: “¡Ari pinkaratairi piiriikiti pimpyaa-sitajyaa! ¿Pisiya-kaantzi ari pamanantan-takyaaro piiriikiti ipasitantari Pawa? ²¹ Airo pimatziro pinkimita-kotyaanaro naaka, tima ti pintampatzika-siriti iñaakimi Pawa. ²² Piwashaantairo pikaaripirotaki, pinkowa-kotairi Pawa, añaamatsiti aririka impyaakota-jimiro okaratzi pikinkithasiri-witakari. ²³ Noyotakimi naaka, oshiki pikisa-siri-waitaka. Ari pikanta-piintatyaa pikaaripiro-siri-waitzi.” ²⁴ Ari yakanaki Simón, ikantzi: “Pinkanta-kowintaina Pawaki airo awishimotantana okaratzi pikanta-kinari.”

²⁵ Ikanta Pedro aajatzi Juan, ikaratakiro ikinkithatakotakiri Pawa. Awisanaki pasini nampitsi okaratzi saikat-siri Oshitikii-toniki, ikamantan-takiro Kamiithari Ñaantsi. Ipiyajiitaja Aapatyaawiniki.

Felipe aajatzi Kisaapororini-satzi

²⁶ Ikanta Imaninkariti Pawa, iñaanatakiri Felipe, ikantziri: “Pijati pinkinaki kiriinka, pimpampi-thatiro awotsi poñaachari Aapatyaawiniki irojatzii nampitsiki Sintsi-winiki.” Tima iroka awotsi irootaki kinachari otzisi-masiki. ²⁷ Ari ijatanaki Felipe. Okanta niyaanki awotsi, imonthaakari Kisaapororini-satzi. Iriipirori inatzii. Iriitaki kimpoyiiri kiriiki inampiki opinkathari-wintantzi kooya paitachari Candace. Ipoñaaja-tyaaro irirori Aapatyaawiniki ipinkathatziri Pawa. † ²⁸ Ipiyaatyaa irirori inampiki, isaikan-takaro isiyako-minto, iñaanatziro isankinari Kamantan-tzinkarini Isaías. ²⁹ Ari iñaana-siritanakari Tasorinkantsi Felipe, ikantziri: “Pijati, pimontaiyaari siya-kotain-chari.” ³⁰ Ikanta ijatanaki Felipe, ikimatziiri Kisaapororini-satzi iñaanatziro isankinarini Isaías. Ari isampitziri, ikantziri: “¿Pikimathatziroma piñaanatziri?” ³¹ Ikantzi Kisaapororini-satzi: “¿Tsikama onkini nonkima-thatiro tikatsi yomitai-naroni? Pimpoki, pintsipatyaana.” ³² Iroka Sankinarintsi iñaanatziri: Ikimita-kaitakari yaitziri ipiraitari iwamaitiri.

† 8:27 Iriipirori inatzii = Tota-nikiri inatzii. Tima irootaki yamijiitari pairani ikaratzi saika-pankotziriri pinkathari, itotaani-kitai-tziri, airo itsimaakaan-tanta iwankoki pinkathari.

Mairi ikantaka, ti inkaima-waiti,
Isiyakari ipiraitari yamiitai-tziro iwitzi. ‡

³³ Tsinampasiri inkantakaitakari, ti iroopiroti okaratzi ikan-
takowitaitakariri.

Iriima ishininkapayi, ¿kantatsima iyotaitiri tsika
ikantawaitaiyani?

Tima yasi-ryiitakari isaikawita-painta aka kipatsiki.

³⁴ Ikanta iriipirori Kisaapororini-satzi, isampita-nakiri Fe-
lope, ikantziri: "Pinkantina. ¿Paitama ikinkithata-
kotziri Kamantan-tzinkari? ¿Iriitakima kinkithata-kotacha?
¿Pasinima ikinkithata-kotzi?" ³⁵ Ari yitanakaro Fe-
lope ikinkithata-kaanakiri isankinari Isaías, ikinkithata-

kaanakiri Kamiithari Ñaantsi tsika ikanta-kota Jesús.

³⁶ Ikini-mota-paakiro nijaa, ikantzi Kisaapororini-satzi:
"Iroka nijaa. ¿Airoma okantzi nokiwaatyaa naaka?"

³⁷ Ikantzi Felipe: "Omapiro-rika pikimisantanaaji, aritaki
onkantaki." Ikantzi Kisaapororini-satzi: "Nokimisantzi,
iriitaki Jesús Saipatzii-totaari, Itomi Pawa." ³⁸ Ari ikatziya-
kaanta-paakiro isiyako-minto Kisaapororini-satzi. Ayi-
itanaki apitiroiti, jatanaki nijaaki. Ari ikiwaatakari.

³⁹ Ikanta itonkaanaji nijaaki, yaanajiri Felipe Tasorinkantsi.
Ti iñaanajiri iriipirori Kisaapororini-satzi tsika ikinanaki
Felipe. Iro kantacha yoka atziri oshiki ikimo-siritanaki,
jataji. ⁴⁰ Iriima Felipe, iñaasitaaro isaikapaji Azoto-ki.
Ikanta yawisaki pasiniki nampitsi ikamantan-tayitakiro
Kamiithari Ñaantsi, irojatzzi yariitan-taari Cesarea-ki.

9

Pasini-siritai Saulo (Hch. 22.6-16; 26.12-18)

¹ Ikanta Saulo, ti iwashaantiro yasaryii-matari iwi-
iri kimisanta-najiriri Awinkathariti. Irootaki ijata-sitan-
takariri Impira-tasorintsi-pirori, ² ikantakiri: "Pisanki-
natiniri Impira-tasorintsiitaari saikatsiri Ontyaamairiniki,
pinkantiri: 'Pisinitiri Saulo yaayitiri tzipatananariri ipaitai-
tziri "Awotsi." Inkyaaayiti yapatota-piintaita, yoosoyi-
tiri sirampari aajatzi kooya, yamakiri aka Aapatyaaw-
iniki.' "

³ Ikanta yariitzi-mataka Saulo Ontyaa-
mairiniki, ari imapokakiri morikanain-tsiri inkitiki, yoor-
intakiri tsika ikatziyaka. ⁴ Tyaanaki Saulo. Ikimatzi
ñaawaita-naintsiri inkitiki, ikantaitzi: "¡Saulo! ¡Saulo!
¿Paitama pimaimanitan-tanari?" ⁵ Yakanaki Saulo, ikantzi:

‡ 8:32 ipiraitari = oisha

“¡Pinkathari! ¿Tsikama pipaitaka awiroka?” Ari ikantaitziri: “Naakataki Jesús pimaimanitzi. Awiroka wasankitaa-waitacha, osiyawaitakaro pimpaikatyiyaaromi thoyimpithowari.” ⁶ Tima piyonkawaitanaka Saulo tharowawaitanakaki, ikantanaki: “¡Pinkathari! Paitama pinintziri nantajiri naaka.” Ikantzi Awinkathariti: “Pinkatziyii, pijati nampitsiki. Ari inkaman-taitimiro opaita-rika pantiri.”

⁷ Oshiki itharowanaki ikaratzi oyaatakiriri Saulo, tima ikimakiro ñaantsi, ti iñaamai-tyaari ñaawaita-tsiri. ⁸ Ari ikatziya-witanaja Saulo. Inintzi yokiryaa-najimi, ti onkanti yaminanaji. Irootaki yakathatan-tanakariri itsipayitakari, yaanakiri Ontyaamairiniki. ⁹ Ari isaikakiri anta okaratzi mawa kitaitiri, ti onkanti yaminaji, ti iwajyaa, ti yiraji nijaa.

¹⁰ Ari isaikiri Ontyaamairiniki aponi kimisantzinkari ipaita Ananías. Iriitaki iñaanatakiri Awinkathariti imisiriki, ikantziri: “¡Ananías!” Ikantzi irirori: “¡Paita Pinkathari! Aka nosaiki.” ¹¹ Ikantziri: “Pijati awotsiki ipaitai-tziri ‘Tampatzikari.’ Ari osaiki iwanko paitachari Judas, ari pisampita-kowintiri paitachari Saulo, iriitaki poñaachari nampitsiki Tarso. Ari isaikiri irirori anta yamani. ¹² Nomisita-kaakiri irirori. Iñaakimi pikyaa-sita-paakiri, piwasi-patzii-totan-takari pako, irojatzi yokiryaan-tanaari kantanaji yaminanaji.” ¹³ Ikanta ikimaki Ananías, ikantanaki irirori: “¡Pinkathari! Oshiki nokima-kotziri yoka atziri, oshiki okowiinkataki okaratzi yantayitakiri Aapatyaawiniki, iwasankitaa-yitakiri kimisanta-najimiri. *

¹⁴ Irootaki ipokantari aka, ityaanta-tziiri Ompira-tasorintsi-pirori yaayitiri ikaratzi awintaa-naamiri.” †

¹⁵ Ikantzi Pinkathari: “¡Pijati Ananías! Tima yoka atziri iriitaki noyoshiitakiri naaka inkinkithata-kotajina maaroni nampitsiki. Inkinkithata-kairi Israel-iiti ishininkatari irirori, inkinkithata-kaajiri aajatzi pasini-satzi atziri kaari ishininkatyaa, aajatzi inkinitaakiri iwinkathariti-payi. ¹⁶ Aritaki nonkanta-kaakyaaro naaka inkimaatsi-winta-jyaana irirori.” ¹⁷ Ikanta ijatanaki Ananías, kyaapaaki pankotsiki tsika isaikaki Saulo. Ari iwasi-patzii-totan-takari irako. Ikantziri: “¡Iyiki Saulo! Ityaankakina Awinkathariti Jesús, oñaakakamiri awotsiki tsika pikinapaaki. Nopoki nokiryaa-kaajimi, isaikasiritan-tanjyami Tasorinkantsi.” ¹⁸ Ari oparyaanaki irokiki osiyawitariri simapin-taki, aminanaji kamiitha Saulo. Katziyanaka, jataki ikiwaataitiri. ¹⁹ Ikanta iwawaitanaja, irojatzi isintsitan-taari kamiitha. Tima osamani kapichiini isaiki-mota-paintziri kimisantzinkari-payi Ontyaamairiniki.

* 9:13 kimisanta-najimiri = pitasorin-tsita-kaani † 9:14 Wairontsi

Ikinkithatzi Saulo Ontyaamairiniki

²⁰ Ari yitanakaro Saulo ikinkithathanaki yapatota-piinta Judá-iti, ikantzi: “Iriitaki Itomi Pawa paitachari Jesús.”

‡ ²¹ Tima okiryantzi ikantajiita ikaratzi kimiriri, ikanta-wakaa-jiita: “¿Kaarima yoka kisaniiintziri Aapatyaawiniki ikaratzi awintaa-nariri Jesús? ¿Tima iriitaki pokaintsiri aka yayiri kimisantzinkari anta Ompira-tasorintsi-piroriki?”

²² Aikiro isintsitatzi Saulo ikinkithathanaki irirori tikatsi intharowantanakyyaa. Tikatsi inkanti Judá-iti nampitarori Ontyaamairiniki ikimiri Saulo ikantzi: “Yokaranki Jesús Saipatzii-totaari inatzii.”

Isiyan-takari Saulo

²³ Okanta imaakotanaki oshiki kitaitiri, ikanta-wakaa-jiitaka Judá-iti: “Thami awiiri Saulo.” ²⁴ Ari iyotzimaitaka Saulo ikowaitatzii iwaitiri. Tima kitaitiriki aajatzi tsitiniriki iyaawintaitziri Saulo okyaa-piintzi awotsi iwaitiri. ²⁵ Ikanta kimisantzin-kariiti, ititakiri antaroki kantziri, iwayiita-kotakiri tsitini-paiti intaakiroki itantotai-tziro nampitsi. Ari isiyajari Saulo.

Ariitaja Saulo Aapatyaawiniki

²⁶ Ikanta yariitaja Saulo Aapatyaawiniki, inintawitaka intsipata-pajyaarimi iyomitaani Awinkathariti. Iro kantacha maaroni kimisantzinkari itharowan-takari, isiyakaantzi ti inkimisanta-pirotai irirori. ²⁷ Ikanta Bernabé, yaapatyaa-nakari Saulo, jataki iñaakan-tajiri ipiyota Tyaantaariiti. Ikantapaakiri: “Yoka Saulo iñaajiri Awinkathariti awotsiki jatachari Ontyaamairiniki, ikinkitha-waita-kaakiri.

Tima anta nampitsiki Ontyaamairiniki yitanakaro Saulo ikinkithata-kota-najiri Jesús. Tikatsi intharowan-tanakyaa.” ²⁸ Irootaki isaikantapaari Saulo Aapatyaawiniki, onimowaitziri yaniwaitapaji nampitsiki itsipayita-paari Tyaantaariiti. ²⁹ Ikinkithata-kota-pajiri Jesús Awinkathariti, tikatsi intharowantyyaa. Tima inkinkithata-kaayitajiri Judá-iti ñaawaitzirori iñaani wirakocha. Iro kantacha inintajitaki irirori iwiiri. §

³⁰ Ikanta iyojiitaki kimisantzin-kariiti, yaanakiri Saulo nampitsiki Cesarea. Ityaantairi inampiki Tarso.

³¹ Ikanta kimisantzin-kariiti, nampiyitarori iipatsitiki Judá-iti, Tapowiniki aajatzi Ositikii-toniki, kamiitha isaikayitanaji, aikiro iwitsika-siri-pirota-nakityaa, pinkatha iwana-jiri Awinkathariti. Aikiro ijatana-kitzii ishiki-pirotanaki, ikantakaakaro Tasorinkantsi.

Yisita-kota-kayi-tairi Eneas

³² Ikanta ijayitaki Pedro yariitan-tayita nampitsiki-payi, ariitaka Tzimaani-winiki tsika inampiyitaro kimisantzinkari. * ³³ Ari iñaapaa-kiriri paitachari Eneas, kisoporokiri inatzii, tzima-kotaki 8 osarintsi inaryaa-waitaka. ³⁴ Iñaanata-paakiri, ikantziri: “¡Eneas, yisita-kota-kaajimi Jesús Saipatzii-totaari. Pinkatziyi, paanajiro pinaryaa-minto!” Ari ikatziya-nakari Eneas. ³⁵ Ikaratzi nampitarori Tzimaani-winiki aajatzi Owaapatha-riniki, iñaayitajirira ikatziya-waitaja Eneas, irootaki ikimisantanakariri Awinkathariti.

Añaantaari Dorcas

³⁶ Okanta nampitsiki Owaniinkaarini, tzimatsi aparoni kimisantzinkaro opaita Tabita, iñaaniki wirakocha ikantai-tziro “Dorcas.” Iroka kooya okaminthaanta-piintaki, onisironkatanta-piintaki aajatzi. ³⁷ Okanta aparoni kitaitiri, omantsiyataki Dorcas, kamaki. Yaitanakiro, ikaataikiro, inaryiita-paintziro jinoki owankoki. ³⁸ Okanta anta Owaniinkaariniki ti intaina-piroti osaiki nampitsi Tzimaani-winiki tsika yariitaka Pedro. Ikanta ikimajitaki kimisantzinkari ari isaikiri Pedro anta, ityaankaki apiti atziri inkaimakitiri, inkantiri: “Pimpokanaki siintziini Owaniinkaariniki.” ³⁹ Jatanaki Pedro. Ikanta yariita-paaka anta, yaitanakiri jinoki tsika inaryii-takiro. Otapota-paakiri maaroni kinankaro, irajjiita-paaka, oñaakayita-paakiri kithaarintsi ositzika-piintani Dorcas. ⁴⁰ Imisitowakiro Pedro maaroni kooya-payi, ityirowanaka, amananaki. Ipithoka-sitaro kaminkaro, ikantzi: “¡Tabita, pintzinaí!” Okiryaaanaji iroori, aminanakiri Pedro, thointanaka. ⁴¹ Yakatha-wakotakiro irirori, ikatziyakiro. Ikaimayjii-itakiro kinankaro-payi aajatzi ikaratzi kimisantanatziri, iñaayitajiiro añaaji. ⁴² Ikanta ikimakoi-takiro nampitsiki Owaniinkaariniki, oshiki kimisanta-nakiriri Pinkathari. ⁴³ Oshiki kitaitiri isaikawaitanaki Pedro Owaniinkaariniki, isaiki-motziri paitachari Simón, misinantsi-pakori.

10*Pedro aajatzi Cornelio*

¹ Tzimatsi Cesarea-ki aparoni atziri paitachari Cornelio, iriitaki ijiwariti iwayiriti wirakocha ipaitai-tziri “Italia-satzi.” ² Yoka atziri ipinkathatziri Pawa aajatzi ikimita

* 9:32 kimisantzinkari = itasorintsita-kayi-tairi

ishininka-payi. Ipapiintziri asinonkainkari oshiki iiri-ikiti okantawitaka ti ishininkatyaari. Oshiki yamana-piintakiri Pawa. ³ Okanta aparoni kitaitiri, aritaki shi-ityaanaki, ari imapoka-kiriri Imaninkariti Pawa ikyaa-sita-paakiri tsika isaikaki, iñaawakiri koñaaroini, ikanta-paakiri: “¡Cornelio!” * ⁴ Okiryantzi ikantanaka Cornelio, itharon-kakiini isampitakiri, ikantziri: “¡Pinkathari! ¿Paitama pikowa-kotanari?” Ikantzi Maninkari: “Ikimakimiro Pawa pamanani, iñaakimi pinisironkatantapiintaka. ⁵ Pintyaanti pinpiratani nampitsiki Owaniinkaariniki yamantyaariri Simón, ipaitai-tziri aajatzi Pedro. ⁶ Iriitaki mayimotziriri pasini Simón, misinantsi-pakori, saika-thapyaatzirori inkaari. Iriitaki kamantimini opaita pantiri.” † ⁷ Ikanta ipiyanaja Maninkari, ikaimaki Cornelio apiti impiratani. Ikaimaki aparoni owayiri yawiintani inatzii yoka, ipinkathatziri irirori Pawa. ⁸ Ikamantakiri okaratzi ikantakiriri Maninkari. Ityaankakiri Owaniinkaariniki.

⁹ Okanta okitaitita-manaji, ari tampatzikataki ooryaatsiri, ariitzi-majiiitaka Owaniinkaariniki. Ari yatiitanaki Pedro yamani jinoki okanta-pankaata iwanko. ¹⁰ Ikimawinthatakiro itashi, inintaki iyaa, owakira ikotsitaitzi iyaari, ari iñaawya-waitakari. ¹¹ Iñaakiro asitaryaana inkiti, iwayiitai-takiro osiyawitarori antaro manthakintsi-masi, othatoyitaka onampinakupayi. ¹² Tzimatsi oshiki nasiyitachari antami-wiri manthakintsi-masiki. Tzimitacha aajatzi ikaratzi konthaa-yitatsiri kipatsiki, aajatzi tsimiripayi. ¹³ Ikimatzi iñaanata-nakiriri, ikantziri: “Pedro, piwamairi yokapayi, piyaari.” ¹⁴ Ari ikantzi Pedro: “Airo Pinkathari. Ti nowapiintyaari naaka yokapayi ipinkaitziri.” ¹⁵ Yapiitai-tanakiri Pedro ikantai-tziri: “Ikaratzi nokititakajiri naaka, airo pipaita-siwaitari awiroka ‘Ipinkaitani.’” ¹⁶ Mawa apiitaka iñaakai-takiri. Ari iipiyai-tanajiro inkitiki manthakintsi-masi.

¹⁷ Antaro okantzimo-sirita-nakari Pedro, ikinkithasiri-waita opaita siyaka-winta-chari okaratzi iñaakiri. Ari yariijiita-paaka ityaankani Cornelio, isampiko-winta-paakiro iwanko Simón. ¹⁸ Ikantajiita-paaki: “¿Ari imayiri aka Simón, ipaitai-tziri Pedro?” ¹⁹ Ikinkitha-siritakominthaitziro Pedro okaratzi iñaakiri, ari iñaana-sirita-nakiri Tasorinkantsi, ikantziri: “Ariitapaaka mawa atziri amina-minatzimiri. ²⁰ Payiiti, pintsipatyaari. Airo pikisosiri-waitzi, tima naakataki otyaantziri.” ²¹ Ari yayiitapaaki Pedro, ikantapaakiri atziri-payi: “Naakataki pamina-

* 10:3 Ooryaatsiri † 10:6 Onasiyita ñaantsi-payi

minatzi. ¿Paitama pamina-minatan-tanari?" ²² Ikantajiitzi irirori: "Ari nopoki ityaantana Cornelio, ijiwari owayiripayi. Tampatzika-siriri inatzii irirori, ipinkathatziri Pawa. Yaakamiithatani inatzii pishininka-payi Judá-iti. Iriitaki iñaakaka Imaninkariti Pawa, ikantakiri: 'Pinkaima-kaantiri Pedro impoki piwankoki, ari pinkimiri onkarati inkaman-timiri.' " ²³ Ikantzi Pedro: "Pinkyii pankotsiki, pimaawaiti." Okanta okitaitita-manaji, jatanaki Pedro iyaatanakiri ikaratzi pokasita-kiriri. Iyaatanakiri aajatzi kimisantzinkari poñaachari Owaniinkaariniki.

²⁴ Ari maakotaki aparoni kitaitiri arijiitaka Cesarea-ki. Oyaawintaka irirori Cornelio itsipayitakari ishininkapayi, aajatzi yaapatyaani-payi ikaratzi ikaimayitakiri. ²⁵ Ikanta yariita-paaka Pedro pankotsiki, isitowa-sita-nakiri Cornelio, ityirowa-sita-wakari, impinkathata-wakirimi. ²⁶ Iro kantacha ikantzi Pedro: "Pinkatziyi Cornelio, atziri nonatzii naaka, ari nosiyami awiroka." ²⁷ Ari ikinkitha-waita-kaapaakiri, irojatzii ikyakaan-tanakariri iwankoki, iñaapaa-kitzii Pedro oshiki atziri apatotainchari iyaawintziri. ²⁸ Ikantzi Pedro: "Piyojiitzi awiroka naaka Judá-iti, ti isinitaitina nontzipatyaami awirokaiti kaari noshininkata, ti onkamiithati nonkyaa-pankotimi. Iro kantacha owakira iyomitaakina Pawa, ti onkamiithati nonkanta-yitimi: 'Nowinkani pinatzii.' " ²⁹ Irootaki kaari nosamanitan-tanaka nopokanaki pikaima-kaantakina. Iroñaaka nonintzi noyoti opaita pikaima-kaantan-tanari."

³⁰ Ikantzi Cornelio: "Chapinki, maakotaki okaratzi 4 kitaitiri, aritaki shiityaanaki ikimitakari iroñaaka. Nosaiiki naaka nowankoki notzi-wintaro namani. Ari noñaaki aparoni atziri, shiparyaa okantapaaka iithaari. † ³¹ Ikantapaakina: 'Cornelio, ikimakimi Pawa pamaniri, iyotziro okaratzi pinisironkatantaka awiroka. ³² Pintyaanti jatatsini Owaniinkaariniki yaminaitiri Simón, ipaitai-tziri aajatzi Pedro. Iriitaki mayimotziriri pasini Simón, misinantsi-pakori nampitarori inkaari-thapyaaki.' ³³ Sintzipaiti nontyaankaki jatatsini iñiimi, pimatakiro awiroka pipokanaki sintziini. Yoka iroñaaka nokaratzi ipiyotakaakana Pawa. Intsityaa pinkantinaro okaratzi ikantakimiri Awinkathariti."

³⁴ Ari yitanakaro Pedro ikantanakiri: "Ari noyotziri iroñaaka omapirotyaa Pawa ti imanintaniriti atziri-payi. ³⁵ Yaakamiithatziri ikaratzi pinkathata-najiriri, tampatzika-sirita-tsiri, onkanta-wityaa tsika-rika inampiyityaaro,

kaari noshininkawita. ³⁶ Tima irootaki ñaantsi iyomitaakiriri Pawa noshininka-payi Israel-iiti ityaankakiri Jesús Saipatzii-totaari, iriitaki Pawa kantakaarori nokinkithatakotan-taariri Jesús. Iriitaki pinkathari-wintairini maaroni, iriitaki saikakaa-yitaini kamiitha. ³⁷ Piyojiitzi awiroka okaratzi awisain-tsiri iipatsitiki noshininka-payi Judá-iti. Itanakaro Tapowiniki ikiwaatan-takariri pairani Juan ³⁸ yoka Jesús, Kasiyakaa-wini-satzi. Iriitaki Pawa opakiriri Itasorinka. Tima itsipatani iwiri Pawa yoka Jesús, irootaki ijatanta-nakari irirori inisironkatan-tayita, yisita-kota-kaayitaki oshiki ikyaantasiritari piyari. ³⁹ Naaka-payi ñaayita-kiriri okaratzi yantayitakiri Jesús anta Aapatyaawiniki aajatzi maaroni iipatsitiki Judá-iti. Noñaakiri aajatzi iwamaitan-takariri, ipaikakoi-takiri incha-kotakiki. ⁴⁰ Okanta mawatapain-tsiri kitaitiri iwañaajiri Pawa, ikantakaakaro irirori noñaawajiri naaka-payi. ⁴¹ Ti iñaaka-panaatyaari maaroni atziri, apatziro naaka-payi ikaratzi iyosiitakiri pairani Pawa kinkithata-kotairini. Tima añaaji Jesús, notsipata-waari nowaajiita nirawai-jiitzi aajatzi. ⁴² Iriitaki ontyaanka-kinari nonkaman-tayitajiri maaroni atziri, nonkantiri: 'Iriitaki Jesús iwakiri Pawa mishakowintairini maaroni añaayita-tsiri, aajatzi ikaratzi kamayitain-tsiri.' ⁴³ Iriitaki yoka Jesús ikinkithata-kotzi-takari pairani Kamantan-tzinkari-payi, ikantaki: 'Inkarati awintaa-jyaarini, aritaki impyaakotajiniri yantayi-witakaro kaari-pirori.' " §

⁴⁴ Ikinkitha-minthaitzi Pedro, omapoka-sitaka isaika-siritan-tapaakari Tasorinkantsi ikaratzi kimisanta-kiriri ikinkithatzi. ⁴⁵ Okiryantzi ikantajiitanaka ikaratzi itsipatakari Pedro iñaakiro isaika-siritan-tapaakari Tasorinkantsi kaari ishininkatyaa, okimiwaitakaro isakopirotai-tatyii-nirimi, * ⁴⁶ ikimatha-yitakiri iñaawai-yitanakiro pasinita-tsiri ñaantsi, ikimosiriwinta-nakiri Pawa. ⁴⁷ Ikantanakiri Pedro ikarajiitzi: "¿Kantatsima anthañaa-pithatyaari ikiwaatyaa yokaiti atziri isiyanjai arokaiti isaika-siritan-tatai Tasorinkantsi?" ⁴⁸ Ari ityaankakiri ikiwaataitiri yokapayi okantakaaro yasiyitaari Jesús Saipatzii-totaari. Oshiki ikanta-kanta-witakari ikaratzi ikinkithata-kairi Pedro, ikantzi: "Airo pijatzita, pisaiki-mowaita-nakina."

11

Ikamanta-pajiriri Pedro kimisantzinkari-payi Aapatyaaw-niki

¹ Tima kimaki pasini Tyaantaariiti aajatzi pasini iyikiiti nampitarori iipatsitiki Judá-iti, ikantaitzi: “Ikimisantajiro Iñaani Pawa kaari ashininkayita.” ² Ikanta yariiwitaja Pedro Aapatyaawiniki, oshiki iñaanawinthata-wajiri Judá-iti ikaratzi kimisanta-tsiri. * ³ Ikantawajiri: “¿Paitama pariitan-tariri kaari ashininkata, pakyoo-yitakiri?” † ⁴ Ari yitanakaro Pedro ikamantziri tsika okanta opoñaantari. Ikantanakiri: ⁵ “Okanta aponi kitaitiri anta nampitsiki Owaniinkaarini nosaiki namani, ari noñaawyatakari. Noñaaki kimiwitarori antaroiti manthakintsi-masi, ithatotai-takiro onanpinakipayi, okinapaakiro inkitiki iwayiitai-takiro irojatzi tsika nosaikaki naaka. ⁶ Ari namina-pirota-nakiro, noñaaki oshiki nasiyita-chari ipiraitari, antami-wiri-payi, ikaratzi konthaa-yitatsiri kipatsiki, aajatzi siwankiri-payi. ⁷ Nokimatziñ ñaanatakinari, ikantana: ‘Pedro, piwamairi yokapayi, piyaari.’ ⁸ Nokantzi naka: ‘Airo Pinkathari, tima ti onkanti kapichini namonkoitiri naaka yokapayi ipinkaitsiri inayitzi.’ ⁹ Ari yapiitai-tanakina, ikantaitana: ‘Ikaratzi noitintajiri naaka, airo pipaita-siwaitari awiroka ‘Ipinkaitani.’ ¹⁰ Mawa apiitaka noñaakiri. Ari iwajinokai-tairo inkitiki okaratzi noñaakiri. ¹¹ Irojatzi yariitan-tapaakari mawa atziri aminaminatanari, ipoñaakaro Cesarea-ki. ¹² Ari iñaana-siritanakinana Tasorinkantsi, ikantana: ‘Piyaata-nakiri yokaiti, airo pikiso-siri-waitanaki.’ Irootaki nomatakiri. Yoka 6 iyikiiti notsipata-nakari. Iriitaki nokaratakiri nokyaa-wankotakiri aponi atziri kaari ashininkata. ¹³ Ikamantawakina, ikantana: ‘Chapinki, noñaaki Maninkari ikatziyapaaka nowankoki, ikantakina: “Pintyaanti jatatsini nampitsiki Owaniinkaarini iriitaki amirini Simón, ipaitatziri aajatzi Pedro. ¹⁴ Iriitaki kamanti-mironi tsika pinkantyyaa pawisakotan-tajyaari, pintsipata-jyaari ikaratzi pishininka-payi awiroka.” ’ ¹⁵ Ikanta nokinkitha-waitakaapaakiri, ari omapoka-sitakari isaika-siritan-tapaakari Tasorinkantsi irirori-payi, iroowaitaki isaika-siritan-takairi pairani aroka-payi. ¹⁶ Ari nokinkithasirita-nakiro ikantakiri pairani Awinkathariti: ‘Omapiro Juan ikiwaatantaro nijaa, iro kantacha ari piñaayitakiro awirokaiti isaika-siritan-tyaami Tasorinkantsi kimiwaitakami ikiwaatantaityaa-mirimi.’ ¹⁷ Tima iriitaki Pawa nisironkata-kariri aajatzi irirori-payi ikimitaakai aroka-payi akimisantajiri Pinkathari Jesús Saipatzii-totaari. ¿Paitama nonintan-

* 11:2 Judá-iti = Totamisitaaniri † 11:3 kaari ashininkata = kaari totamisitaaniri

tyaari naaka nomaimanitiri Pawa?"¹⁸ Ikanta ikimajiitaki iyikiiti nampitarori Aapatyaawiniki, tikatsi inkanta-jiitanaki. Ipanthawinta-nakiri Pawa, ikantajiitzi: "¡Ariwí! ¡Inisironkatairi Pawa kaari ashininkata! ¡Kantatsi iwashaantairo irirori yantayitziro kaari-pirori, yañaa-siri-yitajita irirori!"

Kimisantaa-tsiri Antioquía-ki

¹⁹ Tima iwamaitakiri Esteban, ari yitaita-nakaro imaimanitai-tziri kimisantzin-kariiti. Irootaki isiyantanakari aparoni-payi kimisantzinkari anta Fenicia-ki, Chipre-ki aajatzi Antioquía-ki. Apatziro ikinkithata-kairi ikaratzi ishininkata-wakaa Judá-iti tsika okanta-kota Kamiithari Ñaantsi. Ti ininti inkinkithata-kairi kaari ishininkatyaa.²⁰ Iro kantacha ari yariijiitaka Antioquía-ki kimisantzinkari-payi poñaachari Chipre-ki aajatzi Cirene-ki. Ikinkithata-kaapaakiri kaari ishininkatyaa, ikamantakiri Kamiithari Ñaantsi tsika ikanta-kota Jesús, Awinkathariti.²¹ Okantakaakari isintsinka Awinkathariti yokapayi, iwashaanta-kaakiri pasini-satzi atziri yamitasiyitakari. Oshiki kimisanta-nakiriri Awinkathariti.

²² Kimajiitaki kimisantzin-kariiti Aapatyaawiniki okaratzi awisatsiri Antioquía-ki, ityaankakiri Bernabé iñaakitiri.²³ Ikanta yariitaka Bernabé, iñaapaakiri ikaratzi inisironkatairi Pawa, antaroiti ikiimo-sirita-paaki. Iyomitaa-paakiri maaroni yoisokiro-siritan-tyaariri Awinkathariti.²⁴ Tima nisironkatan-tatsiiri inatzii Bernabé, yawintaa-siritari Awinkathariti, isaika-siritantari Tasorinkantsi. Irootaki ishiki-pirotan-tanakari kimisanta-najiriri Awinkathariti.²⁵ Ikanta yawisanaki Bernabé, jataki Tarso-ki iñiiri Saulo.²⁶ Iñaapajiri Saulo anta, yamajiri Antioquía-ki. Ari isaikimo-waitakiri ikimisanta-kaani-payi aparoni osarintsi, iyomitaa-yitaki oshiki atziri. Ari itanakaro Antioquía-ki ipaitai-tziri kimisantzinkari-payi "Saipatziito-wiri."

²⁷ Okanta aparoni kitaitiri, ariijiitaka Antioquía-ki Kamantan-tzinkari-payi ipoñaakaro Aapatyaawiniki.²⁸ Ikanta aparoni Kamantan-tzinkari paitachari Agabo, ikatziyanaka yapatojiita, ikantanaki: "Ari iñiitaki antaroiti tashitsi maaroni nampitsiki." Tasorinkantsi ñaana-siritakiriri iyotanta-karori. Irootaki iñiitakiri ipinkathariwintantari Claudio.²⁹ Irootaki ikinkithasiritan-tanakari Antioquía-satzi inisironkatyaari iyikiiti saikatsiri iipatsitiki Judá-iti intyaantiniri okaratzi inintakairiri aparoni-payi.³⁰ Irootaki yantajiitakiri, yaminai-takiri Bernabé aajatzi

Saulo iriitaki aminakaan-tironi. Ityaanka-kiniri antari-kona-payi anta inampiitiki Judá-iti.

12

Iwamaitakiri Jacobo, yasita-koitakiri Pedro

¹ Ikanta pinkathari Herodes ipatzima-winthatakiri kimisantzinkari-payi. ² Ikantakaantaki iwisaitiri Jacobo, iririntzi Juan. ³ Ikanta iñaakiro Herodes kamiitha onimotakiri Judá-iti, yaakaan-takiri Pedro. Ari awisayitakiri iroka-payi yoimosirinkai-tziro iwanta-piintajii-tantarori yatantaitari kaari ikonowaitzi siñakaironi. ⁴ Ikanta yasita-kota-kaantakiri Pedro, iwaki ikaratzi 16 owayiri aamaako-wintyaarini. Ikinkithasiri-witaka Herodes iñaakairimi atziri-payi onthonkakyaa-rika yoimoshirinkaitaro kitaitiri Anankoryaantsi. * ⁵ Isaikaminthaitzi Pedro tsika yasita-koitakiri, ikamaitakaro kimisantzinkari-payi yamana-kotziri Pedro inisironkatairi Pawa.

Imisitowai-tajiri Pedro

⁶ Okanta omonkaratzi-mata-paaka yaantyaariri Herodes yoka Pedro iñaakiri atziri-payi. Ikanta imayira Pedro tsitiniri isatikakiri apiti owayiri, yoosotai-tantakariri apiti asirotha. Saikajiitatsi pasini owayiri ikyaa-piintaitzi yaamaako-wintari. ⁷ Ari imapokaka ipokaki Imaninkariti Awinkathariti, kitaiti-saanti ikantakaa-paakaro. Itzinka-mirikita-paakiri Pedro, iwasaakiryaaakiri, ikantziri: “¡Pintzinai!” Tima omparyaa-siwai-tanaka asirotha yoosotai-tanta-kariri irakoki. ⁸ Yapiitakiri Maninkari, ikantziri: “Piwatha-kityaa, pinkyaan-tyaari piwiri piitziiki.” Imatakiro ikantai-takiriri Pedro. Aikiro ikantatzii Maninkari: “Piiwiryaa-kotyaa, thami ajatai.” ⁹ Sitowanaki Pedro iyaatanakiri Maninkari, ti iyoti iriipi-ro-rika okaratzi iñiiri, osiyawaitakaro iñaawyata-tyiiaami. ¹⁰ Ikanta yawisanakiri aparoni aamaako-wintariri, yawisanakiri pasini. Yariita-paakaro asirota-tsiri asitako-rontsi, asitaryaa-siwaitanaka. Sitowa-jitanaki. Ikanta yaniijiitanaki, irootaintsi ishonka-nakyaami, ari yookanajiri Maninkari, apaniro yaniitanaji. ¹¹ Ari ikinkithasirita-nakari Pedro, ikantanaki: “Ari noyotziri omapirota-tziiri Pawa ityaankakiri Imaninkariti yookakaa-wintajina imaimanitinami Herodes, aajatzi Judá-iti.”

¹² Jatanaki Pedro owankoki María, iriniro Juan, ipaitatziri aajatzi Marcos, ari yapatojiita kimisantzinkari-payi

* 12:4 16 owayiriiti = ikaratzi 4 owayiri inasiyitakari ipiyotakiri

yamanajitzi. ¹³ Ariitapaaka Pedro ikyaa-piintaitzi, kaimapaaki. Okanta aparoni mainaro paitachari Rode, jatanaki aminiri ipaita-rika kaimatsiri. ¹⁴ Ari oyowaantita-wajiri Pedro inatzii, antaro okimo-siritanaki, ti asitaryaa-nakiniri inkyaan-tapaa-kyaaari, apatziro opiyanaka inthomponta okamanta-paaki, okantzi: "Pedro inatzii kaimatsiri." ¹⁵ Ikantai-tziro mainaro: "¡Ti pisinki-wintyaa!" Iro kantacha aikiro osintsitatzii mainaro, okantzi: "Omapiro-tatyaa." Ikantajitzi irirori: "Aamasityaa Maninkari inatzii, kaari Pedro." ¹⁶ Aikiro isintsitatzii Pedro ikaimi. Ikanta yasitaryaaaitakiniri, iñaatziiri Pedro inatzii, tima okiryantzi ikantawinta-waari. ¹⁷ Ari iwaanka-nakiro irako Pedro imairitan-taiyaari. Ikinkithata-kota-nakiro tsika ikanta Pawa imisitowan-taariri. Aikiro ikantana-kitzii Pedro: "Pinkamantiri Jacobo aajatzi pasini iyikiiti." Ari isitowanaji, jatanaki pasiniki nampitsi.

¹⁸ Okanta okitaitita-manaki, oshiki okantzi-mojiitakari aamaako-winta-witariri, tima ti iyojiiti tsika ikinaki Pedro. ¹⁹ Ikantakaantaki Herodes yamina-minaitiri, iro kantacha ti iñiitajiri. Irootaki yokoitan-tanakariri aamaako-winta-witariri, ityaankaki owiirini. Ikanta apaata, sitowaji Herodes inampiitiki Judá-iti, jataki inampita-paintyaaro Cesarea-ki.

Ikamantakari Herodes

²⁰ Ari ikantana-kityaa Herodes imaimanitziri nampitarori Mapiniki aajatzi Simaaki. Irootaki ijajiitan-takari iñiiri Blasto, inampiri Herodes, inintzi yaapatyii-yaari, tima ari iyomparita-piinta-jiita. Ikanta yoka Blasto iwinthata-kaakari Herodes yaakamiithata-wakiri. ²¹ Monkarata-paaka kitaitiri ikaimakaan-takiri Herodes inkinkitha-waitakairi. Ipasika-nakaro owaniinkaro iithaari ikinkitha-waitanta-piintari, thointa-paaka isaika-mintoki yapatoji-itaka, ikinkitha-waitanaki. ²² Ari ikaima-kotziri atziri-payi, ikantzi: "¡Jiirinta ñaawaitain-tsiri, Pawa inatzii, kaari atziri!" ²³ Ti onkantzi-mowaityaari Herodes ikimita-kaantai-takari Pawa, ikimosiriwin-taitakiri. Irootaki omapoka-sitan-tanakariri imantsiyaakiri Imaninkariti Pawa, kiniwaitanaki, kamaki.

²⁴ Iro kantacha, aikiro ojata-kota-nakitzii iñaani Pawa, aikiro ishiki-pirota-nakitzii kimisantzin-kariiti.

²⁵ Ikanta Bernabé aajatzi Saulo imonkaratakiro ityaankan-taita-kariri Aapatyaawiniki, piyajiitaja Antioquía-ki, ari itsipatajari Juan ipaitai-tziri aajatzi Marcos.

13

Yitanakaro ikinkithata-kaantzi Bernabé aajatzi Saulo

¹ Tzimatsi kamantan-tzinkari-payi anta Antioquía-ki tsika yapatota-piinta-jiita kimisantzinkari-payi, tzimatsi aajatzi yomitaantsinkarii-payi. Yoka ikarajiiitzi: Bernabé, Simón ipaitai-tziri aajatzi Kisaakiri, Lucio Cirene-satzi, Manaén itsipa-minthatani pairani Herodes imainarita-paaki, aajatzi Saulo. * ² Okanta yapato-winta-jiitari Awinkathariti, itziwinta-jiitari, iñaana-siritakiri Tasorinkantsi, ikantakiri: “Piyosiitinari Bernabé aajatzi Saulo, iriitaki naminakiri nantawaita-kayiri.”” ³ Ikanta ithonkakiro yamanajiiitzi aajatzi itziwinta-jiita, iwasi-patzii-toyitan-takari irako yoka-payi, ityaanka-jiitakiri.

Ikinkitha-jiitzi Tyaankaariiti Chipre-ki

⁴ Ikanta ityaantani Tasorinkantsi, jaitijiitanaki Seleucia-ki, ari itijiitanaka ijatiro Chipre-ki. ⁵ Aatako-jiita-paaki Salamina-ki. Yitapaakaro ikinkithata-paakiro iñaani Pawa tsika yapatota-piinta-jiita Judá-iti. Arira ijatzita-nakari aajatzi Juan yamitako-waitiri. ⁶ Ikanta yaathaki-ryaanakiro ojinta-thakitzi othampisi, ariijiitaka nampitsiki Pafos. Ari iñaapaakiri paitachari Barjesús, iriitaki antyawiyari Judá-iti, amatawiri kamantan-tzinkari inatzii. ⁷ Yoka antyawiyari yaapatyaani inatzii pinkathari Sergio Paulo. Yotaniri inatzii yoka pinkathari. Ikaimakaan-takiri Bernabé aajatzi Saulo, tima ininta-pirotatzii inkimiro iñaani Pawa. ⁸ Iro kantacha yoka antyawiyari Barjesús paitachari aajatzi iñaaniki wirakocha Elimas, oshiki itzika-tzikatakiri pinkathari airo ikimisantantaro iñaani Pawa. ⁹ Ikanta Saulo, ipaitai-tziri aajatzi Pablo, ikantakaa-nakari Tasorinkantsi, yamina-nakiri antyawiyari, ¹⁰ ikantanakiri: “¡Thaiwaari! ¡Kaari-pirori! Itomi kamaari pinatzii. Pimanintakiro kamiithari. ¿Airoma piwashaantairo pitzika-tzika-yitziro okaratzi tampatzikatzi-motziriri Nowinkathariti? ¹¹ Iroñaaka iwasankitaimi Pawa, kamaraaki pinkantajyaa, airo paminawaitaji.” Apathakiro ikantanaka, ti yokichaatanaji. Yamina-mina-waitzi akathatairini. ¹² Ikanta iñaakiro pinkathari awishimota-kiriri antyawiyari, okiryantzi ikanta irirori ikimiro ikamantan-taitziro tsika ikanta-kota Awinkathariti Jesús, ikimisanta-pirotanaki irirori.

Ariitaka Pablo aajatzi Bernabé Antioquía-ki saikatsiri anta Pisidia-ki

* 13:1 Herodes = pinkatha-ritatsiri pairani Tapowiniki

¹³ Ikanta yawisanaji Pablo nampitsiki Pafos itsipayitakari ikarajiiiti, ititanaka ijatiro Perge-ki saikatsiri anta Panfiliaki. Iriima Juan, ti iyaatanajiri, piyanaka irirori Aapatyaawiniki. ¹⁴ Ikanta Pablo aajatzi pasini-payi aikiro yanijiiitatzi irojatzzi yariitan-tajiiitakari Antioquia-ki anta Pisidia-ki. Okanta kitaitiri imakoryaan-taitari, ikyaajiiitaki yapatota-piinta Judá-iti, saikajiiita-paaki. ¹⁵ Ikanta ithonkai-takiro iñaanai-tziro isankinari Kamantan-tzinkari-payi aajatzi Ikantakaan-taitani, ikantaki jiwatakaan-tatsiri yapatota-piinta-jiiita: “¡Iyikiiti! ¿Tzimatsima pinkantiri awiroka-payi intharowintan-tyaari ashininka-payi?” ¹⁶ Ari ikatziyanaka Pablo, itzinaa-wakotanaka imairitan-taityaari, ikantanaki: “¡Pinkimi noshininká! ¡Israel-iiti! ¡Ikaratzi pinkathatairiri Pawa!

¹⁷ Iriitakira Pawa oyoshiita-kiriri pairani awaisatzi-tini, Israel-iiti. Ishikyaakiri isaikan-tawitakari Apitantoniki. Oshiki impira-waitai-takari anta, iro kantacha Pawa iñaakan-takiro itasorinka, yookakaa-wintajiri. ¹⁸ Osamani ikina-kina-waitaki otzisi-masiki okaratzi 40 osarintsi. Iro kantacha inisironkata-piintakari Pawa anta. ¹⁹ Okanta apaata, yapirotakiri Pawa ikaratzi 7 shininkata-wakaa-chari anta Owintiniki. Irootaki yasitakaajariri awai-satziitini iroka kipatsi. ²⁰ Tima okaratzi nokinkithata-kimiri awisaki okaratzi 450 osarintsi osamanitaki. Ari ityaankakiri Pawa jiiwayitairini awaisatziitini. Aikiro ijatakaa-tziro Pawa ityaankaki jiwari-payi irojatzzi iwiraanta-paakarori Kamantan-tzinkari Samuel. ²¹ Iro kantacha ikowa-kota-jiiitakiri Pawa intzimi iwinkathariti-piro-tityaari. Irootaki yaminan-takariri Pawa ashininkani Saúl, itomi Cis, ishininka Benjamín-iiti. Iriitaki pinkathariwinta-kiriri okaratzi 40 osarintsi. ²² Ikanta apaata Pawa ti ipinkathatakajiri Saúl, impoyiitaari ipinkatha-ritakaajiri David. Tima iriitaki David ikinkithata-kotakiri pairani Pawa, ikantzi:

Noñaakiri David itomi Isaí, inimotakina,

Iriitaki matironi yantiro nonintziri naaka.

²³ Tzimatsi ikasiya-kaakairi pairani Pawa intyaantajairi incharinityaari pinkatharini David, iriitaki wawisaa-koyitaini arokaiti Israel-iiti. Tima yoka incharinityaari David iriitaki Jesús. ²⁴ Tikira impokiita Jesús, ikinkithatakotzi-takari Kamantan-tzinkari Juan, ikantaki: ‘¡Israel-iiti! Ontzimatyii pimpiya-siri-yitaji, pikiwaa-winta-jyaari Pawa.’ ²⁵ Tima kapichita-paaki iwamaitan-tyaariri pairani Juan, ikantanaki: ‘Ti naaka yoka Saipatzii-totaari ikasiya-kaakimiri pairani Pawa. Awotsikitaki impoki, nopinkatha-

pirotzitari naaka, ti onkantaa-janti inkimita-kaantyaana impiratani naantyyaa-niriri ikyaantyyari iitziki.'

²⁶ ¡Iyikiiti! ¡Ishininkaiti Abraham! ¡Maaroni awirokaiti pasini-satzi pinkathata-jiriri Pawa! Maaroni arokapayi ityaantakairo iroka Ñaantsi awisakotan-tajyaari.

²⁷ Ikaratzi nampitarori Aapatyyaawiniki aajatzi jiwari-payi, ti iyojiita-wakiri Jesús. Maaroni kitaitiri imakoryaan-taitari iñaanawita-piintakaro tsika isankinata-kotakiri pairani Kamantan-tzinkari, iro kantacha ti iyota-kotiro sankinarintsi iriiwitaka ikinkithata-koitziri Jesús. Iriitaki amishakowinta-kiriri iwamaitiri Jesús, ti iyotzimaityaa, imonkarata-kaatyaaro okaratzi ikamantan-takiri pairani Kamantan-tzinkari-payi. ²⁸ Ipoñaaw ikowa-kotakiri Pilato iwamaakaantiri Jesús, okantawitaka tikatsi inkinakaasita-paintyya irirori. ²⁹ Ikanta imonkarata-kaayitakaro isankinata-koita-kiriri pairani, iwatzikaryaa-kotairi Jesús tsika ipaikakoi-takiri, yaitanakiri ikitaitziri. ³⁰ Iro kantacha Pawa iwañaajiri. ³¹ Ari yitanakaro Jesús iñaaka-panaatari ikaratzi tsipata-kariri pairani ipoñaan-takari Tapowiniki irojatzii Aapatyyaawiniki. Oshiki okaratzi kitaitiri iñaaka-panaatari. Iriitaki kinkithata-koyitairiri iroñaaka tsikarika-payi tsika isaikayitzi atziri. ³² Irijatzi nokinkithata-kotzimiri iroñaaka awiroka-payi, nokinkithata-tziimiro Kamiithari Ñaantsi tsika okanta-kota ikasiya-kaakiriri pairani Pawa awaisatzitini. ³³ Tima imonkaratakiro Pawa okaratzi ikasiya-kaantziri, tima iwañaajiri Jesús. Mataka okaratzi isankinata-koita-kiriri Panthaan-tsiki apitita-tsiri, ikantaitzi:

Notomi nowimi awiroka.
Naaka pirintanaja iroñaaka.

³⁴ Aritaki ikamantzi-tantaka Pawa iwañaajiri Jesús, ti ininti ositziti iwatha tsika ikitaitakiri. Iroka ikantaki:
Tima awiroka ñiironi okaratzi nokasiya-kaakiriri David.

³⁵ Tzimatsi pasini Panthaantsi ikantaitaki:

Airo pisinitziri ositziti iwatha Pitasorintsiti.

³⁶ Omapiro, kaari David inkinkithata-koiti aka, tima yañaakaa-paintziri Pawa, ipoñaaw imakoryaaki, itsipataari iwaisatzitini ikitayitaja, ari ositzii-tajiri iwatha. ³⁷ Iriima kanta-kota-chari aka, iwañaajiri Pawa, ti ositziti iwatha irirori. ³⁸ Iyikiiti, ontzimatyii piyojiiitaji awiroka-payi, nokinkithata-kota-tziiri Jesús, iriitaki matairori ipyaakotajimiro pantayi-witakaro kaari-pirori. ³⁹ Ikaratzi kaari awamiitha-siriti Ikantakaantani awaisatzitini Moisés, aritaki impyaakotakajiri Jesús aririka inkimisanta-najiri irirori. ⁴⁰ Paamawintajyaa awiroka-payi, patsipitaro =

kari owasankitaantsi isankinata-kotakiri pairani Kamantan-tzinkari-payi, ikantaki:

⁴¹ Pithain-kawaitakiri awiroka-payi Pawa, okiryantzi pinkanta-paintyaa iroñaaka, iroatzi pimpyaan-takyaari.

Tima omapiro onkowiinkati apaata ompaityaa nantzi-motajimiri,

Airotzimaita pikimisantziro, intzima-witakyya kamantimironi.”

⁴² Ikanta isitowanaji yapatota-piintaita yoka Pablo itsipatakari ikarajiiitzi, oshiki atziri kantawa-jiriri: “Pimpiyaji pasiniki kitaitiri imakoryaan-taitari, papiitiro pinkinkithata-kayinaro iroka ñaantsi.” ⁴³ Iyaajiiita-nakiri oshiki Judá-iti aajatzi kaari ishininkatyaa kimisanta-witarori iyomitaan-tziri Judá-iti, ikimisanta-jiitanaki irirori. Iriitaki iyomitaitziri Pablo aajatzi Bernabé, ikantziri: “Poisokiro tiro ikaminthaa-yitajimi Pawa.”

⁴⁴ Okanta pasini kitaitiri imakoryaan-taitari, ipiyojiitaka oshiki atziri inkimisantiro iñaani Pawa inkamantantiri Pablo aajatzi Bernabé. ⁴⁵ Iro kantacha iñaakiri Judá-iti ipiyojiita-paaka atziri-payi, ikisa-sirijiitanaka. Ari yitanakaro imaimani-waita-nakiri Pablo, ithainki-mawaita-nakiri. ⁴⁶ Tikatsi intharowan-tanyakyya Pablo aajatzi Bernabé, ikantanakiri: “Iroowitaka kami-ithatatsiri nitawakyyaami awiroka-payi nonkaman-timiro iñaani Pawa, tima Judá-iti pinayi-tziita. Irooma pimanantajiitakiro, airo piñiuro yañaasirita-kaitaimi. Irootaki nonkinkithata-kaantyaariri iroñaaka kaari ashininkata. ⁴⁷ Tima irootaki ininta-kayinari Pawa, ikantakina:

Awiroka nowaki pinkitainkata-koyitairi kaari pishininkata, Pinkinkithata-kaajiri tsika okanta-kota awisakotaantsi.

Pinthotyaajiro maaroni kipatsiki.”

⁴⁸ Ikanta ikimajiiitawaki kaari ishininkayita, antaro ikimosiri-jiitanaki, ikantanaki: “Oshiki okamiitha-tataitzi iñaani Pawa.” Tima inthonkaka ikimisanta-jiitaki ikaratzi iyosiitaitakiri yañaasiri-yitaji. ⁴⁹ Tima inthonkaa ikinkithata-kota-nakiro iñaani Pawa maaroni nampitsi okaratzi tzimatsiri anta. ⁵⁰ Iro kantacha tzimatsi Judá-iti yomitaa-naakirori pinkathataaro kooya-payi tsipata-piintariri Judá-iti yapatojiita, ari ikimitaakiri iriipirori-payi jiwatakaantatsiri nampitsiki, iwinthata-kaakari imaimanitiri Pablo aajatzi Bernabé, yoimisitowiri isaikapaaki inampiki. ⁵¹ Irootaki itikanta-naarori iipatsi-tiki Pablo aajatzi Bernabé iyotantai-tyaari ti inkimisantaitiri Pawa. Awisanaki anta

Iconio-ki. ⁵² Tima antaaro ikimo-siri-jiitaki kimisantzin-kariiti saikanain-tsiri, tima omapiro isaika-siri-yitan-tanakari irirori Tasorinkantsi.

14

Pablo aajatzi Bernabé ijataki Iconio-ki

¹ Ikanta yariitaka Pablo aajatzi Bernabé anta Iconio-ki, ikyaajiitaki yapatota-piinta-jiita Judá-iti. Ikinkithata-kaapaakiri atziri-payi tsika ikanta-kota Jesús. Tima oshiki Judá-iti aajatzi pasini-satzi atziri kimisanta-naintsiri. ² Iro kantacha tzimatsi Judá-iti kaari kimisanta-tsini, iyomitaa-naakiri kaari ishininkatyaa inkatsimatan-tyaari. Iriitaki maimanita-kiriri kimisantzinkari-payi. ³ Irootaki isaikan-tanakari osamani yoka Pablo aajatzi Bernabé anta Iconio-ki. Tima omapiro yawintaa-nakari Pawa. Ikinkithata-kaanakiri atziri-payi tsika okanta-kota itakotanta Pawa. Iriitaki Awinkathariti matakairiri itasonka-wintantari, irootaki iyotantyaari atziri-payi omapirotyaa okaratzi ikinkithata-kotziri. ⁴ Iro kantacha imaimanita-wakaanaka ikaratzi nampitarori anta. Tzimatsi aapatyaa-nakariri Judá-iti, pasini yaapatyaa-nakari Tyaankaariiti. ⁵ Ikanta Judá-iti itsipayitakari kaari ishininkatyaa, ikinkitha-waita-kaakiri jiwari-payi iwasankitairi Pablo aajatzi Bernabé irojatzi ishimyaan-takyaariri. ⁶ Iro kantacha yotaki irirori-payi, siyaka ikinajiitaki Listra-ki irojatzi Derbeki, irootaki nampitsi saikayita-tsiri Licaonia-ki. Tima ithonka yaniitakiro okaratzi tzimatsiri nampitsi anta. ⁷ Ari ikamantan-takirori Kamiithari Ñaantsi anta.

Ishimia-waitai-takiri Pablo Listra-ki

⁸ Okanta anta Listra-ki tzimatsi aparoni atziri ti yaniitaniti. Yasi iwiro ikiso-porokitzi owakira itzimapaaki. Ari isaikaki yoka atziri, ⁹ ikimisantziri Pablo. Ikanta yaminapaakiri Pablo, iyotanaki yawintaa-sirita-taari yoka atziri aritaki yisita-kota-kaajiri. ¹⁰ Ari iñawaitanaki, ikantziri: “¡Pinkatziyi, paniitaji!” Apatha-kiro imitaanaka yoka atziri, katziyanaka, aniitanaji. ¹¹ Ikanta iñaaayitakiro Licaonia-satzi yantakiri Pablo, ikaimajiitanaki iñaaniki, ikantajiitzi: “¡Yayiitzi-motakai pawa isiyakari atziriwí!” ¹² Ikimita-kaanakari Bernabé iriitakimi iwawaniroti ipaitai-tziri “Júpiter,” iriima Pablo ikimita-kaanakari iriitakimi iwawaniroti ipaitai-tziri “Mercurio,” tima iriitaki Pablo ñaawaitatsi ikinkithatzira. ¹³ Ikanta yantyawiyariti Júpiter, saikatsiri iyarapapankoti okyaa-piintzi awotsi nampitsiki, yamaki ipira-payi aajatzi incha-tyaaki-payi. Itsipatakari pasini-payi atziri inintajiitzi iwamairi ipira-payi,

impomitiniri impinkathatiri Tyaankaariiti. * 14 Ikanta iyotaki Bernabé aajatzi Pablo okaratzi ikinkithasiritari, imankaryaa-nakiro iithaari iyotantyaari atziri-payi okowi-inkatzi inintziri yantiri. Ari isatikan-tanakari atziri-payi, ñawaitanaki, 15 ikantzi: “¿Paitama pantantyaarori iroka? Atziri nonatzii naaka, ari nosiyami awiroka-payi. Airo pantasi-waitaro pinintziri, pinkimisantairi Pawa Añaanitatsiri. Tima iriitaki owitsika-kirori inkiti, kipatsi, inkaari, aajatzi okaratzi tzimanta-yitarori. 16 Irijatzi sinita-kiriri pairani piwaisatzitini yantayitiro iniwita-siyitari irirori-payi. 17 Iro kantacha ti imanapithatyaari tsika ikantawaita irirori. Tima iriitaki Pawa nisironkata-piinta-kairi aroka, iwaryiuro inkani onkithotan-tyaari awankiri-payi, iriitaki opayitairori maaroni awayitari, ari okanta akimosiritantari.” 18 Okantawitaka ikantayi-witakari atziri-payi iroka, oshiki opomirintsitaka iwashaanta-kaantyaariri iwamainiri ipira-payi impomitiniri.

19 Ari yariijiita-paaka Judá-iti ipoñaayitaka Antioquía-ki aajatzi Iconio-ki. Iyomitaa-yita-paakiri atziri imaimanitiri Pablo. Irootaki ishimyaan-takariri. Inosika-nakiri yookakiri othapiki nampitsi, isiyakaantzi iwamaakiri. 20 Ikanta yapatowinta-paakari iyomitaani-payi Pablo, ari ipiriinta-naari aajatzi ipiyanaja nampitsiki. Ikanta okitaitita-manaki jataki Derbe-ki itsipata-naari Bernabé. 21 Ari ikamantan-tapajiro Kamiithari Ñaantsi anta Derbe-ki, ikimisanta-kaaki oshiki atziri. Ipoña ipiyaaro Listra-ki, Iconio-ki iroatzi Antioquía-ki. 22 Ari yariita-naariri ikaratzi ikimisanta-kaakiri, iyomitaa-naajiri kisokiro iwajiri Jesús, yawintyaari. Ikantanajiri aajatzi: “Ontzimatyii añiuro oshiki ankimaatsi-waityaari ankyaan-tajyaari tsika ipinkathari-wintantaji Pawa.” 23 Tima yaminaki inkarati jiwayitatsini tsika yapatoyita-piinta, iriitaki jiwayitairini ikaratzi kimisanta-najiriri Jesús. Ikanta yamanako-yitanajiri yokapay jiwari-payi, itziwinta-yitakari, ikowa-kotakiri Pawa, ikantzi: “Nowinkathariti, paamaako-winta-jyaari yokaiti ikaratzi awinta-yitanaamiri.”

Piyaja Antioquía-ki saikatsiri Tonkaironiki

24 Tima aikiro yaniitatzi Pablo aajatzi Bernabé, yawisanakiro Pisidia-ki iroatzi yariitan-takari Panfilia-ki. 25 Ari ikamantan-tanakiro Kamiithari Ñaantsi anta, yitanakari nampiyitarori Perge-ki, ipoñaapaaka Atalia-ki. 26 Ari ititanaja iroatzi Antioquía-ki. Tima ari iyosiitai-takiri pairani

* 14:13 ipira-payi = toros

ijatantyaari inkamantantiro tsika okanta-kota ikaminthaantaji Pawa. Irootaki imonkaratakiri iroñaaka yantayitakiro. ²⁷ Ikanta yariitaja Antioquía-ki, yapatota-pajiri kimisantzinkari-payi, ikamanta-pajiri okaratzi yantakaa-yitakiriri Pawa, tsika ikanta yawintaa-kaayitaari kaari ishininkatyaa. ²⁸ Ari isaikapajiri Pablo aajatzi Bernabé itsipayita-paari ikaratzi kimisanta-naatsiri.

15

Yapatota-jiita Aapatyaawiniki

¹ Ari yariijiitaka atziri-payi anta Antioquía-ki ipoñaayitakaro iipatsitiki Judá-iti, iyomitaa-paakiri kimisantzinkari-payi, ikantapaakiri: “Iyikiiti, airorika pimonkaratziro Ikantakaantani Moisés pinto-misitaa-nityaa, airo pawisako-siri-yitaji.” ² Ti onimotiri Pablo aajatzi Bernabé okaratzi iyomitaan-tziri ariitapain-chari, oshiki iñaana-minthatakiri yokapayi. Irootaki inintantanakari kimisantzinkari-payi Antioquía-satzi ijataji Pablo aajatzi Bernabé Aapatyaawiniki. Apatziro iwitsikajiro irirori-payi kantain-chari intsipatyaari Tyaankaariiti aajatzi jiwatziriri kimisantzinkari inampiki. ³ Ikanta ijajiitaji Pablo aajatzi Bernabé ikinanajiro Fenicia-ki irojatzí Ositikii-toniki. Ari ikamanta-yitanajiri Judá-iti ikaratzi kimisanta-tsiri, ikantziri: “Ikimisanta-yitaji pasini-satzi kaari ishininkatyaa.” Tima oshiki ikimo-siri-jiitanaki iyikiiti Judá-iti. ⁴ Ariijiitaja anta Aapatyaawiniki. Yaakamiithatawajiri kimisantzin-kariiti, Tyaankaariiti aajatzi jiwatziriri kimisantzinkari. Ikamanta-pajiri irirori okaratzi yantakaa-yitakariri Pawa. ⁵ Iro kantacha tzimatsi Nasitantaniripayi kimisanta-tsiri, ikantanaki: “Ikaratzi kimisanta-tsiri kaari ashininkata, okowaa-pirotatyaa imonkaratairo Ikantakaantani Moisés, intomitaa-nitajyaa.”

⁶ Ari yapatojiitanaka Tyaankaariiti aajatzi jiwari-payi ikinkitha-waita-kojiitziro tsika okanta-kota iroka. ⁷ Ikanta osamanitaki ikinkitha-wajjiitaki, ari ikatziyanaka Pedro, ikantanaki: “Iyikiiti, piyojiitzi awiroka, naaka ityaankaki pairani Pawa nokinkithata-kaayitajiri Kamiithari Ñaantsi kaari ashininkata, irootaki inkimisantan-tajyaari irirori-payi. ⁸ Tima Pawa iyotzitairo okaratzi akinkithasiriyitari, iñaakan-takiro inintziri aajatzi isaika-siritan-tajyaari Tasorinkantsi pasini-satzi kaari ashininkata ikimitaakai

arokaiti. ⁹ Tima yaakamiithatajiri Pawa yokaiti ikimita-kaira aajatzi arokaiti, tikatsi imaaninti Pawa. Yoitinta-siri-yitajiri ikaratzi awintaa-siritaariri Jesús. ¹⁰ ¿Kamiithata-tsima pinthainkiro yantakiri Pawa? ¿Opaitama pinintantari pisintsitiri kimisanta-naatsiri imonkaratiro ikantakaan-taitani kaari aawyyaa-jatzi arokaiti, kaari yaawyyaa-jatzi aajatzi awaisatzitini? ¹¹ Tima irootaki inisironkatani Awinkathariti Jesús owawisaako-siri-yitajiri arokaiti. Ari ikantzi-yitaari aajatzi iriroriiti.”

¹² Mairi ikantajiitanaka maaroni. Ikimaitziiri aajatzi Bernabé, Pablo ikinkithata-kotziro okaratzi yantakaa-yitakiriri Pawa inampiki-payi pasini-satzi atziri kaari ishininkatyya. ¹³ Ikanta ithonka-kiro ikamantakiri, ikantanaki Jacobo: “Iyikiiti, pinkimisanta-wakina: ¹⁴ Ikamantakairo Simón tsika ikanta Pawa yitanta-nakarori iyoyaayitakiri pasini-satzi atziri inkimisantant-tajyaariri irirori-payi.

* ¹⁵ Tima irootaki ikinkithata-kaakiriri Pawa pairani Kamantan-tzinkari-payi, ikantaki:

¹⁶ Aririka awisayitaki iroka-payi, aritaki nompiyaji. Nowiriintajiro iwanko David.

Nompinkatharita-kayiri incharinityaari ari inkimita-jyaari tsika ikanta irirori nopinkatha-ritakaakiri.

¹⁷ Aririka omatakyaa iroka, ari yamina-minatajina pasini-satzi atziri, inkanta-yitaina: ‘Nowinkathariti,’

Ari onkantyya nasiyitan-tajyaariri kaari pishininkata.

¹⁸ Ari ikantzi iñaawaitzi Awinkathariti Pawa. Tima iriitaki kasiya-kaayita-kayirori iroka-payi pairani owakira itantana-karori.

¹⁹ Irootaki nonkantan-tyaari naaka, ti onkamiithati añaakai-yaari pasini-satzi kaari ashininkata ikaratzi kimisanta-yitairiri Pawa. ²⁰ Apatziro antyaankiniri sankinarintsi airo iwantari wathatsi yasita-kaitariri pawaniro-payi, airo imayimpi-waitzi, airo iwakoyitaro iriraani posiniri-payi. ²¹ Tima irooyitaki iroka isankinari Moisés ikinkithata-kota-piintai-tziri tsika-rika-payi yapatota-piinta Judá-iti kitaitiriki imakoryaan-taitari. Irootaki yitanakari pairani. Irootaki iwashaantan-tyaarori iroka-payi airo okantzimo-sirita-kaantari ashininka-payi.”

²² Ikanta Tyaankaariiti aajatzi jiwari-payi, itsipayitakari kimisantzinkari-payi, ikoyaaki intyaankiri Antioquía-ki intsipata-nakyaari Pablo aajatzi Bernabé. Yoka ikaratzi ikoyaakiri: Judas ipaitai-tziri Barsabás, aajatzi Silas. Iriitaki jiwatakaa-yitakiriri kimisantzinkari-payi anta.

²³ Iriiyitaki aanakironi sankinarintsi. Iroka okantzi

* 15:14 Wairontsi

osankinata: “Iyikiiti, naakaiti Tyaankaariiti aajatzi jiwari-payi. Nowitha-jiitami awiroka kaari noshininkayita nampiyitarori Antioquía-ki, Tonkaironiki, aajatzi Cilicia-ki. ²⁴ Noyojiitaki tzimatsi poñaayita-nainchari aka, iriitaki oñaasirinka-kimiri anta, inintzi pimonkarayitairo Ikantakaan-taitsiri, pinto-misitaa-nitajyaa. Kaarira notyaantani naaka-payi. ²⁵ Irootaki nokinkitha-waitantakari aka, ari nokoyakiri akarajiitzi aka, iriitaki jatatsini iñaajimi intsipata-nakyaari itakokitani Pablo aajatzi Bernabé. ²⁶ Iriijitaki atsipiwinta-kariri yawintaa-naari Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. ²⁷ Nontyaankakimiri Judas aajatzi Silas. Iriitaki kamanta-paakimini maaroni anta. ²⁸ Tima ti onkamiithati noñaakaa-waityaami awirokaiti, tima ti onimotiri Tasorinkantsi aajatzi naaka-payi. Apatziro pantayita-najiro okaratzi nintachari. Iroka nokantzi: ²⁹ Airo piwayitari wathatsi yasita-kayi-tariri pawaniro-payi. Airo piwakoyitaro iriraani posiniri. Airo pimayimpi-waitzi. Aririka pimonkara-yitanakiro iroka, kamiithataki. Ari okaratzi.”

³⁰ Ikanta ijajiitanaki ikaratzi iyoyaakiri, ariijiitaka Antioquía-ki. Yapatota-paakiri kimisantzinkari-payi, ipapaakiri sankinarintsi. ³¹ Ikanta iñaanata-wakiro, ikimosiri-jiitanaki. ³² Tima Kamantan-tzinkari inatzi Judas aajatzi Silas, itharowinta-kaapaakari iyikiiti yoisokirotyaari Pawa, onimoyita-najiri. ³³ Okanta osamanitaki isaikimowaitakiri kamiitha, ityaankajiri tsika ipoñaakaro pairani. ³⁴ Iro kantacha inintaki Silas isaikanaki irirori Antioquía-ki. † ³⁵ Ari ikimitakari Pablo aajatzi Bernabé irojatzisi isaikanaki irirori Antioquía-ki, itsipatakari pasini-payi kimisantzinkari, aikiro ikamantan-tanaki-tziro iñaani Awinkathariti.

Pablo itsiparyaari Bernabé, yapiitakiro ijatzi ikinkithatzi

³⁶ Okanta apaata, ikantairi Pablo yoka Bernabé: “Thami apiitajiro ariityaari inampiki iyikiiti tsika akamantan-takiro iñaani Awinkathariti. Aminajiri tsika ikantayita.” ³⁷ Ari inintawitaka Bernabé yaanakirimi Juan, ipaitai-tziri aajatzi Marcos. ³⁸ Iro kantacha Pablo ti onimotiri yaanajiri, tima yooka-kitziiri pairani Marcos anta Panfilia-ki, ti ithotyiro Marcos intsipatyaari tsika ikinkithata-kaantayitzi. ³⁹ Ari iñaana-minthata-wakaa-jiitaka. Ari itsiparyaa-wakaa-nakari. Yaanakiri Bernabé yoka Marcos, ititanaka ikinanaki Chipre-ki. ⁴⁰ Iriima Pablo, yaminakiri Silas iriitaki intsipatyaari irirori. Ikanta yamana-kota-wajiri iyikiiti, ikantzi: “Nowinkathariti, nawintaami awiroka,

† 15:34 Onasiyita ñaantsi-payi

pinkawinthayiri yoka.” Ari ijajiitanaki. ⁴¹ Ikanta ikinanaki Tonkaironiki irojatzi Cilicia-ki, ipintha-sirita-kaayitakari yawintyaari Jesús ikaratzi kimisanta-yitaa-tsiri.

16

Timoteo itsipatari Pablo aajatzi Silas

¹ Aikiro ijatatzii yariitanta Pablo, ithonka yariitantaka Derbe-ki aajatzi Listra-ki. Ari isaikiri aparoni mainari ipaita Timoteo, kimisantzinkari inatzi. Otomi Judá-iti, kimisantzinkaro onatzi aajatzi, wirakocha inatzi iriri.

* ² Ikanta kimisantzinkari-payi nampitarori Listra-ki aajatzi Iconio-ki, kamiitha ikinkithata-kotakiri yoka Timoteo.

³ Irootaki inintan-tanakari Pablo intsipatyaari Timoteo tsika yariitan-tayita. Iro kantacha iyojiitzi maaroni Judá-iti wirakocha inatzi iriri. Irootaki yaantana-kariri Pablo intomisitaa-nitiri yoka Timoteo. ⁴ Ikanta ikinayita-nakira nampitsi-payi, ikamanta-yitanakiri kimisantzin-kariiti yantayitajiro okaratzi isankinatakiri Tyaankaariiti itsipatakari jiwari-payi anta Aapatyaawiniki. ⁵ Irootaki yawintaa-pirotan-tanakariri Jesús ikaratzi kimisanta-naatsiri anta. Tima aikiro ishiki-pirola-nakitzi ikaratzi kimisanta-naatsiri maaroni kitaitiri.

Imisimpyaakiri Pablo aparoni Macedonia-satzi

⁶ Ikanta Pablo isinampita-nakiro Frigia aajatzi Galacia, tima ti isinitairi Tasorinkantsi inkinkithata-kaanti anta Asia-ki. ⁷ Irojatzi yariitan-takari anta Misia-ki. Ari ikinkithasiri-witaka inkinana-kiromi Bitinia-ki, iro kantacha ti isinitiri Itasorinka Jesús ijatiro anta. ⁸ Awisanaki nampitsiki Misia, oirinka-jiita-paaka anta nampitsiki Troas. ⁹ Okanta otsitinitanaki, ari imisiwaitakiri Pablo, iñaaki aparoni Macedonia-satzi, ikantziri: “Pariityaana nonampiki, pinisinonkayitajyaana.” ¹⁰ Ikanta imisimpyii-takiri Pablo, ari nowitsikajjiitanaka nojajiiti Macedonia-ki. Tima noyojiitzi iriitaki Pawa nintatsiri nojati anta, nonkaman-tajiri Kamiithari Ñaantsi ikaratzi nampitarori anta.

Yasita-koitakiri Filipos-ki

¹¹ Ari notijiitanaja anta nampitsiki Troas, apatziro nowanakiro nojatziro Samotracia-ki. Okanta okitaitimanaji irojatzi naata-kotan-tapaakari Owakira-winiki.

¹² Ikanta nawisanaki irojatzi nampitsiki Filipos. Tima iroka nampitsi irootaki otzinkami nampitsi Macedonia. Ari inampiyitarori wirakocha poñaayita-chari Roma-ki. Ari nosaika-waita-paakiri anta. ¹³ Okanta aparoni kitaitiri

* 16:1 wirakocha = griego

imakoryaanta-piintari Judá-iti, nojataki nijaa-thapyaaiki. Nosiya-kaantzi ari yapatojiita Judá-iti yamanajiiti. Ikanta nariita-paaka anta, saikajiita-paakina, nokinkitha-waita-kaapaakiro kooya-payi apatojiita-chari anta. ¹⁴ Tzimatsi aparoni kooya kimisanta-kinari nokinkitha-waitzi opaita Lidia. Irootaki poñaachari nampitsiki Tiatira. Ari opoki iroori opimantawaitzi manthakintsi jonkiro-masita-tsiri. Opinkathata-piintakiri iroori Pawa. Tima ikantakaakaro Awinkathariti opintha-sirityaa onkimisantiri Pablo okaratzi ikantziri. ¹⁵ Okanta ikiwaatai-takiro iroori aajatzi ikaratzi saika-wankotzirori, okantajiita-nakina: “Thami ajati nowankoki, pimayi-motina.” Ari nomajiitakiri, tima oshiki apiiapiitakina iroori okantana.

¹⁶ Okanta apaata, nojajiitaki namani notsipatari Pablo, ari nomonthaakaro awotsiki aparoni mainaro impiraitani. Tima iroka mainaro yaaka-sirita-tziiro piyari, irootaki iyotakaan-tarori opaita-rika awishi-motziriri atziri. Ari ipinaitziriri oshiki kiriiki ompiratarori iroka mainaro. ¹⁷ Tima oyaataa-nakina iroka mainaro, okaima-tzimaita okaima-kotziriri atziri-payi, okantzi: “¡Yoka atziri-payi impiratani inatzii Pawa Jinoki-satzi, iriitaki kamanta-jimini pawisakotan-tajyaari!” ¹⁸ Ari okantatyaa okaimaa-waitzi maaroni kitaitiri iroka mainaro, irojatzi owatsimaan-takariri Pablo, iñaanatakiri piyari aakasirita-kirori, ikantziri: “Piyaapi-thatairo iroka mainaro, tima nawintaari Jesús Saipatzii-totaari, iriitaki matakayi-mironi.” Apatha-kiro ikantanaka piyari ijapithata-najiro.

¹⁹ Iro kantacha yoka ompiratarori mainaro, iyotanaki airo yaantaaro oshiki kiriiki, yaanakiri Pablo aajatzi Silas isaikajiitzi jiwari-payi, tsika ipiyojiita atziri. ²⁰ Ikantapaakiri jiwatatsiri: “Yokaiti Judá-iti iñaasirin-kakiri ashininka-payi aka anampiki. ²¹ Iyomitaa-sitakari okaratzi yamijiitari irirori, ti anintajiitiro arokaiti yantaitiro, tima aroka-payi isankinata-kotani pinkatha-ritatsiri Roma-ki. ²² Imatzitanakaro atziri-payi asitarori inampi imaimanitakiri Pablo aajatzi Silas. Ikantzi jiwari: “Pisapoka-yitiri, pimpassa-waitiri.” ²³ Ikanta itonkakiro ipasawaitziri, yaanakiri iwayiriti wirakocha yasita-kotakiri. Ikantanakiri aamaakowintariri asita-kotaari-payi: “Paamaako-winta-pirotiyaari yokapayi isiyakari.” ²⁴ Ikanta ikimaki aamaakowintan-taniri ikantai-tanakiri, iminkyaa-pirotakiri inthomponta, yawikitzitan-takari tinari-payi incha-kota.

²⁵ Okanta niyaankiiti tsitiniri, amanajiitatsi, panthaa-jiitatsi Pablo itsipatakari Silas, kimajiitatsi pasini asita-kotaari-payi. ²⁶ Ari omapoka-sitaka onikanaka, oshiwata-

paakiro yasita-koitakiri. Apatha-kiro asitaryaanaka asitako-rontsi, osiryaa-siwaitanaka asirotha yoosotan-taitariri asita-kotaari. ²⁷ Ikanta isaakitanaki aamaako-wintariri asita-kotaari, iñaatziiro asitaryaanaka asitako-rontsi, inosikanakiro iwisa-minto inintzi isataiyaa, isiyakaantzi siyay-itaka asita-kotaari-payi. ²⁸ Iro kantacha ikaima-kotanakiri Pablo, ikantziri: “¡Airo piwasinonkaa-waita, ainiro nosaika-jiitzi maaroni aka!” ²⁹ Ari ikaima-kaantaki ootamintotsi, isiya-pirotatya ikyaapaaki aamaako-wintariri asita-kotaari. Ikanta iñaapaakiri Pablo aajatzi Silas, antaro itharowan-tanakari, piyonkawaitanaka, ityirowasita-nakari ³⁰ Imisitowakiri Pablo aajatzi Silas, isampitakiri, ikantziri: “Pinkathari, ¿paitama nantiri naaka nawisakotan-tajyaari?” ³¹ Ikantajiitzi irirori: “Pinkimisan-tajiri Awinkathariti Jesús, aritaki pawisako-siritai awiroka, aajatzi ikaratzi saikatsiri piwankoki.” ³² Ari ikinkithata-kaanakiri tsika ikanta-kota Awinkathariti. Tima ikimajiitaki ikaratzi saikatsiri iwankoki. ³³ Tima ainiro oniyaankiititzi tsitiniri, yaanakiri Pablo aajatzi Silas pasiniki pankotsi. Ari ikiwainiri yaawyaaitakiri ipasawaitai-tziri. Ikanta ikiwaatai-takiri irirori imatzitakari ikaratzi ishininka-yitari. ³⁴ Ari yaanakiri iwankoki, ipapaakiri iwariti. Tima kimosiri ikantajiitanaka ikimisantairi Pawa itsipayitakari ishininkapayi.

³⁵ Okanta okitaitita-manaji, ityaantaki jiwari aamaako-wintariri asita-kotaari, ikantziri: “Pimisitowajiri Pablo aajatzi Silas.” ³⁶ Ikanta aamakotan-taniri, ikantakiri Pablo: “¡Noshininká! Ikantakina nojiwariti nomisitowajiiitaimi kantacha pijataji kamitha’ ³⁷ Iro kantacha Pablo, ikantanaki irirori: “Naaka isankinata-kotani iwinkathariti Roma-satzi. nomisitowa-yitajimi. Kantatsi pijayitaji kamiitha.” Tima ipasata-kaantakina pijiwariti tsika ipiyojiita atziri-payi, yasita-kota-kaantakina. Ti yaminawakiro tzimatsi-rika nokinakaa-sitani. ¿Ipaitama inintantari imisitowa-yitajina imananiini? ¡Ti noninti! Pinkantiri impokanaki irirori, iriitaki misitowa-jinani.” ³⁸ Ikanta ipiyanaka aamaako-wintan-taniri, ikamanta-paakiri jiwari-payi. Ikanta ikimawaki isankinata-kotani inatzii iwinkathariti Roma-satzi, antaroiti itharowa-jiitanaki. ³⁹ Jatanaki jiwari-payi, ikantapaakiri Pablo aajatzi Silas: “Pimpyaakotajina nowasankitaa-kaantakimi.” Imisitowa-kaantajiri, ikantawajiri: “Pijayitaji, ti noninti pisaiki nonampiki.” ⁴⁰ Ikanta isitowanaji yasita-kowaitai-takiri, jataki owankoki Lidia. Ari ipokajiitzi kimisanta-naatsiri, ipintha-sirita-kaayitakari yawintaa-pirotyaari Jesús. Ikanta ithonkakiro, jaitijiitaji.

17

Imaimanita-taintaki Tesalónica-ki

¹ Aikiro ijatatzii Pablo aajatzi Silas yariitanta. Ikinayitaki nampitsiki-payi Anfípolis aajatzi Apolonia-ki irojatzi yariitan-takari Tesalónica-ki tsika yapatota-piinta-jiita Judá-iti. ² Irootaki yamita-piintakari Pablo, ikyaa-piintzi tsika yapatota-piinta Judá-iti. Tima mawa imakoryaan-taitari kitaitiri ijata-piintaki anta. Oshiki ikinkithata-kaakiri Judá-iti. ³ Yookoyitziniri Sankinarintsi-pirori tsika ikinkithata-koitziri Saipatzii-totaari inkami-motanti, aritaki yañaaji aajatzi. Ikantziri: "Yoka Jesús nokinkithata-kotzimiri, iriitaki Saipatzii-totaari." ⁴ Tzimatsi Judá-iti kimisanta-nakirori ikamantan-tziri Pablo, irootaki yawintaan-tanaariri Jesús, itsipayita-nakari Pablo aajatzi Silas. Ikimisanta-jiitanaki aajatzi oshiki kaari Judá-iti pinkatha-witariri Pawa. Ari okimitakari aajatzi iroopirori-payi kooya-payi. * ⁵ Iro kantacha tzimatsi pasini-payi Judá-iti kaari kimisanta-tsini, ti onimotanakiri irirori. Yaminaki kaari-piro-siriri-payi atziri. Ityaankakiri iyomitairi atziri-payi nampitsiki imaimanitan-tyaariri Pablo aajatzi Silas. Yokapayi kaari-piro-siriri ikyaaki iwankoki Jasón inosikiri Pablo aajatzi Silas, imaimanitan-tyaariri nampitarori anta. ⁶ Tira iñiiri yamina-mina-witakari pankotsiki, inosika-nakiri Jasón itsipataan-nakiri pasini-payi kimisantzinkari, yaanakiri isaiki jiwatatsiri nampitsiki, ikantapaakiri: "¡Ariitaka iroñaaka aka anampiki ñaasirin-katan-taintsiri nampitsiki-payi. ⁷ Iriitaki Jasón omisaika-wakiriri iwankoki! Ithainkayitziro inintakaantani awinkathariti Roma-ki, ikantajiitzi: 'Tzimatsi pasini pinkathari, ipaita Jesús.' " ⁸ Ikanta ikimaki maaroni atziri-payi aajatzi jiwari-payi, ti onimotanakiri. ⁹ Iro kantacha ikowa-kotakiri Jasón impinawintyaa aajatzi pasini-payi kimisantzinkari, irootaki yapakaan-taariri.

Jataki Pablo aajatzi Silas Berea-ki

¹⁰ Okanta otsitinitanaki yokapayi kimisantzin-kariiti, ityaankajiri Pablo aajatzi Silas anta Berea-ki. Ikanta yariijiitaka anta, ikyaapaji yapatota-piinta-jiita Judá-iti. ¹¹ Tima yokaiti Judá-iti nampitarori Berea-ki, nisironkantani inajiiitzi ti inkimityaari Tesalónica-satzi. Kimosiri ikanta ikimisantziro Kamiithari Ñaantsi tsika ikanta-kota Jesús. yaakowinta-nakiro maaroni kitaitiri iñaanatanakiro Sankinarintsi-pirori iñaantyaarori omapiro-rika ikamantai-tziriri. ¹² Tima tzimatsi oshiki Judá-iti kimisantanajiriri Jesús. Ari ikimitzi-takari aajatzi kaari Judá-iti,

* 17:4 kaari Judá-iti = griego

sirampari-payi aajatzi kooya-payi. Tima iriipirori inay-itatzii yokaiti inampiki. ¹³ Iro kantacha ikima-kotakiri Judá-iti nampitarori Tesalónica-ki, ikamantan-tziro Pablo Kamiithari Ñaantsi anta Berea-ki, pokajiitanaki, iyomitaapaakiri atziri-payi imaimanitan-tyaariri Pablo. ¹⁴ Ikanta kimisantzinkari-payi anta, sintsiini ityaankajiri Pablo inkaari-thapyaaiki. Iriima Silas aajatzi Timoteo irojatzi isaikanaki irirori Berea-ki. ¹⁵ Ikanta yokapayi aanajiriri Pablo itsipata-nakari irojatzi yariitan-takari nampitsiki Atenas. Iro kantacha Pablo ikantakiri kimisantzinkari-payi oyaatakiriri: “Aririka pimpiyaji Berea-ki, pikanta-pajiri Silas aajatzi Timoteo: ‘Ikantakaan-tzimi Pablo, sintsiini pijati.’ ”

Isaiki Pablo Nampitsiki Atenas

¹⁶ Ikanta isaiki Pablo nampitsiki Atenas iyaawitari Silas aajatzi Timoteo, antaro iwasiritanaka iñaayitziri nampitarori Atenas ipinkatha-waitziri pawaniro-payi. ¹⁷ Irootaki ikinkitha-waita-kaanta-kariri Judá-iti tsika yapatota-piinta-jiita, aajatzi pasini-satzi atziri kaari ishininkatyaa pinkathatairiri Pawa. Maaroni kitaitiri ijatzi tsika iyomparitaita, ari ikinkitha-waita-kaayitakiri atziri-payi ikaratzi iñaayitziri anta. ¹⁸ Tima iñaanaminthatakiri yotaniri-payi ikantai-tziri Kimosiri-wiri-payi, pasini ikantai-tziri Ñaako-wiri-payi. Irootaki isampitawakaantari yokapayi, ikantzi: “¿paitama iyomitaan-tziri yoka kiñaaniri?” Ikantajiitzi pasini: “Kimitaka ikinkithatakota-tziiri iwawa-niroti pasini-satzi atziri.” Iro ikantan-tayitari tima inkamantan-tatziiro Pablo Kamiithari Ñaantsi tsika ikanta-kota Jesús, yañaantaari. † ¹⁹ Ari yaanakiri anta tsika yapatota-piinta-jiita yotaniri-payi, ipaitai-tziro “Areópago”. Isampitakiri, ikantziri: “Intsityaa pinkamantinaro tsika okanta-kota owakirari pikinkithata-kotziri. ²⁰ Tima pikamantan-takiro nonampiki kaari nokima-piinta-jiitzi. Nonintzi noyojiiti opaita-rika kanta-kota-chari.” ²¹ (Tima yokaiti nampitarori Atenas aajatzi ariitzinkari-payi anta, oshiki iniwitakaro inkimisantiro owakirata-tsiri ñaantsi, imatzimaityaaro irirori inkamantantiro.)

²² Ari ikatziyanaka Pablo ipiyotzi-wintai-takari, ikan-tanaki: “Ayomparí, noñaakimi naaka tzimatsi oshiki piwawanitari pipinkathata-piintakiri. ²³ Naniitakiro maaroni pinampi, noñaakiro pipomi-pirini-minto-payi. Tzimatsi aparoni pisankinatakiri, pikantzi: ‘PAWA KAARI

† 17:18 Kimosiri-wiri-payi = epicúreos = iyomitaan-tziro kowapirota-chari ankimo-siri-waiti; Ñaako-wiri-payi = estoicos = iyomitaantzi ontzimatyii añaako-pirota-nityaa.

IYOTAITZI.' Irijatzi nokinkithata-kotzimiri naaka yoka Pawa pipinkathatziri awiroka-payi, kaari piyojiitzi aajatzi. ²⁴ Iriitaki yoka Pawa owitsika-kirori kipatsi aajatzi ikaratzi tzimanta-yitarori. Iriitaki asitarori inkiti aajatzi kipatsi. Ti isaikan-tyaaro tasorintsi-panko iwitsikani atziri-payi. ²⁵ Ti inkowityaa-waiti irirori iwitsikai-tantyyaa-niriri ompaityaa-rika. Iriitaki añaakairiri maaroni atziri, iriitaki owiniinkata-kaariri, ipantziro maaroni ikowityaa-niintaitziri. ²⁶ Iriitaki owitsika-kiriri itanakarori atziri, iriitaki ishikyaa-kiriri, ithonka inampita-nakaro maaroni kipatsiki. Ikamantzi-takari Pawa tsika onkarati yañaayiti, tsika-rikapayi inampiyityaaro. ²⁷ Iro yantanta-yitakarori iroka, yamina-minai-tanta-jyaariri. Kimiwaitakami impapipampiwaita-tyiimi yamina-mina-waitziri. Aritaki iñaayitajiri. Tima ti intaina isaiki Pawa ari itsipayitai maaroni arokapayi. ²⁸ Iriitaki añaakaa-yitairi iroñaaka, ishiwatakaayitaji, irijatzi tzimakaa-yitairi. Irootaki ikantzi-takari pairani kinkithata-kaanta-tsiri pishininka, ikantaki: 'Omapiro, itomiyaayi Pawa anatzii.' ²⁹ Tima omaapiro yasiyitaji Pawa, ti onkamiithati isiyaari yoka osiyakaarontsi iwitsikani atziri-payi, iwitsika-yitziri ooro, kiriiki, mapi, aajatzi okaratzi ikinkithasiritari iwitsika-yitiri. ³⁰ Tima pairanitati ipyaako-yitairi Pawa ikaratzi antasi-waita-karori irokapayi, okantakaan-tziro ti iyojiiti okaratzi yantziri. Iro kantacha ikantairi iroñaaka Pawa maaroni nampitarori kipatsiki, ikantziri: 'Piwashaantairo kaari-pirori pamisiyitari.' ³¹ Tima iyosiitaki Pawa aaroni atziri, iriitaki intyaankairi yaminako-yitairo okaratzi antayitakiri. Aritaki iyotaki irirori Pawa tsika-paiti imatairo. Aritaki iñaakakairi Pawa yoka atziri iwañaajiri ikamawitaka."

³² Ikanta ikimaki ikinkithata-kotakiri kaminkari yañaaji, tzimayitatsi thainkana-kiriri. Iriima pasini-payi, ikan-tanakiri: "Ari apiitiro apaata pinkinkithata-kotinaro iroka." ³³ Ari isitowa-pithata-nakiri Pablo yokapayi. ³⁴ Iro kantacha tzimatsi kimisanta-najiri Jesús. Iriitaki oyaatana-kiriri Pablo. Tzimatsi aaroni kooya tsipata-kariri ikaratzi kimisanta-naatsiri, opaita Dámaris. Ikimisantzitanaka Dionisio, irijatzi aaroni itsipawitari yapatota-piinta Areópago.

18

Ariitaka Pablo Corinto-ki

¹ Ikanta yawisaki Pablo isaikawita-paaka nampitsiki Atenas, jataki Corinto-ki. ² Ari iñaapaakiri aaroni ishininka Judá-iti paitachari Aquila, Ponto-satzi inatzi. Owakira

yariiwaita Aquila itsipataro Priscila, iina, ipoñaakaro Italia-ki. Tima ikanta-kaanta-kitzi iwinkathariti Roma-satzi, paitachari Claudio, isitowi maaroni Judá-iti in-ampiki. Ari ijataki Pablo yariityaari Aquila aajatzi Priscila. ³ Iñaapaakiri ikamaitaro isitsika-yitziro tontamasita-tsiri manthakintsi, iwankoitari. Irootaki isaikantapaakari Pablo intsipatyaari yantawaiti. Tima irootaki yantawaititari pairani Pablo. ⁴ Ari ikanta-piintatya Pablo ijatzi yapatota-piintaita kitaitiri imakoryaan-taitari, ikinkithatakaa-piintakiri Judá-iti aajatzi kaari Judá-iti, nintatsiri inkimisantairi Jesús. *

⁵ Ari ipokakiri Silas itsipatakari Timoteo irojatzzi Macedonia-ki. Ikanta yariijitapakani, ikinkithata-kaakiri Pablo yokapayi Judá-iti Kamiithari Ñaantsi, ikantziri: "Yoka Jesús, iriitaki Saipatzii-totaari." ⁶ Iro kantacha tzimatsi Judá-iti kaari onimotiri ikisaniinta-nakiri Pablo, ikawiya-waita-nakiri. Ari itikanairo iithaari Pablo iyotantyaari iwashaantanaki-tziiri, ikantanairi: "Ariri7ka iwasankitaakimi Pawa, awiroka kanta-sityaaroni, tira naaka. Iroñaaka nomatiri kaari ashininkata nonkinkithata-kaayitairi." ⁷ Awisanaki Pablo iwankoki aparani atziri paitachari Justo, ipinkathata-piintakiri Pawa irirori. Yoka Justo isaika-nampitziro yapatota-piinta-jiita Judá-iti. ⁸ Ikanta Crispo jiwatatsiri yapatota-piinta Judá-iti, ikimisanta-nakiri Awinkathariti Jesús, imatanakiro aajatzi ikaratzi saikatsiri iwankoki. Ari ikimitakiro oshiki Corinto-satzi, tima ikimakiro okaratzi ikantayitakiri Pablo, ikimisantanaki, ikiwaatai-takiri. ⁹ Okanta aparani tsitiniri iñaanatakiri Pablo Awinkathariti, imisimpyaakiri, ikantziri: "Tikatsi pintharowantya pinkaman-tairi atziri-payi iroka ñaantsi, airo pimairtzi. ¹⁰ Tima naaka tsipatyaamini, tikatsi kimaatsita-kaawaityaamini aka. Aka nampitsiki tzimatsi oshiki nasiyitari naaka." ¹¹ Irootaki isaikan-tanakari Pablo anta Corinto-ki iyomitaan-tziro iñaani Pawa, tima awisaniintanaki aparani osarintsi. †

¹² Tima iriitaki Galión jiwatatsiri anta antaroki kipatsi ipaitai-tziri Acaya, aripaiti yitanakaro Judá-iti imaimanitziri Pablo. Yaanakiri pinkathariki. ¹³ Ikantapaakiri: "Yoka atziri ikinakaa-sitakaro iyomitai-tziri atziri-payi impinkathatairi Pawa, ipiyathatakaro ikantakaan-taitziri." ¹⁴ Inintzi iñaawaita-nakimi Pablo, ikantanakiri Galión yoka Judá-iti: "Iroorika pikinkithata-kotzi iwantaki yoka atziri, aritaki nonkimisantakimi pinkantinari. ¹⁵ Iro kantacha

* 18:4 kaari Judá-iti = griego † 18:11 awisaniinta-nakiro aparani osarintsi = aparani osarintsi aajatzi 6 kasiri.

iroorika pikanta-wakaa-wintari okaratzi piñaawai-yitziri, pipairyaa-waitziro wairontsi, iroorika pikanta-wakaa-wintari pipaita-siwaitari: 'Ikantakaan-taitani.' Apatziro piyojiitziro awiroka tsika pinkantiro, ti nomiraawinta-waitiro naaka." ¹⁶ Imisitowa-kaantairi jiwari Galión maaroni. ¹⁷ Ikanta ñaawaita-tsiri jiwari yairika-nakiri Sóstenes, iriitaki jiwatakaan-tatsiri yapatota-piinta Judá-iti. Ipasawaita-nakiri. Iro kantacha Galión, ti imiraawintiro kantachari.

¹⁸ Oshiki kitaitiri isaikawaitanaji Pablo anta Corinto-ki. Ikanta iwithata-naari kimisantzinkari-payi, jataji Tonkaironiki. Iyaatanakiri Aquila aajatzi Priscila. Ikanta yariitaka Cencrea-ki, irootaki awochaati nampitsi Corinto. Ari yamiita-nakiro iisi Pablo, tima tzimatsi ikasiyakaariri Pawa. Otijiitanaka amaatako-minto-tsiki, jataji Tonkaironiki. ¹⁹ Ikanta yariita-paaka awochaatiki Efeso, ti intsipata-paiyaari Pablo yoka Aquila aajatzi Priscila. Jataki apaniironi yapatota-piinta Judá-iti. Ari ikamanta-paakiri Judá-iti tsika ikanta-kota Jesús. ²⁰ Ikowako-witakari Judá-iti osamani isaikanaki, iro kantacha Pablo ti ininti. ²¹ Iwithata-naari ikarajiitzi, ikantanairi: "Iriirika Pawa nintatsini, ari nompiyaji noñaajatimi. Timá onkowa-pirotatyya nariitaiya Aapatyaawiniki yoimosirinkaita." Ari ititanaari anta Efeso-ki, jataji.

Piyaja Pablo Antioquía-ki ijatatzi ikinkithatzi

²² Ikanta yariitaka Cesarea-ki, awisapaaki iwihatari kimisantzinkari-payi. Ipoñaawisanaki irojatzi nampitsiki Antioquía-ki. ²³ Ti osamanitaki isaikapai Pablo Antioquía-ki. Jataki yariitanta Galacia-ki aajatzi Frigia-ki, ipintha-sirita-kaapaari kimisantzinkari-payi yoisokirotyaari Jesús.

Ikinkithatzi Apolos Efeso-ki

²⁴ Okanta anta Efeso-ki, ari yariitaka aparani Judá-iti paitachari Apolos, ipoñaakaro Alejandría-ki. Iyotziro ikinkitha-waitzi kamiitha, iwinthata-kaayitari atziri. Timá iyota-kotziro kamiitha Sankinarintsi-pirori. ²⁵ Iyotakopirotziri Apolos tsika ikanta-kota Jesús. Tharowinta ikamanta-yitziri atziri, iyomitairi kamiitha okaratzi ikima-kota-kiriri Jesús. Ari owiraari iyota-kotziri. Iro kantacha, ti iyotakopirotiro tsika okanta-kota kiwaataantsi, apatziro iyotziro okaratzi iyomitaantakiri Juan. ²⁶ Okanta aparani kitaitiri, yawintaakaro okaratzi iyota-kota-nairi, yitanakaro ikinkithata-kaantzi Apolos yapatota-piinta Judá-iti. Iro kantacha okimakiri

Priscila aajatzi Aquila, yaanakiri Apolos, iyomitaakiri tsika ikanta-kota ipaitziri irirori-payi “Yawotsiti Pawa”.²⁷ Tima inintatzi Apolos yariitantya maaroni anta Acaya, ikantakiri kimisantzinkari-payi Efeso-satzi impawakiri aparoni sankinarintsi yaakamiithatan-tyaariri nampitarori kipatsiki Acaya. Ikanta yariitaka Apolos anta, oshiki itharowinta-kaapaakari kimisantzinkari-payi ikaratzi ikoyayitairi Pawa ikimisantant-taariri Jesús.²⁸ Tima oshiki imaimanitakiri Apolos yokapayi Judá-iti kaari kimisanta-tsini, yiitsinampaakiri, tima iñaakakiri Sankinarintsi-pirori tsika ikinkithata-koitziri Saipatzii-totaari. Irootaki iyotaan-taariri yoka Jesús, iriitaki Saipatzii-totaari.

19

Ariitaja Pablo Efeso-ki

¹ Ikanta isaiki Apolos anta Corinto-ki, anankorianaki Pablo otzisi-masi, ariitaka Efeso-ki. Ari iñaapaaki kimisanta-witaa-chari. ² Isampita-paakiri: “¿Isaika-siritan-takami Tasorinkantsi owakira ikimisanta-kaitakimi?” Ikan-tajiiitzi irirori: “Ti. ¿paitama kanta-kota-chari? ¿paitama ikantai-tziri Tasorinkantsi?” ³ Ari ikantzi Pablo: “¿paitama pikiwaa-wintakari pikimisantaira?” Ikantajiiitzi irirori: “Iro nokiwaa-winta okaratzi iyomitaan-takiri Juan.” ⁴ Ikantzi Pablo: “Pairani ikiwaatakiri Juan atziri-payi ikaratzi owashaanta-nairori kaari-pirori. Iro kantacha ikant-taki aajatzi Juan: ‘Pinkimisantairi pokatsini impoyiita-paakyaana.’ ” Iriitakira Jesús ikinkithata-kotakiri. ⁵ Ikanta ikimajiiitaki yokapayi, ikiwaa-winta-nakari Awinkathariti Jesús, yawintaa-nakari. * ⁶ Ipoña Pablo iwasi-patzii-toyitakiri, isaika-siritan-tanakari irirori-payi Tasorinkantsi. Iñaawaita-nakiro pasini-yitatsiri ñaantsi. Ikamantan-tanakiro ñaantsi iyotakaa-nairiri Pawa. ⁷ Tima inkarajiiiti 12 atziri iwasi-patzii-toitakiri.

⁸ Ari ikanta-piintatya Pablo ikyaayitzi yapatota-piinta-jiita Judá-iti kitaitiri imakoryaan-taitari, ikaratzi mawa kasiri ikinkithata-kaantaki. Tikatsi intharowantya, iyomitaan-tayitaki tsika ikanta Pawa ipinkathari-wintantai. ⁹ Iro kantacha tzimatsi Judá-iti kisosiri-waita-tsiri, ti ininti inkimisanta-jiiti. Iriitaki yomitaa-naakiriri atziri-payi inkisima-waitiri kimisanta-nairiri “Awotsi.” Ikanta iyotaki Pablo, ti intsipata-naiyaari yapatota-piinta-jiita yokapayi. Apatziro itsipayita-naari ikaratzi ikimisanta-kaayitairi. Ari yitanakaro yapatojiita iyarapapankotiki ipaitai-tziri “Tiranno.” Ari iyomitaa-piintakiri maaroni kitaitiri. ¹⁰ Ari

* 19:5 Wairontsi

ikanta-piinta-tziiro iyomitaa-yitakiri, awisaki okaratzi apiti osarintsi. Tima oshiki ikaratzi kimakotairiri Awinkathariti Jesús nampitsikipayi tzimatsiri anta Asia-ki, Judá-iti aajatzi kaari Judá-iti, maaroni.

¹¹ Ikantakaakari Pawa yoka Pablo, oshiki itasonkawintantaki Efeso-ki. ¹² Tzimatsi atziri aanakirori manthakintsi yairika-piintziri Pablo, itziritan-takari mantsiyari-payi, isitakaa-yitairi imantsiyari. Omatzitakari isita-kota-kaayitairi isaikasiritantakari piyari. ¹³ Iro kantacha tzimatsi Judá-iti jatanain-tsiri nampitsiki Efeso, inintawita yisita-kota-kaayitairimi isaikasiritantakari piyari. Iroka ikantziri iñaanatziri piyari: “¡Tima tzimatsi itasorinka Jesús yawintaari Pablo, nonintzi piyaapi-thatairi pisaikasiritantakari!” ¹⁴ Irootaki imawitakari ikaratzi 7 Judá-iti, itomi paitachari Esceva, jiwawitariri ompira-tasorintsitaari. ¹⁵ Iro kantacha yakanakiri piyari-payi, ikantziri: “Noyotakotziri Jesús, noyotakotziri Pablo. Irooma awiroka-payi, ti noyotimi.” ¹⁶ Ari yakotanaki isaikasiritantantakari piyari, yairika-nakiri nintawita-chari yisita-kotairi, iposawaitakiri. Imapirotakiri iposawaitakiri, ontzimatyii isiyi, kaankimiriki yariijiitaja iwankoki, antaro iwatsinaa-waitakiri iwathaki. ¹⁷ Ithonka ikimajiitaki nampitarori Efeso-ki, Judá-iti aajatzi kaari ishininkatyaa. Oshiki itharowan-tanakari. Irootaki ikimisantan-tanakariri Awinkathariti Jesús maaroni anta.

† ¹⁸ Ari ipokanaki ikaratzi kimisanta-nairiri Jesús, ikamanta-koyita-paakiro iyaari-pironka. ¹⁹ Iriima ikaratzi antyawiyari-witachari, yamayita-paakiro tsika iñaanata-kota-piintziro, iñaakiri maaroni atziri itaayita-paakiro. Ikanta yaminai-takiro tsika-rika okaratzi opinatari itaayitakiri, ariitaka ikaratzi: 50,000 ikithoki kiriiki. ²⁰ Aikiro ikimako-piroi-tanaki-tziiri Awinkathariti.

²¹ Okanta iñiitakiro iroka-payi, ari iwinthata-naari Pablo yariitantya Macedonia-ki aajatzi anta Acaya-ki. Ipoña yawisanaki irojatzii Aapatyaawiniki. Ikanta-siritzi: “Aririka nojataki Aapatyaawiniki impoña nawisanaki Roma-ki.” ²² Irootaki ityaankan-tanakariri Timoteo aajatzi Erasto ijati Macedonia-ki, iriitaki yoka apiti amitakota-piinta-kiriri. Irojatzii isaikanaki irirori Asia-ki.

Imaimanitan-taitzi Efeso-ki

²³ Okanta Efeso-ki imaimanitai-takiri ikaratzi awintanaariri ipaitai-tziri “Awotsi.” ²⁴ Ipoñaakaantaro paitachari Demetrio, asiropakori inatzi. Tzimatsi oshiki iratzir-iti, iriitaki owitsikiriri osiyakaaro yanini oyarapapankoti pawaniro “Diana.” Iriitaki yaantari oshiki kiriiki.

† 19:17 kaari ishininkatyaa = griego

²⁵ Yapatotakiri Demetrio maaroni iratziriti Asiropakori-payi aajatzi pasini-payi osiyariri irirori iwitsika-waiyitzi. Ikan-taki Demetrio: “¡Atziri-payi! Piyojiitzi awiroka irootaki añaantari arokaiti iroka antawairi. ²⁶ Iro kantacha akimakotakiri ipaitai-tziri Pablo, iñaasirin-kaki oshiki atziri aka Efeso-ki aajatzi maaroni nampitsi okaratzi tzimatsiri Asia-ki, ikantayitziri: ‘Pawaniro inayitzi iwitsikani atziri, ti iriüpiroti.’ Tima oshiki atziri kimisanta-kiriri. ²⁷ Ti apatziro iñaasirin-kayitai aroka airo yamananta-pirotairi awitsikani, irootaki ñaasirinka-pirotairi ompyaakotaiya iroopirori awawani Diana, ikimakoi-tziro maaroni nampitsiki okaratzi tzimatsiri aka Asia-ki. Aama aritaki iwashaantai-tanakiro ipokaitzi oyarapapankotiki.”

²⁸ Ikanta ikimajiitaki iratziriti, antaro ikisajiitanaka, ikaimajiitanaki ikantzi: “¡Antaroiti onatzi Diana, awawani aroka-payi Efeso-satzi!” ²⁹ Ari yakiwai-nkajiitanaka atziri ikaimajiitanaki. Yairika-paakiri itsipata-piintari Pablo paitachari Gayo aajatzi Aristarco, Macedonia-satzi. Yaanakiri tsika yapatota-piinta-jiita atziri. ³⁰ Inintawitaka inkyapaakimi Pablo, titzimaita isinitiri ikimisanta-kaani-payi inkyi. ³¹ Tzimatsi jiwari-payi yaapatyaani Pablo, ikantakiri: “Airo pimatzitaro pinkyi awiroka anta.” ³² Okanta anta tsika ipiyojiitaka, oshiki ikaima-jiitaki, titzimaita iyojiiti opaita yapato-winta-jiitari. Ikaima-kaima-waita-sijiita. ³³ Tzimatsi Judá-iti ñaakiriri Alejandro isatikaka ipiyojiitaka, isintsitakiri iñaawaiti. Ari yakotanaki Alejandro imairitan-tawakyaari atziri-payi, ikinkithawaita-kaawitakari. ³⁴ Iro kantacha iyojiitaki atziri-payi ishininka Judá-iti inatzi Alejandro, aikiro ijatakaanakitziiro ikaimajiitzi, osamani ikantaka ikaimi, ikantajiitzi: “¡Antaroitiwí onatzi Diana, awawani arokaiti Efeso-satzi!” † ³⁵ Ari ikatziyanaka isankina-ryaan-tziti nampitarori anta, imairintakiri, ikantziri: “Efeso-satzi, naaka-payi kimpoyaa-kowintzirori oyarapapankoti awawani Diana, aajatzi osiyakaaro poñainchari inkitiki. ³⁶ Maaroni ayojiitzi, airo pikaima-kaimata-siwaita. Pimairitawaki, pinkinkithasirijiitya kamiitha. ³⁷ Tima yokapayi atziri pamayitakiri aka, ti iyaaripirotiro oyarapapankoti awawani, aajatzi ti inkisima-waitiro. ³⁸ Inintzi-rika iwasankitaa-kaantiri Demetrio aajatzi iratziriti, yaanakiri inkinkithawaita-kairi jiwari, iriitaki amina-kotirini okaratzi ñaasirin-kakiriri. ³⁹ Tzimatsi-rika pasini kowachari ayota-kotiro aroka-payi, kimitaka kantatsi apatotiri maaroni jiwari-payi, yamina-kotan-tyaarori. ⁴⁰ Ti onkamiithati yakiwai-nkawaitya

† 19:34 osamani ikantaka ikaimi = apiti hora okaratzi osamanitaki

atziri-payi iroñaaka. Aritaki iwasankitaa-winta-kairo amaimanitantaki. Airo otzimi ankantiri ankisako-wintan-tyaari.”⁴¹ Ikanta ithonka-nakiro iñaawai-yitakiro iroka, ityaankairi maaroni atziri.

20

Jataki Pablo Macedonia-ki aajatzi Grecia-ki

¹ Okanta okarata-paaki yakiwai-nkajiita atziri, yapatotakiri Pablo ikaratzi kimisanta-naintsiri, iyomitaa-yita-nairi. Ari iwithata-naari maaroni, jataki Macedonia-ki. ² Tima ithonka yariitakari inampiki-payi ikaratzi kimisanta-naatsiri anta, iyomitaa-yita-nairi. Irojatziki inanta-nakari Grecia-ki. ³ Ari isaika-paakiri anta ikaratzi mawa kasiri. Ikanta ititzi-matanaja ijatantayaari Tonkaironiki, ari ikimaki, ikantaitzi “Yasaryaa-tyaami Judá-iti iwimi aririka pariitakya anta.” Irootaki ipiyanta-naari Macedonia-ki. ⁴ Tzimatsi tsipata-naakariri: Sópater, itomi Pirro poñaachari Berea-ki; Aristarco, aajatzi Segundo poñaachari Tesalónica-ki; Gayo, poñaachari Derbe-ki; Timoteo, Tíquico, aajatzi Trófimo poñaachari Asia-ki. ⁵ Ari ijiwajiitanaki yokapayi anta nampitsiki Troas, iyaawintapaakiri Pablo itsipatakana naaka. ⁶ Okanta okarata-paaki yoimosirinkai-tziro kitaitiri iwapiintaitan-tarori yatantaitani kaari ikonowaitzi siñakairori. Ari notitanaari notsipatari Pablo aajatzi pasini-payi nopoñaanaaro nampitsiki Filipos. Iro awisaki 5 kitaitiri, noñaapairi itakarori ijiwajiitaki nampitsiki Troas, ari nosaika-jiita-paaki okaratzi 7 kitaitiri.

Yariitan-takari Pablo nampitsiki Troas

⁷ Okanta omonkarataja kitaitiri yapatotanta-piintaitari, ari napatojiitaka ojinokitzi pankotsi, nokinkithasiritaa-tziro owiraantarori iwakaanaari Jesús iyomitaani-payi. Tima yawisatzi Pablo onkitaitita-manai, irootaki yaakowintan-tarori ikinkithata-kotziri Jesús. Niyaankiitita-kotakina tsitiniri. *† ⁸ Tzimatsi oshiki ootamintotsi oisainchari jinoki pankotsiki tsika napatojiita. ⁹ Ikinkithaminthaitzi Pablo, tzimatsi aparoni mainari ipaita Eutico, iriitaki saikain-tsiri ikyaa-piintai-tzira pankotsi. Tima osamanitaki ikinkithataki Pablo, ayimatakiri iwochokini mainari, paryaanaki osaawiki, kamapaaki. Tima mawa owiwirya iwitsikai-tziro pankotsi, ojinoki-pirotatzi, ari ipoñaakari iparyaanaki irojatziki osaawiki. ¹⁰ Iro kantacha

* **20:7** kitaitiri yapatotanta-piintaitari = itapiintarori kitaitiri = Domingo

† **20:7** owiraantarori iwakaanaari = pitoryiirori yatantaitani.

ayiitanaki Pablo, yoiyoota-sita-paakari mainari, ithomaa-paakiri. Ikantzi: “Airo pitharowa-jiitzi.” ¹¹ Ipoñaa ipiyapaja Pablo jinoki, ithonkakiro ikinkithasiritaaro iwiraanta-naaro Jesús iwakaanari iyomitaani-payi. Aikiro ikinkithata-nakitzi, kitaititanaki. Irojatzzi notsipatakari nawisan-tanakari. ¹² Iriima mainari, yaitanairi yañaajira. Irootaki ikimosiri-pirotan-taita-nakari.

Nawisanaki Nampitsiki Troas irojatzzi Mileto-ki

¹³ Ari nojiwajiitanaki naaka, notijiitanaka irojatzzi nampitsiki Asón. Ari nokinkithasiritakari naanairi Pablo, tima inintakitzi irirori inkinanaki kipatsiki. ¹⁴ Ikanta noñaapairi Pablo nampitsiki, ari ititanaari irirori amaatako-mintotsiki, jaitijiitaki Mitilene-ki. ¹⁵ Ikanta nawisajiitaki anta, nokitaitita-kota-paaki Quío-ki, okanta namaata-kotanaji aparoni kitaitiri awochaatiki nampitsi Samos, ari naata-kota-paintzi anta Trogilio-ki. Okanta nawisanaki pasini kitaitiri, ariijiitaka Mileto-ki. ¹⁶ Tima ti ininti Pablo naata-kota-painti Efeso-ki, airo isamanitan-tanaka nampitsiki-payi tzimatsiri Asia-ki. Inintatzzi yariitaiya sintsiini Aapatyaawiniki, tikira yoimosirinkai-tanaki-roota kitaitiri Awiitaantsi.

Inkinkithata-kairi Pablo ijiwariti-payi Efeso-satzi

¹⁷ Ikanta nariitaka Mileto-ki, ikaimakaan-tapaakiri Pablo ijiwariti kimisantzinkari Efeso-satzi. ¹⁸ Ikanta ipokajiitaki, ikantawakiri: “Piyojiitzi awiroka tsika nokanta nosaiki-mojiitakimi owakira nariitan-takari nampitsiki-payi tzimatsiri aka Asia-ki. ¹⁹ Ari nokanta-piintatya nantawaitziniri Awinkathariti, tsinampa-siri nokanta, oshiki niraawaitaka noñaayitziro imaimani-waitakina Judá-iti. ²⁰ Iro kantacha ti nowashaantiro nokinkithata-kayimiro panintaa-waiyaari, noyomitaa-naayita-piintakimi piwankoitiki, aajatzi tsika-rika ipiyota-piinta-jiita atziri-payi. ²¹ Nokinkithata-kaayitakiri noshininka-payi Judá-iti aajatzi kaari Judá-iti, nokanta-yitziri: “Pimpiya-siyitairi Pawa, pawintaa-yaari Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. ²² Ontzimatyiiira nojati Aapatyaawiniki, tima iriitaki Tasorinkantsi pintha-sirita-kaanari. Ti noyotzi-maitya ompaitaa-rika awishimotinari anta. ²³ Tsika-rika nojayitaki, iyosirita-kaana Tasorinkantsi, ikantana: ‘Oshiki inkimaatsita-kaityaami anta, ari yositakoi-timiri.’ ²⁴ Iro kantacha ti onkantzimo-siritina nonkami. Tima irootaki kowapirotacha nonkimo-siri-winta-pirotairo, irootaintsi nomatakiro nanaanti nariitya tsika owiraiya nosiyi. Tima irootaintsi nonhotyiiro ikantakinari Awinkathariti Jesús nonkamantan-tairo Kamiithari Ñaantsi tsika okanta-kota

inisironkatantai Pawa. ²⁵ Nokinkithata-kaayitakimi aajatzi awiroka-payi tsika okanta-kota ipinkathari-wintantai Pawa. Noyotzi naaka airo papiitairo piñaayitaana. ²⁶ Irootaki nonkantan-tyaamiri, ti naaka kantakaa-sityaaroni intziman-tyaari pyaasitaa-chani, ²⁷ tima nokaman-takimiro maaroni ikinkithasiritzi-takari Pawa yantiri, tikatsi aparoni nomani-motimi. ²⁸ Paamaako-wintaiya awiroka, ari pinkimitairiri ikaratzi kimisanta-yitaa-tsiri. Pinkinkithasiritaiya awiroka iwayitaki Tasorinkantsi pijiwayitairi kimisantairiri Pawa. Paamaako-wintaiyaari ikaratzi iwawisaa-koyitairi Pawa xxxikapathainkawintairixxxxx Awinkathariti ipina-winta-yitairi. ²⁹ Tima noyoti naaka aririka nomakoryaaki, aritaki impokapaaki pasini inkimita-paakyaari katsimari owantaniri yapirotiri ipiraitari, tima inintapaaki yoka pokatsini yapirotiri kimisantzinkari. ‡ ³⁰ Aamasitya aritaki yamatawitanaki pikarajitaki awiroka pikimisantzin-karitzi, iwashaanta-kaanakiri ikimisanta-witari. ³¹ Irootaki pinkinkithasiritan-tyaari awiroka-payi. Tima mawa osarintsi nosaiki-mowaita-paintzimi, ti nowashaanta-paintiro noyomitaa-yitzimi maaroni, niraako-yitakami. ³² ¡Iykiiti! Nokowa-kotziri naaka Pawa iriitaki aamaako-wintyaamini iroñaaka, iriitaki kaminthayimiri, tima irootaki ikantayita-kairi. Aritaki iwitsika-siritaimi, aritaki imataimiro okaratzi ikasiya-kaakariri ikaratzi yasitai-yaari. § ³³ Ti piñiina noniwityaaro naaka pithaari, piiriikiti, pasita-rika ooro. ³⁴ Piyojiitzi awiroka-payi, naakataki antawai-wintain-chari naantari kowityii-moyitanari, ari nokimi-tajaari ikaratzi amitako-yitakinari. ³⁵ Ari nokina-kayirori noyomitaantakamirori tsika ankantya antawai-piro-yitai, anisironkayitan-tyaariri kowityaa-waita-tsiri. Nosirita-kaamiro ikinkithata-kota-paintziri Awinkathariti Jesús, ikantaki: 'Kimosiri-piro-wintaari inatzi ikaratzi opasitan-tachari, ti ari inkantaitiri ipasitaitari.' "

³⁶ Ikanta ithonka-nakiro Pablo ikamantan-takiro iroka-payi, ityirowanaka yamanakaa-naari ikaratzi piyotain-chari. ³⁷ Maaroni irajitaka, yawithanota-wakai-yitaka, ari iwithata-waari Pablo ijataira. ³⁸ Owasiri ikantajitanaka, tima inkanta-kitzi Pablo airo yapiitajiro iñaajiri. Tima maaroni iyaataa-jiita-nakiri Pablo irojatzit ititanta-naari amaatako-minto-tsiki.

21

Ijatantaari Pablo Aapatyaawiniki

1 Ikanta nookanajiri, otijiita-naana, tampatzika nowanakiro nojataki nampitsiki Cos. Okanta okitaitita-manaki ariitakana pasiniki nampitsi Rodas, ikanta nawisanaki irojatzzi Pátara-ki. 2 Ari noñaapaakiri anta antaro amaatako-mintotsi jatatsiri Fenicia-ki, ari notijiitanaka. 3 Ikanta namaata-kojiitzi, namina-kota-nakiro othampisi Chipre, nokina-kotanaki naakaiti nakopiroki irojatzzi Tonkaironiki. Tima tzimatsi owaararontsi yookaita-nakiri Mapiniki, ari naatako-jiita-paaki. 4 Ari noñaapaaki kimisantzinkari-payi, ari nosaiki-mowaita-nakiri okaratzi 7 kitaitiri. Ikantawakiri Pablo: “Airo pijatzzi Aapatyaawiniki.” Iro ikantan-tariri, tima Tasorinkantsi oyosirita-kairiri. 5 Okanta nomaapaaki 7 tsitiniri, iro nawisan-tanakyaarimi. Iyaataa-jiitakina maaroni iyikiiti, itsipayitakaro iinaiti, aajatzi irintsiti. Irojatzzi tsika owiraa-thapita nampitsi, ari notyiirowa-jiita-paaka impanikiiti, amanaiyapakina. 6 Ipoñaa nowitha-yitanaari maaroni, otijiita-naana amaatako-minto-tsiki. Piyajiitanaja irirori-payi iwankoitiki.

7 Ikanta namaata-kojiitzi nopoñaanaro Mapiniki irojatzzi Tolemaida-ki. Ari nowitha-yitapaakari iyikiiti, tima aparoni kitaitiri nosaiki-mowaita-nakiri irirori-payi anta. 8 Okanta okitaitita-manaki, nokinajiiitaki awotsiki irojatzzi Cesarea-ki. Nosaiki-mota-paakiri iwankoki Felipe, kamantan-tanajirori Kamiithari Ñaantsi, iriitaki aparoni ikaratziri 7 ikoyitakiri pairani yamitako-yitiri Tyaankaariiti. 9 Tzimatsi Felipe okaratzi 4 mainaro irisinto, kamantan-tzinkaro onayitatzii. 10 Tima awisaki oshiki kitaitiri nosaika-paaki Cesarea-ki, ari yariitakari aparoni Kamantan-tzinkari, ipaita Agabo, ipoñaakaro iipatsitiki Judá-iti. 11 Ipokapaaki nosaika-jiitaki naakaiti. Yaapaakiri iwathakiro Pablo, yoosotakari irakoki aajatzi iitzi. Ikantzi: “Ari inkantiri Judá-iti yoosotiri asitariri yoka iwathakiro anta Aapatyaawiniki, yaanakiri iwinkatharitiki wirakocha-payi. Irootaki iyotakaa-kinari naaka Tasorinkantsi.” 12 Tima noki-majiiitaki nokaratzi notsipatakari Pablo, nokanta-kantawitanakari: “Airo pijatzzi Aapatyaawiniki.” Ikantzi-tawitakari aajatzi kimisantzinkari-payi nampitarori anta. 13 Iro kantacha ikantanakai: “¡Airo piraawai-jiita, oshiki piwasirita-kaana! Tima pinthatakana naaka. Aririka onkantyyaa yoosotaitina irojatzzi nonkama-wintan-tyaariri Awinkathariti Jesús anta Aapatyaawiniki, omawaityaata.” 14 Tira nomatayri noitsinampairi nokanta-yiwitakari, apatziro nokanta-nakiri: “Omatyaata inintziri Awinkathariti.”

15 Okanta pasini kitaitiri, owitsika-jiita-naana, jaitiji-

itakina Aapatyaawiniki. ¹⁶ Tzimatsi kimisantzinkari-payi Cesarea-satzi oyaatakinari. Iriitaki aanakinari iwankoki atziri paitachari Mnasón, Chipre-satzi inatzii irirori. Tima pairani ikimisantajiri Jesús irirori. Iriitaki nomayimo-jiitakiri.

Yairikai-takiri Pablo tesorintsi-pankoki

¹⁷ Ikanta nariijiita-paaka Aapatyaawiniki, kimosiri ikantajiita iyikiiti iñaawakina. ¹⁸ Okanta okitaitita-manaki, yaayitanakina Pablo nariityaari Jacobo, iririntzi Jesús. Ari noñaapaakiri aajatzi jwayitziriri iyikiiti. ¹⁹ Iriitaki iwithayita-paakari Pablo, ikamanta-paakiri okaratzi yantakaa-yitakiriri Pawa inampiki-payi pasini-satzi atziri. ²⁰ Ikanta ikimajiitaki, itharowinta-nakari Pawa. Irootaki ikantan-tanakariri Pablo: "Iyikí, tzimatsi oshiki ashininka Judá-iti kimisanta-najiriri Jesús. Iro kantacha ainiro isintsi-yitziri kimisantzinkari-payi imonkaratiro Ikantakaantani Moisés. ²¹ Ikimako-wintakimi awiroka piyomitaa-yitakiri ashininka Judá-iti saikatsiri pasiniki nampitsi, pinkanta-yitirimi: 'Ti onkowa-jaantyya pimonkaratairo Ikantakaantani Moisés, ti onkowa-jaantyya pinto-misitaa-nitairi pitomi-payi, ti onkowa-jaantyya antayitairo okaratzi amiyitari pairani.' ²² ¿Tsikama ankantyyaaka iroñaaka aririka iyotaki ashininka-payi ariitaami aka? ²³ Noyotzi paita pantiri. Tima tzimatsi akarajiitzi aka ikaratzi 4 atziri, iriitaki nintatsiri imonkaratiro ikasiya-kaariri Pawa. ²⁴ Pintsipata-nakyyaari yokapayi, ari pinkarati pantiro kitiwa-thata-kaajimini. Awiroka pinakowintirini inkarati impomiyitiri, yamiitai-tiniri iisi. Irootaki iyotantai-tyaari thaiyaantsi okaratzi ikantakoi-takimiri awiroka. Pimatzitakaro awiroka pimonkaratiziro Ikantakaan-taytziri ²⁵ Iriima pasini-satzi kaari ashininkata, ikaratzi kimisanta-najiriri Jesús, notyaankakiniri pairani sankinarintsi. Nokantakiri: 'Airo piwayitari tzimaraan-tatsiri posiniri ipomitai-tziniriri pawaniro. Airo piwakoyitaro iriraani posiniri. Airo pimayimpi-waitzi, tima iwinkaitani yantaitirorika." ²⁶ Ikanta Pablo yaanakiri yoka 4 atziri. Imawitakaro okitaitita-manaji itsipayitakari inkiti-watha-yitan-tajyaari. Ipoña ikyyaaki tesorintsi-pankoki inkamantanti tsika onkarati kitaitiri onthonkanta-tyaari ikasiya-kaantziri irirori, inkantan-tyaari tsika-paiti yamayitiri yasitakai-yaariri Pawa.

²⁷ Ikanta omonkaratzi-mata-paaka 7 kitaitiri, tzimatsi Judá-iti poñaayita-chari ikipatsitiki Asia-satzi, iñaakiri Pablo tesorintsi-pankoki. Sintsii-piroini iyomitaa-naakiri atziri-payi imaimanitiri Pablo, ²⁸ ikaimajiitanaki,

ikantzi: “¡Ashininká, Israel-iiti! ¡Pamitakotina! Iriitaki yoka atziri ayitain-tsiri tsika-rika-payi iyomitaa-yitziri atziri imaimanitiri ashininka-payi, ithainka-waitziro Ikantakaantani Moisés, ithainka-waitakiro aajatzi iroka tasorintsi-wanko. Iro watsi-pirotacha ikyaakaakiri tasorintsi-pankoki pasini-satzi atziri kaari ashininkata, ithainka-tasorintsi-waitakiro.”²⁹ Iro ikantantari, tima iñaakitziiri Pablo anta Aapatyaawiniki itsipatari Trófimo poñaachari Efeso-ki, isiyakaan-tajiitzi ikyaakaa-kitziiri tasorintsi-pankoki.³⁰ Tima sintsiini ipiyojiita-paaka oshiki atziri. Yairika-paakari Pablo, inosika-nakiri intakiroki tasorintsi-pankoki, yasitai-tanakiro.³¹ Iroowitaincha iwaitirimi, ari ikamantai-takiri jiwatziriri iwayiriti wirakocha, ikantai-tziri: “Imaimanita-wakaatyaa atziri.”³² Ari yapatota-nakiri aajatzi iwayiriti inampina-payi irirori jiwari, isiyana-kityaa ipiyojiitaka atziri. Ikanta iñaawakiri ipokaki, iwashaanta-nakiri ipasawaitaitziri Pablo.³³ Yairika-paakari Pablo, ikantanakiri iwayiriti: “Poosotan-tyaari apiti asirotha.” Isampita-nakiri atziri-payi: “¿paitaka yoka? ¿paitama yantakiri?”³⁴ Iro kantacha tzimatsi kaimaa-siwaita-nainchari, iro kantacha tzimatsi pasini-payi kaari akakotirini ikantawitakari. Ti inkimathatiro ijiwariti owayiri paita awisatsiri. Ityaankakiri iwayiriti yaanakiri Pablo tsika inaapiinta-jiitzi owayiri-payi.³⁵ Ikanta yoirinka-kaawitari Pablo ijatakairi imaapiintzi owayiri-payi, aikiro isintsitatzi atziri-payi inintzi impasawaitiri, irootaki yanatan-tanakariri owayiri-payi inkini intzikaa-wintiri.³⁶ Tima aikiro iyaatako-wintaziiri atziri-payi, ikaimajiitzi, ikantzi: “¡Piwamairiwí!”

Ikinkithata-kota Pablo

³⁷ Iroowitaincha inkyaakaitiri Pablo imaapiintzi owayiri-payi, isampita-nakiri Pablo ijiwariti owayiri-payi, ikantziri: “Kantatsima nonkinkitha-waita-kayimi kapichiini.” Ari ikantanaki jiwari: “¡Tsikama piyotziroka noñaani!³⁸ ¿Tima awiroka Apitantoni-satzi, awiroka poñaakaan-takarori chapinki maimanitaantsi, kinapain-tsiri otzisi-masiki, pamaki 4000 piwayiriti?”³⁹ Ikantzi Pablo: “Naaka ishininka Judá-iti, nopoñaaro Tarso-ki saikatsiri anta Cilicia-ki. Otzinkami onatzii nonampi, nonintzi nokinkitha-waita-kayiri noshininka-payi.”⁴⁰ Isinitai-takiri Pablo. Katziyanaka pawitsiki, itzinaa-wakotanaka imairitan-tawakyaari ishininka-payi. Okiryaantzii ikantajiitanaka imairijiitanaki. Ari yitanakaro iñaawaitan-tanakiro iñaani, kamiitha ikinkitha-waita-kaanakiri maaroni ishininka-payi Heber-iiti, ikantanakiri:

22

1 “¡Iyikiiti Israel-iitii! ¡Jiwari-payi! Pinkimi nonkantawaki naaka.”

2 Tima Okiryaaantzii ikantajiitanaka imairijiitanaki. Ari yitanakaro Pablo iñaawaitan-tanakiro iñaani, kamiitha ikinkitha-waita-kaanakiri ishininka-payi, ikantanakiri:

3 “Pishininka nonatzii naaka. Notzimaki nampitsiki Tarso saikatsiri Cilicia-ki, iro kantacha nokimotataki naaka aka Aapatyaawiniki, iyomitaani nonatzii Gamaliel. Iyomitaa-kinaro noyotako-pirotiro ikantakaan-tani awaisatzitini. Nokowa-piinta-witaka nosiri-pirotiyaari Pawa, pikimijita awirokaiti iroñaaka. 4 Pairani namina-minatziri awintaa-naariri ipaitai-tziri ‘Awotsi’, nonintzi nowirimi. Tima oshiki nonosika-yitaki sirampari aajatzi kooya, nasita-kota-kaanta-yitakiri. 5 Iñaayitakina maaroni Impira-tasorintsi-pirori aajatzi Antari-kona-payi. Iriitaki opayitakinari sankinarintsi ipakaan-tziri ashininka Judá-iti anta Ontyaamairiniki. Ipoña nojatanaki namina-minayitziri kimisantzinkari-payi, namayitziri aka Aapatyaawiniki, iwasankitaitiri.”

Ikinkithata-kota Pablo ikimisantana-taari
(Hch. 9.1-19; 26.12-18)

6 “Okanta naniijitzi awotsiki, iroowitaka nariityaa Ontyaamairiniki, tampatzikataki ooryaatsiri, ari imapokakinari morikanain-tsiriki inkitiki, yoorinta-kota-paakina tsika nokatziyaka. 7 Ari notyaanaki kipatsiki. Nokimatzii ñaanatanari, ikantana: ‘¡Saulo! ¡Saulo! ¿Paitama pimaimanitan-tanari?’ 8 Ari nosampita-nakiri, nokantziri: “¡Pinkathari! ¿Tsikama pipaitaka awiroka?” Ari yakaitanakina, ikantaitana: ‘Naakataki Jesús Kasiyaka-wini-satzi pimaimantziri.’ 9 Tima iñaakiri oorinta-painchari ikaratzi notsipa-yitakari, itharowa-jiitanaki. Iro kantacha ti inkimajitiro irirori iñaanataitana naaka. 10 Ari nosampita-nakiri, nokantziri: ‘Pinkathari. ¿paitama pinintziri nantajiri naaka?’ Ari ikantanakina Pinkathari: ‘Pintzinai, pijati nampitsiki Ontyaamairiniki. Ari inkaman-taitimiro paitaa pantiri.’ 11 Yakathata-naana ikaratzi notsipatakari irojatziri Ontyaamairiniki, tima mawityaaki ikantakaa-nakana oorinta-paakinari.

12 Ari isaikiri anta aponi atziri ipaita Ananías, ipinkathatziri irirori Pawa, imonkaratziro Ikantakaan-tani Moisés. Pinkatha iwiri maaroni Judá-iti nampitayitarori Ontyaamairiniki. 13 Pokanaki Ananías iñiina. Ikanta yariita-paaka, ikantapaakina: ‘Iyiki Saulo, pikiryaaaji.’ Apatha-kiro nokantanaka nokiryaaanaji, aminawaita-naana.

¹⁴ Aikiro ikantana-kitziina Ananías: ‘Awiroka ikoyajimi Iwawani awaisatzitini. Ikoyitakimi piyomitaan-tairo inintakayimiri irirori, tima piñaajiri Saipatzii-totaari tampatzikasirita-tsiri, pikimakiri iñaanatakimi. ¹⁵ Awiroka kinkithata-kajiirini maaroni atziriki. Pinkamantan-tayitairo okaratzi piñaakiri, okaratzi pikimakiri. ¹⁶ Tikatsi pasini piyaawintyaari iroñaaka. Pintzinai, pijati pinkiwaatyaa, pawintaa-yaari Awinkathariti pinkowa-kotairi impyaakotan-tajyaa-mirori pantayi-witakaro kaari-pirori.’ ” *

Ikinkithata-kotziro Pablo ityaankai-tziri inkinkithata-kairi pasini-satzi atziri

¹⁷ “Ikanta nopiyaaro Aapatyaawiniki, nojataki tasorintsi-pankoki namanapaji, ari noñaawyatakari anta. ¹⁸ Noñaakiri Awinkathariti, ikantakina: ‘Airo pisamanitzi, pisitowi Aapatyaawiniki, tima airo ikimisantaitzimi pinkinkithata-kowityaana aka.’ ¹⁹ Nokanta-nakiri naaka: ‘Pinkathari, iyojiitzi maaroni nojata-piintaki tsika yapatota-piinta-jiita, nominkyaa-kaanta-yitakiri ikaratzi awintaa-naamiri awiroka, oshiki nopasata-kaanta-waitakiri. ²⁰ Ikanta iwamaitakiri pairani kinkithata-kotzimiri, Esteban, ari nokaratzi-takari naaka anta, naapatyaakari owamaakiriri, naamaako-winta-kaniri iithaari-payi.’ ²¹ Iro kantacha ikantanakina Pawa: ‘Pijati, tima naaka tyaankimini intaina tsika inampiyitaro pasini-satzi kaari pishininkata.’ ”

Isaiki-motakiri Pablo ijiwariti owayiriiti

²² Ikanta ikimawaki atziri-payi, yapiita-nakiro ikaimajiitzi ikantzi: “¡Yoka atziri ti onkamiithati yañai! ¡Pasiryi-yaari!” ²³ Aikiro isintsitatzii ikaimajiitzi, itika-kota-jiita iithaariki, yooka-wanitziro kipatsi tsika ipiyojiitaka, tima inkisajiita-tyaa. ²⁴ Ikanta ijiwari iwayiriti wirakocha, ikantanakiri aparoni iwayiriti: “Paanakiri inthomponta yoka, ampasata-wakiri inkamantan-tajirori opaita iñaawaitakiri iwatsimaan-takariri ishininka-payi.” ²⁵ Iro yoosowitai-takari impasatan-taityaariri, isampita-nakiri Pablo pasini ijiwari owayiri, ikantziri: “Isankinata-kotani iwinkathariti Roma-satzi nonatzii naaka. ¿Sinitaa-ntsita-tsima impasataitina, tikira yaminakoi-tawakinaro paitarika nokinakaa-sitakari?” ²⁶ Ikanta ikimaki ijiwari owayiri, ipiya-sita-nakari ijiwari-piroti irirori, ikantapaakiri: “Nowinkathariti, ¿Piyotakima paita antakiri? Isankinata-kotani inatzii Awinkathari-piroti arokaiti Roma-satziiti.”

* 22:16 Wairontsi

27 Ikanta ikimawaki ijiwari-piroti owayiri, ipoka-sita-paakiri Pablo, isampita-paakiri: “¿Omapiroma awiroka isankinata-kotani nowinkathariti?” Ikantzi Pablo: “Jii.”
 28 Ikantzi ijiwari owayiri: “Oshiki nopinako-wintakari naaka nosankinata-kotan-tyaari.” Ikantzi Pablo: “Ti nompina-wintyaa naaka. Isankinata-koitzi-takana owakira notzima-paaki.”
 29 Ikanta ikimajiitaki oosotawi-kariri Pablo impasawaitiri, yoosiryaa-kota-nakiri, ijapithata-nakiri. Tima antaro itharowanaki ijiwari owayiri oosotakaan-takiriri isankinata-kotani iwinkathariti Roma-satzi.

Yaitanajiri Pablo yapatota-jita-piinta ijiwari Judá-iti

30 Okanta okitaitita-manaki, inintzi iyota-jaanti ijiwari owayiri opaita imaimanitan-tariri Judá-iti yoka Pablo. Yapatota-kaantakiri ijiwari-payi Impira-tasorintsitaari, aajatzi maaroni Antari-konaiti Judá-iti. Yamaitakiri Pablo yasitako-witai-takari, saikapaaki tsika yapatojiita jiwari-payi.

23

1 Yaminapaakiri Pablo jiwari-payi apatotain-chari, ikantapaakiri: “¡Noshininká! Naamaako-winta-piintaka naaka airo otzimanta nantzi-motantiri, tima nonkimisanta-piintziri Pawa okaratzi ikantanari.”
 2 Ikanta Impira-tasorintsi-pirori paitachari Ananías, ipasa-waantita-kaantakiri Pablo.
 3 Iro kantacha Pablo, ikantanakiri: “¡Taiyawarí! Pikimitakaro okitamaarowita iwantai-tariri kaminkari. Pawa pasatimini awiroka. Saikawitakami aka pamina-kotan-tyaanaro Ikantakaan-taitani, ¿Tima pimpiyathatyaaro awiroka pipasata-kaantakina?”
 4 Ikanta ikaratzi apatotain-chari, ikantanakiri Pablo: “¿Arima pinkantiri pikawiiri Impira-tasorintsi-piroti Pawa?”
 5 Ikantzi Pablo: “Iyikiiti, ti noyowityaa naaka Impira-tasorintsi-pirori inatzii, tima onkantzi Sankinarintsi-pirori: ‘Airo pikawiiri jiwatakaan-tatsiri.’ ”

6 Iñaatzii Pablo tzimatsi Judá-iti ikaratakiri apatotain-chari Tampatzika-wiri inayitatzii, iriima pasini-payi Nasitantaniri inatzii, ikantanakiri: “¡Noshininká! Nasitantaniri nonatzii naaka, aajatzi noshininka-payi. Irootaki imishakowintan-taitanari iroñaaka, tima nonkimisantaji naaka aritaki yañaayitaji kamayita-tsiri.”
 7 Ikanta ikimajiitawaki ikantaki Pablo, iñaana-minthata-wakaanaka Nasitantaniri aajatzi Tampatzika-wiri.
 8 Tima iriitaki Tampatzika-wiri-payi, kanta-piinta-tsiri: “Airo yañaayitaji kamayita-tsiri, ti intzimi Maninkariiti, ti intzimi siritsi.”
 Iriima Nasitantaniri, ikantajiitzi irirori ti ari onkantakotyaa

iroka-payi. ⁹ Ari ikaima-jiitanaki maaroni. Tzimatsi Yomitaan-taniri Nasitantaniri katziya-yitanain-chari, ikan-tanaki: “Yoka atziri ti ontzimi ikinakaa-sitani. Aamaa-sityaa iñaana-sirita-tziiri Maninkari, tirika iñaana-sirita-tziiri siritsi.” ¹⁰ Aikiro isintsitatzii ikaimaa-jiitzi. Irootaki itharowan-tanakari ijiwari owayiri-payi iwamaitiri Pablo. Ikaimakaan-tairi iwayiriti yaanajiri inthomponta tsika imaapiinta-jiitzi.

¹¹ Okanta otsitinitanaji, iñaakaari Awinkathariti yoka Pablo, ikantairi: “Airo pitharowantari, aritaki pinkinkithata-kotakyya Roma-ki pikimitaakiro aka Aapatyaawiniki.”

Ikinkitha-sirita-jiita iwaitiri Pablo

¹² Okanta okitaitita-manaki, ikinkitha-waijiitaki pasini Judá-iti, ikantajiitzi: “Thami amashika-winta-jiitiri Pablo irojatzi awamaan-takyaariri.” * ¹³ Yanaanakiro ikarajiitzi 40 atziri kamanta-wakain-chari. ¹⁴ Iriitaki jatasita-kiriri ijiwari-payi Impira-tasorintsitaari, aajatzi Antari-kona-payi, ikantapaakiri: “Noninta-jiitaki nomashika-wintiri Pablo irojatzi nowamaan-takyaariri. ¹⁵ Irootaki nokinkithasiritakari naaka-payi, nonintzi paapatyya-wakaiyya awiroka pikaratzi papatota-piinta-jiita, pinkinkitha-waita-kairi ijiwari owayiriiti, pinkantiri: ‘Pamajinari Pablo onkitaitita-manaki naminako-pirotiri ikinakaa-sitakari.’ Tima aamaw-intaa nonkanta-jiityaa naaka, irojatzi nowan-tawakyaariri tikira yariita-paakyya aka.”

¹⁶ Iro kantacha ikimaki itziniri Pablo ikamanta-wakaa-jiita, jatanaki tsika imaajiitzi owayiri-payi, ikamanta-paakiri Pablo. ¹⁷ Ipoña ikaimaki Pablo aparani ijiwari owayiri, ikantakiri: “Paanakiri yoka awankari anta pijiwa-piroritiki, tzimatsi opaita inkaman-tiriri.” ¹⁸ Ikanta ijiwari owayiri yaanakiri itziniri Pablo ijiwa-piroritiki owayiri, ikanta-paakiri: “Jiwari, ikowa-kotakina Pablo namakimiri yoka mainari, tzimatsi inintziri inkaman-timiri.” ¹⁹ Ikanta jiwari-pirori, yaanakiri mainari intyaatsikaini, isampitakiri: “¿paita pinkaman-tinari?” ²⁰ Ikantanaki mainari: “Ikinkitha-siri-jiitaka Judá-iti inkowa-kotimi onkitaitita-manaji paanajiri Pablo tsika yapatota-piinta-jiita Antari-konaiti, ari yaminako-pirotiro ikinakaa-sitani. ²¹ Airo pikimisantziri, tima omanajiitaka 40 atziri-payi. Ikan-tajiitaki: ‘Thami amashika-winta-jiitiri Pablo irojatzi awamaan-takyaariri.’ Aritaki owitsika-jiitaka iroñaaka,

* **23:12** amashika-winta-jiitiri = airo awajiita, airo irajiitzi amiri irojatzi asiryaan-takyaariri.

iyaaawinta-jiitatya tsika pinkanti awiroka.” ²² Ikanta ityaantajiri yoka mainari, ikantawajiri: “Airo pikamantan-tziro iroka-payi.”

Iwawisai-takiri Pablo pinkathariki Félix

²³ Ikanta ijiwari owayiri ikaimaki apiti inampina, ikan-takiri: “Papatoti 200 piwayiriti, aajatzi 70 owayiri-payi kyaakota-chani, pasini 200 aayitatsini iwisa-minto. Iriitaki jatatsini tsitini-paiti anta Cesarea-ki. ²⁴ Impoña paminaki pasini inkyaa-kota-nakyaari Pablo, paamaako-wintyaari kamiitha. Paanakiri pinkathariki Félix.” ²⁵ Ari ityaantakiniri isankinari pinkathari, iroka ikantziri:

²⁶ “Isankinari Claudio Lisias ityaantziniri pinkathari Félix: Oshiki nowithatami. ²⁷ Yoka atziri notyaantakimiri, yairika-kaanta-witakari Judá-iti aka, iroowitainchami iwirimi. Ikanta noyotaki isankinata-kotani inatzii awinkathariti Roma-ki, naanaki nowayiriti, nookakaa-wintakiri. ²⁸ Nokowaki noyoti paita ikinakaa-sitakari, paita imaimanitan-taitariri, naanakiri yapatota-piintajii irantari-konati-payi. ²⁹ Noñaatzii imaimani-wintasitari ikantakaan-taitani irasi iriroriiti. Ti onkamiithati iwamaitiri, ti onkamiithati aajatzi yasitako-waitaitiri. ³⁰ Nokimaki aajatzi inintajiiitatzii Judá-iti iwamairi, irootaki notyaankan-tamiriri awiroka. Nokantzi-takari ikaratzi maimani-waitziriri inkaman-timiro paita itzimawintantariri yoka.”

³¹ Imatakiro owayiri-payi. Yaanakiri tsitini-paiti Pablo nampitsiki ipaitai-tziro Antípatris. ³² Okanta okitaititamanaki, piyajiitaja owayiri-payi aniita-sita-nainchari. Iriima ikaratzi kyaakota-nainchari aikiro iyaata-kotanakitziiri Pablo. ³³ Ikanta yariita-kaakari Cesarea-ki, ipapaakiri sankinarintsi pinkatharika, ikantapaakiri: “Pinkathari, yoka Pablo.” ³⁴ Ikanta ithonka-kiro pinkathari iñaanata-wakiro sankinarintsi, isampita-nakiri Pablo, ikantziri: “¿Tsika pipoñaaka?” Ikantzi Pablo: “Nopoñaaro Cilicia-ki.” ³⁵ Ikantzi Claudio: “Ari nonkimakimi apaata aririka yariita-paakyaa ikaratzi maimanitzimiri.” Ikantakaantaki yaitanakiri iwinkathari-pankotiki Herodes, ari yaamaako-wintyaariri anta.

24

Ikinkithata-kotakari Pablo anta Félix

¹ Okanta awisanaki 5 kitaitiri, ariitapaaka Cesarea-ki Impira-tasorintsi-pirori Ananías itsipayitakari Antarikonaiti aajatzi ookaako-wintan-taniri ipaita Tértulo. Yawisa-sita-paakiri pinkathari imaimanitiri Pablo. ² Ikanta

yamaita-paakiri Pablo, ñaawaitanaki Tértulo, ikantanakiri Félix: “Paasoonki pinkathari, tima kamiitha noñaayitakiro nosaiki, oshiki piyota-nita, pantakiniri kamiithata-tsiri noshininka-payi. ³ Nowinkatha-piroriti Félix, oshiki ipaasoonkita-piintakimi maaroni noshininka. ⁴ Iro kantacha airo osamanitanta, nonintzi pinkimisanta-wakina kapichiini nonkantimiri. ⁵ Noñaakiri naaka yoka atziri, owaari-pirotaniri inatzii. Ithonka ikina-kina-yitaki nampitsiki, ti apatziro imaimanitakiri noshininka Judá-iti, irijatzi jiwatakaa-najiriri ikaratzi paitasi-waita-chari ‘Isirita-naariri Kasiyakaa-wini-satzi.’ ⁶ Inintaki aajatzi iyaaripirotiromi notasorintsi-pankoti, irootaki nairika-kaanta-kariri, noninta-jiiwitaka namina-kotantyaarimi Ikantakaan-taitanari naakaiti. ⁷ Iro kantacha ipokapaaki jiwari Lisias, sintsiini ikantapaaka, yaapithatakinari. ⁸ Ikantanakina: ‘Ontzimatyii pijati pinkathariki iwitsikimiro kantain-chari.’ Intsityaa pisampi-pirotiri awiroka ayotantyaarori omapiro-rika nomaimanitan-takariri.”

⁹ Irojatzii ikantzi-tajiiitakariri Judá-iti ikaratzi pokaintsiri.

¹⁰ Ari itzinaa-wakotanaka pinkathari iñaawaitan-tyaari Pablo. Ikantanakiri Pablo: “Oshiki nokimo-siri-wintakimi, tima awirokataka kiminani nonkinkithata-kotyaari, tima noyotzi awirokataka owitsika-piinta-kiniriri noshininka-payi imaimanita-wakaa.

¹¹ Kantatsi pisampita-kowintina awiroka, tima owakira nariitaja Aapatyaawiniki, okaratzi 12 kitaitiri nariitan-taari, nonintawita nopinkathata-pajirimi Pawa. ¹² Tikatsi ñiinani noñaana-minthati, ti nomaimanitari atziri-payi tasorintsi-pankoki, ari nokantakariri pasiniki nampitsi, tikatsi nomaimanitari yapatota-piinta-jiita. ¹³ Yokaiti kamantakota-kinari iroñaaka aka, tima airo iñiitziro omapirotatya ikanta-kotanari. ¹⁴ Ari okantari, nawintaajari naaka ipaitaitziri ‘Awotsi.’ Irootaki ikantayitzi amishakowintanari noyimisanta-siwaitani onatzii. Nawintaa-jatyari naaka Pawa ipinkathatzi pairani nowaisatzitini. Nokimisantziro ikantakaanani, aajatzi isankinari-payi Kamantan-zinkariiti. ¹⁵ Ari nosiyari irirori-payi iyaawintari Pawa iwañaayitajiri kamayitain-tsiri, ti apatziro yañaayitaji kamiitha-siriri imatzita-jyaaro maaroni kaari-pirori-payi. ¹⁶ Irootaki nokowanta-piintakariri airo otzimawaitzi kaari-pirori nantzi-motiriri Pawa, aajatzi atziri-payi. ¹⁷ Timawisaki oshiki osarintsi nokina-kina-waitaki, nopiyaja nonampiki namaji nompasita-pajyaariri noshininka kowityaa-waita-tsiri, nokowawitapaja aajatzi nompomita-

pajinirimi Pawa. ¹⁸ Irootaki nantziri tasorintsi-pankoki, ari namiitakiro noisi nonki-tiwa-thatan-tajyaari, ti oshiki nonkara-jiiti, tikatsi nomaimaniti anta. Aripaitira iñaapaakina Judá-iti poñaayita-chari Asia-ki. ¹⁹ Iriitaki pokatsinimi aka inkinkithata-kotina opaita-rika iñaakota-kinari. ²⁰ Ti impokatyii irirori, yokayitaki pokaintsiri iriitaki Antari-konaiti apatowinta-kanari chapinki, intsityaa inkantimi tzimatsi-rika iñaakota-kinari anta nokinakaasi-takari. ²¹ Aamaaka iro ikanta-kotanari nokanta-kiriri chapinki yapatowintan-tanari, nokantakiri: 'Irootaki imishakowintai-tanari nokimisantajiro yañaayitaji kamayita-tsiri.' "

²² Tima iyotako-pirotzi-tari pinkathari Félix ipaitaitziri "Awotsi-wiri," irootaki iwashaantan-tanakariri, ikan-tanakiri: "Aririka impokaki jiwari Lisias, ari inkamanta-pirota-paakinaro." ²³ Ikantanakiri Félix ijiwari owayiripayi: "Irojatzira paamawinta-wakyaari Pablo, iro kantacha pisinitiri yariityaari irapatyaani-payi impantyaariri kowityii-motariri."

²⁴ Okanta pasini kitaitiri, ipokaji pinkathari Félix itsipatakaro iina Drusila, oshininka Judá-iti onatzii iroori. Ikaimakaan-tapajiri Pablo inkimiri inkinkithatiniri tsika okanta-kota yawintaajari Jesús, Saipatzii-totaari. ²⁵ Iro kantacha yitanakaro Pablo ikinkithata-kiniri tampatzikasiritaantsi, ñaako-siritaantsi, iwasankitaan-taiti apaata. Itharowan-tanakaro Félix, ikantanakiri: "¡Aritapaaki, pijatai! Ari napiitajiro nonkaima-kaantajimi apaata nosaika-siwaityaa-rika." ²⁶ Tima iyaawinta-witayyaari Félix impinako-wintyaami Pablo, yookakaa-wintantajyaariri. Irootaki yapii-yapiitan-tawitarori ikaimakaan-tziri inkinkitha-waita-kairi. ²⁷ Awisaki okaratzi apiti osarintsi. Ari okarata-paaki ipinkatha-ritzi Félix. Inintzi yaapatyaa-piintyaari Judá-iti, yasita-kota-kaanta-nakiri Pablo. Yimpoyiitaari pasini pinkathari paitachari Porcio Festo.

25

Inintaki Pablo iriitaki César mishakowintirini

¹ Aritaki pinkathari-wintantaji Festo. Ari maakotanaki mawa tsitiniri, jataki Aapatyaawiniki ipoñaanakaro Cesarea-ki. ² Ikanta ijiwari-payi Impira-tasorintsitaari aajatzi iriipirori-payi Judá-iti, ikamanta-kota-wakiri Pablo. ³ Ikowa-kotakiri Festo intyaantajiri Pablo Aapatyaawiniki. Ikinkithasiri-jiitaka iwamaakaan-tiri niyaanki-thakiniki awotsi. ⁴ Iro kantacha ikantanaki Festo: "Yasitakoi-takiri Pablo anta Cesarea-ki, irootzi-mataki nojataji anta.

⁵ Intsityaa iyaatanakina pijiwariti, tzimatsi-rika ikinakaa-sitani yoka atziri, aritaki pimishakowintiriri anta.”

⁶ Ti osamani-piroti isaikawaita-painti Festo Aapatyaawiniki, piyaja Cesarea-ki. Okanta okitaititamanaki, isaikaki iwinkathari-mintoki, ikaimakaan-takiri Pablo. * ⁷ Ikanta ikyaapaaki Pablo, ari ipokajiita-paaki Judá-iti poñainchari Aapatyaawiniki, oshiki kaari-pirori ikantako-waita-paakiriri. Iro kantacha ti iñiuro omapiro-rika okaratzi ikantakoi-tziriri. ⁸ Ari ikisako-winta-nakari Pablo, ikantanaki: “Tikatsi kaari-pirori nantaki naaka, ti nompiyathatyaaro Ikantakaan-taitani, ti noyaaripirotiro tasorintsi-panko, ti nonkawiya-waitiri César ijiwari-piroti Roma-satzi.” ⁹ Tima inkowatziri pinkathari Festo yaapatyaa-piintyaari Judá-iti, isampita-nakiri Pablo: “¿Pinintzi pijati Aapatyaawiniki, namina-kotan-tyaamiri anta?” ¹⁰ Ikantanaki Pablo: “Ari okamiithatzi paminakotinaro aka, tima awiroka iwaki César, pijiwari-piroti. Aritaki piyojiitaki tikatsi kaari-pirori nantzi-motiriri noshininka-payi Judá-iti. ¹¹ Ari ontzimimi nokinakaa-sitani, kantatsi iwasankitai-tantyaanaro kaamanitaantsi. Iro kantacha tikatsi nonkinakaa-sityaari, ti onkamiithati pintyaankina anta. Nokowatzii iriitaki pinkathari César amina-kotinani.” ¹² Ari ikinkitha-waita-kaanakiri Festo inampina-payi. Ikantakiri: “Pikowatzii yamina-kotimi César, aritaki pijataki.”

Yaitanakiri Pablo pinkathariki Agripa

¹³ Ikanta pinkathari Agripa aajatzi iina Berenice pokajitaki Cesarea-ki, iwithatyaari Festo. † ¹⁴ Ikanta isaikawaita-paintzi Cesarea-ki, ikinkitha-waita-kaakiri Festo tsika ikanta-kota Pablo, ikantakiri: “Tzimatsi aka aparoni atziri yookanajiri pinkathari Félix yasitakoi-tziri. ¹⁵ Tima nojatakkitzi chapinki Aapatyaawiniki, oshiki ikantako-waita-wakiri ijiwari-payi Impira-tasorintsitaari aajatzi Antari-konaiti, inintaki naaka tsitoka-kaantirini. ¹⁶ Nokanta-nakiri naaka: ‘Iroka namijiitiri inampiitiki Roma-satzi: Ontzimatyii yapatojiityaa ikaratzi maimanita-wakaa-chari, inkisakowintan-tyaari omishakowintaari. Omapiro-rika otzimi ikinakaa-sitani, aritaki onkantaki iwaitiri.’ ¹⁷ Irootaki nomatakiri ipokajiitaki mishakowintan-taniri, ti noshintanaki, jatakina nosaika-mintoki, nokaima-kaantakiri yoka atziri. ¹⁸ Iro kantacha ti onkanta-pirotayaa ikantako-witapaa-kariri imishakowintziri, ti noñiuro onkaaripiroti okaratzi nokinkithasirita-kowita-kariri. ¹⁹ Apatziro ikinkithatakiro

* 25:6 ti osamani-piroti = 8 okaratzi kitaitiri, tirika onkarati 10 kitaitiri isaikawaita-paintzi † 25:13 Agripa = Herodes

ikimisanta-siwaitari, ikinkithata-kotakiri aajatzi Jesús iwamaitakiri, iriitaki ikantziri Pablo añaaaji. ²⁰ Ti noyoti naaka tsika nonkantiro kantachari, nosampitakiri Pablo inintziri ijata Aapatyaawiniki yaminakoi-tantyaariri anta. ²¹ Iro kantacha ininta-pirotatzii Pablo iriita-jaantaki aminakotirini awinkathari-piroti, César Augusto. Irootaki nokantan-takari yasitakoi-tawakiri irojatzii nontyaankantakyaariri anta.” ²² Ikanta Agripa ikantanakiri Festo: “Nonintzi nonkimiri naaka yoka atziri.” Ikantzi Festo: “Aritaki pinkimakiri onkitaitita-manaki.”

²³ Okanta okitaitita-manaki, ikyaaki Agripa itsipatakaru Berenice, iina, owaniinka ikantayitaka. Itsipatakaru ijiwari owayiri-payi, aajatzi iriipirori-payi atziri saikayitatsiri anta. Ikantaki Festo yamaitiri Pablo. ²⁴ Ari iñaawaitanaki Festo, ikantzi: “Pinkathari Agripa, iriipiroriti ikaratzi apatotain-chari aka, yokataki yoka atziri. Oshiki imishakowinta-waitakiri Judá-iti Aapatyaawiniki aajatzi aka Cesarea-ki. Ikaima-piinta-jiitzi inintzi iwamaakaanitiri. ²⁵ Iro kantacha ti noñii naaka ikaaripirotakari iwamaantaityaariri. Iriitaki ninta-sitain-chari yamina-kotiri Augusto, irootaki okowa-pirotantari nontyaankiri anta. ²⁶ Ti noñii naaka ompaityaa nosankinati-niriri pinkathari-pirori tsika okanta-kota, irootaki namakaan-takariri piñaayitiri awirokai, awirokata-jaantakira pinkathari Agripa namakiniri, aririka pithonkakiro pisampi-winthatiri, zimataiki nosankinatiri. ²⁷ Tima ti onkamiithatzi-motina naaka nontyaanki aparoni asita-kotaari, airorika otzimi tsika osankinata-kotyaa okaratzi ikinakaa-sitakari.”

26

Ikisako-winta Pablo anta Agripa-ki

¹ Ikanta Agripa ikantanakiri Pablo: “Kantatsi piñaawaiti awiroka.” Ari itzinaa-wakotanaka Pablo, ñaawaitanaki, ikantzi: ² “Pinkathari Agripa, oshiki nokimosiritaki nonkinkitha-waita-kayimi iroñaaka, nonintzi nonkinkithata-kotiro okaratzi ikantako-waita-kinari Judá-iti. ³ Tima piyopirotziro awiroka okaratzi yamitari ashininka-payi Judá-iti añaaawinta-kotiri iroñaaka. Irootaki nokowantari pinkimisanta-wakina nonkantimiri.”

Yañaantari Pablo tikira inkimisanta-jiita

⁴ “Iyojiitzi Judá-iti tsika nokanta pairani nomainarita-paaki, ainiro nosaikawita nonampiki, aajatzi nosaikimoyitan-takariri Aapatyaawini-satzi. ⁵ Tima naakatapiintaki Nasitantaniri sintsitantani, nomonkara-yitziro

Ikantakaan-taitani. Ininti-rikami noshininka-payi, kantatsi inkinkithata-kotina, tima iyotina tsika nokanta-waita. ⁶ Irooma iroñaaka ikantakoi-tataanaro nokinkithata-kotajiro iyaakoniintaitani ikasiya-kaakiriri Pawa pairani awaisatzitini. ⁷ Pinkathari Agripa, irojatzi noyaako-niintzi-takari naaka, irootaki ikantako-yitanari ashininka-payi iroñaaka. Irojatzi iyaakotzi-taari ashininka-payi karatatsiri 12 icharinini Israel, inintzi imonkaratairo Pawa ikasiya-kaantakiri. Irootaki iñaasintsitantari ikamaiwintaari Pawa maaroni kitaitiri. ⁸ ¿paitama kaari pikimisantanta awiroka-payi kantatsi iwañaajiri Pawa kamawita-chari?"

Imaimani-witakari Pablo kimisantzin-kariiti

⁹ "Nomatzi-tawitakaro naaka pairani noñaasintsi-waita, nosiyakaantzi irootaki nantawairi nomaimanitiri ikaratzi awintaa-naariri Jesús Kasiyaka-wini-satzi. * ¹⁰ Irootaki nantakiri Aapatyaawiniki. Iriitaki sinitaki-narori ijiwari-payi Impira-tasorintsitaari, tima oshiki kimisantzin-kariiti nasita-kota-kaantakiri. Ikanta noñaayitziri iwamaitziri onimotakina naaka. † ¹¹ Oshiki nowasankitaa-piintakiri tsika yapatota-piinta-jiita iwashaantan-tyaarori ikimisantziri. Omapiro nokisaniintakiri irootaki nomaimanitan-tariri, nomatzi-takari saikayita-tsiri pasiniki nampitsi."

Yapiitziro Pablo ikinkithata-kota ikimisantan-tajari
(Hch. 9.1-19; 22.6-16)

¹² "Irojatzi nojatan-takari Ontyaamairiniki, iriitaki otyaanka-kinari ijiwari-payi Impira-tasorintsitaari. ¹³ Iro kantacha tzimatsi awisain-tsiri niyaanki-thaki awotsi, iwiraaka tampatzika ooryaatsiri, ari noñaaki oorintanainchari inkitiki, yanaanakiri isiparyaani ooryaatsiri, yoorinta-kota-paakina nokatziyaka naaka aajatzi ikaratzi tsipata-kanari. ¹⁴ Notyaajiitanaki maaroni kipatsiki. Nokimatzi iñaanatai-tanakina iñaaniki noshininka Heber-iiti, ikantana: '¡Saulo! ¡Saulo! ¿paitama pimaimanitan-tanari? Awiroka wasankitaa-waita-chari apaniroini, okimiwaitakaro pimpaikatziyaaromi thoyimpi-thowari.' ¹⁵ Ari nakanakiri naaka, nokantziri: '¡Pinkathari! ¿Tsikama pipaitaka awiroka?' Ikantzi Awinkathariti: 'Naakataki Jesús pimaimanitziri. ¹⁶ ¡Pinkatziyi! Tzimatsi opaita noñaakan-timiri iroñaaka, tima nonintatzii nompira-tyaami. Ontzimatyii pinkinkithatajiro okaratzi piñiri iroñaaka, aajatzi onkarati nanta-kayimiri apaata. ¹⁷ Aritaki piñaakiro nookakaa-wintajimi imaimanitimi pishininka-payi Judá-iti, aritaki nookakaa-wintajimi

* 26:9 Wairontsi † 26:10 Itasorintsita-kayitani

aajatzi nontyaankimira inampiki pasini-satzi atziri kaari pishininkata. ¹⁸ Osiyawaita-jyaaro pikiryaa-kaayita-jirimi. Aritapaaki ikinasi-waitaka otsitini-kitzi, tima yaniiyitaji tsika okitainkatzi. Aritapaaki ipinkatha-waitakiri Mishatan-taniri, Pawa pinkathari-winta-jirini. Aritaki nompyaakotajiri yantayi-witakaro kaari-pirori, nasiyita-jyaari awintaa-jyaanari. Tima irootaki nokasiya-kaakiriri.’

Ti impiyathata-nakyaa Pablo iñaakiro iñaakai-takiriri

¹⁹ “Pinkathari Agripa, ti nopiyathanaka noñaakiro iñaakai-takinari Inkiti-satzi. ²⁰ Nitanakaro nokinkithata-kaanakiri Ontyaamairini-satzi, Aapatyaawini-satzi, nomatanakiri ikaratzi nampiyatarori iipatsitiki Judaiti, aajatzi nokimitaa-nakiri pasini-satzi ikaratzi kaari ashininkata, nokanta-yitziri: ‘Pimpiya-sitajiri Pawa, pantayitairo ñaakantaironi piwashaantajiro pantawitakaro kaari-pirori.’ ²¹ Irootaki kantakaan-tzirori yairika-kaantan-takanari noshininka-payi tasorintsi-pankoki, inintawijitaka iwinami. ²² Iro kantacha inisironkatakana Pawa aikiro nojatakaa-tziro nokinkithata-kotziri iroñaaka. Nokinkithata-kayiri maaroni, iriipirori-payi aajatzi kaari iriipiro-yitatsini. Tima ti nontika-paintiro okaratzi isankina-yitakiri pairani Moisés aajatzi Kamantan-tzinkari-payi tsika nokinkithata-piintaki. Tima isankinata-koyitakiro onkarati awisayita-tsini, ikantayitaki: ²³ Ontzimatyii inkami Saipatzii-totaari, iro kantacha aririka inkamawitakyaa iriitaki itakaan-tajyaaroni yañaaji. Irootaki inkinkithata-koitan-tyaaniriri awisakotaantsi ashininka-payi, inkinkithai-tainiri aajatzi pasini-satzi kaari ashininkata.”

Inintzi Pablo inkimisanta-kairi Agripa

²⁴ Ikanta ithonka-kiro Pablo ikamanta-yitakiri, ari ikaimanaki Festo, ikantzi: “¡Pablo, pisinki-wintatya! Okantakaami pikamaitaro piñaanatziro osankinaritsipayi.” ²⁵ Ikantzi Pablo: “Pinkathari. Ti nosinki-wintyaa, tima omapirota-tyaa okaratzi nokanta-yitakiri. ²⁶ Iyotakotziro pinkathari Agripa okaratzi nokaman-takimiri. Noyotzi naaka iyota-kotziro maaroni, tima ti omanakoyityaa. ²⁷ Pinkathari Agripa, ¿tima pinkimisantiro okaratzi isankina-yitakiri Kamantan-tzinkari-payi? Noyotzi naaka pikimisantziro.” ²⁸ Ikantzi Agripa: “¿Pisiyakaan-tzima pikantakina kapichiini aritaki pinkimisanta-kaakina, nonkimitan-tajyaariri ‘Saipatzii-totaari-wiri?’ ” ²⁹ Ikantzi Pablo: “Okantawitaka kapichiini-rika nokanta-kimiri, oshiki-rika, onkamintha iriitaki Pawa kantakai-yaaroni

pinkimita-kota-jyaanaro nokantaka naaka, ti apatziro awiroka pinkathari, maaroni pikaratzi pikimayitakina iroñaaka, onkanta-wityaa airo yoosotan-taitamiro awiroka asirotha.”

³⁰ Ari ikatziyanaka pinkathari Agripa aajatzi Berenice. Imatzita-nakaro pinkathari Festo, aajatzi maaroni ikaratzi itsipatakari. ³¹ Jaitijiitanaki intyaatsikaini, ikinkitha-waita-kotziro ikantakiriri Pablo. Ikantanta-wakaa-jiita: “Airo yasitakoi-tzirimi yoka atziri, tima tikatsi inkinakaa-sityaa iwamaitan-tyaariri.” ³² Ikantanakiri Agripa pinkathari Festo: “Aritaki apakaajirimi yoka atziri, airo inintakimi irirori yamina-kotiri awinkathari-piroti.” ‡

27

Ityaankai-takiri Pablo otzinkamiki inampi wirakocha-payi

¹ Ikanta inintajiitaki intyaankiri Pablo anta Italia-ki, itsipatai-takiri pasini-payi asita-kotaari, ari nojatzi-tyaari aajatzi naaka. Iri aanakirini jiwatziriri iwayiriiti pinkathari-pirori Augusto, ipaita Julio. ² Ikanta notita-kotanakari Adramitio-satzi jatakina Asia-ki. Ari nokarata-nakiri Aristarco poñaachari Tesalónica-ki, nampitsi saikatsiri Macedonia-ki. ³ Okanta okitaitita-manaki ariitakana Simaaki. Ari yaripirota-paakari Julio yoka Pablo, isinitakiri yariita-paintyaaari yaapatyaani-payi impanta-wakyaariri kowityii-motariri. ⁴ Ikanta nawisanakiro Simaa, ari nomonthaakaro antaro tampyaa, ti onkanti namaata-kotanaji, irootaki nokina-kotan-tanakari othampisiki, ipaitai-tziri Chipre. ⁵ Noothaki-ryaanakiro inkaari nokinanakiro Cilicia-ki aajatzi Panfilia-ki. Irojatzhi nariitan-takari Mira-ki, nampitsi saikatsiri anta Licia-ki. ⁶ Ari iñaapaaki ijiwari owayiriiti pasini notitan-tanajyaari opoñaakaro Alejandría-ki ojatiro Italia-ki, ari itijiitanaja. ⁷ Oshiki kitaitiri namatsinka-kota namaata-kotzi. Oshiki opomirintsitaka nariitan-takari Gnido-ki. Aikiro omonthaa-kotatyaana tampyaa, irootaki nomontyaa-kotanta-nakari Salmón-ki, nosinampita-nakiro othampisi Creta. ⁸ Oshiki opomirintsitaka namaata-kotzi, irojatzhi nariitan-takari nampitsiki ikantai-tziro “Kamiithawochaaki” tsika okaakitapaji nampitsi Lasea.

⁹ Tima awisaki oshiki kitaitiri namaata-kotaki, kyaaron-tsitzi-matapaji, ari okowiinka-pirotanaki namaata-kotzi. Irootaki iyomitaanta-witakariri Pablo yoka jiwari, *

‡ 26:32 awinkathari-piroti = César
ithonka-piintai-tziro itziwai-jiita

* 27:9 kyaaron-tsitzi-matapaji =

¹⁰ ikantzi: “Pinkimisanta-wakina, kimitaka akowiinkata-kotatzii amaata-kotzira, aritaki ampyaakiro amaatako-mintotsi, aajatzi waararontsi-payi, aritaki ankamakaan-tayitaki aajatzi.” ¹¹ Iro kantacha ti inkimisanti ijiwari owayiri-payi, apatziro ikimisantakiri asitarori amaatako-mintotsi aajatzi antakotzirori. ¹² Tira onkamiithatatyii inkyaarontsita-koti tsika yaatako-witaka, inintajiiitaki ijani-intimi Fenice-ki saikatsiri Creta-ki, airo oñaasirin-kantari tampyaa kinayita-tsiri kirinka aajatzi katonko. Ari inintajii-itaki iwawisayiro kyaarontsi.

Itampyaata-kotzi inkaariki

¹³ Isiyakaantzi ari onkantaki yamaata-koti, tima owakira itapaakaro otampyaatzi kapichiini. Ari namaata-kojiitanaki othapyaaki Creta. ¹⁴ Tikira osamanitaki antarota-paaki tampyaa poñaanain-chari kirinkanta, ookanta-paakaro amaatako-mintotsi. † ¹⁵ Onosika-kota-nakina. Tikatsi inkanta-najiro iyamaatako-minto, onosika-kota-nakina tampyaa. ¹⁶ Oshiki nopomirintsitakaro pitotsi thatayitain-chari amaatako-minto-tsiki. Nokina-kotanaki othampisi ipaitai-tziri Claudia, ti ontampyaa-piroti anta. ¹⁷ Notiyitakiro amaatako-minto-tsiki okaratzi tzimatsiri pitotsi. Tima tharowa nokanta-jiitaka nayiinta-kotyaaro impaniki tsika ojintatzi inkaari, tima yoosotakiro onampi-naki amaatako-mintotsi airo okotaanta. Isinita-nakiro onosika-kotina tampyaa. ‡ ¹⁸ Okanta okitaitita-manaki, aikiro otampyaatatzii sintsiini, yitanakaro iwiinka-kaantanaki iwaararo. ¹⁹ Okanta pasini kitaitiri, iwiinka-yitanakiro okaratzi yasitakai-tarori amaatako-mintotsi. ²⁰ Oshiki kitaitiri awisain-tsiri ti noñaayitajiri ooryaatsiri aajatzi impokiro. Antaroiti nontampyaata-koti ti noyojiiti aririka nawisako-yitaji.

²¹ Tima awisaki oshiki kitaitiri ti nowajyaa, ikan-tanaji Pablo: “Pinkimisanta-wakina, ari okamiithawita pinkimisanta-kinami chapinki irojatzi asaikakimi Creta-ki. Airo añaayitziromi okaratzi awishimota-yitakairi. ²² Iro kantacha airo okantzi-moniintami iroñaaka, tima airo pikamakaan-tawaitzi aparoni, onkanta-witakyaa ompyiyaa iroka amaatako-mintotsi. ²³ Tima iñaakakana tsitiniri aparoni maninkari, ityaankani Asitanari Pawa, ompiratanari. ²⁴ Ikantakina: ‘Pablo, airo pitharowantaro piñaakiri, ontzimatyii pariityaa iñiimi iwinkathari-piroti Roma-satzi. Aritaki inisironkatakimi Pawa, aritaki piwawisaa-koyitakiri

† 27:14 tampyaa poñaanain-chari kirinkanta = Euroclidón ‡ 27:17 impaniki tsika ojintatzi inkaari = Sirte

pikaratakiri aka amaatako-minto-tsiki.' § 25 Ari ikantakiri. Pintharowinta-jiityaa, tima nawintaa-sirityaari naaka Pawa, noyotzi aritaki omatakyaa okaratzi ikamanta-kinari Maninkari. 26 Iro kantacha ontzimatyii omposa-kotyaa othampisi."

27 Aritaki awisanaki 14 kitaitiri, ariitakana inkaariki omontitakari Adria onosika-kota-kinara tampyaa. Niyaankii-titaki tsitiniri, ari ikaimajiitanaki antakotzirori amaatako-mintotsi isiyakaantzi iro yariitajyaa kipatsiki. 28 Imonkara-jiitakiro tsika owira osaankanaatzi, iñaatziiro ti osaankanaa-piroti, ikanta yapiita-nakiro, iñaatzii ojintaata-paaki inkaari. * 29 Antaro notharowa-jiitanaki nomposa-kotyaa, iwiinkaki 4 ayiintironi amaatako-mintotsi othowaki, amanajiitanaki onkitaititan-tyaari sintziini. 30 Iro kantacha ikaratzi antakotzirori ikinkithasiri-jiitaka isiyi, intitan-tanakyaaromi pitotsi thatayitain-chari, yamaminatana-karo iwiinka-jiitiro ayiintironi othowaki amaatako-mintotsi. 31 Iro kantacha ikamantakiri Pablo yoka jiwari aajatzi iwayiriti, ikantziri: "Aririka isiyayitaki yokaiti, airo pawisakotai awiroka-payi." 32 Ari itota-kota-nakiro owayiri-payi pitotsi, iwamaatakiro.

33 Tima irootaintsi onkitaititzi-mati, ikantantaki Pablo: "Aritaki awisaki 14 kitaitiri ayaawinta opaita awisatsini, ti piwayitajyaa. 34 Okowa-pirotatya iroñaaka piwayityaa pañaanta-yityaari, tima tikatsi aparoni kamakaan-tatsini." † 35 Ikanta ithonka-kiri ikantaki Pablo, yaanakiro iratantaitani, ipaasoonkitakiri Pawa. Ipitoryaakiro, owanaka. 36 Ari ipintha-jiitanaka maaroni, owajiitanaka aajatzi. 37 Iroka nokarajiitzi notijiita 276 atziri. 38 Okanta ithonka-kiri iwa-jiitaka, iwiinka-koyitakiro owaritintsi othomaka-niintan-tyaari tinari.

Otsitsiyaki Amaatako-mintotsi

39 Okanta okitaitita-manaki okompitzi-mota-paakari kipatsi antakotzirori amaatako-mintotsi, iñaapaakiro oparaiti. Ari inintanaki yaatako-jiiti anta. 40 Itotakoyitanakiro oosatantari ayiintzirori amaatako-mintotsi, yookanakiro, itzinaa-koyita-najiro antaro manthakintsi, yaayita-najiro iyomaro ikoman-tyaari inkini yaata-koti oparaitiki. ‡ 41 Iro kantacha ayiinta-paaka othowaki

§ 27:24 iwinkathari-piroti Roma-satzi = César * 27:28 ti osaankanaa-piroti = 20 ashimpa-wako = 36 metro; ojintaata-paaki = 15 ashimpa-wako = 27 metro † 27:34 tikatsi aparoni kamakaan-tatsini = airo opyaakaan-tawaita aparoni kisitsi ‡ 27:40 itzinaa-koyita-najiro antaroiti manthakintsi = irootaki ookantari tampyaa isiya-kotan-tyaari otitantarori amaatako-mintotsi

amaatako-mintotsi ojintaatzi inkaari, ti onkanti noshiwata-kotanaji. Tankataitanaki opataki ookanta-pirota-paakaro otamakaani inkaari. ⁴² Ari inintawitanaka owayiri-payi iwanakirimi asita-kotaari-payi, airo isiyanta yamaayitanaki. ⁴³ Iro kantacha ijiwari owayiri-payi, inintaki irirori iwawisaa-kotiri Pablo, ti isinitiri iwamaitiri, apatziro ikantanakiri: "Ikaratzi yotzirori yamaatzi, yamaati ijati kipatsiki. ⁴⁴ Iriima kaari yotironi yamaati, inpataka-yityaa incha-kotaki yamaayiti." Ari okanta naatantakari maaroni kipatsiki, tikatsi awishimotinani, awisako-yitaana maaroni.

28

Isaikaki Pablo othampisiki ipaitai-tziri Malta

¹ Okanta nawisako-yitaji maaroni, ari noyojiitzi iroka othampisi opaita Malta. ² Yaakamiithata-wakina maaroni nampitarori anta. Tima omparyaatzii inkani, katsinkaiti okantaka, iwaamataki paamari, ikaimajiitakina. ³ Ari ijatanaki Pablo yayi tsitsi, iro ipiyawitapaaka iwapajiro itsima, imitaa-sitakari maranki, yatsikakiri irakoki. ⁴ Ikanta iñaakiri nampitarori anta iwikan-tapaakari maranki, ikanta-wakaa-jiitanaka: "Yoka atziri owantzinkari inatzii, okantawitaka yawisako-witaka impi-inkimi, titzimaita isinitiri yañai pawa wasankitaan-taniri." ⁵ Iro kantacha itikanakiri Pablo paamariki yoka maranki. Tikatsi awishi-motirini. ⁶ Ari iyaawinta-jiita ijaaniya-kairi irojatzii inkaman-tanakyaari. Ikanta osamanitaki iñaatziiri tikatsi awishi-motirini, ikantajiitzi: "Yoka atziri, pawa inatzii irirori."

⁷ Tzimatsi jiwari nampitarori othampisiki ipaita Publio. Otzimi-motziri okaakiini iwani. Yaakamiitha-yitakina maaroni, yaanakina inampiki. Mawa kitaitiri nosaikimowaitakiri. ⁸ Ari nokima-kotakiri iriri Publio ikatsinkaakiiwaitatzii, isiwaitatya. Ikyaa-sita-nakiri Pablo. Ikanta yamana-kota-paakiri, yantantakari kapichiini irako, apathakiro yisita-kotanaji. ⁹ Ikanta yisita-kota-kaakiri iriri Publio, pokayita-paaki maaroni mantsiyari ikaratzi nampitarori anta othampisiki, yisita-kota-kaayitakiri. ¹⁰ Ari ipasitanakairi oshiki opaiyita-rika. Ikanta notitanaja nojantatjaari, ipayita-waana naayita-najiri.

Ariitaka Pablo inampi-piroki wirakocha

¹¹ Okanta nosaikaki mawa kasiri anta othampisiki, ari notitanaari pasiniki amaatako-minto-tsiki irotaki owawisaa-kirori anta kyaarontsi. Opoñaaro iroka amaatako-mintotsi Alejandria-ki. Iwitsikai-takiro othowaki

isiyakaaro pawaniro “Tsipantsi”. * 12 Ari nariijiitaka Siracusa-ki, mawa kitaitiri nosaikanaki anta. 13 Ipoñaawawisanaki irojatzi nariitan-takari Regio-ki. Okanta okitaitita-manaki, okamintha otasonka-kotakina tampyaa kinatsiri katonko, irojatzi nariitan-takari Puteoli-ki pasiniki kitaitiri. 14 Tzimatsi kimisantzinkari-payi anta, iriitaki kantawa-kinari nosaika-waitanaki. Irootaki nosaikimowaitan-tanakariri okaratzi 7 kitaitiri. Ari nopoñaanaari irojatzi nariitan-takari otzinkamiki nampitsi Roma. † 15 Ikanta ikima-kota-jiitakina kimisantzinkari-payi nampitarori anta, imonthaa-wakana awotsiki ipaitai-tziro “Apio” tsika iyompari-jiita-piinta. Okanta anta Mawapankoniki, ari iyaawinta-kinari pasini kimisantzinkari-payi. Ikanta iñaayita-paakiri Pablo, ipaasoonkita-nakiri Pawa, tharowinta-siri ikantanaka. 16 Ari nariita-paaka Roma-ki. Ikanta ijiwari owayiri-payi iwawisaa-paakiniri asita-kotaari-payi pasini jiwari. Iriima Pablo inintaki isaikawaita-paaki tsika-rika inintziro irirori, aparoni owayiri aamakowintariri.

Ikinkithata-kaantzi Pablo inampiki wirakocha

17 Okanta awisanaki mawa kitaitiri nariita-paaka, yapatota-paakiri Pablo iriipirori-payi Judá-iti nampitarori Roma-ki. Ikantakiri: “¡Ashininká! Pairanitaki yaakaan-tawaitakina ashininka-payi Aapatyaawiniki, ipoñaawawisaakina ijiwariki wirakocha. Irootaki yantakiri, okantawitaka tikatsi nantzimo-wityaariri, ti nonthainkawityaaro okaratzi yamiyitari pairani awaisatzitini. 18 Oshiki isampiwitakari ijiwariti wirakocha anta, ti inii nonkinakaa-sityaari iwamaitan-tyaanari, inintawitaka yapakaa-kaanta-jinami. 19 Iro kantacha ti inintajiiti ashininka-payi Judá-iti, irootaki nonintan-takari iriita-jaantaki amina-kotinani iwinkathari-piroti wirakocha, okantawitaka tikatsi ashininka nomishakowinti naaka. ‡ 20 Irootaki napatotan-tamiri nonkamantimi awirokaiti, piñaakina yoosotan-taitanaro asirotha okantakaan-tziro ayaakoniintani maaroni arokaiti Israel-iiti.” 21 Ari ikantajiitanaki irirori: “Ti noñii isankinata-kotimi poñaayita-chari inampiitiki ashininka Judá-iti. Ti nonkima-kotimi aajatzi yariiyita ashininka-payi aka. 22 Apatziro nokima-kotziri kimisanta-waita-sita-chari. Nonintzi nonkimimi tsika pikanta-jiitzi awiroka.”

23 Ari ikinkithasiri-jiitaka yapatotyaa pasini kitaitiri. Tima oshiki atziri apato-winta-jiitakari Pablo tsika

* 28:11 Tsipantsi = Cástor aajatzi Pólux † 28:14 kimisantzinkari-payi = iyikiiti ‡ 28:19 iwinkathari-piroti wirakocha = iwinkathari-piroti Roma-satzi = César

imaapiintzi. Ikinkithata-kiniri tsika ikanta Pawa ipinkathari-wintantaji, iñaakayitakiri tsika isankinata-koitzi-takari Jesús, yitanakaro isankinariki Moisés irojatzí okaratzi isankina-yitakiri Kamantan-tzinkari-payi. Yaakowintakaro okitaityaa-manaki irojatzí tsitinii-tiini. ²⁴ Tzimatsi kimisanta-nakiriri Pablo, iriima pasini-payi ti inkimisanti. ²⁵ Ti yaapatyaa-wakai-yityaa, irojatzí ipiyayitan-tanakari. Iro kantacha iwiraanta-waari Pablo ikantawajiri: “Omapiroatya ikantai-takiriri pairani awaisatzitini. Tima Tasorinkantsi ñaawaita-kaakiriri Kamantan-tzinkari Isaías, ikantaki:

²⁶ Pijati, pinkamantiri atziri-payi, pinkantiri:

Pinkima-jiiwitakyaa, airotzimaita pikimatha-jiiita-wakiro.

Paminajii-wityaa, airotzimaita piñaajiiitziro.

²⁷ Tima kisosiri ikantajiiitaka yokaiti.

Atsikimpitya injaiitaki.

Mawityaaki injaiitaki aajatzi.

Irootaki airo yokichaa-tanta,

Airo ikimi,

Airo ikimatha-tantaro,

Tima airo ikimisantai, airo nowawisaa-kotajiri.

²⁸ Piyojiiitaki awirokaiti, aritaki iwawisaa-koyitairi Pawa kaari ashininkata. Aritaki inkimisanta-yitaji iriroriiti.”

²⁹ Ikanta ithonka-kiro Pablo iroka ñaantsi, jaitijiiitanaki Judá-iti, oshiki iñaana-winthata-wakaanaka.

³⁰ Ari isaikapajiri Pablo okaratzi apiti osarintsi anta pankotsiki ipinatzi. Tima ari yaakamiithata-piintakiri ikaratzi ariiyitariri. ³¹ Ari ikinkithatakaa-piintakiri tsika ikanta ipinkathari-wintantaji Pawa, ikinkithata-kota-kiniri aajatzi Awinkathariti Jesús, Saipatzii-totaari. Tikatsi tzika-tzika-waitirini ikinkithata-kaantzi.

ISANKINARI PABLO ITYAANTZINIRI ROMA-SATZI

Withataantsi

¹ Naaka Pablo osankinatzi-mirori iroka, impiratani nonatzii Jesús Saipatzii-totaari, iriitaki kaima-siritakinari nontyaankaa-riti, ikoyakina nonkamantan-tajiro Kamiithari Ñaantsi tsika ikanta-kota Pawa. ² Iroka Kamiithari Ñaantsi irootaki ikasiya-kaantakiri pairani Pawa, irootaki ikinkithata-kaakiriri Kamantan-tzinkari-payi Sankinarintsi-pirori. ³ Tima iroka Kamiithari Ñaantsi, ari ikinkithata-kotari Itomi Pawa, Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, kimitapaakariri iinchaaniki itzimaki icharinitakari pinkatharini David. ⁴ Ikanta yañaaji pairani, aripaiti iñaakan-takari Itomi Pawa inatzii, otzimi-motziri Itasorinka. ⁵ Ikaminthaa Saipatzii-totaari ikaminthaan-taanari Pawa. Iriitaki koya-kinari nontyaankaa-ritaji, nonkaman-tayitajiri pasini-satzi atziri kaari ashininkata, inkimisanta-yitaji iriroriiti. * ⁶ Aajatzi awirokaiti, aritaki akaratzii ikaima-siritaji Jesús Saipatzii-totaari.

⁷ Awirokaiti nosankinatziini pikaratzii pinampitaro Romaki. Itakotani Pawa pinayi-tzii, ikaima-siri-yitaimi yasiyitajyaami. Onkamintha inisironkataimi Asitairi Pawa, aajatzi inkimitajimi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, irootaki pisaikan-tajyaari kamiitha. †

Inintzi Pablo yariityaari wirakocha-payi

⁸ Iroka nitawakyaari nonkanti: Nopaasoonkitziri Pawa, okantakaaro yantayitajiri Jesús Saipatzii-totaari. Tima ithonka ikimakoi-takimi tsika-rika-payi tsika pikantanaja pikimisanta-yitanaji. ⁹ Ari nokanta-piinta-naatya namana-kotzimi. Iriitaki Pawa yotatsi noñaasintsi-wintari nantawaita-jiniri nokinkithata-najiro Kamiithari Ñaantsi kamanta-kotziriri Itomi. ¹⁰ Aririka namaniri, nokowakotziri inkanta-kaiyaaro nojati pisaika-jiiitzi awiroka, iroorika ininta-kayinari naaka. ¹¹ Tima ayimatakina noñaayitajimi. Nonintzi nonkaminthaa-yitajimi paawyaa-siri-waitan-tyaari. ¹² Irootaki nontharowinta-kaantyaamiri pikarajiiitzi awiroka, piñaawajina-rika tsika nokanta nawintaa-siritari Pawa. Irootaki pintharowinta-ntyaanari naaka, noñaakimi-rika awirokaiti tsika pikanta pawintaa-sirita-naa.

* 1:5 Wairontsi † 1:7 Itasorintsita-kaitani

¹³ Iyikiiti, nonintzi piyojiiti oshiki nosirita-piintakaro nojati tsika pisaika-jiitzi awiroka, nonintzi noñiimi piwapyaa-yitajyaa, nokimitaakiri pasini-satzi atziri. Iro kantacha oshiki tzika-tzikata-piinta-kinari. ¹⁴ Iro kantacha ontzi-matyii nojata-sitajiri yowaita-niriiti, aajatzi kaari yowaiyita-tsini, iriipiroriiti, aajatzi kaari iriipirori. ‡ ¹⁵ Irootaki, nonintantari nonkamantan-tajiro Kamiithari Ñaantsi anta pinampi-yitaro awirokaiti Roma-satzi.

Itasorinka Pawa wawisaa-kotan-tatsini

¹⁶ Tima ti nompasiki-wintiro naaka nonkamantan-tajiro Kamiithari Ñaantsi. Tima irootaki itasorinka Pawa, kantatsi awawisaako-siri-yitajiri inkarati kimisantaa-tsini. Yitanakyaaro Judá-iti inkimisantaji, ari yampooyita-paaki kaari Judá-iti. § ¹⁷ Tima iroka Kamiithari Ñaantsi okamanta-kotziri Pawa tsika ikanta itampatzika-sirita-kairi ikaratzi awintaa-sirita-naariri Jesús. Tima irootaki isankinata-koitakiri, kantatsiri:

Tampatzika-siri inatyii awintaa-siritanariri, irasi iwiro yañaayitaji.

Kaari-piro-siriri inatzii atziri-payi

¹⁸ Iro kantacha tzimayitatsi atziri kaari tampatzika-sirita-tsini, thainka-waitaniri, oshiki itzika-tzika-yitziro iroopirori airo iyotakoi-tantari Pawa. Iriitaki owatsimaa-piro-taikiriri Pawa saikatsiri inkitiki. ¹⁹ Tima iyotako-witari iriroriiti Pawa. Iriitaki Pawa kantakaarori iyotako-witan-tariri. ²⁰ Tima owakira iwitsikan-takarori Pawa kipatsi, ari iyotimi atziri-payi tzimatsi Pawa iñaawitakaro iwitsikani-payi. Ari inkinkithasirityaami tzimatsi Pawa itasorinka, yasi iwiro yañaanitzi irirori. Tikatsi tikañaanita-chani iroñaaka, inkantayiti: “Ti noyota-kotiri.” ²¹ iyotako-wijiitari Pawa, titzimaita impinkathata-piintiri, ti impaasoonkita-piintairi. Apatziro ikinkithasirita-koyitaro kaaripirota-tsiri, irootaki kaari ikinkisiryaaanta kamiitha. ²² Ikanta-wijiita: “Yotaniri nonatzii,” tikatsi iyomata-jiiti. ²³ Irootaki iwashaantan-tanakarori ipinkatha-witari Ñaapirori Pawa, añaanita-tsiri. Ari yitanakaro ipinkatha-waitziro iwitsikani atziri, siyakaa-rontsi, tsimiri, ipiraitari, aajatzi ikaratzi konthayitatsiri kipatsiki.

‡ 1:14 yowaitaniri = griego § 1:16 kaari Judá-iti = griego

24 Irootaki iñaasi-minthatan-tariri Pawa ayimawaitiri yantayitiro kaari-pirori. Irootaki yantanta-piintantarori okaratzi impasiki-wintirimi. 25 Iwashaanta-siwaita-nakaro ikimisanta-waantiziri Pawa iroopirotatsiri, apatziro ikimisanta-yitanakiro thaiyaantsi. Ipinkatha-waitanakiro iwitsikaitani. Titzimaita impinkathata-najiri Pawa owitsika-yitakirori maaroni tzimayita-tsiri, apinkathata-piintziri arokaiti. ¡Omapirowí!

26 Irootaki iñaasi-minthatan-tariri Pawa ayimatiri iniwita-siwaitari. Tima yantayita-nakiro okaratzi impasiki-wintirimi. Tzimanaki kooya-payi pithoka-wakaasi-waita-chari. 27 Ari ikimiyita-nakari sirampari-payi, tzimatsi pithokasi-thawaka-chari, irootaki ayimawaitziriri ipithoka-kaasi-tawaityaa isiramparin-kakiini, yantakitakaro impasiki-wintirimi. Apaniroini iwasankitaa-waita okantakaan-tziro ikinakaa-siwaitakari.

28 Irootaki iñaasi-minthatan-tariri Pawa ikaratzi ayimawaitziriri yantayitiro kaari-pirori, yantanta-yitakiro kaari kamiithata-tsini. Ti inkinkithasirita-piintairi Pawa. 29 Irootaki yanta-piinta-nakiri kaari tampatzika-sirita-tsini, imayimpi-waitzi, ipithoka-wakaa-wasita, iniwi-piro-waitari kiriiki, yantayitziro karipiro-yitatsiri, iniwitan-takowaita, iwan-tayitzi, imaimanita-wakaa-waita, yamatawitan-tawaitzi, ikawiyantawaitzi, 30 ikisi-matan-tawaitzi, ithaiyakota-wakaa-waita, ikisa-niinta-waitziri Pawa, ikawiyaporotan-tawaitzi, ishami-winta-waita, ikantakaa-piro-waita, iyotasi-waiyitaro kaaripirota-tsiri, ipiyatha-waitari asitariri, 31 imasontzi-siri-waitzi, ti imonkara-wainiti, ti ithakotantanitya, ti yaripirotan-tayiti, ti inisironkatan-tayityaa. 32 Iyowijiitaro okaratzi ikantakaan-takiri Pawa, ikantaki: “Ikaratzi antayitironi kaari-pirori, aritaki inkamayitaji.” Iro kantacha, aikiro ijatakaa-tziro yantapirota-nakiro, yoiminthata-kaayitari pasini-payi imayitiro.

2

Tampatzika inatzii Pawa aririka yaminakotanti

1 Kimitaka pikanta-siri-jiitzi: “Ontzimatyii iwasankitaitiri antayitziro kaari-pirori.” Airo pikanta-siri-waitzi. Tima aririka paminakowintiri pasini atziri, apaniroini pikamanta-kowaitaka awiroka. ¿Tima panta-piintziro awiroka kaari-pirori? 2 Tima ayojiitzi tampatzika-siriri inatzii Pawa aririka yaminakowintanti irirori. Iriitaki owasankitaa-yitziro ikaratzi antayitziro kaari-pirori. 3 Pikanta-piinta-jiitzi awirokaiti,

“Ontzimatyii iwasankitaitiri ikaratzi antzirori kaari-pirori.” ¿Pisiyakaantzi airo iwasankitaajimi awiroka Pawa? ⁴ ¿Tima pimiraawintiri Pawa nisironka-pirotamiri, oyaakotzimiri, amatsin-kawintamiri? ¿Tima piyoti irootaki yamatsinka-wintan-tamiri iwashaanta-kaantyya-mirori pantayitziro kaari-pirori? ⁵ Iro kantacha aikiro-rika pimpiyathata-tyiiaari, airorika pinintzi piwashaantajiro pantayitziro kaari-pirori, aritaki patsipita-jyaaro iyatsimanka Pawa. Tima apaata aririka iñiitajiro iyatsimanka Pawa, yaminako-yitajiro-rika maaroni, tampatzika inkantyya iwasankotaan-tayitaji. ⁶ Tima osiyawaita-jyaaro impinayitairimi Pawa okaratzi yantayitakiri. ⁷ Iriitaki Pawa añaakaa-yitajirini ikaratzi kamayita-kakirori yantayitziro kamiithari, irootaki inisampyan-takarori iwaniinkaro, inisampyaakaro impinka-thaitairi, inisampyaakaro irasi iwiro yañaayitaji. ⁸ Iro kantacha katsimaki inkantajyaa Pawa iwasankitaajiri ikaratzi kamaita-piinta-karori iniwita-siwaitari, ikaratzi piyatha-waita-kariri, kaari miraawintaironi iroopirori. ⁹ Inkimaatsi-waitajyaa, iwasiri-tajyaa maaroni kamayita-kakirori antayitziro kaari-pirori. Iriitaki itanakyaaaroni iñiuro noshininka-payi Judá-iti, impoña yampoita-paaki kaari Judá-iti. * ¹⁰ Iriima kamayita--kakirori yantayitziro kamiithari, iwaniinka-yitajyaa irirori, impinka-thaitairi, kamiitha isaikayitaji. Iriitaki itanakyaaaroni iñiuro noshininka-payi Judá-iti, impoña yampoityita-paaki kaari Judá-iti. ¹¹ Tima tikatsi atziri imaniti Pawa. ¹² Maaroni kaari kimakotironi Ikantakaan-taitani, aritaki ompyaakaa-sita-jyaari iyaari-pironka, tima airo yaminakoi-tairi imonkaratakiro-rika Ikantakaan-taitani. Iriima ikaratzi kimakowita-karori, aritaki yaminakoi-tairi imonkaratakiro-rika. ¹³ Tima kaari tampatzika-siritzi-motirini Pawa ikaratzi kimakowita-karori Ikantakaan-taitani, iriitaki tampatzika-siritzi-motakiriri ikaratzi monkara-yitakirori. ¹⁴ Tima yokapayi kaari noshininkata, kaari kimakowityaaaroni Ikantakaan-taitani, kaari ñaawityaaaroni tsika osankinata, iro kantacha imonkara-mintha-waita-sitakaro. Okimiwaitakaro ontzimatyiiimi pasini ikantakaan-taitani yasytaarimi irirori-payi. ¹⁵ Okimiwaitakaro iroka Ikantakaan-taytziri osankinasiritan-takyaarimi, tima iyotzi paita yantiri. Aririka imonkaratairo, kimosiri inkantyya. Airorika imonkaratziro, okimiwaitakaro apaniroini ikamantako-waityaa, tima iyotzi yantakiro kaari-pirori. ¹⁶ Irootaki yantaitiri apaata aririka

* 2:9 kaari Judá-iti = griego

inkantajiri Pawa yoka Jesús Saipatzii-totaari: “Pamina-kotainiri okaratzí yantakiri imananiikiini atziri-payi.” Irootaki nokinkithata-kota-piintakiri nokamantan-tziro Kamiithari Ñaantsi.

Judá-iti aajatzi Ikantakaan-taitani

17 Pinkimi nonkantimi noshininka Judá-iti. Kimi-taka pikanta-jiitaki awiroka: “Noyota-kotziro Ikantakaan-taitani. Noyotziri Pawa. 18 Noyotziro okaratzí inintziri. Noyotziro tampatzikata-tsiri, tima iyomitaaitakinaro Ikantakaan-taitani. 19 Aritaki nomatakiro noyomitairi kaari yotironi, osiyakariri imawityaakita-tyiimi, nonkimita-kaantiro nonkitainkata-kota-tyiirimi saikayitatsiri otsitini-kitzi. 20 Aritaki noyomitaa-yitajiri masontzisiriri. Kantatsi noyomitairi kaari yowaita-tsini, kimiwaitariri iinchaaniki. Tima ontzimi-motina naaka Ikantakaan-taitani. Irootaki yotani-pirota-kaanta-tsiri.” 21 Aririkami pimatiro piyomitaa-yitairi pasini-satzi, ¿Piyomatsitakima awiroka? Tima pinkanta-piintzi awiroka: “Airo pikositzi.” ¿Tima pinkosiniti awiroka? 22 Pikanta-piintaki: “Airo pimayimpitzi.” ¿Tima pimayimpiti awiroka? Pikanta-piintzi: “Airo pipinkathatziri siyakaarontsi.” ¿Tima pinkosita-piintziri awiroka yasitakai-tariri pawaniro? 23 Pishamiwaitaka awiroka piyota-kotziro Ikantakaan-taitani. ¿Tima pimpiyathatyaaro awiroka? Pithainkakiri Pawa. 24 Iroka isankinatai-takiri, kantatsiri: Awiroka-payi kantakaan-takirori ithainka-tasorintsitan-takari pasini-satzi atziri ikisima-waita-sitakari Pawa.

†

25 Ikaratzí monkaratzirori Ikantakaan-taitani, kamiithawitacha itomisitaa-nitaka, tima irootaki osiyakaawintzirori yasiyitari Pawa. Iro kantacha tirika imonkarayitiro maaroni Ikantakaan-taitani, aminaasi-waitaka itomisitaa-nita. 26 Iriima pasini-satzi kaari ashininkata, kaari totamisitaa-nita-chani, aririka imonkarata-sitakyaaro Ikantakaan-taitani, iriitaki osiya-pirota-jyaariri totamisitaaniri, tima yasipirota-tyaari Pawa. 27 Yokapayi kaari totamisitaa-nita-chani monkara-winthata-sita-karori Ikantakaan-taitani, iriitaki amina-kota-jimini apaata iroopiro-rika pimonkaratziro okaratzí piyota-kotziri, pipiyathatakarorika, iriitaki wasankitaa-kaanta-jimini, onkanta-witakyaa totamisitaaniri pinawita awiroka-payi. 28 Tsika akantayita koñaaroini awathaki, ti iro impaitantaitairi “Judá-iti.” Ari okimitari atomintha-waita-sita-piintaka awathaki, ti iro apaitan-tayitari “totamisitaari.”

29 Tima ompoñaan-taari ikantaitaji Judá-iti tsika akanta-siri-yitanaara. Ari okimi-tzitari atomisitaa-niyitaka, irootaki kantakaan-tzirori asiritakari. Ti iro amonkara-winthatantyaarori sankinata-chari, intharowintan-tairi ashininkapayi, irootaki kowa-pirota-chari intharowinta-wintai irirori Pawa.

3

¹ Kimitaka pikantaki awiroka-payi: “¿Tikatsima apantaini arokaiti Judá-iti? ¿paitama atomisitaa-nitantari?”

² Nokantzi naaka: Oshiki apantairi arokaiti. Iroka itanakarori, iriitaki awaisatzitini yitakari iñaanatakiri Pawa. ³ Tima tzimatsi awaisatzitini ti yoisokiro-yityaari Pawa, ¿Irooma iwashaantan-tyaarori Pawa yoisokiro-yitanta? ⁴ Ti ari onkantyyaa. Okantawitaka ithaiya-witaka maaroni atziri, ti inthaiya-nityaa Pawa irirori. Ari okantzi isankinai-takiri, ikantaitsiri:

Ari pikantatya awiroka, tampatzika-ñaaniri pinatzii, Awirokami yaminakoi-tajimi, ari panaa-kotan-takimi.

⁵ Tima antapiinta-yitziro kaari-piro-taantsi, oñaakan-tzirori tampatzika-siri inatzii Pawa. Kimiwaitaka aritaki ankantakimi: “Irootaki noyaaripiro-sirinka oñaakan-tzirori oshiki ikamiitha-pirotaki Pawa, ¿paitama iwasankitaa-wintan-tyaanarori okaratzi oñaakan-tzirori ikamiitha-pirotzi irirori? Kaari tampatzika-siriri.” (Ari okanta akinkithasiri-waitari arokaiti atzirin-kakiini.) ⁶ Ti ari onkanta-tzimaityyaa. Kaarimi tampatzika-siriri Pawa, airotyaa yamina-kotairimi osaawi-satziiti, iwasankitaa-yitajiri. ⁷ Kimitaka ankantimi aajatzi: “¿paitama iwasankitaan-tyaanari Pawa nothaiyaka, tima nonthaiyapiinta-kityaa irootaki ipinkathaitan-tariri Pawa ti inthaiyanityaa irirori?”

⁸ Kimitaka ankantimi aajatzi: “¡Thami ankaaripiroti! tima irootaki ñaakantironi kamiithari.” (Irojatzi imishakowintai-takinari naaka nokinkithatakiro kimitakarori iroka, omapirotatya.) Iro kantacha irootaki kamiithatatsi iwasankitaitiri ikaratzi ñaawaitzirori iroka.

Tikatsi tampatzika-siriri

⁹ ¿Irooma kanta-kotacha aka, Judá-iti anayitzi arokaiti ti ampanta-pirotai, airo okantzi anaakoyitiri pasini-satzi? Aritaki okantari, tima nokantzi-takari maaroni akarajitaki, kimiwaitaka ompyaakaa-siwaita-kaimi ayaaripironka, okantawitaka Judá-iti anayitzi aajatzi pasini-satzi atziri anayitzi. ¹⁰ Aritaki osankina-kotaka, kantatsiri:

Tikatsi tampatzika-siriri, ti intzimaajati aparoni.

¹¹ Ti intzimi kimatha-waitaniri.

Tikatsi amina-minatairini iyotajiri Pawa.

¹² Ithonka ipiyya-siri-jiitaka, tikatsi apantyaarini.
Ti intzimi impaityaa mataironi kamiitha-siriri.
Ti intzimaajati aparoni.

¹³ Kaaripiro-ñaani-waitaki, okimiwaitakaro ithano iroomi
omorona tsika ikitatai-tziri kaminkari.

Amininitaka ithaiya,
Kipiyya-waanti-waitaki isiyakari ikanta maranki.

¹⁴ Tima ikisima-waitanta-piintaki, ikawiyantayitzi.

¹⁵ Amikii-tzitaka ijayitzi iwakanti, inintzi inkapathai-nkata-
kaanti.

¹⁶ Ipampitha-wokita-piintakiro ikinaitzi yapirotan-taitzi, in-
intzi inkimaatsita-kaanta-waityaa.

¹⁷ Ti impampitha-wokita-piintairo jatachari isaikaitzi kami-
itha.

¹⁸ Ti impinkathaakitajiri Pawa.

¹⁹ Ayotzi ari yaminakotairi Pawa ikaratzi sintsiwinta-
waita-karori Ikantakaan-taitani. Airo okantaji
intikañaanitajyaa inkanti: "Ti namaawaitiro." Imairiyitaji
maaroni osaawi-satzi-payi. ²⁰ Tima tikatsi matironi
imonkaratiro Ikantakaan-taytziri, irootaki inkantan-
tyaariri Pawa: "Tampatzika-siri nonatzii." Aririka ayotako-
pirota-najiro Ikantakaan-taitani, ari ayopirotiri oshiki
akaaripiro-kitaki.

*Pawa ontampatzika-siritairi, aririka awintaa-sirita-
najaari*

²¹ Iro kantacha owakira iñaakairo iroñaaka Pawa
antampatzika-siritan-tajaari. Ti osiyaaro pairani,
asintsiwinta-siwaitakaro Ikantakaan-taytziri antampatzika-
siritan-tajaari. Irootaki isankinata-kotakiri Kamantan-
tzinkari-payi, irojatzi isankinata-koitakiri Ikantakaan-
taitaniki. ²² Iriitaki Pawa otampatzika-siritaini, aririka
awintaa-sirita-najaari Jesús Saipatzii-totaari, ankimisanta-
najiri irirori. Ti anasiyityaa, aajatzi asiyari pasini-payi.
²³ Tima maaroni akaaripiro-siritaki. Irootaki airo okantanta
añaayitairo iwaniinkaro Pawa. ²⁴ Iro kantacha itampatzika-
siri-yitai Pawa, inisironka-pirotaji irirori ityaankairi
Saipatzii-totaari Jesús ipina-winta-yitai arokaiti. ²⁵ Irootaki
ityaankan-takariri Pawa inkapathain-kawintai Saipatzii-
totaari iwamaitakiri, itsimaryaan-tajaari Pawa aririka
awintaa-sirita-jyaari Saipatzii-totaari. Iro imatanta-karori
Pawa iñaantai-tyaariri yasi iwiro itampatzika-siritzi irirori.
Tima pairani oshiki ikisasi-witakaro Pawa iyaari-pironka
atziri-payi, amawiki ikanta-piintakiro. ²⁶ Irooma iroñaaka,
iñaakayitai iriitaki kamiitha-siriri. Tima tampatzika-siri

ikanta irirori, itampatzika-sirita-kairi ikaratzi awintaa-sirita-naariri Jesús.

²⁷ ¿Tzimatsima iroñaaka ashamiwintajiri? Tikatsi. ¿paitakama? ¿Irooma kantakaan-tziro ti intzimi ipaita monkarata-ironi Ikantakaan-taitani? Tityaa, iro kantakaan-tzirori awintaa-siritani. ²⁸ Airo okantzi ishamiwaityaa tampatzika-siriri, tima ti imatiro yitsinampairi yakowintaw-itakaro Ikantakaan-taytziri. Apatziro imataitziro yawintaa-siritaitari Saipatzii-totaari. ²⁹ ¿Apatziroma arokaiti Judá-iti yantzimo-yitairo Pawa? Ti. Ari akaratajiri kaari ashininkayita, yantzimo-yitairo maaroni. ³⁰ Tima aparoni ikanta Pawa. Tsika ikantakaa-yitaji arokaiti itampatzika-siri-yitai, ari inkimitaa-yitairi aajatzi kaari totamisitaa-nita-chani. ³¹ ¿Tima nomiraawintiro naaka Ikantakaan-taitani nokinkithata-kotakiro awintaa-sirin-kantsi? ¡Ti ari onkantyyaa! Nokantatzii: “Iroopiro onatzii Ikantakaan-taitani.”

4

Isiyakaa-wintantzi Abraham

¹ Thami ankinkithasirita-kotiri awaisatzitini Abraham. ¿Tsikama ikantai-takiriri irirori itampatzika-siritan-taari?

² Iroomi yakowintyaaromi Abraham tampatzika-sirita-kairinimi, aritaki ishami-winta-waita-kyaami irirori. Airo ishamiwinta-jirimi Pawa. ³ Iroka ikantai-tziri Osankinaritsi-piroriki:

Tima yawintaakari Abraham yoka Pawa, irootaki ikimita-kaantaariri itampatzika-siritani.

⁴ Thami asiyakaa-winta-wakiro: Aririka yantawaiti aparoni atziri, ipinaitziri. Ti inisironkata-sitai-tyaari, ipinaita-tziiri yantawaitaki. ⁵ Iriima kaari antawaita-tsini, aririka iñiuro impinata-sitai-tyaari, inisironkai-tatziiri yoka. Ari ikantari atziri-payi ikaratzi thainka-tasorintsi-waita-tsiri pairani, yawintaa-siritaari Pawa, aritaki iñaajiro intampatzika-siritairi. Aritaki inisironkatairi yawintaa-sirita-naari, ti yakowintawasityaaro. ⁶ Irojatzii ikinkithata-kotakiri pinkatharini David inkimo-sirita-kaayitairi Pawa itampatzika-sirita-kaani, kaari ñaasintsi-waiwintyaaroni, ikantaki:

⁷ Kimosiri inkantajyaa atziri ipyaakoi-tajiri yantawitakaro kaari-pirori,

Okimiwaitaaro imanakoi-tatyii-nirimi iyaari-pironka.

⁸ Kimosiri inkantajyaa atziri, kaari yaminakotanti Pawa iyaari-pironka.

⁹ Iriitaki inkarati kimosiritaa-tsini, ¿Apatziroma arokaiti akaratzii ipaitaitajai “totamisitaari?” Kimitaka ti, ari isiyayitajai aajatzi kaari totamisita-chani. Pinkinkithasiritiro akantakiri:

Yawintaanaka Abraham, irootaki ikimita-kaantai-taariri itampatzika-sirita-kaani.

¹⁰ ¿Tsika-paitima ikimita-kaantaari Pawa awaisatzitini Abraham itampatzika-siritani? ¿Aripaitima imatakiro itomisitaa-nitaka? ¿Tira! Iro yampoawaitaji itomisitaa-nitaja.

¹¹ Tima aririka ompiro-tanaji itomisitaa-nitaka irootaki iyotaitantari yawintaa-naari Pawa. Iriima Abraham yitzitakaro yawintaakari irirori Pawa, itampatzika-siritzi-takari tikira-wintha intomisitaa-nityaa. Ari ikantakari Abraham yitanta-karori itampatzika-sirita-kaitziri. Irootaki ikimita-kaantai-takariri iriitakimi charinin-tajyaaririmi maaroni tampatzika-siriri-payi, ti onkowa-jaantajyaa intomisitaa-nitaityaa.

¹² Omapiro-witayia ipaitaitajai aroka-payi “totamisitaaniri” arokataki icharini-pirotani Abraham, tima ari akaratziri atomisitaa-nita. Iro kantacha ti iro asiyanta-jyaariri ikanta irirori itomisitaa-nita, iro asiyantaariri awintaa-sirita-naari Pawa, ikimitaakiro irirori Abraham, yitakaro yawintaa-siritari tikira-wintha itomisitaa-nita.

Awintaa-sirinka añaanta-jyaarori ikasiya-kaita-kairi

¹³ Tima ikasiya-kaitzi-takari pairani Pawa awaisatzitini Abraham aajatzi inkarati incharinin-tajyaari yasitajyaaro maaroni kipatsi, ikasiya-kaitzi-takari tikira-wintha osankinatyaa Ikantakaan-taitani. Apatziro yawintaa-siritanaka Abraham.

¹⁴ Tima inkarati ñaayita-jironi ikasiya-kaani Pawa, kaari yokaiti sintsiwinta-siwaitarori Ikantakaan-taitani. Arimi onkantyaami, ampinaasi-waityaami awintaa-siritari Pawa, tikatsi apantyaaroni ikasiya-kaakairi.

¹⁵ Ikaratzi sintsiwinta-waitarori Ikantakaan-taitani, apatziro iñiuro iwatsimairi Pawa ti imatatyiiro yitsinampairi. Tima airo otzimakimi Ikantakaan-taitani, airo otzimimi ikinakaa-sitaitani.

¹⁶ Iriitaki ñaayita-jironi ikasiya-kaani Pawa ikaratzi awintaa-naariri inisironka-pirotanta Pawa. Ari iñaayitajiro inkarati incharinin-tajyaari, tira apatziro añaayitajiro arokaiti Judá-iti, ipajiinkai-takiri Ikantakaan-taitani, maaroni inkarati awintaa-sirita-jyaarini Pawa, osiya-kotaariri Abraham. Osiyawaitaaro incharini-yitaimi Abraham maaroni arokaiti. ¹⁷ Irootaki isankinatan-taita-karori, ikan-taitaki:

Aritaki noshikyaa-jimiri pincharinin-tajyaari, iinasiyita-jyaaro impiyotajyaa inkarati ishininkata-wakaa-jiitaja.

Irootaki ikasiya-kaani Pawa. Irootaki yawintaa-siritan-takariri Abraham. Omapirotatya imonkaratairo Pawa, kantatsi irirori yañaakaa-yitairi kamayita-tsiri, tima iriitaki owitsika-yitakirori kaari tzimayi-witachani pairani. ¹⁸ Iroka ikantakiriri awaisatzitini Abraham: “Inasiyita-jyaaro pincharinin-tajyaari, impiyotajyaa inkarati ishininkata-wakaa-jiitaja.” Ikantzi-takari aajatzi: “Tima ari inkantajyaa ishikitaji irirori.” Irootaki ikimisantan-tanakari Abraham, okantawitaka oshiki opomirintsitzi-motakari inkimisantan-tyaariri. ¹⁹ Yaakowinta-piintakaro yawintaa-sirita. Yasi iwiro ikinkithasirita-kotaro, ikantzi: “¿Tsikama onkanyaaka? Tzimataiki naaka 100 nosarintsiti, irootaintsi nonkami. Ti owaiyanta-niti noina Sara.” ²⁰ Ari okantawitaka ikinkithasiri-waita, ti inkiso-siri-wintiro ikasiya-kaakiriri Pawa, ti onkantzi-moniintyaari yawintaa-siritari. Aikiro imapirota-nakitziiro yawintaa-siritari, ari ikanta-piinta-nakitziiro itharowinta. ²¹ Iyopirotzi Abraham ari imatakiro Pawa okaratzi ikasiya-kaakiriri. ²² Irootaki ikimita-kaantaariri itampatzika-siritani. ²³ Irootaki isankinata-kaantan-takarori Pawa tsika okanta-kota. Ti isankinata-kaanta-sityaaro ampinkathatan-tyaariri Abraham. ²⁴ Iro isankinata-kaantan-takarori ayotantajyaari ikimita-kaantai itampatzika-siritani aroka-payi, aririka awintaa-sirita-najyaari owañaajiriri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari ikamawitaka. ²⁵ Tima iriitaki kamaminta-yitairi arokaiti, okantakaan-tziro akaaripiro-waitaki. Irijatzi añaajatsi itampatzika-sirita-kaantairi.

5

Opoñaantari itampatzika-sirita-kaitai

¹ Iroka okantaka. Irootaki awintaa-siritari tampatzika-sirita-kaayitairi. Irootaki aripirotan-taariri Pawa. Iriitaki Jesús Saipatzii-totaari matakaa-yitairori iroka. ² Tima awintaa-siritaari Jesús Saipatzii-totaari, iyotakaa-yitairo inisironkatani Pawa anayitaji. Kimosiri ankantyyaa añaayitajiro apaata iwaniinkaro Pawa. ³ Ti apatziro ankimo-siri-wintajiro añaayitairi apaata, ankimo-siri-wintzi-tyaaro awishimo-yitajainiri iroñaaka. Tima ayojiitzi aririka añaayitiro ankimaatsi-waityaa, irootaki akowintanin-tyaari. ⁴ Aririka akowintapiintiro, aritaki aawyaa-sirita-nitai. Aririka aawyaa-sirita-nitaji, aritaki awintaa-pirota-najyaari ayaakoniintani.

⁵ Airo yaminaakaa-siwaitai ayaakoniintani. Tima añaataikiro itako-pirotakai Pawa, ityaanka-kairi Itasorinka okimiwaitakaro isako-pirotai-tatyii-nirimi.

⁶ Okanta ininta-paititaki Pawa, aripaiti ikama-winta-yitai Saipatzii-totaari, okantawitaka athainkatasorintsi-waiwitaka, ti aawyaawaita-niti. ⁷ Tikatsi matapiintironi inkamawintiri pasini atziri. Tima tzimawitacha kamawintirini atziri kamiitha-siriri. ⁸ Iro kantacha okantawitaka akaaripiro-siri-witaka arokaiti, ikamawintakai Saipatzii-totaari. Oshiki itako-pirotakai Pawa, ityaankakiri Saipatzii-totaari inkamawintai.

⁹ Ityaankakiri Saipatzii-totaari inkapathain-kawintajai intampatzika-sirita-kaantairi. Ari imatakirori ainiro akaaripiro-siri-wijiita, ¿Kantatsima iroñaaka antharowantyaari yapirotai itampatzika-siri-yitajaira? ¹⁰ Tima pairani ainiro akisa-niinta-witari Pawa, ityaanka-kairi Itomi inkama-winta-yitajai, ari okanta aripirotan-taariri. Ari okanta ayopirotan-taari aritaki awisako-siri-yitai, tima yañaawintajai Saipatzii-totaari. ¹¹ Ari okantakari, ikimosiritakaa-piro-yitajai Pawa, tima iriitaki Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari aripirota-kaajiriri.

Adán aajatzi Saipatzii-totaari

¹² Pairani aponi ikanta atziri itakaan-tanakarori ikaariprotaki. Iro wasankitaantsi iñaakiri, ikaamani-yitai. Irojatzii antitanain-chari maaroni icharinita-naari, ikaaripiro-yitanaki maaroni osaawi-satziiti, ikaamani-yitanaki. ¹³ Irootaki awisain-tsiri tikira-mintha isankinaitiro Ikantakaan-taitsiri. Tima yokaiti añaayitain-tsiri pairani tikira-mintha isankinataitiro Ikantakaan-taitsiri, onasitajyaa imishakowintai-tairi. Iriima yokaiti ampoi-yitatsiri itzimayitaji ikaratzi piyathata-karori Ikantakaan-taitsiri onasiyitajyaa aajatzi yaminakowin-tairi. ¹⁴ Ikanta ikamaji pairani Adán, ikamitaka aajatzi ikaratzi icharini-yitanaari irirori okantawitaka onasiyitaka iyaari-pironka. Irootaki jatakota-naintsiri irojatzii itziman-takari pairani Moisés. Iriitaki Adán osiyakaa-winta-kariri pasini atziri pokaintsiri. ¹⁵ Iriitaki Jesús Saipatzii-totaari yoka. Iroka okanta isiyakaa-wintai-takiri: Tima atziri inawiita Adán, ikaaripiro-waitaki, iriitaki kantakaan-takirori ikamayitan-takari oshiki atziri. Ari ikimi-tzitakari Jesús Saipatzii-totaari, atziri inaki irirori, ikamawintantaki, irootaki yañaasiritan-taari oshiki pasini atziri, ikantakaakaro Pawa inisironkatantzi. ¹⁶ Iro kantacha inasitakaro Pawa inisironkatantaki irirori, ti isiya-kotyaari itakaan-tanakarori ikaariprotaki. Tima iyaari-pironka aponi

atziri, irootaki kantakaan-takirori iwasankitaan-taitaari oshiki atziri. Irooma inisironka Pawa irootaki kantakaan-takirori itampatzika-siritan-taariri oshiki kaaripiro-waiwita-chari. ¹⁷ Ikanta ikaaripiro-taki pairani aparoni atziri, yoka Adán, okimiwaita-nakaro “Kaamanitaantsi” atzirita-nakityiimi, irootaki opirawaita-kyaarini atziri-payi. Irooma iroñaaka aririka yañaaji atziri-payi, okimiwaitaaro yiitsinampaajiro kaamanitaantsi. Tima aparoni atziri, yoka Jesús Saipatzii-totaari, inisironka-pirotairi atziri-payi, itampatzikatakiri, tikatsira yanti imatantaarori tsika ikantaja iroñaaka.

¹⁸ Iroka nosiyakaa-wintziri: Aparoni atziri kaaripiro-taintsiri, iriitaki kantakaan-takirori iwasankitaan-taitakari oshiki atziri. Iriima pasini kamiitha-siriri atziri inatzii, iriitaki kantakaa-karori yawisako-siritan-tajyaari oshiki atziri-payi, yaña-siri-yitaji. ¹⁹ Aparoni piyathari atziri, iriitaki kantakaa-karori ikaaripiro-siritan-tanakari oshiki atziri. Iriima pasini kaari piyathata-chani atziri, iriitaki kantakaa-karori itampatzika-siritan-taari oshiki atziri. ²⁰ Irootaki opoñaantari isankinatai-tziro pairani Ikantakaan-taitsiri, iyotanta-jyaari atziri-payi kaari-pirori inayitzi. Okantawitaka oshiki ipiyatha-waiwitaka, antaro inisironkatairi Pawa. ²¹ Pairani kimiwaitaka atzirita-tyiimi “Kaari-piron-tantsi,” irootaki opirawaityaarimi atziri-payi, irojatzi owamaan-tayita-kariri. Iro kantacha iroñaaka kimiwaitaka atzirita-tyiimi “Nisironkataantsi,” irootaki pinkathari-wintan-taatsinimi. Aritaki inisironka-yitai Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, itampatzika-sirita-kaayitajai asi owantajyaarori añaayitaji.

6

Ikama-pithai-takiro kaari-piron-kantsi

¹ ¿Kamiithama ankanti: Thami ankaaripiro-waiti inisironka-pirotan-tairi Pawa? ² ¡Ti ari onkantayaa! Osiyawaita-naaro ankama-pithata-kityiromi ayaaripironka. ¿Kantatsima aparoni kaminkari ijatakauro inkaaripiroti iyaamanin-kakiini? ³ Aamaa-sityaa pipyaakotakaro awirokaiti akiwaawintaari Saipatzii-totaari Jesús, akimita-kowaitaari tsika ikanta iwamaitakiri irirori. ⁴ Irootaki siyakaa-wintacha ankamakaa-jiromi tsika akantawita pairani. Ikitaitakai. Opoña iwañaaitakai aajatzi, akimita-kotaari Saipatzii-totaari. Tima itasorinka Pawa owiriintairiri Saipatzii-totaari, ikimita-kaayitai arokaiti owakirarimi atziri añaayitaa-tsini.

⁵ Tima asiya-kota-jyaari irirori, kimiwaitaka ankamayita-kityiimi, tima iwañaaitajai ikimitaakiro irirori. ⁶ Tima kimiwaitaka tsika akantayitara pairani atzirin-kakiini, ari intsipatai-takairimi Saipatzii-totaari ipaikakoi-takaimi. Ari akama-pithatajiro akaaripiro-waiwitaka. Irootaki kaari asiyayitan-taari iroñaaka impiratani “Kaari-pirotaantsi.” ⁷ Tima aponi kaminkari tikatsi yantayitai iyaamanin-kakiini, ti inkaaripiro-taji. ⁸ Tima antsipa-yitaari Saipatzii-totaari iwamaitakiri, awintaa-siri ankantyyaa antsipayitajyaari ikaratzi yaña-sirita-kaayitairi. ⁹ Tima ayojiitzi airo yapiitajiro Saipatzii-totaari inkamawintantaji. Aponi okaratzi ikamaki, añaaji. Ti opirawaita-jyaari irirori “Kaamanitaantsi.” ¹⁰ Aponi okaratzi ikamawintakiri irirori antayitzirori kaari-pirori. Tima yañai-motajiri iroñaaka Pawa. ¹¹ Ari pinkimita-jyaari awirokaiti, pinkimita-kaantajyaa pinkama-pitha-yitairomi piyaari-pironka, iriitaki Saipatzii-totaari Jesús kantakaan-tairori iroñaaka pañii-motan-taariri Pawa.

¹² Irootaki airo pinintanta ompyaakaa-sita-jyaami piyaari-pironka. Ontzimatyii piitsinampajiro piniwitari. ¹³ Tima pimatakiro pikimita-kaantaro pinkama-kityiimi, añaajimi, pisiyakaantiro aritakimi jatakimi Pawaki, pikanta-pajiri: “Iroka nowatha, nantanta-piintyaarori kamiithata-tsiri.” Aritapaaki pikimita-kaantaro piwatha irootaki pikaaripiro-waitanta-piintaa. ¹⁴ Aritapaaki pikimita-kaantakiro “Kaari-piron-kantsi” atziri onatyiimi, irootaki ompirawaityaamini. Tima ti pañai-motajiro awiroka Ikantakaan-taitsiri, apatziro pañaimo-yitajiro nisironkataantsi.

Ompirayitaari tampatzika-siritaantsi

¹⁵ ¿Kamiithama ankanti iroñaaka: “Thami ankaaripiro-siriti, airo añaimotantaro Ikantakaan-taitsiri, apatziro añaimotajiro nisironkataantsi?” ¡Ti ari onkantyyaa! ¹⁶ ¿Tima piyotzi aririka impiratai-tyaami, ontzimatyii pinkimisanta-piintiri ompiratamiri? Pikimita-kaantakiro atziritimi piyaari-pironka, irootaki ompirawaityaamini, aritaki pinka-masi-ritaji. Irooma pinkimita-kaanta-najiro iriitaki Pawa pinkimisanta-piintaji, aritaki pintampatzika-siritaji. ¹⁷ Tima pairani, pikimita-kaantakiro iroomi “Piyaari-pironka” ompiratyaamini. Irooma iroñaaka pakowintaaro pikimisanta-najiro okaratzi iyomitaa-yitzi-taita-kamiri. ¹⁸ Iroñaaka ti ompiratyaami “Piyaari-pironka,” apatziro opirataami “Tampatzika-sirin-kantsi”. ¹⁹ Nosiyakaa-winta-tziimiro ayota-kota-piintziro arokaiti aririka impiraitajai, irootaki ankimathatan-tyaarori okaratzi kompitzi-mowaitairi aroka-payi. Tima pairani

piyakaan-tawaitakiro atzirita-tyiimi "Karipiro-yitatsiri" irootaki opirawaityaamini, aritaki okimiwita-kamiri "Piyathataantsi," tima oshiki pipiyathata-piintaka. Iro kantacha iroñaaka opirataami "Tampatzika-siritaantsi," aritaki piñaayitairo pintasorintsi-siri-yitaji.

²⁰ Pairani ainiro opirawaitami "Karipirota-tsiri," ari pisaika-mintha-waita-sitari, tikatsi sintsiwintimini pintampatzika-siriti. ²¹ Iro kantacha piyotai iroñaaka tikatsi apantyaaroni iroka. Iro kamiithatatsi pimpasiki-wintairo iroñaaka tsika pikantawita pairani. Piyomitaajiri ikaratzi antayitzirori iroka-payi aritaki inkama-siri-yitaji. ²² Iro kantacha ti onkimita-kaantaimi 'Piyaari-pironka' awirokami opiratani. Iriitaki Pawa opirataamiri. Iriitaki kamiitha-pirota-kaajimiri. Aritaki yasitajyaami, tima pasi piwairo paña-nitaji. ²³ Iroka "Kaamanitaantsi" okimiwaitakaro iroomi impinai-tairirimi antawaita-piintakiirori kaari-pirotaantsi, kimiwaitaka iriimi opiratani. Irooma "Añaanitantsi" okimiwaitakaro iroomi inisironka Pawa ipasiyitaariri ikaratzi tsipa-siri-yitaariri Jesús Saipatzii-totaari, Awinkathariti.

7

Isiyakaa-wintai-tziro aawakaantsi

¹ Iyikiiti, awiroka-payi noñaanatzi pikaratzi piyotakoyitziro Ikantakaan-taitani. ¿Tima piyojiiti aririka inkami atziri ikama-pithatakiro Ikantakaan-taitani?

² Ikimiwaitakaro kooya tzimatsiri oimi. Ainiro yañai-motziro oimi, ontzimatyii ontsipata-piintyaari. Irooma aririka inkama-pithatakiro, aripaiti osaikasi-waitajyaa

³ Irooma oñaaji-rika pasini sirampari ainiro yañai-motziro oimi, omayimpitaki. Irooma inkamaki-rika, ari osaikasi-waita-jyaari, kantatsi oimintajyaa pasini, airo ikimita-kaantaitaro mayimpuro.

⁴ Iyikiiti, siyakaa-winta-chari aka kimiwaitaka atzirita-tyiimi "Ikantakaan-taitsiri," irootaki piiminta-kyaarimi pairani. Iro kantacha pikama-pithatakiro awiroka-payi Ikantakaan-taitsiri, tima pikaratakiri Saipatzii-totaari iwamaitakiri pairani. Okimiwaita-naaro iroñaaka pisaika-sitajyaami piimintaari pasini, iriitakira iwañaaitairi. Irootaki okamiithatantari pantawaitainiri awiroka-payi iroñaaka Pawa. ⁵ Tima tikira añiuro siyakaa-wintain-chari "Kaamanitaantsi," oshiki apiyathata-piintakaro Ikantakaan-taitsiri, antapiintakiro karipi-rota-tsiri. Irootaki owamaasirita-kairi. ⁶ Okimiwaitakaro iroñaaka ankama-pithatajiromi, asaikasi-waitaja. Añaayitajiri owakirari, iri-

itaki Tasorinkantsi kantakaan-taarori impiratan-tairi Pawa. Ti onkimita-jyaaro pairani, asintsiwinta-waitaro paisatori isankinai-takiri.

Kaari-pirotaantsi saika-siritan-tanari

⁷ ¿Kamiithama ankanti: “Tikatsi apantyaaroni Ikantakaan-taitsiri?” ¿Tira! Irootaki oyota-kayinari nokaaripirota-piintzi. Tima iroka ikantaitaki Ikantakaan-taitaniki:

Airo ayimawaitzimi piniwitantyyaa.

Iro kantacha, airo noyota-kota-jiromi kanta-kota-chari, airo noyotaa-jatzimi tzimatsi nokinakaa-sitakari noniwi-siri-waita-piintaka. ⁸ Irooma noyota-kotajiro

Ikantakaan-taitsiri, ti nonkisa-siwai-nitaiyaa, oshiki noniwiwaita-piintaka. Airo noyota-kota-jiromi ikantakaan-taitsiri, airotyaa okaaripirotzimi nantayitziri. ⁹ Pairani ti noyowityaa kaari-pirori onatzii noniwisiryaaari nokinkithasiritaniki. Nosaika-siwaita-piinta, tikatsi sintsitinani. Irooma noyota-kotajiro Ikantakaan-taitsiri,

aripaiti noyotanaki nokaaripiro-waitatzii, aritaki nonkamasiritaji aajatzi. ¹⁰ Irootaki owamaa-siritaanari iroka Ikantakaan-taitsiri. Iro opoñaanta-jaanta-witari isankinai-tziro iroka Ikantakaan-taitisiri, irootaki kantakaan-tironimi

yañaanitan-taityaarimi. ¹¹ Nokimita-kaantajiro naaka atzirita-tyiimi “noyaaripironka,” irootaki oñasirinkinami nitanakaro noyota-kota-nakiro Ikantakaan-taitsiri.

Amatawi-waitakina, irojatzii owamaan-takanari. ¹² Iro kantacha iroka Ikantakaan-taitsiri tasorintsi onatzii, tampatzikari onatzii, kamiithari.

¹³ ¿Irooma owamiithanka, kantakaarori nonkaman-tajyaari? ¿Tira! Kaari Ikantakaan-taitsiri wamainani, irootaki noyaaripironka wamainani. Tima apatziro oyotakaa-matsitanaro noyaaripironka iroka Ikantakaan-taitsiri. ¹⁴ Ayojiitzi irootaki asiri okinkithata-kotziri

Ikantakaan-taitsiri. Iro kantacha osiyawaitakaro impimantai-tatyiromi awatha impiraa-waitai-tyaaro, irootaki “Kaari-pirotaantsi” opirawaitaini. ¹⁵ Irootaki kaari noyotanta opaita nokaaripiro-siritantari. Tima ti naaka ninta-wintha-waita-sita-chani. Otsimaa-siri-waitakina. ¹⁶ Ti onimotaa-jaitina okaratzi nanta-piintakiri,

ari noyotziri kamiithari onatzii Ikantakaan-taitsiri. ¹⁷ Okimiwaitakaro ti naaka antasityaaroni, “Kaari-pirotaantsi” atzirin-takanari, irootaki sintsitanari nomatan-tarori. ¹⁸ Okantawita nonintzi nantiro mi kamiithari, ti nomatiro. Okimiwaitakaro irootakimi nowatha kaari kamiithata-tsini. ¹⁹ Ti nomatiro noitsinampairi nomatiro kamiithari noninta-witari. Apatziro nomata-piintziro

kaari-pirori kaari noniwitari. ²⁰ Irootaki osiyanta-karori atzirita-kityiimi “Kaari-pirotaantsi” atzirin-takana, irootaki antakaa-piinta-kinarori kaari-pirori.

²¹ Irootaki sintsiwinta-piinta-kinari nonkaaripiro-waiti, okantawitaka nonintzi naaka nantiromi kamiithari. ²² nosiriki nokanta-siritzi: “Iroopirori onatzii Ikantakaantsiri Pawa.” ²³ Irooma nowathaki koñaaroini, okimiwaitakaro oñaasintsityaaromi nosiri. Okimiwaitakaro aajatzi iroomi nowatha asita-kotakaantiromi nosiri, ari osintsi-waitiromi onkaaripiro-siriti. ²⁴ ¡Ikanta-machiitana! ¿Paitama misitowa-kaantaironi nosiri ominkyaa-kaantakiro nowatha, irojatzii owamaasiritan-tyaanarimi? ²⁵ Iriitakira Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari matajironi. Nopaasoonkitajiri Pawa otyaanka-kiriri imatantaarori. Arira okanta, iro nosiri nomatan-tajyaarori nonkimisantajiro Ikantakaantsiri Pawa. Irooma nowatha koñaaroini irootaki nantanta-piintari okantakaantsiri “Kaari-pirotaantsi.”

8

Ikinkithasirita-piintai-tziri Tasorinkantsi

¹ Tima antsipa-sirita-jyaari Saipatzii-totaari Jesús, airo iwasankitaa-yitai. ² Tima ti añiimotajiro Ikantakaan-taitsiri kamanta-kotzirori kaari-pirotaantsi, wamaa-siritan-tatsiri. Apatziro añiimotajiro iroñaaka pasini ikantakaan-taitsiri kamanta-kotzirori añaasiri-yitai atsipa-siritaari Saipatzii-totaari Jesús. ³ Tikatsi matironi itsinampairi intampatzika-siriti yaakowinta-witaro Ikantakaan-taitsiri, tima maaroni arokaiti otzimi-motai awatha kaari aawyaawaitatsini. Iriima Pawa iriitaki matairori itampatzika-sirita-kaayitairi atziri-payi, irootaki ityaantan-takariri Itomipirori yatziritzi-motanti, otzimimo-witakariri iwatha osiyaro awatha aroka. Iriitaki atsipita-karori iwasankitaa-wintakiri Pawa iyaari-pironka maaroni atziri. ⁴ Irootaki aawyaan-tayitaarori atampatzika-siri-piro-yitaji iroñaaka, tima iroopiro onatzii ikantakaan-taitakiri. Irootaki amatapiintaji okaratzi imatakaa-yitairi Tasorinkantsi. Airo antapiinta-sitaaro okaratzi aniwita-siwaitari aroka-payi. ⁵ Ikaratzi osiriwaitarori yantayitiro iniwita-sitari, okimiwaitakaro atzirita-tyiimi “Niwitaantsi,” irootaki opirawaityaarinimi. Iriima ikaratzi osirita-piintarori inkimisantairi Tasorinkantsi, iriitaki ijiwaritaari. ⁶ Ikaratzi osiriwaitarori yantiro iniwita-siwaitari, airo ishinta inkamasiriti. Iriima osirita-piinta-nakariri Tasorinkantsi, kamiitha yañaayitaji. ⁷ Ikaratzi osiriwaita-sitarori yantayitiro

iniwita-siwaitari, airo ishinta iñaantyaarori inkisaniintiri Pawa, airo ikimisantairo okaratzi ikantakaan-tziri Pawa, airo imatajiro yitsinampairi inkimisantairi. ⁸ Tima inkarati matakirori iroka-payi, kimiwaitaka tikatsi yantajiri irirori-payi onimotan-tajyaariri Pawa.

⁹ Iro kantacha tira pimatiro awiroka-payi iroka, apatziro pisirita-piinta-naaro okaratzi ininta-kayimiri Tasorinkantsi, tima iriitaki saika-siritan-tamiri. Ikaratzi kaari yotairini Itasorinka Saipatzii-totaari, ti yasitajyaari Saipatzii-totaari. ¹⁰ Tima kaamani pikanta-witaka okantakaaro piyaari-pironka. Iro kanta-tzimaitacha iroñaaka isaika-siritan-taami Saipatzii-totaari, añaasiritaimi, itampatzika-siritaimi. ¹¹ Tima isaika-siritan-taami Tasorinkantsi, iriitaki añaanita-kaajimini, ikimitaajiri Saipatzii-totaari Jesús, yañaawathata-kaajiri.

¹² Ari okantari iyikiiti, ti onkamiithati antayitairo okaratzi aniwita-siwaitari. ¹³ Iroorika panta-piinta-najiri, aritaki pinka-masi-ritai. Irooma pisirita-piinta-najyaarorika okaratzi ininta-kayimiri Tasorinkantsi, onkimiwaityaaro atziritimi "Piniwinka," irootaki piwamaa-kirimi, aritaki pañaasiritai. ¹⁴ Ikaratzi antanajirori inintziri Tasorinkantsi, aritaki intomin-tajyaari Pawa. ¹⁵ Tima yoka Tasorinkantsi ityaankakiri Pawa, airo yookaimi, papiitajiro = kari pinkimita-kota-jyaari opirataari itharowan-tawaitzi. Tasorinkantsi kantakai-yaaroni intomin-tantyaamiri Pawa. Irootaki omatantari ankimita-kaantajiri apaa yoka Pawa. ¹⁶ Iriitaki Tasorinkantsi yotakaajaini aroka itomi Pawa. ¹⁷ Tima itomi Pawa anayitai, aritaki atsipataari Saipatzii-totaari asiyitaaro okaratzi yasitakaa-kariri Pawa. Tima antsipataari Saipatzii-totaari akimaatsi-waitaka, aritaki antsipata-jyaari tsika otzimapaji iwaniinkaro.

¹⁸ Nokinkithasirita kapichiini akimaatsi-waita iroñaaka, tikatsi ompaita-matsitajyaa aririka añaajiro apaata iwaniinkaro. ¹⁹ Maaroni iwitsikani Pawa iyaakoniintairi yapato-tairi itomi-payi. ²⁰ Yaminaa-siwaitaka iwitsikani, ti yaawyiro inintawitari, tima Pawa kantakaarori okantantapaintari. Iro kantacha oyaawintaka yokaiti, ²¹ iñaayitajiro iwaniinkaro, aririka isaikasi-waitajyaa itomitaari Pawa. Ari okarata-paaki atziritimi "Sitzitaantsi," irootaki opiratan-tachanimi. ²² Kimitaka inkaminthaa-jiitatyiini ikaratzi iwitsikai-takiri ikimiwaitakaro ontzimaaniti kooya. ²³ Aajatzi aroka-payi, okantawitaka añaawitakari Tasorinkantsi itsipa-siri-yitai, kimiwaitaka ainiro atikawai-jiitzi anintzi awisakoti airo akimaatsi-waitanta, aminamina-yitziro tsika-paiti intomi-piro-yitai Pawa. ²⁴ Irootaki

ayaakoniintani kantakaan-tzirori awisako-siritan-tajyaari, okantawitaka tikira añaayitiro iroka. Aririkami añaayitakiromi, ¿Aikiroma ayaakoniinta-tyiiri? ²⁵ Aritaki okanta ayaakoniintari, ontzimatyii amatsinka-siritajyaa, ayaakotiro okaratzi kaari añaari.

²⁶ Tima ti aawyaa-sirita-niti aroka, Tasorinkantsi nisironka-yitaini. Tima ti ayoyiti tsika ankantyyaa amanayiti. Iro kantacha iriitaki Tasorinkantsi amanako-wintaini, okimiwaitakaro inkawintha-winta-tyiimi. ²⁷ Ikimathatziri Pawa yoka Tasorinkantsi aririka yamana-kotai. Tima iriitaki yotako-pirotziriri Pawa opaita-rika inintakairiri ikaratzi yasiyitaari irirori. *

Aritaki imatakiro itsinampairi maaroni

²⁸ Tima iroka ayotziri: tsika-rika ompaityaa awishimotainiri, aritaki inkanta-kaakyaaro Pawa onkamiithatzi-moyitai. Irootaki ikaima-siritan-tairi antayitainiri inintakairi. ²⁹ Ikaratzi iyotzitakari Pawa aritaki inkimisantajiri, iriitaki inkimita-kaantajiri itomi-pirori. Ikanta Ijiwariti Itomi, ari ikantziri pasini ampoita-tsiri, iyikiiti inatyii. ³⁰ Yoka ikaratzi itomitaari Pawa, iriitaki ikaima-siritajiri, itampatzika-siri-yitairi, irootaki iñaantaarori iwaniinkaro.

³¹ ¿Tsikama ikantai-tziroka iroka? Inithaa-piro-waitakai Pawa, ¿arima intzimaji ipaita matajirini itsinampairi?

³² Tima ti inthañii-yaari Pawa Itomi-pirori, isinitakiri iwamaitiri ikamawintan-takairi arokaiti. Aritaki yantzimota-kairo Pawa kantachari, ¿airoma yantzimo-yitaji opaita-rika kowityii-motaini? ³³ Tima añaikiro itampatzika-siritai, ¿arima intzimaji aminakowintainiri? Tima iriitaki Pawa oyosiiyita-kairi. ³⁴ Iriitaki Jesús Saipatzii-totaari kamawintairi, añaaji aajatzi, saikapaji irako-piroriki Pawa itsipataari ipinkathari-wintantzi. Iriitaki kantako-wintajairi arokaiti. Aritaki okanta, ¿arima intzimaji owasankitairini?

³⁵ ¿Tzimatsima matironi okakairini Saipatzii-totaari, iwashaantan-tyaarori itakoyitai? Okantawitaka añaayitziro opomirintsitzi-mowaitai, aikiro ijatatzii itakoyitai. Ari inkimitairori aririka ontzimi owasononkaa-waitaini, ininti imaimanitaiti, antasha-niinta-waiti, anthonka-kowaityaa akithaataro, ankowiinkata-kowaiti, yapatha-kiro-ryiitai. ³⁶ Ari okanta osankinata-kotaka, ikantaitaki:

Asi owiro iwamaakaan-taitina nawintaajami awiroka. Ikimita-kaanta-kinari iwamaitziri ipiraitari. †

³⁷ Okantawitaka añaayitiro iroka-payi, aritaki amatayitakiro aitsinampairi, tima itakotai Pawa, aritaki

* 8:27 yasiyitaari irirori = kitisiriri † 8:36 ipiraitari = oveja

imatakaakairo aitsinampairi. ³⁸ Iroka nawintaakari naaka: Onkanta-witakyaa añaawityaaro iroka-payi: kaamanitaantsi, añaantarintsi, Maninkari-payi, pinkathari-payi, awishi-motairi iroñaaka, awishi-motainiri apaata, tzimatsiri isintsinka, ³⁹ jinoki-sato, osaawi-sato, opaita-rika iwitsikai-tziri. Iro kan-tzimaitacha, tikatsira aparoni iroka-payi kantakai-yaarini Pawa iwashaantan-tairi intakoyitai, okantakaan-tziro yantzimo-yitakairi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari.

9

Iyosiitai-takiri Israel-iiti

¹ Iyotziro Saipatzii-totaari iroopirori onatzii nonkantimiri. Tima iriitaki Tasorinkantsi pinkathari-winta-siritanari, iriitaki oyota-kayinari, ti nonthaiyaa nonkantimiro iroka: ² Oshiki nowasirita-kotakari noshininka-payi Judá-iti kaari kimisanta-tsini, oshiki okatsitzimo-siritakina. ³ Oshiki noninta-witaka yawisako-siritai noshininka-payi, noninta-witaka nosiniwinta-jyaari yawisakotan-tajyaari. Aritaki onkantakimi iwashanta-jinami Saipatzii-totaari, aririka noyotimi irootaki yawisako-siritan-tajyaari noshininka-payi, ⁴ ikaratzi icharinitakari Israel. Tima iriitaki itomiwitakari Pawa yokaiti, iñaakayi-witakari iwani-inkaro. Tzimatsi ikanta-wakaari yaripirostanta-wakai-yaari, isankina-witakaniri Ikantakaantsiri, yanintaa-waiwitaka ipinkathatziri, tzimawitaka ikasiya-kaakiriri. ⁵ Irimirinka ishininka-payi awaisatzitini. Irijatzi ishininka-mirinka Saipatzii-totaari, Pawatatsiri anairiri maaroni, irasi iwaitiro intharowintai-tyaari. ¡Omapirowí!

⁶ Okantawitaka ti inkimisantaitiri, ¿kamiithama ankanti airo omonkarata ikasiya-kaantziri Pawa? ¡Tira! Tima inkarati ipaitai-tziri iroñaaka “Israel-iiti,” pasini-satzi inatyii, kaari icharini-piro Israel. ⁷ Ari okanta awishimota-kiriri Abraham. Tima tzimaki apiti itomi, iro kantacha aparoni ikimita-kaantaka kaarimi ishininka. Iriitaki ikinkithata-koitziri aka, ikantaitaki: Iriitaki Isaac iwaiyani-pirori.

⁸ Arira ikimi-tzitakari Pawa ti inkimita-kaantairi iriimi itomi-pirori ikaratzi iwaiyan-takaan-takiri awaisatzitini Abraham, apatziro itomita-kaitaari ikaratzi ikasiya-kaitakiriri incharini-yitajyaari. ⁹ Iroka okaratzi ikasiya-kaakiriri, ikantakiri:

Pasiniki osarintsi onkimita-jyaaro iroñaaka, aririka nom-piyaki, noñaapajiro Sara tzimaki otomi.

10 Ari okanta awishi-mota-kirori Rebeca, itsipaa-nita-kaantakarori awaisatzitini Isaac. 11 Tikira intzimanaki otomi-payi, tikira yantayitiro kamiithari aajatzi kaari-pirori, aritaki tzimaki inintakiri Pawa yantiri. Ari omonkaratari onkarati yantiri. Tira iri nintasi-waita-chani yantiro, tima Pawa kantakaarori yantayitan-tarori opaita-rika, ikaima-siri-yitajiri. 12 Iroka ikantzi-taita-karori Rebeca:

Iriitaki ompiratan-tachaniri iyaapitsi, impiratyaaari itarori itzimi.

13 Iroka pasini isankinai-takiri, ikantzi Pawa:

Noyosiitakiri Jacob, iriima Esaú nomanintakiri irirori.

14 ¿Irooma ankantan-tyaari: “Akimakiro ikantakiri Pawa, ti intampatzika-siriti irirori?” Airo piñaawaitziro iroka, pinkamanta-kotirimi. 15 Tima pairani iñaawaitaki Pawa, ikantziri Moisés:

Itzimi-rika nonintziri nonisironkatyaari, aritaki nonisironkata-kyaaari.

Itzimi-rika nonintziri nonkawinthayiri, aritaki nonkawinthaakiri.

16 Ñaakiro, kaari atziri-payi ninta-sityaaroni yantayitiro opaita-rika, iriitaki Pawa kantakaarori yantantarori opaiyita-rika ikaratzi ikaminthaa-yitairi irirori. 17 Ari ikantai-takiriri aajatzi Faraón, iroka isankinata-koitakiri, ikantaitzi:

Irootaki nopinkatha-ritakaan-takamiri iyotantai-tyaanari otzimi-motana naaka nosintsinka, ari onkantyya inkinkithata-koitan-tajyaanari naaka maaroni kipatsiki.

18 Ari ikantari Pawa, ikawinthaa-yitziri ikaratzi inintziri irirori. Irijatzi kantakaarori ikiso-siri-yitantari ikaratzi inintziri irirori.

19 Kimitaka ari pinkantajina: ¿Paitama iwasankitaantariri Pawa ikaaripirota-kaayitziri, airoma okantzi iwasiñaajiro inintakiri Pawa yantiri? 20 Iro kantacha nonkantimi naaka: Tikatsi piyomatsiti patziritzika awiroka pinkantan-tyaari. Ti pimpinkathatiri Pawa. Thami ankinkithasirita-kotiri owitsika-yitzirori kowitzi. ¿Kantatsima oñaanatiri iyowitziti, onkantiri kowitzi-pakori: “Ti apantyaana piwitsikakina”? 21 ¿Airoma okamiithatzi iwitsiki waniinkata-chari, ipoñaawitsikaki pasini kaari apantyaaroni? Kamiithatatsi, iriitaki asitarori iyowitziti. 22 Ari ikantakari irirori Pawa, iwitsika-yitakiri ikaratzi osiyakarori kowitzi. Tima tzimayitatsi atsipitajyaaroni iyatsimanka, yatsipita-jyaaro isintsinka yapirotantajyaari. Iro kantacha Pawa, amawi ikantawinta-paintari

yokapayi. ²³ Ari ikinakaakiro iyotakaan-tairori oshiki itako-pirotakai, imata-jaantakiro tsika okanta ikinkithasiritzi-takaro pairani, iyosiitai antsipata-jyaari irirori añaa-yitajiro iwaniinkaro. ²⁴ Arokayitaki iyosiyitairi ikaima-siri-yitai. Ti apatziro aroka-payi Judá-iti, akarayitajiri pasini-satzi kaari ashininkata. ²⁵ Irootaki ikinkithata-kaakiriri Pawa pairani Kamantan-tzinkari Oseas, ikantaki:

Ikaratzi kaari noshininkawita, nonkimita-kaantajiri,
 “Noshininka.”

Ikaratzi kaari notakoyiwita pairani, nonkimita-kaantajiri,
 “Notakotani.”

²⁶ Irooma anta tsika ikanta-witaka, “Ti pishininkatyaana awiroka-payi,”

Aritaki inkantaitaji, “Itomi-payi pinatzii Pawa, Añaanita-tsiri.”

²⁷ Iroka ikantzi-takari Kamantan-tzinkari Isaías, ikinkithata-kotakiri inkarati incharini-yitajyaari Israel, ikantzi:

Onkanta-witakyaa oshiki inkarati incharinityaari, inkimi-waityaaro oshikitzi impaniki nijaa-thapyaaki,

Kapichiini awisakotaa-tsini.

²⁸ Tima imapokajiri Pinkathari maaroni kipatsi-satzi, tam-patzika inkantyyaa iwasankitaa-kaantajiri.

²⁹ Ikantaki aajatzi Isaías:

Ikamintha Pawa Sintsi-pirori iwawisaa-kotaji kapichiini ashininka.

Airo iwawisaa-kotzimi, aritaki añaa-yitairomi okaratzi iñaakiri pairani Paamaarini-satzi, aajatzi Katsimaarini-satzi

Itampatzika-siritairi yawintaajari

³⁰ Irooma ankantan-tyaari: “Ti yamina-mina-wityaaro pasini-satzi intampatzika-siritai, iro kantacha itampatzika-siritairi Pawa yawintaa-matsitaari irirori-payi. ³¹ Iro kantacha naaka-payi Israel-iiti, ti imatiro noitsinampairo noñaayitiro yaakamiithatakina Pawa, okantawitaka nosintsiwinta-witakaro Ikantakaantsiri.” ³² ¿Paitama kaari imatantaro yitsinampairi? Iro kaari imatantaro yitsinampairi isirita-kotaro yakowinta-waitakari irirori. Ti isirita-kotyaaro inintakairiri Pawa yawintaa-siritari. Osiyawaitakaro yantziwa-waityaaromi mapi. ³³ Irootaki isankinata-koitakiri pairani, ikantaitzi:

Nowakiro ikowa-piroitani mapi Kisakowintoniki.

Owaryaantzi iroka mapi aririka yantziwai-tyaaro.

Inkarati awintaa-sirita-jyaarini kimitakarori mapi, airo yaminaa-siwaitaja apaata.

10

¹ Iyikiiti, nonintziri naaka yawisako-siri-yitai noshininkapayi Israel-iiti. Irootaki namanantariri Pawa. ² Noyotzi naaka itharowinta-siwaitari Pawa yokapayi, yantasiwaitaro ti inkimatha-piro-tzimaityaaro. ³ Ti iyojiiti inintatziira Pawa intampatzika-sirita-kairi, ti inkimisanti, apatziro ininta-sita intampatzika-siritan-tyaaro yakowintawaita-sitari apaniroini. ⁴ Tima ithotyaaikiro Saipatzii-totaari okanta-kota Ikantakaan-taitsiri, iriitaki tampatzika-sirita-kaajiriri ikaratzi awintaa-sirita-naariri.

⁵ Iroka isankinari Moisés okanta-kota Ikantakaan-taitsiri intampatzika-siritan-taityaarimi, ikantaki:

Inkarati monkarataironi, iriitaki ñaasiritaa-tsini.

⁶ Iro kantacha onasita, ti osiyaaro iroka akantakiri aririka awintaa-jyaari Pawa aritaki itampatzika-siritajai. ¿Kantatsima akowinta-waita-sita-chari ijati inkitiki isintsiwintiri Saipatzii-totaari iwawisaako-siritantai? ⁷ ¿Kantatsima ijati aajatzi sarinka-winiki iwiriintairi Saipatzii-totaari ikamawita-painta? ⁸ Iroka ikantaitaki:

Aritaki pinkimairo ñaantsi, aritaki pinkima-thatajiro aajatzi.

Kanta-kota-chari aka “ñaantsi,” irootaki nokinkithatapiinta-kiriri awintaa-siritantsi. Iroka okanta: ⁹ Aririka piñaawaitaji pinkanti, “Nowinkathariti inatzii Jesús,” aririka pawintaa-sirita-jyaari Pawa iriitaki owiriintajiri ikamawitaka, aritaki pawisako-siritai. ¹⁰ Tima pawintaa-siritaari irirori, irootaki itampatzika-siritan-taamiri. Ari okantzita, aririka piñaawai-yitairo, irootaki iwawisaako-siri-yitan-taamiri. ¹¹ Ari ikantaitaki Sankinaritsi-piroriki:

Inkarati awintaa-sirita-jyaarini irirori, airo yaminaasiwaitaja.

¹² Onkanta-wityaa aroka-rika Judá-iti, kaari ishininkaiti, iriira Saipatzii-totaari Awinkathariti maaroni. Tzimatsi-rika amanairini, aritaki inisironka-pirotakiri. * ¹³ Tima iroka ikantaitaki:

Intzimi-rika amanairini Pinkathari yawintaa-jyaari, aritaki yawisakotaji. †

¹⁴ ¿Kantatsima yamanaitiri Pawa tirika yawintaa-siritaityaari? ¿Kantatsima yawintaa-siritaityaari Pawa, tirika inkima-kotaitiri? ¿Kantatsima inkima-kotaitiri, tirika intzimi kinkithata-kaanta-tsini? ¹⁵ ¿Kantatsima inkinkithatakotaitiri, tirika intzimi tyaankaari-payi? Irootaki isankinaintanta-karori, kantatsiri:

* 10:12 kaari-rika ishininkaiti = griego † 10:13 Wairontsi

¡Oshiki inkamiitha-kitziti amakironi Kamiithari Ñaantsi isaikan-taitari kamiitha!

16 Iro kantacha, tira maaroni inkimisantaitiro Kamiithari Ñaantsi. Irootaki ikantan-takari Kamantan-tzinkarini Isaiás:

Pinkatharí, ¿Itzimima kimisantironi añaani?

17 Okowa-pirotatya yitaita-wakyaaro inkimai-tawakiro iñaani Pawa yawintaa-siritan-taityaari. 18 Nokantzi naaka, “¿Aritakima ikimaitakiro?” Aritaki, tima iroka isankinaitakiri ikantaitzi:

Ikinkithai-takiro nampitsiki-payi,

Ikimaitakiro tsika-rika-payi isaikaitzi aka kipatsiki.

19 Napiitiro nonkanti, “Ikaratzi icharini-yitaari Israel, ¿Ikimatha-pirota-kiroma?” Iriitaki Moisés oiñaarontakirori isankinari, ikantaki:

Ari nonkanta-kaakyaaro pisamawaityaari pasini-satzi atziri kaari shininkata-wakaa-chani.

Oshiki pinkisa-siri-waitiri ikaratzi pipaiyitziri “masontzi-siriri.”

20 Iroka pasini ikantakiri Kamantan-tzinkarini Isaiás:

Iñaayitaana kaari othotyaaakota-jinani.

Noñaaka-yitaari kaari amina-minatinani.

21 Iro kantacha iroka ikinkithata-kotakiri Isaiás ikanta-kota Israel-iiti, ikantaki:

Nowaanka-wakota-siwita-piintakari, titzimaita
inkimisanta-jiitina, piyathari inajitaki.

11

Tzimatsi Israel-iiti matakirori itsinampairi

1 ¿Nokanta-tziima imanintziri Pawa yoka Israel-iiti yasiyitari? ¡Tira ari nonkanti! Tima naakatztitaka ikaratziri Israel-iiti, icharini Abraham nonatzii, icharini nonatzii aajatzi Benjamín-iiti. 2 Ti imanintina Pawa, iriitaki oyosiita-kinari. Pinkinkithasiritiro Sankinarintsi-pirori, tsika ikinkithata-koitziri Elías yamanako-wintziri ishininkapayi, ikantaki:

3 Pinkatharí, iwamaitakiri Kamantan-tzinkari-payi,

Iporokai-takiro pomipirini-mintotsi.

Aparoni nokanta-kaaro nañai, inintai-tatzii iwamaitina aajatzi naaka.

4 Ari yakanakiri Pawa ikantziri:

Tira aparoni awiroka yotapain-chani. Naamaako-winta-taikari pasini ikaratzi 7000 atziri kaari tyiirowa-chani impinkathatiri pawaniro Inkaniwiri.

5 Ari okantari, tzimatsi kapichiini noshininka iyosiitakiri Pawa inisironkata-jyaari. 6 Ti iro kantakaan-tironi isintsiwinta-waitani inisironkatan-taariri

Pawa, inisironkata-sitaari Pawa. Ari okanta-kotari nisironkataantsi.

⁷ Ari okantari, ti imatiro yitsinampairi maaroni Israel-iiti okaratzi inintawi-jjiitari. Iro kantacha tzimatsi Israel-iiti matakirori itsinampairi, ari ikantakari iyosiitakiri Pawa. Iriima pasini-payi ikiso-siritaki. ⁸ Irootaki isankinaitantakari, ikantaitzi:

Pawa kantakaaro ijimpa-siritan-taitari.

Tzimawitacha irooki tizimaita iñaanti.

Tzimawitacha iyimpita tizimaita inkimi.

Irojatzu ikanta-tzimaitaro iroñaaka.

⁹ Iroka isankinata-kotakiri aajatzu pinkatharini David, ikan-taki:

¡Onkamintha yaitiri tsika oritai-takiri!

¡Onkamintha yantziwatyaa!

¡Onkamintha iwasankitaitiri!

¹⁰ ¡Onkamintha imawityaakita-taiti!

¡Onkamintha intsika-mitziyiti!

Yawisako-siri-yitaji pasini-satzi atziri

¹¹ Tima ikantaitaki “Onkamintha yantziwatyaa” noshininka-payi, ¿irooma siyaka-winta-chari yapirotaitiri? ¡Kaari! Irootaki siyaka-winta-chari ikinakaa-siyita-paintari, iwawisaako-winthatairi Pawa pasini-satzi atziri, irootaki imatanta-taita-karori Pawa iñaantyaariri noshininka-payi, irootaki inkowanta-pirota-jyaari yawisako-yitaji irirori. ¹² Tima inkinasi-waiyi-taka irirori, irootaki inisironkai-tantaariri pasini-satzi atziri nampitarori maaroni kipatsi. Irootaki kamiitha-piro-taitatsini aririka yapiitaitiro inisironkai-tairi noshininka-payi apaata.

¹³ Iroñaaka nonkantimi awirokaiti kaari noshininkata. Naakataki iyosiitaitaki nontyaantaa-riti nonkinkithata-kaayitajimi pikaratzi ti noshininkatyaami. Siritha nokanta-winta-piinta-nakaro nantawairi. ¹⁴ Irootaki namina-mina-taitziri isama-niintaaina noshininka-payi, ari yawisako-siritairi irirori-payi. ¹⁵ Tima ti imiraawintairi irirori Pawa, irootaki yaripirotan-taariri Pawa maaroni osaawi-satzi. Irooma apaata aririka yaripiro-siritairi Pawa noshininka-payi, onkimata-jyaaro impiriintaa-tyiimi ikamayi-witaka. ¹⁶ Tzimatsi-rika amakiniriri Pawa tasirintsi yantan-taitani, yasitanaaro Pawa maaroni opatha iwitsikai-takiri yatantaitari. Tzimatsi-rika amakiniriri Pawa oparitha-payi inchato, arira okaratzi yasitaro maaroni osipayi aajatzu.

17 Iroka osiyakaa-wintari incha-paritha, iriyyitaki nowaisatziti-payi itayita-karori pairani. Siyakaa-wintachari otiwa, iriyyitaki noshininka-payi Judá-iti tzimayitaa-tsiri iroñaaka. Kimiwaitaka inchikai-takiromi otiwa, oshooka-tiwatan-tajyaari pasini intsirikai-takiri, kamiitha onkantayaa oshooki okantakaaro oparitha. Ikaratzi osiyakaa-wintziri otiwa itzirikai-takiri, iriyyitaki atziripayi kaari noshininkata. * 18 Irootaki airo okantanta pinkantakapirowasitanta. Pinkinkithasirityaa, tima awiroka-matsitaki otiwa inchato, awirokatakaki añaakaa-yitzi oparitha. 19 Kimitaka aritaki pakakimi awiroka-payi, pinkanta-jiiti: "Ichikai-takiro otiwa noshooka-tiwatan-taari naaka." 20 Ari okantawitari, iro kantachari pinkinkithasiritiro kimiwaitaka noshininka-payi Judá-iti inchika-tiwai-tajirimi okantakaaro ti inkimisanti. Irooma awirokaiti kaari noshininkata, awiroka impoyiitariri okantakaan-tziro pawintaa-siritaja. Ti onkamiithati pinkantakapiro-waityaa, pimpinkathatiri Pawa. 21 Iriitaki Pawa chikakirori itayitarori otiwa, paamawintyaa imatajimi = kari aajatzi awirokaiti. 22 Ari piñiirori oshiki ikatsimatzi Pawa, iro kantacha nisironkataniri inatzii aajatzi. Ikaratzi antziwa-siritain-chari iñaakiro ikatsimatzi Pawa. Irooma awirokaiti, asi owiro piña-piintiro inisironka-yityaami aikiro poisokirota-tyiiri Pawa. Irooma aiorika poisokiro-tari, aritaki inkimita-kaantaimi otiwa ichikai-takiri. 23 Ikaratzi ichika-tiwai-takiri pairani, aritaki intsirikai-tairi, aririka iwashaantajiro ithainka-waitziri Pawa. Tima Pawa kantatsi imatiro. 24 Awiroka kimitakarori otiwa pankirintsi-niro intzirikai-takiri pankirintsi-piroriki. Oshiki okamiitha-pirotaki iroorika intsirikaitaji otiwa-pirori oponkitzi-piroki.

Impiya-sirita-kaitairi Israel-iiti

25 Iyikiiti, nonintzi piyotiro kaari ikimathataitzi pairani onkarati yantiri Pawa. Airo pikinkithasiri-waita-sita aritaki piyotakiro maaroni. Añaayitakiro iroñaaka yokaiti noshininka Israel-iiti, tzimatsi kisosirita-kaayitakiriri. Iro kantacha, onapaintatzii irojatzii imonkaratan-takyaari inkarati awisako-siritaa-tsini kaari noshininkata. 26 Ari omatajyaa apaata, yawisako-siri-yitaji aajatzi Israel-iiti. Irootaki isankinata-koitakiri pairani, ikantaitzi: Ari impoñii-yaari Kisakowintoniki ookakaa-wintaniri, Iriitaki kantakantironi iwashaantan-tyaarori icharini-payi Jacob ithainka-tasorintsi-waitzi.

* 11:17 Okinkithata-kotziri pankirintsi asitarori oparitha, asitarori otiwa, irootaki ikantai-tzitari "Kiikiroi-toni."

27 Tima irootaki nokasiya-kaakiriri,

Naakataki apirotaironi iyaari-pironka.

28 Tima yokaiti noshininka Judá-iti kaari miraawintironi Kamiithari Ñaantsi, ikimita-kaantari Pawa iisaniintani, ari okanta inisironkatan-taamiri Pawa awirokaiti. Iro kantacha Pawa iyosiitzi-takari noshininka-payi, aikiro ijatatzii intakoi-tyaari, irootaki iñaantyaarori ikasiya-kaakiriri itayita-nakarori nowaisatzitini.

29 Aririka inkaima-siritanti Pawa, inisironka-yitantzi. Airo iwashaantajiro.

30 Pipiyathatzi-takari pairani awiroka-payi Pawa. Ipoña ipiyathatanaka noshininka-payi, irootaki opoñaan-takari inisironka-yitaimi awirokaiti.

31 Tima yokaiti ikaratzi piyatha-waiwita-chari iroñaaka, aritaki iñaayitairo apaata inisironkai-tairi ikimitai-tzimi awiroka-payi iroñaaka.

32 Ari okanta, ikantakaakaro Pawa maaroni apiyathawaiytaka, ari iñaakan-takirori oshiki inisironka-yitai maaroni aroka-payi.

33 Tima okiryaaantzi nokanta-wintaari Pawa iyotani-pirotaka, ikimathatziro maaroni. Tikatsi yotironi yantayitiri, tsika-rika inkantairo.

34 Iroka isankinata-koitakiri, ikantaitaki:
¿Tzimatsima yotzirori ikinkithasiritari Pinkathari?

¿Tzimatsima impaityaa matironi iyomitaa-iri?
35 ¿Tzimatsima mapokakirini impanakiri irirori, iriitaiki itakarori ipayitan-tataiki?

36 Iriitaki Pawa kantakaa-karori otzimayitantari opaiyitarika, iriitaki poñaakaan-tayitarori, iriitaki asitarori. Irasi iwiro impinka-thaitajiri. ¡Omapirowi!

12

Onkarati yantayitiri kimisantzin-kariiti

1 Iyikiiti, tima inisironkataami Pawa, nonintzi pinkimita-kaantairo piwatha iroomi patsipita-kaani pasitakai-yaariri Pawa, kitisiri pinkantyyaa pañaayitaji awirokaiti, irootaki onimotziriri Pawa. Ari okantataita inintziri Pawa apinkathatajiri.

2 Airo pisiyako-waita-sitari osaawisatziiti. Pisinitajiri Pawa iwakira-sirita-kaimi. Irootaki piyotan-tajyaarori inintakayimiri, kamiithatzi-motziriri, onimotziriri, tikatsi kowitzii-motyaarini.

3 Iriitaki Pawa nisironkataanari naaka, irootaki noyomitaa-yitan-taamiri, nokanta-yitajimi: Airo pikimita-kaanta-siwaita iriipirori. Pinkinkithasirita-kotyaa kamiitha. Irootaki pimatan-tyaarori ininta-kayimiri Pawa aikiro

pijatana-kitzii pawintaa-nakyaari. ⁴ Pinkinkithasirita-kotiro tsika akantayita awathaki. Tima tsika akantawathayita arokaiti, irootaki antakaa-yitairori opaiyitarika. * ⁵ Arokayitaki isiyakaa-wintaitzi awintaa-siritaari Saipatzii-totaari. Akimiwaitaja arokami iwatha Saipatzii-totaari. Okantawitaka anasiyita aparoni-payi, iro kantacha aparoni akantaja, kimiwaitaka awichaa-wakaa-tyiiaami. ⁶ Maaroni arokaiti itasonka-wintayitakai amonkaratan-tyaarori antayitairi. Tzimatsi-rika aparoni kamantan-tzinkari, yantayitiro inintakairiri Pawa, aikiro yawintaa-nakityii-yaari. ⁷ Tzimatsi-rika amitakotantatsiri, imonkaratiro irirori. Tzimatsi-rika yomitaan-tatsiri, imonkaratiro irirori. ⁸ Tzimatsi-rika pinthata-kaanta-chari, imonkaratiro irirori. Tzimatsi-rika opasitan-tachari, ipantapirotai oshiki. Tzimatsi-rika jiwatakaan-tatsiri, isirithawintyaaro yantawairi. Tzimatsi-rika nisironkataniri, kimosiri inkantyyaa imonkara-yitairo.

⁹ Ontzimatyii pitakotan-tajyaa kamiitha, airo pamaminawaita. Pikisanintiro piwairo kaari-pirori, irooma kamiithari oisokiro piwanajiro. ¹⁰ Pakowintyaaro pintako-yitantyaa, pinkimita-kaantiro pintakotyaarimi pirintzi okaakiini. Pimpinkathatiri pasini-payi. ¹¹ Siritha pinkanta-yityaa, airo pipirawaita pantawaitainiri Awinkathariti. ¹² Kimosiri pinkantyyaa piyaa-kotairi Saipatzii-totaari. Amawi pinkantyyaa aririka piñaayitiro pomirintsitzi-motyaamini. Pamana-piintaji. ¹³ Pimpasita-jyaari kimisantzin-kariiti ikaratzi kowityii-mowaitariri. Pimaanta-piinta-yitaji piwankoki. †

¹⁴ Pamana-kotajiri ikaratzi owatsinaa-waitzimiri, irootaki inisironkai-tantyaariri irirori. Airo pimishakowintawaitziri. ¹⁵ Pintsipatyaari pinkimo-siriti ikaratzi kimosiri-waita-tsiri. Pintsipatyaari piraawaityyaa ikaratzi irawaitachari. ¹⁶ Aapatyyaa pinkanta-wakai-yitajyaa. Airo pimanintan-tawaitzi, pintsipa-yityaari kowityaa-waitatsiri. Airo pikimita-kaanta-siwaita yotaniri pinatzii. ¹⁷ Tzimatsi-rika owaaripirowaitimini, airo pipiyatari. Piñaakantiro tampatzika pikantzi-motari awiroka atziri-payi. ¹⁸ Piriipiro-wintairo pisaikan-tajyaari kamiithaini maaroni. ¹⁹ Notakotani, airo pikisako-winta-waita awiroka, apatziro iyotziro Pawa, iriitaki kisakowintyaamini. Tima iroka isankinai-takiri pairani, ikantaitaki:

* **12:4** Kanta-kota-chari aka "tsika akantayita awathaki", irootaki siyakaa-wintachari tsika akantayita: tima oki irootaki yaminan-taitari, irooma kimpitantsi irootaki ikimantaitari, irooma paantintsi irootaki iwantaitari, irooma akotsi irootaki yairikan-taitari, irooma itzintsi irootaki yaniitan-taitari. † **12:13** kimisantzin-kariiti = kitisiriri

Ikantzi Awinkathariti:

Naakataki wasankitaan-tatsini,
Naakataki kisakowintan-tachani.

²⁰ Aririka intasha-niinti pikisaniintani, pimpiri iyaari. Aririka imiriwaiti, pimpiri yiriri. Aririka pimayitanajiro, oshiki impasiki-waiti yoka iñaakiro-rika pantakiri. ‡ ²¹ Paamawintajyaa otsinampaimi = kari kaari-piron-tantsi. Iro kamiithatatsi panta-piintairo kamiithari pimatantyaarori pitsinampairi kaari-pirori.

13

¹ Ontzimatyii pinkimisantajiri awirokaiti pinkathari-wintzimiri pinampiki. Ti ipinkathari-waita-sityaa irirori, Pawa kantakaarori ipinkatha-ritantari. ² Tzimatsi-rika nintatsini imaimanitiri pinkatha-yitatsiri, okimiwaitakaro iriimi Pawa imaimanitaki, irootaki iwasankitaan-taityaariri. ³ Ikaratzi antayitzirori kamiithari, airo itharowan-tawaitari pinkatharintsi. Iriima antayitzirori kaari-pirori, itharowantari irirori. Ari okanta, pantziro-rika awiroka kamiithari, airo pitharowan-tawaitari pinkatharintsi, iriitaki tharowinta-jyaamini. ⁴ Tima iriitaki Pawa pinkatha-ritakairiri yokapayi yaamaako-wintantyaamiri. Aririka pantiro kaari-pirori, pintharowan-tyaari pinkathari, tima ti ontzimi-mota-sityaari irirori iwisaminto. Tima iriitaki Pawa pinkatha-ritakairiri yokaiti, irijatzi Pawa owasankitaa-kaantziriri ikaratzi antzirori kaari-pirori. ⁵ Ontzimatyii pimpinkathatairi pinkathari-payi. Ti apatziro pintharowan-tyaari imasirinka. Irootaki tampatzikata-tsiri pimayitairo. ⁶ Tima irootaki pimpinatan-tajyaariri sintziwintzimiri jiwawintzimiri pinampiki, irootaki yañaantaari irirori, tima imonkarata-tyiuro inintziri Pawa. ⁷ Pimpina-yitairi maaroni pinkathari-pirori, aajatzi ikaratzi aamaako-wintan-tachari nampitsi. Ontzimatyii pinkimisantiri, pinkatha piwiri.

⁸ Airo piriwi-waitantzi, pintakota-wakai-yitajyaa. Pinkimita-kaantajiro iroka itakonkantsi okaratzi piñaasintsitari, irootaki piñaasintsitami pimpina-wintyaa piriwitaki. Tima inkarati itakotan-tachari, imonkarata-tziuro Ikantakaan-taitani. ⁹ Iroka isankinai-takiri

Ikantakaan-taitani, ikantaitzi:

Airo pimayimpitzi.

Airo piwamaantzi.

Airo pikositzi.

Airo pithaiya-kotanta.

Airo ayimawaitzimi piniwitantyyaa.

‡ 12:20 oshiki impasiki-waiti = piwaamatiniiri iitoki oshiki paamari

Tzimatsi oshiki pasini ikantakaan-taitani. Iro kantacha iroka iroopirola-jaanta-tsiri ikantakaan-taitani, ikantaitzi: Pintakola-jyaari pishininka pinkimita-kaantiri pitakola awiroka.

¹⁰ Opoñaantari iroopirola-jaantzi iroka Ikantakaan-taitani, irootaki apatotzirori maaroni ikantakaan-taitakiri. Tima inkarati itakola-naariri ishininka, ti iyaaripiro-waitiri.

¹¹ Ontzimatyii anta-piintairo iroka, irootaintsi awisako-siri-yitai. Tima okimiwaitakaro iroñaaka amaatyiiimi, iro kantacha ontzimatyii asaakiyitaji. ¹² Irootaintsi onthonkajyaa tsitinikiri, irootaintsi onkitainkataji. Irootaki awashaantan-tyaarori antayitziro kaari-pirori, okaratzi yanta-piintai-tziri tsitiniriki. Irootaki kamiithata-tsiri ankimita-kaantajiro ankithaata-tyiiaaromi ankisakowintan-tyaari, ¹³ antanta-jyaarori kamiithari okaratzi yanta-piintai-tziri okitainkatzi. Ari onkantyyaa airo aniyawai-nitanta, airo asinkiwaitanta, airo amayimpi-waitanta, airo antanta-yitaro karipiro-yitatsiri, airo amaimani-waita-wakaanta, airo asama-wakaan-tawaita.

¹⁴ pisiya-kola-jyaari Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, pinkimita-kaantiro iriimi pinkithaata-kotajyaa. Airo pantasi-waitaro okaratzi piniwita-siwaitari awiroka.

14

Sipita-siriri

¹ Paakamiitha-yitairi sipita-siriri. Airo pamamina-waitaro isipita-siritzi piñaana-winthatan-tyaariri. ² Thami asiyakawintiro iroka: tzimatsi kimisantzinkari kinkithasiritachari kamiithatatsi iwaityaaro opaiyita-rika-payi. Iro kantacha tzimatsi pasini sipita-siriri, apatziro iwayitaro pankirintsi. ³ Yoka kimisantzinkari owayitarori opaiyita-rika, airo imaninta-waitziri pasini kaari owayityaaroni. Ari inkimi-tzityaari kaari owayityaaroni airo imanintziri pasini owayitarori, tima Pawa ti imanintiri irirori.

⁴ ¿Kantatsima inkisathataitiri opirata-nintsi? Airo, tima iriitaki kisathatirini opiratariri, irijatzi kimosiriwintirini. Ari okantari, tima Pawa iriitaki onampiyitariri maaroni owayitarori opaiyita-rika, irijatzi kimosiriwintirini.

⁵ Iroka pasini osiyakaa-wintirori: Tzimatsi kimisantzinkari omairintan-tarori kitaitiri. Tzimatsi pasini kaari ompasinitzi-motiri kitaitiri. Ontzimatyii inkinkithasirita-koyitajyaa maaroni, ti onkamiithati intzikatzika-yitiri pasini opaita-rika ikinkithasiritari. ⁶ Ikaratzi pinkathatziro kitaitiri, iriita-jaantaki Awinkathariti ipinkathatzi. Ari okimitzitari aajatzi, ikaratzi owayitarori maaroni opaiyita-rika, iriitaki Awinkathariti ipinkathatzi

iwayitan-tarori, tima impaasoonkita-piinta-tziiri. Ari ikantari ikaratzi pinkayitzirori owaritintsi, iriitaki Awinkathariti ipinkathatzi ipaasoonkita-piintziri. ⁷ Ti añaawinthata-siwaityaa arokaiti, ti ankama-winthata-siwaityaa aajatzi. ⁸ Ainiro añaayitzi, iriitaki Awinkathariti añaimoyitairi. Aririka ankamaki, iriitaki Awinkathariti akami-motzi. Ari okantari, iriitaki Awinkathariti asiyitairi ainiro añaayitzi, ari okimi-tzitari aririka ankamayitaki. ⁹ Tima ikamaki Saipatzii-totaari, aajatzi yañaaji irojatzii yasitan-tairi ainiro añaayi-tzii, aajatzi aririka ankamayitaki.

¹⁰ ¿paitama pikisi-matan-tariri pishininka? ¿paitama pimanintan-tariri? Iriitaki Saipatzii-totaari amina-kotan-taironi apaata okaratzi yantaitakiri. ¹¹ Irootaki isankinata-koitakiri pairani, ikantaitzi:

Iroka ikantakiri Awinkathariti: “Maaroni intyiiro-waitaji impinka-thaitajina. Omapiro.”

Aritaki inkimosiriwinta-jiiri maaroni Pawa.

¹² Aripaiti ankinkithata-kota-jyaari maaroni anta Pawaki.

¹³ Irootaki awashaantan-tyaarori akisi-mata-wakaiyita. Ontzimatyii ankanta-siriyiti: “Airo nokantzi-moniinta-kaari pasini kimisantzinkari, notzika-siriziri = kari.”

* ¹⁴ Noyotzi naaka ti inthañaa-pithatan-tyaaro Pawa awayityaaro opaita-rika. Iro kantacha tzimatsi-rika kinkithasiri-waita-chani kamiithatatsi impinka-waitaiti, imatiro impinka-waiti irirori. ¹⁵ Aririka piñaakyaari pasini kimisantzinkari piwayityaaro ipinkiri irirori, ti pintakosirityaari. ¿Kamiithama pinkantzi-moniinta-kaiyaari pasini piwamatsitakaro owaritintsi? ¿Pininta-tziima pikaaripiro-siritairi? Irijatzii kimisantsiri, ikamawintairi Saipatzii-totaari. ¹⁶ Ari okanta, ti onkamiithati piñaakantiri piwayitari pikinkithasiritari awiroka kamiithari inatzii, ari inkantaitimi: “Pantakiro awiroka kaari-pirori.” ¹⁷ Aroka-payi akaratzii ipinkathari-wintajai Pawa, ti onkowi-pirota-jaantyaa okaratzi owayitari, okaratzi iraitsiri. Iro kowapirota-chari antampatzika-siri-yitaji, asaikayitaji kamiitha, ankimo-siri-yitaji, tima iriitaki kantakaarori Tasorinkantsi.

¹⁸ Iroorika amayita-nairi aririka antawaitainiri Saipatzii-totaari, aritaki animota-kaajiri Pawa, ari inkantzi-tajyaari atziri-payi, yaakamiithatajai.

¹⁹ Ari okanta, ontzimatyii panta-piintairo isaikan-taitari kamiitha, piwitsika-sirita-wakaan-tyaari. ²⁰ Aririka pamina-minati piwayityaaro opaita-rika, paamawintyaa paparatziro = kari imatakaa-kiriri Pawa pasini-payi

* 14:13 kimisantzinkari = iyikiiti

kimisantzinkari. Ti onthañaa-ntsityaa awayitari. Iro kantacha tzimatsi-rika owayitarori opaita-rika iro inkantzi-moniinta-kaantyaariri pasini, yantakiro kaari-pirori yoka. ²¹ Ti onkamiithati pinkantzi-moniinta-kaiyaari pasini pikimita-kaantajiri iyiki, okantakaaro piwayitari wathatsi, pirayitsiro kachori, pantayitziro opaiyita-rika. ²² Tima okaratzi piyotako-siri-tairo awiroka, apatziro Pawa yotakota-jimironi. Tzimatsi-rika kaari sipita-siri-wintaironi, aritaki imatajiro inkimo-siri-yitai. ²³ Iro kantacha tzimatsi-rika sipita-siri-waita-tsini, aririka iwakyaaro opaiyita-rika, ari onkimitzi-mota-jyaari yantakiro kaari-pirori. Tima ti yantajiro okaratzi iyotako-siri-witari, kaari-piro onatzii iroka.

15

¹ Arokaiti kimisantzinkari aawyaa-siriri, ontzimatyii antsinampa-siritzi-motajiri sipita-siriri, ti apatziro antayitiro onimoyitairi aroka-payi. ² Ontzimatyii antayitajiro onimotairini ashininka, onkarati wintha-sirita-kaiyaarini yantayitajiro irirori kamiithari. ³ Tima irootaki yantakiri Saipatzii-totaari, ti yamina-minatiro onimotairi irirori. Tima isankinaitaki pairani, ikantaitzi: Ikaratzi kawiyawaitzimiri awiroka, naaka ikawiyaki. ⁴ Tima okaratzi sankinata-kotain-chari pairani kimitakarori iroka, isankinai-takiro iyomitaai-tantairori, isankinai-takiro ompoñaan-tyaari akowintyaaro. Tima iro Sankinarintsi-pirori oñaakajairori tzimatsira ayaakoniintani, irootaki akantapiro-siritan-taari. ⁵ Iriita-jaantaki Pawa kantakaarori añaantarori atsinampa-siritzi, irijatzi kantaka-sirita-kaini. Oshiki nokowa-kota-piintakiri inkanta-kaiyaaro paakamiithata-wakaan-tyaari, pinkimita-kota-jyaari Saipatzii-totaari Jesús. ⁶ Onkimiwaita-jyaaro pintsipata-wakai-yaami maaroni awirokaiti pimpanthaa-wintairi Pawa, asitariri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari.

Ikinkithai-tainiri Kamiithari Ñaantsi pasini-satzi atziri-payi

⁷ Tima oshiki yaakamiithatai Saipatzii-totaari, ari pinkimita-jyaari awirokaiti, paakamiitha-yitajiri pasini atziri, tima irootaki impinka-thaitan-tyaariri Pawa. ⁸ Irootaki nokanta-piintakiri: Ityaankai-takiri Saipatzii-totaari yantawai-wintiri noshininka-payi Judá-iti. Irootaki imatanta-karori iñaantai-tyaaro omapirotatya okaratzi ikasiya-kaakiriri Pawa pairani awaisatzitini. * ⁹ Irojatzii yantzi-mota-kiriri ikaratzi kaari noshininkata, irootaki

* 15:8 Judá-iti = totamisitaari

ipinkathatan-taariri irirori-payi, inisironkatairi Pawa. Iroka isankinai-takiri pairani, ikantaitzi:

Nokantakapirowintaami isaikayitzi pasini-satzi atziri.

Nopantha-wintajimi nawintaajami. †

¹⁰ Iroka ikantzi-taitakari aajatzi:

¡Pasini-satziiti! Pinkantakapirotajyaana awiroka
pintsipata-jyaari yasiyitaari Pawa.

¹¹ Ikantaitaki aajatzi:

¡Pasini-satziiti! Pinkantapirowinta-jyaari Awinkathariti.

¡Maaroni atziri-payi pinkantakapirowinta-jyaari!

¹² Opoñaa ikantaki aajatzi Kamantan-tzinkarini Isaías:

Ari intzimaki incharinin-tajyaari Isaí.

Iriitaki pinkathari-wintairini pasini-satzi atziri-payi.

Iriitaki iyaakoniintajiri kaari ashininkata.

¹³ ¡Iriitaki kimosiriwinta-kaimini Pawa, iriitaki saikakaa-yitimini kamiitha pikimisantajiri! Tima iriitaki kantakai-yaaroni ayaakoniintan-tyaariri. ¡Iriitaki Tasorinkantsi kantakai-yaamironi piyaako-pirotan-tajyaariri!

¹⁴ Iyikiiti. Noyotzi naaka omapiro pinisironkayita-wakaa awirokaiti, oyotani-pirori pinayi-tziita, pimatajiro piyomitaa-wakai-yitaja.

¹⁵ Iro kantacha nosintsi-thatzimiro nosankinatzimiro iroka airo pipyaakotantaro. Tima inkaminthaa-pirotajina Pawa, ¹⁶ ityaankakina nonkinkithata-kota-jiniri Jesús Saipatzii-totaari ikaratzi kaari noshininkayita. Nokaman-tayitajiri Kamiithari

Ñaantsi kinkithata-kotziriri Pawa, okimiwaitaaro naakami Ompira-tasorintsitaari. Iriima yoka kaari noshininkata, ikimiwaitakari nasitakaariri Pawa, namayita-jiniri Pawa iriitaki ookimotaariri. Iriitaki Tasorinkantsi tampatzika-siri-yitairini.

¹⁷ Okaratzi yantakaa-janari Saipatzii-totaari Jesús, kantawita-chari nontharowintyaaromi naaka, nonkinkithata-kotiro nantawaita-jiniri Pawa.

¹⁸ Iro kantacha nokinkithata-kotajiro okaratzi imatakaa-janari Saipatzii-totaari. Tima noñaayitakiri kaari noshininkata ikimisanta-yitairo okaratzi nokinkithata-kaakiriri, okaratzi nantzi-mota-kiriri.

¹⁹ Iriitaki Tasorinkantsi matakakinarori notasonka-wintan-takari, irootaki nomayitan-takarori kaari iñaapiintaitzi pairani. Irootaki nomatan-tarori nokinkithatajiro Kamiithari Ñaantsi kamanta-kotziriri Saipatzii-totaari nitanakaro Aapatyaawiniki nokinayitanaki tsika-rika-payi irojatzi Ilirico-ki.

²⁰ Ari okanta nonintan-takari nonkinkithatiro Kamiithari Ñaantsi tsika ti inkimakoitiri Saipatzii-totaari. Ti apatziro nojatiro

† 15:9 Wairontsi

tsika ti inkinkithata-kaantaitaki pairani. ²¹ Tima iroka isankinai-takiri, ikantaitzi:
Ari iñaajiro kaari ikinkitha-tako-witaita pairani,
Inkimatha-tairo kaari ikimako-witaita pairani.

Inintaki Pablo ijati otzinkamiki inampi wirakochaiti

²² Irootaki kaari okantanta nojati pisaika-jiitzi awiroka, okantawitaka oshiki noninta-piinta-witaka. ²³ Iro kantacha aritaki nomatakiro iroñaaka, tima tikatsi nantanajiri aka nampitsiki. Aritaki oshikitaki osarintsi nokowa-piintawita nariityaamimi. ²⁴ Aririka nojaminthataki nampitsiki ipaitaitziri España-ki, ari nokinkithasiritaka nariita-nakyaami pinampiki. Aririka nosaiki-mowaita-nakimi, nonintzi pamitakotina pintyaankina pasiniki nampitziki. ²⁵ Iro kantacha notapaintyaaro nojati Aapatyaawiniki namitako-yitiri kimisantzin-kariiti. ‡ ²⁶ Tima yokaiti Macedonia-satzi, aajatzi Acaya-satzi, ityaankakina kiriiki iriroriiti nompayitiriri asinonkainkari kimisantzin-kariiti nampiyitarori Aapatyaawiniki. ²⁷ Iriiyitaki ninta-sitain-chari impasitan-tayityaa, tikatsi sintsitirini. Osiyawaitakaro ampinata-jirimi, okantakaaro ikimisanta-kaakiri yoka kaari ishininkatyaa isiriki kaari iñaaitzi. ²⁸ Aririka nomonkaratakiro nompayitakiri Aapatyaawini-satzi ikaratzi ityaantai-takiniriri, ari nariita-nakyaami pinampiyitaro awirokaiti nojatira España-ki. ²⁹ Noyotzi iriitaki Saipatzii-totaari tasonka-winta-pirotinari aririka nariita-kyaami anta.

³⁰ Iyikiiti, nokowa-kotzimi pamana-kota-piintajina awirokaiti, pinkimityaana tsika nokanta-piintziro naaka. Irootaki nokowa-kotzimiri, noyotzi pipinkathatziri awirokaiti Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, iriitaki Tasorinkantsi kantakaa-mirori pitakotan-takanari. ³¹ Pamana-kotajina airo yaakaan-tantana thainkasiriri nampiyitarori iipatsitiki Judá-iti. Pamanakoyitajina yaawakotan-tyaanariri kamiitha ipakaan-taitziriri kimisantzin-kariiti Aapatyaawiniki, irootaki onimoyintyaariri irirori-payi. § ³² Ari onkantyyaa nonkimo-siritantyaari nojati pisaika-jiitzi awiroka, iroorika inintakaa-kinari Pawa. Ari nonintzi nomakoryaa-waitanaki pinampiki awirokaiti. ³³ ¡Onkamintha iriitaki Pawa tsipa-sirityaamini, iriitaki saikakaa-yitimini kamiitha! ¡Omapirowí!

16

Iwithaitari atziri-payi

‡ 15:25 kimisantzin-kariiti = kitisiriri § 15:31 kimisantzin-kariiti = iyikiiti

¹ Irootaki Febe aanakironi iroka sankinaritsi. Irootaki nokimita-kaantaja iroomi notsiro. Oshiki antawaitaki iroori tsika yapatota-piinta-jiita Cencrea-ki, irootaki amitakotziriri ijiwariti kimisantzinkari. ² Paakamiithata-wakiro iroori, irootaki yasitaari aajatzi Awinkathariti, kamiithatatsi paakamiithatiro pikimita-piintziri paakamiithatziri pasini kimisantzin-kariiti. Pamitakotiro opaita-rika onkowityaayiti. Tima oshiki amitakotantaki iroori. Ari okimitaa-kinari naaka oshiki amitako-yitakina. *

³ Piwithatyaanaro Priscila aajatzi Aquila. Irootaki tsipayita-kanari impiratana Saipatzii-totaari Jesús, ⁴ irootaki siniwinta-kanari owawisaa-kotakina. Oshiki nopaasoonkitakiro irokaiti, ari nokimita-kaari nopaasoonki-yitakiri pasini-payi kimisantzinkari kaari noshininkata. ⁵ Piwithatyaanari aajatzi ikaratzi apatota-piinta-chari owankoki. Piwithatyaanari notakotani Epeneto, iriitaki itanakarori nokimisanta-kayiri Saipatzii-totaari anta Acaya-ki. ⁶ Piwithatyaanaro María, irootaki antawai-winta-kimiri oshiki awirokaiti. ⁷ Piwithatyaanari Andrónico, aajatzi Junias noshininka-payi inatzii, iriitaki notsipatakari yasitakoitana. Iriitaki itakarori ikimisantaji tikira-mintha naaka, irijatzi ipinkathatakiri tyaantaariiti. ⁸ Piwithatyaanari notakotani Amplias, iriitaki yasitaari Awinkathariti. ⁹ Piwithatyaanari Urbano, iriitaki notsipata-piintakari nantawaitziniri Saipatzii-totaari Jesús. Piwithatyaanari notakotani Estaquis. ¹⁰ Piwithatyaanari Apeles, yaakamiithatairi Saipatzii-totaari. Piwithatyaanari ikaratzi saika-pankotziriri Aristóbulo. ¹¹ Piwithatyaanari noshininka Herodión. Piwithatyaanari saikatsiri iwankoki Narciso, ikaratzi antawaitziriri Awinkathariti. ¹² Piwithatyaanaro Trifena, aajatzi Trifosa. Irojatzi antawaitzi-niriri Awinkathariti. Piwithatyaanaro notakotani Pérsida. Irojatzi antawaitzi-niriri Awinkathariti. ¹³ Piwithatyaanari Rufo, iriitaki iyosiitairi Awinkathariti. Piwithatyaanaro aajatzi iriniro, irootaki nokimita-kaantari iroomi noniro. ¹⁴ Piwithatyaanari Asíncrito, Flegonte, Hermas, Patrobas, Hermes, aajatzi itsipata-piinta-yitari iriroriiti, apaiyitziri "iyikiiti." ¹⁵ Piwithatyaanari Filólogo, Julia, Nereo aajatzi iritsiro, Olimpas, aajatzi ikaratzi tsipayitariri apaitajiri kitisiriri. ¹⁶ Itakora pinkantyya piwithatawakaanaiya. Iwithayitami awirokaiti ikaratzi apatowinta-piinta-kariri Saipatzii-totaari. †

¹⁷ Iyikiiti, iroka nokowa-kotzimiri: Paamawintyaari

* **16:2** kimisantzin-kariiti = iyikiiti † **16:16** piwithatawakaanaiya = thoporotaantsi

ñaana-minthata-wakaa-chari iriitaki otzika-tzikata-wakaarori iyomitai-takimiri pairani. Airo pitzipa-yitari awirokaiti. ¹⁸ Tima kaari Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari opirayita-najjaarini. Yanta-piintziro inintasitari irirori. Iriiyitaki nintathatziriri sipita-siririiti yamatawi-waitzirira. ¹⁹ Nokimaki naaka-payi kamiitha pikanta-jiita awirokaiti, ti pimpiyatha-waityaa, irootaki oimosirinka-kinari. Nonintzi naaka pinkamiitha-siripiroti, onkimiwaityaaro ti piyoyitromi tsika okantakota kaari-pirori. ²⁰ Iriitaki Pawa saikakaa-yitajimini kamiitha, irootaintsi inkanta-kaiyaaro piitsinampaantyaariri Mishatantaniri, onkimiwaita-jyaaro piwichoryaatiyirimi paatzikakiri. ¡Onkamintha inisironkataimi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari!

²¹ Iwithatami Timoteo, tsipatanari yantawaitzi, aajatzi noshininka-payi Lucio, Jasón, aajatzi Sosípater.

²² Naakataki Tercio osankinatzi-niriri Pablo. Naakataki aajatzi owithatamiri, naaka yasiyitaja aajatzi Awinkathariti.

²³ Iwithatami Gayo. Iriitaki nosaiki-motziri iroñaaka iwankoki. Iwithayitami aajatzi ikaratzi nampiyitarori aka. Iwithatami Erasto, owiriri kiriiki asitari nampitsi. Iwithatami aajatzi Cuarto, akantajiri iyiki.

²⁴ ¡Onkamintha inisironka-yitaimi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari! ¡Omapirowí!

owiraantarori kimosiriwintaantsi

²⁵ Thami awisiryawinta-jyaari Pawa. Iriitaki matzirori yaawyaa-sirita-kayimi piriipiro-wintan-tyaarori Kamiithari Ñaantsi ikinkithata-koitziri Jesús Saipatzii-totaari, kaari ikimatha-witaita pairani. ²⁶ Iro kantacha iñaakayitantaja iroñaaka, iyomitaan-tayitaki maaroni nampitsiki inkimisantai-tantyaari anta. Irootaki isankinata-kaakiriri Kamantan-tzinkari-payi yoka Pawa, Añaanita-tsiri. ²⁷ Thami antharowinta-jyaari aparonita-tsiri Pawa, Yotaniri. Tima iriitaki Jesús Saipatzii-totaari kantakai-yaaroni asi owantajjaarori antharowinta-jyaari. ¡Omapirowí!

YITAKARI ISANKINATZINIRI PABLO CORINTO-SATZI

Withataantsi

¹ Naaka Pablo otyaantzi-mirori iroka sankinarintsi. Intyaantaa-riti Jesús Saipatzii-totaari nonatzii, tima iriitaki Pawa nintakaa-kinarori, ikaima-siritakina. Ari notsipatakari Sóstenes nosankinatzi-miro. Iriitaki nokimita-kaantajiri iyiki. ² Awiroka nosankina-yitzini pikaratzi papatowintaari Pawa anta Corinto-ki, pikaratzi yasitaami Saipatzii-totaari Jesús. Iriitaki kaima-siri-yitaimi ikiti-siritan-tyaamiri. Pikimitaari pasini-satzi nampiyitarori tsika-rika-payi, awintaariri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, tima irijatzi Pinkathari-wintairi irirori. * ³ Onkamintha inisironka-yitaimi Asitairi Pawa, kamiitha isaikakaa-yitaimi. Aritaki inkimitzi-tyaamiri aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari.

Ipaasoonkita-kaitziri Pablo intasonka-wintanti

⁴ Nopaasoonkita-piintziri naaka Pawa, tima antaaro inisironka-yitaimi, itsipa-sirita-kaajamiri Saipatzii-totaari. ⁵ Iriitaki kantakaarori piyotako-pirotan-taariri, ari okanta pikinkithata-kotan-taariri. ⁶ Irootaki poisokirotan-tarori okaratzi nitakari nokinkithata-kotzimiri Saipatzii-totaari. ⁷ Pikanta piyaawintari impiyi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, tikatsi kowitzii-motyaamini itasonka-winta-siritzimi pantawaitan-tyaaniriri. ⁸ Iriitaki kankakai-yaaroni piriipiro-wintan-tyaariri irojatzi impiyan-tajyaari, airo otzimawaitzi ompaityaa imishakowinta-paajimiri. ⁹ Oisokiro iwimi Pawa, iriitaki kaima-sirita-jimiri paapatyaan-taariri Itomi, yoka Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari.

¿Ishiki-tziima pairani Saipatzii-totaari?

¹⁰ Iyikiiti, tzimatsi pasini nonintziri nosintsi-thatimiri, tima naaka intyaantaa-riti Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. Nokowa-kotzimi paapatyaa-wakai-yitajyaa, onkimi-waityaaro aparoni onkantaami pikinkithasiritari, airo pikanta-wakaa-winta-waitaro opaiyita-rika. ¹¹ Tima noki-makiri ishininkaiti Cloé ikamanta-paakina ti paapatyaa-wakaityaa kamiitha. ¹² Tzimatsi pitsipa-yitari anta kantatsiri: "Nokimisantziri naaka Pablo." Pasini kantatsi: "Nokimisantziri naaka Apolos." Pasini kantatsi:

* 1:2 awintaariri = wairontsi

“Nokimisantziri naaka Pedro.” Tzimatsi pasini kantanaintsiri: “Nokimisantziri naaka Saipatzii-totaari.” ¹³ ¿Ishikitziiima pairani Saipatzii-totaari? ¿Naakama paikakowinta-kamiri? Tima pinkiwaa-yitaka pairani awirokaiti, ¿Naakama ipairyaaaitaki, inkantaiti: “Pinkiwaa-mintyaari Pablo?” ¹⁴ Irootaki nopaasoonkitan-tariri Pawa okamintha ti naaka kiwaayitimini. Apatziro nokiwaa-matsitakiri pairani Crispo, aajatzi Gayo. ¹⁵ Irootaki airo itzimanta anta kantawaita-tsini: “Nokiwaa-wintakari Pablo.” ¹⁶ ¡Jaa! Iri-jatzi nokiwaatzi-takari pairani Estéfanos aajatzi ishininkapayi irirori. Ti nonkinkithasiritajiro tzimatsi-rika pasini nokiwaatakiri anta. ¹⁷ Ti intyaankina Saipatzii-totaari nonkiwaatanti, apatziro ityaankakina nonkamantan-tajiro Kamiithari Ñaantsi. Ti nosiya-kota-paakyaari yotaniiri nokinkithata-koyitziro. Tima ti noninti aminaasi-waityaa iroopirota-tsiri ipaikakoi-takiri Saipatzii-totaari.

Iriitaki Saipatzii-totaari, isintsinka Pawa, iyotani

¹⁸ Aririka ankinkithata-kaawityaari pyaasita-chani ankantiri: “Ipaikakoi-takiri Saipatzii-totaari,” ikimita-kaantajai masontzi-siriri anayitimi. Irooma arokaiti awisako-siriri anayitaji, ayoyitaji omapirotatya iñaakan-takiro itasorinka. ¹⁹ Tima isankinataitaki pairani, ikantaitzi:

Naapithatiri iyotani ikaratzi yotaniwita-chari.

Nomaisanta-kayiri ikinkithasiritani kinkithasiri-witachari.

²⁰ ¿Tsikama inkantajyaa-rika yotaniiri? ¿Tsikama inkantajyaa-rika yotzinkari ikaratzi yomitaan-tasiwaitarori iroopirotzi-motziriri irirori-payi? Pawa omasontyaa-yitajiriri osaawi-satziiti, ikaratzi yotaniwita-chari pairani.

²¹ Tima inkarati yotaniwaita-sita-chari, ti imatiro iyotajiri Pawa. Iriima Pawa matzirori iyota-nita, onimotakiri irirori iwawisaako-siri-yitairi ikaratzi kimisantairori iñaani, okantawitaka itzimayitzi okimitzi-mowitakari masontzi-sirin-kantsi onatzii iñaani Pawa. ²² Aririka iñiiro noshininka-payi Judá-iti intasonka-wintan-taiti, irootaki inkimisantan-tyaari iriroriiti. Iriima pishininkapayi awiroka, aririka inkimiri ikimita-kaantari iriroriiti yotaniiri inatzii, iriitaki ikimisantziri. † ²³ Irooma

naaka, nokinkithata-kota-najiri Saipatzii-totaari ipaikakowintantaka. Oshiki okompitzi-motakari noshininkapayi. Iriima pishininka-payi awiroka ikimita-kaantakina nomasontzi-waita-tyiimi. ²⁴ Iro kantacha ayojiitzi arokaiti, iñaakan-tajiro Saipatzii-totaari itasorinka Pawa, aajatzi iyotani. Irootaki iyoyitajiri ikaratzi ikaima-siri-yitairi

† 1:22 pishininka-payi = griego = kaari Judá-iti

Pawa, onkanta-wityaa Judá-iti inatzii, kaari Judá-iti, maaroni. ²⁵ Tima Pawa yanairi iyotani-waita-sitari atziri-payi, okantawitaka yoka atziri-payi okimitzi-mowitakari masontzin-kantsi onatzii ikantayitakiri Pawa. Tima Pawa yanairi atziri-payi otzimi-motziri isintsinka, okantawitaka yoka atziri-payi okimitzi-motakari ti aawyaan-taniti okaratzi ikantawitakari Pawa.

²⁶ Iyikiiti, ontzimatyii pikinkithasirita-kota-wakiro tsikarika pikanta-jiita pairani tikira inkaima-siritaitimi. Ti intzima-piroti yotaniri pikarajiitzi, ti intzima-piroti pi-jiwariti, ti intzima-piroti iriipiroriiti. ²⁷ Iro kantacha iyosiyyitajiri Pawa ikaratzi ikimita-kaanta-witai-takari masontzi inatzii, irootaki impasiki-wintairi apaata iyotani-waita-sitari. Iyosiyyitajiri ikaratzi ikimita-kaanta-witai-takari kaari aawyaawaitaniri, irootaki impasikitan-tajyaari apaata iriipiroriiti. ²⁸ Ari ikinakairori Pawa iyosiitan-taariri kaari imiraawintzi atziri-payi, kaari iriipirotzimotirini. Ari okanta opoñaan-taari iniwitaitaro okaratzi imaninta-witai-takari. ²⁹ Ari ikinakairori Pawa airo itzimanta tharowintzi-motyaarini. ³⁰ Iriitaki Pawa tsipasirita-kaaja-miriri Saipatzii-totaari Jesús, ityaankajiri irirori iyotakaa-yitajimi, iwamiitha-siri-yitaimi, yoiti-siri-yitajimi. Iriitaki piinako-wintaimi pisaika-siwaitan-taari. ³¹ Irootaki isankinatzi-taitan-takarori pairani, ikantaitzi:

Ti onkamiithati intharowinta-waitaityaa apaniroini.

Iro kamiitha-pirota-tsiri antharowinta-jyaaro yantayitajiri Awinkathariti.

2

Ikinithata-koitairi Saipatzii-totaari ipaikakoi-takiri

¹ Iyikiiti, nojataki pairani nariitami nonkinkithata-kotimiri Pawa, tima ti nonkimita-kota-paakyaari yotaniwaita-sitaniri, ti noninta-thawaita-sita-paakyaami.

² Apatziro nokowa-pirota-nakiro nokinkithata-kota-piinta-jimiri Jesús Saipatzii-totaari, ipaikakoi-takiri.

³ Ti noñiuro onimo-tina kamiitha nosaiki-moyitakimi, tharowa-siri nokantaka. ⁴ Irootaki kaari napirotantami itsinampairi okaratzi noñaawai-yitakiri, ti osiyaaro iñaani yotaniwaita-sitaniri.

Iro kantacha okaratzi noñaawai-yitakiri, imatakiro iñaakan-takiro Tasorinkantsi, oñaakan-takirori isintsinka. ⁵ Ari okantari, irootaki isintsinka Pawa ikimisanta-kaantaamiri, kaari iyotani atziri-payi matakamironi.

Itasorinka Pawa oñaakan-tayitzirori

⁶ Iro kantacha, aririka ankinkithata-kayiri antaiki-siritaniri, ari okamiithatziri ankinkithata-kotiniri yotanitaantsi. Iro kantacha iroka yotanitaantsi, ti osiyaaro iyotani-waita-sitari osaawi-satzi, iyotani-waita-sitari pinkathari-witachari iroñaaka. Tira irasi iwiro yokaiti. ⁷ Iroka yotanitaantsi nokinkithata-kotziri naaka, ti iyotako-piroitiro pairani. Okimiwaitakaro imanaita-tyiromi. Irootaki inintzi-tataikari Pawa, ari onkantayaa añaanta-jyaarori apaata iwaniinkaro. ⁸ Yokaiti pinkathari-witachari iroñaaka, tikatsi aparoni yotako-pirotironi iroka yotanitaantsi. Ari iyotakiromi, airomi ipaika-kota-kaantzirimi Awinkathariti, otzimimo-piro-taitziri iwaniinkaro. ⁹ Iro kantacha irootaki isankinata-koitzi-takari pairani, ikantaitaki:

Okaratzi ikasiya-kaariri Pawa otakotaariri irirori,
 Anaapirotairo ikita-piintaitari, ikima-piintai-tziri,
 Anaapirotziro okaratzi aniisampyaakari.

¹⁰ Irooma arokaiti, ityaanka-kairi Itasorinka Pawa iyotakaan-tairi. Tima iriitaki Tasorinkantsi oyotziriri Pawa okaratzi ikinkithasiritari irirori, kaari iyotako-witaita. ¹¹ Tima tikatsi oyotinirini ikinkithasiritani pasini atziri, apatziro iyotziro isiriki irirori. Ari ikimitari aajatzi Pawa, tikatsi oyotinirini ikinkithasiritani, apaniro iyotziro isiriki. Yoka Tasorinkantsi, isiri Pawa inatzii. ¹² Irootaki isaikasiritan-tairi asiriki Itasorinka Pawa, irootaki ayopirotantajyaarori okaratzi ikasiya-kaita-kairi arokaiti akimisantayitajiri. Irootaki kaari kantaa-jata-tsini iyotajiro osaawisatzi, ¹³ ikaratzi oyomitaan-takirori iyotasi-winthawaitari irirori. Okaratzi akinkithata-kotakiri arokaiti irootaki iyotakaa-yitairi Tasorinkantsi. Irootaki akinkithata-kaayitajiriri antaiki-siritaniri tsika okantako-pirota asiri.

¹⁴ Iriima kaari antaiki-sirita-tsini, ti inkimisantiro iyotakaan-tawitari Tasorinkantsi, okimitzi-mowaitakari masontzi-siritaantsi. Ti onkantaa-jati iyota-kotajiro irirori, tima ti isaika-siritan-tyaari Tasorinkantsi iyotakaan-tayityaariri. ¹⁵ Irooma arokaiti antaiki-siritaniri, aritaki amayitairo ampampitha-siritako-pirotajiro maaroni tsikarika opaiyita. Ari okantari, okantawitaka ti inkimatha-piroyitai osaawisatzi tsika akantayitanaja arokaiti. ¹⁶ Irootaki isankinata-koitzi-takari pairani aka, ikantaitzi:

¿Tzimatsima yotako-pirotairini ikinkisiryaari Awinkathariti?

¿Tzimatsima matirini iyomitairi?

Irooma arokaiti, iyotakaa-yitairo okanta-kota ikinkithasiritani Saipatzii-totaari.

3

Antawaita-najiniriri Pawa

¹ Iyikiiti, tityaa nomatiro nonkinkithata-kayimi nokimaitari nonkinkithata-kayiri antaiki-siritaniri. Okimiwaitakaro owakirami pitanakyaaro pawintaa-jyaari Saipatzii-totaari. Okimiwaitakaro ainiro piinchaa-nikitimi, ² ainiro ithotaaitzimi, tikira impaitimiro kiso-yitatsiri owaritintsi. Tima tiki-raata pinkimatha-yitairo okaratzi noyomitaa-witakamiri, irojatzí pikantayita iroñaaka. ³ Tikiraata pantaiki-siriti. Ainiro pikisa-wakaa-wintaro opaiyita-rika, panta-wakaa-waita. ¿Kaarima iroka yantayita-piintakiri osaawi-satziiti? ⁴ Tima tzimatsi anta, kantatsiri: “Nokimisantziri naaka Pablo.” Pasini kantatsi: “Nokimisantziri naaka Apolos.” ¿Kaarima iroka osiyarori iñaana-minthata-wakaa osaawisatziiti?

⁵ ¿Tsikama nopaitaka naaka? ¿Tsikama ipaitaka Apolos? Naakataki apiti impiratani Pawa, ityaankakina nonkinkithata-kaayitajimi pinkimisantant-tajyaari awirokaiti. Tima intyaantayita-kayi Awinkathariti maaroni arokaiti onasiyitaka onkarati antayitajiri.

⁶ Tima naaka osiyariri pankita-tsiri. Iriima Apolos osiyawaitakaro iriitaki oyaatapaa-kinari ithamaita-kotziro nopankitakiri. Iriima Pawa iriitaki matzirori yantai-ka-kaayitziro pankirintsi. ⁷ Ti yiriipiro-waiti pankita-kirori, ari ikimitari thamaita-kota-kirori. Iriitakira iriipirotsiri Pawa, yantaiki-sirita-kaayitaimi. ⁸ Osiyawaitakaro intzimimi yantawaita-kaani. Intyaantakiri impanki-waiti, intyaantakiri pasini inthamaita-kotiro. Apatziro impinaitakiri okaratzi yantawai-matsitaki, intyaantairi inampiki, tima ti inkowa-pirota-jaantyaa irirori. ⁹ Ari nokantakari naaka, osiyawaitakaro naaka antawaitzi-niriri Pawa. Irooma awirokaiti pisiyakaro awirokami pankirintsi-masi. Pisiyawaitakaro aajatzi awirokami pankotsi.

¹⁰ Naaka kimitakariri yotzirori iwitsikiro. Naaka itanakarori nowitsikiro pankotsi, iriitaki Pawa nisironkatakanari nitanta-nakarori nowitsikiro. Ipoña impokayiti pasini thonkatironi iwitsikiro. Iro kantacha ontzi-matyii initsikiro-wintyaaro inthonkan-tyaarori kamiitha.

¹¹ Iriitaki Jesús Saipatzii-totaari osiyarori itapiintarori yaitziri iwitsikan-taitarori pankotsi. Airo itzimawaitzi pasini impoyiityaarini. ¹² Aririka iwaitakiro itapiintarori iwitsikan-taitaro pankotsi, aritaki inthonkai-takiro iwitsikaitiro pankotsi. Kantatsi iwitsikai-tantyaaro ooro, kiriiki, mapipayi poriryaa-tsiri. Ari onkantaki aajatzi iwitsikan-taityaaro incha-panki, inchasi-pana, saworosi. ¹³ Iro

kantacha aririka ontayaa pankotsi, ari iñiitiro opaitarika iwitsikan-taita-karori iroka pankotsi. ¹⁴ Iroorika iwitsikan-taityaa mapipayi airo apirota ontayaa, omapiro okisotzi okaratzi iwitsikan-taitakari. Oshiki impina-pirotiri owitsika-kirori iroka pankotsi. Ari inkanta-jyaari isiyakaa-wintai-takiri owitsikirori pankotsi, impina-piroti-tairi aajatzi. ¹⁵ Iriima owitsikan-takarori pankotsi kaari shintatsini ontaayityaa, kapichiini ipinaitairi. Ari inkimitaaitairiri isiyakaa-wintai-takiri witsikirori iroka pankotsi, kapichiini onkantajyaa yawisako-siritan-tajyaari, isiyako-waita-jyaari awisakota-tsiri intaawityaami.

¹⁶ ¿Tima piyojiiti awiroka osiyakaa-winta pankotsi? Tima kimiwaitaka awirokami itasorintsi-pankoti Pawa, awiroka isaika-siritantari Tasorinkantsi. ¹⁷ Tzimatsi-rika owaaripirotakironi osiyakaa-wintari itasorintsi-pankoti Pawa, aritaki iyaaripirotairi Pawa irirori, tima tasorintsi onatzii iwanko. Ari okanta isiyakaa-wintai-tzimi aajatzi awiroka-payi.

¹⁸ Paamaiyaa yamatawitai-tzimi = kari. Kimitaka tzimatsi anta kantayita-tsiri: “Yotaniri nonatzii.” Irootaki kamiitha-witachari inkinkithasirita-kotiro mi yokaiti okaratzi osiyomotariri osaawi-satzi masontzi-sirin-kantsi onatzii. Tima iroka, irootaki kankakai-yaaroni iyota-nitan-tajyaari. ¹⁹ Tima ti apantzi-motyaari Pawa okaratzi ikimita-kaanta-waitari osaawi-satzi yotanitaantsi onatzii. Irootaki isankinata-koitakiri pairani, ikantaitaki:

Iriitaki Pawa airikakiriri yotaniwai-witachari, iyotanin-kakiini.

²⁰ Isankinataitaki aajatzi pairani ikantaitaki:

Iyotzitakaro Pawa okaratzi ikinkithasiri-waitari yotaniwai-witachari.

²¹ Irootaki airo piyosiitanta awirokaiti aparoni intzimi yomitaa-jimini. Airo pikimosiriwinta-waitsiri pinkanti: “Iriipirori inatzii yoka.” Tima inkarati tzimain-tsiri, pinkimita-kaantairi awiroka asitari, ikimiyitatyaa yokapayi:

²² Pablo, Apolos, Cefas, osaawi-sato-payi, añaantarintsi, kaamanitaantsi, awisayita-tsiri iroñaaka, awisayita-tsini apaata. Maaroni iroka, kimiwaitaka awiroka asityaa-ronimi maaroni, * ²³ tima awiroka-payi yasiyitaari Saipatzii-totaari, iriima Saipatzii-totaari yasitari irirori Pawa.

4

Yantawairi tyaantaariiti

* 3:22 Cefas = Pedro

¹ Ari okantari, ontzimatyii inkimita-kaantaitina impiratani Saipatzii-totaari, naaka-payi iwaki noyomitaantajiro kaari iyotako-witaita pairani. ² Iro kantacha tzimatsi-rika iyosiitaitaki yantayitairo opaiyita-rika, okowa-pirotatya imayitajiro yantiri omatantyaari yawintai-tyaari. ³ Noyotzi naaka pimonkaratan-tanari nokarajitzi. Tikatsi ompaitzi-motyaana pinintzi-rika paminako-tinano nantakiororika kamiithaini. Tikatsi ompaitzi-motyaana ininti-rika imishakowintina jwayita-tsiri nampitsiki. Tima ti nosiritakowaityaaro naaka nomonkaratyaari nokarajitzi. ⁴ Aririka namina-kotyaami naaka, kimiwaitaka ti ontzimi-motina nokinakaa-siritani. Iro kantacha ti naaka aminako-waitachani, iriitakira Awinkathariti amina-kota-jinani. ⁵ Irootaki airo pimatantaro awiroka-payi pimonkaratyaari impaiyaa-rika. Iriitaki Awinkathariti aminako-yitairini maaroni aririka impiyapaakiri. Iriitaki ñaakanta-pajironi okaratzi antayitakiri omanani-kiini. Ari iñaakan-tapajiro okaratzi asiriwaitari antayitirimi. Ari inkanta-jyaari Awinkathariti kimosiri-wintaini apaata.

⁶ Okaratzi nokinkithata-kota-kimiri aka, naaka siyakaawintacha notsipatari Apolos. Irootaki nokantan-tamirori poisokirotan-tyaarori Sankinaritsi-pirori, tima irootaki ikantaita-piintakiri: "Airo piwanaa-pirotziro sankinatainchari." Aritaima piwashaantairo pimonkarata-wakaa-piinta, pikimosiriwinta-piintana pikanta-jitzi, "Iriitaki yoka anairiri pasini." ⁷ Okaratzi pikanta-yitakira, ¿Piñaajaantakima panaako-yitairi awiroka pasini-payi? ¿Piyota-sita-karoma apaniroini kaari iyomitaai-tzimiri? ¿Paitakama pitharowintantari pinkimita-kaanta-waijiita apaniroini piyota-nita-sita?

⁸ Okaratzi pikimosiriwinta-waitaka awiroka-payi, pikimitakari pinkathari-payi, ashaarantaniri-payi, aasiryaa-niinta-waitziri iwariti. Kimiwaitakami ti noyomitaajimi naaka-payi. Onkamintha pimpinkathari-wintan-tayiti, aritaki ankarajiti tsika-rika pimpinkathari-wintanti. ⁹ Tima Tyaantaariiti nonayitzi naaka-payi, tira niriipiro-jiti. Ari ikantakaakana Pawa. Nosiyako-waitaari yasita-koitani ikowaitziri iwamaitiri. Oshiki ikowaitaki maaroni atziri-payi iñaakowintina, imatzitaikaro aajatzi Maninkari-payi inintaki iñaakowintina. ¹⁰ Ikinkithasirita-koitana naaka tikatsi apantyaanani nokinkithata-kotajiri Saipatzii-totaari. Irooma awiroka-payi pikinkithasirita-kota yotaniri pinayitzi pikinkithata-koyitairi Saipatzii-totaari. Irooma naaka-payi ikinkithasirita-koitana ti naawyaa-siri-piro-wainiti. Irooma awirokaiti ikinkithasirita-koitzimi aawyaa-siri-waitaniri pinatzii. Oshiki ipinkathai-takimi awiroka-

payi, irooma naaka-payi, timachiini. ¹¹ Aikiro nojatatzii nokimaatsi-waitaro, irojatzii nokantziro iroñaaka, notashi-niinta-waitzi, nomiri-niinta-waitzi, thonkako-waitakana, iwatsinaa-waitai-takina, ti ontzimi-motina nowanko, ¹² oshiki nantawaitaki, naakataki antawai-wintacha. Tzimatsi-rika kisaniiintanari, nonisironkatari naaka. Aririka iwatsinaa-waitaitina, namawitziro. ¹³ Aririka inkawiya-waitaitina, notsima-ryaakaa-yitari. Ikimita-kaantai-takina tikatsi apantyaanani, kaarasi nonayitakimi. Irojatzii ikantaitana iroñaaka.

¹⁴ Ti iro nosankinatan-tyaarori iroka nonintzi nowaañaimi awiroka-payi, nonintatzii noyomitaa-yitimi, nokimita-kotari iirintaitari iyomitaa-najiri itakotani itomi. ¹⁵ Kimitaka tzimawitacha oshiki nintatsini iyomitaimimi, iro kantacha ti noyoti tzimatsi-rika nintatsini yaakamiithatimi isiya-kotyaari yirintaitari. Irootaki nosiyakaa-wintziri naaka iriimi Jesús Saipatzii-totaari matakaa-kinaroni nosiya-kotyaari asitamiri, nokinkithata-kaapaa-kimiro pairani Kamiithari Ñaantsi. * ¹⁶ Irootaki nosankinatan-tamirori iroka: Pinkimita-kota-jyaanaro naaka. ¹⁷ Irootaki notyaantan-takamiriri iroñaaka Timoteo, nokimita-kaantziri iriimi notakotani notomi, iriitaki iriipiro-winta-kiriri Awinkathariti. Iriitaki siritakai-yaamironi tsika ikantakaakana Saipatzii-totaari, tsika nokanta noyomitaa-yitajiri kimisanzin-kariiti tsika-rika-payi isaikayitzi. ¹⁸ Tzimayitatsi pikarajitzi anta kosiriwinta-waita-chari, inintajitzi pinkimisantiri irirori. Isiyakaantzi airo napiitziro nariita-jyaami. ¹⁹ Iro kantacha sintsinira nompuyaki, iriirika Pawa nintain-tsini. Ari noñiirori omapiro-rika yaawyaa-siri-waita-nitzi ikaratzi kimosiriwinta-waitain-chari anta. Kimitaka iñaawai-winthawaita-sitaka. ²⁰ Tima inkarati ipinkathari-piro-wintairi Pawa, iriitaki ñaakantironi yaawyaa-siri-waita-nitzi. Ti iñaawai-winthawaita-sityaa. ²¹ ¿Arima onimotakimi nariita-jyaami nowasankitaa-waita-paakimi? Iro pininta-taiki nonisironka-yitapaakimi, airo nosintsi-waita-paakimi.

5

Imishakowintai-tziri antayitziro kowiinkari

¹ Tima nokimaki tzimatsi aparoni pikaratziri anta imayimpi-waitaki. Yantakiro kowiinka-pirota-tsiri kaari ikimakoitzi yantiro kaari kimisanta-tsini. Tima inanta-waitakaro iriniro-thori, iinantari iriri. ² ¿Paitama pikimosiriwinta-waitantari itzimatai-tzira pikaratziri anta

* 4:15 oshiki = ikaratzi 10,000.

antakirori iroka? Ti piwasirita-kowaityaari piñaakiri yantakiro. Tima iro kamiitha-witacha pimisitowa-kaantirimi yoka atziri.

³ Okantawitaka ti nosaiki-motimi pinampiki, iro kantacha aririka nosirita-piintyaami kimiwaitaka arimi ankarati asaiki anta. Irootaki pinkimita-kaantan-tyaarori iroñaaka arimi ankarati anta, nomishakowintakiri yoka atziri.

⁴ Ontzimatyii papatotyaa, pawintyaari Awinkathariti Jesús, pinkimita-kaantiro arimi nonkaatimi anta. Pimatiro iroñaaka okaratzi inintziri Awinkathariti, ⁵ pimisitowiri atziri, iwasankitairiita Mishatantaniri. Aamaa-sityaa aritaki onkantaji yawisako-siritai apaata impiyaji-rika Awinkathariti Jesús.

⁶ Ti ampantyaaro pinkimosiriwinta-waityaa. ¿Tima piyotiro okaratzi ikantai-takiri pairani: “Kapichiini onawitaka siñakayirori yatantaitari, iro kantacha osiñakayiro maaroni opatha yatantaitari?” ⁷ Pinkimita-kaantajiro awiroka pisokaa-tyiromi siñapathata-kairori yatantaitari, pishiyitairo kamiitha. Irootaki pantayitiri, pimisitowiri antapiinta-kirori karipirota-tsiri, yantitaan-taro = kari. Pinkimita-jyaaro yatantaitari kaari siñatsini, iwapiintaitari yoimosirinkai-tziro kitaitiri Anankoryaantsi. Tima inkamawintaji Saipatzii-totaari isiyakaa-wintari ipiraitari iwamaitakiri yoimosirinkai-tziro Anankoryaantsi. ⁸ Irootaki antantyaarori okaratzi isiyakaa-wintai-takiri. Ontzimatyii awashaantajiro karipi-rotatsiri, kaari-kamithata-tsiri, osiyakaa-wintzirori siñakayirori yatantaitayi. Ontzimatyii ankamiitha-siritaji, añaawaitajiro iroopirotatsiri, osiyakaa-wintakari yatantaitari kaari siñatsini.

⁹ Tima nosankinatzi-takami pairani, nokantakimi: “Airo paapatyaa-winthatari ikaratzi antapiinta-kirori karipi-rotatsiri.” ¹⁰ Okaratzi nokanta-yitakimiri, ti iri nonkanta-koti kaari awintaa-jyaarini Jesús, antayitzirori karipi-rotatsiri, kisakowaitaniri, amatawitaniri, pinkatha-waitziriri pawaniro. Iriimi nonkanta-kotimi, airo pisaika-yitaimi kipatsikika. ¹¹ Iriitaki nokanta-kotzi awintaa-naariri Jesús, paitasi-waita-chari “Iyiki.” Airora paapatyaari yoka yanta-piintzirora karipi-rotatsiri, kisakowaitaniri, pinkatha-waita-sitari osiyakaarontsi, ikawiyantawaitaki, isinkiwaita-piinta, yamatawitantapiintaki. Ti onkamiithati pintsipatajyaari yoka. ¹² Tira iyoyiitajai aroka-payi amishakowintajiri ikaratzi kaari awintaariri Jesús. Iriima kimisanta-tsiri akarata-piintziri kamiithatatsi amishakowinta-yitajiri yantayitiro-rika kaaripirota-tsiri.

13 Irootaki pookantyaariri yoka atziri antapiinta-kirori iroka kaari-pirori. Iriitaki Pawa aminako-yitairini ikaratzi kaari awintaa-yitariri Jesús.

6

Ti onkamiithati yamina-kotairo amaimanita-wakaani kaari kimisanta-tsini

¹ Aririka pimaimanita-wakaiyaa pikaratzi pikimisanta-jiitzi, ti onkamiithati pijati yamina-kotimiro jwayita-tsiri nampitsiki, kaari kimisantzin-karita-tsini. Iro kamiithatatsi pijata-sitiri pikaratzi pikimisanta-jiitzi. * ² ¿Tima piyojiiti awiroka aminako-yitairini apaata maaroni osaawi-satziiti? ¿Airoma pimatziro piwitsika-yitairo okaratzi pomirintsitzi-moyitamiri kapichiini awiroka-payi? ³ Tima arokaiti aminako-yitairini aajatzi Maninkariiti. ¿Airoma okantzi amina-kotiro ikaratzi maimanita-wakaa-chari iroñaaka? ⁴ ¿paitama pinintantari yaminako-yitaimi atziri-payi kaari pikarata-piintziri papatowintyaari Pawa? ⁵ Tima ontzimatyii pimpasiki-wintiro iroka-payi. ¿Tikatsima yotaniri pikarajiitzi witsiki-mironi? ⁶ Iroka pikanta-piintaka, pisiya-sitari jiwari kaari kimisanta-tsini, pikowakotakiri iwitsika-yitajimiro pimaimanita-wakaa-jiita, pikaratzi pikanta-wakaawita "iyikiiti."

⁷ Irootaki oñaakan-tzirori ainiro pikinasi-waiyita, pimishakowinta-waitakiri pikarajiitzi anta. ¿Paitama kaari pamawitantaro kapichiini inkawiya-waitaitimi, aajatzi yamatawi-waitaitimi? ⁸ Irootaki pimayitirimi. Awiroka-payi kantzimo-niinta-wakaacha, pamatawita-wakaa-jiitaka pikaratzi pikanta-wakaawita "iyikiiti."

⁹ ¿Tima piyojiiti, airo iñaayitairo apaata impinkathari-wintairi Pawa ikaratzi kaaripirota-tsiri? Paamawintajyaa, otzimi-kari pikinakaa-sitani. Ari ikantari ikaratzi antapiintzirori karipiro-yitatsiri, pinkatha-yitziriri isiyakaaro pawaniro, mayimpiri-payi, ñathathawakaa-waita-chari isiramparin-kakiini, ¹⁰ kosintzi-payi, kisakowaitaniri, sinki-ryaantzi, kawiyantani, amatawitaniri. Airo iñaayitairo impinkathari-wintairi Pawa yokapayi. ¹¹ Pairani, ari pikanta-yiwitakari awirokaiti. Irooma iroñaaka okimiwaitakaro tzimatsi kiwajimini, ikiti-sirita-kayi-taimi, itampatzika-siritajimi, tima pawintaa-piinta-jyaari Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. Iriitaki Tasorinkantsi kantakaa-yitaamiri. †

* 6:1 kimisantzin-karita-tsini, awiroka = kitisiriri † 6:11 pawintaa-piintaari = wairontsi

Pimpinkathatan-tajyaari Pawa, tsika-rika opaiyita pantayitairi

¹² Tzimatsi kantayita-tsiri: "Isinitai-tanaro nantayitiro opaiyita-rika." Iro kantacha tira ampantyaaro yantaitiro maaroni. Aritaki okantawita, isinitai-takairo antayitiro ompaiyitaa-rika. Iro kantacha tira anintataitiro atzirin-tanta-yitai opaita-rika-payi isinitaitairi. ¹³ Tzimatsi kantayita-tsiri aajatzi: "Irootaki otzimantari owaritinsi onimoniintan-tairi amotyaaki. Irootaki otzimantari amotyaa, ankimaniintan-tyaarori owaritinsi." Ari okantawitari, iro kantacha ari yapitiro-ryaajairo Pawa yapirotairo. Irootaki airo pikanta-waitanta awiroka: "Irootaki otzimantari awatha añaatha-waitan-tyaari." Tira ari onkantyyaa. Iro otzimantari awatha ampinkathatan-tajyaari Awinkathariti. Irootaki itzimantari Awinkathariti onimota-kaanta-jyaari awathaka. ¹⁴ Tima airo yapirota-jaantairo Pawa awatha, ari iwiriinta-yitaji, iñaakan-tayitairo isintsinka, ankimita-jyaari tsika ikantaja ipiriintaaro pairani irirori Awinkathariti. ¹⁵ ¿Tima piyojiiti iriitaki Saipatzii-totaari asitaaro piwatha? ¿Kantatsima aapithatajiri awatha yasitaari irirori ompoña asiniwaitajiro amayimpi-waitan-tyaaro? ¡Tira ari onkantyyaa! ¹⁶ ¿Tima piyojiiti ikaratzi mayimpi-waita-tsiri, kimiwaitanaka iwichaa-najyaaromi, aaroni ikantanaja iwathaki? Irootaki isankinai-takiri pairani, ikantaitaki:

tima aaroni inkanta-najyaa iwathaki osiyawaityaaro iwichaa-wakaa-jyaami.

¹⁷ Iriima ikaratzi tsipata-naariri Awinkathariti, iwichaa-sirita-naari irirori, kimiwaitaka aaroni ikantakaa-naarimi.

¹⁸ Ontzimatyii pinkoki-pithatairo ñaathawaisita-wakaantsi. Tima okaratzi nasiyita-chari kaari-pirori yantaitziri, ti iri wasinonkaa-chani antakirori, pasini iwasinonkaaki. Iroorika imataki ñaathataawakantsi, iriitaki wasinonkaa-waitaincha apaniroini iwathaki.

¹⁹ ¿Tima piyojiiti irootaki piwatha osiyarori pankotsi isaikantari Tasorinkantsi? Iriitaki Pawa otyaanta-kimiriri, iriitaki ompirayitamiri. Ti awiroka añaasiwaita-chani apaniroini, ²⁰ iriitaki Pawa pinako-winta-pirota-jimiri yasitan-taamiri irirori. Irootaki pimpinkathatan-tajyaariri Pawa, ari pinkimitaa-jirori pantayitiro opaiyita-rika, aajatzi okaratzi pikinkithasiritari.

7

Imaimanita-wakaiyaa aawakaa-chari

1 Iroñaaka nakimiro okaratzi pisampitanari pisankinariki: Irootaki kamiitha-witacha airo yayimi iina atziri. 2 Iro kantacha, ontzimatyii yaayiiti iina imayimpi-waitzi-kari. Ari onkimiyita-jyaari aajatzi kooyapayi, ontzimatyii aayiiti oimi. 3 Ari okamiithatzi piñaawakaa-piintajyaa paawakai-yitaka. 4 Okaratzi iinaitari, ti apaniroini asitaaro owatha, irijatzi asitaaro oimitari. Ari okimitari aajatzi, ikaratzi iimitaitari, ti apaniroini yasitaaro iwatha, irojatzi asitaaro iinatakari. 5 Irootaki, airo okamiithatanta papakapaintiro piñaawakaa-piintajyaa paawakai-yitaka. Iro kantacha, kantatsi pinkinkitha-waita-wakaiyaa pintziwintan-tyaarori opaita-rika pamana-koytziri. Ompoña pitanaajyaaro piñaawakaanaiya, ari onkantyyaa airo yathataantami Kamaari, ti piñaakotanityaa awiroka-payi. * 6 Irootaki iroka nosinitan-tziri naaka, titzimaita nosintsi-thatiri maaroni yantayitajiro iroka-payi. 7 Noninta-taawita naaka inkimita-kotajyaanaromi maaroni sirampari tsika nokanta naaka. Iro kantacha airo omata iroka. Tima inasiyitakaro Pawa itasonka-winta-yitakai aparoni-payi arokaiti. Itasonkawintaki Pawa ikaratzi kaari tzimayita-tsini iina, iriima pasini-payi tzimayitaki iina.

8 Nokantzi noñaanatziiri kaari aawakaa-chani, nokantziri: Iro kamiithatatsi pisaika-siwaityyaa airo otzimi pitsipatarari, pisiyaana naaka. Irojatzi nokantzi-tariri ikaratzi kamayitatziri itsipatarari. 9 Irooma tirika piñaako-nityaa, ontzimatyii pintsipatyaa. Tima irootaki kamiithatatsi ontzimi pitsipatarari airo ayimawaitantami.

10 Noñaanatziro kooya tzimain-tsiri oimi, nokantziro: Ti onkamiithati pooka-wakai-yitajyaa. Ti naaka asityaaroni noñaani iroka, iriitaki Awinkathariti asitarori. 11 Aririka pooka-wakaiyaa, irootaki kamiithatatsi pisaika-siwaitajyaa apaniroini airo paaji pasini piimi. Irooma airorika, kantatsi pimpiya-sitairi piimi. Noñaanatziimi awirokaiti iimitaitari, nokantziimi: ti onkamiithati pookiro piina.

12 Noñaanatziiri pasini-payi, nokantziri: Iyikiiti, aririka piinantyyaaro kaari kimisanta-tsini, ontzimatyii poisokirotyaaro, aapatyyaakami-rika iroori airo ookaimi. Ari nokantziri naaka, iro kantacha kaari Awinkathariti sintsithati-mironi iroka. 13 Ari okimitzitari aajatzi kooya oimintariri kaari kimisanta-tsini, ontzimatyii oisokirotyaari irirori, yaapatyyaakaro-rika kamiitha. 14 Okantawitaka ti inkimisantzinzin-kariti oimi, yasitaari Pawa irirori okantakaan-takiro iina. Ari ikantzitari

* 7:5 Kamaari = Mishatantaniri = Satanás

aajatzi iinantarori kaari kimisanta-tsini. Irooma aririka yooka-wakaiyaa, kimitaka airo yawisako-siritai iwaiyani-payi. Irooma aririka yaawakaiyaa, yasiyitaari Pawa aajatzi iwaiyani-payi. ¹⁵ Iro kantacha ininti-rika yooka-wakaiyaa, kaari kimisanta-tsini, kantatsi imatiro. Tikatsimaita sintsihatirini airo yooka-wakaa akantayitajiri "Iyikiiti," aajatzi akantayitajiri "Chookiiti," aayitziriri kaari kimisanta-tsini. Irooma aririka yaapatyaa-wakaaajyaa kamiithaini, irootaki inintziri Pawa. ¹⁶ Nokantzimi awiroka iinantaitari, ti piyoti aamaa awiroka kantakaan-taironi yawisako-siritan-tajyaari piimi. Nokantzimi aajatzi awiroka iimintaitari, ti piyoti aamaa awirokataki kantakaan-tironi awisako-siritan-tajyaari piina.

¹⁷ Ari okantari. Tsika akanta asaikayitzi, airo athataaro awasiñairo tsika akanta-piinta. Irootaki inintakairi Awinkathariti, tima ari akantzitari owakira ikaima-siriyitai Pawa. Irootaki nokanta-piintakiri naaka yantaitiro nariiyitarira kimisantzinkari-payi tsika-rika yapatojiita. ¹⁸ Thami asiyakaa-winta-wakiri aparoni atziri totamisitainchari, irasi iwiro tsika ikantaka. Tirika intomisitaa-nityaa yitanta-nakarori ikimisantai, tikatsi ompaityaa intomisitaanitan-tyaari iroñaaka. ¹⁹ Tikatsi ompaityaa aroka-rika totamisitaaniri, tirika antomisitaa-nityaa. Irootaki kowapirotacha antayitajiro inintakaajairi Pawa amayitairo. ²⁰ Ari ankanta-yitajyaari maaroni, airo athataaro awasiñaa-yitiro tsika-rika akantayita owakira ikaima-siritan-tairi Pawa. ²¹ Ari okantari aajatzi. Awiroka-rika ompirataari ikaima-siritan-taamiri Pawa, airo okantzimo-siri-waitami. Irooma yathatajiro-rika ompirataamiri ininti pisitowaji, pimatiro. ²² Tzimatsi-rika ompirataari ikaima-siritajiri Awinkathariti, ontzimatyii inkinkithasirityaa saikasi-waitaja. Iriima kaari ompirataari ikaima-siritajiri Awinkathariti okimi-waitaaro impiratanimi inatzi Saipatzii-totaari. ²³ Tima Pawa pinako-winta-pirota-jimiri yasiyitaami, irootaki kamiithatatsi airo pikimita-kotaari ompirataari isintsi-waitatziri imonkaratiro inintasi-waitari pasini atziri. ²⁴ Iyikiiti, airo athataa-waitaro tsika akantayita maaroni owakira ikaima-siritan-tairi Pawa atsipa-siri-yitan-taariri.

²⁵ Iroñaaka nakayitiri ikaratzi sampita-kowintzirori mainaro-payi. Ti ontzimi ikantakaan-tairi Awinkathariti ayota-kotan-tyaarori iroka, iro kantacha naaka kantimini okaratzi nokinkithasirita-kotarori. Tima iriitaki Awinkathariti nisironkataanari pawintaa-jyaana naaka. ²⁶ Iroka okaratzi nokinkithasiritari: Tima asaikayitatyii iroñaaka tsika yasinonkaita, iro kamiithatatsi pasi piwajiro

tsika pikanta pisaika-yitzi iroñaaka. ²⁷ Thami asiyakaa-winta-wakiro: tziimatsi-rika awiroka piina, ti onkamiithati pookajiro. Tirika ontzimi piina, airo pamina-minatzi payi. ²⁸ Irooma aririka paaki piina, tira pinkaaripiroti. Ari okimitzitari aajatzi mainaro ikampitan-taitakiri aantyaariri sirampari, tira onkaaripiroti. Iro kantacha ikaratzi aayitat-siri iina, aritaki iñaakiro onkarati pomirintsitzi-motyaarini. Apatziro nokanta-sitami naaka airo pipomirintsi-waitanta awiroka-payi.

²⁹ Iyikiiti, kimitaka irootantsi omonkara-paitityaa. Itanakyaaro iroñaaka, ikaratzi tziimayita-tsiri iinapayi, ontzimatyyii inkimita-kaantairo tirikami ontzimayiti. ³⁰ Ikaratzi irawaita-chari, ontzimatyyii inkimita-kaantairo tikatsi ompaityaa yiraawaitan-tyaari. Ikaratzi kimosiri-waita-tsiri, ontzimatyyii inkimita-kaantairo tikatsi ompaityaa inkimo-siri-waitan-tyaari. Ikaratzi amananta-yitatsiri opaiyita-rika, ontzimatyyii inkimita-kaantairo ti iriimi asiyityaaroni. ³¹ Itzimi-rika otzimimo-yitziri osaawisato-payi, inkimita-kaantairo ti ampanta-pirotyaaro. Tima irootzi-mataki ompyaasi-waitajyaa osaawi-sato-payi.

³² Irootaki nokowa-kota-jimiri awiroka-payi airo okantzimo-siri-waitami iroka-payi. Mainari-payi, kaari tziimatsini iinapayi, yakowin-tyaaro yantanajiro inintziri Awinkathariti inimota-kaantyaariri. ³³ Iriima ikaratzi aintsiri iina, ontzimatyyii inimota-kaayitajiro iina, isirita-piinta-jyaaro osaawi-sato-payi. ³⁴ Ñaakiro, apiti onkantyyaa isirita-kota-piinta-jyaari. Ari okimitzitari kooya-payi saikasi-waita-chari, mainaro aajatzi tziimawita-chari oimi. Kantatsi akowintyaaro inintziri Awinkathariti, tsika-rika opaiyitari antayitzi aajatzi okaratzi okinkithasiri-yitari. Irooma okaratzi aintsiri oimi, ontzimatyyii onimota-kayiri oimi, osirita-jyaaro osaawi-sato-payi. ³⁵ Ti nosintsi-thatimiro nokaman-tzimiro iroka. Irootaki kamiithatatsi nonkaman-timiro nowinthata-kaantyaamiri pantayitajiro kamiithatzi-motimini, ari onkantyyaa pakowintan-tyaariri Awinkathariti.

³⁶ Tziimatsi-rika asityaaroni imainaroti antarokitain-tsiri, iñaakiro-rika aritaki nintaki ontzimi oimi, kantatsi omatiro, ti onkaaripiroti aawakaiyaa. ³⁷ Iriima asitarori mainaro, kaari nintatsini ayi oimi, kamiithataki aajatzi okaratzi yantakiri, tima irootaki inintakiri yantiri irirori. ³⁸ Ari okantari. Aririka aawakaakyaa imainaroti, kamiithataki. Irooma airorika yaitziro, irootaki kamiitha-pirota-tsiri.

³⁹ Iroka antajiri iinantaitari: okowa-pirotatya ontsipata-piintyaari oimi ainiro aawakaa. Irooma aririka inkami-motakiro, osaikasi-waitaja iroori, kantatsi aaji pasini oimi.

Iro kantacha ontzimatyii inkimisantzin-kariti irirori. ⁴⁰ Iro kantacha tzimatsi nokinkithasiritari naaka, aritaki onkimosiri-pirotiri osaikasi-waitajyaa, airorika aaji pasini. Kimitaka Itasorinka Pawa ñaawaita-kayi-narori iroka.

8

Owaritintsi yasitakai-tariri osiyakaa-rontsi

¹ Iroñaaka nakiri ikaratzi sampita-kowintzirori owaritintsi yasita-kayi-tariri osiyakaa-rontsi. Tzimatsi ayotakoyitzirori aroka, kantawitacha ontharowintyaaro. Airotzimaita amatziro iroka, irootaki kamiithatatsi antakoyitajyaari yokapayi, amina-minatajiro antharowinta-siritakaiyaari. ² Ari okanta itzimantari tharowinta-waita-chari, kantatsiri: “Naaka oyopirotaniri.” Tikira iyota-nityaa ikaratzi kantayita-tsiri. ³ Iriima Pawa iyotziri irirori ikaratzi itakotaariri.

⁴ Nakawakiri ikaratzi sampita-kowintzirori owaritintsi yasitakai-tariri osiyakaa-rontsi. Tima ayojiiti aroka ikantaitziriri osiyakaa-rontsi, ti ontzimi-motiri yañaantari. Ti intzimi pasini pawatatsini, apatziro ikanta Pawapirori. ⁵ Noyotzi tzimatsi aka kipatsiki osiyakaa-rontsi iwawa-nirotitari, aajatzi ikaratzi tzimatsiri inkitiki iwawa-nirotitaitari. Iriitaki ipaita-sita-piintakari, ikantziri: “pawa,” ikantajiitzi pasini “nowinkathariti.” ⁶ Irooma arokaiti, aparoni ikanta apaitziri “Pawa.” Iriitaki asitairi, owitsika-kirori maaroni. Iriitaki kantakaarori atzimayitantari aroka-payi. Ari okimitari aajatzi, aparoni apaitziri “Nowinkathariti.” Iriitakira Jesús Saipatzii-totaari, iwitsika-kaitakiri pairani maaroni. Iriitaki kantakaarori añaanta-yitaari.

⁷ Iro kantacha tzimatsi oshiki kaari yotakotironi iroka. Irootaki itzimantari amita-piinta-karori yasitakaari owaritintsi osiyakaa-rontsi, iwatzimaitaro owaritintsi. Yokaiti atziri ikaratzi matapiinta-kirori, kimisantzinkari inawitaka, sipita-siri ikantajiitaka. Aririka iwayityaaro owaritintsi onkimitzi-motyaari yantakiro kaari-pirori. ⁸ Iro kantacha kaari owaritintsi kantakai-yaaroni yaakamiithatan-tairi Pawa. Aririka ontzimi owaritintsi apinka-piintziri, tira antakayiro kaari-pirori. Aririka antziwai-wityaaroni aajatzi, ti awamiitha-siritaji. ⁹ Iro kantacha ontzimatyii paamaako-wintajyaa, pitzika-siriwaitziri = kari sipita-siriri-payi, pinkanti: “Saikasi-waitaana naaka, kantatsi nowayityaari ipaiyita-rika.” ¹⁰ Pinkinkithasirita-kotiro opaita awisatsini yaminimi-rika sipita-siriri. Okimiwaitakaro iñimimi piyaaro owaritintsi

yasita-kayi-tariri osiyakaa-rontsi. Okantawitaka pikanta-piinta-jiitzi awiroka: “Noyotzi naaka, ti ontzimi yañaantari osiyakaa-rontsi,” kimitaka kantatsi imatanakiro iyaari irirori. ¹¹ Irootaki yantantyaarori irirori sipita-siriri kaaripirodzi-motziriri. Awiroka kantakaa-sityaaroni. ¿Tima pinkanta-piinta-witaari “Iyiki?” ¿Tima inkama-wintayitajiri irirori Saipatzii-totaari? ¹² Arira pikina-kayirori pikaaripirota-kaanta-kariri yokapayi. Piwatsi-pirotakiri irirori, pikaaripirodzi-motakiri aajatzi awiroka Saipatzii-totaari. ¹³ Irootaki airo nowantaarimi naaka wathatsi, airo noitzinampa-siritantari ikaratzi nokantajiri “Iyikiiti.”

9

Imonkaratan-taitamiri Tyaankaariiti

¹ ¿Airoma okantzi nosaika-siwaityaa naaka? ¿Kaarima naaka Tyaankaari ñaapirota-kiriri Jesús, Awinkathariti? ¿Kaarima naaka kimisantakaa-pirotajimiriri Awinkathariti? ² Kimitaka tzimatsi kaari yotinani naaka Tyaankaari. Irooma awirokaiti piyojiitzi, tima awiroka-yitaki ikimisanta-kaayitai Awinkathariti nokinkithata-koyita-jimiri, irootaki oñaakan-tzirori naaka-pirotaki Tyaankaari.

³ Iroka nonkantiriri ikaratzi ñaawinta-kowaitanari: ⁴ ¿Tima onkamiithati impaitina naaka ipaita-rika-payi iritaki nowantyaari, nirantyaari aajatzi nomiri? ⁵ ¿Airoma okantzi ontzimi noina naaka kimisantzinkaro? Aririka ontzimimi, ¿airoma okamiithatzi naanakiro anta pisaika-jiitzi awiroka-payi? Irootaki imata-piintakiri pasini Tyaankari-payi, irojatzi imata-piintakiri ikaratzi yirintzitari Awinkathariti, aajatzi Cefas. * ⁶ Piyojiitzi awiroka, aikiro nantawaitatzii naaka nañaantyaari, irojatzi yantziri Bernabé. ¿Apatziroma nokanta-kaaro naaka-payi ti isinitaitinano nowashaantiro nantawairi nonkinkithatan-tyaari? ⁷ Pisirita-kotyaari tsika ikanta owayiri tzimatsiri ijiwari. ¿Kamiithama impinatiri ijiwari impantyaariri iwariti? Ari ikimi-tzitari pankiwaita-tsiri, ¿airoma okantzi iwajyaaro iwankiri? Aajatzi ikimi-tzitari pirawaita-chari, ¿airoma okantzi yanintai-yaari ipira? †

⁸ ¿Pikinkithasiritama awiroka-payi okaratzi nokantayitakimiri irootaki yamitasi-jiitari atziri-payi? Irojatzi iyomitaan-taitakiri Ikantakaan-taitaniki. ⁹ Tima isankinatakotakiro pairani Moisés kantatsiri: Aririka pantawaita-kairi pipira, tima ti pintashi-niinta-kaawaitiri.

* 9:5 Cefas = Pedro † 9:7 ipira = cabra

¿Pikinkithasiritama apatziro pipira isirita-kotari Pawa ikantan-takari? ¹⁰ ¡Tira! Arokaiti isiyakaa-wintai-takiri. Irojatzí isiyakaa-wintzi-taitakari ikantaitaki:

Tzimatsi-rika pankiwai-rintzi, tzimatsi tikakiwaitaniri. Irootaki omatantari iroka ontziman-tyaari iwayita-jyaari.

¹¹ Ari okantari aajatzi, naaka-payi kimisanta-kaayita-jimiri, ¿airoma okantzi pimpayitajina nañaantyaari? Osiyawaitakaro tzimatsi ampankita-kirimi pisiriki. ¿Airoma okantzi awiikitajiro pasitari nasitakai-yaarori nowatha? ¹² Irootaki panta-piinta-kiniriri pasini-payi anta. Naakawitaka kowapirotatsi pimpayita-jinami. Iro kantacha, tira nosintsita-piintimi nonkantimi. Amawi nokanta-jiita. Tima ti noninti nomanonkimi pitanakaro pikimisantairo Kamiithari Ñaantsi nokinkithata-kota-kimiri Saipatzii-totaari.

¹³ ¿Tima piyojiiti iwapiintaro Impira-tasorintsitaari tzimaraan-tatsiri yasitakai-tarori tasorintsi-panko? ¿Tima piyojiiti isinitaa-ntsitzi ipiraitari yasita-kayi-tariri Pawa pomitai-rontsiki iwayityaari Impira-tasorintsitaari? ¹⁴ Ari okantari aajatzi okaratzi ikantakinari Awinkathariti nokinkitha-yitajiro Kamiithari Ñaantsi, ontzimatyii impinai-tajina nantantyaarori.

¹⁵ Tira nosintsiwintimi pairani nosaiki-motan-takamiri pimatinaro. Ti nosintsiwintimi aajatzi iroñaaka nosankinatan-tamirori iroka. Apatziro noninta-taiki nonkamimi naaka, tikira intzima-nakiita kantatsini: “Kaari iriipirori okaratzi ikimosiriwinta-waitari Pablo.”

¹⁶ Tira nonkimosiriwinta-waityaaro nokinkithata-kaayita-jimiro Kamiithari Ñaantsi. Osiyawaitaaro iriimi Pawa sintsiwintanari nantajiro, okantawitaka ti naaka pinthata-sityaaroni. Airorika nomatajiro, ¡kanta-machiitana naaka!

¹⁷ Naakami ninta-sita-kyaaaroni nantiro, ari nosintsitan-takimi impinataitina. Pawa owatakinari nantayitajiro iroka. ¹⁸ Ari okanta, tikatsi ompaityaa noyaawintan-tyaari pimpina-yitajina awiroka-payi. Tima nonkimita-kaantajiro iroomi impinai-tinarimi noñaayitajiro-rika nokimo-siritaji. Irootaki nokimo-siriantari iroñaaka tira nonintiro pimpinatajina nokinkithata-kaayita-jimiro Kamiithari Ñaantsi.

¹⁹ Ari nokina-kayirori nosaika-siwaitan-taari, tikatsi sintsitha-waitinani ipinatana. Iro kantacha naaka kimitakaan-tawaitacha ompirataari. Irootaki nawisako-sirita-kaanta-jyaari oshiki atziri. ²⁰ Ari nokantzitaro aririka nontsipatyaari noshininka-payi Judá-iti, nantzitaro

okaratzi yamijiitari irirori, ari onkantyaa yawisako-siritan-tajyaari irirori. Irojatzu nomatzitari nontzipatyaari sintsiwintarori Ikantakaan-taitani, nomonkaratziro naaka aajatzu, okantawitaka noyowitaka tikatsi sintsitinani nosintsiwintyaaro, ari onkantyaa yawisako-siritan-tajyaari irirori. ²¹ Ari okantzitari, aririka nontzipatyaari kaari kimakotaa-jatironi Ikantakaan-taitsiri, nokimita-kotari irirori-payi, ari onkantyaa yawisako-siritan-tajyaari irirori. Iro kantacha ti nompuyathata-jaantyaari Pawa, tima ontzimatyii nomonkaratiro ikantanari Saipatzii-totaari nantayitiro. ²² Ari okimi-tzitari, aririka nontzipatyaari sipita-siri-waitaniri, nokimita-kotari yantayitziri irirori, ari onkantyaa yawisako-siri-yitan-tajyaari irirori. Ari nokimita-jiriri maaroni nasiyita-chari atziri-payi, ari onkantyaa yawisako-siritan-tajyaari irirori-payi. ²³ Irootaki nantanta-yitarori iroka-payi nomatantyaarori nonkinkithata-kaanta-yitajiro Kamiithari Ñaantsi, nontzipatan-tajyaariri yokapayi nokaratziro itasonkawintai-taana naaka.

²⁴ ¿Tima pisirita-kotaari tsika ikanta monkarata-wakaa-chari isiyajiita ñiitan-tyaariri ityaaroni yariityaa? Aparoni ityaaroni yariityaa, iriitaki impinatitiri. Ari pinkimita-najyaari awiroka-payi. ²⁵ Tima inkarati ñaanta-piintarori imonkarata-wakaan-tyaari, ontzimatyii inkimpoyaanajyaa, yatsipitaro itziyitaro okaratzi iniwiyitari. Irootaki yantantarori iroka impinai-tantyaariri apaata, yamathaitakaitairi siwitha-tapo. Iro kantacha sampiya-nitatsi iroka. Irooma okaratzi siyakaa-winta-chari impinai-tairi aroka-payi, airo othonka-nitaja. ²⁶ Irootaki nokimita-kaantapiintan-tarori naaka nosiyatyimi, ti nontimpaa-waiti. Nokimita-kaantaro nosintsi-waita-tyiimi nonkaposanti, tira nonkaposasiwaityaaro tampyainka. ²⁷ Tima okaratzi natsipi-waitakaro notzi-winta-waitaka, nosiyakaa-waitakiro nompirata-tyiiaaromi nowatha. Irootaki nantantarori airo ikimita-kaantaitantanari yanakoi-tziri, airo ampinaasi-waitanta nokinkithata-kaanta-piintaki.

10

Iyomitaa-wintan-taitziro ipinkathata-sitaitari

¹ Iykiiti, airo apyaa-kotaro okaratzi ñaakiri awaisatzitini. Ipampithakiro minkori otzisi-masiki. Imontyaa-nakaro iwiryaaaita-paintziro. ² Ari ñaakan-takiro yawintaa-siritakari Moisés, ipampithakiro minkori, imontyaakaro inkaari, okimiwaitakaro ari inkiwaatai-takirimi irirori-payi

anta. ³ Iwajiitakaro awaisatzitini okaratzi itasonka-wintai-takiri. ⁴ Irajiiitakiro nijaa itasonka-wintai-takiri ositowaatzi-motakiri sirantaaki. Tima iriitaki Saipatzii-totaari tsipa-sirita-kariri, iriitaki oñaakakiriri nijaa sirantaaki. Tima iriitaki Saipatzii-totaari kimitakarori siranta. ⁵ Iro kantacha tzimatsi oshiki kaari onimotirini Pawa, irootaki ikamaraantantakarori otzisi-masiki.

⁶ Tzimatsi osiyakaa-winta-kairi okaratzi awisain-tsiri, aamaiyaa airo akimitantari yokapayi, aniwiwityaaro antiro kaari-pirori. ⁷ Irootaki kaari okantanta antzipatyaari pasini-satzi itharowinta-waita ipinkathata-siwaitari siyakaa-rontsi. Tima irootaki imayitakiri awaisatzitini pairani, iroka ikinkithata-koita-kiriri:

Ari iwawaijiita atziri, yirawai-jiitzi, ikimosiriwinta-jiitaka.

⁸ Ari okimitari aajatzi, ti onkamiithati antayitiro kaaripirota-tsiri. Irojatzii yantakiri awaisatzitini, irootaki iñaanta-yitakarori ikamakaantaki aparoni kitaitiri ikaratzi 23,000 atziri. ⁹ Ari okimitzi-takari aajatzi ti onkantyyaa añaanta-waityaari Pawa. Irojatzii imayitakiri pairani yokapayi, irootaki yatsikan-takarori maranki. ¹⁰ Ari okantari aajatzi ti onkamiithati ankiñaanita-kotanti. Irojatzii imatzitakarori pairani yapirotan-takarori ipaitai-tziri "Apirotan-tsiri." *

¹¹ Okaratzi awisain-tsiri irootaki isiyakaa-wintai-takairi, isankinata-koitakiro iyomitaai-tairo iroñaaka aroka-payi, tima asaikatyyi othonkima-paititaja kipatsi. ¹² Paamawintayitajyaa awiroka-payi. Airo pikanta-waitzi "Airo nomatziro naaka iroka kaaripirota-tsiri," omapoka-sita = kari pimatanaikiro awiroka. ¹³ Iro kantacha aririka piñiuro piniwi-siri-waityaaro, pinkinkithasirityaa ti apaniroini pikanta awiroka, imatakiro yitsinampakiro pasini atziripayi. Tima iinataniri inatzii Pawa, airo isinitzimi irirori ayimatimi piniwi-siri-waityaaro kaari piitsinampai awiroka. Aririka piñiuro piniwi-siri-waityaa, iriitaki Pawa ñaakaimironi pimatantyaarori piitsinampairo, onkimiwaita-nakyaaro pisiya-pithata-tyiromi.

¹⁴ Notakotani-payi, pinkimita-kaantiro pisiya-pithata-tyiirimi piñaayitiri-rika pasini-payi ipinkatha-waitziri siyakaa-rontsi. ¹⁵ Tzimatsi nonkantimiri iroñaaka, nonkimita-kaantimi yotaniri pinatyimi nonkantimiro.

Pisirita-koyityaaro. ¹⁶ Aririka apatota-piinta-jiita irawaijiitzi, asirita-kotaro yamana-kota-najiri pairani Saipatzii-totaari, irajiita-kairi iyomitaani-payi, ¿kaarima wichaa-wakaantsi, apatotaja asiritaari Saipatzii-totaari ikapathain-kamintakai? Aririka ampitoryiuro yatantaitari, ¿kaarima iroka wichaa-wakaantsi, osirita-kotaro iwatha

Saipatzii-totaari, osirita-kotaro ikama-winta-yitai? ¹⁷ Aririka awayita-kyaaro, intzima-yiwitakyaa oshiki ankarati apatojiita, maaroni awaajiitakaro yatantaitari iwitsikai-takiri apapatha-roini. Ari akantayita-naari aroka-payi, akimita-naaro apathata-tsiri.

¹⁸ Ari ikimitakari aajatzi noshininka-payi Israel-iiti, iwichaa-wakaiyita aajatzi irirori-payi, itaayitairo yasitakaariri Pawa pomitai-rontsiki. ¹⁹ Irootaki osiyakarori okaratzi yanta-piinta-yitakiri pasini-satzi-payi atziri ipomitziniri iwawa-niroti. ¿Pisiyakaantzi nokantatzii añaanitatsi iwawa-niroti? ²⁰ ¡Tira! Iro kantacha tzimatsi piyari amamina-waita-chari, iriitaki ikimita-kaantakiri iwawa-niroti, iriitaki yasitakaa-piintari iwariti. Tima kaari Pawa yasitakaa-yityaa iwariti. Irootaki kaari noninta-kayimiri awiroka-payi pintzipatyaari piwayityaaro okaratzi yasitakaa-waitariri piyari-payi, piwichaajari = kari irirori. ²¹ Ti onkamiithati piriiro irapiintsiri asirita-kotari Awinkathariti, pirakiro-rika okaratzi yasita-kayi-tariri piyari. Ari okimi-tzitari, ti onkamiithati piyaaro owapiintari asirita-kotari Awinkathariti, piwakaro-rika okaratzi yasita-kayi-tariri piyari. ²² ¿Anintatziima awatsimairi Awinkathariti? ¿Anairima irirori?

¿Notzika-siritantima impinkathataitiri Pawa?

²³ Iroka ikantaitzi: "Isinitai-tanaro nantayitiro opaiyita-rika." Iro kantacha tira ampantyaaro yantaitiro maaroni. Ari okantawitaka, isinitai-tantziro antayitiro opaiyita-rika. Iro kantacha tzimatsi opaita antayitziri kaari winthata-kaiyaarini pasini-payi yantayitajiro kamiithari. ²⁴ Tira apatziro asirita-kowaityaaro anintayitziri aroka-payi, irootaki kamiithata-tsiri añasintsi-winta-jyaaro onkarati onimotairini pasini-payi.

²⁵ Aririka pijati pamananti wathatsi, airo pisampita-kowintziri, pinkanti: "¿Ipoñaatyaama wathatsi ipomitatziniri siyakaarontsi?" Pamanantiri, piyaari. ²⁶ Tima iriitaki Awinkathariti asitari ikaratzi tzimayita-tsiri kipatsiki.

²⁷ Ari okimi-tzitari, aririka inkaimimi pakyootiri kaari kimisanta-tsini, pakyootiri pinintzi-rika. Airo pisampitziri pinkantiri: "¿Ipoñaatyaama wathatsi ipomitatziniri osiyakaarontsi?" Piyaari. ²⁸ Irooma tzimatsi-rika kamanimini, inkantimi: "Yoka wathatsi ipoñaatyaama ipomitatziniri siyakaarontsi," airo piwari. Irootaki pantantaroni pisirita-kota-nakari kantakimiri, pikinkithasiritanaka kantatsi iyaaripiro-siritanti. ²⁹ Nokantakimi "kantatsi iyaaripiro-siritanti," ti iro nonkanta-koti iyaaripiro-siritimi awiroka, iriitaki nokanta-kotzi kamanta-kimiri, kantatsi

iyaaaripiro-siritiri irirori. Aamaa aritaki pisampita-nakina, pinkantina: “¿Paitama nontzitan-tawaityaariri apatziro-machiini isirita-kotana pasini atziri? ³⁰ Tima nompaa-soonkitiri Pawa noñaayitziro nowari, ¿paitama nosiritantyaarori onkarati inkisimai-tinari?”

³¹ Iroka nakimiro: Aririka piwawaityaa, pinkinkithasiri-waiti, pinkanti: “Tzimatsi-rika ñiinani nowawaityaa, ¿arima nontzika-siri-waitakiri impinkathatairi Pawa?” Ari pinkimi-tzityaarori pirawaitirika, aririka pantayitajiro opaita-rika. ³² Ontzimatyii paamawintajyaa airo poitzinapa-siritantari Judá-iti, aajatzi kaari Judá-iti, ikaratzi pikarata-piintziri papatowintari Pawa, maaroni. ³³ Irootaki nantziri naaka, natsipi-wintaro nonimota-kaantyaariri maaroni atziri-payi okaratzi nantayitziri. Ti apatziro nantiro onimotanari naaka, nantziro onkarati kamiithatzi-motirini pasini-payi, ari onkantyya yawisakotan-tajyaari irirori.

11

1 Pinkimita-kota-jyaanaro naaka. Irootaki nomatziri naaka nokimita-kotari Saipatzii-totaari.

Owasikainaro kooya-payi

² ¡Iyikiiti! Oshiki nokimosiriwintiimi iroñaaka, tima pakowintakaro okaratzi namitakaa-kamiri, okaratzi noyomitaa-kimiri. ³ Iro kantacha, iroka nonintziri piyotiro: Iriitaki Saipatzii-totaari ijiwaritari sirampari-payi. Iriima sirampari-payi iriitaki ojiwaritari kooya-payi. Iriima Saipatzii-totaari iriitaki ijiwaritari Pawa. * ⁴ Okaratzi amita-piintari asiramparitzii, ti ampasikai-natyaa aririka amani, aririka ankinkithata-kaanti. Aririkami ampasikai-natyaaami, awinkatha-ryaakiro ikimita-kaantai-takiri aito. ⁵ Irooma kooya-payi kaari pasikai-nata-chani amanayitzi, okinkithata-kaanta-yitzi, owinkatha-ryaantaki. Okimita-kowaitakaro kooya-payi amiitzirori oisi. ⁶ Tzimatsi-rika kooya kaari nintatsini ompasikai-natyaa, yamii-piroi-tiniro oisi. Tima maaroni iyotaitzi oshiki ompasiki-winta-waityaa, irootaki ompasikai-natan-tyaari. ⁷ Iriima sirampari-payi airo ipasikai-nawaita irirori, tima inkimita-kotaari Pawa, iriitaki Pawa owaniinkata-kaariri. Irooma kooya, iriitaki sirampari owaniinkata-kaarori. ⁸ Tima pairani owakira iwitsikan-takarori Pawa itanakarori kooya, irootaki yaaki iwatha sirampari iwitsikan-takarori. Irooma owakira iwitsikan-takarori Pawa itanakarori sirampari, ti iro yayi owatha kooya. ⁹ Ari okantzi-takari, owakira iwitsikan-tarori Pawa kooya iriitaki sirampari iwitsika-kiniri, tima

* 11:3 ijiwaritari = iitoitari

tikatsi intsipatyaa. Iriima sirampari, ti iwitsikai-tiniro kooya. ¹⁰ Irootaki ompasikai-natan-tyaari kooya añaakan-tantyaarori tzimatsi opinkathatani iroori, irootaki onimotakaantyaariri Maninkariiti. ¹¹ Tira ontzi-masityaa kooya, ti intzi-masityaa sirampari, apiti-payi yasitari Awinkathariti, ikowityaa-wakaa apitiro. ¹² Tima itanakarori kooya iwatha sirampari iwitsikaitaki. Iro kantacha ikaratzi siramparitatsiri iroñaaka, irootaki kooya tsimayitajairi. Tima iriitaki Pawa kantakaarori itzimantari apiti-payi.

¹³ ¿Paitama pikinkithasirita-kotarori iroñaaka okaratzi nokanta-kimiri? ¿Kamiithama kooya-payi amaniri Pawa airo opasikai-nata? ¹⁴ Aroka-payi asiramparitzika iroñaaka, ti amityaaro asanthatiro aisi, oshiki ampasiki-wintiro. ¹⁵ Irooma kooya-payi, irootaki oisi owaniinkata-kaarori. Kimiwaitaka iroomi oisi opasikaainaro. ¹⁶ Tzimatsi-rika anta nintatsiri inkisako-waityaaro, okaratzi nokantakiri: Irootaki namita-piintakari naaka noyomitaan-tziro. Irojatziki kanta-piintziri apatowintariri Pawa tsika-rika-payi anta.

Aminaasi-waita isirita-kowitaaro yakyootani Awinkathariti

¹⁷ Iro kantacha tzimatsi pasini nonkantimiri, airo noki-mosiriwintsimiro. Tima ti onkamiithatzi-motina panta-piintakiri papatojiita. Onkarati kamiithatzi-motimini, irootaki iwasankitaa-wintai-timiri. ¹⁸ Tima nokimaki ikamantai-takina pinasiyita-wakaaka anta papatota-piintajiita. Iroowitaincha nonkimisantirimi, ¹⁹ tima irootaki awisa-piinta-tsini iroka. Kimitaka tzimatsi kowasiwaitachani inkanta-koitiri "Iriitaki iriipirori yoka." ²⁰ Ari okimita-piintari papatojiita awiroka-payi pakyoota-wakaajiita, aminaasi-waita poimosirinkiro apaitziri "Yakyootani Awinkathariti." ²¹ Tima piwapiintakaro sintzini pasitari. Tashaniinta ikantayita pasini-payi. Tzimatsi pasini sinkiwaita-chari. ²² ¿Arima onkantyaari? ¿Tikatsima piwanko-payi tsika piwapiinta-yityaaro pasitari, tsika pirawaita-piinti? ¿Pimaninta-tziirima ikaratzi apatota-piinta-chari ipinkathatziri Pawa? ¿Pithainka-tziirima kowityaa-waita-tsiri? ¿Pisiyakaan-tzima ari noshamiwinta-kimiro? Airo.

Opoñaantari yakyootani Awinkathariti
(Mt. 26.26-29; Mr. 14.22-25; Lc. 22.14-20)

²³ Okaratzi noyomitaa-kimiri pairani okanta-kota itantanakari "Yakyootani Awinkathariti," iriitaki Awinkathariti oyomitaa-kinarori. Iroka okanta-kota: Okanta pairani tsitini-paiti tikira ipithoka-sitaitari Awinkathariti Jesús, yaakiro yatantaitari, ²⁴ ipaasonki-wintakiro, ipitoryaakiro,

ikantzi: “Piyaaro, nowatha onatzii, tima iro kamawintimini. Irootaki pisirita-kota-piintan-tyaanari.” ²⁵ Ari ikimitaakiro aajatzi ikaratakiro iwajiita, yaakotakiro iraitsiri, ikantzi: “Niraani onatzii, irootaki sitowaa-tsini yawisako-siritan-tajyaari oshiki atziri. Irootaki panta-piintajiri aririka piriiro, aririka pisirita-piinta-jyaana.” ²⁶ Aririka piwapiinta-jyaaro, pirapintajiuro awiroka, piyomitaa-piintajiri atziri-payi ikama-winta-yitai Awinkathariti. Irootaki pimata-piinta-yitairi irojatzi impiyan-tajyaari Awinkathariti.

Owamintha-waita-sita-karori yakyootani Awinkathariti

²⁷ Tzimatsi-rika owaminthata-sityaaroni, iraminthata-sityaaro, kimiwaitaka iriita-jaantaki Awinkathariti ithainka-wathataki, ithainka-kiro aajatzi iriraani. ²⁸ iro kamiithatatsi, tikira ayaaro, tikira iriro, ontzima-tyiira ankinkithasirita-wakyyaa kamiitha-siritakai-rika. ²⁹ Tzimatsi-rika owasiwaita-kyaaroni, irasiwaita-kyaaroni kaari osirita-kotyaaroni siyaka-witachari “iwatha,” aritaki iwasankitai-takiri. ³⁰ Irootaki itziman-tayitari sipita-waita-tsiri, mantsiya-waita-tsiri, tzimayitatsi makoryaa-yitain-tsiri. ³¹ Irooma asiri-pirota-nakyyaa-rika tikira awanakyyaaro, airo añaajaantziro iwasankitaa-waitai Pawa. ³² Iro kantacha aririka iwasankitaa-waitakai, iñaanta-kaawaita-tiro inkimita-kaanta-waityyaa arokatakimi itomi-pirori. Ari onkantyyaa airo iwasankitaa-pirotantai apaata, ikimita-kaanta-yitairi tsika inkanta-yitairi osaawi-satzi-payi.

³³ Iyikiiti, irootaki onintantari piyaa-kota-wakai-yitajyyaa awiroka-payi, airo pisatika-waita aririka papatojiitakyyaa pakyoota-wakaiyyaa. ³⁴ Pitashaatzii-rika, piwanakyyaa piwankoki tikira pijatana-kiita, onkantyyaama airo iñaakaan-taitami papatotakyyaa. Aririka nariitakyyaa nariitan-tyaamiri, aritaki nohotyyaakiro noyomitaa-yitimiro iroka-payi.

12

Tasonka-winta-siritaantsi

¹ Iroñaaka nonkaman-timiro tsika okanta-kota tasonka-winta-siritaantsi. Iyikiiti, ti noninti onkompitzi-motyaami.

² Piyojiitzi awiroka, pairani tikira pinkimisantanaki, tzima-piintatsi pikinakaa-sitari, wintha-siri pikanta-piinta pijata-sitziri siyakaarontsi kaari ñaawaitaantsini.

³ Irootaki nokamantantyyaamiri iroñaaka: Tzimatsi-rika anta kinkithata-kaanta-tsini, inkanta-paaki “¡Kamaari inatzii Jesús!” kaarira Itasorinka Pawa ñaawaita-kayirini yoka. Irooma aririka inkanti, “¡Awinkathariti inatzii Jesús!” iriitaki Tasorinkantsi ñaawaita-kayiriri.

⁴ Tima aparoni inatzii Tasorinkantsi, iro kantacha tzimatsi oshiki tsika ikinakairo itasonka-winta-yitakai antantayitarori opaiyita-rika. ⁵ Aparoni inatzii Awinkathariti, iro kantacha tzimatsi oshiki tsika ankina-kayiro antawaitajiniri irirori. ⁶ Aparoni ikanta Pawa, iro kantacha tzimatsi oshiki tsika okanta opoñaan-takari yantakaa-yitairo opaiyita-rika. ⁷ Maaroni aroka-payi, tzimatsi opaiyita yantakaa-yitairi Tasorinkantsi iñaakantari, irootaki awinthata-kaantyaariri pasini kimisantzinkari-payi yantayitajiro irirori kamiithari. ⁸ Thami asiyakaa-winta-wakiro. Tzimatsi atziri ikantakaakari Tasorinkantsi ontzimi-motiri iyotani inkinkithatan-tyaari. Tzimatsi pasini ikantakaakari Tasorinkantsi ikinkithata-kotajiro okaratzi iyotakai-takiriri. ⁹ Tzimatsi pasini ikantakaakari Tasorinkantsi yawintaa-siri-pirotyaari. Tzimatsi pasini ikantakaakari Tasorinkantsi yisita-kota-kaantantari. ¹⁰ Tzimatsi pasini ikantakaakari tasonkawintantaniri inatzi, pasini ikantakaakari inkamantantzinkariti, pasini ikantakaakari yapiitajiro okaratzi ikamantantakiri Kamantan-tzinkari, irootaki iñaantyaarori iriirika Tasorinkantsi kantakaariri ikamantantiro. Tzimatsi pasini ikantakaakari iñaawai-yitiro pasiniyita-tsiri ñaantsi, tzimatsi pasini ikantakaakari iwawisayiuro iñaaniki irirori okaratzi ikinkithatai-takiri. ¹¹ Maaroni iroka-payi iriitaki Tasorinkantsi kantakaa-karori yantantai-takarori tsikarika opaiyita-rika. Aparoni ikanta Tasorinkantsi. Iriitaki matzirori itasonka-winta-yitakai aroka-payi, imatakaayitairo okaratzi inintziri irirori.

¹² Ari okanta awichaa-wakaan-taari, ikimita-kaanta-yitai arokami iwatha Saipatzii-totaari. Tima tsika akantawaiyita awathaki-payi, irootaki antakaa-yitairori opaiyita-rika. Ari akimitzi-yitaari aajatzi aroka-payi, onasiyita antayitajiro opaiyita-rika. ¹³ Tima aparoni ikanta Tasorinkantsi kiwaayitajiri, irootaki awichaa-wakaan-taari, tikatsi ompaitajyaa aroka-rika Judá-iti, kaari Judá-iti, ompirataari, saikasi-waitatyaari, maaroni. Okimiwaitaaro maaroni antsipatawakaajyaa aroka-payi irapiintairo isiyakaa-wintai-takari Tasorinkantsi.

¹⁴ Pisirita-kotyaaro tsika okanta awatha. Aparoni akanta awathaki, iro kantacha tzimatsi oshiki onasiyita okaratzi antayitiri. ¹⁵ ¿Kantatsima oñaawaitima aitzii, oñaanatiro ako, onkantiro: “Ti niriipiroti naaka, ti nonkimityaami awiroka pimatziro pairika-yitziro opaiyita-rika?” ¿Tima iroopiroti aitzika? ¹⁶ ¿Kantatsima oñaawaiti ayimpita, oñaanatiro oki, onkantiro: “Ti niriipiroti naaka, ti nonkimityaami awiroka piñaayitziro opaiyita-rika?” ¿Tima

iroopiroti ayimpita? ¹⁷ Iroomi yosiita-chanimi oki awathaki, ¿arima onkantaki ankimi? Iroomi yosiita-chanimi ayimpita, ¿arima onkantakimi ankimainkawaiti? ¹⁸ Ari okantari awatha. Tima iriitaki Pawa owitsika-kirori tsika okanta-jaanta inintaki iwitsikiro, irootaki onasiyitantari opaita-rika antayitziri. ¹⁹ Arimi osiya-wakai-yaami maaroni tsika okantayita awatha, airoyaa awathataromi. ²⁰ Tima aparoni onatzii awatha, iro kantacha tzimatsi oshiki onasiyita okaratzi antakaa-yitzirori awatha.

²¹ ¿Kantatsima oñaawaiti oki, oñaanatiro ako, onkantiro: “Naaka kowapirota-jaantacha, irooma awiroka, ti inkowaitimi”? ¿Kantatsima oñaawaiti aito, oñaanatiro aitzii, onkantiro: “Ti inintaitimi awiroka”? ²² ¡Airo omatziro! Tima okaratzi tzimatsiri awathaki kaari amiraawinta-pirotzi aroka, irootaki kowapirota-jaantachari. ²³ Irootaki akithaatanta-piintari, omaniro awathapayi, akimita-kaantaro pinkatharintsi onatyiimi. Okaratzi omanako-yitziri awathaki, akimita-kaantaro iroopiromi onayitzi. ²⁴ Irooma okaratzi kaari amanayita-piintziri awathaki iñiita-piintziri, tira amiraawintiro ipaita-rika antayiti-nirori. Ari ikantzitari Pawa iwitsikakiro awatha, ontzimatyii anintajiro kimitzi-mowitairi ti imiraawintaitiro. ²⁵ Tima airo okantzi ampitha-ryiuro okaratzi awathatari. Apatziro anintzi anithaa-yitajiro maaroni awatha. ²⁶ Aririka awatsinaa-waityaa kapichiini awathaki, kimiwaitaka owatsinaa-kyaami maaroniki awatha. Aririka awaniinkawaityaa kapichiini awathaki, kimosiri ankantyyaa maaroni awathaki.

²⁷ Ari akantayitari aroka-payi akaratzi awintaa-siritaari Saipatzii-totaari, kimiwaitaka aparoni iwatha anayitaimi Saipatzii-totaari. ²⁸ Iroka tsika ikantakaa-yitaari Pawa ikaratzi kimisantairiri: Itanakaro, tzimatsi Tyaantaari-payi. Apitita-naintsiri, tzimatsi Kamantan-tzinkari-payi. Mawatanain-tsiri, tzimatsi yomitaan-tataniri-payi. Ipoña itzimayitanaki tasonka-wintan-tsiri, isita-kota-kaantaniri, amitakotaniri, jiwatakan-taniri, ñaawaitzirori pasiniyita-tsiri ñaantsi. ²⁹ ¿Maaronima Tyaantaari-payi anayitzi? ¿Maaronima akamantantzinkaritzii? ¿Maaronima ayomitaan-taniritzi? ¿Maaronima atasonka-wintan-taniritzi? ³⁰ ¿Maaronima isita-kota-kaanta-niritzi? ¿Maaronima añaawai-yitziro pasinita-tsiri ñaantsi? ¿Maaronima awawisayiro pasinita-tsiri ñaantsi añaaniki aroka? ³¹ irootaki pinkowa-piroti inkanta-kaiyaaro Tasorinkantsi pantanta-jyaarori kowapirota-jaantachari. Iro kantacha, tzimatsi anairori iroka-payi. Aritaki nonkaman-takimiro iroka.

13

Irootaki kowapirota-chari antakotantyaa

¹ Thami ankanta-sita-wakyaa, kantatsi noñaawaitiro naaka pasiniyita-tsiri ñaantsi iñaawai-yitziri pasini atziri, nomatzi-takyaaromi okaratzi iñaawaitziri Maninkari-payi. ¿Tima kamiitha-waiwitaka iroka? Iro kantacha tirika nontakotantyaa nomatan-tawita-karori iroka-payi, nopoima-wintha-waita-sitakara. ² Ari okimitari aajatzi, naakami kamantan-tzinkari, noyota-kotziro okaratzi kaari iyotako-witaita pairani, nawintari Pawa, ari onkantakimi isirinkinaro otzisi ikatziyiro tsika-rika nonintziro naaka. ¿Tima kamiitha-waiwitaka iroka? Iro kantacha tirika nontakotantyaa nomatan-tawita-karori iroka-payi, tikatsimachiini nomonkarati. ³ Ari okimitari aajatzi, arimi nompasitan-tyaaro maaroni tzimi-motanari irootaki ontziman-tyaari iyaari kowityaa-waita-tsiri. Aririkami natsipita-kowintyaari pasini, notaa-winta-waitakari. ¿Tima kamiitha-waiwitaka iroka? Iro kantacha tirika nontakotantyaa nomatan-tawita-karori iroka-payi, tikatsira nanintaajyaa.

⁴ Tzimatsi-rika itakotan-tachari, tsinampa ikanta, kaminthaan-taniri, ti inkisako-waita-nityaa, ti intharowinta-wainityaa, ti inkantakaa-piro-waityaa. ⁵ Tzimatsi-rika itakotan-tachari ti inkaaripiro-waantiniti, ti inthañaa-wainityaa, ti inkisawai-nityaa, ti yamawitziitiro inkisaniintanti. ⁶ Tzimatsi-rika itakotan-tachari ti intharowinta-waityaaro yantiro-rika kaari-pirori, apatziro ikimo-siri-wintziro iyotakoi-tajiro iroopirori. ⁷ Tzimatsi-rika itakotan-tachari iyotziro ikisasi-waita-nita, ikimisanta-piinta-nitzi, tzimatsi iyaakota-piintani, oisokirota-piintan-taniri inatzi.

⁸ Tira onthonka-nityaa antakotantyaa. Irooma iroka-payi othonka-nita, kamantan-tzinkari-taantsi, iñaawaitan-taitaro pasiniyita-tsiri ñaantsi, iyotaitziro opaiyita-rika. ⁹ Tikiraata iyotaitziro maaroni, tikiraata ikamantantai-tziro okantakoyita maaroni tzimayita-tsiri. ¹⁰ Irooma aririka onkarata-paaki monkara-yitachani apaata, airo anintana-jiro iroka-payi onkarati pyaayitaa-chani. ¹¹ Iroowaitaki akimiyita atziritzika. Ainiro-rika iinchaanitzi, akimitari iinchaaniki, tsika ikanta iñaawaitzi, tsika ikanta ikinkithasirita, tsika okanta ipampitha-siryaari. Irooma aririka antarita-paaki, airo akimita-kota-naari tsika ikantay-itaranta iintzi. ¹² Kantatsi asiyakaantiro aajatzi tsika akanta aminaatyaaarorika asiro-taki. Airo akoñaatzi kamiitha-ini, airo ayota-jaantzi tsika akantawaita. Irooma apaata aririka

ayotako-pirotajiri tsika ikanta-kota Pawa, aritaki ankimitai-yaari irirori iyoyitai aroka-payi. ¹³ Iroka karatatsiri mawa tsika otzimi asi owaironi osaiki, airo othonka-nitaja: awintaa-siritani, ayaakoniintani, otakotantani. Irootaki kowapirota-chari iroka otakotantani.

14

Iñaawaitan-taityaaro pasiniyita-tsiri ñaantsi

¹ Piriipiroti pimatan-tyaarori pitakotantyaa. Pinkowako-pirotajiri Tasorinkantsi intasonka-wintimi inkanta-kaiyaami pantawaitan-tyaaniriri Pawa. Irootakira pimata-jaantajiri pinkamantan-tzinkaritai. ² Aririka apatojiityaa ankaratiri kimisantzinkari-payi, tzimatsi-rika inkanta-kaakyaa Tasorinkantsi iñaawaitan-tanakyaaro pasinita-tsiri ñaantsi kaari ikima-jita-piintziri, airo akimathatziri, airo ayotziro opaita ikantziri. Tira iro iñaawaitantari ankimathatiri aroka-payi, Pawa kimathatirini. ³ Irooma intzimi-rika inkanta-kaakyaa Tasorinkantsi inkinkithata-kaanti, iriitaki kinkithata-kajaini maaroni aroka-payi, iwitsika-sirita-kaantairi, intharowinta-kaantairi, yoimosirinka-siritan-tairi. ⁴ Ikaratzi ñaawaitzirori pasinita-tsiri ñaantsi, apaniro itharowinta-siri-waita. Iriima kamantan-tzinkari-tatsiri, iriitaki owitsika-sirita-kaayitariri maaroni kimisantzinkari-payi ikaratzi apatoyita-chari. ⁵ Oshiki onimo-tinami aririka piñaawaitan-tyaaro pasiniyita-tsiri ñaantsi maaroni awiroka-payi. Irootaki onimo-pirota-jinanimi aririka pinkaman-taniritaji maaroni awiroka-payi. Tima irootaki kowapirota-chari anairori piñaawaitan-tyaaromi pasiniyita-tsiri ñaantsi. Iro kantacha tzimatsi-rika oowaa-koñaanitaniri, iriitaki witsika-sirita-kaayityaarini kimisantzinkari-payi ikaratzi apatota-chari.

⁶ Iyikiiti, pinkimi nosiyakaa-wintimiro. Aririka nariityaami pinampiki, apatziro noñaawaitan-tapaakaro pasinita-tsiri ñaantsi, ¿nomatakiroma nokimo-sirita-kaami? Irooma aririka nokinkithata-kota-kimiro ikimathata-kaajanari Pawa, nonkinkithasirita-kaajimi, nokaman-tayita-imiro, noyomitaa-yitaimiro aajatzi. Irootaki piñaantaarori pitharowinta-siritanaja. ⁷ Intsityaa nosiyakaa-wintimiro aajatzi, okimitakaro aririka ashowiriwaiti, aririka ampiyompi-waiti. Airorika anasitaro oyamininka, irojatzi apiiyapiiti, tikatsira yotironi opaita-rika anintziri ashowiritiri. ⁸ Ari okimitari aajatzi aririka antyooti. Airorika oyaminii-nkatzi kamiitha, tikatsira yotatsini akaimatziiri awayirityaa. ⁹ Ari pikantari aajatzi

awiroka-payi. Airorika piñaawaitantaro inkimathaitiri, piñaawai-winthawa-waita-sitaka. ¹⁰ Tima aka kipatsiki tzimatsi oshiki nasiyita-chari ñaantsi iñaawaitai-tziri. Tzimatsi oshiki opaiyita-rika ikantai-tziri iñaawaitaitzi. ¹¹ Tzimatsi-rika ñaanatanari iñaaniki irirori kaari nokimathatzi naaka, nokimita-kaantari pasini-satzi inatzii, ari ikimitzi-tanari aajatzi irirori. Ti noshininkatyaari kamiitha. ¹² Noyotzi naaka, pininta-pirotatzii awirokaiti intasonka-wintaitimi anta. Iro kantacha ontzimatyii pamina-mina-pirotairo piwitsika-sirita-kaayita-jyaari maaroni apatota-piinta-chari anta.

¹³ Tzimatsi-rika ñaawaitzirori pasinita-tsiri ñaantsi, ontzimatyii inkowa-kotajiri Pawa imatakaan-tajjaariri iwaako-ñaanitairo iñaawaitziri. ¹⁴ Aririka namanantyaaro pasinita-tsiri ñaantsi kaari nokimathatzi noñaawaitziro, kimitaka nokimosiriwinta-sitakaro, okantawitaka ti nokimathatiro okaratzi namaniri. ¹⁵ Iro kamiithatatsi namanantyaaro ñaantsi noyotziri, kimosiriwinta-kaiyaanari. Ari nonkantirori aajatzi nompanthaa-wintajiri Pawa. ¹⁶ Thami ankantawaki, tzimatsi piyotain-chari yapatojiita, ari pipaasoonkitziri awiroka Pawa, apaniroini pikimosiriwinta-waita, iriima pikarajiitzi ti inkimathatimi piñaawaitakiri. ¿Arima ikimosiriwintakya irirori pinkanta-yitakiri? Airo, tima ti iyojiiti irirori-payi kamiitharika inkantantyaari “¡Omapirowí!” ¹⁷ Kamiitha-witaka pipaasoonkitaki awiroka. Iriima pasini-payi ti piwitsika-sirita-kaayityaari.

¹⁸ Oshiki nopaasoonkita-piintakiri naaka Pawa namanantaro pasinita-tsiri ñaantsi, kimiwaitaka nanaakimimi pamana-piintzi awiroka-payi. ¹⁹ Irooma aririka nontsipatyaari noyomitairi yapatotaa pasini-payi kimisantzinkari, ti nomatiro. Irootyaami nonintapiro-taitimi naaka noñaawaitimi kapichiini onkantya inkimathatan-tyaanari, tityaami nonintaa-jatiro noñaawai-piro-taiti kaari inkimathatai-tinari. *

²⁰ Iyikiiti, airo pisiyari ipampitha-sirita iintsi, apatziro okamiithatzi pisiyaari ipampitha-sirita antari. Kamiitha-witaka pinkimita-kotyaari iintsi airo pantanta-yitaro kaari-pirori. ²¹ Pinkinkithasirita-kotiro Ikantakaan-taitani isankinatai-takiri, ikantaitzi:

Iroka ikantakiri Awinkathariti:
Tzimatsi nonintziri nonkantiriri yoka atziri-payi,
Inkarati nontyaankiri, pasini-satzi inatyii, ñaawaitzirori
pasinita-tsiri ñaantsi, iriitaki kamanta-yitaini.

* **14:19** kapichiini = 5 ñaantsitaa-niki; noñaawai-piro-taiti = noñaawaiti 10,000 ñaantsi

Iro kantacha airo ikimisantai-tawakiri.

²² Iroka siyakaa-winta-chari. Aritaki okantaki itasonka-wintai-tajai añaawaitan-tyaaro pasinita-tsiri ñaantsi, irootaki iñaakai-tziriri kaari kimisanta-tsini. Irootaki itasonka-wintan-takairi ankamantantantyaari, irojatzii iñaakai-tairi arokaiti akimisanta-yitajira. ²³ Thami ankantawaki, papatojiityaa maaroni awiroka-payi, maaroni pamananta-jiitaro pasinita-tsiri ñaantsi. Ari ikyaapaaki kaari kimisanta-tsini, kaari iyomitaaitzi. ¿Airoka ikantapaaki: “¡Isinkiwintatyaa yoka!” ²⁴ Aajatzii ankantawaki, papatojiita awirokaiti anta pikamantantzi. Ari ikyaapaaki kaari iyomitaaitzi, kaari kimisanta-tsini. Inkimiuro maaroni pikanta-jiitziri yokaiti, irootaki inkinkithasiritan-tanjaari, ²⁵ iro opoñaantyaari ikamantakota-najiro okaratzi ikinkithasiri-waita-sitari imananiki, ari intyirowanaki impinkathata-najiri Pawa, inkanti: “Omapirotyaa itsipa-siritami Pawa awiroka-payi aka.”

²⁶ Iyikiiti, iroka pantayitairi aririka papatota-piintajyaa. Kantatsi impanthai-tajyaaro panthaantsi, pasini yomitaantatsiri, pasini kinkithataironi okaratzi ikimathata-kaajiriri Pawa, pasini iñaawai-yitairo pasiniyita-tsiri ñaantsi, intzima-yitaji owaako-ñaanitaniri. Tima okaratzi pantayitairi irootaki piwitsika-sirita-kaanta-jyaari pasini-payi. ²⁷ Tzimatsi-rika ñaawaitan-tarori pasinita-tsiri ñaantsi, airo ishiki-pirodzi, apatziro inkanti apiti, tirika inkarati mawa. Airo yakiwaa-jiita yokapayi inkinkithati, iyaawintyaa imatantyaarori pasini. Ontzimatyii intzimi owaako-ñaanitirini. ²⁸ Tikatsi-rika owaako-ñaanitirini, ontzimatyii imairiti tsika papatojiita. Apatziro iñaañaa-siritiri Pawa, ari onkarati. ²⁹ Iriima kamantan-tzinkari-payi, osinitaantsitzi inkinkithata-kaanti apiti, tirika mawa. Iriima pasini-payi ontzimatyii inkinkisiryakotiro kamiitha-rika okaratzi ikamantantziri. ³⁰ Irooka intzimi-rika ikimathata-kaanajiri Pawa, ainiro-rika ikamantantzi pasini, kamiithatatsi imairitawaki inkinkithata-kaantawakita pasini. ³¹ Tima ti onkamiithati iñaawai-jiiti apitiro, yitawakyaaro aparoni imoña pasini. Ari onkantyaa iyotanta-jyaari maaroni, witsika-siri inkanta-yitajyaa. ³² Tzimatsi-rika matanakirori inkamantan-tzinkariti, iriitaki matironi iñaakota-nityaa inkinkithata-kaanti. ³³ Aririka yakiwaa-masityaa, kaari Pawa kantakaan-tironi. Iriitaki Pawa santzikoityaa-kaantatsiri.

Iroñaaka nonkaman-timiro pasini okaratzi yamita-piintaari ikaratzi ikimisanta-kaitajiri aririka yapatojiityaa tsika-rika-payi: ³⁴ Mairi okanta-piinta-jiita kooya-payi, ti osinitaantsiti añaawaiti. Apatziro onkimisantayiti,

tima irootaki ikantai-takiri Ikantakaan-taitaniki. ³⁵ Tzimatsi-rika onintziri oyotiro, osampitiri oimi anta owankoki. Ti onkamiithati oñaawaiti kooya aririka yapatotaityaa. ³⁶ ¿Pikinkithasiri-jitama awiroka-payi omapoka-kaanta-kirori pikinkithata-kaantziro iñaani Pawa? ¿Pikinkisiryaama awirokaiti apatziro pikarajitzi pikimisantzin-karitzi?

³⁷ Tzimatsi-rika anta kantatsiri “Naaka kamantan-zinkari, antaiki-siri nokanta naaka,” ontzimatyii iyotimi yoka iriitaki Awinkathariti kantakaarori nosankinatan-tamirori iroka. ³⁸ Tirika inkimisantayiti yokapayi, airo pikimisantziri aajatzi irirori. ³⁹ Iyikiiti, ontzimatyii pamina-mina-pirotairo imata-kayi-tajimiro pikamantantayitaji. Airotzimaita pimapirotziro pintzika-tzika-yitairi ñaawaiyitzirori pasinita-tsiri ñaantsi. ⁴⁰ Irooma aririka pantayitairo iroka-payi, ñaakotaniri pinkanta-wintyaaro, santzikoi-tiini pinkantyyaa.

15

Yañaanta-jyaari kamayita-tsiri

¹ Iyikiiti, nonintzi nonkinkithasirita-kayimiro tsika okanta-kota Kamiithari Ñaantsi okaratzi nokinkithata-kimiri, oisokiro piwanajiro pikimisantanaaji. ² Irootaki wawisaako-sirita-jimini, aikiro-rika poisokirota-nakityiyyaaro okaratzi nokinkithata-kaakimiri. ¿Ampinaasi-waitakama pikimisanta-yitanaji?

³ Iroka kowapirota-chari ikamantai-takinari naaka, irootaki nokaman-takimiri awiroka-payi, nokantzimi: Ikamawintakai Saipatzii-totaari okantakaaro akaaripiro-waitaki, imatajiro imonkarata-kaajaro okaratzi ikinkithata-koitakiri Sankinarintsi-piroriki. ⁴ Ipoña akitaitakiri, okanta mawatatsiri kitaitiri, ipiriintai-tairi. Irojatziki inkinkithata-koitzi-takari Sankinarintsi-piroriki. ⁵ Ipoña iñaakajari Cefas, iñaakaari maaroni 12 iyomitaani. *

⁶ Iñaakaari aajatzi oshiki apaitziri iroñaaka “Iyikiiti,” 500 ikarajitzi. Ainiro yañaayitzi oshiki iyiki-payi, ari makoryaa-yitaki pasini-payi. ⁷ Ipoña iñaakaari Jacobo, iñaakaari aajatzi maaroni Tyaantaariiti. † ⁸ Naaka owiraanta-paakarori iñaakaana, osiyawaitakaro naaka ampoita-tsinimi nontzimi. ⁹ Naakataki aajatzi aparoni karatana-jiriri Tyaantaariiti, yanaayitana maaroni pasini. Tityaa apantaa-jatyaaromi impaitaitina “Tyaankaari,” tima nowasankitaa-waitakiri kimisanta-najiriri Pawa, apatowinta-naariri tsika-rika-payi. ¹⁰ Iro kantacha ti

* 15:5 Cefas = Pedro. † 15:7 Jacobo = Santiago, iririntzi Jesús.

aminaasi-waityaa inisironka-pirotana Pawa, tima iriitaki kantakaa-karori Notyaankaa-ritan-taari. Naakataki antawai-pirotaa-tsiri, nanairi pasini-payi okantakaan-tziro nantasi-waitakari pairani. Ti naaka matasityaaroni apaniironi, Pawa nisironkataanari nomatan-taarori. ¹¹ Irootaki nosankinatan-tamirori okaratzi nokinkithata-piintakiri, irojatzzi ikinkithata-piintakiri aajatzi pasini Tyaankariiti. Irootaki pikimisanta-yitairi awiroka.

¹² Tima nonkinkitha-yitajimiro ipiriintai-tajiri Saipatzii-totaari iwamaawitai-takari, ¿paitama pikantantari: “Airo añaayitaji ankamaki-rika?” ¹³ ¿Pisiyakaa-tziima ti ipiriintai-tajiri Saipatzii-totaari? ¹⁴ Ari onkantyaami, apinaa-siwaitaka naaka nokinkithataki, apinaa-siwaitaka awiroka-payi pikimisanta-jitaki. ¹⁵ Kimiwaitaka nothaiyakami nokinkithata-kota-piintakiri Pawa, nonkantanta-piintaki: “Pawa opiriintairi Saipatzii-totaari, ari inkimitaaitajairi aroka-payi.” ¹⁶ Ari onkantyaami airo ipiriinta-yitaami kamayitain-tsiri, tira impiriintzi-taa aajatzi Saipatzii-totaari. ¹⁷ Tirikami ipiriintai-tajiri Saipatzii-totaari, pampinaa-siwaitaka awiroka-payi pikimisanta-yitai. Aikiro pinkaaripiro-yitatyiimi tikatsi pyaakota-jiminimi. ¹⁸ Aritakimi pyaapiro-waitakami ikaratzi makoryaa-yitain-tsiri, anpinaasi-waitakami yawintaa-naari Saipatzii-totaari. ¹⁹ Inkanta-machiitajaimi arokaiti! Anpinaasi-waitakami awintaa-naari Saipatzii-totaari, anpinaasi-waitakami okaratzi ayaakoniintajiri, añaamintha-waita-sitaka kapichiini iroñaaka. Omapiro-waita-kayimi.

²⁰ Iro kantacha ti ari onkantyaaa. Tima ipiriintai-tajiri Saipatzii-totaari ikamawitaka. Iriitaki matakirori yitakaantaro yañaaji, ari inkanta-yitajyaari apaata ikaratzi makoryaa-yitain-tsiri. ²¹ Iroka okanta-kota iroka: Pairani, tzimatsi yantakiri aaroni atziri poñaakaan-takarori akaamani-yitzi maaroni. Iro kantacha iriitaki aajatzi aaroni atziri poñaakaan-taarori ampiriinta-yitaji maaroni akamayi-witaka. ²² Irootaki akaamani-yitan-taari maaroni okantakaan-tziro ashininkai-titari Adán. Iro kantacha aritaki añaayitaji maaroni okantakaan-tziro ashininkasiritaari Saipatzii-totaari. ²³ Iroka tsika okanta-kota iroka: Iriitakira Saipatzii-totaari itaarori ipiriintaja. Aririka impiyaji apaata, aritaki iwiriinta-pajiri ikaratzi yasiyitaari irirori. ²⁴ Ompoña onthonkajyaa maaroni, yapirotajiri Saipatzii-totaari ikaratzi pinkathari-waita-sitachari, ikaratzi otzimimo-waita-sitari isintsinka. Iriitaki Saipatzii-totaari matakaa-jaironi aroka-payi yasitan-tairi

Pawa, matzirori Ipinkathari-pirotzi. ²⁵ Tima yitairon-katakaro iroñaaka Saipatzii-totaari ipinkathari-wintantzi, irojatzii apaata omonkaratan-tapaa-kyaari yiitsinampaajiri ikiisaniintani-payi. ‡ ²⁶ Owiraantyaaroni ikiisaniintani yiitsinampaajiri irootakira “Kaamanitaantsi,” inkimita-kaantajiro atzirimi onatyii yapirotairo. ²⁷ Tima ikinkithata-koitzi-takari Saipatzii-totaari, ikantaitaki:

Tzimatsi matakirori yiitsinampaajiri maaroni.

Iro kantacha ikaratzi ikantakoi-tzirori aka “maaroni,” tira inkantai-tatyii iriitaki Pawa yiitsinampayii-tairi, iriitaki Pawa kantakaa-jyaaroni imatantai-tyaarori maaroni. ²⁸ Aririka impinkathari-wintajiro Itomi maaroni, irijatzira Pawa pinkathari-wintaironi, tima ari ikina-kayirori Pawa impinkathari-wintan-tajyaarori maaroni tzimayita-tsiri.

²⁹ Airomi yañaayitajimi ikaratzi kamayitain-tsiri, ¿paitama ikiwaawintan-taitariri kamaintsiri? ³⁰ Aajatzii okimi-tzitari, airomi ipiriintai-taami, ¿paitama añaanta-piinta-karori aroka-payi ipatzima-wintha-waitaitai? ³¹ Iyikiiti, ¿Pithainkanama? ¿Kaarima naaka kimosiriwinta-wintsimiri nokimisanta-kaayita-jimiri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari? Tima omapirota-tyiyyaa iroka, asi owairo maaroni kitaitiri inintaitzi iwamaitina. ³² Ari okimi-tzitakari aka nosaiki Efeso-ki, imaimani-waitakina katsima-waita-tsiri. Airomi apiriintayitaami, antsipa-yitajyaarimi irirori-payi, nonkanta-waita-sita-kyaami:

Thami anintaa-waita-wakyaa, awawaityaa, irawaiti, oimosirinka-waityaa. Aamaa-sityaa iro ankami.

³³ Irootaki paamawintan-tyaari awiroka otzimi-kari pikinakaa-sitani. “Airo pitsipa-winthatari kaari-pirori, pimatziro-kari.” ³⁴ Pinkinkithasiritajyaa kamiitha. Airo pikinasi-waita. Kimitaka tzimatsi pikarajiiitzi awiroka-payi ti piyota-kotaa-jatiri Pawa. ¡Pasikiwintaan-tsiwaitaki!

³⁵ Kimitaka tzimatsi anta kanta-siri-waita-tsiri: “¿Tsikama inkinika impiriintaji tonkitsi-poroki? ¿Tsikama onkinika iñiitairo iwatha?” ³⁶ ¡Masontzi! Kantatsi asiyakaantiro tsika okanta okithoki pankirintsi. Tima aparoni okithoki kaari sampiikita-tsini aririka impankitaantiro, asi owiro onkara-matsiti aparoni okithoki. Airo iñiitajiro onkithoki-pirotai. ³⁷ Iroka okithoki pipankita-piintziri apakithokiro okantawita, iro kantacha aririka oshookanaki pasini onkanta-waita-najyaa. Tima ti pimpankita-piintiro oshooki-mataki pankirintsi. §

³⁸ Tima iriitaki Pawa shookakaa-yitzirori otzimayitantari

‡ 15:25 yiitsinampaajiri = makoryaakitzi-taantsi § 15:37 pankirintsi = trigo

owatha okaratzi inintziri irirori. Iriitaki nasitakaa-yitarori ishooka-kaayitziro, okaratzi tzimayita-tsiri pasiniyita-tsiri pankirintsi. ³⁹ Akaratzi otzimayitzi awatha, ti osiya-wakaaiyaa. Thami asiyakaan-tawakiro aroka-payi atziritzi, tima anasiyita awathaki, onasiyita iwatha antami-wiri, tsimiri-payi, aajatzi simapayi. ⁴⁰ Aajatzi ikimiyita inkiti-wiri ti isiyayitajai akantayita aroka-payi osaawi-wiri. Otzimi-motziri inkiti-wiri iwaniinkaro, ti onkimityaaro awaniinkaro aroka-payi. ⁴¹ Tima onasitaa iwaniinkaro ooryaatsiri, iwaniinkaro kasiri, aajatzi irasi impokiro-payi. Tzimayitatsi impokiro kaari kimiyityaarini pasini.

⁴² Ari ankantajyaa aroka-payi ampiriintaji-rika. Tima inkitata-piintaitziro awatha, ari ositiztziro, iro kantacha aririka ipiriintai-tajiro apaata, pasini onkanta-najyaa airo ositizitaji. ⁴³ Aririka inkitaitiro awatha, manintaaro onatzii, iro kantacha aritaki ipiriintai-tajiro awaniinkatan-tajyaari. Ti aawyaawaita-niti iroñaaka awatha, iro kantacha aritaki iwiriintai-tajiro apaata ontziman-tajyaari osintsinka. ⁴⁴ Okaratzi ikitaitziri awatha tzimawita-chara osiri. Iro kantacha aririka ipiriintai-tajiro awatha, aritaki ontzima-yitaji atasorinka. Ari inkanta-jyaari maaroni añaayitziro otzimi isiri, irootaki ayotanta-yitari tzimatsi pasini awatha tzimaatsini atasorinka. ⁴⁵ Ari okanta isankinata-koitakiri itanakarori atziri, yoka Adán, ikantaitzi:

Iro itanakarori yañaanaki, ipoña otzimanaki isiri.

Iriima yaatapaa-kirini siyapaa-kyaarini, otzimi-motziri irirori itasorinka, iriitaki añaasirita-kaanta-tsini. ⁴⁶ Ari akantayitari. Ti otzimimo-witai atasorinka owakiraini. Tima iro itanakaro otzimanaki asiri, impoña ontzima-yitaji atasorinka. ⁴⁷ Tima yoka itanakarori pairani atziri, kipatsi yaitaki, iwitsika-pithai-takiri. Iriima apitita-tsiri atziri, inkitiki ipoñaakaro irirori. ⁴⁸ Tima tsika ikantaka iwitsikai-takiri kipatsi-pitha yoka itakarori atziri, iriitaki osiyakari aroka-payi. Iriima inkiti-wiri-payi, iriitaki osiyakariri poñainchari inkitiki. ⁴⁹ Ari ankanta-yitajyaari aajatzi aroka-payi. Tima asiyawitakari atzimayitaki yoka iwitsika-pithai-takiri kipatsi, iro kantacha aritaki asiyayita-jyaari poñainchari inkitiki. ⁵⁰ Iyikiiti, iroka okanta-kota okaratzi nokantakiri: Airo okantzi isaikayitaji ipinkathari-wintantzi Pawa ikaratzi tzimayita-tsiri iwatha, iriraani, sitzita-tsini iwatha. Iriitaki saikaatsini anta inkarati kaari sitziyitaa-tsini iwatha.

⁵¹ Pinkimi nonkaman-timiro kaari iyotakoitzi pairani. Iroka: Ari impasinita-kaayitai maaroni aroka-payi. Iro kantacha airo añaayitziro maaroni aroka-payi amakoryaayiti. ⁵² Apaata owiraanta-paakyaaroni

kitaitiri, omapoka-sitajyaa intyootai-tapaji. Apatha-kiro onkanta-paintyaa iroowaitaki amachooka-paintimi. Ari ipiriintai-tajiri kamayitain-tsiri, yañaanta-yitajyaa wathatsi kaari sitzita-nita-tsini. Irooma maaroni aroka-payi añaayitaa-tsiri impasinita-kaayitai.⁵³ Okaratzi awathatari iroñaaka sitzinita-tsiri, impasinita-kayi-tairo airo ositziwaitantaja. Akaratzi akaamani-waita-nitzi iroñaaka aritaki impasinita-kaayitai, añaanita-tsiri ankanta-yitajyaa.⁵⁴ Aririka omonkaratakyaa apaata iroka, ari omonkarata-jyaari okaratzi isiyakaa-wintai-takiro “Kaamanitaantsi,” osiyaarimi atziri, ikantaitaki: Yoka ipaitai-takiri “Oitsinapantaaniri,” yapirotajiro ipaitai-tziri “Kaamanitaantsi.”

⁵⁵ ¡Kaamanitaantsi! ¿Kantatsima piitsinampaantaji iroñaaka?

¡Kaamanitaantsi! ¿Tzimatsima iroñaaka pithoyini?

⁵⁶ Okaratzi siyakaa-winta-chari aka othoyini, irootaki kaari-pirotaantsi. Irootaki Ikantakaan-taitsiri oyotakairi tzimatsira akinakaa-sitani.⁵⁷ Iro kantacha nopaasoonkitziri Pawa, tima iriitaki matakayirori aroka-payi aitsinampaantaarori, ityaanta-kainiri Jesús Saipatzii-totaari yiitsinampaantaarori “Kaamanitaantsi.”

⁵⁸ Iyikiiti, ontzimatyii piriipirota-piinta-yitaji, pantawaita-piintainiri Awinkathariti. Timu piyoyitaji awiroka ti paminaa-siwaityaa, iriitaki Awinkathariti matakayi-mirori.

16

Kiriiki ityaantai-tziniriri ikaratzi ikimisanta-kayi-tairi

¹ Iroñaaka nonkinkithata-kotiri apiyotziri kiriiki antyaanki-niriri kimisantzin-kariiti. Nonkaman-timiro awirokaiti okaratzi nokanta-yitakiriri Galacia-satzi. *

² Aririka papatota-piinta-jiityaa, ontzimatyii pookayiti kapichiini tzimi-motzimiri. Airo nopomirintziwintan-tapaakaro naaka, aririka nariita-kyaami pinampiki. †

³ Aririka nariita-kyaami kantatsi piyosiiti aanakirini kiriiki anta Aapatyaawiniki yaanakiro aajatzi nosankinari-payi.

⁴ Awiroka-rika nintatsini noyaata-nakiri naaka, aritaki nontsipata-nakyaari.

Ikinkithasiritari yantiri Pablo

⁵ Airo nariitziitami, nitapaintyaaaro nojati Macedonia-ki, impoña nowiraanta-paakyaaro pinampiki. ⁶ Aririka nariita-kyaami, aamaa-sityaa osamani nosaiki-motanakimi, kimitaka ari nonkyaarontsita-kotiri anta. Impoña

* **16:1** kimisantzin-kariiti = kitisiriri † **16:2** papatota-piinta-jiityaa = itapiintarori kitaitiri = domingo

pintyaankajina tsika-rika nonintziro nojataji. ⁷ Tira noninti naaka nariita-paintyaami kapichiini. Nonintatzi osamani nosaiki-mowaita-paintimi, iriirika Awinkathariti sinitinaroni. ⁸ Irojatzira nosaikaki naka aka Efesoki, irojatziri ariitan-takyaari kitaitiri yoimosirinkai-tziro Awiitaantsi. ⁹ Iro nokantantari tima ainirotatsi aka oshiki nantana-jiniriri Awinkathariti, kamiitha okanta noñaakiro. Tima tzimatsi aajatzi oshiki maimani-winthata-kinari.

¹⁰ Aririka yariita-kyaami Timoteo, paakamiithata-wakiri, tima irijatzi antawaita-jiniriri Awinkathariti, ari isiyana naaka. ¹¹ Ti onkamiithati intzimayiti pinampiki manintawaitirini. Iro kamiithatatsi paapatyaa-wakyaari, irojatziri impiyan-tajyaari nosaiki naaka. Tima oyaawintyaa nowakiri impiyi intsipata-kyaari pasini-payi iyikiiti.

¹² Iriima iyiki Apolos, nokantakiri intsipata-nakyaari ikaratzi nontyaanka-jimiri awiroka-payi. Iro kantacha ti ininti ijati irirori. Añaawakiro aririka imatakiro apaata.

owiraantarori withataantsi

¹³ Paamawintyaa awiroka-payi, poisokirotyaaro pikimisanta-nakiri, sirampari pinkanta-nakya, pisintsi-siriyiti. ¹⁴ Aririka pantzi-mota-wakai-yaaro ompaityaa-rika, pitakotani pinkanta-wakaa-najyaa,

¹⁵ Iyikiiti, piyojiitziri awiroka-payi saika-pankotziriri Estéfnas, iriitaki itanakarori ikimisanta-yitanaki pinampiki Acaya-ki. Ikamaita-naaro iriroriiti yantawawinta-najiri kimisantzin-kariiti. ¹⁶ Nosintsi-thatimi awiroka-payi pinkimisantairi irirori-payi, pinkimitakotyaari ikaratzi yantawawijitzi, akowinta-naarori.

¹⁷ Oshiki nokitzimo-siritaki noñaakiro yariitakana Estéfnas, itsipata-paakari Fortunato aajatzi Acaico. Iriitaki owakowinta-paakimiri awiroka-payi ti onkantatyii pariijiityaa aka, ¹⁸ pitapi-siritan-tyaanari. Iriitaki otapisirita-paakamiri aajatzi awiroka-payi anta. Pimpinkathayitawakiri.

¹⁹ Iwithayitami apatowinta-piinta-kariri Pawa maaroni nampitsi aka Asia-ki. Iwithatizitami Aquila aajatzi Priscila. Ari ikimi-tzita-kamiri ikaratzi apatowinta-piinta-kariri Pawa iwankoki. ²⁰ Iwithatizitami pasini iyiki. Itako pinkantyyaa piwithata-wakai-yitajyaa. ‡

²¹ Iroka nosankinata-jaantani nakoki naaka, nowithatami. Naakataki Pablo. ²² Iwasankitaaitairi kaari itakota-jyaarini Awinkathariti. Impiyi-tzitaiyaa sintsiini Awinkathariti. ²³ ¡Onkamintha inisironka-yitaimi Awinkathariti Jesús

‡ 16:20 piwithata-wakai-yitajyaa = thoporotaantsi

Saipatzii-totaari! ²⁴ Notakotami maaroni awirokaiti, iriitaki
Saipatzii-totaari Jesús matakayi-naroni. ¡Omapirowí!

APITITA-TSIRI ISANKINATZINIRI PABLO CORINTO-SATZI

Withataantsi

¹ Naaka Pablo osankinatzi-mirori iroka, Intyaankaa-riti Jesús Saipatzii-totaari nonatzii, irootaki inintakaa-kinari Pawa. Ari nokaratziri iyiki Timoteo nosankinatzi-miro. Awiroka-yitakira nosankinatziniri pikaratzii papatowintaari Pawa anta nampitsiki Corinto, irijatzira nosankina-yitziniri kimisantzin-kariiti saikatsiri nampitsiki-payi anta Acaya-ki. * ² Onkamintha inisironka-yitaimi Asitairi Pawa, kamiitha isaikakaa-yitaimi, ari inkimitzi-tyaamiri aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari.

Ikimaatsi-yitakari Pablo

³ Thami awisiryaawinta-jyaari Pawa, iririntari Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. Iriitakira Asitairi, nisironkataniri. Iriitaki Pawa, oimosirinkan-taniri inatzii. ⁴ Aririka ontzimi pomirintsitzi-mowaitaini, iriira Pawa oimosirinkaini, amatantyaarori aroka aimosirinkayityaari pasini-payi opomirintsitzi-moyitari. Irojatzira amatajiri arokaiti okaratzii yantzi-mota-kayiri Pawa. ⁵ Irojatzira matachani, aririka añaa-yitiro ankimaatsi-piro-waityaa ikimita-paintziro Saipatzii-totaari, aritaki añiitakyaaro aajatzi yoimosirinka-piro-yitai. ⁶ Aritaki okantakari, irootakira nokimaatsi-waitan-takari naaka, iro noyotan-tyaarori tsika nonkantyyaa noimosirinkayityaami awirokaiti, pawisako-siri-yitan-tajyaari. Irootakira yoimosirinkan-taita-kanari aajatzi naaka, noyotan-tyaarori tsika nonkantiro noimosirinka-yitajyaami awirokaiti aririka piñaayitajiro okaratzii nokimaatsi-waitakari naaka. ⁷ Irootaki noyota-jaantan-takari aritaki yoimosirinkaitajyaami awirokaiti ikimitai-takinara naaka, aririka pimatanaajiro pinkimaatsi-waityaa nokimitaa-kirora naaka. ⁸ Iyikiiti, nonintzi piyoyitajiro okaratzii pomirintsitzi-moyita-kanari naaka nosaikanta-paintari nampitsiki-payi anta Asia-ki. Oshiki iwatsinaa-waitai-takina noña-jaantaki ari nonkamakimi. ⁹ Nokinkithasirita-kotaro iroñaaka tzimatsira opaita isinitan-takanarori Pawa noñaakiro nokamima-witaka, ari onkantyyaa noyopirotan-tyaari nawintaa-sirita-jyaari irirori, ti onkamiithati nawintaa-siwaityaa naaka. ¹⁰ Iro kantacha imatakiro iwawisaa-kotaana nonkamimi, aikiro ijatakaa-tyiuro. Awintaa-siri

* 1:1 kimisantzin-kariiti = kitisiriri

nowakiri aikirora inkimpoyaa-winta-tyiina apaata. ¹¹ Ari pinkanta-yitana-jyaari aajatzi awirokaiti pinkaarataina naaka, pamanairi Pawa inkimpoyaa-wintan-tyaanari. Iro impaasoonkitan-tajjaariri Pawa inkarati kimakoyita-jinani imatakiro Pawa ikimpoyaa-wintaana.

Yariitatari Pablo Corinto-satzi

¹² Noyotzi naaka notampatzikatzi-motantaki tsikarika nosaiki-moyitantaki. Iriira Pawa yotatsi tikatsi namatawiti, tikatsi nompasiki-winta-waityaari. Tsika nokanta noyomitaa-yitakimi awirokaiti, ti noñaawintapaintiro ikimita-kaanta-witari osaawi-satzi yotanitaantsi onatzii, apatziro noñaawinta-piintakiro tsika ikanta Pawa ikawinthaantzi. ¹³ Tima onkaratzi nosankina-yitakimiri tikatsi nomanapithatimi, tikatsi pomirintsi-waita-chani inkimathaitiro. Onkamintha pikimathata-piintairo okaratzi nosankina-yitzimiri. ¹⁴ Kimitaka pikimatha-yitakina kapichiini, aritaki pintharowinta-jyaana apaata impiyajirika Awinkathariti Jesús. Ari nonkimitzi-tyaari aajatzi naaka, tharowinta nonkanta-winta-jyaami awirokaiti apaata.

¹⁵ Irootaki noiwinthatan-takarori napiitajiro nariityaami anta, iro pinkimo-siri-tziitan-tyaari nariita-jyaamira. ¹⁶ Ari nokowawitakari nariita-nakyaamimi nojantan-tyaarimi Macedonia-ki, ipoñaa napiita-najiromi aririka nompiyaji-rikami. Ari onkantyaami pamitakotan-tawajyaanarimi pintyaankajina iipatsitiki Judá-iti. ¹⁷ Iro kantacha noipithokakiro nokinkithasiri-witakari nantirimi. ¿Piñaa-jaantakima awirokaiti oshiki namatawita-piintakimi? ¿Pikinkithasiritama noñaawaita-siwaitaka noninta-kaanikiini, nokanta-piintaki “¡Ari! Nariita-kyaami?” ¿Piñaa-jaantzima noyowitakaro airo nomatziro nariityaami? ¹⁸ Tima ti inthaiya-nityaa Pawa, iyotzi irirori ti nonthaiya-waityaa naaka nokantzira “¡Ari!” ¹⁹ Ari ikantakari aajatzi Itomi, Jesús Saipatzii-totaari, nitapaakari noñaawintakota-paakimiri notsipatan-takariri Silvano ipoñaa Timoteo. Tima ti inkanta-niti irirori Jesús Saipatzii-totaari “¡Ari!” iyotaki-rika airo yantziro ompaitya-rika. Tima onkaratzi yanta-piintakiri Jesús Saipatzii-totaari okimiwaitakaro iriimi Pawa kanta-piinta-tsini “¡Ari!” ²⁰ Iriitakira Jesús Saipatzii-totaari oyotakaa-jaantayitairi ari omonkaratajyaa okaratzi ikasiya-kaantakiri Pawa. Irootaki ankantan-tayita-jyaari arokaiti awintaa-siri-yitaari “¡Ariwí!” Irootaki awisiryaaawintan-tajjaariri Pawa. ²¹ Okimiwaitakaro iri Pawa owichaa-kaayitakairiri Saipatzii-totaari, iriitaki oyosiiyitairi okimiwaitakaro

isaipatzii-toyitaimi, ²² okimiwaitakaro impotho-yitatyiimi yasiyitaira. Tima añiirora ityaanka-kairi Tasorinkantsi inampi-siritantai, ari ayotziri omapiro Pawa ithotyiiro okaratzi ikasiyakaa-kayiri.

²³ Omapiroatyaa, iyotzi Pawa ti namatawitimi nokantzimira iroñaaka: Iro kantakaan-tzirori kaari nariitantami Corinto-ki, ari onkantyyaa airo nokisawai-tanta-paakami. ²⁴ Tira nonkantatyii naaka ompiratamiri pinkimisantan-tyaanari. Tima oisokiro pikanta-winta-nakaro okaratzi pikimisanta-najiri. Iro kantacha kantatsira antsipatawakaa-jiityaa antawai-jiiti pintharowintan-tajyaari.

2

¹ Iroka nokinkithasiritakari: Airora napiitajiro nariitajyaami, iroorika owasirita-kaawaityaamini nariitajyaami. ² Aririkami nowasirita-kaawaityaami anta, ¿Ninkama kimosiriwinta-sirita-kaiyaanani naaka? ³ Irootaki notyaantan-takamiri pairani nosankinari, ti noninti nojatasitimi piwasirita-kaanta-waityaanari. Awiroka-wijiitaka tharowinta-sirita-kainani. Irootaki nokanta-siri-wintakari: “Airora nojatzita, nonkima-kota-wajiriita tzimatsirika tharowinta-sirita-kaiyaanani. Ari onkantyyaa nonkimosirita-kaanta-tyiyyaariri aajatzi iriroriiti.” ⁴ Notyaankakimirora pairani nosankinari, nowasiri-waita-tyaara nosankinata-kimiro. Tira iro notyaankan-takamirori nonkantzi-moniinta-kaantyaamiri. Noninta-witatyaa piyoti oshiki notako-piro-taikami.

Ipyaakotziri Pablo kantzimo-niinta-kaaniri

⁵ Nonintzi iroñaaka nonkinkithata-kotiri atziri owasirita-kaawaita-kanari. Tira naaka inkantzi-moniinta-kaawaityaa, kimitaka maaroni awirokaiti ikantzi-moniinta-kaayitakami. (Nokantan-tarori “kimitaka,” tima ti noninti nowanaa-pirowaitiro.) ⁶ Tima tzimatsi oshiki pikarajiitaki awirokaiti, pimatakiri pimisitowajiri. Iro kantacha aritapaaki piwashaantiri. ⁷ Pimpyaakotairi iroñaaka, poimosirinkajyaari, ayimawaitziri = kari iwasirinka. ⁸ Nokowakojützimi pinkantairi yoka atziri: “Notakotaami.” ⁹ Pairani, nitakari nosankinatakimi nokantakimi: “Piwasankitairi.” Noñaanta-tyaamira noñaantyaamiri omapiro-rika pikimisantana. ¹⁰ Iro kantacha inintzi Saipatzii-totaari pimpyaakotairi yoka atziri. Irootakira nantajiri naaka tima irootaki kamiithatzi-mota-jimini maaroni awiroka. Itzimi-rika pimpyaakotajiri awirokaiti, aritaki nompyaakotantaji aajatzi naaka. ¹¹ Irootakira antayitairi airo yiitsinampaantajai Mishatantaniri. Tima ayojiitzironi okaratzi inintziri yantiri Mishatantaniri.

Kantzimo-siritariri Pablo nampitsiki Troas

¹² Chapinki, ariitakana naaka nampitsiki Troas nojatan-takari nokinkithata-kaantziro Kamiithari Ñaantsi tsika ikanta-kota Saipatzii-totaari. Arira noñaataikiro nokimisanta-kaanta-taiki ikantakaakaro Awinkathariti. ¹³ Iro kantacha okantzi-motakana anta ti noñaapaakiri iyiki Tito. Irootaki nawisan-tanakari Macedonia-ki.

Iriitaki Saipatzii-totaari oitsinampaa-kaantan-taniri

¹⁴ Iro kantacha onkanta-wityaa tsika-rika ankinayiti, kantatsi ampaasoonkitajiri Pawa. Tima okimiwaitakaro oyaampoiritaa-tyiirimi Saipatzii-totaari, ipiyaaro irirori nampitsiki yiitsinampaantaki iwayirita. Asiyakoyitayaaro aajatzi oiwarain-kata kasankari maaroni nampitsiki. Arira ankanta-yityaari aroka ajayiti tsika-rikapayi ankaman-tayitajiri atziri tsika ikanta-kota Saipatzii-totaari. ¹⁵ Akimiwaitakaro kasankari itaajiri Saipatzii-totaari inimota-kaantyaariri Pawa. Iroka kasankainkari kantatsi inkimai-nkayitairo inkarati awisako-siri-yitaa-tsini, aajatzi inkarati pyaasiwaitaa-chani. ¹⁶ Tima tzimayitatsi, okimitzi-motari iroka kasankainkari owamaantaniro onatzii. Iriima pasini-payi okimitzi-motakari kasankainkari iro owañaa-siritairini. ¿Tzimatsima kamiitha-sirita-tsiri isiyakaa-wintai-tziri iroka kasankainkari? ¹⁷ Kaarira yokaiti kinkithata-siwaitarori iñaani Pawa inintzi yaantasi-waitayaaro kiriiki. Iriitaikira yokaiti mapirota-najirori ikinkitha-ryaantzitzi. Irootaki nomatanajiri naaka. Iri Pawa otyaanka-kinari nonkinkithata-kaanti, nantawaitajiniri Saipatzii-totaari tsika itzimi nowichaajari, iriitaki Pawa ñaanari nantayitajiro.

3*Antawai-wintzirori owakirari ikasiyakaa-wakaitari*

¹ ¿Pikinkithasiritama nokimosiriwinta-waitatyaa naaka? ¿Nosiyakota-tyaarima amayitzi-mirori isankinari, ikantzi: "Paakamiithata-wakina?" ¿Nosiyakota-tyaarima nintzirori pisankinatiriri sankinarintsi, yaayi-tzimaityaaro tsika ikinayitzi? ² awirokaiti kimiwaita-jaanta-karori sankinarintsi yaakamiithatan-taitari, irootaki isankinasiritan-taita-kanari naaka. Tima aririka iñaayitajimi atziripayi tsika pikanta-yitanaja, arira iyoyitairori okaratzi nantzimo-yitakimiri, okimiwaita-nakaro iñaanata-tyiromi okaratzi isankinata-koita-kinari. ³ Ari añiirori awirokataki osiyawaita-karori sankinarintsi isankinata-jaantakiri Saipatzii-totaari. Iro kantacha tira nonkinkithata-kota-tziro sankinarintsi koñaata-tsiri, kimitarori aririka isankinaitiro

mapikota, nokinkithata-tziiro ipasini-sirita-kaayita-jimira Itasorinka Pawa Añaanita-tsiri.

⁴ Nokinkithatan-tarori iroka, tima iriitaki Saipatzii-totaari kantakaarori awintaan-taariri Pawa onkantyyaa ayotantyaari iroopirori onatzii iroka. ⁵ Tira aroka aawyaa-sityaaroni apaniroini, iriitaki Pawa matakaa-yitairori. ⁶ Iriitakira Pawa matakaa-kinarori nonkinkithata-kotajiro owakirari ikasiya-kaantaitani. Iroka owakirari ikasiya-kaantaitani kaari-machiini sankinarintsi kimityaaroni paisatori ikantakaan-taitsiri kaamanita-kaanta-tsiri. Iriitaki kanta-kota-chari Tasorinkantsi añaasirita-kaanta-tsiri.

⁷ Pairani isankinatan-taita-karori Ikantakaan-taitani mapikotaki, okoñaata-paintzi iwaniinkaro Pawa, ipoñaa opyaanaka. Ikanta iñaakiro nowaisatzitini Moisés, siparyaa-poro ikantanaka, ti onkantaa-jati yamina-porotajiri Israel-iiti. Iro kantachari iroka sankinarintsi oshiki okaamanita-kaantaki, otzimimo-witakaro owaniinkaro. ⁸ Irooma okaratzi yantayitajiri Tasorinkantsi iroñaaka, irootaki waniinka-pirota-taita-chari. ⁹ Tima owaniinka okantawitaka okaratzi owasankitaa-kaantaintsiri, iroora mapirotaaitironi owaniinkatyaa tampatzikasirita-kaanta-tsiri. ¹⁰ Iroka waniinka-pirota-chari iroñaaka anaapiro-taitziro tzimawita-chari pairani owaniinkaro. ¹¹ Tima ari okarata-paaki waniinka-witapain-chari. Irooma waniinka-pirotaa-chani irootaki asi owajironi iroñaaka.

¹² Tima tzimataiki iroñaaka wintha-sirita-kaajyaanari, tonta-siri nonkanta-najyaa nonkinkithata-kaantaji.

¹³ Ti nonkimi-wityaari nowaisatzitini Moisés ipasika-porotaka airo iñaantari Israel-iiti, tima pyaaja isiparyaa-poro-witaka. ¹⁴ Tima kisosiri ikantajiitaka pairani Israel-iiti, irojatzi ikantayitari ikaratzi icharini-yitaari. Tima aririka inkimiro iñaanaitiro paisatori ikasiya-kaantaitani, airo ikimathatziro kimiwaitaka impasikaitatyii-nirimi ikinkithasiritani, apatziro inkanta-kaajyaaro Saipatzii-totaari ikimathata-kaayitajiri osiyawaitajyaaromi impasikaryaa-kotaa-tyiiniri ikinkithasiritani.

¹⁵ Tzimayitatsi iroñaaka, aririka inkimiro iñaanaitiro isankinari nowaisatzitini Moisés, pasika-siri ikantayitaka.

¹⁶ Irooma intzimi-rika piyasirita-sitairini Awinkathariti, aritaki impasika-ryaako-siritajyaa. ¹⁷ Ikantakoi-tziri aka "Awinkathariti" iriitakira Tasorinkantsi, saikasiwaitakan-taachari. ¹⁸ Irooma arokaiti awintaa-siritaarira Saipatzii-totaari, asiyyaita-naari Awinkathariti. Tima onkimiwaitajyaaro aminaatyirimi Awinkathariti yoorintamatsitaka asiro-taki. Tima amina-porota-kotajiri asiro-

takiki, tira ankimityaari kamantan-tzinkarini Moisés ipasika-poro-waitaka pairani irirori. Irooma apaata aririka añaapirotairo iwaniinkaro, aripaitira ankimita-
jyaari irirori. Iriitakira matakayironi Awinkathariti, Tasorinkantsi.

4

¹ Iriitaki Pawa nisironkataanari nantawaitan-
taanariri irirori. Irootaki kaari okantzimo-waitantana.
² Nowashaantajiro pasikita-kaawaiti-nanimi, tima ti
nomanakaawaityaaro noyomitaanti namatawitan-
tantaari, tima ti nonthaiya-kowaityaaro iñaani Pawa.
Okaratzi noñaawinta-najiri iriipirori onatzii, irootaki
iñaantarori Pawa kamiitha okantzi-moyitari atziri
okaratzi nokinkithata-kaanta-yitajiri. ³ Tzimatsi-rika
kaari kimathatironi tsika okanta-kota Kamiithari Ñaantsi
nokinkithata-kotziri, tira naaka omana-pitha-waitirini, tzi-
matsi kantakaarori kaari ikimathatantaro okimiwaitakaro
impasika-pithatai-tatyirimi ikinkithasiritani, iriitakira
pyaawaita-sitaa-chani. ⁴ Osiyawaitakaro imawityaakita-
tyiimi yokaiti kisosiriri. Iriitaki Kamaari ipaitai-tziri
“iwawani osaawi-satzi,” mawityaakita-kaakiriri, irootaki
kaari ikimathatantaro Kamiithari Ñaantsi. Kimiwaitaka ti
iñaayita-jiromi kitainkari siyaka-winta-chari iwaniinkaro
Saipatzii-totaari, osiya-jaanta-kariri Pawa. ⁵ Iriitakira
Jesús Saipatzii-totaari nokinkithata-kotajiri, nokantzira:
“Awinkathariti inatzii.” Tira naaka ñaawinta-waita-
chani. Apatziro-machiini iwakina naaka Jesús pimpira-
waityaana awirokaiti. ⁶ Ikantaki Pawa: “Onkitainkatai
tsitinikiri.” Irootaki siyaka-wintacha ikitainka-siritaana
naaka, irootaki nonkitaitita-kotan-tajjaariri aajatzi pasini-
payi noyotakaa-yitajirira Pawa, onkimitzi-motan-tajjaariri
iriroriiti iñaajatyiromi iwaniinkaro Pawa osiparyaaki
iporoki Saipatzii-totaari.

Awintaa-siri ankanta-yitajyaa

⁷ Okimiwaitakaro iwapithaan-taityaaromi pinapirota-
chari kowitzi. Iriira siyaka-winta-chari Pawa ipasankyaa-
yitairo itasorinka awathaki, iro awatha osiyaka-wintakari
kowitzi. Irootaki yantantarori iñaantyaarori iriitaki
otzimimo-pirotziri itasorinka, tima ti ontzimi-motai
arokaiti. ⁸ Tim aoshiki nokimaatsi-waiwitaka, titzimaita
nowasiri-niinta-waita. Notharo-kyaawaiwita, titzimaita
ayimawaitina. ⁹ Imaimani-waitai-takina, titzimaita
yookaitina. Iwatsinaa-waitai-takina, titzimaita impyaakaa-
sitai-tyaana. ¹⁰ Oshiki iwamai-matai-takina ikimita-
kaita-kanari pairani Jesús, aritaki iñiitairori yañaantari

Jesús. ¹¹ Iroka kanta-kota-chari, oshiki noñaapiintawitakaro nonkama-wintiromi nokinkithata-kotakiri Jesús, arika iñaayita-jinari atziri, iyoyitaji tsika ikanta Jesús yañaakaantzi irirori. ¹² Irootaki nokami-matan-takari naaka, pañaasiritan-tajyaari awirokaiti.

¹³ Irootaki nomatajiri naaka okaratzi isankinata-kotaitakiri pairani, ikantaitzi:

Nokimisantanaaji naaka, irootaki noñaawaitantari. Irootakira nomatanajiri naaka, nokimisantanaaji, irootaki noñaawaitantari. ¹⁴ Tima noyotzi naaka iwañaajiri Pawa yoka Awinkathariti Jesús, aritaki iwañaajina aajatzi naaka, intsipata-kaajyaanari Jesús, ari pintsipa-yitajyaana aajatzi awirokaiti. ¹⁵ Nomatan-tarori nokinkitha-yitaji naaka irootaki panintaa-waitan-tajyaari awirokaiti. Tima aikiro-rika pishiki-pirota-nakitzi awirokaiti inisironka-yitaari Pawa, ari ishiki-pirotai paasoonkita-piintairini, wisiryawintan-tajyaarini aajatzi.

¹⁶ Irootaki kaari okantzimo-niinta-waitantana naaka, okantawitaka iwamaima-waitai-takina. kimosiri nokanta-piintanaja. ¹⁷ Okaratzi nokimaatsi-waitaka iroñaaka kapichiini onatzii, airo okanta-jita-tyaani. Irootaki noñaanta-jyaarori apaata antaroiti waniinkata-chari kaari thonka-nita-chani. Iro anaajironi okaratzi nokimaatsi-waiwitakari, airo okantaa-jatai nomonkaratan-tajyaaro ompaityaa-rika. ¹⁸ Tima noñasampyaatyaaro naaka kaari iñiitzi iroñaaka, airotzimaita othonka-nitaja iroka. Ti onkowa-pirota-jaantajyaa okaratzi koñaayita-tsiri kaari kisonita-tsini.

5

¹ Onkanta-wityaa yapirotaitiro awanko aka kipatsiki, iro kantacha ayotzi tzimatsi pasini awanko kaari thonka-nita-chani anta inkitiki, tima iriitaki Pawa owitsika-kirori, kaarira atziri witsikironi. ² Ari okimitzitari aajatzi awatha iroñaaka, oshiki okimaatsita-kaawaitakai. Anintataiki ontzimi-motai pasini awatha añaanta-jyaari inkiki. ³ Aritaki onkanta-jyaari apaata, iroka asiri iroñaaka aritaki ontzimaji owakirari awatha. ⁴ Ainirora añaanta-yitaro awathaka iroñaaka, akawinthaa-waita akimaatsi-waita. Iro kantacha ti anintaa-jati ampyaasi-waitajyaa. Anintataita-tziira ontzimi-moyitai pasini awatha, anintajiro asi owairo añaaniyitaji. Irootaki impoyiita-jyaaroni iroka añaantari kaari kisota-nita-tsini. ⁵ Iriitaki Pawa matakaa-yitaironi tsika ankanta-yitajyaa. Tima añaakiro ityaanta-kairi Tasorinkantsi inampi-siri-yitantai, ari ayotziri

omapiro imonkaratajiro Pawa okaratzi ikasiya-kaayita-kairi.

⁶ Irootakira sintsi-sirita-kairi. Tima ayojiiti ainiro añaayitzi awathaki, tikiraata antsipata-jaanta-jyaariita Awinkathariti. ⁷ Awintaa-siri awiri ainiro añaika, okantawitaka ti añaawityaari. ⁸ Tima nokantaki sintsi-siri akan-taka, anintayitaki ooka-yitiro awatha, antsipatan-tajjaariri Awinkathariti. ⁹ Aninta-piintakiro antayitiro okaratzi onimotairiri irirori, itanakyaaro iroñaaka, ari onkimitzita-jyaari apaata arika antsipata-jaanta-jyaari. ¹⁰ Tima maaroni arokaiti, aritaki ankatziyi-motajiri apaata tsika isaikaji irirori yaminako-yitairi maaroni, ikaratzi antayitakirori kaari-pirori ainiro yañaawita, iriitakira iwasankitaa-yitajiri. Yaminako-yitairi aajatzi ikaratzi antayitakirori kamiithari, iriitakira inkimita-kaanta-yitajiri impinayitaa-tyiirimi.

Amatakaa-yitairi pasini yaripirota-jyaari Pawa

¹¹ Nokinkithata-kaanta-piintzira naaka, ari nokinakairori iñaantai-tyaarori omapiro nopinkathatajiri Pawa. Iyotziro irirori, onkawintha piyojiitiro aajatzi awirokaiti. ¹² ¿Pikinkithasiritama notharowinta-waitatyaa napii-piitan-tarori? Tira ari onkantyyaa. Nonintatzii piyoti tsika nokantajari naaka, ari onkantyyaa piyotan-tyaarori awiroka tsika pinkantiri pakayitiri kamiitha ikaratzi kimosiriwintawaita-chari anta, kantawaita-sita-chari: “Kamiithari nonatzii naaka,” tizimaita inintaa-jati inkamiitha-siri-jiiti. ¹³ ¿Nokimitzi-mota-tyaamirima sinki-winta-waita-chari nokantan-tayitamiri? Tikatsira ompaityaa, tima nakopirowinta-naatyaari Pawa. Irooma nokimitzi-motami-rika atziri tikatsita-tsiri kamiitha, noninta-tziira nanintaa-sirita-kaayityaami nokanta-yitan-tamiri. ¹⁴ Irootakira nantantayitarori iroka-payi itakotaanara Saipatzii-totaari. Tima ikamawintaira maaroni arokaiti, okimiwaitakaro maaroni ankamayitakimi arokaiti aajatzi. ¹⁵ Iroka opoñaantari ikamawintan-tairi maaroni arokaiti, añaaji aajatzi, inintatziira antapiinta-yitajiniri okaratzi inintziri irirori, airo antasiwaitaro okaratzi aniwita-siwaitari arokaiti.

¹⁶ Irootaki airo okantzi-mowaitantari atziri tsika ikanta iñiitziro iwathaki. Tima omapirota-tyiiyaa otzimi-motakiri iwatha Saipatzii-totaari isaiki-motanta-paintairi. Iro kantacha ti añaatzimaita-jyaaro iroñaaka. ¹⁷ Irootaki nokantan-tamiri, ikaratzi owichaa-sirita-naariri Saipatzii-totaari, owakira-siri ikantanaja, ti inkimita-najyaa tsika ikantawitara pairani, tima othonka owakiratzi-mota-najiri

maaroni. ¹⁸ Iriitakira Pawa matakaan-tzirori maaroni iroka-payi. Irijatzi kantakaa-karori aripirotan-taariri irirori okantakaan-tziro yantzimo-yitajiri Saipatzii-totaari. Ikantayitaji iroñaaka arokaiti irojatzira antayitairi, amatakaa-yitajiri aajatzi pasini-payi yaripiro-yitajyaari Pawa. ¹⁹ Iroota-jaantakira ityaankan-takariri Pawa aka kipatsiki yoka Saipatzii-totaari, ari ikina-kayiro yaripirotan-taariri osaawi-satziiti, airo iwasankitaa-wintantaari iyaari-pironka. Irootaki ityaankan-tayita-kairi aajatzi arokaiti ankinkithata-kaayitajiri atziri-payi yaripiro-yitajyaari Pawa. ²⁰ Irootaki nomatanajiri naaka, ityaankaitakina nonkinkithata-kotajiri Saipatzii-totaari. Osiyawaitakaro iriita-jaantakimi Pawa apiiyapiitakaa-piinta-kinarori, nokantzi: "Paripirota-jyaari Pawa. Irootaki inintajiri Saipatzii-totaari." ²¹ Tira yanta-nitiro Saipatzii-totaari kaari-pirori. Iro kantacha ikimaatsita-kaawaitakari Pawa okimiwaitakaro yantaki-tyiromi kaari-pirori. Arira ikinakaa-kirori Saipatzii-totaari, itampatzika-siri-yitan-tairi, ikimita-kaayitaira tzika ikanta irirori.

6

¹ Arira akaratzi antawaita-jiniri Pawa, nosintsi-thatzimi airo pimaninta-waitziro ikawinthaa-jimira Pawa, aminaasi-waita-kari. ² Iroka ikantakiri irirori:

Noyotakira kamiitha onkantyyaa, aripaiti nokimakimiro pikowa-kotanari.

Omonkara-paitita-paakara "Kitaitiri Awisakotaantsi," nonisironkata-jyaami.

Irootaki apiipaititaa-chari iroñaaka, iroka "Kitaitiri Awisakotaantsi."

³ Tira nonintiro intzimi impaityyaa nontzika-tzika-waitiri yawisako-siritai, airo ithainka-mawaitan-taitanaro nantawaitani. ⁴ nonintatzii noñaakan-tajiro kamiitha inspiratani Pawa nonatzii, tima oisokiro nonkantyyaa aririka awishi-motina ompaiyityaa-rika: inkimaatsita-kaawitai-tyaana, impomirintsita-kaawitai-tyaana, iwasankitaa-witai-tina, ⁵ impasawitai-tina, yasitakowaiwitai-tina, iwatsinaa-waiwitai-tina, nantawai-pirowitakyaa, ayimawai-witakyaana nowochokini, ayimawai-witakyaana notashi. ⁶ Tima kitisiri nonkantajyaa, oyotani nonkantajyaa, aakamiitha nonkantantaji, nisironkantaniri nonkantantaji, nampi-siri iwajina Tasorinkantsi, otakoprotani nonkantantaji. ⁷ Noñaawaita-piintajiro

iriipirori, intasonka-winta-kaantajina Pawa. Nanta-piintajiro tampatzika-sirita-kainani, nonkimita-kaantana-kiro nowayirita-jyaami, notzikaa-winta, nokisakowinta aajatzi. ⁸ Tzimayitatsi atziri thainka-waitanari, iro kantacha tzimayitatsi pasini pinkathatanari. Tzimayitatsi atziri kawiyawaitanari, iro kantacha tzimayitatsi pasini kimosiriwinta-waitanari. Okantawita noñaawaita-piinta-witaro iroopirori, ipaita-piintaitana "thaiyawaari". ⁹ Omawitakyaa airo itzimawita kaari ñaayitinani naaka, tzima-tzimaitacha pasini oyopiro-yitanari. Nonkamimawitakyaa, ainiro-tzimaita nañai. Iwasankitaa-witaitakyaana, tikira-tzimaita iwamaitana. ¹⁰ Owasiri nonkanta-witakyaa, aikiro nonkimosiriwinta-tyiiyaa. Nonkowityaaniinta-waiwitakyaa naaka, iro kantacha nanintaa-kaayitajyaari pasini-payi. Tikatsi tzimimo-wityaanani naaka, iro kantacha nanintaa-yitaaro kowapirota-jaanta-chari.

¹¹ Corinto-satziiti, nokanta-pirota-tziimiro iroka-payi, tikatsi nomanitzi-motimiri. ¹² Tikira-rika awintaa-wakaiyata, awirokara kanta-sitarori, tira naaka. ¹³ Intsityaa paakamiithatajina naaka nonkimitaimira awiroka, tikatsi nomanitzi-motimi. (Nokantzimiro iroka, kimiwaitakara iriimi iintsi noñaanati.)

Osiyayitaaro iroomi itasorintsi-pankoti Pawa Añaanitatsiri

¹⁴ Airo piwichaa-jaanta-naari kaari kimisanta-tsini. ¿Kantatsima kamiitha-siriri yaapatyii-yaari yantawaiti kaari-piro-siriri? ¿Kantatsima aajatzi ontsitiniti tsika okitainkatzi? ¹⁵ ¿Kantatsima Saipatzii-totaari yaka-kotiniri inintziri Kamaari? ¿Kantatsima kimisantzinkari intsi-patyaari kaari kimisanta-tsini yasityaaro tsika-rika ompaityaa? * ¹⁶ ¿Kantatsima ankimita-kaantiro itasorintsi-pankoti Pawa tsika ipinkathatai-tziri osiyakaa-rontsi? Tima ankarati akimisantzin-kariyitaji arokaiti akimiyitaa-tyaaro arokami tasorintsi-panko tsika inampitaro Pawa Añaanitatsiri. Tima iroka ikantaki Pawa:

Ari nonampi-siritan-tajyaari, nontsipata-jyaari naniiyitaji.
Naakataki inkimita-kaantaji Iwawani,
Iriitaki nasiyita-jyaari Naaka.

¹⁷ Irootaki ikantantari aajatzi Awinkathariti:

Pintainariyaari pasini-satzi atziri, airo pitsipa-minthatari yokaiti.

Airo panta-piintairo nopinka-kayimiri.

Tima naapatyaa-yitajyaami,

¹⁸ Pinkimita-kaantajina naakami opiri,

* 6:15 Kamaari = Belial

Nonkimita-kaantajimi naaka awirokami notomi, awirokami nosinto.
Arira ikantziri Awinkathariti, Sintsi-pirori.

7

¹ Notakotani, tima tzimatsi ikasiya-kaakairi Pawa, ontzimatyyi awashaantajiro maaroni kaari-pirori okaratzi antayitziri, okaratzi apampitha-siri-yitari aajatzi. Ontzimatyyi añaakan-tajiro apinkathatziri Pawa, ankiti-siritaji.

Ikimo-siritaki Pablo iwashaantairo Corinto-satzi kaari-pirori

² Paakamiithataina naaka. Tima ti nonkantzi-moniinta-kaawaityaami awirokaiti, ti nokaaripirota-kaanta-waitimi, ti notainkasiritimi aajatzi. ³ Ti iro nokantan-tamirori iroka nokamantakota-tziimi. Thami napiita-wajimiro nokantzi-takamiri: "Notako-pirotaimi." Irootakira nonkanta-piintimiri ainiro añaayitzika iroñaaka, ari nonkimitzi-tajyaarori aajatzi ankamayitairika. ⁴ Oshiki nawintaakami awirokaiti. Notharowintakami. Aririka nonkinkithasirita-koyityaami, pitharowinta-sirita-kaana, kimosiri nokanta, okantawitaka oshiki imaimani-witai-takana aka.

⁵ Tima nariitakara Macedonia-ki, ti onkanti nomakoryaapaaki, tima oshiki pomirintsitzi-mota-kanari. Tzimatsi oshiki ñaana-mintha-waita-sita-kanari, irootaki kantzimosiri-waita-kanari. ⁶ Iro kantacha yoimosirinka-piintari Pawa ikaratzi okantzimo-niinta-waitari, ari ikimi-tzita-kanari naaka, tima yariita-kaakari Tito aka tzika nosaiki.

⁷ Oshiki notharowinta-siritanaka noñaawakiri. Iro notharowinta-pirotan-tanakari ikamanta-paakina tsika pikanta-jiita awirokaiti. Ikantapaakina: "Yaakamiithatawakina Corinto-satziiti, inintajitaki iñiimi, oshiki okatsitzimo-siritakiri okaratzi yantzi-mota-kimiri, antaroiti itakoyitaami." Arira ikantapaanari, irootakira oimosirinka-pirota-kinari.

⁸ Pairani, nitanta-karori notyaantzimi nosankinari, noyowitaka owasirita-kaawaityaami okaratzi nokanta-yitakimiri. Okanta nokanta-siri-witanaka:

"Airo notyaankaa-jatzi-nirimi." Iro kantacha noyotzi iroñaaka kapichiini piwasiri-waiwita-painta awirokaiti.

⁹ Irootaki nokimo-siri-wintan-tarori iroñaaka notyaankakimirora. Tira nonkantatyii iro nokimo-siri-wintziri nowasirita-kaawaitakami. Iro nokimo-siri-wintziri piwashaanta-yitajirora kaari-pirori. Ari pikanta pinimotakaantaariri awirokaiti Pawa, piitsinampaa-yitakiro piwasiritani, tira nowaaripiro-waitimi naaka.

¹⁰ Tima aririka iwasirita-kaantyya Pawa, inintatziira iwashaanta-kaantairo kaari-pirori, iro yawisako-siritan-taityaari.

Irootaki airo okantzimo-siri-waitantai iwasiritakai-rika Pawa. Irooma aririka iwasirita-kaanta-waityaa osaawisatziiti, aritaki iñiitakiro inkama-siritaiti. ¹¹ Omatantari iwasirita-kaayitakami Pawa, ari pipampi-thasiryaa-naari kamiitha, pimatakiro pikisako-wintaana. Katsima-siri pikantanaka aajatzi, tharowa-siri pikanta piñiuro opaita-rika awisatsinimi, pitako-pirotaana, pimatakiro pimisitowakiri kantakaan-tzirori. Ari piñaakan-tzirori kitisiri pikanta-yitanaja. ¹² Tira apatziro nosankinatiro nonkantimi: “Pimisitowiri atziri kaaripirotain-tsiri,” ti iro nosankinatan-tyaamirori pinkisa-kowintan-tyaaro notainkasiritakiri. Iro nosankinatan-tamirori pairani onkantyya iyotakaan-tyaamiri Pawa tsika pinkantyya piñaasintsi-winta-jyaana naaka.

¹³ Irootaki notharowinta-siritan-tanakari. Oshiki onkitzimo-sirita-kaakina aajatzi nokimawakira paakamiithata-wakiri Tito, piwawisaa-kiniri okantzimo-siri-waitakari irirori. ¹⁴ Tima nokaman-tzitakari naaka Tito tsika pikanta-jiita awirokaiti, nokantakiri: “Kamiitha inajiiatzi Corinto-satziiti.” Tira piwaañaan-tyaanaro okaratzi pantayitakiri, tima omapirota-tyaa okaratzi nokantzi-takariri Tito. Ari okantzi-takari okaratzi nokanta-yitakimiri awiroka. ¹⁵ Itako-piro-yitaamira Tito iroñaaka, aririka isirita-koyityaami tsika pikanta-jiitaka paakamiithata-wakiri, pikimisanta-wakiri, pimpinkathata-wakiri. ¹⁶ Antaroiti nokimo-siritzitaka naaka kantatsira nawintaa-piro-yitajyaami iroñaaka.

8

Kiriiki impasitai-tyaariri kimisantzin-kariiti

¹ Iyikiiti, nonintzi piyotako-jiitiri ikaratzi apatowintaariri Pawa aka Macedonia-ki, ikawintha-yitairi. ² Okantawita iñaayiwitakaro oshiki pomirintsitzi-mowaitakariri, kimosiri ikantajiita. Okantawitaka ikowityaa-waitzi, oshiki kiriiki ipasitan-takari. ³ Inintakaa-nikiini ipasantakari irirori, ipantayitaki okaratzi yaawyaa-yitziri, yanaantaki ipasitan-tayita. ⁴ Ikantakina naaka: “Thami ampasiyityaari kiriiki pasini kimisantzin-kariiti, ikaratzi kowityaa-waitatsiri.” * ⁵ Imapirota-tziuro okaratzi yantakiri ananakiro nokinkithasirita-kowita-kariri. Iriitakira yakowinta-naari Awinkathariti, ari ikimitaa-kinari aajatzi naakaiti. Tima irootaki inintakaa-kiriri Pawa. ⁶ Irootaki nosintsi-thatantakariri Tito impiyanaji anta ipintha-sirita-kaantyaamiri pimayitairo awirokaiti. Iriitakira tsipata-paakamiri anta

* 8:4 kimisantzin-kariiti = kitisiriri

pitanta-nakarori pipasitan-tayitaka. ⁷ Awirokaiti anaanta-yitanaa-tsiri pantayita-nakiro oshiki opaiyita-rika. Kamiitha pikimisanta-yitanaji, kamiitha pikinkithata-kaanta-yitanaji, kamiitha piyoyitanaji, kimosiriwintha pikantayita, antaroiti pitakotakana. Nonintzi iroñaaka panaayitanti pimpasitan-tayitajyaa.

⁸ Airo nosintsiwintzimi pimayitan-tyaarori. Apatziro nonkinkithata-koyitimiri tsika ikantayitaka aka ipintha-yitaja inisironkatantyyaa. Ari okantzimaitari oshiki onkamiitha-waitimi piñaakan-tiromi pitako-pirotantayita. ⁹ Kamiitha-waitaki pimayitairomi yanta-paintziri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, inisironka-pirotantapainta irirori. Otzimimo-witari pairani maaroni, ikimiwaitakari ashaaranta-pirotaniri, iro kantacha ikimitakota-paintari kowityaa-waitaniri. Iroora ikowityaa-waitanta-paintari panintaa-waitan-tajyaari awiroka onkimiwaita-jyaaromi pashaaranta-jyaami inkitiki.

¹⁰ Iroka okaratzi nokinkithasiritari naaka: Irootaki kamiithatatsi pinthotyiro okaratzi pitanakari. Awirokaiti itanakarori awisanain-tsiri osarintsi pikinkithasiritaka pimpasitan-tayityaa. Pimatakiro pitanakaro. ¹¹ Intsityaa pithotyiro. Pinkimita-kaantairo owakira pitharowintajjita-nakaranki pitanta-nakarori. Intsityaa pinthotyaantyaaro okaratzi tzimi-motzimiri. ¹² Tira ininta-jaantai Pawa anaakairo ampasitan-tyaaro okaratzi tzimi-motakairi. Apatziro ampasitan-tajyaaro okaratzi aawyiiri. Aritaki onimotakiri Pawa. ¹³ Tira nonkowa-kota-tyiimi pimpasitantyyaa yanintaa-waitan-tyaari pipasitakari, iro ompoñaan-tyaari pinkowityaa-waitanaki awirokaiti okantakaan-tziro pipasitantaka. ¹⁴ iro kamiithatatsi, pimpasityaari okowityii-mowaitari iroñaaka otzimimoyitzimira awiroka, ompoña impasitai-tyaami awiroka apaata aririka onkowityii-mowaityaami. Ari onkantyyaa pimonkarata-wakaan-tyaari. ¹⁵ Okimiwaitakaro okaratzi isankinata-kotzi-taitakari pairani, ikantaitzi:

Ti yaparawaitiro aintsiri oshiki,

ti onkowityii-motyaaari aintsiri kapichiini.

¹⁶ Nopaasoonkitziri Pawa, tima iriitaki kantakaa-karori itakotan-tamiri Tito, ari isiyakana naaka notakotamira. ¹⁷ Tima nokantakiri: "Tito, pimpiyanaji Corinto-ki." Tima pinthatzi-tawaitaka. Iro ijati iroñaaka. ¹⁸ Iriira intsipatanakyaa Tito pasini iyiki. Kamiitha kinkitha-ryaantzi inatzii. Ipinkathaitziri pasini kimisantzin-kariiti tsikarika-payi, ikimayita-kirira ikinkithata-kotairo Kamiithari

Ñaantsi. ¹⁹ Irijatzira oyosiita-kiriri aka kimisantzin-kariiti, iwakiri intsipata-nakyaana apaata naanakiniri kiriiki pasini kimisantzin-kariiti kowityaa-waita-tsiri. Irootakira ñaakantironi omapirotatyaa atakoyitakari, iro ompoñaan-tyaari iwisiryaawintari Pawa. ²⁰ Ari onkantyyaa airo iñaawinta-kowaitai-tantana aririka nontsiparyaa-yitakiri kiriiki ipasi-pirotan-taitari. ²¹ Tima nonintatzii onkamiithatzi-motiri atziri okaratzi nantayitiri, ari onkimitzi-motyaariri aajatzi Pawa.

²² Nontyaankimiri aajatzi pasini iyiki intsipa-yitana-kyaari. Iriitaki namina-piintakiri, ipintha-pirotakaro yamitakotanti. Nokaman-takiri tsika pikanta-jiitaka awirokaiti, irootaki ipintha-pirotan-tanakari yamitakoyitimi, tima yawintaa-pirotani iwayita-nakimi. ²³ Yoka Tito, notsipa-minthari inatzii, iriitaki notsipata-piintaka nantawai-wintakimi. Iriima pasini apitika iyiki intsipata-nakyaari, ityaankani inatzii kimisantzin-kariiti saikayitatsiri aka, iwisiryaawintari Saipatzii-totaari. ²⁴ Ontzima-tyiira paakamiithata-wakiri aririka yariitakyaa anta. Iro iyotantyaari iyikiiti kimsanta-tsiri anta omapirotatyaa okaratzi nokinkithata-kota-kimiri awirokaiti.

9

¹ Noyotzi naaka ti onkowa-jaantyyaa nosankinata-kotimiri piiriikiti inkarati pintyaanki-niriri kimisantzin-kariiti. * ² Tima noyotaki ayimata-piintakimi awirokaiti pantiro. Aritaki nokaman-takiri iyiki-payi nampitarori aka Macedonia-ki, nokantakiri: "Ikowitzi-taikara iyikiiti nampiyitarori anta Acaya-ki impasitan-tayityaa chapinki awisanain-tsiri osarintsi." Nokinkithata-kota-kimira awirokaiti nopinthata-kaayita-nakari aajatzi iriroriiti. †

³ Iro kantacha nontyaanki-tyaamiri iyikiiti onkantyyaa inkamantzi-tantyaamiri, iriitaki itapaakyaaroni ikoyaa-yitiri kiriiki. Tima ti noninti aminaasi-waityaa okaratzi noñaawinta-kimiri awirokaiti aka. ⁴ Tima nonintatzii sintsiinira nariita-nakyaami aririka nawisanaki anta pisaika-jiitzira. Kimitaka ari iyaakanakina aparoni-payi Macedonia-satzi. Aririka noñaapaakiro tikira-wintha pikoyaayiti kiriiki, oshikira nompasiki-winta-waityaa, tima aritaki nokamanta-kotzi-takami aka. Ari pinkimitzi-takyaari aajatzi awirokaiti pimpasiki-winta-waityaa. ⁵ Irootakira nontyaanki-tantyyaa-miriri yoka iyikiiti, iriitaki itapaakyaaroni yariityaami anta tikira-wintha nojatiita naaka. Iriijitaki ikoyaa-kota-paaki-mirini kiriiki ikaratzi

* 9:1 kimisantzin-kariiti = kitisiriri † 9:2 Acaya = kipatsi tsika anta osaiki nampitsi Corinto.

pikasiya-kaantakiri awirokaiti. Owitsika pinkantakiri maaroni kiriiki aririka nariita-paakyaa. Ari onkantyyaa airo nosintsi-winta-tapaakami pantayitiro.

⁶ Apatzirora pinkinkithasiritiro iroka:

Ikaratzi pankita-tsiri kapichiini, kapichiini yawiiti.

Iriima ikaratzi panki-pirotain-tsiri, oshiki yawiitiri.

⁷ Maaroni awirokaiti ontzimatyii pimpasitan-tayitajyaa okaratzi pinintziri. Airo pisintsiwintan-tawaitzi impasitan-taityaa oshiki tirika inintaiti, ari onkantyyaa airo okatsitzimo-siri-waitantari ipasitan-takara. Tima inkarati kimosiri-winta-pirotzirori okaratzi ipasantantari, iriijitakira itakotari Pawa. ⁸ Iriitaki Pawa shikyaa-pirota-jimironi okaratzi kowityii-mowaitamiri. Aritaki otzimaraantaki onkarati pimpasitan-tawaityaari kamiitha-piroidi awiroka. ⁹ Okimiwaitakaro okaratzi kinkithata-kota-chari Osankinaritsi-piroriki, ikantaitzi:

Okaratzi tzimi-motziriri Pawa, irootaki yantitaa-niriri ikaratzi kowityaa-niinta-waita-tsiri.

Tima tampatzika-siri inatzi irirori, irasi iwiro.

¹⁰ Iriitaki Pawa kithokita-kairori okaratzi pankiyita-chari, irijatzi shookakairori, ari okanta yawiitan-taitarori okaratzi iwayitaitari. Arira inkanta-yitajimiri aajatzi awirokaiti impayita-jimiro kowityii-motamiri, ari onkantyyaa ontzimi-motan-tajyaamiri pimpasi-yitajyaariri pasini-payi, tampatzika-siri pinkantyyaa.

¹¹ Irootaki impapirotan-tyaamiri Pawa pimpasitanta-piintan-tyaari awiroka. Ari onkantyyaa impaasoonkitan-tyaariri Pawa ikaratzi aayitzirori apasitan-tayitari.

¹² Ari okantari, okaratzi pipasitan-tayitari tira apatziro pinisironkatakiri kimisantzin-kariiti ikaratzi kowityaa-waita-tsiri, iro ompoñaan-taari impaasoonki-pirotairi iriroriiti Pawa. ¹³ Aririka iñiitakiro okaratzi pipasiyita-kariri aajatzi pikimitzi-yitakari pasini-payi, oshikira iwisiryaaawintanakiri Pawa. Tima iñaayitiro tira apatziro piñaawaita-siyita, pikantzi: "Nokimisantajiri Saipatzii-totaari nokima-kota-jirora Kamiithari Ñaantsi." Tima iñaayitiro aajatzi pantayitairo oñaakan-tzirori omapiro pikimisanta-yitanaji.

¹⁴ Irootaki intako-piro-waitan-tajyaamiri, oshiki yamanako-wintaimi, okantakaaro ikaminthaa-pirotaimira Pawa. ¹⁵ Ari ankimitzi-tanajyaari aajatzi arokaiti ampaasoonkita-najiri Pawa, tima inisironkatzi-taikai aroka, iro mapirota-pirotaitzirori okamiithatzi, airo okantzi athotyaaajiro ankinkithata-kotajiro.

10

Ikinkithata-kotziro Pablo okaratzi yantayitziri

¹ Naaka Pablo, tziatsi nokowa-kotzimiri. Tsinampasiri nonkantayaa airo nokatzimawaitzi, nonkimita-kotyaari Saipatzii-totaari. Tima noyotzi tziatsi ikantakoi-takina, ikantaitzi: “Yoka Pablo tsinampa-siri inatzii isaikimota-piintai, irooma isaikira intaina katsima ikanta.”

² Nokowa-kotzimi, airo pijatakaairo piwatsimaa-waitina. Ari onkantayaa airo nomishakowinta-waitan-tapaakami aririka nariita-paakyaami. Tima noyotaki ari nonkantayitapaakiri ikaratzi saikimo-yitakimiri anta kantayitaintsiri: “Yantayita-sitaro Pablo okaratzi inintziri yanintaa-waityaari irirori, ari ikimita-kotari tsika ikanta pasini atziri-payi.”

³ Omapiro-witatyaa ari nokimitari pasini atziri, iro kantacha yoka itzimi nomaimanitziri, tira onkimityaaro nomaimanitziri atziri.

⁴ Tima aririka nomaimanitanti naaka, tira nairikiro manamintotsi okaratzi imanantanta-piinta-yitari atziri-payi, itasorinka Pawa nomaimanitanta naaka. Ari okanta noitsinampaa-yitan-tariri ikaratzi iripirotakairiri noisaniintani.

⁵ Ari okanta noitsinampaan-tariri naaka maimani-waitaniri, noitsinampaa-yitajiri kimosiriwinta-waitaniri tzikatzikatan-tatsiri kaari iyotakoi-tantari Pawa. Nokimita-kaantaaro nairikaa-tyiromi nokinkithasirita-siwai-yitari, nosintsitaa-tyiiaami nonkimisantajiri Saipatzii-totaari.

⁶ Aririka nonkima-kowintajimi awirokaiti pipiya-sitaari pikimisantairi Saipatzii-totaari, aripaitira nowitsikyaa nowasankitairi inkarati piyatha-yitachani.

⁷ Paamaiyaa iwapyii-mowaitami = kari. Tima tziatayitatsi pikarajitzi anta kantayita-tsiri: “Yasitana naaka Saipatzii-totaari.” ¿Isiyakaan-tzima ti yasitzi-tyaana aajatzi naaka? Iroorika ikinkithasiri-yitakari, ikinakaa-sitakaro, tima naaka yasipirota-taika Saipatzii-totaari.

⁸ Aamaa-sityaa ari pinkanta-yitanaki awirokaiti: “Yitanakaro iroñaaka Pablo ikimosiriwinta-waitaro okaratzi ikinkithata-koyitziri.” Tira nompasiki-wintiro okaratzi inkantaitiri, tima iriitaki Awinkathariti oyosiita-kinari nowitsikasirita-kaantan-tyaari, ti iyosiitina nokaaripiro-siri-waitanti.

⁹ Irootaki kaari nonintanta onkimitzi-motyaami okaratzi nosankinata-kimiri, noninta-tziira nomintharowawaitimi.

¹⁰ Aamaa-sityaa tziatsi kantatsini: “Tima intyaanka-piintajiro Pablo isankinari, oshiki isintsi-thata-piintakai, ikinkithata-piintayita-kayiro pomirintsitzi-motairi antayitiro. Iro kantacha aririka isaikimo-yitai aka, kimiwaitaka ti isintsita-niti. Tima inkantara ikinkitha-yitaki

manintaari inatsi.” ¹¹ Iroka nakayitiri ikaratzi kantayitatsiri, nokantziri: “Tsika nokanta nosankina-yitakimi, ari nokantzitari aajatzi nosaiki-moyitakimi.”

¹² Tira naapatyiyi-yaari naaka pitsipatari pisaikajjützi anta kimosiri-waita-chari. Ti iyotaa-jiiti irirori. Tzimayitatsi monkarata-wakaa-piinta-chari, isiyakaantzi yanaa-wakaan-tayitaro okaratzi kamiithatzi-mowaitasiyitariri iriroriiti. ¹³ Irooma naaka tira nokimosiriwintasiwaityaaro nomonkaratajiro kamiithatzi-mowaita-sitanari naaka, apatzirora nokinkithata-kotajiro nomonkaratakiro ikantakinari Pawa nantiniri. Iroka inintakiri nantiniri, ontzimatyii nowirairo nantawaitiniri anta tsika pisaikajjützi awirokaiti. ¹⁴ Irootaki noña-sintsita-kowintan-tamiri iroñaaka awirokaiti, ti nanaa-kayiro okaratzi ikantakinari Pawa. Tima naakataki itakarori noñaawinta-kimiro Kamiithari Ñaantsi tsika ikanta-kota Saipatzii-totaari. ¹⁵ Irootaki kaari nokimitantari ikaratzi kimosiriwintasiwaitarori imonkaratani, tzima-witacha pasini itzimi itataita-nakarori imonkaratakiro. Iro kantacha aikiro-rika pantaiki-sirita-nakitzi, airo nosintsiwinta-waitanaami awirokaiti, ¹⁶ kantatsi nojayiti pasiniki nampitsi nonkinkithata-kaantajiro Kamiithari Ñaantsi. Irootaki nomatiri, airo nokinanaki tsika-rika yitayitakaro ikinkithata-kaantzi pasini atziri, nokimosiriwintawaitaro = kari imonkaratani pasini. ¹⁷ Ti onkamiithati inkimosiriwintasiwaitaityaa apaniroini. Iro kamiithatatsiri ankimosiriwinta-jyaaro yantayitziri Awinkathariti. ¹⁸ Tima tikatsi ompaita-matsityaa ankimosiriwintasiwaitaityaa apaniroini ankimosiriwintasiwaitaityaa. Iro kowapirota-chari inkimosiriwintasiwaitaityaa Awinkathariti.

11

¹ Nonintzi pinkisa-sita-wakyaaro okaratzi nosankinatzimiri aka, onkanta-witakyaa onkimitzi-motyaaami yantziri aparoni masontzi. Nonintzi aikiro pijatatyii piñaana-yitiro. ² Oshiki naamaa-kotakami awirokaiti, iriira Pawa kantakaa-kanarori. Tima naakataki itakaro nokinkithata-kaakimi okanta yasiyitan-tamiri Saipatzii-totaari. Nokimitakaanta-waitaami awirokami nosinto, tzimatsi nokasiyakaakamiri pintsipatyaari, aamakoki nowapiinta-najimi airo pikaaripiro-waitanta irojatzi paawakaanta-pirota-kyaaari. Iriitakira siyakaa-winta-chari Saipatzii-totaari, tsika itzimi kimitakariri iriimi paayitairimi apaata. ³ Tima nontharowa-kaatyaami intzimi amatawitimini, inkimitakota-kyaaari maranki amatawita-kirori pairani Eva. Aritaki yoitzinampaakimi, iwashaanta-kayimiro pawintaajari

Saipatzii-totaari, pikinata-naari. ⁴ Kimitaka awirokaiti ti pishinta-sityaaro pakayitiri pasini kinkithata-koti-mirini Jesús, ari pakakiri onkanta-wityaa inasita-paakyaaro okaratzi nokinkithata-kota-kimiri naaka Jesús, okaratzi nokinkithata-kota-kimiro Kamiithari Ñaantsi aajatzi Tasorinkantsi. ⁵ ¿Pisiyakaan-tzima yanaako-yitana naaka ityaankaari-pirotzi yokaiti? ⁶ Aamaa-sityaa ti nonkinkithati kamiithaini naaka, iro kantacha oyotani nokanta. Irootaki piñaakoyita-piinta-kinari.

⁷ ¿Nokinakaa-sita-karoma pairani ti nonkowa-kotimi kiriiki owakira nokaman-tapaa-kimiro Kamiithari Ñaantsi tsika ikanta-kota Pawa? Tsinampa-siri nokanta nantawai-wintakimi noyomitaan-tayita-kamirori, ti nonkowa-kowaitimi. Ari okanta ikimita-kaantai-taamiri iroñaaka iriipirori pinayitzi. ⁸ Okanta nokinkithata-kaapaakimi pairani, iriira pasini-satzi kimisantzin-kariiti opayita-kinari kiriiki nañaantari. Okimiwaitakaro nonkosita-tyiirimi iriroriiti okanta nantawai-wintan-takamiri awirokaiti. ⁹ Pairani ainiro nosaiki-moyitzimi, oshiki nokowityaaniinta-waitaki. Titzimaita noñaaji pimpina ompaityaa nañaantyaari. kamintha yariijiitaka iyikiiti poñaayitachari Macedonia-ki, iriira opayita-paakinari. Ari okanta kaari noñaantaro pimpayitina kiriiki awirokaiti. Ari nonkanta-piinta-tyiuro airo nokamitzimi. ¹⁰ Antaroiti nokimo-siri-wintakiro tira nonkowa-koyitimi, ari nonkanta-piinta-tyiuro maaroni nampitsi okaratzi saikatsiri Acaya-ki. Iyotziro Saipatzii-totaari iroopiro nokantaki. ¹¹ ¿Piñaajaantzima awirokaiti iro nokantan-tarori ti nontakotyaaami? Iyotzi Pawa oshiki nintakotakami.

¹² Aikiro nojatakaa-tyiuro ari onkantyyaa yokaiti kinkithata-kaamiri pikomosiriwinta-waitakari awirokaiti, airo ikantanta: “Ari nosiyari Pablo.” ¹³ Yokapayi kinkithata-kaasi-waita-kamiri kaari Tyaankaariiti, amatawitsinkari inayitatzi, apaniroini ikimita-kaanta-waitaka iriirikami ityaankani Saipatzii-totaari. ¹⁴ Tikatsira ompaityaa yathawaan-tairi yoka. Tima imatzityaaro Mishatantaniri isiya-kotari isiparyii Maninkari onkantyyaa yamatawintantyaari. ¹⁵ Irootakira airo imapokan-tawaitai ikaratzi antawai-yitzi-niriri Mishatantaniri, irojatzira imatzitari irirori. Inkimita-kaanta-waityaa yantawaitatzii onkantyyaa inkamiitha-sirita-kaanta-jyaariri atziri-payi. Iro kantacha aritaki iwasankitaa-wintai-tajiri okaratzi yantayitzi.

Ikimaatsi-waitaka Pablo Ityaankaaritzira

¹⁶ Intsityaa napiita-wakiro nonkantimi, onkamintha airo nokimitzi-motamiri masontzi. Aririka nokantakari

piñaakina, pisinita-wakina nokimosiriwinta-wakyaa kapichiini. ¹⁷ Okaratzi noñaawaitziri iroñaaka, tira onkimita-jaantyaaro tsika onkantyaami iñaawaitiri Awinkathariti. Nokimita-kota-tyaari aparoni masontzi ikimosiriwinta-siwaita. ¹⁸ Arira ikanta-piintaka pasini atziri-payi, ari nonkantyaari naaka aajatzi. ¹⁹ Pikimita-kaanta-waitaka awirokaiti yotaniri pinayitatzii, ¿paitama pinintan-tajitari pinkimisanta-yitairi masontzi? ²⁰ Iroota-jaantaki pantayitakiri awirokaiti, pikimisanta-piintakiri ikaratzi kimitakaan-tawaita-kamiri impiratani, aapitha-waiyitzi-mirori tzimi-motzimiri, yakathawinta-waita-kimiri, kimosiriwinta-waita-chari, pasaporo-waitzimiri. ²¹ ¿Piñaajaantzima ti naawyaa-siri-waita-niti naaka nomatan-tyaarori osiyakarori iroka? ¿Kantatsima nompasiki-wintiro tira nomataitiro? Airo. Iro kantacha aritaki nomataikiro naaka osiyaaroni okaratzi yantawijitakari iriroriiti, nokimosiriwinta-waityaa, onkanta-witakyaa nonkimi-witakyaari masontzi.

²² Iroorika ikimosiriwinta-waitaka iñaawaitziro iñaani Heber-iiti, aajatzi naaka. Iroorika ikimosiriwinta-waitaka ishininkai-titari awaisatitini Israel, aajatzi naaka. Iroorika inkimosiriwinta-waitaka icharinititari awaisatitini Abraham, aajatzi naaka. ²³ Iroorika inkimosiriwinta-waitaka yantawai-yitainiri Saipatzii-totaari, aajatzi naaka. (Omapirotyaa nokimitakari naaka iñaawaitzi masontzi.) Iro kantacha nonkimosiriwintakaro nanaajiri yokaiti nantawaitzi, nanaajiri aajatzi yasitako-waitai-takina, ipasawaitai-takina, iwamaima-waitai-takina. ²⁴ Tima noñaakiro okaratzi 5 yapiitana ipasawaitana noshininka-payi anta yapatotapiintaita. * ²⁵ Mawa okaratzi iposawaitai-takina. Aparoni okaratzi ishimiyaaitakina. Mawa okaratzi nopitamonka-kotaka. Aparoni tsitiniri nosaika-kotaki niyankyaaki inkaari, ari nokitaitita-kotakiri. ²⁶ Oshiki nariitan-tayitaka. Nokinayitaki okowiinkatzi nijaa. Nokini-motakiri ipiyota kosintziiti. Inintayitaki noshininka-payi iyaaripiro-waitinami, aajatzi ikimitakari kaari noshininkata.

* **11:24** Okinkithata-kota isankinariki pairani Moisés, kantatsi iwasankitaiti aparoni atziri aririka iyaaripirotakiri pasini. Ontzimatyii yaitiri tsika yapatopiintaita, impasawaitan-taityaariri. Aiorika okaaripirotzii ikinakaa-sitakari, airo ipasa-piroi-tziri. Irooma omapiro-rika okaaripirotaki ikinakaa-sitakari, ontzimatyii iwasankitaa-piroitiri. Irootaki yamitaitari pairani impasatan-taiti onkarati 39 yapiitiri itzimi-rika kaaripirotain-tsiri, ari onkantya airo ipiyathatantaro Ikantakaan-taitani, aririka yanaakaakiro onkaratimi 40. Irootaki ipaitajiri yokaiti "Oyotapaaka aparoni omonkaratan-tyaari 40." Okaratzi kinkithata-kotain-chari aka, ari ikantai-takiri Pablo, ipasawaitai-takiri irirori.

Nokowiinkata-kowaitaki nampitsiitiki aajatzi otzisi-masiki. Nokowiinkata-kotaki inkaariki. Oshiki nopomirintsi-waitakari paitasi-waita-chari "iyiki," kaari-tzimaita. ²⁷ Oshiki nantawaitaki, ayimawai-witakina nomakori. Ayimawitakina nowochoki, notashi, nomiri, noyatsinkari. Tashiniinta nokanta-piintaka. Nosapoka-miriki-waitaka. ²⁸ Tzimatsi oshiki awishimo-yitakinari. Iro kantzimo-pirota-kanari isaikayitaji kamiitha ikaratzi kimisanta-yitaa-tsiri tsika-rika-payi. ²⁹ Tzimatsi-rika mantsiyatain-tsini, nokimita-kaantaro naakami mantsiyatain-tsini. Tzimatsi-rika inkaaripirota-kayi-takiri, oshiki nonkisako-winta-waityaari. ³⁰ Ari okanta nokimosiriwinta-waita naaka, nokinkithata-kotakiro tsika nokantaka kaari naawyaa-siri-waitanta. ³¹ Tzimatsi yotatsiri ti namatawitanti, iriitakira Pawa, Asitariri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. ¡Akimosiriwinta inkanta-piintaitiri! ³² Tima pairani nosaikanta-paintari Ontyaamairiniki, yaamaakowinta-kaantakiro ijiwata-kaani Aretas maaroni nampitsi, airo nositowanta, ari onkantyyaa yaakaan-tantyyaa-narimi. ³³ Iro kantacha ititakina kantziriki nokarajiitziri, iwayiita-kotakina intakironta nampitsi, ari okanta nosiyan-taari.

12

Kimiwaita-karori ochiikantzimi kitoochii

¹ Tira onkamiithati nonkimosiriwinta-waityyaa. Iro kantacha aikiro noñaawinta-tyiuro noñaawyatakari, okaratzi iñaakakinari Awinkathariti. ² Noyota-kotziri yoka atziri yasitaari Saipatzii-totaari. Tzima-kotaki 14 osarintsi yoka atziri yaitairi inkitiki, ijapirotatzii ojinokita-jaantzi inkiti. Kimitaka ijasirin-katatzii, ti noyopirotzii-maityyiyyaa. Tirika, ijatatzii-rika koñaaroini iwathaki, ti noyopirotiuro. * ³ Iri Pawa yotatsiri ijasirin-katatzii-rika, ijatatzii-rika koñaaroini iwathaki. Intsiyyaa nitapanaatyyaaro nonkinkithata-kotiri yoka atziri. ⁴ Yaitairi anta inkimo-siritapaji. Ari ikimayitairori tsika-rika opaiyitari kaari kantaa-jata-tsini inkinkithata-koitiro. ⁵ Ariwitaka inkimosiriwintyyaaromi yoka atziri okaratzi iñaakiri. Iro kantacha airo nonkimosiriwinta-waita. Apatziro nonkinkithata-kotakiro tsika nokantaka

* **12:2** ojinokita-jaantzi inkiti = mawatanain-tsiri inkiti. Ari ikanta-piintziri Judá-iti ikinkithata-kotziuro. Ikantajiitzi: "Itanakarori inkiti, ari osaikayitziri minkori. Apitita-tsiri inkiti, ari isaikayitziri kasiri, ooryaatsiri, impokiro-payi, maaroni. Irooma mawatatsiri ojinokita-jaantzira inkiti, ari inampitarori Pawa."

kaari naawyaa-waitanta. ⁶ Arimi nonkimosiriwintakyaaromi okaratzi noñaayitakiro, airomi nomasontzi-siri-waitzimi. Aritaki noñaawai-yitakiro iroopirori. Iro kantacha ti noninti inkimosiriwinta-siwaita-piintai-tyaana. Apatziro impinkatha-wintai-tinaro okaratzi nantayitakiri, okaratzi ikimakoi-takinari. ⁷ Okaratzi noñaawyatakari owaniinka okantaka, iyotzi Pawa aritaki nonkimosiriwinta-waita-kyaaami. Irootaki isinitan-takanari nonkimaatsi-waityaa onkantyyaa airo nonkimosiriwintan-tawaita. Okaratzi nokimaatsi-waita-piintaka osiyawaitakaro ochikawaita-tyiinami kitoochii. Iriitaki Mishatantaniri kimaatsita-kaawai-witakanari. ⁸ Mawa okaratzi nokowako-witakari Awinkathariti yookakaa-wintina ikimaatsitakaa-piintaitana. ⁹ Ikantakina irirori: “Tima nokawinthaakimi, tikatsira kowityii-mowaityaamini. Kantataitatsi noñaakanta-pirotajiro nosintsinka atziriki kaari aawyaawaita-tsini.” Ikanta nokimawakiro, kimosiri nokantanaka, nowinthata-nakaro nokamantanta-yitajiro ti naawyaa-waita-niti, tima ari onkantyyaa aawyaakaan-tajinari isintsinka Saipatzii-totaari. ¹⁰ Irootaki nokimo-siritan-takari naaka okantawitaka ti naawyaa-waita-niwityaa, ikawiya-waitaitana, nokimaatsi-waitaka, iwatsinaa-waitaitana, opomirintsitzi-mowaitana, oshiki noñaayitakiri nantawaitziniri Saipatzii-totaari. Noyopaititajiro ti naawyaa-waita-niti apaniroini, ari noñaatai-tzirori imatakaa-tyaanaro naawyaa-siri-waita-nitaji.

¹¹ Kimitaka masontzi nonaki noñiirora nonkimosiriwinta-waitaka. Iro kantacha awiroka kantakaa-karori nomatan-takarori. Iro kamiitha-witacha pinkinkithata-koyita-jinami kamiitha. Okantawitaka ti niriipiroti naaka, ti yanaako-tzimaityaana yokaiti paitasi-waita-chari “Iriipirori Tyaankaariiti.” ¹² Tima nosaikimotakimi pairani awirokaiti, noñaaka-kimiro omapiro naaka Notyaankaa-ritzi. Oshiki namatsin-kawintakami. Oshiki notasonka-wintantaki, piñaayitajiro kaari piñaapiinta-jiiitzi, okiryaaantzi pikanta-winta-jiiitakaro. ¹³ ¿paitama pikinkithasiri-waitantari iroñaaka nomaninta-waita-tziimi? ¿Tima naakamiithatimi nokimitajiri pasinipayi kimisantzin-kariiti? ¿Irooma kantakaan-tarori ti noñaajiro ompaityaa pimpasityaanari? Tzimatsi-rika nokinakaa-sitakari, pimpyaakotinaro.

Ikinkithata-kotziro Pablo mawatatsini yariitanyaa

¹⁴ Nokinkithasiritaka iroñaaka napiitajiro nojati noñiimi, irootaki mawatatsini nariityaami. Airo nayiri inkarati

pimpinatinari. Kaari piirikiti noninti nasityaari, awirokayai noninta-pirotaki nasityaami. ¿Kantatsima aparoni iinchaa-niki impinako-wintiro inintziri asitariri? Tira, iritaki asitaariri pinakowintziriri iirintsiti. ¹⁵ Irootaki nantiri naaka, onkimiwaita-jyaaro naakami asitamiri. Aritaki nomatakiro nosinita-kowintatyaami. Oshiki notakotakami. ¿paitama kaari pitakotantana naaka?

¹⁶ Kimitaka tzimayitatsi awirokaiti kantatsiri: “Aama ti inintako-yitai Pablo arokaiti, oshiki iyotzi, ari ikinakayiro yamatawi-waitan-takairi.” ¹⁷ ¿Pisiyakaan-tzima yamatawi-waitakimi aajatzi ikaratzi nontyaankakimiri? ¹⁸ Nontyaanka-kimiri Tito, aajatzi pasini iyiki. ¿Yamatawita-kimima Tito? ¿Tima nosiya-wakaa-jiityaa maaroni naaka, naakamiitha-yitajimira awirokaiti? ¹⁹ ¿Pisiyakaan-tzima awirokaiti iro nokantantari nonintatzii notzikaawintatya? Tira ari onkantyya notakotani. Iri Saipatzii-totaari ñaawaita-kayinari, onkantyya nowitsika-sirita-kaantyyaamiri. Iriira Pawa yotatsi. ²⁰ Okantzi-mowaita-tyaanara naaka añiira ankantaniinta-wakaa-waityaa aririka nariita-paakyyaami. Okantzi-mowaita-tyaanara aajatzi noñaapaakimi pintzima-wintawakaa-waityaa, pinkisa-wakaa-waityaa, pinkisa-niinta-wakaa-waityaa, airo paapatyya-wakaa-waita, pinkisi-matawakaa-waityaa, pinkantakaa-piro-waityaa, pimaimanita-wakaa-waityaa. ²¹ Okantzi-mowaita-tyaanara nompasiki-winta-kowaityyaami Pawaki. Aamaaka aritaki nonkantaniinta-kowaita-paakyyaami pantayita-kirorika kaari-pirori, ti piwashaantiro pantayitziro karipiro-yitatsiri, pimayimpiwaitzi, piñaathata-siwaitanta-piintaka aajatzi.

13

¹ Irootaki mawatatsini nariityaami. Aritaki namina-kotan-tapaa-kyaamiro, ikantai-takiri pairani:

Intzimi-rika aparoni omishakowintaari, ontzimatyii intzimi mawa atziri, tirika intzimi apiti ñaakotirini ikinakaa-sitakari, aritaki iwasankitai-takiri.

² Arira nonkanta-paakiri naaka nowasinonkairi ikaratzi antzita-karori kaari-pirori anta pisaikinta, ari nonkimitzi-tapaa-kyaari aajatzi pasini-payi antayita-najirori iroñaaka. Tima aritaki nokaman-tzita-kamiro pairani napiitan-takarori nariitakami. Irojatzii nosankinatzimiri iroñaaka.

³ Aamaa-sityaa pikanta-jiitatzi awirokaiti: “Kaari Saipatzii-totaari tyaankirini Pablo inkinkithata-kaanti, aama kaari iriipirori.” Paamawintyya, yoka Saipatzii-totaari, kaari-machiini atziri saiki-motanta-painta-tsini, otzimimo-pirotaitziri isintsinka irirori, awirokata-jaantaki ñaayitirini.

⁴ Ari okantawitaka, kimiwai-witaka ti yaawyaa-waita-niti yoka ipaikakoi-tanta-kariri. Iro kantacha añaakaajiri isintsinka Pawa. Ari nokantzi-takari aajatzi naaka, ti naawyaa-waita-niti, iro kantacha irijatzi Pawa sintsitakaajanari, awirokata-jaantaki ñaayitirini.

⁵ pinkinkithasirita-kota-wakyyaa. ¿Iripiroma pikantaka awiroka pikimisantaji? ¿Tima piyojiiti isaika-siritantami Saipatzii-totaari? Aritaki okantari, tirika, aamaa-sityaa ti piriipiroti awiroka. ⁶ Noyotaki naaka, aririka piñaawakina anta, airo pikimita-kaanta-wakina ti niriipiroti naaka. ⁷ Nokowa-kotziri naaka Pawa, ari onkantyyaa airo noñaakotan-tapaa-kamiro pikinakaa-sitani. Tira iro nokantan-tamiri iroka noninta-siwaita-paakyaa nonkimita-kotyaari iriipirori. Iro nokowa-piro-taitatzii pantayitajiro okaratzi tampatzikata-tsiri. Irootaki nonintakiri, onkanta-wityaa intzimi otzikaa-wakinanimi, airo noñaakan-tamiro nosintsinka nowasinonkaa-paakimi, irootaki noyotakaanta-pirotyaamiri naakataki iriipirori. ⁸ Apatziro nonintzi noñaakan-tayitajiro iyotakoi-tantyaarori iroopirori. Tima ti noninti notzika-tzika-waitiro. ⁹ Ari nonkimosiriwintakyyaa aririka noñaakimi paawyaa-siri-waitanaji, onkanta-witakyyaa aikiro inkimita-kaantai-tatyina naaka kaari aawyaawaitaniri. Irootaki namana-kota-piintakiri, onkantyyaa piñaantyaarori awirokaiti pinthotyiro paawyaa-siri-piro-wainitaji. ¹⁰ Irootaki notyaankan-tamirori iroka sankinaritsi, tira nosaiki-moyita-tyiimi awirokaiti anta, ari onkantyyaa airo nookisawaitanta-paakami apaata. Tima iriitaki Awinkathariti koya-kinari nowitsika-sirita-kaantan-tyaari, ti ikoyitina nokaaripiro-siri-waitanti.

owiraantarori withataantsi

¹¹ Iyikiiti, iroka owiraantarori nonkantimi: Pinkimosiri-jiiti. Pinthotyaa-yitairo paawyaa-siri-waiyitaji. Pinkimosiriwinta-siri-yitai. Paapatyyaa-wakai-yitajyaa. Kamiitha pisaika-yitaji. ¡Iriira Pawa nampi-siritantyaamini, otakotan-taniri inatzi, iriitaki kamiithata-tsiri isaikakaantzi! ¹² Itako pinkantyyaa piwithata-wakaanajyaa anta. * ¹³ Iwithatziitami aajatzi kimisantzin-kariiti nampitarori aka. † ¹⁴ ¡Okawintha inisironkawaitaimi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari! ¡Okawintha intakowaita-jyaami Pawa! ¡Okawintha inkanta-kaiyaaro Tasorinkantsi paapatyyaa-wakaan-tajyaari! Omapirowí.

* **13:12** piwithata-wakaa-najyaa = thotaporotaantsi † **13:13** kimisantzinkari = kitisiriri

ISANKINARI PABLO ITYAANTZINIRI GALACIA-SATZI

Withataantsi

¹ Naaka Pablo otyaanki-mirori iroka sankinarintsi. Tyaankaari nonatzi naaka. Kaarira atziri-payi tyaankinani, Jesús Saipatzii-totaari otyaanka-kinari itsipatakari Asitairi Pawa owañaajiriri pairani ikamawitaka. ² Arira nokaratziri maaroni iyikiiti kimisanta-naatsiri aka nosankinatzi-mirori iroka. Awirokaiti notyaankini pikaratziri pikimisantai anta Galacia-ki. ³ Okawintha inkaminthaa-yitaimi Asitairi Pawa, kamiitha isaikakaa-yitajimi, ari inkimitzi-tyaamiri aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. ⁴ Tima iro inintakiri Asitairi Pawa isinita-kowintai Saipatzii-totaari, ikamawintayitai akaaripiro-siri-yiwitaka, ari onkantayaa airo akimita-kotan-taari ikaratziri kaaripiro-waita-tsiri iroñaaka, osiyawaitakaro intsiparyaa-kowintaa-tyiimi. ⁵ Okawintha iwisirayaa-winta-piintai-tyaari Pawa. Ari onkantaita-tyiiani.

Tikatsi pasini Kamiithari Ñaantsi owawisaako-siritantatsini

⁶ Pimapokakina pikatzimatata piwashaanta-nakiro pikimisanta-witanakari Pawa. Tima iriitaki koyawitaamiri, antaroiti ikawinthaa-witaami, irootaki ityaankan-takamiriri Saipatzii-totaari. ¿paitama pikimisanta-siwaitan-tarori pasini kaari kimityaaroni Kamiithari Ñaantsi? ⁷ Tima iroopirora nonkanti naaka, tikatsi pasini ñaantsi wawisaako-siritantatsini. Kimitaka tzimatsi owashaanta-kaaki-mirori, inintatzii itzipinaa-siritimi, irootaki iwasiñaan-tayita-karori tsika okanta ikinkithata-koitziri Saipatzii-totaari. ⁸ Aririkami nowasiña-yitajimiromi naaka okaratziri nokaman-takimiri pairani, imishatai-tinawí. Ari okimitari aajatzi, aririkami impokaa-jatimi Maninkari poñaachani inkitiki, iñaawinta-paakiro pasini ñaantsi kaari kimityaaroni nokaman-takimiri pairani, imishayii-tiriwí irirori. ⁹ Aritaki nokantakimi pairani, irootaki napiitimiri iroñaaka nonkanti: Tzimatsirika owasiña-kironi tsika okanta nokinkithata-kota-paakiri pairani Saipatzii-totaari, imishai-tiriwí.

¹⁰ ¿Irooma namina-minatzi iroñaaka ookimo-siri-waityaarini atziri-payi? Tira, namina-minata-tziro naaka ookimotyaarini Pawa. Iroorikami namina-minatimi

ookimo-siri-waityaarini atziri-payi, tira impiratani nonatyii Jesús Saipatzii-totaari.

Yantawairi Pablo

¹¹ Pinkimi iyikiiti, okaratzi nokaman-takimiri Kamiithari Ñaantsi, kaarira atziri oyota-kayi-narori. ¹² iri Jesús Saipatzii-totaari iyomitaa-kinarori maaroni, iñaakakinaro. Tima kaari atziri asityaaroni. ¹³ Pikima-kota-jiitakina tsika nokantawita pairani ainiro nomonkara-witaro yamitari noshininka-payi Judá-iti. Pikima-kota-jiitakina aajatzi oshiki nokisa-niinta-witakari kimisanta-najiriri Pawa, nowasankitaa-kaanta-witaka oshiki, nonintawita nowashaanta-kayirimi ikimisanta-yitanaji. ¹⁴ Tima

nomapiro-witana-kityii-yaaro naaka nomonkara-witakaro yamiyitari pairani noshininka-payi, tikatsira aparoni nokarawitakari anaakotinani tsika nokanta-witaka. ¹⁵ Iro kantacha pairani tikira-wintha nontzimiita naaka, ikoyiitzi-takana Pawa. Tima antaroiti ikawinthaakina irootaki ikaima-siritan-taanari. ¹⁶ Iñaakaanari Itomi, inintaki nonkinkithata-kaajiri kaari noshininkata. Tikatsira nosampitanaki nonkantiri: ¿paitama nantiri? ¹⁷ Ti nosiyasita-paintiri noña-paintiri itayita-karori ityaantaa-ritzi anta Aapatyaawiniki. Apatziro nowanakiro nojatanaki Mamiriniki, ipoña nopyapaaka irojatzi Ontyaamairiniki.

¹⁸ Okanta awisaki-ranki mawa osarintsi, ari nojata-sitakiri Pedro noñiri isaiki irirori Aapatyaawiniki, apatziro nosaikimota-paintziri okaratzi 15 kitaitiri. * ¹⁹ Iro kantacha tira noñaapaaki pasini Tyaankaari, intaini noñaapaakiri Jacobo iririntzi Awinkathariti. † ²⁰ Omapirotyaa okaratzi nosankinatzimiri, ti namatawitimi, iyotzi irirori Pawa. ²¹ Ipoña nojatakiki Tonkaironiki aajatzi anta Cilicia-ki. ²² Tima tikira iñaayiti-naata iipatsitiki Judá-iti ikaratzi kimisanta-yitana-jiriri Saipatzii-totaari, ²³ intaini ikimakota-sitakana ikantaitzi: "Yoka maimanitairi pairani ikisaniintai, kowawita-chari yapirotajai, ikinkithata-kotajiro irirori tsika ikantajiita ikimisantaitzi." ²⁴ Irootaki iwisiryaawintan-tanakariri iroñaaka Pawa ikimako-yitakina.

2

¹ Okanta awisaki pairani 14 osarintsi, ari nojatajiri aajatzi Aapatyaawiniki notsipata-nakari Bernabé aajatzi Tito. ² Iro nojatan-takari tima Pawa oiwintha-siryaa-kaanari. Okanta nariitaka pairani anta, noyosiita-paakiri napatota-paakiri jiwayitziriri kimisantzinkari, nokaman-tapaakiri tsika nokanta nokinkithata-kaayitajiri

* 1:18 Pedro = Cefas † 1:19 Jacobo = Santiago

kaari noshininkata Kamiithari Ñaantsi. Iro napatotan-tapaa-kariri onkanyaa airo aminaasi-waitanta okaratzi nantayitakiri. ³ Ti noñiuro isintsiwintai-tawakiri notsipatakari Tito imatairo intomisitaa-nityaa, okantawita kaari noshininka. * ⁴ Tima ari isatika-siwaitakari ikaratzi kashaawaita-tsiri inkimisantimi, iriyyitaki nintawitachari intomisitaa-nita-kaantyyaa. Ti onimoyitiri yokaiti isaikasi-waitajyaa kimisanta-yitatsiri, onkimiwaitajyaaromi intsiparyaako-winta-yitairi Jesús Saipatzii-totaari. Iro ikowa-piro-jiitzi inkimita-kotai-tyaari tsika ikanta ompirataari. ⁵ Iro kantacha ti nosinita-kaantiro inkimita-kotyaari, iro noninta-pirotaki iyota-kotairo iroopirori Kamiithari Ñaantsi awisako-siritan-tajyaari. ⁶ Ikanta nokinkitha-waita-kaapaakiri jiwari ipinkathatairi kimisanta-naatsiri, onimota-nakiri, tikatsi pasini ñaantsi inkanta-nakiri. (Kimitaka nokinasi-niintaka nokantaki “jiwari ipinkathatairi,” tikatsi atziri siyakotyaarini Pawa yiriipirotsi.) ⁷ Irootaki kaari otzimanta opaita inkantawakinari, tima iyotanaki omapirotatyaa ityaankakina Pawa noñaawinta-jiniri Kamiithari Ñaantsi kaari totamisitaa-nita-chani. Ikimitaakiri irirori Pedro ityaankakiri ikinkithata-kaayitairi nokaratzi notomisitaa-niyita. ⁸ Tima iriitaki Pawa ontyaanka-kiriri Pedro inkinkithata-kaayitairi noshininka. Irijatzi ontyaanka-kinari naaka nonkinkithata-kaayitajiri kaari noshininkata. † ⁹ Ikanta Jacobo, Pedro aajatzi Juan, ikimita-kaantakiri itzinkami kimisantzin-kariiti, iyotanaki iriitaki Pawa kaminthaa-kinari. Aripaitira yaakamiithata-nakina, ari ikimitaawakiri aajatzi Bernabé, ari onkanta nojatakaan-tanakarori nonkinkithata-kaayitajiri kaari noshininkata. Ari ikimita-nakari irirori ikinkithata-kaayitairi noshininkapayi. ‡ ¹⁰ Ipoña ikantanakina: “Aririka pijayitaki tsika-rika-payi, ontzimatyii pintakota-jyaari asinonkain-kariiti.” Tima nomatzi-tataikaro notakoyitakari, irootaki nanta-piintayitakiri.

Ikisathai-tziri Pedro Antioquía-ki

¹¹ Ikanta ijatakira pairani Pedro Antioquía-ki, tzimatsi ikinakaa-sitakari irirori, ari nokisathata-kiriri. ¹² Tima owakira ijataki Antioquía-ki, imawita-paakaro kamiithari, yakyoota-paakiri kaari ishininkatyaa. Iro kantacha yariijiitaka anta ityaantani Jacobo, ari otzimanakiri ikina-sitani Pedro, iwashaanta-nakiro yakyoo-witari kaari

* 2:3 kaari noshininka = griego † 2:8 noshininka = totamisitaari ‡ 2:9 Pedro = Cefas

ishininkatyaa. Oshiki itharowan-takari ikaratzi ariitapain-chari amitarori itomisitaa-nita. ¹³ Imatzita-nakaro pasini Judá-iti kimisanta-witain-chari, ari ikimitzi-tanakari aajatzi Bernabé irirori, imata-kota-nakiri yokaiti owapyiimotan-taniri. ¹⁴ Ikanta noñaakiri Pedro ti imonkaratiro iroopirori Kamiithari Ñaantsi, ari napatotakiri ikaratzi kimisanta-tsiri, iñaajiitakina maaroni nokantakiri Pedro: “Ishininka Judá-iti pinatzi awiroka, tima piwashaantiro amiwitari pairani, pikimita-kotari kaari ashininkata. ¿Paitama pisintsitan-tariri atziri-payi kaari Judá-iti isiya-kotairo akimiyita aroka? ¹⁵ Omapiro-witatyaa, Judá-iti anatzii arokaiti, ti ankimita-kowityaari kaari ashininkata ikantaita-piinta-witari ‘kaari-piro-siriri.’ ¹⁶ Iro kantacha, ayotzi iroñaaka tikatsira matironi intampatzika-siriti imonkarawityaaromi Ikantakaan-taitani, apatziro imatziro Jesús Saipatzii-totaari itampatzika-siritakai awintaa-siritaari. Irootaki awintaan-taariri aroka, antampatzika-sirita-jiiita. Tima ti amatiro antampatzika-siritanti Ikantakaan-taitsiri.” ¹⁷ Aamayyaa tzimatsi kantaini: “Pamina-minata-nakiro itampatzika-siritaime Saipatzii-totaari, iro kantacha aikiro pantatziro kaari-pirori. Iriira Saipatzii-totaari kaaripiro-sirita-kayimiri.” Nokantzi naaka: ¡Ti ari onkantyyaa! ¹⁸ irootaki aminaasi-waita-chari asintsitawakayyaa, ankanti: “Thami amonkara-yitajiro maaroni Ikantakaan-taitsiri.” Tima okimiwaitakaro napirotiromi nomporokiro tsika-rika opaita kaari witsika-chani kamiitha, ipoña napiita-jiromi nowitsikairo tsika okanta-jaanta pairani. ¹⁹ Tima onkimiwaita-jyaaro nonkama-pithata-kityiromi naaka Ikantakaan-taitsiri, ari okarata-paaki nosintsiwintaro nomonkara-yitajiro. Apatziro noñiuro nañaaji nantayita-jiniri okaratzi ininta-kayinari Pawa. ²⁰ Nokimita-kaanta-nakiro nontsipata-jyaarimi Saipatzii-totaari ikimaatsita-kaitakari pairani ipaika-kotai-takiri. Tima nonkimita-kota-najyaari tsika ikanta kaminkari, tikatsi yantanaji. Tima okaratzi nantayita-najiri tira naaka nintakaa-sityaaroni, Saipatzii-totaari antakayi-narori. Nawintaa-naari Itomi Pawa, tima antaroiti itakotaana, ikamawintaana. ²¹ Ti noninti naparatiro ikaminthaajana Pawa. Irootaki kaari nokantanta: Ontzimatyii amonkarayitajiro Ikantakaan-taitsiri añaantyaarori awawisaako-siri-yitaji. Tima aririkami nonkantimi, aminaa-sityaami ikama-winta-yitakai Saipatzii-totaari.

3

Inampi-siritantai Tasorinkantsi awintaa-sirityaari

Saipatzii-totaari

¹ ¡Iyikiiti, Galacia-satzi! ¿Tsikama okinakika piyotani? Okimiwaitakaro inkisa-winthai-timimi. Tima pairani noiñaaronta-kimiro tsika ikantai-takiri Jesús Saipatzii-totaari ipaika-kotai-takiri. ² Intaini nonintzi nosampitimi tsika okanta inampi-siritan-takamiri pairani Tasorinkantsi. ¿Irooma inampi-siritan-takamiri pimonkara-yitziro Ikantakaan-taitani? Tira. Iro kantakaan-tziro pawintaa-siri-yitanaari Saipatzii-totaari. ³ ¿Masontzi-sirima pinatzii? ¿Pimaisanta-kiroma antampatzika-siritakimi pairani Tasorinkantsi? ¿Pikinkisiryaa piña-sintsi-waityaa apaniromi piwathaki irootaki thotyimimi otampatzika-siritimi? ⁴ ¿Aminaa-sityaama okaratzi pikimaatsi-wintakari pairani? Kimitaka ti aminaasi-waityaa. ⁵ Tima Pawa otyaanta-kimiriri Tasorinkantsi, itasonka-wintayitakimi, piñaayitakiro kaari piña-piinta-yiwita. ¿Irooma piñaanta-yitakarori okantakaan-tziro pimonkara-yitziro Ikantakaan-taitsiri? Tira. Iro piñaanta-yitakarori pawintaa-naari Jesús Saipatzii-totaari.

Yantzi-mota-wakaari Pawa itsipatari Abraham

⁶ Tima pairani nowaisatzitini Abraham yawintaa-nakari Pawa, irootaki ikimita-kaantaariri itampatzika-siritani. ⁷ Iro piyojiitajiri awirokaiti, inkarati awintaa-siri-waitaa-chani, iriitaki matakirori ikimita-kotaari Abraham. ⁸ Iroka Osankinaritsi-pirori iñaawaitakiri Pawa pairani iñaanatziri nowaisatzini Abraham, tima iyotzitaika aritaki intampatzika-siri-yitairi pasini-satzi atziri-payi kaari Judá-iti aririka yawintaa-siri-yitajyaari. Ikantaki-ranki:

Awiroka kantakai-yaaroni nontasonka-wintan-tajjaariri maaroni nasiyitacha-niri ishininka-tawakaiyaa kipatsiki.

⁹ Ari ikanta-tzimaitari Pawa tasonka-winta iwayitairi awintaa-siritzinkari, ikimitaa-kaantaari tsika ikantakiri pairani nowaisatzitini Abraham yawintaa-siritaari irirori.

¹⁰ Tima inkarati awintaarori imonkaratairomi Ikantakaan-taitani, mishataari inatzii. Tima isankinaitaki pairani ikantaitzi:

Mishataari inatyii kaari thotyironi imonkaratairo isankinai-takiri Ikantakaan-taitsiri.

¹¹ Ari okanta-tzimaita, tima tikatsi matironi intampatzika-siritzi-motiri Pawa imonkara-yitairomi Ikantakaan-taitsiri. Irootaki ikantan-taitari sankinarin-tsiki:

Tampatzika-siri inatzii awintaa-siriri, aritaki iñiuro yañaanta-jyaaro.

¹² Irooma Ikantakaan-taitsiri ti ari onkanyaa, tima isankinaitaki pairani ikantaitzi:

Tzimatsi-rika monkarataironi, iriitaki ñiironi yañaayitaji.

¹³ Iro kantacha okawintha itsiparyaa-kowintai Saipatzii-totaari imishakowintai-tantairomi Ikantakaan-taitsiri, iriitaki yasita-kayitaka apaniironi imishatai-takiri. Iriitaki ikinkithata-koitakiri pairani osankinari-tsiki, ikantaitzi:

Omishataari inatzii ithatai-takiri incha-kotaki.

¹⁴ Irootaki imatanta-karori Jesús Saipatzii-totaari, tima irootaki ikasiya-kayi-takiriri pairani nowaisatzitini Abraham. Ari okanta iñaanta-yitaarori kaari Judá-iti itasonkawintai-tairi, itsipa-siritai maaroni Tasorinkantsi awintaa-siri-yitaarira.

¹⁵ Iyikiiti, thami nosiyakaa-wintimiro okaratzi amiyitari aroka. Aririka ontzimi ankasiyakaa-wakai-yaari,

asankinata-kotziro iyotantai-tyaari tzimatsi akasiya-kayiriri ashininka. Aririka asankinata-kotakiro, tikatsi matironi iwasiñaajiro okaratzi sankinatain-chari. ¹⁶ Ari ikimitaa-kirori pairani Pawa, tzimatsi ikasiya-kaakiriri nowaisatzitini Abraham impiriri aajatzi incharinityaari. Piñaakiro iyikiiti, tira iñaawinta-koitiri aka inkarati incharinita-nakyaari nowaisatzitini Abraham, apatziro iñaawinta-kota aponi incharinityaari, iriitakira Saipatzii-totaari.

¹⁷ Ñaakiro, iriitaki yitaka Pawa pairani Abraham ikasiya-kaakiri, ikantakiri: "Abraham, tzimatsi ankasiyakaa-wakai-yaari." Okanta awisaki pairani okaratzi 430 osarintsi, ari yampoawaitairi Moisés isankinayitairo Ikantakaan-tziri Pawa.

Iro kantacha okaratzi isankinatakiri Moisés, tira owasiñaairo okaratzi ikasiya-kaitzi-takariri Pawa pairani Abraham. ¹⁸ Tima iroorikami ninta-pirota-chani amonkara-yitajiromi Ikantakaan-taitsiri añaantyaarori impayitairi Pawa, aminaa-sityaami okaratzi ikasiya-kaitzi-takariri pairani Abraham. Tima pairani ti ontzimi-wityaa Ikantakaan-taitsiri imonkaratirimi Abraham, apatziro yawintaa-siritakari Pawa, irootaki otziman-takari ikasiya-kaakiriri.

Paitama otziman-takari Ikantakaan-taitziri

¹⁹ ¿Paitama otziman-takari Ikantakaan-taitsiri? Iro otziman-takari añaakantiro ipiyathanka atziri-payi, irojatzi yariitan-takyaari incharinityaari Abraham ikasiya-kaitakiriri pairani. Tima ityaantaki Pawa Maninkari isankinata-kayiri Moisés Ikantakaan-taitsiri. Iriitakira Moisés kantakowinta-kiriri pairani atziri-payi anta. ²⁰ Tima oshiki tzimawitain-chari pairani kantakowintan-taniri. Iriima Pawa aponi ikanta irirori.

²¹ ¿Awasiñaakiro kiroma Ikantakaan-taitsiri okaratzi ikasiya-kaakiriri Pawa pairani Abraham? Ti awasiñaairo.

Iroorikami wawisaako-siritan-tatsinimi Ikantakaan-taitsiri, aritaki amatakiromi antsiparyaako-winta-yitaimi antampatzika-siri-yitajimi amonkara-yitana-jirora. ²² Iro kantacha, oiñaaronta-kayiro Osankinaritsi omapiro akaaripiro-siri-witaka. Ontzimatyii awintaa-sirita-jyaari Jesús Saipatzii-totaari, añaanta-jyaarori ikasiyaka-kayiri pairani Pawa.

²³ Tima pairani tikira awintaa-siri-waita-naariita, kimiwaitaka asita-kota-tyiimi Ikantakaan-taitsiri, ayaawinta akanta omonkara-paititan-tyaari awintaa-siritan-tyaari, ti añaawityaaro asaikasi-waityaa antayitajiro okaratzi anintayitziri aroka. ²⁴ Pairani oyomitaani owayitai Ikantakaan-taitsiri, okimita-kaantakai iyomitai-tziri iintsi iyotantyaarori ompaityaa yantiri. Irojatzii oyotakaa-jirori awintaa-siritan-taariri Saipatzii-totaari, ari okanta atampatzika-siri-yitan-tairi awintaa-siritani. ²⁵ Tima ayotajiro awintaa-siri-yitaari, ti onkowanajyaa oyomitaa-yitai Ikantakaan-taitsiri opaita antayitairi. ²⁶ Tima awintaa-siri piwayita-najiri Saipatzii-totaari, itomi iwayitanaimi Pawa. ²⁷ Pikaratzira pikiwaa-wintaari Saipatzii-totaari, osiyawaita-naatyaaro iriimi pinkithaata-kotyaari. ²⁸ Tima pinkarati pawintaa-sirita-naari Jesús Saipatzii-totaari, tikatsi imanintanaki irirori, okantawita: aroka-rika Judá-iti, kaarika Judá-iti, aroka-rika ompirataari, iriirika ompirataniri, aroka-rika sirampari, iroorika kooya, tikatsi ompaiyitajyaa iroka, owichaa ikantakaa-yitai maaroni. * ²⁹ Tima awintaa-siri piwayita-najiri Saipatzii-totaari, kimiwaitanakami awirokami incharinita-najyaami Abraham, awirokataki ñiironi okaratzi ikasiya-kaita-kiriri pairani irirori.

4

¹ Pinkimi nonkanti aajatzi. Ikimita-koitakari aparoni iinchaaniki yasitakaari iriri iwaararo inkasiya-kaiyaari apaata yantaritakirika. Okantawitaka iriivitaka asitakaro iwaararo ainiro yintsitzi, ikimita-kotari tsika ikanta ompirataari, ² tima tzimatsi kimpoyii-niriri iwaararo yasitakaariri iriri. Apaata aririka yantaritaki, omonkarataakyaa ikantakiri asitariri, aripaiti impaitajiri yasitakai-tariri pairani. ³ Ari akantayi-witakari arokaiti pairani, akimita-kotakari ikantaranki aparoni iintsi, akimiwitakari aajatzi aparoni ompirataari, amonkarata-siwaitakaro yamitaita-piintari aka osaawiki. ⁴ Iro kantacha

* 3:28 kaari Judá-iti = griego

ininta-paitita-paakira Pawa, ityaantakiri Itomi, itziman-tapaakaro aparoni kooya, ontzimatyii imonkarata-paintiro irirori Ikantakaan-taitsiri. ⁵ Iro ityaankan-taita-kariri onkantyyaa isaikasi-waitan-tajyaari monkara-waiwitarori Ikantakaan-taitsiri. Iro añaantaarori itominta-yitai Pawa. ⁶ Tima itomi Pawa pinayitaji, ityaanka-kimiri Tasorinkantsi inampi-siritan-tyaami. Iriitaki ñaawaita-kaayitairi aririka amanayiti, akantzi: “¡Apaá, Asitanari!” ⁷ Ñaakiro, tira awiroka onampitaari, itomi iwayitaimi Pawa. Tima intomin-taami, inintaki piñaayitairo okaratzi ikasiya-kaakimiri.

Añasintyaaro-rika Ikantakaan-taitsiri akimita-naatyaari pimantaari

⁸ Tima pairani ti piyowityaari Pawa, piwawanita-siyitakaro iwitsikani-payi atziri, irootaki ompirawaita-kamiri. Titzimaita ompawawityaa iroka. ⁹ Irooma iroñaaka piyotajiri awiroka Pawapirota-tsiri. Thami ankantawaki, iriitaki Pawa oyotzimiri awiroka, yaakamiithataimi. ¿Paitama pinintantari papiitairo tsika pikantawita pairani? Tira apantyaaro. ¿Pininta-tziima pinkimita-kota-jyaari ompirataari? ¹⁰ Tima pimairinta-piintan-takaro kitaitiripayi, kasiri-payi, aajatzi osarintsi-payi. ¹¹ Kimitaka ampinaasi-yitaka okaratzi noyomitaa-yiwita-kamiri.

¹² Iyikiiti, pinkimi nonkantimiri: Ontzimatyii pinkimita-jyaana naaka, tima nowashaantajiro nokantawita pairani, nokimita-kotaamiro pikanta-jiita awirokaiti pairani. Ti pimaninta-sirita-wakina ¹³ nomantsiya-waiwitatyaa, nosaiki-motakimi, ari okanta nitanta-paakarori nokinkithata-kotzimiro Kamiithari Ñaantsi. ¹⁴ ti pimaninta-sirita-wakina piñaawa-kinara nomantsiyawaitaki, pinkimita-kaantakina naakami Imaninkariti Pawa, paakamiitha-jiitakina. Pikimita-kaantakina aajatzi iriirikami paakamiithatakimi Jesús Saipatzii-totaari. ¹⁵ Pairani owakira piñaawakina antaroiti pikimo-siri-winta-wakina. Kimiwaitakami aritaki pantaki-naromi aririkami nonkantimimi: “Iyikiiti, pinkitho-ryiinaro poki pimpinaro.” Iro pantantyaarori tima antaroiti pitakotakana. ¿Tsikama opaita kaari pikimo-siri-wintantaana iroñaaka? ¹⁶ ¿Pisiyakaan-tzima nokisaniintatziimi nokinkithata-kaakimiro iroopirori? ¹⁷ Iyikiiti, ikaratzi nintatsiri intzipina-sirita-kaimi, inintatziira irirori pinkinkisiryaa-kotiri kamiitha-siri inayitzi. Tira inkamiitha-siriyiti, inintayitatzii pinthainka-siritajina naaka, iro paakamiithatan-tyaariri irirori. ¹⁸ Kamiitha asi owiro

paakamiithata-piintajina, ti onkowa-jaantyya nosaiki-motimi pinampiki. ¹⁹ Notomiiti, antaroiti okatsitzi-motana nokinkisiryaa-koyitami, osiyawaitakaro okatsita-kotzi kooya. Aikiro onkatsitzi-mota-tyiina irojatzii pimonkaratan-takyaarori inintakaa-kimiri Saipatzii-totaari. ²⁰ Tsika nonkantaaka nosaiki-motan-tyaamiri iroñaaka anta onkantaaka nonkinkitha-waita-kaantyaamiri kamiitha. Tima ti noyoti opaita awishi-mota-kimiri.

Osiyaka-wintantzi Sara aajatzii Agar

²¹ Nonintzi yakina ikaratzi nintatsiri imonkara-yitairo Ikantakaan-taitsiri. ¿Tima inkima-kotiro tsika okanta-kota? ²² Iroka okanta-kota: Pairani itzimaki apiti itomi nowaisatzitini Abraham. Itakarori itomi, iro tsimakiri impiratani, iriima pasini itomi, iro tzimakiri iinapirori, kaari ompiratani. ²³ Tima inintakaa-nikiini Abraham iwaiyan-takaakiro impiratani, irootakira tasonkacha owaiyanta-piintai-tziri intsi-payi. Iriima owaiyan-takiri iinapirori, inasitaka irirori, tima iriitaki ikasiya-kaakiriri Pawa. ²⁴ Tzimatsi opaita osiyaka-wintakiri iroka apiti kooya, tima apiti okaratzi antzi-mota-wakaantsi. Kooya paitachari Agar ompirataaro onatzii, irootaki osiyakariri ikaratzi ñasintsiwinta-yitarori imonkaratiromi Ikantakaan-taitsiri isankinata-kaantakiri pairani Pawa Kitoochiintoniki. ²⁵ Iroka otzisi Kitoochiintoni saikatsiri Mamiriniki, ari ipaitai-tzirori aajatzii Agar. Ikaratzi otomiyitari Agar, ikimita-kotaro tsika okanta impirataitaro iroori. Iriitaki osiyaka-wintari Aapatyaawini-satzi sintsiwinta-siwaitarori Ikantakaan-taitsiri. ²⁶ Irooma pasini kooya iinapirotari nowaisatzitini Abraham kaari impirataitari, irootaki kimitakarori iroomi aniroitari. Irootaki asiyaka-winta-kirori inkarati anintaa-jachani pasiniki nampitsi paitachari aajatzii Aapatyaawini saikatsiri inkitiki. ²⁷ Irootaki isankinata-koitakiri pairani ikantaitaki: Okantawitaka ti piwaiyanti, maaniro pinawitaka, iro kantacha antaroiti pinkimo-siritai.

Ti piñaawityaaro pinkimaatsityaa piwaiyanti, pinkimosiriwin-tajyaa. Tima oshiki tzimaatsini piwaiyani okantawitaka imanintawitai-takami, ari panaa-kotajiro tzimawita-chari oimi.

²⁸ Iyikiiti, ari akimitaari Isaac otomi iinapirori nowaisatzitini Abraham, tima tzimatsi ikasiyakai-takairi aajatzii arokaiti. ²⁹ Tima pairani yoka otomi kooya ompirataaro tzimain-tsiri inintakaa-nikiini Abraham, antaro ikisaniintakiri otomi iinapirori tzimain-tsiri inintakaa-nikiini Tasorinkantsi. Irootaki tasonka-chari aajatzii

iroñaaka. ³⁰ Iro kantacha ¿Paitama ikantai-takiriri Abraham Sankinari-tsiki? Iroka ikantai-takiri: Ontzimatyii pimisitowiro pimpiratani, ojatai, aanajiri otomi. Tima iriitaki otomi piina-pirori asitajyaaroni okaratzi tzimi-motzimiri.

³¹ Ari okanta-tzimaita iyikiiti, tira ontomin-tayitaji ompirataaro, akimitaari otomi kaari ompirataaro.

5

Piriipiro-wintairo piñaajiro pisaika-siwaitaja

¹ Tima iriitaki Saipatzii-totaari tsiparyaa-kowintairi, irootaki añaanta-yitaarori asaikawaiyita-sitaja. Ontzimatyii ariipiro-wintajiro, tima ti onkamiithati apiitajiro ankimita-koyita-jyaari tsika ikanta ompirataari.

² Pinkimi nonkanti. Naaka Pablo kamantzi-mirori iroka ñaantsi. Aririka pininti pimonkaratairo intomisitaaniitimi, ampinaasi-waitaka pikimisanta-najiri Saipatzii-totaari. ³ Nonintzi napiitiro nonkantiri ikaratzi nintatsiri intomisitaa-niityaa, ontzimatyii ithotyiiromi maaroni Ikantakaan-taitani.

⁴ Tima inkarati nintanaatsiri imonkaratiromi Ikantakaan-taitani onkantyyaa intampatzika-siritan-tajyaarimi, itsiparyaa-naatyaari Saipatzii-totaari, ti iñiuro inkaminthaajiri. ⁵ Irooma arokaiti, ikantakaakaro Tasorinkantsi akimisantajiri Saipatzii-totaari, ayaakowinta awajiri itampatzika-siritai.

⁶ Tzimayitatsi totamisitaa-nita-chari, iriima pasini ti imatiro irirori. Ti onkowa-jaantajyaa iroka yasiyitajaira Saipatzii-totaari. Iro ninta-pirotacha ankimisanta-pirotanajiri, ari onkantyyaa antakoyita-wakaan-tanajyaari.

⁷ Pairani kamiitha pikanta pikimisanta-yitanaki. ¿Paitama owashaanta-kaaki-mirori iroopirori? ⁸ Tira iri washaantakayi-mironi itakamiri iyosiwitakami. ⁹ Tima ikantaitaki pairani: “Kapichiini onawita siñakayirori opatha, aritaki omatakiro osiña-kayiro maaroni opatha.”

¹⁰ Nawintaakari naaka Awinkathariti, iriitaki kinkisiryaa-kaimini airo pisiritantaro pasiniyita-tsiri. Iro kantacha ontzimatyii iwasankitaitiri nintatsiri intzipina-sirita-kaimi, onkanta-witakyaa tsika-rika intzimi.

¹¹ Iyikiiti, ti nosintsiwintimi pinto-misitaa-niyityaa. Arimi nonkantyyaa, ¿Arima inkisaniinta-wintai-takinaro nokinkithata-kotziro ipaika-kotaitakiri Saipatzii-totaari? ¹² Iro kantacha, ikaratzi nintayitatsiri intzipina-sirita-kayimi, noninta-taiki naaka iriitaki pithoka-sitaita-chanimi intotaa-nityaa irirori.

¹³ Pinkimi nonkanti iyikiiti. Iyosiitai-takimi okanta piñaantaarori pisaika-siwaitaja. Iro kantacha, ti onkamiithati pantayitairo okaratzi pinintakaa-sitari awiroka. Iro

kamiithatatsi pintakota-wakai-yitajyaa. ¹⁴ Oshiki onawita ñaantsi isankinatai-takiri pairani Ikantakaan-taitaniki, iro kantacha aparoni okanta kowapirota-chari ayotajiri, ikan-taitzi:

Pintakota-jyaari pishininka, pinkimita-kaantiri pitakota awiroka.

¹⁵ Irooma aririka piwatsimaa-wakaiyaa ipoña pinkisa-wakaiyaa, aritaki piñaakiro pimpyaa-sirita-wakaiyaa.

Iniwita-sitaitari, aajatzi ikowakaan-tziri Tasorinkantsi

¹⁶ Pinkimi nonkanti: Aririka panta-piinta-najiro ininta-kayimiri Tasorinkantsi, aritaki piñaajiro piwashaantairo ayimatzi piniwita-siwaitari. ¹⁷ Tima tzimatsi piniwita-siyitari awiroka, tzimatsi aajatzi ininta-kayimiri Tasorinkantsi. Tira osiya-wakaiyaa iroka, onasiyita. Ari okanta kaari panta-piintantaro piniwita-siyitari. ¹⁸ Iriirika Tasorinkantsi antakaa-najimironi inintakaa-yitzimiri, tira pañai-motajiro Ikantakaan-taitsiri. ¹⁹ Ti omaantyyaa antapiintzirori iniwita-siyitari, iroka ikantayita: Ti iinatyaaro itsipatari imayimpi-waitzi, iñathata-wakaa-waita, ñaathata-siwaitan-taniri, ²⁰ yamanawaitziri iwitsikaitani, iwisiryaa-waijiita, ikisaniinta-wakaa-waita, iñaana-winthata-wakaa-waita, ti yawintaa-wakaa-waityaa, iyatsimata-wakaa-waita, imaimanita-wakaa-waita, ti yaripirota-wakaa-waityaa, ti yaapatyaa-wakaa-waityaa, ²¹ isama-kota-wakaa-waitaro yasiyitari, iwawakaa-waita, isinkiwaita, iniwikitakaro yoimosirinka-waityaa yantantyaarori kaari-pirori, yantayitziro tsika-rika opaiyitari. Tima irootaki nosintsi-thata-kimiri pairani airo pantanta-yitaro iroka. Tima aririka pantayitakiro, airo piñiuro impinkathari-wintaimi Pawa. ²² Irooma okaratzi yantakaan-tziri Tasorinkantsi, añiuro antakotantyyaa, tharowinta ankantyyaa, kamiitha asaikanaji, amatsinka-wintaniri, kawinthaa okantanti, pimanta-waitaniri, oisokirotaniri, ²³ tsinampa-siriri, ñaako-siritaniri. Ti othaña-pithatairo Ikantakaan-taitziri amayitajiro irokapayi. ²⁴ Iro kantacha, ikaratzi owashaanta-jirori kaari-pirori yasiyitaari Saipatzii-totaari, kimiwaitaka ipaika-kotaa-tyiromi okaratzi iniwita-piinta-sitari yantasi-tyaarimi irirori.

²⁵ Tima inampi-siritan-taira Tasorinkantsi, ontzimatyii amata-piintairo okaratzi inintakaa-yitairi. ²⁶ Ti onkamiithati ankimosiriwinta-waityaa, ti onkamiithati ankantzi-moniinta-kaawaityaari ashininka, ti onkamiithati asamako-niinta-waityaari yasiyitari pasini.

6

¹ Iyikiiti, aririka piñiiri tzimatsini ikinakaa-sitani, tima antaiki-siri pikantaka awiroka, piyomitaa-najiri. Paamawintyaa tsinampasiri pinkantyaa, otzimi = kari pikinakaasitani awiroka. ² Pamitakota-wakai-yitanajyaa, pinkimita-kaantiro piwatsinaryaa-kota-wakaa-tyiiaami yanatai-tziro tinari. Tima ari onkantyaa pimonkaratantyaarori pantayita-najiro ikantakaantsiri Saipatzii-totaari. ³ Tzimatsi-rika kinkisiryaa-waita-chari, inkanti: "Iriipiro nonatzi naaka." Apaniro yamatawi-waitaka, tima tikatsi impaita-matsityaa irirori. ⁴ ontzimatyii ankinkisiryaa-kotyaa maaroni, inkini ankimo-siri-winta-wakaiyaa. Airo akanta-siri-waitzi: "Nanaakiri yonta." ⁵ Tima maaroni otzimayitzi ikowaitakiri antayitiri.

⁶ Ikaratzi ikinkithatakaa-piintai-tziri iñaani Pawa, okami-ithatzi impinatiri yomitairiri, tima tzimatsi kowityii-motariri irirori.

⁷ Tikatsira matironi yamatawitiri Pawa. Ikaratzi nintawita-chari yamatawitirimi, apaniro yamatawi-waitaka. Okimiwaitakaro tsikapaita-rika impankitai-tirimi, aririka onkithotanaki airo opasinitzi okithoki irojatzii inkoyaaiti tsika okanta ipankitai-takiri. ⁸ Ari ikimitari ikaratzi antapiinta-kirori iniwita-siyitari, kimiwaitaka yawiitaa-tyiromi owasankitaantsi. Iriima ikaratzi antayitanajirori inintakaan-tziri Tasorinkantsi, kimitawai-jiita iri awiitaji-ronimi añaanitantsi. ⁹ Ontzima-tyiira amawintyaa airo apirawintantaro antayitairo kamiitha-yitatsiri. Aikiro ajatakaa-nakityiira, airo okantzimo-niinta-waitajai. Ari onkantyaa añaanta-jyaarori kimiwita-karori yawiitai-takiri. ¹⁰ Irootaki aninta-pirotantari anisironka-yitajyaari maaroni, aroka iri anisironkata-wakaiyaa akaratzi akimisanta-yitajira.

Itharowintaro Pablo ipaika-kotzi-wintakari Saipatzii-totaari

¹¹ Iyikiiti, naakataki sankinatzi-mirori nakoki iroka, antaro-payi nokanta-yitakimiro. ¹² Tima inkarati sintsiwinta-kimiri pinto-misitaa-niyityaa, inintakaasiwaitaro irirori, inimota-kaantyaariri ikarajitzi. Ari onkantyaa airo imaimanitan-taitari inkinkithata-kotairi Saipatzii-totaari ipaikakoi-takiri. ¹³ Tima inkarati totamisitaa-nitain-chari, ti imonkarataa-jatiro Ikantakaantaitisiri. Iro kantacha isintsiwinta-waitakimi awiroka pinto-misitaa-nitajyaa, ari onkantyaa intharowintantyaari aririka imatakaa-kimiro isintsiwintimi. ¹⁴ Irooma naaka ti noninti nontharowinta-waityaa, iro noninta-taiki

nontharowinta-jyaaro ipaika-kotai-takiri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. Tima ipaikako-wintakana naaka Saipatzii-totaari, okimiwaita-naaro onkama-pithata-tyiinami osaawi-sato, ari nokimitzi-motakaro naaka nokama-pithatakiro osaawi-sato. ¹⁵ Tikatsira ompaitzi-mota-najyaari Saipatzii-totaari aroka-rika totamisitaa-nitaari, tirika antomisitaa-nityaa. Iro kowapirota-naachari ikimita-kaantajai owakirami iwitsikaitajai. ¹⁶ Inkarati kimisantaironi nokanta-yitakiri, ari isaikayitaji kamiitha, nisironka inkantaitiri. Ari inkanta-yitajyaari ikaratzi yasipirotaari Pawa iroñaaka, ikimitaa-witakari pairani Israel-iiti.

¹⁷ Ari okarata-paaki iyikiiti, ti noninti imaimani-waitaitina. Tima oshiki iwironta-wintai-takinari naaka Awinkathariti Jesús.

Owiraantarori withataantsi

¹⁸ Iyikiiti, nonintzi inkawinthaa-siritaimi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. Omapirowí.

ISANKINARI PABLO ITYAANTZINIRI EFESO-SATZI

Withataantsi

¹ Naaka Pablo, Ityaantani Jesús Saipatzii-totaari nonatzi, irootaki inintakaa-kinari Pawa. Awirokaiti nosankinayitzini pikaratzi yasiyitaami Pawa, pikimisanta-nairi Jesús Saipatzii-totaari anta Efeso-ki. * ² Onkawintha inisironkatajyaami Asitairi Pawa, kamiitha isaikakaa-yitaimi, ari inkimitzi-tyaamiri aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari.

Itasonka-winta-siritantzi Saipatzii-totaari

³ Thami antharowinta-jyaari Pawa, iriritari Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, iriitaki tasonka-winta-siritairi ityaanka-kairi Saipatzii-totaari ipoñaakaro inkitikinta. ⁴ Iriitaki oyosiiyita-kayiri pairani tikira-mintha iwitsiki-roota kipatsi, iyotzitaka ari yasiyitai Itomi, kitisiri ankantzi-mota-jyaari, tikatsi inkanta-koitai. ⁵ Oshiki itakoyitakai. Ari okanta ityaantan-takairiri Jesús Saipatzii-totaari, iro opoñaantari itominta-yitai, tima ikowitaika irirori pairani inisironka-yitajai. ⁶ Irootaki awisiryyaa-wintanta-piintajyaariri Pawa, tima antaroiti ikawintha-yitai, yaapatyaa-yitajai, iro opoñaantari ityaanta-kairi Itako-pirotani. ⁷ Tima oshiki ikawintha-yitai, ipinako-winta-yitajai ikapathainkamintakai pairani Itomi. Ari okanta ipyaakotan-tairori antayiwitakaro kaari-pirori. ⁸ Ari ikinakairori Pawa, tima yotaniri inatzi, iroopirori onatzii ikinkisiryaantari irirori. ⁹ Iyotakaa-yiitairo okaratzi ikinkithasiritzi-takari pairani irirori, tikatsi yowityaaroni onkarati yantajiri. ¹⁰ Tima okaratzi ikinkithasiritzi-takari, aritaki onthotyaakyaa omonkara-yitajyaa. Aririka impiyaji Saipatzii-totaari, ari inkarati impinkathari-wintairi maaroni tzimayita-tsiri inkitiki, aajatzi kipatsiki.

¹¹ Ikinkithasiritzi-takaro okaratzi iyotakaa-yitairi iroñaaka. Irootaki iyosiiyitan-tajairi, tima inkasiyakaitzita-kayiri intyaantajairi Itomi. Tima okaratzi yantayitakiri, irootaki ikinkithasiritzi-takari pairani irirori. ¹² Irootaki imatanta-yitakarori iroka Pawa, onkantyyaa nonkimosiriwintan-tyaariri nokarajiitzi nitayitakaro nawintaa-nakari Saipatzii-totaari. ¹³ Ari pikimiyitakari aajatzi awirokaiti omapoka pikima-kota-wakiri Saipatzii-totaari owakira ikinkithata-koita-paakiro Kamiithari

* 1:1 yasiyitaami Pawa = kitisiriri

Ñaantsi, pikimisantanaiki. Tima ikasiya-kaita-kamiri pairani intyaankimiri Tasorinkantsi, iriitaki yotakayimironi yasiyitaa-tyaami, ari inkantaitaa-tyiironi inampisiritan-tyaami. ¹⁴ Tima añaakiro ti yookajai Tasorinkantsi, ari ayotziri omapiro Pawa ithotyiro okartzira ikasiyakaajairi. Asi owatyiro irojatzii itsiparyaakowintantajaariri ikaratzi ipinako-wintairi irirori yasiyitajai. Irootaki iwisiriyaa-wintan-taityaariri otzimi-motziri iwaniinkaro.

Oyosirita-kaantzirori, oiñaarontzirori aajatzi

¹⁵ Tima nokima-kotakimi tsika pikanta pikimisananajiri Awinkathariti Jesús, tsika pikanta pitakoyita-naari ikaratzi yasiyitaari, † ¹⁶ ti nowashaantiro nopaasoonkitakowintzimi, namana-kota-piintzimira. ¹⁷ Namaniri Iwawani Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, asitarori waniinka-rontsi. Irootaki nokowa-kotan-tariri iyosirita-kayimi, yoiñaaronta-pirota-jimiro tsika ikanta-kota irirori, ¹⁸ inkinkithasirita-kayimi onkantyyaa piyota-kontan-tyaarori iyaakoniintari ikaratzi ikaima-siritairi, piyota-kotan-tyaarori aajatzi owaniinkata-taika iñaakayita-jiriri Pawa yasiyitaari, ¹⁹ piyota-kotan-tyaarori aajatzi antaroiti isintsinka tikatsi kimityaarini. Oshiki onkanta-kaayitajai isintsinka akaratzii akimisantajiri. Tima irojatzii isintsinka ²⁰ ipiriintan-taariri pairani Saipatzii-totaari ikamawitaka, yaanajiri inkitiki, imisaika-wajiri irako-piroriki. ²¹ Ari ikaratajiri Pawa ipinkathari-wintajiri maaroni pinkathari-witachari, jiwawita-chari, tzimawita-chari isintsinka, ompiratan-taniri, maaroni tsika-rika ipaiyitari. Tira apatziro impinkathari-wintairi ikaratzi tzimayita-tsiri iroñaaka, ari inkarati impinkathari-wintajiri tzimayitaa-tsini apaata. Omapiro yanaa-kotantaki, tima pinkathari-pirori inatzi. ²² Tima irijatzi Saipatzii-totaari imatakairi Pawa ijiwatairo maaroni, ikimita-kowaitakari makoryaakitizitan-tariri iisaniintani. Irijatzi Saipatzii-totaari ikimita-kaanta Pawa iriimi iitoiyita-jyaami ikaratzi kimisantaa-tsiri. ‡ ²³ Iriima ikaratzi kimisanta-yitaa-tsiri, ikimiwaitaka iwathami inatyimi Saipatzii-totaari, inampi-siri-yitan-taari. Ithotyiro isaikaki tsika-rika-payi.

2

Itakotai Pawa iro awisako-siri-yitan-taari

¹ Iriitakira Pawa owañaayitajimi awirokaiti, tima pairani kimiwaitaka owamaayita-tyiimimi piyaari-piro-siritani.

† 1:15 yasiyitaari = kisisiriri ‡ 1:22 makoryaakitizitaantsi

² Iro pantayita-piintakiri tsika ikanta piñaayitziri osaawisatziiti, pantasi-yitakaro ikantakaan-tziri sintzitakairori tampyainka, iriitakira winthata-kaayitariri atziri-payi impiyathatyaari Pawa. ³ Ari akantawitakari pairani maaroni arokaiti, antapiintakiro anintakaa-siwaitari, aniwita-siwaitari aajatzi, irootaki akinkisiryaa-piintakari. Ari akimita-koyiwitakari inkarati iwasankitaitairi. ⁴ Iro kantacha Pawa nisironkatan-taniri, oshiki itakoyitai, ⁵ yañaakaa-yitai owamaima-witakai kaari-pirori iwañaajiriranki Saipatzii-totaari. (Tima oshiki ikaminthaajimi Pawa, irootaki iwawisaako-siritan-taamiri aajatzi awiroka.) ⁶ Tima iwañaajirira Saipatzii-totaari, ari ikimitaa-yitajiri aajatzi arokaiti. Iriitaki kantakaarori atsipa-siritantaariri Saipatzii-totaari Jesús inkitiki. ⁷ Irootaki yantantakarori maaroni iroka-payi iyotantai-tajyaari apaata oshiki ikaminthaantaki, ityaanta-kairi Saipatzii-totaari Jesús iwawisaako-siri-yitai. ⁸ Irootaki piñaantaarori pawisako-siri-yitai pawintaa-yitaari. Iriitaki Pawa kimitakaan-taarori impasita-jyaamiro awisako-siritaantsi, ⁹ tira awiroka matironi piwawisaako-sirityaa apaniirini. Ari onkantyyaa airo pinkimosiriwinta-siwaitanta. ¹⁰ Tima iro iwitsika-yitan-takairi ankimisantajiri Jesús Saipatzii-totaari, antayita-piintainiri kamiitha-yitatsiri, irootaki inintakaayita-kayiri pairani antayitiniri.

Aripirotairi Saipatzii-totaari ipaikakoi-takiri

¹¹ Tima maaroni awirokaiti kaari Judá-iti, ipaiyitzimi noshininka-payi “Kaari totamisitaari.” Iriima iriroriiti ipaita-wakaiyita “Totamisitaari.” Tikatsi ompaitzimaityaa, tima yantasi-yitakaro koñaanita-tsiri awathaki. ¹² Pinkinkisiryaa-kotyaa, pairani tikira pinkimisantiriita Saipatzii-totaari, ti pintzipa-wityaari Israel-iiti, pinasijiitaka. Ti piyotako-wityaaro ikantakaan-taitsiri, ti piyotako-wityaaro aajatzi ikasiya-kaitairi. Okantawitaka pisaiki kipatsiki, ti piyota-kotiri Pawa, ti piyowityaa aririka pawisakotajimi. ¹³ Irooma iroñaaka pikimisantajiri Saipatzii-totaari Jesús, paapatyiyi-yaari Pawa. Okantawitaka intaina piwawitakari pairani, iro kantacha ikapathainkawintakimi pairani Saipatzii-totaari, aripaiti paapatyiyi-yaari Pawa. ¹⁴ Ari okanta ikantakaakaro Saipatzii-totaari asaikan-taari kamiitha. Iriitaki kantakaa-karori Judá-iti ishininkatan-taariri kaari Judá-iti, yaakamiithata-wakaa. Tima pairani oshiki ikisaniinta-wakai-yitaka. Irooma iroñaaka kimiwaitaka itanto-ryaatyiiromi tantotsi onasiyiwitakariri. ¹⁵ Tima pairani noshininka-payi ikisaniintakiri

maaroni kaari noshininkata, kaari yotakotironi Ikantakaan-taitsiri. Iro kantacha ikimaatsi-waitakaro pairani iwatha Saipatzii-totaari, ipyaa-pithatairi kantakaan-tzirori ikisaniinta-wakaa, ari opoñaanaja yaakamiithata-wakai-yitanaja, okimiwaita-nakaro aponimi atziri ikantanaja iroñaaka. ¹⁶ Tima inkamawinta-kayi pairani Saipatzii-totaari ipaika-kotai-takiri, ari okarata-paaki akisaniinta-wakaa-piintaka, akimita-kaantajiro awamaaki-tyiromi. Tima aponi akantanaja awathaki aripiro-yitaari Pawa. ¹⁷ Iro ikantai-tantari pairani:

Ipokaki, ikamanta-yitajimiro kamiithari ñaantsi onkantayaa pisaikan-tajyaari kamiitha, tima intaina pisaika-yitaki. Ari ikimitaa-yitakiriri aajatzi saikayita-tsiri okaakiini.

¹⁸ Tima iriitaki Saipatzii-totaari kantakaa-karori añaanta-yitaarori akaratajiri awintaari Pawa, tima apintzi inatzii Tasorinkantsi matakayirori. ¹⁹ Ti piyotako-wityaari pairani Pawa, ti pishininka-wityaari aajatzi. Iro kantacha pikimiy-itaari iroñaaka ikaratzi kimisanta-yitziriri, ti pimpasinitzi-motajiri, tima pishininkataari Pawa. ²⁰ Pikimiwaita-naaro awirokami pankotsi iwitsikai-takimi. Iriima Kamantan-tzinkariiti aajatzi Tyaantaariiti iriitaki kimitakyaa-ronimi kisopatha kiraawiro tsika iwitsikai-takiro pankotsi. Iriima Saipatzii-totaari iriitaki otzinkami. * ²¹ Tima okaratzi iwitsikan-taita-karori pankotsi, kamiitha oosoyitaka, iro iwitsikan-taitarori itasorintsi-pankoti Awinkathariti. ²² Ari pikimiyita-naari awirokaiti pikimiwaitakaro tsika okanta oosoyita kamiitha pankotsi, ari inampi-siritan-tajyaami Pawa.

3

Itakotai Pawa iro awisako-siri-yitan-taari

Inkinkithata-kairi Pablo kaari Judá-iti

¹ Irootaki opoñaantari, naaka Pablo, tima yasita-kotai-takina nokinkithata-kota-jimiri Jesús Saipatzii-totaari awirokaiti kaari noshininkata, ² piyojiitzi iriitaki Pawa owakinari nonkinkithata-kaayitajimi, tima antaroiti ikawinthaakimi. ³ Tima nosankinata-kimiro kapichiini tsika okanta iñaakai-takinaro kaari iyotako-witaita pairani. ⁴ Aririka piñaanatakiro, aritaki piyotajiro okaratzi noyotakota-jiriri naaka Saipatzii-totaari kaari iyotako-witaitari pairani. ⁵ Tima pairani tikatsi atziri yotakowityaaroni yantiri Pawa. Iro kantacha iyota-kayina Tasorinkantsi

* **2:20** otzinkami = mapithanthat, tima irootaki mapitatsiri iwitsikai-tzirori pankotsi kanta-kota-chari.

nokaratzi Notyaankaa-ritzi aajatzi Kamantan-tzinkariiti. ⁶ Iroka kaari iyotako-witaita: Yawisako-siritzi-tajyaa kaari noshininkawita aririka inkaman-taitajiri Kamiithari Ñaantsi tsika ikanta-kota Jesús Saipatzii-totaari. Ari iñaakai-tajiri ikasiya-kaita-kiriri Judá-iti, tima ishininkata-wakaiyaa. ⁷ Irootaki nomatan-taarori iroñaaka nokinkitha-yitajiro, tima iriitaki Pawa tasonka-winta-siritanari nantantarori okaratzi aawyaa-sirita-kainari isintsinka, tima oshiki ikaminthaajana.

⁸ Tima naaka yanaa-kotani maaroni yasiyitaari Pawa. Iro kantacha ikaminthaajana naaka, isinitakina nonkinkithata-jiniri Kamiithari Ñaantsi kaari Judá-iti, iro iyotantajyaari oshiki itasonka-winta-yitairi Saipatzii-totaari. *

⁹ Isinita-kinaro noiñaaronta-jiniri okaratzi amanako-witaka pairani yantiri Pawa. Tima iriitaki owitsika-yitakirori maaroni añaayitairi iroñaaka. ¹⁰ Irootaki yantantakarori maaroni iroka, onkantyyaa iyotantyaari inkiti-wiriiti pinkathari-yitatsiri yotaniri ikanta Pawa, aririka iñaayitai akaratzii akimisantajiri. ¹¹ Tima yasi iwiro ikinkithasiritzi-takaro pairani yantiro, irootaki ityaankan-takariri Awinkathariti Saipatzii-totaari Jesús. ¹² Tima awintaari iroñaaka Saipatzii-totaari, aritaki yaakamiithatai Pawa, airo atharowanta-siri-waitari. ¹³ Irootaki nokantantamiri: Paamaiyaa okantzi-moniintami = kari okaratzi nokimaatsita-kowintakami. Tima irootaki tharowintayitajaamini awirokaiti.

Antaro itakotaantsi kaari inthotyiti iyotakoitiro

¹⁴ Irootaki opoñaantari notyiirowa-sitari Asitariri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, ¹⁵ tima iriitaki Pawa asiyitaariri maaroni, ikimita-kaanta-yitai arokayitaji ishininka. Okantawita aroka-rika inkiti-wiri, aroka-rika osaawi-satzi. ¹⁶ Nokowa-kota-piintakiri Asitairi, otzimi-motziri owaniinkatan-tyaari, antaro intasonka-wintayitimi, yaawyaa-sirita-kaayitaimi Itasorinka. ¹⁷ Nokowa-kota-piintakiri aajatzi Saipatzii-totaari inampi-siritantyaami, tima pawintaa-yitana-jyaari awirokaiti. Pinkimitakotyaaro pankirintsi parithata-tsiri kamiitha, irootaki paapaikan-tanakyaa itakonka. ¹⁸ Irootakira ikimathapirotan-tajyaarori ikaratzii yasiyitaari Saipatzii-totaari, okimiwaitakaro antaro onatyimi itakonka, santha onkaratimi, jinoki onkantyaami, inthompoi onatyimi. ¹⁹ Irootaki namana-kotanta-piintamiri pinkimatha-pirotairo

* 3:8 yasiyitaari = kitisiriri

antaro itakotai Saipatzii-totaari, anairo maaroni iyotakowitaitari, irootaki piñaanta-jyaarori ithotyiimi Pawa isaikasiri-pirotan-taami.

²⁰ Thami antharowinta-jyaari Pawa, tzimatsiri isintsinka, iriitaki ñaakaayitaironi oshiki anaanakiro okaratzi akamiyitziriri. Airo athotyiiro ankinkisiryaa-kotajiro isintsinka aririka añaa-yitairo okaratzi yantzimo-siri-yitairi.

²¹ Thami ankimosiriwinta-jyaaro okaratzi yantakaa-kiriri Jesús Saipatzii-totaari, aajatzi okaratzi yantzi-motairiri awintaa-yitaariri. Ari inkimita-jyaari inkarati ancharini-yitajyaari, irasi iwiro aajatzi intharowinta-jyaari irirori. ¡Omapirowi!

4

Owichaa ikantakaa-yitajai Tasorinkantsi

¹ Aritakira okantayitakari, tima yasita-kotai-takina nokinkitha-kotajiri Awinkathariti. Irootaki nonkantantyaamiri: Panta-piinta-jiniri ikowakaa-yitajimiri, tima ikaima-siritani pinayitatzii. ² Tsinampa pinkantajyaa, amatsinka pinkantajyaa, kisasiwaini pinkantajyaa pintakota-wakai-yitajyaa. ³ Piñaasintsi-yitajyaaro pijatakayiro pisaiki kamiitha, tima iriitaki Tasorinkantsi owichaa-wakai-yitaamiri. ⁴ Okimiwaitakaro aparoni akantanaja awathaki, tima aparoni ikanta Tasorinkantsi. Ari okimitari aajatzi aparoni okanta ikasiya-kaayita-jimiri Pawa piyaako-niintajiri. ⁵ Aparoni ikanta Awinkathariti, aparoni ikanta akimisantajiri, aparoni ikanta akiwaawintaari. ⁶ Aparoni ikanta Pawa, iriitaki Asiyitairi maaroni. Iriitaki pinkathariwinta-yitajiri maaroni, ithotyiiro inampi-siri-yitanta maaroni. ⁷ Iro kantacha, onasiyitaka imatakaa-yitairi Saipatzii-totaari itasonka-winta-yitakaira. Okimiwaitakaro ompaityaami impasiyita-kairimi. ⁸ Irootaki isankinatakoitakiri pairani ikantaitzi:

Owajinokaja, ijiwayitairi yiitsinampaakiri owayiri-witakariri.

Tima okaratzi yaapithatan-takiri, ipasiyitaari iwayiriti.

⁹ ¿Paitama ikantan-taitari: “Owajinokaja?” Irootakira ikantan-taitari, tima yitapaintaro ipoka-paintzi aka osaaawiki kipatsiki. ¹⁰ Tima ikaratzi oshaawiinkain-chari kipatsiki, irijatzi owajinokaa-chari yanaa-pirotajiro ojinokitzi inkiti, irootaki ithotyaaan-tarori isaikan-taaro maaroni tsika-rika-payi. ¹¹ Iriitakira tasonka-wintan-tayitaa-siri okanta Atyaankaa-ritan-taari aroka-payi. Tzimatsi

Kamantan-tzinkari-tatsiri. Tzimatsi pasini kinkithata-kaanta-najirori ñaantsi yawisako-siritan-taitari. Tzimayitatsi pasini jiwayita-najiriri kimisantzinkari, tzimayitatsi aajatzi yomitaan-taniriiti. ¹² Ari ikantayitaari maaroni yokaiti, iriyyitakira yotakaa-yitajirini inkarati yasiyitaari Saipatzii-totaari tsika inkantyyaa yantawaitainiri, inkini iwitsika-sirita-kaayita-jyaari, inkimitan-tajjaarori iwathami Saipatzii-totaari inatzii. ¹³ Irojatzii añaanta-jjaarori ayotako-pirotajiri Itomi Pawa, onkimita-jjaaromi awichaa-wakai-yitajyaami akimisanta-yitajira. Irootaki amatantyaarori ajata-kayiro asiya-kota-jjaari Saipatzii-totaari, antaiki-siri ankantajyaa. ¹⁴ Aritapaaki akimitakari ikan-taranki iintsi, oshiki ipasini-yitzi aikiro ijatatyii inkimotati. Tima ari ikantayitari kaari sintatsini yamatawitaitiri, iyotaiti-rika kaari tampatzikata-tsini. Iriyyitaki kimitakarori arapana-yitakairi tampyaa, okinayitzi tsikarika-payi. ¹⁵ Irootaki añaawinta-yitajai iroopiro-pirotatsiri onkanta-kaakai atakoyitantaja. Ontzimatyii antaiki-siriyitaji, ankimita-jjaari tsika ikanta Saipatzii-totaari. Tima iriitaki Saipatzii-totaari kimitana-jjaaronimi aito. ¹⁶ Irooma maaroni arokaiti akimitaro iroorikami iwatha. Tima aparoni atziri kimotatatziiri iwathaki kamiitha owichaa-wakaiyita tsika iwawitonkiyita, tima kamiitha ikanta itikatsitzi iwathaki. Ari ankanta-yitajjaari arokaiti iwathayitaira Saipatzii-totaari, antawaita-jiniri kamiitha, amitakotawakaai-yitanajyaa, antakota-wakaa-najyaa aajatzi.

Owakirari añaantari ikantakaa-yitaaro Saipatzii-totaari

¹⁷ Pinkimi nonkantimiro okaratzi iyotakaa-kinari Awinkathariti: Aritapaaki pikimita-koyitakari osaawisatziiti, tima aminaasi-yitaka yantayitziro irirori okaratzi ikinkishiryaayitari, ¹⁸ osiyawaitakaro ikinkisiryaani tsika okanta tsitinikiri. Kisosiri ikantayitaka, ti inintajiiti iyota-kotairi Pawa, ti iñiuro yanintai-yaaro inintakawitakariri. ¹⁹ Ti impasiki-wintajyaa, iro ayimatakiri imayimpinka, iyaari-piro-sirinka yamita-piintakari. ²⁰ Irooma awirokaiti, piyota-kotajiri Saipatzii-totaari, ti onkamiithati pantayitairo iroka-payi. ²¹ Tima omapiro-rika pikimisantairi, piyotanajiro iroopirori onatzii okaratzi iyomitaanta-paintziri irirori. ²² Tsika-rika pikanta-witaka pikaaripirotzi pairani, ontzimatyii piwashaanta-yitairo, tima amatawitakimi okaratzi piniwiwai-yitari awiroka. ²³ ontzimatyii pinkimita-kaantairo owakirataa-tyiimi pikinkisiryaani. ²⁴ Ontzimatyii piwakira-siri-yitai, irootaki iwitsikan-takamiri pairani Pawa pinkimita-jjaari irirori, tampatzika-siri-piro pinatyii, kitisiriri pinkantajyaa.

²⁵ Tira onkamiithati pamatawita-najiri pishininka-payi, iro kamiithatatsi piñaa-nita-jyaaro iroopirotatsiri. Tima onkimita-naatyii-yaaro owichaa-wakai-yityaami. ²⁶ Ari okantari aajatzi, aririka pinkisyaa, piriipiroti pikaaripiro-siritzi-kari. Ontzimatyii piñaa-sintsityaaro piwawisaan-tyaarori sintziini pimasirinka, airo pimaa-kotziro irojatz pasini kitaitiri, ²⁷ pisinitajiri = kari Kamaari yantakayimiro kaari-pirori. ²⁸ Kosintzi-rika pinatzii, piwashaantairo, ontzimatyii pantawaitaji. Pinkimaatsi-winta-jyaaro pantawai-wintiro pininta-yitziri, onkantyya piñaantyaarori ontzimi-moyitaimi, ari onkantyya pimpassiyitan-tyaariri asinonkaa-yitachari. ²⁹ Ari okimitari aajatzi, tira onkamiithati piñaawaita-sityaaro kaari-pirori ñaantsi. Iro piñaawaita-piinti kamiithari ñaantsi, ari onkantyya piwitsika-sirita-kaanta-jyaariri kimayitimini. ³⁰ Airorika pantayita-najiro kamiithata-tsiri, aritaki iwasirita-kotakyaami Tasorinkantsi poñaachari Pawaki. Tima iriitaki aamaako-winta-piinta-kamiri irojatz apaata pawisako-siritan-tajyaari. ³¹ Piwashaantiro iroñaaka pikisa-siritaka, aritapaaki pikisa-piintaka, piñaa-katsimatantzi, piñaanaminthatan-tayitzi, pikisi-matantzi. Ontzimatyii piwashaantairo pantayitakiro kaaripiro-yitatsiri. ³² ontzimatyii pinkamiitha-siritai, pinisironkata-wakai-yitajyaa. Ontzimatyii pimpyaako-yitairi ikaratzi owaaripiro-sirita-kimiri, ikimitaa-jimira Pawa ipyaakotaimi irirori ikami-motaimira Saipatzii-totaari.

5

Tsika inkantajyaa yasitaari kitainkari

¹ Tima itakotani pinatzii Pawa itomiyitaamira, ontzimatyii pinkimita-kota-jyaari ikimitara irirori. ² Itakosiri pinkantanti, pinkimita-kotyaari Saipatzii-totaari itakoyitakai, yatsipi-wintakai ipaikakoitakiri. Irootakira kimitarori okasankai-nkatzi ipomitai-tziniriri Pawa, oshiki ookimotakari.

³ Tima yasitajyaami Pawa awirokaiti, tira onkamiithati pimayimpi-waiti, omapiro okowiinkatzi. Ti onkamiithataajati pinkinkitha-waita-koyitairo. Ari okimitari pasini kaaripiro-yitatsiri, aajatzi okimita aririka piniwiyityaaro awaararontsi. * ⁴ Ti onkamiithati piñaawai-yitairo kaari-pirori, pintsinampaan-tayiti, tikatsi apantyaaroni irokapayi. Iro kamiithatatsi pimpaasoonkitairi Pawa. ⁵ Tima piyojiiti awiroka airora yaitajiri ikaratzi mayimpi-waiyitatsiri tsika ipinkathari-wintantaji Saipatzii-totaari itsipataari

* 5:3 yasitaami = kitisiriri

Pawa. Ari inkimityaari aajatzi ikaratzi kaaripiro-siri-waita-tsiri, ikaratzi niwiyitarori owaararontsi ikimita-kaantaro iwawanimi onatyii. ⁶ Paamawintyaa yamatawitai-tzimi = kari. Tima tzimatsi yomitaa-yitimini ininti yamatawitimi, ari onkantyyaa yoitzipinaa-siritan-tyaamiri. Ari-takira iwasankitaa-yitairi Pawa inkarati piyathata-chani. ⁷ Ti onkamiithati aajatzi pintsipa-winthatyaari yokaiti. ⁸ Tima pairani tikira pinkimisantiriita Awinkathariti, kimi-waitaka pisaika-tyiimi otsitini-kitzi, pantayita-piintakiro kaari-pirori. Iro kantacha yasiyitaami Pawa, kimi-waitaka pisaikaa-tyiimi okitainkatzi. Irootaki pisaikantajyaari kamiitha pinkimita-kaanta-nakiro isaikaitzi okitainkatzi. ⁹ Tima inampi-siritan-tajyaami Tasorinkantsi, aritaki piñaayitairo pinkaminthaantaji, pintampatzika-siritai, piñaawaita-piintajiro iroopirori. ¹⁰ Ontzimatyii panta-piinta-yitanajiro ookimotyaarini Awinkathariti. ¹¹ Airo pitsipa-winthatari kimitakariri saikayita-tsiri otsitini-kitzi. Piyomithathatiri, tima ti onkamiithati yantayitziri, aminaawaitantsi onatzi. ¹² Tima oshiki owaañaantzi aririka ankinkithata-kotiro okaratzi yantaitziri amanani-kiini. ¹³ Iro kantacha aririka piyomithathatakiri, kimiwaitaka piitatyii-nirimi iyaari-pironka. Aritaki inkinkisiryaa-yitanaiyaa, inintanajiro irirori inkamiitha-siri-yitai, tima onkimita-jyaaro isaikanaa-tyiimi okitainkatzi. ¹⁴ Irootaki ikantai-tantakari:

Aritaki pimaaki, pisaakiti,
Pintzinaaji pintsipa-yitakari kaminkari,
Iriitaki ootajimini Saipatzii-totaari.

¹⁵ Aamawinta pinkanta-winta-jyaaro onkarati pantayitiri, airo pisiyako-yitari masontzi-siriri, pinkimita-kotyaari ikantayita yotaniri. ¹⁶ Airo pisaika-waita-sita, tima tzimatsi oshiki kaari-piro-siririiti iroñaaka. ¹⁷ Airo pimasontzi-siri-waitzi, pamina-minatiro pinkima-thatairo inintakayimiri Awinkathariti. ¹⁸ Airo pisinki-waita, tima oshiki okowiinkatzi. Okowa-pirotatyaa isaika-siritan-tajyaami Tasorinkantsi. ¹⁹ Pinkinkitha-waita-najiro awirokaiti Panthaantsi, pimpanthaa-yitiro onkarati iyosirita-kayimiri Tasorinkantsi, owisiryaa-winta pinkanta-winta-jyaari Awinkathariti. ²⁰ Paasoonki piwapiintajiri Asitairi Pawa piñaayitziro maaroni tsika-rika opaiyita, tima pinkatha piwayitairi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. †

Pimpinkathata-wakai-yitajyaa

²¹ Ontzimatyii pimpinkathata-wakai-yitajyaa, tima pinkatha piwayitairi Pawa. ²² Iinantaitari, pimpinkathatairi

† 5:20 pinkatha piwayitairi = wairontsi

piimi-payi, pinkimita-kaantiri pipinkathatziri Awinkathariti. ²³ Tima inkarati iimintaitari ijiwatziro iina, ikimitakari Saipatzii-totaari ijiwatziri kimisantzin-kariiti. Tima yoka Saipatzii-totaari ikimita-kaantari kimisantzin-kariiti iriimi iwatha, iriimi Saipatzii-totaari iitotana-jyaami kimisantzin-kariiti. Iriitaki wawisaako-siri-yitairini. ²⁴ Tima maaroni kimisantzin-kariiti pinkatha iwairi Saipatzii-totaari, ari onkimityaari kooya-payi ompinkathata-piintairi oimiiti. ²⁵ Iimintaitari, pintako-yityaaro piinaiti, pinkimita-kotyaari Saipatzii-totaari itakoyitakari kimisantzin-kariiti, iriita-jaantaki atsipiwintakari inkama-winta-yitairi. ²⁶ Irootaki yantanta-karori iroka onkantyyaa inkiti-sirita-kaantairi. Arira omatanaari aririka inkiwaatan-taiti, ikanta-piintaitzi: "Nokimisantajiro Iñaani." ²⁷ Tima inintatzii Saipatzii-totaari kitisiri inkanta-yitajyaa ikaratzi kimisantairiri, kimita-jaantakami ti inkaaripiro-siritimi kapichiini. Tima isiya-kotaari Saipatzii-totaari ikanta aatsini iina, ti ininti iñiuro iinantaari ampithatyaa, opitsi-poroki-waiti, owaniinka onkantyyaa. ²⁸ Irootaki yantayitairi iimintaitari, intakotyaaro iinaiti. Inkimita-kaantiro itakotaro iwatha irirori, ari inkimita-najirori aajatzi iinaiti intakotyaaro. ²⁹ Tima ti iñiiti atziri kimaatsita-kaawaityaaroni iwatha, otakotziita ikanta. Aritakira ikimitaa-jiriri aajatzi Saipatzii-totaari ikaratzi kimisanta-yitairiri. ³⁰ Ikimita-kaanta-yitaari iriirikami imisina, iriirikami itonki, iriirikami maaroni iwathaki. ³¹ Tima inkantaitzi: Irootaki airo isaikantaja mainari-payi asitaririki aririka yaawakaa-najyaa, tima aaroni inkanta-najyaa iwathaki osiyawaityaaro iwichaa-wakaa-jyaami.

³² Oshiki okompiwitaka pairani inkimathataitiro iroka. Irii-witaka Saipatzii-totaari siyakaa-wintacha aajatzi kimisanta-yitairiri. ³³ Ari okantari, ontzimatyii pintako-yitajyaaro piinaiti, pikimitaara pitakota awiroka. Ari onkanta-yitana-jyaari aajatzi iinantaitari, ontzimatyii pimpinkatha-yitairi piimi.

6

¹ Iintiiti, pinkimisantairi asitamiri, tima irootaki kamiithata-tsiri ikowakaimiri Awinkathariti. ² Tima oshiki ikantakaan-takiri pairani Pawa. Iro kantacha ari osatikakari aaroni Ikantakaantsiri otzimi itanakarori oñaakan-tziro ikasiya-kaakairi Pawa, ikantaitaki:

Pimpinkathatairi piri aajatzi piniro.

³ Aritaki pisaikaji kamiitha, osamani pinkantyyaa paminawaiti kipatsiki.

4 Irooma awirokaiti asitaaniri, ti onkamiithati pinkisa-kaawaita-sityaari piwaiyani, iro kamiithatatsi pintampatzika-yitiri, piyomitaa-najiri tsika okanta inintziro Awinkathariti.

5 Ompirataari, pinkimisantiri awirokaiti onkarati impi-ratyaamiri ompiratamiri. Airo pamatawi-waitziri. Pinkatha piwiri, pinkimita-kaantiri pipinkathatziri Saipatzii-totaari.

6 Airo piwakowinta-siwaita pantawaitiniri aririka yaminimi, iro pinimota-kaantyaariri. Pasi piwiro pantawaita-piintiniri, tima impiratani iwanajimi Saipatzii-totaari, pantiro inintziri Pawa.

7 Siritha pinkanta-wintyaaro impira-yitamiri, pinkimita-kaantiro iriitakimi Awinkathariti pantawaitini, kaarira atziri.

8 Tima ayojiitaki, iriitaki Awinkathariti pinayitaini okaratzi antayitakiro kamiithari, onkanta-witakyaa aroka-rika ompirataari, tirika impirataitajai.

9 Ari pinkimityaari ompiratantaniiriiti, ontzimatyii paakamiitha-yitiri pimpiratani, airo pasaryiimawaitari. Tima impirataari Inkiti-satzi pimpiratani, ari ikimitzi-tamiri aajatzi awiroka, impiratami. Tikatsi atziri siyakotyaarini Pawa iriipirori inatzi.

Ipiya-winta-siritantari kimisanta-naatsiri

10 Iyikiiti, tonta-siri pinkantyyaa, tima iriitaki Awinkathariti otapi-siritan-tyaamironi isintsinka.

11 Pinkimita-kaantiro pinkithaata-kota-tyiiaaromi yasitari Pawa ikisako-wintan-taitari. Irootaki piñaantyaarori pimpiyatyaari Kamaari.

12 Tima kaari atziri maimani-yitajaini, iriitakira maimani-winthatairi kaari koñaayitatsini. Iriiyitaki pinkathari-wintan-taintsiri,

tzimawita-chari isintsinka, tsitini-wiri inayitzi, iriitaki ompira-winthatariri osaawi-satzi, irijatzi antzita-karori kaari-pirori inkitiki.

13 Tima yawintaaro aparoni owayiri iithaari asirota-tsiri, ari pinkimita-najyaari awiroka pawintaa-yitana-jyaari Pawa aritaki piñaakiro pinkisakowintyyaa. Tima aririka piñaasintsi-pirota-nakyaa, tikatsira shiwa-siritimini.

14 Piriipiro-yitaji, pinkimita-kotyaari tsika ikanta iwitsikaanta owayiriiti. Tima irootaki yitapiinta yooso-thaki-tziro iithaari airo yapakoowaitanta. Ari pinkimita-piinta-najyaari awirokaiti, pinkinkisiryaa-koyitanajiro iroopirori, ari onkantyyaa airo papakooro-siriwaitanta.

Tima inkithaata-piintaaro owayiriiti asiro-taki iniiki, inkini ontzikaa-wintiri. Ari pinkimita-najyaari awirokaiti tampatzika-siri pinkanta-yitanajyaa, tima irootaki tzikaa-winta-siri-yitimini.

15 Ikyaaanta-piintari owayiriiti iwiri iitzi, inkini ijayiti tsika-rika-payi. Ari

pinkimi-yitana-jyaari awirokaiti aamawinta pinkanta-piintajyaa inkini pijayiti tsika-rika-payi pinkinkithata-kotairo Kamiithari Ñaantsi isaikan-taitari kamiitha. ¹⁶ Yawintaa-piintaro owayiriiti itzikaa-winta-minto yairikayitziri airo okintantari paamakiiyitain-tsiri chakopi. Ari pinkimi-yitana-jyaari awirokaiti pawintaa-pirota-najyaari Pawa inkini pintzikaa-winta-sirita-najyaa pimpiyatan-tyaariri Kamaari. ¹⁷ Yawintaa-piintaro owayiriiti asironaki yamathaitari. Ari pinkimi-yitana-jyaari awirokaiti pawintaa-yitanajyaa iwawisaako-siritaimi Pawa. Ikisakowintanta-piintaro ithatzinka-minto owayiriiti. Ari pinkimi-yitana-jyaari awirokaiti pinkisako-wintan-tyaaro Iñaani Pawa inkinkithasirita-kayimiri Tasorinkantsi. ¹⁸ Pamana-piinta-yitaji, tima Itasorinka Pawa kinkisiriyaakaiyaitaimini opaitarika pinkowa-kotiriri. Iriipiro pinkanta-yitanajyaa inkini pamanakoyita-piinta-najiri maaroni yasiyitaari Pawa. ^{*} ¹⁹ Impoña pamana-koyitakina naaka, iñaapirota-kaantyaanari Pawa noyotantyaari nonkinkithata-najiro Kamiithari Ñaantsi kaari iyotako-witaita pairani. ²⁰ Tima iro kamiithatatsi noña-piro-wintyaaro nonkinkithata-kaanti. Irootaki iminkyaa-wintai-takinari. Iro kantacha aikiro nojatakayiiro nonkinkithata-kaanti irojatzii nomatan-takyaarori nantayitajiro okaratzi ityaantan-taita-kanari.

owiraantarori withataantsi

²¹ Aririka yariita-paakyaa Tíquico anta pisaika-jiitzi, iriitakira kamanta-paakimini tsika-rika nokantaka, tsika-rika opaita nantayitakiri aka. Tima yoka Tíquico iyiki inatzi, notako-pirotakari. Iriitaki iriipirotaintsi yamitakotakina nokinkithata-kaantaki. ²² Iro nontyaantan-tyaariri, onkantyyaa piyotan-tyaari tsika nokanta nosaika-jiitzi aka. Ari onkantyyaa pintharowinta-siritan-tyaari awirokaiti.

²³ Ari okanta-tzimaita iyikiiti. Onkamintha isaikakaa-yitajimi kamiitha Asitairi Pawa, ari inkimitaimiri aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. Ari onkantyyaa pintakota-wakaan-tanajyaari, awintaa-siri piwanajiri. ²⁴ ¡Onkamintha inisironkataimi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, pikarajiiitzi pitako-piro-yitaari! ¡Omapirowí!

* 6:18 yasiyitaari = kitisiriri

ISANKINARI PABLO ITYAANTZINIRI FILIPOS-SATZI

Withataantsi

¹ Naaka Pablo otyaantzi-mirori iroka osankinaritsi, iri notsipatakari Timoteo nosankinatzimiro. Tima inspiratani Jesús Saipatzii-totaari nonayitzi. Awiroka nosankinayitziimi pikarajitzi anta nampitsiki Filipos, pikaratzii yasiyitaami Saipatzii-totaari Jesús. Irijatzi nosankinatziini ikaratzii jwayitziimiri pinkimisanta-yitaji aajatzi ikaratzii amitako-yitziiriri. ² Okawintha inisironkataimi Asitairi Pawa, kamiitha isaikakaa-yitaimi. Ari inkimitaimiri aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari.

Yamanakoyitzi Pablu kimisanta-niriiti

³ Aririka nosirita-kota-piintyaami, oshiki nopaa-soonkitziri Pawa. ⁴ Kimosiri nokanta-piintaka aririka namanako-yitimi, ⁵ tima ari akarajitaki akinkithatakotziro Kamiithari Ñaantsi. Pasi piwanakiro pairani owakira pikimawakina nokaman-tapaa-kimiro ñaantsi, ti piwashaanta-nakiro iroatzi iroñaaka. ⁶ Noyota-kotziimi naaka oshiki okamiitha-taiki yitanakaro Pawa yantzi-mota-jimiro kamiithari, tima iriitaki thotyaa-kaimironi apaata impiyapaaki-rika Jesús Saipatzii-totaari. ⁷ Tima kamiitha okanta nosirita-kota-piinta-jyaami, notakoyitani pinatzi. Okantawitaka iminkyii-takina naaka, ari akaratzii ikawintha-yitajai Pawa. Ari okantari aajatzi yaitanakina pinkatharin-tsiki, tima nokinkithatakiro anta Kamiithari Ñaantsi. ⁸ Iriitaki yotatsi Pawa oshiki nokowityaa-taikimi noñaayitimi. Iroora itakonka Jesús Saipatzii-totaari kantakaarori. ⁹ Namana-kota-piintakimi pintakopirotan-tantyaariri, oyotani pinkantya, pinkima-thatairo maaroni, ¹⁰ omatantyaari panta-piinta-yitairo kamiithari. Ari onkantya pinkiti-siritan-tyaari, airo otzimanta inkanta-kotai-timiri apaata impiyaki-rika Saipatzii-totaari. ¹¹ Ikamintha itampatzika-siritaimi Jesús Saipatzii-totaari okanta pantayitan-taarori kamiithari. Irootakira iwisiryaawintan-tyaariri Pawa, inkimosiriwinta-piintan-taityaariri.

Nañaantaari Saipatzii-totaari

¹² Iyikiiti, nonintzi piyota-kotiro okaratzii awishi-motakinari. Tira athataa-siwaityaa awishi-motina iroka-payi,

irootaki oiwaraan-tyaari Kamiithari Ñaantsi yawisakota-jii-tanta-tyaari. ¹³ Aritaki matzimaitaka, tima inkarati saikawankotziriri pinkathari, owayiriiti kimpoyaa-wintanari, iyojii-taki maaroni iminkyaa-winta-sitai-tanari Saipatzii-totaari. ¹⁴ Ikanta iñaayitakina iyikiiti iminkyiitana, ti intharowa-jii-tanaki, aikiro ikinkitha-yitana-kitzii, yawintaa-piro-yitanakari Awinkathariti.

¹⁵ Tzimayita-tsira aka kashaawaita-tsiri ikinkithata-kotziriri Saipatzii-totaari, oshiki inintaki yanaina impinkathataitiri onkantyyaa inkisaniintan-taityaanari naaka. Iro kantacha tzimayitatsi pasini otako-pirotanari, kamiitha ikinkitha-yitanaki irirori. ¹⁶ Yokaiti ikaratzi kisaniiinta-kinari,

ti isinitiri atziri-payi inkimisantina, apaniro inintzi inkimisantaitiri onkantyyaa yanaantyaanari naaka, irootaki ikashaa-waitantari ikinkithata-kotziriri Saipatzii-totaari. Inintatzii yokaiti inkimaatsitakaa-pirotai-tyaana iminkyaaaitakina. * ¹⁷ Iriima ikaratzi itakota-jaanta-kanari, iyojii-tzi irirori Pawa kantakaarori iminkyii-tanta-kanari onkantyyaa nonkinkithatan-tyaarori Kamiithari Ñaantsi.

¹⁸ Tikatsi ompai-tzimaityyaa itzimawitaa kisaniiintanari, iro kowapirotacha irijatzi Saipatzii-totaari ikinkithata-kotaitzi. Irootaki oimosirinka-kinari. Ari omapirotyaa nonkimo-siriti, ¹⁹ tima noyotzi irootzi-mataki imisitowaitajina. Okantakaan-tziro pamana-koyita-piintakina, inisironkata-piintakina Itasorinka Jesús Saipatzii-totaari.

²⁰ Iro noninta-pirotziri iroñaaka nonkinkithata-kotajiri Jesús Saipatzii-totaari, tikatsi nontharowan-tajyaa. Ti noninti iwaañaaitaina apaata. Aririka iwamaitakina, irooma airorika, nasi nowiro nantayitiro kamiithari, irootaki impinkathata-piintan-taityaariri Saipatzii-totaari.

²¹ Tima iriitaki Saipatzii-totaari nañaantaari naaka. Irooma aririka iwamaitakina, irijatzi nonkama-wintiri. ²² Irojatziri-rika nañai aikiro nojatakaa-tyiuro nantiniri Awinkathariti inintakaa-yitanari. Ti noyotzi-maityyaa iroñaaka ontzimi nonintiri. ²³ Tima apitiro nonintziro. Kamiitha-waitaki iwamaitina nojatajii-ta nontsipata-pajyaari Saipatzii-totaari, irootakira kamiitha-pirotzi-mota-kinari. ²⁴ Iro kantacha oninta-pirotyyaa aajatziri nañai, ari onkantyyaa nosaiki-motan-tyaamiri awirokaiti. ²⁵ Noyotaki airo nokamita, osamani nosaiki-moyita-najimi awirokaiti, ari onkantyyaa nonkimosiriwinta-kaantyaamiri pawintaa-najyaari Saipatzii-totaari. ²⁶ Tima aririka nariitakyaami awirokaiti, oshiki pinkimosiriwinta-wajyaari Jesús Saipatzii-totaari, ari ankarati antharowintyyaa.

* **1:16** onasiyita ñaantsi-payi

²⁷ Iroka pinkanta-yitana-jyaari: Panta-piinta-najiro kamiithari ookimotariri Saipatzii-totaari. Irootaki panta-piinta-najiri, tima aririka nojataki nariityaami, kamiitha noñaapaakimi pisaika-jiiti. Irooma aiorika nomatziro nariityaami, nonintzi nonkima-kotimi kamiitha paapatyaa-wakaiyitya, piñaasintsi-winta-najyaaro Kamiithari Ñaantsi akimisanta-najiri. ²⁸ Airo pinkimosiriwin-tawaita-sitari kisaniintzimiri. Tima Pawa kinkisiryaa-kaajirini yokaiti yapirotai-tatyiri. Irooma awirokaiti pikimisantairi, iyotakaa-yitajimi omapiro pawisako-siri-yitaji. ²⁹ Tima ti apatziro isinita-kimiro pinkimisantairi, ontzi-matyi patsipi-winta-jyaari Saipatzii-totaari, piñaayitzirora pantziri kaari iñaayitzi pasini-payi. ³⁰ Ari akarajiitaki iroñaaka atsipikowintakari. Tima piñaajiitakina pairani oshiki nokimaatsi-wintakari anta. Irojatzii nokantziro iroñaaka pikimakowintana oshiki nokimaatsi-wintakari aka.

2

Itsinampa-sirinka aajatzi iriipironka Saipatzii-totaari

¹ Tima yoimosirinkaana Saipatzii-totaari, itakotakami, isaika-siritan-takami Itasorinka, tima piyotajiro pinisironkata-wakaa-jiita, ² ontzimatyii paapatyaa-wakai-yitajyaa, pintakota-wakai-yitajyaa, onkimiwaityaaro aparonimi onkantajyaa pikinkithasiritani. Irootaki oimosirinkanari. ³ Aririka ontzimi ompaityaa pantayitiri, airo pikisa-wakaa-wintaro, tsinampa-siri pinkantyya, airo pinkimosiriwinta-waitaro. Ti ampantyaaro pinkantanti: "Naaka kamiitha-pirotatsi, ti apantyaarii yonta." Irootaki kamiithatatsi pinkanti: "Iri kamiitha-pirotatsi yonta, yanaako-waitana naaka." ⁴ Ti apatziro okamiithatzi pinkaminthaa-tziityaa awiroka, ontzimatyii pinkaminthaa-yitairi aajatzi pasini-payi. ⁵ Pisiya-kotyaari tsika ikantapainta Jesús Saipatzii-totaari.

⁶ Pawapirori inaki irirori, tizimaita isintsi-sintsiti itarowintyaaro ikimitari Pawa.

⁷ iwashaanta-nakiro ipinkatha-ritzi, isiya-kota-nakari ompirataari, itzimaki, ikimita-kota-paakari ikantayita atziri-payi.

⁸ Ikanta ikimita-paakarira atziri-payi, ti impinkatha-ritanaji ikantawitara owakiraini.

Siritha ikanta-painta irojatzii ikamantakari ipaikakoi-takiri.

⁹ Irootaki opoñaantari yiriipiro-tziita-kayiri Pawa yoka Saipatzii-totaari, ipinkathari-winta-pirotzi, yanaanakiri ikaratzi iwitsikai-takiri.

10 Inintzi Pawa intyiirowa-sitai-tyaari Jesús, im-pinkathataitiri, Onkanta-wityaa tsika-rika-payi inampitai-tyaaro, inkitiki, kipatsiki, aajatzi otapinaki kipatsi. *

11 Maaroni inkanta-yitai:

Pinkathari-pirori inatzi Jesús Saipatzii-totaari.

Aripaitira intharowintai-tajyaari Pawa Asitairi.

Ikimitari ootamintotsi kimisantzin-kariiti

12 Ari onkan-tzimaityaari notakotani iyikiiti. Tima pairani nosaiki-motan-takamiri anta, oshiki pikimisanta-piintakina. Ari pinkimita-najirori aajatzi nosaikira intaina, panta-piintairo okaratzi nonkantimiri. Pakowinta-najyaari Pawa iwawisaako-siri-yitaimi, pinkatha pantiniri okaratzi inintakaa-yitakimiri. 13 Tima Pawa iriitaki ninta-sirita-kaanta-tsiri, okanta panta-piintan-tarori kamiithari. Iri-jatzira Pawa antakaa-yitimironi.

14 Pantainiri Pawa maaroni kamiithari, airo pikisawakaa-wintaro, 15 ari onkantyyaa airo itzimanta impaityaa mishakowintimini. Tima itomi Pawa pinayitatzii, piwashaantiro kaari-pirori, kamiitha pisaiki-moyitairi kinasiwaitain-chari. Pinkimita-kotyaari kitainkata-kairori tsitiniri. 16 poisokiro piwiro pikima-kotakiro ñaantsi, iro paña-siritan-tajyaari. Aririka piriipiro-wintakiro, antaro nonkimosiriwintyyaami impiyaki-rika Saipatzii-totaari, tima ti natsipita-siwaityyaaro nokinkithatakimiro iñaani Pawa. 17 Onkanta-wityaa iwamaawintatinaro nokimisanta-kaayitakimi, oshiki nonkimo-siriti, ari pinkimi-yitana-kyaaari awirokaiti, pinkimo-siri-wintajjiitina naaka. Aririka iwamaitakina, osiyakaro nañaantari yaparatai-tziro irayiiitzi isaitai-tziri yatsipita-kayi-taniriri Pawa. 18 Irootaki pinkimo-siri-wintan-tyaanari aajatzi awirokaiti iroñaaka.

Timoteo aajatzi Epafrodito

19 Iriirika nintain-tsini Awinkathariti Jesús, ari piñaakiro sintsiini nontyaankimiri Timoteo. Tima aririka impiyaki, inkaman-tapajina tsika pikanta pisaika-jiitzi anta, ari onkantyyaa nonkimo-siritan-tyaari. 20 Tima ti intzimi siyaanani naaka ikimitakara Timoteo, oshiki inintaki inisironka-jiityaami. 21 Tzimawitacha pasini, apatziro isiriyitaro irirori opaiyita-rika inintziri, ti isirita-kotyyaaro inintakaan-tziri Saipatzii-totaari Jesús. 22 Iro kantacha piyojiitzi awiroka kamiitha ikanta isaiki-motakina Timoteo, iriitaki iriipirotaintsi itsipatakana nokinkithata-kotziro

* 2:10 intyiirowa-sitai-tyaari Jesús = wairontsi

Kamiithari Ñaantsi. Oshiki yamita-kotakina, kimiwaitaka iriimi notomi. ²³ Iriitakira nonintakiri nontyaantimiri anta, aririka noyotaki tsika inkantaitina. ²⁴ Aama sintsiinira Awinkathariti inkanta-kaiyaaro, naaka jatasita-jaantimini anta.

²⁵ Iriitakira nitawakyaa notyaanta-jimiri iyiki Epafrodito, tsika itzimi pinyaanka-kinari pairani. Oshiki inisironkata-paakina. Isiyakari irirori owayiri, iriitaki tsipata-piintakanari nokinkithata-kaantzi. ²⁶ Yoka Epafrodito, oshiki isirita-kotakami, antaroiti inintaki iñaapajimi, tima iyotaki pikima-kota-jiitakiri imantsiya-waitaki. ²⁷ Ari ikantawitaka imantsiyatzi, iroowitaincha inkamimi. Iro kantacha inisironkatakari Pawa, yisita-kota-kaajiri. Tira apaniro inisironkatakari irirori, imatzitaikana naaka, ti ininta-kayinaro nomapirotyaa nowasirita-kotyaari aririka inkami-motakina. ²⁸ Irootaki notyaankan-taamiriri sintsiini anta, ari onkantyyaa pinkimo-siri-pirotan-tyaari aririka piñaawajiri, ari onkantyyaa airo nowasiri-tziitanta naaka aajatzi. ²⁹ Kimosirira pinkanta-winta-wajyaari, tima pirintzita-wakaa-naakityiyaa pikimisantanairi Awinkathariti. Piñaapinkathata-piintayitairi ikaratzi osiyariri irirori. ³⁰ Tima ikamawi-taka irirori yakowintanakaro yantziro inintakairiri Saipatzii-totaari. Isinita-kowinta-nakaro yamitakotakina, ti intakoiwaityyaa irirori, okimiwaitakaro awirokami amitakotinami aka.

3

Kowapirota-jaanta-chari

¹ Ari okan-tzimaitari iyikiiti, kimosiriwinta pinkanta-winta-jyaari Awinkathariti. Tima airo nosamaro naaka napii-napiitimiro okaratzi nosankinata-kimiri pairani. Irootaki kamiithatatsi piyopirotan-tyaari.

² Ontzimatyii paamaiyaari maninta-niriiti kimitakariri otsitzi, kaari-piro-siririiti, nintatsiri intomisitaa-nitakaiyaami. ³ Tima totamisitaani-pirori onkanthaa-yitai arokaiti, inampi-siri-yitan-tajaira Tasorinkantsi, iyotakaa-yitajairo tsika ankantyyaa apinkatha-yitajiri Pawa. Airo awintaa-siri-waita-sitaro añaayitziri awathaki, iro ankimosiriwintyaari yasiyitaira Saipatzii-totaari Jesús.

⁴ Ari onkantyyaami owawisaako-siritajai añaayitziri awathaki, nomawaita-kiromi naaka nanaa-kotantimi. ⁵ Tima pairani owakira notzima-paaki, okaratzi 8 kitaitiri nomaa-kota-paaki, ari itomisitaa-nitai-takinari. Naakataki Israel-iiti, icharinita-nakari nowaisatzitini Benjamín, noñaawaitziro kamiitha iñaani noshininkaiti Heber-iiti, nomonkaratziro Ikantakaan-taitsiri, tima Nasitantaniri

nonawita. ⁶ Noñaa-jaantzi nokimisanta-pirota-tziiri Pawa, irootaki nokisaniintan-takariri kimisanta-najiriri Jesús Saipatzii-totaari. Tima nothotyaa-witatyii-yaaro nomonkaratziro Ikantakaan-taitsiri, ti yokawintanaki aparoni. ⁷ Iro kantacha maaroni iroka, okaratzi notharowinta-waitakari pairani, tikatsi apantyaaroni noyota-kota-jirira iroñaaka Saipatzii-totaari. ⁸ Omapiro, tima noyopirotajiri Saipatzii-totaari, ti apantaa-jyaaro nokantawita pairani. Nowashaanta-najiro maaroni, nokimita-kaanta-nakiro yooka-piintai-tziro kaarasi. Iro nokowa-jaanta-najiri noyopirotairei Awinkathariti Saipatzii-totaari Jesús tima irootaki kamiitha-pirota-tsiri. ⁹ Iriitakira tsipa-siritaanari iroñaaka. Ti nosintsiwinta-najyaaro nomonkara-yitajiro Ikantakaan-taitsiri, tima ti ontampatzika-siritina. Irooma nawintaa-naarira iroñaaka Saipatzii-totaari, iriita-jaantakira Pawa otampatzika-siritaanari. ¹⁰ Irootaki noninta-pirota-najiri noyopirotajiri Saipatzii-totaari, tima iriitaki asitarori isintsinka yañaajira ikamawitaka irirori. Ari onkantyaa nonkimita-kotantyaariri tsika ikanta yatsipita-kowintantaka, tsika ikanta aajatzi ikami-motantaki, ¹¹ irootaki yañaakaan-tajyaanari naaka aririka nonkama-witakyaa.

¹² Tikiraatara nothotyaa-taitiro nokanta-yitakimiri, tikira-wintha noñiuro nonkamiitha-siri-piroti. Iro kantacha aikiro nojatatyii namina-minatiro irojatzi nonthotyaa-pirotan-takyaarori, tima noyotzi iriitaki itapaintarori Saipatzii-totaari Jesús iwawisaako-siritaana. ¹³ Iyikiiti, tira nonkantatyii naaka: "Nomatataikiro nothotyaakiro nonkamiitha-siri-piroti." Iroka nokantanaja: "Maisanta nowanairo nantayitakiri pairani ti nosirita-kota-jyaaro, apatziro nokinkisiryaa-kotaro onkarati noñaayitajiri apaata, ¹⁴ ari onkantyaa nanakotan-tyaari, irojatzi noñaanta-jyaarori apaata impinata-jinari Pawa ikaima-siri-yitaira intsipa-siritai Saipatzii-totaari Jesús." * ¹⁵ Irokapayi nokanta-yitakimiri, ontzimatyii asirita-kotyaaro akaratzii antaiki-siri-yitaira. Tirika pisirita-kotyaaro, Pawa ñaakaimironi pinkimita-kotan-tajyaanari. ¹⁶ Iro kantacha, ontzimatyii ariihiro-wintajiro antayitan-tyaarori okaratzi ayota-kota-nairi. †

¹⁷ Iyikiiti, ontzimatyii pinkimita-jyaana naaka. Ontzimatyii paminayitairi pasini aririka isiya-kotaanaro naaka tsika nokanta piñaayitakina. ¹⁸ Tima napii-napiita-

* **3:14** Kanta-kota-chari aka "nanakotan-tyaari," ikantaranki aparoni atziri anakotan-tatsiri isiya tsika ipiyota amina-minthatziriri, ipaitziri owinaro yanakotantaki. † **3:16** onasiyita ñaantsi-payi

kimiro nokinkithatzimiro pairani, irojatzi napiitimiri iroñaaka nirayiman-kakiini nonkantimi: Tzimatsi oshiki saiki-mota-kimiri anta itzimi kisaniiintziriri ikaratzi kinkithata-kotzirori tsika okanta ipaikakoi-takiri Saipatzii-totaari. ¹⁹ Irootaintsi iñaayitiro yapiroi-tairi. Ikimosiriwinta-siwaitakaro okaratzi iwayitari ikimita-kaantakiro iroomi iwawanityaami. Oshiki ikantakaa-piro-wintakaro okaratzi yantayitakiri, ti impasiki-wintiro. Iro ikinkithasirita-kota-piintaka osaawi-sato. ²⁰ Irooma arokaiti, akowa-pirota-najiro anampita-jyaaro inkitiki. Oyaaniinta akanta impiyaa Owawisaa-kotan-taniri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. ²¹ Iriitaki pasinita-kaapajaini awathaki akaamani-waitzi, ari ankimita-kota-jyaari tsika ikanta irirori otzimi iwaniinkaro. Aritaki imatapajiro, otzimi-motziri isintsinka ipinkathari-wintantarori maaroni opaiyita-rika.

4

Pinkimo-siri-winta-piintairi Awinkathariti

¹ Iyikiiti, noninta-taiki naaka poisokirota-najyaari awirokaiti Awinkathariti. Tima notakotani pinayitatzii, oshiki nonintaki noñaapajimi. Awirokataka oimosirinkanari, awirokataka kantakaan-tironi impinatan-taityaanari apaata, onkimiwaita-jyaaro namathairi pinatyimi.

² Nonkantimiro Evodia aajatzi Síntiqui: Ontzimatyii paripirota-wakaajyaa pawintaa-siritaarira Awinkathariti.

³ Nonkantimi aajatzi awiroka notsipa-winthari, piyomitaa-najiro iroka apiti kooya aripirota-wakaan-tajyaari. Tima ari nokarataki pairani natsipi-wintaro Kamiithari Ñaantsi nokinkithata-kotziro, ari otsipatakari Clemente ipoña pasini-payi ikaratzi tsipayita-kanari pairani. Tima maaroni yokaiti, osankinata-koyitaka yaña-siri-yitaji apaata.

⁴ Kimosirira pinkanta-winta-piinta-jyaari Awinkathariti. Napiita-wakimiro: ¡Pinkimo-sirita-piinta-jiiti!

⁵ Ontzimatyii iyotajimi maaroni tsinampa-siri piinayitaji. Tima aritaki piyimataka Awinkathariti. ⁶ Airo okantzimo-siri-waitami, pamana-piintajiri Pawa pinkowa-koyitairi kowityii-motamiri. Pimpaasoonkita-piintajiri aajatzi. ⁷ Ari onkantyyaa piñaantyaarori isaikakaa-yitajimi kamiitha Pawa, oshikira okamiithataki, anairo okaratzi akinkithasiriyitari arokaiti. Tima iroka isaikan-taitari kamiitha, irootaki onimo-sirita-kayimini, airo okantzimo-siri-waitami tima intsipa-sirita-tyiiaami Saipatzii-totaari Jesús.

Pisirita-piinta-jyaaro kamiithari

⁸ Iroka nonkantimiri iyikiiti. Pisirita-piinta-jyaaro iroopirori, pinkathan-tantsi, tampatzika-sirin-tantsi, kitisirin-tantsi, onimotantantsi, ookimotan-tantsi, kamiitha-sirin-tantsi, owisiryaa-wintantsi. ⁹ Pantanajiro okaratzi piyoyitakiri, okaratzi nokaman-takimiri. Piñaanta-yityaaro okaratzi noyomitaa-yitakimiri, okaratzi kamiithari piñaakota-kinari naaka nantayitakiri. Aririka pantayitajiro iroka, aritaki onimowaitajimi isaikakaimi Pawa.

Ipasitantari Nampitarori Filipos irasi Pablo

¹⁰ Antaroiti ikimo-sirita-kaakina Awinkathariti, noñaakiro papiitajiro pinisironkataana. Noyotzi naaka ti pimaisantina, iro kantakaan-tzirori ti ontzimi tsika pinkinakayiro pinisironkatan-tyaanari. ¹¹ Ti iro nonkantantyaari noñaatziiro nokowityaa-niinta-waitzi. Namitakaro nokimo-siri-waitzi onkanta-witakyaa tikatsi tzimi-motinani. ¹² Noyotakiro tsika okantawaita aririka ankowityaa-niinta-waiti, aririka ontzimi-moyitajai oshiki. Nothotyaakiro namitakaro maaroni, aririka nowatziityaa, aririka nontashaa-niinta-waiti. Namitakaro aririka ontzimi-motina oshiki, namitaro aajatzi noñaasi-waitaro tikatsi-rika tzimi-motinani. ¹³ Ari onkantaki nomatiro noitsinampairi maaroni opaiyitaka-rika, tima iri Saipatzii-totaari aawyaa-sirita-kayi-narori iroñaaka.

¹⁴ Iro kantacha, oshiki okamiithataki okaratzi pipasitanari, tima piyojiitaki tzimatsi oshiki pomirintsitzi-motakanari. ¹⁵ Pairani nositowan-tanajyaari Macedonia-ki, nitanta-nakarori noñaawintziro Kamiithari Ñaantsi, tikatsira nisironkatyaanani, apatziro awirokaiti nampitarori Filipos, pipakaan-takinari pipasitanari. ¹⁶ Ari pikimitaakiro aajatzi nosaikan-takari Tesalónica-ki, papii-papiitakiro pipakaan-takina pipasitanari, iriitaki naantakari okaratzi kowityii-mota-piintanari. ¹⁷ Ti apatziro nosirityaaro naaka pimpasita-piintyaanaro kowityii-motanari, noninta-tziira pantayita-najiro awirokaiti kamiithari, inkini impasii-tajyaami apaata awiroka. ¹⁸ Tima naakiro maaroni pipakaan-takinari, ipapaakinaro Epafrodito, oshikitzi-mota-paakina, tikatsi kowityii-motinani. Okaratzi pantakiri oshiki ookimotakiri Pawa, okimitzi-mowaitakari kasankainkari, okimiwaitakaro ookimotari yatsipita-kaitanari. ¹⁹ Iriitaki Pawa opayitimini onkarati kowityii-moyityaamini awiroka, tima ontzimi-mopirotziri iwaniinkaro Saipatzii-totaari Jesús. ²⁰ ¡Ari ankanta-jityaani awisiryaa-wintairi Asitairi Pawa! ¡Omapirowí!

Owiraantarori withataantsi

²¹ Iwithayitami iyikiiti ikaratzi tsipata-kanari naaka aka. Piwithatyaanari anta yasiyitaari Saipatzii-totaari Jesús. *

²² Iwithayitami aajatzi yasiyitaari aka, iriitaki owithata-jaantamiri ikaratzi saika-pankotziriri Pinkathari César.

²³ Onkawintha inisironka-piro-tajyaami Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. ¡Omapirowí!

* **4:21** yasiyitaari = kitisiriri

ISANKINARI PABLO ITYAANTZINIRI COLOSAS-SATZI

Withataantsi

¹ Naaka Pablo otyaantzi-mirori iroka sankinarintsi. Tima Intyaantaa-riti Jesús Saipatzii-totaari nonatzi, irootaki inintakiri Pawa. Iri notsipatari iyiki Timoteo nosankinatzi-miro. ² Awiroka nosankina-yitzini pikaratzi yasitaami Saipatzii-totaari nampitarori anta Colosas, tima awirokaiti iyiki-iti pikimisanta-najiri. Okawintha inisironkataimi Asitairi Pawa, kamiitha isaikakaajimi, ari inkimitzi-tyaamiri aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. *

Yamani Pablo onkantyaa iyota-nitan-tyaari kimisantzin-kariiti

³ Ari nokanta-piintatyaa namana-kotzimi nokowatziiri Pawa Asitariri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, nopaasoonkita-piintziri. ⁴ Tima nokimako-wintakimi tsika pikanta pawintaa-sirita-naari Jesús Saipatzii-totaari, otakotani pikanta-najiri yasiyitaari, ⁵ okantakaakami pikimisanta-najiro iroopirori Kamiithari Ñaantsi, piyotanajiro tzimatsi piyaako-niintari inkitikinta. ⁶ Okaratzi pikimakiri awirokaiti, jatakotaki maaroni nampitsiki-payi. Ikimisanta-yitanaji aajatzi pasini-satzi atziri-payi. Ikimitakami awirokaiti owakira pikimawakiro ñaantsi, pikimathata-nakiro omapiro ikawintha-yitaimi Pawa. ⁷ Tima iriitaki iyiki Epafra yomitaa-kimirori pairani anta. Notakotani inatzi Epafra, iri oisokirota-kariri Saipatzii-totaari yantawaitziniri. ⁸ Irijatzi kamanta-paakinari oshiki pitakoyitantaka ikantakaakami Tasorinkantsi.

⁹ Tima owakira nokimako-winta-wakimi tsika pikantanaja, ari nokanta-piinta-nakityaa namanako-yitzimi onkantyaa pinkima-thatan-tyaarori inintziri Pawa. Yotani-siri pinkanta-yitajyaa. ¹⁰ Namana-kotzimi aajatzi panta-piintan-tyaarori ookimotariri Awinkathariti, tima irootaki inintziri pantainiri kamiithata-tsiri, iro pijatakaan-tyaarori piyopirota-najiri Pawa. ¹¹ Namana-kotzimi onkantyaa aawyaa-siritan-tyaamiri isintsinka. Irootaki iriipirota-kayimini iwaniinkaro, inkisasi-wainita-kaajyaami aajatzi. ¹² Ari onkantyaa pinkimosiriwintan-tyaari pimpaasoonki-yitairi Asitairi. Tima iriitaki kantakaarori okanta añaantaarori yasiyitai, anintaa-piinta-jyaaro okaratzi ikasiya-kaayita-kairi ikitainkata-kotairi yasiyitari. ¹³ Tima

* 1:2 yasiyitaari = kitisiriri

pairani kimiwaitaka asaikatyiimi otsitini-kitzi. Iro kantacha iwawisaako-siritajai Pawa, ipinkathari-winta-yitajai iroñaaka itakotani Itomi, ¹⁴ kapathain-kawinta-kayiri. Okimiwaitakaro impinako-winta-tyaimi itsiparyaakowinta-yitajai, ari okanta ipyaakotan-tairori ayaaripironka.

Ikamawintaira Saipatzii-totaari ari yaripiro-yitairi Pawa

¹⁵ Tira inkoñaaniti Pawa, iro kantacha iñaakanta-painta itanakorori Itomi, tzimitain-chari tikira-winthawit-sikaitiro tzimayita-tsiri iroñaaka. ¹⁶ Iriitaki Itomi owitsika-jaanta-kirori tzimayita-tsiri inkitiki aajatzi kipatsiki. Iwitsikaki okaratzi okiyitari, aajatzi kaari koñaayita-tsini. Iwitsika-yitakiri maaroni pinkathari-witachari, jiwawitachari, tzimawita-chari isintsinka, ompiratan-tachari, maaroni tsika-rika ipaiyitari. Iriitakira Saipatzii-totaari iwitsika-kaitaki maaroni onkantyya yasitan-tyaarori irirori. ¹⁷ Iriitaki itajaanta-nakarori Saipatzii-totaari pairani. Iriitaki kantakaarori iroñaaka ijatakaan-tarori otzimayitzi okaratzi iwitsika-yitakiri. ¹⁸ Irijatzi Saipatzii-totaari akimita-kaanta iriimi aitotyaami akimisanzin-karitajira. Irooma arokaiti iwatha anayitaimi. Iriitaki itakaan-taarori yañaaji ikamawitaka. Irootaki yitapiintan-taityaarori impinka-thaitairi iroñaaka. ¹⁹ Tima iriitaki Asitairi ikowakaakiri Itomi isaika-siri-pirotan-tajyaari ipawatzira irirori. ²⁰ Iriitaki kamawinta-yitajairi, kapathainka ikantapainta ipaika-kotai-takiri. Aripaitira yaripiro-yitai, onkanta-wityaa tsika-rika-payi asaiki kipatsiki, aajatzi inkitiki.

²¹ Pairani kisaniinta piwiri Pawa, ti pisirita-kotyaaro inintakaa-witamiri, iro panta-piinta-sitaka kaari-pirori. Iro kantacha yaripiro-yitaimi Pawa. ²² Tima atziripirori inapaintzi Saipatzii-totaari, irootaki omatantakari ikama-winta-yitakai maaroni. Iriitaki aayitajaini apaata Pawakinta, inkanta-pajiri: “Yokataki, nokiti-siritani, tikatsi kantako-waita-jirini.” ²³ Ari onkanta-jyaari aririka poisokirota-nakyaari pawintaa-sirityaari. Tima pairani owakira pikimawakiro Kamiithari Ñaantsi, piyotanaki tzimatsi piyaako-niintari. Ithonka ikima-kotai-tanakiri maaroni nampitsiki-payi. Irijatzi naaka Pablo, ikinkithakaitakiri aajatzi.

Iyomitaa-yitziri Pablo pasini-satzi atziri

²⁴ Oshiki nokimo-siritzi iroñaaka noñiuro nokimaatsita-kowintami. Tima nomonkarata-tyiuro ikimaatsitakaitakari Saipatzii-totaari. Iriitaki nokimaatsita-kowintakimisanzin-kariiti, kimitanaarori iroorikami iwatha

Saipatzii-totaari. ²⁵ Iro nantawairi naaka nomonkara-yitajiro, tima iriitaki Pawa kantakinari: "Pinkinkithata-kaajiri atziri-payi noñaani, ontzimatyii pinthotyiiro maaroni." ²⁶ Tikatsi yotaa-jata-tsini pairani opaita yantiri Pawa, irojatzii okanta-tzimaita iroñaaka. Iro kantacha arokaiti yasiyitaari, iyotakaa-yitairo. ²⁷ Tima irootaki inintakiri Pawa ayoyitajiro. Iroka iyotakairi: Inisironka-yitaimi awirokaiti ti noshininka-wityaami, itsipa-siritaami Saipatzii-totaari. Iro piyaako-niintan-tarori piñiuro iwaniinkaro. ²⁸ Irootaki nokinkithata-kotan-taariri naaka Saipatzii-totaari. Nokanta-yitziri atziri-payi: "Aritapaaki pikaaripiro-siri-waitaki." Noyomitaa-yitajiri kamiitha-piro, okimiwaitakaro naayitaa-tyiirimi Pawakinta, nonkantajiri Pawa: "Yoka kimisanta-jiriri Saipatzii-totaari, iriyyitaki antaiki-siritain-tsiri." ²⁹ Irootaki noña-sintsi-wintan-tamiri iroñaaka. Tima isintsinka Saipatzii-totaari aawyaa-sirita-kaaki-narori nantayitan-takarori maaroni.

2

¹ Tima nonkowatzii piyoyitaji oshiki noña-sintsi-wintakami, aajatzi Laodicea-satzi ikaratzi kimisanta-jiriri Saipatzii-totaari, noña-sintsi-wintakari. Ari nokimitaakiri maaroni kaari ñaaporotaa-jantinani. ² Irootaki noña-sintsi-wintan-tamiri onkantyyaa pinkimosiriwinta-siritan-tyaari, pintakota-wakaan-tyaari, piyotani-pirotan-tyaari, pinkima-thatan-tyaarori yantayitairi Asitairi Pawa, tima ti iyotako-witai-tyaari pairani Saipatzii-totaari. ³ Tima iriitaki Saipatzii-totaari kantakaarori inkimathata-kaantajiro kaari iyotako-witaitari, okimiwaitakaro aparoni awaararontsi imanawitai-takari. ⁴ Nitzita-tyaaro nokaman-tzitamiro iroñaaka, airo piñaantaro yamatawitaitimi. ⁵ Okantawita ti nosaiki-motimi pinampiki, iro kantacha aririka nonkinkisiryaa-kota-piintimi kimiwaitaka ari ankaratimi asaiki anta pinampiki. Irootaki nokimo-siri-pirotan-takari nokima-kotakimi aripiro pikanta-wakaanaja, oisokiro piwanajiri Saipatzii-totaari pawintaa-naari.

⁶ Tima tsika pikanta pikimisanta-nakiri pairani Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, aikiro pijatatyii pintsipa-sirityaari. ⁷ Oisokiro piwanakiri pitanakari pikimisantziri, pinkimita-kotyaari parithata-tsiri kamiithaini, pinkimita-kotyaaro iwitsikai-tziro pankotsi, tima irootaki iyotakai-takimiri. Pimpaasoonkita-piintajiri Pawa.

⁸ Paamawintyaa, tzimatsira nintatsiri yamatawitimi. Imonkaratakaa-sitamiro = kari okaratzi iyoyitziri, iyomitaa-yitziriri pairani iwaisatztini, irootaki yamitaita-piintari aka osaawiki. Tima kaari irasi Saipatzii-totaari. ⁹ Tima Pawa iriitaki othotyaa-pirotzirori inampi-wathatantari Jesús Saipatzii-totaari. ¹⁰ Irijatzi othotyaa-pirotzirori inampisiritan-takami awirokaiti, tima pawintaa-sirita-najyaari Pawa. Pinkathari-pirori inatzi irirori, yanairi ikaratzi pinkathari-yiwita-chari. ¹¹ Tima pawintaa-sirita-najyaari Pawa, kimiwaitanaja pinto-misitaa-nita-tyiiaami. Tira koñaaro pinto-misitaa-nityaa, irootaki siyakaawintacha iwashaanta-kaayita-jimiro Jesús Saipatzii-totaari piyaari-piro-sirinka, yañaakaa-siri-yitaimi aajatzi. ¹² Tima pinkiwaa-yitaka pairani, pikimita-naatyaari Saipatzii-totaari tsika ikanta ikamawita-painta irirori. Iroowaitanaki arimi pinkaratakiri pinkitata-kyaami ikitawitakari irirori. Ipoña pañaaji, yañaajira irirori. Tima pawintaa-najyaari iroñaaka Pawa asitaro isintsinka owañaajimiri. ¹³ Pairani kimiwaitaka pinkama-yitatyimi awirokaiti okantakaan-tziro piyaari-pironka. Ti yasiyita-jyaami Pawa ti inisironkata-jyaami, tima ti pinto-misitaa-niyityaa. Iro kan-tzimaitacha iwañaajiri Saipatzii-totaari, ari ikimiyitajimiri awiroka iwañaasiritajimi ipyaako-yitajimiro piyaari-pironka. ¹⁴ Tima pairani oshiki inintawita noshininka-payi imonkara-yitiromi Ikantakaan-taitsiri, tizimaita imonkara-yitiro. Irootaki iwasankitaan-tawityaaririmi Pawa. Tima kimiwaitaka isankinata-kota-tyiromi Pawa ayaaripironka. Ikanta ipaikakoitakirira Jesús Saipatzii-totaari, ari asiryaakari isankinata-kowitakai Pawa, kimiwaitaka ari intsipata-kyaaromi ipaikakoi-takirira Saipatzii-totaari. ¹⁵ Aripaiti yiitsinampaa-yitakiri pinkathari-winta-siwita-chari, tira ontzimi-mota-najiri isintsinka irirori. Ti yantiro imananikiini iroka-payi, iñaakanta-pirotakiro onkantyya iyotakoi-tantyaarori.

¹⁶ Ti onkamiithati pinkanta-kota-wakai-yaaro owaritintsi, aajatzi iraitsiri. Ti onkamiithati aajatzi pinkanta-kota-wakai-yaaro yoimosirinka-yitari noshininka, okimitatyaa osarintsi, owakira-chiiri kasiri, kitaitiri imakoryaan-taitari. ¹⁷ Tima okaratzi imonkara-yitziri pairani noshininka-payi, iroowaitaki aamparintsi. Iriitakira Saipatzii-totaari siyakaawinta-chari. * ¹⁸ Paamawintyaari nintayita-tsini inkisathatimi, inintatzii pisiyako-yitajyaari tsika ikantayita iriroriiti.

* **2:17** Aparoni aamparintsi ti onkoñaawaita-sityaa. Aririka añiuro aamparintsi ayotzi tzimatsi asitarori yaampari. Ari okimitari aajatzi okaratzi imonkaratai-takiri pairani, aamparira onayitaki okaratzi yantzimo-yitairi Saipatzii-totaari.

Irootaki ikantan-tayitamiri: “Thami antsinampa-siri-yitaji, ari onkantyyaa ampinkatha-yitan-tyaariri Maninkariiti.” Iro kantacha ti iñaaporotiri Maninkariiti, intaini yaakowintaro ikinkisiryaa-kowaitaro iniwita-siyitari irirori, kantakaa-piro ikanta-winta-yitaro. ¹⁹ Ti iwichaaajatyaaari yokaiti itzimi aitotanaari arokaiti. Yoka aitotaari iriitaki kimosiriwintakaarori okimota-yitzi awatha, irojatzu owichaa-wakaan-tayitari. Tima Pawa kantakaa-karori. †

²⁰ Aparoni kaminkari tikatsi yanti, airo okantzii imonkara-yitiro itzitaitari. Ari pikimiyita-naari awirokaiti pitsipa-sirita-naari Saipatzii-totaari, kimita-jaantaka pinkamatiymi. Ti onkowa-jaantyyaa pimonkara-yitairo okaratzii itzitaitari. ¿Opaitama paminaa-siwaitantari pantayitziro ikantayitziro atziri-payi? ²¹ Ikantzimi: “Airo piwayitaro iroka, airo pantayitziro iroka, airo pairika-yitziro iroka.” ²² iyomitaa-siwaitai-takamiro Ikantakaan-taitani. Tima aririka ayaaro tsika-rika ompaityyaa, aiora añiuro tsika onkantai, ari othonkari. ²³ Tima aririka antziwinta-waityyaa, añaaajaantzi asinonkaa-winta-tyaari Pawa akimisanta-najiri. Tira ari onkantyyaa, aminaasi-waita iroka, tima ti awashaanta-kaantiro aniwita-siwaita-piintari.

3

¹ Aritaki añaaaji Saipatzii-totaari, isaiki-mota-pajiri Pawa irako-piroriki, ari ikaratapairi ipinkathari-wintantzi. Ari pikanta-yitanaari awirokaiti pitsipa-siritaari Saipatzii-totaari, awisako-siri-yitajimi. Pinkowa-piintairo yasitari irirori. ² Airo pikinkisiryaa-koyitaaro osaawi-sato, iro pinkinkisiryaa-koyiti inkiti-sato. ³ Kimiwaitaka iroñaaka pinkama-yitatiymi, tima pisaikimo-siritajiri Pawa pitsipa-siritaari Saipatzii-totaari, okantawitaka iroka kaari koñaaroini. ⁴ Iro kantacha, aririka impiyaki Saipatzii-totaari, aripaiti iwañaayitajai maaroni, owaniinkaki ankantajyyaa antsipata-pajyaari.

Ti apantyyaaro apiiyitairo antawitakari pairani

† 2:19 Iroka siyakaawinta-chari aka: Ti iyotaa-jati iriitaki Saipatzii-totaari jiwayitairi aroka, ikimiwaitakaro iriimi aito. Irooma arokaiti akimitakaro iroorikami iwatha. Tima aririka antharowintyyaa ankimotati awathaki, maaroni awatha otharowinta okimota-yitzi, kamiitha okanta owichaa-wakaiyita, irojatzu antari-watha-yitan-takyaari. Irootaki aito jiwatakaan-tatsiri okanta okimosiriwintantari okimota-yitzi kamiitha awatha. Ari ikimitzitari aajatzii Saipatzii-totaari, iriitaki jiwayita-najiriri kimisantzin-kariiti, irojatzu yantari-siri-pirotan-takyaari kamiithaini.

⁵ Ti apantyaaro papiiyitajiro pantawitakari pairani. Pinkimita-jyaari kaminkari, ti yantayitajiro kaari-pirori. Ti onkamiithati pimayimpitanaji, pinkaaripiro-siriyiti, pinkamaari-siriyiti, piniwi-siri-waityaa, ayimatimi pishikiyiro pirawaararo. Tima aririka piniwiwaitakyaa, aritaki piwawanita-nakyaari. ⁶ Irootaki yanta-piintayitakiri atziri-payi, irootaki iwasankitaa-wintairiri apaata Pawa. ⁷ Ari pikanta-yiwitakari aajatzi pairani awirokaiti, pamipirowitakaro. ⁸ Iro kantacha, ontzimatyii piwashaanta-yitairo aajatzi iroka-payi: Pikisa-wakaa-waita, piñaa-katsimata-wakaa-waita, pikimaatsita-wakaa-waita, pikantzi-mata-wakaa-waita, pikawiya-wakaa-waita, ⁹ pamatawi-waitantzi aajatzi. Tima piwashaanta-yitajiro tsika pikanta-yiwita pairani. ¹⁰ Kamiitha-siri pikantayitaja iroñaaka, tima iriitaki Pawa owamiitha-sirita-jimiri, pinkimita-jyaari ikanta irirori, tima iriitaki owitsikakimiri pairani. Irootaki piyopirotan-tajjaariri iroñaaka. ¹¹ Ithonka inampi-siritantai Saipatzii-totaari maaroni, ti yokawintanaki Judá-iti, kaari Judá-iti, totamisitaari, kaari-rika totamisitaari, kaari yowaitaniri, pasini-satzi, ompirataari, ompirataniri, maaroni. *

¹² Inisironkatani Pawa pinayitzi, irootaki iyosiitan-tayitaamiri omatantyaari yasipirota-jyaami. Inintzi iroñaaka pinisironka-yitantyyaa, pinithaan-taniti, tsinampasiri pinkantyyaa, amatsinka pinkantyyaa, kisasiwaini pinkantyyaa. ¹³ Amawi pinkanta-wakaa-najyaa, pimpyaakotiri oyaaripiro-siri-waitzimiri. Tima aritaki ipyaakota-jimiro awiroka Saipatzii-totaari piyaari-pironka. Irootaki pimatanaajiri aajatzi awiroka. ¹⁴ Irootaki kowajaanta-chari iroñaaka pintakota-wakai-yitanajyaa, omatantyaari paripirota-wakaa-najyaa. ¹⁵ Tima aparoni akantanaja akimiyitaaro arokami iwatha Saipatzii-totaari, iro añaantyaarori kamiitha asaikayitanaji, aripirota-wakaa-najyaa. Ontzimatyii ampaasoonki-yitajiri Pawa. ¹⁶ Pisirita-piinta-najyaaro pikimako-yitakiriri Saipatzii-totaari. Iroka piyota-nitan-tyaari onkantyyaa piyomitaa-wakaanta-pirotyaari: Ontzimatyii pimpanthaa-winta-najyaaro onkarati iyotakaa-yitimiri Tasorinkantsi, pimpanthaa-yitajiro Panthaantsi, pimpaasoonkitairi Pawa. Ari onkantyyaa pinkimosiriwinta-sirita-wakaan-tyaari. ¹⁷ Ari pinkantyaari ontzimi-rika pantayitiri, ompaityaa piñaawaitiri, pinkimita-kaantiro irootaki ityaankantakamiri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, pantainiri inintziri irirori. Pimpaasoonkitairi aajatzi Asitairi Pawa

* 3:11 kaari Judá-iti = griego

okaratzi yantzimo-yitakimiri.

Antayitairi akimisanta-yitaji

¹⁸ Inantaitari, pimpinkathatairi piimiiti, irootaki pantayita-najiri pikimisantairi Awinkathariti. ¹⁹ Iimintaitari, pintako-yitajyaaro piinaiti, airo piñaakatsima-waitaro. ²⁰ Itomiitari, pinkimisantairi asitamiri, tima irootaki ookimotariri Awinkathariti. ²¹ Asitaaniri, ti onkamiithati pinkisa-kaawaita-sityaari piitomi, ari onkantyyaa airo okantzimo-niinta-waitantari. ²² Ompirataari, pinkimisantiri okaratzi inkantimiri ompiratamiri osaawi-satzi. Airo piwakowintasiwaita pantawaiti aririka yaminimi onkantyyaa pinimota-kaantyaariri, kamiitha pantawaita-piintainiri, tima pimpinkathataa-tyiiri awiroka Pawa. ²³ Ari pinkimitairori maaroni pantayita-najiri kamiitha pisirithawintyaaro. Pinkimita-kaanta-nakiro iriimi ompiratyaa mini Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, kaarira atziri ompiratyaa mini. ²⁴ Aritaki piyojiitaki awirokaiti, Awinkathariti pinayita-jimini apaata. Tima iriitaki Saipatzii-totaari ompirata-piinta-yitaamiri iroñaaka. ²⁵ Iriima ikaratzi antapiinta-najirori kaari-pirori, iwasankitaaitairi irirori. Tima Pawa ti inkimita-kaantasiwaityyaa iriipirori inatzi, airo okantzi iwasankitaitiri irirori.

4

¹ Ompiratan-taniriiti, paakamiithatiri pimpiratani-payi, tampatzika-siri pinkanta-wintyaari. Pinkinkithasiritiro, tzi-matsira inkitiki Ompiratamiri awiroka.

² Pamana-piintayiti, aamawinta-siri pinkantyyaa pamani pimpaasoonkitiri. ³ Pamana-kotzi-tyaana naaka, onkantyyaa isinitan-tyaanarori Pawa noñaawinta-kota-najiro kaari iyotako-witaitari Saipatzii-totaari pairani. Tima irootaki iminkyaa-wintai-takinari. ⁴ Pamana-kotina onkantyyaa nomatan-tyaarori noñaawintiro kamiitha-ini, irootaki inkimathatan-taityaarori.

⁵ Ontzimatyii pisaika-yitaji kamiitha pisaiki-moyitzirira kaari kimisanta-tsini. Airo pintzipa-waita-sitari. ⁶ Kamiitha ookimotyaa onkarati pinkantiriri, posini onkantzi-motyaa. Ontzimatyii piyotayiti tsika pinkanti pakayitiri aririka isampiyitimi.

Owiraantarori withataantsi

⁷ Aririka yariitakyaa iyiki Tíquico pinampiki, iriitaki kamanta-paakimini tsika nokanta nosaika-jiitzi aka. Tima yoka iyiki notakotani, iriitaki amitako-pirota-kinari aka

nantawaitziniri Awinkathariti. ⁸ Irootaki nontyaankan-tyaariri iñiimi tsika pikanta-jiita awirokaiti anta, ari inkaman-timiro tsika nokanta-jiita aka. Ari onkantyya piñaantyyaarori pinkimosiriwinta-siri-jiityaa. ⁹ Ari nontyaankimiri aajatzi iyiki Onésimo intsipata-nakyaari Tíquico. Tima yoka Onésimo iriitaki poñainchari pairani pinampiki. Iriipiro yawintaa-nakari irirori Awinkathariti, notakotani inatzii. Apiti inkarati kamanta-paakimini okaratzi nantayitakiri aka.

¹⁰ Arira itsipatakana Aristarco yasita-kotaitana aka. Iwithatztami aajatzi irirori. Iwithatami aajatzi Marcos itomin-thori Bernabé. Tima yoka Marcos, iriitaki noñaawinta-kimiri pairani nokantakimi: Aririka yari-itakyya pinampiki, paakamiithata-wakiri. ¹¹ Iwithatztami Jesús, ipaitai-tziri aajatzi Justo. Iriijiitaki tsipata-kanari nokinkithata-kotziro tsika okanta ipinkathari-wintantai Pawa. Oshiki yoimosirinkana yokaiti, tima tikatsi pasini noshininka kimityaarini itsipatakana yokaiti. *

¹² Iwithatami aajatzi Epafras, iriitaki pasini poñainchari pairani pinampiki. Irijatzi inspiratani Saipatzii-totaari. Oshiki yamana-kota-piintakimi, ari onkantyya piriipiro-siri-yitan-tyaari, piyota-kotan-tyaarori pantanajiro iroopirori inintziri Awinkathariti. ¹³ Naaka-tajaantaki ñaakiri Epafras oshiki ikinkisiryaa-kotakami. Ari ikimitzi-takariri nampitarori Laodicea aajatzi Hierápolis. ¹⁴ Iwithatami aajatzi Lucas aawintan-taniri. Irijatzi itakotani. Iwithatztami aajatzi Demas. ¹⁵ Nonintzi naaka piwithatyaanari maaroni iyikiiti anta Laodicea-ki. Piwithatyaanaro Ninfas, aajatzi pinkim-itaakiri maaroni kimisantzin-kariiti ikaratzi apatoyita-piinta-chari owankoki. ¹⁶ Piñaanatiniri nosankinari kimisantzin-kariiti anta pisaikinta. Impoña pintyaankiniri Laodicea-satzi iñaanatiniri kimisanta-yitatsiri anta. Ari pinkimityaari aajatzi awirokaiti, piñaanatiro nosankinata-kiniriri iriroriiti. ¹⁷ Irokara ñaantsi pinkantiriri Arquipo: Pantawaitainiri Awinkathariti tsika okanta-jaanta ikan-takimiri, pimonkaratiniri.

¹⁸ Naaka Pablo, iroka nosankinata-jaantzimiri nakoki nowithatami. Airo pipyaakotana iminkyii-takina, pamana-kota-piintajina. Onkamintha inisironka-yitajyaami Pawa. Omapirowí.

* 4:11 noshininka = totamisitaari = Judá-iti.

YITAKARI ISANKINATZINIRI PABLO TESALÓNICA-SATZI

Withataantsi

¹ Naaka Pablo osankinatzi-mirori iroka notsipatari Silvano aajatzi Timoteo. Notyaankimiro anta Tesalónica-ki pasiiti pikarajitzi yasiyitaami Pawa aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. Onkawintha inisironkataimi, isaikakaa-yitaimi kamiitha aajatzi.

Ikimita-koitari Tesalónica-satzi

² Aririka namanako-yitimi, antaroiti nopaasoonkitziri Pawa. ³ Oshiki nokinkithasirita-kota-piintakiro okaratzi pantayita-najiri pawintaa-naarira Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, paako-winta-naaro piyaawintaari, iñiitziimi pitakoyitan-tanaja. ⁴ Iyikiiti, noyojiitzi naaka itakoyitaami Pawa iriitaki oyosiyyita-jimiri. ⁵ Piyojiitzi awirokaiti tira nonkinkithata-kowaita-sityaamiro Kamiithari Ñaantsi nosaiki-motan-takamiri, Tasorinkantsi sintsita-kainari, noyotantari iroopirori onatzi okaratzi nokaman-tayitzimiri. Piñaajitakina aajatzi tsika nokanta nosaiki-moyitakimi, oshiki noninta-piintaki nonkaminthaa-yitimi. ⁶ Okantawita oshiki pikimaatsi-waitaka, iro kantacha pikimisanta-yitanaji, tima Tasorinkantsi oimosirinka-kimiri. Irojatzi pimatana-tanaarori okaratzi nantakiri naaka aajatzi okaratzi yantakiri Awinkathariti. ⁷ Ari okanta ikimitan-tanaamiri ikaratzi kimisanta-yitanaatsiri nampiyitarori maaroni nampitsiki anta Macedonia-ki aajatzi anta Acaya-ki. ⁸ Tira iri aparoni kimakowintajimiri tsika pikantana pikimisantairi Pawa, ithonka ikimakoi-takimi aajatzi tsika-rika-payi. Tima nonintawitaka nonkaman-tirimi tsika pikanta pikimisanta-yitaji awiroka, ⁹ iriitaki itataikaro ikamanta-wakina naaka tsika pikanta-yitaka paakamiithatakina, tsika pikanta piwashaanta-yitanajiri piwawani-witari, iro pinintapirotanaki pantayita-najiro inintziri Añaanita-tsiri Pawa, Iroopirori. ¹⁰ Ikamanta-kinaro aajatzi tsika pikanta awirokaiti piyaawintari Jesús impiyi inkinapajiro inkitiki, tima iriitaki Pawa asitari iwañaajiri ikamawitaka. Iriitaki matironi iwawisaako-siritai arokaiti aririka omonkara-paititajyaa iwasankitaan-tayitaira.

2

Yantayitakiri Pablo Tesalónica-ki

¹ Iyikiiti, piyojiitzi awiroka ti aminaa-sityaa okaratzi nojataki nariitami. ² Piyojiitzi aajatzi, pairani tikira nojatiita pisaika-jiitzi awiroka, oshiki ikisaniintai-takina nampitsiki Filipos, iwasankitaa-waitai-takina. Iro kantacha isintsi-sirita-kaana Pawa nokinkithata-kaanta-kamirori Kamiithari Ñaantsi, okantawitaka imaimanitaitakina. ³ Tima ti nonkinakaa-sityaaro okaratzi noñaani-yitakari, ti nonkaaripiro-siriti noñaawintan-tamirori, ti noninti namatawitanti. ⁴ nonkinkithatakimi Kamiithari Ñaantsi tsika okanta inintakaa-kinari Pawa. Iriitaki ñaanta-sirita-kanari naaka, iri otyaanka-kinari. Irootaki kaari noñaawintan-tapaa-kamiro ookimoyitariri atziri, apatziro nokinkithatziro ookimotariri Pawa, tima iriitaki yotasiritantatsiri. ⁵ Tima piyojiiti awiroka ti iro nonintaa-kotantamiro okaratzi nokinkithata-kimiri, iro noñaantyaarori ayimatina noshikiyiro nowaararo. Iriitakira yotatsi Pawa. ⁶ Ti iro nonintaa-jati pimpinkathata-sityaana. Okantawitaka naakataki Intyaankaa-riti Saipatzii-totaari, ontzima-tyiimi impinka-thaitajina. ⁷ Iro kantacha noyawinthaani nowajimi, nosiyakaro aparoni iniroitari aririka aamaakowintyaari iinchaa-nikiti. ⁸ Tira apatziro nonkinkithatimiro Kamiithari Ñaantsi, antaroiti notakoyitakami kantacha nosiniwintyaamimi.

⁹ Tima pinkinkithasiritairo nitanta-nakarori nokinkithatzi-imi iñaani Pawa, oshiki nantawaitaki namanantan-tyaari nowariti, kitaitiri aajatzi tsitiniri nantawaitaki. Irootaki kaari pipasitan-tanaro awirokaiti. ¹⁰ Piyojiitzi awiroka tsika nokanta nosaiki-motakimi aajatzi ikantzi-takari Pawa iyotzi irirori, tima kamiitha-siri nokantaka, kitisiri nokantaka ti intzimi impaityaa kantako-waitinari. ¹¹ Piyotzi aajatzi oshiki nokawintha-yitajimi, nosiya-kotari asitaa-nita-chari iyomitaa-najiri iitomi, yoimosirinkari. ¹² Ari nokimi-tzita-kamiri awirokaiti, nosintsi-thatzimi inkini pantayitainiri ikowakaa-yitzimiri Pawa, tima iriitaki oyosiiyitaimi, ari piñiuro pisaikai tsika ipinkathari-wintantaji, tsika otzimi iwaniinkaro.

¹³ Irootaki nojatakaan-tarori nopaasoonkita-najiri Pawa. Tima pairani owakira pikimawakina nokaman-tapaa-kimiro ñaantsi, piyotanaki kaari iñaani atziri, irootaki iroopirori iñaani Pawa. Pikimisanta-nakiro, antakaa-yitaimiro okaratzi ikowa-kayimiri pantayitainiri. ¹⁴ Ari pisiyanaari awirokaiti ikaratzi kimisanta-najiriri Jesús Saipatzii-totaari anta iipatsitiki Judá-iti, tima antaroiti iwasankitaakiri Judá-iti ishininka-payi. Ari ikimi-tzita-kamiri pishininka awiroka iwasankitaa-yitakimi. ¹⁵ Tima iriitaki Judá-iti owamaakiriri pairani Awinkathariti Jesús,

irijatzi owamaayita-kiriri pairani Kamantan-tzinkari. Ir-
 ijatzi omisitowa-yitakinari naaka-payi. Antaroiti ikisani-
 intakiri atziri-payi. Irootaki kaari onimotziriri Pawa.
 16 Tima ti inintajiiti nonkinkithata-jiniri ñaantsi kaari Judá-
 iti onkantyyaa yawisako-siri-yitan-tajyaari iriroriiti. Ari
 okantari ishikita-tziiro iyaari-pironka yokaiti Judá-iti, ari
 iñaamai-tajyaaro iwasankitaajiri Pawa apaata.

Isaikan-takari Pablo intaina

17 Iyikiiti, osamani okantawitaka asaiki-mota-wakaa in-
 taina, oshiki nokinkisiryaa-kota-piinta-jiitakimi. Iro kan-
 tacha oshiki noninta-witaka apiitairo añaawakai-yitajyaa.
 18 Ari noninta-witaka nariityaami, iro kantacha os-
 hiki itzika-tzikatakina Kamaari. * 19 Iro kantacha
 apaata aririka impiyi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari,
 awirokatakai kantakai-yaaroni noñaanta-jyaarori noyaako-
 niintani, nonkimo-siritaji. Tima awirokaiti kantakai-
 yaaroni impinatai-tantyaanari osiyaromi yamathaitaaty-
 inami. 20 Awiroka-jiitaki kantakai-yaaroni noñaantyaarori
 nontharowintajyaa apaata nonkimo-siritaji.

3

1 Irootaki nopampi-thasiryaaakari pairani nosaiki
 naaka nampitsiki Atenas, 2 iri nontyaantimiri Timoteo
 pisaika-jiitzira awiroka. Tima yoka Timoteo iyiki
 inatzi, oshiki yantayita-kiniriri Pawa. Ari notsipatakari
 noñaas-sintsitakaro nokinkithatziro Kamiithari Ñaantsi
 tsika ikanta-kota Saipatzii-totaari. Tima aririka
 yariitakyaa pisaika-jiitzi awiroka, iriitakira aawyaa-sirita-
 paakimini, inkimosiriwinta-pajyaami pijatakaan-tyaarori
 pinkimisanti. 3 Tira noninti onkantzi-moniintyaami
 aririka inkimaantsita-kaayitimi, tima ari onkantyaari
 irootaki awishimo-yitainiri. 4 Irootaki nokanta-yitzi-
 takamiri pairani nosaiki-motan-tamiri anta, irojatzi
 piñaayitakiri okaratzi awishimo-yitakimiri. 5 Iro kantacha
 ti onkanti namawita-pajiro naaka, nonintzi noyoti aikiro-
 rika pikimisantajiitzi. Aamaa-sityaa inintha-sirita-kaimi
 Kamaari piwashaantiro pikimisantzi, arira aminaasi-
 waityaami okaratzi nokaman-tawita-kamiri pairani. *

6 Iro kantacha ijata-kitzi Timoteo yariitami, piyaja nosaiki
 naaka. Ari ikamanta-paana aikiro pijatatzi pikimisanta-
 jiitzi, otakotani pikanta-wakaa-jiitaka. Ikamantakina
 aajatzi oshiki pikinkisiryaa-piinta-jiitana, pinintzi piñiina,
 ari nokimi-tzitakari naaka nonintzi noñiimi awirokaiti.

* 2:18 Kamaari = Mishatantaniri

* 3:5 Kamaari = Mishatantaniri

⁷ Iyikiiti, okantawitaka oshiki noñiuro aka ikimaatsitakawaitai-takaana, iro kantacha kimosiriwinta-siri nokanta, tima noyotzi aikiro pijatakaa-tziuro pikimisanta-jiiatzi awiroka. ⁸ Tima noyotaki aikiro pijatatzii piriipirowinta-najiri Awinkathariti, irootaki onimotan-tanari nosaiki. ⁹ Antaroiti nopaasoonkitakiri Pawa, tima awiroka-jiiatki matakirori pikimo-siri-pirota-kaana. ¹⁰ Aikiro nakowinta-tyiiaaro namani kitaitiri aajatzi tsitiniri, onkantayaa nomatan-tyaarori napiitiro nariityaami, arira nontampatzikati-mirori tzimatsi-rika pikinakaa-sitakari pikimisantanaaji.

¹¹ Iriira nokowa-kotzi Asitairi Pawa aajatzi Awinkathariti Jesús, tampatzika nowanakiro nojati pisaika-jiiatzi awiroka. ¹² Nokowa-kotziri aajatzi iriitaki kantakaiyaaroni piñaantyaarori pintakota-wakaiyaa, ari pinkimitanajiriri pasini-satzi atziri. Iro nonintziri pisiya-kotajyaanaro naaka tsika nokanta notakotaami awiroka. ¹³ Onkawintha yaawyaa-sirita-kayimi Asitairi Pawa, kitisiri pikanta-yitanaja, airo itzimi impaityaa kantako-waitimini apaata aririka impiyi Awinkathariti Jesús, intsipata-jyaari ikaratzi yasiyitaari. †

4

Okaratzi onimotziriri Pawa

¹ Ari okantari iyikiiti. Iriitaki kantakaiyaaroni Awinkathariti Jesús nonkantimiro iroka ñaantsi, sintsiha nonkantimi. Pairani noyomitaa-kimiro pantayitairo okaratzi onimotziriri Pawa. Ari pimatzimaitakaro. Iro kantacha nonintzi aikiro pijatakaa-tyiuro irojatzi pinthotyaanta-pirota-kyaarori. ² Aritaki piyojiiatki awiroka, iriitaki Awinkathariti Jesús matakaa-kinarori naaka okaratzi noyomitaa-yitakimiri. ³ Iroka okaratzi inintziri Pawa iwamiitha-siritan-tyaamiri: airo pimayimpiwaitzi. ⁴ Ontzima-tyiura piinata-jyaaro pitsipatari, irootaki impinkathatai-tantyaamiri pinkiti-siritanaji-rika. ⁵ Airo ayimawaitzimi pimayimpi-waiti. Irootaki imata-piintziri kaari kimisantairini Pawa. ⁶ Paamawintyaa piwari-siritziri = kari iyiki kimisanta-naatsiri. Tima nokaman-takimiro aritaki iwasankitaakiri Pawa antakironi iroka. ⁷ Ti ininti Pawa ankimita-kotyaari mayimpiiri, apatziro inintzi ankisiri-yitaji. ⁸ Tirika pinkimisanti ti naaka pithainkaki, Pawa pithainkaki. Tima iriitaki Pawa otyaanka-kimiriri Tasorinkantsi.

† 3:13 yasiyitaari = kitisiriri

⁹ Thami nonkinkithata-kayimiro iroñaaka tsika okanta-kota itakotaantsi. Okantawitaka ti onintawityaa napiita-jimiro awirokaiti. Tima pimatakiro pitakota-wakaiyita. ¹⁰ Aritaki pimatanakiri pitakoyitakari iyikiiti ikaratzi nampiyitarori maaroni pipatsitiki Macedonia. Iro kantacha ontzima-tyiira pijata-kayiro irojatzu pithotyaa-pirotantakyaarori. ¹¹ Ontzima-tyiira pamina-minatiro pisaikantaiyari kamiitha. Ti onkamiithati pimaimanitanti, apatziro pantiro okaratzi pantawairi-yitari awiroka. Tima irootaki noyomitaa-yitakimiri pairani. ¹² Irootaki iñaantyaamiri kaari kimisanta-yitatsini, tampatzika-siri pikantayita, tikatsi kowityii-motyamini.

Impiyaji-rika Awinkathariti

¹³ Iyikiiti, nonintzi nonkinkithata-kotimiri tsika inkantajyaa apaata kamayitain-tsiri kimisantzinkari, irootaki piyotan-tyaari awiroka. Airo pisiya-kotantari kaari kimisanta-tsini, kaari yotatsini aririka yawisakotaimi, antaroiti yiraaniinta iwasiri-waita. ¹⁴ Tima ayojiitzi aroka ikamawitaka Jesús, iro kantacha añaaji aajatzi. Ari inkimitaa-jiriri apaata Pawa ikaratzi kimisantain-tsiri, aritaki iwañaayitairi aririka impiyaki Jesús. ¹⁵ Iroka iyota-kayiri Awinkathariti: Apaata aririka impiyi, iritaki itawajyaaroni iñaawajiri ikaratzi kamayitain-tsiri. Irooma arokaiti akaratzu añaayitzira iroñaaka, arokaiti ampoiwaita-tsini. ¹⁶ Ari inkimai-tawajiro inkaima-paaki ijiwari Maninkariiti, intyoota-kaantapaji Pawa. Inkantyyaa ikaratzi kamayiwitain-chari, iriitaki itanakyaaaroni intzinaanaki. ¹⁷ Impoña arokaiti ikaratzi kaari kamayitatsini, aritaki antsipata-najyaari awajinoka-sita-wajyaari Awinkathariti, amonthaa-wajyaari minkoriki. Asira owairo antsipata-jyaari Awinkathariti. ¹⁸ Irootaki iroka ñaantsi poimosirinkanta-wakaan-tajyaari.

5

¹ Iro kantacha iyikiiti, ti onkowa-jaantyyaa nonkaman-timiro tsika-paiti awisayiti iroka-payi. ² Aritaki piyojii-itaki awiroka, ti iyotaitiro tsika-paiti, omapoka-sitajyaa, osiyawaityaaro aririka imapokaiti inkositaiti tsitiniriki. ³ Ari intzima-wityaa kantatsini: “Asaiki kamiitha, tikatsi maimanitaini.” Iro kantacha ari imapokai-tairi yapiroitajiri maaroni. Isiya-kota-jyaaro okimaatsi-waita kooya aririka ontzimaa-niti, tikatsi inkina-kayitiro awisa-sitantajyaari onkarati pokayita-tsini. ⁴ Irooma awiroka iyikiiti airo okompitzi-mowaitami iroka, imapokai-tzimi = kari

apaata ikimitaantzi aparoni kosintzi. ⁵ Tima piyotakotairo awiroka, ti pisiyaari aniiwaita-sita-chari tsitiniri airo iñiitantari. Iriitakira pisiyaari aniitatsiri kitaitiri, okoñaatzi-moyitairi. ⁶ Aritaki okimitari aajatzi, ti onkamiithati asiyaari maapirota-tsiri, amawinta ankanta-yityaa, asiyaari sakiwintanta-tsiri. ⁷ Tima tsitiniri imaapiintaitzi, ari isinkitaitari aajatzi. ⁸ Irooma arokaiti yotanari ankanta-jiityaa, osiyaari ikaratzi aniita-piinta-tsiri kitaitiri. Owitsikaanta ankanta-yitajyaa, ankimisanta-yitaji, antakotan-tajyaa. Osiyaari iwitsikaanta owayiri, ikithaataro asirota-tsiri iithaari. Yawintaaro asiro-nakita-tsiri yamathaitari. Irootaki amatairi aroka awintaa-najyaaro awisakosiri-yitaji. ⁹ Tima ti ininti Pawa iwasankitaa-yitajai, apatziro inintzi awisako-yitai akimisantajiri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. ¹⁰ Iriitaki kamawinta-kairi arokaiti. Tikatsi ompaityaa ankamawityaa, tikatsi ompaitzityajyaa añaayitaji, aritaki antsipata-jyaari apaata aririka impiyaji. * ¹¹ Ontzima-tyiira pinkimosiriwinta-sirita-wakaan-tajyaaro iroka, tima irootaki pimajiitakiri.

Isintsi-thatziri Pablo maaroni iyikiiti

¹² ¡Iyikiiti! Pimpinkatha-yitairi ikaratzi oyomitaa-yitajimiri, ari pinkimitairiri ikaratzi jwayitzimiri pikimisantairi Awinkathariti. Tima oshiki iñaasintsitakowinta-yitakami. ¹³ Pintako-yitajyaari piñiuro okaratzi yantzimo-yitakimiri. Ontzima-tyiira pisaika-kaayitawakaa-najyaa kamiitha. ¹⁴ Pisintsi-thayitairi awiroka pirantziiti. Ari pinkimitairiri aajatzi ikaratzi parisiriyitain-tsiri, poimosirinka-itairi, pitzi-siri-yitairi kaari aawyaa-siri-waita-tsini ikimisantaira. Airo pisamawaitari yokapayi. ¹⁵ Ti onkamiithati pimpiyatantyyaa, pinkowa-piinti awiroka paakamiithata-wakaiyaa, pimatzi-tyaari ikaratzi kaari pishininkata. ¹⁶ Kimosiri pinkanta-piinta-jiityaa. ¹⁷ Pasi piwairo pamana-piinta-yitaji. ¹⁸ Tzimatsi-rika awishimo-yitimini, pimpaasoonkitiri Pawa. Tima irootaki inintziri irirori antayitairi akimisanta-jirira Jesús Saipatzii-totaari. ¹⁹ Airo pimanonka-waitziro yanta-kayimiri Tasorinkantsi. ²⁰ Ti onkamiithati pimaninta-waitiro okaratzi ikamantantaitziri. ²¹ Iro kantacha ontzima-tyiira paminawakiro kamiithaini okaratzi ikamantantaitziri. Impoña piriipiro-winta-najiro onkarati kamiithasiritakayimini. ²² Piwashaantiro awirokaiti maaroni kaariproyitatsiri.

* 5:10 ankamawityaa = amaawityaa; añaayitaji = asaakiti

²³ Tima nonkowa-kotiri Pawa aikiro ijatakaa-tyiuro yoiti-siritajimi, iriitaki kantakaarori asaikan-tayityaari kamiitha. Nokowa-kotziri yaamaako-wintyaami maaroni, piwathaki aajatzi pisiriki. Irootaki airo otzimanta inkanta-koitajimiri apaata aririka impiyi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. ²⁴ Tima iriipiro-siri-pirori inatzi irirori, aritaki imatakaajairo.

Owiraantarori withataantsi

²⁵ ¡Iyikiiti! Pamana-kota-piintajina naakaiti.
²⁶ Piwithatyaanari ikaratzi kimisanta-naatsiri anta. †
²⁷ Nonintzi piñaanatiniri aajatzi iroka nosankinari, tima irootaki inintziri Awinkathariti. ²⁸ Onkamintha inisironka-yitajyaami Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. Omapirowi.

† 5:26 piwithatyaanari = thoporotaantsi; kimisanta-naatsiri = iyiki

APITI ISANKINATZINIRI PABLO TESALÓNICA-SATZI

Withataantsi

¹ Naaka Pablo sankinatzi-mirori iroka notsipatari Silvano aajatzi Timoteo. Notyaankimiro anta Tesalónica-ki pasiiti pikarajitzi yasiyitaami Pawa Asitairi, aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. ² Onkawintha inisironkataimi Asitairi Pawa, isaikakaa-yitaimi kamiitha. Ari inkimitajimiri aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari.

Yamina-kotairi apaata Pawa kaari-piro-siriri impiyajirika Saipatzii-totaari

³ Iyikiiti, okowa-pirotatyaa nompaasoonkita-kota-piintajimi Asitairiki Pawa, tima aikiro pijatakaa-nakitziro pikimisanta-yitanaki. Aikiro pijatakaa-nakitziro aajatzi pitakoyita-wakaanaka. ⁴ Irootaki nosirita-piintan-tamiri aririka napatojiityaa notsipa-yitari pasini iyikiiti, nokantajitzi: "Aikiro ijatakaa-tziro ikimisanta-jitzi Tesalónica-satzi, okantawitaka antaroiti ikimaatsita-kaitakari."

⁵ Ari okoña-pirotziri tampatzika inatzii Pawa yamina-kotantzi. Osiyawaitakaro iwitsika-rontyaami Pawa inkini impinkathari-wintimi. Irootaki pikimaatsi-wintan-tayitakarori iroñaaka. ⁶ Iro tampatzikata-tsiri aajatzi inkimaatsiyitakai-yaari Pawa ikaratzi kimaatsi-yitakaa-waitamiri awiroka. ⁷ Irooma maaroni arokaiti, akaratzi akimaatsiwaiyitaka, otampatzikatzi iwatsinaryaa-kotaitajai aririka impiyi Awinkathariti Jesús, inkinapaji inkitiki intsipayitajaari Maninkariiti tzimatsiri isintsinka, ⁸ inkinan-tapajaari ipaama-porinthataki paamari. Ari iwasankitajiriri kaari yotajirini Pawa, kaari kimisantaironi Kamiithari Ñaantsi ikinkithata-koitziri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. ⁹ Iriitaki atsipita-jyaaroni yapiro-tairi, irasi iwiro impyaa-sitajyaa, airo iñaajiro iwaniinkaro Awinkathariti tzimi-motziriri isintsinka. ¹⁰ Tima apaata aririka impiyi Awinkathariti, impinkathata-wairi yasiyitaari, okiryantzi inkanta-winta-wajjaari. Ari pinkanta-yitajaari aajatzi awirokaiti, tima pinkimisantajiro okaratzi nokamantakimiri. * ¹¹ Irootaki namanakoyita-piintan-tamiri awirokaiti. Nokowa-kotziri Pawa pinkimitan-tajjaariri tsika ikantayitaja ikaratzi ikaima-siritakiri. Nokowa-kotziri yaawyaa-sirita-kaayitajimi pantanta-yityaarori

* 1:10 yasiyitaari = kitisiriri

kamiitha-yitatsiri piwiro pantiro pikimisantaira. ¹² Ari onkantyya pimpinkathatan-tyaariri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, impoña impinkathata-kaanta-najimi irirori. Iriitakira Pawa nisironka-yitaini aroka aajatzi inkimitajai Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. †

2

Iñaayitairi owaaripro-siritan-tsiriri

¹ Iyikiiti, nonkinkithatimiro tsika okanta-kota antsipatajyaari Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari aririka impiyi apaata. ² Ti noninti pinkinkisiryaa-siwaityaa aritakira piyaja Awinkathariti. Kimitaka tharowa-siri pikanta pikimakiri anta iñaakakari Tasorinkantsi, ikantzi: “Piyaka Awinkathariti.” Aamaa-sityaa ari inkantai-takimi: “Irojatzii iroka ikantakinari Pablo. Tima ari okanta isankinata-kinari.” * ³ ti ari onkantyya, paamaiyaa yamatawitai-tzimi = kari. Tima aririka impiyi-matai apaata Awinkathariti, itanakyaaaro imaimanitaitiri Pawa, impoña iñiiti owaaripro-siritan-tatsiri. Iriitaki ipaitaitziri “Otomi pyaasiwaitaantsi,” tima impyaasi-waitajyaa irirori. ⁴ Kisaniintan-taniri inatyii, inintzi yanaanta-paaki inkimita-kaityaari ipinkathai-tziri Pawa tasorintsi-pankoki. Inkanti: “Pawa nonatzii naaka.” ⁵ Tima nokamantayita-kimiro iroka nosaiki-motanta-paintamiri pairani. ⁶ Piyojiitzi awiroka ipaita otzikakiriri kaari ikoñaatzi-tanta owaaripro-siritan-taniri, apatziro inkoñaati apaata aririka omonkara-paitita-paakyaa-rika. ⁷ Tima antawaitaki imananiini owaaripro-siritan-tatsiri. Iro kantacha tzimatsira otzika-piinta-kiriri, irojatzii apaata iñaakan-tanta-kyaariri, ⁸ aripaiti iñiitiri owaaripro-siritan-tatsiri. Tima aririka impiyi Awinkathariti, isintsinka yapirotantajyaariri iwamaapajiri, apatziro intasonkakiri. ⁹ Yoka koñaata-tsini apaata, isintsitakani Kamaari inatzii. Ari ontzimaki isintsinka, oshiki yamatawitanti aririka intasonka-wintan-tayita-paaki. † ¹⁰ Tzimatsi manintayitakirori inkimisantairomi iroopirori ñaantsi, iroowitaka yawisako-siritan-tajyaarimi. Iriiyitakira pyaasitaa-chani yamatawitakiri-rika owaaripro-siritan-taniri. ¹¹ Iriitaki kantakai-yaaroni apaata Pawa inkimisantantaityaariri owaaripro-siritan-taniri. ¹² Irootaki iwasankitaitantyaariri inkarati thanka-waita-tsini, tima oshiki inkimosiriwintakaro yantaitziro kaari-pirori.

† 1:12 pimpinkathatan-tyaariri = wairontsi * 2:2 Ipiyaka Awinkathariti = Iitaitiriti Pinkathari † 2:9 Kamaari = Mishatan-taniri

Iyosiitai-takiri awisako-siritaa-tsini

¹³ Iyikiiti itakotani Awinkathariti, aikiro nakowintatyiiyaaro naaka namanako-wintajimi nopaasoonkitziri Pawa. Tima pairani tikira iwitsiki-miita iyosiitzi-takamira pawisako-siritai, irootaki pikimisantana-taarori iroopirori, irootaki yasitan-taamiri Tasorinkantsi. ¹⁴ Iriitaki otyaanta-kinari naaka nokinkithatan-tamirori Kamiithari Ñaantsi, ari onkantyaa piñaanta-jyaarori apaata impinka-thaitaimi inkimitai-tirira irirori Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, otzimi-motziri iwaniinkaro. ¹⁵ Ari okanta iyikiiti, ontzimatyii piriipiro-wintairo okaratzi noyomitaa-kimiri nosaiki-motanta-paintamiri pairani. Ari pinkimitairori aajatzi okaratzi nosankinatzimiri.

¹⁶ Tima itakoyitai Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, aajatzi Asitairi Pawa. Iriitaki owatsinaryaa-koyita-piintairi, irijatzi kaminthaa-yitajairi ikasiya-kaayitairo okaratzi oyaakoniintajiri. ¹⁷ Onkawintha inkimosiriwinta-siritakaa-piintyaami, iriitaki aawyaa-sirita-kayimini aajatzi, ari onkantyaa pijatakaan-tyaarori pinkinkitha-yitanajiro kamiithari, irojatzi pantayita-najiri awiroka.

3

Iñaapinkathaitiro iñaani Pawa

¹ Iyikiiti, pamana-kota-piintajina naaka nojatakaan-tyaarori nonkinkithata-kotajiri Awinkathariti, ari onkantyaa impinkathatan-tajjaariri pasini-satzi atziri-payi, inkimita-jyaami awirokaiti. ² Pamana-kota-piintaina inintatzi inkimaatsita-kaawaityaana kaari-piro-siriri, tima ti maaroni inkimiyitajai aroka akimisanta-yitzi. ³ Iro kantacha iriipirori inatzii Awinkathariti, aritaki yaawyaa-sirita-kaayitaimi, iriitaki aamaako-wintyaamini ikaaripirota-kaitzimi = kari. ⁴ Iriitaki Awinkathariti yotakaa-kinari aikiro pijatakaa-tyiiro pantayita-najiro okaratzi noyomitaa-yitakimiri, tima pininta-jiitaki pantiro. ⁵ Nokowa-kotziri Awinkathariti inkinkisiryaa-pirota-kayimiro tsika okanta itakotami Pawa. Yiriipiro-sirita-kaimi pisiya-kotan-tyaariri Saipatzii-totaari.

Ontzimatyii antawai-yitaji

⁶ Iyikiiti, tzimatsi inintziri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari nonkantimiri: Ti onkamiithati paapatyii-yaari

kimisantzinkari pirawaita-piinta-chari, ikaratziri kaari antironi noyomitaa-kimiri pairani. * 7 ontzimatyii pisiya-kota-jyaanaro naaka, tima ti nompira-waityaa nosaikimotanta-paintamiri. 8 Tikatsi nonkampitimiri pimpasityaana noyaari, nopinatzimiro okaratzipi payitanari. Sintsiini nantawaitaki kitaitiri aajatzi tsitiniri. Ari nokinakairo kaari piñaantaro awirokaiti pimpina noyaari. 9 kamiitha-witaka pimpayitinami nowariti, apatziro nantawaitaki sintsiini onkantayaa paminayitan-tyaanari, iro pisiya-kotan-tyaanarori tsika nokantaka naaka. 10 Irootaki nokanta-piinta-kimiri nosaikimotanta-paintamiri pairani pinampiki, nokantzimi: “Kaari antawaita-tsini, airo iwa.” 11 Tima nokimaki ikantaitzi tzimatsi pikarajitzi anta pirawaita-chari, ti ininti yantawaiti, apatziro imaimanitantayitzi. 12 Tzimatsi inintziri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari nonkanta-yitiriri yokaiti: “Airo pimaimanitantzi, santzikoi-tiini pantawintiro piwayityaari.”

13 Iyikiiti, airo pisamajitaaro panta-piinta-najiro awirokaiti kamiitha-yitatsiri. 14 Tzimatsi-rika kaari kimisantironi iroka nosankinata-kimiri, airo paapatyaa-naari, irootaki iñaantyaarori impasiki-winta-yityaa. 15 Iro kantacha airo pikisaniintziri, piyomitayitairi pinkimita-kaantyaari iriimi pirintzi.

Owiraantarori tasonka-wintaantsi

16 Tima iriitaki Pawa kantakaarori asaikan-tayityaari kamiitha, nokowa-kotziri iriitaki onimota-kayi-mironi pisaika-jiiti okantawitaka piñaayitiro onkarati awishimoyitimiri. Nokowa-kotziri intsipatyaami.

17 Iroka nosankinata-jaantzimiri naaka nakoki. Tima naaka Pablo owithatamiri. Irootaki namita-piintari aririka nontyaanki nosankinari. 18 Onkamintha inisironka-yitaimi maaroni Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. Omapirowí.

* 3:6 inintziri = wairontsi

YITAKARI PABLO ISANKINATZINIRI TIMOTEO

Withataantsi

¹ Naakatakira Pablo osankinatzi-mirori iroka, Intyaankaa-riti Jesús Saipatzii-totaari nonatzi, tima irootaki ikantakaan-tziri owawisaa-kotairi Pawa aajatzi Jesús Saipatzii-totaari ayaakoniintani. ² Awiroka nosankinatzi Timoteo, nokimita-kaantaami notomi nowimi akimisanta-naira. Onkamintha inisironkataimi Asitairi Pawa aajatzi Awinkathariti Saipatzii-totaari Jesús, onkawintha intakotyaaami, piñihiro pisaiki kamiitha.

Ikinakaa-sitaitari iyomitaan-taitzi

³ Pairani nojatan-takari Macedonia-ki, nosintsi-thata-nakimi pisaiki Efeso-ki, ari onkantyyaa piyomitaantyyaariri saikayita-tsiri pinampiki, iwashaantajiro ikinakaa-siyitakaro iyomitaantzi. ⁴ Ikinkithata-siyitaro kinkitharintsi, iñaawinta-siyitaro tsika ipaiyita iwaisatzitini. Ti oiñaarontiro iroka-payi okaratzi yantakiri Pawa onkantyyaa ankimisantan-tajyyaariri, iro kantakaan-tzirori iñaana-winthata-wakaantari atziri-payi. ⁵ Aryaajaini aroka aririka ayomitaanti, akamantantziro tsika ikantaita itakota-wakaita. Tima aririka ankisiritanaji, aririka ankinkisiryaa-najiro tampatzikata-tsiri, aririka ankimisanta-pirotanaji, ari amatzirori atakoyitanta. ⁶ Ari itzipina-yitakari yokapayi, aminaasi-waitaka okaratzi iñaawinta-yitziri. ⁷ Inintasi-waitaka iyomitaantiro Ikantakaan-taitani. Okantawitaka isintsi-thatantzi iyomitaan-tayitzi, iro kantacha tira inkimathatzi-tyaaro irirori okaratzi ikamantanta-witari.

⁸ Irooma arokaiti ayotzi omapiro okamiithataki Ikantakaan-taitsiri, iro kantacha ontzimatyii ankimathatiro opaita otzimantari ikantakaan-taitsiri. ⁹ Tira kari isankinaitiniri ikaratzi kamiitha-siritain-tsiri, iro iwasankitaitantyyaariri maimanitzin-kariiti, piyathariiti, kaari-pirosiririiti, tsimai-nkata-niriiti, thainkan-taniriiti, manintasiritan-taniriiti, owamaayitziriri asitariri, owantzin-kariiti, ¹⁰ mayimpiriiti, antaminthata-wakaa-chari isiramparin-kakiini, nosikan-taniriiti, thayawariiti, kamatawiriiti, ikaratzi tzika-tzika-yitzirori ayomitaan-tziro kamiithari. ¹¹ Tima onasityaa iroka Kamiithari Ñaantsi iwisiryyaawintai-takari, irootaki ikantakinari Pawa Tasorin-tsita-tsiri nokamantantajiro.

Yantawairi Pablo

¹² Iriitakira Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari sintsitakainari. Irootaki nopaasoonkitan-tariri, tima iyotzi aawyaa-siri-waitaana, ityaantakina nantawaitiniri. ¹³ Okantawitaka pairani oshiki nothain-kasiwaitakari, noisaniintani nowiri, nowasankitaa-piintakiri yasiyitaari, iro kantacha itakotaana irirori. Tima ti noyowityaaro okaratzi nantakiri tikira nonkimisanta-nakiita. ¹⁴ Iro kantacha yoka Awinkathariti antaroiti itako-pirotakana, ari nitanakari nokimisantanajiri Jesús Saipatzii-totaari, oshiki notakota-naari, iriitaki kantakaa-kanarori. ¹⁵ Iroka nonkaman-timiri iroopirori onatzii, ontzimatyii inkimisantaitiro:

Ipokaki Jesús Saipatzii-totaari aka kipatsiki iwawisaa-koyitairi kaari-piro-siririiti.

Tima naaka anaayiwita-kariri maaroni nokaaripiro-siri-witaka. ¹⁶ Iro opoñaantari inisironkataana Jesús Saipatzii-totaari, ti isamaniintyaana okantawitaka naaka mapirowita-karori nokaaripirotsi. Tima tsika ikantaana naaka, ari inkanta-yitajyaari pasini inkarati kimisanta-yitairini, irasi iwiro yañaayitaji. ¹⁷ Onkamintha irasi iwiro impinkatha-piroi-tairi Aparonita-tsiri Pawa, Yotaniri, Añaanita-tsiri, Tasorintsi. Omapirowí.

¹⁸ Notomí, Timoteo, tzimatsi nonintziri nonkaman-timiri. Onkimityaaro okaratzi ikinkithata-koita-kimiri pairani. Irootaki nokamantanta-mirori pintharowintasiritan-tyaari pijatakairo piñaasintsi-pirotyya kamiitha, ¹⁹ aikiro pakowinta-nakityii-yaaro pinkimisantanaki, aikiro pisirita-nakityii-yaaro tampatzikata-tsiri. Tima tzimayitatsi owashaanta-kirori. Okantawita ikimisanta-yiwita, kimiwaitaka impitamonka-kota-kityii-yaami. ²⁰ Ari ikan-takari Himeneo aajatzi Alejandro. Iriitaki nosinitakiri iwasinonkaa-yitairi Kamaari, ari onkantyya iyotantyyaari airo ithainka-tasorintsi-waitziri Pawa. *

2*Iñaawinta-koitziro amanaantsi*

¹ Iroka nitawakyyaari nosintsi-thatimiri: Ontzimatyii pamanaji, pinkowa-kowintanti, pinkanta-kowintanti, pimpaasoonki-wintairi maaroni. ² Pamana-kotairi pinkathariiti. Pamana-kotairi aajatzi jiwari-payi, ari onkantyya pisaika-yitan-tyaari kamiitha, pinkathatasorintsi pinkantyya, tampatzika-siri pinkantyya aajatzi.

³ Irootaki kamiithata-tsiri maaroni iroka. Irootaki onimotziriri Pawa owawisaako-siritairi. ⁴ Tima inintatzii Pawa maaroni yawisako-siritaiti, inintzi aajatzi maaroni

* 1:20 Kamaari = Mishatantaniri

iyotakoi-tajiro iroopirori ñaantsi. ⁵ Iroka iroopirori ñaantsi: Aparoni ikanta Pawa. Aparoni ikanta kantako-wintziriri atziri-payi anta Pawaki. Iriitakira yoka Saipatzii-totaari Jesús atziriwitain-chari irirori. ⁶ Iriitaki pinakowinta-kayiri maaroni ikamawintaira, yookakaako-winta-yitajai ininta-paitita-paakira Pawa. ⁷ Irootaki iyosiitan-takanari naaka Nontyaankaa-riti, iriitaki otyaanka-kinari nonkinkithata-kaayitajiri atziri kaari ashininkayita, noyomitaa-yitajiri inkimisanta-yitairo iroopirori ñaantsi. Tima omapiro onatzii iroori.

⁸ Tsika-rika yapatota-jita-piintyaa, nonintzi yamana-piinta-yitaji atziri, tzinaa-wako inkantyyaa ikimita-piintara. Iro kantacha kitisiri inkanta-yityaa, airo ikisa-wakaa-waita, airo iñaana-winthata-wakaa-waita. ⁹ Ari onkimita-najyaari kooya-payi, airo onintasi-waita onkithaatyaa waniinkata-chari, aparaawaitiri kiriiki amananta-yitiri othatani poriryaa-yitatsiri, onintasi-waityaa owaniinkatiro oisi. * ¹⁰ ontzimatyii irokaiti amitajyaaro okaratzi kamiithata-tsiri. Ari okantari kooya-payi otakotariri Pawa, pinkathatziriri aajatzi. ¹¹ Aririka iyomitaan-taiti, awakimpitya onkanta-yityaa kooya onkimisanti. ¹² Ti nosinita-kaantiro oyomitaanti kooya, ti nosinita-kaantiro ojiwatiri sirampari-payi aajatzi. Apatziro owakimpita-yityaa onkimisanti. ¹³ Tima iriitaki Adán yitaitaka pairani iwitsikai-takiri, iro ampoita-paintsiri Eva. ¹⁴ Kaari Adán yamatawitaitaki pairani, irootaki kooya yamatawita-jaantaitaki irojatzi antanta-karori kaari-pirori. ¹⁵ Iro kantacha iroka kooya-payi tsimanta-yitatsiri, aritaki onkantaki awisako-siri-yitai aikiro-rika ajatakaa-nakityiuro onkimisanta-yitai, itakotan-tayitajyaa, onkiti-siri-yitaji, airo ookaasintyakiyitziro oithaari oniwitakantantyaari.

3

Tsika inkanta-yityaa jiwari-payi

¹ Iroopirora nonkantimiri: Tzimatsi-rika nintatsini jiwatiri kimisantzin-kariiti, ari okamiithatzi okaratzi inintziri yantiri. ² Ikaratzi jwayita-tsiri ontzimatyii inkamiitha-siriti, airo itzimayitzi impaityaa ñaawinta-waitirini, iinapiroyityaaro iina, yotzinkari inkantyyaa, yanta-piintiro kamiithari, impinkathata-kaantyyaa, yoimaayitan-taniti iwankoki, yomitaan-taniri inkanta-yityaa. ³ Airo isinkita-piinta, airo ikisa-piinta, itakotaniri inkantyyaa, tsinampa-siri inatyii, airo ayimawaitziri

* 2:9 poriryaa-yitatsiri = ooro, perla

ishikyiro iwaararo. ⁴ Iyoti ijiwayitairi ikaratzi saika-pankotziriri, pinkatha inkantanti iwaiyani, airo ipiyathawaita. ⁵ Tima aparoni atziri kaari yotironi ijiwata-kaanti iwankoki, ¿kantatsima ijiwawintiri ikaratzi kimisantanajiriri Pawa? ⁶ Ari ikantari aajatzi owakirata-tsiri ikimisantzi, airo okantzi ijiwata-kaanti. Tima aririka imatiro ijiwati, ari inkantakaa-piro-waita-nakya, ari inkimita-kota-kyaari okaratzi awishi-mota-kiriri pairani Kamaari. ⁷ Aririka piyosiiti jiwatziriri kimisantzinkari, pamini ipinkathatziri atziri-payi kaari kimisanta-tsini. Iriirika piwaki ikantako-waitai-tziri, iriitakira kaari kisasityaaroni yamatawitiri Kamaari.

Tsika inkanta-yityaa amitakotziriri jiwari-payi

⁸ Ikaratzi amitakotziriri jiwatziriri kimisantzin-kariiti, ontzimatyii impinkathata-kaantyyaa, awiintaari inatyii, airo isinkita-piintayita, airo ayimawaitziri ishikyiro iwaararo. ⁹ Okowa-pirotatyaa iyotako-yitairo okaratzi akimisantajiri kaari iyotako-witaita pairani, kinkisiryaa iwapiintairo tampatzikata-tsiri. ¹⁰ Omatantyaari yamitakotiri jiwari-payi, ontzimatyii iñaantai-tawakyaari kantatsi-rika imatiro. ¹¹ Ari onkimiyityaari aajatzi kooya ontzimatyii oñaapinkathata-kaantyyaa, airo oñaawinta-kotantasiwaita, kimpoyaa-waini onkantyyaa, oripirowintayitanairo maaroni. ¹² Inkarati amitakotairini jiwari-payi iinayityaaro iina, ijiwatairi kamiitha iitomi aajatzi saika-pankotziriri. ¹³ Aririka imatanajiro, pinkatha iwaitiri, ari iyotanajiro yawintaa-sirytaa ikamantantairo tsika okanta ikimisantan-taariri Saipatzii-totaari Jesús.

Omapiro okamiithataki akimisantziri

¹⁴ Nokowataiki nojatimi sintziini noñiimi. Iro kantacha nitawakyaaro nosankinatimiro iroka, ¹⁵ aamaa-sityaa airorika nojatzi, nonkaman-tzityaamiro tsika ikantajiita isaikaitzi yasiyitaira Pawa. Tima ankarati yasiyitai Añaanita-tsiri Pawa, akimita-naaro okanta tzinkamitsipirori, arokaiti otzinkamitanaja ikinkithai-tziro iroopirori ñaantsi. ¹⁶ Omapiro aripirootzi okaratzi akimisantajiri, tira iyotako-witai-tyaaro pairani tsika ikantajiita ipinkathatasorintsitaitzi. Iroka akimisantziri:

Yatziritzi-motantaki Pawa,

Iriitaki oñaakan-takiriri Tasorinkantsi iriipirori inatzii.

Iriitaki Maninkariiti okiyita-kariri,

Iriitaki ikinkithata-koitakiri pasini-satziki atziri.

Iriitaki ikimisantai-tziri maaroni kipatsiki,

Iriitaki owajinokaa-chari iwaniinkaroki.

4

Iñaawintai-tziri oowashantzirori ikimisantawita

¹ Iro kantacha iroka ikantajiri Tasorinkantsi. Apaata, ari iñiitaki oowashantironi ikimisanta-witari, iro inintanaki inkimisanta-yitiro iñaani kamaari-payi, yamatawitan-tzira. ² Iyomitaawa-waita-sitan-tyaaro amatawiri kaari iroopirotatsiri, airo ikimajiro iwasiri-niinta-kotyaaro yantakayitziri, jimpa-siri ikantaka. Isiyawaitakaro opirota-kaantzi itayiita, tima ojimpa-wathata-kaanti airo akimajiro katsiri. ³ Airo isinita-kaantziro yaawakaityaa, intzita-kaantziro okaratzi iwaitari. Tira onkamiithati iroka. Tima arokaiti akaratzii akimisanta-yitajiri Pawa, ayotajiro omaapiro iwitsikayita-kayiro owaritintsi. Isinita-kairo awayitajyaaro iroka-payi, ampaasoonki-yitajiri. ⁴ Tima okaratzi iwitsika-yitakiri Pawa, kamiitha onayitatzii. Tikatsi ompaityaa aparawaitan-tyaarori, ontzimatyii ampaasoonki-yitajiri añaayitziro okaratzi ipayita-kairi. ⁵ Tima aririka amatakiro okantziri iñaani Pawa amanako-yitairo okaratzi ipayitairi, aritaki intasonka-wintakiro.

Antawaitai-niriri kamiitha Jesús Saipatzii-totaari

⁶ Iroorika piyomitaan-takiri iroka, pimatanaa-tziro pantawaitainiri kamiitha Jesús Saipatzii-totaari. Pimonkarata-naatziro okaratzi pikimisanta-najiri, pimatanaa-tziro kamiithari okaratzi iyomitaai-takimiri. ⁷ Piwashaanta-yitairo kinkitharintsi-payi kaari iroopirotatsini, irootaki amita-piinta-sitakari masonto okinkithayitziro iroka. Ontzimatyii piñaasintsi-sirita-najyaa pimatana-tyaarori pimpinkatha-tasorintsitai. * ⁸ Tima okamiithatzi-mowitai añaayitziro añaasintsi-waita koñaaroini awathaki, iro kamiitha-piro-taita-tsiri añaasintsi-sirita-najyaa añaantyaarori ampinkathatasorintsitai. Tira iroo antanta-yitarori onkantyaanintaa-waitan-tyaari iroñaaka ainiro añaayitzi, añaajiro apaata anintaa-waitajyaa aririka añaaji. ⁹ Iroopirori onatzi iroka ñaantsi, ontzimatyii ankimisantaji maaroni. ¹⁰ Irootaki añaanta-yitarori añaasintsiyita, sintsiini antawai-yitzi, tima oyaakoniintani owairi Pawa tsika itzimi añaanitatsiri. Kantatsi iwawisaako-siritairi maaroni atziri-payi, iriitakira iwawisaako-siri-yitaji inkarati kimisantairini.

¹¹ Irootaki piyomitaan-tayitairi iroka, pisintsi-thantaitairo. ¹² Ti noninti inthainkima-waitaitimi pimainaritzira. Ontzimatyii piñaakantziro tsika pikantanaja pikimisantaji, ari onkantyaaninkimita-kotan-taityaamiri. Ontzimatyii paamaako-wintyaaro okaratzi piñaawai-yitziro, aajatzi

* 4:7 masonto = antaro-konaiti

okaratzi pantayitiri. Otakotani pinkantanti, iriipiro-siri pinatyii, kitisiri pinkanta-najyaa. ¹³ Sintsitha pinkanta-piintainiri piñaana-yitainiri atziri-payi sankinarintsi-pirori, pinkinkithata-piintairo, piyomitaanta-piintairo, irojatzii piñaanta-kyaarori nariityaami anta. ¹⁴ Pinkinkisiryaa-kotiro iñaawinta-kimiri pairani jiwari-payi, ari okanta itasonka-wintan-takamiri iwasi-patzii-toyitan-tamiro irako. Paamaiya paparatziro = kari itasonka-wintaimi Pawa pimatana-taarori iroka. ¹⁵ Ñaasintsi pinkanta-wintana-najyaaro, onkantyya iñaantai-tyaamiri aikiro pijatakaanakitziro pimatana-kiro. ¹⁶ Paamawintajyaa awiroka tsika pikantanaja, pinkinkisiryaa-kotyaaro kamiitha onkarati piyomitaan-tayitairi, onkarati pantayitiri aajatzii. Aririka pimatakiro piriipiro-wintairo, aritaki piñajiiro pawisakosiritaji, aajatzii inkimiyita-jyaari ikaratzii piyomitaapiintakiri.

5

Antainiriri pasini-payi

¹ Ti onkamiithati pinkisa-thayitiri antari-kona, kamiitha piñaana-yitiri. Iro kamithatatsi paakamiitha-yitiri pinkimita-kaantiri iriirikami piri. Ari pinkimitairi mainariiti, paakamiithatiri pinkimita-kaantiri iriirikami pirintzi. ² Ontzimatyii paakamiitha-yitiro antaro-konayitatsiri, pinkimita-kaantiro iroorikami piniro awiroka. Ari pinkimitairori mainaro-payi, paakamiitha-yitiro, airo pisiritaro pimaimani-waitiro pinkimita-kaantiro iroorikami pitsiro.

³ Paakamiitha-yitiro kinankaro tsika otzimi mapirotzirori okowityaa-waitzi. ⁴ Irooma aparoni kinankaro tzimayitatsiri otomi-payi, osari-payi, iriitaki itanakyaaaroni yaminiro yamitako-yitiro, ontzimatyii impiyata-jyaaro yaamaakowinta-jyaaro okimitaa-kirira pairani iroori yantaritan-takari irirori. Irootakira onimotziriri Pawa. ⁵ Irooma aparoni kinankaro matzirori osaikawaitzi apaniroini, awintyaari iroori Pawa, asi owiro aakowintyaaro amani onkowa-kotairi kitaitiri aajatzii tsitiniri. ⁶ Irooma onkimosiriwinta-waityaa onintakaa-nikiini kinankaropayi, tira osaiki kamiitha, kimiwaitaka onkamaki-tyiimi. ⁷ Pisintsi-thatiro omatanta-jyaarori nokantakiri, ari onkantyya airo otzimanta iñaawinta-kotai-tirori. ⁸ Tzimayitatsi kaari aminironi ishininkaiti. Aririka onkinankaroti irira owatsi-pirotacha kaari aminaironi iriniro. Okimiwaitakaro iwashaanta-kityiromi ikimisantzi.

Iriitaki mapirota-jaanta-kirori yanaanakiri ikanta kaari kimisanta-tsini.

⁹ Iroka kowachari isankinata-kotai-tantyaarori kinankaro-payi antawaitainiri Saipatzii-totaari: Antaro-kona onayitatyii, oimitapintawitariri pairani oimi, *
¹⁰ kamiitha-siri okanta ikima-kotai-tziro, aamaako-winta okantziri intsitipaye, oimaantzi owankoki, aakamiithata-piintakiri kimisantzinkari, kaminthaani owapiintziri asinonkainkari, omata-piintairo okaratzi kamiitha-yitatsiri.

† ¹¹ Irooma kinankaro kaari antaro-konata-tsini, airo isankinata-koitziro. Airo okanta-pirota antawaitainiri Saipatzii-totaari, tima ainiro onintzi ayi oimi. ¹² Tima aririka aaji pasini oimi, aritaki inkanta-kowaitai-takiro, tima airo omonkaratziro okaratzi okantawitakari antirimi.

¹³ Aritakimi ompirata-nakyaaro, onkinayiti pankotsi-payi, onkinkitha-waita-kotan-tayiti, akakawaita-sitani onkantyyaa. ¹⁴ Irootaki nokowantari aayitaji otsipataro aparoni kinankaro kaari antaro-konata-tsini, ontsimani-yiiti, osaikiita owankoki antawaiti. Ari onkantyyaa airo itzimanta impaityyaa kisimawaitironi. ¹⁵ Tima tzimayitatsi matakirori, antawaita-sitakaro inintziri Kamaari. ‡

¹⁶ Kinankaro tzimatsiri oshininkaiiti, iriitaki amitako-yitironi. Irooma kinankaro kaari tzimatsi oshininka-iiti, saikatsiri apaniroini tikatsi amita-kotironi, kowityaa-waitaniri onatzii-rika. Irootaki kowajaanta-chari yamitakotiro pasini kimisantzinkari-payi.

¹⁷ Ontzima-tyiira impinai-tairi jiwatakaan-tatsiri ipinkathai-tziri. Iriitaki impapirotaiti kinkithata-kaanta-piinta-tsiri, aajatzi ikaratzi yomitaanta-piinta-tsiri. §

¹⁸ Tima irootaki ikantakoi-tziri sankinaritsi-piroriki: Aririka pantawaita-kairi pipira, tima ti pintashi-niinta-kaawaitiri.

Iroka ikantaitzi aajatzi:

Ontzimatyii impinaitiri antawaita-tsiri.

¹⁹ Ikaratzi-rika aparoni atziri kanta-kotziriri aparoni jiwari, airo pikimisantziri. Irooma inkarati-rika apiti, airorika inkarati mawa ñaakota-kirini yantakiro kaari-pirori, ari okamiithatzi inkimisantaitiri. ²⁰ Aikiro-rika ijataitatyii yantaitiro kaari-pirori, payiri tsika ipiyota-jiita pinkisathatiri, ari onkantyyaa intharowan-taityaari, airo imatantaro yantiro pasini-payi. ²¹ Nosintsi-thatzimi pantiro iroka. Tima aririka pimatanaajiro, airo piñiuro yokawintanaki.

* **5:9** Antaro-kona = onkarati 60 osarintsiti † **5:10** aakamiithata-piintakiri = okiwa-kitzita-piintakiri; kimisantzinkari = kitisiriri ‡ **5:15** Kamaari = Mishatantaniri § **5:17** impapirotaiti = osiyarori apiti yapiitaitiro impinaitiro

Airo pikanta-waitzi “Airo nokisathatziri, tima iriipirori inatzi.” Iyotzi Pawa nokantan-tamirori. Iyotzitaro aajatzi Jesús Saipatzii-totaari, iyotzitaka aajatzi Maninkariiti ikaratzi iyosiitakiri. ²² Ti onkamiithati pathawai-yaaro piwasi-patzii-totan-tyaaro pako ijiwatan-taityaari. Tima aririka iyomitai-takiri yantakiro kaari-pirori, kimiwaitakara awirokami kantakaa-sityaaroni. Ontzimatyii pinkitisiritai awiroka.

²³ Tira apatziro pirapiintiro nijaa, iro kamiithatatsi piriro kapichiini kachori, ari piñaakiro pisita-koti pimantsiya-waiwita.

²⁴ Tzimatsira atziri, tikira iñiuro imishakowintaitiri yantakiro kaari-pirori, ikima-kotai-takiri maaroni. Tzimatsi pasini aajatzi kaari iyotakoitzi yantatziro kaari-pirori, apatziro inkimakoitiri apaata. ²⁵ Ari okimitari aajatzi, tira imanakota-piintiro atziri yantayitiro kamiithari. Irooma aririka yantiro kaari-pirori, ari inkowa-piintawityaa imanakotyaa, iro kantacha aritaki inkimakoi-takiri.

6

¹ Maaroni ompirataari, ontzimatyii impinkathatairi ompiratariri. Iro nokantantari, ari onkantyyaa airo itzimanta pairyaa-siwaityaaroni Pawa, airo itzimanta kantakowaitaini ayomitaan-tayitzirira. ² Ompirataari kimisantsisiri, aririka impiратyaami pasini kimisantzinkari, ti onkamiithati pinkanta-waiti: “Airo pisiya-kayinari pimpi-ratani, tima iyiki nowimi.” Okowa-pirotatyaa yantawaitiniri iroopirori yoka ompirataari, itakotani iwiri, tima kimisantzinkari inatzii. Ontzimatyii piyomitaan-tairo iroka, pisintsi-thatan-tairo.

Kitisirita-kaanta-tsiri ipoñaa onimotaantsi

³ Aririka impoki nasityaaroni inkinkithata-kaanti, kaari kimityaaroni okaratzi iñaaniyitakari Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, inasita-paakyaaro aajatzi iñaawintiro pinkatha-tasorintsitan-tatsiri. ⁴ Kantakaa-piro-wainiri inatziira, tikatsira iyoti. Apatziro inintzi irirori añaanaminta-wakaa-waityaaro ñaantsi. Iro ompoñaantyaari asama-wakaa-waityaa, amaimanita-wakaa-waityaa, ankawiya-wakaa-waityaa, ankanta-kota-wakaa-waityaa, ⁵ ankisaniinta-wakaapirotyaa. Irootaki imata-piintakiri kaari-piro-siriri kaari yotakotaa-jatironi iroopirori ñaantsi. Ikinkisiryaayita yaantyaaro kiriiki yamaminataro aririka impinkatha-tasorintsitanaki. Ti onkamiithati paapatyaari

awiroka. * ⁶ Aritaki okanta-tzimaita, kimota impinaitairo apaata apinkatha-tasorintsizi. Iro kantacha añaantyaarori impinaitai, ontzimatyii onimoyitajai añairi okaratzi tzimimo-yitairi. ⁷ Tima pairani owakira atzimapaaki ti amapaaki tzimi-motairi. Ari okantari aajatzi aririka ankamaji, onkarati tzimi-motairi airo aanajiro. ⁸ Tima ontzima-piintzirika ayaari, otzima-piintzi-rika akithaataro, ari onkarati tikatsi anintiri. ⁹ Iriima inkarati kowayitironi yashaarantyya, okaima-siritziri inkaaripirosiriti. Ikimita-kowaitakari sitsikachari ikintsiki, aririka yantayita-nakiro inintakaa-siyitari owaaripirotantatsiri, irootaki pyaakaa-sita-jyaarini. ¹⁰ Aririka iniwitaitapiintyya yashaarantaityaa, okimiwaitakaro iroomi oparithatari kaaripiro-yitatsiri. Tzimatsi matakirori iniwiyitaro yashaarantyya, iwashaanta-nakiro ikimisantzi, okimiwaitakaro iriimi kimaatsita-kaawaita-CHANIMI apaniirini.

Pinkimita-kaantiro piwayiri-winta-jyaaromi pikimisan-tanaji

¹¹ Irooma awiroka, yasitaami Pawa, airo panta-nitziro iroka-payi, pinkimita-kaantiro pisiya-pithatairomi. Iro pamina-minata-piintanaji pintampatzika-siriti, pinkathatasorintsi pinkantyya, pinkimisantairi Pawa, pintakotyaa pinkantyya, kisasiwaini pinkantyya, amatsinka pinkantyya aajatzi. ¹² Aikiro pinkimisanta-naatyii, pinkimita-kaantiro piwayiri-winta-najyaaromi kamiitha-yitatsiri. Pinkimita-kaantiro aajatzi piñaasintsi-winta-jyaaromi irojatzi paantakyaarori kanta-jitaa-chani añaakaajimi. Irootaki ikaimasiritai-tantamiri, ari okanta ikimantaamiri atziri-payi, pikantzi: "Nokimisantaji." ¹³ Tzimatsi nosintsi-thatimiri. Tima yoka Pawa añaakaa-yitzirori okaratzi tzimayitatsiri, iyotzi nokantzimiri. Iyotzita aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, ñaawaita-piinta-kirori iroopirotatsiri, irojatzi iñaawaita-paakiri yaitanakiri isaikira Poncio Pilato. Iroka onkarati nosintsi-thatimiri: ¹⁴ Airo pipiyathataro nokanta-kaanta-kimiri. Kitisiri pinkantyya itzimikari ñaawinta-kowaita-sityaamini. Pijata-kayiro awiroka irojatzi impiyan-tajyaari Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. ¹⁵ Tima impokai irirori aririka imonkara-paitita-kaiyaaro Pawa, ankimosiriwintantai. Tima apaniro Pawa ijiwata-kaantairo maaroni tzimayita-tsiri, apaniro ipinkathari-wintziri ikaratzi pinkathari-winta-witachari, ari ijiwatziri ikaratzi jiwawita-chari iroñaaka. ¹⁶ Iriitaki asitarori kantaitaa-chari añaantarintsi, yasi iwiro isaiki

* 6:5 Ti onkamiithati paapatyaari awiroka. = onasiyita ñaantsi-payi

tsika osiparyaa-pirotzi, irootaki kaari yariitan-taitari. Tikatsi atziri matakironi iñiiri, airo imataitajiro aa-jatzi. Omapiro ipinkathai-tziri. Irasi iwiro impinkathari-wintantai. Omapirowí.

¹⁷ Ontzimatyii piyomitaa-yitajiri ikaratzi ashaaranta-chari iroñaaka, airo ishamiwaitanta. Airo yawintaa-siwaitaro iwaararo, tima airo asi owiro onkisotzi-motiri. Ontzimatyii yawintaa-yitajyaari Pawa, iriitaki matzirori inkimosiriwinta-pirota-kaantanta. ¹⁸ Piyomitaan-tairo yantaitajiro kamiithari. Ikimita aparoni ashaarantaniri otzimimo-pirotziri iwaararo, ari inkimita-najyaari yokaiti otzimimo-pirotziri yantari, iro inkimita-kaanta-najimi iroorika iwaararo. Piyomitaan-tairo inisironkai-tantyya, ayimatiri impasitan-tayitajyaa. ¹⁹ Iroorika imatanajiri, osiyawaitakaro iwapithaan-tyaaromi iwaararo inkasiya-kaiyaari apaata. Irasi iwiro iñiiri isaikaji kamiitha.

Owiraanta-paakarori ikantziriri Pablo yoka Timoteo

²⁰ Timoteo, piriipiro-wintairo piyomitaan-tairo okaratzi inisironkai-takami. Airo pimatzitaro awiroka tsika iñaawinta-sitaitaro kaari-pirori. Airo pimatzitaro awiroka tsika iñaawintasitaitaro karipirori ikimita-kaanta-witari iroopirori onatzi iyota-nitari. ²¹ Tima tzimatsi matay-itakirori, ikinasi-waiyitaka, kimiwaitaka intzipina-wintatyiiromi onkarati inkimisantiri. Onkamintha inisironkai-tyaami. Omapirowí.

YAPIITAJIRO PABLO ISANKINATZINIRI TIMOTEO

Withataantsi

¹ Naaka Pablo osankinatziro iroka. Intyaankaa-riti Jesús Saipatzii-totaari nonatzi, tima iriitaki Pawa nintakaa-kinarori noñaawintajiro ikasiya-kaakairi yañaakaa-yitajai Saipatzii-totaari Jesús. ² Awiroka nosankinatziro Timoteo, awiroka nokimita-kaanta notakotani notomi. Onkamintha inisironkataimi Asitairi Pawa aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, onkawintha intakotyaami, piñiuro pisaikaji kamiitha.

Piñaawintairi Saipatzii-totaari

³ Ari nokanta-piintatyaa tsitiniri aajatzi kitaitiri namanako-yitzimi, nopaasoonkitziri Pawa, nantawaitajiniri. Nomata-kotairi ikimiyitaka nowaisatzitini tampatzika-siriri-payi. ⁴ Aririka nosirityaaro piraawaitaka pairani, oshiki noninta-taiki napiitajiro noñiimi, ari onkantyyaa nonkimo-siritan-tyaari. ⁵ Oshiki nokinkisiryaa-kotakimi tsika okanta pikimisanta-pirotan-tanakari. Tima irootaki itanakaro pisaro Loida, ipoña piniro Eunice. Noyotzi aajatzi ari pikimita-nakari awiroka. ⁶ Irootaki napiitan-tamiri nonkantimi: Piwakiratairo itasonkawintakimi Pawa nowasi-patzii-totan-takamiro pairani nako, pinkimita-kaantairo yoisaitziro paamari intsiwaki-mati. ⁷ Tima ti intharowa-sirita-kaanti Pawa. Apatziro yaawyaa-sirita-kaantzi, itako-sirita-kaanta, iñaako-sirita-kaanta.

⁸ Irootaki airo pipasiki-winta-kaantaro piñaawintiri Awinkathariti, ari pinkimitainari naaka, airo pipasiki-wintana yasitako-wintai-tanari Pawa. Iriitaki aawyaa-sirita-kayimini, pinkimita-kotan-tyaanari naaka, nokimaatsita-kowintaro Kamiithari Ñaantsi. ⁹ Irijatzi owawisaako-siri-yitairi Pawa, iriitaki kaima-siri-yitairi akiti-siritan-taari. Tira aroka matasityaaroni, iriitaki nintaintsi yantiro. Yasi iwiro pairani Pawa ininta-piintaki inkaminthaa-yitai Saipatzii-totaari Jesús. ¹⁰ Irootaki imatakiri iroñaaka, ikoñaataki pairani Owawisaa-kotan-taniri, Saipatzii-totaari Jesús. Iriitaki matakirori yiitsinampairo kaamanitaantsi, yamayita-kairo Kamiithari Ñaantsi, iro ayotantaari yasi owairo yañaakaa-yitajai. ¹¹ Irootaki iyosiitan-takanari naaka Tyaantaariiti, iriitaki otyaantakina nonkinkithata-kaantajiro Kamiithari Ñaantsi, ipoña noyomitaa-yitajiri

aajatzi kaari noshininkata. ¹² Irootaki noñaasi-waitan-tarori iroñaaka, iro kantacha tizimaita nompasiki-wintyaa. Tima noyotzi naaka ipaita nawintaari, noyopirotzi otzimi-motziri isintsinka, ari onkantyyaa airo iwashaanta-kaantanaro inintakaa-kinari nantajiniri irojatzi aririka omonkaratajyaa kitaitiri impiyan-tajyaari. ¹³ Ari pinkimita-najyaari awiroka, pimatako-tinaro tsika okanta pikimakina noyomitaantaki, pijatakaairo pawintyaari Saipatzii-totaari Jesús, otakoyitairi, asiyitairi aajatzi. ¹⁴ Ari inampisiritan-takami Tasorinkantsi, iriitaki iriipiro-sirita-kayimini airo piwashaantantaro iroopirori otzimi inintakaa-kimiri piyomitaan-tairo.

¹⁵ Pikima-kotakina awiroka yookawaitaikina nampiyitarori Asia-ki. Yokataki Figelo ipoña Hermógenes. ¹⁶ Iro kantacha yoka Onesíforo, oshiki yoimosirinka-piintakana irirori, ti impasiki-winta-kotyaana yoosowitai-takana. Oshiki noninta-taiki inkaminthaajiri Pawa ikaratzi saikapankotziriri. ¹⁷ Tima iriitaki amina-minata-paakinari yariitaka Roma-ki, irojatzi iñaanta-paakanari. ¹⁸ Iriira Awinkathariti nisironkata-jyaarini apaata owiraantyaaroni kitaitiri impiyaji-rika. Tima piyoti awiroka, oshiki yamitakotakina Onesíforo nosaikan-takari Efeso-ki.

2

Pinkimita-kaantyyaa awirokami iwayiriti Jesús Saipatzii-totaari

¹ Notomí, tima iriitaki kawinthaajamiri Saipatzii-totaari Jesús, onkawintha yaawyaa-sirita-kayimi. ² Tima pikimakina tsika okanta noyomitaantaki atziripayiki. Ontzimatyii piyosiiyiti iroñaaka awiintaari iriitaki matanajironi iyomitaa-najiri aajatzi pasinipayi. ³ Aamawinta pinkantyyaa piñaasintsita-kowintanajyaari Jesús Saipatzii-totaari. Pinkimita-kaantyyaa awirokami iwayiriti. ⁴ Tima aaroni owayirita-chari ti iñiitiri yantanajiro antawairintsi yantayita-piintai-tziri. Ontzimatyii yitapaintyaaro ikantakiriri ijiwariti. ⁵ Kantatsi aajatzi pinkimita-kotyaari ipinatai-tziri anaakotantain-tsiri isiyajiita. Tima antaroiti iñaasintsitakaro. Iro kantacha imatantyaaroni yanaakotanti ontzimatyii yitanakyaaro iñaanta-piintyaaro. Irooma yamataa-siwaityaa-rika ininti yanaakotantimi, airora ipinatai-tziri. ⁶ Kantatsi aajatzi pinkimita-kotyaari ikanta aaroni pankiwai-rintzi. Tima iriitaki itapiintaro iwayitaro okitho iwankiri. ⁷ Ontzimatyii pimpampitha-sirita-kotiro nokanta-yitakimiri. Tima iriitaki Awinkathariti kimathatakaa-piroti-mironi maaroni.

8 Pinkinkisiryaa-kotiri Jesús Saipatzii-totaari icharinitakari pinkatharini David. Añaaji irirori ikamawitaka. Irootakira iroka Kamiithari Ñaantsi nokinkithata-kotajiri. 9 Irootaki natsipita-kowintari noñaantarori iroñaaka yoosowaitaitana, yasitakowaitaitana, ikimita-kaantai-takina naakami owantzinkari. Irooma iñaani Pawa airo imataitziro yoosotaitiro iroori. 10 Iro nokisa-sitan-tarori iroñaaka maaroni nokimaatsiwaitakari, okantakaan-tziro notakotari ikaratzi iyosiitairi Saipatzii-totaari Jesús iwawisaako-siri-yitairi. Ari onkantyyaa irasi iwantajyaarori yañaayitaji. 11 Iroka omapiro ikantai-tziri:

Aririka ankama-kotajiri Saipatzii-totaari, aritaki antsipatajyaari yañaakaa-yitajai.

12 Aririka ankisasi-wainitaki, ari antsipata-jyaari ampinkathari-wintantaji.

Irooma aririka ankanti: "Ti noñiiri." Aritaki imatai aajatzi aroka.

13 Okantawitaka ti añaawityaaro ako-wintyaari, iriima irirori yako-winta-yitai.

Tima yasi iwatziiro irirori, ti inthañaa-pithatan-tyaaro okaratzi ikasiya-kaantziri.

Pinkimityaari antawai-ryaantzi yaakamiithai-tziri

14 Piyomitaan-tairo iroka. Pisintsi-thatantiro inintakaanta-pirotziri Pawa: Airo iñaanata-wakaa-wintasitaitaro ñaantsi-payi kaari iroopirota-tsini. Kantatsi owari-siritiri inkarati kimironi. 15 Ontzimatyii piñaasintsitajyaa pitampatzikatairo ñaantsi iroopirori, ari onkantyyaa yaakamiitha-wintan-tajyaa-mirori Pawa. Pinkimita-kotyaari antawai-ryaantzi kaari tzimatsini ompaityaa impasiki-winta-kotyaari. 16 Airo pikimisanta-waitziro awiroka iñaawaitai-tziro ñaantsi kaaripiro-yitatsiri. Arira opoñaari ithainka-tasorintsitan-taitzi. 17 Osiyawaitakaro owawathatanta apathaa-waitirika. Irootaki awishi-mota-kiriri Himeneo aajatzi Fileto. 18 Ikinakaa-siwaitakaro irirori iyomitaan-tziro iroopirori, ikantaki: "Tira iroopiro añaayitaji aririka ankamayitaki, añaayitairo isiyakaa-wintai-takiri 'añaantsi.' " Iroka okaratzi iyomitaan-tawitakari iwari-siritan-takari ikarajiitzi ikimisanta-witanaja. 19 Iro kantacha, osiyawaitakaro iwatzika-tyiimi Pawa iroopirori itzinkami, ari iwitsikakimi iwanko. Ipoña intzirika-kotaki apiti sankinarintsi ikantaitzi: "Iyotziri Awinkathariti ikaratzi yasitari."

Impoña: “Inkarati awintaa-jyaarini Saipatzii-totaari, ontzimatyii iwashaantairo kaaripirota-tsiri.” *

²⁰ Thami asiyakaan-tawakiro okaratzi tzimatsiri iwankoki aparoni ashaarantzinkari. Tima tzimatsi waniinka-yitachari kowitzi-payi, siparyaa okantayita, omapiro ikaminthayiro. Iro kantacha tzimayitatsi incha-naki aajatzi kowitzi, ti inkaminthaa-piro-yitiro iroka-payi. ²¹ Aririka ankiti-siri-yitanaji, ari ankimiyyita-jyaaro kowitzi ikawinthayiro asitarori, ikowa-piintzi iwantayityaaro. Kitisiri inkanta-kaanajai Asitairi, aamawinta ankantyya antayitainiri kamiitha-yitatsiri. ²² Intaina piwayitairo iniwita-siwaitari mainariiti, pinkimita-kaantiro pisiya-pithata-tyiromi. Iro piniwita-piinta-nakyaa pinkamiitha-siri-yitai, iriipiro-winta pinkantyya, otakotani piwanti, kamiitha pisaika-kaantayiti, pintsipa-yitajyaari kitisiriri ikaratzi awintaa-yitaariri Awinkathariti. ²³ Airo piñaawai-yitziro ñaantsi kaari apantyaaroni, tima irootaki opoñaantari ikisa-wakaan-taitari. ²⁴ Irooma arokaiti impira-yitaira Pawa, ti onkamiithati añaana-minthata-wakaiyaa arokaiti. Ontzimatyii anisironkata-wakaajyaa, yotaniri ankantyya ayomitaantaji, tsinampa-siri ankantyya, ²⁵ amatsinka ankantyya ayomitaa-yitiri kisaniiintairi, aama aritaki impiya-sirita-kayiri Pawa, aritaki iyota-kotairo iroopirori. ²⁶ Ari onkantyya iyotanta-jyaari isitsika-kityaa iriiriki Kamaari, tima iriitaki ompirawaita-piinta-kariri, isintsiwintziri yantayitiniri inintasi-yitari irirori Kamari.

3

Tsika inkantaityaa isaikaitai apaata owiraanta-paakyaaroni kitaitiri

¹ Ontzimatyii piyoti, apaata owiraanta-paakyaaroni kitaitiri antaroiti ompomirintsitzi-moyitai. ² Iroka inkantayityaa atziri-payi: Apaniro inkaminthaa-piro-waityaa, ayimawaitairi ishikyiro iwaararo, intharowinta-waityaa, airo ipinkathatantzi, inthainka-tasorintsi-waiti, impiyathawaityaa asitariri, airo iyotairo impaasoonkitanti, inkawiyantawaiti, ³ airo itakotantaja, airo ininta-piintaji impyaakotanti, inthaiya-kotan-tawaityaa, airo imaanta-kaaro iniwita-siwaitari, oshiki iwatsinaan-tawaitai, kisaniiinta iwiro kamiitha-yitatsiri, ⁴ pithoka-sitan-taniri iinayiti, airo iñaakonita, oshiki inkantakaa-piro-waityaa,

* 2:19 awintaa-jyaarini = wairontsi

oshiki iniwiwaityaaro inintasi-yitari anaanakiro inintakaa-witariri Pawa, ⁵ ari isiyako-waita-kyaarimi pinkathatorintsi-waitaniri, iro kantacha oshiki ithainki otzimotziri Pawa isintsinka. Airora pitsipa-yitari awiroka. ⁶ Tima imatakiro yokaiti isaika-pankotantaki, yamatawi-yitakiro kooya-payi sipita-siriri, antaro ikinkisiryaa-kaayitaro okaaripiro-siriti, ontzimatyii awintyaari yokaiti, irojatzii ompoñaan-tyaari ayimawaita-nakiro oniwi-siri-waitari iroori. ⁷ Irootaki amina-minata-piintan-tyaariri oyopirotiro, iro kantacha ti ayopirotako-tzimaityaaro okaratzi iroopirotatsiri. ⁸ Irootaki imatakiri pairani antyawiyari Janes aajatzi Jambres, imaimanitakiri Moisés, ari ikimitaari yoka atziri-payi amatawitan-taniri, ti ookimo-sirityaari okaratzi iroopirotatsiri. Kaari-pirosiriri inayitzi, yaminaa-siwaitaka okaratzi ikimisanta-yiwitakari. * ⁹ Airotzimaita imatziro, aritaki iyoitanakiri ampinaasi-waita okaratzi yantziri, aritaki inkimita-kotajyaari antyawiyari akinkithata-kotakiri.

¹⁰ Irooma awiroka, pinkimityaana naaka, okaratzi noyomitaan-tziri, tsika nokina-kayiro, opaita nonintziri, niriipiro-wintanta, namatsinka-wintanta, otakotani nowantzi, kisasiwaini nokanta, ¹¹ owatsinaari ikantaitakina, ikimaatsita-kaawaitai-takana, okimita okaratzi awishi-mota-kinari Antioquía-ki, Iconio-ki, aajatzi Listra-ki. Tima oshiki yatsipita-kaita-kanari. Iro kantacha yookakaa-winta-piintakina Awinkathariti. ¹² Ari onkantyaari, aritaki iwatsinaa-ryaakoi-tajiri ikaratzi yasiyitaari Saipatzii-totaari Jesús nintanaa-tsiri impinkatha-tasorintsita-niti. ¹³ Iriima kaari-pirori atziri-payi, amatawitan-taniri aikiro imapirotatyiyaa, yasiwinthatyaaro yamatawitanta-piinti, imataitzi-tyaari irirori yamatawitaitiri. ¹⁴ Irooma awiroka, oisokiro piwiro okaratzi piyotakiri, okaratzi pawintaa-naari. Tima piyotzi ipaita oyomitaa-kimirori. ¹⁵ Ari pitanakaro ainiro pintsitanaki piyota-kotairo Tasorin-tsita-tsiri Sankinarintsi. Ari opoñaari piyotai aritaki pawisako-siritai aririka pawintaa-jyaari Saipatzii-totaari Jesús. ¹⁶ Tima maaroni Osankinaritsi-pirori, iriitakira Pawa tasonka-siryaantakirori isankinai-tanta-karori. Iro iyomitaan-taitari, iro isintsi-thaitantari iyomitaa-ntaiti, iro itampatzikai-tantari, iro iñaantai-tantari onkantyyaa inkamiitha-siritan-taityaari. ¹⁷ Ari iñiirori ikaratzi yasitaari Pawa iyopiro-siritairo

* **3:8** Ikinkithasirita-koitziri Janes aajatzi Jambres antyawiyari inajitzi, Apitantoni-satzi inatzi. Tima pairani yookakaa-wintan-taariri Moisés ishininkaiti Israel-iiti, yoka shiripiyari-payi ikimita-kowitakari Moisés, yiraa-ntsita-kawitakaro nijaa, ikoñaata-kaayitaki aajatzi oshiki mashiro.

yantayitajiro okaratzi kamiithata-tsiri.

4

Pinkinkithatairo ñaantsi

¹ Iroka okaratzi nosintsi-thatimiri pantiro. Iyotzi Pawa nokantzimiri, iyotzitaro aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, intzimi amina-kotairini yantayitakiri maaroni añaayita-tsiri, aajatzi ikaratzi kamayitain-tsiri. Tima irootzi-mataki inkoñaataji impinkatha-ritapaji.

² Pinkimi nonkantimi: Okowa-pirotatyaa piwitsikyaa onkini pinkinkithatairo iñaani, tira apatziro pinkinkithatairo aririka onkamiithatzi-motimi, ontzimatyii pimatiro aajatzi aririka pinkowiinkata-koti. Aririka piyomitaanti, ontzimatyii pintampatzikatanti, sintsiñaani piyomitaanti, piñaa-sintsi-thatanti, iro kantacha paamaiyaa pitharokyaawinta-piintziro = kari aririka pimayita-najiro. ³ Tima apaata, airo inintaitaji inkimisantaitiro tampatzikari piyomitaan-tayitziri iroñaaka, impiyota-paakyaa pasini inkarati yotairini, ari yaminaa-siwaityaari iyomitaantiro iniwita-siyitari irirori.

⁴ Irootaki ompoñaan-tyaari impiya-sitai-tyaaro inkimisantaitiro ikinkithata-sitaitari, iwashaantai-tanakiro ikimisantai-tziro iroopirotatsiri.

⁵ Irooma awiroka, yotzinkari pinkantyyaa, pinkisa-siyitajyaaro awishi-motimini poiwaraa-yitziro Kamiithari Ñaantsi, ontzima-tyiira pimonkarayiro onkarati pantainiriri Awinkathariti.

⁶ Tima naaka kimitaka irootaintsi nompyaakotyaa, nosiya-kotyaaaro isakoita-piintziro iraitsiri yatsipitakaitaniki Pawa, aritaki sakotzi-matakara iraitsiri. ⁷ Iriiipirosiri nokanta-piintaka, kimiwaitaka nomatakiro antaroiti noñaasintsi-piintakyaa. Okimiwaitakaro aajatzi aritaki nomatakiro nanaakotantzi ariitakana tsika owiraa nosiyi.

⁸ Okimiwaita-karori iriitakimi Awinkathariti owayitakironi amathairintsi impaita-jiriri tampatzikasiririiti. Tima Tampatzika-siri inatzii irirori Awinkathariti, iriitaki yotanta-paatsini omapiro-rika ikamiitha-siritaitzi, aripaitira impapajinaro nasitari naaka. Tira apaniro naaka, ari inkimitaa-yitairi inkarati kaari samaniinta-chani iyaakoniintari impiyi.

Apaniro ikantai-tziri Timoteo

⁹ Nokowa-piro-taiki pamina-minatiro tsika pinkantyyaa pimpokan-tyaari sintziini nosaikira naaka. ¹⁰ Tima yookanakina Demas, okaima-siritairi irirori osaawi-sato. Jataji

Tesalónica-ki. Iriima Crescente ikinanaki irirori Galacia-ki. Ari ikimitakari Tito ikinanaki irirori Dalmacia-ki. ¹¹ Apatziro ikantakaaro Lucas iriitaki saikanaintsi apaniroini itsipatana aka. Irootaki nonintantari pim-poki awiroka pintsipata-kyaari Marcos, aritaki imatakiro irirori yamitakotina. ¹² Tima nontyaantajiri Tíquico anta Efeso-ki. ¹³ Aririka pimpokanaki awiroka, pamainaro nowiwiryakoro nookanakiri pairani nampitsiki Troas os-aiki iwankoki Carpo. Nonintzi pamainaro nosankina-yitani saikatsiri anta. Iriira noninta-pirotzi piyosiitiri pamajinari nomisina-tsiti nosankina-yitziri. ¹⁴ Iriima Alejandro, asiro-pakori itzimi oñaasirinka-piinta-kinari, iwasankitaa-jatyirira Awinkathariti. ¹⁵ Irijatzira paa-mawintyaari awiroka, tima imapirotakiro itzika-tzikatakiro okaratzi noña-winta-yitakiri, oshiki ikisawinta-kinaro. ¹⁶ Tima owakira yaitakina pairani naaka isaiki pinkathar-intsi nonkamanta-kotiro okaratzi ikantakoi-takinari, tikatsira aparoni tsipata-nakyaanani, ithonka isiya-pithatana-kana. Iro kantacha, ti nonintiro naaka iwasankitaa-wintaitiri iroka. ¹⁷ itsipa-siritakana Nowinkathariti, iriitaki ñaapiro-sirita-kaakinari. Irootaki nomatan-takarori nokinkithata-kayiri maaroni, ari okanta ikimathatan-takanari kaari ashininkata. Irootakira iwawisaa-kotan-tanari Nowinkathariti yasiryii-yaanami, osiyawaityaaro yookaitziri aparoni atziri kashikari-moroki iyaari kashikari-payi. ¹⁸ Iriitaki Awinkathariti kimpoyaa-winta-kinari kaari iwasinonkai-tantana, aikiro ijatakaa-tyiuro irojatzi nariitan-tajyaari ipinkathari-wintantzi Inkiti-satzi. Irasi iwatyiiro irirori inkimosiriwintai-tajyaari. Omapirowí.

Owiraanta-paakarori itasonka-wintan-taitzi aajatzi with-ataantsi

¹⁹ Nonintzi piwithatyaanari Prisca aajatzi Aquila, ari pinkimitaakiri Onesíforo, aajatzi ikaratzi saika-pankotziriri. ²⁰ Iriima Erasto, ari isaikapaaki irirori Corinto-ki. Iriima Trófimo, naaka ookanakiriri Mileto-ki, imantsiya-waita-paakitzi. ²¹ Ontzima-tyiura pisintziti pariitan-tyaari nosaiki naaka tikira okyaarontsita-najiita. Tima inkarati akantayitairi aka “iyikiiti,” iwihajiiitami. Yoka ikaratzi owithatamiri: Eubulo, Pudente, Lino aajatzi Claudia.

²² Onkawintha inampi-siritan-tyaami Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, kawinthaaw wayitaimi. Omapirowí.

ISANKINARI PABLO ITYAANTZINIRI TITO

Withataantsi

¹ Naaka Pablo otyaankimiro iroka, impiratani Pawa nonatzii. Naaka Intyaankaa-riti Jesús Saipatzii-totaari, ari onkantyya inkimisantan-tajyaari ikaratzi iyosiiyitairi Pawa, iyotajiro iroopirola-tsiri impinkatha-tasorintsitairo. ² Iyaakotairi iriroriiti irasi iwiro yañaayitaji. Irootaki ikasiya-kaantakiri pairani Pawa tikira-winthā iwitsikiro kipatsi. Tira yamatawitanti Pawa. ³ Okanta inintapaititakira, iñaakantaka Pawa Owawisaa-kotan-taniri. Iriitakira kantakaan-takirori inkinkithatan-taityaarori iñaani. Imatakina naaka ityaankakina nonkinkithatakaanti. ⁴ Awiroka Tito notyaantzini iroka nosankinari. Nokimita-kaantakami omapiromi notomin-taami, ari atsipata-wakaa akimisantaji. Onkawintha inisironkataimi Asitairi Pawa aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, Owawisaa-kotaniri, onkawintha intakotyaami, piñaajiro pisaiki kamiitha.

Yantayitiri antari-konaiti aajatzi jiwari-payi

⁵ Irootaki nookanta-nakamiri Creta-ki pintampatzika-siriyitanti, piyosiiti antari-kona-payi jiwatirini kimisantzin-kariiti, irootaki noninta-kaakimiri. ⁶ Inkarati jiwayita-tsini ontzimatyii inkamiitha-siriti, airo itzimawaitzi ñaawintakowaita-sityaarini, iinatani iwiro iina, kimisantzinkari inkantyya iwaiyani-payi itzimi-kari kantako-waitirini piyathari inatzii, ñaathatan-tasiwaitaniri. ⁷ Tima iriitaki Pawa yantawaitainiri jiwatziriri kimisantzin-kariiti, ontzimatyii yamawintyya itzimi-kari kantako-waitirini inkanti, kimosiriwintasi-waitaniri inatzii, kishinkari inatzii, sinki-ryaantzi inatzii, antantzinkari inatzii, ayimawaitziri ishikyiiro iwaararo. ⁸ ontzimatyii yoimaan-taniti iwankoki, yanta-piintairo kamiithari, yootzinkari inkantyya, tampatzika-siri inkantyya, kitisiriri, iñaakota-nityaa, ⁹ iriipiro-siri inkantyya isirityaaro ñaantsi iyomitaaitakiriri, ari onkantyya imatanajiro irirori iyomitaantiro iroopirola-pirori, ari onkantyya aajatzi imonkaratan-tyaariri kaari yotakotironi tampatzikari. ¹⁰ Tima oshiki nintatsini iñaanawinta-sita-wakai-tyaaro, iñaawaita-siwaityya, yamatawitantzi. Iriitaki antayita-kirori yoka paitasi-waita-chari "Totamisitaari." ¹¹ Ontzima-tyiira pishikairi awiroka iyomitaan-tayitzi, tima oshiki ikompita-kaaka

atziri-payi ikaratzi isaika-panko-jiitziri. Iyomitaanta-sitaro yokaiti kaari iroopirotatsiri, apatziro inintasi-jiita yaantyaaro kiriiki. ¹² Tima tzimatsi pairani aparoni Cretasatzi kamantan-tzinkari-tatsiri, ikantaki: “Maaroni Cretasatzi, thayinkari nonayitzi, kaari-pirori, pirantzi nonajiitzi, niyawai-rintzi nokanta.” ¹³ Omapiro iroka ikantakiri. Irootaki pinkisa-thatan-tyaariri awiroka, ari onkanyaa inkimisantaitan-tyaarori tampatzikari, ¹⁴ ari onkanyaa iwashaantan-tyaarori ikimisanta-piintziro ikinkithata-siyitari Judá-iti, tima isintsi-thatantaki iwashaantaitiro iroopirori. ¹⁵ Irootaki akanta-piintziri aroka-payi: Aparoni kitisiritain-tsiri, tikatsira impaityaa owaaripirosiritirini onkanta-witakyaa airorika ipinkawaitzi. Iriima aparoni thainka-siriri, kaaripiro-sirita-tsiri, tikatsira impaityaa kitisirita-kairini onkanta-witakyaa impinka-waiwityaa. Tima owaari-piro-siri-waitaka. ¹⁶ Isiyakaantzi iyota-kotairi Pawa. Titzimaita, tima okaratzi yantayitzi ari iñaakan-tzirori ti iyota-kotairi, Pawa oshiki ipinkima-taikiri yoka. Tima ipiyathata-piintakari yoka, tikachaa-jaini aparoni kamiithari yantiniri.

2

Iyomitaan-taitziro Kamiithari Ñaantsi

¹ Irooma awiroka, okowatyaa piyomitaan-tairo okaratzi tampatzikata-tsiri, iroka okanta-kota: ² Yotzinkari inkantajyaa antari-kona-payi, ñaakoni inkantajyaa, impampitha-sirita-kotiro kamiithaini yantayitiri, ithotyiro inkimisantaji, intakotan-tajyaa, inkisasi-wainitajyaa. ³ Ari onkimiyityaari aajatzi kooya antaro-kona-payi, ompinkatha-tasorintsitantai, airo oñaawinta-kotan-tasiwaita, airo osinkita-piintayita. Ontzimatyii oyomitaantayitairo okaratzi kamiitha-yitatsiri, ⁴ ari onkanyaa owintha-sirita-kaantyaarori pasini kooya-payi aakamiithayitiri oimi, aajatzi onkimitairi iintsiti-payi. ⁵ Ompampitha-sirita-kotyaa kamiithaini antayitiri, kitisiri onkanyaa, antawai-ryaanto, pinkatha owiri oimiiti. Aririka omayita-najiro iroka, airo ithainka-waitai-tzirora iñaani Pawa. ⁶ Ari inkimiyita-najyaari aajatzi mainariiti, ontzimatyii inkinkisiryaa-koyitairo kamiithaini yantayitiri. ⁷ Irooma awiroka, pinkinkithasirityaa piyomitaantairo tampatzikari, kitisiri pinkanyaa, ari onkanyaa impinkatha-wintan-taityaa-mirori pantayitakiri, aritaki imatakoi-tanajimiro. ⁸ Ari onkanyaa airo itzimanta kisimaminti-mironi pikanta-yitzi, pasikiwinta inkanyaa ikaratzi kinkisiryaa-witachari inkanta-kowaita-sityaamimi.

⁹ Ontzimatyii pisintsi-thayitairi ompirataari airo ipiyathawaitari ompiratariri, yamina-minati yaakamiitha-pirotairi, airo iñaana-minthatziri aririka inspiratyaari, ¹⁰ airo ikosiwaitziri kapichiini, ontzimatyii iñaakantiro kamiithatatsi yawiintai-tyaari. Irootaki iñiitan-tyaarori oshiki okamiitha-piro-taitzi iyomitaan-taitziro iñaani Owawisaa-kotairi Pawa.

¹¹ Tima Pawa iñaakayitairo oshiki ikaminthaa-yitai, iriitaki matironi iwawisaako-siri-yitairi maaroni atziri-payi. ¹² Iriitaki oyotakaa-yitairori awashaantan-taarori athainka-tasorintsitantzi, aajatzi okaratzi aniwita-siyitari. Yotzinkari ankantyya iroñaaka, tampatzika-siri anaatyii, ampinkatha-tasorintsitantaji, ¹³ amina-wootsiki awairi oy-aakoniintani. Tima irootaa-iintsi inkofñaatai Jesús Saipatzii-totaari, iriitaki amajironi iwaniinkaro Owawisaa-kotajairi, Pawa. ¹⁴ Iriitakira Jesús Saipatzii-totaari sinita-sitain-chari apaniro iwamaitiri. Tima inintatzii impinawintairo okaratzi akaaripiro-siri-yitaki. Iro ikowa-jaantairi inkitsirita-kaayitai, omatantyyaari yasiyitajai irirori, ayimaniinta ankantyya antayitairo kamiithari.

¹⁵ Irootaki piyomitaan-tayitairi awiroka. Pisintsi-thatantiro. Irootakira pinkisa-thatan-tyaari. Awirokatakai iwaitaki pimonkarata-kaantiro iroka, ontzimatyii yantataitajiro, tima ari pinkina-kayiro airo imaninta-siritai-tantami awiroka.

3

Inisironkatani owamiitha-siritairi

¹ Ontzimatyii pinkinkithasiritakaa-piintairi kimisantzinkariiti impinkatha-yitairi pinkathari-wintan-tatsiri pinampiki, aajatzi inkimitaitiri jiwari-payi. Airo ipiyathawaitanta. Ayimaniinta inkanta-yityaa yantayita-najiro kamiithari. ² Airo ikisi-matairi pasini, airo iñaana-winthatan-tasiwaita. Otakotantani inkantyya, tsinampasiri inatyii. ³ Pairani tzimatsi akantayiwita arokaiti, amasontzi-siri-waitzi, apiyatha-waiyita, tzipina-siri akantawitaka, antayitziro aniwita-piinta-sitari, aajatzi okaratzi anintakaa-siyitari, awaaripirota-piintakiri pasini ashininka, asama-kota-wakaa-waitaro opaiyita-rika, amaninta-siriantzi, akisaniinta-wakaiyita. ⁴ Iro kantacha omata-paititakara inisironka-yitai Owawisaa-kotairi Pawa, itakoyitaari maaroni atziri-payi, ⁵ arira iwawisaako-siri-yitairi. Iro kantacha tzimatsira opaita yantanta-karori, tira aroka antasita-jyaaroni apaniroini akamiitha-siri-yitaji. Inisironka-matsitai Pawa. Ikimita-kaantakiro

iriitaki kiwayitainimi, kimiwaitaka owakira intzima-kaayitaimi Tasorinkantsi. ⁶ Tima okaratzi yantzimo-yitairi Iwawisaa-kotairi Jesús Saipatzii-totaari, iriitakira Pawa kantakaarori, ityaanta-kayiri Tasorinkantsi intsipa-siri-yitai okimiwaitakaro isako-piro-tziita-kairimi. ⁷ Irootaki yantanta-karori iroka onkini añaayitiro ikasiya-kaayita-kayiri, iro ayaakoyitajiri iroñaaka asi awairo añaayitaji. Aritaki okanta, irootaki ikimita-kaantairi iroñaaka kamiitha-siri anayitzi, tima kawinthaan-taniri inatzi irirori.

⁸ Omapiro iroka okaratzi nokanta-kimiri. Irootaki nokowantari piyomitaa-yitairi ikaratzi awintaa-naariri Pawa, inkini yanta-piinta-najiro kamiitha-yitatsiri. Omapiro okamiithataki iroka, oshiki yanintaa-yitajyaaro. ⁹ Irooma aririka iñaana-winthata-wakaa-sityaaro tsika ikanta-kota itziman-tayitakari pairani itakaan-tarori, airo pimatzitaro awiroka pisasatika-waityaa, tikatsi ompaityaa, aminaantsi onatzi. Ari pinkimityaari aajatzi aririka iñaanawinta-wakai-tyaaro tsika okanta-kota Ikantakaan-taitsiri. ¹⁰ Intzimi-rika ñaanaminta-wakaarori, piyomithaa-thatiri. Aikiro-rika ijatakaa-tyiuro, papiitiri piyomitaa-najiri. Aikiro-rika ijatakaa-tyiuro, pimisitowiri pikarawitarira. ¹¹ Tima piyotakiri yoka ipari-siritaatyaa, ikaaripiro-siri-waitaatzii. Apaniro imishakowinta-waita.

Apaniro ikantai-tziri Tito

¹² Nontyaanka-tyimiri Artemas. Airorika notyaankimiri irirori, aamaaka iri nontyaankimi Tíquico. Aririka yariitakyaa pisaiki awiroka, nonintzira pimpoki awiroka pimonthai-yaana nampitsiki Nicópolis. Ari nonintziri naaka nonkyaarontsita-kotiri anta. ¹³ Iriima Zenas yotako-pirotzirori ikantakaan-taitsiri, aajatzi Apolos, aririka impoki-matanaki irirori, pimpawakiri paawyiiri awiroka, inkasiya-kaiyaari impokanaki-rika. ¹⁴ Tima maaroni arokaiti, airo asaikasi-waitanta ontzimatyii aakamiitha-yitairi kowityaa-waiyita-tsiri.

Owiraantarori withataantsi aajatzi tasonka-wintaantsi

¹⁵ Maaroni iwihatami tsipayita-kanari aka. Nonintzi aajatzi naaka piwithatyaanari kimisantzin-kariiti anta ikaratzi itakotanari. ¡Onkawintha inisironka-yitajyaami Pawa maaroni awirokaiti! Omapirowí.

ISANKINARI PABLO ITYAANTZINIRI FILEMÓN

Withataantsi

¹ Naaka Pablo sankinatzi-miro iroka. Tima yasitako-wintai-takinari naaka Jesús Saipatzii-totaari aka. Iriitaki notsipatakari iyiki Timoteo nosankinatzi-miro iroka. Awiroka notyaankimi, Filemón, notakotani nowimi awiroka amitakota-piintanari. ² Irojatzii nosankinatzi-ni Apia nokimita-kaantari “chooki,” nosankinatzi-niri aajatzi Arquipo tsipayita-kairi añaa-sintsiyita. Irijatzii nosankinatzi-niri kimisantzi-kariiti ikaratzi apatota-piintachari piwankoki. ³ Onkawintha inisironka-yitaimi Asitairi Pawa, aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, kamiitha isaikakaa-yitaimi.

Itakonka aajatzi isirinka Filemón

⁴ Aririka namanako-yitimi, antaroiti nopaasoonkitziri Pawa. ⁵ Tima nokima-kotakimi itakotani pikantantzi, iinatani piwiri Awinkathariti Jesús, ari pikimitajiri aajatzi ikaratzi yasiyitaari irirori. * ⁶ Irootaki namana-kotan-tamiri awirokaiti pikaratzi paapatyaa-wakai-yitanaja pikimisantayitai, tima nonkowatzii pinkimatha-pirota-najiro kamiitha okaratzi yantakaa-sirita-kayimiri Saipatzii-totaari Jesús. ⁷ Iyiki, itakora piwapiintairi awiroka kimisantzi-kariiti, irootaki iñaanta-karori iriroriiti itharowinta-siri-pirotanai. Irojatzira oimosirinkanari naaka, tharowinta nokanta. †

Pablo ikantako-wintziri Onésimo

⁸ Noyotzi iroñaaka, naaka iyosiitaki Saipatzii-totaari nomonkarata-kayi-miromi onkarati pantajiri. ‡ ⁹ Iro kantacha, apatziro nonkowa-kota-sityaami kapichiini, tima noyotaki tsika pikanta pitakotanta. Pablo nonatzii naaka, antari-konatakina, yasitako-wintai-takinari Jesús Saipatzii-totaari. ¹⁰ Yoka Onésimo owaitakaantziri “Apantari”, nonintzi paakamiithatairi. Iriitaki nokimita-kaantakiri naaka iriimi notomi yasitako-wintzirira Saipatzii-totaari. ¹¹ Tima pairani pimpiratan-takariri awiroka, ti yapantzi-mowityaami yoka. Irooma iroñaaka ari yapantzi-motajyaami awiroka, ari inkimitzi-motyaanari naaka aajatzi. ¹² Nontyaanka-jimiri Onésimo, notako-pirotari. ¹³ Oshikira nokowawitaka intsipatyaanami naaka. Ari onkantakimi

* 1:5 yasiyitaari = kitisiriri † 1:7 yasiyitaari = kitisiriri ‡ 1:8 iyosiitaki = wairontsi

impoyiityaami awiroka yamitako-yitina aka yasita-kotaitakina okantakaan-tziro nokinkithata-kotziro Kamiithari Naantsi. ¹⁴ Tima iro kamiithatatsi, tikira nonkimi pinkantina awiroka opaita pinintziri, ti noninti naaka nosintsiwintimi pantiro iroka, iro nonintaki awirokataka kantatsini opaita pinintziri pantiri.

¹⁵ Aamaa-sityaa iroota-jaantaki omatantakari isinitaitziri yoka Onésimo isiya-pithatan-takamiri pairani, ari onkantayaa inkimisantantyaariri Saipatzii-totaari, irojatzi impiyan-tajyaari anta intsipatan-tapajyaamiri. ¹⁶ Iro kantacha, tira apatziro pinkimita-kaantairi pimpiratani pikimiwitarira pairani, pinkimita-kaantairi iriimi pirintzi pitako-pirotani. Ari nokimita-kaanta-kariri aajatzi naaka. Awirokara mapirotaitironi pintako-pirola-jyaari pimpiratari koñaaroini, irijatzi impirataari aajatzi Awinkathariti. ¹⁷ Tima pinkimita-kaantina awiroka naaka pitsipatani, ari pinkimitairiri aajatzi irirori paakamiithatiri, pinkimita-kaantiri naakami paakamiithatzi. ¹⁸ Tzimatsi-rika opaita kaari inimota-kayimi, tzimatsi-rika opaita iriiwizimiri, pinkimita-kaantiro naakami iriiwitimini. ¹⁹ Naaka, Pablo sankinata-jaantzirori iroka. Omapiro, aritaki nompinata-jimiro iriiwizimiri. Osiyakaantaki awiroka-witaka iriiwiprotana naaka nowawisaako-sirita-jimirira ²⁰ Ari okanta, iyiki. Noninta-taiki papatyimota-jyaana awiroka, inkanta-kaana-jyaami Awinkathariti paakamiithatairi Onésimo, tima irootaki otsika-siritaanari. ²¹ Irootaki nosankinatan-tamirori iroka noyotzi aritaki pimatakinaro, tima pimatakiro panaakaa-nakiro okaratzi nokowa-kota-kimiri. ²² Nonintzi aajatzi, paamawintyaa nojata-sitimi pisaiki awiroka, ari nomayimo-waita-paakimi. Iroorika pinkowakotan-takiri pamana-kotina, ari isinitakiro Pawa omatyaa.

Owiraan-tarori iwithatan-taitzi aajatzi itasonka-wintan-taitzi

²³ Iwithatami Epafra, notsipatakari aka yasitako-wintanari Saipatzii-totaari Jesús. ²⁴ Iwithatami Marcos, Aristarco, Demas aajatzi Lucas, notsipata-piintakari aka. ²⁵ ¡Onkawintha inisironkataimi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari! Omapirowi.

ISANKINATZINIRI HEBER-IITI

Pawa ityaantakiri Itomi inkinkithata-kotairi

¹ Pairani, ininti-rika Pawa iyota-kayiri awaisatzitini ompaityaa-rika, iriitaki Kamantan-tzinkari amironi ñaantsi. Oshiki yapii-yapiitakiro Pawa, tzimatsi imatakaa-yitakiriri Kamantan-tzinkari-payi. ² Iro kantacha owakira ityaanta-kayiri Itomi irirori inkinkithata-kotairi. Tima iriitaki Itomi iwitsika-kaaki pairani iroka kipatsi, iriitaki yasitakaaka okaratzi iwitsika-yitakiri. ³ Iriitaki Itomi ikimita-kaantakari iriimi iwaniinkatani, siparyaa ikanta. Ari ikimiwaitari tsika ikanta Asitariri. Tima sintsin-kantsi onatzi iñaanitari, irootaki asi owantaroni tsika okanta-jaanta owakira iwitsika-itakiro. Tima imonkarata-paintziro pairani omatantakari ikiti-sirita-kaantai, ijatai inkitiki, saikapaji irako-piroriki Asitariri itsipata-paari ipinkathari-wintantzi. ⁴ Ari opoñaanakari yanaako-yitziri Imaninkariti Pawa, antaroiti yiriipirota-kaitairi.

Iriitaki Itomi anaakoyitairiri Maninkariiti

⁵ Tima Pawa kantawairi:
Notomi nowimi awiroka.
Naakataki pirintana iroñaaka.
Ikantawajiri aajatzi:
Naaka tomitajyaarini,
iriritajyaana irirori.
Tima tikatsira aparoni Maninkari inkantiri Pawa kimityaa-roni iroka ñaantsi. ⁶ Apaata aririka yapiitajiro intyaantajiri aka kipatsiki itarori itomi, inkantaiti:
Intharowinta-jyaari maaroni Imaninkariti Pawa.
⁷ Tzimatsi aajatzi ikinkithata-koitziri Maninkariiti, iroka ikantaitzi:
Iriitaki matakairi Imaninkariti inkimita-kotyaaro tampyainka.
Iriitaki matakairi ityaankani-payi inkimita-kotyaarimi paa-mari.
⁸ Irooma aririka inkinkithata-kotiri Itomi irirori, iroka ikantzi:
Pawa, pasi piwairo awiroka pimpinkathari-wintantai.
Ari pinkimita-kota-jyaari pinkathari-payi otzimi-motziri iyariwati imatantari ipinkathari-wintantzi.
Iro kantacha awiroka mataironi pintampatzika-siritai aririka pimpinkathari-wintantai.
⁹ Awiroka kowirori kamiithari, irooma kaari-pirori oshiki owatsimaimi.

Irootaki isaipatzii-totan-taamiri Pawa, pimpinkatha-ritan-tajyaari. Iriitaki piwawani matakimirori.

Isaitan-taamiro yiinkantsi ari okanta pikimo-siritan-taari, panaa-kotairi pitsipata-piinta-witari.

¹⁰ Iroka pasini ikinkithata-kotai-tziri Itomi, ikantaitaki:

Pinkathari, owakira itantanakari pairani awirokataki owit-sikakiro kipatsi.

Awirokataki owitsika-jaantakiro inkiti.

¹¹ Iroka okaratzi piwitsikakiri, aritaki apirotajyaa apaata, irooma awiroka pasi piwairo.

Ari onkimita-jyaaro okaratzi piwitsikani aparoni paisato-masiri kithaarintsi.

¹² Tima aririka ompai-sato-masitaki piithaari, pankowii-maitziro, paminaji pasini owakirari pinkithaata-jyaari.

Ari pinkimitaa-jirori apaata piwitsikani kipatsi aajatzi inkiti.

Irooma awiroka pasi piwairo airo pipasini-waitaji.

Airo papirotaatsi.

¹³ Ikinkithata-koitairi aajatzi, ikantaitzi:

Pisaikapaji nakopiroki, ampinkathari-wintanti,

Irojatzii noitsinampaan-tajyaariri kisaniintzimiri,

Aripaiti intyirowa-sita-jyaami, pimakoryaa-kitzitan-tajyaari.

Tima tikatsi Maninkari inkimita-kaantiri Pawa inkamantiri iroka. * ¹⁴ Tima maaroni Maninkariiti, apatziro ityaantaitziri yamitako-yitairi atziri-payi awisako-siri-yitaa-tsiri.

2

Antaro wawisaako-siritaantsi

¹ Ontzimatyii ankimisantiro okaratzi iyomitaaita-kairi, onkantyyaa airo awashaantantaro. ² Tikatsi

matironi iwasiñaajiro ikamantantakiri pairani Maninkariiti, ityaantan-taita-kariri. Tima maaroni kaari

owakimpitatyaroni inkimisantairo, iwasankitaaitakiri ipiyathatakaro. ³ Aroka imapiroiti iwasankitaaitai airorika

owakimpita-yitaaro ikinkithata-koitziro antaro awisako-siritaantsi, okaratzi yitapaintari Awinkathariti Jesús

ikinkithata-paintziro. Tima irootaki ikamantayita-kayiri arokaiti akaratzi akima-jaanta-yitakiro. ⁴ Iriita-jaantaki

Pawa oyotakaayita-kayirori omapirotyaa okaratzi ikamantai-takairi, tima imatakaan-takiro itasonka-wintan-

taitzi, iñaakakaan-takiro kaari iñiita-piintzi, Tasorinkantsi antakaan-takiro iroka, ari omata-jaantakari inintziri Pawa.

* 1:13 makoryaa-kitzitaantsi

Ikaratzi matakirori iwawisaako-siritantzi

⁵ Okaratzira nokinkithata-kota-kimiri, kaarira Maninkari-iti imatakairi Pawa impinkathari-wintairo tsika asaikayitaji apaata. ⁶ atziri-payi inatyii mataironi impinkathari-wintantai. Tima iroka ikantaitaki pairani:

¿Iriipiroma inatzii atziri-payi pikinkisiryaa-kotan-tariri?

¿Paitama pinintantari pinisironka-yitairi yokaiti?

⁷ kapichini iñiiro iroñaaka atziri-payi ti yanaa-kotanti, iriitaki Maninkariiti anaakoniinta-kiriri.

Iro kantacha, irootaintsi pamathaitairi impinkathari-tsiantyaari, ontzimi-motairi iwaniinkaro.

Iriitaki anaayita-jirini maaroni piwitsikani.

⁸ Pinkimita-kaajyaari ikantaranki makoryaa-kitzitan-tariri iisaniintani, impira-yitajyaari maaroni.

Arira inkanta-kaayita-jyaari Pawa atziri-payi, tima airo itzimaji aparoni kaari anaakotan-taatsini. Iro kantacha, tikiraata iñiirota iroñaaka atziri-payi impinkathari-wintanti.

⁹ Iro kantacha tzimatsi aparoni atziri ityaankaitakiri, irijatzi ñaapaintzirori kapichiini ti yanaa-kotanti, imatzita-taikaro Maninkariiti yanaakiri irirori. Iriitakira nokanta-kotziri Jesús. Tima iriitaki ñaakirori ikimaatsitaka irojatzi ikamantakari, ipoñaam yamathaitai-tairi ari okanta ipinkathari-wintan-taari, otzimi-motairi iwaniinkaro. Irootakira ikamawintan-takairi maaroni, tima antaroiti ikawinthaa-yitaji Pawa.

¹⁰ Oshiki otampatzika-taiki tsika ikinakaakiro Pawa isinitakiri Jesús yatsipita-kowintai, ari ithotyaa-kirori Jesús onkarati yantiri. Tima Yoka, asiyitariri maaroni, kantakaan-tzirori itzimayitan-takari maaroni, iriijatzi-ta-jaantaki atsipita-kowintaari, iwawisaako-siri-yitairi, ari onkantyyaa intsipatan-tajyaariri, maaroni itomiitari anta iwaniinkaroki. ¹¹ Iroka okanta-kota-jaanta, ikimita-kaantai Jesús iririntzi, tima ari akaratziri arintari Pawa. Iririntari irirori ikiti-sirita-kaantzi, aririntari aajatzi arokaiti ikiti-sirita-kaayitaira Jesús. ¹² Irootaki ikantan-takari pairani: Nonkinkithata-kotaimi awiroka isaikayitzi nirintzi-yitaari, Tsika-rika yapatota-piintayita, ari nowisiryaa-wintajyaamiri nompanthaa-wiintaimi.

¹³ Ikantaki aajatzi:

Nawintaani nowajiri Pawa.

Ipoñaam ikantzi aajatzi:

Yoka Naaka, notsipa-yitaari itomiiti Pawa ikaratzi aamaakowinta-kaanari.

¹⁴ Akanta-jaanta-yitaka arokaiti atziritzi, otzimi awatha, otzimi iraani, ari ikanta-paintari aajatzi Jesús, irootaki omatantakari ikami. Aripaiti yiitsinampaa-kiriri Kamaari.

Tima ontzimi-mowitaari irirori Kamaari isintsinka imaimanitan-tayitariri ikaratzi kamayita-tsiri.¹⁵ Ari ikinakaa-kirori Saipatzii-totaari yookakaa-wintan-tairi atharowan-tayitaro kaamanitaantsi, kimiwaita-nakami atziritan-nakityiimi kaamanitaantsi irootakimi ompirayitanakaimi.¹⁶ Omapiro, kaarira Maninkariiti impoka-sitaki Saipatzii-totaari inisironka-yitairi. Arokara ipoka-sitaki, icharini-yitaira awaisatzitini Abraham.¹⁷ Irootaki yatziritajaantan-takari ikimita-paakai aroka yirintzi-yitaira, ari okanta ithotyaa-taarori irirori ininta-piinta-witakari ithotyiiromi Ompira-tasorintsi-pirori. Tima yasitakaakari Pawa yatsipita-kaani ipyaakotan-taarori ikaaripiro-siri-witaka atziri-payi. Oshiki inisironkatan-tataiki irirori, yiriipirotaki imatantaarori ithotyaa-jairo irirori.¹⁸ Tima yatziritapaintzi irirori Jesús ikimaatsita-kaitakari, iniwisiryaa-kaawitai-takari. Irootaki imatantarori iroñaaka inisironka-yitai akaratzi iniwi-sirita-kaawaitai-tairo kaari-pirori-payi.

3

Iriitaki Jesús anaakotziriri Moisés

¹ Iyikiiti oitisiritaari, nonkanta-jiitimi pikaratzi ikaimasiritaimi Inkiti-satzi: Pinkinkisiryaa-kotairi Saipatzii-totaari Jesús, apaitziri “Awintaani”. Iriitaki kimitakariri aparoni Tyaankaari, irijatzi kimitakariri aparoni Ompira-tasorintsi-pirori.² Ikantaranki aparoni Tyaankaari yiriipiro-wintziro okaratzi ikantziriri otyaantziriri. Ari ikan-takari aajatzi Jesús. Ikimita-kotakari awaisatzitini Moisés, yiriipiro-winta-kiniri ishininka-payi yasiyitari Pawa, ipaitai-takiri “Inampi-panko Pawa.”³ Iro kantacha iriitakira Jesús matzirori yiriipirodzi, yanaa-kotziri awaisatzitini Moisés, tima iriitaki owitsika-kiriri pairani. Osiyawaitaro ikantaita-piintzi: “Piñaapinkathatiro nowanko.” Tima kaari pankotsi impinka-thaitiri, iri impinka-thaiti asitarori iwanko. Tima tsika itzimi owitsika-kirori pankotsi, iri-itaki iriipirota-tsiri.⁴ Iriitaki asitaro pankotsi tsika itzimi owitsika-kirori, ari ikimitaakiro pairani Pawa iwitsikan-tayita-karori maaroni.⁵ Ikantaitzi: Moisés iriipiro-winta-kiriri ishininka-payi ipaitai-tziri “Inampi-panko Pawa.”

Iro kantacha apatziro ikimi-matsitakari irirori aparoni ompirataari, inkinkitha-yitairo onkarati awisatsini.⁶ Iriima Saipatzii-totaari, iriita-jaantaki tomintariri asitarori pankotsi, iriitaki jiwatairi ikaratzi ikimita-kaantaitaari pankotsi. Aritakira ankaaratairi arokaiti

yokaiti ipaitai-takiri “Inampi-panko Pawa” aririka ariiapiro-wintajiri, aminawotsiki ankantajiri ayaakoniintani irojatzi owiraanta-paakyaaroni kitaitiri.

Makoryaa-mintotsi yasitari Pawa

⁷ Iroka ikantakiri Tasorinkantsi:
Pinkimairi iroñaaka Pawa iñaawaitzi, ikantzi:

⁸ Airo pikiso-siri-waitzi.

Pikimitari = kari pithoka-sita-kanari pairani iñaanta-siri-waitakana otzisi-masiki

⁹ Arira inintakaa-witakana piwaisatzitini nowasankitaa-yitirimi, iñaanta-siri-waitakana,

Iñaawijiitakaro nonisironkatakari okaratzi 40 osarintsi.

¹⁰ Irootaki nokisan-tanakari,

Nokantaki: Irasi iwiro intzipina-siri-waiti,

Ti yanta-piintajiro nokowakairiri.

¹¹ Noyatsima-nikiini nokantanaki:

Airora nariita-kaayitaari nomakoryaa-mintoki.

¹² Iyikiiti, paamaiyaa piwashaantziri = kari Pawa, Añaanitatsiri. Airo pikaaripiro-siri-waitzi, airo pithainka-siri-waitzi. ¹³ Iro kamiithatatsi piwintha-sirita-wakaa-piintajyaa pisiriyitaiyaa. Pitaa-nakyaa-roota iroñaaka ari onkantyyaa airo yamatawitai-tantami pantayitairo kaari-pirori, iro kisosirita-kaawaitimini. ¹⁴ Irooma aririka oisokiro-pirotanajyaari Saipatzii-totaari, irojatzi owiraanta-paakyaaroni kitaitiri, aritaki añaajiro intsipa-wintha-yitai. ¹⁵ Irootaki ikantan-taitari:

Pinkimairi iñaawaitzi Pawa, ikantzi:

Airo pikiso-siri-waitzi.

Pikimitari = kari pithoka-sita-kanari pairani.

¹⁶ ¿Itzimikama pithoka-sita-kariri ikimataa-witakaro iñaani Pawa? ¿Kaarima yokaiti ijiwatakiri pairani Moisés ipoñaakaakari Apitantoniki? ¹⁷ ¿Itzimikama ikisa-piintakiri Pawa okaratzi 40 osarintsi? ¿Kaarima antapiinta-kirori kaari-pirori, apirotain-chari otzisi-masiki?

¹⁸ ¿Itzimikama ikinkithata-koitaki inkantaitaki:

Airora nariita-kaayitaari nomakoryaa-mintoki?

¿Kaarima ipaitai-takiri piyathariiti? ¹⁹ Ari añiirori opaita kantakaan-tzirori kaari yariita-kaantai-taari, tima iro kantakaan-takirori ti inkimisanta-jiiti.

4

¹ Ainirora otzimi ikasiya-kaakairi arokaiti okimiwaitakaro yariita-kaayitaimi imakoryaa-mintoki. Irootaki pimpinkathatan-tajyaariri, otzimi-kari otzikawa-kimini airo

pariitantaja. * ² Tima ankimayitajiro arokaiti Kamiithari Ñaantsi, ari akimiyitaari ikanta awaisatzitini pairani. Iro kantacha ti yanintaa-tzimaityaaro yokaiti ikimako-yiwita-wakari, tima ti yawintaa-sirita-nakyaaro ikimayi-witakari. ³ Irooma arokaiti awintaa-yitakari, aritaki yariita-kaayitai imakoryaa-mintoki. Iroka ikinkithata-kotakiro imakoryaa-minto, ikantaki:

Noyatsima-nikiini nokantanaki:

Airora nariita-kaayitaari nomakoryaa-mintoki.

Iro ikanta-kotziri Pawa ithonka-kirora pairani yantawaitani owakira iwitsikan-takarori kipatsi. ⁴ Tima tzimatsi tsika oñaawinta-kota 7-tatsiri kitaitiri, ikantaitzi:

Iroka 7-tatsiri kitaitiri ari ikarata-paakiro yantawairi Pawa, imakoryaaki.

⁵ Iroka makoryaantsi irojatzira ikantakoi-tziri, ikantai-tziri: Airora nariita-kaayitaari nomakoryaa-mintoki.

⁶ Ari okantari. Irootaki intziman-tayita-jyaari makoryaa-siri-yitaa-tsini. Iriima pasini-payi itayiwita-karori, ti yariiyitajyaa, tima ti inkimisanti ikinkitha-witai-takaniri Kamiithari Ñaantsi. ⁷ Okanta awisaki pairani oshiki osarintsi, yapiitajiro Pawa ikinkithata-kotairo pasini imakoryaa-minto, ipaitajiro “iroñaaka.” Irootakira isankinata-kotairi awaisatzitini David, ikantaki:

Pinkimairi “iroñaaka” Pawa iñaawaitzi, ikantzi:

Airo pikiso-siri-waitzi.

⁸ Ari imatakiromi pairani Josué imakoryaa-pirota-kaayitairimi awaisatzitini, airotyaa yapiitairomi Pawa iñaawintairimi pasini imakoryaa-minto. ⁹ Arira ayotziri tzimatsi siyakaa-winta-chari imakoryaa-minto-pirota-jyaari yasiyitaari Pawa. ¹⁰ Irootaki isiyakaa-wintakiri pairani Pawa imakoryaa-wintakiro yantawairi ithonka-kirora. Ari inkanta-jyaari inkarati makoryaa-siri-yitaa-tsini aririka onthonka-jyaari yantawairi.

¹¹ Ontzima-tyiira añaasiko-winta-jyaaro ariitan-tajyaari tsika amakoryaa-siri-yitai, asiyayitaari = kari piyathayitain-chari pairani. ¹² Tima owañaantani okatantzi

* **4:1** Iroka imakoryaa-minto, tzimatsi siyakaa-winta-chari aka. Pairani imakoryaan-takari Pawa iwitsikakiro kipatsi, ikimita-kaantakiro “imakoryaa-minto” iroka 7-tatsiri kitaitiri imakoryaan-takari. Okanta osamanitaki pairani, isitowaji Judá-iti anta Apitantoniki, 40 osarintsi ikina-kina-waiyitaki, irojatzira yariitan-takari kipatsiki ikasiya-kaakiriri Pawa. Irojatzira iroka kipatsi ipaitai-takiri “imakoryaa-minto.” Iroka siyakaa-winta-chari “Imakoryaa-minto” iriitaki kimisantzin-kariiti, tima tzimatsi kantatsiri: “Iro inkiti imakoryaa-minto kimisantzin-kariiti.” Tzimatsi pasini kantatsiri: “Iro ‘imakoryaa-minto’ iroka awintaa-siritani iwawisaako-siritanti Pawa, tima ti onkowa-jaantyya iñaasintsi-waitaityya yawisako-siritan-tajyaari.”

iñaani Pawa, sintsiñaani okanta. Okimitaro osataa-mintotsi thoimpi-pirota-tsiri apiminitiki, ti oshinta-kantatyaa ontoshino-tonki-yitanti irojatzi inthompoi iipathan-tsiki. Iro mapirotzirori iñaani Pawa kimiwaitaka ontosiritatyiimi, ari okanta oyotakaan-tantarori ipampitha-siritaitari, ikowa-siritai-tziri aajatzi. ¹³ Tima inkarati iwitsika-yitakiri Pawa, tikatsira matironi imanapithatyaari airo iñaantari. Pawa iyota-kotairo maaroni antayitakiri, iriitaki aminakoyitaironi aajatzi.

Iriitaki Jesús anaakotziri Ompira-tasorintsi-pirori

¹⁴ Yoka Jesús Itomi Pawa, iriitaki anaapirota-kirori inkiti. Iriitaki ankimita-kaantyya Impira-tasorintsi-pirori. Irootaki oisokirotan-tyaariri awintaa-siri awayitairi, ikimaitakai akantaki: “Nokimisantajiri Jesús.” ¹⁵ Tima yoka Jesús ikimitari Impira-tasorintsi-pirori, irootaki inisironka-yitan-tairi ontzimi-rika pomirintsitzi-moyitaini. Tima pairani tzimawitaka irirori ikowa-siri-witakari, ari ikimita-kotajai arokaiti añaayitzirora awishimo-yitairi. Iro kantacha tira inkaaripirotaa-jata-painti kapichiini irirori. ¹⁶ Irootaki awintaan-tyaariri amamana-tairi Jesús, asiyakaan-tajiro ajatasitaa-tyiirimi tsika impinkatha-ritaji. Aritaki inisironka-yitai, ari inkawinthaayitai ankwityaa-siri-waiti-rika.

5

¹ Tima Pawa owakiriri pairani Impira-tasorintsi-pirori. Iriitaki kantako-winta-yitairini atziri-payi kaaripiro-siri-yitatsiri. Iriitaki pomiyitaironi yatsipita-kaani yasitakitariri Pawa. ² Tima atziri inaki yoka Impira-tasorintsitaari, otzimi-motziri irirori pomirintsitzi-moyitariri. Irootaki iyotantarori yamatsinka-wintari tzipina-siri-waiyita-tsiri atziri-payi ikaratzi pokasitziriri, ikaratzi masontzi-siri-yitatsiri aajatzi. ³ Imatzitaro irirori ipomiwinta yatsipita-kaani inkini impyaakoi-tiniri ikaaripiro-siri-waitzi, yantziro irirori ikimita-piintziniri atziri-payi. ⁴ Tikatsi-tzimaita Impira-tasorintsitaari owasiwaita-chani apaniroini impira-tasorintsiti, Pawa owayitziriri, ikimitaakiri iwakiri pairani awaisatzitini Aarón.

⁵ Ari ikantakari aajatzi Saipatzii-totaari, ti iriira owasiwaita-chani apaniroini ikimita-kotaari Impira-tasorintsitaari inkimosiriwinta-waitan-tyaari. Iriitaki Asitariri Pawa matakirori, ikantziri: Notomi pinatzi awiroka, Naakataki pirintanaja iroñaaka.

⁶ Ipoñaawaa ikantaki aajatzi:

Awiroka asi owaironi pimpira-tasorintsitai,

Ari pinkimityaari ikanta pairani Melquisedec.

⁷ Tima pairani yatzirita-paintzi Saipatzii-totaari, iraani-intaka yamana-mana-tziiri Pawa, ikaaimatzi sintsiini yamaniri. Tzimataa-witacha Pawa isintsinka, ari onkantakimi yookakaa-wintiri airo iwamaan-taitari. Tima pinkatha-tasorintsitaniri inaki Saipatzii-totaari, ikimakiri Pawa ikowa-kota-kiriri. ⁸ Okantawitaka yoka Saipatzii-totaari iriiwitaka Itomi Pawa, ikimaatsita-painta. Arira iñiirori tsika okanta ikimisantaitzi. ⁹ Ikanta ithotyaa-kaitakiri yantiri, arira omatakari iwawisaako-siri-yitairi inkarati kimisantairini, irasi iwiro yawisakotai. ¹⁰ Ari okantakari, Pawa impira-tasorintsita-kaariri Saipatzii-totaari, ari okimitakaro tsika okanta impira-tasorintsita-kaakari pairani Melquisedec.

Ikinkithata-koitziro aririka awashaantiro awintaa-siritari

¹¹ Tzimatsi oshiki nokowawitari noyomitaimiri tsika ikanta-kota yoka. Iro kantacha oshiki opomirintsitaka nomatimiro, tima kisosiri pikanta-yitaka, osamani onkantayaa pinkima-thatan-tyaarori. ¹² Tima aritaki osamanitakira, nosiyakaantaki awirokatakai yomitaa-tayita-naatsinimi. Iro kantacha ainiro pinintziro impaityaa yomitaa-yitimini awirokaiti, irojatzii yapiitaitimi itayitarori iyomitaa-taitziro iñaani Pawa. Okimiwaitakaro tsika ikantai-tziri aparoni ithotaai-tziri, tikira onkanti impaitiri kisoori owaritintsi. ¹³ Ari pikantakari awirokaiti, iriiwai-yitaki iinchaaniki ithotai-tziri, tima tikira piñaanta-piinta-yityaaro piyotan-tyaarori kamiitha-sirita-kaanta-tsiri. ¹⁴ Iriima kimitakariri owayita-karori kisoori owaritintsi, iriiyitakira ikaratzi ñaanta-piinta-karori, ti ompomirintsitzi-motyaari iyotajiro kamiithata-tsiri aajatzi kaaripirota-tsiri.

6

¹ Ontzimatyii nojata-kairo noyomitaa-pirotimiro pasini tsika ikanta-kota Saipatzii-totaari. Tira onkamiithati napii-napiitimiro okaratzi piyotzi-yitakari awirokaiti. Tima iyomitaai-takimiro iwashaantai-tziro kaari-pirori kaamani-sirita-kaanta-tsiri. Iyomitaai-takimiro aajatzi yawintaa-siritai-tanaari Pawa. ² Iyomitaai-takimiro aajatzi kiwaantaansi, aajatzi wasipatzii-totaansi, aajatzi yañaakai-tairi kamayita-tsiri, impoña iwasankitaaitairi kaari-piro-siriri. ³ Irootakira ajatakaan-tyaarori pasiniyita-tsiri noyomitaimiri, inkamintha iriitaki Pawa

sinitajaironi. ⁴ Onkamintha airo aminaasi-waita pikimathayiwita-wakari, itasonka-winta-witai-takami, inampisiri-witan-takami Tasorinkantsi, ⁵ piñaayi-witakaro okamiithatzi-motzimi iñaani Pawa, piñaayi-witakaro aajatzi isintsinka yoiñaaronta-yitairi apaata. ⁶ Tima inkarati ñaayiwita-karori isintsinka, ipoñaawashaantairo ikimisanta-witakari, airora imataa-jatajiro impiya-siritai iwashaantan-tajyaarori iyaari-pironka. Okimiwaitakaro ijatakimi apiitaironi ipaika-kota-kaantairimi Itomi Pawa, okimiwaitakaro iriimi apiitaironi ithainkima-waitairimi tsika ipiyojiitaka atziri-payi. ⁷ Pisiyako-waitakaro okantaranki aparoni owaantsi otsinka-pathatziri inkani, aririka impankitan-taityaaro, iroorika shookayitain-tsini pankirintsi pinaron-tsita-chari, iriira Pawa tasonkawinta-kiriri pankita-kirori. ⁸ Irooma iroorika yosiitachani oshookaki kitoochii, ipoñaawararisi, tikatsira apantyaaroni, katsima-siri inkantyyaa pankita-kirori, intaayii-tairo apaata.

⁹ Irooma awirokaiti, notakoyitaní, noyota-jaantzi airo pikimita-kotaro okaratzi nosiyakaa-wintakiri, tima noyojiitzi naaka pantanajiro kamiithari owakira iwawisaako-siritai-takimi. ¹⁰ Tima tampatzika-siri Pawa inatzi, airo yokawintaimiro pantayitakiri awirokaiti, pitakoyita-naari ikaratzi yasiyitaari Irirori, aikiro pijatakaatziiro pitakoyitari. * ¹¹ Irootakira nokowako-yitajimiri, ari pinkanta-piinta-tyiiyaa piñaakan-tairo piriipiro-siri-yitai, irojatzi omonkara-yitan-tajyaari okaratzi piyaako-wintajitari. ¹² Irootaki airo pipira-siritan-tawaita awirokaiti, irootaki kamiithatatsi pinkimita-koyityaari ikaratzi oisokirotarori ikimisantanaji, ikaratzi akowinta-naarori. Tima iriitaki aayitaironi ikasiya-kaita-kiriri.

¹³ Tima pairani owakira Pawa ikasiya-kaanta-kariri awaisatzitini Abraham, tikatsira aparoni matironi impairyaa-jiniri iwairo Pawa iyotantyaari omapiroatyaa imonkara-wainiti. Apaniro ipairyaa iwairo Pawa, ¹⁴ ikantakiri Abraham:

Omapiro nontasonka-wintimi Naaka.
Naaka shikyaa-jirini pincharinita-jyaari.

¹⁵ Tira itharokyaawaitzi awaisatzitini Abraham, amatsinka iyaawintaka, ari okanta iñaanta-karori ikasiya-kaita-kiriri.

¹⁶ Tima aririka ininta-piinti atziri-payi iyoti omapiro-rika omatyaa ikasiya-kaantziri, ipairyiiro iwairo itzimi-rika anajiriri irirori, ari iyotaiti omapiro imonkara-wainitzi. ¹⁷ Ari okimiwai-witakaro okaratzi yantakiri Pawa, ipairyaa

* 6:10 yasiyitaari = kitisiriri

Irirori iyotantai-tyaari omapiro omatyaa ikasiya-kaantakiri. Tikatsi kantironi impasinita-kairo okaratzi ikinkithasiritakari yantiri. ¹⁸ Ari okanta otziman-tanakari apiti kaari ikantaitzi impasinita-kaitajiro. Iro omatantari ayotaji ti inthaiya-nityaa Pawa, irootaki oimosirinka-siri-pirotairi arokaiti awintaa-siri-yitaari Irirori, ayotzi ari omonkaratayaa ayaakoniintari. † ¹⁹ Iro ayaako-niintanka isiyakaa-wintai-tziri aka okimitaro aparoni tinari ayiintaatzirori antaroiti pitotsi airo amaantanta. Ari okimitari ayaakoniintanka, ayiinta-siri-piro owayitai. Irootaki kantakaarori ankimita-kotan-tyaariri kyaatsiri itantotai-tantaro tontamasita-tsiri. ²⁰ Ari añaamampyaa-yitarori arokaiti kantatsi ankyayitaji anta okimitakaro tonta-masita-tsiri, aririka ayaampoirita-najiri Jesús isiyakaa-wintai-takiri kyaintsiri anta okimitakaro tonta-masita-tsiri. Tima iriitaki Jesús isiyakaa-wintakari pairani Melquisedec. Iriitaki Jesús Impira-tasorintsi-pirori iroñaaka, yasi iwairo irirori.

7

Impira-tasorintsinka Melquisedec

¹ Tima yoka Melquisedec, iriitaki pinkathari-wintantaitsi pairani Aapatyaawiniki, impira-tasorintsiti inatzi Jinoki-satzi Pawa. Iriitaki omonthaa-waariri pairani awaisatzitini Abraham ipiyantaari yapirotakiri iwayiritari pasini pinkathariiti, iyomitaa-wajiri intasonka-wintantantyaariri. ² Irijatzi ipaki pairani awaisatzitini Abraham owaararontsi okaratzi yaapithatan-takiri iwayirita. Tima yoka Melquisedec, tzimatsi siyakaa-winta-chari iwairo. Iroka itarori osiyakaa-wintari: “Pinkathari kamiitha-siriri.” Iroka apitita-tsiri osiyakaa-wintari iwairo ipinkathari-wintan-tzira Aapatyaawiniki: “Pinkathari saikakaan-tatsiri kamiitha.” * ³ Ti iyotaitiro iwairo asitariri, ti iyotaiti aajatzi itzimi iwaisatzi-titanakari. Kimiwaitaka ti ontzimimi tsika ipoñaanaka tsika ithonkaka, ikimita-kotakari Itomi Pawa, yasi iwiro irirori Impira-tasorintsitaa-ritzi.

⁴ Ari añiirori iriipirori inatzi Melquisedec. Tima yoka Abraham awaisatzitini arokaiti, iriitaki ipaki

† **6:18** Tima tzimatsi apiti kanta-kota-chari aka kaari ikantaitzi impasinita-kaitairo. Iroka itarori: “Pawa ti inthaiya-nityaa, aritaki omatakyaa okaratzi ikasiya-kaantakiri.” Iroka apitita-tsiri: “Tikatsi pasinita-kaajironi ipairyaaka apaniroini iwairo Pawa, tima tikatsi anaakotirini irirori.” * **7:2** Iroka okanta-kota ipakiriri pairani awaisatzitini Abraham yoka pinkathari Melquisedec.

Aririka yaapithatiri iwayiritani Abraham onkarati 10, aparoni yasitakai-yaari Melquisedec. Ari ikantakirori maaroni yaapithatan-takiri, ontzimi-rika 10, aparoni yasitakai-yaari Melquisedec.

pairani okaratzi yaapithatziriri pinkathariiti iwayiri-yitakari. ⁵ Irootaki kimitakarori okaratzi yanta-piintayitakiri pairani ashininkani Leví-iti. Ipaiziri aparoni ikaratzi tzimi-motziriri ashininka ontzimi-rika onkarati 10, tima irootaki iyota-kotziriri Ikantakaan-taitaniki onkarati yantayitiri Impira-tasorintsitaari. Irootaki yamijiitari tima irimirinkaiti icharinita-nakari aajatzi Abraham. ⁶ Iriima Melquisedec kaari ishininka Leví-iti, ti ayotaa-jati ipaita charinitariri. Iro kantacha yoka awaisatzitini Abraham, ikasiyakaa-piroi-takiri pairani, iriita-jaantaki opakiriri Melquisedec aparoni karatatsiri 10 yaapithatan-takiri iwayirita. Ipoñaa yoka Melquisedec iyomitaa-naakiri intasonka-wintai-tantyaariri awaisatzitini Abraham. ⁷ Omapiro ikanta-piintaitzi: “Itzimi-rika tasonka-wintantatsiri, yanairira itasonka-wintziri.” ⁸ Itzimi-rika ipaitziri aparoni karatatsiri 10 aka kipatsiki, atziri inayitzi, kaamaniri. Iriima Melquisedec, kimiwaitaka añaanitatsiri inakimi irirori. ⁹ Irojatzi yantakiri Leví-iti, ipasita-piintaitari. Tima kimiwaitaka iriitakimi pinakowintantatsinimi, irootaki yantakiri awaisatzitini Abraham, ¹⁰ yitanakaro ipinako-wintantaki pairani ipasitakari Melquisedec imonthaan-tawaariri ipiyaaro iwayirita. Tikira-mintha intzimaa-jati ashininkani Leví, aritaki ipinako-wintan-tzitaka awaisatzitini Abraham.

¹¹ Pairani ikaratzi Impira-tasorintsitaa-rita-tsiri, icharini-payi ashininkani Aarón inatzii, iriitaki ipaitziri “Leví-iti.” Ari okanta Ikantakaan-taitakiri. Iro kantacha yokaiti Impira-tasorintsitaari, ti imatiro iwamiitha-siritanti. Ari imatakiromi, airotyaa isankinata-koitaimi pasini Impira-tasorintsitaari kimitaariri yoka Melquisedec, kaari icharinitari Aarón. ¹² Omapiro itzimaji pasini Impira-tasorintsitaari kaari icharinitari ashininkani Aarón. Irootaki ompasinitantajyaari Ikantakaan-taitsiri, omatantyaari intzimaji pasini Impira-tasorintsitaari. ¹³ Tima yoka iñaawintai-takiri kimitaariri Melquisedec, kaarira icharini-payi ashininkani Leví, pasini-mirinkaiti inatzii, ti intzimaa-jati aparoni ishininka impira-tasorintsitai-tyaari. † ¹⁴ Yoka kimitakariri Melquisedec, iriitaki Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, icharinitakari ashininkani Judá. Tima isankinariki pairani ashininkani Moisés, ti osinitaa-ntsiti impira-tasorintsitaaririti icharini-yitari Judá.

¹⁵ Ari ayotako-pirotziro ontzimatyii impoki pasini Impira-tasorintsitaari kimityaarini Melquisedec. ¹⁶ Yoka pasini

† 7:13 impira-tasorintsitai-tyaari = ikaratzi antawaita-tsiri anta pomitai-rontsiki

pokatsini, iinasityaa, ontzimi-motiri isintsinka, airo ikaamanitaji. Iriitaki anajiriri pasini-payi Impira-tasorintsitaari ikinkithata-koitakiri pairani Inintakaan-taitaniki, icharini-yitari Leví. ¹⁷ Tima iriitaki ikinkithata-kotai-tziri, ikantaitzi: Awiroka asi owaironi pimpira-tasorintsitai, Ari pinkimityaari ikanta pairani Melquisedec.

¹⁸ Ari okantari, tima okaratzí Ikantakaan-tawitai-takari, otzimi iwashaantaitiri, ti amatiro awamiitha-siritanti, tzi-matsi kowityaa-chari. ¹⁹ Tima tikatsi aparoni owamiitha-siriti Ikantakaan-taitani. Iro kantacha otzimaira pasini impoyiitaarori, irootaki matakaa-yitaironi okaaki-sirita-jyaari Pawa, tima irootaki ayaakoniintiri.

²⁰ Irootaki ikasiya-kaita-kairi Pawa, iriitaki pairyaincha iwairo iyotantai-tyaari omapiro omonkaratyaa. ²¹ Iriima pasini Impira-tasorintsitain-tsiri, tira impairyaa-wintyaari Pawa iwantai-takariri yokaiti. Pasini pairyaa-wintakiri, ikantakiri: Iriitaki Pawa pairyii-wintzimiri, ti yoipithoka-nitiro iñaani. Awiroka asi owaironi pimpira-tasorintsitai, Ari pinkimityaari ikanta pairani Melquisedec.

²² Ari okanta, iriitaki Jesús oyotakaa-yitairori iroñaaka omapiro omonkaratajyaa okaratzí ikasiyakaan-taitari, irootaki anaakirori pasini itawita-nakarori pairani ikasiyakaan-taitziri.

²³ Tima oshiki ikarawitaka pairani Ompira-tasorintsitaari. Tima ikama-piinta-yitaki yokaiti, ti onkanti ijatakaairo yantayitirimi, ontzimatyii intzimi pasini impoyiita-jyaarini. ²⁴ Iriima Jesús, añaanita-tsiri inatzi irirori, irasi iwiro Impira-tasorintsiti. ²⁵ Ari okanta, iriitakira Jesús wawisaako-siritairini inkarati okaaki-sirita-jyaarini Pawa, inkanta-kowinta-piintairi.

²⁶ Iriitakira Impira-tasorintsitaari akowityaa-witakari. Iroka ikanta irirori: Itasorintsi-siritzi, ikamiitha-siritzi, ikiti-siritzi, ti isaikimo-yitajiri kaari-piro-siriri, yanaa-pirotairo inkiti. ²⁷ Yoka Jesús ti inkimityaari Impira-tasorintsi-piro-witain-chari pairani. Tima aririka impomitiniri atziri-payi yatsipita-kaani, yitapiintaro irirori ikowa-kotziri Pawa impyaakota-wakiri ikaaripiro-siritzi. Iriima Jesús ithotyaaikiro maaroni, imonkaratakiro isinitaka pairani irirori inkimita-kotyaari yatsipita-kaitani. ²⁸ Ikaratzí Impira-tasorintsita-kaayitziri Ikantakaan-taitani, atziri in-ayitzi, sipita-siriri, ikaamani-yitzi. Iriima Itomi-pirori Pawa pokaintsiri awisakira pairani oshiki osarintsi, iriitakira Impira-tasorintsita-kaani Pawa ipairyaa-wintakari pairani iwairo irirori. Iriitaki monkarata-jaanta-kirori kamiithaini, asi awajitaa-tyiuro.

8

Iriitaki Jesús kantako-wintan-taatsi owakiratan-taari antzi-motaantsi

¹ Iroka otzinkami-pirota-jaantari nokantakiri: Iriita-jaantakira Saipatzii-totaari impira-tasorintsi-wintairi, iriitaki saikaatsiri irako-piroriki Pinkathari-pirori, itsipataari ipinkathari-wintantai inkitiki. ² Okimiwaitaaro ari yantawaitimi tasorintsi-thaantiki, iro kantacha tira yantawaiti tasorintsi-thaantiki iwitsikakiri pairani atziri-payi, inkitiki yantawaitzi osaikira iwitsika-kaantajiri Pawa.

³ Tima inkarati Impira-tasorintsitain-tsiri pairani, tzimatsi yasitakaariri Pawa, ipomitziniri yatsipita-kaani. Ari ikimitakari aajatzi Jesús Saipatzii-totaari, tzimatsi opaita yasitakaariri Pawa. ⁴ Iro kantacha, ti onkanta-wityaa Impira-tasorintsitimi Jesús Saipatzii-totaari, isaikan-tawita-paintari kipatsiki, ti osinita-kaantiro Ikantakaan-taitani, tima ti ishininkai-tityaari irirori Leví. ⁵ Tima okaratzi yantziri yokaiti Impira-tasorintsitaari osiyakaa-rontsi onayitaki, tzimatsi iñaakasiritaitakiri tsika onkantajyaa iroopirori anta inkitiki. Irootaki ikantai-takiriri pairani Moisés, tsika inkantyyaa iwitsikiro tasorintsi-thaanti, ikantai-takiri:

Pinkimita-kaantiro piwitsikiro, tsika okanta iñaakasiritakaita-kimiro otzisiki.

⁶ Ari ikantaari Jesús Impira-tasorintsitaari inatzi, yanaakotairi Impira-tasorintsitaitari atziri. Tima Pawa iwakirataji pasini ikasiya-kaantaitani, iriitaki kasiyakaajaini Saipatzii-totaari inkantako-winta-yitai, irootaki anaatakirori okaratzi ikasiya-kaanta-witai-takari pairani, irootaki anaajirori itakarori ikasiya-kaantai-takiri. ⁷ Tima tzimatsi kowityain-chari itakarori ikasiya-kaantziri kaari imonkarataitzi, irootaki okowantakari ontzimi pasini owakirari, impoyiita-jyaaroni. ⁸ Iroka kowityain-chari, tima ikantaitaki:

Ikantzi Awinkathariti:

Paminiro onkarati awisatsini apaata,

Tzimatsi owakira nonkasiya-kaajiriri Judá-iti,

aritaki nomatajiro nasitakaa-jyaari maaroni Israel-iiti.

⁹ Airo okimitaaro nokasiya-kaakiri iwaisatzitini.

Tima pairani nokimita-kaantaari nakathata-tyiirimi,

Naaka jiwatairiri nomisitowan-taariri Apitantoniki.

Ti imonkara-tzimaityaaro nokasiya-kaariri,

Irootaki nowashaantan-tarori naamaako-wintari.

Ari ikantaki iñaawaitaki Pinkathari.

¹⁰ Yapiitakiro iñaawaitaki, ikantzi:

Iroka owakirari nokasiya-kaakiriri apaata incharinita-
jyaari Israel:

Ari noyosirita-kaayitajiri kamiithari onkarati yantayitairi.
Onkimiwaityaaro nosankina-siritaa-tyiinirimi Nokanta-
kaantani,

Naaka inkimita-kaantai Iwawani,
Iriiyitaki nasitajyaari Naaka.

¹¹ Ti onkowa-jaantajyaa iyomitaa-wakaa-waitajyaa,
Apatziro ikantayitairi ishininka: Piyosiri-pirotairi
Awinkathariti.

Tima maaroni iyotaitajina.

Ari iyoyitajina iriipiroriiti aajatzi asinonkain-kariiti, maa-
roni.

¹² Oshiki naripirotajiri ikaaripiro-siri-yiwitaka,

Ari nompyaakota-jiniri.

¹³ Tima ipaitai-takiro “Owakirari Ikasiya-kaantaitani,”
ari iyotakoi-tzirori iroka itawita-karori, kimiwaitaka
paisatorimi onatzi. Tima okaratzi paisatotain-tsiri,
irootaintsi ompiyaa.

9

¹ Okanta iroka itakarori ikasiya-kaantaitani, irootaki
ikantakaan-takiri Pawa iyomitai-tantyaari tsika inkanta-
taityaa impinka-thaitairi. Ari oñaawintari Tasorintsi-
taantzi tsika ipinkathai-tairi. ² Iroka Tasorintsi-thaanti,
apinati okanta itantotai-takiro. Anta antaro-nakitzi tsika
ikyaa-piintaitzi, ari iwaitakiri ootamintotsi, minkonchaa-
niki, aajatzi tasorin-tsita-tsiri owaritintsi. Ari ipaitai-
tzirori “Tasorintsi-naki.” ³ Irooma inthomponta, tsika
ithata-sitai-takiro tonta-masiri, kiripi-naki okanta. Ari
ipaitai-tzirori “Tasorintsi-naki-pirori” ⁴ Ari osaikiri itaanta-
piintai-tarori kasankainkari, ari osaikiri aajatzi Tasorintsi-
moko. Iriira ooro yaitzi iwitsikai-tziro iroka. Ari
owakotari inthomponta kapichiini ikantai-tziri “Ipaitama”
iwitsika-nakita-sitai-takiro ooro. Ari iwaitakirori ikotziki-
iri Aarón shookain-tsiri pairani, ari osaikitari aajatzi
mapikota tsika osankinataka ikasiya-kaantaitani. *

⁵ Okanta jiñokiini otataroki Tasorintsi-moko, ari iwaitakiri
iwitsikai-tziri isiyakaaro Maninkari, iri otsimankan-takaro
isiwanki otatari Tasorintsi-moko. Irootaki ipaitai-tziri
“Nisironka-mintotsi.” Iro kantacha airora nojata-kayiro
noñaawintimiro tsika okantayita aparo-payi.

⁶ Aritaki iwitsikai-takiro maaroni iroka-payi. Oshiki
yanta-piintakiri Impira-tasorintsitaari anta Tasorintsi-naki,
ari yantayitzirori ipinkatha-tasorintsitantari. ⁷ Irooma

* 9:4 Ipaitama = maná

inthompoina Tasorintsi-naki-piroriki, apatziro isinitaitziri inkyii Impira-tasorintsi-pirori. Aparo-satzira ikyaa-piintzi osarintsiki. Aririka inkyaaiki anta, yaanaki irirani ipiraitari intsikiryaa-tyaaro Nisironka-mintotsi. Ari onkantyya inisironkatan-tyaariri Pawa, airo iwasankitaa-wintantari iyaari-pironka. Ari ikimitaa-yitziriri aajatzi atziri-payi kaaripiro-siri-yitatsiri okantaaro ti iyowaimatsitayii irirori. ⁸ Ari okanta, tzimatsi iyotakaa-yitairi Tasorinkantsi, iroka okanta: Pairani otziman-tawitari Tasorintsi-taantzi, ti onkanti inkyaaayiti atziri-payi anta Tasorintsi-naki-piroriki. ⁹ Iroka okanta-kota: Aparoni atziri amamatsitziriri yatsipita-kaani yasitakaa-yaariri Pawa, tira iro kantakaa-yaarini impinkatha-siri-pirotan-tyaariri Pawa. ¹⁰ Apatziro intziyita-jyaa owar-itintsi, iraitsiri, inkiwaayita-piintajyaa. Iro imonkarataiti ikantakaan-taitakiri kofaayita-tsiri, irootaki imonkarataiti irojatzi iwakirata-kaanta-jyaaoriri Pawa ikasiya-kaantaitani.

¹¹ Ikanta ipokaki Saipatzii-totaari, iriitaki osiyawitariri Impira-tasorintsitaari. Titzimaita inkyii Tasorintsi-pironakiki, iwitsikani atziri-payi. Apatziro ikyiiri irirori inkitekti, tsika anintaajyaa apaata. Irootaki osiyakaa-pajiri Tasorintsi-naki-pirori, kaarira atziri witsikironi. ¹² Tima yoka Saipatzii-totaari ti inkimityaari Impira-tasorintsitaari atziritatsiri kyaamatsita-piinta-tsiri Tasorintsi-naki-piroriki yaanaki iriraani piratsi. Iriita-jaantaki sinitaincha iwamaitiri isakota-paintiro iriraani, inkini iniiitajiro maaroni irasi iwiro yawisako-siri-yitai. † ¹³ Osiyakaa-wintziro aririka ookimotyaaari Pawa iriraani piratsi, aajatzi isamampoti, kimiwaitaka iro kitiwathata-kairini atziri antakirori ipinkai-tziri. ¹⁴ Irooma iriraani Saipatzii-totaari, irootaki othotyaa-kirori pikiti-siritan-tayitaari. Tima inkimitara irirori tikatsi ompaityaa inkinakaa-sityaari, irijatzi sinitain-iwaitiri, ikantakaakari Tasorinkantsi. Iriitaki ashipithata-jimirori pipampitha-siritani kaari-pirori, tichari ma pantayitakiro kaamanita-kaanta-tsiri. Ontzimatyii pantayitairo okaratzi ininta-kayimiri Pawa, Añaanita-tsiri.

¹⁵ Iriitakira Saipatzii-totaari ityaankakiri Pawa inkantakowintairi atziri-payi, ari okanta iwakirata-kaantaarori ikasiya-kaantaitani. Iroka okanta-kota owakirari ikasiya-kaantaitani, ontzimatyii inkami aparoni, ari onkantyya yawisakotan-tajyaari piyathata-karori itarori ikasiya-kaantaitani. Aritaki iniiitairo ikasiya-kaakairo pairani añaanitaji. Iroka ikasiya-kaantaitani, iroowaitaki aparoni sankinarintsi tsika oñaawintayita okaratzi yasitaitari,

† 9:12 piratsi = cabra, vaca

oñaawinta-yitziri aajatzi asiyita-jyaaroni aririka inkamaminthataki asitaaniri. ¹⁶ Iro kaari iyopirotai-tanta intzimi aayitironi okaratzi yasitakai-tantakari, intaini iyotaitzi aririka inkamaki asitaaniri. ¹⁷ Ainiro yañai asitaaniri, airo ipitaitziri ikasiya-kayi-tziniriri yasitajyaaro. Intani impaitairi aririka inkamaki. ¹⁸ Ari okantari, yitantai-tanakarori itarori ikasiya-kaantaitani, tzimatsi ipaita kamaintsiri, iriraani yitantai-tanakari. ¹⁹ Pairani ithonkakiro Moisés iñaanata-kiniri atziri-payi Ikantakaantani, yaaki iriraani piratsi, intitaakiro nijaa, yaaki inchasin-poki, yankowiitaki kityonka-masita-tsiri, itsikiryaan-takaro sankinatain-chari, ari ikimitaa-kiriri aajatzi atziri-payi. ‡

²⁰ Ikantakiri:

Iroka iraantsi irootaki ñaakanta-pirotironi ikasiya-kaantakiri Pawa, irootaki ikantakaan-takiri.

²¹ Itsikiryaan-takaro aajatzi iraantsi anta Tasorintsi-thaantiki, ari ikimitaa-kirori okaratzi saikatsiri inthomponta. ²² Ari okanta, tima kimiwaitaka aririkami intsikiryaan-taityaaro iriraani piratsi, imonkarata-najiro Ikantakaan-taitziri, kimiwaitaka iroomi oitiwathatan-tatsini. Tim aioririka otzimi iraantsi, airo ipyaakotan-tairo Pawa kaari-pirori.

Iriitaki Saipatzii-totaari matakirori iwawisaako-siritantzi

²³ Irootaki yatsipi-wintantari ipiraitari ipomitai-tziniri Pawa kimiwaitaka inkitiwa-thata-kaanta-tyaimi. Irootaki kimitakarori okaratzi awisain-tsiri inkitiki, ityaantakiri Pawa yatsipi-wintan-tyaa Saipatzii-totaari, inkiti-sirita-kaanta-yitairi. Irootaki anaakota-kirori yatsipi-wintan-tawitaka ipiraitari. ²⁴ Tim ti inkyii Saipatzii-totaari Tasorintsi-naki-piroriki iwitsika-matsitani atziri-payi. Irootaiki siyakaa-wintacha inkitiki tsika ikinaji Saipatzii-totaari, inkantako-winta-yitai isaikira Pawa. ²⁵ Tim ti yapii-yapiita-paintiro Saipatzii-totaari ikami-motantzi. Ari opasinitziri yantziri Impira-tasorintsitaari kyaawitapiinta-chari aparo-satzi osarintsiki Tasorintsi-naki-piroriki. Ti iri asitaa-jaityaaroni irirani isakotaitziri. ²⁶ Arimi isiya-matsityaarimi Saipatzii-totaari ikaratzi Impira-tasorintsitaari, oshiki yapii-yapiitiromi inkamawintanti. Arimi yitanakyaaro inkimaatsi-wintan-tyaami owakira owitsikan-takari kipatsi. Apara-satzi ikamawintanta-paintzi yatsipi-wintantyyaa. Yasi iwanajiro yiitsinampaajiro kaari-pirori. ²⁷ Iroowaitaki ikantai-tziri: Maaroni atziri aparo-satzi okanta ikami, impoña yamina-kotairi Pawa. ²⁸ Irootaki yantakiri Saipatzii-totaari, aparo-satzi ikamaki

ikimaatsi-winta-kari oshiki kaari-piro-siriri. Iro kantacha aajatzi inkoñaatapaji apaata irirori, airo ikimaatsita-kayi-tawaari, iwawisaa-kotairi ikaratzi oyaakoniinta-kiriri.

10

¹ Irootaki Ikantakaan-taitani osiyakarori aamparintsi. Tima okanta aparoni aamparintsi ti ontzima-niti iwatha, intaini iyotaitzi tzimatsira ipaita asitaro yaampari. Ari okantari aajatzi Ikantakaan-taitani, oyomitaakai tzimatsi apaata kamiithataa-tsini. Tima ikantakaan-tani onatzii Pawa impomita-piintai-tiniri yatsipita-kaitani maaroni osarintsiki, iro kantacha tira owamiitha-piro-siritiri atziripayi antayita-kirori. ² Arimi omapirotyaa owamiitha-siri-pirotanti, ikaratzi matayitakirori arimi iwashaanta-kiromi ikaaripiro-waitzi, tima aritaki oitisirita-kirimi, airo ajata-kayiroki okatsitzimo-siri-waitari yantayitakiro kaari-pirori.

³ Tira ari onkanyaa, iroora yanta-piinta-witakari awisayitzira osarintsi-payi, ipomita-piinta-yitziniri Pawa yatsipitakaani, ipampitha-sirita-kotaro iyaari-piro-sirinka. ⁴ Tima iwamaawita-piintari ipira-payi ikapathain-kata-kairi, ti anthotyaaajiro ampyaako-pirotiro iyaari-pironka atziri. *

⁵ Irooma ipokaki-ranki Saipatzii-totaari aka kipatsiki, ikan-takiri Pawa:

Ti pinintairo awiroka yamai-matsitaimi yatsipita-kaitani aajatzi yasitakai-tamiri.

Iro pikowa-pirotairi nonkimisantajimi, pikanta-kakaaro ontzimi-motajina nowatha.

⁶ Tira apatziro onimotimi ipomitai-tzimiri ipiraitani, yasitakai-tamiri okantakaan-tziro iyaari-piro-sirinka yokaiti.

⁷ Nonkanti Naaka:

Pawá, nopokaki naaka nantairo okaratzi pininta-kaakinari awiroka,

Tima isankinata-koitakina pairani.

⁸ Pinkinkithasiritiro ikantaitaki aka:

Ti pininta-matsitairo yamaitajimi yatsipita-kaitani aajatzi yasitakai-tamiri.

Ti onimotimi ipomitai-tzimiri ipiraitani, yasitakai-tamiri okantakaan-tziro iyaari-piro-sirinka.

Iro kantacha, ¿kaarima ikantakaan-taitziri iroka?

⁹ Intsityaa pinkinkithasiritiro pasini ikantai-takiri:

Nopokaki naaka nantajiro okaratzi pininta-kaakinari awiroka,

Iroka apiitain-chari ikantai-takiri, impoyiitaro itanakarori pairani. ¹⁰ Tima inintaki Pawa yoiti-siri-yitai arokaiti.

* 10:4 ipira-payi = toros, cabríos

Aritaki imatakiro ityaankan-takariri Saipatzii-totaari Jesús isinitakiro iwatha yatsipita-kowintan-tajyaa, inkamawintapaintiri maaroni atziri-payi.

¹¹ Pairani, maaroni Impira-tasorintsitaari yaminiri Pawa yasitakaariri, yapii-yapiitziro kitaitiriki ipomitziniri yatsipita-kaani. Titzimaita imatiro iwashaanta-pirotakaantiro kaari-pirori. ¹² Irooma Saipatzii-totaari, aparo-satzi isinitaka yatsipityaaro iyaari-pironka atziri-payi, ipoñaa isaikai irako-piroriki Pawa itsipataari ipinkathari-wintantzi, ¹³ ari isaiki iyaawinta irojatzi yiitsinampaantajjaariri iroopirori iikisaniintani ikimita-kaantari imakoryaa-kitzi-minto. † ¹⁴ Irootakira yantanta-karori aparo-satzi ikamawintan-takiro iyaari-pironka atziri-payi, yasi iwairo yoiti-siri-piro-yitairi. ¹⁵ Ari ikantakari Tasorinkantsi iyotakaakai omapirotatyaa. Tima iriitaki itakaro isankinata-kaantaki:

¹⁶ Tima iñaawaitaki Pinkathari, ikantzi:

Iroka owakirari nokasiya-kaakiriri apaata:

Ari noyosirita-kaayitajiri kamiithari onkarati yantayitairi Onkimiwaityaaro nosankina-siritaa-tyiinirimi Nokanta-kaantani.

Nokinkithasirita-kaakiri.

¹⁷ Aikiro ikantatzii:

Ari nompyaakota-jiniri ipiyathataka, yantayitakiro kaari-pirori.

¹⁸ Tima impyaakotan-tajiro Pawa ikaaripiro-siritaitzi, ti onkowa-jaantajyaa yasita-kayi-tyaari Pawa ikaaripiroitaki.

¹⁹ Irootaki iyikiiti, tima kapathainka ikantaka Jesús Saipatzii-totaari iwamaan-taita-kariri, awintaa-siri antsipa-sirita-jyaari Pawa, onkimiwaityaaro ankyaatyiimi Tasorintsi-naki-piroriki. ²⁰ Tima yatziritakira Saipatzii-totaari, irootaki okantan-taari ankyaatyitaji inkitiki, siyakaawinta-chari ankyaatyiimi ithatai-takiro tontamasita-tsiri Tasorintsi-naki-piroriki. Aroka omapokayitaarori iroka kaari imataitzi pairani, irootaki añaanita-kaantaa-tsiri.

²¹ Ikimitaari iroñaaka Saipatzii-totaari iriimi Impira-tasorintsi-piro-wintainiri akaratzii yasiyitaira Pawa. ²² Ari okanta. Iriipirori ankantajyaa antsipa-sirita-jyaari Pawa, omapiro ankantyyaa awintyyaari. Kitisiri ikantakaa-yitai, airo akinkisiryaa-koyitaaro kaari-pirori. Ankimita-kaantyyaa inkiwan-tatyaiiromi nijaa kitijaari.

²³ Kiso iwanakiro awintaa-siritaari, ikimaitakai akantaki: "Noyaako-niintani inatzi Saipatzii-totaari." Tima yoka kasiyakaakairori, kiso iwakai irirori. ²⁴ Ontzimatyii

† 10:13 makoryaa-kitzitaantsi

ankinkisiryaa-kotajiro tsika onkantyaa awintha-sirita-kaantyaariri pasini intakotantyaa, yantayitairo kamiithari.
²⁵ Airo awashaantziro apatota-piintyaa, tima tzi mayitatsi owashaanta-yitakirori. Ontzimatyii awintha-sirita-kaiyaari akarajiitzi. Aikiro ajatatyii antanajiro ayotajira aritaki impiyi Saipatzii-totaari. ‡

Ikamantai-tziriri antzirori inintakaa-nikiini kaari-pirori

²⁶ Aritaki ayotajiro iroopirotatsiri, aririka akantakanakyaaro awashaanta-nakiro, impoña ajata-kayiro antayitiro kaari-pirori, tikatsi pasini atsipita-kowinta-jaini akaaripiro-yitaki. ²⁷ ikamantai-tatyai antharowa-siriti iwasankitaitajai, tima yapirotairi Pawa intaayitairi ikaratzi kisaniinta-kiriri. ²⁸ Pairani, intzimi-rika piyathata-kyaaroni Ikantakaantani Moisés, ti inisironkai-tyaari, iwamaitziri ikaratzi-rika mawa kanta-kotirini. Ari iwamaitakiri aajatzi inkarati-rika apiti kanta-kotirini. ²⁹ ¿Tima omapirotatyiyaa iwasankitaitiri maninta-kirori yantzi-mota-kairi Itomi Pawa? Tima okimiwaitakaro yaatzika-siwaitaitaro kaari apantaro, imaninta-siwaitakaro ikapathai-nkataki ikamawintantaki. Ari ithainka-sirita-kirori yantzi-motantziri Pawa ikasiya-kaawitari yoiti-siritairi. Ikawiya-waitakiri Tasorinkantsi kaminthaaniri. ³⁰ Irooma arokaiti ayotziri kantain-tsiri:

Naakataki wasankitaan-tatsini,

Naaka kisakowintan-tachari.

Irootaki ikantakiri Pawa. Ikantaitzi aajatzi:

Iwasankitaa-yitziri Pawa ikaratzi yasitaari irirori.

³¹ ¿Kimitaka oshikimi intharowa-siritai-takimi iyomitaitajai iriita-jaantaki owasankitaan-taatsini Añaanita-tsiri Pawa!

³² Pinkinkisiryaa-kotyaa. Tima awiroka-yitaki pairani kimisanta-naintsiri, kimiwaitaka pinkitainkata-kotaa-tyiimi. Piñaawitakaro ikimaatsita-kaitakami, iro kantacha tikatsi shiwatimini. ³³ Piñaayitakiro aajatzi ikisaitzimi, iwatsinaai-tzimi tsika ipiyota-jiita. Poimosirinkayitakari awishimo-yitziri okaratzi piñaakiri awiroka.

³⁴ Poimosirinkayitakari ikaratzi yasitako-yiitakiri, piñaayitakiro aajatzi yaapithai-takimiro tzi mimo-yitzimiri. Iro kantacha aikiro pijatatzii piwintha-siritanaka, tima piyojiiti onkarati piñiiri apaata, oshiki okamiitha-pirotzi, asi owairo. ³⁵ Irootaki airo piwashaantantaro okaratzi pawintaa-naari, tima antaroiti impinai-taimi apaata.

³⁶ Amawi pinkantyaa pantayita-najiro inintakaa-yitzimiri Pawa, ari onkantyaa piñaanta-jyaarori ikasiya-kaakimiri.

³⁷ Ikantzi Pawa:

Airo osamanitzi yariitan-tyaari okaakitzi-matain-tsiri,
Airo osamani inkantyya.

³⁸ Tampatzika-siri inatzii awintaa-siritaari, aritaki iñaajiro
yañaanta-jyaaro.

Irooma aririka impiya-siritai, airo inimota-kaanaro.

³⁹ Irooma arokaiti, ti ankimityaari ikaratzi piyasirita-chari,
iriitaki yapirotajiri. Awintyaari arokaiti, aritaki añaakiro
añaasiri-yitai.

11

Awintaa-sirin-kantsi

¹ Iroka okanta-kota awintaa-sirin-kantsi. Okimitatyaa
aririka inkanta-siritaiti: "Aritaki omatakyaa noyaako-
niintani." Iyosiryaaaki aritaki omatakyaa inintziri, onkanta-
witakyaa tikira iñiuro. ² Iro yawintaa-sirinka awaisatzitini
onimota-kaajiriri Pawa. ³ Iro yawintaa-sirinka kantakaarori
amatantarori akimathatajiro tsika okantaka iwitsikan-
takarori Pawa kipatsi. Tima apatziro iñaawaitaki,
matanaka owitsika. Ari opoñaanakari owitsikanaka
iñiitajiri iroñaaka kaari koñaata-tsini pairani.

⁴ Iro yawintaa-sirinka Abel kantakaari yasitakaakari
Pawa yatsipita-kaani, anaanakiro irasi Caín yasitakaa-
witakariri Pawa. Iro ookimotakari yasitakaariri Abel. Ari
ikantanaki Pawa: "Kamiitha-siri inatzi Abel." Okantaw-
itaka ikamaki Abel, ainiro akima-kota-piintziri kimiwaita-
jaantaka irojatzi yañaimi irirori, irootaki kantakaarori
ikimisantaki. ⁵ Iro yawintaa-sirinka Enoc kantakaari
yaantai-taariri, ti iñaajiro inkami. Ti iñiitairi, tima
inkitiki yaajiri Pawa. Pairani ainiro isaiki kipatsiki,
ikantakiri Pawa: "Awirokara onimotakaa-pirola-kinari."

⁶ Tima kaari tzimatsini yawintaa-sirinka, tira onimotiri
Pawa. Aririka inintaiti iyopiroi-tairi Pawa, ontzimatyii
inkimisantai, inkanti: "Omapirotyaa itzimi Pawa."
Inkanti aajatzi: "Ari imatakaa-yitajiri Pawa kowapirola-
tsini iyotajiri." ⁷ Iro yawintaa-sirinka Noé kantakaari
iwitsikan-takarori antaroiti amaatako-mintotsi iwawisaa-
kotan-taariri ishininkaiti irirori. Iripiro impinkatha-
tasorintsita-niti irirori. Tima Pawa kamantakiri onkarati
awisatsini kaari iñiitzi pairani. Iro kowapirola-chari
iwasantaitairi osaawi-satziiti. Tima yawintaa-nakari Noé
yoka Pawa, irootaki ikantan-takariri Pawa: "Tampatzika-
siriri ikanta Noé."

⁸ Iro yawintaa-sirinka Abraham kantakaarori
ikimisantantakariri Pawa ikantakiri pairani isitowi
inampiki ijatiro pasini nampitsi ikasiya-kaakiriri. Irootaki
imatakiri Abraham, jataki, okantawitaka ti iñiuro tsika

ijatinta. ⁹ Iro yawintaa-sirinka Abraham kantakaarori imatanta-karori inampitaro kipatsiki ti intzimapaji ishininka anta. Ari isaikakiri iwanko-shitataro misinantsi. Ari ikimitaakari Isaac, Jacob, tima irijatzi ikasiya-kaita-kiriri. ¹⁰ Iro imatanta-karori Abraham inampitaro, tima iyotzi ari yañaanitaji inkitiki. Kimiwaitaka iriitaki ñaasiritakirori nampitsi ikinkithasiritakari Pawa, irootaki iwitsikairi-ranki. ¹¹ omatzita-taikaro iroori Sara, otzimanitaji okantakaaro awintaa-sirinka. Aritaki antaro-kona-witaka, karawita-paaka otzimanin-tantyaari. Iro kantacha, omatajiro otzimanitaji, tima awintaa-siritanakari Pawa aritaki imatakiniro ikasiya-kaakirori. ¹² Ari ikantakari oimi Sara, ayimawitakari yantari-konataki, itzima-kaajiro iina, ari okanta ishikitan-taari icharini-yitari, ikimitaari ishikitzi impokiro, ikimitaaro impaniki oshikitzi nijaa-thapyaaki. Omapiro ishiki-pirotai, tikatsi matironi iyotajiri ikaratzi ishikitzi.

¹³ Maaroni yokaiti akinkithata-kotziri, ikamako-yitakiro yawintaa-sirinka, ti iñiuro okaratzi ikasiya-kaita-kiriri. Intaini iñaasiri-yitanakiro. Intaina okantaka inkiti ikowasiritakiri inampita-jyaaro. Irootaki ikantai-tantari: "Asaikawinthata-sita kipatsiki, kaari anampi, akimita-kowaitakari kaari tzimatsini ishininkaiti." ¹⁴ Tima ikinkitha-waitakotakiro awisain-tsiri, ari ayopirotziri omapiro yaminaitzi pasini nampitsi tsika inampi-pirota-jyaaro kami-itha. ¹⁵ Iroomi inkinkithata-koti impiyayitaimi inampitiki tsika ipoñaayitakaro pairani, aritaki imatakiro impiyayitaimi. ¹⁶ Tima tzimatsi pasini ininta-pirotakiri, anaapirotzirori iroka, anta inkitiki inintziro. Irootaki iwitsika-kiniriri Pawa yasiiti yokaiti, tima ti impasikitakowintiri ikanta-piintakiri "Nowawani."

¹⁷ Iro yawintaa-sirinka Abraham kantakaarori yasitakaan-tyariri Pawa yapintziti itomi, yoka Isaac. Tima iñaanta-tyaaro Pawa yawintaa-sirinka Abraham. Iroowitain-chami yapintzi-ryiirimi itomi, ¹⁸ okantawitaka ikantakiri Pawa:

Yoka Isaac iriitaki piñaanta-jyaari intzimaji oshiki pin-charinityaari.

¹⁹ Tima yawintaa-siritakari Abraham yoka Pawa, iyotzi aritaki iwañaajiri kamatsiri. Irootaki yoipyaaan-taariri Pawa itomi Isaac, tima iriitaki osiyakaa-wintakiro yañaaitai.

²⁰ Iro yawintaa-sirinka Isaac kantakaarori iyomitaantakariri intasonka-wintanti Jacob aajatzi Esaú, iro siyakaa-wintacha onkarati awisayita-tsini apaata. ²¹ Iro yawintaa-sirinka Jacob kantakaarori iyomitaanta-kariri intasonkawintaitiri apitiranki itomi José, tima iwisiriyaa-winta-

jyaari irirori Pawa ikotzi-poro-kitan-takari ikami-mataki.
²² Iro yawintaa-sirinka José kantakaari ikantan-tanakari ikami-mataki, ikantzi: “Aririka isitowa-yitaji Apitantoniki ashininka-payi Israel-iiti, yaminaji tsika inampita-jyaaro.” Ikantaki aajatzi: “Ontzimatyii yaitanajiro apaata notonki-poroki.”

²³ Iro yawintaa-sirinka asitariri Moisés kantakaari imananta-kariri yiinchaa-niti owakira itzimapaaki, irojatzi itzima-kotan-takari mawa kasiri. Tima kamiithaa-niki ikan-taka iinchaa-niki. Ti intharowan-tyaari impiyathatyaaro okaratzi ikantakaan-takiri pinkathari. ²⁴ Iro yawintaa-sirinka Moisés kantakaari kaari inintanta incharinityaari pinkathari Faraón, okantawitaka iro irisinto pinkathari oimotan-takiri. ²⁵ iro inintaki intsipatyaari atziri-payi yasitari Pawa, ari itsipatakari ishininka-payi iwasankitaa-waitai-tziri, ti inintaa-jatiro yanintaa-waityaaro kapichiini iniwita-siyitari irirori. ²⁶ Tima iyotaki Moisés iro kowapirotacha inkimaatsi-waityaa irirori inkimita-jyaara apaata Saipatzii-totaari, iro anairori oshikitzi-motziri iwaararo Apitantoni-satzi. Iro iñaasiritakiri impinai-tairiri apaata. ²⁷ Iro yawintaa-sirinka Moisés kantakaari isiyantakari Apitantoniki. Tira iro isiyantakari itharowan-tatyaari pinkathari iwasankitairi, yiriipiro-winta-tziiro onkarati yantakairiri Pawa, okimiwaitakaro iñaaporota-tyiirimi Pawa kaari koñaanita-tsini. ²⁸ Iro yawintaa-sirinka Moisés kantakaarori imonkaratziro ikantakaan-taitakiro Anankoryaantsi, itsikiryaan-takaro iraantsi airo iwamaan-tari Maninkari apirotaniri itarori ishininka-payi Israel-iiti.

²⁹ Iro awintaa-sirin-kantsi kantakaarori imontyii-tantakarori Inkaari Kityonkaari, yanijiiitaki opiryaa-pathatanaki. Irooma imawita-paakaro Apitantoni-satzi, piinkajiiitaki. ³⁰ Iro awintaa-sirin-kantsi kantakaarori imatanta-karori iishonkashokanwintaro Kasiryaari okaratzi 7 kitaitiri, iro-jatzi iñaantai-takarori oporoka-thapitaki nampitsi. ³¹ Iro awintaa-sirinka Rahab kantakaarori aakamiithatan-takariri owayiriiti amina-ronta-chari, ari okanta ti ontsipatan-tyaari piyathariiti yapiroi-takiri. Okantawitaka iroka Rahab may-impuro onawitaka.

³² ¿Nonkinkithata-kotirima pasini-payi? Airo nothotyaa-kotziri. Yoka ikarajiiitzi: Gedeón, Barac, Sansón, Jefté, David, Samuel, aajatzi Kamantan-tzinkariiti.

³³ Iro yawintaa-sirinka yokaiti kantakaa-yitaari okanta: Itzimantari iitsinampaa-yitairiri pinkathariiti, pasini tampatzikatan-tatsiri, pasini ñaayitairori ikasiya-kaitakiriri, pasini yookawitai-takari imoroki kashikari, ti yatsikiri, ³⁴ pasini yookawitaitaka paamariki ti intaaiyaa,

pasini yamathaataitaka iwathai-tirimi, pasini isintsita-kayitai, pasini ñaapirotaacha iwayirita, pasini imisiyayitaki owayiriiti poñaachari pasini nampitsi. ³⁵ Tzimatsi kooya ñaayitairiri oshininkaiti yañaayitaji ikamawita. Iro kantacha tzimatsi pasini kamimayitain-tsiri iposawaitaitakiri, ti iwashaanta-nakiro yawintaa-sirinka yapakaan-taityaarimi. Oyaaniinta ikanta yaña-piro-yitaji apaata, airo okimitaaro añaawitara iroñaaka. ³⁶ Tzimatsi itzimi ithainka-waitai-tziri ipoña ipasawaitaitakiri, pasini yoosotai-takiri ipoña yasita-kotai-takiri. ³⁷ Tzimatsi ipichii-takiri, pasini itankai-takiri, pasini isataitakiri. Tzimatsi pasini aniinii-waita-tsiri apatziro ikithaa-matsitakari misinantsi-masi, pasini kowityaa-piro-waini ikantaka, pasini oshiki yamina-minai-takiri, pasini ikimaatsitakaitakari. * ³⁸ Pasini ikinawai-yitaki otzisi-masiki, otsisiki, pasini inampiyitakaro omoro-naki. Tima iriyyitaki apantapirotariri yokaiti yanaanakiri pasini-payi osaawi-satziiti, airo okantaa-jatzi amonkaratan-tyaari yokaiti.

³⁹ Iro yawintaa-sirinka yokaiti kantakaarori okanta Pawa iwisiryyaa-wintan-taariri, okantawita tikira iñaayitairo ikasiya-kaayita-kiriri. ⁴⁰ Tima iñaasiritakiro Pawa anairori: Inintakairo arokaiti antsipa-yitajyaari yokaiti, inkawiithasirita-kaayitai maaroni.

12

Kimpyaa awanajiri Jesús

¹ Irootakira añaasintsi-yitan-tyaari arokaiti, onkimi-waityaaro anakotan-tatyimi, ankimita-kaantiro aajatzi yaminako-yitaimi tsika ipiyojiita matakirori yawintaa-siritaka amatako-yitairi arokaiti. Tima amatantyaarori asiyi sintsiini, ookanajiro aithaari amatsinka-kairi asiyi. Iro siyakaa-winta-chari ookiro aithaari aririka ooka-najiro akaaripiro-siri-waitzi. Ari añiirori aakowintyaaro asiya-piintaji. ² Ikimita siyachari ikamaitaro yaminiro tsika yariityaa, ari ankimita-najyaari arokaiti, kamaini awanairi Jesús awintaa-siritakaa-kayiri. Tima iriitaki thotyaa-kaironi awintaa-siritani. Iriitaki ankimita-kotajyaa, tima iñaasiritakiro pairani irirori yanintaajyaa. Irootaki yamawitakiri ipaikako-witai-takari, ti onkantzi-motyaari impasiki-wintyaa ikamawita-painta. Tima saikaji iroñaaka irako-piroriki Pawa ipinkathari-wintantai.

³ Aririka ankinkithasirita-kotiri Jesús tsika ikanta ikisitan-takarori irirori ikisa-niinta-waitakiri kaari-piro-siriri,

* 11:37 misinantsi-masi = imisina oisha aajatzi cabra.

irootaki kimosiriwinta-sirita-kaini arokaiti ankisa-sitan-tyaarori, airo okantzi-moniinta-siwaitai. ⁴ Piñaa-sintsita-piintakaro awirokaiti kaari-pirori piwashaantairomi, iro kantacha tikira piñiuro intsitokaitimi. ⁵ Aamaa pipyaakotakiro isintsi-thatan-tamiro Pawa sankinarintsi, ikimita-kaantami awirokami itomiiti, ikantzimi:

¡Notomí! Airo pimanintziro aririka iwasankitaimi Pi-winkathariti.

Airo okantzimo-niinta-waitami aririka isintsi-thatimi.

⁶ Tima iriitaki itakotani Pinkathari iñaanta-piintakari, Maaroni ikimita-kaantaari itomi, iwasankitairi.

⁷ Onkarati awishimo-yitimiri iroñaaka pinkimita-kaantiro Awinkathariti ñaanta-siritamiri. Tima inkimita-kaanta-yyaami Pawa awiroka itomi. ¿Tima iwasankitaa-piintziri itomi asitaa-nita-chari? ⁸ Ontzimatyii iwasankitai maaroni Pawa. Tirika piñaajiro awiroka, kimitaka tikira itomi-pirotami Pawa, otomi mayimpiro pinatzii. ⁹ Okimitara itzimi koñaaroini asitairi, iwasankitai, apinkathatziri irirori. ¿Airoka apinkatha-pirotajiri Asitairi kaari koñaatatsi omatantyaari añaasiri-yitai? ¹⁰ Tima inkarati asitairi koñaaroini kapichiini iwasankitaa-yiyitai tsika okantzimotari irirori. Iriima Pawa iwasankitaa-yitaji irirori ari onkantyya inkamiitha-sirita-kaantairi, inkiti-siritakai aajatzi ikimitara irirori. ¹¹ Tima ti onimo-siri-yitai iwasankitaa-minthaitai-rika, oshiki onkantzimo-niinta-siri-waitai. Iro kantacha apaata, ikaratzi kaari manintironi iwasankitaa-itziri, aririka inkamiitha-siri-yitai, aritaki iñaajiro isaikaji kamiitha.

Aparaata-kirori inisironka Pawa

¹² Irootakira piñaa-sintsitan-tyaari pinkimityaari ñaanta-piinta-karori isiya, iñaasintsita okantawitaka isipita-shimpa-witaka, ari ikimitairori aajatzi isipita-yiritowitaka, iñaasintsita. ¹³ Pinkimi-yitajyaari awirokaiti siyapiinta-chari okamiithawokitzi kaari ñiironi inkithoki isipita-kitzitaki. Ontzimatyii intikatsi-kitziti. ¹⁴ Tima aakamiitha pinkanta-wakaa-najyaa, piñaa-sintsityaa pinkiti-siriti. Tima airorika pimayitairo, airora piñiiri Awinkathariti. ¹⁵ Paamawintyaari inkarati aparata-kirori ikaminthaa-witaari Pawa. Paamawintyaari oitzinampasiritan-taniri, yoitzipinairi = kari ikaratzi kimisanta-yitatsiri, inkimita-kota-kyaaro kipisita-tsiri inchasi piyanta-tsiri. ¹⁶ Paamawintyaari ñaathawaita-sitaniri. Paamawintyaari thainka-tasorintsitaniri kimityaarini pairani Esaú. Tima antaro ayimatakiri itashi, inintapirotaki iyaa, ari iyomparitakaro iwariti iririntzi, ipakiri ikasiya-kaawitai-takariri irirori itawitakarora itzimi.

17 Tima piyotzi awirokaiti yantakiro Esaú kantachari, oshiki inintawitaja iñiromi intasonka-wintaitiri, antaroiti iraa-kotakaro. Iro kantacha ti iñaatzimaita-jyaaro tsika inkinakaajiro iwasiñaan-tajyaarori ikinakaa-sitakari.

18 Tima ti pinkimityaari awirokaiti aakirori pairani Ikantakaan-taitani. Ijajuitaki irirori otzisiki otzimi koñaata-tsiri. Tima oshiki otaantzi, tsitiniki okantaka, ooriinkataki, antaroiti otampyaataki. 19 Ikimakiro ityootaitzi. Ikimaki aajatzi antaroiti iñaawaitaitzi, ari itharowa-jiitanaki, oshiki yamanajii-witaka airo ikimantari ñaawaitain-tsiri. 20 Tima oshiki itharowan-takaro okaratzi ikantakaan-taitakiri, ikan-taitzi:

Airo pikinawaitzi aka otzisiki. Airo onkantaajatzii pinkina-kaayitiri kapichiini pipirayitari anta. Aririka inkina-itakiri kapichiini anta, ontzima-tyiira ishimiya-tanta-kyaaari mapi, ontzima-tyiira inkintaitiri.

21 Omapiro okowiinkatzi ikantzi Moisés:

Antaroiti notharowan-takaro, piyonkawaitakana.

22 Tira pinkimityaari awirokaiti ikaratzi ñaakirori, awirokaiti osiyakariri ikaratzi jataintsi otzisiki Kisakowintoniki, saikatsiri Aapatyaawiniki. Iro siyakaawinta-chari pijayitaji inkitiki tsika isaiki Pawa Añaanita-tsiri. Tima aritaki pintsipata-jyaari awirokaiti ipiyotapaja Maninkariiti. 23 Pinkaratairi ikaratzi piyotain-chari anta itsipataari itarori Itomi Pawa, tima iriyyitaki sankinatakotain-chari isaikayitai inkitiki. Pintsipata-jyaari Pawa aminako-yitairini yantayitakiri maaroni atziri-payi. Pintsipata-jyaari isiri-payi kimisantzin-kariiti ithotyaa-kaitakiri ikamiitha-sirita-kaitziri. 24 Pintsipata-jyaari

awirokaiti Jesús, kantako-wintairi otzimajira owakirari kasiyakaantsi, kapathain-kawitairi ikama-winta-yitakai. Tima iroka iriraani Jesús kimiwaitakami oñaawaita-tyiimi, anaanakiro oñaawaitaki pairani iriraani Abel. *

25 Paamaiyaa paparatziri = kari Pawa aririka iñaana-siritimi. Tima pairani ikaratzi kimawita-kariri Pawa iñaawaitzi aka kipatsiki, iwasankitaakiri imanintakiro okaratzi ikantziriri. Aroka imapirotaiti iwasankitaitai, aririka ampiya-siritakiri akimayi-witakari iñaana-siritakiri inkiti-satzi. 26 Pairani aririka iñaawaiti Pawa, intziñaakaaro kipatsi. Irooma iroñaaka, tzimatsi okaratzi ikasiyakaakairi, ikantzi:

* 12:24 Pairani iwan-takariri Caín iririntzi, Abel, ikantaki Pawa: "Kimiwaitaka aka onkaima-tyiimi iriraani Abel yamina-minatzi inkisawintai-tyaari Abel." Ari opoñaari ikantaitzi kimiwaitaka oñaawaita-tyiimi iraantsi. Irooma oñaawaitzi iraanii irirori Saipatzii-totaari, tira ininti inkisawintai-tyaari, inintzi ompyaakotan-tajiro kaari-pirori.

Ari napiitajiro nonikakaajiro, tira apatziro kipatsi, omatzi-tajyaa inkiti aajatzi.

²⁷ Tzimatsi opaita siyakaa-winta-chari ikantziri: “Ari napiitajiro.” Iroora siyakaa-wintacha aririka intikairo okaratzi iwitsika-yitakiri, yapirotairo iwitsikani kaari initatsi, apatziro osaikayitai initatsiri. ²⁸ Irooma arokaiti, impinkathari-winta-yitai tsika initapai. Irootaki ampaasoonkitan-tyaariri Pawa, pinkatha awairi, antawaitainiri. ²⁹ Tima yoka Pawa iriitaki kimitakariri paamari thonkan-tatsiri ipomitantzi.

13

Yantanajiri kimisanta-tsiri

¹ Ontzimatyii pintakota-piinta-wakaiyaa. ² Airo piwashaantziro poimaanti piwankoki. Tima tzimatsi antakirori, tikatsi kamantirini iriira Maninkariiti yoimaaki iwankoki. ³ Airo pipyaakotziro pinisironkatyaari pikaratzi pikimisanta-yitai yasitakoi-tziri. Pinkimita-kaantiro aririkami pinkaratiri yasita-kotaitimi. Ari pinkimitairiri ikaratzi iwatsinaa-waitaitzi, paamaako-winta-jyaari, pinkinkithasirityaa tsika pinkantyaa awirokami yasitakoitimi. ⁴ Pinkinata-jyaari pitsipatari, airo pimanakaa-waita-sitanta. Tima iwasankitairi Pawa mayimpita-tsiri. ⁵ Airo ayimawaitzimi pishikyiiro piwaararo. Onimotimi piñiiro tzimi-motzimiri. Tima iriitaki Pawa opayitimironi kowityii-motamiri, iroka ikantaki:

Airo nookimi.

Airo nowapintaimi.

⁶ Irootaki awintaa-siritan-tyaariri arokaiti, ankanta-yitaji:

Iriitaki Pawa kaminthainani.

Tikatsi nontharowantyyaa.

¿Tzikama inkantajina atziri?

⁷ Pinkinkithasirita-kotiri jiwata-kayimiri pikimisanta-yitai, kamanta-paaki-mirori iñaani Pawa. Pinkinkithasirita-kotiri tsika ikantayita isaiki, opaita imonkara-yitakiri iriroriiti. Pinkimita-kota-jyaari tsika ikantakiro yawintaa-siritaari Pawa. ⁸ Iroatzi ikanta iroñaaka Jesús Saipatzii-totaari tsika ikanta-painta, ari ikanta-itatyaani irirori. ⁹ Airo pisinitairi yamatawi-yitimi oyomitaan-tzirori kaari tampatzikata-tsini, kaari ikima-piintaitzi. Tima iriitaki Pawa tampatzika-sirita-kaayitairi, ikaminthaa-yitaira. Aririka ampinka-waiwityaaro iwaitari, airo otampatzika-sirita-kaayitai. Tzimatsi matayiwita-karori iroka, titzimaita owamiitha-siritiri.

¹⁰ Okimiwaitakaro ontzimi-moyitaimi owakirari pomitairontsi, iriira nokanta-kotzi Yoka atsipiwinta-kairi arokaiti. Iriima ikaratzi jatakairori ipomiyitairi yatsipita-kaani ipomitairontsitiki isiya-kota-jyaari matakirori pairani anta Tasorintsi-thaantiki, airora okantaji inkarayitaji arokaiti.

* ¹¹ Tima tsika ikanta yayiro pairani Ompira-tasorintsi-pirori iriraani ipiraitari inthompoi Tasorintsi-thaantiki onkantyyaa impyaa-kotai-tantyaariri iyaari-pironka, yaayitziro iwatha ipiraitani othapitapaja nampitsi ari impomiyitirori. ¹² Ari okimitakari aajatzi, iwamaitakiri Jesús othapiki nampitsi, ari ikimaatsita-kowintan-takari, ikapathainkataki iwamiitha-siri-yitan-tairi. ¹³ Ontzimatyii ankimitakaantiro arokaiti asitowa-tyiimi nampitsiki ajatatyii tsika isaiki Jesús, manintaari inkantaitai ikimitai-takiri pairani Jesús. ¹⁴ Tima aka tsika asaikayitzi iroñaaka airo okantajita-tyaani. Irootaki añaasiritan-tarori tsika anampitajyaaro apaata. ¹⁵ Irootaki nokantan-tamirori: Ontzimatyii awisiryaawinta-piinta-jyaari Pawa, tima irootaki osiyarori atsipita-kaani, okantakaan-tziro yantzi-mota-kairi Saipatzii-totaari. Ankaaima-piroti, ankanti: "Iriitaki Nowinkathariti." † ¹⁶ Ari okimitari aajatzi, airo piwashaantziro kamiithata-tsiri, pimpa-wakaiyaa tziimi-motzimiri. Irootaki kimitakarori ookimota-kariri pairani Pawa yasitakai-taniri yatsipita-kaitani. ¹⁷ Pimonkaratiro ikantzimiri jiwayitziiriri kimisanta-naatsiri, iriitaki aamaako-wintamiri. Iriitaki kamantairini apaata Pawa opaita awishimo-yitimiri yaamaako-winta-yitakami. Pamina-minatiro airo itzimanta pimaimanitiri, irootaki onimotan-tantyaari yantawairi okaratzi yantayitzi irirori, awiroka amitako-yitana-jirini.

¹⁸ Pamana-kota-piintajina ari onkantyyaa iñaantaityaanari tampatzika-siri nonatzii. Kimitaka irootaki nomatakiri. ¹⁹ Pamana-kota-piintajina aajatzi nojata-sitanyamiri sintzini awirokaiti.

Owiraantarori withataantsi aajatzi tasonka-wintaantsi

²⁰ Namana-manatziri naaka Pawa, tima iriitaki kamiitha saikakaa-yitimini, iriitaki owañaajiriri pairani Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari ikamawitaka. Iriitaki Pawa kimitakaan-takari iriipirori aamaako-wintariri ipira. Oshiki ikapathainkataki imonkaratan-taarori owakirari ikasiyakaantaitani kantaitaa-chani iroñaaka. ‡ ²¹ Namanakowintakimi iwitsika-siritan-tyaamiri pimayitairo kamiithari ininta-kayimiri. Pamaniri aajatzi awiroka pimatanyaarori okaratzi onimotziiriri, tima ayotzi iriita-jaantaki Jesús

* **13:10** airora okantaji inkarayitaji arokaiti = ti isinitaantsiti iwaityaari

† **13:15** Iriitaki Nowinkathariti = wairontsi ‡ **13:20** ipira = oisha

Saipatzii-totaari matakaironi. Irasi iwiro impinka-thaitairi irirori. Omapirowí.

²² Iyikiiti, airo pisamaro piñaanatiro okaratzi nosankinata-kimiri, tima ti oshiki-piroti. ²³ Nonintzi piyoti aajatzi imisitowai-tairi yasitako-witai-takari iyiki Timoteo. Aririka yariita-pajyaa aka, iriitaki nontsipatanakyaari nojata-sitimi noñiimi. ²⁴ Piwithatyaanari ikaratzi jiwatzimiri anta, aajatzi pasini kimisantzin-kariiti. Ari ikimitari Italia-satzi-iti iwithayitami. § ²⁵ ¡Onkamintha inisironkai-taimi maaroni awirokaiti anta! Omapirowí.

ISANKINARI SANTIAGO

Withataantsi

¹ Naaka Santiago osankinatzirori iroka, impirotani iwana Pawa aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. Nowithatari ikaratzi yasiyitaari Pawa oiwaraa-yitain-chari pasiniki nampitsi. *

Pawaki opoñaari yotanitaantsi

² Iyikiiti, kimosiri pinkantyyaa aririka piñaayitiro awishimo-yitimini. ³ Ontzimatyii piyoyiti iñaantaitatyaami iroopiro-rika pikimisantzi. Irootakira piñaantyyaarori pamawiwaitanaji. ⁴ Pijatakairo pamawitanajiro opaiyita-rika, aritaki piñaayitakiro pantaikisiriyyiti irojatzi pinthotyaan-takyyaarori, tikatsi kowityii-motyaamini.

⁵ Tikatsi-rika piyotani pamawiwaitan-tyaari, pinkowakotiri Pawa, iriitaki yotakayi-mironi tsika pinkantyyaa. Tima ti inkisatha-nitiri ikaratzi kamiyitziriri. Ari iyotakaa-piroyitakiri, ti iyoti irirori inthañaawainityaa. ⁶ Aririka pinkamitiri Pawa, airo pikanta-siri-waita-sita: “¿Ari inkimaa-jatakina Pawa okaratzi nokamitziriri?” Tima inkarati kisosiri-waita-tsiri ikimitaro okantaranki inkaari kaari mairyaata-tsini aririka ontasonkaatiro tampyyaa. ⁷ Paamawintyyaa pikimita-kotari = kari kisosiriri, tima ti iñaayitiro irirori ikamiwitariri Awinkathariti. ⁸ Tima tzimatsi ikinkisiryaa-witari yantirimi, impoña onkitaititamanai tzimatsi pasini inintziri yantiri, ti aparoni onkantyyaa ikinkisiryaaari.

⁹ Ontzimatyii inkimo-siri-yitai asinonkain-kariiti kimisanta-naatsiri, kimosiriwinta inkantajyyaa Pawa iriipirotajairi. ¹⁰ Ari inkimityaari aajatzi ashaarantzinkariiti, ontzimatyii inkimo-siriyyiti onthonkajyyaa okaratzi tzimimo-witariri. Tima inkimita-kota-jyaaro incha-tyaaki oparyaa-tyaakitzi. ¹¹ Aririka yooryii sintsiini ooryaatsiri okama-tyaakitzi incha-tyaaki, airo iñiitairo owaniinkatyaata. Ari inkimita-jyaari aajatzi ashaarantzinkariiti, airo iñaakoi-tairi iwaniinkatan-tajyaaro oshikitakira yantawairi-payi.

kimosiri-winta-siri ankantyyaa iñaanta-siritai-rika

* 1:1 yasiyitaari Pawa = kimiyitariri 12 nasiiyita-chari icharini-payi Israel.

¹² Aririka añaawityaaro onkarati awishimo-yitainiri, aikiro-rika ajatakaa-nakityiuro ariihiro-siritanaki, ankimo-siriti, tima tzimatsi yantzi-motairi Pawa amawita-kirora, ikantaki-ranki: “Maaroni otakotaanari naaka, irasi iwiro nañaakaa-yitajiri apaata, inkimita-kaantairo namathaitaatyiirimi.” † ¹³ Aririka ompoki-motajai aninta-siritiro kaari-pirori, kaarira Pawa kantakai-yaaroni. Tima Pawa, ti iniwityaaro irirori. ¿Kantatsima yantakajairo aroka? Tima airo. ¹⁴ arokataki niwita-piintarori kaari-pirori, irootaki akinkisiryaa-kotanta-piintarori. ¹⁵ Tima ompoki-motaira aninta-siritziro antiro, aakowinta-nakaro ankinkisiryaa-kotiro, irojatzi añaanta-kyaarori amatiro kaari-pirori. Irootakira ankimaatsitan-tajyaari apaata ankamaji-rika.

¹⁶ Iyikiiti notakotani, paamaiyaa otzimi-kari pikinakaasitani. ¹⁷ Tima okaratzi yantzimo-yitairi Pawa kami-itha okanta, irootaki yanta-piinta-tyiiri. Tima ti impasininiti irirori, ti inkimityaari iwitsikani siparyaa-yitatsiri, añaari isitowa-manai impoña añaari inkyaanaji tsitinii-tiini. ¹⁸ Tima inintaki irirori iyotakaa-yitairo iroopiro-pirota-tsiri iñaani, irootaki itantyaarori aroka ankimisantiri, ari inkimita-najyaari pasini inkarati kimisantairini apaata.

Tsika inkanta-najyaa kimisanta-najirini Pawa

¹⁹ Irootaki nokantantari iyikiiti: Owakimpita pinkantayityaa, pamina-piro-waantityaa, airo ayimawaita-sitami pimasirinka. ²⁰ Aririka ayimawaitai amasirinka, airo amatziniri ikowakaa-yitairi Pawa. ²¹ Okowa-pirotatyaa ookayitairo okaratzi awaaripiro-sirita-kayiri, tsinampa-siri ankantyyaa ankimisanta-najiro ñaantsi, irootaki mataironi owawisaako-siri-yitai.

²² Iro kantacha ontzimatyii amonkara-yitajiro iñaani Pawa, airorika amonkaratziro ankimisantiro, apaniro amatawi-waitaka. ²³ Itzimi-rika kimawitarori iro kantacha ti imatiro inkimisantiro okaratzi ikimawitakari, ikimitakari amina-porota-chari aminaaron-tsiki. ²⁴ Intaini iñaaporotapainta, iro osamaniitaki ipyaa-kota-naaro tsika ikanta iñaawitaka ipitsitaki iporoki. ²⁵ Tzimatsi pasini amina-porota-chari, kaari pyaakotyaaaroni iworo tsika okanta iñaakiro. Ari ankimita-najyaari aroka, pampitha-siri awanairo ñaantsi, airo apyaa-kotaro. Tima irootaki ookakaa-wintaini. Kimosiri ankanta-winta-jyaaro onkarati antayitairi.

²⁶ Tzimatsi ñaawitarori imatakiro ikimisantanaaji. Iro kantacha ti yamina-piro-waantityaa, yaminaa-siwaitakara

† 1:12 amathairintsi

ikimisantzi, apaniro yamatawi-waita. ²⁷ Iroka iroopirori ookimotariri Asitairi Pawa aririka ankimisantanaaji: Antakoyita-jyaari miritziiti, ari ankimitaa-najirori kinankaroiti. Ontzimatyii ankiti-siri-yitaji, airo akimita-kotari ikantayitara saikasi-waita-chari aka osaawiki.

2

Ikinkithata-kotai-tziro manintaantsi

¹ Iyikiiti, tima pinkimisantajiri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari ipinkatha-piroi-tziri, airo pimaninta-sirita-wakaa-waita. ² Thami asiyakaan-tawakiro: Aririka piñii papatota-piinta waniinkata-chari ikithaata, mariryaa ikanta iwayitziri irakoki, impoña piñii inkyaapaaki pasini owapatanka-poroki ikantaka. ³ Iri paakamiithataki waniinkatain-chari pisatikakiri niyaanki papatojiita, iriima owapatanka-porokita-chari, pinkantakiri: "Ari pinkatziyawaki awiroka, tikatsi pisaiki, pinintzi-rika pisaiki osaawiki." ⁴ Tima aponi paakamiithataki, pimanintakiri pasini. Pikimita-kotakari yanta-piintziri piwinkathariti kaari tampatzika-siriri yamina-kotiro opaita-rika yantaitziri. ⁵ Pinkimi nonkanti iyikiiti. Iyosiyitairira Pawa asinonkain-kariiti, ikimisantakaa-piro-yitairi. Tima yoka itakota-kariri, iriitaki kasiyakaa-kariri intsipata-jyaari tsika impinkathariti irirori. ⁶ Iro kantacha awirokaiiti, pimaninta-siri-waitakiri asinonkainkari. Pipyaakotakari ikisaniinta-piintzimiri ashaaranta-yitachari inintzi iwasankitaa-kaanta-waitimi. ⁷ Iri iriipirota-piintatsi ithainka-siritziri Awinkathariti, ipairyaa-siwaitari.

⁸ Omapirota-tyaarika pikimisanta-najiro Otzinkami Inintakaan-taitani, pantakiro kamiithari. Iroka ikantaitziri otzinkami: Pintakota-jyaari pishininka pinkimita-kaantiri pitakota awiroka.

⁹ Irooma, ainiro-rika pimaninta-siritawaka, tzimakira pikinakaa-sitani, ari iwasankitaa-wintai-takimiro Ikantakaan-taitani. ¹⁰ Intzimi-rika kantatsini: "Nokimisantziro naaka maaroni ikantakaan-taitziri." Iro kantacha tzimatsi-rika kowityaa-painchani aponi kaari inkimisantaki, tzimakira ikinakaa-sitani. ¹¹ Tima inkantaitzi pairani:

Airo pimayimpitzi.

Airo piwamaantzi.

Ti imayimpi-witaityaa, iro kantacha ainiro-rika iwamaantaitzi, tzimatsi ikinakaa-sitai-takari. ¹² iro kamiithatatsi antayitairo Otzinkami Inintakaan-taitani, antayitairo añaawai-yitziri aajatzi okaratzi antayitziri. Ari onkantayaa

airo iwasankitai-tanta apaata, tima iroka Otzinkami Inintakaan-taitani, irootaki saikakaa-siwaitaini. ¹³ Tima aiorika intakoyitanta, aritaki iwasankitaa-piroitai. Irootaki kowapirotacha intakoyitanyaa airo iwasankitai-tantai.

Aiorika antziro kamiitha-yitatsiri, ampinaasi-waita awintaa-witanaari Pawa

¹⁴ Iyikiiti, aiorika amatanajiro kamiitha-yitatsiri, ampinaasi-waita akantzi: "Nawintaari Pawa." Iroka awintaa-siwaitaantsi, ti owawisaako-siritanti. ¹⁵ Thami asiyakaa-winta-wakiro: Tzimatsi iyiki okowityii-motari iithaari, tashaaniinta ikantaka, ¹⁶ ompoña pinkantiri: "Pawisanaki anta iyiki, aamaastyaa ari impaitakimi pinkithaatyaa, piwapaakyaa kamiitha." Tima ti pipawakiri kowityii-motariri, ¿Pitakota-karima? Ti. ¹⁷ Ari okimitari aajatzi awintaa-witaari Pawa. Tirika antayitiro kamiithari, ampinaasi-waitaka.

¹⁸ Arira okimita intzimi-rika kantatsini: "Nawintaari Pawa." Pasini, ikantzi: "Nantziro kamiitha-yitatsiri." Aiorika pantanajiro awiroka kamiithari, ¿kantatsima piñaakantiro pawintaa-naari? Naaka-rika, ari noñaakakimiro nawintaa-naari, nantanajiro kamiitha-yitatsiri. ¹⁹ Pikantawita-piinta awiroka: "Noyotziri naaka Pawa apaniro ikanta." Omapiro-witatyaa. Iro kantacha imayitziro piyariiti iyotziro iroka, itharowakari Pawa, ipiyonkawaita. ²⁰ Kaari imasontzitaizti, ontzimatyii ayoyitaji aroka: tirika antayitajiro kamiitha-yitatsiri, aminaasi-waita awintaa-witaari Pawa. ²¹ Ankinkisiryaa-kotiri pairani Abraham. Isinitakiri itomi Isaac yasitakaiyaari Pawa ipomi-pirini-mintoki. Irootaki yantakiri Abraham ikimita-kaanta-jitan-takariri tampatzika-siri.

²² Ari añiirori, tira aponi ikantaki: "Nawintaari Pawa." Tima yantakiniri okaratzi ikantziriri. Ari okanta yoiñaarontan-takarori omapiro yawintaa-pirotakari Pawa. ²³ Ari omonkarataka isankinai-takiri pairani, okantzi: Yawintaa-nakari Pawa yoka Abraham, irootaki ikimita-kaantaariri itampatzika-siritani.

Irootaki ikantan-taita-kariri aajatzi pairani Abraham: Yaapatyaani inatzi Pawa yoka.

²⁴ Ñaakiro. Tira apaniro otampatzika-sirita-kaantzi akantzi: "Nawintaa-naari Pawa." Ontzimatyii antiniri ikantairi aajatzi. ²⁵ Ari okimitakari aajatzi pairani Rahab, mayimpi-witachari. Ikimita-kaantaro Pawa tampatzika-siriri, omanakiri owankoki owayiri, opoña ontyaan-kajiri inkinan-tanjaaro pasini awotsi airo iwamaan-taita-wakari. Tima irootaki ikimita-kaantaarori Pawa

tampatzika-siri iroori, tima tzimatsi antakiri. ²⁶ Airorika otzimanaji asiri, pyaakota-nakai. Ari okimitzitari aajatzi, airorika antayitziro kamiitha-yitatsiri, aminaasi-waita awintaa-witanaari Pawa.

3

Aminapirowaantitaniri

¹ Iyikiiti, airo akowasi-waita ayomitaan-tayiti. Tima apaata aritaki yaminakoi-tairi yantayitai-takiri, iriijitaki yomitaan-taniri imapirotaiti iwasankitaitiri airorika imonkaratanta. ² Otzimi-motai maaroni akinakaa-siyitari. Irooma tzimatsi-rika amina-piro-waantitaniri kaari kantzimo-niinta-kaiyaarini ishininka, iriitaki kamiitha-siritain-tsiri, ari onkantaki yaamaako-wintanajyaa airo yantanta-naaro kaari-pirori. ³ Yoosoponthotai-tziri ikyaakoitani, ari itzimpata-koitziriri, irootaki inkinan-tayityaari tsika inintakai-tziri. Yanini onawitaka itzimpata-koitan-tariri, iro kantacha omatziri okimakairi, okantawitaka antari inatzi ikyaakoitani.

* ⁴ Pimpampitha-sirita-kotiro antaro pitotsi. Aririka ontampyaata-koti niyankyaaki inkaari, ayiro tampyaa tsika-rika onintakaaro. Tzima-maitacha oyomaro matzirori oitsinampairo okinakairo tsika-rika inintziro komatzirori, okantawitaka ti antaroti komarontsi. ⁵ Ari okimitakari aajatzi paantintsi, ti antarowityaa, iro añaawaitan-tayitapiintari. Okimitakari paamari, yanini inawita owakira imorikanaki, iro kantacha aritaki ompaamata-kairo antaroiti antami. †

⁶ Ari okantari aajatzi paantintsi okimita-kotari paamari. Aririka añaawaitaki kapichiini, antaro awaaripiro-siriwaitaka, kantatsi aajatzi añaairo asi owiro awaaripiro-siritanti. Tima sarinkawiniri oyomitairori añaawai-yiantyaarori okaaripirosiritantatsiri. ⁷ Pinkimi nosiyakaantiro. Kantatsi impirai-tyaari antami-wiri-yitatsiri, tsimiri-yitatsiri, maranki-payi, nijaa-wiri-payi, maaroni. Amiyitacha yokapayi impirai-takyaari-rika. ⁸ Iro kantacha tikatsi atziri kantironi yamina-piro-waantityaa, inkimita-kaantiro ipiraitari. Okimitaro ipaanti ompiyan-tatyiiimi, owamaantaniro onatzi. ⁹ Irootaki apaanti akantantapiintariri Pawa: "Asitanari, kamiitha pinatzi." Irojatzii apaanti amishatantari ashininka, ikaratzi kimisiri-yitairiri Pawa. ¹⁰ Aparoni onawita apaanti, iro kantacha ari añaawaitantaro kamiithari aajatzi kaari-pirori. Iyikiiti ti onkamiithati ankonowa-yitiro añaaniyitari. ¹¹ Pinkimi

* 3:3 ikyaakoitani = mora † 3:5 paantintsi = ninintsi

nosiyakaa-wintimiro. Tsika-rika ositowaatzi nijaa, kiti-jaarika okanta, airo añiuro onkipachaati. ¹² Iyikiiti, ¿Kantatsima pankirintsi pochata-tsiri okitho-kitzi añiuro onkitho-kitiro kipisita-tsiri? ¿Kantatsima añapiintziri pankirintsi onkitho-kitan-tyaaro siwitha-maisi? Ari okantzitari nijaa aririka onkipachaati, airo añiuro onkitijaati. ‡

Inkitiki opoñaaro yotanitaantsi

¹³ Ayota-nita-naakyrika, akinkithasirita-naakyrika, antakotantyyaa, tsinampa-siri ankantyyaa onkanta-kaakai ayota-nita-naaji. ¹⁴ Irooma añiuro-rika ankisa-niinta-siri-waitanti, asama-wakaa-waityyaa, ti onkamiithati ashamiwaityyaa. Athaiya akantzi: "Yotaniri nonatzi." ¹⁵ Aririka amayitakiro iroka, tira iri Pawa yotakaironi. Irootaki ikinkithasirita-piintziri osaawi-satzi, ikinkisiryaa-kaapintziri Kamaari. ¹⁶ Ari okanta aririka ankisa-niinta-siri-waitanti, asama-wakaa-waityyaa-rika, añiuro aajatzi ampomirintsita-wakaiyaa, kaari-piro-siri ankanta-piintayyyaa. ¹⁷ Iro kantacha iriirika Pawa nintakaironi ayotanajyyaa, aritaki añaaairo ankiti-siritanaji, aminatiro asaikan-tyaari kamiitha, otakotan-taniri anatyii, airo akisa-siri-waitanaja, nisironka ankantanti, awamiithatiro antawai-yitiri, iriipiro ankanta-wintan-tanajyyaa, airo owapyii-motan-tanaja aajatzi. ¹⁸ Aririka ankanta-piinta-nakyyaa aapatyyaa-wakaa-najyyaa, aritaki añaaikuro apaata iwamiitha-siri-piroitai. Onkimityaaro ipankiwaitaitzi, ari añiuro apaata awiikiyitajiro okithoki.

4

Aapatyyaarori osaawi-sato

¹ ¿paitama opoñaantari pimaimanita-wakaantari awirokaiti? ¿paitama pikisaniinta-wakaantari? ¿Kaarima kantakaan-tzirori iniwi-siritaitaro ikowityaa-waitai-tziriri? ² Piniwikitakaro tsika-rika opaiyita, tizimaita ontzimi-motimi. Pisamako-niintakari yasitari pasini, ti ontzimi-motimi awiroka. Pimaimanitantzi, piwanta-yiwitaka. Ti piñaa-tzimaityyaaro ontzimi-motimi pininta-yiwitari, tira pinkamita-tyiiri Pawa. ³ Iroorika pikamitziriri Pawa pikowayitziri, ti impimaityyaami. Pikamita-kowinta-sita pantayitan-tyaarori ookimoyitamiri awiroka. ⁴ Pikimita-sitakaro kaari oimityaarini oimi, oñaaki pasini, iro okisaniintan-tanakariri oimi. Ari ikimitakari maaroni nintayitzirori yaapatyyii-yaaro osaawi-sato, ikisaniintan-natziirira Pawa. ⁵ ¿Ampinaa-sitama isankinai-takiri

‡ 3:12 pochata-tsiri = higo; kipisita-tsiri = aceituna; pankirintsi = higo; siwitha-maisi = uva

pairani, kantatsiri: "Ityaankakiri Pawa Tasorinkantsi nisironka-yitaini, iriitaki aamaako-wintaini airo antanta-yitaro kaari-pirori?" ⁶ Ikawinthaajai Pawa, iro ikantan-taitari sankinarin-tsiki:

Ti yapatyiyiiaari Pawa ñaapiro-waitachari, Iriima tsinampa-siriri oshiki inkaminthaa-jiiri irirori.

⁷ Irootaki nokantantari naaka: Patsipita-kowinta-jyaaro ininta-kayimiri Pawa. Pimpiyatyaari Kamaari, aritaki piñaakiro iwashaantimi. ⁸ Kinkisiryaa piwanajiri awiroka Pawa, airo yookani iwanakimi Irirori. Kaari-piro-siriri pinawita, piwashaanta-yitairo. Tirika piriipiro-wintairi, pinkiti-siri-wintairi. ⁹ Pinkinkisiryaa-kotairo pantayi-witakari, pikimo-siri-winta-sitakaro kaari-pirori. Ontzimatyii piwasirita-kota-jyaaro okaratzi pikimo-siri-winta-sitakari pairani. ¹⁰ Tsinampa-siri pinkanta-wintanajyaari Awinkathariti, tima iriitaki pinkathata-kaantajimini apaata.

Kanta-kota-wakaantsi

¹¹ Iyikiiti, ti onkamiithati ankanta-kota-wakaa-waityaa. Aririka pinkanta-kotiri pasini, pithainkatziiroa Ikantakaan-taitani. Iroka pantajiri, ontzimatyii pinkimisantairo Ikantakaan-taitsiri, airo piñaawinta-waitairo. ¹² Apaniro ikanta osankinata-kaanta-kirori pairani Ikantakaan-tani, apaniro ikanta aajatzi iriitaki matzirori yamina-kotiri yantaitziri apaata. Iriitaki matzirori iwawisaako-siritantzi, iriitaki matzirori aajatzi iwasankitaantzi. Tikatsi ampaityaa aroka okantantyaari ankanta-koyitiri pasini.

Ti inkantakaa-piro-wintai-tyaaro antairi apaata

¹³ Tzimayitatsi kantasi-waita-chari: "Aritaki nojataki onkitaitita-manai nampitsiki, aparoni osarintsi nosaikawaiti anta, niyomparitya, nayi oshiki kiriiki." ¹⁴ Iro kantacha ti piyomai-tyaa ompaitaa awishi-motimini onkitaitita-manai. Okimitaro añaantari minkoryainka. Ti oshintaniti, kapichi onkanta-paintyaa, ompoña ompyaanajyaa, airo añaawajiro. ¹⁵ Iroka pinkanta-yitimi: "Iriirika Pawa opinaroni nañaantari, ari nantakiro isinitaanari irirori." ¹⁶ Iro kantacha pawintaa-siwaitakaro piñaawinta-waitaka apaniroini. Aminaantsi onatzi, ti onkamiithati. ¹⁷ Aririka ayowityaaro owamiitha-siritan-tatsiri, iro kantacha ti antiro, tzimanaki akinakaa-sitani, kaaripiro-siritakai.

5

Ikinkithata-koitziri ashaarantaniri owasinonkaan-tatsiri

1 Pinkimi ashaaranta-niriiti. Piraako-niintajyaa awirokai, tima irootaintsi piñiuro pasinonkaa-waitajyaa. 2 Ari opathaa-yitaji maaroni piwaararo. Opiriki-masiyitai pithaari-payi. 3 Inthonkyaa impowayitai piiriikiti, mariryaa-wiyita-chari, maaroni. Ari iyotaitimiri pipiyotaitakarari, iriitaki taakaajyaamini apaata. ¿Irootakima pipiyotan-takarari? 4 Ti pimpina-yitiri patziriti, pipiyotaitakaro piwaararo. Ikisi-mata-kimira pipanki-waitakaani-payi aajatzi pawiiikita-kaani-payi, tima ikimakiri Pawa Sintsi-pirori. 5 Apaniro panintaa-waitaka, ti pinkinkisiryaa-kotiri pasini, apatziro pikimo-siri-wintakiro piwaararo. Pikimitakari ipiraitari wathatan-tziri, aririka iwathataki kamiitha, ikantaki asitariri: "Thami awamairi nopira, wathataki kamiitha." Ari inkimitaa-jimiri Pawa. 6 Piwasinonkaa-yitakiri kamiitha-siriri, irojatzzi ikamantayitakarari, ti piñaawityaari inkisako-wintyaa.

Amawiwaini pinkantyyaa, pamana-yitaji

7 Iyikiiti, kisasiwaini pinkantyyaa piyaawintyyaari impiyi Awinkathariti. Pinkimityaari pankiwai-rintzi, kisasiwaini ikanta iyaawintaro inkani omparyaa-koti iwankiri iñaantyyaarori onkithoti. 8 Ari pinkimityaari awiroka, amawiwaini pinkantyyaa piyaawintyyaa. Oisokiro piwanakiri, tima airo osamani onkantyyaa impokan-tajyaari Awinkathariti. 9 Iyikiiti, irootaki airo pikanta-kowaitantari pasini-payi. Tima pokimataji amina-kota-jimini pantakiri awiroka. 10 Pinkinkisiryaa-kotiri Kamantan-tzinkari pairani. Pawa otyaanka-kiriri inkinkithata-koyitairi. Iro kantacha oshiki iñaasiwai-yitakaro irirori kisasiwaini ikantaka. Ari pinkimi-yitajyaari aajatzi awiroka. * 11 Tima ampaiyitajiri "kimosiriri" yokaiti atsipita-karori ikimaatsi-waita. Piyota-kotziri awaisatzitini Job, kisasiwaini ikantaka. Piyotzi-tajiita tsika ikantairi itakotaari Pawa. Tima Pawa, iriitaki nisironkatan-taniri, kawinthaan-taniri.

12 Iyikiiti, iroka kowapirota-chari: Ontzimi-rika pinkinkithata-kotiri, airo pipairyaa-siwaitari Inkiti-satzi aajatzi osaawi-sato. Omapiro-rika pantiro pikantziri, pinkanti: "¡Ari!" Irooma airorika pantziro, pinkanti: "¡Airo!" Pamaiya iwasankitai-tzimi = kari.

13 Piñaarika onkantzimo-siri-waityaami, pamaniri Pawa. Irooma pinkimo-siri-waiti-rika, pimpanthaa-wintiri Pawa. 14 Pimantsiya-waitzi-rika, pinkaima-kaantiri ijiwariti-payi kimisantzinkari impoki yamana-kotimi, impoña intzirintyaamiri yiinkantsi inkowa-kotiri Pawa. † 15 Tima aririka

* 5:10 otyaanta-kiriri = wairontsi † 5:14 inkowa-kotiri = wairontsi

yamana-kotantaki awintaa-pirotariri Pawa, aritaki yisita-kota-kaajimi. Iroorika kantakaan-tzirori pikaaripiro-siri-waitzi pimantsiyatan-takari, ari impyaakoi-taimi aajatzi. ¹⁶ Piwari-siritziri-rika pishininka, pinkantairi: "Pimpyaakotajina." Pamanairi Pawa, pinkantiri: "Asitanari, pisita-kotakaayitajiri mantsiya-yitatsiri." Tima aririka yamana-kotanti kamiithasiriri, yantayitziniri ikowako-yitziriri. ¹⁷ Tima atziri inatzi pairani Elias, ikimiyitai akantayita aroka awathaki. Iro kantacha ikimisantakiri kamiitha Pawa. Ikowa-kotakiri airo oparyaanta inkani. Mataka, awisaniintanaki mawa osarintsi ti omparyaaji. ¹⁸ Opoñaa yapiitajiro ikowa-kotairi, irojatzi oparyaan-taari inkani. Shookayitanaji pankirintsi.

¹⁹ Iyikiiti, aririka pinkimisanta-kaajiri ikaratzi owashaanta-witarori iroopirota-tsiri, ²⁰ piwawisaa-kotajiri ikaaripiro-siri-witaka. Jatawitaja sarinka-winiki aririka inkamaimi. Omapiro ikaaripiro-siri-witaka, iro kantacha ikimisantaji, impyaakotainiri Pawa maaroni, airo ikinkisiryaa-kotaaro.

YITAKARI ISANKINARI PEDRO

Withataantsi

¹ Naaka Pedro osankinatzi-mirori iroka. Intyaankaa-riti Jesús Saipatzii-totaari nonatzii. Awirokaiti nosankinatziini pikaratzii pisaiki-moyitziriri osaawi-satziiti kaari yasitaari Pawa, tima oiwaraiyaa pikanta-yitaka pinampi-yitaro maa-roni nampitsiki-payi anta Ponto-ki, Galacia-ki, Capadocia-ki, Asia-ki aajatzi Bitinia-ki. ² Iyotzitaka pairani Pawa Asitairi ari iyosiiyitaimi yoiti-siritan-tajyaamiri Tasorinkantsi. Ari okanta pikimisantan-taariri Jesús Saipatzii-totaari itzimi kapathai-nkataan-tsiri ikamamintakimi. ¡Onkawintha inisironka-pirotaimi, isaikakaajimi kamiitha!

Añaasirita-kaantzi oyaakoniintairi

³ Thami antharowinta-jyaari Pawa, iriitaki iririntari Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, tima inisironka-piroyitai okimiwaitaaro owakirami antzima-yitaimi. Añaasirita-kaayitai oyaakoniintari, tima añaaji Jesús Saipatzii-totaari ikamawitaka. ⁴ Iro akowajiri ikasiyakayi-takairi, asi owiro añiuro, ti amasinityaa, airo othonkaaro. Irojatzii ikasiya-kaita-kimiri awirokaiti inkitiki. ⁵ Iro isintsinka Pawa yaamaako-wintan-taamiri awirokaiti. Iriitaki kantakaarori pinkimisantan-tajjaariri ari onkantayaa iwawisaako-siritan-tajyaamiri apaata owiraanta-paakyaaroni kitaitiri. ⁶ Irootaki pikimo-siritantakari, okantawitaka piñaawitakaro pikimaatsiwita-painta, iñaanta-siritaitami. ⁷ Ikimita-kaantai-takimiri tsika ikantaitziri ooro, itayiiitzi iñaantaityaariri kamiitharika ikanta. Okantawitaka yoka ooro ti irasi iwiro iñiitiri, aritaki inthonkajyaa. Iro kantacha aririka impiyapaaki Jesús Saipatzii-totaari, ari iñiitajimiri iriipirotika pikimisantakiri. Arira iwisiryawintaityaamiri awirokaiti, pinkatha iwaitajimi, oshiki inkinkithatakoitaimi. ⁸ Pitako-pirotani piwairi Saipatzii-totaari okantawitaka ti piñaajiri. Pikimisantajiri, oshiki pikimo-siri-winta-pirotairi, okantawita ti piñaawityaari iroñaaka. ⁹ Tima pinkimisanta-yitairira awirokaiti, aritaki piñaayitajiro iwawisaako-siritaimi.

¹⁰ Ikamanta-koyitakiro pairani Kamantan-tzinkariiti tsika okanta-kota inkawinthaantaitapaata Pawa. Irootaki kaminthaantsi piñaakiri awirokaiti. Iro kantacha yokaiti Kamantan-tzinkari, ti ikimatha-pirotiro, yamatsinkawintakaro, oshiki isampita-kowintakiro tsika onkantayaa

iwawisaa-koitan-tyaari. ¹¹ Inintaki iyoti ipaita wawisaa-kotan-tatsini, tsika-paiti inkoñaati. Tima iriitaki Itasorinka Saipatzii-totaari thaiyawaita-kaayita-kiriri, oshikira inkimaatsita-kaawaityaari Saipatzii-totaari impoña iñaajiro iwaniinkaro. ¹² Tzimatsi oyotakaa-kiriri Kamantan-tzinkariiti, tira iri osiyakaantironi, awirokaiti. Tima pinkima-yitajiro iroñaaka Kamiithari Ñaantsi. Ityaankaitakiri Tasorinkantsi ipoñaakaro inkitiki ikinkithata-kaanta-kamirori. Irojatzira iroka inintajii-witakari Maninkariiti iñiuro.

Tasorintsi-siri ankanta-winta-jyaari Pawa

¹³ Aamawinta onkantyyaa pikinkisiryaaani, pinkimityaari owatha-kitzirori iithaari. Yotzinkari pinkantyyaa. Oyaawinta pinkantyyaa inkawinthaanta-pajyaami Jesús Saipatzii-totaari aririka impiyapaaki. ¹⁴ Pinkimityaari sirithari iintsi. Airo pantasi-waitaro piniwita-siyitari pairani, okantakaami ti piyowaiti. ¹⁵ Iri pinkimita-kotajyaa kaima-sirita-kimiri. Iriitaki kitisiriri. Pinkimita-kota-jyaari, pinkiti-siriti otzimayitzira pantziri. ¹⁶ Tima osankina-taka ikantaitzi: Kitisiri pinkantajyaa awiroka-payi, tima kitisiri nokanta naaka.

¹⁷ Tima pinkanta-piintziri “Apaá” aminako-yitaironi tampatzikaini okaratzi yantayitakiri atziri-payi, ontzima-tyiira pinkimisanta-piintiri ainiro pisaiki aka kipatsiki. ¹⁸ Tima piyotzi kaari kiriiki, kaarira ooro ipinako-wintan-taita-kamiri, pawisako-siritan-taari pitzimaityaa-siwitaka pikimita-kotari piwaisatzitini. Tima tikatsi apantapirotyaarini ooro aajatzi kiriiki, aritaki inthonkajyaa. ¹⁹ Irootaki iriraani Saipatzii-totaari ipinako-wintan-taita-kamiri, tima inkama-paintzi irirori, ikimita-kotakari ipiraitari, ti yamasiwaiyyaa, tikatsi inkanta-waiyyaa iwathaki. ²⁰ Tima pairani tikira iwitsikiro Pawa kipatsi iyotzitaka opaita yantiri Saipatzii-totaari. Iro kantacha owakira piñiuro iroñaaka, ipokaki, iwawisaako-siritaimi. ²¹ Okaratzi yantzi-mota-kimiri Saipatzii-totaari, irootaki opoñaantari pawintaa-siritaari Pawa. Tima iriitaki Pawa owañaajiriri, iñaakan-tairo iwaniinkaro. Oyaakoniinta piwairi iroñaaka Pawa pawintaa-siritaarira.

²² Tima siritha pikanta-wintaaro iroopirori, kitisiri pikantayita. Pakowintyaaro pintako-yitantyyaa, pinkimita-kaantiro pintakotyaarimi pirintzi okaakiini. ²³ Tima okimi-waitakaro papiitaa-tyiromi pintzima-yitajimi. Iro kantacha tzimatsi pirintaari, kaari atziri kaamaniri, añaanita-tsiri inatzi irirori. Okanta apiitan-taari itzimakaa-yitaimi, iro iñaani añaanitaka-jimiri aajatzi. ²⁴ Tima:

Ikimitaro atziri-payi towarisi.

Tzimawitacha owaniinkaro, ikimiwaitaro towari otzimi otyaaki.

Okama-sitzi towari ipoñaa oparyaa-tyaakitzi.

²⁵ Irooma iñaani Pawa, asi owairo.

Irootaki iroka Kamiithari Ñaantsi ikamantai-takimiri awiroka.

2

¹ Irootakira piwashaantan-tyaarori pikaaripirodzi, airo pithaiya, airo pikamatawi-ritzzi, airo pisama-wakaa-waita, airo pikisi-mata-kaawaita. ² Pinkimityaari iintsi owakira tzimatsiri inintzi inthoti. Ari pinkanta-yitana-jyaari awirokaiti, pinintajiro tasorin-tsita-tsiri antaripiro-sirita-kayimini, ari onkantyaa pawisako-siritan-tajyaari, ³ tima piñaakiro ikaminthaa-yitaimi Awinkathariti.

Mapitatsiri añaanita-tsiri

⁴ Pinkimisantiri awirokaiti kimitakarori kipayi, iro kantacha añaanita-tsiri onatzi irirori. Oshiki atziri-payi maninta-kirori kipayi, iro kantacha Pawa ikimita-kaantaro ikowa-piroitani kipayi, oshiki owinaro. * ⁵ Ari pikantzi-taari aajatzi awirokaiti pikimitaaro kipayi, tsika otzimi yaitakiri iwitsikan-taityaarori pankotsi, okantawitaka ti pinkimi-wityaaro kipayi, tima awiroka. Pinkimita-jyaari aajatzi Impira-tasorintsitaari asitakaariri Pawa yatsipitakaani. Iriima pasitakaariri awiroka Pawa, ti inkoñaa-niwityaa, iriitaki ookimota-kariri, okantakaaro okaratzi yantayitairi Jesús Saipatzii-totaari. ⁶ Tim a iro okantziri sankinaritsi-pirori:

Pamini, nowatzika-tziro otzinkami ikowa-piroitani

Kisakowintoniki.

Irootaki otzitironi pankotsi-nampi.

Oshiki owinaro iroka.

Inkarati awintaa-sirita-jyaarini otzinkamitakari, airora yaminaa-siwaita apaata. †

⁷ Awirokaiti pikaratzi pikimisantai, panintaa-yitaaro otzinkami tzimatsiri oshiki owinaro. Iriima kaari kimisanta-tsini, ti iñiuro iriroriiti, iriitaki ikinkithatakoitakiri sankinaritsi-pirori, ikantaitzi:

Imaninta-witakaro kipayi owitsikirori pankotsi,

Iro kantacha irojatzi yaitairi iroka otzinkami-pirori.

⁸ Ikantaitaki aajatzi:

Kisotatsiri yantziwataitari,

shoompikintsi onatzi owaryaan-tatsiri.

* 2:4 kipayi = mapi † 2:6 otzinkami = mapi

Tima inkimiwaityaaro imparyaan-tatyii-yaaromi ikaratzi piyatha-yitakarori ñaantsi. Iriijitakira iyosiiytakiri Pawa iwasankitaa-yitairi. ‡

Ishininka-yitaari Pawa

⁹ Irooma awirokaiti, iroka pikanta-yitaari:

Iyosiitaki Pawa pishininkaiti,
Impira-tasorintsitaami Pinkathari,
Yoiti-sirita-tziimi inasiyitaari pasini-satziiti.
Pikaratairi atziri-payi yasiyitaari Pawa.

Ari pikanta-yitaari omatantyaari piñaawintairo kamiitha tsika okanta ikaima-siri-yitaimi pisaika-witaka otsitini-kitzi, kimiwaitaja iroñaaka pisaikaa-tyiimi ikitainkata-kairo irirori. ¹⁰ Pairani awirokaiti ti pishininkata-wakaa-wityaa, irooma iroñaaka pimatajiro tima ishininkata-jaami Pawa. Pairani awirokaiti ti pintsipa-wityaari inisironkatani Pawa, irooma iroñaaka piñaajiro inisironka-yitaimi awiroka.

Impiratani inayitajai Pawa

¹¹ Notakotayitani, pinkimita-kaantiro awirokaiti airomi pishininkata-naari osaawi-satzi. Irootaki nosintsi-thatantyaamiri airo piniwitantaro osaawi-sato. Tima iro kimitakarori iroka-payi iroomi maimani-siri-kaymini. ¹² Onkarati pantayitiri, kamiitha onimoyitairi atziri-payi. Aamastyaa tzimatsi kisimawai-witamiri iroñaaka, iro kantacha aririka iñaanajiro pantanajiro kamiithari, ari inkinkisiryaa-najyaa, impinkathata-najiri Pawa aririka yaminakoi-tairi maaroni yantayitakiri. §

¹³ Inintzi Pawa airo pipiyatha-yitari atziri-payi ikaratzi pinkathari-wintzimiri pinampiki. Pimatzi-tyaari itzinkamitari pinkathari-wintan-tatsiri pinampiitiki. ¹⁴ Airo pipiyathatari aajatzi ityaankani owasankitaa-yitirini kaari-pirori, tima iriitaki iwisiryaawintyaari atziri-payi antayitziro kamiithari. ¹⁵ Irootaki ikowakaimiri Pawa. Aririka pantanajiro iroka tampsatikata-tsiri, aritaki yoimairintakiri masontzi-siriri inkowimi inkanta-kotimi. ¹⁶ Saikasiwaiyitaami iroñaaka awirokaiti. Iro kantacha airo pantanajiro kaari-pirori, pinkimita-kotyaari impiratani Pawa. ¹⁷ Pimpinkathatiri maaroni. Pintakotyaari iyikiiti. Ñaapinkatha piwiri Pawa. Piñaapinkathatairi pinkathari-wintzimiri pinampiki.

¹⁸ Awirokaiti ompirataari, siritha pinkantyyaa impirataityaami. Ti apatziro pimpinkathatiri aakamiithatizimiri,

‡ 2:8 kisotatsiri, shoompikintsi: mapi § 2:12 aririka yaminakoi-tairi yantayitakiri = Iitaitiriti Pinkathari

pimatzi-tyaari aajatzi kisaka-waitamiri. ¹⁹ Tzimatsi-rika antakirori inintziri Pawa, ipoñaa inkisa-sita-kyaaro imaninta-waitai-takiri, iriitaki inkimosiriwintyaari atziripayi iñaakiri imatakiro kamiithari. ²⁰ Tzimatsi-rika kisasita-kyaaroni iwasankitaa-wintai-tziri yantakiro kaari-pirori, tikatsira kimosiriwintyaarini. Irooma awirokaiti, aririka pinkisa-sita-kyaaro pinkimaatsita-kowintyaaro tampaatikari, irootakira onimotziriri Pawa. ²¹ Irootaki ikaima-siritai-tanta-kamiri, tima iriitaki Saipatzii-totaari kimaatsita-kowintaami awiroka. Ari okanta iñaakantapainta-mirori onkarati pantajiri awiroka.

²² Tikatsi kaari-pirori yanta-painti irirori, Tikatsi aparoni yamatawita-painti.

²³ Ikawiya-waitai-takiri pairani irirori, ti impiyatantyyaa. Ikanta iwasankitaa-waitai-takiri ti yasaryii-matantyyaa impiyatantyyaa, iriitaki yawintaa-piro-taika oyotzirori yamina-kotanti tampaatikari-piromi. ²⁴ Ari okanta ipaikakoi-tanta-kariri, okantakaaro ayaaripironka. Irootaki añaanta-jyaarori awashaanta-yitajiro kaari-pirori, kamiithasiri ankanta-yitajyaa, ankimita-kaanta-najjiromi ankamayitayiyimi imoña añaayitaimi. Tima inkantaitzi:

Oshiki iwatsinaa-waitai-takiri, irootaki añaantaarori aropayipayi atikatsitaji.

²⁵ Pairani awirokaiti pikimitakari ipiraitari timpaawaitasita-chari.

Iro kantacha kimiwaitaka pimpiyaa-tyiimi isaikira aamaako-wintariri ipiraitari, iriitaki aamaako-winta-siriyitaamiri awirokaiti. *

3

Yantayitairi tsipata-chari

¹ Iroka pinkanta-yityaari awirokaiti iinantaitari, siritha pinkantzi-motyaari piimiiti. Onkanta-wityaa tzimayitatsi-rika inkarati kaari kimisantironi iñaani Pawa. Aamaa-sityaa ari onkantaki pinkimisanta-kairi aririka iñaakimi tsika pikantanaja, ² kitisiriri pinanaatzii, pinkatha pikantantzi. ³ Airo apinaasi-waita iñiitimi owaniinka pikanta, pampita-yitiro piisi, pimporiryaa-tziiyiti, owaniinka pinkithaa-yityaa. ⁴ Iro kamiithatatsi pimatanaajiro kaari koñaanita-tsini, pikamiithasiritai. Tima aririka antsinampa-siri-waiti airo atharo-wakowaita, asi owiro iroori ti onthonka-nityaa, irootaki ininta-pirotziri Pawa. ⁵ Arira okantayitakari pairani kitisiriri kooya awintaa-sirita-kariri Pawa, pinkatha

* 2:25 ipiraitari = oisha

owayitziri oimiiti. ⁶ Okimitara pairani Sara siritha okantzi-motari Abraham, opaitziri oimi: "Nowinka-thatani." Awirokaitira kimitaaroni osaroyitaami aririka pimatanaajiro tampatzikari. Ari onkantyyaa airo otzimanta ompaityyaa pintharowan-tawaityyaari inkisawintai-timiri.

⁷ Ari pikimitari aajatzi awirokaiti iimintaitari, piñaanta-piintyyaaro paripirotyaaro piinaiti. Pinkawinthayiro, kooya onatzi iroori. Pinkimita-kaantiro ikaminthaitziro sataa-nita-tsiri owamintotsi. Ñaapinkatha piwiro tima inisironkai-tajyaaro iroori añaasiri-yitai ikimitaitakimira awiroka, ti ompasiniti okaratzi ikasiya-kaitakimiri. Irootaki pantanaajiri ari onkantyyaa airo omanonkantawaita pamana-manatani.

Sintsiwintarori yantayita-najiro kamiithari

⁸ Ari okantari, aapatyyaa pinkanta-wakaiyaa, kaminthaa pinkantanti, pintakota-wakaiyaa tima onkimita-naatyiyaaaro pirintzita-wakai-yaami. Nisironka piwanajiri pitsipayitari. Tsinampa-siri pinkantyyaa. ⁹ Airo pikimaatsitakaari kimaatsita-kaamiri awiroka, airo pikawiyiri kawiyimiri awiroka. Paakamiithatiri pintasonka-winta-kaayitiri. Tima irootaki ikaima-siritan-takamiri Pawa intasonkawinta-yitaimi awiroka. ¹⁰ Tima ikantaitaki:

Ikaratzi niwitarori yanintaa-waityyaa kamiitha yañai, Iwashaantairo ikawiyawa-waitantzi, ikamatawiri-waantitzi aajatzi.

¹¹ Ontzimatyii iwashaantairo kaari-pirori. Yantajiro kamiithari.

Iro yamina-minata-piintairi isaikayitaji kamiitha.

¹² Tima iyotziri Awinkathariti ikaratzi kamiitha-siriri.

Owakimpitya iwiri ikaratzi amana-mana-tairiri.

Iriima kaari-piro-siririiti, katsimara yaminiri Awinkathariti.

¹³ Amatsinka pantayita-najiro kamiithari, ¿tzimatsima kimaatsita-kaiyaamini? ¹⁴ Tzimatsi-rika wasankitaa-kimini pantziro kamiithari, ari intasonka-wintakimi Pawa. Tima ikantaitaki:

Airo pitharowan-tasiwaitari, airo okantzimo-siri-waitasitami aajatzi.

¹⁵ iro kamiithatatsi pisirita-jyaari Saipatzii-totaari, tima iriitaki pimpinkatha-pirotairi. Owitsika pinkanta-piintyyaa pikamantantiro tsika okanta-kota piyaako-niintairi, aririka intzimi sampitimini. Iro kantacha amatsinkara pinkantanti pikamantantiro, pinkatha pinkantanti aajatzi.

¹⁶ Aikiro pijatatyii pinkinkithasiritiro tampatzikata-tsiri, pantayitairo kamiithari pawintaa-najyaarira Saipatzii-totaari. Aamaa-sityaa ari impasiki-wintajyaa inkarati

thaiyako-wityaamini. ¹⁷ Iroorika inintziri Pawa, iro kamiithatatsi piñaa-sita-kowintyaaro pantayitziro kamiithari. Iroora mapirotzirori okaaripirotzi piñiiroro iwankitaa-wintai-timiro pantakiro kaari-pirori. ¹⁸ Ari ikantzitaka aajatzi Saipatzii-totaari, tampatzika-siri inatzi irirori, ikamamintakiri karipiroripayi. tzipina-siri-waita-chari. Irootaki yantantakaro onkanyaa yaantajyaariri intsipata-jyaari Pawa. Oshiki iwatsina-watha-witai-takari iwamaan-taita-kariri, iro kantacha iwañaa-siritai-tairi. ¹⁹ Iriitaki jatasirin-katain-tsiri ikinkithata-kaayitairi isiri itayita-karori pairani yasitako-siritai-takiri. ²⁰ Tima oshiki ipiyatha-yitaka iriroriiti iwitsikan-takarori pairani Noé antaroiti amaako-mintotsi, oyaawinta-witacha Pawa ti isintzi-waiti. Iro kantacha kapichiini atziri awisakotaatsi impiinkimi, ikara-matsitzi 8. ²¹ Iriitaki pikimita-kotaari awirokaiti tsika pikanta pawisako-siri-yitai pikiwaa-yitaja. Iroka kiwaataantsi tira onkimityaaro ikiwaitziro ikipatsi-wathaitzi. Amanaantsi onatzi ikowakoi-tziri Pawa inkinkisiryaa-kaantiro tampatzika-sirita-tsiri. Tima pawisakotaji okantakaan-tziro yañaaajira Jesús Saipatzii-totaari. ²² Isaikaji inkitiki iroñaaka irako-piroki Pawa ipinkathari-wintairi Maninkariiti, ipinkathari-wintairi inkiti-wiri pinkatha-ritatsiri anta, ipinkathari-wintairi tzimayita-tsiri isintsinka.

4

Antawaitainiri kamiitha Pawa tima tzimatsi imatakaa-yitairi

¹ Ari okanta, ikimaatsita-kowintai Saipatzii-totaari isaikanta-paintari-ranki aka osaawiki. Irootaki pisirita-kota-piinta-jyaari awirokaiti. Tima inkarati ñiirori ikimaatsita-kayitari, tira inintairo yantajiro kaari-pirori. ² Ari pinkimityaari awirokaiti ainiro pisaika-yitzi iroñaaka aka osaawiki, iro panta-piintaji inintziri Pawa. Airo pantasi-yitaro piniwiyitari, tima irootaki yanta-piintakiri osaawi-satziiti. ³ Irootaki panta-piinta-witakarori pairani, pikimitakarori pasini atziri-payi niwiwaita-sita-chari. Tima yamita-piintakaro imayimpiryiitzi, iñatha-tawakaita, isinkiwaita, iniwitaro yoimosirinka-waita yantantyaarori kaari-pirori, niyawaitainiri inayitaki, yamana-manata-piintakiri pawaniro. ⁴ Oshiki okompitzi-motari osaawi-satzi pitsipa-witari pairani, ti onimotiri piwashaanta-nakiro pintzipatari yantayitziro kaari-pirori. Iro opoñaantari ikisima-waita-nakimi. ⁵ Iro kantacha aritaki yaminakoi-tairi yokaiti apaata okaratzi yantayitzi. Tima Pawa,

iriitaki yotzirori maaroni yantayitakiri ikaratzi añaa-yita-tsiri iroñaaka, okaratzi yantayitakiri ikaratzi kamayitain-tsiri. ⁶ Irootakira ikamantantai-tarori Kamiithari Naantsi, imataitakiri aajatzi ikaratzi kamayitain-tsiri. Ari iwasankitaa-wathatai-takiri ikamayitakira, irootaki omatantaari iwañaa-siri-yitairi Pawa.

⁷ Irootaintsi onthonkajyaa okaratzi añiiri kipatsiki. Yotasiri pinkantyyaa, aakowinta pinkantyyaa pamana-manatai. ⁸ Iro kowapirotacha pijatakaa-najiro pintakotawakaa-najyaa. Tima inkantaiti:

Tzimatsi-rika antakoyita-jyaari, airo amiraawinta-waitziro iwaaripirotai.

⁹ Piimaa-nitanta-piinti piwankoki, airo pikiñaani-wintziro.

¹⁰ Tima inkawinthaajimi Pawa, itasonka-wintakimi onkantyyaa pantanta-yityaarori imatakaa-yitajimiri. Okaratzi imatakaa-yitajimiri awiroka, pamitakotairi pasini, pantajiro kamiithari. ¹¹ Ikaratzi imataakai-takiri inkinkithati, iyotzi Pawa ikinkithata-kotzi. Iriima ikaratzi imataakai-takiri inkaminthaan-tayiti, yantawaitan-tyaaro tsika okanta yaawyaa-kaakiriri Pawa. Ari onkantyyaa impinkathatai-tantyaariri Pawa, inkanta-kaakyaaro Jesús Saipatzii-totaari otzimi-motairi iwaniinkaro, irasi iwiro impinkathari-wintantai. Omapirowí.

Kimisantzinkari anatzí oshiki ankimaatsityaari

¹² Notakotaní, pamaiya omapokimi = kari aririka piñaanakiro pomirintsitzi-motyaamini. Tira awishimowaita-sityaami iroka, iñaantai-tatyaami. ¹³ Irootaki ikimaatsita-paintari pairani Saipatzii-totaari. Aririka piñiiri awiroka inkimaatsitakaa-pirotai-tyaami ikimitaitakiri irirori, kantatsi pinkimo-siri-wintiro. Tima ari pinkimosiriwinta-pirota-jyaari impiyaji-rika irirori yamajiro iwaniinkaro. ¹⁴ Aririka inkisimaitimi awiroka okantakaan-tziro pawintaari Saipatzii-totaari, tasonkawintaari pinatzii. Tima irootaki oiñaarontzirori isaikan-takami Itasorinka Pawa otzimimo-pirotziri iwaniinkaro.

* ¹⁵ Tira onkamiithati piwamaanti, pinkositanti, pantiro kaari-pirori, pimaimanitanti, ari piñaakiro iwasankitaa-wintai-timiro awiroka. ¹⁶ Iro kantacha iroorika iwasankitaa-wintai-timiri yasitaamira Saipatzii-totaari, airo pipasiki-winta-waita. Iro kamiithatatsi pinkimosiriwintajyaari Pawa ipaitai-tajimira "Saipatzii-totaari-wiri." ¹⁷ Tima monkarata-paaka yamina-kotan-tajyaarori Pawa okaratzi yantaitakiri. Arokaiti akaratzi yasiyitaira, itayitakai ikimaatsita-kaayitai. Iriira mapirotaironi inkimaatsitajyaa

* **4:14** pawintaari = wairontsi

ikaratzi thainka-kirori Kamiithari Ñaantsi ityaanta-kairi Pawa. ¹⁸ Tima inkantaiti:

Otzimimo-yitziri pomirintsitzi-motariri kamiithasiririiti onkantyaa yawisako-siritan-tajyaari, ¿Tsikama opaita awishi-motairini kaari-piro-siriri thainka-tasorintsita-tsiri?

¹⁹ Tima inkarati kimaatsi-waita-chari iroñaaka, iriira Pawa sinitajiriri inkimaatsi-waityaa. Ontzimatyii yawintaa-sirita-jyaari owitsika-kiriri, yantayitajiro okaratzi tampsatzika-yitatsiri.

5

Iyomitaatziri kimisantzin-kariiti

¹ ¡Jiwari! Iroka nonkaman-timiri pikaratzi pijiwayitairi kimisantzin-kariiti. Aajatzi naaka nojiwatziri kimisantzin-kariiti, ari akarajiiitzi. Naaka ñajantakiri Saipatzii-totaari tsika ikanta ikimaatsita-kaitakari, ari nokaratzi-takari naaka inkarati ñaayitaironi owaniinkataka. ² Iroka noyomitaa-najimiri: Paamaako-winta-jyaari kamiitha kimisantzin-kariiti pinkimita-kaantiri paamaako-wintari pipira.

Airo pantasi-waitaro aririka isintsiwintaitimi pantiro, pantanajiro awirokara kowasita-nainchari. Airo pantziro pininta-sityaa paantyaaro kiriiki, pantiro awiroka-rika ninta-sita-nakarori. ³ Airo pininta-siwaita pimpiratantyaa, ontzimatyii piñaakiri ikaratzi paamaako-wintaari pantanajiri awiroka inkini imatanajiro iriroriiti.

⁴ Onkini apaata aririka inkoñaatapaji Jiwari-pirori paamaako-winta-kaniri ipira, ari impinata-pajimirori waniinkata-chari, osiyawaityaaromi yamathaitan-tajyaamiro kanta-itaachani osiparyaani. *

⁵ Awirokaiti mainariiti pimpinkathatiri jiwari-payi. Ontzimatyii pimpinkathata-wakai-yitajyaa maaroni, tsinampasiri pinkantyaa. Tima inkantaiti:

Ti yaripirotyaari Pawa ñaapiro-waitachari,

Iriima tsinampa-siriri oshiki inkawinthaajyaari irirori.

⁶ Tsinampa pinkanta-wintyaaro okaratzi imatakaa-yitajimiri Pawa. Irojatzi apaata aririka ininta-paitita-paaki, iriitaki kantakai-yaaroni onkantyaa impinkathataitanyamiri. ⁷ Aririka piñaayitiro onkantzimosiri-waiyityaami, pawintyaari Pawa. Tima iriitaki nisironkatyaamini.†

⁸ Yotasiri pinkantyaa, aamawintasiri pinkantyaa. Tima yoka Kamaari kisaniintairi, ikimitakari kashikari kinakina-waita-tsiri, yasootzi yaminaminatzi impaityaa yatsikiri. ⁹ Iro kantacha ontzimatyii

* 5:4 amathairintsi † 5:7 kipayi = mapi

pimpiyatyaari, piriipiro-winta-najiri pawintaa-siritaari Pawa. Tima piyotzi ari pikimitakari maaroni iyikiiti pikimaatsi-jiita tsika-rika isaikayitzi aka kipatsiki. ¹⁰ Iro kantacha aririka onkarata-paaki pikimaatsi-waitaka kapichiini, aritaki iwawisaa-kotaimi Pawa, yoisokirotaimi, yaawyaa-sirita-kaajimi, iriipiro-winta inkanta-kaiyaami. Tima kawinthaan-taniri inatzi, iriitaki kaima-sirita-jimiri piñaanta-jyaarori kanta-jitaa-chani iwaniinkaro Saipatzii-totaari. ¹¹ Thami awisiryaa-winta-jyaari Pawa. Irasi iwiro impinkathari-wintantai. Omapirowí.

owiraantarori withataantsi

¹² Iriira Silvano nosankinata-kaakiri iroka. Awiintaari iyiki inatzi. Irootaki nosankinatan-tamirori kapichiini noyomitaa-najimi, nokaman-tzimiro tsika ikanta Pawa ikaminthaantai. Ontzima-tyiira piriipiro-winta-yitairi. ¹³ Iwithayitami kimisantzin-kariiti apatota-piinta-chari Kompijaariki ikaratzi kimiyitaamiri awirokaiti iyosiitaitaimi. Iwithatami aajatzi Marcos nokimita-kaantari iriimi notomi. ‡ ¹⁴ Itakora pinkantyya piwithata-wakaa-najyaa. ¡Onkamintha pisaika-yitai kamiitha pikaratzi yasiyitaami Jesús Saipatzii-totaari! Omapirowí. §

‡ **5:13** Ikanta-kotziri Pedro aka "Kompijaari" irootakira ikanta-kotziri nampitsi Roma. Tima yamaminatai-tatyii-yaaro Roma ikinkithata-koitziro, irootaki iñaawinta-piintan-tarori Kompijaari. Ari onkantyya airo iyotantai-tantari tsika isaiki Pedro, airo iwasankitai-tantari. § **5:14** piwithata-wakaa-najyaa = thoporotaantsi

APITTA-NAINTSIRI ISANKINARI PEDRO

Withataantsi

¹ Naaka Simón Pedro osankinatzi-mirori iroka. Naaka impiratani Jesús Saipatzii-totaari, Intyaankaa-riti nonatzi. Awirokaiti nosankinatzeni pikaratzi pikimisantanaaji, pikimiyitaana naakaiti, iro kantakaan-takirori itampatzika-sirinka Pawa, ari ikimitaari aajatzi Jesús Saipatzii-totaari owawisaako-siritairi. ² ¡Onkamintha inisironka-pirotaimi, isaikakaa-pirotaimi kamiitha! Aikiro piyotanaa-tyiiri Pawa aajatzi Awinkathariti Jesús.

Tsika onkanyaa pintasorintsi-siritan-tajyaari awirokaiti

³ Tima antaroiti itasorinka Pawa, iriitaki kantakaarori otzimi-motan-tairi maaroni kowityiimo-siritairi ampinkatha-tasorintsitan-tyaariri. Ari okanta, omapiro ayopirotajiri. Tima owaniinka ikantataika irirori, oshiki ikamiitha-piro-taiki, iro omatantaari ikaima-siri-yitai. ⁴ Iro ikasiya-kaantairori pinarontsi-pirota-chari, kamiitha-pirota-jaanta-tsiri, ari onkanyaa pinkimita-kotan-tajyaariri awirokaiti Pawa. Piwashaanta-najiro pikaaripiro-siritaki, pikimiyitari osaawi-satzi antapiinta-kirori inintasiri-yitziri. ⁵ Irootaki piña-sintsitan-tyaari pintampatzika-siri-yitai onkanyaa poisokirotan-tyaarori okaratzi pawintaari Pawa. Aririka pimata-piinta-nakiro iroka, aritaki piñaayitakiro piyota-nityaa. ⁶ Aririka pimata-piinta-nakiro iroka, aritaki piñaako-nitajyaa. Aririka pimata-piinta-nakiro iroka, aritaki pinkamaita-piinta-nitajyaa. Aririka pimata-piinta-nakiro iroka, aritaki pimpinkatha-tasorintsi-waitai. ⁷ Aririka pimata-piinta-nakiro iroka, aritaki pinkawinthaapiintan-tayitaji. Aririka pimata-piinta-nakiro iroka, aritaki pintakota-piintan-tajyaa. ⁸ Iroorika pimata-piintanaki awiroka, ari iñiitakimi omapiro piyotajiri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, airo pipirawai-nitaja, airo piñiuro paminasi-waityaa. ⁹ Irooma intzimi-rika kaari matanajironi ñaawintain-chari, ikimitakari mawityaakiri kaari okichaata-tsini. Imaisanta-kitziuro yantayitakiri Saipatzii-totaari ikiti-siri-yitakaan-taariri, tima kaaripiro-siriri inawitaka pairani. ¹⁰ Ari okantari iyikiiti, ontzimatyii pinkinkithasirita-piintajyaa, airo piñaantaro pinkiso-siri-winta-waitiro iyosiitai-taimi, kaima-siritaari

pinatzi. Tima iroorika pimata-piintanaki inintakai-takimiri tsika pinkanta-najyaa, airo piñiiro pitzinpina-siri-waiyitai. * ¹¹ Ari onkanyaa piñaanta-jyaarori oshiki okamiitha-piro-taiki inkyaakai-taimi ipinkathari-wintan-tapaji owawisaako-siritairi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari.

¹² Irootaki airo nowashaantantaro nonkinkisiryaa-kaapiintimiro okaratzi añaawintakiri, okantawitaka aritaki piyoyiwitakaro, poisokiro taro iroopirori iyomitaai-takimiri. ¹³ Iro kamiithata-tsiri nokinkithasiritakaa-piinta-jimiro ainiro nañai naaka, ¹⁴ tima kapichita-paaki noñaantyaarori nonkami. Ari okanta iyotakaakina Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. ¹⁵ Noninta-taiki naaka iro pinka-masityaa pinkinkithasirita-piintairo awirokaiti iroka-payi aririka nookajimi nonkamaki.

Ñaajaantakirori iwaniinkaro Saipatzii-totaari

¹⁶ Tima pairani, owakira noñaawinta-paakimiri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, nokanta-paakimi: "Otzimi-motziri isintsinka, aritaki yapiitajiro impiyaji." Tira noyota-sityaaro naakaiti, ti namatawi-waitan-tapaa-kamiro. Naaka-jaantaki okitaikari Saipatzii-totaari, oshiki ipinkathari-piro-taiki irirori. ¹⁷ Iriitaki Asitairi Pawa kantakaarori impinka-thaitajiri, iñaakan-takiro iwaniinkaro, iroka ikantaki iñaawaitaki pairani: Notomi inatzii yoka nitakokitari, oshiki nokimo-siri-wintakiri.

¹⁸ Naakayitakira kimajaanta-kirori iñaawaitaki inkitiki notsipatan-tariri Jesús anta Tasorintsiitoki. ¹⁹ Irootakira oyotakaa-pirotainiri omapiro onatzii ikantakiri pairani Kamantan-tzinkariiti. Ontzimatyii pinkimisanta-yitairo, tima onkimita-kowaita-kyaari ootamintotsi ikoñiinkatzi otsitini-kitzi. Iro pantayita-najiri awiroka irojatzi impiyan-tajyaari Jesús Saipatzii-totaari inkimosiriwintasirita-kaapa-jyaami, inkimita-paakyaari impokiro parya. ²⁰ Ontzimatyii ankimathatiro iroka: Tikatsira aparoni okaratzi sankinatain-chari Sankinaritsi-pirori ikamantawaita-sitan-takyaari Kamantan-tzinkariiti. ²¹ Tira iri iyotasiwaityaaroni atziri-payi, Tasorinkantsi Iyosirita-kaantakiro okaratzi inintakiri Pawa.

2

Kamantanta-nirori aajatzi yomitaan-tanirori
(Jud. 3-13)

* 1:10 tzinpina-siri = antziwa-siri

¹ Iro kantacha, tzimatsira pairani kamantanta-nirori. Irojatz'i okantari iroñaaka pisaika-yitzira awirokaiti. Ari piñaaki kantimini, "Naaka yomitaan-taniri." Imananikiini inintzi iwaaripirotan-tyaamiro iyomitaa-yitimiri. Imanintziiriira Awinkathariti, pinako-winta-witaariri iwawisaako-siri-yitairimi. Irootakira airo oshintanta iñaayitiro yokaiti yapirotajyaa. ² Iro kantacha tikira yapirotyaata, tzimatsira oshiki kimita-kotyaarini okaratzi iñaakan-takiri, imayimpi-waitzi. Iriitaki kisimawaita-kaantirini aniitan-tanaariri "Awotsi-pirori." ³ Tima ayimawaitiri ishikyiro iwaararo, ininta-piintaki pimpinatiniri okaratzi iyomitaa-siwaitamiri. Iro kantacha Pawa airo ishinta yaminako-yitainiri yantayitakiri, ari yapirotairi.

⁴ Tima pairani ikaaripirotan-takari Maninkariiti, imatakiro Pawa iwasankitaakiri, yookakiri sarinkawiniki, tsitiniki ikanta-kotaka iyaawinta iwasankitaa-piroi-tairi. ⁵ Ari ikimitaakiri Pawa kaari-piro-siririiti atziri itayita-nakarori pairani inampitaro kipatsiki, apirotaka ipiinkaki oonkaro-paitiki. Iro kantacha Pawa iwawisaa-kotakiri Noé, kinkithata-kota-kirori pairani tsika inkantyyaa kamiithasiriri. Tima iriitaki Pawa owawisaa-kotakiri pairani ishininkaiti Noé ikarajitzi 7. ⁶ Ari ikimitaakiri aajatzi nampiyitarori Paamaa-riniki aajatzi Katsimaariniki, yapirotakiri ipomitakiri. Arira iñiitziro ompaityyaa awishimo-yitairini thainka-tasorintsitaniri. ⁷ Iro kantacha Pawa iwawisaa-kotairi Lot, tima kamiitha-siriri inatzi. Yoka Lot antaroiti oñaasirin-kakiri kaari-pirori okaratzi yantayitzi piyathariiti. ⁸ Tima inkanta-itani maaroni kitaitiri yoka tampatzika-siriri Lot tsipata-kariri kaari-piro-siriri, iñiiri, ikimiri yantayitziro kaari-pirori. Antaroiti okantzimo-siritakari. ⁹ Arira okantari, iyotzi Awinkathariti iwawisaa-kotiri pinkatha-tasorintsitaniri ñaapiinta-kirori ñaanta-siritaantsi. Tima yitzitakaro iwasankitaa-yitziri kaari-piro-siriri, irojatz'i apaata yaminakotan-tajyaariri yantayitzi maaroni. ¹⁰ Imapirotairi Pawa iwasankitairi antayitziro karipi-rota-tsiri iniwitasitari, ipiyathatakaro ikantawitai-tariri. Ti iñaakonityaa, kantakaa-pirori ikantayita. Ti intharowan-tyaari ikisimawaitziri Maninkariiti otzimi-motziri isintsinka.

¹¹ Iriima Maninkariiti okantawitaka otzimimo-pirotziri isintsinka, ti inkisi-matiri kaari-piro-siririiti ijata-sita-piintzirira Pawa inkamanta-kotziri. ¹² Yokaiti kaari-piro-siriri ikimiwaitakari antami-wiri, ti iyoti inkinkisiryiyaa. Itzimaityaa-siwaitaka imoña iñaajiro inkimaatsitakaityaari irojatz'i yapiroi-tanta-jyaariri. Ari inkanta-jyaari yapirotajyaa kisimayita-kiriri Maninkariiti kaari

iyota-kotzi tsika ikantayita iriroriiti. ¹³ Iro inkimaatsi-waitan-tyaari okantakaan-tziro ikimaatsita-kaantaka irirori, iro kimityaaroni impinataa-tyiromi iyaari-pironka. Tima yokaiti kaari-piro-siririiti, ti impasikita-niti yantayitziro karipiro-yitatsiri kitaipaiti. Okimiwaitakaro iriitakimi oipatsi-yitakimini yakyoo-yitakimi inintayitziro yamatawitimi. ¹⁴ Iro yaakowinta imayimpi-ryiwaitaki, iwathakitakaro kaari-pirori. Ikaima-siritziri sipita-siriri inkaaripirota-kairi. Ayima-pirotziri ontzimi-motiri iwaararo. Iro iwasankitaan-taityaariri. ¹⁵ Ikinasi-waiyitaka, imanintakiro tampatzikari. Yantakiro okaratzi yantakiri Balaam, itomi Beor, yamina-minataki impinaitiri yantantyaarori kaari-pirori. ¹⁶ Iro kantacha yoka Balaam, yantakiro kantachari, iriira kisathata-kiriri ipiraitari ikyaakoitari. Okantawita ti iyoti iñaawaita-niti ikyaakoitari, ikimita-nakari atziri iñaawaitanaki, ari iwashaanta-kaakiri ikinkisiryaa-witakari isinki-wintanikiini inintzi inkoshika-waityaami Balaam. *

¹⁷ Yokaiti kaari-piro-siriri irasi iwiro iwasankitaaitairi otsitiniki-pirotzi. Tima ikimitakaro okantaka-ranki opiryatzi omotyaa nijaa, ikimitakaro aajatzi okantaranki okisaani-kitzi minkori aainkatziro tampyaa, impoña añiuro airo oparyii inkani. ¹⁸ Ari okanta isiyakaa-wintai-tziri kaari-piro-siriri, tima iwapyaa-sityaa tsika ikanta iñaawitaitari. Tima kantakaa-piro ikanta iñaawai-yitzi, aritaki yamatawitakiri owakira kimisanta-tsiri, siyapitha-witarori kaari-pirori, inkantiri: "Kamiitharini apiitairo antiro aniwita-siyitari, kamiitha amayimpiti." ¹⁹ Yamatawitanta-sita yokaiti iyomitaantzi, ikantayitzi: "Osinitaantsitzi pantayitiro piniwita-siyitari." Iro kantacha yokaiti yomitaan-tanirori, ti isaikasi-waitajyaa irirori, ikimita-kotari ompirataari, irootaki kaari-pirori kimitakarori ompirawaityaarini. ²⁰ Pairani yokaiti kaari-pirori owakira ikimisanta-witaari Awinkathariti, Owawisaa-kotan-taniri, iwashaanta-witanakaro yantayitziro karipirota-tsiri. Okanta osamanitanaki ikisakotaaro yantayitanajiro, irojatzi imapirotan-takari iroñaaka tira inkimityaa ikantawita pairani. ²¹ Ari okamiithawita airomi iñiiri "Awotsi-pirori" tampatzika-sirita-kaanta-tsiri. Tima mapirotaka okowiinkatzi okaratzi yantayita-najiri, ikimisanta-witanaaro ikantakaan-tawitari tasorin-tsita-tsiri, ipoña iwashaanta-nakiro osamaniitaki. ²² Ikimiwaitakaro ikanta-piintai-tziri:

Aparoni otsitzi, aririka inkamarankaki, ipiya-sitaro iwa-

* 2:16 ikyaakoitari = burro

jyaaro.

Ipoñaa ikantaitzi aajatzi:

Aparoni chancho, aririkami inkiwaitiri yoipatsitaka, ipiyanaja aajatzi yoipatsi-waityaa.

3

Impiyan-tajyaari Awinkathariti

¹ Notakotani, iro apitita-tsiri iroka sankinarintsi notyaanzimiri, nopintha-sirita-kaatyaami, ² pinkinkisiryaa-kotantyaarori ikantayitakiri Kamantan-tzinkariiti tasorintsi-siriri, ikantakiri aajatzi Awinkathariti Owawisaa-kotantaniri, otyaanta-yitakinari nonkaman-tajimiro awirokaiti.

³ Ontzimatyii ankimathatiro iroka: Tikira impiya-winthataita Saipatzii-totaari, intzimi oshiki thainkawaitaniri. Iriiyitaki antasiwaityaaroni okaratzi iniwitasiyitari. ⁴ Oshiki inthain-kawaiti inkanti: “¿Tsika-paitima iñiitiro ikantaitzi ari impiyi Saipatzii-totaari? Airo ipiyaja. Kaari añiuro ompasiniti kipatsi, irojatzi okantataita owakira iwitsikai-takiro. Ari kamayitaiki asiyita-nakairi, ti añaaairo ompasiniti.” ⁵ Ikinasi-waitakara ikaratzi kantatsiri. Ti iyoti iri Pawa owitsikakiro inkiti, iro iñaani iwitsikantaka. Iwitsikakiro aajatzi kipatsi, yapatotakiro nijaa-payi okoñaatan-tanakari opiryaa-pathatzi.

⁶ Irojatzi nijaa yapirotan-takari Pawa pairani, oonkantakari kipatsi. ⁷ Iro kantacha, onapainta-tziira ti impasinita-kayiro Pawa inkiti aajatzi kipatsi. Iro iñaani aajatzi ikantan-takari airo opasini-waitzi iwitsikani irojatzi apaata aririka yaminakoyitairo okaratzi yantaitziri maaroni, impoña yapirotairi kaari-pirori thainka-tasorintsitaniri aririka intaairo kipatsi.

⁸ Notakotani, iroka piyotiri: Tima inkimita-kaantaaro Awinkathariti aparoni kitaitiri iroowaitakimi oshiki osarintsi. Aririka onkaratimi oshiki osarintsi, iroowaitakimi aparoni kitaitiri. * ⁹ Tira yosamanin-kasityaaro Awinkathariti imonkaratairo okaratzi ikasiya-kaantakiri, tima tzimatsi kinkisiryaa-chari yosamanin-kasiwaitaro. Amatsinka ikanta Awinkathariti, inintzi impiya-siritaitimi maaroni, tikatsi aparoni pyaasiwaitaa-chanimi. ¹⁰ Irooma apaata impiyaki-rika, inkimita-paakyaari imapokantzi kosintzi. Ari inkimai-tajiro antaroiti poimataa-tsini, aripaiti apirota-jyaari inkiti. Ari onkimitaa-jyaari aajatzi kipatsi apirotajyaa. Inthonkyaa ontaajyaa siparyaa-yitatsiri inkitiki. Ari onkimitaa-jyaari maaroni iwitsikani atziri-payi, ontaajyaa maaroni. †

* 3:8 oshiki = 1,000 † 3:10 impiyaki-rika = Iitaitiriti Pinkathari

¹¹ Ari onkantyaa yapiroi-tairo maaroni, ¿Tsikama pinkanta-jyaaka pisaikaji awirokaiti airo otzimanta pikinakaa-sitani? ¿Tima ontzimatyii pinkiti-siritai? ¿Tima ontzimatyii pimpinkatha-tasorintsita-nitai?

¹² Aamawintara pinkanta-yitajyaa, piñaa-sintsi-yitajyaa, tima irootaintsi impiyi Awinkathariti, aripaiti intaayitairo Pawa inkiti, imporoka-yitairi siparyaa-yitatsiri inkitiki.

¹³ Irooma arokaiti, aritaki añaasiritakiro owakirari inkiti, aajatzi owakirari kipatsi, tsika inampita-jyaaro kamiitha-siriri. Tima irootaki ikasiya-kaakairi Pawa.

¹⁴ Ari okantari notakotani. Aritaki piyaako-wintakaro awirokaiti maaroni iroka, pintha-siri pinkantyaa, inkini iñaapajimi Pawa kitisiri pinkantyaa, airo ikantakowaitai-tzimi pantakiro kaari-pirori. ¹⁵ Pinkinkisiryaa-

kotiro, amatsinka ikanta Awinkathariti, isamaninkatziiro impiyan-tajyaari ari onkantyaa yawisako-siritantajyaari atziri-payi. Tira ompasiniti iroka, ari osiyaro isankinata-kimiri itakotani iyiki Pablo. Tima iriitaki Pawa oyotakaakiri Pablo maaroni iroka, ¹⁶ ari okimitakari aajatzi pasini isankina-yitakiri. Kompitaa onawitaka inkimathai-tantyaarori okaratzi isankina-yitakiri Pablo. Irootaki itziman-tayitari atziri kaari yotako-pirotironi, tima ti yaawyyaa-sirita-niti, ikinakaa-siwaitakaro iyotantawitanaaro isankinari Pablo. Ari ikimitaa-yitakiro aajatzi maaroni Sankinaritsi-pirori. Aritzimaitaka yapiroi-tairi ikaratzi kinakaa-siwaita-karori. ¹⁷ Irooma awirokaiti notakotani, aritaki nokaman-tzita-kamiro, aamawinta pinkanta-yityaa airo ikinakaa-siwaitantami yokaiti piyathariiti. Paamawintyaa iwashaanta-kayimiro = kari pikamainita. ¹⁸ iro kamiithatatsi pijatakairo awirokaiti pantaiki-siri-yitaji, pijatakaa-najiro piyopirola-koyita-najiri Awinkathariti, Owawisaa-kotan-taniri Jesús Saipatzii-totaari, tsika ikantakiro irirori ikawinthaan-taamiri. Irasi iwatyiiro irirori impinka-thaitairi. Omapirowí.

YITAKARI ISANKINARI JUAN

Ñaantsi okanta-kota Añaantarintsi

¹ Yoka kanta-kota-chari aka nosankinatzimiri: Iriira ipaitai-tziri “Ñaantsi Añaakaan-taniri.” Itzimitaika pairani owakira itantana-karori iwitsikan-taitzi. Naaka kimataikiri, naaka ñaataikiri, nantantaari nako. ² Iñaakantaka irirori, inampita-paintaro kipatsiki, naakayitaki ñaakiri. Irootaki nokinkithata-kotan-takamiriri asi owaironi añaantarintsi, tima yañaitzitataaika pairani irirori itsipatakari Asitariri. Iriitaki ñaakaanari naakaiti. ³ Irootaki nokinkithata-kotan-tamiriri nokitakari, nokimakiri aajatzi, thami aapatyaa-wakai-yitajyaa arokaiti. Iriita-jaantakira Asitairi aapatyaaari, ari ankanta-najiriri aajatzi Itomi. ⁴ Iro opoñaantari nosankinatzimiro awirokaiti, ari onkantyaa panintaa-piroiwaitan-tyaari.

Ipaitai-tziri Pawa Kitainkari

⁵ Iroka ñaantsi iyota-kayinari, irootaki nowawisayimiri awirokaiti: Ipaitai-tziri Pawa “Kitainkari.” ¡Tikachaa-jaini inkimitzi-motyaaari tsitinikiri! ⁶ Aririka ankanti “Naapatyaaari Pawa,” aikiro-rika antapiinta-tyiuro kaari-pirori, athaiyaka. Okimiwaitakaro aniitatyiimi otsitini-kitzi, apiyathatakaro iroopirori. ⁷ Irooma aririka aniti okitainkatzi, akimita-kotaari Pawa isaiki irirori okitainkatzi, aritaki amatakiro aapatyaa-wakaa-najyaa. Ari onkantyaa impyaakotan-tairori antawitakaro kaari-pirori, irootaki ikapathai-nkatan-takari pairani Jesús Saipatzii-totaari, Itomi, ikamawinta-kaira. ⁸ Aririka ankanti “Ti nanta-nitiro kaari-pirori,” apaniro amatawi-waitaka, ti ayota-kotiro iroopirori. ⁹ Irooma aririka ankaman-tajiri Pawa antakiro kaari-pirori, aritaki imatakiro impyaakotairo. Tima iriipiro-winta-yitaji irirori, tampatzika-siriri inatzii, iriitaki kitisiri-pirota-kairi. ¹⁰ Aririka ankantawaiti “Ti nonkaaripiroti,” okimiwaitakaro ankanta-tyiimi “Thayinkari inatzi Pawa.” Tira ayota-kotajiro iñaani.

2

Iri Saipatzii-totaari ookakaa-winta-yitairi

¹ Notomiiti, opoñaantari nosankinatzimiro iroka ari onkantyaa airo pantantaro kaari-pirori. Irooma aririka antakiro kaari-pirori, tzimatsira ookaako-wintaini Asitairiki. Iriitaki Jesús Saipatzii-totaari, kamiithasiriri. ² Iriitaki atsiwinta-kairi akaaripiro-witaka. Ti apatziro

yatsipi-winta-kai arokaiti, maaroni atziri ikaratzi nampitarori kipatsiki. ³ Iroka ayotantyaari iriipiro-rika ayotajiri Saipatzii-totaari: Aririka amonkarata-piintanajiro ikantakaan-tairi. ⁴ Tzimatsi-rika kantawita-chani, "Noyotziri naaka," iro kantacha ainiro ipiyathataro ikantakaan-tani, ithaiyakara yoka. Ti iyota-kotiri iriipirori. ⁵ Tzimatsi-rika monkarata-najirori ikantakaan-tani, iriitakira ninta-pirota-najirori Pawa. Irootaki iyotantyaari iroopirora yaapatyaa-naari. ⁶ Tzimatsi-rika kantatsini, "Naapatyii-yaari naaka," ontzima-tyiira isiya-kota-jyaari tsika ikanta-painta irirori Saipatzii-totaari.

Owakirari ikantakaan-taitziri

⁷ Iyikiiti, tira nomapokimi nokaman-tzimi iroka nosankinata-kimiri. Iro piyotzi-taikari pairani. Irootaki ñaantsi pikimayitakiri pairani awirokaiti. ⁸ Irootaki kimitakarori owakirari ikantakaan-taitani, okantakaaro yanta-paintziri Saipatzii-totaari. Okantakaaro pantayitanajiri awirokaiti. Kimiwaitaka awisai-nkatanaki tsitiniinkari, kitainkata-paaki iriipirori kitainkari. ⁹ Tzimatsi-rika kantatsini, "Yasitaana kitainkari," titzimaita iwashaantiro ikisaniinta-wakaa ikaratzi ikimisantzin-karitzzi, tikiraata imatiro, okimiwaitakaro irojatzzi isaikakimi otsitini-kitzi. ¹⁰ Iriima ikaratzi itakota-naariri kimisantzin-kariiti, iriitakira kimitanaariri aniitanaa-tsiri okitainkatzi, ti intzipinatyaa. ^{*} ¹¹ Ikaratzi kisaniinta-wakaa-chari ikimisantzin-karitzzi, ikimitakari aniitan-tarori tsitinikiri. Ti iyoti tsika ikini, ti yokichaati otsitini-kitakira.

¹² Notomiiti, awiroka nosankinatzi iroka pawintaarira Saipatzii-totaari,

Irootaki ipyaakotan-taamirori piyaari-piro-sirinka. †

¹³ Asitaaniri, awiroka nosankinatzi, tima piyotajiri Saipatzii-totaari itakarori yañaaki pairani itantana-karori iwitsikan-taitzi.

Mainariiti, awiroka nosankinatzi, tima piitsinampaajiri Kamaari.

Notomiiti, awiroka nosankinatzi tima piyotajiri Asitaamiri.

¹⁴ Asitaaniri, awirokaiti nosankinatzi tima piyotajiri itakarori yañaaki pairani itantana-karori iwitsikan-taitzi.

Mainariiti, awiroka nosankinatzi tima aawyaasiri pikanta-yitaja, piyotajiro iñaani Pawa, piitsinampaajiri Kamaari.

¹⁵ Airo pitakosiwaitaro osaawi-sato. Tzimatsi-rika itasiwaita-kyaaroni osaawi-sato, tira ininta-pirotajiri

* **2:10** tzipina = antziwa † **2:12** pawintaari = wairontsi

Asitairi Pawa. ¹⁶ Tima maaroni osaawi-sato tira iri Pawa poñaakaan-tyaaroni, osaawi-sato onatzi. Iroka okanta osaawi-sato, aniwita-siwaitaro karipirota-tsiri, ayimatai otzimi-motajai awaararo, anintawaiti ashami-winta-waityaa. ¹⁷ Maaroni osaawi-sato iniwiyitari atziri-payi, ari apirotajyaa. Iriima antanajironi inintziri Pawa, iriitaki asi owaironi yañaaji.

Kisaniintziriri Saipatzii-totaari

¹⁸ Notomiiti, irootantsi onthonki-matajyaa kipatsi. Pikimayitaki awiroka ari inkoñaataki kisaniintirini Saipatzii-totaari aririka onthonki-matajyaa. Tzimataiki iroñaaka aka kisaniinta-yitakiriri Saipatzii-totaari. Irootaki ayotantari irootzi-mataki onthonki-matajyaa kipatsi. ¹⁹ Yokaiti kisaniinta-kiriri Saipatzii-totaari, iriyyitaki akarawita-piintakari akimisantzi, yookawaitanakai. Omapirotyaami intsipatajaimi, airo yookaa-winta-yitaimi. Ari ayoyitzi tira omapirota-jaantyyaa inkara-siri-yitaji arokaiti. ²⁰ Iro kantacha awirokaiti ityaankai-takiri Tasorinkantsi inampi-siritan-tyaamiri, kimiwaitaka isaipatzii-toitan-takamiri. Tima piyoyitajiro awirokaiti iroka. ²¹ Irootaki nosankinatan-tamirori, tima piyotajiro awiroka iroopirori. Piyoyitajiro pinasitaaro iroorika thaiyaantsi. ²² ¿Tzimatsima thaiyachari? Tima tzimatsira, iriitakira kantatsiri “Yoka Jesús kaari Saipatzii-totaari.” Iriitaki apaitziri “Ikisaniintani Saipatzii-totaari.” Irijatzi maninta-kiriri Pawa aajatzi Itomi. ²³ Itzimi-rika maninta-waita-kirini Itomi Pawa, iriitaki imaninta-jaantaki Pawa. Iriima kantanaa-tsiri: “Nawintaajari naaka Itomi Pawa,” omapiro yasitaari Asitariri. ²⁴ Irooma awirokaiti, oisokiro pinkanta-nakiro pitakari pikimakiro pairani. Iroorika pimatankiriri, ari poisokirota-kyaari Itomi, ari pinkimitaanakiriri aajatzi Asitariri. ²⁵ Iroka ikasiya-kaakairi irirori: Asi owairo añaasiri-yitai.

²⁶ Irootaki nosankinatzimiri tsika ikanta-kota nintayitatsiri yamatawi-yitimi. ²⁷ Iro kantacha oisokiro pikantawintakaro awirokaiti isaipatzii-toitakimi. Irootaki airo okowityaanta pasini yomitaa-jimini. Yoka Tasorinkantsi ikimita-kaantai-takari isaipatzii-toitan-takyaarimi, iriitaki oyomitaa-jimiri kamiitha. Iyomitaimiro iroopirori, kaari thaiyaantsi iyomitaimiri. Ontzimatyii pantayitajiro tsika okanta iyomitaimi irirori, paapatyii-yaari.

²⁸ Ari okanta notomiiti, ontzimatyii aapatyii-yaari Saipatzii-totaari, ari onkantyyaa airo apasiki-winta-waitanta aririka impiyaki, awintaa-siri akantyyaa amonthaa-wajyaari. ²⁹ Tima piyoyitajiri kamiithasiriri inatzi Saipatzii-totaari,

piyotajiri aajatzi ikaratzi asiminthata-naarori yantanajiro kamiithari itominta-naarira Pawa.

3

Itomiiti Pawa

¹ Pinkinkithasiritiro iroka: Antaro itakotai Pawa, itomiyitai. Omapiro. Tira ikimathatiro osaawi-satzi tsika ipaita Saipatzii-totaa-rita-tsiri, ari ikimiyitairi aajatzi arokaiti ti ikimatha-yitai. ² Ari okanta notakoyitanii. Itomi Pawa anayitaji. Tikira ayota-jaantiro tsika ankanta-yitajyaa apaata. Apatziro ayotzi ari ankimita-jyaari ikantara Saipatzii-totaari aririka impiyapaaki, tima ari onkantaki añiiri tsika ikantara irirori. ³ Maaroni atziri oyaakoniintariri, yanta-piintairo onkarati kitisirita-kairini. Tima Saipatzii-totaari kitisiri ikanta irirori.

⁴ Iriima kaari washaantironi yantayitziro kaari-pirori, ipiyathata-tyaaro ikantakaan-tziri Pawa. Tima piyathataantsi onatzii kaari-pirori. ⁵ Piyojiitzi awiroka opaita ipokantakari Saipatzii-totaari kipatsiki, tima iro ipokantakari yapirotajiro kaari-pirori. Tira yanta-paintiro irirori kaari-pirori. ⁶ Ikaratzi oisokirota-naariri Saipatzii-totaari, ti onkamiithati yantanajiro kaari-pirori. Tima inkarati oisokirotarori kaari-pirori, tira iyotajiri Saipatzii-totaari. ⁷ Notomiiti, airo pamatawitaa-ritzi. Inkarati antapiintanajironi kamiithari, iriitakira kamiithasiriri, ikimita-kotanaari Saipatzii-totaari ikamiithasiritzi Irirori. ⁸ Iro kantacha itzimi-rika antapiinta-kirori kaari-pirori, irasi Kamaari yoka. Tima iri Kamaari itakaan-takarori yantakiro kaari-pirori. Irootaki ipokantakari Itomi Pawa kipatsiki, yapirotajiro kaari-pirori yanta-piintziri Kamaari. ⁹ Iriima ikaratzi iwamiitha-siritairi Pawa kimitanaa-chari owakirami intzima-yitaimi, tira yanta-piinta-najiro kaari-pirori. Tima Pawa tominta-naari. ¹⁰ Irootaki kaari okompitanta ayotiri itzimi yasiyitari Pawa, itzimi yasiyitari Kamaari. Maaroni kaari antapiintaironi kamiithari, tira intsipatyaari Pawa. Ari ikimitari aajatzi kaari itakota-wakaa-chani ikimisantzin-karitzi, ti intzipatajyari Pawa.

¹¹ Iroka ñaantsi pikimayita-wakiri pairani owakira pikimisantant-tanakari, ikantaitzi: Ontzimatyii antakotawakai-yitajyaa. ¹² Airo asiya-kotari ikanta Caín, yasitari Kaari-piro-siriri, iwakiri iririntzi. ¿Paitama iwan-takariri? Iro iwan-takariri okantakaari ikaaripiro-siritzi Caín, iriima iririntzi kamiithasiri inatzii irirori. ¹³ Iyikiiti, airo okompitzi-motami ikisa-niinta-waitzimi osaawi-satzi. ¹⁴ Ayojiitzi aroka, kimiwaitaka kamasiri akantayi-witaka pairani. Iro kantacha iroñaaka, kimiwaitaka añaasiri-yitai.

Iro ayotantari, tima antakoyita-wakaa-piintyaa akimisanta-yitajira. Itzimi kaari itakotan-tachani, ikimitakari kamasiriri. ¹⁵ Itzimi-rika kisaniintan-tatsiri, ikimitakari owan-tsinkari. Ayotako-jiitziri aparoni owan-tsinkari airo iñaajiro yaña-siri-yitai. ¹⁶ Yoka oñaakanta-pirotzirori tsika ikantaita itakotan-taita: Ikamawintakai Saipatzii-totaari arokaiti. Iro amatanajiri arokaiti, wintha ankantyyaa ankamawintan-tayiti. ¹⁷ Tzimatsi-rika otzimi-motzirori owaararontsi, impoña iñaaji aparoni iyiki kowityaa-waitatsiri, iriitaki imasitha-waitaki yoka iyiki, tikira imapirotziro intakota-jyaari Pawa. ¹⁸ Notomiiti, ti onkamiithati ankanta-sita-piintyaa, "Notakotanta." Ontzimatyii amatairo oiñaarontzirori itakotanta.

¹⁹ Irootaki ayotantari omapiro yasiyitai Iriipirori Pawa. Tima ayotaji yasiyitai Pawa, irootaki awintaa-siritan-tariri amana-mana-tairi, ²⁰ onkanta-witakyaa ontzima-yitimi ompaityaa katsitzimo-siritaini. Tima Pawa iyotziro maa-roni, iyotzitaro akinkitha-siritani okaratzi katsitzimo-siritakairi akaaripirotaki. ²¹ Notakotani, aririka awashaantanajiro ayaaripironka okaratzi owari-siryaa-yitairi, airora atharowan-tanaari Pawa amana-manatairi. ²² Iro ayotantyaarori aritaki imatakairo onkarati ankowako-yitiriri. Tima amonkara-yitajiro ikantakaantsiri, antapiintainiri intziri irirori. ²³ Iroka ikantakaantatsiri: Ontzimatyii awintyaari Jesús Saipatzii-totaari, Itomi Pawa. Ontzimatyii antakota-wakai-yitajyaa aajatzi. Irootaki ikantakaantatsiri amatairi. ²⁴ Inkarati monkarataironi ikantakaantatsiri, iriitakira oisokirotaariri Pawa. Irijatzi Saipatzii-totaari yoisokirotzitari irirori. Iriitaki Tasorinkantsi ityaanka-kairi oyotakaa-yitajiri omapiro yoisokirotari.

4

Itasorinka Pawa ipoña iisaniinta-siritani Saipatzii-totaari

¹ Notakoyitaní, tzimatsira oshiki kantawita-chari: "Naaka Kamantan-tzinkari." Iro kantacha kamaari ñaawaita-kairiri. Irootaki airo pikimisantantari okaratzi inkanta-yitiri, ontzimatyii piñaantyaari iriita-jaantakirika Pawa ñaawaita-kairiri yoka Kamantan-tzinkari. ² Iroka ayotantyaari iriirika Itasorinka Pawa ñaawaita-kairiri, aririka inkanti: "Yatziritzi-motajai Jesús Saipatzii-totaari." ³ Iriima thainka-ñaanitzirori ikantai-takiri, kaarira yasitari Pawa, iriira iñaawaita-kairi iisaniintani Saipatzii-totaari. Pikimako-jiitakiri awirokaiti, ari intzimaki aka kipatsiki ñaawaitironi iroka. Aritakira tzimaki. ⁴ Iro kantacha awirokaiti, notomiiti, yasitami Pawa, awiroka

anaakoyitairiri. Tima antaroiti isintsinka Saipatzii-totaari, itzimi aapatyaamiri awirokaiti. Yanaa-kotajiri aapatyaa-yitariri osaawi-satzi. ⁵ Yokaiti kamantanta-nirori osaawisatzi inatzi. Irootaki ikimisanta-wakaantari ikaratzi isaawi-satzitayini. ⁶ Irooma arokaiti yasiyitai Pawa. Irootaki pikimisantan-tanari pikaratzi yasipirottaami Pawa. Titzimaita inkimisanta-yitina kaari yotajirini Pawa. Ari okanta, ti onkompitaa ayoyitajiri iñaawaita-kaayitairi Tasorinkantsi, ari okanta imatantaarori iyomitaan-tairo iroopirori. Ari ayotziriri yasitari Kamaari itzimi oyomitaanzirori kinasiwaitaantsi.

Pawa iriitaki ipaitaitziri "Itakotantsi"

⁷ Notakoyitaní, ontzimatyii pintakota-wakai-yitajyaa. Tima iriitaki Pawa kantakaaro opoñaantari itakotantsi. Itzimi-rika matanajirori iroka, itominta-naatyaari Pawa. Iriiyitaki oyoyitairiri. ⁸ Itzimi-rika kaari itakotan-tachani, ti iyotajiri Pawa. Tima iriitaki Pawa ipaitaitzi "Itakotantsi." ⁹ Iroka ikanta Pawa iñaakajairo omapiro itakotai: Ityaanta-kairi yapintziti Itomi aka kipatsiki, ari okanta yañaasirita-kaantairi arokaiti. ¹⁰ Iroka okanta-kota iroopirori itakonkantsi: Tira arokaiti poñaakaan-tyaaroni anintajiri Pawa, iriitaki Pawa poñaakaan-taarori itakoyitai. Tima antaroiti itakoyitai, ityaanta-kairi Itomi. Iriitakira yatsipita-kaitari ari okanta yaripirotan-taitairi akaaripiro-wijiitaka arokaiti. ¹¹ Notakoyitaní, oshiki itakotaira Pawa, ari ankimiyita-jyaari arokaiti antakota-wakai-yitajyaa. ¹² Tikatsira aparoni atziri matironi iñiiri Pawa. Iro kantacha arokaiti kantatsi aapatyii-yaari aririka antakota-wakai-yitajyaa. Iriitakira Pawa matakaironi ajatakaan-tyaarori antakotanta-piintajyaa.

¹³ Tima Pawa ityaanka-kairi Tasorinkantsi inampisiritantai, irootaki ayotantaari omapiro aapatyaari. ¹⁴ Tima naakayita-jaantaki ñaakiriri Itomi Pawa, itzimi ityaankakiri iwawisaa-kotairi osaawisatziiti. Iriitakira nokinkithata-koyitajiri. ¹⁵ Itzimi-rika kantatsiri, "Jesús Itomi inatzi Pawa," iriitakira mapirotzirori yaapatyaari Pawa. ¹⁶ Ayotajira arokaiti tsika ikanta itakoyitakai Pawa, akimisanta-yitajiri. Tima iriitaki Pawa ipaitaitzi "Itakonkantsi." Inkarati itakotanta-piintaa-chani, yaapatyaa-piintaari Pawa. ¹⁷ Tima iroopiro-rika antakota-wakaiyaa, akimita-kota-naari tsika ikanta-painta isaikaintzi aka kipatsiki yoka Saipatzii-totaari, tikatsi ompaityaa antharowan-tantyaariri aririka impiyaki yaminako-yitairi ikaratzi nampitarori aka kipatsiki. *

* 4:17 aririka impiyaki: Iitaitiriti Pinkathari

18 Aririka antakotantyaa tikatsi antharowantyaa. Tima iroka itakonkantsi okimitari owayiri imisitowiri iisaniintani iroka tharowan-kantsi. Aririka antharowan-tyaari Pawa iwasankitaaji, tikiraatara ayotiro antakotantyaa. 19 Irootaki anintan-taariri arokaiti Pawa, apiyata-tyaari yitakarora itakoyitakai arokaiti. 20 Intzimi-rika kantatsini, "Nonintani inatzii Pawa," iro kantacha ikisasiritziri iyiki, ithaiyaka yoka. Tima kaari itakotyaarini ishininka, yokitari irirori, ¿Tsikama inkini inintiri Pawa, kaari koñaanita-tsini? 21 Iroka ikantan-taitari pairani: Ikaratzi nintairiri Pawa, ontzimatyii intakota-wakai-yitajyaa.

5

Awintaa-sirinka aiitsinampaan-tyaari osaawi-sato

1 Maaroni awintaa-siritaniri kantatsiri, "Yoka Jesús, Saipatzii-totaari inatzii," Pawa tominta-naari. Ikaratzi itakotaariri Asitairi, itakotaarira aajatzi ikaratzi itomitaari irirori. 2 Aririka anintajiri Pawa, aririka amonkarata-jiniri ikantakaantani, irootaki ayotantaari omapiro itakoyitari ikaratzi itomitaari irirori. 3 Aririka aninta-pirota-najiri Pawa, osiyawaitakaro amonkarata-jinirimi ikantakaantani. Airo opomirintsita amonkara-yitajiro ikantakaantsiri. 4 Ikaratzi itomintaari Pawa, ari yiitsinampaa-yitairo osaawi-sato. Tima awintaa-sirinka iitsinampaa-tayityaa. 5 ¿Tzimatsima matironi yiitsinampairo osaawi-sato? Iriitakira mataironi awintaa-siritaniri, kantatsiri: "Itomira Pawa inatzii yoka Jesús."

Ikinkithata-kaantziri Tasorinkantsi

6 Tima ipokaki Saipatzii-totaari aka kipatsiki. Iro kantacha, tira apatziro ipokaki inkiwaan-tyaaro nijaa, ontzimatyii onkaphathai-nkati aajatzi iriraani, iwamaitiri. Iriitaki Tasorinkantsi kinkithata-kaanta-kirori tsika okanta-kota iroka. Okaratzi ikinkithata-kaantziri irirori, iroopirori onatzi. 7 Tima mawa yapiitai-takiro ikantaitzi Itomi Pawa inatzii. * 8 Itanakarori iriitaki Tasorinkantsi kinkithata-kaanta-tsiri. Apitita-tsiri, iriitaki Pawa ñaawaitaintsi ikiwaa-paitita-karanki Jesús. Mawatatsiri, iriitaki Pawa ñaawaitaintsi ikinkithata-kotzi-roranki Jesús tsika inkantyaa iwamaitiri. Ti ompasiniti ikantai-tziri,

* 5:7 Tzimatsi sankinarintsii ikantaitzi: Mawa ikaratzi ñaawaita-tsiri inkitiki: Asitairi, Ñaantsi, Tasorinkantsi. Yoka karatatsiri mawa, aparonira ikanta. Paminiro: onasiyita ñaantsi-payi

siyakaa-wintantsi onatzii. † ⁹ Tima ankimisantiri atziri-payi okaratzii ikantayitziri, iri oowatsipiro ankimisantajiri ikantairi Pawa. Iroka ikantaki ikinkithata-kotziri Jesús Saipatzii-totaari, ikantzi: “Iriitaki Notomi yoka.” ¹⁰ Itzimirika kimisantairiri Itomi Pawa, iriitaki kimathatairori omapiro okaratzii ikantakiri Pawa. Iriima kaari kimisantantsini ipaitakiri taiyawari Pawa, tima ithainka-ñaanitakiri ikantaki “Notomi inatzii Jesús.” ¹¹ Iroka ikantai-takiri: Iriitaki Pawa kantakai-yaaroni ñaasiritan-tajyaari, tima awintaari Itomi. ¹² Ikaratzi aapatyiyaaarini Itomi aritaki yañaasiritai. Iriima kaari aapatyiyaaarini Itomi Pawa, airo yañaasiritai.

Ayoyitaji asi owairo ñaasiri-yitai

¹³ Tima pawintaari awirokaiti Itomi Pawa, pikimisantairi. Irootaki nosankinatan-tamirori iroka ari onkantayaa piyopirotan-tyaari pasi piwairo pañaayitaji apaata. ‡ ¹⁴ Awintaa-sirira ankantajiri Pawa, tima ayoyitzi ikimayitai aririka amana-manata-kotairo tsika okanta inintakaajairi irirori. ¹⁵ Ayoyitajira ikimai Pawa aririka amaniri, ayotzita aajatzi ari imatakaairo okaratzii akowa-kota-kiriri. ¹⁶ Aririka piñiiri awiroka aparani iyiki tzimatsiri ikinakaasitani, pamana-kotairi, aritaki yañaasiritakaaajiri Pawa. Iriitaki nokanta-kotzi aka tzimatsiri ikinakaasitani kaari mapirota-chani onkaaripiroti. Tima tzimatsi kaari-pirori kowiinkata-tsiri. Tira iro noñaawinti. Tima ti onkamiithati amana-kotairi antakirori mapirotzirori okaaripirotsi. ¹⁷ Noñaawintakiro “kaari-pirori kaari mapirota-chani,” tira nonkantatyii kamiithatatsi iroka. Maaroni kaari kamiithatatsi, ti onkamiithati antayitiro. Iro kantacha tzimatsi kaari-pirori kaari kowiinkata-tsiri.

¹⁸ Ayojiitzi ti yanta-piintajiro kaari-pirori ikaratzi itomintaari Pawa. Iriitaki Saipatzii-totaari aamaako-wintaari, airo ikimaatsita-kaantaari Kamaari.

¹⁹ Tima ayoyitaji aroka yasiyitai Pawa. Iriima osaawisatzi, iriira asitaari Kamaari, ipinkathari-wintziri maaroni.

† 5:8 Okaratzii kanta-kota-chari aka, iriira ikinkithata-koitzi: “Tasorinkantsi, Nijaa, Iraantsi. Ikaratakira mawa, ti ompasiniti siyakaa-winta-chari.” Inintatzii aka Juan, iyotako-piroitiri Jesús omapiro Itomitari Pawa. Tima mawa okaratzii yapiitai-takiro ikinkithata-koitzi, ikantaitaki: “Itomi Pawa inatzii yoka Jesús.” Itanakarori, iriita-jaantaki Tasorinkantsi oyotakaa-yitairiri Intyaantaa-riti Saipatzii-totaari iyomitaan-tayiti. Apitita-tsiri, irootakira “Nijaa” siyakaa-winta-chari ikiwaata-karanki Jesús. Irootaki ikinkithata-jaantakiri Pawa, sankinatain-chari Mt. 3.16-17. Mawatatsiri, irootaki “Iraantsi” siyakaa-wintacha ikapathai-nkatakaitakirira Jesús iwamaitan-takariri. Irootaki ikinkithata-jaantakiri Pawa isaikan-takari-ranki Jesús otzisiki ikinkitha-waita-kairi Moisés aajatzi Elías tsika onkantayaa iwamaitiri. Iro sankinatain-chari Lc. 9.31-35; Jn. 12.27-33. ‡ 5:13 pawintaari: wairontsi

²⁰ Tima ayoyitaji ipokaki Itomi Pawa, iriitaki kimathata-kaayitairori iroopirori. Irootaki amatantaarori ayotajiri ipaitai-tziri "Iriipirori." Aapatyii-yaari Iriipirori, tima aap- atyaakari Itomi, iriitaki Jesús Saipatzii-totaari. Iriitaki Pawa ipaitaitzi "Iriipirori," ipaitai-tziri aajatzi "Añaanita-tsiri."

²¹ Notomiiti, paamaiyaari pipinkathatziri = kari pawaniro-payi. Omapirowi.

APITITA-TSIRI ISANKINARI JUAN

Withataantsi

¹ Ijwariti kimisantzin-kariiti nonatzii naaka osankinatzi-mirori iroka. Awiroka nosankinatzeni owaitakaantziri "Oyosiitaaro kooya aajatzi otomiiti." Notako-pirotani pinayitatzii, tima ari akaratzii akimisantajiro iroopirori. Tira apaniro naaka notakotami, itakotzi-taami aajatzi maaroni yojiitaironi iroopirori. * ² Ari okantari, oisokiro ankantajiro iroopirori, asi owairo. ³ Onkawintha inisironka-yitaimi Asitairi Pawa, inkawintha-yitaimi, kamiitha pisaika-yitai. Ari inkimita-jimiri aajatzi Itomi Jesús Saipatzii-totaari, piyotako-yitairo iroopirori pintakota-wakaan-tayita-jyaari.

Oisokiro piwiro iyomitaimiri Saipatzii-totaari

⁴ Oshiki nokimo-siritanaki noñaayitakiri pitomiiti imata-piinta-nakiro iroopirori, imatanakiro ikantakaan-takiri Asitairi. ⁵ Kooya, (tima ari nowaitakaantzimi awirokaiti pikimisantzin-karitzii anta), tira nomapokimi nokaman-tzimi iroka nosankinata-kimiri. Iro nonkinkithasirita-kayimi okaratzii nokaman-tayita-kimiri owakira pikimisantan-tanakari. Iroka okanta: Ontzimatyii antakota-wakaiyaa. ⁶ Aririka antapiintanajiro ikantakaantsiri Asitairi, aritaki amatanajiro antakota-wakaa-piintajyaa. Irootaki nokanta-kaanta-kimiri panta-piinta-yitairo okaratzii pantayita-nakiri owakira pikimisantan-tanakari. ⁷ Tima tzimayitatsi iroñaaka oshiki amatawitaniri. Ikantayitzi: "Ti yatzirita-painti Jesús Saipatzii-totaari." Thayinkari inatzii ñaawaitzirori iroka, ikisaniintani inatzii Saipatzii-totaari. ⁸ Paamawintyaa, piwashaantziro = kari okaratzii noyomitaa-yitakimiri. Ti noninti paminaa-siwaitajyaa, airo piñaajiro panintaa-jyaaro apaata impinai-tajimiri. ⁹ Inkarati tzipinata-chani, kaari oisokirotyaaroni iyomitaanta-paintziri Saipatzii-totaari, tira yaapatyii-yaari Pawa. Iriima ikaratzii oisokirota-karori iyomitaanta-paintziri Saipatzii-totaari, iriitaki matakirori yaapatyaari Asitairi, ari ikimitzi-takari aajatzi Itomi. ¹⁰ Intzimi-rika ariityaamini anta, ipoña ininti iyomitaimiro kinasiwaita-chari kinkitharintsi,

* **1:1** "Oyosiitaaro kooya aajatzi otomiiti," iriira siyaka-winta-chari kimisantzin-kariiti ikaratzii apatota-chari nampitsiki. Ti isankinaitiro kofaaroni owairo, omanaan-tsikiini okanta-kotaka, airo iñaantaitaro iroka sankinarintsi, tima aritaki ijataitanaki tsika anta isaikajitzi iwasankitaaitiri kimisantzin-kariiti ikaratzii nampitarori anta.

airo pisinitziri isaika-wankotimi. Airo okantaa-jatzi piwithatyaari aajatzi. ¹¹ Tima aririka piwithatyaari, kimiwaitaka pakakota-tyiirimi iyaari-pironka okaratzi yantziri irirori.

¹² Tzimatsi oshiki nosankinatimiri, iro kantacha tira apatziro noninti nosankinatimiro, nonintatzii nojata-sitimi noñiimi, nonkinkitha-waita-kayimi, ankimo-siritan-tyaari.

¹³ Iwithajitami owaitakaantani “otomiiti pitsiro oyositaro.” Omapirowí. †

† **1:13** “Otomiiti pitsiro oyositaro,” iriyyitaki siyakaa-winta-chari kimisantzin-kariiti ikaratzi apatoyita-chari anta tsika inampitaro Juan osankinatzirori iroka.

MAWATATSIRI ISANKINARI JUAN

Withataantsi

¹ Ijwariti kimisantzin-kariiti nonatzii naaka osankinatzi-mirori iroka. Awiroka nosankinatzi Gayo, notako-pirotani pinatzi. ² Notakotani, namana-kotzimi piñaantyaarori ontzimi-motimi kowityii-motamiri koñaaroini. Namana-kotzimi aajatzi piñaantyaarori pintikatsiti kamiitha. Tima noyotzi kamiitha pikanta pisiritanaa. ³ Ari nokimo-siri-pirotaki noñaakiri yariiyitaka iyikiiti ikamanta-paakina irojatzi pikanta-jiita awiroka poisokiro taro iroopirori. ⁴ Tikatsira pasini anaironi nokimo-siritanaki, nokimakira oisokiro iwanakiro iroopirori ikaratzi nokimisanta-kaayitajiri naaka.

Ikimo-siri-wintairi Gayo yoimaanta-piintaki iwankoki

⁵ Notakotani, pimatakiro awiroka tampatzikata-tsiri pamitako-yitakiri iyikiiti ikaratzi awisayita-tsiri anta pisaikinta, okantawitaka ti piñaayitiri pairani. ⁶ Ikinkithata-koyitakimi iriroriiti aka yapatojiita iyikiiti tsika okanta pitakoyitakari. Tima yantawaita-kaani inayitatzi Pawa yokaiti, ari otampatzikatzi pimpayitiri kowityii-motariri aririka piñaayitiri. ⁷ Tima ijayitatzi yokaiti ikinkithata-kotairi Saipatzii-totaari, ti yaawakotiri ipasiyi-witakariri kaari kimisanta-yitatsini. ⁸ Irootaki ampayitan-tyaariri arokaiti okaratzi kowityii-motariri. Ari onkantyya antzipatan-tyaariri oiwarairo iroopirori, inkimakoi-tantyaarori.

Ithainka-ñaanitan-tziri Diótrufes

⁹ Nosankina-witakaniri pairani apatoyita-chari pinampiki. Iro kantacha Diótrufes ithainka-kiro nosankinari. Ikimita-kaanta-siwaitaka irirori iriipirorimi inatyii. ¹⁰ Irootaki nonkamantan-tapaakiri anta okaratzi yantakiri yoka. Ikantako-waita-sitakana. Tira apatziro iroka, oshiki imaninta-siri-waitakiri iyikiiti, ti isinitanti yaakamiithata-wakai-yityaa. Imisitowa-yitakiri aajatzi yapatota-piinta kimisantzin-kariiti.

Kamiitha ikinkithata-koitakiri Demetrio

¹¹ Notakotani, airo pimataziro awiroka kimitarori iroka kaari-pirori. Iro pimata-piintaji kamiithata-tsiri. Ikaratzi antajironi kamiithari, iriitaki yasitaari Pawa. Ikaratzi antzirori kaari-pirori tira iyotajiri Pawa. ¹² Iriima yoka Demetrio, maaroni iñaawintai-tziri kamiitha. Tima

okaratzi yanta-piintziri, iñaakanta iroopirori onatzii ikanta-kotai-tziriri. Ari nomatzi-takaro aajatzi naaka, notharowintari. Piyojiitzi awirokaiti okaratzi nokantziri iroopirori onatzii.

Owiraan-tarori withataantsi

¹³ Tzimawitacha oshiki nosankinatimiri, iro kantacha tira apatziro noninti nosankinatimiro, ¹⁴ nonintatzii nojati noñiimi, onkini ankinkitha-waijiiti. Onkawintha pisaikayiti kamiitha. Iwithajiitami aka akarayitziri. Piwitha-yityaanari aajatzi ikaratzi saikatsiri anta.

ISANKINARI JUDAS

Withataantsi

¹ Naaka Judas osankinatzi-mirori iroka. Impiratani Jesús Saipatzii-totaari nonatzi. Naaka iririntzi Jacobo. Awirokaiti nosankina-yitzini yasiyitaari Asitairi Pawa, pikaratzi ikaima-siri-yitaimi. Awiroka-yitaki ikimpoyaa-wintairi Jesús Saipatzii-totaari. * ² ¡Onkawintha inisironka-piroi-tajyaami, isaikakaa-piroi-taimi kamiitha, intako-pirota-jyaami!

Yomitaan-tasiwaita-chari (2 P. 2.1-17)

³ Notakoyitaní, noninta-witaka nosankinata-kotimiro tsika okanta awisako-siri-yitan-taari arokaiti. Iro kantacha oninta-pirotatyaa iroñaaka nosankinata-kotimiro tsika okanta-kota pisintsi-thatan-tyaariri kimisantzin-kariiti, ari onkantyyaa yoisokirotan-tyaarori okaratzi iyomitaaitajiriri. Irasi iwairo inkimisantairo ikaratzi yasitaari Pawa. † ⁴ Tima tzimayitatsi atziri imananiikiini isatikan-tayitaka. Thainka-tasorintsitaniri inayitaki, ikinkithata-kaanta-siwaitaka, ikantayitzi: “Iyawinthaani anayitzi Pawa, kantatsi antayitiro anintayitzi, kantatsi aajatzi amayimpi-waiti.” Yokaiti ñaawaita-kirori iroka ñaantsi, imanintakiri Pawa, apanirota-tsiri impiratanta. Ari ikimitakiri aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. Irootaki ikinkisiryaaan-takari pairani Pawa iwasankitairi yokaiti.

⁵ Nonintzi nosirita-kaiyaamiro okaratzi piyopiro-jiitziri. Itasonka-winta-pirowitakari Pawa ikaratzi yasitari irirori, yokaiti yoimisitowajiri Apitantoniki, iro kantacha yapathakiro-ryaakiri ikaratzi thainka-tasorintsitain-tsiri. ⁶ Ari ikimitakari Maninkariiti maninta-kirori inampi, kaari jatakaironi impinkathari-wintanti kamiitha. Kimiwaitaka yoosota-kota-tyiirimi Pawa tsika otsitini-kitzi, ari iyaawintari iwasankitaaitairi apaata omonkarata-paakyaa-rika kitaitiri kowiinkata-tsiri. ‡ ⁷ Ari ikimitakari pairani Paamaarini-satzi, Katsimaarini-satzi aajatzi ikaratzi saikanampitziriri. Kaaripiro-siri-yitatsiri, mayimpi-waita-tsiri,

* 1:1 Jacobo = Santiago † 1:3 kimisantzin-kariiti = kitisiriri ‡ 1:6 kitaitiriki kowiinkata-tsiri = Iitaitiriri Pinkathari

ñaathata-wakaa-waita-chari. Iwasankitaan-taitakari paa-mari. Arira iñiitziro ompaityaa awishimo-yitairini kim-ityaarini yokaiti iwasankitai-tanta-jyaari paamari kaari tsiwaka-nita-tsini.

⁸ Ari ikimiyitari yokaiti kinkithata-kaanta-siwaitaniri, kinkithasirita-kaanta-siwaita-chari, niwitasi-waita-karori karipiro-yitatsiri, thainka-waitaniri. Ti intharowan-tajyaari ikisi-matziri Maninkariiti otzimi-motziri isintsinka.

⁹ Iro kaari imataa-jati Miguel, ijiwariti Maninkariiti, ti imishatiri irirori iñaana-winthatziri Kamaari ikinkitha-waita-kotziri Moisés ikamanta-paintari. Apatziro ikantaki Miguel: "Iriitaki Nowinkathariti kishimini." ¹⁰ Iriima yokaiti atziri imishatakiro kaari iyotaa-jatzi. Tima okaratzi iyotasi-witari iriroriiti okimitaro iyota-nitari ipiraitari. Iriitaki apirowaitatsi apaniroini. ¹¹ ¡Ikanta-machiitzi! Tima yantakiro osiyarori yantakiri pairani Caín. Ikinasi-waitaka ikimitakari Balaam, apatziro ininta-sitaka yaantyaaro kiriiki. Ikimita-kotakari ikaratzi kamayitain-tsiri imaimanitan-takari pairani Coré. ¹² Okimiwaitakaro iriimi pitsita-yitakimini yakyoo-yitakimi. Tima intsipayita-sityaami inthainka-tasorintsi-waitanti, intaini inintzi yantayitiro onimotziriri irirori. Ikimitakaro okisaanikitzi minkori otasonkai-nkatzi tampyaa, ipoña añaajiro airo oparyii inkani. Ikimitakaro pankirintsi ti onkithoti omonkara-paitiwita onkithotan-tyaari, kamapirotaki, tima iponkitziyarii-takiro. ¹³ Ikimitakaro okanta otamakaani inkaari osimoryaata-kaasi-waitaro nijaa, irootaki imayitakiri yokaiti iñaakan-tasiwaitakaro iyaari-pironka. Ikimita-kotakari parinari ikimakaanta yapirotanti, ari inkimiyita-jyaari iriroriiti yapirotajyaa otsitini-kitzi.

¹⁴ Iriiyitakira ikinkithata-kotzi-takari pairani Enoc 7-tatsiri icharinita-nakari Adán, ikantaki-ranki: Pamini, ipokaki Pinkathari itsipatari oshiki-pirori

Imaninkariti. §

¹⁵ Ipokaki yamina-kotairo okaratzi yantayitakiri maaroni. Ipokaki iwasankitairi thainka-tasorintsitaniri okantakaan-tziro maaroni okaratzi yantakiri.

Ipokaki iwasankitairi kaari-piro-siriri ikaratzi ikisi-matakiri.

¹⁶ Yokaiti kinkithata-kaanta-siwaitaniri, kisimatan-taniri in-ayitatzii. Oshiki ithaiya-kowaitantaka. Yantayitziro iniwita-siyitari irirori. Kantakaa-piro-waitaniri inayitzi. Inin-takaakimiro iyomitaan-tziri inintzi yaantasi-waityaaro kiri-iki.

§ 1:14 oshiki-pirori = 10,000; Imaninkariti = kitisiriri. Iroka okaratzi iñaanitakari Enoc, ti ompoñii-yaaro Sankinaritsi-piroriki, pasiniki sankinar-intsi opoñaakaro, ipaitai-tziro "Tsankinari Enoc."

Iyomitaaitziriri kimisantzinkari

¹⁷ Irooma awirokaiti, notakoyitaní, pisirityaaro iyomita-a-yitakimiri pairani Intyaantaa-riti Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. ¹⁸ Tima ikantayitaki irirori: "Apaata owiraanta-paakyaaroni intzimayiti thainkan-taniriiti, iriitaki antasiwaityaaroni iniwita-siyitari." ¹⁹ Iriiyitakira kantakaarori inkisa-wakaan-taityaari, apatziro ikinkisiryaa-kotaro osaawi-sato. Ti inampi-siritan-tyaari Tasorinkantsi. ²⁰ Irooma awirokaiti, notakotaní, piwitsika-sirita-wakai-yitajyaa poisokirotan-tyaarori pinkimisanta-piinta-najiro Ñaantsi. Pamana-manati tsika okanta iyota-kayimiri Tasorinkantsi. ²¹ Oisokiro piwiro itakonka, oyaako piwiro inisironka Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari asi owairo yañaakaa-yitai. ²² Nisironka piyotajiri inkarati kisosiri-niinta-tsini. ²³ Pasini, pinkimita-kaantiro kapichi okantaka piwawisaa-kotan-taariri intaajyaami. Pasini, ontzimatyii pinisironka-yitajiri. Irooma iyaari-pironka, kisaniiinta piwiro. Ari pinkantairori ikithaatari ikaaripiro-siritan-takari, pinkimita-kaantiro pinkisa-niinta-tyiironi. Piwinkani piwiro iroka pimatziro = kari awiroka.

Owisiryaa-wintaantsi

²⁴ Awisiryaa-winta-jyaari yoka matzirori yaamaako-winta-yitai airo atzipina-siri-waitanta, tima inkimita-kaantai ti amasiwaityaa, irootaki omatantari ankimosiriwinta-waitajyaa atsipataari tzimatsiri iwaniinkaro. * ²⁵ Ankimosiriwinta-jyaari Pawa apanirota-tsiri, yotaniri, owawisaa-kotairi. Iriitaki yoka Pawa tzimatsiri iwaniinkaro, itkimosiriwintaitsiri, omapiro otzimi isintsinka, pinkathari-pirori inatzi, iriitaki itakaro itzimaki tikira-mintha ontzimayiti maaroni, irojatzii ikanta iroñaaka, irasi iwajita-tyiironi. Omapirowí.

* 1:24 tzipina = antziwa

IÑAAKAI-TAKIRIRI JUAN

Iñaakan-takiri Jesús Saipatzii-totaari

¹ Iroka okaratzi iñaakan-takiri Pawa tsika ikanta-kota Jesús Saipatzii-totaari, iriira Pawa kantakaarori iyotantyaarori impiratani-payi tsika onkanta-kotyaa okaakitzi-matain-tsiri iñiitajiro. Irootaki ityaantan-takariri Pawa Imaninkariti inkamantiri Juan, impiratani Pawa. ² Iriitaki Juan kinkithata-kirori okaratzi iñaakiri. Iroka okaratzi ikinkithatakiri iñaani Pawa, irootaki inintakaan-takiri Jesús Saipatzii-totaari inkamantantiro. ³ Kimosirira inkantajyaa inkarati ñaanataironi iroka kamantaantsi, ari inkimiyityaari aajatzi inkarati kimisantironi. Kimosirira inkantajyaa inkarati monkarayitaironi okaratzi sankinatain-chari. Tima okaakitzi-mataki iñaantai-tyaarori.

Iwithaitari kimisantzin-kariiti karatatsiri 7 yapatoyitaka

⁴ Naaka Juan osankinatziro iroka. Awiroka nosankinatziini kimisantzin-kariiti karatatsiri 7 yapatoyitaka anta nasiyita-chari nampitsi saikatsiri Asia-ki. Tima añaatzii Pawa iroñaaka, iri itakaro pairani itzimaki, irootzi-mataki impiyi. Kaminthaa inkanta-yitaimi irirori, kamiitha isaikakaa-yitaimi anta. Ari inkimitaimiri aajatzi ipaitaitziri "7 tasorintsi" itsipatakari inkitiki iwinkathari-mintoki. ⁵ Ari inkimita-jimiri aajatzi Jesús Saipatzii-totaari, tima iroopirori onatzi okaratzi iñaawaitziri. Iriitakira itanaarori yañaaji ikamawitaka, iriira pinkathari-wintairiri maaroni ikaratzi pinkathari-witachari aka kipatsiki. Iriitaki itakoyitairi arokaiti, ipyaako-yitairo ayaaripironka ikapathainkata-kiranki ikamawinta-yitai.

⁶ Iriitaki pinkatha-ritakaa-yitakairi. Iriitaki impirasorintsita-kaayitairi antawaitan-taaniriri Pawa Asitariri. Iriitaki otzimi-motairi iwaniinkaro, iriitaki pinkathari-pirota-tsiri. Irasi iwiro irirori. Omapirowí.

⁷ ¡Pamini! Yoka Saipatzii-totaari, inkinapaji minkoriki, maaroni iñiitawajiri.

Imatzityaaro iñiiri pathanka-mirikita-kiriri.

Yiraakoi-tajyaari maaroni aka kipatsiki, imatzityaaro kaari shininkata-wakaa-chani. Ari onkantyaari. Omapirowí.

⁸ Iroka ikantzi Awinkathariti Pawa:

Naakataki osiyarori itarori sankinarintsi, Naaka osiyarori aajatzi owiraantarori.

Irirori, yitakaro pairani itzimaki, iriitaki piyaatsini apaata. Iriitaki Sintsi-pirori.

Iñaakantaka Itomi Atziri

⁹ Naaka Juan, pirintzi piwayitana pikimisantzin-karitaji, ari akarajuitaki amawitakiro akimaatsi-waitaka, ari atsipata-wakaa ipinkathari-winta-yitai Pawa. Ainiro nosaiki-ranki othampisiki ipaitai-tziri Patmos nokinkithatziro iñaani Pawa, nokamantantziro ikantakinari Jesús. ¹⁰ Okanta aparoni kitaitiri yapatowinta-piintaitari Awinkathariti, tzimatsi iñaakakinari Tasorinkantsi. Nokimakiri notaapiiki ipaita kantanari, ikimitakaro tyootaantsi iñaawaitzi, ¹¹ ikantakina: “Pisankinatiro onkarati noñaakakimiri. Iro pintyaantiriri kimisantzin-kariiti karatatsiri 7 yapatoyitaka anta onasiyita-karori nampitsi saikatsiri Asia-ki. Tima iroka 7 nampitsi: Efeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia, Laodicea.”

¹² Ari nopithokanaka notaapiiki naminiri ipaita ñaanatanari. Noñaatziiri ootamintotsi-payi iwitsikai-tziri ooro. Ikaratzi 7. ¹³ Iro kantacha anta niyaankiniki ari isatikaka aparoni kimitakariri Itomi Atziri. Anaakiri iitziki iithaari. Ithaanotakari ichampyaari iwitsikamasii-tziri ooro. ¹⁴ Kitamaaro-powainka ikantaka iitoki, kimiwaitaka iroomi iwitzi ipiraitari, kitamaraa-niki okantaka iroowaitaki sharaka. Irooma irooki okimiyitakari paamari. ¹⁵ Poriryaa ikantayitaka iitzi, iriwaitaki iporiryaatzi kiriiki itayiitzi. Okimiwaitakaro iñaani opoimaatzi nijaa. ¹⁶ Yairikaki impokiro-payi irako-piroki, ikaratzi 7. Yoimisitowa-tzimaitaro ipaantiki kimitakarori sataa-mintotsi, apiminiti othoyimpitaki. Ikimitakari iporoki ikantaranki ooryaatsiri isiparyaa-pirotzi tampoatzi-paiti.

¹⁷ Ikanta noñaakiri, tyaanakina nokamanaki. Iro kantacha yantanta-kanaro irako-pirori, ikantana: “Airo pitharowakaana, Naaka itarori, Naaka owiraantyaaroni. ¹⁸ Naakataki añaanita-tsiri. Nokamawitaka iro kantacha nasi nowajiro nañaaji. Naaka matzirori otzimi-motana nosintsinka nasitaryaan-tyarori ikyaa-piintai-tziro sarinka-winiki, aritaki onkantaki aajatzi nasitanajiro. ¹⁹ Pisankinatiro okaratzi piñaakiri, iro pitanyakya okaratzi piñaakiri awisatsiri iroñaaka, ipoña onkarati piñiiri awisatsini apaata. ²⁰ Ikaratzi ootamintotsi piñaakiri karatatsiri 7, iriira osiyakaa-wintariri kimisantzin-kariiti karatatsiri 7 yapatoyitaka anta onasiyita-karori nampitsi. Ikaratzi piñaakiri impokiro nairikakiri nakopiroki, karatatsiri 7, iri

osiyakaa-wintariri Maninkariiti tsipayitaariri kimisantzin-kariiti karatatsiri 7 yapatoyitaka.” *

2

Kamantaantsi ityaantai-takiniriri 7 yapatoyitaja kimisantzin-kariiti: Kamantaantsi ityaankai-takiri Efeso-ki

¹ “Iroka pisankinati-niriri Imaninkariti kimisantzin-kariiti apatota-chari Efeso-ki. Iriira ñaanatziri airikakiriri 7 impokiro irako-piroriki, satikain-chari niyaanki ipaa-matakira 7 ootamintotsi. Ikantziri:

² ‘Noyotziro okaratzi pantayitziri, tsika pikanta pantawaitaki, okaratzi pamawitakiri. Pisamayitakari kaari-piro-siririiti. Piñaanta-yitaari paitasi-waita-chari, “Tyaanta-piroriiti” yomitaan-tasiwaita-chari. Piyotajiri awiroka thayinkari inayitatzii. ³ inatan-taniri pinatzi, amawiwaini pikantaka, oshiki pikimaatsi-waitaka iwasankitaa-wintai-tzimiro pawintaana naaka. Titzimaita pisamawaityaa. * ⁴ Iro kantacha, tzimatsi yotapain-chari, iro kaari kamiithata-tsini. Iroka okanta: Piwashaantana-kiro awirokaiti pitakotanta, ti pantajiro pikimiwitanakaro pairani. ⁵ Pinkinkithasiritiro tsika pikanta pairani owakira pikimisantana-ki. Piwashaantiro tsika pikanta iroñaaka, pimpyakotairo pantajiro tsika pikantanaka owakiraini pikimisantana-ki. Tima airorika piwashaantairo, ari nojata-sitakimi, naapithata-jimiri ootamintotsi saikimota-kimiri anta. ⁶ Iro kamiithatatsi pikisaniintakiro awirokaiti yantayitakiri ikaratzi kimisanta-najiriri iyomitaan-tziri pairani Nicolás. Nomatzi-taikari naaka. ⁷ Kowirori inkimathatiro, inkimisantiri Tasorinkantsi iñaanatziri kimisantzin-kariiti. Tzimatsi-rika matakironi oitsinampaironi, ari nosinitairi iyaaro chochoki owañaan-tatsiri pankitain-chari itasorintsipathatiki Pawa.’ ”

Kamantaantsi ityaankai-takiri Esmirna-ki

⁸ “Iroka pisankinati-niriri Imaninkariti kimisantzin-kariiti apatota-chari Esmirna-ki. Iriira ñaanatziriri itakarori, owiraantyaaroni aajatzi. Iriira ñaanatziri kamawitaincha iro kantacha añaaaji aajatzi. Ikantziri:

⁹ ‘Noyotziro okaratzi pantayitakiri, aajatzi pikimaatsi-waijiitari, noyotzitaro pikowityaa-waijiitzi, okantawitaka

* **1:20** Tzimatsi kantatsiri yokaiti “Maninkariiti” ikinkithata-koitziri aka, iriitaki atziri-payi ikaratzi jiyayitairiri kimisantzin-kariiti. Tzimayitatsi pasini kantatsiri, iriitaki iriipirori Maninkariiti. * **2:3** pawintaana = wairontsi

awiroka ashaaranta-siriri. Noyotzi aajatzi tzimatsi Judá-iti anta thaiyako-waita-kamiri. Ipaitasi-waitaka Judá-iti, Kamaari asiyita-kariri. ¹⁰ Airo pitharowanta-sitaro onkarati pinkimaatsityaari. Tima irootaintsi piñiuro tzimayitatsiri anta tsika inkarati yasita-kota-kaantiri Kamaari. Ari pisaikiri onkarati 10 kitaitiri pinkimaatsi-waityaa, iñaanta-sirita-tyaamira Kamaari. Iro kantacha ontzimatyii piriipiro-siriti awirokaiti pijatakairo onkanta-witakyaa iwaitimi, tima apaata aritaki nañaakaajimi, onkimiwaita-jyaaro namathai-yitaa-tyiimimi. † ¹¹ Kowirori inkimathatiro, inkimisantiri Tasorinkantsi iñaanatziri kimisantzin-kariiti. Tzimatsi-rika matakironi itsinampairi iroka, airora iñaajiro inkimaatsi-waitajyaa yapiitajiro inkamaji.' "

Kamantaantsi ityaankai-takiri Pérgamo-ki

¹² "Iroka pisankinati-niriri Imaninkariti kimisantzin-kariiti apatota-chari Pérgamo-ki. Iriira ñaanatziriri otzimi-motziri isataa-minto apiminitatsiri othoyimpitzi. Ikantziri:

¹³ 'Noyotziro pantayitziri, noyotzi pisaiki-motakiri ikaratzi ipinkathari-wintziri Kamaari. Iro kantacha noyotzimi aajatzi oisokiro piwakina pawintaana, ti piwashaantiro. Ti piwashaanta-nakiro awirokaiti okantawitaka iwamaawitai-takari Antipas noyimisantakaa-pirotani kinkithata-kota-kinari anta tsika isaiki Kamaari.

‡ ¹⁴ Iro kantacha, tzimatsi yotapain-chari, iro kaari kamiithata-tsini. Iroka okanta: Tzimayitatsi pikarajiitzi kimitakariri Balaam iyomitaantzi. Tima pairani Balaam, iyomitaa-piintakiri Balac onkantyyaa inkaima-siryaan-tyaariri Israel-iiti iwakaiyaari yatsipita-kayitani yasita-kayi-tariri pawaniro. Imayimpi-waita-kaakiri aajatzi.

¹⁵ Ari okimitakari tzimayitatsi aajatzi kimisanta-yitakirori iyomitaan-tziri pairani Nicolás. ¹⁶ ¡Piwashaantajiro! Airorika piwashaantziro, ari nojata-sitakimi nowayiritiri, iro nowayiritan-tyaariri sataa-mintotsi sitowatsiri nopaantiki.

¹⁷ Kowirori inkimathatiro, inkimisantiri Tasorinkantsi iñaanatziri kimisantzin-kariiti. Tzimatsi-rika matakironi itsinampairi iroka, ari nonpakiri iyaaro omanaa-ntsita-tsiri ipaitai-tziri pairani "paitama". Ari nonpakiri aajatzi aparoni kitamaarori mapi tsika osankinataka owakirari wairontsi kaari iyotaitzi, apatziro iyotajiro aakironi iroka mapi.' " §

Kamantaantsi ityaankai-takiri Tiatura-ki

† 2:10 amathairintsi ‡ 2:13 Kamaari = Mishatantaniri § 2:17 Ipaitama = maná

18 “Iroka pisankinati-niriri Imaninkariti kimisantzin-kariiti apatota-chari Tiatira-ki: Iriira ñaanatziri Itomi Pawa, kimitakariri irooki paamari, poriryaaatain-tsiri iitziki. Ikantziri:

19 ‘Noyotziro pantayitziri, pitakoyitantaka, pinkimisan-taki, pantawaitaki, kamaitaniri pinaki. Aikiro pakowintatyaaro iroñaaka panaakaa-nakiro pikantawita pairani.

20 Iro kantacha, tzimatsi yotapain-chari, iro kaari kamiithata-tsini. Iroka okanta: Paapatyaakaro awirokaiti kooya paitachari Jezabel. Okantzi iroori kamantantaniro onatzii, iro kantacha okaratzi oyomitaan-takiri iroori, oshiki oitzinampa-siritakiri nompiratani. Iro opoñaantari owakaayitakari yatsipita-kaitani yasita-kayi-tariri pawaniro. Omayimpita-kaawai-yitakiri aajatzi. 21 Osamani noyaako-witakaro owashaantairo antayitakiri, iiro kantacha ti oninti owashaantiro omayimpi-waitzi.

22 Airorika owashaanta-sitaaro, ari nomantsiyaa-kiniro tsika omayimpitanta-piintaki, ari onkimaatsi-waityaari. Ari nonkimitaa-kiriri inkarati mayimpita-kironi. 23 Ari napiroyitajiri ikaratzi oyomitaa-yitakiri. Iro ompoñaantyaari iyotaji maaroni kimisantzin-kariiti naakataki oyosiritziri maaroni, noyotzi opaita ikinkisiryayitari, noyotzi opaita ikima-siri-yitziri. Ari onkantyya noipyaantyaamirori okaratzi pantayitakiri awirokaiti. 24 Irooma awirokaiti, yotapain-chari anta Tiatira-ki kaari kimisanta-kironi okaratzi oyomitaan-tasiwitakari, airo nokisathatzimi.

Tima ti pisintsiwinta-waityaaro okaratzi oyomitaan-tasiwitakari ipaitai-tziri “imanakaapirotani Kamaari.”

25 Iro kantacha awirokaiti ontzima-tyiira poisokirotyaana irojatzi nompian-takyaari. 26 Tzimatsi-rika matakironi itsinampairi imonkaratiro noñaani irojatzi owiraantapaakyaaroni, aritaki nomatakaakiri impinkathari-wintairi apaata atziri-payi. 27 Ari osiyakyaaro ikimitaakina Asitanari naaka, imatakaa-kinaro ipinkatha-ritakaakina, ari inkimitaa-jyaari aajatzi iriroriiti impinkatha-ritakaitairi.

Ari ijiwatan-tajyaari irasiro-kotziti. Irijatzi apirotairini ikisaniintani, inkimita-kaantajiri iporokai-tziro kowitzi.

28 Aritaki nopajiri naaka osiyakariri impokiro parya koñaata-paintsiri. 29 Kowirori inkimathatiro, inkimisantiri Tasorinkantsi iñaanatziri kimisantzin-kariiti.’ ”

3

Kamantaantsi ityaankai-takiri nampitsiki Sardis

1 “Iroka pisankinati-niriri Imaninkariti kimisantzin-kariiti apatota-chari nampitsiki Sardis. Iriira ñaanatziri ipaitai-tziri ‘7 tasorintsi,’ itzimi airikiriri 7 impokiro. Ikantziri: ‘Noyotzimirot pantayitakiri, iwaitaita-kaantaitziri “añaa-siriri,” tima ti ari pinkantyyaa, kamasiriri pinayitzi.

2 Pisakii-siritai. Piñaa-sintsityaa airo pikama-siritanta. Tima Pawa iñiuro okaratzii pantziri ti pimonkaratiro ininta-kayimiri. 3 Pinkinkithasiritiro ikamantaitakimiri pairani, pimonkaratiro. Piwashaantiro panta-piintakiri. Airorika pisakisiriitai, ari nomapoka-pajimi nompiyaji-rika, nonkimityaari imapokantzi aparoni kosintzi. 4 Iro kantacha tzimatsi kapichiini anta pinampiki Sardis matakirori ikiti-siritzi. Iriiyitaki kimitakariri kaari oipatsitironi iithaari, irootaki ikamitan-taariri yokaiti onkantyyaa intsipatan-tajyaanari nokithaataro kitamaarori. 5 Intzimirika matakironi itsinampairo, aritaki nonkithaatajiri kitamaarori. Airo noshitziro iwairo itsipataari isankinatakotaka inkarati añaaniiyitaa-tsini. Ari nonkantajiri Asitanari, aajatzi Maninkariiti: “Ikimisantaana yoka.”

6 Kowirori inkimathatiro, inkimisantiri Tasorinkantsi ikantziriri kimisantzin-kariiti.’ ”

Kamantaantsi ityaantaitakiri Filadelfia-ki

7 “Iroka pisankinati-niriri Imaninkariti kimisantzin-kariiti apatota-chari Filadelfia-ki:

Iriira ñaanatziri Tasorin-tsita-tsiri, Iroopirori.

Iri iñaanatzi iwaitakiri iminkyaa-yitairi atziri-payi, irijatzi tzikayitairini kaari isinitaiti inkyaayiti.

Ari inkimita-jyaari piwaisatzitini David.

Tikatsira sintsithatirini minkyaan-taatsiri, tzikayitan-taatsiri aajatzi.

Iroka ikantziri:

8 ‘Noyotziro pantayitzi. Pamini. Nosinitakimi pinkyii, tikatsi tzikawa-kimini. Iro nomatakimiri tira paawyaasiri-waijiiti, iro kantacha pimonkarata-kinaro noñaani, ti inkimaitimi pinkanti: “Ti yasityana Pawa.” 9 Iriima yokaiti kantasi-waita-chari: “Naaka Judá-iti.” Kaari-tzimaita Judá-iti, tima iriitaki yasiyitari Kamaari. Irootaki nontyiirowakaanta-jyaariri apaata impinkatha-yitaimi. Ari iyotajiri omatyyaa notakotakami. * 10 Pimonkaratakiro nokamantakimiri, nokantaki: “Pinkisa-siwai-nityaa.” Irootaki naamaako-wintan-tyaamiri airo iñaanata-siritan-taitami. Tima kapichita-paaki iñaanata-tantyaariri ikaratzii nampiyitarori kipatsiki. 11 Irootzi-mataki nompiyaki. Oisokiro

* 3:9 Kamaari = Mishatantaniri

piwiro pikimisantakiri, airo pampinaa-siwaitanta panintaa-
jyaaro impinai-tajimiri, onkimiwaaityaaro yamathaitaa-
tyiimimi. † ¹² Intzimi-rika matakironi itsinampairo
iroka, ari nonkimita-kaantajiri tzinkamitsi otzinampitzirori
itasorintsi-wankoti Pawa. Irasi iwiro isaikaji. Ari
nonkinta-kota-jiniri iwathaki iwairo Pawa, ari iyoitajiri
Pawa asitaari. Ari nonkinta-kota-jiniri iwathaki owairo
owakirari Aapatyaawini, ari iyoitajiri isaikaji yoka in-
ampiki Pawa, otzimi ariitaa-chani osaawiki ompoñaa-
jyaaro inkitiki. Ari nonkinta-kota-jiniri aajatzi iwathaki
owakirari nowairo. ¹³ Kowirori inkimathatiro, inkimisan-
tiri Tasorinkantsi ikantziriri kimisantzin-kariiti.' "

Kamantaantsi ityaankai-takiri Laodicea-ki

¹⁴ "Iroka pisankinati-niriri Imaninkariti kimisantzin-
kariiti apatota-chari Laodicea-ki. Iri ñaanatziri ipaitai-
tziri 'Omapirowí,' iriitaki yawintaa-sirita-piintaitari
iñaawaitzirora iroopirori. Iriira ñaanatziriri iwitsika-
kaitakiri pairani iroka kipatsi. Iroka ikantziri:

¹⁵ 'Noyotziro pantayitziri. Pikimitakaro kaari saawaata-
tsini, kaari katsinkaata-tsini. Nonintziri naaka saawaari.
Airorika osaawatzi, katsinkaari nonintzi. ¹⁶ Irooma
pikimitaro iimpaari nijaa, ari nookamaran-kakami.
¹⁷ Pikanta-piinta-jiitzi awirokaiti: "Ashaarantakana,
tikatsi nonkowityaaji." Iro kantacha tira ari pinkantyya,
owasiri-waitaniri pinatzii, manintaari, asinonkainkari,
mawityaakiri, sapoka-mirikiri. ¹⁸ ontzimatyii
pinkimita-kaantairo pamanantaa-tyiirimi nooroti itzimi
itayitakiri imporiryaa-pirotan-tyaari. Aritaki pimatajiro
pashaarantyya. Pinkimita-kaantairo pamanantaa-tyiromi
kitamaarori noithaari, airo pisapoka-miriki-waitanta,
pipasiki-winta-waitakari. Pinkimita-kaantiro pamanantaa-
tyiromi naawintaro pisita-kotan-tajyaari pimawityaaki-
waitaki. ¹⁹ Iro namitari naaka nokisathatziri notakotani,
nowasankitairi. Ontzima-tyiira piriipirotai awirokaiti,
pimpiya-siri-yitai. ²⁰ Pamini, kimiwaitaka nonkatziya-
tyiimi intakiroki nokaimi nonkyaan-tyaari. Tzimatsi-rika
kimakinari inthomponta, isinitana-rika nonkyii, aritaki
antsipata-wakai-yaari akyoota-wakaiyaa. ²¹ Intzimi-
rika matakironi itsinampairo iroka, aritaki intsipata-
jyaana nompinkathari-wintanti. Tima nomatakiro
naaka nomatakiro noitsinampairo, notsipataari isaika-
mintoki Asitanari nopinkathari-wintantaji. ²² Kowirori
inkimathatiro, inkimisantiri Tasorinkantsi ikantziriri
kimisantzin-kariiti.' "

4

Kimosiriwintaantsi inkitiki

¹ Okanta okarata-paaki iroka, noñaatzii asitaryaana inkiti. Irijatzi apiitapajiro iñaanata-paana noñaakiri inkaaranki poimata-paintsiri ikimitari tyoorintsi. Ikantana: “Thami jinoki ari noñaakai-mirori onkarati awisatsini apaata.” ² Ikanta nojasirin-katanaki jinoki, noñaakiro saika-mintotsi, osiyawaitakaro isaikanta-piintari pinkathari-pirori, owaniinka okantaka. Tzimatsi aparoni saikanta-karori. ³ Tima yoka saikain-tsiri siparyaa ikantaka, isiyakaro potsitakiri mapi karinikita-tsiri. Itapotakari oyi isaika-mintoki, ikimiwaitakaro oyi natsiryaakiri mapi karinikita-tsiri. * ⁴ Tzimatsi aajatzi okaratzi 24 saika-mintotsi anta, irootaki osatika-kiriri niyaankiniki saikain-tsiri. Ari isaikayitakiri antari-konaiti, kitamaaro okantayitaka iithaari, ooro inayitaki yamathairi. ⁵ Nokimakiro ookatha-rontsi otzimi morikanain-tsiri opoñaanakaro saika-minto-tsiki. Tima tzimatsi anta 7 ootamintotsi waamatain-chari, iriitaki omontitakari saika-mintotsi. Iriitaki osiyakaa-wintariri Itasorintsiti Pawa, karatatsiri 7.

⁶ Tzimatsi inkaari omontitakari saika-mintotsi, kitijaa-niki okantaka. Tzimatsi 4 inkiti-wiri katziyain-chari, iriitaki tapotakirori iroka saika-mintotsi. Iro kantacha yoka inkiti-wiri otzimi oshiki irooki, irootaki yaminantari tsika-rikapayi, yaminantaro aajatzi itaapiiki. † ⁷ Aparoni inkiti-wiri isiyakari kashikari. Pasini isiyakari antari ipiraitari. Pasini atziri-poro inatzi. Iriima pasini isiyakari itzironkawaita pakitha. ‡ ⁸ Ipoñaasitaka otzimayitanaki isiwanki yoka inkiti-wiri, 6 isiwanki tzimayita-naintsiri. Otzimi oshiki irooki iwathaki, otzimitanaka irooki inthompoina iwathaki. Iriitaki aakowinta-nakarori ipanthaa-piintaki, kitaitiri aajatzi tsitiniri, ikantzi:

Tasorintsi, Tasorintsi, Tasorintsi inatzii Pawa, Sintsi-pirori. Iriitaki añatzi iroñaaka, iri itakaro pairani itzimaki, irootzi-mataki impiyi.

⁹ Ari ikanta-piintatyaa yokapayi inkiti-wiri iwisiryaawintari saikain-tsiri, añaanita-tsiri, ikantajijitzi: “otzimi-motzimi awiroka piwaniinkaro.” Ikanta iñaakan-takiro yokaiti ipinkathata-piintakiri, ipaasoonkita-piintakiri, ¹⁰ imatanakiro aajatzi 24 antari-konaiti ityirowa-sitanakari saikain-tsiri, añaanita-tsiri. Iwisiryaawinta-nakari, yamathairyii-mota-nakari ipanakiri yamathairi pinkathari

* 4:3 potsitakiri karinikita-tsiri = jaspe, cornalina; natsiryaakiri karinikita-tsiri = esmeralda † 4:6 kitijaa-niki = cristal ‡ 4:7 antari ipiraitari = becerro, toro, sirampari vaca

isaikakira. Ari iñiitzirori omapiro ipinkatha-ritzi yoka saikain-tsiri, tima imatawitaro antari-konaiti ipinkathari-wintantzi irirori. Ikantajiita-nakiri:

¹¹ ¡Nowinkathariti! ¡Pawá!

Irootaki kamiithatatsi otzimi-motzimi awiroka piwani-inkaro, pinkatha iwaitzimi, otzimi-motzimi pis-intsinka.

Awiroka owitsika-yitakiro maaroni, tima awiroka ninta-sitain-chari ontzimayiti piwitsikani.

5

Sankinarintsi aajatzi Ipiraitari

¹ Noñaatziiri yoka saikaintziri saika-minto-tsiki, yairikaki irako-piroki aparoni sankinarintsi. Kamiitha apinaitaka, 7 okaratzi yapiitai-takiro intsirikai-takiro airo yapinai-ryaan-taitaro. ² Noñaatzii aparoni Maninkari tzimatsiri isintsinka, sinchiinka ikanta iñaawaitzi, ikantzi isampitantzi: “¿Paitama isinitai-takiri intsirika-ryiuro iroka sankinarintsi, impoña impinai-ryiuro?” ³ Tikatsi yaminaitiri isinitaitiri impinai-ryiuro iñaanatiro. Ti intzimi inkitiki, tikatsi aajatzi kipatsiki, ari okimitakari sarinka-winiki, ti intzimi ampinai-ryiuro iñaanatiro. ⁴ Antaroiti niraanaka, tima tikatsi matironi impinai-ryiuro iñaanatiro. ⁵ Ari ikantana aparoni antari-kona: “Aritaki piraaka. Pamini. Tzimatsi matzirori otzimi-motziri itasorinka, iriitaki matironi intsirika-ryiuro, impinai-ryiuro. Iriitaki aparoni charinitariri Judá, ipaitai-tziri ‘Kashikari.’ Irijatzi charinitariri David. Iriitaki isinitaitaki imatiro.”

⁶ Opoñaasitaka noñaaki aparoni ipiraitari. Ikatziyaka niyaankiniki osaikaki saika-mintotsi, isatikakari inkiti-wiriiti, aajatzi antari-konaiti. Kimiwaitaka yoka Ipiraitari aritaki iwamaawitai-takari pairani. Tzimatsi okaratzi 7 ichii. Tzimatsi aajatzi 7 irooki. Iriira siyakaawintachari 7 Tasorintsi, ikaratzi iñiitairi maaroni kipatsiki. *

⁷ Ikanta Ipiraitari ijata-sita-nakiri saikain-tsiri iwinkathari-mintoki, yaapaakiro sankinarintsi yairikakiro irako-piroki.

⁸ Tima maaroni yoka 4 inkiti-wiri aajatzi antari-konaiti, ityirowa-sita-nakari Ipiraitari, ipinkathata-nakiri. Tzimayitatsi iwiwimpi-minto-payi. Tzimayitatsi ikasankainkariti itaayitakiri iwitsika-nakita-sitakiro ooro, iwayitakiro anta. Tima iroka kasankainkari irootaki siyakaawintachari yamana-manatani ikaratzi yasiyitaari Pawa. † ⁹ Ari ipanthai-tanakiro owakirari panthaantsi, ipanthetaa-kotziri ipiraitari, ikantzi:

* 5:6 Ipiraitari = cordero † 5:8 yasiyitaari Pawa = kitisiriri

Awiroka iriipirori, isinitai-tzimi pairikiro sankinarintsi,
awiroka ontsirika-ryaironi,

Awiroka kapathai-nkataintsi yatsipita-kaitakami, pipinako-
wintajiri atziri-payi yasitan-taariri Pawa.

Aripaiti yasiyitaari Pawa ikaratzi shininkata-wakai-
yitachari tsika-rika-payi, ikaratzi kimathata-
wakaarori iñaani tsika-rika-payi, ikaratzi
nampiyitarori tsika-rika anta, ikaratzi ipinkathari-
wintai-tziri tsika-rika-payi.

10 Awiroka kantakaarori ikimitan-taariri Ompira-
tasorintsitaari, ipinkathari-wintziri Pawa.

Iriiyitakira pinkathari-wintairini osaawi-satziiti.

11 Opoña-a-sitaka noñaaki oshiki Maninkariiti piyotzi-
Winta-paakarori saika-mintotsi, tsika isaikaki inkiti-wiriiti
aajatzi antari-konaiti. Ari ipiyo-piro-jiita-paaka oshiki,
oshikini Maninkariiti. 12 Ikantajiitzi:

Yoka ipira yatsipita-kaawitai-takari, iriira iriipirota-
tsini ontzimi-motan-tyaariri itasorinka, iwaararo,
iyotani, isintsinka, ipinkathanka, iwaniinkaro, aajatzi
iwisiryaaawintanka. ‡

13 Nokimatzi ipanthaa-jiitanaki maaroni saikantarori inkiti,
kipatsi, inkaari, sarinka-wini. Ikantajiitzi:

Yoka saikaintsiri saika-minto-tsiki, itsipatakari ipiraitari,
wisiryaaawintaari inatzi, pinkathataari inatzi, otzimi-motziri
iwaniinkaro,
ipinkathari-wintantzi, irasi iwiro.

14 Iriira inkiti-wiriiti apiiyapiitziirori ikantzi, "Omapirowí."
Iriima antari-konaiti otyirowa ikantajiitaka ipinkatha-
jiitari yoka kanta-jitaa-chani.

6

Intsirika-yiitakiro

1 Opoña-a noñaakiri Ipiraitari intsirika-ryaanakiro
itanakarori intsirikai-takiro. Ari isinchiin-katanaki
iñaawaitanaki aparoni inkiti-wiri karatatsiri 4,
okimiwaitakaro ookatha-rontsi, ikantzi: "¡Pimpoki!" *

2 Naminaki, noñaatziiri isiyapaaka aparoni kitamaarori
ikyaakoitari, tzimatsi kyaakota-kariri yairikakiro
iwayaamini. Yamathaitai-tawakiri, jataki iwayirityaa,
yapirotanti. †

3 Ipoña-a Ipiraitari intsirika-ryaanakiro pasini, apitita-
tsiri. Ari iñaawaitanaki pasini inkiti-wiri karatatsiri 4,
ikantzi: "¡Pimpoki!" 4 Ari isiyapaaka pasini ikyaakoitari

‡ 5:12 ipira = Cordero
caballo, mora

* 6:1 Ipiraitari = Cordero

† 6:2 ikyaakoitari =

kityonkari, ipaitawakiri antaroiti wisa-mintotsi kyaakota-kariri. Iri iwaitaki iwashaanta-kairi atziri-payi isaiki kamiitha kipatsiki. Irojatzí opoñaan-tanakari iwamaa-wakaiyita.

⁵ Ipoñaá Ipiraitari intsirika-ryaakiro pasini, mawatat-siri. Ari iñaawaitanaki pasini inkiti-wiri, ikantzi: “¡Pimpoki!” Naminaki, noñaatziiri isiyapaaka pasini ikyaakoitari potsitari, yairikaki imonkara-minto kyaakota-kariri. ⁶ Nokimatzií ñaawaita-naintsiri ikatziya-jiitaka inkiti-wiri, ikantaitzi: “Pimpimantayiti kapichiini pi-wankiri, pimpinatakaa-pirotyaaro, tima ti ontzima-piroti. Aritaki paaki oshiki kiriiki aparoni kitaitiri, irojatzí iñiitan-takyaarori antaroiti tashitsi. Iro kantacha airo pi-waaripirotzitaro pankirintsi tsika yaayitai-tziro iraitsiri, tsika yaayitai-tziro aajatzi yiinkantsi.” ‡

⁷ Ipoñaá Ipiraitari intsirika-ryaakiro pasini. Ari iñaawaitanaki pasini inkiti-wiri, ikantzi: “¡Pimpoki!” ⁸ Naminaki, noñaatziiri isiyatai-paaka pasini ikyaakoitari kitiriri, ipaitai-tziri “Kaamanitaantsi” kyaakota-kariri. Ari itsipatakari ipaitai-tziri “Sarinka-wini.” Yoka ipaitai-tziri “Kaamanitaantsi” isinitai-takiri iwamaayiti oshiki osaawisatziiti. Tzimayitatsi iwamaakaan-takiri iwisantantaityaari sataa-mintotsi, tzimayitatsi aayitiri itashi, pasini aayitakiri mantsiyarintsi, pasini yatsika-yitiri katsimari piratsi. §

⁹ Ipoñaá Ipiraitari intsirika-ryaakiro pasini. Noñaatzií oponkitziki taamintotsi isiri-payi ikaratzi iwamaawintaitakiri yiriipirotzi ikinkithata-kotairo iñaani Pawa. ¹⁰ Iriitaki kaimayita-naintsi sintsiini, ikantajiitzi: “Nowinkathari-piroti, Tasorintsi, Iriipirori. ¿Tsika-paitima onkarati piyaawintyaa onkantyaá pinkisako-wintan-tyaanari, piwasankitaa-yitajiri osaawisatziiti?” ¹¹ Ipoñaá ipaitakiri kitamaarori kithaarintsi inkithaatyaa, ikantziri: “Pijatakairo pimakoryaawaki irojatzí yariitan-takyaari pirintziiti pikaratziri pantawaitaki. Tima ontzimatyii iwamaitiri iriroriiti inkimita-kotyaamiro awirokaiti.”

¹² Noñaatziiri Ipiraitari intsirika-ryaakiro pasini, oyotapaaka aparoni inthonkan-tyaarori. Ari omapoka-nakari antaroiti onikaro. Tsiwaki-matanaki ooryaatsiri, tsitiniki okantanaka. Kityonka ikantanaka kasiri ikimita-nakaro iraaantsi. * ¹³ Ari ithopiryaa-yitanaki impokiro, ikimiwaitanakaro oparyiikitzi irakakiri chochoki otika-kitziro an-

‡ 6:6 Iro ikantai-takiri aka: “Pimpimanti apona-roini opani trigo onkarati ompinatyaa aparoni kiriiki denario. Pimpimanti mawapona-roini opani cebada onkarati ompinatyaa aparoni kiriiki denario.” § 6:8 tzimayitatsi = 1/4

* 6:12 tsitiniki okantanaka = okimitaka mirimasita-tsiri kithaarintsi

taroiti tampyaa. † ¹⁴ Ti onkoñaatanaji inkiti, okimiwaita-nakaro apinaita-ranki antaroiti tsipana. Ti iñiitajiro otzisi-payi ithonka otaranka-yitanaki aajatzi othampisi-payi. ¹⁵ Omanajiitanaka atziri-payi impirita-moroki. Ari ikaratzi imanajiitanaka maaroni, pinkathariiti, iriipiroriiti, ijiwari-payi owayiriiti, ashaaranta-niriiti, sintsiririiti, ompirataariiti, saikasi-waita-niriiti, maaroni. ¹⁶ Yokaiti manayitainchari ikaima-kaimata-nakiro otzisi, mapipayi, ikantzi: “Patsinaka-jiitina. Pimanina airo noñaantari saikain-tsiri iwinkathari-mintoki. Pimanina airo noñaantaro iyatsimanka Ipiraitari. ¹⁷ Tima monkara-paitita-paakaa iyatsimanka. ¿Tzimatsima amawitaironi?”

7

144,000 ikaratzi ikintako-tamakoi-takiri

¹ Okanta okarata-paaki iroka, noñaaki ikatziyayita 4 Maninkariiti tsika-rika owachintitapaja kipatsi. Iriitaki otamakatakairori antaroiti tampyaa. Iro kaari iñaitantaro otamakata-kairo inkaari, ti iñiitiro aajatzi owaraa-pana-yitiro osi inchato. ² Ipoña noñaaki aajatzi pasini Maninkari itonkaa-paaki isitowa-kirotziro ooryaat-siri. Iriitaki amakirori ikintako-minto Pawa, Añaanita-tsiri. Sinchiinka iñaanata-paakiri 4 Maninkariiti. Tima yokaiti 4 Maninkariiti, otzimi-motziri isintsinka, isinitaitakiri iyaaripiro tiro kipatsi aajatzi inkaari. ³ Ikantapaakiri: “Apaata pikaaripiro tiro kipatsi, inkaari, inchato-payi, nopothota-wakiriita nonkintako-tamakotan-tyaariri impirayitaari Pawa.” ⁴ Nokimatzii aparoni kinkitha-waita-kotanakiriri ikaratzi ikintako-tamakoi-takiri. Ikarajiitzi 144,000. Iriiyitaki karatatsiri 12 inasiyitaja icharini-yitari Israel. ⁵ Ikintako-tamakoitaki 12,000 icharini-payi Judá, 12,000 icharini-payi Rubén, 12,000 icharini-payi Gad, ⁶ 12,000 icharini-payi Aser, 12,000 icharini-payi Neftalí, 12,000 icharini-payi Manasés, ⁷ 12,000 icharini-payi Simeón, 12,000 icharini-payi Leví, 12,000 icharini-payi Isacar, ⁸ 12,000 icharini-payi Zabulón, 12,000 icharini-payi José, 12,000 icharini-payi Benjamín.

Kitamaaro-yitain-tsiri ikithaa-yitaka

⁹ Okanta okarata-paaki iroka, noñaatzii ipiyojiitaka atziri-payi. Tima oshiki-piro ikantaka, tikachaa-jaini matirori iyotiri tsika-rika ikarajiitzi. Iriiyitakira poñaayitain-chari tsika ipinkathari-wintzi-taikari tsika-rika-payi, shininkata-wakaa-chari tsika-rika-payi, nampitzi-yiwitarori tsika-rika-payi, kimathata-wakaarori iñaani tsika-rika-payi.

† 6:13 chochoki = higuera, higo

Yoka atziri-payi, iriitaki katziyi-mota-kariri saikain-tsiri iwinkathari-mintoki aajatzi Ipiraitari, kitamaaro ikantayitaka ikithaa-yitaka. Yairika-yitaki kompirosi-pina.

* 10 Tharowinta ikantajiitaka, ikaimajiitzi ikantzi:

Iriira Pawa wawisaa-kotan-tatsiri, iriitakira saikain-tsiri iwinkathari-mintoki, itsipatakari Ipiraitari.

11 Ipoñaa ityirowa-jiitanaka tapothaita-kirori pinkathari-mintotsi. Yoka ikarajiitaki: Maninkariiti, antari-konaiti aajatzi inkiti-wiri-payi karatatsiri 4. Iwisiryaawinta-nakari Pawa, 12 ikantajiitzi:

“¡Omapirowí! Tharowintaari inatzi irirori, otzimi-motziri iwaniinkaro, yotaniri inatzi, paasonkitaari inatzi, pinkathataari inatzi, tzimatsi itasorinka aajatzi isintsinka.

Asi owairo awisiryaawinta-jyaari Pawa. Omapirowí.”

13 Ipoñaa iñaanata-nakina aparoni antari-kona, ikantzi isampitana: “¿Paitama yokaiti kitamaaro-thaitain-tsiri ikithaataka? ¿Tsikama ikinapaakika?”

14 Ari nokanta-nakiri naaka: “Taanitya, piyotziro awiroka nowinkathariti.” Ipoñaa ikantanakina irirori:

“Iriiyitakira ñaayita-kirori ‘Antarointi Kimaatsi-waitaantsi.’ Okimiwaitakaro inkiwayitan-takyaaromi iithaari iriraani Ipiraitari, irootaki kitamaaro-piro-masitakairori.

15 Irootaki imatantaarori yoitsinampairi yokaiti ikatziyi-motaari Pawa isaika-mintoki. Irasi iwiro kitaitiri aajatzi tsitiniri yantawaitainiri itasorintsi-pankotiki. Yoka saikain-tsiri iwinkathari-mintoki, ikimitaaro iriimi katziyathantitain-chani, yaimpiyaari yokaiti.

16 Airo itashaniinta-waitaji, airo imiri-niinta-waitaji, airo ikimaatsi-waitaari ooryaatsiri, airo yatsipi-waitaaro amasawirintsi.

17 tima yoka Ipiraitari, tsipata-kariri saikain-tsiri iwinkathari-mintoki, iriitakira aamaako-winta-jyaarini, inkimita-kaantairi yaamaako-wintaitari ipiraitari, iriitaki aayitairini yirakajiri nijaa añaakaan-tatsiri. Tima Pawa oshipirotairini, yiraawai-yitaka.”

8

Karatapain-tsiri 7 intsirikai-takiro

1 Ikanta Ipiraitari, intsirika-ryaakiro pasini karatapain-tsiri 7 intsirikai-takiro. Osamani kapichiini imairitaita-paintzi inkitiki, tikachaa-jaini aparoni ñaawaita-tsini.

* 2 Ipoñaa noñaakiri 7 Maninkari itsipata-piintakari

* 7:9 Ipiraitari = Cordero

* 8:1 Ipiraitari = Cordero; osamani kapichiini =

1/2 hora.

Pawa. Ipaitakiri tyoomintotsi. ³ Ipoña ipokapaaki pasini Maninkari, ikatziyi-mota-paakaro taamintotsi, yairika-nakitakiro iwitsikai-tziri ooro. Yoka Maninkari, ipaitawakiri oshiki kasankainkari intaantyaaro yairika-nakitakiri. Ari okonowakaro yamanani atziri-payi yasiyitaari Pawa, kimiwaitaka ompiyota-kyaami taamintotsiki. † ⁴ Okanta otaanaka kasankainkari anta yairika-nakitakiri Maninkari, katziyai-nkatanaka oyachaari okonowai-nkata-nakaro yamanani yasiyitaari Pawa, oshiki onimotakiri. ⁵ Ipoña yoka Maninkari airika-nakitakiro itaaminto, yaaki owaamari-minkiti taamintotsi, ititakiri yairika-nakitakiri. Yookakiri kipatsiki. Ari omapoka-nakari kampinii-nkata-naintsiri, antaroiti ookathatanaka, antaroiti onikanaka aajatzi.

Tyoomintotsi-payi

⁶ Owitsika-jiitanaka ⁷ Maninkari intyoojiiti.

⁷ Ari yitanakaro aparoni Maninkari ityootanaki, omapoka-sita-paaka ookathatanaka, oparyaa-paaki kipatsiki sharaka okonowa-nakaro iraantsi. Otaapaakiro kipatsi. Iro apirotyaami kashitani kipatsi ontayaa inchatopayi, aajatzi inchasi-payi. †§

⁸ Ipoña ityootanaki pasini Maninkari, omapoka-sitanaka otonkanaki kimitakarori antaroiti otzisi, sitowanaki paamari ookapaaka inkaariki. Iro apirotyaami kashitani kipatsi tsika otzimayitzi nijaa aajatzi inkaari-payi okimita-nakaro iraantsi. ⁹ Iro yapirotyaami inkamayitimi kashitani ikaratzi saikayitan-tarori inkaari, iro apirotyaami kashitani antaroiti amaatako-mintotsi-payi. ¹⁰ Ipoña ityootanaki pasini Maninkari, omapoka-sitanaka ithopiryaanaki impokiro, paama ikantanaka irojatzsi tsika otzimayitzi nijaa, iro apirotyaami kashitani antaraani, aajatzi tsika ikaapi-intaitzi nijaa. ¹¹ Yoka impokiro paryaanain-tsiri kipatsiki ipaitai-tziri "Kipsisiri." Tima kipishaa ikantapaakaro maa-roni nijaa tsika oparyaa-yitaki ipomiki. Iro apirotyaami kashitani kipatsi inkamayitimi atziri opiyakiri irakirora nijaa.

¹² Ipoña ityootanaki pasini Maninkari, omapoka-sitanaka itsitini-kitanaki ooryaatsiri, iro apirotyaami kashitani ti ooryaaji kitaitiri. Ari ikimita-nakari kasiri aajatzi impokiro, ti yoorintajyaa tsitiniriki.

¹³ Nokimatzi poimata-paintsiri yarapaaki inkitiki, noñaatziiri pakitha inatzi, ikantapaaki ikawinthaatzi:

† **8:3** yasiyitaari Pawa = kitisiririiti † **8:7** ookathatanaka = oparyaa-paaki paamari § **8:7** iro apirotyaami kashitani = 1/3

“¡Ñaamisa, ñaamisa, ñaamisa, inkanta-machiitiri inkarati nampita-jyaaroni kipatsiki, iriitaki atsipityaaroni yotapainchari intyootawaji mawa Maninkari-payi!”

9

¹ Ipoñaa ityootanaki pasini Maninkari. Noñaatzii ithatyaanaki osiyakariri impokiro irojatzii kipatsiki. Iriira isinitaitaki yasitaryairo omorona inthopointa-pirota-tsiri. ² Ikanta yasitaryaakiro, ari ositowain-katanaki kachaari, iroowaitaki okantaranki antaroiti ootaantsi. Anaanakiri ooryaatsiri aajatzi tampyainka. ³ Ari isitowa-nakiri kachaariki oshiki tsinaro-niro, ikimita-paakari ikintantzi kitoniro. ⁴ Ti isinitaitiri iwaaripirotiro pankirintsi, inchasi-payi, inchato-payi. Apatziro ikintayita-paakiri atziri-payi kaari ikintako-tamako-yitzi Pawa. ⁵ Yokapayi tsinaro-niro, ti isinitaitiri iwamairi atziri-payi ikintayitakiri. Intaini ikimaatsita-kaayita-sitakari ikaratzi 5 kasiri. Antaroiti ikatsitzi-motakiri, iroowaitaki iyatsinka kitoniro. ⁶ Oshikira inkimaatsi-waityaa atziri-payi, inintawityaa inkama-pithatiri, airo okanta-tzimaita.

⁷ Yokapayi tsinaro-niro ikimita-kotakari ikyaakoitari iñaanta-kaitari iwayirityaa, yamathai-yitakari ooro. Atziri-poro-waitaki ikantayitaka. * ⁸ Santha-pitaisi okanta iisi, iroowaitaki oisi kooya. Antaro-payi iraiiki iroowaitaki iraiiki kashikari. ⁹ Kimiwaitaka ikithaata-karomi asiro-taki iniiki. Antaroiti impoimatanaki yarajiitanaki, iroowaitaki opoimatzi isiya-kotan-taitari inosika-yitziri ikyaakoitari aririka ijataiti iwayirita-wakaityaa. ¹⁰ Ikimitakari kitoniro-payi otzimayitzi ithoyini ipatzisi-thaki. Ikaratzi 5 kasiri osamanitzi awisantyaari iyatsinka. ¹¹ Yoka ijiwaritakari tsinaro-niro, Maninkari inawitaka, iriitakira pinkathari-wintan-tatsiri anta inthopointa-pirotzi omorona. Ipaitaitziri “Apirotan-taniri.” Iñaaniki Heber-iiti, ipaitai-tziri “Abadón.” Iñaaniki wirakocha, ipaitai-tziri “Apolión.” †

¹² Arira owiraari itanakarori ikaminthaataitzi “¡ñaamisa!” Iro kantacha ainirora oyota omonkaratyaa apiti inkantaiti “¡ñaamisa!”.

¹³ Ipoñaa ityootanaki pasini Maninkari, ainiro oyotapaaka intyootawaji aparani Maninkari irojatzii imonkaratan-tyaari 7 Maninkariiti. Nokimatzi ñaawaita-naintsiri osorinachii-nampiki taamintotsi montita-kariri Pawa. ¹⁴ Iñaanata-paakiri Maninkari tyootanain-tsiri, ikantziri: “Poosoryaa-kotiri 4 Maninkari kimitakarori oosotatyirimi nijaa Antaraani.” ¹⁵ Yoosoryaa-koitakiri

* 9:7 ikyaakoitari = caballo † 9:11 iñaani wirakocha = griego

Maninkari ayimatakiri iwanti. Iro yapirotirimi iwamairi atziri nampiyitarori kashitani kipatsi. Irootaki yoosoryaakoitan-takariri yapirotanti. † ¹⁶ Tzimatsi oshiki owayiriiti kyaakota-kariri ipiraitari. Ikantai-takina, ikarajiitzi 200,000,000 owayiriiti. ¹⁷ Ipoñaa noñaakiri ikoñaapirotanaki yoka owayiriiti noñaawyatakari, ikithaayitakaro asiro-taki iniiki. Tzimatsi poriryaa-thaitain-tsiri ikimitakari paamari, pasini kityonkai-ronka-thaitain-tsiri, pasini kitirithaitain-tsiri. Yokapayi ikyaakoitari, iriwaitaki iito kashikari. Ositowanaki ipaantiki paamari, kachaari, kitiri-moito okantanaka kachaari, oshiki ositzinka. ¹⁸ Iroka okaratzi sitowanain-tsiri ipaantiki, iro apirotirimi owamairi atziri nampiyitarori kashitani kipatsi. ¹⁹ Tima ipaantiki ikyaakoitari otzimayitzi isintsinka. Kantatsi yatsikantantyaaro aajatzi ipatzisitha, ikimiwaitakari maranki.

²⁰ Iro kantacha, tira iwashaantiro ikaaripiro-yitzi atziripayi kaari iwamaiti. Aikiro ijatakaa-tziiro ipinkathayitanakiri piyari-payi, ipinkathatziri osiyakaaronsi iwitsikai-tziri ooro, kiriiki, asiro, mapi, incha-kota, iriyyitaki iwawa-niroti, tizimaita iñaanta-niti, ti inkima-niti, ti yaniita-niti. § ²¹ Tira iwashaantiro iwan-tayitzi, ikisaminthatantzi, imayimpitzi, ikosiyitzi.

10

Maninkari airika-kirori yanini sankinarintsi

¹ Ipoñaa noñaaki isaawii-nkata-paaki pasini Maninkari, ikinanta-paakaro minkori, kimiwaitaka yoka iro inkithaata-kyaami minkori. Kimiwaitaka iriimi oyi yamathaitakyaa iitoki. Siparyaa ikantaka iporoki, iriwaitaki ooryaatsiri. Kimitaka omorika-tyiimi iporipayi. ² Yairikaki yanini sankinarintsi panaryain-chari. Ikanta yayiitzi-mata-paakira, yaatzikan-tapaakaro iitzi-pirori inkaariki, irooma yampati yaatzikan-tapaakaro kipatsiki. ³ Ikaimapaaki sintsiini, iriwaitaki ikaimi kashikari. Omapoka-sitanaka ookathatanaka, ⁷ okaratzi apiitanakiro ookathata. ⁴ Okanta okarata-paaki ⁷ ookathataka, ari nonintawita nosankinatiromi nokimakiri iñaawaitakiri ookatha-rontsiki. Nokimatzi iñaanatanakina aparoni inkiti-satzi, ikantana: "Airo pisankinatziro pikimakiri ookatha-rontsiki." ⁵ Ipoñaa iñaawaitanaki noñaakiri Maninkari yaatzika-paakiro inkaari aajatzi kipatsi. Itzinaa-wakota-nakiro irako-pirori, ⁶ iro iyoitan-tyaari ti inthaiyaa. Ikantanaki: "Iriitaki Pawa oyotzirori

† 9:15 Iro yapirotirimi iwamairi atziri nampiyitarori kashitani kipatsi = 1/3

atziri-payi tzimatsiri kipatsi § 9:20 asiro = bronze

omapiro nonkamantimi, iriitaki Añaanita-tsiri, witsikakirori inkiti, kipatsi, inkaari, maaroni ikaratzi tzimantarori. Tira osamanitapaji, ⁷ irootaintsi intyooti owiraantarori Maninkari, arira omonkara-paitityaari okaratzi ikantakiriri Pawa Kamantan-tzinkariiti ikamantantiro kaari iyotakowitaita pairani.”

⁸ Nokimatzi yapiita-nakiro iñaanatana inkiti-satzi, ikantana: “Pijata-sitiri Maninkari katziyain-chari inkaariki aajatzi kipatsiki, payiro awiroka sankinarintsi panaryain-chari yairikakiri.” ⁹ Ari nokantakiro. Nojata-sita-nakiri Maninkari, nokampita-paakiri, nokantziri: “Pimpinaro sankinarintsi.” Ipoña ikantanakina irirori: “Iroka, piyaaro. Oshiki owochanka, iriiwaitaki pitsi aririka piwakaaro, irooma aririka piniyakiro, oshiki okipisikimi pimotyaaiki.” ¹⁰ Ari nokantakiro, naakiro, nowakaro. Ari okantaka, pochakitaki iriiwaitaki pitsi, iro kantacha oshiki okipisika-nakina nomotyaaiki. ¹¹ Ipoña ikantanakina Maninkari: “Pikamantantajiro onkarati awishimoyitirini ikaratzi nampiyitarori tsika-rika-payi anta, ikaratzi ipinkathari-wintai-tziri tsika-rika-payi, kimathatawakaarori iñaani tsika-rika-payi. Pinkaman-tayitairi aajatzi pinkathariiti.”

11

Apiti kinkithata-kowintan-taniri

¹ Ipoña ipaitakina kotzikiri, nomonkara-minto onatyii. Ikantaitana: “Pijati pimonkaratiro tasorintsi-panko, aajatzi taamintotsi. Piyotiri aajatzi tsika ikaratzi piyotain-chari anta ipinkathatantzi. ² Airo pimonkaratziro intakiroki tasorintsi-panko. Iro isinitai-takiniriri pasini-satzi atziripayi, arira impiyojiityaa maimanitan-taniri anta tasorintsiki nampitsi. Ari yawishiri inkarati 42 kasiri osamaniti. * ³ Aripaitira, nontyaanti apiti kinkithata-kotinari, iriitakira kinkithata-paakironi awisayita-tsini, onkarati 1260 kitaitiri inkinkithata-kotina. Inkimita-kotyaari ikanta ikithaayita owasirita-kotariri kaminkari.” †

⁴ Yoka apiti kinkithata-kowintan-taniri, iriitaki isiyakawintai-takiri pairani apiti inchato, irijatzi isiyakawintai-takiri apiti yoota-minto Pawa pinkathari-wintziriri kipatsi-satziiti. ‡ ⁵ Intzimi-rika nintatsini imaimanitiri yoka

* 11:2 42 kasiri = 1260 kitaitiri = awisaniintanaki mawa osarintsi osamaniti

† 11:3 ikithaayita owasirita-kotariri kaminkari = mirimasita-tsiri kithaarintsi

‡ 11:4 inchato = olivo

apiti kinkithata-kowintaniri, ari isitowanaki ipaantiki paa-mari, yapirotakiri kisaniiintziriri. Ari inkantyaari maa-roni nintawita-chani imaimanitiri, ari inkamaki. ⁶ Yoka kinkithata-kowintaniri ontzimi-motiri isintsinka. Ari inkanta-kaakyaaro irirori airo oparyaaji inkani irojatzi imonkaratan-takyaarori ikinkithata-kaantzi. Ari onkantaki impyiiro iraantsi nijaa-payi. Ari onkantaki ontzimi ompaityaa pomirintsitzi-mowaityaarini osaawi-satzi. Ari yapii-yapiitiro okaratzi inintziri irirori. ⁷ Aririka onkarata-paaki ikinkithataki, ari isitowa-nakiri kowiinkari owantaniri impoñaa-kyaaro omoroki inthopointa-pirota-tsiri, imaimanita-paakiri apiti kinkithata-kowintaniri, iro-jatzi iwamaan-takyaariri. ⁸ Yookanakiri iwamaani awot-siki antaroitiki nampitsi, tsika ipaika-kotai-takiri pairani Iwinkathariti. Iro siyaka-winta-chari "Paamaa-rini" aajatzi "Apitantoni." ⁹ Airo isinitai-tziri inkitaitiri iwamaani, aririka awisaniintanaki mawa kitaitiri onkarati osamaniti yamina-minthaitiri. Ithonka iñiiri nampiyitarori tsika-rika-payi, shininkata-wakaa-chari tsika-rika-payi, kimathata-wakaarori iñaani tsika-rika-payi, ikaratzi ipinkathari-wintai-tziri tsika-rika-payi. ¹⁰ Antaroiti yoimosirinkyaa kipatsi-satziiti, impasita-wakai-yityaa opaiyita-rika. Kimosiri inkanta-yityaa iwamaita-kirira apitiroiti kinkithata-kotaniri kimaatsita-kaayita-kariri kipatsi-satziiti. ¹¹ Iro kantacha, awisaniintanaki pasini mawa kitaitiri, itasonkairi Pawa yokaiti, añaa-yitaji. Ipoñaa ipiriintaja. Oshiki itharowai-tanaki iñiitakiri ipiriintaja. ¹² Ikimaitaki sintsirini ñaantsi inkitiki, ikantaitaki: "Patiiti aka jinoki." Imapokasitanaka iwajinokan-tanaaro minkori. Tima iñaawajiri maaroni kisaniiinta-waita-kiriri. ¹³ Ari onikanakari antaroiti kipatsi, iro apirotiromi nampitsi, ikamayitaki ikaratzi 7000 atziri. Iriima kaari kamatsini, ikantayitanaki: "Omapiro otzimi isintsinka Pawa saikatsiri inkitiki." §

¹⁴ Ari awisawitaka apiti ikantaitaki "iñaamisa!" Iro kantacha, irootaintsira iñiitiro mawatatsini.

Owiraantarori tyootaantsi

¹⁵ Ipoñaa ityootanaki owiraantarori Maninkari, ari ikaimai-tanaki sintsiini inkitiki, ikantaitzi:

Iroñaaka impinkathari-wintantai Awinkathariti kipatsi-kinta.

Ari impinkathari-wintantai Saipatzii-totaari, ityaantakiri Pawa,

§ 11:13 iro apirotiromi nampitsi = tsika-rika otzimi 10 pankotsi, oporokanaki aparoni, ari okantakari maaroni nampitsi.

irasi iwiro impinkathari-wintantaji. ¹⁶ Ari ityiirowa-
jüitanaka 24 antari-konaiti, iwisiryaawinta-nakari
Pawa, ¹⁷ ikantajüitzi:

¡Pawá! ¡Pinkathari! ¡Sintsi-pirori!

Awirokatakari iroñaaka, pitzimita pairani, irootzi-matakari
pimpiyi.

Oshiki nompaasoonkitimi, tima pimatakiro piñaakan-tziro
pisintsinka, pipinkathari-wintantzi.

¹⁸ Pairani oshiki ikisaniintakimi atziri-payi,
irooma iroñaaka, monkarata-paaka piñaakan-tajyaariri
piyatsimanka,

piwasankitaajiri kamayitain-tsiri,

papirotairi wamaanta-yitain-tsiri.

Aripaiti pimpina-yitairi Kamantan-tzinkariiti pimpiratani
awiroka,

ari pinkimitaajiri maaroni kitisiriri pasiyitari, ikaratzi
pinkatha-yitajimiri.

Maaroni pimpina-yitairi, pitanakyaari antari-payi aajatzi
yanini-payi, maaroni." *

¹⁹ Ipoñaasitaryaanaka itasorintsi-pankoti Pawa
anta inkitiki, koñaawaitanaki tasorintsi-moko tsika
ititakoi-tziro sankinata-kota-chari ikasiya-kaitani. Antaro
ookathatanaka, onikanaka kipatsi, paryaapaaki antaroiti
jiriniki.

12

Kooya aajatzi kyaatsi

¹ Opoñaasitaryaanaka inkitiki aamparintsi. Noñaatzii
aparoni kooya, iriwaitaki ooryaatsiri okithaatakari, iri-
ira kasiri okatziyantaka. Amathaita-kotakari ikaratzi 12
impokiro. ² Tima omotyaatatzi iroka kooya. Oshiki
okaima-kaima-waitaki okimaatsita ontzima-niti. ³ Ari
okoñaatanaki inkitiki pasini aamparintsi. Noñaatzii apa-
roni kyaatsi, kityonka ikantaka. Tzimatsi 7 iito, aajatzi 10
ichii. Yamathai-yitakiro iito. ⁴ Oshiki impokiro itatsikan-
takari ipatsisita, iro imatirimi kashitani itzimayitzi im-
pokiro, itziryaakiri kipatsiki. Ikanta ipokaki kyaatsi osaiki
kooya, inintaki iwityaaro inchoa-nikiti aririka intzima-
paaki. * ⁵ Okanta otzima-nitaki kooya, siramparyaa-niki
inatzi. Iriitaki jiwatan-tajyaarini atziri-payi irasiro-kotziti.
Omapoka-sitaka yaitanakiri isaikaki Pawa iwinkathari-
mintoki. ⁶ Irooma kooya, siyanaka iroori otzisi-masiki.

* 11:18 pinkatha-yitajimiri: wairontsi * 12:4 iro imatirimi kashitani = 1/3

Ari iwitsika-kiniro Pawa tsika onampityaaro, onkarati 1260 kitaitiri inpaitiro owariti anta.

⁷ Aripaiti otzimaki owayiritaantsi inkitiki. Iriitaki Miguel maimanitan-taintsiri itsipatakari Imaninkariti. Iriitaki imaimanitaki Kyaatsi itsipayitakari irirori Imaninkariti. ⁸ Titzimaita ontzima-piroti isintsinka yoka Kyaatzi aajatzi Imaninkariti. Ti isinitaitiri isaikawaiti inkitiki. ⁹ Ari itziriyai-takiri Kyaatzi itsipatai-takiri Imaninkariti. Yoka Kyaatsi itziriyai-takiri, iriitaki ipaitai-tziri “Kamaari,” ipaita aajatzi “Mishatantaniri.” Iriitaki nintatsiri yamatawitiri maaroni atziri ikaratzi nampitarori kipatsiki. ¹⁰ Nokimataitatzii ñaawaita-naintsiri sintsiini inkitiki, ikantzi:

Yitaita-nakaro ipinkathari-wintantzi Pawa,
yitaita-nakaro iñaakan-tziro isintsinka, iwawisaa-kotantai.
Yitaita-nakaro aajatzi Saipatzii-totaari ityaankakiri.
Tima itziryaakiri kamanta-kota-piinta-kiriri apaitziri “iyiki-iti.”

Kitaitiri aajatzi tsitiniri kamanta-kota-piintziri Awawani.

¹¹ Tima yokaiti ipaitai-tziri “iyiki” yoitsinampaajiri irirori Kamaari,

tima ikamawintajiri Ipiraitari, kapathainka ikantaka ikamaki.

Irootaki imatantaarori aajatzi irirori ikinkithatairo ñaantsi, iwinthataaro irirori inkamawintairi Saipatzii-totaari.

¹² Irootaki pintharowintan-tyaari awirokaiti inkiti-satzi. Inkanta-machiitimi awirokaiti kipatsi-satzi, aajatzi nijaa-wiri,

Tima katsima ikantanaka Kamaari itziriyai-takiri tsika pi-saiki,

Iro ikatsimatan-takari, tima iyotzi oyotapaaka kapichiini.”

¹³ Ikanta iñaakiro Kyaatsi itziriyii-takiri kipatsiki, yitanakaro ikimaatsita-kaawaitakaro kooya owaiyan-takiriri siramparyaa-niki. ¹⁴ Iro kantacha, tzimanaki apiti osiwanki, iroowaitaki isiwanki pakitha. Iro arantanakari ojatiro otzisi-masiki, osaika-pithatiri intaina maranki. Ari awisani-intanaki mawa osarintsi osaikawaiti anta. † ¹⁵ Ikanta iririiti maranki yoimisitowanaki nijaa ipaantiki, iroowait-anaki antaraani nijaa. Inintawita iwiinkiro aririka oonka-kota-nakyya. ¹⁶ Iro kantacha, tankanaki kipatsi, oniyaita-wakiro nijaa, ari okanta awisakotan-takari kooyara. ¹⁷ Ari opoña ikatsima-pirotanaki kyaatsi. Jataki iwayirityaari pasini otomiiti iroka kooya. Iriiyitaki isiyakaa-wintaitzi kimisanta-kirori ikantakaantani Pawa, akowinta-naarori ñaantsi ikinkithata-koitziri Jesús Saipatzii-totaari.

† 12:14 Ari awisaniintanaki mawa osarintsi = aparoni osarintsi, osarintsi-payi ipoña kashitani osarintsi

13

Apiti kowiinkari owantaniri antami-wiri

¹ Ikanta nokatziya-paaka inkaari-thapyaaki. Noñaatzii isitowanaki nijaaki aparoni kowiinkari owantaniri antami-wiri. Tzimatsi okaratzi 10 ichii, aajatzi 7 iito. Yamathai-yitakiro ichii-payi. Tzimatsi isankinai-takiri iitoki, ithainka-tasorintsi-waitaitzi. ² Yoka owantaniri iriiwaitaki ikaninatzi kashikari. Irooma iitzi-payi iriiwaitaki maini. Iroowaitaki ipaanti kashikari. Iriitaki opakiriri isintsika kyaatsi, iriipiro ipinkathari-wintan-tanaki yoka owantaniri. ³ Okanta aparoni iito yoka owantaniri kimiwaitaka iwamaita-kiromi, iro kantacha aajatzi añaaaji. Oshiki ipampoyaa-winthata-nakiri osaawi-satziiti, ikimisanta-nakiri. ⁴ Oshiki impinkathata-nakiri, iriitaki itharowinta-nakari, ikantajiitzi: “¿Tzimatsima monkaratyaarini yoka owantaniri? ¿Tzimatsima oitsinampairini?” Ari ikimitai-takiriri aajatzi kyaatsi, itharowintai-tanakari, tima iriitaki opakiriri isintsika yoka owantaniri.

⁵ Isinitai-takiri iñaawaita-piinti yoka owantaniri, ithainka-tasorintsi-waitanaki. Iriitaki yaminaitaki impinkathariti, ikaratzi 42 kasiri ipinkathari-wintantaki.

⁶ Oshiki ithainka-tasorintsi-waitaki ipairyaa-waita-sitakari Pawa, ipairyaa-waita-sitakaro tasorintsi-thaanti, ipairyaa-waita-sitakari inkiti-satzi. ⁷ Iriitaki owayirityaarini yasiyitari Pawa, inintzi yoitsinampairi. Iriitaki yaminaitaki impinkathari-wintairi ikaratzi shininkata-wakaa-chari tsika-rika-payi, nampiyitarori tsika-rika-payi, kimathata-wakaarori iñaani tsika-rika-payi, ikaratzi ipinkathari-wintai-tziri tsika-rika-payi. *

⁸ Oshiki ipinkathata-nakiri osaawiki-satziiti kaari sankinata-kota-chani tsika isankinata-koyitaka iyosiitai-takiri pairani iwitsikan-taita-karori kipatsi, inkarati yañaakai-tairi, ikaratzi ikamawintairi Ipiraitari. †

⁹ Kowirori inkimathatiro iroka, inkimisanti:

¹⁰ Inkarati iminkyaa-waitaiti, ¡Matiroota!

Inkarati wamaantyaaroni sataa-mintotsi, ari inkimitai-tairi apaata irirori iwamaan-taityaari sataa-mintotsi.

Irootaki yoisokirotan-tyaarori inkimisantairi yasiyitari Pawa.

¹¹ Ipoñaaa noñaaki pasini kowiinkari antami-wiri isitowanaki kipatsiki. Tzimatsi apiti ichii, iroowaitaki otapo-tirimpita ichii ipiraitari. Iriitaki ñaawaita-paintsiri, isiyapaakari kyaatzi. ¹² Yoka antami-wiri otzimi-motziri isintsinka. Ipasankyaa-wakari itakarori owan-

* 13:7 yasiyitari Pawa = kitisiriri † 13:8 Ipiraitari = cordero

taniri iwamaiwitai-takari iito, aajatzi añaaaji. Isintsi-takiri atziri-payi impinkathatairi itakarori owantaniri. ¹³ Tima iñaakan-tapaaki kaari iñaapiintaitzi. Ithonka iñaayitakiri maaroni atziri iwayiitaki ookatha-rontsi. ‡ ¹⁴ Oshiki osaawi-satziiti yamatawitan-takari isintsinka ipasankyaa-kirira itakarori owantaniri iwamaiwitai-takari iitoki. Isintsita-nakiri atziri-payi iwitsiki isiyakaaro itakarori owantaniri. ¹⁵ Ikanta yoka antami-wiri, ita-sonkakiri osiyakaarontsi, añaanaki. Ari iñaawaitanaki. Yapirotakiri iwamaakiri kaari pinkathatirini. ¹⁶ Ikintako-tamakota-kaantakiri atziri-payi, imatakiri pasini-payi irako-piroki. Ithonka ikinta-kota-kaantakiri atziri-payi, antari-payi, iinchii-riki-payi, asinonkainkari-payi, ashaarantaniri-payi, ompirataniri-payi, otzikataari-payi, maaroni. ¹⁷ Iriima kaari ikintako-tamakoitzi, ti isinitaitiri yamananta-waiti, aajatzi impimanta-waiti. Irootaki onkowa-pirotan-tyaari inkinta-koitiniri iwairo owantaniri maaroni atziri-payi. Intzimayiti pasini inkinta-koita-kiniri osiyawitarori iwairo. ¹⁸ Aparoni yotaniri, ari onkantaki inkimathatiro iroka osiyakarori iwairo owantaniri. Tima iroka osiyakarori iwairo, irootaki isankinai-tziri “666.”

14

Iwanthaani karatatsiri 144,000

¹ Ipoñaa napiitakiro naminanaji, noñaatziiri Ipiraitari ikatziya otzisiki Kisakowintoniki. Ari itsipayitakari karatatsiri 144,000 kintako-tamako-yitakarori iwairo irirori, aajatzi irasi Asitariri. * ² Nokimatzi poimata-naintsiri inkitiki iroowaitaki owaryiinkaati nijaa, iroowaitaki sintsiri ookatha-rontsi, iroowaitaki ipiyompi-waitaitzi. ³ Irootakira owakirari panthaantsi nokimakiri. Iriira panthaa-jiitatsi karatain-tsiri 144,000 ipinako-wintairi Ipiraitari. Itapothaitakari ipanthaa-wintziri saikaintsiri saika-minto-tsiki, ari ikatziyi-kari aajatzi 4 inkiti-wiri, ipoñaa antari-kona-payi. Iriira yosiitacha ipanthaa-jiitaki yokaiti, tikatsira pasini matironi impanthairo. ⁴ Yokaiti karatain-tsiri 144,000, kitisiriri inayitatzii, ti yantayitiro karipiro-yitatsiri imayimpi-yitiro kooya. Iriiyitaki oyaata-piinta-kiriri Ipiraitari tsikarika ikinayitzi. Iriiyitakira yitakari yasitaari Pawa, irijatzi yasiyitakari Ipiraitari. ⁵ Ti inthayi-waantiniti, ti ontzima-waiti iyaari-piro-sirinka ompaityaa inthaiya-koitiriri isaikira Pawa.

Ikamantantakiri mawa Maninkari

‡ 13:13 iwayiitaki ookatha-rontsi = paamari iwayiitakiri inkitiki Ipiraitari = Cordero

* 14:1

⁶ Ipoñaa noñaaki yarapaaki inkitiki pasini Maninkari, ikinkithata-kaapaakiri osaawi-satzi ikaratzi ipinkathari-wintai-tziri tsika-rika-payi, shininkata-wakaa-chari tsika-rika-payi, kimathata-wakaarori iñaani tsika-rika-payi, nampiyitarori tsika-rika-payi. Ikinkithata-kota-paakiniri kanta-ita-chani Kamiithari Ñaantsi. ⁷ Ikaimaa-pirotatzii, ikantzi: “Pimpinkathatiri Pawa. Pintharowinta-jyaari. Tima irootzi-mataki yaminakoi-tairo okaratzi yantaitakiri. Irootaki piwisiryaawintan-tyaariri owitsika-kirori inkiti, kipatsi, inkaari, aajatzi nijaa-payi.”

⁸ Ipoñaa ipokapaaki pasini Maninkari, sintsiini ikaimapaaki, ikantzi: “Yapatha-kiro-ryiitakiro antaroiti nampitsi Kompijaari. Yapiroi-takiri atziri-payi nampitan-tarori, aakowintarori imayimpi-waitaki. Tima ikaima-siritakiri pasini-satzi atziri-payi imatakotiri okaratzi yantayitakiri irirori. Okimiwaitakaro isinkita-tyiirimi okanta imayimpita-kaanta-kariri.”

⁹ Ipoñaa ipokapaaki pasini Maninkari, mawatatsiri, ikaimapaaki sintsiini ikantzi: “Itzimi-rika pinkathata-kiriri owantaniri, pinkathata-kirori aajatzi isiyakaaro, itzimi-rika kintako-tamako-yitakarori iwairo, irakoki, ¹⁰ iriijatzitakira inkisa-niinta-yitiri Pawa. Onkimiwaita-jyaaro yoitaatyiirimi piyanta-tsiri. Antaroiti inkimaatsita-kaayita-jyaari in-taajiri, yatsipita-jyaaro kachaari, kitiri-moito onkantajyaa, oshiki ositzinka. Ari iñaayitajiri maaroni Maninkariiti tasoritsitain-tsiri, ari iñiiri aajatzi Ipiraitari. ¹¹ Irasi iwiro inkimaatsita-jyaaro kachaari, kitaitiri aajatzi tsitiniri, airo otsiwaka-paintzi kapichiini. Ari inkimitaa-jyaari ikaratzi pinkathata-kiriri owantaniri, pinkathata-kirori isiyakaaro, kinta-kota-karori aajatzi iwairo.”

¹² Irootaki inkamai-tantyaarori yamawiwainiti yasiyitari Pawa, imonkarata-piintairo ikantakaan-taitziri ikimisan-tairira Jesús. †

¹³ Ipoñaa nokimatzi iñaawaitanaki aparoni inkiti-satzi, ikantzi: “Pisankinatiro iroka: Aririka inkamayiti ikaratzi yasitaari Awinkathariti, kimosirira inkantajyaa.” Irojatzii ikantanakiri Tasorinkantsi, ikantzi: “Omatyaata, tima ti onkowa-jaantya iroñaaka iñaasintsi-siri-waitajyaa, kamiitha imakoryaa-waitzi, yanintaa-waita-paaro okaratzi yantawintakiri.”

Yawiikitai-tajiri kipatsiki

¹⁴ Ipoñaa okoñaata-paaki kitamaarori minkori, noñaatziiri isaikaki kimitakariri Itomi Atziri. Yamathaitakari ooro, yairikaki thoyimpiyaa-nikiri kotsiro.

† 14:12 yasiyitari Pawa = kitisiriri

¹⁵ Ipoñaá isitowanaki tasorintsi-pankoki pasini Maninkari, ikaima-kota-paakiri sintsiini thointain-chari minkoriki, ikantziri: “Sampai-nkatakira pankirintsi, pawiikitantyaaro piyotsiroti.” ¹⁶ Ikanta yoka saikaintsiri minkoriki, itotantakaro iyotsiroti, yawiikitantaki kipatsiki.

¹⁷ Ikanta pasini Maninkari saikantarori tasorintsi-panko anta inkitiki, sitowanaki irirori, irojatzi yairikaki thoyimpiyaa-nikiri kotsiro. ¹⁸ Ari isitowanaki pasini Maninkari ipoñaanakaro taaminto-tsiki. Ijata-sita-nakiri isinitai-takiri inkimpoyiuro paamari. Ikaima-kota-nakiri sintsiini pasini airika-kirori kotsiro, ikantziri: “Pinchikayitiro kithoyitain-tsiri kipatsiki, tima irakayitaki.” ‡ ¹⁹ Tima imatakiro Maninkari, ichikakiro kithotain-tsiri kipatsiki, ipiyotakiro inchato-naaki, inkawirinkaitiro. Iro siyakaawintacha iroka tsika inkantyyaa Pawa iwasankitaajiri kaari-piro-siririiti. ²⁰ Imaitakiro maaroni chochoki ikawirinkaitakiri othapiki nampitsi, sitowanaki iraantsi anta inchatonaki. kimiwaitaka ari anaanakiro nampitsi. Owiraakari ipaantiki ikyakoitari osaankanaatanaki iraantsi. Jataki intaina oonkaatyaa. §

15

Maninkari-payi amironi apaata 7 owasankitaantsi

¹ Ipoñaá noñaaki pasini aamparintsi inkitiki. Iroopiro okantaka, okiryaantzi ikantawintai-tanakaro. Tzimatsi ikaratzi 7 Maninkari. Iriiyitaki onasiyita-karori iwasankitaan-tayitaki. Tima okaratzi yantayitakiri Maninkari, ari omonkaratari iñiitziro iyatsimanka Pawa.

² Ari noñaaki aajatzi aponi inkaari, okimiwaitakari aminaarontsi. Iro kantacha morikathaitaki iroka inkaari. Ari ikatziya-yitakari oitsinampaa-kiriri kowiinkari owantaniri aajatzi isiyakaaro. Yairika-yitakiro iwiyompi-minto ipawajiriri Pawa. Iriiyitaki kaari kintako-yityaaroni iwairo kowinkari. ³ Irootaki ipanthaajitzi yokaiti ipanthaakiri pairani iwaisatzitini Moisés. Ipaitai-tziro “Iwanthaani Ipiraitari,” okantzi:

Nowinkathariti Pawá, Sintsi-pirori,

Iroopiro okanta pantakiri, okiryaantzi ikantawintai-tanakaro.

Panta-piintakiro awiroka tampatzikari aajatzi iroopirori.

Awiroka pinkathari-wintairiri atziri-payi.

⁴ ¿Tzimatsima kaari pinkathata-jimini, kaari tharow-intyaamini?

‡ 14:18 kithoyitain-tsiri = uva § 14:20 intaina = 1600 estadio, 300 kilómetro, iro kimitakarori aririka aniiti onkarati 7 kitaitiri

Apaniro awiroka pitasorintsitzi.

Ari impokasi-yitimi maaroni pasini-satzi, tima awiroka impinkathatairi.

Tima piñaakan-takiro oshiki okamiithataki pantayitakiri. *

⁵ Ipoña noñaaki inkitiki tasorintsi-panko, asitaryaanaka tasorintsi-naki-pirori. ⁶ Ari isitowa-nakiri ⁷ Maninkari-payi owasankitaan-tatsini. Kitamaaro okantayitaka iithaari, siparyaa-piro-waitaki owaniinkataka. Ithaanakari ityaampyaari iwitsika-masi-tziri ooro ⁷ Ikanta aparoni inkiti-wiri karatatsiri ⁴, ipayita-wakiri Maninkari-payi aparoni pajo. Kimiwaitaka anta pajoki, ari ojaikita-kyaami iyatsimanka Pawa, asi owirori yañaanitaji. ⁸ Kachaaryainka onkanta-nakya tasorintsi-panko, okantakaakaro iwaniinkaro Pawa aajatzi itasorinka. Tikatsi kantironi inkyii tasorintsi-pankoki irojatzii onkaran-tapaa-kyaaari iwasantakantaki Maninkariiti.

16

Pajonaki-payi ojaikitaka katsiman-kantsi

¹ Nokimatzi tasorintsi-pankoki, ñaanata-nakiriri ⁷ Maninkari-payi, ikantziri: “Pijati pisakotiro kipatsiki okaratzi jaikitain-chari ⁷ pajonakiki kimitakarori iyatsimanka Pawa.”

² Arira yitanakaro aparoni Maninkari isakotakiro kipatsiki jaikitain-chari iwajoniki. Ari omapoka-sitanakari antaro ipathaa-waitanaki ikaratzi kinta-kota-karori iwairo kowiinkari owantaniri, ikaratzi pinkathata-kirori isiyakaaro.

³ Ikanta pasini Maninkari isakotakiro inkaari-masiki jaikitain-chari iwajoniki. Okimita-nakaro iraantsi inkaari, yapirotaka ikamaki saikantarori.

⁴ Ikanta pasini Maninkari isakotakiro nijaa-masiki, oyaapiiki nijaatinka-masi jaikitain-chari iwajoniki. Opyaanakaro iraantsi nijaa-payi. ⁵ Nokimatzi iñaawaitanaki Maninkari iwaitakiri yaamaako-wintyaari nijaa-wiri, ikan-tanaki:

Tasorintsi, añaanita-tsiri, yañaitaka pairani, tampatzika-siriri pinatzi awiroka,

tima awiroka amina-kotaironi kamiitha iroka-payi.

⁶ Tima inkaratzi owamaayita-kiriri pasiyitari, ikaratzi kapathai-nkata-kaakiriri Kamantan-tzinkari-payi iwamaayitakiri,

iriiyitaki iroñaaka iirironi iroka iraantsi.

Tima irootaki inintatziiri.

* 15:4 tharowintyaamini: wairontsi

⁷ Ipoñaa nokimaki iñaawaitanaki yokaiti saikatsiri taaminto-tsiki, ikantajiitanaki:

¡Ariwí! Nowinkathariti Pawá, okaratzi pinintakiri pantiro tampatzika okantayitaka. Iroopirori onatzi.

⁸ Ikanta pasini Maninkari, isakotakiro ooryaatsiriki jaikitain-chari iwajoniki. Imapoka-sitanaka ooryaatsiri itsiyanakiri atziri-payi. ⁹ Tima antaro itsiyakiri atziri-payi ooryaatsiri, iro opoñaan-tanakari ithainka-tasorintsi-waitanaki, ipairyaa-siwaita-nakari Pawa, asitarori isintsinka, owasankitaan-tatsiri. Ti onkantzi-mowaityaari impiya-siri-yitai impinkathatairi Pawa.

¹⁰ Ikanta pasini Maninkari, isakotakiro tsika ipinkathari-wintantzi owantaniri jaikitain-chari iwajoniki. Antaroiti otsitini-kitanaki. Antaro yasinonkaa-yitaka atziri-payi anta, yatsika-waitakiro inini ikimaatsi-waitaka. ¹¹ Ari ithainka-tasorintsi-waitanaki, ikisima-waita-nakiri Inkiti-satzi Pawa, tima oshiki ikimaatsi-waitaka, oshiki ipathaa-waitaki. Iro kantacha ti iwashaanta-tzimaityaaro iyaari-pironka.

¹² Ikanta pasini Maninkari, isakotakiro Antaraa-niki nijaa jaikitain-chari iwajoniki. Omapoka-sitanaka opiryaatanaki. Kantatsi imontyaa-yitapaaki pinkathari-yitatsiri tsika isitowa-kirotzi ooryaatsiri, iwayirityaa. ¹³ Ipoñaa isitowanaki piyari ipaantiki kyaatsi. Isitowanaki aajatzi piyari ipaantiki owantaniri, ari okimitakari ipaantiki thayinkari kamantan-tzinkari, isitowanaki piyari. Ikaratzi piyari sitowayita-paintsiri, iriwaitaki mashiro, ¹⁴ kantatsi yantayitiro kaari iñiita-piintzi. Ithonka ijatasi-yitakiri ikaratzi pinkathari-yitatsiri kipatsiki. Iñaanta-kaayitakari iwayirita-kaiyaari, impiya-paititaki-rika Pawa Sintsi-pirori. ¹⁵ (Pamini, nonkimita-pajyaari kosintzi aririka nompiyakiri. Kimosiri inkantyyaa aamawinta-jyaanani, kimitakariri owirori okaakiini iithaari inkini inkithaata-nakyaaro, airo isiyantanaka isapoka-mirikiti, iwaañai-tairira.) ¹⁶ Ipoñaa yokaiti piyari, yapatoyitakiri pinkathariiti Owayirii-toniki. Iñaani Heber-iiti, ikantai-tziro "Armagedón."

¹⁷ Ikanta owiraanta-paakarori Maninkari, isakotakiro tampyainkaki jaikitain-chari iwajoniki. Ikimaitatzii kaimanain-tsiri tasorintsi-pankoki, osaikira saikamintotsi, ikantaitzi: "¡Ari othonka-paaka!" ¹⁸ Ari iñiitakiro omorikanaki ookatha-rontsi, antaro okaminitaki, ikimaitakiro aajatzi antaro onikanaka kipatsi. Ti iñiita-piintiro kimitakarori iroka onikaro, irojatzi pairani owakira itzimayitan-tanakari atziri-payi kipatsiki. ¹⁹ Okanta antaroiti nampitsi Kompijaari, mawakota okantanaka

otankanaki. Ari apirotakari aajatzi oporokanaki nampitsiiti tzimayita-tsiri kipatsiki. Iro kantacha ti imaisanta-tzimaityaari Pawa Kompijaari-satzi, imapiro-waitakiri iwasankitaan-takari iyatsimanka. ²⁰ Ari apirotakari maaroni othampisi, ti iñiitairo. Ari okimitakari aajatzi otzisi-payi. ²¹ Tima paryaapaaki tinayita-tsiri jiriniki, anawyaa-yitapaakiri atziri-payi. Iro kantacha aikiro ijatakaa-nakitziiro ithainka-tasorintsi-waitanaki, ikisimawaita-nakiri Pawa, tima imapirotakiro ikowiinka-pirotakakiro Pawa. *

17

Iwasankitaitiro kimitakarori antaro mayimpiro

¹ Ipoña a ipoka-sita-paakina aparoni Maninkari karatatsiri 7 airika-yitakirori iwajoni, ikantapaakina: “Pimpoki, piñiuro tsika inkantaitiri iwasankitaitiri atziri-payi, tima ikimiyitakaro aparoni mayimpiro saika-thapyaan-takarori oponkityaa-yita nijaa.” ² Iroka osiyakarori mayimpiro, kimiwaitaka iroomi imayimpi-yitakimi ikaratzi pinkathari-wintan-tatsiri nampitsiitiki. Okimiwaitakaro aajatzi, apirota-kirimi osinkiyita-kirimi kipatsi-satziiti. ³ Ipoña a jatasirin-katanakina otzisi-masiki. Ari noñaakiro aparoni kooya okyaa-kotakari kityonkari owantaniri, okaratzi 7 iito, 10 ichii. Tzimatsi wairontsi-payi sankinatain-chari iwathaki, ithainka-tasorintsi-waitaitzi. ⁴ Okithaataro iroka kooya, okityonka-masitatzi, ipoña a ojonkiromasitzi aajatzi. Kamiitha iwaniinkai-tantakaro ooro, aajatzi poriryaari mapikii. Airika-nakitaki iwitsikai-tziri ooro. Kimiwaitaka ari ojaikita-kyaami oyaaripironka, aajatzi omayimpinka. ⁵ Tzimatsi sankinatain-chari otamakoki, kaari ikimatha-witaita pairani, okantzi: “Antaro Kompijaari, Antaroiti Mayimpiro, Kisaniinta-pirotaro Kipatsiki.” ⁶ Namina-pirotanaki iroka kooya, osinkityaaro iriraani yasiyitaari Pawa ikaratzi iwamaitakiri, iriraani aajatzi ikaratzi iwamaitakiri ikinkithata-kotairi Jesús. Ikanta noñaakiro iroka, oshiki nokiryaa-wintanaki. *

⁷ Ipoña a ikantana Maninkari: “¿Paitama pokiryaa-wintan-tarori iroka? Aritaki nonkantakimi opaita siyakaawinta-chari, tira iyotako-witai-tyaaro pairani iroka kooya, aajatzi yoka owantaniri okyaa-kotakari, oshikita-tsiri iito, aajatzi ichii. ⁸ Itzimitaka pairani isiyakaawintai-tziri owantaniri, ti iñiitiri iroñaaka, iro kantacha irootaintsi

* 16:21 tinayita-tsiri = aparoni talento, 40 kilo

* 17:6 yasiyitaari Pawa = kitisiriri

isitowi impoñaa-kyaaro omoro-naki inthopointa-pirota-tsiri, aritaki iwamaitajiri. Iriima kipatsi-satziiti, kaari sankinata-kota-chani pairani iwitsikan-taita-karori kipatsi, oshiki yokiryaa-winthata-nakiri yoka owantaniri. Tima airo ikimathatziro opaita kanta-kota-chari: 'Itzimitaka pairani, ti iñiitairi iroñaaka, irootaintsi impiyaki.' ⁹ Omatantyaari inkimathaitiro iroka, okowa-pirotatyaa ontzimi yotani-taantsi. Karatain-tsiri 7 iitontsi okyaa-kotakari kooya, iro siyakaa-wintacha 7 otzisi. ¹⁰ Tzimaki pairani ikaratzi 7 pinkathari-winta-kirori anta. Aritaki yiitsinampaitaki ikaratzi 5 pinkathari. Tzimatsi aparoni pinkatha-ritatsiri iroñaaka. Iriima pasini, iriitaki pinkatha-ritatsini apaata, tikira-mintha intzimi. Yoka owiraantyaaroni kapichiini impinkathariwita-paintyaa, airo osamani-pirotzi. ¹¹ Yoka owantaniri tzimita-chari pairani, kaari iñiitzi iroñaaka, pasini inatzi, iriitaki karatapain-tsini 8. Iro kantacha ari isiyawita-paakyaari pasini karatain-tsiri 7 pinkathari-iti. Ari yapiro-tzimaitai-takyaari. ¹² Irooma karatain-tsiri 10 chiitsi, osiyakaa-wintari pinkathariiti, karatatsiri 10. Tikiraata impinkathari-wintan-tayiti irirori. Tima aririka impinkathari-wintan-tanaki owantaniri, iriityitaki intsipa-yityaari impinkathari-wintanti. Airo osamani-pirotzimaita, apatziro isirinka-paintyaa kapichiini ooryaatsiri. ¹³ Yokaiti pinkathariiti yaapatyaa-kota-wakai-yaaro yantiri. Ñaapinkatha inkantiri owantaniri, airo ipiyatha-waitari. ¹⁴ Oshiki iwayiri-winthatyaari Ipiraitari. Iro kantacha Yoka ipiraitari, iriitaki oitsinampaan-tatsini. Tima iriitaki ompirayitari ompirayitan-tachari. Iriitaki pinkathari-wintziri pinkathari-wintan-tatsiri. Intsipa-yitajyaari irirori ikaratzi ikaima-siri-yitairi, ikaratzi iyosiitai-takiri, ikaratzi iriipiro-winta-kiriri." †

¹⁵ Ipoñaa ikantakina aajatzi Maninkari: "Iroka oponkityaa-yitari nijaa osaika-thapyaatan-takari kooya, iriira siyakaa-winta-chari atziri-payi nampiyitarori tsika-rika-payi, piyoyitain-chari tsika-rika-payi, ikaratzi ipinkathari-wintai-tziri tsika-rika-payi, kimathata-wakaarori iñaani tsika-rika-payi. ¹⁶ Yokaiti atziri-payi saikantarori 10 nampitsi, osiyakaa-wintakari 10 chiitsi, ari inkisaniinta-nakiri saikantarori nampitsi osiyakaa-wintakari kooya. Ari inkimitaa-kirori aajatzi owantaniri oshiki inkisaniinta-nakiro. Onkimiwaityaaromi isapokatyiiromi kooya, iwawatha-waita-kyaaromi, intaawaita-kiromi. Tima yapirotakiro nampitsi osiyakaa-wintakari kooya. ¹⁷ Iriitaki Pawa kantakaarori aapatyaa-wakaan-

† 17:14 ipiraitari = oisha = cordero

takarori antayitziro iroka-payi. Irijatzi kantakaarori ikimisantan-takarori owantaniri. Irootaki yantaitiri, irojatzi omonkaratan-takyaari ikantakiri Pawa. ¹⁸ Ari okantakari, tima iroka kooya irootaki siyakaa-wintacha antaro nampitsi. Tima inkarati saikantarori iroka nampitsi, ipinkathari-winta-witakari nampiyitarori pasiniki nampitsiiti.”

18

Yapatha-kiro-ryiitakiro Kompijaari

¹ Okanta okarata-paaki iroka-payi, noñaatzii ishaawiinka-paaki pasini Maninkari. Otzimi-motziri irirori oshiki isintsinka, oshiki iwaniinkaro. Yoorinta-paakiro kipatsi.

² Ikaimapaaki, ikantzi:

Yapatha-kiro-ryiita-kirora antaro nampitsi Kompijaari.

Apatziro inampitaaro anta nasiyita-chari piyari-payi, isaikayitaji anta maaroni kamaari-yitatsiri.

Ari inampitaarori aajatzi nasiyita-chari tsimiri ipinkai-tziri owapiintariri kaminkari.

³ Tima atziri-payi ikaratzi saikawita-chari nampitsiki osiyakaa-wintakari kooya, ashaaranta-piro-yiwitaka, Iyompari-waita-piinta-witakari atziri-payi saikayita-tsiri pasiniki nampitsi.

Ikaima-siri-yitakiri atziri-payi isiya-kota-jyaari tsika ikantayi-witaka iriroriiti apatziro ininta-piro-yitziro awaararonsi, aajatzi iniwita-siwai-winthatari.

Irootaki kaari iñaantaro inkinatyaari Pawa, ikimita-kotakaro kooya mayimpro.

Osiyawaitakaro isinkita-tyiiaaromi awaararonsi, irootaki yantayitan-takarori kimitakarori mayimpitaantsi.

⁴ Ipoña nokimaki yapiita-nakiro iñaawaitzi inkiti-satzi, ikantzi:

Ashininkaiti, airo pintsipatari saikantarori nampitsi osiyakaa-wintakari kooya,

Airo pitsipataari pinkaaripiro-siri-waiti,

Pitsipatari = kari iwasankitaitairi.

⁵ Tima inkinkithasiritiro Pawa iyaari-pironka,

kimiwaitaka owajinoka-kyaami iyaari-pironka inkitiki, ari opiyotakari.

⁶ Pinkisa-kowinta-jyaari, papii-piitiri piwasankitairi.

Tima iroka kaari-pirori siyakaa-winta-chari omirita-kaakariri kooya sinkitan-tatsiri,

Poipyiiniro iroori, tontaaki pinkantakiro.

⁷ Ampinaasi-waitaka okanta-piintzi iroori: 'Naaka pinkatharo, airo ifiitana nasinonkaa-waityaa nonkimita-kotyaaro kinankaro.'

Tima oshiki okimosiriwinta-piro-waitakaro owaniinkatani, aakowintakaro omayimpi-pirowaitaki.

Irootakira oñaantyaarori iroñaaka onkimaatsi-piro-waitajyaa.

⁸ Irootaki omapokan-tajyaari iwasankitaajiro aparoni kitaitiri,

Aritaki omantsiyataki, onkimaatsi-waitajyaa, ayimatajiro otashi,

impoña intayii-tajiro.

Iriitaki mataironi Awinkathariti Pawa iwasankitaajiro.

Tima ontzimi-motziri irirori isintsinka.

⁹ Aririka ifiitakiro oyachaarinka ontaajyaa nampitsi osiyakaa-wintakari kooya, oshiki iwasirita-kotai-tyaaro, yiraako-waityaaro pinkathariiti, tima iriitaki tsipata-kariri ikaratzi saikanta-karori yantayitziro osiyayitarori mayimpitaantsi. ¹⁰ Intaina inkatziya-yitaki yokaiti intharowan-tajyaaro iwasankitai-takiri, inkanta-jiiti:

¡Ikanta-machiitziri nampitarori Kompijaariki!

Iroopiro-waiwitaka nampitsi.

¿Okatzimatakama iwasankitai-takimi? Tikira isirinka-pirotaa-jaiti ooryaatsiri.

¹¹ Ari inkimita-kyaari ikaratzi iyomparita-piintakari, oshiki iwasirita-kotyaari, yiraako-waityaari, tima tikatsi iyomparitajyaa. ¹² Tima iyompariwita-piintakari yooroti, iiriikiti, poriryaari imapini kisori kitamaarotaa-nikiri pinapirota-chari, nasiwai-yitachari kithaarintsi, kitamaaromasiri, jonkiro-masiri, kityonka-masi-pirori, karini-masiri. Tzimayi-witacha osiyarori santari. Tzimayi-witacha iwitsikani ipothoyitakiri kamiithaini, chiitsi, incha-kota

pinayita-chari, asiroyita-tsiri, mapipayi. * ¹³ Tzimayi-witacha mitaki, tzimayi-witacha nasiwaita-chari kasankari, tzimayi-witacha iraitsiri, tzimayi-witacha owaaki inchato kimitariri yiinkantsi, tzimayi-witacha opani iwaitari, tzimayi-witacha ipira-payi, ikyaakoitari, isiyako-minto, tzimayi-witacha aajatzi impiratani-payi. † ¹⁴ Inkanta-jiitzi:

Ari othonka-paakari chochoki-payi piniwita-piintakari.

Ti ontzima-yitaji awaararo pininta-piintakiri, ari okarata-paaki owaniinkata.

* **18:12** kisokiri kitamaarotaa-nikiri pinapirota-chari = perla † **18:13** ipira-payi = ganado, oisha; ikyaakoitari = caballo

¹⁵ Intaina yaminako-yitairo iyomparita-piintari, tharowa inkantyyaa airo itsipatai-tantari iwasankitai-takiri. Antaroiti yiraa-kotyaaro iwasirita-kota-nakyaaro. ¹⁶ Inkanta-jiitzi: jlkanta-machiitziri nampitarori anta! Iroopiro-waiwitaka nampitsi.

Tzimayi-witacha oshiki iroopirori kitamaaro-masiri iman-thaki, jonkiro-masita-tsiri, aajatzi kityonka-piro-masita-tsiri.

Tzimayi-witacha oshiki yooroti, kisokiri kitamaarotaa-nikiri pinapirota-chari.

¹⁷ Apatziro isirinka-niintanaka kapichiini ooryaatsiri, ari yapirotai-takiro antaro owaararo.

Ari ikimitakari saikayitain-tsiri yamaatako-mintoki, intaina ikatziya-yitaka yamina-kotziri tsika ikanta yapirotai-takiri. Ari ipiyojiitaka ikaratzi antakoyitzirori yamaatako-minto, itsipayitakari ikaratzi otitantarori. ¹⁸ Ikanta iñaakiro oy-achaarinka nampitsi otaaka, oshiki yiraa-kotakaro, ikantay-itzi:

Tikatsi pasini nampitsi kimitai-yaaroni iroka iroopirowita.

¹⁹ Antaroiti iwasiri-waitaka, ikantajiitaki:

Ikanta-machiitziri ikaratzi nampita-karori anta.

Tima ashaaranta-yiwitakai arokaiti ajaikita-piintakiro owaararonsi amaatako-mintoki.

Tima apatziro isirinka-painta kapichiini ooryaatsiri, ari yapirotai-takirori.

²⁰ Irooma awirokaiti inkiti-satzi, kitisiriri, Tyaantaariiti, Kamantan-tzinkariiti,

Ontzimatyii pinkimo-siriyiti, tima ikamanta-yitzi-takai Pawa iro iwasankitaan-takariri saikantarori antaro nampitsi, ikisako-winta-yitaa-tyaami awirokaiti.

²¹ Ikanta aparoni Maninkari tzimatsiri isintsinka, yaaki antaro mapi tononka-mintotsi, yapishoonkakiro inkaariki, ikantzi:

Nokimitaakiro napishoonkakiro antaro mapi,

Ari nonkimitairori aajatzi antaro nampitsi Kompijaari.

Ari ompyiyaaari, airo iñiitairo.

²² Airo ikimaitairo owanthaani, onkamininkati owiyompiminto, osonkari aajatzi otyoori.

Airo iñiitairo okaratzi owitsika-yitziro tsika-rika opaiyitari.

Airo ikimaitairo ompoimati otononka-minto.

²³ Airo iñiitairi imorikaji ootaminto.

Airo iñiitairo aawakaiyaa.

Ari okarata-paaki maaroni iroka, tima oshiki oitzinampasiri-yitakiri pasini-satzi atziri-payi, kimiwaitaka onkisa-minthata-tyiirimi.

Tima antaroiti isintsi-yiwitaka ikaratzi iyompariwita-piintakari.

24 Irootaki owatsinaa-waita-kiriri pasini-satziiti, okapathai-nkata-kaawaitakiri Kamantan-tzinkariiti. Ari okantakiriri maaroni kitisiririiti.

19

Ikimosiriwintaita inkitiki

1 Okanta okarata-paaki iroka, nokimatzi kaminin-kata-naintsiri ikaimajitzi oshiki inkiti-satzi, ikantzi:

¡Ñaamisa! Iriitaki Pawa owawisaa-koyitairi. Otzimi-motziri iwaniinkaro, aajatzi isintsinka.

2 Okaratzi inintziri yantiri irirori, tampatzika okantayitaka. Iriipirori inatzi.

Tima iwasankitaakiro mayimpiro owaaripiro-yitakiriri kipatsi-satziiti.

Ikisako-wintaari ikaratzi iwamaitakiri impiratani.

3 Irojatzii yapii-yapii-jiitzi, ikantzi:

¡Ñaamisa! Onkatziyain-kataiti oyachaarinka. Asi owatyiro.

4 Ikanta 24 antari-kona-payi, itsipatakari 4 inkiti-wiri-payi, ityiwowa-jiitanaka, tima impinkathata-nakitziiri Pawa isaikaki irirori iwinkathari-mintoki, ikantajitzi:

¡Omapirowi! ¡Ñaamisa!

5 Tzimatsi ñaawaita-naintsiri saika-minto-tsiki, ikantaitzi:

Maaroni impira-yitaari Pawa, piwisiryaawinta-jyaari.

Piñaapinkathatairi maaroni, yitanakyaaro yanini-payi aajatzi antari-payi, maaroni.

6 Ipoña nokimaki kamiinkata-paintsiri, iriwaitaki yapato-jiita atziri-payi, iroowaitaki oparyai-nkatzi nijaa, iroowaitaki ookatha-rontsi. Ikantaitzi:

¡Ñaamisa! Aritaki pinkathari-wintantai Pawa, iriitaki Awinkathari-titajyaari Sintsipirori.

7 Thami ankimo-siri-wintiri,

Thami antharowinta-jyaari,

Tima irootzi-mataki yoimosirinkiri yaawakaiyaa Ipiraitari.

Aritaki owitsikaka iinantaari.

8 Isinitai-takiro onkitamaaroti oithaari, ti onkipatsi-waiti, poriryaa okantaka.

Siyakaa-winta-chari kitamaarori oithaari, irootaki kamiithari yanta-piintziri kimisantzin-kariiti kitisiriri.

Yakyootaitiri yaawakaiyaa kimitakariri ipiraitari

9 Ipoña ikantapaakina inkiti-satzi: "Pisankinatiro iroka: Oshiki inkimo-siritaji ikaratzi ikaimai-takiri yakyootairi yaawakaiyaa Ipiraitari." Ipoña ikantakina aajatzi:

“Iroka, irootaki iñaani-piro Pawa.” ¹⁰ Ari notyiirowanaka nopinkathata-nakiri Maninkari, ikantana: “¡Airo pipinkathatana naaka! Ari akarajiiitzi impiratai Pawa, ari nosiyami awiroka, ari nosiyakari ikaratzi oisokiro-yitakarori ikinkithata-paintziri Jesús. Iriitaki pimpinkathati Pawa. Tima okaratzi ikinkithata-paintziri Jesús, irootaki oyosirita-kaayita-kiriri Kamantan-tzinkariiti.”

Kitamaarori ikyaakoitari

¹¹ Ipoña noñaaki asitaryaanaka inkiti. Tzimatsi anta aparoni kitamaarori ikyaa-kotari. Iriima kyaakota-kariri, iriitaki ipaitai-tziri “Oisokirotaniri,” ipaitai-tziri aajatzi “Iriipirori.” Aririka iwasankitaanti, tampatzika okanta. Ari okimitari aajatzi aririka iwayiritanti. *

¹² Osiyawaitakari paamari irooki. Amathai-tziitaka. Isank-inatakaro waironsi kaari iyotakoitzi, apatziro iyotziro irirori. ¹³ Iriitaki kithaata-karori kithaarintsi othakakiri iraantsi. Ipaitai-tziri aajatzi “Iñaani Pawa.” ¹⁴ Tzimatsi oshiki iwayiriti inkitiki. Kitamaaro-thaitaki okantaka iithaari, ti onkipatsi-waiti. Iriitaki oyaatakiriri kyaakoyita-kariri kitamaarori ikyaakoitari. ¹⁵ Ari ositowa-nakiri ipaantiki osiyakarori othoyimpiyaa-nikitzi sataa-mintotsi, irootaki imosan-tajjaariri iisaniintani. Iriitaki ompiratan-tajjaarini irasiro-kotziti. Irijatzi kawirinkironi chochoki osiyakarori iraitsiri ipaitai-tziri “Imasirinka Pawa Sintsi-pirori.” ¹⁶ Iriitaki sankinata-karori iroka waironsi iithaariki, aajatzi iporiki. Iroka waironsi: “Pinkathari-wintziriri pinkathariiti. Ompiratariri ompiratan-taniriiti.”

¹⁷ Ipoña noñaaki pasini Maninkari ikatziyan-takari ooryaatsiri, ikaimapaakiri maaroni tsimiriiti arayita-tsiri, ikantziri: “Pimpoki papatotajityani, pakyootairi awirokaiti Pawa yoimosirinka. ¹⁸ Tima piwayita-jyaari atziri-watha: iwatha pinkathariiti, iwatha ijiwari owayiriiti, iwatha iri-ipiiroriiti, iwatha ikyaakoitari aajatzi kyaakota-piintariri. Ti apatziro piwajyaari yokapayi, piwayita-jyaari aajatzi iwatha maaroni: ompirataari, ompirataniri, antari-konaiti, yanini-payi, maaroni.” ¹⁹ Ipoña noñaakiri kowiinkari owantaniri, noñaakiri aajatzi pinkathari kipatsi-satzi itsipayitakarori iwayiriti. Ari ipiyojiitaka inintzi iwayiritiri kyaakota-kariri kitamaarori ikyaakoitani itsipayitakarori aajatzi iwayiriti. ²⁰ Tzimatsi ipaita airikawa-kiriri owantaniri. Ari ikimitai-takiri thayinkari kamantan-tzinkari itsipata-piintakarori itasonka-wintantzi. Irootaki yamatawitan-takariri ikaratzi kintako-yitakarori iwairo owantaniri, aajatzi ikaratzi pinkathata-kirori isiyakaaro. Yoka owan-

* 19:11 ikyaa-koitari = caballo, mora

taniri aajatzi thayinkari kamantan-tzinkari, yookaitakiri opaama-porinthataki paamari, okitiri-moitotaki sitziwaro okachaarinka. ²¹ Iwamaitakiri maaroni kimisanta-nakiriri, ithatzinki-tantakari sitowapain-tsiri ipaantiki kyaakota-kariri kitamaarori ikyaaokoitari. Kimatzii-piro-jiitaka tsimiri-payi.

20

Oshiki osarintsi onkarati 1000

¹ Ipoñaa noñaaki yayiita-paaki pasini Maninkari. Yairikakiro yasitaryaan-tyaarori omorona inthopointa-pirota-tsiri. Yairikaki aajatzi antaroiti asirotha. ² Yaakiri kyaatsi, maranki tzimitain-chari pairani. Iriitaki Kamaari, Mishatantaniri. Yoosotakiri onkarati 1000 osarintsi isaiki. ³ Ari itziriyaa-kiriri omoroki inthopointa-pirota-tsiri. Ishipita-kotakiri, yowitsiñika-kotakiri airo yamatawitan-taari atziri-payi, irojatzi omonkaratan-takyaari onkarati 1000 osarintsi. Aririka onkarata-paaki iroka, ari yoosoryaa-kota-paintiri kapichiini.

⁴ Ipoñaa noñaaki oshiki saika-mintotsi tsika isaikayitaji inkarati pinkathari-wintan-tatsini. Ari noñaakiro isiri-payi ikaratzi ithatzinkai-takiri ikimisantairo iñaani Pawa, ikinkithata-paintziri pairani Jesús. Tima yokaiti, ti impinkathatiri irirori owantaniri, ti impinkathatiro isiyakaaro aajatzi. Ti inkintako-tamakotyaaro iwairo owantaniri, aajatzi irakoki. Iriiyitaki añaayitaa-tsiri, ipinkathari-wintan-tayitai irirori itsipataari Saipatzii-totaari, okaratzi 1000 osarintsi. ⁵ Iriima pasini ikaratzi kamayitain-tsiri, ti yañaayitaji irirori, irojatzi omonkaratan-tapaakari 1000 osarintsi. Irootaki ipaitai-tziri "Itarori Añaantsi." ⁶ Kimosiri inkantajyaa apaata inkarati piriintaa-chani ipaitai-takiri "Itarori Añaantsi." Tima kitisiriri inayitaji. Airo yapi-itajiro inkamayitaji. Irasi iwiro yañaayitaji, iriitaki kimitajyaarini Impira-tasorintsitaari yantawaitainiri Pawa, yantawaitainiri aajatzi Saipatzii-totaari. Ari itsipataari ipinkathari-wintantai okaratzi 1000 osarintsi.

⁷ Aririka omonkaratakya 1000 osarintsi, aritaki imisitowaita-paintiri Kamaari yasitakoi-takiri. * ⁸ Aririka isitowapaji, yitapajyaaro yamatawita-pajiri maaroni atziri tsika-rika inampiyitaro. Iroka nampitsi-payi ipaitai-takiro "Gog," pasini "Magog." Yapatotajiri maaroni anta inintzi iwayirita-kaiyaari. Intzima-piroti oshiki atziri, iroowaitaki oshikitzi impaniki nijaa-thapyaaiki. ⁹ Ijajiitaki tsika owintini-pathatzi, intapotakiri kitisiririiti

* 20:7 Kamaari = Mishatantaniri

tsika ipiyojiitaka iriroriiti. Ari okaratzi intapotakiro aajatzi ipaitai-tziri "Otako-pirotaro Nampitsi." Ari omapokasitajyaa omparyaa-paaki paamari, yapirotakiri maaroni. ¹⁰ Iriima Kamaari amatawitan-taniri, yookaitakiri opaamaporinthataki paamari, kitiryiinka okantaka ositzinka okachaarinka. Ari yookitai-takariri kowiinkari owantaniri, itsipatai-takiri thayinkari kamantaniri. Irasi iwiro inkimaatsi-waitajyaa anta.

Yaminakoi-tantaji kitamaaroriki saika-mintotsi

¹¹ Ipoñaa noñaaki antaroiti kitamaarori saika-mintotsi. Tzimatsi saikanta-karori, iriitaki apirota-jirori inkiti aajatzi kipatsi. ¹² Ari ikatziya-jiitaka kamayitain-tsiri anta kitamaaroriki saika-mintotsi, itsipayitaari antari-payi aajatzi yanini-payi, maaroni. Ari yampinai-ryaanakiro sankinarintsi, yampinai-ryaanakiro aajatzi pasini tsika isankinata-kotaka añaayitaa-tsini. Ari yaminakoi-tairo tsika isankinata-koitziri atziri-payi okaratzi yantayitakiri. ¹³ Ari ikimi-tzitakari ikaratzi piinkayitain-tsiri nijaaki, ipiyotaka iriroriiti. Ikaratzi kamayitain-tsiri, ari isaikita-jiitaka aajatzi anta osiyawaitakaro atziri onatyiimi "Kaamanitaantsi," apakaajirimi ompirawai-witakiri. Ari ikaratzi yaminakoi-tairi iriroriiti okaratzi yantayitakiri. ¹⁴ Ipoñaa yookaita-kirori "Kaamanitaantsi" opaama-porinthataki paamari ontaajyaa. Iroka paamari paama-porinthatain-tsiri, iro ipaitai-takiri "Apitita-tsiri Kaamanitaantsi." ¹⁵ Ari ithonka yookaitakiri opaamaporinthatakira paamari ikaratzi kaari sankinata-kota-chani yañaayitaji.

21

Owakirari inkiti aajatzi owakirari kipatsi

¹ Ipoñaa noñaaki owakirari inkiti, aajatzi owakirari kipatsi. Tima apirotaka paisatori inkiti, aajatzi paisatori kipatsi. Ti iñiitairo inkaari. ² Ipoñaa noñaaki okinapaaki inkitiki nampitsi tasorin-tsita-tsiri, ipaitai-tziro "Owakirari Aapatyaawini." Iriitaki Pawa owayiita-kaanta-kirori. Owaniinka okantaka, iroowaitaki kooya owaniinkata-sitari oimintyaari. ³ Ari iñaawaitai-tanaki sintsiini saika-mintotsiki, ikantaitzi:

¡Pamini! Osaiki-motajiri kipatsi-satziiti tasorintsi-thaanti tsika inampitaro Pawa.

Tima intsipataari Pawa tsika isaikayitzi yasiyitaari.

⁴ Tima iriitaki Pawa shirotairini, yoimosirinka-yitajyaari. Airo ikaamani-yitaji,

tikatsi katsiwaitaa-tsini, tikatsi iraaajachani, tikatsi kimaatsi-waitaa-chani.

Tima ari okarata-paaki iroka-payi.

⁵ Ipoñaa iñaawaitanaki saikain-tsiri iwinkathari-mintoki, ikantzi: “Nowakirata-kaajiro maaroni.” Ikantanaki aajatzi: “Pisankinatiro iroka, tima iroopirori ñaantsi onatzi, ari onkanta-jita-tyiyyaani.” ⁶ Ari ikantana: “¡Ari owiraa-paaka! Naaka osiyarori itarori sankinaritsi, aajatzi owiraantarori. Naakataki itakaan-tanakarori. Naakataki thonkaironi. Tzimatsi-rika miritatsiri, ari nomirita-kaajyaari nijaa owañaan-tatsiri. Impasii-tajyaari, ti ompinatyyaa. ⁷ Irootaki nosinita-kiniriri oitsinampaanta-niriiti. Tima naaka Pawa impinkatha-yitai. Nonkimita-kaantajiri irirori notomiiti. ⁸ Iro kantacha airora notomitaari tharowan-taniri, kisosiriri, kisaniiintaniri, owantaniri, mayimpiri, matsi, pinkathata-kiriri siyakaarontsi, thayinkariti. Iriiyitaki taayitaa-chani opaama-pirothaataki, kitiryainkataan-tsiri oyachaarinka. Irootaki apitita-tsini inkamayitaji.”

Owakirari Aapatyaawini

⁹ Okanta okarata-paaki iroka-payi, ipoka-sita-paakina aparoni Maninkari owasankitaan-taniri airika-kirori iwajoni. Ikantapaakina: “Pimpoki noñaakaimiro osiyakaa-wintari kooyaka iinantyaari Ipiraitari.” ¹⁰ Yaasirinkatanakina tonkaariki otzisiki. Iñaakakinaro antaroiti nampitsi tasorin-tsita-tsiri ipaitai-tziri Aapatyaawini, irootaki iwayiitajiri Pawa opoñaajaro inkitiki. ¹¹ Anta nampitsiki, ari iñiitairori iwaniinkaro Pawa, siparyaa-waitaki, iroowaitaki okanta mapiki poriryaa-tsiri, pinapirota-chari. * ¹² Antaroiti okantaka otanto-nampiro. Okaratzi 12 tsika ikyaa-piintaitzi. Tzimatsi ikaratzi 12 Maninkari aamaako-winta-yitarori tsika ikyaa-piintaitzi. Ari isankinai-takiro iwairo itomi-payi Israel. ¹³ Okaratzi mawa anta ikyaa-piintaitzi montita-kariri isitowa-pintzi ooryaatsiri. Aajatzi tsika ikyaa-pintzi ooryaatsiri okaratzi mawa. Katonko okaratzi mawa. Kiriinka okaratzi mawa. ¹⁴ Tzimatsi okaratzi 12 antaroiti mapi otzitakirori otanto-nampi. Ari osankina-yitakari 12 iwairo-payi Intyaantaariiti Ipiraitari.

¹⁵ Yoka ñaanata-kinari, yairikaki imonkara-mintosithaki iwitsikai-tziri ooro, irootaki imonkaratantyaarori otanto-nampi, aajatzi tsika ikyaa-piintaitzi. ¹⁶ Ari omonkarata-wakaa osanthatzi onampi-naki iroka nampitsi, ti anaawakaiyaa. Ikanta yitanakaro Maninkari imonkaratziro tsika owiraa osanthatzi onampina,

* 21:11 poriryaa-tsiri = jaspe

ojinokitzi aajatzi otontatzi, okaratzi 12000 siyasiyawai-mintotsi omonkarataka. † 17 Ipoñaa imonkaratakiro aajatzi otanto-nampi, okaratzi otontatzi 144 ikonaki. Iro imonkaratan-takari Maninkari kimitarori ikonaki atziri imonkaratanta-piintari irirori. 18 Iroka otanto-nampi, osiyawaitakaro mapi poriryaataki okantaka. Iyosiita ooro iwitsikai-tanta-karori nampitsi, poriryaataki okantaka. ‡ 19 Iroka otzinkamitakari otanto-nampi, iro yaitaki pinapiro-yitachari mapiki nasiyita-chari oporiryaata-kiyitzi: nashonkaaniri, natsiryaari, kityaanikiri, § 20 kitiriri, kityonkari, kitiryainkari, anasiriki, potsitari aajatzi kitamaaroiniki. 21 Okaratakira 12 ikyaa-piintaitzi, iro yaitaki antaro-pirori mapi, kisokiri kitamaarokiri pinapirota-chari, imokayitakiro iwitsikan-takarori. Maaroni owaankiiri-tsiti nampitsi, iyosiita ooro iwitsikai-tanta-karori, poriryaataki okantaka. *

22 Ti ontzimapaji anta tasorintsi-panko. Tima iriitaki inampitantai-taari Awinkathariti Pawa Sintsi-pirori itsipataari Ipiraitari. Iriitaki impoyiita-jyaaroni tasorintsi-panko anta. 23 Ti inintai-tapajiri ooryaatsiri, aajatzi kasiri. Tima iwaniinkaro Pawa kitainkata-kaaironi. Iriitaki Ipiraitari kimitajyaaroni ootamintotsi. 24 Iriitaki kitainkata-kotaironi yaniiyitajira atziri-payi anta. Pinkathariiti tzimayi-witachari iwaniinkaro kipatsiki, kamiithaini isaikayitaji anta impinkathatairi Pawa. 25 Airo otsitinitapaji, asi owairo onkitaititapaji. Airo asita-nitaja nampitsi anta. 26 Ikaratzi tzimayi-witachari iwaniinkaro kipatsiki ipinkatha-witaitari, kamiitha isaikayitaji anta impinkathatairi Pawa. 27 Airo itzimaji anta kaaripirota-paatsini, airo iñiitairi antayita-jironi ipinkai-tziri, airo itzimapaji aajatzi thaiyapaa-chani. Intaini inampiyita-jyaaro ikaratzi isankinata-kotakiri Ipiraitari yañaayitaji anta.

22

1 Ipoñaa iñaakakinaro nijaa añaanita-kaanta-tsiri. Kitijaa-niki okantaka. Iro sitowaata-tsiri isaika-mintoki Pawa itsipatakari Ipiraitari, * 2 irootaki siyaatain-chari niyaankiniki owaankiirin-tsiki. Omontitha-mashaataka oshooka-thapyaatan-takaro chochoki añaanita-kaanta-tsiri. Okanta-tya maaroni kasiri okithotapaji osarintsiki.

† 21:16 12000 siyasiyawai-mintotsi = 2200 kilómetro. ‡ 21:18 poriryaataki = vidrio § 21:19 pinapiro-yitachari mapiki nasiyita-chari oporiryaata-kiyitzi = jaspe, zafiro, ágata, esmeralda, ónice, cornalina, crisólito, berilo, topacio, crisopraso, jacinto, amatista. * 21:21 kisokiri kitamaarokiri pinapirota-chari = perla * 22:1 kitijaa-niki = cristal

Otikatsita-kaantapaji osi. ³ Airo otzimapaji mishataantsi anta. Ari osaikapajiri iwinkathari-minto Pawa, aajatzi irasi Ipiraitari. Irasi iwiro impiratani-payi impinkathatairi anta. ⁴ Aritaki iñaaporotai-tajiri Pawa. Inkantako-tamakotajyaaro atziri-payi iwairo Pawa. ⁵ Airo otsitinitapaji anta. Airo itzimapaji ooryaatsiri. Tima iriitaki kitainkataa-tsini Pawa, Awinkathari-titaari. Irasi iwiro impinkathari-wintan-tapaji atziri-payi anta.

Irootaintsi impiyi Saipatzii-totaari

⁶ Ipoña ikantanakina Maninkari: “Troopirora iroka ñaantsi, kantatsi ankimisantiro.” Tima pairani iyotakaa-yitakiri Pawa Awinkathariti Kamantan-tzinkari-payi, ari ikimitaakiri iroñaaka impiratani, ityaanta-kiniri Imaninkariti iñaakayitakiri iroka-payi, irootaki iyotantajyaari irootaintsira omayityaa tsika-rika ompaiyityaari.

⁷ Iroka ikantzi Jesús: “¡Pamini! Irootaintsi nompíyi. Kimosiri inkantajyaa inkarati kimisanta-kironi ikamantantaitakiri aka sankinarin-tsiki.”

⁸ Naakataki Juan osankinatzirori iroka. Naaka ñaakirori maaroni, naaka kimakirori aajatzi. Ari notyiwowanaka nompinkathatiri Maninkari ñaakaki-narori maaroni iroka. ⁹ Ikantanakina irirori: “¡Airo pipinkathatana naaka! Ari akarajitzi impiratai Pawa, ari nosiyami awiroka, ari nosiyakari Kamantan-tzinkari-payi pipaiyitziri ‘iyikiiti,’ nosiyari aajatzi inkarati kimisantaironi sankinayitain-chari aka. Iriira pimpinkathatairi Pawa.”

¹⁰ Ipoña ikantanakina aajatzi: “Okaratzi pisankinatakotakiri awisayita-tsini apaata, airo pimana-kotziro okaratzi ikamantaitakimiri, tima irootzi-mataki iñiitiro awisatsini. ¹¹ inkaaripiro-siri-taiti itzimi-rika kaaripiro-sirita-tsiri iroñaaka. Inkamaari-piro-siri-taiti itzimi-rika kamaarisiritain-tsiri iroñaaka. Yanta-piro-taitiro kamiithari itzimi-rika antakirori iroñaaka. Intasorintsi-piro-siri-taiti itzimi-rika tasorintsi-siritain-tsiri iroñaaka.

¹² ¡Irootaintsira nompíyi! Irootaintsira nompina-yitajiri atziri-payi okaratzi yantawintakiri aparoni-payi. ¹³ Naaka osiyarori itarori sankinarintsi, Naaka osiyarori aajatzi owiraantarori. Naakataki itarori, Naakataki owiraantyaroni. Naakataki itakaan-takarori, Naakataki thonkajironi.”

¹⁴ Kimosirira inkantajyaa inkarati kiwayitaironi iithaari, onkini isinitaitiri iroka chochoki añaakaan-tatsiri, onkini inkyaayitaji ikyaa-piintaitzi nampitsiki. ¹⁵ Airora ikyaayitaji anta kimitako-yitariri otsitzi, matsikan-taniri, antapiintakiro karipiro-yitatsiri, owantsinkari, ikaratzi pinkathatikiriri pawaniro, ikaratzi amita-piinta-karori ithaiya.

16 “Naaka Jesús otyaanka-kiriri Maninkari inkaman-timiro iroka-payi, piwawisayiniri awiroka ikaratzi apatowinta-piinta-kariri Pawa tsika-rika-payi. Naaka charinitariri pinkatharini David, ikasiya-kaitani. Naakataki ipaitaitzi ‘Impokiro Parya.’ ”

17 Ikantzi Tasorinkantsi: “Pimpokiita.” Ari okantziri aajatzi kimitakarori kooya iinantai-tyaari.

Inkarati kimayitaironi aajatzi iroka, inkanta-yitai: “Pimpokiita.”

Impokayiti itzimi-rika miriyita-tsiri. ¡Itzimi-rika nintanain-tsiri iiroo nijaa añaaakaan-taniri, irawaiti, ti ompinatyaa!

18 Tzimatsi nonkaman-tiriri inkarati kimaironi tsika osankinata-koyitaka awisayita-tsini apaata: Tzimatsi-rika owanaa-sita-kyaaroni sankinatain-chari, aritaki imapirotajiri Pawa iwasankitaan-tajyaari okaratzi kinkithata-koyitain-chari aka sankinarin-tsiki. ¹⁹ Tzimatsi-rika thañaa-pithatan-tyaaroni okaratzi sankinatain-chari aka, ari inthañaa-pithata-jyaari apaata Pawa irirori airo isinitainiri chochoki añaaakaan-tatsiri. Airo ikyaaji nampitsiki ikinkithata-koitakiri aka.

²⁰ Iroka ikantzi kinkithatziroori iroka-payi: “Irootaintsi nompiyi.” Ari nokantzi naaka: “Omapirowí, sintsiini pimpiyí.” ²¹ Onkamintha irasi iwatyiiro inisironka-yitaimi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. Omapirowí.